

A L B I I T I B U L L I

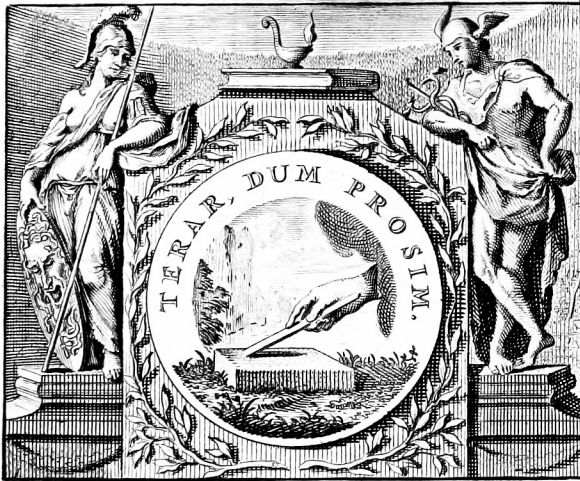
EQUITIS ROM.

QUAE EXSTANT,

Ad fidem VETERUM MEMBRANARUM
fedulo castigata.

Accedunt NOTAE, cum VARIAR. LECTIONUM Libello,
& terni INDICES;

*quorum primus Omnes Voces TIBULLIANAS
complectitur.*

AMSTELÆDAMI
EX OFFICINA WETSTENIANA.

MDCCVIII.

LECTORI ERUDITO

S. D.

On morabor tua tempora longo sermone, mi Lector: nec tamen insalutatam te praeterire est animus. Tibullum tibi sisto, poetam & nobilem & venustum, & oris vere Romani, anxiosa cura studioque acri a me expolitum. Cujus rei quum spem fecissem in nuperis Propertianis, non destitit ex eo tempore David Hoogstratanus, Vir doctissimus, & poeticae facundiae gloria florentissimus, quotidianis me hortatibus admonere, datam quodammodo fidem ut liberarem; otio me abundare, neque iis auxiliis destitui, quae ad hunc laborem feliciter perficiendum necessaria putarentur. Parui amico recte monenti, & vocatis sub signa copiolis operi me adcingere coepi. Neque erant nulla in mundo, quae salebrosum iter emollirent: nam & interpretes poetae omnes evolveram; & si quid in aliis scriptis suis, vel inlustrandis vel emendandis his carminibus, salutiferae opis adtulissent viri alii eruditi, haud indiligenter sua quodque sede enotaveram. Tres quoque libros possidebam manu exaratos; nec non varias lectiones ex codicibus Romanis a Justo Lipsio conlectas, & manu Jani Douzae patris descriptas ad marginem editionis Plantinianae A. 1569. quem mihi libellum dono olim dedit Caspar Brantius, vir doctus, &

probus ac pius. Accedebat princeps editio, Venetiis procurata A. 1475. Nec parum profuerant variantis scripturae excerpta, praecipue ab Achille Statio & Jano Gebhardo prodita. Sed plura & majora nobis suppeditavit amicorum propensa benignitas, suis hic laudibus haudquaquam defraudanda. Binos codices mihi tale nihil expetenti ultro obtulit Vir Amplissimus Joannes de Witt, urbi Dordracenae nuper a tabulario, ex illis suis inmensis thesauris, quorum usum, qua erat morum comitate atque officiosa humanitate, omnibus Musarum cultoribus quasi communem reddiderat. Heinsiana omnia, non minimum decus hujus editionis, e bibliotheca Viri Amplissimi Caroli Crucii, Consulis Lugdunensis, deprompta sunt. ad quae etiam pertinent Recognitiones Antonii Perreji, loco non suo positae in indiculo veterum librorum. Illa vero, cum bona fratris sui venia, nobiscum communicavit Clarissimus Vir Petrus Burmanus, egregius ille pereuntium literarum stator ac vindex, quem ego in germani fratris loco non solum diligo, verum etiam amo. Colbertini codicis variantes lectiones Lutetiae diligentissime excerptit Vir Reverendus, & castissimo studiorum cultu insignis, Jacobus Gallaeus, Campensis ecclesiae pastor disertissimus ac vigilantissimus. Beneficio ejusdem Gallaei debemus excerpta ab Antonio Clementio conlecta ex editione, quae Regii Lepidi prodit A. 1481. itemque ex editione Brixienfi A. 1486. ad cujus posterioris oras adleverat docta manus, sed nobis parum nota, diversas lectiones ex codice manuscripto excerptas. Joannes Ulricus Meurerus, Vir doctissimus atque officiosissimus, misit ad nos Oxonio usque varias
lectio-

lectiones e codice Gulielmi Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis, descriptas; nec non variantes in Tibullo lectiones e libris scriptis excerptas ab M. Antonio Poccho. Nos Viris praestantissimis publice gratias agimus, paria officia libenter praestituri, ubi locus & occasio poposcerint. His autem manipulis instructi quid effecerimus, non est nostri pudoris palam jactare. Tutemet, mi Lector, videbis, si cum aliis editionibus hanc nostram opellam conferre non piguerit. Conjecturis admodum parce indulsumus, nec nisi certissimis, & quae se facile probent vel morosis Timonibus. In ceteris libros secuti sumus, quamvis saepe parum concordēs, interdum & absurdos. Sed hic judicii res erat. Tu vale, & laboribus nostris perfruere.

SELECTA
CLARORUM VIRORUM
DE
AULIO TIBULLO
JUDICIA.

P. Ovidius Naso L. 3. Amor. Eleg. 9.

*M*Emnona si mater, mater ploravit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata Deas;
Flebilis indignos Elegeia solve capillos.
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert eversumque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraque infesta tundat aperta manu.
Excipiunt sparsi lacrimas per colla capilli,
Oraque singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
Egressum tectis pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri vates, & Divum cura vocamur:
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum Mors importuna profanat:
Omnibus obscuras injicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit, Orptheo?
Carmine quid victas obstupuisse feras?
Aelinon in silvis idem pater, Aelinon altis,
Dicitur invita concinuisse lura.

Ad

*Adjice Maeoniden, a quo cœu fonte perenni
 Vatum Pieriis ora rigantur aquis;
 Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno.
 Diffugiunt avidos carmina sola rogos.
 Durat opus vatium, Trojani fama laboris,
 Tarda que nocturno tela retexta dolo.
 Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebunt;
 Altera cura recens, altera primus amor.
 Quid nunc sacra juvant? Quid nunc Aegyptia profunt
 Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?
 Cum rapiant mala fata bonos, ignoscite fasso,
 Sollicitor nullos esse putare Deos.
 Vive pius: moriere pius. cole sacra: colentem
 Mors gravis a templis in cava busta trahet.
 Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.
 Vix manet e toto parva quod urna capit.
 Tene, sacer Vates, flammae rapuere rogales,
 Pectoribus pasci nec timuere tuis?
 Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, quae tantum sustinere nefas.
 Avertit vultus Erycis quae possidet arces.
 Sunt quoque, qui lacrimas continuisse negent.
 Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.
 Hinc certe madidos fugientis pressit ocellos
 Mater; & in cineres ultima dona tulit:
 Hinc soror in partem misera cum matre doloris
 Venit inornatas dilaniata comas.
 Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
 Oscula: nec solos destituere rogos.
 Delia discedens, Felicius, inquit, amata
 Sum tibi. vixisti, dum tuus ignis eram.
 Cui Nemesis, Quid, ait, tibi sint mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
 Si tamen e nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
 Restat; in Elysia valle Tibullus erit.
 Obvius huic venias hedera juvenilia cinctus
 Tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo.*

* *

Tu

*Tu quoque, si falsum temerati crimen amici,
Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.
His comes umbra tua est, si quid modo corporis umbra est.
Auxisti numeros, culte Tibulle, pios.
Ossa quieta precor tuta requiescite in urna:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.*

Idem L. 1. Amor. Eleg. 15.

*Donec erunt ignes arcusque, Cupidinis arma,
Discentur numeri, culte Tibulle, tui.*

Idem L. 3. Art. Amat. §. 334.

*Et teneri possis carmen legisse PropertI;
Sive aliquid Galli, sive Tibulle tuum.*

Idem Remed. Amor. §. 763.

*Carmina quis potuit tuto legisse Tibulli,
Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?*

Idem L. 4. Triftium, Eleg. 10.

*Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere meae.
Successor fuit hic tibi, Galle; Propertius illi.
Quartus ab his serie temporis ipse fui.*

C. Vellejus Paterculus L. 2. Hist. C. 36.

*Paene stultum est inbaerentium oculis ingeniorum enumeratio:
inter quae maxime nostri aevi eminent, princeps carminum Vir-
gilius, Rabiriusque, & consecutus Sallustium Livius, Tibullus-
que & Naso, perfectissimi in forma operis sui.*

M. Fabius Quintilianus L. 10. Instit. Orat. C. 1.

*Elegia Graecos quoque provocamus, cujus mihi tersus atque
elegans maxime videtur auctor Tibullus.*

P. Pa-

P. Papinius Statius L. 1. Silv. 2. v. 252.

*Hunc ipse choro plaudente Philetas,
Callimachusque senex, Umbroque Propertius antro,
Ambissent laudare diem, nec tristis in ipsis
Naso Tomis, divesque foco lucente Tibullus.*

M. Valerius Martialis L. 8. Epigr. 70.

*Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.*

idem ibidem Epigr. 73.

*Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
Lesbia dictavit, doctæ Catulle, tibi.*

Joannes Baptista Pius Annot. post. C. 115.

*Princeps Elegorum poetarum est dubio procul Albius Tibullus,
quia vere, non dissimulante aut obnoxie amantem agit: modo
superbit, modo supplicat, annuit, renuit, minatur, intercedit,
dedignatur, devovet, orat, inconstans est, quod voluit non vult,
quod optavit refugit, secum disfidens, ut in vera Cupidinis rota
illum circumagi credas. Non deest tamen in tanto lepore verbo-
rum suus nitor, & reconditarum rerum cognitio.*

Lucius Joannes Scoppa L. 1. Conlect. C. 31.

*Tibullus poeta candidissimus, atque amator felicissimus, non
tam misere, quam lepide concinnèque suos decantavit amores:
cujus poema tersum & emunctum quoties in manus sumo, non
modo afficior amore, sed ipsum etiam depereuntem videre videor.*

Angelus Politianus Nutric. v. 539.

*Ut tersi memorat pia Musa Tibulli,
Musa sibi primos quæ jure adsciscit honores
Imparibus numeris, ni blanda Propertius ora
Solvat, & ambiguum faciat certamine palmam.*

Bartholomaeus Riccius L. 1. de Imitatione.

Catullum , Tibullum , Lucretium , Horatium , Maronem , tantum abest ut boni omnes non magnopere laudent , ut eos etiam nullo sine suspiciant , mirentur , colant.

Idem eodem libro , paullo post.

Primum autem locum in Elegia Tibullum scribendi suavitate sibi vindicare putamus. neque sit nunc , qui illi aut Ovidium , aut Propertium conferat. quorum uterque omnino quasdam Elegias conscripsit , quae admodum non contemnantur. in ceteris vero , quarum longe major est numerus , alter aut se justo demissius agit , aut ita cum numeri tum verborum nullo prorsus dilectu habito versus pangit , ut saepius quicquid in buccam in carmen conjiciat : alter vero , aut rei difficultate , aut numero quodam asperiore paulo horridior habetur. Cum in Tibullo paene lectissima omnia , & propterea etiam facillima legantur , cadantque ita ejus numeri leniter , ut magis concinne cadere non possint : ac , in quo primam laudem acquirit Elegia , hic ita apte vagetur , itaque compositae diversa connectat , ut in re multiplici , ac per varia , integrum tamen ac perpetuum , quam longum est , filum existat. Quod Franciscus Molsa planissime sensit , qui ad hujus imaginem optime omnium versus faciebat.

Julius Caesar Scaliger L. 6. Poëtic. C. 7.

Facilius e Tibulli locis expediemus censuram nostram. Uniformis ille paene totus est , vixque discedens ab se ipso eodem paene gyro concluditur. Audis enim casae , focos , rura , nemora , praela , spicas , sacra tum saepe , tum multum. Omnium vero cultissimus , nec redundans in Elegia.

Joachimus Camerarius in Elementis Rhetoricae.

Ego vero quoties Tibulli carmina lego , nihil amplius requiro neque venustatis , neque elegantiae : doctrinam autem & eruditionem admiror. Omnia arte studioque summo elimata mihi videntur.

dentur: itaque in maxima facilitate, illa tamen cura elaborationis & diligentiae conspicitur. Verba optima, sententiae exquisitae, compositio omnibus, ut ajunt, numeris perfecta. Ex quo necesse est hoc consequatur, carmina ut sunt & canora, & splendida, & concinna.

Adrianus Turnebus L. 16. Advers. C. 19.

Tibullus, ille politus suavisque poeta, & quidam Phoebeus olor, in quo sincerus esse videtur & ingenuus Latini sermonis sapor, nullo peregrino vitiatus succo.

Lucas Fruterius L. 1. Verifimil. C. 6.

Ecce iterum ad Tibullum relabimur, nimis enim auctor ille nobis placet cum dictionis puritate, tum proprii sermonis elegantia. Dicant & sentiant alii quod velint. Ego non vereor, quod scio quosdam velle, ne Tibullus noster illi secundus fiat, cujus facilitas & luxuria antiqui temporis doctissimis parum omnino grata fuit, quantum ex illorum scriptis colligere est nobis. Sed nos, credo, cum haec nimis anxie persequimur, doctiorum de his judicio parum fidimus, quorum eandem esse opinionem certe dubitandum est nemini.

Jacobus Sannazarius L. 2. Eleg. 1.

*Battiaden docti sectatur Musa PropertI:
Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
Passeris exsequias fracto canit ore Catullus:
Tu Nemesin laudas, culte Tibulle, tuam.*

Joannes Pierius Valerianus Serm. de studiorum conditione.

*Sermones ait hic, vates Venusine, securi
Caedi posse tuos; crassos accusat, & odit.
Est cui sit docti libertas dura Catulli:
Virgilio ingenium qui demat, propter Homerum:
Qui tibi molliorem vitio det, terse Tibulle.*

Justus Lipsius L. I. Var. Lect. C. 21.

Tibullus elegans cum primis poeta, & in cujus purissimis scriptis nativa quaedam & vernacula Latinae linguae munditia re-
lucet.

Isaacus Casaubonus Lectio. Theocritic. C. 17.

Conferant autem studiosi poëticarum amoenitatum Idyllium hoc cum poëtae cultissimi Tibulli elegia quarta, libro primo. Nam illa videntur ad Theocriti imitationem dicta,

*Carmine purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
Ex humero Pelopis non nituisset ebur.*

Franciscus Modius Silv. carm. 15. ex persona Tibulli.

*Ut Cidnus nullas sordes, nitidissimus amnis,
Volvit, & a limo purus ubique fluit:
Sic mea, Romanas inter castissima Musas,
Undique nativo culta decore nitet.
Ergo aliae placeant ornatu trans mare sumto:
Nostra suo, & patrio si placet una, sat est.*

Laevinus Torrentius Comment. in Horat. L. I. Od. 33. §. I.

Albi] Hunc Albium Tibullum fuisse, cujus Elegi nunc quoque tantopere, & sane non immerito, ob summam elegantiam, & Latini sermonis puritatem, a doctis omnibus laudantur, nemo temporum peritus negaverit. Hoc dolendum (quod etiam Horatii hic testimonio satis constat) multa illius tersissimi poëtae carmina desiderari.

Janus Gulielmius Quaest. in Plauti Rudent. C. 5.
ad Jacobum Cortinium Cissaeum.

Tibulli lectione valde delector: opinor & tu J. Cissae, qui ejus poëtae veneres & lepores omnes felicissime expressisti.

Stephanus Paschasius lib. Icon. epigr. 91.

*Pervolvos reliquos vates quos Roma tulit ; nil
Tersius est numeris , culte Tibulle , tuis.*

Andreas Schottus L. 1. Nodor. Ciceron. C. 7.

Tibullus autem elegans Latini sermonis poëta.

Idem ibidem C. 8.

*Priusquam poëtam de manibus depono , operam illi demus , ut
mutuum praesent. Est enim purus , & elegans , bonusque Latini-
tatis auctor Tibullus , Eques & ipse Romanus , qua tempesta-
te , ut hodieque , nobilium quam plebejorum cultior ac politior ser-
mo fuit.*

Idem Observ. Human. L. 2. C. 13.

*Scitus & elegans tum in verbis , tum in numeris Tibullus :
sed qui e Graecis pleraque fontibus expresserit.*

Idem L. 1. Tullian. Quaest. C. 14.

*Media aetas , quod aureum Latinae linguae saeculum appel-
lo , brevis admodum , ut res hominum sunt , exstitit. Scriptores
tamen plurimos repperit , qui ob dicendi elegantiam aetatem fer-
re , ad posterosque transmitti potuerunt. In hac unus M. Tul-
lius Cicero familiam sic duxit , ut non modo princeps , verum
etiam vox ipsa eloquentiae , caelestisque in dicendo vir a Quin-
tiliano diserte appelletur. Ejus aequales Caesar , Sallustius , Cor-
nificius , moxque T. Livius. Poëtae vero Terentius , Catullus ,
Virgilius , Horatius , Tibullus , Propertius , & Ovidius , diser-
ti quidem homines ac venusti.*

Daniel Heinfius praefat. Monobibli.

*Liberrimum primo scribendi genus Elegia fuit , quam delica-
tissimis induerunt Graeci numeris. Quos , cum alii , tum vel
maxime ingeniosus Naso immutavit. qui cum ingenii sui fraenos
ubi-*

ubique laxat, ne nequicquam declamasse videatur, artem, ut Romanus, constringit, legemque & aequabilitatem versuum praescribit sibi, cui ubique fere obtemperat. Sic cum tersissimo Tibulli filo animam addat, cultum non sustulit tamen.

Franciscus Vavassor lib. de Ludicra Dictione.

In hoc artis poëticae genere singulares & eximios uno eodemque Augusti saeculo quatuor constat extitisse, quorum alius alium, tanquam aetatis pariter & gloriae successor, exceperit, Gallum, Tibullum, Propertium, & qui se istis jure optimo quartum annumerat, Ovidium. At statim ab obitu Ovidii, Vellejo historico satis duo fuerunt, Tibullus & Naso, quos esse dixerit in forma operis sui perfectissimos. Quaquam centum post annis nec plures, nec alios, quam qui ab Ovidio ipso memorati sunt, Quintilianus protulit, oratori legendos, quem informaret: credo, quod ab Ovidiano tempore ad suam usque aetatem, tanto intervallo nullos nactus sit, memoria satis & commendatione dignos. Jam Galli, qui duriuscule putatur scripsisse, nihil pervenit ad nos, injuria & iniquitate temporum. Tibullum, ita ut erat, accepimus, excultum atque expolitum.

Caspar Barthius L. 4. Advers. C. 11.

Et quis melior Tibullo expositor, quam Tibullus, qui tot seculis parem non habuit, ac ne imitatore quidem, quem sane nostra secula legant? Et saepissime miratus sum hoc fatum Romanae Elegiae, & floruisse & defloruisse una aetate Amatoriam ejus Venerem, quantum quidem ad nos pertinet: nam Martialis & Papinii aetate, quod ex ipsis & Plinio etiam Juniore constat, talia non pauci scripserunt. Verum cum ipsis fere nominibus & hi & sequentis aevi interierunt.

Idem L. 8. Epidorp. 46.

*Ut ebria absque veste Cypris incedit,
Eum locutus est Tibullus in morem,*

Idem

Idem Animadv. ad Papin. Stat. L. 1. Silv. 2. §. 32.

Pulcre talia enarrantur a suavissimo & veri genii Poëta, Tibullo, L. 3. Eleg. 4.

Fredericus Taubmannus Comment. ad Culicem, §. 410.

Tibullus, *politissimus ille suavissimusque poëta, & quidam Phoebeus olor.*

Hugo Grotius L. 1. Farraginis.

*O Elegia, meo nil concessura Tibullo!
O, quibus aequatur Bilbilis ipsa, joci!*

Ferdinandus Furstenbergius, Episcopus & Princeps
Paderbornensis ac Monasteriensis.

*Forsitan hic segetes, cantataque bella Maroni:
Triverat hic calamos Tityrus ante suos.
Forsitan his lusit Naso leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hic sevit vites, hic legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod satis esset, erat.*

Idem in epicedio Sidronii Hoffchii.

*Hoc meruit justi monumentum Belga doloris,
Proximus ingenio, culte Tibulle, tuo.*

Paganino Gaudenzio nella Letteraria Historia.

*Di Delia à honor cantò versi d'amore
Il buon Tibullo cavalier Romano,
Il cui giocondo stil non unquà vano
Rileggo con diletto à tutte l'hore,
Ammirando il desir con tal ardore,
Che vorrei pur seguirlo à mano à mano
Disprezzando l'asprezze, e' l canto strano,
Di chi pensa difficil far rumore,*

* *
*

Per

*Per esser nominato alto poëta.
Ma l'aspra altezza ardita fosca involta
Del lettor non può render l'anima lieta.
Per non dir, che la Musa dolce colta
Il fauellar di Venere non vieta,
Anzi spiace senz' essa, e resta incolta.*

Il medesimo.

Tibullo aggradito da Delia per la poesia.

*Quando Delia seguir incominciai
Con dedicarle la servitù mia,
Con professar l'ossequio in rima pia,
E ver lei sparger qual poëta rai ;
Non potrei con parole esprimer mai,
Con che benevolenza e cortesia
Aggradisse l'honor di poesia
Col dirmi, Sempre caro à me sarai,
Perchè la virtù tua tanto mi piace,
E tanto stimo d'Elicon il fonte
Donante fama che l'oblio disface,
Che ver te le mie voglie saran pronte,
Vive, ed accese d'amorosa face,
Per far al rio martor ingiurie ed onte.*

Egidio Menagio nelle sue Osservazioni
sopra l'Aminta del Tasso.

*Tralascio di dire, che quella repetizione delle medesime sillabe
fù da Tibullo, Poeta elegantissimo, non pur scrivata, mà anche
affettata.*

Il Signor Gravina nel Discorso delle Favole antiche.

*Tibullo è pieno di soavità, di grazia, di tenerezza, di pas-
sione, di purità, e d'eleganza, tanto nel numero quanto nelle
parole, maravigliosa, e perfetta.*

René

René le Pays,
dans ses oeuvres nouvelles T. 2. après avoir
parlé d'Horace.

*Deux autres Muses, sœurs des premières, vécurent à mes-
me temps, & charmerent tous les esprits par leur douceur. Ce
furent celles de Tibulle & de Properce, qui acquirent tant de
gloire à chanter les beautés de Delie & de Cynthie. Ces deux
poetes galands eurent pour amis les plus honnestes gens de leur
siecle. Tibulle ayant le corps aussi beau que l'esprit, avoit une
disposition heureuse à gagner le coeur de tout le monde: & quoy
que Properce ne fût pas si beau garçon, il n'estoit pas moins ai-
mé de tous ceux qui aimoient le vray merite. Que cette Cynthie
estoit heureuse d'avoir un amant si tendre, & qui sçavoit si bien
expliquer sa tendresse! Et que cette Delie a eu de gloire d'estre
aimée d'un homme, qui pouvoit apprendre à toute la posterité
combien elle estoit aimable!*

Le Pere René Rapin,
dans ses Reflexions sur la Poétique.

*Tibulle estant d'ailleurs si exact, si elegant & si poly dans ses
Elegies, ne le paroist pas fort dans son Panegyrique de Messala:
tant il est difficile de bien louer.*

Petrus Lotichius Secundus.

*Talis in Aonidum patria, silvisque beatis,
Perfluit aeternus sancta vireta liquor.
Illic largifluas vatuum chorus omnis ad undas
Inter odoratum ludit amatque nemus.
At myrti vacua solus gemit unus in umbra,
Quem circum lacrimis omnia plena madent.
Hunc quondam facilem pharetrato semper Amori
Ipsa Venus campos duxit in Elysios.
Hoc duce carpe viam. Sed enim tu mente pudica,
Caste puer, castis carmina finge modis.
Ipse quidem, nec vera nego, Sulmonis aquosi
Ad Musas propius monstrat alumnus iter:
Sed tantum superat facundi Musa Tibulli,
Quantum voce alias Daulias ales aves.*

ERRATA in CONTEXTU.

- pag.* 67. l. 1. *p.* 69. l. 4. *p.* 104. l. 4. *p.* 373. l. 2. *pro* *impia* *corr.* *impia*
 72. l. 3. *pro* *Tityus* *corr.* *Tityos*
 123. l. 2. *impresso* *inpresso*
 137. l. 4. *impediat* *inpediat*
 182. l. 1. *impune* *inpunc.* *fic* & *pag.* 240. l. 1.
 207. l. 2. *imposuisse* *inposuisse*
 221. l. 2. *imposuit* *inposuit*

IN NOTIS.

- Pag.* 23. b. *lin.* 28. *omnibas* l. *omnibus*
ibid. b. *lin.* 41. *scribir* l. *scribit*
 26. a. *lin.* 13. *BT* l. *ET*
 60. a. *sub finem*, *suspenfis* l. *suspensis*
 65. a. *lin.* 11. *illis* l. *ullis*
 72. b. *lin.* 6. *Arbitrium* l. *Arbitrum*
 79. b. *lin.* 17. *efficientis pro effectus* l. *effecti pro efficiente*; & *ibid.* l. 19. *cjusdem* l. *cjusdem*.
 98. b. *lin.* 33. *Numesianus* l. *Nemesianus*
 111. b. *sub finem*, *scire* l. *scire*
 151. b. *lin.* 35. *SOLLICITAVIT* l. *SOLLICITAVIT*
 152. a. *lin.* 29. *res* l. *rex*
 162. b. *lin.* 8. *perniem* l. *perniciem*
 227. b. *lin.* 21. *ex nescio qua comoedia deperdita*, l. *Milit. glorios. Act. 3. sc. 1. v. 127.*
 230. b. *lin.* 10. *gerendarum* l. *genendarum*
 238. b. *lin.* 32. *diphongis* l. *diphthongis*
 242. a. *lin.* 18. *dies sit amarior nocte*, l. *nox sit amarior die*.
 245. a. *lin.* 20. *eo* l. *ea*
 258. b. *lin.* 29. *agresti* l. *agresti*
 260. b. *lin.* 21. *genitrix* l. *genetrix*
 301. b. *sub fin.* *IPSA* l. *IPSA*
 314. b. *lin.* 16. *genitrix* l. *genetrix*
 339. b. *lin.* *ult.* *aureo* l. *argenteo*
 340. a. *lin.* *ult.* *Helioniadasque* l. *Heliconiadasque*
 349. a. *lin.* 32. *adveherur* l. *adveheretur*
 388. b. *lin.* 18. *acripidem* l. *acripedem*.

ALBII TIBULLI

LIBER PRIMUS.

ALBI TIBULLI] Gentis Albiae, hujus dico equestris, perexigua memoria est in historia Romana; nulla omnino futura, absque nostro poeta foret. Celebrior fuit illa consularis, cognomento CARRENAS, multis gestis honoribus & varia fortuna insignis. Exstiterunt & alii ALBII, sed obscuri illi, atque ignotiores. *Statii Albii Oppianici* infamis memoria est in Cluentiana Ciceronis. hinc & colonum illum novimum *Statum Albium*, hominem valentem, quo admisso tegebatur Saffia illa Oppianici. *Albium Sabinum* commemorat idem Tullius L. 13. ad Attic. epist. 14. itemque *L. Albium Sex. filium Quirina*, orat. pro Quintio. plures, sed & his ipsis obscuriores, sparsim reperire est in antiquis Inscriptionibus apud Gruterum ac Reinesium. Amisit autem hic noster eques suum sibi praenomen, nulla (ut arbitror) perquisitione iterum reperiendum. Est enim verosimile in libro illo unico, unde ceteri in Italia traduces prodierunt, literam singularem, quae praenomen signaret, aut vetustate fuisse exesam, aut librariorum harum rerum incuriosos tamquam minime necessariam neglexisse. Nisi quis capillum promittat, ac divinando conjiciat A, hoc est *Auli*, praenomen habuisse: atque hoc elementum ab insequente comparis naturae elemento vel fuisse absorptum, vel potius e binis coaluisse in unum: complures hujus generis errores posse ostendi, nec hodie quidem omnes sublato. sic Noctium Atticarum inlustrem scriptorem AGELLIVM dici, qui sit A. GELLIVS. sic factum fuisse TAMPIVM ex T. AMPIO, apud Ciceronem L. 6. ad famul. epist. 12. itemque SVETTIVM, qui S. VETTIVS fuerit, L. 13. ad Attic. Ep. 12. sic ejusdem operis L. 6. epist. 2. recte nunc legi, virtute Petri Victorii, *vetabat autem Auli lex, jus dici de ita sumta pecunia*, ex monstrosa scriptura *vetabat autem Alexius*. sic legem *P. Ennii* apud Festum Pompejum perhiberi, quae sit lex *Penni*. sic tribunum *Caesium* vocari, qui fuerit *C. Aelius*, apud Macrobi-um

L. 6. Saturn. C. 3. Haec, inquam, & plura his familia si quis divinarit, respondebo, mihi non liquere. Ceterum quae de rebus deque vita poetae nostri ex Petro Crinito ac Lilio Gyraldo circumferri solent, scias ea partim esse incerta, partim etiam aperte falsa. Quae tamen ipsa magnos alias viros in societatem erroris pertraxerunt, dum temerariis horum finitorum rationibus inducti Tibullum, itidem ut Nasonem, natum volunt anno illo funesto, qui Hirtii & Pansae Coss. caede est nobilitatus. quum tamen hic illo viginti ferme annis fuerit posterior. sed est hominum multorum in fovendis erroribus admirabilis quaedam pertinacia. Jam anni sunt plus quam centum ac viginti, postquam Janus Douza, vir unde quaque magnus & Batavici nominis praelustre decus, elegante disputatione ad Paulum Melissum Schedium perscripta, hanc tantam in temporum supputatione aberrationem certis ac firmis rationibus ita evertit, veramque Elegiae Romanae aetatem ita constabilivit, ut vel Pyrrhonem ipsum in adfensionem tracturus fuisse videatur. Sed Douzae quis auscultavit? imo vero Douzae libellum quis legit? Sane docti homines non pauci in eas se induerunt angustias, unde regredi numquam potuerunt, hanc unam ob causam, quod vulgatas naenias secuti neglexissent monentem meliora. id quod cuivis liquere potest, in iis vitae Albanæ particulis, quae ad calculum minime dubium vocari queunt. Mihi vero ne toties luctandum esset cum erronea supputatione, visum fuit publice quoque utile fore si Douzae commentatio non proluxa una cum his nostris meditationibus recentaretur. Eam legant suadeo, atque expendant secum, qui his chartis nostris manum admoveere non dedignabuntur. Sic enim fiet ut multa evadant liquida atque clara, quae vel tenebris horrere videbantur, vel a viris doctis violenter erant alio detorta, dum semel calculo prave posito errores erroribus contegere coguntur. id quod nos in loco monebimus. Vitam poetae ex libris scriptis primus sibi protulisse visus fuit

fuit Josephus Scaliger; ignarus, opinor, jam olim exhibitam in principe editione Venetiis proculsa anno a reparata salute 1475. & in Regiolepidina A. 1481. Illam vitam & nos in quatuor libris invenimus, Scaligerana hic illic meliorem. est autem talis.

Albius Tibullus, eques Romanus, insignis forma cultuque corporis observabilis, ante alios Corvinum Messalam oratorem dilexit: cujus & contubernalis fuit, & Aquitanico bello militaribus donis ornatus est. Hic multorum judicio, & maxime Quintiliani, viri in studio literarum acerrimae licentiae, inter epistolae quoque ejus amatoriae, quamquam breves, omnino utiles sunt. Obiit adolescens, tempore Virgilli, ut indicat epigramma infra scriptum.

*Te quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors juvenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut Elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.*

Verfus sunt Domitii Marfi, testis oculati. obiit autem Virgilius A. V. dccxxxv. C. Sentio Saturnino, Q. Lucretio Vespillone Coss. mense Septembri. illum brevi, ut Marfus ostendit, secutus est noster Albius, puta vel ejusdem anni exodio, vel certe initio anni subsequenti. Epistolae, quas commemorat Vitae scriptor, soluto sermone fuisse scriptas videntur, quum ab Elegiis aperte sejungantur. Nullo enim jure brevissima illa poemata, quae solent in quartum librum conjici, pro his ipsis Epistolis accepit Barthius L. 3. Adv. C. 6. quamquam deinde, mutata mente, Sulpiciae Caleni dedit, L. 59. C. 16. sed de his in loco non incuriose disputabitur.

I.

DIVITIAS alius fulvo sibi congerat auro,
Et teneat culti jugera multa soli.

Me

I. DIVITIAS ALIUS] Hanc Elegiam ordine primam esse, sed tempore postremam, edicit Scaliger. Haud est ita. etenim toto hoc libro non nisi Deliae amores decantantur, nondum haerente in Nemesi animo. Deliam vero fuisse primum Albii nostri ignem perspicue ostendit Naso L. 3. Amor. Eleg. 9. qua deflet illius mortem:

*Cumque tuis sua junxerunt Nemeſisque prior-
que*

Oſcula: nec solos deſtituere rogos.

*Delia diſcedens, Felicius, inquit, amata
Sum tibi: vixiſti, dum tuus ignis eram.*

*Cui Nemeſis, Quid, ait, tibi ſunt mea damna
dolori?*

Me tenuit moriens deſiciente manu.

Itaque loco legitur vere suo. scripta est autem in praediolo Pedano, ubi liberter erat poeta, pertaesus credo urbis, & simul

Malis bene eſſe ne videret civibus.

Hic ille vacuo ab ambitione atque avaritia animo Musis vivebat & sibi, diligentem praeterea operam ponens in studiis sapientiae Socraticae. auctor horum, qui unus optime noverat, Horatius noster L. 1. Epist. 4.

*Albi, noſtrorum Sermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere, quod Caſſi Parmenſis opuscula vincat?*

*An tacitum ſilvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque
eſt?*

nam *ſilvas* ne pro aliquo nemore capias, providit Helenius Acro, qui monet *libros philoſophorum ſic appellari*. Debebat addere, *Academiorum*. ſic enim praeiverat ipſe Flaccus L. 2. Epist. 2.

Adjecere bonae paullo plus artis Athenae:

ſcilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,

Atque inter ſilvas Academi quaerere verum.

Nec tamen verum est, ſic appellari: ſed *ſilvarum* nomine intelligi ſpatia Academiae, & ſermones Socraticos. quod ipſum fatiſ ſignanter exprimit vis epitheti, qua *ſalubres* appellantur.

I. FULVO SIBI CONGERAT AURO] minus recte *conferat* legitur apud Diomedem grammaticum L. 3. cap. de Poematis generibus: *Elegia eſt carmen compoſitum hexametro verſu pentametroque, alternis invicem poſitiſ: ut,*

Divitias alius fulvo ſibi conferat auro,

Et teneat culti jugera multa ſoli.

Quod genus carminis praecipue ſcripſerunt apud Romanos Propertius, & Tibullus, & Gallus, imitati Graecos Callimachum & Euphorionem. Haec ille. Sed in ſcriptis Tibulli codicibus miro conſenſu *congerat* eſt exaratum. quod *congerendi* verbum commode inluſtratum dedit Janus Gebhardus.

2. JUGERA MULTA] libri ſcripti fere habent *jugera magna*, & hos ſecutae principes editiones, Veneta, Brixienſis, & illa quae Regii

Me mea paupertas vitae traducat inerti,
Dum meus assiduo luceat igne focus:

5 Nec

Regii Lepidi procurata est. juvare etiam videtur Cicero Accus. 5. in Verr. C. 47. cui civitati majores nostri maximos agros atque optimos concesserunt, quam immunem esse voluerunt. Valerius quoque Flaccus magna dixit pro eo quod est multa, L. 5. §. 274. de Perse:

Famque aderat magnis regnum urgens millibus urbi,

Primaque in adversos frustratus praelia muros Confliterat.

Sed Achilles Stadius in suis omnibus invenit multa, itemque Scaliger in eo quo usus est libro. nec aliter habebant Angeli Colotii excerpta in Heinisianis. Et sic citavit Diomedes L. 3. eo, quem modo produximus, loco. Sane multa jugera veteres dixisse, potius quam magna, ex eo apparet, quod pauca jugera frequenter dixerint, numquam parva. credo, propter nomen mensurae omnibus aequalibus. Horatius L. 2. Od. 15.

Fam pauca aratro jugera regiae Moles relinquunt.

Scriptor Elegiae in obitu Maecenatis, §. 34.

Maluit umbrosam quercum, nymphasque canentes,

Paucaque pomosi jugera certa soli.

quo loco nymphas nobis canoras nuper fabricavit Theod. Gorallus. si ex libris, laudat sed monitum oportuit. Plura in rem nostram Achilles concessit, bono dilectu. Nec semper esse idem, multa & magna, ostendit Cicero orat. post reditum in senatu, C. 1. cum multa vobis, magna populo Romano, innumerabilia parentibus, omnia Diis immortalibus debeamus. Tamen magna jugera hic legi vult Wil. Goesius ind. in Scriptores Agrarios, verbo Jugerum. tu vide, & expendi.

3. ME MEA PAUPERAS] extenuantis est, & Nemefin metuantis. Paupertas dicitur fortuna mediocris, cui nihil deest. bene Porphyrio in Horat. L. 2. Epist. 2. §. 199. PAVPERTAS honestae parsimoniae nomen est, & usurpatur pro fortuna mediocri. Valerius Maximus mediam appellavit, L. 4. C. 4. quod caput de paupertate laudata inscribitur: Quid ergo mediam fortunam, quasi praecipuum generis humani malum, diuurnis conviciis laceramus? quae ut non abundantibus, ita fides uberibus Poplicolas, Aemilios, Fabricios, Curios, Scipiones, Scauros, hisque paria robora virtutis

aluit. Cicero Agrar. 2. C. 24. tum, cum haberet haec respublica Luscinios, Calatinos, Acidinos, homines non solum honoribus populi rebusque gestis, verum etiam patientia paupertatis ornatos. Horatius L. 3. Od. 29.

*Plerumque gratae divitiibus vices,
Mundaeque parvo sub lare pauperum
Coenae, sine aulaeis & ostro,
Sollicitam explicuere frontem.*

Itaque parum hic praesidii est illis, qui dicunt poetam ideo ruri vixisse, quia in urbe non possit, avitis opibus in damnosas libidines profusus. Ille vero proficitur in fine hujus carminis, sese, composito quod in posterum sit satis, velle medium digitum ostendere & divitiis simul & egestati. Sed nemo melius Flacco nostro, in ea, quam sub hoc ipsum tempus ad Albium suum scripsit, epistola:

*Non tu corpus eras sine pectore. Dii tibi formam,
Dii tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
Quid vocat dulci nutricula majus alumno,
Quam sapere, & fari ut possit quae sentiat,
& cui*

*Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?*
Ecce imaginem Albinae rusticationis. Ars fruendi est illa, quam oeconomicen appellant: ne tu frustra cum Gallis artem hic aliquam perdati intelligas, ac nepotandi.

3. ME MEA] hujusmodi geminationes veteribus perfamiliares fuerunt: quod & hic Muretus monuit, & Gifanius in Conlectaneis Lucretianis. Sed damnarunt juniores. Inique damnarunt: nisi forte eos meliorem fuisse aure putas, quam Lucretium, quam Ciceronem, quam Virgilium. Istius est perfimile huic nostro, pro Coelio C. 31. fecit me mehercule invito, & multum repugnant, sed tamen fecit, nomen amici mei de ambitu detulit. & L. 1. de Offic. C. 18. contraque in laudibus, quae magno animo & fortiter excellenterque gesta sunt, ea nescio quomodo quasi pleniore ore laudamus. & dial. de Amic. C. 21. Rarum genus, & quidem omnia praeclara rara. Illius autem L. 3. §. 21.

*Quas neque concutiunt venti, neque nubila
nimbis*

*Adspargunt, neque nix acri concreta pruina
Cana cadens violat.*

L. 5. v. 1336.

*Sic, quos ante domi domitos satis esse putabant,
Efferviscere cernebant in rebus agundis.*

L. 6. v. 626.

*Vna nocte vias quoniam per saepe videmus
Siccari, mollisque luti concrefcere crustas.*

Huius vero, L. 2. Geor. v. 328.

Avia tum resonant avibus virgulta canoris.

L. 1. Aen. v. 403.

*Haud aliter puppesque tuae, pubesque tuorum
Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.*

L. 3. v. 183.

nate Iliacis exercite fati,

Sola mihi tales casus Cassandra canebat.

Sed manu est ferendum, non sacco, ut aje-
bat Manina. alioqui facile sexcenta tanta ex
uno Tullio coacerventur, ne quis hanc figu-
ram solis poetis adamatam putet. Quo mag-
is mirari libet Servium, ad postrema Maro-
nis verba notantem, *Haec compositio jam vi-
tiosa est, quae majoribus placuit: ut, Anchi-
sen agnovit amicum; & Sale saxa sonabant.*
Etiam ad L. 2. v. 27. scripserat ita: DORICA
CASTRA] Mala est compositio, ab ea syllaba in-
cipere, qua superius finitus est sermo. Plerum-
que & cacophonon facit, ut hoc loco. Quae
verba exscripsit Isidorus L. 1. Orig. C. 33. Vi-
delicet Theodosiani aevi palatum acutius sa-
piebat, quam veteris Romae beata simplici-
tas. multo melius multoque subtilius super
hoc numerorum quasi condimento disputa-
vit Jo. Jovianus Pontanus, vir perfectissimus,
in Actio dialogo. illum consulito: nec poe-
nitebit.

4. EXIGUO LUCEAT IGNE FOCUS] ita Sca-
ligeri codex; & complures Achillis Statii,
non probantis. est & in excerptis Antonii
Perreji, & M. Antonii Pocchi. sed *assiduo* in
suis invenit Gebhardus: & nos quoque vidi-
mus in quinque libris. in uno suo Nic. Hein-
sius. quibus accedunt tres illae editiones an-
tiquissimae, calamo exaratis membranis non
deteriores. Neque aliter citavit Marius Victo-
rinus L. 3. Art. Gram. capite de Metro Cho-
riambico; & scriptor vetus, cujus fragmen-
tum jungi fere solet cum Censorini libello
de Die Natali, capite 14. comprobantur etiam
adlusionem aperta duo praeclari viri. nam quem
assiduum noster focum dixit, cum *perennem*
vocat Martialis L. 10. Epigr. 47. ubi inter vi-
tae praecipua commoda ponuntur

Non ingratus ager, focus perennis.

Papinius autem vividior epitheto *pervigilem*
nominavit, L. 4. Silv. 5. v. 13.

Nos parca tellus, pervigil & jocus,

Culmenque multo lumine sordidum

Solantur, exemptisque testa

Qua modo ferbuerat Lyaenus.

Sed ajunt, exigui epitheton bene convenire
cum tenuitate poetæ. Ostendunt igitur, lu-
cendi verbum non discordare ab exiguitate
ignis. nam eo verbo poetæ Latini semper de
ignibus magnis utuntur. Virgilius L. 5. Aen.
ipso initio:

*Interea medium Aeneas jam classe tenebat
Certe iter, fluctusque atros Aquilone secabat,
Moenia respiciens, quae jam infelicitis Elissae
Conlucent flammis. quae tantum accenderit
ignem*

Causa later.

L. 11. v. 143.

*Arcades ad portas ruere, & de more vetusto
Funereas rapere faces. lucet via longo
Ordine flammaram, & late discriminat agros.*

Libro eodem, v. 209.

tunc undique vasti

*Certatim crebris conlucent ignibus agri.
noster L. 2. Eleg. 5. v. 49.*

Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.

Auctor Ciris, v. 175.

*Saepe etiam tristis volvens in nocte querelas,
Sedibus ex altis coeli speculatur amorem:
Castraque prospectat crebris lucentia flammis.*

Lucanus L. 9. v. 995.

quos nunc Lavinia sedes

*Servat, & Alba Lares, & quorum lucet in aris
Ignis adhuc Phrygius.*

Idem poeta ejusdem libri v. 185.

*Sic, ubi depastis submittere gramina campis,
Et renovare parans hibernas Appulus herbas,
Igne fovet terras; simul & Garganus, & arvum
Vulturis, & calidi lucent buceta Martini.*

Claudianus L. 2. in Eutrop. v. 472.

longe spectari e puppibus urbes

*Accensas: lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis haerere favillas.*

Papinius L. 1. Theb. v. 655.

an illud

*Lene magis cordi, quod desolata domorum
Testa vides? ignique datis cultoribus omnis
Lucet ager?*

Valerius Flaccus L. 1. v. 842.

*Quos omnes levibus plantis & lampada quas-
sans*

*Progenies Atlantidis agit. lucet via late
Igne Dei.*

Martialis L. 3. Epigr. 58.

*Cingunt serenum lactei focum vernae,
Et larga festos lucet ad lares silva.*

L. 10. Epigr. 96.

5 Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
Praebat, & pleno pinguia musta lacu.

Ipse

*Pascitur hic, ibi pascit ager: tepet igne maligno
Hic focus, ingenti lumine lucet ibi.*

Pulcra tralatione extulit Papinius L. 1. Achill.
ψ. 120.

*At tunc venatu recditurum in limine primo
Opperiens, properatque dapēs, largoque serenat
Igne domum.*

Sane inter vitae rusticae beatitates haud in-
merito numerabant luculentum caminum,
non sine Liberi patris muneribus, & fruga-
lis mensae castitate. Virgilius Eclog. 5. ψ. 69.

*Et multo inprimis hilarans convivio Baccho,
Ante focum, si frigus erit, si messis in umbra,
Vina novum fundam calathis Ariusia nectar.*

Eclog. 7. ubi Corydon fontes, & herbae mol-
litiem, & arbutum aestivam laudaverat, re-
spondet Thyrsis, ψ. 49.

*Hic focus, & taedae pingues, hic plurimus ignis
Semper, & assidua postes fuligine nigri.*

*Hic tantum Boreae curamus frigora, quantum
Aut numerum lupus, aut torrentia flumina
ripas.*

Juvat videre Scythas illos ruricolos in nivi-
bus suis laetos, & genio ludum dantes,
apud eundem divinum poetam L. 3. Geor.
ψ. 376.

*Ipsi in defossis specubus secura sub alta
Otia agunt terra: congestaeque robora totasque
Advolvere focus ulmos, ignique dedere.*

*Hic noctem ludo ducunt, & pocula laeti
Fermento atque acidis imitantur vitea sorbis.*

Quae perpulcre est imitatus Honoratus Fasi-
tellus, episcopus Insulanus, vir multis no-
minibus laudatissimus:

*At dies brevioribus
Rapta cum spatiis ruit,
Brumaeque extulit horridum
Verticem gelidae nivis*

*Imbriumque potentem,
Tum foco silva integra*

*Advoluta hilarat domum:
Nos pigri utraque & utraque
Cruraque & latera indidem
Ustulamus ad ignem.*

tum quae inibi sunt plura, eruditae venusta-
tis plenissima. Neque vero ab hac suavitate
rusticandi abhorruit Cato ille censorius, apud
Tullium hoc modo edisserens in cognomine
dialogo, C. 14. *Me vero & magisteria dele-
stant a majoribus instituta: & is sermo, qui*

*more majorum a summo adhibetur in poculis:
& pocula, sicut in symposio Xenophonis, minu-
ta atque vorantia, & refrigeratio aestate, &
vicissim aut sol aut ignis hibernus. quae quidem
in Sabinis etiam persequi soleo, conviviumque
vicinorum quotidie compleo, quod ad multam
noctem, quam maxime possumus, vario sermo-
ne producimus.*

5 NEC SPES DESTITUAT] Majuscula lite-
ra Spes scribi debet, quippe quae in deco-
rum numero censeatur. noxter L. 2. Eleg. 7.
ψ. 10.

*Spes facilem Nemesim spondet mihi: sed neg-
gat illa.*

*Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.
Naso L. 1. Pontic. Epist. 6. ψ. 27.*

*Spes igitur menti poenae, Graecine, levandae
Non est ex toto nulla relicta meae.*

*Haec Dea, cum fugerent sceleratas numina
terras*

*In Dis inviſa sola remansit humo.
tum paullo post:*

*Haec Dea quam multos laqueo sua colla ligantes
Non est proposita passa perire nece.*

Sed de Spei numine certiora nos docet Ci-
cero L. 2. de Legib. C. 11. *Quoniamque ex-
spectatione rerum bonarum erigunt animus, re-
cte etiam a Calatino Spes consecrata est.* Hanc
Romani credebant mortalibus fingulis, simul
atque in lucem forent editi, una cum Genio
Bono adesse praesto. quare & SPEM GE-
NIALEM vocarunt, ut in nummis & lapi-
dibus saepe reperitur. Talis erat Spes illa,
quam Ferrariae in tabula marmorea grandi
vidit, atque in Hercule suo Prodicio com-
mode illustravit, Stephanus Vinandus Pi-
ghius, vir inter primos Belgarum eruditus.
Tamen ego *Rusticam* fuisse opinor, sive *Agre-
stem*. Ea expressa est in lapide spatioso apud
Boissardum, T. 4. Antiq. p. 130. atque inde
transiit in thesauros Gruterianos, CII. 1.
Mulier est stolta, corolla florea crinem
redimita, dextram tenens in exigua columella,
spicas quinque sinistra gestans cum duobus
papaverum capitibus. ad pedes stat alveare;
ex summo alveari prominent duae rosae, u-
num caput papaveris, spicae quatuor. in ba-
si haec verba:

M. AVR. PACORVS. AEDI
TVVS. SANCTAE. VENE
RIS. IN. SALVST. HORTIS
SPEI
ARAM. CVM. PAEMENTO
SOMNIO. MONITVS. SYM
TV. SVO. D. D.

fed hunc Pacorum etiam negotiatorem fuisse, indicat ad caput deae sarcina, in qua merces conligatae. Horatius Spem in comitatu Fortunaeponit, L. 1. Od. 35. v. 21.

*Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat,
Vicumque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.*

quod cave accipias tamquam a poeta fictum ex decoro. Apud Sortes Praenestinas cultam quoque Spem fuisse, & Jovem puerum, & Cupidines, in multis variisque antiquitatis monumentis ibidem vidit noster ille Pighius. id quod sua aetate fieri stomachabatur Plinius L. 2. C. 7. ubi de Deo: *innumeros quidem credere, atque etiam ex virtutibus vitisque hominum, ut Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem, aut (ut Democrito placuit) duos omnino, Poenam & Beneficium, majorem ad socordiam accedit. Fragilis & laboriosa mortalitas in partes ista digestis, infirmitatis suae memor, ut portionibus coleret quisque, quo maxime indigeret.* Plures Romae fuisse Spei aedes innuit Frontinus lib. de Aquaeduct. p. 104. *Partem tamen sui Claudia prius in arcus, qui vocantur Neroniani, ad Spem Veterem transfert. paullo post, de Aniene vetere: Rectus vero ductus, secundum Spem Veterem veniens, intra portam Esquilinam in altos rivos per urbem deducitur.* Antea dixerat: *Prius tamen pars Juliae ad Spem Veterem excepta, castellis CCLII. montis usibus diffunditur.* Erant & Horti Spei Veteris; & Spei aedes in Foro Olitorio extra portam Carmentalem; itemque alia intra portam Capenam; & templum Spei novum in regione septima Viae Latae. de quibus consuli potest Alexander Donatus L. 1. Romae C. 9. L. 2. C. 25. L. 3. C. 13. 18. 23. Ceterum quod noster se nolit a Spe desistiui, in eo proprie loquitur & signanter. Est enim destituere eorum, qui non exsolvunt promissa, atque etiam malo maectant quos induxerunt. Cicero pro Sex. Roscio C. 40. *At vero T. Roscius non unam rei pecuniariae socium sefellit, (quod tamen gravius est,*

tamen aliquo modo posse ferri videtur) verum novem homines honestissimos, ejusdem muneris, legationis, officii, mandatorumque socios induxit, deceptis, destituit, adversariis tradidit, omni fraude & perfidia sefellit. Aliis verbis rem eandem Catullus extulit, Carm. 27.

*Certe tute jubebas animam tradere, inique me
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi
forent.*

*Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia
factaque*

Ventos inrita ferre & nebulas aërias sinis.

5. FRUGUM SEMPER ACERVOS] *vocula semper non abundat, neque est otiosa; ut bene vidit Bernardinus Cyllenius, qui primus est ausus Albio nostro manum admove- re; homo, quantum illa ferebant tempora, & doctus & diligens. Jurisconsulti quidem fruges vocant frumentum & legumen; quibus addunt silvam caeduum, vitem, atque olivam. Sed alii latius acceperunt, &, quidquid ex fructu terrae in alimoniam vertitur, fruges vocaberunt, imprimis vero foetus arboreos. apud Plinium libri quinti decimi caput primum inscribitur naturae frugiferarum arborum: ubi, postquam de olea actum est copiose, reliquarum arborum fructus, ne pinea quidem nuce exclusa, longo ordine recensentur. Minucius Felix: *Ecce arbuscula frugifera, ecce jam seges cana, jam temulenta vindemia, imbricorruptitur, grandine caeditur.* Auctor Nucus, v. 19.*

*At postquam platani sterilem praebentibus
umbram*

Uberior quavis arbore venit honos;

*Nos quoque frugiferae (si nux modo ponor in
illis)*

Coepimus in patulas luxuriare comas.

inibi plura Nic. Heinsius notavit. Hae fruges quum diversis temporibus & percipiuntur, & ad conservationem condantur, merito poeta semper addidit; qua voce perpetuam quamdam signavit autumnitatem, praeter provenitum aestivum. Docte atque erudite utraque voce usus est Jo. Jovianus Pontanus, praecclarus scriptor, L. 4. de Prudent. C. 19. *Omnino autem prudentis est proprium, naturam rerum imitari, quae frugum ipsarum fructus ad maturitatem tempore suo perducit: quippe qui nisi maturi fuerint, nullo modo probantur.*

6. PINGUIA MUSTA] *Servio si credimus, parum proprie hic loquitur noster poeta. ille enim sic scripsit ad L. 2. Georg. v. 7. MVSTVM numero tantum singulari dicimus, sicut & VINVM: licet Ovidius abusive dixe-*

Ipsę feram teneras maturo tempore vites
 Rusticus, & facili grandia poma manu.
 Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
 10 Aut stimulo tardos increpuisse boves.
 Non agnamve sinu pigeat foetumve capellae
 Desertum oblita matre referre domum.
 Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
 Et placidam soleo spargere lacte Palem.

15 Nam

rit MUSTA. *Sed hoc ille plus fecit, quod* & MUSTIS dixit. Dixit sane mustis Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 15. v. 11.

Vivet & Ascræus, dum mustis uva tumebit. Musta vero aliquoties legitur apud eundem; atque etiam apud Martialem. vide sis Priscianum L. 6. p. 711. & Vossium nostrum L. 1. de Analog. C. 38. Nec tamen vocola haec tam poetica est, ut eam refugerint soluti sermonis scriptores. Plinius L. 15. C. 1. *Consequens earum vindemia est, arsque vel major olei musta temperandi.* recens oleum appellat musta olei. sed eundem vide L. 23. C. 1. ubi de mustis proprie dictis.

II. NON AGNAMVE SINU] expressit T. Calpurnius Eclog. 5. v. 39.

*Te quoque non pudeat, cum serus ovilia vites,
 Si qua jacebit ovis partu resoluta recenti,
 Hanc humeris portare tuis, narosque tepenti
 Ferre sinu tremulos, & nondum stare paratos.*

13. PASTOREMQUE MEUM LUSTRARE] Pastiferatius conjiciebat pastorumque deum, h. e. Pana: aut certe pastoremque deum, ut significetur Apollo Nomius. Gebhardus, illum rejiciens, acutior sibi videtur si pastorem interpretetur ipsum Pana; meum vero exponat, mihi propitium. deinde neque ipse sibi placeat. Nos simpliciter intelligamus, videlicet & pecus simul lustratum fuisse & pastorem. Quae & Barthii mens fuit L. 4. Adv. C. 11. In veteri Calendario Rustico, mense Aprili, legitur OVES LVSTRANTVR. ea lustratio fiebat Palilibus, quae erant undecimo Kalendas Majas. Ovidius pulcherrime descripsit L. 4. Faator. v. 721. sqq. hinc pauca in rem nostram libabimus.

Pastor, oves saturas ad prima crepuscula lustra

*Uda prius spargat, virgaque verrat humum.
 Frondibus, & fixis decorentur ovilia ramis;
 Et tegat ornatas longa corona fores.*

*Caerulei fiant vivo de sulphure fumi;
 Taetaque fumanti sulphure balet ovis.
 Ure maris rores, taedamque, herbasque Sabinas;
 Et crepet in mediis laurus adusta focus.
 Libaque de milio milii scicella sequatur:
 Rustica praecipue quo Dea laeta cibo est.
 Adde dapes multatramque suas: dapibusque
 refectis*

*Silvicolam tepido lacte precare Palem.
 Consule, dic, pecori pariter, pecorisque magistris:
 Effugiat stabulis noxa repulsa meis.*

ita oves: pastores autem ipsi aqua lustrabantur atque igni. Noster L. 2. Eleg. 5. v. 87.
*At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
 Concinet. a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae sollennes potus acervos
 Incendet, flammis transilietque sacras.*
 Propertius L. 4. Eleg. 4. v. 71.

Urbi festus erat, dixere Parilia patres.

Hic primus coepit moenibus esse dies.

Annua pastorum convivium, lusus in urbe,

Quum pagana madent fercula deliciis.

Quumque super raros foeni flammanis acervos

Trajicit immundos ebria turba pedes.

Et hi quidem de igne: de aqua Naso nos docuit, illo quem modo indicavi loco, v. 725.

*Certe ego de vitulo cinerem stipulasque fabales
 Saepe tuli plena februa casta manu.*

*Certe ego transilui positas ter in ordine flammis;
 Virgaque roratas laurea misit aquas.*

simpliciter Albius noster defungitur L. 2. Eleg. 1. v. 17.

*Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.
 Vos mala de nostris pellite limitibus.*

Hoc erat pastorem lustrare; quod illi neglexerunt, nec Cyllenius bene perdidit. In omni autem five agri five pecoris lustratione simul pro pastoribus ac familia fiebat. Cato de R. R. cap. 141. *Uti tu morbos visos, invisosque, viduertatem, vastitudinemque, calamitates, intemperiasque prohibeas, defendas, averruncesque.*

15 Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu vetus in trivio florea ferta lapis.

Et

que. Uique tu fruges, frumenta, vineta, virgultaque grandire, beneque evenire sinas. Pastores, pecuaque salva servassis, duisq; bonam salutem valetudinemque mihi, domo, familiaeque nostrae. Satis opinor ex hisce constat, vulgatum lectionem non debere mutari. Tamen in Thesauro Basilii Fabri nuper recocto, in voce Pales, legitur pastoremque Deum, addita ratione, nam pastor Deus Apollo νόμος est. Restat ut doceamur, quid sit, *lustrare Nominum Apollinem.*

14. SPARGERE LACTE PALEM] aliquanto operosius T. Calpurnius Eclog. 5. v. 24.

*Sed non ante greges in pascuā mittito clausos,
Quam fuerit placata Pales. tum ceptis vivo
Pone focum, Geniumque loci, Faunumque,
Laremque*

*Salso farre voca, tepidos tunc hostia cultros
Imbuat: atque etiam, dum vivit, ovilia lustra.*
Noster recte placidam vocat Palem, quae parvo contenta sit, lacte puta ac libo, & pulte agresti. Paullus, ille qui Festum bona parte sui male truncavit, sacra ei fieri dixit pro partu pecoris. atque ita etiam Naso, inter multa alia hujus Deae beneficia, L. 4. Fastor. v. 771.

*Sitque salax aries; conceptaque semina conjux
Reddat; & in stabulo multa sit agna meo.*

Alii pro pabulo facta crediderunt. Servius in L. 3. Geor. v. 1. TE QUOQUE MAGNA PALES. Invocat Deam pabuli, dicturus de animalibus: sicut de frumentis dicturus, & vitibus, Cererem invocavit & Liberum.

Pales autem, ut diximus, Dea est pabuli: quam alii Vestam, alii Matrem Deum vocant. hanc Virgilius genere feminino appellat. alii, inter quos Varro, masculino genere. Huic sacra solvantur undecimo Kalendas Majas die, quae Palilia vocantur. Valerius Probus, ibidem loci: Pales, Dea est pastorum, cui diem sacrum appellant Parilia, transposita litera; quae si suo loco esset, Palilia potius dicerentur. qui dies natalis est urbis Romae, quae a pastoribus est condita. Hujus autem, cujus Deae esset, etiam ritus declarat. nam & ignes transiliunt, accensis stramenti more agresti, & hunc diem colentes lacte libant, qui fructus ex pecore tollitur. voculam unam mutavi, pudenter, ut puto, & sensu sic volente: nam vulgo edicitur, *ibi hunc diem colentes*, prorsus incondi-

te. Est omnino praefes dea omnis rei agrariae, quamquam praecipue pecuariae. Unde & pastoriam vocabant. Florus L. 1. C. 20. Sallentini Picentibus additi, caputque regionis Brundisium inclito portu, M. Attilio duce. Et in hoc certamine, victorias precium templum sibi pastoria Pales ultro poposcit. Factum hoc fuit A. V. CCCCLXXXVI. M. Attilio Regulo, L. Julio Libone Coss. Huic Deae Pana fere socium jungebant in cura pastoritia. Arnobius L. 3. Armentorum & pecorum gregibus Pales praesunt Inuusque custodes: & cur saeva contagia, & pestilentes morbos ab aestivis avertere cessatione inimica non curant? Pani quoque fiebat lacte, itidem ut Pali, in eodem ferme habitantibus facello. Noster L. 2. Eleg. 5. v. 27.

*Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,
Et facta agresti lignea falce Pales.*

Erat & Priapus in hoc censu, ipse quoque foeturae studiosus. Virgilius Eclog. 7. v. 33.

*Sinum lactis, & haec te liba, Priape, quotannis
Expectare sat est: custos es pauperis horti.*

& Silvanus, qui saepe jungitur cum Priapo. Horatius L. 2. Epit. 1. v. 143.

*Agricolae prisca, fortes, parvoque beati
Condita post frumenta, levantis tempore festo
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,*

*Cum sociis operum pueris, & conjugis fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem brevis aevi.*

adscripti paullo copiosius, quo & tempus simul nosceres.

15. STIPES DESERTUS] ita omnes libri. nisi quod Gebhardus in quarto Palatino desertus invenit. Hoc Barthius pro vero ac genuino est amplexus, atque ex Prudentio & Festo probare satagit, L. 4. Adv. C. 11. Non debebat. nam sicut pro eo quod est *infigere*, dixerunt *inserere*; ita *deserere* hic valet *desigere*. quo verbo usus est noster L. 4. Carm. 1. v. 84.

*Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua decet tutam castris praeducere fossam,
Qualiter adversos hosti desigere cervos,
Quemve locum ducto melius sit claudere vallo.*
Cicero pro C. Rabirio C. 4. *Quamobrem uter nostrum tandem, Labiene, popularis est? tunc, qui civibus Romanis in concione ipsa carnificem, qui vincla adhiberi putas oportere: qui in campo*

M. v.

Martio, comitiis centuriatis, auspiciato in loco crucem ad civium supplicium desigi & desitui jubes. an ego, qui funestari concionem contagione carnificis veto? C. quoque Gracchus desituiendi verbo uritur, in fragmento orationis de legibus promulgatis, quod Gellius nobis servavit L. 10. C. 3. idcirco palus desitutus est in foro: eoque adductus suae civitatis nobilissimus homo M. Marius. vestimenta detracta sunt, virgis caesus est. sic & L. Seneca lib. de Vita Beata C. 27. Praebeam me non aliter, quam rupes aliqua in vadoso mari desituta, quam fluctus non desinunt undecumque moti sunt verberare. Ovidius desodere dixit L. 2. Fastor. §. 641.

Termine, sive lapis, sive es defossus in agro

Stipes, ab antiquis sic quoque numen habes.

Vide Gifanii Conlectanea in verbo Depangere. Hos autem stipites hosque lapides sacros false deridet vir sanctissimus Coelius Laetantius L. 1. Divin. Instit. C. 20. ubi de Termine: *Et huic ergo publice supplicatur, quasi custodi finium Deo: qui non tantum lapis, sed etiam stipes interdum est. Quid de iis dicam, qui colunt talia? nisi ipsos potissimum lapides, ac stipites esse.*

16. SEU VETUS IN TRIVIO FLOREA SERTA LAPIS] lapis compitalis, sertis recentibus coronatus. Propertius L. 1. Eleg. 4.

Nullas illa suis contemnet fertibus aras,

Et quicumque sacer, qualis ubique, lapis.

Lucretius L. 5. §. 1201.

Nec pietas ulla est, velatum saepe videri

Vertier ad lapidem, atque omneis accedere ad aras.

Apulejus Apolog. *Nullum in villa ejus delubrum situm, nullus locus aut lucus consecratus. Et quid ego de luco & delubro loquor? Negant vidisse se, qui fuere, unum saltem in finibus ejus aut lapidem unctum, aut ramum coronatum. ambitiosius etiam idem ille Afer ipso initio libr. 1. Floridor. & doctissimus Arnobius L. 1. adversus gentes, medio ferme volumine, in his verbis, Venerabar (o caecitas) nuper simulacra, &c. Ceterum florea ferta partim librorum habent, partim florida. illud maluerunt doctiores. & sane florea dici videntur, quae ex floribus fiunt, aut contextuntur: in floridis autem esse translatio quaedam, quae jucunditatem significet, & pulcritudinem, atque amabilitatem. sed exemplis res fiet clarior. Plautus Aulul. Act. 2. Sc. 8. §. 15.*

Nunc tusculum emi, & hasce coronas floreas:

Haec imponentur in foco nostro Lari.

Virgilius L. 1. Aen. §. 430.

*Qualis abes aestate nova per florea rura
Exercet sub sole labor.*

Martialis L. 8. Epigr. 77.

*Si sapiis, Assyrio semper tibi crinis amomo
Splendeat, & cingant florea ferta caput.*

Prudentius Romano, §. 1022.

*Huc taurus ingens, fronte torva & hispida,
Sertis revinctus aut per armos floreis,
Aut impediens cornibus, deducitur.*

Apulejus Apolog.

*Florea ferta, meum mel, & haec tibi carmina
dono:*

Carmina dono tibi, ferta tuo Genio.

Nunc de usu atque vi voculae floridus pauca item videamus. Catullus Hymenaeo Juliae, §. 57.

*Tu sero juveni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris e gremio suae
Dedis.*

Ibidem §. 133.

Fam licet venias, marite: -

Uxor in thalamo est tibi

Ore floridulo nitens,

Alba parthenice velut,

Lutesumve papaver.

idem ille delicatissimus Romanae Veneris pullus, Carm. 65. §. 16.

*Tempore quo primum vestis tibi tradita pura
est,*

*Jucundum quam aetas florida ver ageret,
Multa satis lusi.*

Ovidius L. 3. Metam. §. 790.

Candidior nivei folio, Galatea, ligustris;

Floridior pratis; longa procerior alno.

Cicero in Bruto, C. 82. in quo etiam illud

quaero, Phalereus ille Demetrius Atticene dixerit. *Mihi quidem ex illius orationibus redolere ipsae Athenae videntur. At est floridior, ut ita dicam, quam Hyperides, quam Lysias. natura quaedam, aut voluntas ita dicendi fuit.* Quintilianus L. 2. Instit. Orat. C. 5. *Quod si potuerit obtineri, non ita difficilis supererit quaestio, qui legendi sunt incipientibus. Nam quidam illos minores, quia facilius eorum intellectus videbatur, probaverunt: alii floridus genus, ut ad alenda primarum aetatum ingenia magis accommodatum. Cicero L. 3. Tusc. Quaest. C. 18. Si quem tuorum afflictum moerore videris, huic acpenserem potius, quam aliquem Socraticum libellum dabis? hydraulii hortabere ut audiat voces potius, quam Platonis? expones, quae spectet florida, & varia? fasciculum ad nares admovebis? incendes odores? &*

Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante Deo.

Flava

sertis redimiri jubebis, & rosa? Plinius L. 36. C. 6. *Sunt autem colores austeri, aut floridi. utrumque natura, aut mixtura evenit. Floridi sunt, quos dominus pingenti praestat, minium, Armenium, cinnabaris, chrysocolla, Indicum, purpurissimum. ceteri austeri.* Haec singula (sunt enim non unius naturae) bene qui perpenderit, facile videbit inter *floreum & floridum* quid sit discriminis. Sed librarii scribae saepenumero confuderunt, praesertim in poetis. ideo semel monendum fuit, ne chartis annosis plus fidei habeatur, quam sincero sermoni. Haec dum scribo, paene excidit hoc ipsum Albii nostri distichon, jam olim exposuisse virum eruditum Jacobum Nicolaum L. 2. Epiphyl. C. 18. non ubique nobiscum facientem.

17. NOVUS EDUCAT ANNUS] *annum novum* vocat novam tepentis veris clementiam, poma in flore nascentia molliter foventis, & materna cura educantis ad maturitatem. Atque ita *annum* vocabant quamlibet anni partem, addito epitheto discretionis gratia. Sic autumnum Horatius *annum pomiferum* dixit, L. 3. Od. 23. §. 8.

*Nec pestilentem sentiet Africum
Foecunda vitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.*

Sic *hibernum annum* idem poeta hiemem appellat, Epod. 2. §. 29.

*At cum tonantis annus hibernus Jovis
Imbres niveaeque comparat.*

ibi Porphyriorem vide. *inversum annum* vocaverat L. 1. Sat. 1. §. 36. ubi de formica:

*Quae, simul inversum contristat Aquarius
annum,
Non usquam prorepat, & illis utitur ante
Quaestis patiens.*

horrentem Papinius L. 4. Theb. ipso initio: *Tertius horrentem Zephyris laxaverat annum
Phoebus, & angustum cogeat limite verno
Longius ire diem.*

frigidum Maro L. 6. Aen. §. 311.

*ad terram gurgite ab alto
Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus
annus*

Trans pontum fugat, & terris immittit apricis.
Sulpicia nostra L. 4. Carm. 8.

Atque Eretino frigidus annus agro.

annus formosissimus, verna amoenitas. Virgilius Ecl. 3. §. 57.

in molli consedimus herba.

*Et nunc omnis ager, nunc omnis parurit arbor:
Nunc frondent silvae, nunc formosissimus annus.*

annus letifer, pestilens aestiva ardente Sirio.
Virgilius L. 3. Aen. §. 139.

subito cum tabida membris,

*Corrupto coeli tractu, miserandaque venit
Arboribusque satisque lues, & letifer annus.*

Papinius L. 7. Theb. §. 709. de Amphiarao jam jam tellure hauriendo:

*Innumeram ferro plebem, ceu letifer annus,
Aut jubar adversi grave sideris, immolat
umbris*

Ipse suis.

denique *annus*, simpliciter, annuas temporum vices complectitur apud Lucanum L. 9. §. 437. ubi de Africae parte illa sterili apud Syrtis:

*Temperies vitalis abest: & nulla sub illa
Cura Jovis terra est: Natura deside torpet
Orbis, & immotis annum non sentit arenis.*

Horum quaedam Jo. Passeratius libavit, ante nos, Conject. C. 7. cui quamvis nihil debeamus, tamen indicandum fuit propter arde- lionum nationem importunam.

18. AGRICOLAE PONITUR ANTE DEO] haec est vera scriptura: quamquam plures libri habent *Deum*. sed *Deus agricolae* quis putet Latine dici? tolerabilius Colotii codex, pro- dente Achille Statio, *agricolam Deum* habebat; id quod & in excerptis erat M. Ant. Pocchi. alii *agricolas Deos* maluerunt; in quibus Barthius L. 4. Adv. C. 11. & Jo. Pricaeus not. in Apuleji Apologiam p. 132. qui & interpretes hoc non advertisse indignatur. Male uterque. non enim cuncta ruris numina hic una compellatione complecti debuit poeta, qui singulorum tam sollicitè meminerit, Palis, Termini, Larum compitalium, Spei, Cereris, Priapi, Larum agrestium, &c. ac deinde addiderit ex ritu solenni *Ad- suis Divi*, postquam singulis peculiari ac suo honore fecisset. igitur *Deus ille agricola*, cui nunc pomum libatur, certus quidam Deus fuerit oportet, cujus in manibus hortorum dona, ut Propertius meus loquitur, maxime probarentur. Is autem erat Vertumnus; ne quis

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona

20 Spicea, quae templi pendeat ante fores.

Pomo-

quis hic vel Liberum patrem quaerat, vel Apollinem Nomium, vel Silvanum, Liberamve, aut Pana. Clarissimis verbis ipse Vertumnus apud Nasonem, L. 14. Metam. v. 687. sub persona aniculae Pomonom demulcentis:

Quid, quod amatis idem? quod, quae tibi pomae coluntur,

Primus habet; lactaque tenet tua munera dextra?

*Sed neque jam foetus desiderat arbore demtos,
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas;
Nec quidquam, nisi te.*

pariter ille idem Aurelii mei ore mollissimo, L. 4. Eleg. 2. v. 13.

*Prima mihi variat liventibus uva racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.*

*Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
Cernis, & aestivo mora rubere die.*

*Insuper hic solvit pomosa vota corona,
Quum pirus invito stipite mala tulit.*

Vides poetam nostrum ex more prisco dedisse Vertumno id, quod deinde transit ad Pomonom, Vertumni uxorem. Festus Pompejus hoc ostendit: *Maximae dignationis flamen Dialis est inter quindecim flamines: & cum ceteri discrimina majestatis suae habeant, minimi habeatur Pomonalis, quod Pomona levissimo fructui agrorum praesidet pomis. Nocuit Vertumno imensis & trajectio verbi ponitur ante: quae tamen non est valde insolens.* Horatius L. 1. Sat. 3. v. 92.

*Aut positum ante mea quia pullum in parte
catini*

Sustulit esuriens.

imo & extra carmen non refugit Tullius sic loqui, L. 3. de Offic. C. 17. *Prudentia est locata in dilectu bonorum, & malorum: malitia (si omnia, quae turpia sunt, mala sunt) mala bonis ponit ante.* De libatione primitiarum res est nota, & multis notata. unius Plinii verbis contenti sumus, L. 18. C. 2. *Ac ne degustabant quidem novas fruges, aut vina, aequam sacerdotes primitias libassent.*

19. CORONA SPICEA] Horatius Carm. Saec. v. 30.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona.

Videntur & alii Dii rurationis praefides coronas spiceas gestasse. Aperte hoc testatur no-

ster poeta in fine hujus libri, Eleg. 11. v. 22.

*Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus aede Deus.*

*Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,
Seu dederat sanctae spicea fersa comae.*

Sed hic non agitur de corona, quae crines redimret. sequitur enim statim, quae templi pendeat ante fores, tamquam proprium insigne Deae spiciferae & frugiferae. Apulejus initio L. 6. Metam. *Videt spicas frumentarias in acervo, & alias flexiles in corona: & spicas hordei videt. Erant & falces, & operae messoriae modus omnis; sed cuncta passim jacenta, & incuria confusa, & ut solet, aestu laborantium manibus projecta.* Hic singula Psyche curiose dividit, & discretim remota rite componit. videlicet suo quodque loco collocatura, & coronam quidem in foribus, quo liqueret Cereris esse templum; id quod ipsa, nullo conspecto signo, primum accedens ignoraverat. In aliis Diis ratio est eadem. De Baccho Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 37.

*Ante fores templi crater amissis auro,
Libatum fundens in tua sacra merum.*

De templo Augusti magnus magister L. 3. Geor. v. 26.

*In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
Gangaridum faciam, victorisque arma Qui-
rini.*

*Atque hieundantem bello, magnumque fluen-
tem*

Nilum, ac navali surgentis aere columnas.

*Addam urbis Asiae domitas, pulsumque Ni-
phaten,*

*Fidentemque fuga Parthum versisque sagittis,
Et duo rapta manu diverso ex hoste tropaea,*

Bisque triumphatas utroque ab litore gentis.

De templo quod Apollini Daedalus posuit

Cumis, L. 6. Aen. v. 20.

*In foribus letum Androgeo: tum pendere poenas
Cecropidae jussi (miserum) septena quotannis
Corpora natorum, stat ductis foribus urna:*

Contra elata mari respondet Cnoossia tellus.

& quae plura istic sequuntur, multo pulcherrima. De templo Martis Ultoris Ovidius L. 5. Fastor. v. 559.

Prospicit armipotens operis fastigia summi:

Et probat invictos summa tenere Deos.

Prospicit in foribus diversae vela figurae;

Armaque terrarum milite victa suo.

Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut saeva falce Priapus aves.
Vos quoque felicitis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.

25 Tunc

*Hinc videt. Aenean oneratum pondere sacro,
Et tot Iuleae nobilitatis avos.*

*Hinc videt Iliaden humeris ducis arma seren-
tem:*

Clavaque dispositis acta sabesse viris.

Hanc aedem Augustus fecerat, & originis suae memoriam conservaturus, Venerem quoque Genetricem in valvis expresserat. quod ex ejusdem poetae Tristibus docemur (quamquam & in Fastis docuit) L. 2. v. 295.

*Venerit in magni templum, tua munera,
Martis;*

Stat Venus Ultori juncta viro ante fores.

Adde his, si lubet, fores regiae Solaris, ipso initio L. 2. Metam. & valvas porticus Apollinis Palatini apud Propertium L. 2. Eleg. 23. v. 12. Etiam in Cereris fanis caelatas fuisse fores sacris argumentis, non est cur dubitemus. Sed hic templum rusticum describitur, frugali cultu paganisque munditiis simplex, & sacra tantum corona conspicuum.

21. CUSTOS PONATUR IN HORTIS] Lam- binus donatur legebat, in Horat. L. 1. Sat. 8. v. 3. & Lucas quoque Fruterius Epist. 5 ad- sentiente Livinejo. Mihi non persuadent. video enim conjunctivo modo passim usum poetam in superioribus. sed & hoc illi mularant, inique refigentes paullo ante,

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona.

quum tibi sit foret dedicantis, ut recte monuit Passeratius. dein poni dicitur Priapus verbo proprio, quod sedem notat certam ac stabilem, ubi ille perditus & perniox excubias agat contra fures, tam volantes, quam ambulantes. Sic ipse de se praedicat Carm. 23.

Hic me custodem foecundi villicus horti

Mandati curam jussit habere loci.

& Carm. 63.

*Parum est, misellum fixerim quod hic sedem,
Agente terra per Caniculam rimas
Siticulosam sustinens die aestatem.*

*Parum, quod imos perluant sinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt nostros,
Rigetque dura barba vincita crystallo.*

*Parum, quod acta sub laboribus luce
Parem diebus pervigil traho noctem.*

Hinc noster poeta, credo misertus numinis

ficulnei, minus incommodam ei stationem optat, hujus libri Eleg. 4.

*Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque nives.*

22. SAEVA FALCE] minaci, terribili. in tertio meo est curva falce: ut apud Virgilium L. 7. Aen. v. 179.

*Quin etiam veterum effigies ex ordine avorum
Antiqua e cedro; Italusque, paterque Sabinus
Vitisaor, curvam servans sub imagine falcem,
Saturnusque senex, Janique bifrontis imago
Vestibulo adstabant.*

& L. 1. Geor. v. 508.

sqivalent abductis arva colonis,

Et curvae rigidum falces constantur in enses.

Ovidius incurvam vocavit L. 1. Amor. Eleg. 15. v. 12.

Dum cadet incurva falce resecta Ceres.

sed hic liber noster nullum habet suffragatorem. Gebhardus ex suis Palatinis, sed corruptis & vitiosis, ita haec nobis concinnavit:

Terreat ut scaevas falce Priapus aves.

nec eo contentus, Propertium insuper duobus locis depravavit, ut fidem faceret scilicet huic tam bello commento. Miror, hominem antiquarium non vidisse aves scaevas ad auguria & auspicia pertinere, atque easdem esse quas *sinistras*. vulgata autem lectione quid erat simplicius?

23. FELICIS QUONDAM, NUNC PAUPERIS AGRI] ager felix non est fertilis, ac fructuosus, quod Ach. Staius volebat; sed copiosus, & dives, atque opulentus, atque ideo pauperi oppositus, ut bene ostendit Jos. Castalio Dec. 9. Obs. C. 7.

24. FERTIS MUNERA VESTRA LARES] vestra, vobis debita. sic libri scripti. editiones primae nostra habent, minus recte. ferre autem munera Virgilius dixit, L. 5. Aen. v. 248.

*Victorem magna praeconis voce Cloanthum
Declarat viridique advelit tempora lauro:
Muneraque in navis ternos optare juvencos,
Vina,que, & argenti magnum dat ferre talentum.*

itemque Horatius L. 4. Od. 8.

Neque

*Neque tu pessima munerum
Ferres, divite me scilicet arrium
Quas aut Praxiteles protulit, aut Scopas.
& Naso Amor. L. 3. Eleg. 6. v. 66.
Ne me sperne, precor, tantum, Trojana pro-
pago:*

*Munera promissis uberiora ferēs.
Lares, qui sequuntur, sunt rustici, sive agre-
stes. Horum munera ex parte describit T.
Calpurnius Eclog. 2. v. 64.*

*Nos quoque pomiferi Laribus consuevimus horti
Mittere primitias, & fingere liba Priapo:
Rorantesque favos damus, & liquentia mella,
Nec fore grata minus, quam si caper imbuat
aras.*

& ante illum Tiresias apud Venusinum poë-
tam, non sine acri moriū, L. 2. Sat. 5. v. 12.
dulcia poma,

*Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larē gusset venerabilior Larē dives.*

ex parte, dixi: erant enim plura. ture his
Laribus fiebat, & mola salā, & horna fruge;
& vitula, & agna, & porca. vitulam
atque agnam hic loci videmus. de porco, de
favis, & libis, infra agitur Eleg. 11. reliqua
memorat Horatius L. 3. Od. 23.

*Coelo supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidile,
Si ture placaris, & horna*

*Frugē Lares, avidaque porca: &c.
deinde addit:*

*te nihil attinet
Tentare multa caede bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore Deos fragilique myrto.
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumtuosa blandior hostia,
Mollibus aversos Penates
Farre pio & saliente mica.*

accedebant coronae praegrandes velando fo-
co. Festus: Donaticae coronae dictae, quod his
victores in ludis donabantur; quae postea magni-
ficentiae causa institutae sunt super modum apta-
rum capitibus, quali amplitudine fiunt cum La-
res ornantur. ut jam nihil dicam de vini li-
batione in mensis secundis. Atque haec omnia
sanctē servabant, Kalendis, Idibus, Nonis,
festus dies quum erat, pro sua quisque copia.
quod praecipit Cato lib. de R. R. cap. 143.
Erantque haec caerimoniae inter legitimas
religiones. Cicero L. 2. de Legib. C. 11. quo
loco contra Perfarum magos egerat pro tem-
plis urbanis: *Eamdemque rationem luci habent
in agris. Neque ea, quae a majoribus prodita
est cum dominis, tum famulis, posita in fundi*

*villaeque conspectu, religio Larum, repudianda
est.* Apud Gruterum VICUS LARUM RU-
RALIUM memoratur in lapide luculento
p. CCLI. column. 3. quem vicum in quarta
decima Urbis regione trans Tiberim ponit
P. Victor. Hos inter Lares praecipui fuisse
videntur Silvanus & Priapus. Horatius Epod.
2. v. 17.

*Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus agris extulit,
Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam purpurae,
Qua muneretur te Priape, & te pater
Silvane, tutor finium.*

Atque hujus quidem habitum nos docet Ma-
ro Eclog. 10.

*Venit & agresti capitis Silvanus honore,
Florentis serulas & grandia lilia quassans.*

ubi serulas cave pro baculo accipias, quod
quidam voluerunt. obstat epitheton florentes.
obstat & cupressus, quam Silvanus portat
apud eundem poëtam L. 1. Geor. v. 20.

Et teneram ab radice serenas Silvane cupressum.
Huc faciunt duo insignia antiquitatis monu-
menta apud Jo. Jac. Boissardum: alterum T.
4. p. 134. alterum T. 6. p. 30. in quo SIL-
VANUS LITTORALIS dicitur. cujus rei
causa huc non pertinet. Sed proprio ac pecu-
liari honore SILVANUS LARUM vocabatur,
& SILVANUS SANCTUS SACER LA-
RUM, & SILVANUS CUSTOS, itemque
SILVANUS SALUTARIS. quae nomina re-
peries in antiquis Inscriptionibus. Erat au-
tem Silvanus Latinum numen, non aliunde
invectum: quam ob rem majore quoque cura
Latinos agricolas complecti credebatur.
Virgilius L. 8. Aen. v. 600.

*Silvano fama est veteres sacrasse Pelasgos
Arvorum pecorisque Deo lucumque diemque,
Qui primi finis aliquando habuere Latinos.*

De Priapo, foecunditatis ac foeturae auctore,
nihil nunc attinet multa coaecervae. In
saxo Albae Juliae effosso PANTHEUS voca-
tur, Inscr. p. XCV. 1. Detestatur Prudentius
L. 1. contra Symmach. v. 111.

*Hic Deus, & patrio praenobilis Helleponto,
Venit adusque Italos sacris cum turpibus
hortos.*

*Sinum lactis, & haec votorum liba quodannis
Accipit, ac ruris servat vineta Sabini,
Turpiter adusque pudeat quem visere ramo.*

Albii nostri mentem non male perspexit Na-
bilissimus Janus Douza, flos ille terrae pa-
triae, Comment. in Horat. C. 7.

- 25 Tunc vitula innumeros lustrabat caesa juvencos:
 Nunc agna exigui est hostia magna foli.
 Agna cadet vobis: quam circum rustica pubes
 Clamet: Iō messes, & bona vina date.
 Adsitis, Divi. neu vos de paupere mensa
 30 Dona, nec e puris spernite fictilibus.

Ficti-

26. NUNC AGNA EXIGUI EST HOSTIA MAGNA SOLI] nostri scripti, & omnis vetus editio, *hostia parva* habent. Sed merito Muretus & Scaliger, ex suis, *magna* praetulerunt; videlicet pro rufculi exiguitate, & tenuitate rerum accisarum. Sic & alii scriptores boni loquuntur. Cicero pro rege Deiotaro C. 8. *Atque antea quidem majores copias alere poterat: nunc exiguas vix tueri potest.* Ovidius L. 6. Fastor. v. 264.

*Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestae,
 Tunc erat intonsi regia magna Numae.*

& L. 1. Trist. Eleg. 9.

*A quibus adveniat Miletida sospes ad urbem,
 Offensi quo me compulsi ira Dei.*

Hanc si contigerit, merita cadet agna Minervae.

Non facit ad nostras hostia major opes.

Livius L. 5. C. 47. de M. Manlio, cui ob defensum contra Gallos Capitolium universi se libras farris & quartarios vini contulerant. *Rem (inquit) dictu parvam, ceterum inopia fecerat eam argumentum ingens caritatis; cum se quisque victu suo fraudans, detractum corpori atque usibus necessariis ad honorem unius viri conferret.*

28. IO MESSES, ET BONA VINA DATE] Barthius magis impleturum poëticas aures opinatur, si legatur & *date vina bona*; atque ita & sonum versiculi malle, & consuetudinem poëtae; L. 4. Adv. C. 11. Mihi secus videtur: non quo Barthio plus sapiam, sed quia aurium iudicium esse solet liberrimum.

29. ADSITIS DIVI] Deos ad sacras dapes atque epulas solenniter invitabant, eosque non invitatos adesse credebant. Ovidius L. 6. Fastor. v. 306.

Ante focos olim longis considerare scammis

Mos erat; & mensae credere adesse Deos. videlicet Deos Penates, & Lares, quorum sedes apud focum. Virgilius L. 5. Aen. v. 62.

Bina boum vobis Troja generatus Acestes

*Dat numero capita in navis. adhibete Penatis
 Et patrios epulis, & quos colit hospes Acestes.*

nofter Genium invitat L. 2. Eleg. 2. v. 5.

Ipse suos Genius adsit visurus honores,

Cui decorent flavas mollia farta comas.

Illius puro desullent tempora nardo:

Atque satur libo sit, madcatque mero.

Venerem Horatius L. 4. Od. 1. v. 9.

Tempestivus in domo

Paulli, purpureis ales oloribus,

Comissabere Maximi,

Si torrere jecur quaeris idoneum.

alios Deos magnos alii. Dido apud Maronem L. 1. Aen. v. 731.

Jupiter (hospitiibus nam te dare jura loquuntur)

Hunc laetum Tyriisque diem Trojaque profectis

Esse velis, nostrosque hujus meminisse minores.

Adsit laetitiae Bacchus dator, & bona Juno.

Aeneas L. 3. v. 219.

Huc ubi delati portus intravimus; ecce

Laeta boum passim campis armenta videmus,

Caprigenumque pecus, nullo custode, per herbas.

Inruimus ferro, & divos ipsamque vocamus

In praedam partemque Jovem. tum litore curvo

Exstruimusque toros, dapibusque epulamur optimis.

Horum quaedam ante nos libaverat vir elegantis doctrinae Jo. Passeratius lib. Conjectur. C. 12. aliud autem egit Gebhardi jejunitas.

29. NEC VOS E PAUPERE MENSA] in multis Ach. Statii libris, in omnibus Palatinis, in nostris tribus, in tribus item editionibus antiquis, erat *neu vos. tum & de*, pro *e*, habebant Statiani, ac bini de nostris: unusque Heinshanus. utrumque recte. *Mensa pauper* est frugalis, dapibus inemitis apparatus, non sumtuosa; atque ideo Diis acceptior. Papinius L. 1. Silv. 4. ipso fine.

qua nunc tibi pauper acerra

Digna litem? nec si vacuet Aevania valles,

Aut praesent niveos Clitumna novalia tauros,

Sufficiam. sed saepe Deis hos inter honores

Cespes, & exiguo placuerunt farra salino.

erant enim exiguo contenti. Quocirca, agebat

bat Varro in Manio, oportet bonum civem legibus parere, Deos colere, in patellam dare *μικρὸν κρέας*.

30. NEC E PARVIS SPERNITE FICTILIBUS] omnis scriptura, omnisque editio vetus constanter nec e puris habent. Et sane, non quam parva essent illa vasa referebat, sed quam essent pura. nam, ut noster pulcre dixit, casta placent Superis. de exilitate ut constaret, satis erat fictilia vocasse. Hac mente Euclio ille Plautinus, Aulul. Act. 2. Sc. 3. initio:

Ubi tu es, quae deblaterasti jam vicinis omnibus, Meae me filiae daturum dotem? heus Staphylin, te voco:

Ecquid audis? vascula intus pure propera atque elue.

Filiam despondi ego: hodie nuptum huic Megadoro dabo.

& Ergasilus ejusdem Captiv. Act. 4. Sc. 2. §. 81.

jube

Vasa tibi pura apparari ad rem divinam cito. itemque Natio L. 6. Faator. §. 310.

Venit in hos annos aliquid de more vetusto:

Fert missos Vestae pura patella cibos.

Reges illi primum, & populus pauper, quum praeter tenuem ex argilla supellectilem aliud haberent nihil, in caerimoniis ac religionibus Deorum hac quoque ipsa uti cogebantur. Cicero Paradox. I. C. 3. *Quaero a vobis, num ullam cogitationem habuisse videantur ii, qui hanc remp. tam praeclare fundatam nobis reliquerunt, aut argenti ad avaritiam, aut amoenitatum ad delectationem, aut supellectilis ad delicias, aut epularum ad voluptates? ——— Quid a Numa Pompilio, minusne gratas Diis immortalibus capedines, ac fictiles urmulas fuisse, quam silitatas aliorum pateras arbitramur? Juvenalis Sat. 6. §. 342.*

Et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis

Sympurium videre Numae, nigrumque catinum,

Et Vaticano fragiles de monte patellas

Ausus erat?

Hinc solens more suo jocum captavit Plautus Captiv. Act. 2. Sc. 2. §. 40.

Quin etiam ut magis noscas: Genio suo ubi quando sacrificat,

Ad rem divinam quibus est opus, Samiis vasis utitur:

Ne ipse Genius surripiat. proinde aliis ut credit vide.

Crescentibus deinde & publice & privatim

divitiis, crevit simul in immensum luxuria: tamen, quod miremur, remansit in sacris memoria ac veneratio frugalitatis antiquae, adusque ultima tempora expirantis paganismi. Varro lib. 4. de L. L. *Capulae a capiendo; quod ansatae, ut prehendi possint, id est capi. Harum figuras in vasis sacris ligneas & fictiles antiquas etiam nunc videmus.* paria addit de pateris. Cicero L. 3. de Nat. Deor. C. 17. *Quando enim me in hunc locum deduxit oratio, docebo, meliora me didicisse de colendis Diis immortalibus jure pontificio, & majorum more, capedunculis iis, quas Numa nobis reliquit, de quibus in illa aureola orationum dicit Laelius, quam rationibus Stoicorum. & L. 6. de Republ. Oratio exstat Laelii, quam omnes habemus in manibus, quam sympurium pontificum Diis immortalibus grata sint, Samiaeque, ut is scribit, capedines. Valerius Maximus L. 4. C. 4. in fine: *Exsurgamus potius animis, pecuniaeque adfectu debilitatos spiritus pristini temporis memoria recreemus. Namque per Romuli casam, perque veteris Capitolii humilia tecta, & aeternos Vestae focos, fictilibus etiamnum vasis contentos juro; nullas divitiarum talium virorum paupertati posse praeferrere. Haec ille Tiberii imp. temporibus. at sub Antoninis Apulejus, in Apologia: *Eadem paupertas etiam populo Romano imperium a primordio fundavit. proque eo in hodiernum Diis immortalibus simpulo & catino fictili, sacrificat. Itaque nemini mirum videri debet, si hunc morem publicum in sacris domesticis sequerentur homines paulo religiosiores. tamen apud multos jam tunc in deluetudinem venisse, non est cur negemus. Docet hoc Cicero Accus. 4. in Verr. C. 21. *domus erat ante istum praetorem nulla paulo locupletior, qua in domo haec non essent, etiamsi praeterea nihil esset argenti; patella grandis cum sigillis ac simulacris Deorum; patera, qua mulieres ad res divinas uterentur; turibulum. haec autem omnia antiquo opere & summo artificio facta. ibidem G. 22. *apposuit patellam, in qua sigilla erant egregia. iste continuo ut vidit, non dubitavit illud insigne Penatium, hospitaliumque Deorum, ex hospitali mensa tollere. sed tamen, quod antea de ipsius abstinentia dixeram, sigillis avulsis reliquum argentum sine ulla avaritia reddidit. & C. 24. *Menses octo continuos opus his non defuit, cum vas nullum fieret, nisi aureum. Tamen illa, ex patellis & turibulis quae avellerat, ita scite in aureis poculis illigabat, ut ea ad illam rem nata esse diceres. Ecce delicias ab Albiana simplicitate multum diversas.******

Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitque luto.

At vos exiguo pecori furesque, lupique,
Parcite. de magno praeda petenda grege est.

35 Non ego divitias patrum fructusque requiro,
Quos tulit antiquo condita messis avo.

Parva seges fatis est: fatis est, requiescere tecto
Si licet, & solito membra levare toro.

Quam

31. FICTILIA ANTIQVVS PRIMVM] Naso
L. 8. Metam. v. 664.

*Ponitur hic bicolor sinceræ bacca Minervæ,
Conditaque in liquida corna autumnalia faece,
Intubaque, & radix, & lactis massa coacti;
Omnia fictilibus. posthaec caelatus eadem
Sistitur argilla crater.*

Sed & ipsi reges libenter utebantur, non
tantum homines agrestes. Martialis L. 14.
Epigr. 98.

Aretina nimis ne spernas vasa monemus:

Lautus erat Tuscis Porsena fictilibus.

de Numa jam vidimus: de Agathocle alii
narrarunt. pro *primum*, in Wittiano priore
primus est. quod quamvis non displiceat, tamen
homoeoteleuton probare non possum.

34. DE MAGNO EST PRAEDA PETENDA
GREGE] verbum est aberat a quibusdam Sta-
tiani, & ab uno meo. sed ego non ausim
delere. saepe noster sic solet, & quidem in
pentemimeri. Tamen valde placet scriptura
unius Heinfiani, *de magno praeda petenda
grege est.*

35. FRUCTVSQVE REQUIRO] fruges intel-
ligit: id quod fatis declarat *messis condita* in
proximo. Cicero Agrar. 2. C. 23. Itaque hoc
prescriptum in monumentis veteribus reperietis,
ut esset urbs, quae res eas, quibus ager Cam-
panus coleretur, suppeditare posset: ut esset lo-
cus comportandis condendisque fructibus: ut ara-
tores, culta agrorum desessi, urbis domicilii
uterentur: idcirco illa aedificia non esse deleta.
lib. de Senect. C. 19. *Sin processeris longius,
non magis dolendum est, quam agricolae do-
lent, praeterita verni temporis suavitatem, aesta-
tem autumnumque venisse. Ver enim tamquam
adolescenciam significat, ostenditque fructus fu-
turos: reliqua tempora demetendis fructibus &
percipiendis accommodata sunt. Et sic locis in-
numeris Accusationis tertiae in C. Verrem.
Alibi tamen fruges a fructibus secevit idem*

Tullius: ut L. 2. de Offic. C. 3. *Neque enim
valeudinis curatio, neque navigatio, neque
agricultura, neque frugum fructuumque reliquo-
rum perceptio & conservatio, sine hominum ope-
ra ullæ esse potuisset.* Macrobius, meliorum
spoliis onustus, quid fruges & fructus proprie
dicantur, pulcre discriminat L. 1. Sat. C. 17.
*virtus Solis est, quae fructibus, effectus ejusdem
est qui frugibus praest. Verbum autem condere
est mere rusticum: itaque decore hic ponit-
tur. Cicero Accus. 2. in Verr. C. 2. Itaque ad
omnes res Sicilia provincia semper usi sumus,
ut, quidquid ex sese posset efferre, id non apud
eos nasci, sed domi nostrae conditum jam puta-
remus. apud eundem Cato in cognomine dia-
logo, C. 7. Age, ut ista divina studia omit-
tamus, possum nominare ex agro Sabino rusticos
Romanos vicinos, & familiares meos, quibus
absentibus numquam fere ulla in agro majora
opera fiunt, non serendis, non percipiendis, non
condendis fructibus. Hinc venuste Horatius
transulit ad disciplinam bene vivendi, L. 1.
Epist. 1. v. 12.*

*Quid verum, atque decens, caro, & rogo:
& omnis in hoc sum.*

*Condo, & compono, quae mox depromere
possim.*

alibi frumenta condere proprie dixerat.

37. PARVA SEGES SATIS EST] Erat in ex-
cerptis M. Ant. Pocchi, *Parva satis mensa est.*
ut videatur dicere, exili mensa & toro non
splendido se esse contentum. Sic & alii in
commodis vitae privatae & quietae. Horatius
L. 2. Od. 16.

Vivitur parvo bene, cui paternum

Splendet in mensa tenui salinum.

& apud eundem gurges ille Tigellius, L. 1.
Sat. 3. v. 13.

Sit mihi mensa tripes, &

*Concha salis puri, & toga quae defendere frigus,
Quamvis crassa, queat.*

Ovidius

40 Quam juvat inmites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero detinuisse sinu:

Aut,

Ovidius, de Baucide, L. 8. Metam. v. 660.
mensam succincta tremensque
Ponit anus. mensae sed erat pes tertius impar:
Testa parem fecit.

Ego tamen (ne quid mentiar) illam Pocchi scripturam non habeo pro genuina: nec de mensa poetam loqui arbitror, sed de fruge in annum provisa.

37. SATIS EST REQUIESCERE LECTO] Otiola est lecti vox, quum sequatur toro. Minima mutatione *lecto* reponebat Lucas Fru- terius, probante Passeratio. malebat tamen Nic. Heinſius *fesso*, not. ad Ovid. L. 1. Faſtor. v. 287. Invitus a viro illustri discedo: sed mihi Tibullus in mentione fegetis persistere videtur, & rectum intelligere stramineum: qualia fere sunt villarum modicarum. Varro- nis frustillum est ex Menippea *πρωτὴ φιλολογίας*: Etenim quibus seges praebet domum, escam, potionem, quid desideremus? Servavit Nonius Marcellus in voce Seges. ita & de sua villa Horatius L. 2. Sat. 6.

Hec erat in votis: modus agri non ita magnus, Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquae fons, Et paullum silvae super his foret.

&, quod propius huc facit, Damascippus Stoicus Horatium increpans Sat. 3. ibid. v. 10.

Atqui vultus erat multa & praeclara minantis,

Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Varro lib. 7. de L. L. Non solum vestiti esse volumus, ut vitemus frigus, sed etiam ut videamur vestiti esse honeste: non domum habere, ut simus in tecto & tuto solum, quo necessitas contruserit: sed etiam ubi voluptas retineri possit. Noster vero satis sibi fore dicit, si habeat ubi sit in tecto & in tuto.

38. SOLO MEMBRA LEVARE TORO] Scaliger hoc solo intrusit ex suis excerptis, addens, *solum torum sibi superesse ait*. Parcamus memoriae viri excellentis. Non tanta fuit nostri equitis egestas. *solio* habent omnes omnium libri. nec mirum, solito ac suo toro gaudere velle eum, cui post longas militiae jactationes fixum atque inmotum sedebat, ut ne usquam nisi in agello suo confederet. Pulcre sua- vissimus Catullus, Carm. 28.

O quid solutus est beatus curis?

Quum mens onus reponit, ac peregrino Labore fessi venimus Larem ad nostrum,

Desideratoque acquiescimus lecto.

Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
& magno malo suo doctus, infelix Naso,
L. 1. Trist. Eleg. 10. v. 37.

Non haec in nostris, ut quondam, scribimus horis:

Nec consuevit meum lectule corpus habes.

L. 3. ejusdem operis, Eleg. 3. v. 39.

Tum procul ignotis igitur moriemur in oris,
Et sient ipso tristia fata loco?

Nec mea consueto languescent corpora lecto?

Depositum nec me qui fleat, nullus erit?

39. QUAM JUVAT INMITES VENTOS AU-
DIRE CUBANTEM] dulce est cernere, ut Lu-
cretius ait, quibus ipse malis careas. Hinc
saepe tempestas mala, quem domi continet,
invitat ad voluptatem, & hilaritatem. Hora-
tius Epod. 13.

Horrida tempestas coelum contraxit: & imbres
Niveaeque deducunt Jovem.

Nunc mare, nunc silivae

Threicio Aquilone sonant. rapiamus, amici,
Occasionem de die:

Dumque videntur genua,

Et decet, obducta solvatur fronte senectus.

ita hoc carmen ediderunt viri docti, ut sit
tricolon. sed in optimo libro Graeviano di-
colon est: & sic veteres quoque magistri
sciverunt. Ceterum *Quam juvat* malebat Hein-
sius, quia fit optantis. At ego in re praesen-
ti poetam loqui existimo. sic Horatius Epod.
2. v. 61.

Has inter epulas, ut juvat pastas oves

Videre properantes domum!

Videre fessos vomerem inversum boves

Collo irabentes languido:

Positosque vernas, diuis examen domus;

Circum residentes Lares!

40. DOMINAM TENERO CONTINUISSE SINU]
Gebhardus in sexto Palatino, qui ceteris
emendatior ferebatur, *detinuisse* invenit: quod
& Angeli Colotii habent excerpta. Placet:
& sequor. *Detinere*, longius solito tenere.
P. Lentulus, apud Ciceronem, L. 12. ad
famil. Epist. 15. *Nonnullis etiam ipsi magistra-*
tus veniebant in suspicionem, detinuisse nos, &
demorati esse, dum classis Dolabellae certior fie-
ret de adventu nostro. Terentius Eunuch. Act.
2. Sc. 2. v. 59.

Detineo te: fortasse tu profectus alio fueras.

C

ad

Aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
Securum somnos imbre juvante sequi.

Hoc

ad rem nostram Ovidius L. 3. Art. Amat.
v. 650.

*Nec male deliciis odiosum conscia tardis
Detinet; Et longa jungitur ipsa mora.*

Papinius L. 3. Silv. 1. v. 42. ad Herculem:

*sed quem te Maenalis Auge
Confectum thyasis, et multo fratre madentem
Detinuit.*

Festive Grotius ille, summum decus Batavici nominis, in mollissima Elegia, qua Hiermis comoda commendavit:

*Dicite, Chaldaei, roseis cur vesta quadrigis
Tardior hiberno tempore surgat Eos?*

*Memnonis illa suum mater complexi maritum
Dulcia productae gaudia noctis amat.*

*Fam matutini praesertim frigora coeli
Dum timet, in tepidos et fugit usque sinus.*

42. SECURUM SOMNOS IMBRE JUVANTE SEQUI] haec est vetus & vera lectio: quamquam in multis libris igne juvante reperitur. quod qui tam cupide amplectuntur, cogitare debebant imbrem & ignem crebro confundi in vetere scriptura. apud Valerium Flaccum L. 5. v. 416. vulgo legitur:

*densaeque sequuntur
Pliades, et madidis rorant et crinibus ignes.*

ingens portentum, si ex aqua rorentur ignes. qua ratione permotus felicissimus ille poeta- rum Latinorum sospitavit Nic. Heinsius im- bres rectissime & verissime reposuit. illum tu, si me audis, videre debes Not. in Ovid. L. 10. Metam. v. 508. Pariter peccarunt li- brarii in fragmento Prognosticorum Germa- nici Caesaris v. 19.

Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes.
vidit Grotius noster, & signo frigidissimo imbres suos reddidit, jure merito. sequitur enim continuo.

*Hibernaeque cadunt pluviae, concretaque gran-
do.*

Est autem hic nostri locus de Sophocle de- sumtus: quod ostendit nobis Tullius L. 2. ad Attic. Epist. 7. *Nunc vero cum cogar exire de navis, non abjectis, sed receptis gubernaculis; cupio istorum naufragia ex terra intueri, cupio, ut ait tuus amicus Sophocles,*

Πικρὰς ἀκούειν ἑκατόδης ἑυδαύουσι Φεβί.

vertunt Latine: & utique sub testro confertim labentem audire pluviam, sopito & quieto ani-

mo. Hoc unum deorat voluptati, quam ex platani Lyciae amoenitate capiebat Mucia- nus. illam describens Plinius L. 12. C. 1. aperte firmat Albii nostri desiderium. *tam digna* (inquit) *miraculo, ut Licinius Mucianus ter consul, et nuper provinciae ejus legatus, prodendum etiam posteris putarit, epulatum in- tra eam se cum duodevicesimo comite: large ipsa toros praebente fronde, ab omni afflatu secu- rum, optantem imbrum per folia crepitus, lae- tiores, quam marmorum nitore, picturae va- rietate, laquearium auro, cubuisse in eadem.* Sane vix umquam suavius dormitur, quam densis pluviae guttis regulas tectorum quasi in numerum converberantibus. Etiam in mari hoc accidit, non nimium commoto, ubi ad pluviam accedit fremitus subterla- bentium undarum. Expertus loquor: & me- cum facit nobilissimus scriptor Petrus della Valle, Epist. 11. *La notte havemmo la fortuna molto gagliarda: ma noi, per essere il vascello così grande, e benissimo armeggiato con tre ancore grossissime, non la conoscemmo niente; e solo sentimmo il mormorio grande delle onde, che con lo strepito de i tuoni, e' l' filgorar de' baleni del cielo, più tosto ne invitava a dormire, che ne desse fastidio.* Sed & lene cujus- vis aquae murmur somnum conciliat. Hora- tius Epod. 2. v. 25.

Labuntur altis interim ripis aquae:

Queruntur in silvis aves:

*Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod invitet leves.*

Credis & Medicis? Naturam illi hac in parte aemulantur, ubi faciendus est somnus ci- tra opem remediorum. Cornelius Celsus L. 3. C. 18. de insania: *Omniibus vero sic affectis somnus et difficilis, et praecipue necessarius est. sub hoc enim plerique sanescunt.*

Confert etiam aliquid ad somnum silvarum juxta cadens. Ulus hac arte Antonius Musa, in Maecenatis insomnia illa triennali. Seneca lib. de Provident. C. 3. sed iniquior, ut so- let, in virum magnum: *Feliciorum ergo tu Maecenatem putas, cui amoribus anxio, et morosae uxoris quotidiana repudia disletti, som- nus per symphoniarum cantum, ex lenis quo lene resonantium, quaeritur? Mero se licet so- piat, et aquarum fragoribus avocet, et mille voluptatibus mentem anxiam fallat: tam vigila-*

Hoc mihi contingat. fit dives jure, furorem
 Qui maris, & tristes ferre potest Hyadas.
 45 Quem labor assiduus vicino terreat hoste:
 Martia cui somnos classica pulsa fugent.
 Jam modo non possum contentus vivere parvo,
 Nec semper longae deditus esse viae:

Sed

bit in pluma, quam ille [M. Regulus] in cruce. Exciderat monere, Petrum quoque Victorium imbre hic juvante legere, quo loco Sophoclis verba restituit apud Ciceronem. certe imbre disertim habent Angeli Colorii excerpta, & duo Vaticani, apud Nic. Heinsium. Sed supra omnes membranas & papyros movet me Grotii nostri auctoritas, ita haec Albiana exprimentis in Hiemis Commodis:

*Quam juvat insomnem ventos audire gementes,
 Tutaque in angusto membra levare toro;
 Et dominam fovisse sinu, si nocte suprema
 Frigidus hibernas moverit Auster aquas!*

44. TRISTES FERRE POTEST PLUVIAS] Illas pluvias cur deseram, & Hyadas malim, fecit perspicacia summi viri Nicolai Heinsii. quem tu videre debes capite Adversariorum primo.

45. QUEM LABOR ASSIDUUS] huc revocavi hos duos versiculos (qui parum apte in ipso hujus Elegiae initio legebantur) hortante Scaligero, & sensu ita postulante.

46. MARTIA CUI SOMNOS CLASSICA PULSA FUGENT] nota *pulsa* hic poni pro eo quod est inflata. nam classicum caneatur vel tuba vel cornu. Isidorus L. 18. C. 4. *Classica sunt cornua, quae convocandi causa erant facta, & a calando classica dicebantur.* Seneca Oedip. v. 733.

*Sonuit reflexo classicum cornu,
 Litusque adunco stridulos cantus
 Elisit aere.*

sed *classicum* a classe derivat Asconius Pedianus in Ciceronis Divination. C. 17. & pro tuba capit. Virgilius L. 7. Aen. v. 637. *Classici jamque sonant.* Servius Maurus: *Bene posuit amphibologiam. nam classicum dicimus & tubam ipsam, & sonum.* Classicum autem est flexilis tuba. Praeclara sunt quae de classico docet Lipsius L. 4. de Militia Romana, dial. 10. Quomodo cani solet sub pugnae tempus, videre potes apud Dionem Cassium L. 47, in descriptione praelii Philippenfis, quo concidit quod reliquum erat libertatis

Romanae. nostrum vero equitem non arborum loqui de signo pugnae capessendae, sed de cantu buccinae, ad quem singulae vigiliae nocturnae ordinabantur. Hoc ni sit, cur de *fugato somno* quiritetur? Silius L. 7. Punic. v. 154.

Haec secum, mediam somni quum buccina noctem

*Divideret, jamque excubias sortitus iniquas
 Tertius abrupta vigil iret ad arma quiete.*

Propertius L. 4. Eleg. 4.

*Et jam quarta canit venturam buccina lucem;
 Ipsaque in Oceanum sidera lassa cadunt.*

Experiar somnum.

Horatius Epod. 2.

Neque excitatur classico miles truci:

Nec horret iratum mare.

noli turbari, quod classicum hic, sive tubam audis. expedit te Flavius Vegetius L.

3. C. 8. *Quia impossibile videbatur in speculis per totam noctem vigilantes singulos permanere, ideo in quatuor partes ad clepsydram sunt divisae vigiliae, ut non amplius quam tribus horis nocturnis neesse sit vigilare. A tubicinis omnes vigiliae committuntur: & finitis horis a cornicine revocantur.* In antiquis Horatii scholiis, quae Jac. Cruquius edidit, EXCITATUR, *ad pugnam*, legitur. id quod secutus est Andreas Dacierius. sed ego Silio consulari haerere malo. neque enim pugnabatur quot diebus: sed quot noctibus vigilabatur.

47. JAM MODO NON POSSUM CONTENTUS VIVERE PARVO] hanc locutionem non intellexit Bernardinus Cylleus; ideo & ridicule exposuit. quem dum carpit Lucius Joannes Scoppa, ipse nihil saniora adfert L. 1. Collectan. C. 31. etiam Carolo Sigonio aqua haesit L. 2. Emend. C. 59. nec feliciter processit Caspari Barthio, novum nescio quem sensum quaerenti, L. 4. Adv. C. 11. primus Joannes Brodaeus vidit deesse alteram negationem, ut sit, *non possum vivere non contentus*, L. 8. Miscell. C. 14. quomodo & Simco Bosius accepit Animadvers. in Cicer.

Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.

L. 14. ad Attic. Epist. 5. recte sane. & sic locutos esse optimos quosque scriptores prolatis exemplis praeclare docuerunt P. Manutius Comment. in L. 1. Cicer. ad famil. Epist. 9. & M. Antonius Muretus L. 10. Var. Lect. C. 7. nec improbat Scaliger; sed tamen excerptorum suorum scripturam, *Quippe ego jam possum*, ut certiore, praeferebat. At illa excerpta tanti esse non debent, ut propterea cleverat fides omnium aliorum codicum scriptorum, quotquot in hunc diem innouerunt. & pro ratione nobis esse debet recte loquentium consuetudo, quamvis ejus consuetudinis certa ratio reddi non queat. Vocula parvo ponitur substantive, ut loquuntur magistri, pro re non lautissima. Cicero L. 12. ad Attic. Epist. 19. *Equidem jam nihil ego vestigalibus, & parvo contentus esse possum.* Lucretius L. 5. v. 1121.

*Quod si quis vera vitam ratione gubernet:
Divitiae grandes homini sunt, vivere parce
Aequo animo. neque enim est umquam paenuria parvi.*

Horatius L. 2. Od. 16. v. 13.

*Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec leves somnos timor, aut Cupido
Sordidus aufert.*

divinus Maro L. 2. Geor. v. 472.

*Illic saltus ac lustra ferarum,
Et patiens operum, exiguoque assueta juventus,
Sacra Deum, sanctique patres: extrema per illos
Fustitia excedens terris vestigia fecit.*

Claudianus L. 1. in Rufin. v. 200.

Semper inops, quicumque cupit. contentus honesto

*Fabricius parvo spernebat munera regum:
Sudabatque gravi consul Serranus aratro:
Et casa pugnaces Curios angusta tegebat.
Haec mihi paupertas opulentior, haec mihi tecta
Culminibus majora iuis.*

vides lineas a magno magistro ductas L. 6. Aen. sub finem:

*Quis te, magne Cato, tacitum, aut te, Cossae,
relinquat?*

Quis Graecchi genus, aut geminos duo fulmina belli

*Scipiadæ cladem Libyæ, parvoque potentem
Fabricium: vel te sulco, Serrane, serentem?*

Fortes hi & sapientes viri, neque fortunæ

ictibus temere expositi. recte Horatius L. 2. Sat. 2. v. 107.

uterne

*Ad casus dubios fidelet sibi certius? hic, qui
Pluribus adsuerit mentem, corpusque superbum:
An, qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?*

Juvit morari in tenui negotio; in quo tamen ipso meditatio est non tenuis sapientiae.

50. AD RIVOS PRAETEREUNTIS AQUAE.]

Venuste pingit vitæ rusticæ tranquillam securitatem, quam hominibus secundum naturam viventibus præstat animi innocentia. Neque enim facile impurus quivis solitudini se committat, sub arborum umbra somnulum capturus in molli gramine. Haeret intrus sempiterna scelerum comes mala conscientia.

Non Siculae dapes

Dulcem elaborabunt saporem:

Non avium, citharaeque cantus

Somnum reducent. Somnus agrestium

Lenis virorum non humiles domos

Faslidit, umbrosamque ripam,

Non zephyris agitata Tempe.

ut praeclare Horatius noster, ille optimus, ille certissimus vitæ magister, L. 3. Od. 1. Hanc sibi nunc vivendi rationem sequendam Tibullus proponit, acquissimo animo relinquens beatae sumum, & opes, strepitumque Romæ. qua quidem vita nihil convenientius sapientiae studiosis, & Musarum sacerdotibus, bonaeque mentis candidatis. Testes sunt, quotquot olim exstiterunt bene de rebus humanis meriti mortales. Testis omnium mortalium, post sacros scriptores, sapientissimus Virgilius, L. 2. Geor. v. 485.

*Rura mihi, & rigui placeant in vallibus amnes;
Flumina amem silvasque inglorius. o, ubi campi,*

*Spercheosque, & virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta! o, qui me gelidis in vallibus Haemi
Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra!*

urbanissimus Flaccus, ecce, quam libenter rusticatur, in agello modico omnium deliciarum oblitus, L. 1. Epist. 14. v. 32.

Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli:

Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci:

Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:

*Coena brevis juvat, & prope rivum somnus
in herba.*

quam

O quantum est auri potius, pereatque zmaragdi,
 Quam fleat ob nostras ulla puella vias.
 Te bellare decet terra, Messala, marique,
 Ut domus hostiles praeferat exuvias.

55 Me

quam invitus patitur diem sibi in urbanis
 aliorum negotiis perire, L. 2. Sat. 6. v. 59.

Perditur haec inter misero lux, non sine votis.

*O rus, quando ego te adspiciam? quandoque
 licebit*

*Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus
 horis*

Ducere sollicitae jucunda oblivio vitae?

*O quando faba Pythagorae cognata, simulque
 Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?*

Ipse C. Maecenas, Horatio suo hac in parte
 minus beatus, hortis suis intra muros de-
 lectabatur, inque eorum umbraculis magnae
 urbis curam deponere. Poeta vetus, quem
 ego ut Pedonem fuisse Albinovanum credam,
 nondum adduci possum, quamquam eum
 plus semel hoc nomine citaverim, secutus
 vulgi opinionem; is igitur vetus poeta, in
 epicedio Maecenatis, sic tetigit:

Majus erat potuisse tamen, nec velle triumphos.

Major res, magnis abstinuisse, fuit.

Maluit umbrosam quercum, Nymphasque canentes,

Paucaque pomos jugera certa soli.

Pieridas, Phoeburnque colens in molibus hortis,

Sederat argutas garrulus inter aves.

quem locum poeta non tam vetus cultio-
 rem, ni fallor, atque inlustriorem reddidit.
 is est Franciscus Marius Molsa, in illa sua
 cygnea cantione:

Et dulci referat Musarum ut captus amore

Sustinui patriae linquere tecta puer.

Mollibus utque olim vitam dum degimus hortis,

Regales potui deseruisse domos.

*Utque sub umbrosae quercus, platanique vi-
 rentis.*

Maluerim densa delituisse coma,

*Quam Tyria pictum chlamyde, auroque in-
 tertextum*

Captatis vulgi plausibus urbe vehi.

51. O QUANTUM EST AURI PEREAT, PO-
 TUSQUE ZMARAGDI] Concinnior erat ordo
 in libro Ach. Statii,

O quantum est auri potius, pereatque smaragdi.
 atque ita divinaverat Joannes Livinejus, ho-
 mo non jacente aure. subest & ratio Tibullo
 nostro familiaris: amat enim fere voculam

encliticam que cum verbis jungere, atque
 collocare. Sed quod Achilles pereant repo-
 nendum censer, mihi quidem non probatur,
 propter enallagen numeri. Ceterum zmaragdi
 scribendum est: quo modo scripsit castius
 Latium, & nunc quoque legitur in veteri-
 bus monumentis. Vide, si operae est, quae
 notavimus ad Propert. L. 2. Eleg. 13. v. 43.
 Ingens erat hujus gemmae precium. Lucreti-
 us L. 4. v. 1122.

Scilicet & grandes viridi cum luce zmaragdi

Auro includuntur, teriturque Thalassina vestis.
 etiam in coelo suus illis constabat honos, si
 quid credimus poetis. Ovidius L. 2. Metam.
 v. 24.

Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus:

*Consistitque procul, neque enim propiora fe-
 rebat*

Lumina. Purpurea velatus veste sedebat

In solio Phoebus claris lucente zmaragdis.

non poenitebit Plinium consuluisse L. 37.
 C. 5.

54. UT DOMUS HOSTILES PRAEFERAT EXU-
 VIAS] Mos Romanus, quem ex ultima anti-
 quitate deducit Maro L. 7. Aen. v. 183.

*Multaque praeterca sacris in possibus arma,
 Captivi pendente currus, curvaeque secures,
 Et cristae capium, & portarum ingentia clau-
 stra,*

Spiculaque, clipeique, creptaque rostra carinis.
 Exauxit solenni illa sua grandiloquentia Pa-
 pinius, in descriptione templi Martis, L. 7.
 Theb. v. 53.

bellorum solus in aris

Sanguis, & incensis qui raptus ab urbibus ignis.

Terrarum exuviae circum, & fastigia templi

Captae insignibant gentes, caelataque ferro

Fragmina portarum, bellatrixque carinae,

Et vacui currus, protritaeque curribus ora.

Paene etiam gemitus.

Humanius profatur Umber meus L. 3. Eleg.
 7. v. 23.

Quum tibi Romano dominas in honore secures,

Et liceat medio ponere jura foro:

Vel tibi Medorum pugnae ire per hostes,

Atque onerare tuam fixa per arma domum.

Recte dixit onerare, quod ex Virgilii verbis
 C 3 jam

55 Me retinent vinctum formosae vincla puellae:
 Et sedeo duras janitor ante fores.
 Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
 Dum modo sim, quaeso segnis, inersque vocer.

Ipse

jam est ostensum. Haec autem Ipolia, atque has exuvias, publica egregiae virtutis monumenta, si aedes venderentur, fas non erat reficere emptori. Plinius L. 35. C. 2. *Aliae foris* & circa limina domitarum genium imagines erant, affixis hostium spoliis, quae nec emtori reficere liceret: triumphabantque etiam dominus mutatis ipsae domus: & erat haec simulatio ingens, exprobrantibus testis quotidie, imbellem dominum intrare in alienum triumphum. Id quod accidit M. Antonio, quum invasisset in domum Cn. Pompeji in Carinis. Atque hoc diu tenuisse, testis est Suetonius Ner. C. 38. ubi incendium urbis describitur: *Tunc, praeter immensum numerum insularum, domus praeorum ducum arserunt, hostilibus adhuc spoliis adornatae, Deorumque aedes ab regibus, ac deinde Punicis ac Gallicis bellis votae dedicataeque: & quidquid visendum atque memorabile ex antiquitate duraverat.* Plura huc pertinebant, viris doctis hic illic notata. Tu praeter alios vide Desid. Heraldum L. 1. Digress. ad Tertullian. C. 13. Jo. Lud. de la Cerda in Virgil. L. 7. Aen. v. 183. & Nicol. Abramum in Cicer. Philipp. 2. C. 28.

55. ME RETINENT VINCTUM FORMOSAE VINCLA PUELLAE] noster infra Eleg. 10. v. 79. *Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit.*

& Sulpicia, L. 4. Carm. 5. v. 14.

*Nec tu sis injusta, Venus, vel serviat aequae
 Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva.*
 verbum vincendi pari significato ad amorem transtulit Ovidius Epist. Acont. v. 86.

*Sed neque compedibus, nec me compesce catenis:
 Servabor firmo vinctus amore tui.*

& L. 4. Fast. v. 224.

Phryx puer in silvis facie spectabilis alius

Turrigeram casto vinxit amore Deam.

itemque Maro L. 8. Aen. v. 394.

Tum pater aeterno satur devinctus amore.

& Catullus Carm. 58. v. 33.

Ac domum dominam voca,

Conjugis cupidam novi

Mentem amore revinciens.

Paullo aliter Lucretius L. 1. v. 35. *Venerem adfatus,*

belli fera moenera Mavors

*Armipotens regit: in gremium qui saepe tuum se
 Rejicit, aeterno devinctus volvere amoris.*

57. NON EGO LAUDARI CUPIO] Omnes Achillis Statii codices *curo* habebant magno consensu: id quod nos quoque in quinque scriptis invenimus, inque illis primitus cullis, & in excerptis Pocchi, ac Perreji, & Lipsii: in septem scriptis Nic. Heinsius. Sane haud idem esse *non cupere*, & *non curare*, liquet ex utriusque verbi germana significatione. Est enim *non cupere*, carere aequo animo iis rebus, quas non habeas: *non curare* vero valet contemnere, atque pro nihilo ducere, nec pili facere. Prioris exemplum est apud D. Ausonium Idyll. 2. v. 24.

*Felicem servi, non qui, quod vellet, haberet:
 Sed qui per fatum non data non cuperet.*

alteram exponit Cicero L. 1. ad fam. Epist. 9. ubi de Q. Metello L. F. quem post reditum fracto animo fuisse & demisso inimici sui dictitabant: *Est vero probandum, qui & summa voluntate cesserit, & egregia animi alacritate asuerit, neque sane redire curavit, eum ob id ipsum fractum fuisse.* quod quale sit, dicit tibi Naso L. 1. Pontic. Epist. 3. v. 63.

Et grave magni robur mirare Rutili,

Non usi reditus condicione dati.

vides neglexisse, atque etiam sprevisse hostile beneficium. Sed ad rem. Horatius L. 2. Epist. 2. v. 182.

*Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla,
 tabellas,*

*Argentum, vestes Gaetulo murice tinilas,
 Sunt qui non habeant: est qui non curat habere.*

Perfius Sat. 3. v. 78.

quod satis est, sapio mihi: non ego curo

Esse quod Arcefilas, acrummosque Solores.
 Habemus nunc veram scripturam, iustitia ista non paulo meliorem. Superest, aliquid ut dicamus de verbo *laudari*, quod perperam trahitur ad laudationes funebres, quae mortuis apud rogum vel pro rostris fieri solerent. Falsum hoc totum est, atque inane. Ait poeta, nolle se cum Messala ire militatum, dummodo Deliam suam fovere possit: quod si contingat, nihili se facere quantum est

est laudationum caestrensiū, atque adeo nec feignitici atque inertiae notam defugere. Videlicet

*Tutus est jacuisse toro, tenuisse puellam,
Toreiciam digitis increpuisse lyram:*

*Quam maribus clypeos, & acutae cuspidis
hastam,*

Et galeam pressa sustinuisse coma.

Erant haec laudationes acre incentivum egregiae virtutis, non minus quam ipsa praeda. Stare cum imperatore pro tribunali, ab eo collaudari verbis honorificis, praemiis donari palam, inspectante toto exercitu, majus erat quiddam, quam nos hodie vel cogitatione adsequi possumus. Mos autem ipse Romanae originis; & ut par est credere, cum ipsa urbe natus. certe pro novo non est habitus in Tarquinio Prisco. Macrobius L. 1. Saturn. C. 6. *Tarquinius Demarati exsulis Corinthii filius Priscus, quem quidam Lucumorem vocatum ferunt, rex tertius ab Hostilio, quintus a Romulo, de Sabinis egit triumphum, quo bello filium suum annos quatuordecim natum, quod hostem manu percusserat, & pro concione laudavit, & palla aurea praetereaque donavit.* Haec in adolescentulo regio. exinde & manipulares suos, qui fortiter fecissent, hoc honore mactarunt, ut quisque fuit maxime comis ac beneficus imperator. de T. Quintio Livius L. 2. C. 60. *Huic tantae concordiae ducis exercitusque non ausi offerre se Aequi; vagari populabundum hostem per agros passi. Nec ullo ante bello latius inde actae praedae, ea omnis militi data est. Addebantur & laudes, quibus haud minus quam praemio gaudent militum animi.* Satis notabile est, quod de M. Manlio refert idem ille egregius scriptor L. 5. C. 47. post defensum noctu Capitolium: *Luce orta, vocatis classico ad concilium militibus, ad tribunos, quum & recte & perperam facti precium deberetur; Manlius primum ob virtutem laudatus donatusque, non ab tribunis solum militum, sed consensu etiam militum: cui universi selibras farris, & quartarios vini, ad aedes ejus, quae in arce erant, contulerunt.* & hic Manlius triennio ante consul fuerat. de T. Manlio L. F. ex eadem familia, qui singulari certamine ingentis staturae Gallum stolide ferocientem dejecerat, torquemque ejus respersum cruore collo circumdederat suo, haec sis vide L. 7. C. 10. *Romani alacres ab statione obviam militi suo progressi, laudantes gratulantesque ad dictatorem [T. Quintium Pennum] perducunt. Inter carminum prope modum incondita quaedam mi-*

litariter jocularantes, Torquati cognomen auditum; celebratum deinde posteris etiam, familiaeque honori fuit. Dictator coronam auream addidit donum, mirisque pro concione eam pugnam laudibus tulit. Sallustius Jugurth. C. 8. *Sed postquam, Numantia deleta, P. Scipio dimittere auxilia, & ipse reverti domum decrevit; donatum, atque laudatum magnifice Jugurtham in praetorium adduxit.* Kitum describit A. Hir-tius lib. de bello Afric. C. 86. ubi C. Caesar ab oppido Thapso recedens, *Postero die, divina re facta, concione advocata, in conspectu oppidanorum milites collaudat: totumque exercitum veteranorum donavit. praemia fortissimo cuique, ac bene merenti, pro suggestu tribuit.* Etiam triumphantes in more positum habebant. Ovidius L. 2. Pontic. Epist. 1. ubi de triumpho Tiberii Neronis:

Atque ita victorem, cum magno vocis honore,

Bellica laudatis dona dedisse viris:

Claraque sumturum pictas insignia vestes,

Tua prius sanctis imposuisse focis.

Iustitiamque sui caste placasse Parentis,

Illo quae templum pestore semper habet.

Neque vero ob virtutem solum laudabantur: sed & propter operam in caestrensi opere inpigre navatam. Caesar L. 5. de bello Gallico C. 2. *Circuisti omnibus hibernis, singulari militum studio, in summa rerum omnium inopia, circiter sexcentas ejus generis, cujus supra demonstravimus, & longas viginti octo invenit constructas, neque multum abesse quin paucis diebus deduci possent. Collaudatis militibus, atque iis qui negotio praesuerant, quid fieri vellet, ostendit.* Hinc factum, nostri Albii verbis,

Laudis ut assiduo vigeat certamine miles.

L. Lucullus, super laudes & dona militaria, bonam quandoque pecuniae summam adjiciebat, uti videre est apud Horatium L. 2. Epist. 2. haud longe ab initio. fecit & C. Caesar, ut scribit auctor Commentarii de bello Hispaniensi, C. 26. Sed totum hunc morem collaudandi & donandi luculentissime descripsit Polybius L. 6. C. 37. Cujus viri exactissima diligentia facit, ut putem Gracis fuisse ignotum. Quocirca videndum, si satis ex vero Macedoni Alexandro adscripterit Curtius L. 9. C. 1. *Alexander tam memorabili victoria laetus, qua sibi Orientis fines apertos esse censebat, Soli victimis caesis, milites quoque, quo promtioribus animis reliqua bellumunia obrent, pro concione laudatos docuit, quidquid Indis virum fuisset, illa dimicatione prostratum.*

57. MEA DELIA] ita dictam hanc mulierum

Ipse boves, modo sim tecum mea Delia, possim
 60 Jungere, & in solo pascere monte pecus.
 Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
 Mollis in inculta sit mihi somnus humo.

Quid

rem a verbo *δηλοῦν*, h. e. apparere, quasi quae praeter reliquas Romanas adolescentulas propter pulcritudinem & corporis excellentiam eminuerit, narrat nobis Bernardinus Cyllenius, cui crederet, qui volet. Vero nomine *Plantiam* fuisse nominatam, auctor est Apulejus in *Apologia*, pulcherrimo libello, hisce verbis: *Hic illud etiam reprehendi animadvertisti, quod cum aliis nominibus pueri vocentur, ego eos Charinum & Critiam appellitarim. Eadem igitur opera adfuerit C. Catullum, quod Lesbiam pro Clodia nominavit: & Tigidam similiter, quod quae Metella erat, Perillam scripserit: & Propertium, qui Cynthiam dicat, Hostiam dissimulet: & Tibullum, quod ei sit Plania in animo, Delia in versu, &c. quae verba imitatione venustissima expressit Angelus Politianus, vir supra faculum suum eruditus, in illa silva admirabili, cui titulum fecit *Nutricia*, *ψ. 538.**

*Et qui Smyrnaeis poterat contendere pletris
 Valgius, ut tersi memorat pia Musa Tibulli.
 Musa sibi primos quae jure adsciscit honores
 Impariibus numeris, ni blanda Propertius ora
 Solvat, & ambigiam faciat certamine palmam.
 Plania materiam teneri dat, & Hostia cantus
 Nomine supposito.*

Catullum, Tigidam, pluresque alios Madurensi philosopho memoratos, ibidem reperies. Ceterum *Plania*, in loco Apuleji, criticis suspecta est; & subpositam putant. *Casaubonus Flavia* malebat, quamquam timide: quod & *Colvio* placuit, aut *Planca*. in *Fulvii Ursini* codice *Planitia* legebatur, teste *Scipione Gentile*. solus *Jo. Pricaeus* nihil mutavit, eo quod *Plania* in lapidibus visatur. Ita est: Apud *Gruterum* SEX. PLANIVS HERMES reperitur in lapide praegrandi, itemque SEX. PLANIVS HYACINTHVS, p. CCXLI, columna quarta, ibidem in tumulo *Maturae*,

AVFIDIVS. GENITOR. GENVIT. ME. PLANIA.
 MATER.

p. DCCLXVI. 7. denique M. PLANIVS legitur p. DCCCXX. 18. Esto igitur *Plania* no-

men Romanum: sed sic, ut *Deliae* datum fuerit vel a domina, vel a patrono. Erat enim libertinae conditionis. id quod perspicuum fiet ex locis compluribus ipsius nostri poetae.

59. MEA SIM TECUM MODO DELIA] pro *sim*, legitur in sex libris inque editione prima *si*. minus recte. sed concinnior est verborum collocatio in uno *Statiano*, modo *sim tecum mea Delia*. dulcis & blanda iteratio vincinae in proximo compellationis, *Non ego laudari curo, mea Delia*, &c.

60. IN SOLO PASCERE MONTE PECUS] sic recte scripserunt cum *Scaligero Muretus*, *Passeratius*, *Gebhardus*. in libris & primis editionibus, hic in solito legitur distinctum, (id quod *Achilli* temere placuit) illic in solito juncta voce. *Solus mons*, desertus, solitarius. *Virgilius* L. 11. *Aen. ψ. 569.* de *Metabo*, *Camillae* patre:

*Non illum testis ullae, non moenibus urbes
 Accepere, neque ipse manus feritate dedisset:
 Pastorum & solis exegit montibus aevum.*

Propertius L. 2. *Eleg. 15. ψ. 7.*

Sola eris, & solus spectabis, Cynibia, montes.
 tum paullo post:

Sic me nec solae poterunt avertere silvae.

Sulpicia intra L. 4. *Carm. 13. ψ. 12.*

Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra

Lumen, & in solis tu mihi turba locis.

idem mendum in *Valerio Flacco* haesit olim, nunc elutum ab *Nic. Heinio*, L. 5. *ψ. 376.*

*Regina, attonito quamquam pavor ore silentem
 Exanimet, mirata tamen, paulumque reductis
 Passibus in solo stupuit duce.*

antea in solito legebatur, sensu vel nullo, vel pravo. sed tu *Flaccum* ipsum sis inspice.

62. MOLLIS ET INCULTA SIT M. S. H.] ita nos in quinque libris invenimus; & in suis omnibus *Gebhardus*. In aliis, *Mureti* putat ac *Passeratii*, erat *Mollis & in inculta*. unde *Douza* filius faciebat *in dura*; ut opponantur haec, *mollis somnus, dura humus*. non male, si vetus scriptura addiceret. *Princeps editio*, & illa quae *Regii Lepidi* prodiit, disjunctis vocibus *Mollis & in inculta* habent. Sic divina verat *Gruterus* L. 1. *Susp. C. 15.* ut *cultra*
hu.

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, quum fletu nox vigilanda venit?

65 Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere,
Maluerit praedas stultus, & arma sequi.

Ille

humus sit *humus* trita, & calcata pedibus, qua facit assiduo *tramite vulgus iter*, ut meus inquit Umber. sed hujus inventi viro praeclaro gratiam facimus, propter alia majora in rem literariam beneficia. Omnium optime, nisi me aures fallunt, codices Statiani, *Mollis in inculta*, quod & Heinsius in secundo Vaticano invenit, & in binis quoque Anglicanis. Et sic Jovianum Pontanum legisse scimus ex Antonii Perreji excerptis. parissime Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 524.

Clausula tibi fuerit promissa janua nocte:

Perfer in immunda ponere corpus humo.

vide quae de hisce vocum geminationibus supra notavimus ad v. 3. Geminabantur autem in simili compositione vel praecipue praepositiones. qua de re aliquid monuimus ad Propert. L. 1. Eleg. 3. v. 36. sed parce ac frugaliter. mille talia diligens veterum lector facile observaverit.

64. QUUM FLETU NOX VIGILANDA VENIT]

Servius in L. 1. Geor. v. 29. *An deum immersi venias maris id est, an pro Neptuno coli te velis.* & immensi maris, *cujus mensura non potest comprehendi.* Venias autem aliquanti pro *sis accipiunt*, ac si Graece diceret *ἔσσι*, sive *ἰπάγχοσα*. Ire veteres pro esse dicebant. Verum loquitur: & sic passim poetae usurparunt. Ceterum haec in nonnullis libris, & in principe Veneta, aliter distinguuntur; & sic quidem, ut alium quoque sensum efficiant; hoc modo,

Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo

Prodest? cum fletu nox vigilanda venit.

quasi tu dicas, Nox adest, non illa quidem suavi sopore transmittenda, sed cum vigilia cumque fletu & lacrimis exanclanda. Hoc peperit confusio adverbii *quum*, & *cum* praepositionis: quae & hodie iisdem literis exarari solent, non sine crebra legentium haesitatione.

65. STRAGULA PICTA] vide sis Marcelli Donati Dilucidationes Livianas; Matth. Radclerum in L. 2. Martial. Epigr. 14. & Salma-

sum Not. in Fl. Vopiscum p. 398. Ceterum *ducere soporem* est, somnum conciliare. quam locutionem commode illustravit J. Fr. Gro-novius L. 2. Observ. C. 1.

67. FERREUS ILLE FUAT] Scaliger huc intrusit ferreum illud *fuat*, omnibus libris in-vitis. ideo autem intrusit, quod hos sex ver-sus continuos contenderet per hypothesin, sive, ut in scholis loquuntur, potentialiter esse positos. At tam distincta & personae, & rei, & locorum descriptio, qui potuit per hypothesin designari? Vides hic hominem, nuper Deliae amatorem, ambitione atque avaritia ductum, relicta domina, exercitui Romano praefuisse, in Cilicia rem feliciter egisse, praedas magnas fecisse, oppida manu cepisse, atque agrum hostilem late tenuisse. Hunc ego hominem fuisse arbitror C. Sositum C. F. T. N. qui C. Sosis initio belli civilis praetor fuit, ut videre licet apud Ciceronem L. 8. ad Attic. Epist. 6. & L. 9. Epist. 1. deinde a M. Antonio Syriae & Ciliciae praefectus, Aradiis oppugnatione fameque & mor-bis confectos subegit: Antigonom regem, qui praesidium Romanum, quod apud se erat, occiderat, praelio victum Hierosoly-mis (quo confugerat) vi expugnavit. Judaeos avarissime ac crudelissime vexavit, re-gno Herodi Acalonitae concessio. Antigonum cruci adligatum (quo supplicio nullus umquam rex a Romanis erat affectus) flagris cecidit, ac demum securi percussit. auctores Dio Cassius L. 49. L. 51. Josephus L. 14. Ant. Jud. C. 25. 26. L. 15. C. 1. & L. 1. de bello Jud. C. 13. qui tamen Josephus cae-dem Antigoni non C. Sosis, sed M. Antonio inputat. inciderunt autem res illae in A. V. dccxv. Appio Claudio Pulcro, C. Norbano Flacco Coll. inque annum proxime sequentem, M. Agrippa, L. Caninio Gallo Coll. quo tempore Tibullus noster annum agebat ferme sextum supra vicessimum. Romam re-versus C. Sosis A. V. dccxix. triumphum obtinuit. quem triumphum exprimit num-

D

mus

- Ille licet Cilicum vincetas agat ante catervas,
 70 Ponat & in capto Martia castra solo:
 Totus & argento contextus, totus & auro
 Infideat celeri conspiciendus equo.
 Te spectem, suprema mihi quum venerit hora:
 Te teneam moriens deficiente manu.
 75 Flebis & arfuro positum me, Delia, lecto,
 Tristibus & lacrimis oscula mixta dabis.
 Flebis. non tua sunt duro praecordia ferro
 Vinceta, nec in tenero stat tibi corde silex.

Illo

mus argenteus, Pighio nostro descriptus, cum Romae capite, & quadriga triumphali, in qua togatus cum scepro; adjunctaeque literae, C. SOSIUS. C. F. Equidem nihil ego hic mihi adcredi postulo, si quisquam vel certiora protulerit, vel saltem probabiliora. nam de ovatione Messalae quae effudit Gebhardus ad Eleg. 7. v. 7. haud dicam dolo, perfolae sunt nugae.

67. POSSIT] scripti, & antiquitus cusi, possit. quod verum esse liquet ex iis, quae modo diximus.

71. ARGENTO CONTEXTUS TOTUS ET AURO] paludamentum designat, auro & argento denfum. Valerius Flaccus L. 6. v. 525.

horrentia cuius

Discolor arma super, squalentesque aere lacertos,

Barbarica chlamys ardet acu.

Ach. Statius in vetere libro *contectus* invenerat. & sic loquitur auctor Commentarii de bello Hispaniensi, C. 26. *Hoc die A. Baebius, & C. Flavius, & A. Trebellius, equites Romani Astenses, argento prope testis equites ad Caesarem transfugerunt.*

74. TE TENEAM MORIENS DEFICIENTE MANU] expressit Naso in epicedio nostri poetae, ubi Nemesis ad hanc Deliam,

Quid, ait, tibi sunt mea damna dolori?

Me tenuit moriens deficiente manu.

Clyte apud Valerium Flaccum L. 3. v. 326.

Ast ego non media te saltem, Cyzice, vidi

Tendentem mihi morte manus; aut ulla momentis

Verba tuli.

& maritus ille apud Jacobum Wallium, poetam omnium Jesuitarum longe cultissimum, L. 1. Eleg. 6.

*Dilecti Manes, & adhuc pars altera nostri,
 Occurrens animo nocte dieque meo:*

*Si me, dum poteras aliquid moribunda tenere,
 Gaudebas gelida posse tenere manu.*

Cetera tutemet videbis: sunt enim tanti. ambitiosius, ut solet, Papinius L. 5. Silv. 1. v. 170.

Jamque cadunt vultus, oculisque novissimus error,

*Obtusaeque aures, nisi cum vox sola mariti
 Noscitur. illum unum media de morte reversa
 Mens videt: illum aegris circumdat fortiter
 ulnis*

*Immotas obversa genas, nec sole supremo
 Lumina, sed dulci mavult satiare marito.*

ad priorem hujus membri verficulum,
Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,
 eleganter adlusit eximius ille etiam inter primos Jacobus Sannazarius L. 1. Eleg. 3. v. 15.

*At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
 Lumina formosa condere nostra manu:
 Tunc, mihi cum caros vultus spectare liceret,
 Atque anima tecum jam fugiente loqui:
 Ipsa meos tumulo manes laniata vocares,
 Inque tuo legeres ossa minuta sinu.*

75. FLEBIS ET ARSURO] vide sis Joannem Kirchmannum L. 1. egregii operis de Funcr. Roman. C. 5. & L. 3. C. 2.

77. NON TUA SUNT DURO PRAECORDIA FERRO VINCETA] in libris quibusdam est *Juncta*. sed in vocibus similibus vix est discernere quid sit verum, nisi sensum verborum accurate perpendas. Sic enim utrumque fere scribebant illi posteriores, *juncta*; ut non nimis sit proclive dignoscere *juncta* ne sit, an vero *vinceta*, si vocula stet sola. Ego hic *vinceta* malo, potius quam *juncta*. sic Ca-

to

Illo non juvenis poterit de funere quisquam
 80 Lumina, non virgo sicca referre domum.
 Tu manes ne laede meos: sed parce solutis
 Crinibus, & teneris, Delia, parce genis.

Interea

to *dolia vincire plumbo* dixit lib. de R. R. cap. 39. Lucretius L. 3. v. 417.

Hoc anima atque animus vincili sunt foedere semper.

hic quoque *juncti olim* legebatur. Cicero L. 7. ad Attic. Epist. 18. *Caesarem quidem*, L. *Caesare cum mandatis de pace missis*, tamen *ajunt acerrime dilectum habere, loca occupare, vincire praesidiis*. Obiter dicam, non placere mihi istic *vinciri*, quod Malaspina, & nuper Graevius noster malebant. dicit Tullius, ni fallor, *Caesarem stationes suas ita disposuisset, ut loca occupata iis inter se quasi devincerentur atque connecterentur, neque aditus esset ullus, qua irrumpere possent Pompejani*. Sed ad rem. *auro lacertos vincire* dixit noster Albius hoc ipso libro, Eleg. 10. v. 69. Horatius L. 4. Od. 1. v. 31.

Nec certare jurat mero,

Nec vincire novis tempora floribus.

Propertius L. 3. Eleg. 3. v. 43.

Me jurat & multo mentem vincire Lyaeo,

Et caput in verna semper habere rosa.

ibidem Eleg. 19. v. 11.

Namque ubi non certo vincitur foedere lectus,
Non habet ultores nox vigilanda Deos.

apud eundem Vertumnus L. 4. Eleg. 2. v. 43.

Caeruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre

Me notat, & junco brassica vineta levi.

utriusque autem verbi differentiam, *vinciendi dico & jungendi*, perspicue proposuit L. 2. Eleg. 12. v. 25.

Atque utinam haerentes sic nos vincire catena
Velles, ut numquam solveret ulla dies.

Exemplo junctae tibi sint in amore columbae,
Masculus & totum femina conjugium.

Vide sis Nic. Heinsium ad Nason, L. 3. Trist. Eleg. 10. v. 25. Sequitur in Tibullo, *nec in tenero stat tibi corde silex*. quae continuatio est translationis prioris a ferri rigore ductae. Saepe ita loquuntur probatissimi quique scriptores, in primis poetae. Ennius *Andromacha*:

sed quasi ferrum aut lapis

Durat, rarerit gemitum conatur gravem.
 ut haec quidem recte emendavit Douza F. nam apud Nonium inquinata sunt in voce *Rarerit*. Noster infra, Eleg. 11. v. 59.

Ab lapis est ferrumque, suam quicumque
puellam

Verberat.

Ovidius L. 3. Amor. Eleg. 6. v. 59.

Ille habet & silices, & vivum in pectore ferrum,
Qui tenero lacrimas lentus in ore videt.

& L. 3. Trist. Eleg. 11. v. 3.

Natus es e scopulis, nutritus lacte ferino;

Et dicam silices pectus habere tuum.

Ibidem L. 1. Eleg. 7. v. 41.

Et tua sunt silices circum praecordia venae;

Et rigidum ferri semina pectus habent.

& L. 4. Pontic. Epist. 10. v. 3.

Ecquos tu silices, ecquod, carissime, ferrum

Duritia confers, Albinovane, meae?

L. 7. Metam. v. 32. Medea:

Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
Tum ferrum & scopulos gestare in corde fatebor.

& Byblis L. 9. v. 612.

Haec nocuere mihi, neque enim de tigride natus;
Nec rigidas silices, solidumve in pectore ferrum,
Aut adamantam gerit: nec lac bibit ille laenae.

plura dabit Gebhardus, hoc loco. atque illo etiam meliora Jo. Lud. de la Cerda, utilis ac cordatus scriptor, ad Virgil. L. 4. Aen. v. 365. & Caspar Barthius ad Papin. L. 4. Theb. v. 340.

81. TU MANES NE LAEDE MEOS] Noli indulgere enormi dolori & planctu: noli crines conscindere, genas radere, pectus nudum lacerare. His enim rebus manes carorum offendi putabant, & torqueri. Ita recte Scaliger exposuit: & ante illum Turnebus L. 16. Advers. C. 4. Papinius L. 2. Silv. 6. v. 96.

quid terga dolori,

Urse, damus? quid damna foves, & pectore iniquo

Vulnus amas? ubi nota reis facundia raptis?

Quid caram crucias tam saevis luctibus umbram?

apud eundem Priscilla marito Abascantio, sive is Abascantus fuit, L. 5. Silv. 1. v. 180.

Parce precor lacrimis, saevo nec concute planctu
Pectora, nec crucia fugientem conjugis umbram.

Hoc ut ne sibi accideret, vetat poeta inmoderatum luctum: non tamen, ut eam velit

Interea, dum fata sinunt, jungamus amores.

Jam veniet tenebris Mors adoperta caput.

85 Jam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.

Nunc

nihil dolere. quâ enim sciret carum se fuisse suae, si sub humum iret indeploratus? Cicero lib. de Senect. C. 20. *Solonis quidem sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolore amicorum & lamentis vacare. vult, credo, se esse carum suis.* & lib. de Amicit. C. 3. de Africano minore: *quam autem civitati carus fuerit, moerore funeris indicatum est.* Quintilianus Declam. 10. *Igitur, judices, nemo miretur, si ad tam crudelem, ad tam immitem patris umbra non venit. Sciebat ubi lacrimas, ubi posset invenire singultus, u quo magis desideraretur. Namque isti ferreum pectus, & dura praecordia, nec sunt de orbitate sensus. Quid enim inhumanius patre, quid inveniri truculentius potest? Invidit matri, ne filio frueretur: nec hoc ideo fecit, quia videre ipse malebat. ne viventem quidem adhuc & incolumem tam blanda tamque debita pietate prosequeretur, ut defuncto servaturus affectum etiam sepulti pater videretur.*

83. DUM FATA SINUNT] Seneca Herc. fur. v. 177.

Dum fata sinunt,

Vivite laeti. prosperat cursu

Vita citato, volucrique die

Rota praecipitis vertitur anni.

illud *vivite laeti* Horatio debetur, L. 2. Od. 16.

Laetus in praesens animus, quod ultra est Oderit curare.

cujus & hoc est, L. 2. Sat. 2. ipso fine:

vivite fortes,

Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

Festive M. Varro Vae victis, *περὶ Φιλοεικίας:*

Properate vivere puerae,

Quas sinit aetatula ludere,

Esse, amare, & Veneris tenere bigas.

servavit Nonius Marcellus in voce *Puerae*. Sic autem ordinarunt Varronis editores novissimi: recte, an secus, equidem ignoro. quamquam vericulosus fuisse facile concedam.

85. NEC AMARE DECEBIT] Gebhardus ex uno Palatino, & Comelini membranâ, *licebit* reponit: idque ei magis rem spectare videtur, quia senum amores non tam deterreantur inhonesto, quam inhibeantur impo-

tentia. Nos quoque *licebit* invenimus in prior Wittiano, & in principe editione: nec tamen tanti putavimus, ut veterem ac receptam lectionem immutarem. cui lectioni interpretem dabimus Gebhardo non deteriorem, atque artis amatoriae paullo etiam prudentiorem, P. Nafonem, L. 1. Amor. Eleg. 9. v. 3.

Quae bello est habilis, Veneri quoque convenit, acas.

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Vide & ride Chlorin illam, quam proventa jam aetate non tempestive lascivientem insectatur Horatius L. 3. Od. 15.

Te lanæ prope nobilem

Tonfae Luceriam, non citarae decent;

Nec flos purpureus rosae,

Nec poti vetula faece tenuis cadi.

vulgo (ut hoc tribus verbis moneam) editur *vetulam*: sed *vetula* ex scriptis protulit Gulielmus Canterus L. 6. Nov. Lect. C. 14. probatum Torrentio. neque aliter habebant duo Cruquii codices; & praestantissimus ille Graevianus. Porphyrio quoque ita legebat: sic enim exponit, *per faecem autem vetulam, vetus vinum intellige.* accedunt quatuor Lambiniani, cum codice bibliothecae Franekeranae, itemque Leidensis bibliothecae libro scripto. Sed in semitam redeamus. Sapienter Micio ille Terentianus, qui, mulierem anum ducere persuasus, ipse senex, tandem dat manus, fratris importunitate coactus, Adelphi. Act. 5. Sc. 8. v. 21.

Etsi hoc mihi primum, ineptum, absurdum, atque alienum a vita mea

Videtur: si vos tantopere istuc voltis, fuit.

Quam sit autem probrosus, atque etiam ludibrii plenus, senum amor, quasi in tabella picta ostendit ipse noster Albius in fine elegiae hujus libri quintae. Exemplum memorabile tam ridiculae stultitiae Gallia non ita pridem vidit in poeta haud ignobili *des Icciteaux*, praeceptore regis Ludovici XIII. Hujus deliri senis incredibiles insanias videbis, si voles, debes autem velle, apud Jo. Franc. Saracenum, elegantissimi inter Gallos & oris & ingenii scriptorem, in aureo Dialogo de Amo-

Amo-

Nunc levis est tractanda Venus: dum frangere postes

Non pudet, & rixas inferuisse juvat.

Hic ego dux milesque bonus. vos signa, tubaeque

90 Ite procul. cupidis vulnera ferte viris.

Ferte

Amore, haud longe ab initio: itemque in Miscellaneis, quae nomen praefertunt nescio cuius de *Vigneul-Marville*, T. 1. p. 146. sqq. atque in illis, quae vocantur *Chevracana*, T. 1. p. 292. sqq. Adeo verum est illud Linci, in Pastore Fido celeberrimi poetæ, & in hoc bucolico genere prope unici, Baptistæ Guarini, Act. 1. Sc. 1.

Credi a me pur, che'l prouo,

Non è pena maggiore,

Che'n vecchie membra il pizzicor d'amore:

Quod vertit in Granida sua noster Hoofdius: *En weet dat grooter smart noyt iemand overquam,*

Dan joukering van min in leden oudt en fram.

86. DICERE NEC CANO BLANDITIAS CAPITE] idem ille Gebhardus tarditatis arguit Lucam Fruterium, qui noluerit *capiti* legere, nec ceperit hunc dativum recte jungi cum verbo impersonali. Sibi habeat suam sapientiam. Ablativus absolutus hic tempus notat, & causam. Horatius L. 1. Epist. 5. §. 9.

cras nato Caesare festus

Dat veniam somnumque dies.

cras iustitium erit, quia Caesaris natalis est. Sane in libris Mureti & Achillis Statii *capite* erat: quod & nos in quatuor nostris invenimus: in quatuor aliis Nic. Heinsius probavitque magnus Turnebus L. 29. Advers. C. 30. Eodem modo Plautus loquitur *Afinar*. Act. 5. Sc. 2. §. 84.

Cano capite te cuculum uxor ex lustris rapit.

pulcre ad Albi nostri mentem Franciscus Malherba L. 3. Poëmat. cum Musis suis loquens:

Quand le sang bouillant en mes veines

Me donnoit de jeunes desirs,

Tantost vous soupiriez mes peines,

Tantost vous chantiez mes plaisirs:

Mais aujourd'huy que mes années

Vers leur fin s'en vont terminées,

Siéroit-il bien à mes écries

D'ennuyer les races futures

Des ridicules aventures

D'un amoureux en cheveux gris?

Lege sis Longinum Maximianum (quem pro Cornelio Gallo habent inficeti quidam mor-

tales) malorum temporum haud omnino pessimum nugatorem.

88. RIXAS INFERUISSE JUVAT] Nic. Heinsius putabat *quod juvat* frigide inculcari post *quod pudet*: atque ideo non dubitabat scriptum a poeta, *rixas inferuisse serae*, Not. in Ovid. L. 1. Fastr. §. 287. Non damno viri acutissimi conjectationem: sed mihi videtur in verbo *juvat* esse quaedam significatio animi ferventis, & perlibenter facientis id quod facit. Horatius L. 3. Od. 14. §. 25.

Lenit abfcescens animos capillus,

Litium & rixae cupidus protervae.

Non ego hoc ferrem calidus juventa

Consule Planco.

est enim cupido quaedam praecalida in ipso *juvandi* verbo. idem ille beatissimus Lyrae Latinae moderator L. 3. Od. 19. §. 18.

Insanire juvat. cur Berecynthiae

Cessant flamina tibiae?

Cur pendet tacita fistula cum byra.

L. 4. Od. 1. §. 29.

Me nec femina, nec puer

Jam, nec spes animi credula mutui,

Nec certare juvat mero,

Nec vincere novis tempora floribus.

Epod. 9. §. 37.

Curam metumque Caesaris rerum juvat

Dulci Lyao solvere.

Epod. 11. ipso initio:

Petti, nihil me, sicut antea, juvat

Scribere versiculos, amore percussum gravi.

Auctor Copae, qui Virgilius est Prisciano grammatico, §. 5.

Quid juvat aestivo desessum pulvere abesse,

Quam potius bibulo decubuisse toro?

Cicero L. 2. de Finib. C. 4. in eo autem voluptas, omnium Latine loquentium more, ponitur, cum percipitur ea, quae sensum aliquem moveat, jucunditas. Hanc quoque jucunditatem, si vis, transfer in animum: *juvare* enim in utroque dicitur, ex eoque jucundum.

89. HIC EGO DUX MILESQUE BONUS] Creadas a Sallustio habuisse, Catil. C. 60. *Interea Catilina cum expeditis in prima acie versari: laborantibus succurrere: integros pro sauciis arcessere: omnia providere: multum ipse pugnare,*

saepe hostem ferire: strenui militis, & boni imperatoris officia simul exsequeretur. pariter C. Vellejus L. 2. C. 18. Per ea tempora Mithridates Ponticus rex, vir neque silendus, neque dicendus sine cura, bello acerrimus, virtute eximius, aliquando fortuna, semper animo maximus, consuius dux, miles manu. Cicero pro M. Marcello, C. 4. Hunc tu igitur diem tuis maximis & innumerabilibus gratulationibus iure antepones. haec enim res unius est propria C. Caesaris: ceterae duce te gestae sunt, magnae illae quidem, sed tamen multo magnoque committantur. huius autem rei tu idem & dux es & comes. His addi possunt complures ex antiquitate; atque etiam ex recentiore memoria non pauci. Quorum tamen nullum ego confecti posse arbitror cum Duce Montmorencio. cuius viri ingentem virtutem leges cum admiratione & stupore apud Michaëlem Vassorem L. 28. Histor. Ludovici XIII. Alios aliter animatos fuisse scimus, & artes imperatorias a munis militaribus secrevisse. Frontinus L. 4. Strategem. C. 7. Scipio Africanus feritur dixisse, cum eum parum quidam pugnaem esse dicerent, Imperatorem me mater, non bellatorem, peperit.

90. CUPIDIS VULNERA FERTE VIRIS] cupidus ajunt dici eos qui sint avari, & cupiditatem pro avaritia poni. Apulejus L. 4. Metam. Parentes autem tui de tanto suarum divitiarum cumulo, quanquam satis cupidi, tamen sine mora parabant scilicet idoneam sui sanguinis redemptionem. hic cupidi sunt πλεονεξικοί, avari, Gevherharto Elmenhorstio in Indice, & Joanni Pricaeo in Noris. Sane avaritiam nunquam esse sine cupiditate facile credo: non tamen ut concedam, cupiditatem sine avaritia consistere nequire. Omnium mortalium facile cupidissimus fuit Domitius Nero: quem tamen avaritiae nemo umquam postulavit. e contrario parcum, adstrictum, sordidum, avarum fuisse scimus Sergium Galbam: at huius cupiditates populus Romanus sensit nullas. Est igitur aliud cupiditas, aliud avaritia. Et cupiditas quidem in milite recte, ut arbitror, definitur, Adpetentia rei alienae: non ut rem illam quoquo modo partam conservet miles, (id quod solent avari) ac tueatur; sed ut suis inde libidinis morem gerat, perdat, profundat. Sallustius Catilin. C. 12. Huc accedebat, quomodo L. Sulla exercitum, quem in Asia duxerat, quo sibi fidum faceret, contra morem majorum luxuriose, nimisque liberaliter habuerat. Loca amoena, voluptaria, facile in otio ferocis militum ani-

mos molliverant. Ibi primum insuevit exercitus populi Romani amare, potare, signa, tabulas pictas, vasa caelata mirari, ea privatim ac publice rapere, delubra spoliare, sacra profanaque omnia polluere. semper enim novo opus habent pabulo, quibus vita est, ut idem scriptor loquitur, rapere, consumere, sua parvi pendere, aliena cupere. Cicero Orat. pro domo sua C. 44. At videte hominis intolerabilem audaciam cum projecta quadam & effrenata cupiditate. Monumentum iste numquam, aut religionem ullam cogitavit: habitare laxe & magnifice voluit: duasque & magnas & nobiles domos conjungere. & Philipp. 14. C. 4. Si vero coloniarum & municipiorum sine ulla dubitatione hostis [Antonius] est, quid tandem hujus censetis urbis, quam ille ad explendas egestates latrocinii suis concupivit? quam jam peritus metator & callidus decempeda sua Saxa diviserat? & L. 15. ad famil. Epist. 4. ad M. Catonem: Quae si etiam majora sunt, & in omnibus saeculis pauciores viri reperit sunt, qui suas cupiditates, quam qui hostium copias vincerent: est profecto tuum, cum ad res bellicas haec, quae rariora & difficiliora sunt, genera virtutis adjunxeris, ipsas etiam illas res gestas justiores esse & majores putare. Haec de vocis vero significato. Rei ipsius insignia exempla quotidie videre est, ubicumque disciplinae sanctitatem perfringit audacia & licentia. A. MDCXXX. urbem Mantuam, inopinato incursu captam, foedissimis ac crudelissimis modis diripuit & vexavit miles Caesareus. in illa miserabili strage inventus est homo manipularis & gregarius, cui pro parte praedae obvenerant octoginta millia ducatorum, quos vocant, aureorum. prodigiosa pecuniae vis, quis neget? hanc ille gurges cunctam cum pulvisculo una die in aleam effudit; jussus propterea, de sententia consilii bellici, infami laqueo turpem vitam finire, ut qui rebus suis superesse nequiret, nec fortunae muneribus sapienter uti. Cave hunc balatorem putes avarum fuisse. non fuit, mihi crede: cupidus fuit. Pulcre de toto illo perditorum nebulonum genere Jo. Jovianus Pontanus, gravissimus scriptor & sapientissimus, Lib. de Liberalit. C. 7. Nec vero tyrannos, ac direptores urbium, eversoresque, nec templorum sacrorumque spoliatores, inter avaros numeraverim. Quippe cum inter impotentes, injustos, impios, Deorumque contemptores numerari potius debeant. Ceterum historiam, (neque enim fabella est) quam modo adscripti, verbis oculati testis recit-

Ferte & opes. ego composito securus acervo
Despiciam dites, despiciamque famem.

rat Michaël Vaffor L. 28. Histor. Ludovici XIII.

91. FERTE ET OPES] vulnerum praemia, & amorum illices insidias. Ovidius L. 3. Amor. Eleg. 8. v. 9.

*Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
Praefertur nobis sanguine passus eques.*

Propertius L. 4. Eleg. 5. v. 49.

*Nec tibi displiceat miles non factus amori;
Nauta nec attrita, si ferat aera, manu.*

91. EGO COMPOSITO SECURUS ACERVO] haec jam supra exposuimus ad v. 3. Notabis autem egregiam animi acquabilitatem in nostro Tibullo, qui integris olim opibus non lactius fuerit usus, quam nunc accisis. Hoc illi praestitit seria sapientiae meditatio, divitiarum usum non in possessione, sed in animo collocantis, sua sorte contento. Praeclare Tullius Paradox. 6. C. 1. *Animus hominis dives, non arca appellari solet. quamvis illa sit plena, dum te inanem videbo, divitem non putabo. Etenim ex eo, quantum cuique satis est, metiuntur homines divitiarum modum.* Quae verba verbis aliis honeste commutavit vir disertissimus Jo. Jovianus Pontanus L. 1. de Obedient. C. 9. *Neque certabitis ut pecunias quam maximas possideatis, solum arcae explendae intenti, sed ut ne egeatis, iisque abundetis, quae vobis liberisque vestris, familiae, cognatis, amicis, ad victum, ad cultum, & usus*

vitae alios necessaria visa fuerint, scientes illum esse divitiis finem constitutum, ut recte eis atque honeste possessor utatur.

92. DITES DESPICIAM] Cicero dial. de Amicit. C. 23. *Multi divitias despiciunt, quos parvo contentos tenuis victus cultusque delectat. Honores vero, quorum cupiditate quidam inflammantur, quam multi ita contemnunt, ut nihil inanius, nihil esse levius existiment! itemque cetera, quae quibusdam admirabilia videntur, permulti sunt, qui pro nihilo putent.* Habes bonam argumenti partem hujus Elegiae. Sed in his verbis, *Dites despiciam*, quis ferat numerum tam segetem, tamque elumbem, ni Bavius sit? melius & mollius libri Ach. Statii, quinque item Palatini, & codex Laudianus, ac Lipsii excerpta, ut mihi liquet ex manu Douzae patris, cum duobus Heinsii Vaticanis,

Despiciam dites, despiciamque famem.

Tamen hanc verborum collocationem non probabat Gebhardus. At Tibullus probabat, quem nulli reperies similiorem quam sibi, Eleg. 4. hujus libri, v. 82.

Heu heu quam lento Marathus me torquet amore.

Deficiunt artes, deficiuntque doli.

L. 2. Eleg. 5. v. 100.

*At sibi quisque dapes, & festas exstruet alte
Cespitibus mensas, cespitibusque torum.*

II.

A DDE merum, vinoque novos compefce dolores,
Occupet ut fessi lumina victa sopor.

Neu

I. VINOQUE NOVOS COMPEFCE DOLORES] haec est scriptura primarum editionum. quam stabiliunt omnes libri Ach. Statii; Gebhardi duo; sex nostri; & quinque Heinsiani, cum Lipsianis excerptis. Muretus in quibusdam invenerat *graves compefce dolores*, (id quod tenuerunt Aldina, Plantiniana, Gryphiana) in quibusdam aliis *novos compefce furores*. Sed nihil mutandum. super veteres aerumnas accesserat novus dolor, positi circa puellam custodes. *Compefcere* autem ita dixit de Bac-

cho, ut meus Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 3.

Tu potes insanae Veneris compefcere fastus,

Curarumque tuo fit medicina mero.

& Naso Epist. Paradis v. 229.

Saepe mero volui flammam compefcere: at illa

Crevit; & ebrietas ignis in igne fuit.

2. LUMINA VICTA] alii *vincta* legunt, quod non possum probare; quamvis in re somni *vincire, devincire, abrumpere*, recte dici non ignorem. Sed *victa lumina* hic sunt, somno obnitiencia, & moerori suo indulgentia, quo fur-

Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.

5 Nam

furtim subit obrepens sopor. Sic & alii loquuntur poetæ, nec illi de trivio. Catullus Carm. 61. v. 122.

*Aut ut eam dulci devictam lumina somno
Liquerit inmemori discedens pectore conjunx.*

Virgilius L. 9. Aen. v. 337.

*Et juvenem Sarranum, illa qui plurima nocte
Luserat insignis facie, multoque jacebat
Membra deo victus,*

Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 42.

*Tu modo servitio vacuum me siste superbo,
Atque hoc sollicitum vince sopore caput.*

Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 648.

*Sunt quoque quæ faciunt altos medicamina
somnos,*

Victaque Lethæa lumina nocte premant.
L. 3. Fast. v. 19.

Blanda quies victis furtim subrepat ocellis.

Papinius L. 1. Silv. 2. v. 242.

sic victa sopore doloso

Martia fluminea posuit latus Ilia ripa.

3. MULTO PERFUSUM TEMPORA BACCHO]
Alii percussum tempora maluerunt; & sic in suis fere omnibus habebat Ach. Statius. est & in duobus nostris: & in quatuor Heinianis: inque excerptis Lipsii. probavitque Douza F. Conject. C. 1. post Franciscum Robortellum. Sed aptius videtur *perfusum*, quod in suis Muretus, in Palatinis Gebhardus invenerant; & nos in editione prima, & in quatuor scriptis. sed & sua tempestate nonnullos ita legisse monet Bernardinus Cyllenius. Vide sis Livineji notam hoc loco, & Lucam Fruterium L. 1. Verisimil. C. 5. Huic *perfundendi* verbo respondet verbum *madere* apud Noftrum L. 2. Eleg. 1. v. 29.

*Vina diem celebrent. non festa luce madere
Est rubor, errantes & male ferre pedes.*
ibidem Eleg. 5. v. 87.

*At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
Concinet. a stabulis tunc procul este lupi.*
Papinius L. 3. Silv. 1. v. 41. ad Herculem:
*Pacatus mitisque veni, nec turbidus ira,
Nec famulare timens; sed quem te Maenalibus*

*Auge
Confectum thyasidis, & multo fratre madentem
Detinuit.*

Aliquantulo minus est *diffundi*: quod valet, in hilaritatem solvi. Ovidius L. 3. Metam. v. 318.

*Forte Jovem memorant diffusum nectare curas
Seposuisse graves, vacuaque agitasse remissos
Cum Junone jocos.*

ejusdem ingeniosissimi operis L. 4. v. 764.

*Postquam epulis sumcti, generosi munere Bacchi
Dissudere animis.*

Statius L. 1. Achill. v. 53. de Jove:

Oceano veniebat ab hospite, mensis

Laetus, & æthereo diffusus nectare vultum.

& L. 4. Silv. 2. v. 53.

*Talis, ubi Oceani finem mensasque revisit
Æthiopum, sacro diffusus nectare vultus,
Dux superum secreta jubet ilare carmina Mi-
sas,*

Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.
est omnino verbum laetitiae, etiam citra florem Liberi patris. Cicero de Amicit. C. 13. ut & bonis amici quasi diffundantur, & incommodis contrahantur. Ovidius L. 1. Art. Amat. v. 218.

*Spectabunt laeti juvenes, mixtaeque puellæ:
Diffundetque animos omnibus ista dies.*

& L. 4. Pontic. Epist. 4. v. 7.

*Ecce domo, patriaque carens, oculisque meorum,
Naufragus in Getici litoris actus aquas;
Qua tamen inveni vultum diffundere caxilla
Posses, fortunæ nec meminisse meae.*

Apulejus L. 2. Metam. *Ad hæc ego in sperato
lucro diffusus in gaudium, & in aureos resul-
gentes, quos idem manu mea ventilabam,
attonitus, Immo, inquam, domina, de famu-
lis tuis unum putato; & quoties operam nostram
desiderabis, fidenter impera. est autem tralatio
ab liquidæ fides ferentitæ defumta, dispul-
sis & discussis a sole tenebris. Lucretius in-
itio L. 1.*

tibi rident æquora ponti,

Placatumque nitet diffuso lumine coelum.
& L. 2. v. 22.

semperque innabilis aether

Integit, & large diffuso lumine ridet.
Huic vero locutioni, *diffundi vino*, pulcre convenit verbum cum primis elegans *uvefcere*. quo verbo utitur Horatius L. 2. Sat. 6. v. 70.

prout cuique libido est,

*Siccat inaequales calices contriva, solutus
Legibus insanis. ser quis cedit acris fortis
Pocula, seu modicis uvefcit laetius.*

Idem poeta L. 4. Od. 5. v. 39.

- 5 Nam posita est nostrae custodia faeva puellae,
Clauditur & dura janua fulta fera.
Janua difficilis domini, te verberet imber,
Te Jovis imperio fulmina missa petant.

Janua

*Longas o uinam, dux bone, ferias
Praefles Hesperiae, dicimus integro
Siccī mane die, dicimus uvidi*

Quum sol Oceano subest.

Sed vino insundi, vel laetiia, quid est? nesciuit hanc locutionem castior Latinitas. reperies uero apud Macrobiū L. 7. Saturn. C. 3. nam sicut in praecipiti stantem uel leuis tactus impellit; ita uino uel infusum, uel adpersum, paruus quoque dolor incitat in furorem. paullo post: illa uero scommata directā laetiia eum, in quem dicuntur, infundunt, si uirum fortem uiruperes quasi salutis suae prodigium, &c. deinde C. 5. fartus cibo stomachum uel uentrem grauatur: infusus uino fit similis insano. Credo delicias fuisse illius tempestatis, qua praecipiti gradu in perniciem prolabebatur & corruerat fermo Romanus. Tamen hunc hominem uir clari nominis auctorem uocat decore & perspicue loquentem, in Dissertatione de comparanda L. L. Addere debebat, ubi describit meliores. Nam id ni sit, accedamus oportet Erasmo nostro, in Ciceroniano sic censenti sub Nofoponi persona: BUL. En tibi Macrobius. NOS. Aesopicam corniculam mihi nominas: ex aliorum pannis suos contexitur centones; itaque sua lingua non loquitur, & si quando loquitur, Graeculum Latine balbutire credas. Longiufcule exspatiati sumus; sed cum bona, spero, uenia lectoris non nimium morosi.

4. INFELIX DUM REQUIESCIT AMOR] sic scripti omnes. sed primae editiones amans habent; quod fuit glossēma uocis amor. Theocritus Idyll. 23.

Χάμα δέ μοι κοίλανον, ὃ μὲν κρύψει τὸν ἔρωτα.

Helius Eobanus uertit:

At tumultum mihi conde, meum qui condat amorem.

Daniel uero Heinſius:

Et tumultum mihi conde, meum qui claudat amorem.

sic & Propertius meus L. 1. Eleg. 17. §. 27.

*Si quando uestras labens amor attingit undas,
Mansuetis socio parcite litioribus.*

L. 4. Eleg. 4. §. 35.

*Ille equus ille meos in castra reportet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.*
utrobique aliquid, quod huc faciat, adnotauimus.

6. CLAUDITUR ET DURA JANUA FIRMA SERA] firma erat in septem libris Gebhardi, & in quinque nostris. Stadius autem & Muretus in suis fulta habebant; nec non excerpta M. Ant. Pocchi; & Colotianus Heinſii, cum duobus Vaticanis. in Perreji excerptis fulta erat. sic Ouidius L. 2. Amat. Art. §. 244.

*Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
Atque erit apposita janua fulta sera.*

& L. 1. Amor. Eleg. 6. §. 28.

*Ferreus orantem nequiquam, janitor, audis.
Roboribus duris janua fulta riget.*

recte. nam fulcire est munire. id quod opereose demonstrari non debet. itaque non curabimus numerum, sed Statii ac Mureti & Pocchi Heinſique scripturam amplectemur, ut altera ista concinnioem.

7. JANUA DIFFICILIS DOMINI] ita potior pars librorum, non dominae. quam dominam non nimis difficilem fuisse, satis probat adposita custodia. est ergo difficilis dominus ipsius Deliae maritus. Ach. Stadius lenem intelligebat. Omnino male. nam Deliam fuisse nuptam tot locis ostendit noster Albius, ut singula conquirere stulti foret laboris. Quinimo hac ipsa Elegia illam adhortatur ut & uirum & custodes fallere ne uereatur. nam quum in mulieribus libertinis stupra non uindicarentur; miseri mariti custodibus seruis uxorum pudicitiam, quoad ejus fieri poterat, cogebantur tueri, nisi si ipsi uellent suarum esse mercium conciliatores. Inſignis est locus Ouidii L. 3. Art. Amat. §. 611.

Qua uaser eludi possit ratione maritus,

Quaque uigil custos, praeteriturus eram.

Nupta uirum timeat: rata sit custodia nuptae.

Hoc decet: hoc leges jusque pudorque iubent.

Te quoque seruari, modo quam uindicta redemit,

Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra ueni.

sequuntur istic plura, quae non inuitus leges,

10 Janua jam pateas uni mihi victa querelis;
 Neu furtim verso cardine aperta fones.
 Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
 Ignoscas. capiti sint precor illa meo.

Te

ges, ut constet tibi de ratione hujus custodiae. invenies & alia huc spectantia in libris Amorum.

7. TE VERBERET IMBER] saevo verbo utitur in re itidem saeva. Sic & magnus magister L. 9. v. 669.

*Quantus ab occasu veniens pluviabilibus Haedis
 Verberat imber humum: quam multa grandine nimbi*

*In vada praecipitant; cum Jupiter horridus
 austris*

*Torquet aquosam hiemem, & caelo cava nulla
 rumpit.*

quem locum solenni illa sua grandiloquentia imitatus est Papinius L. 8. Theb. v. 407.

non tanta cadentibus Haedis

*Aëriam Rhodopen solida nive verberat Arctos;
 Nec fragor Ausoniae tantus cum Jupiter omni
 Arce tonat; tanta quatitur nec grandine Syrtis,
 Cum Libyae Boreas Italos niger attulit imbres.*

Sed hoc ante me viderunt duo viri eximii, Jo. Ludovicus de la Cerda, & Caspar Barthius. Ego autem ipse videram, antequam illorum commentarios evolvissem. Saepe ita fit, nec potest aliter, in itinere publico. Verberandi autem verbum de omni impetu vehementer usurpatur. Hinc bellicis machinis dedit Cicero Philipp. 8. C. 7. *Quid? ille faceret inducias? ante consulis oculosque legatorum tormentis Mutinam verberavit.* Vento Lucretius L. 4. v. 260.

*Ventus enim quoque paullatim cum verberat,
 & cum*

Acre ferit frigus.

Valerius Flaccus L. 1. v. 639.

*Illam huc atque illum nunc torquens verberat
 Eurus,*

Nunc stridens Zephyris aufert Notus.

Grandini Horatius L. 3. Od. 1. v. 29.

Non verberatae grandine vineae.

Poëta vetus Priap. Carm. 61.

Nec sum grandine verberata dura.

Dracontius Hex. v. 75.

*Non glacies districta domat, non grandinis
 ictus*

Verberat.

Nivi Papinius L. 5. Theb. v. 390.

*Talis Hyperborea virides nive verberat agros
 Jupiter.*

Fluctibus Horatius L. 3. Od. 27. v. 24.

*Hosium uxores puerique caecos
 Sentiant motus orientis Austris, &
 Aequoris nigri fremitum, & trementes
 Verbere ripas.*

Seneca Hippol. v. 7.

quae Thraisiis

*Vallibus amnis rapida currens
 Verberat unda.*

idem Oedip. v. 10.

*Rupemque saxis vasta dirimentem freta,
 Quamvis quieti, verberant fluctus maris.*

Aëri Lucretius L. 4. v. 939.

*Intiorem etiam partem spirantibus aër
 Verberat, hic idem cum ducitur, atque reflatur.*

II. ET MALA SI QUA TIBI DIXIT DEMENTIA NOSTRA] saepe convicia foribus faciebant amantes exclusi, saepe blanditiis ingerebant. Horatius L. 3. Od. 10.

*Extremum Tanaim si biberes, Lyce,
 Saevo nupta viro, me tamen asperas
 Porrectum ante fores objicere incolis
 Plorares Aquilonibus.*

Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 6. v. 73.

*Vos quoque crudeles rigido cum limine postes;
 Duraque conservae ligna valete fores.*

L. 3. Art. Amat. v. 581.

*Ante fores jaceat: Crudelis janua, clamet:
 Multaque submisso, multa minanter agat.*

initio Remediorum Amoris, ad Cupidinem:

*Effice nocturna frangatur janua rixa;
 Et tegat ornatas multa corona fores.
 Fac coeant furtim juvenes, timidaeque puellae:
 Verbaque sent cautio qualibet arte viro.*

*Et modo blanditias, rigido modo jurgia postis
 Dicat; & exclusus febile cantet amans.*

Propertius L. 1. Eleg. 16. v. 17.

*Janua vel domina penitus crudelior ipsa,
 Quid mihi tam duris clausa taces foribus?*

& quae compluscula istis sequuntur. Lucretius L. 4. v. 1173.

*At lacrimans exclusus amator limina saepe
 Floribus & sertis operit, posteisque superbos
 Unguit amaracino, & foribus miser oscula figit.*

Phaedromus Plautinus suaves itidem nugas efficit

Te meminisse decet quae plurima voce peregi
 Supplice, quum postea florea ferta darem.
 15 Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
 Audendum est. Fortes adjuvat ipsa Venus.

Illa

effutit ad ostium, Curcul. Act. 1. Sc. 1. Mel-
 litissimus Secundus noster Juliae Eleg. 2.

Disce gradum mediis suspensum ferre tenebris,

Et per dilectas ire redire vias:

Et rigidos citihara postes mollire per umbram,

Sertaque cantatis addere cardinibus,

Dum nocturna tibi demulserit aura calorem,

Et matutinae collacrimentur aves.

12. CAPITI SINT PRECOR ILLA MEO] haec
 erat consuetudo satisfaciendi, si quando aliis
 male essent precati, illis praesentibus ut opta-
 rent in caput suum ut recideret quidquid
 mali in ipsos dixissent. sic Acontius optat sibi
 ipse morbum a Diana inmissum Cydippae,
 quam ipse callido commento in perjurium
 adegerat, Epist. 5. 127.

Maceror interdum, quod sim tibi causa dolendi:

Teque mea laedi calliditate puto.

In caput haec nostrum dominae perjuriam quae so-

Eveniant: poena tuta sit illa mea.

Thyestes in cognomine tragoedia, 5. 995.

quidquid est, fratri, precor,

*Gnatisque parcat; omnis in vile hoc caput
 Abeat procella.*

vide sis M. Ant. Muretum L. 12. Var. Lect.
 C. 4. Tale quid hodie habent in usu Persae,
 non quidem in satisfactione, sed in quadam
 quasi devotione. Satrapae enim vel abituri
 peregre vel redeuntes, regis pedem dextrum,
 ipsi utroque genu flexo, osculantur, & fron-
 te contingunt, (id quod fit in omni oscula-
 tione, reverentiae gratia) deinde regem a
 tergo circummeuntes iterum atque iterum eam-
 dem cerimoniam defunguntur. ter enim repe-
 unt. Hoc qui facit, creditur in caput suum
 derivare si quid regi inmineret rei sinistrae.
 Privatae quoque sortis homines, in restifica-
 tione incredibilis cujusdam benevolentiae,
 manum circa amici caput ter rotantes, dice-
 re solent, Si quid tibi minantur fata, id
 omne capiti sit meo. Auctorem habeo Pe-
 trum della Valle, virum nec futilem & re-
 rum Orientalium prudentissimum, Perfic.
 Epist. 4. *Il girar trè volte intorno al Rè, signi-
 fica, chi lo fa, di volerli pigliar sopra di se ogni
 mala ventura, che al Rè potesse occorrere. Ceri-
 monia di molto affetto, e divozione; usata di*

*farfi solo a Principi, ò a persone sopra modo
 amate. E suol farfi anche privatamente con la
 semplice mano, intorno alla testa di chi si vo-
 le; e soglion dir in tale atto, Ogni male, e
 travaglio tuo, sia sopra di me. Mos ipse nec
 veteri Latio ac Sabinis incognitus fuit. Val-
 lerius Maximus L. 2. C. 4. ex. 5. Cum ingenti
 pestilentia Urbs agrisque vastarentur, Vale-
 sius vir locuples, rusticae vitae, duobus filiis & filia ad
 desperationem usque laborantibus, aquam cali-
 dam iis a foco petens, genibus nixus, Lares fa-
 miliares, ut puerorum periculum in ipsius caput
 transferrent, oravit.*

14. FLORIDA SERTA] sic quidem nostri li-
 bri: tamen malo florea, quod in suis manu-
 scriptis se invenisse testatur Ach. Staius
 Comment. in Catull. p. 230. Vide notata ad
 Eleg. 1. 5. 16.

16. AUDENDUM EST. FORTES ADJUVAT
 IPSA VENUS.] Quod hic Veneri, id apud
 Ennium Fortunae datur, L. 7. Annal.

Fortibus est Fortuna viris data.

Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 4. 5. 25.

ergo istaec quum ita sint, Antipho,

*Tanto magis te advigilare aequum est: fortis
 Fortuna adjuvat.*

Nec satis audent, quibus mentis consilia pa-
 rum sunt firma. ecce tibi ejusdem amabilissi-
 mi poetae Chaeream, periculosi optati jam
 potitum, Eunuch. Act. 5. Sc. 8. 5. 14.

*quid commemorem primum? aut laudem
 maxime?*

*Illumne, qui mihi dedit consilium ut face-
 rem? an me qui ausus sim*

*Incipere? an Fortunam conlaudem, quae gu-
 bernatrix fuit,*

*Quae tot res, tantas, tam oportune in unum
 conclusit diem?*

Virgilius L. 10. Aen. 5. 284.

Audentes Fortuna juvat.

Deinde Venus Fortunae facta est comes. Ovi-
 dius L. 1. Art. Amat. 5. 608.

Colloquio jam tempus adest. fuge rustice longe

*Hinc pudor. audacem Forsque Venusque
 juvant.*

& L. 2. Faistor. 5. 782. de Tarquinio ado-
 lescente:

E 2

Ardet;

Illa favet, seu quis juvenis nova limina tentat,
 Seu referat fixo dente puella fores.
 Illa docet furtim molli descendere lecto.
 Illa pedem nullo ponere posse sono.

20

Illa

*Ardet; & injusti stimulis agitated amoris
 Comparat indigno vimque dolumque toro.
 Exitus in dubio est: tentabimus ultima, dixit.
 Viderit, audentes Forsne Deusne juvet.
 Cepimus audendo Gabios quoque.
 apud eundem Hippomenes L. 10. Metam.
 §. 586.*

*Sed cur certaminis hujus
 Intentata mihi fortuna relinquatur? inquit.
 Audentes Deus ipse juvat.*
 Verumenimvero quod ista Ovidiana sint huic
 Tibulliano simillima, ideo sibi persuasit Achil-
 les Staius hoc totum non esse nostri poetæ
 arbitror. nam certe haec Albiana illis Nafon-
 nianis tempore sunt priora. Plura in hanc
 rem dabit tibi Hieronymus Columna Com-
 ment. Ennian. p. 73. editionis nuper pulcer-
 rime recentatae: & Nic. Reufnerus Symbol.
 Imp. Claff. I. C. 47.

18. FIXO DENTE] clavi dentata serae in-
 ferta. Bene haec exposuit Cl. Salmafius Exer-
 cit. Plinian. p. 928. nam minoris momenti
 sunt, quae Turnebus habet L. 16. C. 4.

19. FURTIM MOLLI DECEDERE LECTO] Vix puto Latine dici *lecto decedere*, pro eo quod est, furgere de lecto. quare unice amplector Douzae P. restitutionem vcrissimam, *descendere*: quam quum ille neglexerit munire auctoritatibus bonorum scriptorum, has ego partes suscipiam. Tricliniaries lecti erant humiliores lectis cubicularibus. Rursus ipsi cubiculares aliis alii altiores. Varro lib. 7. de L. L. *Quod si esset analogia petenda in supellesti- le; omnes lectos haberemus domi ad unam formam, & aut cum fulcro aut sine eo, nec tum ad tricliniariam gradum, non item ad cubicular- em. Eiusdem operis lib. 4. Quia simplici scan- sione scandebant in lectum non altum, Stabel- lum; in altio-rem, Scannum. Duplicata scan- sio, Gradus dicitur, quod geritur ab inferiore in superiorem. Hos gradus a Sabinis, ut alia multa, accepisse Propertius meus credibile facit L. 4. Eleg. 4. §. 85. ubi de Tarpeja:*

Prodiderat portaeque fidem, patriamque ja- centem,

Nubendique petit, quem velit ipsa, diem.

At Tatiis, neque enim sceleri dedit hostis ho- norem,

Nube, ait, & regni scande cubile mei.

Dixit, & ingestis comitum superobruit armis.
 Virgilius, Romani moris ubique retinentissi-
 mus, ad ipsius Jovis majestatem adcommo-
 davit. sic enim Juno L. 12. Aen. Juturnam
 adfatur, §. 142.

*Nympha decus furviorum, animo gratissima
 nostro,*

*Scis, ut te cunctis unam, quaecumque Latinae
 Magnanimi Jovis ingratum ascendere cubile,
 Praeculerim, coelique libens in parte locarim.*

Valerius Flaccus L. 6. §. 45.

*jam pridem insensus Anaufis,
 Pacta quod Albano conjunx Medea tyranno:
 Nescius, heu, quanti thalamos ascendere
 monstri*

*Arserit, atque urbes maneat qui terror A-
 chaeas.*

Lucanus L. 2. §. 356.

*Festa coronato non pendent limine ferta,
 Infulaeque in geminis discurrit candida postes,
 Legitimaeque faces, gradibusque acclivis eburnis
 Stet torus, & picto vestes discriminat auro.*

Et hoc quoque ab exemplo coelesti. Valerius
 Flaccus L. 6. §. 456.

*Hinc Veneris thalamos, semperque recentia fertis
 Testa petit. visa jam dudum profluit altis
 Diva toris, volucrumque exercitus omnis Amo-
 rum.*

*Ac prior hanc blandis supplex Saturnia dictis
 Adgreditur.*

Silius, de Syphace, L. 17. §. 71.

*Virgo erat eximia specie, claroque parente,
 Hasdrubalis proles; thalamis quam cepit ut
 altis,*

*Ceu face succensus prima taedaeque jugali,
 Vertit opes gener ad Poenos.*

Nafonem vide, loco bene huc faciente, L. 2.
 Faistor. §. 343. & L. 10. Metam. §. 462. Ut au-
 tem in hac re scandere dicebant, & *ascende-
 re*, & *inscendere*; sic etiam *descendere*. Plau-
 tus Afinar. Act. 4. Sc. 1. in illa ridicula lege,
 quam Cleaeretae lenae praescribit Diaboli
 parasitus, §. 29.

Suspiciozes omnes abs se segreget,

Neque

Illā viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaue compositis abdere verba notis.

Nec

Neque illac illi pede pedem homini premat.
Cum surgat, neque in lectum inscendat proximum,
Neque cum descendat, inde det cuiquam manum.

Auctor Ciris §. 208.

Cum furtim tacito descendens Scylla cubili
Auribus arreclis nocturna silentia tentat;
Fit pressis tenuem singultibus aëra captat.
Tum suspensa levans digitis vestigia primis
Egreditur.

in eodem negotio usus est Naso verbo delatendi; quod tantumdem valet ac furtim descendere; L. 3. Amor. Eleg. I. §. 49.

Per me decepto didicit custode Corinna
Liminis adstricti sollicitare fidem;
Delabique toro tunica velata recincta;
Atque impercussos nocte movere pedes.

Apulejus L. 5. Metam. Postquam salcatos intrahens gressus cubile solitum conscenderit, jamque porrectus, & exordio somni prementis implicatus altum soporem flare caeperit; toro delapsa, nudoque vestigia pensilem gradum paullatim minuens; &c. Ceterum Douza, ut ad illum redeamus, & vere & sagaciter hunc locum restituit ex antiqua scriptura libri Stantiani, in quo erat *discedere*. quod postea & Gebhardus in Comelini membranis, & in uno suo Nic. Heinsius invenit. nam in hoc verbo saepe ita peccatum fuit. Ovidius, ipso sine L. 3. Art. Amat.

Lufus habet finem: cygnis descendere tempus,
Duxerunt collo qui juga nostra suo.

ante Nic. Heinsium *discedere* legebatur, nec probo sensu, & sermone inepto. Haeret etiam nunc idem mendum in Albio nostro, Eleg 6. hujus libri, §. 5.

Tunc me discedens devotum femina dixit.
nos illud suo loco eluemus. Derepere, quod e Frisingensibus scidis huc protulit Gruterus, vehementer placeret, nisi obstarent tot clara pro descendendi verbo argumenta. Ceterum in gratiam elegantium ingeniorum, & poëtos studioforum, (neque enim ad Demeas & Timones haec ablegata volumus, nec Daraptifelaptonibus fenum invidemus supercilium) non possum quin aliquid adjiciam ex cantilena quadam Petri Cornelii Hoofdii, quo viro cave credas quidquam perfectius ex hac nostra urbe unquam prodidisse. Secutus

est ille, ut videbis, & Nafonem & nostrum simul Albium: sed ita secutus, ut negare audeam hos ipsos Phoebi olores aut mollius potuisse aut melius. Sic igitur Hoofdus nofter, ad Venerem converfus:

Schreumende maeghden, en onervaere borsjes
Kunt ghy, wanneer 't u lust, haer' vreeze korten,
En moedt instorten.

Dan leertmen, lighigh, ten zachten bedd'
uyt shyghen,

En in een' onderkeurs ter venster vaeren,
Op zang en snaeren.

Dan leertmen, zagghjens, om d'ouwde lién
te mompen,

Zyn' voetjens zeten, dat het niemandt luijster,
Alleen, by dwijster.

Dan leertmen, listigh, zyn' boel ser swyk in
laeten,

En vloeken 't kraeken van de deur en trappen,
Die 't willen klappen.

o illam auream aetatem! hodie non nisi abortus quosdam videmus poësis eroticae, fere ex aliquo lacu Celtico petitos, eosque quam maxime distortissimos. Non linguae haec culpa est, sed artificum ineptorum.

21. ILLA VIRO CORAM NUTUS CONFERRE LOQUACES] coram viro est, viro praesente & vidente, nec tamen intelligente nutus & notas, de quibus ex composito convenerat inter mulierem atque amatorem. Carolus Sigonius & hunc versum, & sequentem

Blandaue compositis abdere verba notis,
nec intellexit, atque etiam corruptit, dum addere pro abdere legi vult L. 2. Emend. C. 58. contra Francisc. Robertellum, qui primus abdere ex scriptis libris reposuit, praeclearo judicio. Ponam ipsa Sigonii verba: Venus docet pedem nullo ponere posse sono, cum furtim e cubiculo exit mariti. Illa eadem docet puellam cum praesente marito nutus loquaces conferre, & compositis notis blande verba addere, fabendi causa; id est, falsis nutibus falsa verba, quae amorem prae se ferunt, & maritum decipiunt, addit. Quis credat virum tam excellenter in literis versatum potuisse tam turpiter se dare, tantum ut rejiciat atque exagitet adversarii sui sententiam? Sed Robertelli emendationem tamquam e tripodem profectam amplexati sunt homines eruditi, explosa Sigonii interpretatione. Sa-

Nec docet hoc omnes: sed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obscura surgere nocte timor.

25 Nec

ne Ach. Statius in multis libris *abdere* invenit: in quibusdam *reddere*. Nos quoque *abdere* vidimus in altero Wittiano; quod & Colorianus, & tres Vaticani, apud Heinsium confirmant: itemque excerpta Antonii Perreji. ceteri *addere* habebant. Sed nec numerus, nec junctae umbone phalanges, ut ait poeta Aquinas, tanti hic esse debent, ut ratio propterea deferatur. Saepenumero verbum *abdere* abiisse in *addere*, & contra *addere* in *abdere*, selectis aliquot exemplis ostendit Gebhardus. Cui junge, si operae erit, Franc. Sylvium in Cicer. orat. pro Cluentio C. 62. Simeonem Bosum in L. 13. ad Attic. Epist. 20. Jo. Isacium Pontanum in Macrob. L. 2. Saturn. C. 12. Jo. Fred. Gronovium in Senec. Thyest. §. 994. Albius nostrum comode expressit Nafō, equitem eques, L. 1. Art. Amat. §. 137.

*Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
Nec tibi per nutus accipienda nota est.*

& Epist. Helenae, §. 81.

*Ah quoties digitis, quoties ego testa notavi
Signa supercilio pacne loquente dari!*

Plenius etiam ac luculentius L. 1. Amor. Eleg. 4. L. 2. Eleg. 5. L. 3. Eleg. 11. apud Heliodorum quoque & Achillem Tatium, aliosque Eroticorum scriptores, multa talia reperies, ad colloquium hoc elingue spectantia. Tetigit Michael Marullus in meretrice vetula L. 1. Epigr. 42.

*Donc rigosa vultus mutante senecta,
Vilis amatori visa gravisque suo est.*

*Tum demum faciem, & formae mala damna
caducae*

*Conqueri, & auxilium quaerere ab arte
novum.*

*Et modo compositum blanda latus arte movere;
Saepè jocos tardos sollicitare viros.*

*Nunc pariter digitisque loqui, nutuque fideli,
Verbaque de iacitis mutua ferre notis.*

vide nostrum infra Eleg. 7. §. 19. Nafonem L. 2. Trist. §. 453. Isidorum L. 1. Etymol. C. 25.

24. NEC VETAT OBSCURA SURGERE NOCTE TIMOR } Non ludet operam, qui Propertium contulerit, L. 3. Eleg. 14. itemque Ovidium, L. 1. Amor. Eleg. 6. Hunc Albi nostri locum ante oculos habuit auctor Elegiac in obitu Maecenatis, §. 29.

*Nocte sub obscura quis te spoliavit amantem?
Quis tetigit ferro, dardior ipse, latus?*

Ceterum in libris nostris hic, & in illis primis editionibus, sequuntur hi duo versus:

*En ego quum tenebris tota vagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus.*

in longiore, siquidem legitimus foret, legendum suspicarer *tota vagor avius urbe*: h. c. quum vagabundus circum lustra obero in avius urbis regionibus. nam certe non *anxius* vagatur, quem *Venus securum* facit. & erant lupanaria fere aut in Subura, aut in Summoenio. Hinc meretrices acutus ille Hispanus, jocosò nomine, uxores vocat *Summoenianas* L. 3. Epigr. 82.

Conviva quisquis Zolli potest esse,

Summoenianas coenet inter uxores,

Curtaque Ledae sobrius bibat testa.

Sed nulla causa est, cur laboremus in emendando versiculo insistitio, atque alienigena, quem pater suus formavit in effigiem verborum Ciceronis, quum quidem ejus conficere valuit, L. 14. ad Attic. Epist. 8. *de Bruto semper ad me omnia prescribito, ubi sit, quid cogitet. quem quidem ego spero jam tuto vel solum tota urbe vagari posse.* In pentametro autem tanta est varietas, ut minime liceat de mangonio non suspicari. Noster fecundus, secundus item Wittianus, & Colbertinus habebant,

Praesidio noctis sentio adesse Deam.

Wittianus prior,

Non mihi nocte quies, non mihi nocte sopor.

Sed & in hoc, & in altero Wittii codice, pro diversa lectione in margine adpinxerat recentior manus *Securum in tenebris* &c. nisi quod prior *ire* praeferebat, non *esse*. legitur & *ipsa Venus*. Alii nihilo meliora apud alios reperies, si voles. Hac tanta futillum hominum licentia commotus Scaliger, totum distichon delevit tamquam ridiculum, & committibile. Merito sane. In excerptis M. Ant. Pocchi notabatur: *Suppositus est Auruspice, ut ajunt; reposuit Pontanus, Usque meum custos ad latus haeret Amor.* Est hic mendum in voce *Auruspice*; & scribendum, *ab Aurispa*. Achilles quoque Statius ita scriptum reliquit: *Est in veteribus libris. ἀβδύλον tamen existimatur. commentum enim esse Aurispae cujusdam dicitur. Pontani fuerat, Usque meum custos*

25 Nec finit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta praemia veste ferat.

Quif-

custos ad latus haeret Amor. de Pontano non multum nunc quidem laboramus: nota est ejus sinistra liberalitas in Catullo, quod inuitus dico & de tanto viro & de tali ingenio. Sed nimis scire velim, verum sit, necne sit, id quod de commento Aurispae modo audivimus. Illo enim semel comperto, jam nobis secure liceret arbitrari super aetate eorum librorum, in quibus hic versiculus, *Securum in tenebris*, scriptus reperiretur. reperiri enim alios codices, qui hic loci lacunam habeant, testis est M. Ant. Muretus. Floruit autem Joannes Aurispa, homo Siculus, non multum ab initiis laeculi quinti decimi, Latinae ac Graecae eruditionis nomine celeberrimus, veru quoque & prosa oratione plurimum valere creditus; fuitque ab epistolis Latinis (*Secretarium apostolicum* tunc vocabant) Eugenio quarto. Qui Eugeni- us factus est pontifex maximus A. 1431. mortuus A. 1446. auctores habeo Raphaelẽ Maphaem (qui ab oppido natali Volaterranus vulgo appellatur) L. 21. Comment. Urban. Angelum Decembrium L. 1. de Polir. Liter. Paulum Jovium in Elogio Jo. Franc. Poggii; & Baptistam Platinam in vita Eugenii IV. Vertit autem e Graeco, atque in lucem protrudit, Archimedis opera, itemque Hierocli commentarium in Aurea Pythagorae Carmina, & Philisci Confolatorum ad Ciceronem in Macedonia exultantem. Maximis hunc Aurispam laudibus saepe tulit Antonius Panormita in Hermaphrodito, libello nondum edito, nec umquam edendo: unde didici, Florentiae habitasse, gratum & jucundum Cosmo Medici, atque inter primos Italiae eruditos numeratum. uno epigrammate defungemur: cetera enim sunt nimis spurcifica.

*Si quis erit priscis aequandus, Cosme, poetis,
Et si cui Phoebus Pieridesque favent:*

*Si quis vel loquitur, vel splendida facta reponit,
Mercurium videas cujus ab ore loqui:*

Si quis erit linguae doctus Graejae atque Latinae,

Si non Aurispa est hic, periisse velim.

Quisquis in hoc mecum non senserit, arbiter aequus

Non fuit; aut certe Zoilus ille fuit.

Hac ratione Zoilum fuisse oportet Franciscum

Philadelphum, virum suae aetatis multo doctissimum, ad quem collatus Panormita nimis nugator est. Is Philadelphus Aurispam hunc vix pro semidocto habet, L. 3. Epist. 37. L. 5. Epist. 8. 16. 32. L. 6. Epist. 42. Aliquanto clementius censebat Lilius Gregorius Gyraldus, Dial. 1, de Poetis tuorum temporum: *Joannes Aurispa, Siculus, orator, in aliquo poetarum ordine reponi potest; quippe qui Graece & Latine probe doctus esset; carmina tamen ejus, quae ipse legi, nescio quid Sicularum gerrarum habere videntur. fuit enim eo tempore, quo nondum exquisitae literae in lucem redierant. Vixit autem Ferrariae ad summam senectutem, in precio habitus a nostris principibus, qui eum locupletem reddiderunt.* Certe inter Panormitae lusus exstat unum Aurispae epigramma, unde Gyraldi iudicium pulcre posuit firmari: sed est hoc ipsum flagitiose inpurum.

26. RAPTA PRAEMIA VESTE PETAT] benedixit rapta veste : est enim rapere violenter tollere. nofter L. 2. Eleg. 4. v. 23.

Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.

Phaedrus L. 1. Fab. 16.

Rapere atque abire semper adsuevit lupus.

hinc *raponem* elegantier ficta voce Varro vocavit, qui juris obtentu rem raperet alienam, apud Nonium Marcellum: *Praetor noster eripuit mihi pecuniam; de ea questum ad annum veniam ad novum magistratum, quum hic rapo umbram quoque spei devorasset.* Ad sui temporis mores haec nostri verba exposuit Cyllenius: *circitores, hoc est urbis custodes, quem nocte invenerint sine facibus, aut in carcerem detrudunt, aut arrepto palliolo praemium exposculant.* Alii, non ignari praemiatores dici praedones nocturnos, tamen poetam respicere opinantur ad consuetum his vespertilionibus ludum, qui veste capta, quo praemio eam redderent, pacifcerentur, nec nisi eo soluto dimissuros minarentur. Male, praemium saepe idem est quod praeda, praefertim in re bellica & venatica; quibus duabus artibus suam ferme artem comparare solent laverniones. Virgilius L. 11. Aen. v. 78.

*Multaque praeterea Laurentis praemia pugnae
Aggerat, & longo praedam jubet ordine duci.*

Propertius L. 3. Eleg. 11. v. 46.

Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,

Sive petes calamo praemia, sive cane.

Ovi-

Quisquis amore tenetur, eat tutusque facerque
Qua libet. insidias non timuisse decet.

Non mihi pigra nocent hybernae frigora noctis;

30 Non mihi, quum multa decidit imber aqua.

Non

Ovidius Remed. Amor. §. 208.

*Lenius est studium, studium tamen, alite
capta,*

Aut lino, aut calamis praemia parva sequi.

& L. 5. Factor. §. 204.

Et dederat fratri Boreas jus omne rapinae,

Ausus Erechthea praemia ferre domo.

Hinc dicti praemiatores; ut a praeda praeda-
tores. qui quam non pacifcerentur, sed po-
tius Mercurio praefente rem agerent, ostendit ille argutus nequam apud Petronium, ubi forum describit rerum furtivarum: *Quum ergo & ipsi rapium latrocinio pallium detulissimus, uti occasione opportunissima coepimus, atque in quodam angulo laciniam extremam concutere, si quem forte emtorem splendida vestis posset inducere. tu illic plura vide. Praecedat apud nostrum, qui corpora ferro Vulneret. hoc vocabant grassari; homines ipsos grassatores. inlustre exemplum est apud Tacitum L. 13. Ann. C. 25. Q. Volusio, P. Scipione Coss. otium foris, foeda domi lascivia, qua Nero itinera urbis, & lupanaria, & devorticula, veste servili in dissimulationem sui compositus, pererrabat, comitantibus qui raperent ad venditionem exposita, & obvius vulnera inferrent: adversus ignaros adeo, ut ipse quoque acciperet ictus, & ore praeferreret. Deinde ubi Caesarem esse, qui grassaretur, pernotuit, augebanturque injuriae adversus viros feminasque insignes, & quidem permitta semel licentia sub nomine Neronis, mul-
ti propriis cum globis eadem exercebant, & in modum captivitatis nox agebatur. Suetonius Ner. C. 26. Post crepusculum statim arrepto pileo, vel galero, popinas imbat, circumque vicinos vagabatur ludibundus, nec sine pernicie tamen. siquidem redeuntes a coena verberare, ac repugnantem vulnerare, cloacisque demergere assueverat, tabernulas etiam effringere, & expilare, quintana domi constituta, ubi partae & ad licitationem dividendae praedae precium assumeretur. Ac saepe in ejusmodi rixis oculorum, & vitae periculum adit, a quodam laticlavio, cujus uxorem atreclaverat, prope ad necem caesus. His ictibus, & ictuum notis quomodo ille mederetur, docet Plinius L. 13. C. 22. *Thapsia est in Africa vehementissima. Quidam**

*caulem incidunt per messes, & in ipsa excavant radice, quo succus confluat, arefactumque tollunt. Alii folia, caulem, radicem tundunt in pila, & succum in sole coactum dividunt in passillos. Nervo Caesar claritatem ei dedit initio imperii, nocturnis grassationibus con-
verberatam faciem illinens sibi cum ture ceraque, & sequuto die contra famam cutem sinceram circumferens. Juvenalis Sat. 3. §. 303. post rixae nocturnae imaginem nimis graphi-
cam, quam vidisse te juvabit:*

*Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spo-
liet te*

*Non decrit, clausis domibus, postquam omnis
ubique*

Fixa catenatae siluit compago tabernae.

Interdum & ferro subitus grassator agit rem.

Ceterum rapta praemia veste ferat est in duobus nostris: sic tamen ut alter habeat in margine petat, quasi pro correctione. ego istud malo. sic modo apud Nasonem vidimus, *Erechthea praemia ferre domo. neque aliter Propertius loquitur L. 2. Eleg. 23. §. 68.*

Spargere & alterna communes caedo Penates,

Et ferre ad patrios praemia dira Lares.

Phaedrus L. 4. Fab. 17.

Stet hoc (feretis pro justitia praemium)

Non cito dimitti, verum cruciari fame.

Ovidius Remed. Amor. §. 158.

Vince Cupidineas pariter Parthasque sagittas:

Et refer ad patrios bina tropaea Deos.

Terentius Eunuch. Act. 5. Sc. 8. §. 27.

hoc si effeceris

*Quodvis donum praemium a me optato: id
optatum feres.*

ubi Donati excerpta notant, & donum & munus tam ante factum quam post factum dari, praemium non nisi post factum esse. Id quod convenit praedae quoque nocturnae. Noster L. 2. Eleg. 5. §. 119.

Ut Messalinum celebrem, quum praemia belli

Ante suos currus oppida victa feret.

tamen quin rō petat possit ferri, non ambigo. dixit enim Propertius L. 3. Eleg. 11, loco jam nobis citato.

Non labor hic laedit, referet modo Delia postes,

Et vocet ad digiti me taciturna sonum.

Parcite luminibus, seu vir, seu femina fias

Obvia. celari vult sua furta Venus.

35 Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,

Neu prope fulgenti lumina ferte face.

Si quis & imprudens adspexerit; occulat ille,

Perque Deos omnes se meminisse neget.

Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,

40 Is Venerem e rapido sentiet esse mari.

Nec

32. VOCET AD DIGITI ME TACITURNA SONUM] Minus recte Turnebus (nam & Turnebus homo fuit) hanc digitorum conceptionem exponit de re quam facile nulloque negotio adsequimur, & levi quodam velut sono & nutu jubemus & obtinemus, L. 20. Adv. C. 13. idque confirmat hoc Martialis versiculo, L. 3. Epigr. 82.

Digiti crepantis signa novit eunuchus.

Is vero gestus erat matulam poscentis. sequitur enim statim apud Bilbilicum poetam,

Et delicatae fuscitator urinæ

Domini bibentis ebrium regit penem.

Tamen haec eadem repetuntur L. 29. C. 30. unde hauserunt illi, qui Notas nobis Variorum concinnarunt. Nihil minus facit ad mentem Tibulli. tu intellige signum nocturnum, quo Delia inuenerit amatori suo velle se clamculum descendere, & fores aperire. ita recte subodoratus est Gonsalvus de Salas ad Petron. p. 97. contra amator sui adventus signum dabat excreatione: noster Elegia hujus libri septima, §. 33.

Non frustra quidam jam nunc in limine perstat

Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:

Et simulat transire domum: mox deinde recurrit

Solus, & ante ipsas excreat usque fores.

quae verba commemorat Naso L. 2. Trist. §. 460, ubi proluxa mimis nostri Albii:

Scit cui latretur, cum solus obambulat ipse:

Cur toties clausus excreat ante fores.

interdum sibilo. Apulejus L. 8. Metam. Sed heus tu, inquit Charite, quam probe veste contentus, omnique comite viduatus, prima vigilia fores meas tacitus accedas, unoque sibilo contentus, nutricem istam meam opperiri: quae claustris adhaerens excubabit adventui tuo. nec fecius patefactis aedibus acceptum te nullo lumi-

ne conscio ad meum perducet cubiculum.

33. PARCITE LUMINIBUS] festive: quasi metuenda foret orbitas oculorum, si quis forte duos amantes vidisset concludentes. Haec eos poena sequebatur, qui numen aliquod conspexissent inuitum, quamquam ignari ipsi atque imprudentes. quam rem, & simul hunc nostri locum, clarissima perfudit luce Vir Inlustrissimus Ezechiel Spanhemius Observ. in Callimachi Hymnum Palladis, §. 78. Propertius L. 4. Eleg. 9, verbis vetulae sacerdotis Bonae Deae ad Alcidem, §. 53.

Parce oculis, hospes, lucoque age cede verendo;

Cede aegedum, & tuta limina linque fuga.

39. FUERIT QUICUMQUE LOQUAX] Ovidius L. 2. Art. Amat. §. 605.

O bene, quod frustra captatis arbore pomis

Garrulus in media Tantalus ariet aqua!

Praecipue Cytherea jubet sua sacra taceri.

Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.

Venus in fine sui Hymni, qui Homero adscribi solet, graviter comminatur Anchisae, ne jactare velit in amore se mixtum fuisse cum immortali Dea: ni caveat, fore ut eum ardentis fulmine feriat iratus Jupiter. Nec ideo tacuit juvenis gloriarum plenus. idcirco fulminatus est, h. e. coelesti igne adflatus, ut tamen viveret. addunt & alterum ei oculum excussum. vide Hyginum Fab. 94. Servium in L. 1. Aen. §. 621. in L. 2. §. 648. ubi ita Anchises ipse:

Jam pridem invisus divis, & inutilis annos

Demoror: ex quo me divom pater atque hominum rex

Fulminis adflavit ventis, & contigit igni.

Tale quid de Ixione, quamquam decepto in Junonis concubitu, narrat Lutatius in Papin. L. 4. Theb. §. 539.

39. 40. IS SANGUINE NATAM, IS VENE-

F

REM

Nec tamen huic credit conjunx tuus, ut mihi verax
Pollicita est magico faga ministerio.

Hanc

REM E RAPIDO SENTIET ESSE MARI] Virgilius L. 5. Aen. v. 799.

Tum Saturnius haec dormitor maris edidit alti:
Fas omne est, Cytherea, meis te fidere regnis,
Unde genus ducis.

Servius: Venerem dicit a mari procreatam: ☿, ut fert fabula, Coelus pater fuit Saturni, cui cum iratus filius falce virilia amputasset, lapsa in mare sunt: de quorum cruore ☿ maris spuma nata dicitur Venus. unde ☿ ἀφροδίτη dicitur, ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, id est spuma. subjungit deinde mythologiam non adspernabilem, quam tutemet videbis: huc enim parum facit. Macrobius L. 1. Saturn. C. 8. Saturnum in quantum mythici fictionibus differunt, in tantum physici ad quamdam verisimilitudinem revocant. Hunc ajunt abscidisse Coeli patris pudenda: quibus in mare dejectis Venerem procreatam; quae a spuma, unde coaluit, Aphrodite nomen accepit. hic autem aliam narrat fabulae expositionem. aliam item expromit Fulgentius Planciades L. 2. Mythol. C. 4. qui & in hoc diversus a ceteris abit, quod ex Saturni virilibus exfectis natam Venerem dicat. diu ante hos omnes Naso L. 4. Metam. v. 536, Veneris ipsius verbis:

Si tamen in dio quondam concreta profundo
Spuma fui, Grajumque manet mihi nomen ab illa.

Apulejus L. 2. Metam. licet illa coelo dejecta, mari edita, fluctibus educata. licet, inquam, Venus ipsa fuerit. & L. 4. Jamque proximas civitates, & attiguas regiones fama pervaserat, Deam, quam caeruleum profundum pelagi peperit, & ros spumantium fluctuum educavit, jam numinis sui passim tributa venia, in mediis conversari populi coeribus. Auctor Pervigilii Veneris v. 9.

Tunc cruore de superno, spumeo Pontus globo,
Caerulas inter catervas, inter & bipedes equos,
Fecit undantem Dionem de maritis imbribus.

Julius Solinus in Ponticorum fragmento:
Coeptantem, Venus alma, fove: quae semine Coeli

Parturiente salo, divini germinis aestus,
Spumea purpurei dum sanguinat unda profundi,

Nasceris e pelago: placido Dea profata Mundo.
omnium brevissime Aufonius Epigr. 33.
Orta salo, suscepta solo, patre edita Coelo.

Hinc Venus aptissimo epitheto *marina* Horatio dicitur L. 3. Od. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:

Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Laevum marinae qui Veneris latus
Cuslodit.

& L. 4. Od. II. v. 15.

Ut tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis: Idus tibi sunt aendae,
Qui dies menssem Veneris marinae
Findit Aprilem.

Nostr Albius non vano commento hanc tantam laesae Veneris truculentiam adscribit moribus elementi natalis. Ceterum in rapido mari nihil mirandum; quamvis rabido mauerint Fruterius & Livinejus. Praepositio e abest a secundo Wittiano: aberat quoque a primo Gebhardi Palatino. id quod ille elegantius judicabat. fortasse solus. Omnes quoque codices *mari* habent: quamvis veteres magistri fiscant, nomina neutra in E venientia non factitia, in ablativo quoque E fervare. Verius est, utrumque inveniri apud optimos scriptores. Lucretius L. 1. v. 162.

E mare primum homines, e terra posset oriri
Squamigerum genus.

Terentius Eunuch. Act. 3. Sc. 3. v. 13.

Ubi friget, huc evasit: quam pridem pater
Mihi & mater mortui essent: dico, jam diu.
Rus Sani equod haberem, & quam longe a mari.

41. VERAX SAGA] adolescens Douza, cuius sunt elegantes in Albius nostrum notae, adludi putat ad id, quod hoc mulierum genus *veratrices* dicerentur, nostratibus *waerzegsters*: atque ita Apulejum loqui L. 9. Metam. Nos Afri scriptoris verba producemus, qualia hodie circumferuntur, eo loco, ubi de uxore pistoris cum suo sibi adultero deprehensa sermo est. At illa, praeter genuinam nequitiam, contumelia etiam, quamvis justa, tamen alius commota atque exasperata, ad armillum revertit, & ad familiares feminarum artes accenditur. magnaue cura requisitam *veratricem* quamdam *seminam*, quae devotionibus ac maleficiis quidvis efficere posse credebatur, multis exorat precibus, multisque suffarminat muneribus, alterum de duobus postulans:

Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi.
Fulminis haec rapidi carmine sistit iter.

45 Haec

lans: vel rursus mitigato conciliari marito; vel si id nequiverit, certe larva, vel aliquo diro numine immisso, violenter ejus expugnari spiritum. Tunc saga illa, & divini potens primis adhuc armis facinorosae disciplinae suae velatur. Ita vulgo. At Colvius & Vulcanius veteratricem ediderunt; quod probavit & docte inlustravit Jo. Pricaeus, post Scaligerum in notis ad Cirin. Quinimo Philippus Beroaldus, qui primus haec Milesia enarrare est adgressus, non aliter expressit; facturus utique, si membranae jussissent. Sicut veterator (inquit) vetus in malitia; ita & veteratrix femina, in astutiis & fraudibus exercitatissima. Veteratorie adverbium, significans callide, astute, malitiose. Veteratoris est confidere in mendaciis. itaque hinc parum praesidii veratricibus. Potius veracem ideo vocat noster, quo persuadeat Deliae de artis certitudine, eamque faciat audaciorum ad fallendum maritum: neque enim hanc feminam esse de illis Circensibus, quarum quaestus sit aliena credulitas. Ipsum se suis oculis vidisse, quae narranti crediturus sit nemini. Certe artificio tam confidente opus habebat, ad labefactandum animum mulierculae a peregrinis & occultis vetitisque religionibus abhorrentis. nam Romani quamquam plus satis torent curiosi, tamen sacra magica tamquam detestabilia semper damnarunt, ut Apulejus notavit in Apologia, & Servius ad L. 4. Aen. v. 493. atque aliis locis compluribus. itemque Augustinus L. 8. de Civitate Dei C. 19.

42. POLLICITA EST MAGICO SAGA MINISTERIO] *saga*, amorum conciliatrix, lena. Nonius Marcellus: *Sagae mulieres dicuntur feminae ad lubricum virorum indagatrices; unde & sagaces canes dicuntur, serarum vel animalium quaesitores. Lucilius Sat. L. 7.*

Aetatem & faciem, ut saga, & bona conciliatrix.

Turpilius Boethuntibus:

Non ago hoc per sagam precio conductam, ut vulgo solent.

Sed enim quem illa veterularum mendicabula magicis fere artibus rem gerent, & carminibus ac venenis humanos animos versarent; hinc factum fuit, ut *sagae* nomen ad incantatrices ac veneficas transiret. Et certe utroque artificio fungebantur turpes aniculae,

magicis incantationibus, ac prurientis libidinis conciliatura. Talis erat illa *Dipsas* Ovidii L. 1. Amor. Eleg. 8. talis & illa *Propertii* L. 4. Eleg. 5. tales *Petronii* *Enothea* ac *Profelenos*, & *Horatii* *Canidia*. Nec memorari non debet *Roderici* *Cotae* *Caelestina*, quam *Caspar* *Barthius* utili consilio *Latinam* ex *Ibera* fecit. Neque aliter *Busco* ille planus *Francisci* *Quevedis* suam describit matrem.

43. HANC EGO] hic incipit choragium miraculorum *Thesalorum*, quibus pleni veterum scriptorum libri. Tu, si tanti videbitur, conter *Horatium* *Epod. 5. & 17.* *Nasone* *Epist. Hypsipyles v. 83. & L. 1. Amor. Eleg. 8. & L. 7. Metam. v. 179. L. 14. v. 43.* *Maronem* *Eclog. 8.* *Propertium* *L. 4. Eleg. 5.* *Senecam* *Med. v. 675. & Herc. Oct. v. 454.* *Lucanum* *L. 6. v. 431.* *Apulejum* *initio L. 1. Metam. & L. 2. ac 3.* *Petronium*, eo loco, *Quidquid in orbe vides, parat mihi.* *Claudianum* *L. 1. in Rufin. v. 146.* *Silium* *L. 8. v. 496.* *Flaccum* *Valerium* *L. 6. v. 439.* *Nemesianum* *Eclog. 4.* de recentioribus *Joannem* *Barclajum* *Euphorm.* parte I, illis verbis, *Dum hoc taciti contueremur, anus decrepito squallore inculta processit.* *Bernardinum* *Flaviae* *Aet. 1. Sc. 2.* *Nic. Caussinum* *Nabuchodon. Aet. 2. Sc. 3.* *Caspar. Barlacum* *Nuptiar. Aspasiae* *L. 1. &* quem ante omnes nominasse oportuit, *Jacobum* *Sannazarium* *Eclog. 5.* Horum singuli alius alio liberius, multi etiam licentius sunt exspatiati. Quocirca non est ut possis fatiari admiratione sobrietatis *Virgilianae*: qui vir divinus quinque versiculis absolvit id, quod illorum quidam centenis aliquot lineis vix incluserant, *L. 4. Aen. v. 487.*

Haec se carminibus promittit solvere mentis, Quas velit; ast aliis duras immittere curas: Sistere aquam fluvii, & vertere sidera retro: Nocturnosque ciet manis, mugire videbis Sub pedibus terram, & descendere montibus ornos.

44. FLUMINIS HAEC RAPIDI CARMINE VERTIT ITER] *Res* pervulgata, & nulli non poetarum largiter decantata. quam proinde testimoniis ut adstruamus, & exemplis, nihil est necesse. Sed scrupulum injicit tertius noster, in quo liquidis literis scriptum legitur *fulminis*. Ille quidem nunc solus, at qui comites

45 Haec cantu finditque solum, manesque sepulcris
Elicit, & tepido devocat ossa rogo.

Jam

olim habuerit plures. nam & in Aldina sic exhibetur; & Achilles Stadius propter codicum suorum communem consensum sollicitate cavet, ne post illa *ad fulminis* reciperetur; Joannes quoque Livinejus tamquam spurium eliminavit. Tamen, si lapsu facili *ad fulminis* potuisse enasci, ex eo quod *fluminis* fuerat, aliquis urgebit; concedat ille oportet, etiam in alteram partem valere hanc eandem rationem. Certe pestilentes illas anus poetæ cuncti coeloque Ereboque potentes semper fecerunt. de sideribus retro versis modo Maronem audivimus. de solis & lunæ laboribus una nobis Medea effabitur pro aliis trecentis, apud Ovidium L. 7. Metam. §. 207.

Te quoque, Luna, traho, quamvis Temesæae labores

Aera tuos minuant. currus quoque carmine nostro

Pallet avi; pallet nostris Aurora venenis.

itaque absurdum videri non debet, si & fulminum jactus aut stiterint aut alio verterint divini potentis sagæ. Ovidius Epist. Hypsipyles §. 87.

illa refrænat aquas, obliquaque fulmina sistit. sic enim in quibusdam scriptis legi testatur Heinsius, non *flumina*. sic etiam Delrius corrigendum pridem monuerat ad verba Tragicæ subsequenter. Et cur bis dixerit poetæ non pauper verborum rem eandem in uno versu? Seneca Herc. Oct. §. 455.

Vernare jussi frigore in medio nemos,

Missumque fulmen stare.

haec nutrix: quæ quæquam non inficiatur alumna Deianira, tamen conjugis sui animum flecti his artibus posse desperat.

carmine in terras mago

*Descendat astris Luna desertis licet,
Et bruma menses videat, & cantu fugax
Stet deprehensum fulmen, & versa vice
Medius coactis ferveat scillis dies:
Non flectet unum.*

Claudianus, verbis Megaeræ senem mentitæ, L. 1. in Rufin. §. 159.

Ire vagas quercus, & fulmen stare coëgi;

Versaque non prono curvavi flumina lapsu.

Antiquissimæ disciplinae fuit, fulmina evocare. Plinius L. 2. C. 53. *Exstat Annalium memoria, sacris quibusdam, & precationibus vel cogi fulmina, vel impetrari. Vetus fama*

Etruria est, impetratum, Volturnis urbem agris depopularis subeunte monstro, quod vocavere Voltam. Evocatum & a Porfenna suo rege. Et ante eum a Numa saepius hoc factitatum, in primo Annalium suorum tradit L. Piso gravis auctor: quod imitatum parum rite Tullum Hostilium ictum fulmine. Eumdem sis Plinium vide L. 28. C. 20. Livium L. 1. C. 31. Arnobium L. 5, ipso initio, ex libro secundo Valerii Antiatii: Plutarchum in Numa: Nasonem L. 3. Faistor. §. 285. Propemodum exciderat, in primo nostro sistit legi, non vertit. quod quin verum sit, ex adductis optimorum poetarum verbis ambigere non debes.

45. HAEC CANTU FINDITQUE SOLUM, MANESQUE SEPULCRIS ELICIT.] Refer ad artis potentiam, non ad criminationem. sane antiquissimi illi haud ducebant probro manes evocare, atque ex iis rerum incertos eventus sciscitari. Homerum vide Odyss. L. 11. Maronem Aen. L. 6. Senecam Oedip. §. 390. 550. Papinium L. 4. Theb. §. 413. Silium L. 13. Punic. §. 395. Valerium Flaccum L. 1. §. 730. Claudianum L. 1. in Rufin. §. 155. Tamen Romanis moribus abominabile semper habitum fuit, atque infame. Hac mente Nafonianam Hypsipylen cape, Medeae amare insultantem, §. 95.

*Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno
Impavidus somno nocte silente frui?*

Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coëgit:

Quaque feros angues, te quoque mulcet ope.
L. 1. Amor. Eleg. 8. de anu lena, multibiba & merobiba:

Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris:

Et solidam longo carmine findit humum.

Remed. Amor. §. 253.

Me duce non tumulo prodire jubebitur umbra:

Non anus infami carmine rumpet humum.

Lucanus L. 6. §. 728.

*Perque curvas terræ, quis egit carmine, rimas
Manibus illatrat, regni que silentia rumpit.*

Antoninum Caracallam tradit ex Dione Joannes Xiphilinus saepenumero per quietem nocturnam exagitari sibi visum a patre ac fratre, gladios intentantibus: cui malo ut mederetur, multorum animas ex inferis evocasse, praesertim vero patris, atque Commodi. horum autem nullum ei respondisse, extra unum Commodum, acerbè increpantem,

tem, Pergeret ocyus ad supplicium. Accedebat ad infamiam artis vanissimae inmanitas quoque dirissima victimarum humanarum, & puerorum scelerate profusus cruor. Noli hoc fabulosum putare: ita erat illa tempestate. Cicero Interrogat. Vatin. C. 6. *Et, quoniam omnium rerum magnarum a Diis immortalibus principia ducuntur, volo ut mihi respondeas tu, qui te Pythagoricum soles dicere, & hominis doctissimi nomen tuis immanibus & barbaris moribus praetendere, quae te tanta pravitas mentis tenuerit, qui tantus furor, ut, cum inaudita & nefaria sacra susceperis, cum inferorum animas elicere, cum puerorum extis Deos Manes maestare soleas: auspicia, quibus haec urbs condita est, quibus omnis respublica atque imperium tenetur, contemseris?* Vetus poeta in collectione Pithaei, Epigr. L. 3. sect. 2.

*Fata per humanas solius praenoscerere fibras
Impius insanda religione sapor,
Pectoris ingenui salientia viscera flammis
Imposuit; magico carmine rupit humum:
Ausus ab Elysiis Pompejum ducere campis.*
Erichtho apud Lucanum L. 6. v. 706.

*Exaudite preces, si vos satis ore nefando
Pollutoque voco: si numquam haec carmina
fibris*

*Humans jejuna cano: si pectora plena
Saepe dedi, & lavi calido profecta cerebro:
Si quis, qui vestrus caput extaque lancibus insans
Imposuit, victurus erat, parete precanti.*

Quinimo & haruspices (quos magorum fratres Arnobius vocat L. 4.) eadem furiae agitabant. Juvenalis Sat. 6. v. 548.

*Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Testamentum ingens, calidae pulmone columbae
Tractato Armenius vel Commagenus haruspex:
Pectora pullorum rimatur, & exta caetelli,
Interdum & pueri.*

Ceterum eliciendi verbum, quo verbo utitur noster, magicae est artis proprium, jam inde a Numae regis temporibus. Ovidius L. 3. Faestor. v. 319: ubi de Jove deducendo, qui fulminum piamina edoceret:

Hunc tu non poteris per te deducere coelo:

At poteris nostra forsitan usus ope.

Dixerat haec Faunus: par est sententia Pici.

Deme tamen nobis vincula, Picus ait.

Jupiter huc veniet valida deductus ab arte.

Nubila promissi Styx mihi testis erit.

Emissi quid agant laqueis, quae carmina dicant;

*Quaque trahant superis sedibus arte Jovem;
Scire nefas homini. nobis concessa canentur,
Quaeque pio dici vatis ab ore licet.*

*Elicunt coelo te, Jupiter. unde minores
Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vo-*

cant.
*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

*Constat Aventinae tremuisse cacumina silvae:
Terraque subsedit pondere pressa Jovis.*

Jam tenet infernas magico stridore catervas:
Jam jubet adspersas lacte referre pedem.

Quum

de discēs, hoc eodem verbo eliciendi in istorum scelerum commemoratione usos fuisse veteres Christianos. Achillis umbram quomodo castis precibus & sacrificiis sine sanguine peractis eliceret Apollonius, narrat in ejus vita Philostratus L. 4. C. 3. 4.

46. TEPIDO DEVOCAT OSSA ROGO] ad instruendam officinam feralem. quales sagae a sepulcris τρυβάδες dicebantur, notante Nannio nostro L. 3. Miscell. C. 20. Ovidius Epist. Hypsipyles §. 89.

Per tumulos errat passis discincta capillis,
Certaque de tepidis colligit ossa regis.

Horatius Epod. 17. §. 46.

O nec paternis obsoleta sordibus,
Neque in sepulcris pauperum prudens anus
Novemdiales dispere pulveres.

Tacitus L. 2. Annal. C. 69. Saevam vim morbi augebat persuasio veneni a Pisone accepti: & reperiebantur solo ac parietibus erutae humanorum corporum reliquiae, carmina, & devotiones, & nomen Germanici plumbeis tabulis insculptum, semivisti cineres ac tabe oblitii, aliaque maleficia, quis creditur animas numinibus infernis sacrari. Hujusmodi detestabiles apparatus describunt Apulejus L. 3. Metam. & non sine aliquo taedio prolixitatis, Lucanus L. 6. §. 533. Neque semper ad perniciem comparabantur: vulgo etiam his quaerebatur amor. atque hujus rei obvia sunt passim exempla. unde & Magiam ipso Fato potentior rebantur multi. Cordubensis ille, eo quem modo indicavi libro, §. 452.

Carmine Thessalidum dura in praecordia fluxit
Non satis adductus amor: flammisque severi
Illicitis arsere senes. nec noxia tantum
Pocula perficiunt, aut cum turgentia succo
Frontis amaturvae subducunt pignora foetae.
Mens hausti nulla sanie polluta veneni
Excantata perit. quos non concordia mixti
Alligat ulla tori, blandaeque potentia formae,
Traxerunt torti magica vertigine fli.

Seneca Herc. Oct. §. 452.

artibus magis vaga

Conjugia nuptae precibus admixtis ligant.

Quid responderent Apulejo? ita ratiocinanti in Apologia: Dic tu, quibus verbis epistolam finierit mulier obcantata, vecors, amens, amans. ἐγὼ ἤτι μὲρ ἀγεύματα. ἦτι δ' ἐγὼ, ἀλίστα ἢ εὐμαρμένη ἐφ. Etiamne amplius? Reclamat vo-

bis Pudentilla, & sanitatem suam a vestris calumniis quodam praeconio vindicat. Nubendi autem seu rationem, seu necessitatem, Fato adscribit, a quo multum Magia remota est, vel potius omnino sublata. Quae enim relinquitur vis cantaminibus & veneficiis, si Fatum rei cuiusque veluti violentissimus torrens, neque retineri potest, neque repelli? igitur hac sententia sua Pudentilla non modo me Magum, sed omnino esse Magiam negavit. Vere, & ex medio rerum usu prudentissimus Naso, L. 2. Art. Amat. §. 99.

Fallitur, Haemonias si quis decurrit ad artes;
Datque, quod a teneri fronte revellet equi.
Non facient, ut vivat amor, Medeides herbae.
Mixtaque cum magicis naenia Marfa sonis.
Phasias Aefoniden, Circe tenuisset Ulixen;
Si modo servari carminae possit amor.
Nec data profuerint pallentia philtrea puellis.
Philtrea nocent animis; vimque furoris habent.

Sit procul omne nefas. VT AMERIS, AMABILIS ESTO.

Sed vicit ferme delira superstitio. & noster saepenumero ad haec vada obhaesit.

47. JAM CIET INFERNAS MAGICO STRIDORE CATERVAS] de excitis umbris jam dixit §. 45. itaque al'ud hic verbum requiritur, ad rem aliam significandam. id autem verbum erat tenet: quomodo in omnibus ferme libris invenit Achilles Stadius. & nos quoque vidimus in principe Veneta, inque binis nostris codicibus: Heinsius in uno suo, & duobus Anglicanis. Perpicue vera est haec scriptura; cui proinde controversia moveri non debet. Plinius L. 37. C. 11. Ananchitide in hydromantia dicunt vocari imagines Deorum: Synochitide umbras inferorum evocatas teneri. Isidorus L. 16. C. 14. Sunt & quaedam gemmae, quibus gentiles in superstitionibus quibusdam utuntur. Liparia iuxta, omnes bestias evocare tradunt. Ananchitide in necromantia daemonum imagines evocare dicuntur. Synochitide umbras inferorum evocatas tenere dicuntur. Videbat aliquid quasi per nebulam bonus Cyllenius. sic enim interpretatur: infernas catervas tenet] animarum multitudinem cum angore demoratur. Huc respexit noster Secundus L. 2. Eleg. 1, umbram Propertii adfatus:

*Tu caput hoc circum pennis allapsa sonoris
Ter strepe : procumbens ter bona verba ca-
nam.*

*Deinde, ubi Panthaeo sumaverit ara vapore,
Placatum Lethes & mihi numer: erit;
Adspersam lactis niveo te rore remittam,
Cynthia ne caro vate sit orba diu.*

fed haec aliorum ibant; procul ab infami necyomantia. Mirum autem in modum excitationes atque evocationes magicas exhorrescere credebantur misellae umbrae. quanto putas gravius, si longo horarum aliquot tractu detinerentur? Apulejus L. 2. Metam. *Jam tumore pectus attolli; jam salubris vena pulsari; jam spiritu corpus impleri: & adsurgit cadaver, & profatur adolescens: Quid, oro, me post Lethaea pocula, jam Stygiis palulibus innatantem, ad momentariae vitae reducit officia? Desine jam, precor, desine: ac me in meam quietem permitte.* Haec audita vox de corpore. Sed aliquanto propheta commotior, *Quin refers, ait, populo singula, tuaeque mortis illuminas arcana? An non puras devorionibus meis posse Diras invocari? posse tibi lassa membra torqueri?* Sic in sacris literis de spectro Samuelis legitur L. 1. Regum C. 28. *Dixitque ei rex, Noli timere: quid vidisti? & ait mulier ad Saül, Deos vidi ascendentes de terra. Dixitque ei, Qualis est formaejus? quae ait: Vir senex ascendit, & ipse amictus est pallio. Et intellexit Saül, quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terra, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saül, Quare inquietasti me, ut suscitaver? Hinc, opinor, Manium doctrinam hauserunt ceterae gentes, ad sui quaeque ingenii & moris rationem, umbrarum negotia interpretantes. Quid, quod argumenta, quibus evincerent animas non interire, hinc duxerint scriptores Christiani? Lactantius, vir sanctissimus, L. 7. Divin. Instit. C. 13. *Falsa est ergo Democriti, & Epicuri, & Dicaearchi de animae dissolutione sententia. Qui profecto non audent de meritu animarum mago aliquo praesente disserere, qui sciret certis carminibus cieri ab inferis animas, & adesse, & praebere se humanis oculis videndas, & loqui, & futura praedicerere: & si audent, re ipsa & documentis praesentibus vincerentur.* Sed nos ad poetas nostros reversionem faciamus; quorum scita in lucem proferre minoris est periculi. Igitur ne & post decursam mortalitatem miseri esse non definerent, maximi beneficii loco habitum fuit, haud posse excitari. Sed & hoc ipsum a magis & sagis expectabatur, tum naturae*

tum mortis jura invertentibus. Tam exoptandam quietem apud Lucanum Erichtho umbrae militis Pompejani pollicetur, siquidem verum profari velit, L. 6. Pharsal. v. 762.

*dic, inquit Thesala, magna,
Quod jubeo, mercede mihi: nam vera locutura
Immunem toto mundi praestabimus aeo
Artibus Haemoniis. tali tua membra sepulcro,
Talibus exuram Stygio cum carmine silvis,
Ut nullos cantata magos exaudiat umbra.*

Rursum si qua umbra in tenebris liberius evagaretur, eam incantabant, ejusque sepulcrum ferro & praegrandibus saxis obsepebant: ut vel invita disceret conquirecere. Est in hanc rem elegans declamatio M. Fabii, ordine decima; quam tu non sine voluptate evolves, addo nec sine fruge. Nunc ad alia pergamus. sequitur apud nostrum, *magico stridore.* in primo Wittiano, & tertio ac quarto Anglicanis erat *magico sermone*; falso atque invenuste. *Stridere & stridor* vocabula sunt propria abominandae artis, ac rerum infernarum: & tam de sagis, quam de umbris intelliguntur. Horatius L. 1. Sat. 8. v. 40.

Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes

Umbræ cum Sagana resonarent triste & acutum.

Lucanus L. 6. v. 623.

*Ut modo defuncti repidique cadaveris ora
Plena voce sonent: ne membris sole perustis
Auribus incertum seralis strideat umbra.*

quem verum laudans Priscianus L. 9. & 10, etiam hunc L. Accii profert ex Alceste:

Quum strideret retracta rursus inferis.

Papinius L. 7. Theb. v. 770. ubi vivi Amphiarai descensus ad inferos:

*tunc ipse furens in morte relicta
Spicula, & e mediis exstantes ossibus hastas
Avellit: stridunt animae, currumque sequuntur.*

Silius L. 8. v. 501.

Aetae prolem Angitiam mala gramina primam

*Monstravisse ferunt, tactuque domare venena,
Et lunam excussisse polo, stridoribus amnes*

Fraenantem, ac silvis montem nudasse vocatis. iterum L. 13. ubi Plutonis regnum describit, v. 600.

*Haec dirae volucres, passusque cadavere vultur,
Et multus bubo, & sparsis strix sanguine pennis,
Harpyaeque forwent nidos, atque omnibus haerent*

Condensae foliis. nutat stridoribus arbor. arbor illa est taxus, moestissima & funestissima.

Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo:
50 Quum libet, aestivas convocat ore nives.

Sola

ma. De stridore animarum, non item sagarum, nonnihil ante nos notavit Janus Caspe-rius Gevartius in Lectionibus Papinianis, opere elegantis doctrinae plenissimo. Petro-nius in Belli Civilis specimine:

*Ecce inter tumulos, atque ossa carentia bustis,
Umbrarum facies diro stridore minantur.*

Claudianus in sext. Consulat. Honorii §. 323.
comitatur euntem

*Pallor, & atra Fames, & saucia lividus ora
Luctus, & inferno stridentes agmine Morbi.*

& L. I. in Rufin. §. 126.

*Illic umbrarum tenui stridore volantum
Flebilis auditur questus.*

48. JAM JUBET ADSPERSAS LACTE REFER-RE PEDEM] Hujus adspersionis in dimittendis umbris perexigua est memoria. nam reli-quus lactis usus in libamentis mortuorum, & in evocatione Deorum Manium, una cum melle ac cruore victimarum & mero, aliorum pertinebat. Papinius L. 4. Theb. §. 545. ore Tirefae:

*Argolicas magis huc appelle precando
Thebanasque animas. alias avertere gressus
Lacte quater sparsas, moestoque excedere luco,
Nata, jube.*

quem locum Papinii ad hunc nostri Albii produxit Joannes Livinejus. De quaternarii numeri mysteriis multa disputat Macrobius Comm. I. in Somn. Scipion. C. 5. 6. nec frustra poni credibile est a poeta harum rerum solertissimo. etiam in choris Bacchicis posuit Papinius L. 2. Achill. §. 154.

*Jamque movent gressus: thyasisque Ismenia
bucus*

*Signa dedit: quater aera Rheae, quater Evia
pulsant*

Terga manu, variosque quater legere recursus.
vide Ludov. Caellium L. 22. Antiq. Lect. C. 9.

49. QUUM LIBET &c.] Hanc in coelum & sidera potestatem vel praecipue jactabant. Ovidius L. 7. Metam. §. 200. verbis Medae:
concessaque sisto,

*Stantia concutio cantu freta: nubila pello,
Nubilaque induco: ventos abigo,que vocoque.*

Lucanus (nam in hoc negotio ejus opera li-benter utimur, de rebus incredibilibus mul-to etiam incredibilia narrantis cum spiritu fere plusquam Hispanico) L. 6. §. 465.

nunc omnia complent

*Imbribus, & calido producunt nubila Phoebus:
Et tonat ignaro coelum Jove. vocibus iisdem
Humentes late nebulas nimbosque solutis
Excussere comis. Ventis cessantibus aequor
Intumuit: rursus vetitum sentire procellas
Conticuit turbante Noto.*

& quae istic plura sunt prodigia, non mino-re hiatu decantata. Nec modestius de se ipse Empedocles, qui praeter peritiam ventos ciendi & compescendi, serenitatem inducen-di, vel pluvias, vel siccitates, homines etiam extinctos in vitam revocare posse gloriatur apud Laertium Diogenem L. 8. Segm. 59.

50. AESTIVO CONVOCAT ORBE NIVES] ita quinque nostri habent; tres item ex Angli-canis Heinfi, & Schefferi codex. id quod tantopere probavit Passeratius, ut *tortores* vocet qui mutaverint. multis deinde adstruit, *orbem aestivum* esse spatium quod in orbem eundo sol aestatis tempore emetiatur: *orbem* quoque, sic simpliciter dictum, vel *annuum orbem*, poni pro anno: hinc *aestivum orbem* pro anni parte aestiva. Sane ita est: sed non ideo pro tortoribus habendi, quibus potior visa fuit scriptura veterum librorum, *aestivas convocat ore nives*. sic in suis fere omnibus habebat Achilles Statius: sic in excerptis duorum Vaticanorum Heinfius invenit: sic in suis scriptis M. Antonius Pocchus, item-que Antonius Perrejus. & cur *aestivae nives* minus belle dicantur, quam *hibernae rosae*? *ore* autem valet cantu, vel murmure, vel fremitu magico. Petronius vocavit *dicta*, in illa terrifica Enotheae pollicitatione:

*Quid leviora loquor? Lunae descendit imago,
Carmimbus deducta meis: irrepidusque furentes
Flectere Phoebus equos revoluto cogitur orbe.
Tantum dicta valent.*

Sed efficacius nos juvat Naso L. 7. Metam. §. 190. de Medea:

*Sidera sola micant. ad quae sua brachia tendens
Ter se convertit; ter sumtis flumine crinem
Irroravit aquis; ternis ululatibus ora
Solvit.*

Ibidem §. 330.

*Jamque neci similis, resoluta corpore, regem,
Et cum rege suo custodes somnus habebat,
Quem dederant cantus, magicaeque potentia
linguae.*

Clau-

Sola tenere malas Medeae dicitur herbas.
Sola feros Hecatae perdomuisse canes.

Haec

Glaucus ad Circen, L. 14. §. 20.

*At tu, sive aliquid regni est in carmine; carmen
Ore move sacro: sive expugnacior herba est;
Ut ere tentatis operosae viribus herbae.*

paullo post, ubi de gurgite, quo sub meridiem Scylla se referebat, §. 58.

*Hunc Dea praeveniat; portentiferisque venenis
Inquinat. hinc fusos latices radice nocenti
Spargit: & obscurum verborum ambae novorum*

Ter novies carmen magico demurmurat ore.
de Canente, ejusdem libri §. 360.

*silvas & saxa movere,
Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore suo, volucresque vagas retinere solebat.*

sed nimii sumus in re perpicua. in libro scripto, cujus variantes lectiones vir doctus adleverat margini editionis Brixianae, ita legebatur,

*Quum libet, aestivo fulgerat orbe Deos.
quod quale sit, ego quidem divinare non
possum.*

51. SOLA TENERE MALAS MEDEAE DICITUR HERBAS] in quibusdam libris non herbas inveniri, sed artes, notarunt Achilles & Gebhardus. prave, & contra mentem ac morem omnium poetarum. quam in rem multa collegit Thomas Demsterus Paralipom. ad Jo. Rosini Antiquitates Romanas, L. 2. C. 10. quibus multa insuper addi possunt: inprimis locus Ovidii insignis L. 7. Metam. §. 215. malae herbae sunt venenatae & noxiae. Virgilius L. 3. Aen. §. 471.

*Qualis ubi in lucem coluber mala gramina
pastus,*

Frigida sub terra tumidum quem bruma tegebat,

*Nunc possius novus exuviiis nitidusque juventa,
Lubrica convolvit sublato pectore terga*

Ardus ad solem, & linguis micat ore trifidus.

ubi hunc Albii nostri versum illustrarunt, & hac mente capiendum docuerunt Germanus Valens, ac Jo. Lud. de la Cerda, viri magni. ante utrumque mala gramina quid essent, erudite ostenderat Jo. Brodaeus L. 7. Miscell. C. 28. Singularis est opinio Martini Delrii Comment. in Senec. Med. §. 270.

*Egredere, purga regna: letales simul
Tecum aufer herbas.*

videlicet intelligere Tibullum herbae genus

Ephemerum Graecis dictum, quia fit adeo letale, ut eodem die enecet: bulbum agrestem Latinis vocari. Vix puto. aperte enim loquitur de succis multarum ac variarum herbarum, quae polleant vi certissima amorem vel jungendi vel dissolvendi. Si tamen de una aliqua herba capere libet; potius est ut Prometheam intelligamus, Medae vel omnium maxime familiarem. Valerius Flaccus L. 7. §. 355, verbis excellentissimo ingenio condignis:

Cingitur inde sinus, & quae sibi nulla magis vis

*Fida, Prometheae florem de sanguine fibrae
Caucasium promit, nutritaque gramina tabo,
Quae sacer ille nives inter tristesque pruinas
Durat alitque cruor; quum viscere vultur
adeso*

*Tollitur e scopulis, & rostro vorat aperto.
Idem nec longi languescit finibus aevi
Immortale virens: idem stat fulmina contra
Sanguis, & in mediis florescunt ignibus herbae.
Prima Hecate Stygiis durata fontibus harpe
Impulit, & validas scopulis effodit aristas:
Mox famulae confrata seges, quae lampade
Phoebes*

*Sub decima juga foeta metit, saevitque per omnes
Reliquias famemque dei. gemit irritus ille
Colchidos ora tuens: moto tunc contrahit artus
Monte dolor, cunctaeque tremunt sub falce
catenae.*

52. SOLA FEROS HECATAE PERDOMUISSE CANES] sibilum hunc insuavem emolliunt ambo Wittiani, in quibus Hecatae. sic & quatuor Gebhardi codices, & quinque Heinfsiani. neque aliter solebant Latini poetae in nominibus Graecis, ubi euphoniae res erat. Horatius Epod. 17.

Setosa duris exuere pellibus

Laboriosi remiges Ulixei,

Volente Circa, membra: tum mens & sonus

Relapsus, atque notus in voluis honor.

ita praestantissimae membranae: non volente Circe, ut vulgo circumfertur. vide Valerium Probum L. 2. Instit. Grammat. p. 1446. Cyl- lenius hic Furias esse ait, quas poeta canes Hecatae adpelleret: id Lucanum adfirmare L. 6.

Stygiasque canes in luce superna

Destituam.

& Horatium L. 1. Sat. 8.

G

Heca-

Haec mihi composuit cantus, quis fallere posses.

Ter cane, ter dictis despue carminibus.

55 Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam:

Non sibi, si in molli viderit ipse toro.

Tu

*Hecaten vocat altera, saevam
Altera Tisiphonem. serpentes, atque videres
Infernas errare canes.*

Hauit vir bonus ex Servii Commentariis in L. 6. Aen. 5. 257. Huic opinioni accessit & Turnebus L. 13. Adv. C. 12: Maronis verba: quae Servius exponit, producens:

*visaeque canes ululare per umbram
Adventante dea.*

Antiqua in Horatium Scholia, a Jacobo Cruquio collecta: CANES. *Furias, quae sunt canes Jovis infernalis.* Imo Jovis coclestis, & tunc *Harpyiae* dictae, ut copiose ostendit idem Servius in L. 3. Aen. 5. 209. itaque huc nihil pertinent. intelligemus canes infernas, vere canes, quae Hecaten sive Triviam aut Proserpinam comitabantur, quotiescumque magico murmure excita ad majus aliquod sacrum adparebat. neque enim illa umquam sine canibus vagabatur. Maronem jam audivimus; qui sane aliter exponi nec debet, nec potest. nunc Senecam audiamus Oedip. 5. 563. loco memorabili:

*sanguinem libat focis,
Solidasque pecudes urit, & multo specum
Saturat cruore. libat & niveum insuper
Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
Laeva, canitque rursus, & terram intuens
Graviores Manes voce & attonita citat.
Latrat Hecates turba. ter valles caevae
Sonare moestum. tota succusso solo
Pulsata tellus. Audior, vates ait,
Rata verba fudi. rumpitur caecum chaos,
Iterque populo Diis ad superos datur.*

Medea 5. 840.

*Vota tenentur. ter latrat
Audax Hecate dedit, & sacros
Edidit ignes face lucifera.*

Thyeste 5. 668.

*Hic nocte caeca gemere ferales Deos
Fama est: catenis lucus excussis sonat;
Ululantque Manes. quidquid audire est metus,
Illic videtur. errat antiquis velus
Emissa bustis turba, & insultant loco
Majora notis monstra. Quin tota solet
Micare flamma silva, & excelvae trabes
Ardent sine igne. saepe latratu nemus*

*Trino remugit: saepe simulacris domus
Attonita magnis.*

neque abit Papinius L. 4. Theb. 5. 428.

*Hujus inadspectae luco stridere sagittae,
Nocturnique canum gemitus, ubi limina patru
Effugit, inque novae melior redit ora Dianae.*
vide Theocritum in Pharmacutria.

54. TER CANE, TER DICTIS DESPUE CARMINIBUS] auctor Ciris 5. 368.

*At nutrix patula componens sulfura testa,
Narcissum cassiamque herbas incendit olentis:
Terque novena ligat triplici diversa colore
Fila: ter in gremium mecum, inquit, despue,
virgo:*

Despue ter, virgo: numero deus impare gaudet.
Petronius: *illa de sinu licium protulit varii coloris filis intortum, cervicemque vinxit meam. Mox turbatum sputo pulverem medio sustulit digito, frontemque repugnantis signavit. hoc peracto carmine, ter me jussit exspuere, terque lapillos conjicere in sinum, quos ipsa praecantatos purpura involverat: admotisque manibus tentare coepit inguinum vires.* Latissimi usus fuit hic despuendi ritus, in magia, in omni medicina, in piaculis, in avertendo fascino, in ominibus, in amoris conciliatione, &c. crebro memoratur Plinio, in variis ac diversissimis negotiis. deinde certatim illustrarunt viri docti, exposito simul Albiano versiculo; Achilles Stadius; Andreas Tiraquellus in sextam Leg. Connub. n. 17. Turnebus L. 26. Adv. C. 6. Joan. Wouwerus ad Petron. Joannes Meursius ad Theocrit. Idyll. 6. Frider. Lindenbruch in Cirin; Casaubonus in Persii Satiram 2. 5. 33. Elias Schedius Syngram. 2. de Diis Germanis C. 44. & fortasse alii complures.

56. SI IN MOLLI VIDERIT IPSE TORO] a primo Gebhardi Palatino aberat praepositio *in.* abest quoque a primo nostro. nec habebant secundus & quartus Anglicanorum: non etiam Wittianus prior. nempe perierat abforpta ab elemento principe vocalae *molli.* id ita esse indicio est meus codex tertius: in quo paullo aliter aberratum fuit, geminata litera *m:* *sim molli viderit ipse thoro.* Mirificam vero vim carminum, quibus perficeretur

tur

Tu tamen abstineas aliis. nam cetera cernet

Omnia: de me uno sentiet ipse nihil.

Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores

60 Cantibus, aut herbis solvere posse meos.

Et me lustravit taedis, & nocte serena

Concidit ad magicos hostia pulla Deos.

Non

tur ut Deliae maritus vigilans, & videns, oculorum fidem sibi ipse denegaret. & tamen, quod est portentosius, olim hoc ipsum citra incantationem praestitisse mulierem non rusticam videbis, si voles, apud Joannem Boccacium, Giornata 7, del Decamerone, Novella 9.

60. AMORES CANTIBUS AUT HERBIS SOLVERE] *cantus*, sive *carmina*, & *herbae* in rebus magicis apud poetas tam frequenter conjunguntur, ut putidum foret exempla coacervare. alterum sine alterius ope vix quidquam valere putabant. *Solvendi* autem verbum in hoc negotio est proprium ac peculiare. Virgilius L. 4. Aen. v. 487.

Haec se carminibus promittit solvere mentis, Quas velit; ast aliis duras inmittere curas.

Horatius Epod. 5. ore Canidiae, v. 71.

Ab, ah, solutus ambulat veneficae Scientioris carmine.

Maronis locum exprimit magus ille apud Hoofdium nostrum, Act. 3. Velzii, Sc. 4.

Ontbinden kan ik de ghemoeden, van de min: En andren weder stuur ik harde zorghen in. huic verbo contrarium est *vinciendi* verbum.

Terentius Hecyr. Act. 1. Sc. 2. v. 93.

Hic animus partim uxoris misericordia Devinctus, partim victus hujusce injuriis, Paullatim elapsus Bacchidi.

Lucretius L. 1. v. 35. ad Venerem:

Nam tu sola potes tranquilla pace juvare Mortales: quoniam belli fera moenera Mavors Armipotens regit: in gremium qui saepe tuum se Rejicit, aeterno devinctus vulnere amoris.

Virgilius L. 8. Aen. v. 394. de Venere & Vulcano:

Sensit laeta dolis & formae conscia conjunx. Tum pater aeterno fatur devinctus amore.

hinc porro aliae tralationes, *vincula*, *compages*, *nodis*, *retia*, *plagae*, *laquei*: & hujus generis plura, quae longum sit enumerare. noster supra Eleg. 1. v. 55.

Me retinent vincitum formosae vincla puellae. qui locus non debet sollicitari. Plautus, sa-

tis libero joco, Epidic. Act. 2. Sc. 2. v. 32.

Tum meretricum numerus tantus, quantum in urbe omni fuit,

Obviam ornatae occurrebant suis quaeque amatoribus:

Eos captabant. id adeo, qui maxime animus advorterim:

Pleraque hae sub vestimentis secum habebant retia.

Lucretius L. 4. v. 1142.

Nam vitare plagas in amoris ne laciamur, Non ita difficile est, quam captum retibus ipse Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

Ovidius Epist. Acontii v. 45.

Ut partem effugias, non omnia retia falles:

Quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor. ibidem v. 85.

Sed neque compedibus, nec me compefco catenis: Servabor firmo vincitibus amore tui.

L. 3. Art. Amat. v. 591.

Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator;

Solum se thalamos speret habere tuos.

61. ET ME LUSTRAVIT TAEDIS] facibus ex taeda, cum admixto sulphure ac bitumine: forte & cruore. praecedebat lotio follicita, mactata simul ove nigra. Sparsum haec reperire est apud poetas. paucis exemplis defungemur. de face, sive taeda, Ovidius L. 7. Metam. v. 259.

Multifidasque faces in fossa sanguinis atra Tinguit: & intinctas geminis accendit in aris. Terque senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.

taedam diserte vocat Juvenalis Sat. 2. v. 157.

cuperent lustrari, si qua darentur Sulfura cum taedis, & si foret humida laurus.

de lotione, hostia, & sulfure, Papinius L. 4. Theb. v. 414.

Lethaeque sacra, Et mersum Ismeni subter confinia ponto Miscensis, parat ante ducem, circumque bidentum

*Visceribus laceris, & odori sulfuris aura,
Graminibusque novis, & longo murmure pur-
gat.*

de bitumine Horatius Epod. 5. §. 79.

*Præiusque coelum fidet inferius mari
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.*

Virgilius Eclog. 8. §. 82.

*Sparge molam, & fragiles incende bitumine
lauros.*

omnium clarissime facundissimus Claudianus,
Pæegyrico Honorii, in sexto ejus con. ulatu,
§. 324.

*Lustralem sic rite facem, cui lumen odorem
Sulfure caeruleo nigroque bitumine fumat,
Circum membra rotat doctus purganda sa-
cerdos,*

*Rore pio spargens, & dira fugantibus herbis
Numina, purificumque Jovem Triviamque
precatas,*

*Trans caput averfis manibus jaculatur in Au-
strum*

Secum rapturas cantata piacula taedas.

totam lustrationem breviter complexus est
Aurelius Nemesianus Eclog. 4. §. 62.

*Quid prodest, quod me pagani mater Amyntae
Ter vittis, ter fronde sacra, ter ture vapore
Lustravit, cineresque averfa effudit in amnem,
Incendens vivo crepitantes sulfure lauros;
Cum sic in Meroën totis miser ignibus arsi?*

versu ultimo totis ossibus ex veteri libro re-
ctissime reposuit Barthius. sed & in Meroë
postulat Latini sermonis consuetudo. Hora-
tius Epod. 14. §. 9.

*Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
Anacreonta Teium.*

61. 62. NOCTE SERENA CONCIDIT AD MAG-
ICOS HOSTIA PULLA DEOS] vides tempus,
victimam, numina, quibus sacrum hoc fa-
ctum. noctu quidem, ut semper: sed sub-
lustris & serena. qua de re dixi quod satis sit
ad Propert. L. 2. Eleg. 1. §. 73. Hinc Vale-
rius Flaccus, capto amore Medæ Coaste,
Choatrarum duce, Deos inferos & Charon-
tem atque Hecaten gaudere ait quietam sibi
noctem concedi ac tutam, postquam ille
acriore cura domitus nihil jam de umbris
evocandis cogitaret, L. 6. §. 155.

*Maximus hos inter Strygia venit arte Coastes:
Solicitat nec Martis amor, sed fama Cytaeae
Virginis, & paribus spirans Medea venenis.
Gaudet Averno palus, gaudet jam nocte
quieta*

Portitor, & tuto veniens Latonia coelo.

hostia erat, agnus-pulli velleris. Virgilius
L. 5. Aen. §. 736.

huc casta Sibylla

Nigrarum multo pecudum te sanguine ducet.
Seneca Oedip. §. 556.

*Nigro bidentis vellere, atque atrae boves
Retro trahuntur. flamma praedatur dapes,
Vivumque trepidat igne ferali pecus.*

Silius L. 13. §. 404.

*Nec cunctata diu vates, mactare repostis
Mox umbris, inquit, consueta piacula, nigras
Sub lucem pecudes, reclusaeque abdere terræ
Manantem jugulis spirantum caede cruorem:
Tunc populos tibi regna, suos pallentia mittent.
reclusa terra est fovea, sive scrobes magica,
in quam deflueret victimarum cruor. Papi-
nius L. 4. Theb. §. 451. postquam de nigris
hostiis brevier dixit:*

Principio largos novies tellure cavata

Inclinat Bacchi latices, & munera verni

Lactis, & Actæos imbres, suadumque cruorem

Manibus: aggeritur, quantum bibit arida tellus.

Sed nemo haec distinctius perscripsit Porphy-
rio Platónico; cujus ex libro de Responso-
rum philosophia luculentum locum producit
Eusebius Pamphili L. 4. Praeparat. Euangel.
C. 4. Sequuntur Dii Magici: quos noster sa-
tis habuit generatim nominare. atque ita
etiam Lucanus fecit L. 6. §. 577.

Illa magis, magicisque Deis incognita verba

Tentabat, carmenque novos fingebat in usus.

Turnebus in Albio nostro Plutonem intelli-
git, & Hecaten, & Proserpinam, L. 16. Adv.
C. 4. nimis, ni fallor, anguste. Maro L. 4.
Aen. §. 510.

crinis effusa sacerdos

*Tercentum tonat ore Deos, trebumque, Chaos-
que,*

*Tergeminamque Hecaten, tria virginis ora
Dianæ.*

multo etiam plures Medea invocat, apud Na-
sonem L. 7. Metam. §. 192.

Nox, ait, arcanis fidissima, quæque diurnis

Aurea cum Luna succeditis ignibus Astra;

Tuque triceps Hecate, quæ coepit conscia nostris

*Adjutrixque venis; Cantusque Artesque ma-
garum;*

*Quæque magas, Tellus, pollentibus instruis
herbis;*

*Auraeque, & Ventis, Montesque, Amnesque,
Lacusque,*

*Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis
adesse.*

His adde duos poetas Hispanos, propinquo
inter se sanguinis vinculo conjunctos, An-
nacum

Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam: nec te posse carere velim.

næcum Senecam Med. §. 740, & Annaeum Lucanum L. 6. §. 730. nisi te terret Iberica ferocitas, & ipsa carminis truculentia.

63. NON EGO, TOTUS ABESSET AMOR, SED MUTUUS ESSET, ORABAM] sic Glaucus apud Nafonem, Circen adfatus, L. 14. Metam. §. 23.

Nec medeare mihi, sanesque haec vulnera mando:

Hac ope nil opus est: partem ferat illa caloris.

Resolutorii sacri imaginem nobis dedit Jo. Jovianus Pontanus Parthenopæi L. 2. Carm. 1. & Hieronymus Amaltheus, poeta nitidissimus, ac plus veræ gloriæ meritis uno per-puffillo carminum libello, quam multis ac magnis voluminibus multi Anserum nepotes. Quocirca recte atque ordine a nobis factum putamus, qui præclari viri monumenta pau-culis abhinc annis novo cultu recepimus.

III.

IBITIS Aegeas sine me, Messala, per undas,
O utinam memores ipse, cohorsque mei.
Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.
Abstineas avidas Mors, precor, atra manus.

I. IBITIS AEGEAS SINE ME, MESSALA, PER UNDas] M. Valerius Corvinus Messala omnium suæ ætatis mortalium clarissimus est habitus, longæque laudatissimus, ingenio summo præditus, pari judicio atque eloquentia. accedebat probitas, constantia, fortitudo, cura & studium reipublicæ incredibile. quibus virtutibus effectum est, ureum jam tum adolescentem mirifico quodam amore complexus fuerit M. Tullius, teste luculenta illa epistola ad Brutum perscripta, quæ est quinta decima libri illius singularis. Post interitum Cassii & Bruti, quorum se partibus conjunxerat, quum ipse a multis dux expe-teretur, maluit Caesaris clementia uti, quam ulterius pendere in republica mutuis odiis evertenda. Quæ res Caesari adeo grata fuit atque jucunda, ut Messalam deinceps in pau-cis carum habuerit, ejusque opera sit usus & fortissima & fidelissima. Docet hæc in-lustris scriptor C. Vellejus L. 2. C. 71. *Protinus Messala, fulgentissimus juvenis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Caesaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Caesari quidquam ex-victoris suis fuit laetius, quam servasse Corvi-num; aut majus exemplum hominis grati ac-pii, quam Corvinus in Caesarem fuit. Hunc*

tantum virum Albius noster domi coluit, militiae est secutus; inque ejus contubernio bonam partem ætatis contrivit. In hac vero expeditione Syriaca quo minus sequeretur Messalam, in causa fuit corporis aegritudo in itinere maritimo contracta. qua aegritudine implicatus, necesse habuit subsistere apud Insulam Corcyram. Sed refecta deinde valetudine, subsecutus ducem suum in Ciliciam ac Syriam, Aegyptum quoque perlustravit. cujus rei fidem nobis facit Elegia hujus libri octava. Missus est autem Messala in Syriam cum imperio extraordinario A. V. dccxxiv. ut luculenter est ostensum ab Eminentissimo Norisio Cenoraph. Pisan. dissert. 2. cap. 16. §. 7. qua tempestate Albius noster annum agebat ætatis quartum supra tricesimum. nam qui Hirtio & Panfa Coss. natum contendunt, hoc est A. V. dccx. videant illi, qua ratio-ne idonea hoc ipsum carmen dari queat pue-ro non nisi quatuordecim annos habenti, & jam veteri Deliae amatori.

3. PHAECACIA] Corcyra, a Phaeacibus populis ita dicta. qui Phaeaces quum prius Hyperiam habitarent, a Nausithoo in Corcyram sunt deducti (quæ & Scheria dicebatur) propter assiduas Cycloperum depraedationes. fuit autem Nausithous Alcinoi pater. vide sis Homerum initio L. 6. Odyss. de Ti-

- 5 Abstineas, Mors atra, precor. non hic mihi mater,
 Quae legat in moestos ossa perusta sinus:
 Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
 Et fleat effusis ante sepulcra comis:

De la

bulli in hac insula aegrotatione meminit Na-
 so L. 3. Amor. Eleg. 9. v. 47.

*Sed tamen hoc melius, quam si Phaeacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.*

3. IGNOTIS TERRIS] forte *tectis*, nam in
 hospitium devertisse ad aliquem Corcyraeum,
 more militiae Romanae, factis certum est.
 Ovidius L. 5. Trist. Eleg. 10. v. 30.

*Quippe simul nobis habitat discrimine nullo
 Barbarus; & tecti plus quoque parte tenet.*

Lucanus L. 5. v. 11.

*peregrina ac sordida sedes
 Romanos cepit proceres: secretaque rerum
 Hospes in externis audivit curia tectis.*

4. ABSTINEAS AVIDAS MORS MODO NIGRA
 MANUS] Multiplex est hujus loci scriptura,
Mors modo nigra, Mors precor atra, Mors vio-
lenta. Neque multum interesse, quae reci-
 piatur, visum olim fuit Mureto. quem me-
 rito deseruerunt alii homines elegantes, Ach.
 Staius, Fruterius, Douza, Gebhardus; so-
 lamque mediam comprobant, *Mors, precor,*
atra. quae quum repetatur in versiculo prox-
 ime sequente, ad ejus jucunditatem reliquae
 duae misere frigent.

6. NON HIC MIHI MATER, QUAE LEGAT
 IN MOESTOS OSSA PERUSTA SINUS] Ossa le-
 gere proximorum officium erat, & carissi-
 morum. ita se patris sui ossa in tenera pue-
 ritia legisse Propertius noster conqueritur
 L. 4. Eleg. 1. v. 127.

Ossaque legisti non illa aetate legenda

Patris, & in tenues cogeris ipse lares.

sua autem legi vult ab amata Cynthia, L. 1.
 Eleg. 17. v. 12.

An poteris siccis mea fata reponere ocellis,

Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?

exemplo Briseidis, Achilli funus facientis,
 quum abessent & uxor & parentes, L. 2.
 Eleg. 7. v. 47.

*Nec non exanimam amplectens Briseis Achil-
 len*

Candida vesana verberat ora manu.

*Et dominum lavit moerens captiva cruentum
 Appositum flavis in Simoëntia vadis.*

*Foedarvitque comis; & tanti corporis Achillei,
 Maximaque in parva substituit ossa manu.*

*Quum tibi nec Peleus aderat, nec caerulea mater,
 Scyria nec viduo Deidamia toro.*

Contigit vero poëtae nostro id, quod sibi
 nunc deesse lamentatur. decessit enim Romae
 in complexibus & matris & fororis, teste
 Ovidio L. 3. Amor. Eleg. 9. v. 49.

7. ASSYRIOS CINERI QUAE DEDAT ODO-
 RES] Timide dicam, sed dicam tamen: *dede-*
re odores cineri horridule mihi dici videtur,
 pro eo quod est *dare odores*. opinor ab Albii
 manu fuisse olim *fundat*. nam *fundendi* ver-
 bum in re funebri solenne quis melius nobis
 exponat Albio ipso? sic ille L. 3. Eleg. 2.
 v. 23.

Illuc, quas mittit pinguis Panchaia merces,

Eoique Arabes, dives & Assyria,

Et nostri memores lacrimae fundantur eodem.

Virgilius L. 6. Aen. v. 225.

congesta cremantur

Turea dona, dapes, fuso crateres olivo.

Accedit quod odores Assyrii nihil sint aliud,
 nisi liquores odorati, & unguenta Syriaca
 gentiumque vicinarum. Propertius L. 2. Eleg.
 10. v. 30.

Tu vero nudum pectus lacerata sequare,

Nec fueris nomen lasa vocare meum.

Osculaque in gelidis ponas suprema labellis,

Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Papinius L. 2. Silv. I. v. 161.

Quid ego exsequias, & prodiga flammis

Dona loquar, moestoque ardentia funera luxu?

Quod tibi purpureo tristis torus aggere crevit?

*Quod Cilicum flores, quod munera graminis
 Indi,*

*Quodque Arabes, Phariiique, Palaestini-
 que li-
 quores*

Arsuram lavere comam?

& L. 5. Silv. I. v. 211.

Quis carmine digno

Exsequias, & dona malae feralia pompae

Perlegat? omne illic stipatum examine longo

Ver Arabum Cilicumque fuit, floresque Sabaei,

Indorumque arsura seges, praereptaque templis

*Tura, Palaestini simul Hebraei-
 que li-
 quores,*

Corycineque comae, Cinyreaque germina.

Et haec est, ni fallor, sumtuosa illa respersio;
 quae ne fieret, publice sancitum olim fuisse

Tul-

Delia non usquam, quae me quam mitteret urbe,
 10 Dicitur ante omnes consuluisse Deos.
 Illa sacras pueri fortes ter fustulit: illi
 Rettulit e trinis omina certa puer.

Cuncta

Tullius docet L. 2. de Legib. C. 24. Itaque huic loco minus commodum erit dedendi, quam fundendi verbum. cuius quidem verbi proprius ac solennis usus fuit in omni re liquorum atque unguentorum. Horatius L. 1. Od. 5.

*Quis multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urguet odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro?*

& L. 2. Od. 7. v. 21.

*Oblivioso levia Massico
 Ciboria exple: funde capacibus
 Unguenta de conchis.*

Sed ego hanc conjecturam meam doctis atque elegantibus ingeniis arbitrandam permitto: non enim aequum est, ut me suadente amplectatur quisquam id quod nolit.

8. ET FLEAT EFFUSIS ANTE SEPULCRA COMIS] Lacrimis gaudebant umbrae. ideo dirum habebatur, non defleri. quinimo sine fletu nullam esse sepulturam statuebant, docente Servio ad L. 6. Aen. v. 325. Hinc fletus non solum propinquorum, verum etiam alienorum. Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1. v. 102.

funus interim

*Procedit: sequimur: ad sepulchrum venimus:
 In ignem posita est: fletur.*

Drances ille apud Maronem L. 11. v. 371.

*Scilicet, ut Turno contingat regia conjunx,
 Nos animae viles, inhumata infestaque turba,
 Sternamur campis.*

Ovidius Ibide, v. 163.

*Nec tibi contingent funus lacrimaeque tuorum.
 Indeploratum projicere caput.*

& L. 3. Trist. Eleg. 3. ad uxorem aeger, v. 41.

*Nec dominae lacrimis in nostra cadentibus ora
 Accedent animae tempora parva meae?*

*Nec mandata dabo? nec cum clamore supremo
 Labentes oculos condet amica manus?*

*Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulcri
 Indeploratum barbara terra teget?*

Quantae ergo inhumanitatis fuisse putas Thebanum Creonta, qui occisos in acie non modo humari vetuit, sed & ab uxoribus ac propinquis defleri? pulcre Ornitus apud Papinium L. 12. Theb. v. 149.

*Quo, miserae, quo fertis iter? fumusne peremitis
 Speratis, cineremque viris? stat pervigil illic
 Umbrarum custos, inhumataque corpora regi
 Adnumerat. nusquam lacrimae: procul usque
 fugati*

*Accessus hominum. solis avibusque, ferisque
 Ire licet. vestrisne Creon dabit aequus honorem
 Lucibus? immites citius Bufridos aras,
 Odrysiue famem stabuli, Siculosque licebit
 Exorare Deos. rapiet fortasse precantes,
 (Si mens nota mihi) nec conjugalia supra
 Funera, sed caris longe maetabit ab umbris.*

9. QVAE ME QUUM MITTERET URBE] non possum Douzae nostro non accedere, quam rescribenti, pro quum, ut ad ante, quod sequitur, referatur; Praecidan. C. 2. Saepe disjunguntur haec voculae apud optimum quemque scriptorem. Virgilius L. 4. Geor. v. 306.

*Hoc geritur, Zephyris primum impellentibus
 undas,*

*Ante novis rubeant quam prata coloribus, ante
 Garrula quam tignis nidum suspendit hirundo.*

Atque etiam extra carmen. Cicero orat. pro Rabirio C. 9. Sed in his rebus omnibus imprudentia laboris. causam enim suscepisti antiquiorum memoria tua: quae causa ante mortua est, quam tu natus esses.

II. ILLA SACRAS PUERI SORTES TER FUSTULIT] Tales pueri, atque etiam viri, Sortilegi dicebantur. ex quo genere fuit ille templi Veneris Erycinae minister, cujus memoria est apud Sponium Miscell. Eruditae Antiquitatis p. 30.

C. STIMINIVS
 HERACLA
 SORTILEGVS
 AB. VENERE
 ERVCINA. ET
 IVLIA. MELANTHIS
 PARENTES
 MERCVRIALI
 F. PIENTISS.
 FECERVNT

De trina sortitione pulcre atque erudite nuper

per egit Vir Illustrissimus Ezechiel Spanhemius ad Callimachi Hymnum in Apollinem, *ŷ.* 45. Ludovicus Carrio legebat puero, ad Valer. Flacc. L. 1. *ŷ.* 231. ubi & e trivius & omina, quae sunt in versiculo minore, opere defendit. sic quoque haec postrema Achilles Stadius & Jos. Scaliger exposuerunt. Salmastius *illa manu pueri* producit, memoriae nimium confusus, libro de Annis Climacter. p. 792. & e trinis legit: *Ter sortes* (inquiens) *manu pueri duxit, e trinis certa omina ei relata sunt. Sic enim ibi scribendum. Scaliger locum non intellexit.* Enimvero basilice. Tamen cur hujus ille correctionis laudem sibi vindicaret, caussa erat nulla. Jam enim olim ita legerunt Muretus, Auratus, Canterus, & Livinejus: ut de Douza utroque sileatur. Nec vero dubitari potest, quin haec sit germana scriptura. nam ut *to puer* respondet τῷ *pueri*; sic & vocula *ter* necessario sibi postulat *e trinis*, non autem *e triviis*. Neque satis adparet, quare puer quispiam de trivio sortes potius fustulerit, quam camillus aliquis de templo Fortunae. quales camillos illic fuisse ut credam, facit denarius Plaetorii Cestiani; quem cum studiosis antiquitatis communicavit excellentissimus ille Antverpiensium praeful Laevinus Torrentius ad Sucton. Tiber. C. 63.

Certe ex Tullii verbis, ubi de hisce sortibus agit, nihil colligi potest de puero triviali. Locus est paullo spatiosior, sed multo luculentissimus, L. 2. de Divinat. C. 41. *Quid enim fors est? idem propemodum, quod micare, quod talos jacere, quod tesseras. quibus in rebus temeritas, & casus, non ratio, nec consilium valet. tota res est inventa fallacis, aut ad quaestum, aut ad superflitionem, aut ad errorem. Atque ut in haruspicina fecimus, sic videamus clarissimarum sortium quae tradatur inventio. Numerium Sufficium Praenestinarum monumenta declarant; honestum hominem & nobilem, somniis crebris, ad extremum etiam minacibus, cum juberetur*

certo in loco silicem caedere, perterritum visis, irridentibus suis crebris, id agere coepisse: itaque perfracto saxo sortes erupisse, in robore insculptas praescarum literarum notis. Is est hodie locus religiose propter Jovis pueri, qui lactens cum Junone Fortunae in gremio sedens, mammam appetens castissime colitur. Eodemque tempore, in eo loco, ubi Fortunae nunc sita aedes, mel ex olea fluxisse dicunt: haruspicesque dixisse, summa nobilitate illas sortes futuras, eorumque jussu ex illa olea arcam esse factam; eaque conditas sortes, quae hodie Fortunae monitu tolluntur. Quid igitur in his potest esse certi, quae Fortunae monitu, pueri manu miscuntur, atque ducuntur? quo modo autem istae positaee in illo loco? quis robur illud cecidit, dolavit, inscripsit? Nihil est, inquiunt, quod Deus efficere non possit. Utinam sapientes Stoicos effecisset, ne omnia superstitiosa solitudine, & miseria crederent! Sed hoc quidem genus divinationis vita jam communis explosit. Fani pulcritudo & venustas Praenestinarum etiam nunc reinet sortium nomen, atque id in vulgus. Quis enim magistratus, aut quis vir illustrior utitur sortibus? ceteris vero in locis sortes plane refrixerunt. quod Carneadem Clitomachus scribit dicere solitum, nusquam se fortunatiorem quam Praeneste vidisse Fortunam. Praeclare vir sapientissimus. Neque tamen adeo refrixerat sortium superstitio, ut nullos magistratus aut viros illustiores compedibus suis haberet devinctos. Certe Tiberius, jam imperandi vetus, quantum in his nugis trepidaverit, ostendit Suetonius C. 63. Haruspices secreto ac sine testibus consuli vetuit. Vicina urbi arcula etiam disjicere conatus est. sed majestate Praenestinarum sortium territus, destitit: cum obsegnatas devestasque Romam non reperisset in arca, nisi relata rursus ad templum. Caligula quoque fortes male intellectas inter laevitiae causas habendas duxit, apud eundem praeclarum scriptorem C. 57. Monuerunt & sortes Antiatinae, ut a Cassio caveret. Qua causa ille Cassium Longinum, Asiae tum proconsulem, occidendum delegaverat; immemor Chaeream Cassium nominari. Sed nec longo post tempore in defectudinem venisse docet Lampridius in Alexandro Severo, C. 14. Mater ejus, pridie quam pareret, somniavit se purpureum dracunculum parere. Pater eadem nocte in somniis vidit alis se Romanae Victoriae, quae in senatu, ad coelum vebi. Ipse, cum vatem consulere de futuris, hos accepisse dicitur verbus adhuc parvulus, & primis quidem sortibus:

Te manet imperium coeli terraeque marisque.

Intel.

Cuncta dabant reditus. tamen est deterrita numquam,
Quin fleret, nostras respiceretque vias.

15 Ipse

Intellectum est, quod inter Divos etiam referretur. Nisi forte vates hic fuerit unus ex illis aeruscatoribus vagis, qui tunc temporis passim suas sortes vendebant hianti popello. quales obfcaeni illi Deae Syriae sacerdotes apud Madaurensis Apulejum L. 9. Metam. quorum haec erat fors unica, ad plurimos casus enotata:

*Ideo conjuncti terram proscindunt boves,
Ut in futurum lacta germinent sata.*

13. CUNCTA DABANT REDITUS] cunctarum sortium omnia de meo reditu pollicebantur, nulla discordante. In codice Archiepiscopi Laudi erat *reditum*. parum refert. sed tamen plurale amabant poetae. Horatius L. 3. Od. 5. de M. Regulo, §. 50.

non aliter tamen

*Dimovit obstantis propinquos,
Et populum reditus morantem,*

*Quam si clientium longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,*

*Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedaemonium Tarentum.*

Epod. 16. §. 35.

*Haec, & quae poterunt reditus abscondere dulces,
Eamus omnis exsecrata civitas.*

Naso Epist. Ariadnae §. 103.

*Nec tibi, quae reditus monstrarent, fila de-
differn,*

Fila per adductas saepe recepta manus!

Epist. Laodamiae §. 159.

*Per reditus, corpusque tuum meanumina juro;
Perque pares animi conjugique faces.*

& L. I. Fastor. §. 279. verbis Jani:

*Ut populo reditus pateant ad bella profecto,
Tota patet decima janua nostra sera.*

13. TAMEN EST DETERRITA NUMQUAM, QUIN FLERET] Varie haec interpretati sunt viri docti: atque ita quidem, ut aquam iis haerere facile cerneret. Teneri non potuisse, nec revocari, nec cohiberi, quin fleret, Achilles Statius exposuit; & Muretus; ac Turnebus L. 29. Adv. C. 30. Sed quum nonnulli codices habeant, *tamen haud deterrita frustra est, Quam fleret*; idque in uno suo invenisset Passeratius, ita est interpretatus, Cum videret se a lacrimis temperare non posse in ipso discessu, id ei formidolosum atque ominosum fuit. Huic & expositioni, & praeclarae (ut vocat) correctioni subscripsit

Jo. Lud. de la Cerda Comment. in Virgil. L. 12. Aen. §. 72. *deterritam*, terrore & metu exsolutam, explicat noster Douza. quem est secutus Fridericus Taubmannus ad Plauti Epidicum, Act. 1. Sc. 1. §. 62. atque eodem ferme recidunt Henrici Stephani cogitata L. 5. Schediasm. C. 9. Sed Stephanum recidit Gebhardus, non sine verbere professoriae linguae, facilem esse dicens hujus distichi sensum: nempe, Quamquam addiceretur omnibus cunctis reditus meus, tamen non potuit discessui meo non illacrimari. Haec illi. sed verum solus pervidit Gronovius, vir laudatissimus, Diatrib. in Statii Silvas C. 26. ubi quum pulcre ostendisset, ominosus esse inter discedentes lacrimas, & ubique, si exciderent invitis & fundere nolentibus, ita Albii nostri mentem aperit: *Tamen non potuit se metu mali omnis continere, ut non fleret & saepe respiceret. Nam utrumque omnis minus secundi. Itaque vereri & hac cura moneri debuisset, ne tot bonis signis mala scaeva interveniret, laetisque trisite quidpiam misceret. Sic enim loquuntur interdum superstitione devincti, ut omen cassam, non indicium, rei per se futurae credere videantur. Praeclare profecto, & ex ipso tripode. Tale aliquid sibi metuebat Papinius in discessu Metii Celeris, L. 3. Silv. 2. §. 50.*

Audimur: vocat ipse ratem, nautasque morantem

*Incepat: inde mecum timido jam frigore pectus
Labitur, & nequeo, quamvis monet omnis
horror,*

Claudere suspensos oculorum in margine stetus.

In verbo autem *deterrendi* non semper est significatio terroris, aut minarum, ut perperam opinantur nonnulli. Aliquando idem notat, quod aliter persuadere: interdum ponitur pro eo quod est dehortari, dissuadere, rationibus adducere ut hoc aut illud ne facias. Plautus Milit. Act. 2. Sc. 3. §. 61.

Mibi ego video, mihi ego sapio, mihi ego credo plurimum:

Mo homo nemo deterruerit, quin ea sit in his aedibus.

Trucul. Act. 5. §. 37.

*miles, si te amari postulas,
Auro, haud ferro deterrere potes, ne amct,
Stratophanes.*

H

Teren-

- 15 Ipse ego solator, quum jam mandata dedissem,
 Querebam tardas anxius usque moras.
 Aut ego sum caussatus aves, aut omina dira:
 Saturni aut sacram me tenuisse diem.
 O quoties ingressus iter mihi tristitia dixi
 20 Offensum in porta signa dedisse pedem.

Audeat

Terentius Heautont. Act. I. Sc. I. V. 27.

*Vel me monere hoc, vel percontari puta:**Rectum est, ego ut faciam; non est, te ut deterream.*

Cicero L. II. ad Attic. Epist. 8. *maximas poenas pendo temeritatis meae; quam tu prudentiam mihi videri vis: neque te deterreo, quo minus id disputes, scribasque ad me quam saepissime.* Orat. pro Quintio C. 4. *auctionem in Gallia P. hic Quintius Narbone se facturum esse proscibit earum rerum, quae ipsius erant privatae. ibi tum vir optimus, Sex. Naevius, hominem multis verbis deterret, ne auctionetur.* Philipp. 8. C. 6. *Antea deterrere te, ne popularis esses, non poteramus: exorare nunc, ut sis popularis, non possumus.* L. 5. ad famil. Epist. 2. *Quem ego cum comperissem omnem sui tribunatus conatum in meam perniciem parare atque meditari, egi cum Claudia, uxore tua, & cum vestra sorore Mucia, cujus erga me studium pro Cn. Pompeji necessitudine multis in rebus perspexeram, ut eum ab illa injuria deterrerent.* His exemplis liquere arbitror & notionem verbi hujus, & mentem nostri poetae. Rectum quoque est *Quin steret*; non, ut in libris est quibusdam, *Quum*, vel *Quom steret*. Sic & Plautus hoc verbum junxit cum hac ipsa particula, Amphitr. Act. 2. Sc. I. V. 9.

Am. jam quidem hercle ego tibi istam Scelestim, scelus, linguam abscondam. So. tuus sum:

Proinde, ut commodum est & lubet, quidque facias:

Tamen, quin loquar haec uti facta sunt hic, Numquam nullo modo me potes detertere.

18. AUT OMINA DIRA SATURNI SACRA ME TENUISSE DIE] Ita Scaliger edi iussit, eo quod scripti quidam non haberent *et* aut in posteriore versu. Habent vero alii quidam. Erat sane in omnibus Statiensis, in secundo Palatino Gebhardi, in Fulvii Urfini libro, inque editione principe. Atque hujus quidem inter lineas notaverat manus docta *Saturnive sacram*, nescio an ex ingenio. Sed

nos illos priores sequemur. nam quum causas morandi neciteret, credibile est complures conquisivisse. Itaque aves non addicere caussatur: deinde diris se omnibus teneri ait, quo minus inchoet profectioem: denique iter suum incidere non vult in diem Saturni religiosam. Ita enim postulabat superstitio illorum temporum: & sabbatho iter non facere, didicerant a Judaeis. Ovidius L. I. Art. Amat. V. 415.

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis

Culta Palaestino septima festa Syro.

Ceterum pro tenuisse, libri non nulli *timuisse* habent. quomodo loquitur nofter L. 2. Eleg. 7. V. 32.

languere puellam

Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.

sed ego illud malo: ut dicat, se retentum fuisse a sacra Saturni die, cujus diei metu non ausus fuerit pedem ad portam movere.

20. OFFENSUM IN PORTA SIGNA DEDISSE PEDEM] istae pedum offensiones sinistri semper ominis habebantur. Ovidius L. I. Amor. Eleg. 12. V. 3.

Omina sunt aliquid, modo cum discedere vellet,

Ad limen digitos restitit icta Nape.

Missa foras iterum limen transire memento

Cautius, atque alte sobria ferre pedem.

at ille, puto, in re magni momenti. Noctem rogaverat: negabatur. Admodum serio super Ti. Graccho, res novas parante, ac pedem graviter offedente, nugatur Valerius Maximus L. I. C. 4. & Julius Obsequens C. 86. Sapientius Cicero L. 2. de Divinat. C. 40. *Cum M. Crassus exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, Cauneas, clamitabat. Dicamus, si placet, monitum ab eo Crassum, caveret, ne iret: non fuisse periturum, si omni paruisset. Quae si suscipiamus, pedis offensus nobis, & abruptio corrigiae, & sternutamenta erunt observanda.* Plinius L. 2. C. 7. *Sed ecce fulgurum monitus, oraculorum praecepta, haruspicum praedicta, atque etiam (parva dictu) in anguriis sternutamenta,*

Audeat invito ne quis discedere amore.

Aut sciat egressum se prohibente Deo.

Quid tua nunc Isis mihi, Delia: quid mihi profunt
Illa tua toties aera repulsa manu?

25 Quidve,

menta, & offensiones pedum. Divus Augustus laevum prodidit sibi calceum praepostere indutum, quo die seditione militari prope afflictus est. Quae singula improvidam mortalitatem involvunt, solum ut inter ista certum sit, nihil esse certi, nec miserius quidquam homine, aut superbius.

23. QUID TUA NUNC ISIS MIHI, DELIA] Scaliger ex vetere scriptura mihi legebat. Recte. sic omnes Statiani, & nostri, ac Hein- siani magno numero. solus noster primus tibi habebat. Sed quod idem vir magnus, liquere, ait, eam pro Tibulli morbo in castro Isidis fuisse, non item probare possum. neque enim Tibullus, antequam ex urbe discederet, aegrotabat. Verius Turnebus, Lucianum scribere, ait, Isidis tutelae commissos fuisse navigantes: ideo Deliam ejus sacra obliisse, peregre mari profecturo amatore, L. 16. Adv. C. 4. Sane ita est. Jupiter apud Lucianum, in Dialogis Deorum, imperat Mercurio, Argum in Nemea silva pascentem ut interimat: ipsam vero Io per pelagus in Aegyptum abducat, atque Isin faciat; quae Isis maximum sit Aegyptus numen, & Nilum crescentem adtollat, & inmittat ventos, & servet navigantes. Quae singula luculento carmine Orpheus exponit apud Valerium Flaccum L. 4. Argonaut. v. 348. atque finit in hoc optato:

haec procul Io

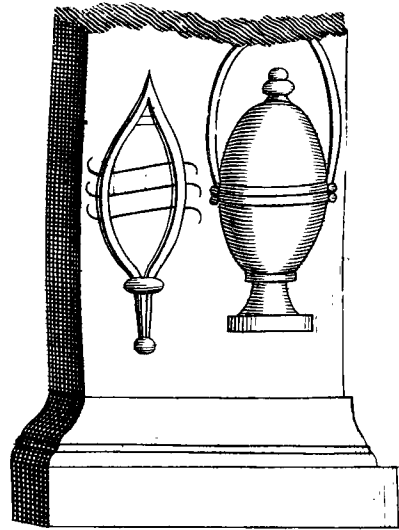
*Spestat ab arce Phari, jam Divis addita,
jamque*

*Aspide cincta comas, & ovanti persona sistro.
Bosporon hinc veteres errantis nomine Divae
Vulgavere. Furvet nostros nunc ipsa labores,
Inmissisque ratem sua per freta provehat Euris.*
Idque extemplo fecisse Deam adfirmat poetarum:

*Dixerat: & placidi tendebant carbasa venti.
Postera non cassae Minyis Aurora retexit
Noctis iter: nova cuncta vident.*

Igitur boni omnis gratia Aegyptii naves suas grandiores Isidis saepe nomine appellabant; & tutelarem Deam in prora atque in puppi effingebant; ut docet idem Lucianus in Navigio, seu Votis. Apud Gruterum ara

est Isidis marmorea quadrata, in cuius fronte cornu Copiae variis fructibus plenum; ad dextrum latus, patera; ad laevum, sistrum Aegyptiacum cum tribus virgulis mediis; a tergo orbis, cui serpens circumvolutus sese erigit, & gubernaculum nauticum, p. LXXXII. Inscr. 4.

24. ILLA TUA TOTIES AERA REPULSA MANU] Muretus *sistra* esse in libris veteribus, non *aera*, testatur. credo. Sed nostri scripti cum Statianis *aera* habent magno consensu. quod cur rejicias, causa non est: quum adpareat satis nostrum de *sistrum*. idem & alii fecerunt. Papinius L. 1. Theb. v. 265.

melius votis Mareotica sumat

Coptos, & arisoni lugentia flumina Nili.

ibi scholiafles Lutatius: AERISONI ait, *aerisonum dantis propter sistrum*. Apulejus L. 11. Metam. quo loco Isis docte & copiose describitur: *Jam gestamina longe diversa. nam dextera quidem ferebat aereum crepitaculum: cuius per angustans*

25 Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc, Dea, nunc succurre mihi. nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis:

Ut

gustam laminam in modum balthci recurvatam, irajectae medinae paucae virgulae, crispante brachio tergeminos jactus, reddebant argutum sonorem. Et hic fistrum intellexit. Apertius Naso ac simplicius, L. 2. Amor. Eleg. 13. §. 11.

*Per tua sinistra precor, per Anubidis ora verendi:
Sic tua sacra pius semper Osiris amet,
Pigraque laetatur circa donaria serpens,
Et comes in pompa corniger Apis eat.*

28. POSSE MEDERI PICTA DOCET TEM-
PLIS MULTA TABELLA TUIS] Hieronymus Mercurialis, vir praeclaræ eruditionis, ex his verbis conjiciebat, historiam morborum & curationum, tum quid præcipue auxiliatum esset, in Isidis templo pictis tabellis proponi consuevisse, L. 1. de Arte Gymnast. C. 1. quem sequitur Gonsalvus de Salas in Petron. p. 46. producitque in eam rem notissima Juvenalis verba, *pictores quis nescit ab Iside pasci?* quae quidem verba ad morbos & morborum curationes nihil pertinebant. Est enim sermo de naufragis, qui Isidis ope liberati e tanto periculo, vota solvebant in ejus templo, suspensis ex pariete discriminis sui tabellis. Audi poetam Aquinatem Sat. 12. statim ab initio.

omnia sunt

*Talia, tam graviter, si quando poetica surgit
Tempestas, genus ecce aliud discriminis: audi,
Et misereve iterum, quamquam sunt cetera sortis
Ejusdem: pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam votiva testantur sana tabella
Plurima. Pictores quis nescit ab Iside pasci?
Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alveus, & jam,
Alternum puppis latus evertentibus undis
Arboris incertae, nullam prudentia cani
Rektoris conferret opem.*

itaque referri ista debent ad Isidis potentiam in res maritimas: de qua nos modo aliquid dicebamus. Quin tamen illi, qui ex aegritudine convaluissent, gratias egerint Isidi suspensis votivis tabellis, negari nequit: & vel solus hic locus evicerit. Sed in illis tabellis, praeter eam corporis partem quae fuisset adfecta, expressum fuisse aliud nihil

arbitror. Verbi gratia, oculum ponebant, aut crus, aut manum, qui ex oculo, aut crure, aut manu laborassent. Valide hanc opinionem meam firmat poëta verus in Priapeis, Carm. 37.

*Cur pictum memori sit in tabella
Membrum quaeritis.*

cetera tutemet videbis. Igitur de morborum & remediorum commemoratione ac descriptione res est perimbecilla. Juvat nos lapidum inscriptorum fides; in quibus simplicigraciarum actione defunguntur votorum rei. in Thesauro Gruteriano p. LXXXII. 6.

ISI. SACR
L. MAGIVS
PHILEAS. VI. VIR
AQVIL. OB
SALVT. GRATTIANI
FILII. ET. GRATTIAE

ibidem p. LXXXIV. 8.

ISIDI. SERAPIDI. LIBER
LIBERAE. VOTO
SVSCEPTO. PRO. SALVTE
SCAPVLAE. FILII. SVI
P. QVINCTIVS. PARI
S. L. M.

quam inscriptionem fideliter enotavit Jaderæ curiosissimus ille antiquitatum investigator Jacobus Sponius, inseruitque egregio illi suo itineralio p. 365. correcto simul Gruteri lapsu leviculo. Addit autem (quod praecipue ad rem nostram facit) in lapide extare Isidis ac Serapidis effigies: ita ut credibile sit in altero latere, quod parieti insertum occulatur, Liberi & Liberæ imagines esse sculptas. Ceterum de curationis historia nihil. In Synagmate Thomae Reinesii, Class. I. 132.

ISIDI. ET. SERAP
SACRVM
EX. VOTO
PRO. FILIOLI. SALVTE
SVSCEPTO
SCAVRIANA. FECIT

Ut mea votivas persolvens Delia noctes,

30

Ante sacras lino tecta fores fedeat.

Bisque

29. ET MEA VOTIVAS PERSOLVENS DELIA NOCTES] *voces* fere est in scriptis: idque de hymnis & laudibus, quae mox sequuntur, Achilles interpretatur. Non recte. nam laudes Ifidis interdiu decantabantur: noctu autem illae, quae erant in casto, secubabant, &, ut Plautus loquitur, pure habebant. itaque bono iudicio & Livinejus & Scaliger *noctes* hic repoluerunt. Propertius *excubias* vocavit L. 2. Eleg. 21, ad Cynthiam e gravi morbo levatam, §. 59.

Tu quoniam es, mea lux, magno demissa periclo,

Munera Dianae debita redde choros.

Redde etiam excubias Divae nunc, ante juvencae:

Votivas noctes & mihi redde decem.

Proprio verbo *operari* id vocabant. idem poeta ejusdem libri Eleg. 24. §. 2.

Tristia jam redeunt iterum solennia nobis:

Cynthia jam noctes est operata decem.

cur vero hic *Et* conjunctivam particulam causali, vel potius finali *Ut* praetulerint homines docti, non perspicio satis: certe non possum probare.

30. ANTE SACRAS LINO TECTA FORES SEDEAT] Nota, has mulierculas vota sua persolventes sedisse humi, & quidem pro foribus templi, amiculum lineis velatas. Ovidius L. 2. Trist. §. 297.

Ifidis aede sedens, cur hanc Saturnia quaeret

Egerit Ionio Bosphoricoque mari.

& L. 1. Pont. Epist. 1. §. 51.

Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem

Ifidis, Ifiacos ante sedere focos.

L. 2. Amor. Eleg. 13. §. 17.

Saepe tibi sedit certis operata diebus,

Qua cingit lauros Gallæ turma tuas.

Sed & in Jovis sacris sedebant illae, quae in aegritudine salutarem Jovis manum persentiant. Propertius L. 2. Eleg. 21. §. 43.

Pro quibus optatis sacro me carne damno:

Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PVELLA IOVEM.

Ante tuosque pedes illa ipsa adopena sedebit,

Narrabitque sedens longa pericla sua.

nam alias istic stabatur. Ovidius L. 2. Trist.

§. 289.

Cum steterit Jovis aede, Jovis succurret in aede,

Quam multas matres fecerit ille Deus.

& in casu ridiculo Martialis L. 12. Epigr. 78.

Multis dum precibus Jovem salutat,
Stans summos resupinus usque in ungues,
Aethon in Capitolio pepedit.

Sed hæc sunt alterius loci. Veniamus ad *linum*, quo Deliam tegi vult poeta. Ipsa Isis lino amiciebatur; quod in Nasone jam vidimus, L. 1. Pont. Epist. 1. & L. 1. Art. Amat. §. 77, iterum videmus:

Neu fuge linigeræ Memphisitica templa juvencae.

Nec minus sacerdotes, qui proprio vocabulo *linigeri* dicebantur. Martialis L. 12. Epigr. 29.

Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba,

Inter adorantes cum stetit Hermogenes.

Juvenalis Sat. 6. §. 533.

Qui grege linigero circumdatus, & grege calvo,
Plangentis populi currit derisor Anubis.

atque has vestes *linceas* vocabant, & *religiosas*; ipsos autem sacerdotas *Ifiacos*, vel *Aegyptios*: docente Tranquillo Tiber. C. 36. Domit. C. 1. & Tacito L. 3. Hist. C. 74. Denique omnes illi, qui erant religionibus Ifiacis implicati, lincis vestibus integebantur. Sic Othonem tradit Suetonius, C. 12, *Sacra etiam Ifidis saepe in lincea religiosaque veste propalam celebrasse*. Hoc ille in magna fortuna. Itaque in turba promiscua minus est quod miremur. Apulejus L. 11. Metam. ubi pompa Ifiaca operose describitur: *Tunc influunt turbae sacris divinis initiatae, viri feminaeque omnis dignitatis & omnis aetatis, linceae vestis candore puro luminosi: Illae limpido regmine crines madidos obvolutae, hi capillum derasi funditus, vertice praenitentes: magnae religionis terrena sidera, aereis & argenteis, imo vero aureis etiam sistris argutum tinnitum constrepentes*. Lino autem praecipuum in sacro vestitu honorem habebant. De Ifide jam vidimus. De sacerdotibus Herculis Gaditani Silius L. 3. §. 24.

nec discolor ulli

Ante aras cultus: velantur corpora lino,

Et Pelusiaco praefulget stamine vertex.

Idque obtinebat in multis aliis religionibus. Apulejus Apolog. *Etiamme cuiquam mirum videri potest, cui sit ulla memoria religionis, hominem tot mysteriis Deum conscium, quaedam sacrorum crepundia domi adservare? atque ea linceo texto involvere, quod purissimum est rebus*

Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
 Insignis turba debeat in Pharia.
 At mihi contingat patrios celebrare Penates,
 Reddereque antiquo menstrua tura Lari.

35 Quam

divinis velamentum? Quippe lana, segnissimi corporis excrementum, pecori detracta, jam inde Orphei & Pythagorae scitis, profanus vestitus est. Sed enim mundissima lini seges, inter optimas fruges terra exorta, non modo indutui & amictui sanctissimis Aegyptiorum sacerdotibus, sed opertui quoque inde rebus sacris usurpatur. Vide sis Philostratum L. 1. de Vita Apollonii C. 6. & L. 8. C. 3.

31. BISQUE DIE RESOLUTA COMAS &c.] Egregia sunt, quae huc adtulit Scaliger. cum consulito. Vir magnus, cujus nomini parcendum putamus, per *Phariam turbam* intelligit Alexandrinos, ab insula Pharo urbi adjacentem. atque hinc colligit, Messalam una cum Augusto in Aegyptum ad debellandum Antonium profectum fuisse. Sed decepit illum epitheron, Isidi resusque Isiaci proprium ac peculiare, nulla nullius loci exceptione. Naso L. 3. Art. Amat. v. 635.

Cum sedeat Phariae sistris operata juvencae.
 & L. 1. Pont. Epist. 1. v. 37.

*Ecquis ita est audax, ut limine cogat abire
 Factantem Pharia tinnula sistris manu?*
 Martialis L. 10. Epigr. 48.

Nuntiat octavam Phariae sua turba juvencae.

nempe Romae, ubi Isis templum habebat in campo Martio juxta Ovile, & muliebri superstitione timidissime colebatur. Juvenalis Sat. 6. v. 526.

*si candida jusserit Io,
 Ibit ad Aegypti finem, calidaque petitas
 A Meoë portabit aquas, ut spargat in aede
 Isidis, antiquo quae proxima surgit Ovili.*
 Hinc vulgo *Campansem* vocabant. Apulejus L. 11. Metam. *Nec ullum tam praecipuum mihi studium fuit, quam quotidie supplicare summo numini Reginae Isidis: quae, de templi situ sumto nomine Campanensis, summa cum veneratione propitiatur quamquam & alia Isidis templa Romae fuisse non ignoramus: sed hoc omnium habebatur celeberrimum. Ceterum bis die etiam Venus salubatur. Horatius L. 4. Od. 1. v. 25.*

Illic bis pueri die

Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

in morem Salium ter quatient humum.

33. AT MIHI CONTINGAT] in Vaticano Achillis erat *Ac*, & in extremo margine pro lectione diversa *Fac*. Id quod ille non improbat. Nec improbarem ego, nisi scirem particulam *At* esse nostro perquam familiarem in transitione. Exempla sunt in promptu.

33. PATRIOS CELEBRARE PENATES] peregre enim (inquit Stautius) qui redibant, Deos penates ibant salutatum. Sane ita est. Plautus Bacchid. Act. 2. Sc. 3. v. 113.

Nic. Ubi nunc est ergo meus Mnesticus filius?

Chr. Deos, atque amicos iis salutatum ad forum.

Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 1. v. 81.

At ego Deos penatis hinc salutatum domum

Devotar: inde ibo ad forum, atque aliquot mihi

Amicos advocabo.

Cato de R.R. cap. 2. *Paterfamilias ubi ad vilam venit, ubi larem familiarem salutavit, fundum eodem die, si potest, circumeat. Quae quamquam sunt vera, non tamen evincunt celebrare hic esse idem quod salutare. Celebrare est verbum sacrorum, cum significatione cultus religiosi ac venerationis. noster L. 2. Eleg. 1. v. 29.*

Vina diem celebrent. non festa luce madere

Est rubor.

& hujus libri Eleg. 8. v. 49.

*Huc ades, & centum lris, Geniumque choreis
 Concelebra, & multo tempora funde mero.*

Lucretius L. 5. v. 1168.

*Unde etiam nunc est mortalibus insitus horror,
 Qui delubra Deum nova toto suscitât orbi
 Terrarum, & festis cogit celebrare diebus.*

Ovidius L. 2. Fastor. v. 639.

*Nox ubi transierit, solite celebretur honore
 Separat indicio qui Deus arva suo.*

& L. 4. v. 354.

*Cur vicibus factis ineaat convivium, quaero,
 Tum magis, indictas concelebrentque dapas.*

L. 5. Trist. Eleg. 3.

*Ille dies haec est, qua te celebrare poetae,
 (Si modo non fallunt tempora) Bacche,
 solent:*

Festa-

35 Quam bene Saturno vivebant rege prius, quam
Tellus in longas est patefacta vias.

Non-

*Festaque odoratis innectunt tempora fertis,
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.*

Livius L. 25. C. 12. ubi origo ludorum Apollinarium: factosque populus coronatus spectavit: matronae supplicare: vulgo aperti januis in propatulo epulati sunt: celebraque dies omni caerimoniarium genere fuit. Plinius Caecilius L. 10. Epist. 103. Diem, in quem tutela generis humani felicissima successione translata est, debita religione celebravimus, commendantes Diis, imperii tui auctoribus, & vota publica & gaudia. Macrobius L. 1. Saturn. C. 16. Sacra celebritas est, vel cum sacrificia Diis offeruntur, vel cum dies divinis epulationibus celebratur, vel cum ludi in honorem aguntur Deorum, vel cum feriae observantur.

34. REDDEREQUE ANTIQVO MENSTRA TUR-
RA LARI] Reddere est, aris inponere; verbum sacrorum solenne. quod bene illustravit Briffonius L. 1. Formul. & Barthius ad Papin. L. 4. Theb. §. 466. Nec male Junius Philargyrius, in Virgil. L. 2. Geor. §. 194.

*Lancibus & pandis fumantia reddimus exta.
Reddimus, inquit, quia debentur.* in primo nostro, inque uno Heinssii libro erat *mascula zura*. quod tamen ab hoc loco est alienum. loquitur enim noster de Larium sacrificio quotiensibus fieri solito, & quidem neome-niis. Horatius L. 3. Od. 23.

*Coelo supinas si iuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidile,
Si ture placaris, & horna
Frugae Lares, avidaque porca.*

35. QUAM BENE SATURNO VIVEBANT RE-
GE] aetatis aureae descriptionem ac laudes multi poetæ tractarunt. quorum virtutes diversas contendere inter se, & variis eloquentiae luminibus distinctos colores, ut est eruditae voluptatis plenissimum, ita & bonae frugis plurimum confert ad facultatem decore & poetice scribendi. Etenim qui adfuerit huic exercitationis generi, ei numquam deesse potest vel orationis ornatae supellex, vel illustre dispositionis artificium, vel imitandi ratio prompta atque expedita. Iraque in hoc argumento conferant juvenes studiosi (fungos & stipites nihil moramur) Maronem Æcol. 4. & L. 1 Geor. §. 125. Cornelium Severum Actn. §. 9. Nafonem L. 3. Amor. Eleg. 8. L. 1. Metam. §. 89. & L. 15. §. 96.

Horatium Epod. 16. §. 41. Senecam Hippol. §. 525. Med. §. 329. auctorem Octaviae §. 395. Philosophum Romanum Epist. 90, sub finem: Germanicum Caesarem, & Festum Avienum, in Virgine: Claudianum L. 1. in Rufin. §. 282. & L. 3. de Raptu Proserp. §. 19. Boëtium L. 2. de Confol. Philos. metr. 5. Jo. Jovianum Pontanum L. 2. Uraniae, in fine Arietis: & L. 2. Amor. Conjugal. Eleg. 4. Jac. Sannazarium L. 3. de Partu Virg. §. 200. Herc. Strozam L. 1. Eleg. 2. nostrum Secundum Juliae Eleg. 7. Tarq. Gallutium L. 1. Carm. 2. Matth. Casim. Sarcievium L. 1. Od. 1. & Epod. 8. Eminent inter Italos Torquatus Tassus Amyntae choro primo, & Baptista Guarinus Pastoris Fidi choro quarto. quos videre juvabit ingeniose inter se certantes diversa quemque via ac ratione inventionum.

36. TELLUS IN LONGAS EST PATEFACTA VIAS] suspicabar aliquando *quod patefacta* coaluisse ex corrupto ac divulso *male secta*. huiusque suspicionis fundum mihi fingebam Nafonem, L. 2. Amor. Eleg. 16. §. 15.

*Solliciti jaceant, terraque premantur iniqua,
In longas orbem qui secure vias.*

*Aut juvenum comites jussissent ire puellas,
Si fuit in longas terra secanda vias.*

sed non libet argutari contra fidem omnium librorum. Patefaciendi verbo, significato ferme eodem, utitur Tullius L. 3. in Verrem C. 94. *Negligite praeterita, si vultis: sed ne reliquas spes turbetis, atque omnes provincias evertat, id providete, ne avaritiae, quae antehac oculis itineribus atque angustiis uti solebat, auctoritate vestra viam patefaciatis illustrem atque latam.* Seneca Herc. tur. §. 55.

Patefacta ab imis Manibus retro via est;

Et sacra dirae Mortis in aperto jacent.

Et sic Thetis ad Jovem, apud Papinium L. 1. Achill. §. 62.

*o magni rector genitorque profundi,
Adspicis in quales miserum patefeceris usus
Aequor? eunt tutis terrarum crimina velis,
Ex quo jura freti majestatemque repostam
Rupit Iasonia puppis Pagaese rapina.*

Iason ipse aperire vocat, Argonaut. Valer. Flacc. L. 1. §. 169.

*O quantum terrae, quantum cognoscere coeli
Permissum est! pelagus quantos aperimus in-usus!*
quo.

Nondum caeruleas pinus contemserat undas,⁶
 Effusum ventis praebueratque finum.
 Nec vagus ignotis repetens compendia terris
 Prefferat externa navita merce ratem.

40

Illo

quo eodem verbo Imperatorem Vespasianum
 adfatur poeta in ipso operis exordio :

*Tuque o, pelagi cui major aperti
 Fama, Caledonius postquam tua carbasa vexit
 Oceanus, Phrygios prius indignatus Iulos.*

quae vero sic aperiebantur, deinde patebant
 universis, ac passim a vianibus terebantur.
 Jupiter ibidem L. I. §. 556.

*pateant montes, silvaeque, lacusque
 Cunctaque claustra maris. Spes & Metus
 omnibus esto*

Arbiter.

37. NONDUM CAERULEAS PINUS CONTEM-
 SERAT UNDas] scripti nonnulli *contexerat.*
 quod quo minus probes, obstat saevus ille
 Boreas apud cultissimum poetam Valerium
 Flaccum L. I. §. 598, loco nobili ac lucu-
 lento. Ovidius L. I. Metam. §. 94.

*Nondum caesa suis, peregrinum ut viseret or-
 bem,*

*Montibus, in liquidas pinus descenderat un-
 das:*

*Nullaque mortales, praeter sua litora, no-
 rant.*

Horatius L. I. Od. 3. §. 21.

*Ne quiquam Deus abscidit
 Prudens Oceano dissociabili
 Terras, si tamen impiae*

Non tangenda rates transliunt vada.

huc adde, si voles, C. Pedonis fragmentum
 insigne de navigatione Germanici, apud M.
 Senecam Suafor. I. sunt & alia aliorum pas-
 sim obvia.

39. VAGUS NAVITA] inquietus, nusquam
 consistens. Manilius L. I. §. 87.

Tunc & lingua suas accepit barbara leges:

Et fera diversis exercita frugibus arva:

*Et vagus in caecum penetravit navita pon-
 tum,*

Fecit & ignotis iter in commercia terris.

atque hoc non ita dicitur, ut intelligas va-
 gationem nullo certo consilio errabundam:
 sed vero quae motu feratur praefinito, &
 lege stabili. Sic *vagus sol* dicitur, *vaga luna*,
vaga noctis lumina, *vaga flumina*, atque id
 genus alia complura. Noster Panegy. Mellia-
 ric §. 76.

Nec violata vagi sileantur pascua Solis.

Catullus Carm. 61. §. 271.

flatu placidum mare matutino

*Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
 Aurora exoriente vagi sub lumina Solis.*

Horatius L. I. Sat. 8.

has nullo pellere possum,

*Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna de-
 corum*

Protulit os, quin ossa legant.

Papinius L. 3. Silv. 3. §. 54.

*Servit & astrorum velox chorus: & vaga
 servit*

Luna: nec in ussae toties redit orbita lucis.

idem poeta L. 3. Theb. §. 63.

Noctis vaga lumina testet,

*Et socium manes, & te mala protinus ales,
 Quae redeo.*

Lucanus L. 10. §. 199. verbis Achorei sacer-
 dotis:

*Sideribus, quae sola fugam moderantur O-
 lympi,*

*Occurruntque polo, diversa potentia prima
 Mundi lege data est. Sol tempora dividit anni,*

Mutat nocte diem, radiisque potentibus astra

Ire vetat, curfusque vagos statione moratur.

Prudentius Apotheos. §. 211.

*Cujus ad arbitrium sphaera mobilis atque ro-
 tunda*

Volvatur, servantque suos vaga sidera cursus.

Horatius L. I. Od. 34. de Jovis curru, §. 9.

Quo bruta tellus, & vaga flumina,

Quo Styx, & in cisi horrida Taenari

Sedes, Atlanteusque finis

Concutiunt.

Laevius apud Macrobius L. I. Saturn. C.
 18.

Hac quae Sol vagus igneus habenas

Inmittit propius, jugatque terrae.

Catullus Carm. 61. §. 336. de Achillis per-
 nicitate:

Qui persaepe vago victor certamine cursus

Flammae praevoitet celeris vestigia cervae.

Ut noster nautam, ita Horatius mercatorem
 vocat *vagum*, Art. Poet. §. 117. erant enim
 ferme unum atque idem hominum genus.

Illo non validus subiit jуга tempore taurus:
 Non domito frenos ore momordit equus.
 Non domus ulla fores habuit: non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.

45 Ipsae

41. ILLO NON VALIDUS SUBIIT JUGA TEM-
 PORE TAURUS] Saturno regnante nondum
 terra bubus fuit profciffa, quippe quae spon-
 te sua fruges efferret. Virgilius L. I. Geor.
 v. 125.

Ante Jovem nulli subigebant arva coloni:

*Nec signare quidem aut partiri limite cam-
 pum*

*Fas erat. in medium quaerebant: ipsaque tellus
 Omnia liberius nullo poscente ferebat.*

Ovidius L. I. Metam. v. 101.

*Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec
 illis*

Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus.

& paullo post:

Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:

Nec renovatus ager gravidis canebat ariftis.

deinde, sed jam sub Jove, v. 123.

Semina tum primum longis Cerealia sulcis

Obruta sunt, pressique jugo gemuere juvenci.

atque ita passim poetae denso agmine. Tam-
 en alii & rationem & arationem ad Saturn-
 num referunt auctorem. Macrobius L. I. Sa-
 turn. C. 7. Hic igitur Janus, cum Saturnum
 classe peruestum excepisset hospitio, & ab eo
 edoctus peritiam ruris serum illum & rudem ante
 fruges cognitas victum in melius redeget, &
 regni eum societate muneravit. — Obser-
 vari igitur eum jussit majestate religionis quasi
 vitae melioris auctorem simulacrum ejus indicio
 est; cui falcem insigne messis adjecit. Idem
 ejusdem operis C. 10. Hanc autem Deam
 Opem Saturni conjugem crediderunt; & ideo hoc
 mense Saturnalia itemque Opalia celebrari: quod
 Saturnus ejusque uxor iam frugum quam fru-
 ctuum repertores esse credantur. Itaque omni
 jam foetu agrorum coactio ab hominibus hos
 Deos coli quasi vitae cultioris auctores: quos
 etiam nonnullis Coelum ac Terram esse persua-
 sum est; Saturnumque a fatu dictum, cujus
 causa de caelo est: & terram Opem; cujus ope
 humanae vitae alimenta quaeruntur; vel ab
 opere, per quod fructus frugesque nascuntur.

42. NON DOMITO FRENOS ORE MOMOR-
 DIT EQUUS] Ovidius L. 2. Fastror. v. 295.

Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus:

Nulla sub imperio terra colentis erat.

*Nullus adhuc erat usus equi: se quisque ferebat.
 Ibat ovis lana corpus amicta sua.*

44. NON FIXUS IN AGRIS, QUI REGE-
 RET CERTIS FINIBUS ARVA, LAPIS] in Pa-
 latino primo Gebhardi erat *non fixus in arvis.*
 & sic opinor scriberet ineptus aliquis repe-
 titivum ad Nasoneum effictarum captator.
 cum nostro facit Virgilius L. 12. Aen. v. 898.

saxum circumspicit ingens,

*Saxum antiquum, ingens, campo quod forte
 jacebat*

*Limes agris positus, litem ut discerneret ar-
 vis.*

Ita istic recte ex membranis reposuit Bar-
 thius, pro vulgato *agro*, Animadv. ad L. 2.
 Theb. Papinii v. 700. nec multum abibant
 scripti nonnulli, in quibus *agri* legebatur.
 Ceterum quod nulli tunc essent termini, id
 sane perquam infelicitur expetivit Saturno,
 si quid credimus vetustati. Servius ad L. 9.
 Aen. v. 569. *Ut supra diximus, Jupiter & Sa-
 turnus reges fuerunt. Sed Jupiter dum cum pa-
 tre Saturno haberet de agris contentionem, or-
 tum bellum est: ad quod egrediens Jupiter,
 aquilae vidit augurium: cujus cum vicisset au-
 spicio, factum est, quod ei pugnantia tela mini-
 straret. Quod sequitur apud nostrum, Qui
 reget certis finibus arva, pulcre illustratur
 ejusdem Grammatici doctissimi verbis, ad
 L. I. Geor. v. 126.*

*Nec signare quidem aut partiri limite campum
 Fas erat.*

SIGNARE, notare. propterea quod cum agri co-
 lonis dividerentur, fossa ducebatur ab Oriente
 ad Occidentem, quae cardo nuncupabatur; &
 alia de Septentrione ad meridiem, qui decuma-
 nus limes vocabatur: & alii minores erant in
 obliquum discreti, qui lineares appellabantur,
 & agros per centurias sive per jugera divisos
 coërcebant. In fossis autem hisce termini fige-
 bantur. Siculus Flaccus (quem alii Saeculum
 vocare malunt) de Condit. agror. *Cum enim
 terminos disponderent, ipsos quidem lapides in so-
 lidam terram rectos conlocabant, proxime ea
 loca quibus fossis factis defixuri eos erant, &
 unguento velaminibusque & coronis eos corona-*

I

erant,

- 45 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
 Obyia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella: nec ensem
 Inmiti saevus duxerat arte faber.
 Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnera semper:
 50 Nunc mare; nunc leto multa reperta via.

Parce

erant, sacrificio facto, hostiaque immaculata caesa, facibus ardentibus injectis festo cooperati sanguinem instillabant, eoque tura & fruges jactabant: favos quoque & vinum, aliaque quibus consuetudo est terminis sacrum fieri. Consumtisque omnibus dapibus igne, super calentes reliquias lapides conlocabant, atque ita diligenti cura confirmabant, adjectis etiam quibusdam saxorum fragminibus circumcalcabant, quo firmius starent. Tale ergo sacrificium domini, inter quos fines dirimebantur, faciebant. Idque satis longo tempore positum in more fuit. Arcadius Augustus: Constantinopoli maxime cum signis & sigillis constituimus terminos, & in fossa, ex calce & harena construximus, carbones subjecimus.

47. NON ACIES, NON IRA FUIT] locus, ni fallor, corruptus. Conjecit Heinsius, Non acies ferrive fuit. sed sequuntur enses, inutiliter nominati, si ferri acies praecedit. Forte Non animi, non ira fuit, non bella. ut ita gradatim ex animorum concertatione ira existat: ex ira nascatur bellum. Horatius L. I. Epist. 19. §. 48.

Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:

Ira truces inimicitias, & funebre bellum. Macrobius L. 2. in Somn. Scipion. C. 10. sitque primum inter eos mali nescia & adhuc astutiae inexperta simplicitas; quae nomen auri primis saeculis praestat. Inde, quo magis ad cultum rerum atque artium usus promovet, tanto facilius in animos serpit aemulatio. quae primum bene incipiens, in invidiam latenter evadit. & ex hac jam nascitur quidquid genus hominum post sequentibus saeculis experitur. Papinius L. 3. Theb. §. 563.

nos pravum ac debile vulgus

Scrutamur penitus superos. hinc pallor, & irae, hinc scelus, insidiaeque, & nulla modestia voti. Si quis melius divinaverit, is melior vates esto.

47. NEC ENSES INMITI SAEVUS DUXERAT ARTE FABER] Virgilius L. 2. Geor. §. 540.

Necdum etiam audierant inflari classica, necdum

Inpositos duris crepitare incudibus enses.

sed hic in omnibus Statianis ensem erat, unitatis numero. & sic tres nostri, sic alter Wittii, cum editione Brixiana, ac duobus Heinsii scriptis. nec deest huic lectioni suus lepos. Ovidius L. 1. Metam. §. 99.

Non tuba directi, non aeris cornua flexi,

Non galeae, non ensis, erant.

nihil his opus erat apud gentes quietas, quaeque bellum omnino ignorarent. Hinc in honorem illius aetatis nec in bellum proficiebantur Romuli nepotes festo Saturni, neque praelium fumebant, auctore Macrobio L. 1. Saturn. C. 16. Verbum ducere eleganter ad rem ferri & aeris atque armorum aptatur. Ductor ferreus est in Priapeis Carm. 32. Virgilius L. 7. Aen. §. 634.

Tegmina tuta cavanti capitum, flectuntque salignas

Umbonum cratis, alii thoracis aenos,

Aut levis ocreas lento ducunt argento.

sic & aes ductile, quale erat omne Cyprium, apud Plinium reperies L. 34. C. 8, sub finem.

49. NUNC JOVE SUB DOMINO CAEDES, ET VULNERA SEMPER] seorsum abijt noster a reliquis poetis; adscribitque Jovis aetati, hoc est secundae & argentae, quae illi non nisi tertiae dederunt ac quartae, ab aere & ferro denominatis. Ovidius L. 1. Metam. §. 125.

Tertia post illas successit aenea proles,

Sacrior ingenis, & ad horrida promior arma;

Nec scelerata tamen. De duro est ultima ferro.

Tamen Albium nostrum rectius sensisse, ex eo adparet, quod Saturnum patrem vi atque armis regno ejecerit filius Jupiter. Maro L. 8. Aen. §. 319.

Primus ab aethero venit Saturnus Olympo

Arma Jovis fugiens, & regnis exsul ademitis.

Is genus indocile ac dispersum montibus altis

Conposuit, legesque dedit, Latiumque vocari

Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.

Au.

Parce pater. timidum non me perjuria terrent,
Non dicta in sanctos impia verba Deos.

Quod si fatales jam nunc explevimus annos,
Fac lapis his scriptus stet super ossa notis:

55 *Hic jacet inmiti consumtus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturque mari.*

Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
Ipsa Venus campos ducet in Elyfios.

Hic

*Aurea quae perhibent, illo sub rege fuerunt
Saecula: sic placida populos in pace regebat.
Deterior donec paulatim ac decolor aetas,
Et belli rabies, & amor successit habendi.*

hoc factum fuit sub domino Jove. Nec satis ad necem credebatur pugnandi rabies: accessit insuper mare, innumeris modis perniciosum. Ceterum venusta est repetitio, quam ex Angeli Colotii codice & nonnullis aliis Achilles depromsit, *nunc vulnera semper.*

50. NUNC LETI MILLE REPENTE VIAE] tot viae ad mortem non exstiterunt repente: sed aliam super aliam paulatim adinvenit ingeniosa mortalium malitia. quae & hodie propositis praemiis invitatur. Voculam merito suspectam non habebant Palatini: quorum tres, Gebhardo teste, reperte praeferebant, quintus repertae, primus referte; Comelini vero membranae, *nunc leti mille reperte viae* invenimus. Illorum primus hemistichio priore *Nunc maris & leti*, exhibebat. Lectionem veram, aut ego egregie fallor, servavit Vaticanus quartus Nic. Heinio collatus, *multa reperta via*. Rectius etiam *leto* scribemus ex codice Caroli Dati, apud eundem virum inlustrem. proba est ac Romana locutio, *multa reperta via*. Cicero L. 12. ad Attic. Epist. 10. *Consolationum multae viae, sed illa rectissima: impetret ratio, quod dies impetratura est.* & L. 2. Epist. 16. *Quod si in eam me partem incitarem, profecto jam aliquam reperirem resillendi viam.* L. 3. in Verrem C. 46. *Quapropter quoniam me Leonina civitas atque legatio propter eam, quam dixi, causam defecit, mihimet ineunda ratio via reperienda est, qua ad Apronii quaestum, sive adeo, qua ad istius ingeniem immanemque praedam possim pervenire.* Virgilius L. 4. Aen. v. 478.

*Inveni, germana, viam, (gratare sorori)
Quae mihi reddat eum, vel eo me solvat aman-*
tem.

Justinus L. 1. C. 10. *Ipsi igitur viam invenerunt, qua de se iudicium religioni & fortunae committerent.* L. 22. C. 4. *Invenisse se victoriae viam, animos illi tantum in brevem obsidionis patientiam firmarent.*

54. FAC LAPIS INSCRIPTIS] Livinejus ex veteri codice *his scriptis* profert, & mire probat. Credo a Livineji manu fuisse *his scriptus*. sic certe habuisse Lipsii exemplar chiographum testatur flos ille gentis nostrae Douza Praecidan. C. 15. sic & ex suo libro antiquo notaverat Gerhardus Falcoburgius, vir & iudicio recto, & praestante eruditione. At Guyetus, tamquam in vacuum veniens, suo id deberi ingenio postulabat. quid enim illi cum hominibus Belgis?

55. HIC JACET INMITI CONSUMTUS MORTE TIBULLUS] solennes monumentorum inscriptiones erant HIC SITUS EST; vel HIC IACET; passim obviae. Exempla collegerunt Barnabas Briffonius L. 7. Formul. & Joannes Kirchmannus L. 3. de Funer. Roman. C. 19. transiit hic loquendi mos ad cuncta paene Europae hodiernae idiomata. unde poeta apud Gallos non ignobilis suum Epitaphiorum volumen jocofum urbane *le Cy gist* proseripsit. Adluserunt & duo Veneti, quorum est libellus *il Cimiterio* nominatus, Celtico isto nonnihil frigidior. sed ad rem. pro morte Achilles Statius malebat *Marte*, ex veteri Sfortiae libro. perperam. nam si tunc temporis obisset Tibullus; obisset utique vi morbi, non ferro, solus apud Corcyram relictus, longe a legione. *Inmitis mors* est, mors acerba, mors cruda, quae ipsam fati diem videtur anticipare. Vide Gebhardi notam, bonam & doctam.

- Hic choreae, cantusque vigent, passimque vagantes
 60 Dulce sonant tenui gutture carmen aves.
 Fert cassiam non culta seges, totosque per agros
 Floret odoratis terra benigna rosis.
 Hic juvenum series teneris inmixta puellis
 Ludit, & assidue praelia miscet Amor.
 65 Illic est cuicumque rapax mors venit amanti,
 Et gerit insigni myrtea sarta coma.

At

59. HIC CHOREAE CANTUSQUE VIGENT.] Haec descriptio sedis Elysiacae non est tam poetica, quam forte prima fronte videri cuiuspiam queat. Nam & philosophi ipsi sic stantiebant. Plutarchus Consolat. ad Apollonium, sub finem: *Sam si, ut probabile est, vera sunt quae veteres poetae ac philosophi perhibuerunt, piis, postquam vitam hanc morte commutaverunt, esse suos quosdam honores, dignioremque in consessu tribui locum, destinatumque esse piis animis certam in qua degant regionem: bene tibi sperandum est de beato tuo filio, qui inter eos vivet. De statu piorum apud inferos Pindarus poeta lyricus in hanc sententiam differit:*

*Fulget illis jubar Titanis,
 Quam terras nox obumbrat,
 Prataque puniceis ornata rosis
 Eorum sunt suburbium,
 Turiferis arboribus
 Et aureos ferentibus fructus opacum.
 Exercent alii sese equitatu,
 Alii fidibus oblectant.
 Floret apud illos laeta rerum
 Omnigenum copia.
 Regioque amoena semper
 Fragrat variis in ignem
 Oloribus coniectis lucidum
 Divum super aras.*

Conter haec (nec pigebit) cum fortunatis nemoribus sedium beatarum apud Maronem L. 6. Aen. v. 638. sic tamen, ut simul evolvas Cerdam interpretem. De rosis inferorum, extra Pindarum atque Albium nostrum, meminit quoque Propertius L. 4. Eleg. 7. v. 59.

*Ecce coronato pars altera vesta phaeolo,
 Miletet ubi Elysiacae aura beata rosas.
 Qua numerosa fides, quaque aera rotunda
 Cybebes,
 Mitratique sonant Lydia plestra choris.*

& Ausonius in Cupidine cruci adfixo, v. 88.
roseo Venus aurea serto

Moerentem pulsat puerum, & graviora patientem.

*Olli purpureum mulcato corpore rorem
 Sutilis expressit crebro rosa verberare: quae, jam
 Tincta prius, traxit rutilum magis ignea succum.*

Thebanum poetam magnifice expressit Alexandrinus Claudianus L. 2. de Raptu v. 288, ore Plutonis Proserpinam consolantis:

*Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
 Sidera; sunt orbis alii; lumenque videbis
 Purius, Elysiumque magis mirabere solem,
 Cultoresque pios. illic preciosior aetas,
 Aurea progenies habitant; semperque tenemus,
 Quod superi meruere semel. nec mollia deerunt
 Prata tibi. Zephyris illic melioribus balant
 Perpetui flores, quos nec tua protulit Henna.
 Est etiam lucus arbor praedives Avernus,
 Fulgentes viridi ramos curvata metallo.*

*Haec tibi sacra datur. fortunatumque tenebis
 Autumnum, & sulvis semper dotabere pomis.*

& quae plura illic sequuntur.

63. AC JUVENUM SERIES.] varie hic turbatur; Hac enim invenias, & Ac, & At. mihi maxime probatur Colotiani libri scriptura, Hic, quam Achilles & Heinsius adnotarunt. sic paullo ante, Hic choreae cantusque vigent. deinde inmixta scripti, auctoribus libris, pro vulgari immista.

66. ET GERIT INSIGNI MYRTEA SARTA COMA.] Myrtae Veneri sacra, eademque gratissima. Vetus fama prodidit, Venerem, quum e mari exisset primulum, in myrto latuisse, ne conspiceretur nuda. notavit Servius grammaticus ad Eclog. 7. Maronis v. 62. paullo aliter Ovidius L. 4. Fastor. v. 139.

*Vos quoque sub viridi myrto jubet illa luxuri:
 Cassis, cur jubeat, (dijcite) certa subest.
 Litore siccabat rotantes nuda capillos.
 Viderunt Sisyri, turba proterva, Deam.*

At Scelerata jacet sedes in nocte profunda
 Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
 Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues
 Saevit, & huc illuc impia turba fugit.

70

Tum

*Sensit, & apposita texit sua corpora myrto.
 Tuta fuit facto: vosque referre jubet.*

Hi autem manes amantium in mature defunctorum coronas sibi capere dicuntur ex myrreto apud inferos uberrimo. Virgilius L. 6. Aen. v. 442.

*Hic, quos durus amor crudeli tabe peredit,
 Secreti celant calles, & myrtea circum
 Silva tegit.*

Ausonius Cupidine cruci adfixo, ipso initio: *Aëris in campis, memorat quos Musa Maronis,
 Myrteus amentes ubi lucus opacat amantes,
 Orgia ducebant Heroides.*

docte & perite dulcissimus Secundus noster, Juliae Eleg. 7.

*Et culti juvenes, non in comtaeque puellae,
 Expertae dulcem militiam Veneris,
 Myrteaserta tuo ferrent violasque sepulcro:
 Diceret atque aliquis, Sit tibi terra levis.*

67. AT SCELERATA JACET SEDES] Majusculo caractere scribi debet *Scelerata*, quum sit proprium nomen, docente Ovidio L. 4. Metam. v. 455. ubi de Furiis Junoni adfurgentibus:

*Quam simul agnorunt inter caliginis umbras,
 Surrexere Deae. sedes Scelerata vocatur.*

Ciceroni *Sceleratorum sedes* atque regio dicitur orat. pro Cluentio C. 61. recte sane *sedes*, locus sempiternis in piorum suppliciiis destinatus, unde nulla umquam liberatio. Hinc & sepulcra *sedes* dicebantur, quasi domicilia aeterna mortuorum. signanter quoque *jacendi* verbo est usus, ad designandum immensum illud Tartari profundum. qui Tartarus in ima fede *Scelerata* esse perhibebatur. Virgilius L. 6. Aen. v. 574.

cernis, custodia qualis

*Vestibulo sedeat, facies quae limina servet?
 Quinquaginta atris inmanis hiatibus Hydra
 Saevior intus habet sedem. tum Tartarus ipse
 Bis patet in praecipit tantum, tenditque sub
 umbras,*

Quantus ad aetherium caeli suspectus Olympum.

68. QUAM CIRCUM FLUMINA NIGRA SONANT] Maro L. 6. Aen. v. 548.

Respicit Aeneas subito, & sub rupe sinistra

*Moenia lata videt, triplici circumdata muro:
 Quae rapidus flammis ambit torrentibus amnis
 Tartareus Phlegethon, torquetque sonantia saxa.*

69. TISIPHONEQUE IMPEXA FEROS PRO CRINIBUS ANGUES] Non possum probare vel Fruterii *implexa*, vel Gebhardi *innexa*. Furias colubrino capillitio terribiles fecerunt cuncti poetæ: merito itaque Tisiphonem, quo foret terribilior, noster *inpexam* facit. nam hydros illos crudeles, augendae formidini, foede intortos ac ferali sibilo stridentes circum caput rotabant Eumenides, a Diis ultoribus inmissæ. Ovidius L. 4. Metam. v. 487.

*monstris exterrita conjux,
 Territus est Athamas: tectoque exire parabant.
 Obstilit infelix, aditumque obsedit, Erinnyis:
 Nexaque vipereis distendens brachia nodis,
 Caelariem excussit. motae sonuere colubrae.
 Parsque jacens humeris, pars circum tempora
 lapsae*

*Sibila dant, sanieque vomunt, linguasque
 coruscant.*

*Inde duos mediis abruptit crinibus angues;
 Pestiferaque manu raptos immisit. at illi
 Inoosque sinus Athamanteosque pererrant,
 Inspirantque graves animas.*

Maro L. 7. Aen. v. 446.

*At juveni oranti subitos tremor occupat artus:
 Deriguere oculi: tot Erinnyis sibilat hydris,
 Tantaque se facies aperit: tum flammae tor-
 quens*

*Lumina, cunctantem & quaerentem dicere
 plura*

*Reppulit, & geminos erexit crinibus angues,
 Verberaque insonuit.*

Papinius L. 1. Theb. v. 104.

*Centum illi stantes umbrabant ora cerasae,
 Turba minor diri capit.*

Auctor Culicis v. 217.

*Obvia Tisiphone serpentibus undique comta,
 Et flammæ & saeva quatit mihi verbera*
 Poena.

Silius L. 2. v. 543.

*dextrâ Dea concita saevam
 Eumenida incussit muris: tremuitque repente
 Mons circum, & gravior sonuit per litora fluctus.*

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
Stridit, & aeratas excubat ante fores.

Illic

*Sibilat insurgens capiti, & turgentia circum
Mutilus colla micat squalenti tergo serpens.*
Eadem Dirae, otium ubi contigerat a quotidianis sceleribus, colubros suos & diligenter pecebant, & in amne Cocyti lavabant. Naso L. 4. Metam. v. 450.

Ille sorores

Nocte vocat genitas, grave & implacabile numen.

*Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
Deque suis atros pecebant crinibus anques.*

Papinius L. 1. Theb. v. 88. ubi Oedipus Tisiphonae numen lucluosa prece invocarat:

Talia dicentii crudelis Diva severos

Advertit vultus. Inamoenum sorte sedebat

Cocyton juxta, resolutaque vertice crines

Lambere sulfureas permiserat anguibus undas.
quinimo vifae sunt mero ac lactitiae indulgere, in nuptiis Proserpinae, hydri una Liberi florem hilariter forbentibus. Claudianus L. 2. de Raptu v. 343.

Oblitae scelerum formidatique furoris

Eumenides cratera parant, & vina feroci

Crine bibunt: flexisque minis jam lene canentes

Extendunt socios ad pocula plena cerastas.

70. SAEVIT] fontes animas deserpit flagello ac taedis ardentibus. nam & hoc praecipue Tisiphones munus praeceteris duabus. Maro L. 6. Aen. v. 570.

Continuo fontis ultrix accincta flagello

Tisiphone quatit insultans, torvosque sinistra

Intentans anguis, vocat agmina saeva sororum.

Silius L. 2. v. 527.

Forte ferens sese Libycis Saturnia castris,

Virgineum increpitat miscentem bella furorem;

Atque iram turbata gradum, ciet ocium atram

Tisiphonen, imos agitantem verberare manes.

Seneca Med. v. 958.

Quonam ista tendit turba Furiarum impotens?

Quem quaerit? aut quo flammeos ictus parat?

Aut cui cruentas agmen infernum faces

Intentat? ingens anguis excusso sonat

Tortus flagello.

Valerius Flaccus L. 7. v. 147.

Turbidus ut poenis caecisque pavorens enssem

Corripit, & saevae ferit agmina matris Orestes:

Ipsum anques, ipsum horroni quatit ira flagelli.

His tormentis vivum se videntemque excarnificari sensit Nero post perentam matrem.

Suetonius C. 34. Neque tamen sceleris conscientiam, quamquam & militum & senatus popularumque gratulationibus confirmaretur, aut statim aut unquam postea ferre potuit: saepe confessus exagitari se materna specie, verberibus Furiarum, ac taedis ardentibus. Quin & factio per magos sacro, evocare manes, & exorare tentavit. Taedae illae ardentis erant Furiarum. Hodie autem Umbris faces dare consueverunt poetae tragici. idque non improbat videtur Augustinus Favoritus, poetae memoriae nostrae multo cultissimus, in carmine nobili ad Praefulem Paderbornensem ac Monasteriensem Ferdinandum Furstenbergium, Musarum patrem:

Hic merita insandos exercet poena tyrannos:

Hic Antonini lugent, saevique Neronis

Materna exululant agitati lampade manes.

Auctor Octaviae facem dedit Agrippinae ab inferis emerfae, sed aliam ob causam, v. 593. nimirum ut diro omine praeluceret sceleratis nuptiis Poppaeae ac Neronis. Nec vero peccant quidquam dramatici recentes. Habent a magno magistro L. 4. Aen. v. 469.

Eumenedum veluti demens videt agmina Pentheus,

Et solem geminum, & duplicis se ostendere Thebas:

Aut Agamemnonius scaenis agitated Orestes,

Armatam facibus matrem & serpentibus atris

Cum fugit, ultricesque sedent in limine Dirae.

71. TUM NIGER IN PORTA SERPENS: TUM CERBERUS ORE STRIDET] ita haec refinxit Scaliger; ut niger in porta serpens sit Hydra Lernaea. Sane illam in foribus Orci horrendum stridentem collocavit Maro L. 6. Aen. v. 287. & quidem cis Acherontem. trans fluvium vero Cerberus excubat, atque antri aditum, qua ad Manes est iter, terribili custodia tuetur: ut ibidem loci videbis v. 417. & apud Platonium Madaurensis L. 6. Metam. Hujus antri faucibus poeta noster portam vocat, propter angustias loci. Et porta quidem legitur in omnibus libris vetustis: ita ut mirari subeat, unde suum turba hauserint editiones vulgatae. Jam Cerberum ore stridere quis umquam dixit? ille vero latrat, & quidem ore trifauci. Maro L. 6. Aen. v. 417.

Cerberus haec ingens latratu regna trifauci

Personat, adverso recubans inmanis in antro.

Ovi-

Ovidius L. 4. Metam. §. 448. ubi Junonis ad inferos descensus:

Quo simul intravit, sacroque a corpore presum

*Ingemuit limen; tria Cerberus extulit ora,
Et tres latratu simul edidit.*

Seneca Herc. fur. §. 783.

*Hic saevus umbras territat Stygius canis,
Qui trina vasto capita concutiens sono
Regnum tuetur.*

Silius L. 13. §. 591.

*Cerberus heic raptis peragrat quum Tartara
vinculis,*

*Non ipsa Alecto, non foeta furore Megaera
Audet adire ferum, dum fractis mille catenis
Viperea latrans circumligit illa cauda.*

Apulejo romanibus oblatrare faucibus dicitur. quibus facile accedant alii trecenti, si fit opus. Atque ut latrare est canum; sic stridere serpentum infernarum. quales centum in júbis colli villisque capitibus gestabat Cerberus, longuamque insuper in cauda draconem. Quare revocandam arbitror librorum scriptorum lectionem, qui cuncti magno consensu serpentum habent. Harum serpentum ore stridebat horrendus canis: suo autem latrabat. Virgilius L. 6. Aen. §. 419.

*Cui vates horrere videns jam terga colubris,
Melle soporatae & medicatis frugibus offam
Objicit.*

Horatius L. 3. Od. 11.

*Cessit inmanis tibi blandienti
Janitor aulae*

*Cerberus: quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, saniesque manet
Ore trilingui.*

ob hanc rationem idem poeta centicipitem vocavit Cerberum L. 2. Od. 13.

*Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?*

Naso Epist. Deianirae §. 94.

*Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi
Geryones; quamvis in tribus unus erat.
Inque canes totidem trunco digestus ab uno
Cerberos, implicitis angue minante comis.*

Papinius L. 2. Theb. §. 26.

*Illos ut caeco recubans in limine sensit
Cerberus, atque omnes capitum subrexit hiatu;*

*Saevus & intranti populo, jam nigra tumebat
Colla minax, jam sparsa solo turbaverat ossa.
Auctor Culicis §. 220.*

*Cerberus & diris flagrans latratibus ora,
Anguibus hinc atque hinc horrent cui colla re-
flexis.*

Seneca Herc. fur. §. 785.

*fordidum tabo caput
Lambunt colubrae: viperis horrent juba:
Longusque tortu sibilat cauda draco.*

tum paucis interjectis:

*ecce, latratu gravi
Loca muta terret, sibilat totos minax
Serpens per armos: vocis horrendae fragor
Per ora missus terna felices quoque
Exterret umbras.*

Valerius Flaccus, de Coeo, L. 3. §. 228.

*illum fluvius & nocte remensa
Eumenidum canis, & sparsae juba reppulit
hydrae.*

& vir maximus Angelus Politianus Nutric. §. 291. de Orpheo:

*Illius arguis etiam patuere quevelis
Tartara: terrificis illum villosa colubris
Tergemini stupuere canis latratia monstra.*

Recte etiam niger dicitur, epitheto communi rerum omnium infernarum. Ovidius Epist. Phyllidis §. 72.

*Et domitiae bello Thebae, fusique bimembres,
Et pulsata nigri regia caeca Dei.*

Dies niger Propertio est emortalis, L. 2. Eleg. 19. §. 20.

*At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.*

de hoc ipso Cerbero Seneca Herc. fur. §. 59. verbis Junonis:

*At ille, rupto carcere Umbrarum, ferox
De me triumphat, & superbifica manu
Atrum per urbes ducit Argolicas canem.*

& Agamemn. §. 12.

nonne vel tristes lacus

*Incolere satius? nonne custodem Stygis
Tergemina nigris colla jactantem júbis?*

epitheti rationem commode exposuit Martinus de Roa, Jesuita Hispanus, eruditae doctrinae laude inter suos non ultimus, L. 6. Singularium C. 15. & Caspar Barthius, saepe nobis memoratus, ad Papin. L. 4. Theb. §. 440. In versiculo minore, pro *Stridet*, malo *Stridit*, cum Achille Statio. Sane antiquos sic extulisse; deinde a *strideo* coepisse dici *strides*; notavit Servius ad L. 2. Aen. §. 417. quamquam *strido* & *strideo* tam tertiae quam secundae conjugationis inveniri ostendit Priscianus L. 8. 9. 10. Nic. Heinsius hunc locum in Adversariis ita constituebat,

*Tum niger intorto serpentum Cerberus ore
Stridit.*

Illic Junonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota.

75 Porrectusque novem Tityus per jugera terrae
Adfiduas atro viscere pascit aves.

Tan-

73. JUNONEM TENTARE IXIONIS AUSI] Hae fabellae satis sunt notae, nec operose explicandae. Interim observare te volo, in Ixione, & Tityo, ac Tantalo, potissimum infudasse poetarum ingenia, ubi in priorum poenae scaenam carminum instruerent: nisi quod, praeter istos, & Sisyphus & Danaides maxime fuerint insignes. Ovidius L. 4. Metam. *ŷ.* 456.

*Viscera praebebat Tityos lanianda; novemque
Jugeribus distentus erat. tibi, Tantale, nullae
Deprenduntur aquae: quaeque imminet, effu-
git arbos.*

*Aut petis, aut urges ruiturum, Sisyphoe, saxum.
Voluitur Ixion: & se sequiturque fugitque.
Molirique suis letum patruelibus auras,
Affiduae repetunt, quas perdant, Belides undas.
Quos omnes acie postquam Saturnia torva
Vidit, & ante omnes Ixiona; &c.*

parcam plura adscribere. Sed tu cum utroque equite Romano contende Romanae tra-goediae auctores (neque enim ab uno enatae sunt, quas nunc superstitites habemus) Herc. fur. *ŷ.* 750. Thyest. ipso initio: Hippol. *ŷ.* 1229. Agamemn. *ŷ.* 15. Octav. *ŷ.* 620. Horatium L. 3. Od. 11. *ŷ.* 21. Claudianum L. 2. de Raptu Proserp. *ŷ.* 335. Lucretium L. 3. *ŷ.* 995. Propertium L. 2. Eleg. 1. *ŷ.* 67. Eleg. 13. *ŷ.* 61. Eleg. 16. *ŷ.* 29. L. 4. Eleg. 11. *ŷ.* 23. Papinium L. 4. Theb. *ŷ.* 536. Ceterum tentare, quo verbo noster utitur, verbum est libidinis ac nequitiae. Horatius L. 3. Od. 4. *ŷ.* 69.

*Testis mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integras
Tentator Orion Dianae,
Virginea donatus sagitta.*

Ovidius L. 1. Art. Amat. *ŷ.* 389. quo loco dissuadet ancillarum corruptionem:

*Hoc unum moneo, (si quid modo creditur arti,
Nec mea dicta rapax per mare venius agii)
Aut non tentaris, aut perforce, tollitur index,
Cum semel in partem criminis illa venit.*

Valerius Maximus L. 6. C. 1. M. Claudius Marcellus aedilis curulis C. Scantinio Capitolino trib. pl. diem ad populum dixit, quod filium suum de stupro appellasset. ——— Ci-

tatus itaque Scantinius reus, uno teste qui tentatus erat, damnatus est. Juvenalis Sat. 10. *ŷ.* 305.

*Non licet esse viris: nam prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.*
apud Arbitrium saepiculae occurrit: sed non exscribam.

74. VERSANTUR CELERI NOXIA MEMBRA
ROTA] in Colbertino codice *Vexantur* erat. male. noster infra Eleg. 6.

Versatur celeri Fors levis orbe rotae.
Seneca Hippol. *ŷ.* 1235, numeris rem ipsam experimentibus:

*Et tu mei requiesce Pirithoi pater.
Haec incitatis membra turbinibus ferat
Nusquam resistens orbe revoluta rota.
& Herc. fur. *ŷ.* 750.*

Rapitur volucris tortus Ixion rota.
ipse magnus magister L. 4. Geor. *ŷ.* 484.

*tenuitque inhians tria Cerberus ora,
Atque Ixionii vento rota consuit orbis.*
75. PORRECTUSQUE NOVEM TITYUS PER
JUGERA TERRAE] Homerus L. 11. Odyss. *ŷ.* 575.

*Καὶ Τίτυον εἶδον γαίης ἐρικυδέος υἱὸν,
Κεῖμενον ἐν δαπέδῳ, ὃ δ' ἐπ' ἐνέα κέϊλο πέ-
λεγεα.*

*Et Tityum vidi Terrae gloriosae filium,
Prostratum in pavimento: hic vero per novem
jacebat jugera.*

ita interpretes, secutus poetas Latinos: & sic in Herodoto Laurentius Valla. tamen plethrum erat jugero minus, ut notavit Budaeus ad Leg. ult. *Si mensor fals. mod. dix.* & Marcus Velleus Epist. ad Lipsium 15. Lucretius L. 3. *ŷ.* 1003, cui Tityus est hominis amore perditus imago:

*Qui non sola novem dispanfis jugera membris
Obtineat, sed qui terrae totius orbem:
Non tamen aeternum poterit perferre dolorem:
Nec praebere cibum proprio de corpore semper.*
Virgilius L. 6. Aen. *ŷ.* 595.

*Nec non & Tityon, Terrae omniparentis a-
lumnum,
Cernere erat: per tota novem cui jugera corpus
Porrigitur.*

Propertius L. 3. Eleg. 3. *ŷ.* 62.

Num

Tantalus est illic, & circum stagna: sed acrem
Jam jam poturi deserit unda fitim.

Et

*Num tribus infernum custodit faucibus an-
trum*

Cerberus: & Tityo jugera pauca novem.

Claudianus L. 2. de Raptu Proserp. v. 338.

Et Tityos tandem spatiosos erigit artus:

Squalentisque novem detexit jugera campi.

Tantus erat!

Mirifica sunt quae Pausanias narrat in Phocicis, sive L. 10. *Ad eundem torrentis alveum* [apud Panopenses] est Tityi sepulcrum. aggeris ambitus nihilo major unius stadii triente. *Versus in Odyssæa est,*

Porrectumque novem Tityon per jugera terrae.

Hunc versum non ad Tityi magnitudinem, sed ad illam in qua situs est aream pertinere existimant, quod novem ea jugerum sit. At Cleon Magnes (ex iis Magnesiis, qui Hermi sunt accolae) eos maxime homines rerum miraculis fidentem habere non consuevit dicebat, quibus in tota vita non contigisset quidquam intueri, quod esset communis hominum opinione majus. Se certe adduci posse ut crederet, & Tityum, & alios, ea magnitudine, quam fama prodidit, fuisse. Venisse enim forte se aliquando Gades; & ab ea insula cum tota sui comitatus turba, quod id Hercules imperasset, enavigasse: mox iterum Gades reversum marinum hominem in litus ejectum invenisse, nihilo breviorum jugerum quinque spatio, qui fulmine ictus conflagravit. Sed & hic plethrorum mensura est usus scriptor Graecus. Quidquid est de rebus Tityi, mihi videntur omnium optime sapuisse theologi illi antiqui, quorum sententiam exponit Macrobius L. 1. in Somn. Scipion. C. 10. Ipsam quoque poenarum descriptionem de ipso usque conversationis humanae sumtam crediderunt: vulturum secur immortale tondentem, nihil aliud intelligi volentes, quam tormenta malae conscientiae obnoxia flagitio viscera interiora rimantibus, & ipsa vitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantibus, semperque curas, si requiescere forte tentaverint, excitantis, tamquam fibris resuscitantibus inhaerendo, nec ulla sibi miseratione parcentis, lege hac, qua se iudice nemo nocens absolvitur, nec de se suam potest vitare sententiam. Ceterum apud Albium Tityos scribi debet: quomodo semper scribitur in optimis quibusque codicibus, monente Heinio Not. in Ovid. L. 4. Metam. v. 457. & nos quoque in multis libris conspeximus.

Wittianus prior habebat *Profectusque*: quod potuit fuisse *Profectusque*. sic loquitur Lucretius L. 3. v. 1002.

*Nec Tityon volucres ineunt Acherunte jacen-
tem:*

*Nec, quod sub magno scrutentur pectore, quid-
quam*

*Perpetuam aetatem poterunt reperire profecto,
Quamlibet inmani profectu corporis exstet.*

Tamen non damno receptam scripturam: quae & ipsa recta est, & fulcitur Maronis auctoritate.

76. ADSIDUAS ATRO VISCERE PASCIT AVES] Homerus duos vulturios Tityo adfixit: unum Virgilius. Et habuit uterque suos sectatores. vide Servium ad L. 6. Aen. v. 595. Lutatium ad Papin. L. 11. Theb. v. 14. *Adsiduas* (quomodo in optimis Virgillii codicibus scribi notavit Pierius) hic malo, quam *Affiduas*; etsi aliter fere statuunt Grammatici. Hic, inquam, ista malo: non enim ubique. Movet me Pompeii Festi ratio prima: nam duae reliquae ad alium pertinent significatum: *Adsiduus dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi consedisse videatur.* tales erant hi duo vultures. Vide tamen doctissimi nostri Vossii Etymologicon. a Festo stat Christian. Becmanus Origin. L. L. p. 756.

77. TANTALUS EST ILLIC, ET CIRCAT STAGNA] *to circat* a Scaligero est: quod verbum idoneis, ni fallor, auctoritatibus firmavi ad Propert. L. 4. Eleg. 9. v. 35. Tamen hic loci non libet abire a vulgata scriptura *circum*, quam agnoscunt omnes libri. Illic est Tantalus, & circum Tantalum sunt stagna. Apud Homerum stat ille in lacu, aqua ad mentum adfluente. quod pulcre expressit Naso L. 2. Artis Amat. v. 605.

O bene, quod frustra captatis arbore pomis

Garrulus in media Tantalus ariet aqua!

Seneca Herc. fur. v. 752.

In amne medio faucibus siccis senex

Sectatur undas; abluat mentum latex;

Fidemque cum jam saepe decepto dedit,

Perit unda in ore: poma destituunt samem.

Sane ipse Scaliger in novissima editione deseruit hanc suam correctionem; & Roberto Titio scholastice obloquente solum reposuit notam incivilitatis. Miror vero Albium nostrum de fame Tantalii, altera poenarum parte,

Et Danaï proles, Veneris quae numina laesit,
 80 In cava Letheas dolia portat aquas.
 Illic sit, quicumque meos violavit amores,
 Optavit lentas & mihi militias.

At

te, nihil meminisse. nam profecto uberem phantasiae poeticae materiam dare poterant illa pyra, & mala, & poma Punica, & ficus jam dulces, & virescentes olivae, quae capiti ejus iminebant, & manum famelici fenicio certatim invitabant. Facile credam, judicio ab istis abstinuisse, & noluisse luxuriare.

79. DANAI PROLES] notissima fabula, vel ex Epistola Hypermnestrae Nafoniana. Adde, si voles, Apollodorum L. 2. Biblioth. C. 1. Horatium L. 3. Od. 11. Julium Hyginum Fab. 168. & 170. Servium in L. 10. Aen. 5. 497. Damnae dicuntur apud inferos a quam assidue ingerere in vas pertusum. Hinc paroemia, *Danaidum dolium*. Et tamen illas Minerva & Mercurius, Jovis imperio, ab iniis patruclium caedibus expiaverant, auctore Apollodoro, loci laudati §. 5. Adagiorum collectores omiserunt vetus proverbium, *Danaï filiae*: quod jactari solebat de grege numerofo filiarum. Exstat hoc proverbium apud Ciceronem, & quidem citra ullam contumeliae significationem, Paradox. 6. C. 1. *Filiam quis habet? pecunia est opus. Duas? majore. plures? majore etiam.* & si, ut ajunt, *Danaï quinquaginta sint filiae, tot dotes magnam quaerunt pecuniam. quantum enim cuique opus est, ad id accommodatur, ut ante dixi, divitiarum modus.*

79. VENERIS QUOD NUMINA LAESIT] Veneris Maritae & Conjugalıs. Homerus L. 5. Iliad. 5. 429, ore Jovis ad Venerem a Diomede fauciam:

Ὅν τοι, τέκνον ἐμὸν, δέδοται πολεμῆια ἔργα.
 Ἄλλὰ σὺν ἡμετέροισιν ἐμετέροισιν ἔργα γάμοιο.
 vertit Eobanus:

*Non est, crede, tui mea filia muneris, istas
 Bellorum tractare artes: tua munera sunt,
 Pestoribus juvenum dulces immittere flammās,
 Legitimique faces curare & foedera lecti.*

Venerem & Junonem inter Deos Conjugales ac generalis tori custodes honore quodam praecipuo cultas fuisse, fatis est notum. vide Plutarchum in Quaestionibus Romanis, eo loco quo quaerit, cur mense Majo mulieres non nubant. Apud Hermionenses religiose

observabatur, ut virgines, atque etiam viduae, quae essent in viri manum conventurae, ante nuptias Veneri sacrum facerent. Eratque in montibus eorum *Veneris Sponsae* cella, a Thefeo, quum Helenam uxorem duxisset, extructa. auctor Pausanias in Corinthiacis, sive L. 2. qui Pausanias & *Venerem Junonem* commemorat, ad quam pro filiarum nuptiis sacrificare solenne fuerit matronis Laconicis, L. 3. *Venerem Juslam*, h. e. quae legitimas nuptias conciliaret, adpellat Papinius L. 1. Theb. 5. 531.

tunc rex longaevis Acasten

(Natarum haec alitrix, eadem & fidiissima custos
 Lecta sacrum Juslae Veneri occultare pudorem)
 Imperat adiri, tacitaeque innumurat aure.

Hujus Veneris numen laeserant Danaides, occisus per quietem maritis. Sed scribendum est apud nostrum, *Veneris quae numina laesit*; quo modo scribitur in libris veteribus. nam quamvis vocula *quod* rationem poenae reddere videatur, tamen ab ita mente nostri poetae. Non enim dicit, cunctas Danaï filias in Tartaro torqueri: sed vero illas, quae Veneris Maritae numine temerato conjuges suos jugulassent. Earum erant quadraginta octo. duae enim fuerunt inventae, quae neglecto perfidi patris imperio sponis suis pepererunt; Lynceo quidem Hypermnestra, Hippolyto autem Bebrycia. Atque haec ab antiquis Historicis ita tradi scribit Eustathius in Perieges. Dionysii Alexandrini 5. 805. & non obscure innuit Apollodorus L. 2. Biblioth. C. 1. §. 4. *στασιασάντων δὲ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλοις περὶ τῆς ἀρχῆς, ὕπερον Δαναὸς τοὺς Αἰγυπτίους παῖδας, πλὴν ἐνὸς ἢ δυοῖν, διὰ τῶν τοῦ ἀνδρὸς θυγαλέων ἀνεΐλε.* *Qui quum de regno inter se contenderent, Danaus Aegypti filios, praeter unum aut alterum, filiarum suarum opera necavit.* Igitur haec duae sorores propter meritum pietatis in sedibus beatorum debebant, ceteris in Tartari barathrum detrusis.

82. OPTAVIT LENTAS ET MIHI MILITIAS] optavit ut haec Messalae expeditio esset difficilis, & tardo spissoque procederet gradu. *Militiae*, sunt munia castrensia, aestare dependi

At tu casta, precor, maneat, sanctique pudoris
Adfideat custos fedula semper anus.

85 Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
Deducat plena stamina longa colo.
Ac circa gravibus pensis adfixa puella
Paullatim fomno fessa remittat opus.

Tunc

pendi solita, quum sub dio ac pellibus habetur miles. Nos Gallico vocabulo appellamus *campagnes*. Propertius *castra* dixit in eodem negotio, languentis ex desiderio puellae, L. 4. Eleg. 3. v. 18.

*Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur haec castris quarta lacerna tuis.*

84. SANCTIQUE PUDORIS ADSIDEAT CUSTOS SEDULA SEMPER ANUS] *nutricem*, opinor, intelligit. Ovidius L. 10. *Metam.* v. 382, in historia Myrrhae:

*Murmura verborum fidas nutricis ad aures
Pervenisse ferunt, limen servantis alumnae.
Surgit anus, reseratque fores.*

paullo post:

*Instat anus; canosque suos, & inania nudans
Ubera, per cunas alimenta que prima precatur,
Ut sibi committat, quidquid dolet.*

Valerius Flaccus L. 5. v. 353.

*Substitit, & moesto nutricem adfata timore est:
Quae manus haec, certo ceu me petat agmine,
mater,*

Advenit, haud armis, haud umquam cognita cultu?

*Quaere fugam, precor, & tutos circumspice
satus.*

Audit virginei custos grandaeva pudoris

Henioche, cultus primi cui creditus aevi:

Tum trepidam dictis firmans hortatur alumnam.

Auctor Ciris v. 219.

*Quam simul Ogygii Phoenicis filia Carme
Surgere sensit anus: sonitum nam fecerat illi
Marmoreo aeratus fridens in limine cardo:
Corripit extemplo fessam languore puellam,
Et simul, O nobis sacrum caput, inquit, alumna,
Non tibi nequidquam viridis per viscera pallor
Aegrotas tenui suffudit sanguine venas.*

tamen si quis matrem fuisse malit, cum eo non contendam. habebit is Albius ipsum a se stantem Eleg. 7. v. 63.

85. HAEC TIBI FABELLAS REFERAT] ut fieri amat inter mulierculas. Naso L. 4. *Metam.* v. 32.

*solae Minyëides intus,
Intempesiva turbantes festa Minerva,
Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant,
Aut haerent telae, famulasque laboribus urgent.*

*E quibus una levi deducens pollice filum:
Dum cessant aliae, commentaque sacra frequentant,*

Nos quoque, quas Pallas melior Dea detinet, inquit,

*Utile opus manuum vario sermone levemus:
Perque vices aliquid, quod tempora longa videri*

Non sinat, in medium vacuas referamus ad aures.

Dicta probant, primamque jubent narrare sorores.

sic & ipsae Deae solebant, lanam quum facerent. nam & Deae habebant aliquid muliebri, ac garrulum. vide sis Maronem L. 4. *Geor.* v. 345.

86. DEDUCAT PLENA STAMINA LONGA COLO] nonnulli libri habent *pleno colo*: id quod antequam dictum esse volunt. Cur non potius aberrationem scribae librarii? monimus nuper ad Propert. L. 4. Eleg. 9. v. 48.

87. AC CIRCA GRAVIBUS PENSIS ADFIXA PUELLA] Circa, majuscula C scribi vult Scalliger, quia sit nomen proprium, Κίρκη. Sed tamen, quin sit adverbiale, non magnopere pertendit. Gebhardi quintus Palatinus Circha habebat: tertius autem Circa. Magis placet Jani Gulielmii, doctissimi adolescentis, & nimis acerbe rapti, sententia L. 2. Verisimil. C. 17. nimirum puellis servulas peculiarias (hoc est, quae in peculio forent) dari sole-re, ut in lanificio una essent, easque sectarentur, & curarent. Has vero servulas Latine circa illam esse dici. Hanc in rem profert hunc ipsum Tibulli locum; itemque alterum ex Eunucho Terentii, Act. 3. Sc. 5. v. 33, ubi Chaerea fortunas suas Antiphoni denarrat:

Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante:
 90 Sed videar caelo missus adesse tibi.
 Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
 Obvia nudato, Delia, curre pede.

Hunc

Abducit secum ancillas: paucae, quae circum illam essent manent

Noviciae puellae: continuo haec adornant ut lavet.

Ita Gulielmius. Recte, & vere. nam & ita Q. Curtius, nitidissimus scriptor, L. 4. C. 10. E s p r a t o n i d u s q u i c i r c a r e g i n a m e r a n t, Tyriotes inter trepidationem lugentiam, elapsus per eam portam, quae, quia ab hoste aversa erat, levius custodiebatur, ad Davii castra pervenit. Maro quoque, de apibus in pugnam ituris, L. 4. Geor. v. 75.

Et circa regem atque ipsa ad praetoria densae Miscentur, magnaeque vocant clamoribus hostem.

deinde circum dixit, exemplo Terentii, consuturus modulatae suavitati, v. 334.

At mater sonitum thralamo sub fluminis alii Sensit. eam circum Milesia vellera Nymphae Carpebant, byali saturo fucata colore.

Martialis L. 1. Epigr. 91.

Omne sed officium circa te semper obibat Turba tui sexus, non aedeunte viro.

Cicero L. 1. in Verrem. C. 48. Homo Ligurum accusare coepit, qui in re adventitia atque hereditaria tam diligens, tam attentus esset: debere eum aiebat suam quoque rationem ducere: multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet. Vocat canes illos homines, quorum ministerio utebatur in praeda indaganda, sumto a re venatoria vocabulo.

89. NEC QUISQUAM NUNTIIET ANTE] est in nonnullis libris ne quisquam: ut ipse subiti adventus sui velit esse nuntius, atque ita tamquam coelo delapsus adesse videatur. Probarunt homines docti, a quibus dissentire non possum. Talis reditus inopinati exemplum turpe in Antonio profcindit Tullius Philipp. 2. C. 31. Cum hora diei decima fere ad Saxa Rubra venisset, delinuit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotavit ad vesperam: inde cisio celeriter ad urbem ad vestus domum venit capite involuto. Janitor, Quis tu? A Marco tabellarius. Confestim ad eam, cuius causa venerat, deducitur: eique epistolam tradit. quam cum illa legeret stans, erat enim amatorie scripta: caput autem literarum,

sibi cum illa mimae posthac nihil futurum: omnem se amorem abiecit illinc, atque in hanc transfudisse: cum mulier fletet uberius, homo misericors ferre non potuit. caput aperuit, in collum irvasit. O hominem nequam! quid enim aliud dicam? magis proprie nihil possum dicere. Ergo, ut te catamitum, nec opinato cum ostendisses, praeter spem mulier adspiceret, idcirco urbem terrore nocturno, Italiam multorum dierum metu perturbasti? Haec in quibusdam verbis nonnihil variant apud Gellium L. 7. C. 11. quem aut aliis libris fuisse usum oportet, aut memoriae suae nimium tribuisse. De nuntio praemisso res est pervulgata. Terentius Hecyr. Act. 3. Sc. 1. v. 34.

Abi Parmeno intro, ac me venisse nuntia.

Vide, praeter Plutarchum in Quaestionibus Romanis, Nannium nostrum L. 2. Miscell. C. 14. Francisc. Luisinum L. 1. Parerg. C. 20. M. Ant. Muretum L. 13. Var. Lect. C. 7. Jacobum Pontanum, Jesuitam, L. 1. Bellar. Attic. Syntagm. 4. qui homo non ausus nominare I. Casaubonum, quem excerpit, remittit nos ad Auctorem Commentarii in Theophrasti Characteres morales. Sunt qui putent, locum Tibulli ad hunc morem nihil pertinere, quum Delia non esset ejus uxor. Nolo operose ostendere, quantum illi erent. facile videbunt, etiam amantibus tales nuntios in usu frequente fuisse, si Terentium ceperint arbitrum Heaut. Act. 1. Sc. 2. & praecipue Act. 2. Sc. 3.

90. SED VIDEAR COELO MISSUS ADESSE TIBI] commode hunc versiculum enarrant viri eruditi, Bernardinus Kealinus Annor. C. 4. Muretum L. 13. Var. Lect. C. 7. & Desiderius Heraldus Comm. in Apologet. Tertull. C. 10. etiam ante illos, caelo mitti quid esset, ex Minucio Felice exposuit sanctissimus vir Lactantius L. 1. Divin. Instit. C. 11.

91. LONGOS TURBATA CAPILLOS] ita uti quae ornantur nulli. qualis Antiphila illa apud Comicum, Heaut. Act. 2. Sc. 3. v. 49.

Capillus passus, prolixus, circum caput Reiectus negligenter.

Hunc precor, hunc utinam nobis Aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

93. HOC PRECOR, HUNC ILLUM] in sexto Palatino erat, *Nunc precor.* unde Gebhardus *Hunc precor* effinxit. quomodo & ante illum Achilles ex vetustae scripturae vestigiis. Et recte eos fecisse ostendit tertius meus codex, in quo liquidis literis *Hunc precor* exaratum legitur: quod & excerpta Antonii Perreji agnolcunt. quae lectio quanto sit alacrior

vulgari, nemo non videt. Etiam pro *illum*, quod parum commode huc quadrat, *utinam* restituendum arbitror, sobria ac pudente inmutatione. sic certe Naso L. 3. Trist. Eleg. 5. *Ÿ. 55.*

*Hunc utinam nitidi Solis praenuntius ortum
Adferat admisso Lucifer albus equo.*

IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti soles, ne noceantque nives:
Quae tua formosos cepit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est.

5 Nu-

I. SIC UMBROSA TIBI CONTINGANT TECTA] Non lacellum hic intelligit, sed arborum umbracula, quae a sole & coeli injuriis tegerent Hellepontiacum numen. Poeta vetus in Priap. Carm. 84. *Ÿ. 6.*

*Placet, Priape? qui sub arboris coma
Sacrum soles revincte pampino caput
Ruber sedere cum rubente fascino.*

Ideo saepe avium contumelias experiebatur; & quidem inultus, ni defenderet vis amica. ibidem *Ÿ. 11.*

*Abegimusque voce saepe, quum tibi
Senexve corvus, inpingerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.*

Ipse vero, quam haec aegre tulerit, non dissimulat apud Horatium L. 1. Sat. 8. ita enim sibi inprecatur, si sciens fallit, *Ÿ. 37.*

*Mentior at si quid, merdis caput inzuimer albis
Corvorum, atque in me veniat mictum atque cacatum*

Julius, & fragilis Pediacia, furque Voranus.

Quae hic tecta, aliis tegmina dicuntur: Maro Eclog. 1.

Tyrrhene, tu patulae recubans sub tegmine fagi.

Lucretius L. 1. *Ÿ. 993.*

Nec res ulla geri sub coeli tegmine posset.

Cicero in Arateis:

Inde est ales avis lato sub tegmine coeli.

cum Tibullo nostro facit Propertius L. 2. Eleg. 20. *Ÿ. 31.*

*Unum litus erit sopitis, unaque tecto
Arbor, & ex una saepe bibemus aqua.*

& Naso Epist. Oenonae, *Ÿ. 13.*

*Saepe greges inter requievimus arbore tecti;
Mistaque cum foliis praebuit herba torum.*

ac L. 1. Pontic. Epist. 2. *Ÿ. 25.*

Adde loci faciem nec fronde nec arbore tecti;

Et quod iners hiemi continuatur hiems.

2. NE CAPITI SOLES] magni & intensi calores poëtis soles dicuntur. ostendit Barthius Animadv. ad Papin. L. 4. Theb. *Ÿ. 831*, Albiano hoc loco simul explicato. Sed & alii extra carmen ita loquebantur. Suetonius Jul. C. 57. *Laboris ultra fidem patiens erat: in agmine nonnumquam equo, saepius pedibus anteibat, capite detecto, seu sol seu imber esset.*

3. QVAE TUA FORMOSOS CEPIT SOLERTIA] Donati excerpta in Terent. Eunuch. Act. 3. Sc. 2. *Ÿ. 25.* SOLERS, quasi totus ex arte consistens, ut ὅλος ἀεὶ ἦ; quod Latiniis verbis, quasi solus in arte, sit. Huic INERS contrarium. Nam solers quasi ὅλος ἀεὶ ἦ dictus. ὅλον, solum. ut ἄξ̄ sex, & ὄς sus dicimus. Haec ille Grammaticus, qui utinam minus lacerad nos pervenisset. & sic fere Festus in *Solitauvilia*. Sed tamen habet solertia quamdā astutiae ac calliditatis, quae ad fraudem declinet, significationem. Exemplum est in Prometheo apud purissimum poëtarum Catullum, Carm. 61. *Ÿ. 294.*

- 5 Nudus & hibernae producis frigora brumae,
Nudus & aestivi tempora sicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi respondet rustica proles,
Armatus curva sic mihi falce Deus.

Tu,

*Post hunc consequitur solerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris vestigia poenae:
Quam quondam silici restrictus membra catena
Per solvit, pendens et verticibus praeruptis.*

Cicero L. 1. de Offic. C. 10. ubi de Q. Fabio Labeone, arbitro Nolanis & Neapolitanis de finibus a senatu dato: *Decipere hoc quidem est, non judicare. Quocirca in omni re fugienda est talis solertia.* Jo. Jovianus Pontanus L. 3. de Prudent. C. 21. *Quocirca & sagaces, & solertes, & astuti, callidique, & vasti, & versuti, veteratoresque magis a natura sunt, quam ab institutione aut usu; quamquam & hi ab assuetudine vires majores accipiunt, utque urticae in solo pingui & stercoreato validiores efficiuntur. Quamobrem nec solertiam, nec sagacitatem, multo minus astutiam, calliditatemque, quae ad fraudem declinant, prudentiam esse volumus, aut ejus ancillas, ac sumministras: quamvis si solertia, si sagacitas, si celeritas illamentis, si tarditas ratione fuerint atque inter agendum modo mensuraque temperatae, prudentia a famulatu videantur nullo modo repellendae. Sed sunt ibi plura, quae cum fructu leges.*

4. NON TIBI BARBA NITET, NON TIBI
CULTA COMA EST] ipse Lampfacenus, Carm.
77.

*Quod sum jam senior, meumque canis
Cum barba caput albicat capillis.*

Habebat alter Wittianus, cum uno Heinssii, nec tibi culta coma est. quod nequaquam probro. Erat autem Priapus forma fati mala, atque adeo ridicula: ut passim est videre & in poematibus, & in reliquiis marmorum antiquorum. Quocirca emendetur Probus grammaticus, cujus nota in L. 4. Geor. v. III, ita circumfertur: *In Hellesponto est Lampfacum oppidum, in quo Priapus formosissimus dicitur esse, quem cives ejus colunt ut Deum. Is autem in horto ponitur, ut avibus formidini sit. itemque noctu furibus, quod interdum custos videtur stare.* Primum Priapus famosissimus, hoc est celeberrimus, scribi debere cuivis adparet. deinde tractas voculas ita in suum ordinem rediges: *ut avibus formidini sit interdum; itemque noctu furibus, quod custos vide-*

tur stare. Vult dicere, fures in tenebris terri conspecto Priapi signo, ac vereri ne ille circitor sit aliquis, aut excubitor.

6. TEMPORA SICCA CANIS] odiosa repetitio syllabarum, *ca, ca;* atque etiam, nisi fallor, vitiosa. dixi ad Propert. L. 4. Eleg. 9. v. 7.

7. BACCHI RUSTICA PROLES] ex Venere, ut Lampfaceni jactabant. & sic Diodorus Siculus L. 4. Biblioth. Histor. Pausanias Boeotic. five L. 2. Descr. Graec. Junius Philargyrius in Virgil. L. 4. Geor. v. III. Veneris quidem filium agnoscit Lucianus, sed de patre silet, Dialogo Apollinis & Bacchi. Alii Bacchi filium faciunt, sed ex nescio qua Naide, aut Chione, nympa. Denique Macrobius, homo diligentiae quam judicii laude commendatior, ex lepore satum adfirmat, errore factis stulto. sic enim scribit L. 6. Saturn. C. 5. *AURITOS LEPORES non Maro primus usurpat, sed Afranium sequitur, qui in prologo ex persona Priapi ait:*

nam quod vulgo praedicant

Aurito me parente natum, haud ita est.

At Priapus dicit, injuriam sibi fieri ab iis; qui eum Panos aut Sileni filium perhibeant, aut etiam Satyri alicujus auriti; quum sit Liberi patris vera proles.

8. ARMATUS CURVA SIC MIHI FALCE DEUS] Exstat hic versiculus in omnibus libris scriptis. Neque est inventus quisquam, qui de ejus germanitate dubitaret, extra unum Muretum. Merito autem falcem Priapo dat poeta: haec enim est illius nota propria, ut fulmen Jovis. Maro L. 4. Geor. v. 110, de apibus:

Invitent croceis balantes floribus horti,

*Et custos furum atque avium cum falce saligna
Hellespontiaca servet turula Priapi.*

Ipse tamen aliquando hanc falcem suam male fervavit, sive victus sopore, sive quod plus paullo addibisset. de quo dolenter conqueritur Carm. 55.

Credere quis possit, falcem quoque, turpe fateri,

De digitis fures surripuisse meis?

ferias hujus falcis rationes apud Phurnutum reperies lib. de Nat. Deor. C. 27.

- Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit,
 10 Cedas. Obsequio plurima vincit amor.
 Sed te ne capiant, primo si forte negarit,
 Taedia. paullatim sub juga colla dabit.
 Longa dies homini docuit parere leones,
 Longa dies molli saxa peredit aqua.
 15 Annus in apricis maturat collibus uvas,
 Annus agit certa lucida signa vice.
 Nec jurare time. Veneris perjurja venti
 Irrita per terras, & freta longa ferunt.

Gra-

II. SED NE TE CAPIANT] concinnius Colbertinus codex, *Sed te ne capiant.* atque ita Sfortiæ liber apud Statium; & ex Thuaneo Guyerus, deinde *negarit* mavult Nic. Heinsius. probò, & sequor.

13. LONGA DIES HOMINI DOCUIT PARERE LEONES] Aonius Palæarius L. 2. de immortalitate animorum §. 370.

*Quin etiam & tigres homini, & parere leones
 Longa dies docuit: nataeque in montibus urfae
 Informes errant placide vacua atria circum.*

Hæc vir ille magnus: cujus ego sanctissimæ memoriæ ante annos pauculos dedi quod potui, & civibus meis ut esset familiarior scriptorum ejus aureorum tractatio non infeliciter perfeci. Torquatus quoque Tassius nostrum Albium expressit Amynt. Act. 1. Sc. 2.

*La lunga etate insegna à l'huom di porre
 Freno à i leoni, & à le tigrì Hircane:*

14. LONGA DIES MOLLI SAXA PEREDIT AQUA] *peredere*, pulcerrima tralatione, Horatii dixit de igne, L. 3. Od. 4. §. 75.

*Injecta monstris Terra dõlet suis:
 Moeretque parius fulmine luridum*

*Missos ad Orcum: nec peredit
 Inpositum celer ignis Aetnam.*

Lucretius, ut noster, de humore, L. 1. §. 327.

*Nec, mare quæ impendent vesco sale saxa
 peresa,*

Quid quoque amittant in tempore, cernere possis.
 Poëta vetus apud Ciceronem L. 3. Tusc. Quæst. C. 12.

Refugere oculi: corpus macie extabit:

Lacrimæ peredère humore exsangui genas.

Alii aliter extulerunt. Naso L. 1. Art. Amat. §. 476.

*Quid magis est saxo durum? quid mollius unda?
 Dura tamen molli saxa cavantur aqua.*

Lucretius L. 4. ipso fine:

*Nonne vides, etiam guttas in saxa cadenteis
 Humoris, longo in spatio pertundere saxa?*

15. ANNUS IN APRICIS MATURAT COLLIBUS UVAS] *maturare* est percoquere, ad maturitatem perducere. Mela, de Thracia, L. 2. C. 2. *Raro usquam pomiferam arborem, vitem frequentius tolerat: sed nec ejus quidem fructus maturat ac mitigat, nisi ubi frigora objectu frondium cultores arcuere.* Maroni soles maturi dicuntur, qui fruges coquunt moderatis fer-

ergo age, terræ

*Pingue solum primis extemplo a mensibus anni
 Fortes inuortant tauri, glebasque jacentes
 Pulverulenta coquat maturis solibus aestias.*

est metonymia efficientis causæ pro effectu. Aprici autem colles, ut aprica saxa apud divinum poëtam L. 2. ejusdem operis §. 522.

*Et varios ponit foetus autumnus, & alte
 Mitis in apricis coquitur vindemia saxis.*

qui & colles nominavit apricos Eclog. 9. §. 49.

Ecce Dionæi processit Caesaris astrum:

*Astrum, quo segetes gauderent frugibus; & quo
 Duceret apricis in collibus uva colorem.*

16. ANNUS AGIT CERTA LUCIDA SIGNA VICE] paullo aliter Manilius L. 1. §. 110.

*Quæ postquam in proprias deduxit singula
 causas,*

Vicinam ex alto mundi cognoscere molem

*Intendit, totumque animo comprehendere coelum;
 Attribuitque suas formas, sua nomina signis;
 Quasque vices agerent certa sub lege notavit.*

18. FRETA SUMMA] epithetum *summa* quid ad rem faciat, non satis video. nisi si timuit, ne perjurja ista Veneria forte perma-descerent. Barthius, hunc locum producens, L. 7. Adv. C. 21: & rursus L. 21. C. 8: utrobique *freta longa* exhibuit, quum vellet

osten-

Gratia magna Jovi: vetuit pater ille valere,
 20 Jurasset cupide quidquid ineptus amor.
 Perque suas inpune sinet Dictynna sagittas
 Adfirmes, crines perque Minerva fuos.

At

ostendere, saepe *longum* poni pro eo quod est longinquum. Neque tamen, unde hanc habeat scripturam, indicavit. Sed in libro tertio Archiepiscopi Eboracensis (quo libro vetustiore alium negabat se vidisse Nic. Heinsius, optimus harum rerum arbiter) clare scriptum erat *freta longa*. Quod verum esse nemo diffitebitur, qui quidem cum cura poëtas evolverit. Sic Umber meus L. 2. Eleg. 20. *ŷ. 29.*

*Seu mare per longum mea cogitet ire puella;
 Hanc sequar, & fidos una aget aura duos.*

ſic Horatius L. 3. Od. 3. *ŷ. 37.*

*Dum longus inter saeviat Ilion
 Romanque Pontus.*

& libri ejusdem Od. 27. *ŷ. 43.*

meliusne fluctus

*Ire per longos fuit, an recentes
 Carpere flores?*

ſic Ovidius L. 1. Metam. *ŷ. 13.*

nec brachia longo

Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

qui & ipse corruptus est, ni fallor, Epist. Phaedrae *ŷ. 42.*

In nemus ire libet, pressisque in retia cervis

Hortari celeres per juga summa canes.

in scriptis nonnullis *per juga longa* notaverat Nic. Heinsius ad marginem codicis Tibulliani. Recte, si quid video. Persius Sat. 1. *ŷ. 95.*

Sic costam longo subduximus Apenmino.

19. VETUIT PATER IPSE VALERE] Heinſius ille scribebat; & dicturum pollicebatur ad hoc Maronis, L. 7. Aen. *ŷ. 110*, sic Jupiter ille monebat. Sed Maronianae summi viri Curae perierunt. nunc tu istic Pierium vide; & Heinſium ad Valer. Flacc. L. 1. *ŷ. 344.* atque haec nobis observata: nam & plures sic sunt locuti. Cicero Orat. 3. in Catilin. C. 9. *Quibus ego si me restitisse dicam, nimum mihi sumam, & non sim forendus. ille, ille Jupiter restitit.* Plautus Pseudol. Act. 4. Sc. 1. *ŷ. 16.*

*Ne time. ita ille faxit Jupiter, ut ille palam
 ibidem asset,*

Quisquis ille est, qui adest a Milite.

Idem Mostell. Act. 2. Sc. 1. *ŷ. 51.*

D. Morigerae tibi erimus ambae. TR. ita ille faxit Jupiter!

Papinius L. 3. Theb. *ŷ. 556.*

*Eruius, quae prima dies, ubi terminus aevi,
 Quid bonus ille Deum genitor, quid ferrea
 Clotho*

Cogitet.

venustissima Sulpicia Sat. *ŷ. 12.*

*Dic mihi Calliope, quidnam pater ille Deorum
 Cogitat?*

Emendandus in hoc provocabulo Propertius meus L. 2. Eleg. 20. *ŷ. 42.*

*Ipsa meis tantum non unquam desit ocellis,
 Incendat navem Jupiter ille licet.*

20 ille legitur in editione Douzarum: id quod me fugit, quum adornarem meam. sed homo sum. Est autem insignis hujus voculae energia, etiam extra res Jovis. Naso Remed. Amor. *ŷ. 435.*

*Attrahat ille puer contentos fortius arcus;
 Saucia majorem turba petetis operi.*

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2.

*Quem non ille sinis lente moderator habenae
 Qua velit ire, sed angusto prius orbe coercens
 Insultare docet campis, fingitque morando.*

Valerii Flacci Medea, L. 8. Argonaut. *ŷ. 10.*

*O mihi si profugae genitor nunc ille supremos
 Amplexus Aetna dares, fletusque videres
 Ecce meos!*

Papinius L. 5. Theb. *ŷ. 26.*

*Dic age (quando tuis alacres adsistimus undis)
 Quae domus, aut tellus, avimam quibus hau-
 seris asiris.*

*Dic quis & ille pater. neque enim tibi numi-
 na longe;*

*Transierit fortuna licet; majorque per ora
 Sanguis, & afflicto spirat reverentia vultu.*

& L. 2. Silv. 4. *ŷ. 9.* ad pittacum:

*assatus etiam meditataque verba
 Reddideras: at num aeterna silentia Lethes
 Ille canorus habes.*

21. PERQUE SUAS INPUNE SINIT DICTYNNA SAGITTAS AFFIRMES] in Colbertino erat *sinet*: lepidius omnino, & ad hunc locum accommodatus: quo videlicet hortetur hominem novum, ac nondum perjuriis adfuetum, ne quid mali metuar si pejeraverit. Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 8, ad Cypassin, stupri infimulatam a domina, *ŷ. 17.*

At si tardus eris, errabis. Transiit aetas
Quam cito! non segnīs stat remeate dies.

25 Quam

Ut tamen iratos in te defixit ocellos,
Vidi te totis erubuisse genis.

At quanto, si forte refers, praesentior ipse
Per Veneris feci numina magna fidem!

Tu, Dea, tu jubeas animi perjuria puri
Carpathium tepidos per mare ferre Notos.

Jurari autem solere tam per Deos, quam per arma Deorum, ac peculiariter quidem *Per calamos venatricis pharetramque puellae*, ostendit Juvenalis Sat. 13. §. 78, verbis ab Achille Statio productis. qui perperam citat Sat. 3. Sed cur Deam virginem in re non virginali testem invocat amator? Credo, ob adamarum Endymiona. Vide Epistolam Leandri Nasonianam §. 61. Senecam Hippol. §. 405.

22. CRINES PERQUE MINERVA SUOS] quos illa animo suo carissimos habebat, quippe formosissimos. Atque ideo factum Medusae, crines Deae contemnentis prae suis, iracunde atque inpotenter vindicavit. Servius ad L. 6. Aen. §. 289, ubi de Gorgonibus: *Scilicet Medusa, erecta favore Neptuni, ausa est crines suos Minervae capillis praeserre. Qua re indignata Dea, crines, quibus amatori maxime placuerat, in serpentes vertit: eamque excidi a Perseo fecit, luminibus orbata: fecitque, ut, quisque caput ejus vidisset, verteretur in saxum.* Capillitium vero puellae peculiari in tutela Palladis habebatur. Lapis vetus in Thesaurio Gruteriano MLXVII. 4.

MINERVAE

MEMORI. TVLLI

A. SVPERIANA. RES

TITVTIONE. FACTA

SIBI. CAPILLORVM

Ideo in ejus templo virgines Argivae, antequam nubarent, manipulum crinium suspendebant, virginitatis ponendae indicium. Papius L. 2. Theb. §. 253.

hic more parentum

*Iafides, thalamis ubi justa adolesceret aetas,
Virgineas libare comas, primosque solebant
Excusare toros.*

In vicem puellae Palladi crinem disponebant, honorariae psecades. Seneca lib. contra superstit. apud D. Augustinum L. 6. de Civ. Dei C. 10. *Sunt quae Junoni ac Minervae capillos disponant; longe a templo non tantum a*

simulacro stantes, digitos movent ornatum modo; sunt quae speculum teneant.

23. AH SI TARDUS ERIS] ita Scaliger, ut sit mimicus amatoris puero adblandientis. Nescio quam bene. Sed omnes omnium libri habent *At si tardus eris*, continuo hortensis numinis sermone. Profecto satis erat, tradere hunc doctorem praecipit suae artis: nimium vero, si etiam praecipit verba. Tantum non sumit sibi Naso L. 1. Art. Amat. §. 609.

Non tua sub nostras veniet facundia leges.

Fac tantum incipias; sponte disertus eris.

Sequitur *transiit aetas*; terminatione haud quidem penitus insovente, sed tamen ignota (ni fallor) scriptoribus temporum optimorum. Pro Tibulliano habuerunt Achilles, Scaliger, Vossius L. 3. de Analog. C. 38. alique item permulti, delectati credo emblemate archaico. Sed ex uno alterove Afro, aut lapide quopiam incertae aetatis, res haec confieri non potest; neque ostendi, talem fuisse sermonem hominum urbanae atque elegantior loquentium vivente Tibullo. Ego libentius amplectar scripturam, quam in tribus libris inventam ad marginem Aldinae editionis notavit Nicolaus Heinsius, *transiit aetas*: (praesertim quum in tribus aliis codicibus haec ita legantur, & distinguantur, *transiit aetas Quam cito!*) sensu facili ac plano. Non potuit autem vitae mortalis rapidissima fugacitas, ac temporis nusquam consistentis velocitas inmensa, certius atque evidentius exprimi, quam per praeteritum, ut loquuntur magistri. Sane uniuscujusque horae spatium, nobis nihil sentientibus, non jam effluit, sed effluxit. Pulcre Horatius L. 1. Od. 11. §. 7.

Dum loquimur, fugerit invida

Aetas. carpe diem, quam minimum credula postero.

Perfius Sat. 5. §. 153.

Vive memor leti: fugit hora. hoc, quod loquor, inde est.

& propius ad nostrum, §. 60.

*Tunc crassos transisse dies, lucemque palustrem,
Et sibi jam feri vitam ingenuere reliquam.*

Deinde in pentametro scribunt, *it remeateque dies*. in solo Colotiano erat *it*; reliquis cunctis *stat* exhibentibus magno consensu. quod quin sit melius atque aptius, dubitari non potest: & bene firmavit Gebhardus. Tum

- 25 Quam cito purpureos deperdit terra colores!
 Quam cito formosas populus alba comas!
 Quam jacet, infirmae venere ubi fata senectae,
 Qui prius Eleo est carcere missus equus!

Vi-

alter Bodleianus codex *remanetque* habebat, pro ceterorum *remeatque*. Sed scribendum cum Hcinſio *remeatque*: & totum distichon ejus ductu sic formandum; si tamen admittis meum *transiit*;

At si tardus eris, errabis. Transiit aetas

Quam cito! non segnis stat remeatque dies. pari modo distinxerat Muretus, ostenso quam delire ac dementer haec vulgo legerentur. nec dissimulat, non placere sibi *quod transiet*. sed nec Muretus ipse potuit omnibus placere. Vide sis Achillem h. l. Canterum L. 4. Nov. Lect. C. 4. Torrentium ad Horat. L. 3. Od. 28. Delrium Advers. in Senec. Herc. fur. §. 179. Hic ex incerto reddent paullo etiam incertiore.

26. QUAM CITO FORMOSAS POPULUS ANTE COMAS] hic versiculus non reperitur in nostro libro secundo, cujus libri scriptor sex totos versus uno saltu transmisit. sic enim habet:

At si tardus eris, errabis. transiet aetas

Moerentem stultos praeteriisse dies.

Itaque ab illo opem petere non possumus. ante *comas* tucntur Scaliger, & Passeratius: atque interpretantur *τὰς πρὶν κόμας*, hoc est, hornotinas comas. Hic etiam una-voce legi vult *antecomas*, per *ὄπρην*. in qua figura saepe est nimius. Ego istud *ante* non nisi in uno libro inveni: ceteris vel *alta*, vel *alba* proferentibus. Et *alba* quidem hic loci praetulerunt viri clari, Torrentius ad Horatium, Danielque Heinsius ad Silium. Sane *albam* in deliciis habuisse Romanos non est ignotum, aut novum. Plinius L. 16. C. 23. *Populi tria genera, alba, nigra, & quae Libyca appellatur, minima folio ac nigerrima, fungisque evascentibus. Laudatissima alba, folio bicolor, superne candicans, inferiore parte viridi.* Horatius L. 2. Od. 3. §. 9.

Qua pinus ingens, albaque populus

Umbram hospitalem consociare amant

Ramis, & obliquo laborat

Lympha sagax trepidare rivo.

Haec *alba populus Herculi* erat peculiariter sacra: quod eam ille in Theprotide propter Acherontem amnem repertam primus in

Graeciam adtulisset, auctore Pausania in Eliacis prioribus, sive L. 5. Hinc nata est fabula, quam Servius denarrat ad L. 8. Aen. §. 276.

Herculea bicolor cum populus umbra Velavitque comas, folisque innexa pependit. HERCULEA POPULUS. *Herculi consecrata. Qui cum ad inferos descendens fatigaretur labore, dicitur de hac arbore corona facta caput velasse: unde foliorum pars temporibus cohaerens, & capiti, aluit sudore: pars vero exterior propter inferorum colorem nigra permansit.* Hinc ille *populeam coronam* semper adamavit, & in capite plurimum gessit. Naso Epist. Deianirae §. 64.

Ausus es hirsutos mitra redimere capillos:

Aptior Herculeae populus alba comae.

ejusdem Deianirae verbis Seneca Herc. in Oeta §. 578.

Non ante vestes induat conjux jube,

Quam ture flammam pascat, & placet Deos,

Cana rigentem populo cinctus comam.

Atque etiam Deus factus in coelo gestavit. Papinius L. 3. Silv. 1. ipso fine:

Sic ait, & tangens surgentem altaribus ignem,

Populeaque movens albenia tempora silva,

Et Stryga, & aetherii juravit fulmina patris.

28. QUI PRIUS ELEO EST CARCERE MIS-SUS EQUUS] Ovidius Epist. Leandri §. 166.

His ego cum dixi, Precium non vile laboris

Jam dominae vobis colla tenenda dabo:

Protinus illa valent, atque ad sua praemia tendunt;

Ut celer Eleo carcere missus equus.

Sed quomodo hic prior, qui cum aliis aliquot centenis curreret? quom prior non nisi de duobus dici queat. aliter in hoc negotio Horatius Art. Poet. §. 84.

Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum,

Et pugilem victorem, & equum certamine primum,

Et juvenum curas, & libera vina referre.

Nicolaus Heinsius ingeniose, ut semper, con-jiciebat *Victor ab Eleo carcere*. Et sane ex vo-cibus *Qui prior* video haud difficulter nec coacte *Victor* concinnari. Atque ita Maronem loqui scio, L. 3. Geor. §. 498.

Labæ.

Vidi ego jam juvenem, premeret quum serior aetas,
30 Moerentem stultos praeteriisse dies.

Cru-

*Labitur infelix studiorum atque inmemor her-
bae*

Victor equus.

Sed tamen unde constat *τὸ ἀβ*, non video. Quocirca tutius ac modestius, ut arbitror, adjectivum *prior* refingemus in adverbium *prius*; quod valet, olim, antea. Catullus Carm. 4. *℥*. 25.

*Sed haec prius fuere: nunc recondita
Senet quiete.*

Gratius ipso initio Cyneget.

*prius omnis in armis
Spes fuit, & nuda silvas virtute movebant
Inconsulti homines.*

verbum est aberat a primo nostro. tamen vix potest abesse.

29. VIDI JAM JUVENEM] primus codex Archiepiscopi Eboracensis, & secundus Wiltianus, ac Perreji excerpta habebant *Vidi ego jam juvenem*; non sine jucunda energia provocabuli. quo modo ipse noster Eleg. 5. *℥*. 47.

Vidi ego qui juvenem seros desisset amores.

Ovidius L. 3. Art. Amat. *℥*. 67.

*Hos ego, qui canent frutices, violaria vidi.
& Remed. Amor. ℥. 101.*

*Vidi ego, quod primo fuerat sanabile, vulnus
Dilatatum longae damna tulisse morae.*

L. 1. Amor. Eleg. 2. *℥*. 11.

*Vidi ego jactatas mota face crescere flammam:
Et vidi nullo concutiente mori.*

Propertius meus L. 1. Eleg. 13. *℥*. 14.

*Vidi ego. me, quaeso, teste negare potes?
Vidi ego te toto vinculum languescere collo,
Et flere injectis, Galle, diu manibus.*

apud eundem Vertumnus L. 4. Eleg. 2. *℥*. 53.

*Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugae.*

Maro Eclog. 3. *℥*. 17.

*Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
Excipere insidiis, multum latrante Lycisca?*

Eclog. 8. *℥*. 97.

*His ego saepe lupum fieri, & se condere silvis
Moerin, saepe animas imis excire sepulcris,
Atque fatias alio vidi traducere messis.*

fortius etiam ac validius L. 3. Aen. *℥*. 623.

*Vidi egomet, duo de numero cum corpora nostro
Prensam manu magna, medio resupinus in antro
Frangeret ad saxum, sanique exaspera natarent
Limina: vidi, atro cum membra fluentia tabo
Manderet, & trepidi tremarent sub dentibus
artus.*

in eodem opere immortalis *vidi ipse*, quod tantumdem valet, saepenumero reperitur. Atque ut hic oscitanter omiserant librarii *τὸ ἐγὼ*, sic alibi odiose infarserunt.

29. *PREMERET QUUM SERIOR AETAS*] in ejusdem Archiepiscopi tertio *segnior aetas* erat. quod quin ferri possit, non nego. nam & Peto Albinovanus, nobilis poeta, cujus utinam plura exstant ingenii monumenta, *annos segnes* posuisse pro senio videtur, Consolat. ad Liviam Aug. *℥*. 449.

Quid numeras annos? vixi maturior annis.

Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.

His aevum fuit implendum, non segnibus annis.

Hoc tamen loco *serior* malo: quod & alii poetae maluerunt. Naso L. 2. Amor. Eleg. 4. *℥*. 45.

Me nova sollicitat, me tangit serior aetas:

Haec melior specie corporis: illa sapit.

L. 2. Art. Amat. *℥*. 667.

Utilis, o juvenes, aut haec aut serior aetas.

Ille feret segetes; iste serendus ager.

L. 6. Metam. *℥*. 29.

non omnia grandior aetas,

Quae fugiamus, habet. seris venit usus ab annis.

Vetus poeta in lusibus liberis, Carm. 11.

Quaedam serior Hecctoris parente,

Cumaeae soror, ut puto, Sibyllae:

Aequalis tibi, quam domum revertens

Theseus reperit in rogo jacentem.

Ea erat Hecale, annosissima anus. Martialis

L. 5. Epigr. 6.

Sic te serior & beata quondam

Salvo Caesare finiat senectus.

L. 7. Epigr. 95.

Sic ad Letheas, nisi Nestore serior, undas

Non eat, optabis quem superesse tibi.

Bene autem *premeret* dixit: quod est oneris ac poenae verbum. pariter Aufonius Idyll.

14. *℥*. 44.

*Quam longa una dies, aetas tam longa rosa-
rum:*

Quas pubescentes juncta senecta premit.

Huic verbo respondet ferme *pulsandi* verbum, quo Juvenalis utitur Sat. 6. *℥*. 193.

dones tamen ista puellis.

*Tunc etiam, quam sextus & octogesimus annus
Pulsat, adhuc Graece?*

Inverteret hanc locutionem posteriorum temporum scriptores. Macrobius L. 7. Saturn.

Crudeles Divi! serpens novus exuat annos?
 Formae non ullam Fata dedere moram?
 Solis aeterna est Phoebos, Bacchoque juvenitas:
 Tam decet intonsus crinis utrumque Deum.

35 Neu

C. 10. Ergo, ait Eusebius, habendus mihi sermo, Disari, tecum de aetate, cuius januam jam paene ambo pulsamus. Apollinaris Sidonius L. 5. Epist. 9. De cetero, si Deus annuit, in annis jam senectutis initia pulsantibus; simus, nisi respuis, animae duae, animus unus. Melius ille idem Episcopus Panegyri. Anthemii Augusti *ŷ.* 416.

nec non pulsante senecta

Hinc rediit petit vicinus cinnama Phoenix. Propertius, ad Albii nostri mentem, urgendi usus est verbo, L. 3. Eleg. 23. *ŷ.* 31.

At te celatis aetas gravis urgeat annis:

Et veniat formae ruga sinistra tuae.

30. MOERENTEM STULTOS PRAETERIISSE DIES] Passeratius malebat tacitos dies: quum tardos in vetere libro reperisset. Cyllenius quoque tardos edidit: sed in enarratione, stultos, inquit, quos ipse dum non intelligit, quoad licuit, stultus fuit. Vult dicere, eum non intellexisse aetulae bona, atque ideo stulte neglexisse. Excerpta Pocchi celeres habebant. horum neutrum non deterius est vulgato. Vere Tullius pro M. Coelio C. 31. *Sed ego non loquor de sapientia, quae non cadit in hanc aetatem: de impetu animi loquor.*

31. SERPENS NOVUS EXUIT ANNOS] in Sfortiae libro exuat invenit Achilles Stadius; quod & Gebhardus notavit, sed rejicientis stomacho. Haec tamen est ipsissima Albii manus. Deinde in pentametro illam malunt, quam ullam. Hoc quoque perperam: quamvis addicant libri magno numero. Integrum distichon ita videtur constituendum, sola distinctione leviter commutata:

Crudeles Divi! serpens novus exuat annos?

Formae non ullam Fata dedere moram?

Ergo serpens, bestia nihil ac damnifica, quotannis exuat senectutem? formosis de flore suo quotidie aliquid deteritur? Indignatio est animi non frustra commoti: quum serpentis nihil interfit, niteat, nec ne; hominis autem vel plurimum. Pari figura exardescit Aeneae calamitosa virtus, conspecta Melena, L. 2. divini operis *ŷ.* 577.

Scilicet haec Spartam incoluntis patriasque Mycenae

*Aspiciet, partoque ibit regina triumpho?
 Conjugiumque, domumque, patres, natosque videbit,*

*Iliadum turba & Phrygiis comitata ministris?
 Occiderit ferro Priamus? Troja arserit igni?
 Dardanum toties sudarit sanguine litus?*

ullam autem cur verius rear, quam illam, in causa est ipsa formae fugacitas, quam nullus non libat dies. Naso L. 3. Art. Amat. *ŷ.* 77.

Anguibus excuritur tenui cum pelle vetustas;

Nec faciunt cervos cornua iacta senes.

Nostra sine auxilio fugiunt bona, carpite florem;

Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.

Scriptor Octaviae *ŷ.* 550.

Florem decoris singuli carpunt dies.

sapientissimus Boetius L. 3. de Consol. Philosoph. prof. 8. *Formae vero nitor ut rapidus est, ut velox, & vernalium florum mutabilitate fugacior!* — *Sed aestimate quam vultis nimio corporis bona, dum sciatis, hoc, quodcumque miramini, triduanae febris igniculo posse dissolvi.* Librariis nihil succenseo in lapsu tam proclivi: quamvis & Tullii manum in hac ipsa voce ambigam fecerint nobis, orat. 2. contra Rullum C. 5. *Cum ostenderem, si lex utilis plebi Romanae mihi videretur, auctorem me atque adiutorem futurum: tamen aspernabantur hanc liberalitatem meam, negabant me adduci posse, ut ullam largitionem probarem.* libri ferme illam habent; de qua tunc agebatur. sed non ea mens tribunorum, populo persuadere volentium, Ciceronem non huic solum largitioni agrariae, sed omnibus omnino commodis plebis Romanae adversari. Itaque recte ullam scribitur in codice Erfurtano.

33. SOLIS AETERNA EST PHOEBOS BACCHOQUE JUVENTA] in quibusdam libris est Baccho Phoeboque. Leges, ut lubet: nihil enim refert. Sed juvenitas recte scriptum est in tertio nostro, & in vetere libro Jo. Marii Mattii, (cujus ille libri variantes lectiones eruditus arbitrandas dedit L. 1. Opinion. C. 13.) inque editione Regiolepidina. sic & Canteri, & Douzica, & Plantiniana, ac Gryphiana exhibuerunt. Sic ubique optimae illae membranae Horatii, quas habui a Jo. Geor. Graevio,

vio, viro summo. Servius ad L. I. Aen. 5. 594. *Juventus est multitudo juvenum: Juventas dea ipsa, sicut Libertas: Juventa vero, aetas. sed haec a poetis confunduntur plerumque.* Corruptus est idem ille Grammaticus in enarratione L. 4. Aen. 5. 32. *Juventa dea illius aetatis est; Juventas aetas ipsa juvenilis; Juventus juvenum multitudo.* primo loco *Juventas* scribendum; deinde *Juventa*. Hanc Deam poetæ figurat ponere amant pro aetate, cujus ipsa tutelam gerit. quomodo in re non dissimili Terentius, *Sine Cerere & Libero friget Venus.* Horatius Epod. 17. 5. 21.

*Fugit juvenitas, & verecunda color
Reliquit ossa pelle amicta lurida.*

Entellus L. 5. Aen. 5. 397.

*Si mihi, quae quondam fuerat, quaque in-
probis iste*

*Exsultat fidens, si nunc foret illa juvenitas:
Haud equidem pretio inductus pulchrove ju-
venco*

Venissim: nec dona moror.

Vide his Jo. Pierium Valerianum ad Virgil. L. 5. Aen. 5. 398. Laev. Torrentium ad Horat. L. 1. Od. 30. El. Vinetum ad Flor. L. 1. C. 7. Jo. Fred. Gronovium ad Liv. L. 36. C. 36. Nic. Heinsium ad Ovid. L. 4. Metam. 5. 17. Thom. Crenium Part. 9. Animadv. C. 1. sect. 7. p. 71. & Part. 11. C. 3. sect. 6. p. 263. De Phoebi Bacchique aeterna pueritia passim meminerunt poetæ. In laude quoque & gloria formae hi duo fere conjungi solent. Ovidius L. 3. Metam. 5. 420.

*Spectat humi positus geminum sua lumina sidus,
Et dignos Baccho, dignos & Apolline crines,
Impubesque genas, & eburnea colla, decusque
Oris, & in niveo mistum candore ruborem.*

L. 1. Amor. Eleg. 14. 5. 31.

*Formosae periere comae: quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus inesse suo.*

Valerius Flaccus L. 3. 5. 38.

*Vidisti, roscis haec per loca Bacchus habenis
Cum domitas acies, & Eoi ferula regni
Duceret: ac rursus thiasos & sacra moventem:
Hunc tibi, vel posito venantem pectine Phoebum,
Crede dari.*

Poeta vetus in lusibus liberis, Carm. 39.

Forma conspiciendus est Apollo:

Formosus quoque pingitur Lycaeus.

Martialis L. 4. Epigr. 45. ad Apollinem:

*Perpetuo sic flore mices: sic denique non sint
Tam longae Bromio, quam tibi, Phoebe,
comae.*

Claudianus Panegy. de tertio Honorii consul. 5. 128.

cum tu genitoris amico

*Exceptus gremio mediam veherere per urbem,
Velaretque pios communis laurea currus:
Quis non Luciferum roseo cum Sole videri
Credidit, aut junctum Bromio radiare Tonan-
tem?*

34. NAM DECET INTONSUS CRINIS UTRUM-
QUE DEUM] etiam alios Deos decere posset crinis puerilem in morem intonsus, puta Mercurium, vel Cupidinem. qui quamvis habeantur formosissimi, tamen hac quasi praerogativa crinium destituuntur. Aut ego hic caecutio, aut poeta minus recte collegit. Quid enim est, Apollinem ac Bacchum gaudere aeterno juventae flore ideo, quod eos deceat suus crinis intonsus? Sed nulla fuit poetæ culpa, qui profecto scripsit *Tam decet.* hac mente: Apollinem & Bacchum coma esse tam decora, tam formosa, ut Deorum omnium soli hoc ipso crinium beneficio semper sint ephebi. Facem nobis quasi prae-
lucet Plautus Milit. Act. 1. Sc. 1. 5. 64.

*Ergo mecastor pulcher est, inquit, mihi
Et liberalis visus. caesaries quam decet!*

Non est ulla certior nota floris puerilis, quam crinis speciosus & prolixus atque ubertim luxurians. & sic antiquitus omnes pueri formosi, etiam ingenui, paene puellarum in morem longam comam per colla perque humeros demittebant. Horatius L. 4. Od. 10.

*Inspersata tuae quum veniet pluma superbiae,
Et, quae nunc humeris involitant, deciderint
comae:*

*Nunc & qui color est Puniceae flore prior rosae
Mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam.*

L. 2. Od. 5. de Gyge puero, 5. 21.

*Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaces falleret hospites,
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoque vultu.*

L. 3. Od. 20. de Nearcho, 5. 11.

*Arbiter pugnae posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur, & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.*

talis & Parthenopaeus apud Papinium L. 6. Theb. 5. 607.

*Flavus ab intonso pendebat vertice crinis
Arcados. hoc primis Triviae pascebat ab annis
Munus, & Ogygio victor cum Marte redisset,
Nequicquam patriis audax promiserat aris.*

& Domitiani Earinus, eodem interprete, L. 3. Silv. 4. 5. 6. ad Aesculapium Pergamenum:

- 35 Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
Et Canis arenti torreat arva siti.
Quamvis praetexens picta ferrugine caelum,
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.

Vel

*Accipe laudatos, juvenis Phoebeie, crines,
Quos tibi Caesareus donat puer: accipe laetus,
Intonsoque ostende patri. Sine, dulce nitentes
Comparet, atque diu fratris putet esse Lyaci.
Forſan & ipſe comae numquam labentis ho-
nore*

Proferet, atque alio clauſum tibi mittet in auro.
ſed haec vota ſunt alterius loci. Ad rem no-
ſtram facit argutus ille Petronii ſenex, illo
carmine,

Quod ſolum formae decus eſt, cecidere capilli.
Nondum deſuncti ſumus omnibus particulae
nam, perſeram poſitae, ac perplexae agentis,
ambagibus. reſtant aliae, nunc differendae.
Huic loco corrumpendo fuit litera initialis:
cujus literae ſpatium ſcribae librarii vacuum
ſolebant relinquere, quo mox ornatus vivi-
do aliquo colore variegarent. Atque haec
fuit multorum mendorum origo in libris poe-
tarum.

36. ET CANIS ARENTI TORREAT ARVA
SITI] Erat in Scaligeri libro, itemque in
Wittiano ſecundo, *torqueat*. Male. Virgilius
L. 4. Geor. v. 425.

*ſam rapidus torrens ſitientis Sirius Indos
Ardebat.*

L. 3. Aen. v. 141.

*Linquebant dulcis animas, aut aegra trahebant
Corpora. tum ſterilis exurere Sirius agros.*

Vide quae ad Propertium notavimus, L. 4.
Eleg. 9. v. 21.

37. PRAETEXENS PICTA FERRUGINE CAE-
LUM] primus noſter, *nigra ferrugine*. Heinſius
vero *picea ferrugine* invenit in quatuor libris.
atque ita loqui fere putabat Maronem
L. 1. Geor. v. 466.

*Ille etiam exſtincto miſeratus Caefare Romam,
Cum caput obſcura nitidum ferrugine texit,
Inpiae aeternam timuerunt ſaecula noctem.*

POſſis & Lucanum huc trahere, L. 1. v. 540.

*Iſſe caput medio Titan cum ferret Olympo,
Condidit ardentes arva caligine currus.*

Sed mihi videtur vulgata lectio ſana, atque
incorrupta. nam haec *picta ferrugo* eleganter
exprimit colores illos in arcu coeleſti con-
ſuſos: qui quum ex rubro ac nigro pluri-
mum trahant, eum faciunt colorem, quem

caeruleum vocamus. Hinc purpura Hiſpana,
quae ex rubro nigricabat, *ferrugo* dicebatur,
docente Servio ad laudatum modo Maronis
locum. *Ferrugineos* autem hyacinthos Ju-
nius Philargyrius *caeruleos* interpretatur, ad
L. 4. Geor. v. 183. Nonius Marcellus: *Fer-
rugineum colorem ferri ſimilem eſſe volunt: vere
autem ferrugineus caeruleus eſt.* id quod firmat
Maronis ac Plauti auctoritate. Et hujus qui-
dem verba haec ſunt Milit. Act. 4. Sc. 4.
v. 41.

*Facito ut venias huc ornatu nauclerico,
Cauſiam habeas ferrugineam, culcitam ob ocu-
los laneam,*

*Palliolum habeas ferrugineum: nam is color
thalafficuſt.*

Lucretius *ferrugina* vocat theatrorum vela
thalaffica, L. 4. v. 74.

*Et vulgo faciunt id lutea, ruſſaeque vela,
Et ferrugina, cum magnis intentia theatriſ
Per malos vulgata, trabeisſque tremantia flu-
tant.*

nubem ferrugineam Maro *caeruleam* dixit L.
3. Aen. v. 194.

*Tum mihi caeruleus ſupra caput adſtitit imber,
Noctem hiememque ferens; & inhorruit unda
tenebris.*

Papinius, de Iride, L. 10. Theb. v. 112.

*Huc ſe caeruleo libravit ab aethere virgo
Dicolor.*

paullo poſt:

Tunc ſic orſa loqui nimborum fulva creatrix.

Propertius L. 3. Eleg. 3. v. 54.

Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas.

His ego ductus rationibus haud facile inmu-
tem *pictam* Tibulli *ferruginem*. quam Clau-
dianus, credo, *picturatum* dixiſſet.

38. VENTURAM ADMITTAT IMBRIFER AR-
CUS AQUAM] Muretus, & Turnebus L. 29.
Adv. C. 31, *admittat* capiunt pro eo quod
eſt portendat. ut ſit verbum augurale. Sca-
liger vero, inciter, impellat: quo modo
dicimus *admittere equum*. Mox *nubifer arcus*
habeat ſecundus Wittianus, & ſecundus
Bodleianus. Heinſius aliquando *nubifer* con-
jiciebat. ſed cur vulgatam rejiciamus? Papi-
nius L. 9. Theb. v. 405.

Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
 40 Ipse levem remo per freta pelle ratem.
 Nec te poeniteat duros subiisse labores;
 Aut opere infuetas adteruisse manus.

Nec,

*arcano residens Ismenos in antro,
 Unde aurae nubesque bibunt, atque imbrifer
 a'cus*

*Pascitur, & Tyrios melior venit annus in
 agros.*

41. DUROS SUBIISSE LABORES] In uno Vaticano erat obuisse. Tertius meus, duro labori, habebat. reliqui, quotquot sunt, nihil omnino mutant. Igitur in Thesauro Basilii Fabri male secuti sunt novi architecti editiones non optimas, quo evincerent verbum *subire* apud Tibullum jungi cum tertio casu.

42. AUT OPERI INSUETAS ADTERUISSE MANUS] In nullo libro *operi* legitur. Est opinor a Scaligero, cum voce *insuetas* copulante. multi *opera* exhibent. sed ex primo Palatino Gebhardus *opere* profert: id quod verum est, ac sincerum. Nostrer infra Eleg. 10. §. 8.

*Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
 Et durum terrae rusticus urget opus.*

Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 1. §. 14, verbis Phaedriae rus proficiscentis:

*Opus faciam, ut desetiger usque, ingratiis ut
 dormiam.*

& Heautont. Act. 1. Sc. 1. §. 20.

*At enim dices, quantum hic operis fiat, poe-
 nitet.*

*Quod in opere faciundo operae consumis tuae,
 Si sumas in illis exercendis, plus agas.*

Verbum *atteruisse* est in multis scriptis, atque etiam in editionibus primis. Erat quoque in omnibus Achillis Statii libris: quamquam ipse hoc praeteritum putat insolens, & lectum sibi alibi negat. Poterat tamen legisse in fragmento Velii Longi de Orthographia. adscribam verba: *Mibi vero placet ut in Latino sermone antiquitatis religio servetur, ut potius sorbui secundum auctoritatem eruditissimorum & eloquentium virorum dicamus, quam sorpsi; quum recens haec declinatio sordidi sermonis virus ceperit. Item terui, & trivi, non adscribo huic disputationi, sed consuetudini, sed novae & veteri adnotationi. Nam & Virgilius secutus antiquos, cum posset dicere. teruisse non impediante metro, maluit dicere,*

Nec te poeniteat calamo trivisse labellum.
 & Hinc radios trivere rotis. Haec Velius. qui quare antiquos *trivi* maluisse dicat, quam *terui*, non satis capio. Certe Plautum dixisse *teruerunt*; (Pseudol. Act. 3. Sc. 2. §. 29.) ubi hodie *triverunt* editur; satis constat ex Prisciani libro 6. sed & ille ipse hodie corruptus circumfertur. Vide magnos viros, Janum Douzam L. 3. Explan. Plautin. C. 24. Ger. Jo. Vossium L. 3. de Analog. C. 30. Maro autem cur *trivere* maluerit, in causa est euphoniae ratio: & quidem praecipue in exemplo secundo. nam sane injucundum & agreste quiddam sonat *Hinc radios trivere rotis*. Quod cave expectes a poeta numerosae dictionis artifice unico, nec dactylorum otioso captatore. *Attenuasse* porro, quod hic intruserant inepti magistri, bene Latine dici putabat idem Statius, permotus Lucretii verbis ex L. 1.

*tum portas propter, aheena
 Signa manus dextras ostendunt attenuari,
 Saepe salutantum tactu praeterque mean-
 tum.*

Sed res est dispar. Melius ad mentem Albii Virgilii L. 4. Geor. §. 114.

*Ipse labore manum duro terat: ipse feracis
 Figat humo plantas, & amicos inriget im-
 bris.*

Propertius L. 4. Eleg. 3. §. 24.

Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?

Num gravis imbelles atterit hasta manus?

Eleg. 5. §. 50.

*Nec tibi displiceat miles non factus amori;
 Nauta nec attrita, si ferat aera, manu.*

Valerius Maximus L. 4. C. 5. ex 5. *Atilium autem, qui ad eum arcessendum a senatu missi erant ad imperium populi Romani suscipiendum, femina spargentem viderunt: sed illae rustico opere attritae manus salutem publicam stabilierunt.* Jo. Jovianus Pontanus haec expressit L. 3. de Obedient. C. 10. Ubi vero cetera defuerint, non desit fides, ac probitas, quae deesse potest nemini, modo voluntas adsit bona: cum praesertim non semper opus a servo exigatur, aut labore manus atterendae sint.

Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, humeri retia ferre negent.

45 Si volet arma, levi tentabis ludere dextra,
Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.

Tunc

44. HUMERI RETIA FERRE NEGENT] sic
ferre Horatius Art. Poët. §. 39.

*Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri.*

Alii, sed pauci numero, *humeris retia ferre
neges*. Utriusque locutionis exempla apud
Achillem reperies. Qui quum *umeri*, sine
adspiratione, scribit ex libris ac monumentis
vetustis, prope subputidus videri possit apud
hos homines, sono illo vasto delectatos.
Tamen certum est, antiquos non aliter scri-
psisse. Horatius, in membranis Graevii, L. I.
Od. 2. §. 31.

*tandem venias, precamur,
Nube candenti umeros amictus
Augur Apollo.*

Sed parcamus consuetudini, scientiam nobis
reservantes.

45. SI VOLET ARMA, LEVI TENTABIS LU-
DERE DEXTRA] Proprie, & ipsis artis voca-
bulis. *Arma*, rudis, qua batuebant gladiato-
res: *ludere*, ad armorum peritiam exerceri:
ludus, ipse locus ubi docebatur, & dis-
cebatur. Caesar L. I. Bell. Civ. C. 14. *Gla-
diatores, quos ibi Caesar in ludo habebat, in
forum productos Lentulus libertati confirmat,
atque iis equos attribuit, & se sequi iussit.* Ci-
cero pro Sextio C. 4. *Idemque C. Marcellum,
cum is non solum Capuam venisset, verum
etiam se quasi armorum studio in maximam fi-
miliam conjecisset, exterminandum ex illa ur-
be curavit.* L. I. de Offic. C. 29. *Suppediant au-
tem & campus noster, & studia venandi, ho-
nesta exempla ludendi.* Horatius Art. Poët. §.
379.

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis.
Ovidius Trist. L. 3. Eleg. 12. §. 19.

Ufus equi nunc est, levis nunc luditur armis.
& L. 4. Eleg. 1. §. 72.

*Aspera militiae juvenis certamina fugi;
Nec nisi lusura movimus arma manu.*

Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 2. §. 33.

*Senex adest: vide quid agas. prima coitio
acerrima.*

*Si cam sustinueris, postilla jam, ut lubet,
ludas licet.*

Donatus interpres: *In officio militari omne
negotium vel pugna, vel ludus.*

46. SAEPE DABIS NUDUM, VINCAT UT IL-
LE, LATUS] Haec quoque ex disciplina lu-
dorum, *dare latus, nudum latus*. cui contra-
rium est *latus tectum*. quae locutiones & in
castris & in navali militia celebrem usum ha-
bebant. Virgilius L. I. Aen. §. 105.

*stridens Aquilone procella
Velum adversa ferit, fluctumque ad sidera tollit.
Franguntur remi: tum prora avertit, & undis
Dat latus. insequitur cumulo praeruptus aquae
mons.*

Seneca Hippol. §. 1073.

*At ille, qualis turbido rector mari
Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit; haud aliter citos
Currus gubernat.*

nudi lateris praeclara translatio est apud Flo-
rum, in bello Mithridatico, L. 3. C. 5. *Sperni
ac fiduciam dabant nostra vitia: quippe quum
civilibus bellis disjungeremur, inevitabat occa-
sio: nudumque imperii latus ostentabant procul
Marius, Sylla, Sertorius. Caesar apertum vo-
cavit L. I. Bell. Gall. C. 25. Capto monte, &
succeedentibus nostris, Boji & Tulingi, qui homi-
num millibus circiter XV. agmen hostium clau-
debant, & novissimis praesidio erant, ex itinere
nostros latere aperto aggressi, circumvenire, &
id conspicati Helvetii, qui in montem sese rece-
perant, rursus inflare, & praelium redintegra-
re coeperunt. L. 7. C. 50. Quum acerrime co-
minus pugnaretur; hostes loco, & numero; no-
stri virtute considerent; subito sunt Aedui visi,
ab latere nostris aperto, quos Caesar ab dextra
parte, alio ascensu, manus destinandas caussa
miserat. si similitudine armorum vehementer
nostros perterruerunt. Horatius L. I. Sat. 3. §. 59.*

*hic fugit omnes
Insidias nullique malo latus obditi apertum.*
*Lateris tegendi meminit Syrus Terentianus,
de catasta imperator, Heautont. Act. 4. Sc. 2.
§. 5.*

*Nam quod de argento sperem, aut posse postu-
lem me fallere,*

*Nihil est: triumpho, si licet me latere tecto ab-
scedere.*

quae

Tunc tibi mitis erit : rapias tunc cara licebit
 Oscula. pugnabit, sed tamen apta dabit.
 Rapta dabit primo : mox adferet ipse roganti.
 50 Post etiam collo se implicuisse volet.
 Heu male nunc artes miseras haec saecula tractant.
 Jam tener adsuevit munera velle puer.
 At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
 Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
 55 Pieridas, pueri, doctos & amate poetas.
 Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma. carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.

Quem

quae verba pulcre explanavit Nannius noster, magna vir eruditione, candore pari, L. 2. Miscel. C. 4.

47. TUNC TIBI MITIS ERIT] in priore Bodleiano erat *mibi*. & sic duo Palatini Gebhardi, exponentis, Ex meis praeceptis & meo consilio ac sententia. Melius dixisset, otiosum esse *non mibi*, (siquidem verum est) & ornatus tantum gratia, ut saepe alias, adhiberi. Virgilius L. 1. Geor. v. 45.

*Vere novo, gelidus canis cum montibus humor
 Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit;
 Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro
 Ingemere, & sulco attritus splendescere vomer.*

L. 2. v. 252. de tellure pingui:
*Humida majores herbas alit, ipsaque justo
 Laetior. ah nimium ne sit mihi fertilis illa,
 Neu se praevalidam primis ostendat aristas!*
 L. 3. v. 435.

*Ne mihi tum mollis sub dio carpere somnos,
 Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas.*
 Sed haec figura nihil huc facit: neque ego Gebhardi causa quidquam inmutavero.

49. POST OFFERET IPSE VOLENTI] Melius Scaliger ex suo libro, *mox adferet ipse roganti*. Et sic alii codices magno numero. Vide Variantium Lectionum libellum.

53. JAM TUA] illud *Jam* parum suave accidere auribus suis testatus est Lucas Fruterius, capitali ingenio juvenis, L. 1. Verisimil. C. 6. refingens *At tua*, ex ipsiusmet poetae consuetudine loquendi. Recte sane. nam & *At* legitur in libris nonnullis, & *tua* item in aliis libris. Sic ille sola bonitate ingenii praecepit testimonia codicum scriptorum. Sed Douza noster malebat *At tibi*, ut

michi liquet ex ejus manu ad oram editionis Canteri. Certe sic in Vaticanis Achilles Statius ac Nic. Heinsius invenerunt: & habent excerpta M. Antonii Pocchi, atque Antonii Perreji. Hanc ego arbitror ipsius esse Albii descriptionem. Pulcherrime hunc locum tractavit Torquatus Tassus Amynt. Act. 2. Sc. 1.

*O chiunque tu fosti, che insegnasti
 Primo à vender l'amor, sia maledetto
 Il tuo cener sepolto, e l'ossa fredde:
 E non si trovi mai pastore, o ninfa,
 Che lor dica passando, HABBIATE PACE;
 Mà le bagni la pioggia, e mova il vento,
 E con piè immondo la greggia il calpestri,
 E'l peregrin. &c.*

Nos ore haud quaquam pari Latine tentabimus:

*Quicumque primus aureae Veneris sacra
 Proflare precio, ut vile mercimonium,
 Monstrasti; iniquus urgeat cineres lapis,
 Et ossa turpis frigida obducatur situs:
 Nec pastor ullus, nec puella tam malis
 Pacem precetur otiumque manibus.
 Sed gelidus imber, sed truci rabies Notæ
 Infame diro verberent ictu solum;
 Procaxque multum saltet armentum super,
 Et sus lutoso dissipet rostro frequens.*

54. INFELIX URGEAT OSSA LAPIS] Seneca Hippol. ipso fine: Thefei verbis de Phaedra:

*Istam terra defossam premat:
 Gravisque tellus impio capiti incubat.*
 Tu istic Delirium vide; & Briffonium Formul. L. 1. ac Kirchmannum L. 3. de Fun. Rom. C. 9.

57. CARMINE PURPUREA EST NISI COMA] *purpuream hic comam* pro pulcra poni, multis

Quem referent Musæ, vivet: dum robora tellus,
 60 Dum caelum stellas, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem;
 Idaeae currus ille sequatur Opis.

Et

tis contendit Achilles Staius. Miror tantam incogitantiam in homine docto, quique omnnes teneret poetas. Erat Niso crinis unus purpureus, sive ostrinus, in silva cana crinium ceterorum. In hoc ille crine servabat regni sui fatum, atque invictus habebatur, ut tradunt Apollodorus L. 3. Biblioth. C. 14. §. 8. Julius Hyginus Fab. 198. Servius in Virgil. Eclog. 6. v. 74. Lutatius in Papin. L. 1. Theb. v. 333. Pausanias in Atticis. Luculenter Nalo L. 8. Metam. ipso initio:

*Interea Minos Lelegeia litora vastat:
 Praetentatque sui vires Mavoris in urbe
 Alcahoë, quam Nisus habet; cui splendidus
 ostro*

*Inter honoratos medio de vertice canos
 Crinis inhaerebat, magni fiducia regni.*
 tum v. 80, verbis Scyllae:

*opus est mihi crine paterno.
 Illa mihi est auro preciosior; illa beatam
 Purpura me, votique mei factura potentem.*
 paullo post, peracto facinore impia filia ad Minoa:

*cape pignus amoris
 Purpureum crinem. nec me nunc tradere cri-
 nem,
 Sed patrium tibi crede caput.*
 idem ille Proteus Musarum, Remed. Amor. v. 67.

*Impia si nostros legisset Scylla libellos;
 Haesisset capiti purpura, Nise, tuo.*
 Virgilius L. 1. Geor. v. 405.
*Apparet liquido sublimis in aëre Nisus,
 Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo.*
 Auctor Ciris; quem ego satis credo non fuisse Virgilium, nec tamen cum Ruaoe Jesuita pro jacente atque horrido velim traducere, fastidio nimis delicato; is igitur auctor v. 119.

*Nam capite a summo regis, mirabile dictu,
 Candida caesaries, florebant tempora lauro,
 Et roseus medio fulgebat vertice crinis:
 Cujus quam servata diu natura fuisset,
 Tam patriam incolumem Nisi regnumque si-
 turum,
 Concordes stabili firmarunt numine Parcae.*

*Ergo omnis caro residebat cura capillo:
 Aurea sollemni contum quoque fibula ritu
 Mopsopio tereti necebat dente cicadae.*

Hinc est, cur Papinius Nisum, illo suo peculiari more eloquendi, *purpureum senem* vocet, L. 1. Theb. v. 334.

*hinc arcte scopuloso in limite pendens
 Infames Scyrene petras, Scyllaeaque rura
 Purpureo regnata semi, mitemque Corinthon
 Linqvit, & in mediis audit duo litora campis.*

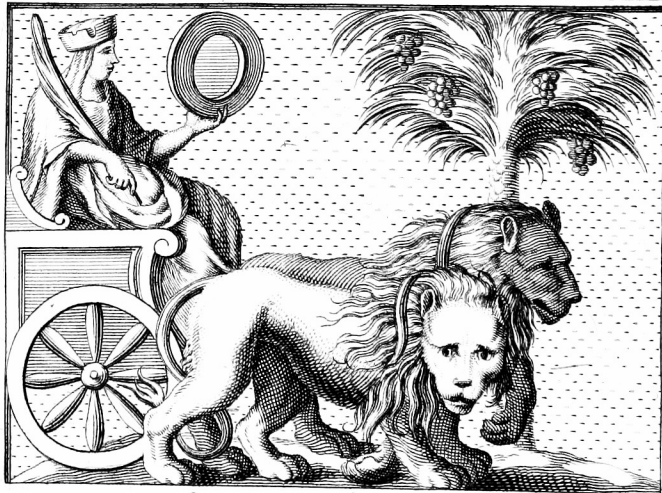
Hunc Nisi crinem purpureum, id est famam clari nominis ac celebritatem, Tibullus dicit poetarum carminibus deberi. quod quale sit, divinissime ostendit Romanae fidicen Iyrac L. 4. Od. 8. & 9. & Theocritus in Charisim.

60. DUM VEHEt AMNIS AQUAS] Turnebus notavit, haec per phantasiam quamdam poetam dici, quasi amnes ipsi sint animati, & suas portent aquas, L. 16. Adv. C. 4. Recte ille quidem de amnibus. sed reperti sunt Lucumones acriculi, qui contenderent, nec tellurem *vehere* robora, nec coelum stellas: ideo *vehet* esse sibi suspectum; forte mutandum in *feret*. neque enim credibile fieri, Tibullum, optimae aetatis poetam, loqui tam inconvenienter. Non cogitarunt illi, saepe verbum referri ad propinquius constructione & significatione, ubi ad remotioris verum sensum aliud verbum supplendum est. *Zeugma* vocant magistri. Vide Francisci Sanctii Minervam, & Notas Jacobi Perizonii, omnium grammaticorum doctissimi.

62. IDAEE CURRUS ILLE SEQUATUR OPIS] Gallus esto Matris Deum. Ops est eadem quae Cybele, sive Idaea Mater, vel Rhea uxor Saturni. Festus videndus in *opima spolia*: & in *Opis*. & Macrobius L. 1. Saturni. C. 10. & C. 21. ac Servius ad L. 10. Aen. v. 252. Curram ejus leones bini trahunt. Virgilius L. 3. Aen. v. 111.

*Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaque
 aera,
 Idaeumque nemus: hinc fida silentia sacris,
 Et juncti currum dominae subiere leones.*
 L. 10. v. 252.

*Alma parens Idaea deum, cui Dindyma cordi,
 Turrigeraeque urbes, bijugique ad frena leones.*
 Hu.

Et tercentenas erroribus expleat urbes;
Et secet ad Phrygios vilia membra modos.

65 Blanditiis vult esse locum Venus ipsa: querelis
Supplicibus, miseris fletibus illa favet.

Haec mihi, quae canerem Titio, Deus edidit ore;
Sed Titium conjunx haec meminisse vetat.

O fu-

Hujus currus figura est apud Boissardum T. 3. Antiq. p. 47. alteraque ibidem T. 5. p. 33. ipsa vero, solutis a jugo leonibus, rabiem ac furorem incurere credebatur suis ministris, usque dum pondera sibi devellerent acuto silice. quae omnia multo elegantissime exsequitur Catullus Carm. 60.

63. ET TER CENTENAS ERRORIBUS EXPLEAT URBES] scribe *tercentenas*, una voce. Quamlibet magnum numerum sic ferme denotabant. Martialis L. 2. Epigr. 1.

Tercentena quidem poterat epigrammata ferre:

Sed quis te ferret, perlegeretque, liber?

Erant autem hi Galli profligatissimi nebulones, vicatim atque oppidatim stipem emendicantes; quales fere Cingari; nisi quod Idaeam Matrem circumgestarent, & furerent ex imperio, tibicinis Phrygii sono concitati. Gallorum flagitia in ministris Deae Syriae praecipinxit Apulejus L. 8. & 9. Metam. itemque Lucianus, aut si quis alius est scriptor, in Asino.

64. ET SECET AD PHRYGIOS VILIA MEMBRA MODOS] relicta sentiat sibi membra sine viro, nova mulier,

Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.

Lactantius L. 1. Divin. Instit. C. 21. *Ab isto genere sacrorum non minoris insaniae judicanda sunt publica illa sacra, quorum alia sunt maris deum, in quibus homines suis ipsi virilibus litant; amputato enim sexu nec viros se, nec feminas faciunt: alia Virtutis, quam eandem Bellonam vocant, &c.* Ovidius Ibide §. 453.

Attonitusque seces, ut quos Cybeleia mater

incitat, ad Phrygios vilia membra modos.

Deque viro suas nec femina, nec vir, ut Attys;

Et quatiens molli tympana rauca manu.

Sed hoc semel: neque enim saepius poterat fieri. Postilla sibi brachia cruentabant fanatici; non aliter ac Bellonarii. Propertius L. 2. Eleg. 18. §. 15.

Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?

Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?

Valerius Flaccus L. 3. Argon. §. 20.

Dindyma sanguineis famulum bacchata lacertis

Dum volucris quatit asper equo, silvasque fatigat

Cyzicus, ingenti praedae deceptus amore, Assuetum Phrygias dominam vestire per urbes Oppressit jaculo redeuntem ad frena leonem.

idem ille Cyzicus suorum segnitiam increpans, & jam ira Deae in perniciem actus, §. 231.

at barbara buxus

Si vocet, & motis ululancia Dindyma sacris;

Tunc ensis placeatque furor: modo tela sacerdos

Porrigat, & jussa sanguis exuberet ira.

utrosque complectitur praeclarissimus poeta L. 7. §. 635.

Qualis ubi attonitos moestae Phrygas annua Matris

Ira, vel exsectos lacerat Bellona comatos.

Sed Gallos Matris Deum, praeter lacertos, etiam linguam ex dentibus extertam sibi quemque concidisse tradit in Asino Lucianus.

65. BLANDITIIS &c.] dicamus verum, quamlibet inviti. Scaliger haec corruperat, tam perplexo loqui, non erat simplicitatis Albianae. non etiam candoris urbani illa aetate, qua sermo Latinus vel maxime florebat. Nos librorum veterum scripturam reposuimus, facilem illam ac planam, & perspicuis distinctionibus adjutam. sic & ante nos Achilles, ac Gebhardus, & purissima Douzarum editio.

67. HAEC MIHI, QUAE CAVEREM TITIO, DEUS EDIDIT ORE] Hoc quoque *caverem* a Scaligero habemus, nescio quam jurisconsulti personam hic sibi fingente: quum in libris omnibus *canerem* legatur. Sed jurisconsulto quid rei erat cum sortibus Priapi? nam ista, *Haec mihi Deus ore edidit*, haud aliter exponi possunt: nec pertinent quidquam ad responsa prudentum. Cicero L. 2. de Offic. C. 22. Itaque quod *Apollo Pythius oraculum edidit, Spartam nulla re alia, nisi avaritia perituram, id videtur non solum Lacedaemoniis,*

sed & omnibus opulentiis populis praedixisse. ad Brutum Epist. 2. Haec ex oraculo Apollinis Pythii edita tibi puia. nihil potest esse verius. L. 2. de Divinat. C. 57. Sed, quod caput est, cur isto modo jam oracula Delphis non eduntur, non modo nostra aetate, sed jam diu, jam ut nihil possit esse contemptius? Hoc loco cum urgetur, evanuisse ajunt vetustate vim loci ejus, unde anhelitus ille terrae fieret, quo Pythia mente incitata oracula ederet. L. 2. de Finib. C. 7. de Epicuro. In alio vero libro, in quo breviter comprehensis gravissimis sententiis quasi oracula edidisse sapientiae dicitur, scribit his verbis. Vides verbum edere esse Deorum fatidicorum, ac futuri sagacium. In his autem censebatur & Priapus. Lycas ille apud Arbitrum: Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quaeris, scito a me in navem tuam esse perductum. Exhorruit Tryphaena: Εἶ, Putes, inquit, una nos dormisse: nam & mihi simulacrum Neptuni, quod Bais in peristyllo notaveram, videbatur dicere, In navi Lycas Gitiona invenies. Atque ut Deus edere dicebatur; ita sacerdos, oraculum reddens, canere, noster infra Eleg. 7. v. 56.

Statque latus praefixa veru, stat facia pectus:
Et canit eventus, quis Dea magna monet.

Cicero pro Sextio C. 21. aut ego illas res tantas in tanta improborum multitudine cum gerebam, non mihi mors, non exsilium ob oculos versabantur? non haec denique tum a me tanquam fata in ipsa re gerenda caneantur? Ne-
pos Cornelius in Attici Vita, C. 16. Non enim Cicero ea solum, quae vivo se acciderunt, futura praedixit: sed etiam, quae nunc usu veniunt, cecinit ut vates. Hinc factum est, ut, quicumque salubriter aliquid monerent ac veraciter, canere perhiberent. Terentius Heautont. Act. 2. Sc. 3. v. 19. verbis Cliniae:

O Jupiter, ubinam est fides?

Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci

Conlocupletasti te, Antiphila, & me in his deseruisti malis:

Propter quam in summa infamia sum, & meo patri minus sum obsequens:

Cujus nunc pudet me & miseret: qui harum mores cantabat mihi,

Monuisse frustra: neque potuisse cum umquam ab hac me expellere.

Livius L. 30. C. 28. Locum nimirum, non periculum mutatum; cuius tantae dimicationis vatem, qui nuper decessisset, Q. Fabium haud frustra canere solitum, graviozem in sua terra futurum hostem Annibalem, quam in aliena

fuisse. Maro L. 2. Aen. v. 124.

mibi jam multi crudele caneant:

Artificis scelus, & taciti ventura videbant.

L. 12. v. 28.

Me natam nulli veterum sociare procorum

Fas erat; idque omnes Divique hominesque caneant.

Deinde Titium hic esse jurisconsultorum personam ὑποδείκνυ, ut philosophorum Θέωνα, Διωνα, contendit Scaliger. Quod quomodo huc conveniat, ambigi posse arbitror. nam Accii & Titii nominibus exempli causa uti mos erat, ad declarandum ipsam rem. M. Varronis Saturia fuit, Testamentum inscripta, unde Gellius haec paucula verba servavit L. 3. C. 16. Si quis mihi filius unus pluresve in decem mensibus genuntur; ei si erunt ὄνοι λόγας, exheredes sunt: quod si quis undecimo mense, καὶ Ἄγιστοῦ ἐλθῆ, natus est; Accio idem quod Titio jus esto apud me. Haec Varro. Pergit autem Gellius: Per hoc vetus proverbium Varro significat, sicuti vulgo dici solitum erat, de rebus inter se nihil distantibus; IDEM ACCII QUOD TITII: ita pari eodemque jure esse, in decem mensibus natos, & in undecim. Ecu-
quid satis clare dicit, hoc verbum jurisconsulti frequens in ore fuisse, quando se causae, non personae, jus respondere velle testarentur? Hic autem nihil tale: sed persona certa ac bene nota nominatur. Illum ego fuisse credo Titium Septimium, poetam ea aetate nobilissimum, Ti. Claudii Neronis comitem, Albio nostro atque Horatio perfamiliarem. Hunc audiamus L. 1. Epist. 3. v. 9.

Quid Titius, Romana brevi venturus in ora:

Pindarici fontis qui non expalluit haustus,

Fastidire lacus & rivos ausus apertos:

Ut valet? ut meminit nostri? fidibus Latinis

Thebanos aptare modos studeat auspice Musa?

An tragicae desaevit & ampullatur in arte?

pulcre Scholia antiqua, quae Jacobus Cruquius concinnavit: Titius Septimius lyrica carmina & tragedias scripsit, Augusti tempore: sed libri ejus nulli exstant. Hujus autem insigne monumentum est infra Ariciam. Scripsisse & Comoedias non temere colligas ex veterem magistro, cujus glossas, saepe luculentas, in Adversariorum egregio opere hic illic produxit Caspar Barthius. sic enim grammaticus ille ad L. 1. Epist. 13. eo versu: Ut viciosa glomos furtivae Pyrrhia lanae] Apud Titium poetam introducitur Pyrrhia ancilla, fitrans lanam dominae suae. Barthius, (unde haec haufimus L. 37. Adv. C. 22.) quis hic sit

- O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
 70 Nam causam iusti semper amoris habent.
 Hic placet, angustis quod equum compefcit habenis:
 Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
 Hic, quia fortis adest audacia, cepit: at illi
 Virgineus teneras stat pudor ante genas.
 75 Pareat ille suae. vos me celebrate magistram,
 Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est. me, qui spernentur amantes,
 Consulunt. cunctis janua nostra patet.

Tem-

fit Titius, nescire se ait; & corruptum putat ex nomine *Licini*, quem inter comicos poetas recensuit Volcatius Sedigitus. Non putasset, fat scio, si ei in mentem venisset Scholiorum Cruquianorum. Horatii verba minus recte cepit vir doctissimus Lilius Gyraldus Hist. Poet. Dial. 10. sic enim est interpretatus: *Ad haec Titium lyricos versus scripsisse legimus, atque in primis ex Pindaro Latinos fecit.* Melius eadem illa Scholia: *Pindarici fontis] Non extimuit Pindarici styli magnitudinem sequi, ausus fastidire ingenia vulgaris & vilia, Latinos poetas minus difficiles.* Illustrissimus Torrentius, ex veteris libri glossematio, dictum fuisse cognomine *Septimum* arbitrabatur. Quod si verum est; jam alius erit ab illo *Septimo*, ad quem odam sextam secundi libri scripsit Flaccus, & quem Claudio Neroni commendavit Epist. 9. L. 1. nec recte calculum posuerit Dacrius, omnia haec referens ad unum *Titium Septimum*. Etiam nonam Epistolam tertia fuisse priorem oportebit. quae tertia, ut recte observavit idem ille cruditissimus Antistes, illo tempore videtur scripta, quo Tiberius vel Pannonicum bellum gessit, vel quo in Armeniam est profectus Tigrani regnum restitutum. Quam rem ille perfecit A. V. DCCXXXIII. Bellum autem Pannonicum anno proxime insequente administravit: Albanæ aetatis anno XLIII. & XLIV.

69. O FUGE] haec de Platone esse desumpta observavit Jo. Baptista Pius Annot. postter. C. 116. sic tamen, ut defectus (quod Graecus fecerat) non excuset, sed laudet dotes.

77. QUI SPERNENTUR AMANTES] plus est *spernere*, quam *contemnere*: habet enim fasti-

dii significationem. Terentius Andr. Act. 1. Sc. 5. §. 13.

Nullon' ego Chremetis pacto adfinitatem effugere poterò?

Quot modis contemtus, spretus? facta, transacta omnia. hem!

Repudiatus repetor.

Eunuch. Act. 1. Sc. 2. §. 9. Phaedria Thaidi: *Heri minus viginti pro ambobus dedi.*

Tamen contemtus abs te, haec habui in memoria,

Ob haec facta abs te spernor.

Heauton. Act. 2. Sc. 3. §. 122. Cliniae verbis de Bacchide:

At hoc demiror, qui tam facile potueris Persuadere illi, quae solet quos spernere!

Anna apud Maronem L. 4. Aen. §. 677.

Quid primum deserta querar? comitemne sororem

Sprevisisti moriens? eadem me ad fata vocasses: Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset.

Cicero pro M. Coelio C. 15. ad Clodiam: *Confer te alio. Habes hortos ad Tiberim: ac diligenter eo loco praeparasti, quo omnis juvenus natandi causa venit. hinc licet conditiones quotidie legas. cur huic, qui te spernit, molestas es?* Naïo L. 3. Amor. Eleg. 6. §. 65.

Ne me sperne, precor, tantum, Trojana propago:

Munera promissis uberiora feres.

nofter hujus libri Eleg. 9. §. 55.

Quid me spernis? ait: poterat custodia vinci.

Ibidem §. 61.

Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,

Et fugit ex ipso saeva puella toro?

Tacitus L. 13. Annal. C. 44. ubi de Octa-

Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem
 80 Deducat juvenum sedula turba senem.
 Heu heu quam lento Marathus me torquet amore!
 Deficiunt artes, deficiuntque doli.

Par-

vii Sagittae & Pontiae funestis amoribus: *Ostavius contra modo conqueri, modo minitari, famam perditam, pecuniam exhaustam obestans: denique salutem, quae sola reliqua esset, arbitrio ejus permittens. Ac postquam spernebatur, noctem unam ad solatium poscit, qua delinitus, modum in posterum adhiberet. Primus in Terentio vim verbi observavit Angelus Decembrius, unus ex primis illis literarum renascentium sospitatoribus, Politiae Literariae L. 4.*

78. CUNCTIS JANUA NOSTRA PATET] in uno Heiniano erat *multis*. perperam. Cicero pro P. Sulla C. 9. *si voluntas mea, si industria, si domus, si animus, si aures patent omnibus.*

80. DEDUCAT JUVENUM SEDULA TURBA SENEM] Ex Callimacho; quod jam pridem Statius notavit. Cicero de Senect. C. 18. *Haec enim ipsa sunt honorabilia, quae videntur levia atque communia, salutari, appeti, decedi, assurgere, deduci, reduci, consuli: quae & apud nos, & in aliis civitatibus, ut quaeque optime morata, ita diligentissime observantur.* de Amicit. C. 3. *Hoc tamen vere licet dicere, P. Scipioni, ex multis diebus, quos in vita celeberrimos laetissimosque viderit, illum diem clarissimum fuisse, quo senato dimisso domum reductus ad vesperum est, a patribus conscriptis, a populo Romano, a sociis & Latinis, pridie quam excessit e vita.* Valerius Maximus L. 2. C. 1. Ex. 9. *Juvenes, senatus die, utique aliquem ex patribus conscriptis, aut propinquum, aut paternum amicum ad curiam deducebant; affixique valvis expectabant; donec reducendi etiam officio fungerentur.* Gellius L. 2. C. 5. *Apud antiquissimos Romanorum neque generi, neque pecuniae praestantior honos tribui, quam aetati solitus: majoresque natu a minoribus colebantur ad Deum prope & parentum vicem. Atque in omni loco, inque omni specie honoris, priores potioresque habiti. a convivio quoque, ut scriptum in antiquitatibus, seniores a minoribus domum deducebantur. eumque morem accepisse Romanos a Lacedaemoniis traditum est: apud quos, Lycurgi legibus, major rerum omnium bonos majori aetati habebatur.* Haec sane scivit Gebhardus: sunt enim fatis communia:

tamen, ne non aegre faceret Scaligero, effutivit quiddam inmemorable. Nec libet referre.

81. EHEU QUAM MARATHUS LENTO ME TORQUET AMORE] post magnifica promissa, subito fatetur suam aegritoniam, nec magisteriis suis levare se sentit tantus modo magister. Haud absimilis est transitio illa bellicissima Horatii L. 4. Od. 1. postquam se actate ingravescente dixerat nihil amare:

Sed cur, heu, Ligurine, cur

Manat rara meas lacrima per genas?

Cur facunda parum decoro

Inter verba cadit lingua silentio?

→ Eben in nullis libris comparet: in omnibus *Heu heu*. Nec tamen damno voculam *Eheu*; quam scio probari a M. Valerio Probo L. 1. Instit. Grammat. cap. de Interjectione p. 1430. Sed hic loci habet quemdam leporem querulae particulae geminato lugubris: praesertim sequente tardigrado Spondaeio, ut in editione Statii, Canteri, Douzarum, *Heu heu quam lento Marathus*. Hunc ego *Marathum*, nomine non Romano, Phoenicium fuisse puto, ducto a patria cognomento. quod creberrimum fuit in venalitiis. *Marathon* inter claras Phoenices urbes numerat Pomponius Mela L. 1. C. 12. Pueros autem Asiaticos, atque etiam puellas, tunc in deliciis & summo in precio habebant. Juvenalis Sat. 5. V. 56.

Flos Asiae ante ipsum, precio majore redemptus

Quam fuit & Tulli census pugnacis, & Anci:

Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum

Frivola.

in gratiam hujus Marathi, Pholoën scortillum amantis, a qua fastidiebatur, scripta est hujus libri Elegia nona. Verum ei nomen erat *Cyros*. Liqueat hoc ex Horatii Oda 33. L. 1. ubi *Albium nostrum* consolatur, rivali indigno posthabitu, hujus ipsius pueri exemplo, a *Pholoë* spreto, ab *Lycoride* adpetiti:

Insignem tenui fronte Lycorida

Cyri torret amor: Cyrus in asperam

Declinat Pholoën. sed prius Appulis

Jungentur capreae lupis,

Quam turpi Pholoë peccet adultero.

ulti-

Parce puer, quaeso, ne turpis fabula fiam:
Quum mea ridebunt vana magisteria.

ultimum verum non intellexerunt interpretes: quia, quis esset Cyrus, non viderunt. Pholoae, recto animo puellae, turpe videbatur, si lepus quaereret pulpamentum. Vides hōc loco: videbis Eleg. 9. v. 75. Hunc Cyrum multucupidum fuisse, & desultorie proterveque amasse, quod esset formosus, ostendit Flaccus noster L. 1. Od. 17. qua Tyndaridem invitat in fundum suum Sabinum:

*Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Praelia: nec metues protervorum
Suspecta Cyrum: ne male dispari
Incontinentes injiciat manus,
Et scindat haerentem coronam
Crimibus, inmeritamque vestem.*

Regiis autem nominibus insignitos fuisse homines servos, multis veterum testimoniis didicimus. Sex. Aebutii *Antiochum* memorat Cicero orat. pro Caecina C. 8. & 9. idemque Pomponii Attici *Athamantem*, ac *Tisamenum*, L. 12. Epist. 10. alios alii. Noster autem puer *Cyrus* est dictus, propter memoriam optimi & clarissimi regis, populis Asiaticis multo jucundissimam. Sed & Graeci homines hoc nomen libenter usurpabant. Notus est *Cyrus* ille Architectus, Ciceroni & Clodio adeo familiaris, ut utrumque moriens testamento

instituerit haeredem. talem & illum fuisse arbitror, cujus memoria exstat apud Gruterum Inscr. DCCXLVII. 6.

D. M.
M. VLPIO. CYRO
FEC. P. METTIVS
ALEXANDER. F
VIX. A. XLV

Itaque sic putato: puero huic apud parentes suos fuisse nomen *Cyro*; Romae autem, ut saepe, a solo natali *Marathum* coepisse dici.

83. NE TURBIS FABULA FIAM] ne risus & fabula sim multitudini. sic Elegia proxime sequente v. 53.

*Hunc puer, hinc juvenis turba circumterit
arbitra:*

Despuit in molles & sibi quisque sinus. tamen, ne quid disimulem, *turbis* non nisi in duobus libris est; & pro diversa lectione in aliis item duobus. reliqui omnes *turpis* habent, tamquam factio agmine. Atque hoc jam viderat, sola ingenii bonitate ductus, acutus ille Fruterius L. 3. Verisimil. C. 3. & Nafoniani exempli auctoritate muniverat, L. 2. Art. Amat. v. 630.

Ne desini, quas tu digitis ostendere possis.

Ut quamque attigeris, fabula turpis eris.

V.

ASPER eram, & bene discidium me ferre loquebar.
At mihi nunc longe gloria fortis abest.

Nam-

I. ASPER ERAM, ET BENE DISSIDIUM ME FERRE LOQUEBAR] Irae fuerant, sed quales sunt amantium, inter Deliam ac Tibullum. qui quum paullo juvenilius jactasset, haud difficulter se carere posse dominae consuetudine; illa, tum levitate quadam muliebri, tum quo ulcisceretur tantam istam (ut putabat) contumeliam, excluso Tibullo, admisit rivalem. Itaque non tam dissidebant animis ac voluntate, quam erant diremti coacta quadam segregazione, primum culpa protervi

amantis, deinde etiam desultorio puellae amore. Quapropter rectius *discidium* hic scribemus: id quod & multi libri habent, & monuit jam olim Gifanius in Conlectaneis Lucretianis. In Vocabulario Claudii Puteani antiquo, Lambino teste, ita scriptum legabatur: *Discidium, χωρισμός. Discidium, separatio, & divortium.* Recte, & vere. Cicero Philipp. 2. C. 18. *Ipse autem amore ardens confirmabat, quod desiderium tui discidii ferre non posset, se in exilium esse iturum.* orat. pro Li-

Li-

Namque agor, ut per plana citus sola verberare turbo,
Quem celer adsueta versat ab arte puer.

5 Ure

Ligario C. 2. *Cum ipsa legatio plena desiderii ac sollicitudinis fuisset, propter incredibilem quendam fratrum amorem, hic aequo animo esse potuit belli discidio distractus a fratribus?* Et quoniam ex discidio oriri soler dissenso ac discordia, factum fuit, ut plene atque eleganter dicerent *discidio disfidere*. idem ille Tullius orat. pro Balbo C. 13. *Defendo enim rem universam, nullam esse gentem ex omni regione terrarum, neque tam disfidem a populo Romano odio quodam atque discidio, neque tam fide benevolentiaque conjunctam, ex qua nobis interdictum sit, ut ne quem adsciscere civem, aut civitate donare possimus.* Noster bene ferre quod dixit, id Nepos Cornelius atque alii facile perpeti dixerunt. Ab Albio suo stetit Naso L. 14. Metam. §. 79.

*Excipit Aenean illic animoque domoque,
Non bene discidium Phrygiæ latura mariti,
Sidonis.*

2. AT MIHI NUNC LONGE GLORIA FORTIS ABEST] in nostro secundo, itemque in uno Heiniano, sic legebatur:

At mihi nunc longe gloria fortis, habet. quae scriptura si cui placebit; non destituitur ille veterum scriptorum exemplis atque auctoritatibus. Terentius Andr. Act. I. Sc. 1. §. 56.

*Egomet continuo mecum: Certe captus est;
Habet.*

ibi tu Donatum consule; & Servium ad L. 12. Aen. §. 296. Est autem locutio ab arena petita; quam pulcre inlustratam dederunt viri magni, Turnebus L. 17. Adv. C. 10. Lipsius L. 2. Saturn. C. 21. Cerda ad Maronis locum modo laudatum: Rupertus ad Florum, L. 2. C. 10. Gronovius L. 2. Observ. C. 25. Mihi tamen non sit verosimile, *non habet* esse a manu Albiana: non, quo minus belle dici possit; sed quod noster non amet tam concise loqui, tamque argute. *Longe esse* quid sit, jam nemo ignorat, vel ex Turni minis L. 12. Aen. §. 52.

*Longe illi dea mater erit, quae nube fugacem
Feminae tegat, & vanis sese occulat umbris.* Pro eo alii longe abesse dixerunt. Caesars L. 1. Bell. Gall. C. 36. Ariovisti verbis: *Aeduis se obsides redditurum non esse; neque iis, neque eorum sociis, in viis bellum illaturum, si in eo manerent, quod convenisset, stipendiumque quotan-*

nis pendere: si id non fecissent, longe ab his fratrum nomen populi Romani a futurum. Lipsius corrigebat futurum, L. 2. Elect. C. 19. Rectius autem Muretus vulgatam scripturam defendebat L. 10. Var. Lect. C. 4, ductus auctoritate Nafonis L. 4. Metam. §. 649. ubi Atlas Perseo,

*Vade procul, ne longe gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longe tibi Jupiter abst.* Cicero L. 12. ad famil. Epist. 22. *Oppressa omnia sunt: nec habent ducem boni, nequeque* τὸν σωτηριώδη longe gentium absunt. Capaneus apud Papinium L. 3. Theb. §. 664.

Ne mihi tunc, moneo, lituos atque arma volenti

*Obvius ire pares: venisque aut alite visa
Bellorum proferre diem. procul haec tibi mollis
Insula, terrificique aberit dementia Phoebei.*

3. NAMQUE AGOR UT PER PLANA CITUS SOLA VERBERARE TURBEN] quamvis in nullo libro exister *turben*, tamen Achilles Statius & Scaliger sic ediderunt, secuti auctoritatem Sospatri Charisii L. 1. p. 117, editionis Putschii. sed in eadem pagina scripserat Charisius: *Turbo Turbonis, si proprium sit hominis nomen: turbinis, si procellam voluerimus exprimere. Aut in eo, inquit Plinius, qui est in lusu puerorum.* Tum quo loco agebat de Extremitatibus nominum, p. 48, *Turbo, si sit proprium nomen hominis, Turbonis facit; si appellativum, turbinis.* Nam sive *ventus*, sive quo ludunt pueri, hic *turbo* dicitur; non ut quidam stulte hic *turben* dixerunt puerorum. nam Virgilius dixit TOKTO SUB VERBERE TURBO. Nec tamen pugnat secum Charisius. Nam illa, quibus Statius & Scaliger nituntur, auctoritate C. Julii Romani referantur. *turbo* quoque, non *turben*, agnoscit Servius ad L. 7. Aen. §. 378. Ab his alii stant viri praecleari; Pierius Valerianus; Nicolaus Erythraeus; Jacobus Nicolaus L. 7. Epiphyll. C. 23. Ger. Jo. Vossius L. 1. de Analog. C. 35. & L. 1. de Vitiis Sermonis C. 26. Jos. Castalio lib. Var. Lect. C. 40. Virgillii locus, quem indicabat Sospater, nobilis est ac luculentus. Agitur ibi de furis reginae Amatae, L. 7. Aen. §. 376.

*Tum vero infelix, incertibus excita monstribus,
Immensam sine more furit lymphata per urbem:*

- 5 Ure ferum, & torque: libeat ne dicere quidquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.
Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
Per Venerem quaeso, compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa jaceres,
10 Te dicor votis eripuisse meis.

Ipse-

*Ceu quondam torto volitans sub verberibus turbo,
Quum pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille aëlis habena
Curvatis fertur spatiis: stupet inscia supra
Impubesque manus, mirata volubile buxum:
Dant animos plagae.*

Tamen huic Virgilianae comparationi aliam
Valerii Flacci praeferebat Barthius, tamquam
magis poeticam, L. 8. Argonaut. §. 20.

*Inde, velut torto Furiarum erecta flagello,
Profluit. attonito qualis pede profluit Ino
In freta, nec parvi meminuit conterrita nati,
Quem tenet: extremo conjunx furit inritus
Isthmo.*

Expendant atque arbitrentur ingeniosi homines
atque elegantes.

6. HORRIDA VERBA DOMA] quidam libri,
aspera verba: sed multo plures horrida, h. e.
minarum plena. sic Naso Remed. Amor. §. 664.

*Forte aderam juveni: dominam lectica tenebat:
Horrebant saevis omnia verba minis.*

Audiamus servum illum comicum, hero suo
non paullo sapienterem, Eunuch. Act. 1. Sc.
1. §. 19.

*Et quod nunc tute tecum iratus cogitas,
Egone illam? quae illum? quae me? quae
non? sine modo,*

*Mori me malim: sentiet qui vir sem.
Haec verba, una mehercle falsa lacrimula,
Quam oculos terendo, misera, vix vi expref-
serit,*

*Restinguet: & te ultro accusabit: & dabis ei
Ultro supplicium.*

Respondet miser, malo suo nimium edoctus:
O indignum facinus! nunc ego

*Et illam scelestam esse, & me miserum sentio.
Et taedet, & amore ardeo: & prudens, sciens,
Vivus, vidensque pereo: nec quid agam, scio.*

8. PER VENEREM QUAESO, COMPOSITUM-
QUE CAPUT] per tuum istud compositum at-
que ornatum caput, inquit Lusitanus inter-
pres. Mallem id Faventio excidisset: nec
mirarer. componere caput, ut recte Scaliger

monuit, est idem quod caput jungere, caput
limare. Est omnino componere verbum amo-
ris. Lucilius L. 8. num. 2.

*Cum poclo bibo eodem, amplector, labra labellis
Fingens compono &c.*
ibidem num. 6.

Tum compone latus lateri, & cum pectore pectus.
Naso Epistol. Herus §. 137.

*Has certe pluresque canunt, Neptune, poetae
Molle latus lateri composuisse tuo.*

Propertius meus L. 2. Eleg. 2. §. 64.

*Mercurio & sanctis fertur Boebeides undis
Virgineum Brimo composuisse latus.*

Qui & ponere simpliciter dixit ejusdem libri
Eleg. 11. §. 22.

*Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant.
Mecum habuit positum lenta puella caput.*

10. TE DICOR VOTIS ERIPUISSE MEIS] In
morbis vota suscipiebantur pro carorum sa-
lute. Ovidius L. 2. Art. Amat. §. 327.

*Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque
libebit,*

Quae referas illi, somnia laeta vide.
Juvenalis Sat. 12. §. 98.

*Si coepit locuples Gallita, & Paëtius, orbi;
Legitime fixis vestitur tota tabellis
Porticus.*

Terentius Hecyr. Act. 3. Sc. 2. §. 2.

*Male metuo, ne Philumena magis morbus
adgravescat:*

*Quod te Aesculapi, & te Salus, ne quid sit
hujus, oro.*

clarissime Propertius L. 2. Eleg. 7. §. 63.

*Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
Quum capite hoc Strygiae jam poterentur a-
quae,*

Et lectum flentes circumstaremus amici?

& deinde Eleg. 21. §. 43.

*Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego, PER MAGNUM SALVA PUEL-
LA JOVEM.*

*Ante tuosque pedes illa ipsa adopena sedebit;
Narrabitque sedens longa pericla sua.*

N

Ovi-

Ipseque ter circum lustravi sulfure puro,
Carmine quum magico praecinisset anus.

Ipse

Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 13. ad Ilithyiam,
v. 23.

Ipse ego tura dabo fumosis candidus aris:

Ipse feram ante tuos munera vota pedes.

Adjiciam titulum, SERVATA NASO CORINNA.

Tu modo fac titulo muneribusque locum.

Talium votorum pro salute atque incolumitate multa existant exempla in antiquis Inscriptionibus. Saepe etiam publico nomine suscipiebantur in casu aliquo gravi magnorum atque eminentium virorum. Sic pro salute Cn. Pompeji, Capuae periculose aegrotantis, cuncta Italiae municipia vota fecerunt, tradente Tullio L. 8. ad Attic. Epist. 2. 16. & L. 9. Epist. 7. Sapienter in eodem negotio C. Vellejus L. 2. C. 48. *Qui si ante biennium quam ad arma itum est, perfectis numeribus theatri & aliorum operum quae ei circumdedit, gravissima tentatus valetudine decessisset in Campania (quo quidem tempore universa Italia vota pro salute ejus, primo omnium civium suscepit) desuisset Fortunae destruendi ejus locus; & quam apud superos habuerat magnitudinem, inibatam deulisset ad inferos. Hinc Aquinas poeta adripuit Sat. 10. v. 283.*

Provida Pompejo dederat Campania febres

Optandus: sed multae urbes, & publica vota

Vicerunt. igitur fortuna ipsius & urbis

Servatum victo caput abstulit.

fic & pro A. Hirtio consule, contra M. Antonium ituro, sed gravi inbecillitate adfecto, vota suscepisse populum Romanum auctor est Cicero Philipp. 7. C. 4. & 10. C. 8. Atque haec pietas deinde sub Caesarum dominio transiit in adulationem ignominiosam, nec magis foedam quam periculosam. Suetonius Calig. C. 14. *Ut vero in adversam valetudinem incidit, pernoctantibus cunctis circa palatium, non desuerunt qui depugnatos se armis pro salute aegri, quique capita sua titulo propositio voverent. Ille contra quid? audi. C. 27. Votum exegit ab eo, qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat: spectavitque ferro dimicantem: nec dimisit nisi victorem, & post multas preces. Alterum, qui se periturum ea de causa voverat, cunctantem pueris tradidit verbenatum insulatumque, qui votum reposcentes per vicus agerent, quoad praecipitaretur ex aggere.*

II. IPSEQUE TE CIRCUM LUSTRAVI SUL-

FURE PURO] Scaliger quod hic *te* maluerit, pro *ter*, minus aequus fuit in vetustatem. Pronomen *te* satis intelligebatur ex versiculo proxime superiore: sed non debebat ejici numerus ternarius, tam usitatus in omni lustratione. Virgilius L. 6. Aen. v. 229.

*Idem ter socios pura circumtulit unda,
Spargens rore levi & ramo felicitis olivae,
Lustravitque viros.*

Propertius L. 4. Eleg. 8. v. 86.

Imperat & totas iterum mutare lacernas,

Terque meum tetigit sulfuris igne caput.

quo loco rectius, opinor, scribetur *lustrare lacernas*. nam & vestes expiabantur, & arma, & quidquid tandem crederetur pollutum. docet hoc Valerius Flaccus L. 3. v. 442.

Ter tacitos egere gradus; ter tristia tangens

Arma simul vestesque virum, lustramina ponto

Pone jacit.

sed de ternarii numeri mysteriis consulendus Macrobius L. 1. Comment. in Somn. Scip. C. 6. Deinde corrigendum arbitror *sulfure vivo*. ita enim solent in lustrationibus. quamquam *purum sulfur* hic illic apud poetas legitur, ubi libri castigatores *vivum* habebant. Ovidius L. 4. Fastor. v. 739.

Caerulei fiant vivo de sulfure fumi;

Tactaque sumanti sulfure balet ovis.

Et hic *puro* erat ante Nic. Heinii manum salutare. Idem poeta Remed. Amor. v. 260.

Nulla recantatas deponent pectora curas;

Nec fugiet vivo sulfure victus amor.

Aurelius Numesianus Eclog. 4. v. 63.

Ter vittis, ter fronde sacra, ter ture vapore

Lustravit, cineresque aversa effudit in annem,

Incendens vivo crepitantes sulfure lauros.

T. Calpurnius Eclog. 5. v. 78.

Providus (hoc moneo) vventia sulfura tecum,

Et scyllae caput, atque intacta bivumina porta.

Plinius L. 35. C. 15. ubi de sulfure: *Vivum habet & in religionibus locum, ad expiandas sufficit domos.* Tamen si quis hic pertendat ad *puro* verum esse, eo quod sulfur habeat vim purificandi; illum ego facile patiar sensu suo abundare.

12. CARMINE QUUM MAGICO PROCUBUISSET ANUS} scribe cum optimis libris praecinisset. quod quale sit, pulcre docet Macrobius L. 2. in Somn. Scip. C. 3. Ita denique omnis habitus animae cantibus gubernatur, ut

Ipse procuravi, ne possent saeva nocere
Somnia, ter sancta deveneranda mola.

15 Ipse

et ad bellum progressi et irem receptui canatur, cantu et excitante et rursus sedante virtutem: dat somnos alimittique; nec non curas et immittit et retrahit: iram suggerit, clementiam suadet, corporum quoque morbis medetur. Nam hinc est, quod aegris remedia praestantes praecinere dicuntur. Vir praeclarus Scipio Gentilis putabat excidisse voculam unam, ob similitudinem vocis praecedentis, ut esset remedia praestantes anus, Comment. in Apologiam Apuleji p. 511. Facile credam: quum et apud Petronium itidem ancilla inducatur praecantrix, sed in alio quodam morbo. Verba Petronii produximus ad Eleg. 2. v. 54. Hinc miraculum illud hominis Angelus Politianus Nutric. v. 279.

nec vulnera tantum

Saeva, sed et caecos vincebant carmine morbos. Id munus deinde adfectabant ancillae recitatae, quae ex ipsa re praecantatrices dicebantur. Plautus Milit. Act. 3. Sc. 1. v. 98.

da quod dcm Quinquatribus

Praecantatrici, conjectrici, hariolae, atque haruspicae.

Nec mirari quisquam debet, magicis opibus oppugnari solere morbos, et cantus cum remediis conjungi, tamquam prolem cum parente, stulta quadam mortalium credulitate. Causam reddit C. Plinius L. 30. C. 1. ubi de origine artis magicae: *Natam primum et medicina nemo dubitat, ac specie salutari irreplisse velut altiore sanctioreque medicinam: ita blandissimis desideratissimisque promissis addidisse vires religionis, ad quas maxime etiamnum caligat humanum genus.* Nata in Perfide, totum est orbem pervagata: atque etiam ipsam Oceanum transiit, eodem illo magno viro demirante: *Britannia hodieque eam attonite celebrat tantis caerimoniis, ut dedisse Persis videri possit. Adeo ista toto mundo consensere, quamquam discordi et sibi ignoto. ubi fortasse scribendum, quamquam disforti, h. e. diversae fortis ac naturae.* Super qua voce vide quae summus vir Nic. Heinsius notavit ad primam Sabini Epistolam, v. 35. Sed nos ad magiam et Britannos revertamur, ac Pomponium Melam audiamus L. 3. C. 6. *Sena in Britannico mari Osismicis adversa litoribus, Gallici numinis oraculo insignis est. Cujus antistes perpetua virginitate sanctae, numero novem esse tra-*

duntur. Barrigenas vocant, putantque ingeniis singularibus praeditas, maria ac ventos concitare carminibus, seque in quae velint animalia vertere, sanare quae apud alios insanabilia sunt, scire ventura et praedicare: sed non nisi deditas navigantibus, et in id tantum ut se consulerent profectis. Singula hic notabilia: sed nos solum usum magiae in medicina quaerebamus. qui sane diutissime duravit, etiam apud Christianos. fuitque tempus, quum pro delicto leviculo excusaretur apud inquisitores haereticae pravitatis. quam in rem memorabilis extat epistola Francisci Philalphi, quarta ac vicesima libri 12. An sit aliqua vis carminum in medendo, multis disputat Plinius L. 28. C. 2. & Franciscus Valefius lib. de Sacra Philosophia C. 3. ac Petrus Pomponatius, philosophus sua aetate celeberrimi nominis, libro de Incantationibus.

13. IPSE PROCURAVI NE POSSENT SAEVA NOCERE SOMNIA] notavit Statius, codicem Florentinum habere, *Ipse ego curavi.* Credo: non sequor. Cicero orat. de Harusp. responf. C. 28. *In quo constituendae nobis quidem sunt procurationes, et obsecratio, quemadmodum monemur. Sed faciles sunt preces apud eos, qui ultra nobis viam salvis ostendunt.* & L. 1. de Divinat. C. 2. *Cumque magna vis videretur esse et in impetrandis consulendisque rebus, et in monstris interpretandis, ac procurandis in haruspicum disciplina: omnem hanc ex Etruria scientiam adhibebunt.* Phaedrus L. 3. Fab. 3.

Si procurare vis ostentum, rustice,

Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

est itaque procurare expiare, avertere. quibus verbis ibidem utitur lepidissimus fabulator: quo amabiliorem alium numquam extulit tellus Thracia, ne Linum, ne Orpheum quidem. *Somnia quae sequuntur saeva, alibi vocavit mala, alibi crudelia.* Est autem apud hunc poetam peculiaris quaedam notio vocis *saevus*: quam ostendet tibi aliquot locorum compositio. Nec possum probare *saeva*, quod huc intrudat: quamvis id viderim in duobus libris. olim *laeva* coniecerat Nic. Heinsius. deinde videtur sprevisse.

14. TER SANCTA DEVENERANDA MOLA] in Aldina, & quibusdam aliis editionibus, *salsa* legitur. quod quamvis recte dici queat, tamen omnes omnium libri *sancta* habent.

15 Ipse ego velatus lino, tunicisque solutis
Vota novem Triviae nocte silente dedi.

Omnia

qui tantus consensus non est insuper habendus. Valet autem *sancta* idem quod *casta*. Servius ad Eclog. 8. v. 82. *Sparge molam*] *Far & salem*. Hoc nomen de sacris tractum est. *Far enim pium*, id est mola casta, salsa, (utrumque enim idem significat) ita fit: *Virgines Vestales tres maximae ex Nonis Majis ad pridie Idus Majas alternis diebus spicas adoreas in corbibus messuariis ponunt; easque spicas ipsae virgines torrent, pinsunt, molunt, atque ita molitum condunt*. Ex [male *Et vulgatur*] eo farre virgines ter in anno molam faciunt, Lupercalibus, Vestalibus, Idibus Septembris, adjecto sale cocto, & sale duro. Igitur quod in sacris mola casta dicitur, id Virgilius in quinto Aeneidos farre pio enuntiavit. *Quid enim est pium, nisi castum? quoniam piere est propitiare: quod accipere non potest, nisi caste inservitum erit rebus sacris*. Et ut noster molam a Vestalibus confectam vocat *sanctam*, ita virgines ipsas hoc epitheto condecoravit Horatius L. 1. Od. 2. v. 27.

prece qua fatigent

Virgines sanctae minus audientem
Carmina Vestam?

vicissim Minucius Felix *castas* vocat, verbis quidem Caecili: *Sic eorum potestas & auctoritas totius orbis ambitus occupavit: sic imperium suum ultra Solis vias & ipsius Oceani limites propagavit, dum exercent in armis virtutem religiosam, dum urbem muniunt sacrorum religionibus, castis virginibus, multis honoribus ac nominibus sacerdotum*. Achilles nobis persuadere vult, molam dici *ter sanctam*, quod nulla sine salsa mola sacrificia fiant. satis supine. Adverbium *ter* notat trinam expiationem. de quo numeri mysterio jam monuimus. ut autem verbum *venerari* significat precari: sic *devenerari*, precibus amoliri, averruncare. Id quod Muretus ante me ostendit. Ponitur autem hic passivè. sic & Horatius posuit L. 2. Sat. 2. v. 124.

Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractae seris frontis.

& Apulejus L. 11. Metam. seu Phoebi soror, quae partu foetarum medelis lenientibus recreato, populos tantos educasti, praeclarisque nunc veneraris delubris Ephesi. Vide Gulielmum Canterum L. 6. Nov. Lect. C. 24.

15. IPSE EGO VELATUS FILO] Turnebus

flum hic capit pro vittis & infulis, L. 29. Adv. C. 31. Passeratus autem pro veste lineae, ad Propert. p. 561. sic & Achilles. Recte. sed puto fuisse a poeta velatus *lino*. nam lini usus plurimus in sacris. Maro L. 12. Aen. v. 120.

alii fontemque ignemque ferebant
Velati lino, & verberna tempora vinciti.
nofter Albius supra Eleg. 3. v. 30.

Ut mea votivas persolvens Delia noctes
Ante sacras lino tecta fores sedeat.

vide istuc notata.

15. TUNICISQUE SOLUTIS] nescio unde Scaliger potuerit sibi persuadere, esse haec sacra Cocytia & Stygialia: quum non nisi de morbo Deliae agatur. Eum ut depelleret Tibullus, vota sua efficacia commemoratur, & lustrationes, & somniorum expiationes, & cantus, & caerimonias sacri nocturni, cum novem votis novis Dianae susceptis. Dianae, in cujus tutela peculiari omnes mulieres habebantur. Itaque *tunicae solutae* nihil pertinebant ad sacrum Stygium: sed simpliciter solvebantur, ideo, quod in omni sacro nihil esset ligatum, non hostia, non crines, non vestes, non pedum vincula. Talem ecce Medeam, Aefoni annos juveniles revocaturam, L. 7. Metam. v. 180.

postquam plenissima fulsit,
Ac solida terras spectavit imagine Luna.
Egre licet testis vestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris insusa capillos:
Fertque vagos mediae per muta silentia noctis
Incomitata gradas.

Rationem reddit Servius, quod in sacris par esset caussa & animae, & corporis: atque ideo, quae fieri in anima non poterant, ea fieri in corpore; ut solvere, vel ligare: ut anima, quod per se sentire haud poterat, sentiret per corporis cognitionem. Vide doctum illum grammaticum ad L. 2. Aen. v. 133. ad L. 3. v. 370. ad L. 4. v. 518. ad L. 6. v. 48.

16. VOTA NOVEM TRIVIAE NOCTE SILENTIB DEDI] Recte *Triviae* reposuit Scaliger. Et sic libri meliores. sunt tamen qui nec *Triviae*, nec *Veneri* habeant, sed *circum*. quod ego non intelligo. *Trivia* autem, sive *Diana*, multis de caussis in morbo invocabatur: nullius enim fideris efficaciam praesentium sentiunt

Omnia perfolvi. fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.

At mihi felicem vitam, si salva fuisses,

20 Fingebam demens, sed renuente Deo.

Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,

Area dum messes sole calente terer.

Aut mihi servabit plenis in lintribus uvas,

Pressaque veloci pinguia musta pede.

25 Con-

riunt corpora adfecta. Hinc vota Dianae & Lunae pro salute in antiquis lapidibus apud Gruterum, xxxix. 3. xl. 8. 12. 13. xli. 8. xlii. 1. 2. Huc adde, quod amantes Dianam solenniter precantur, tamquam peculiare sibi numen. Sic Phaedrae nutrix apud Tragicum Hippol. §. 406.

*Regina nemorum, sola quae montes colis,
Et una solis montibus coleris Dea,
Converte tristes omnium in melius minas.
O magna silvas inter & lucos Dea,
Clarumque coeli sidus, & nobilis decus,
Cujus relucet mundus alterna face,
Hecate triformis, en ados coeptis favens.*

vide Theocriti Idyllion secundum, quod *Pharmacentria* inscribitur.

23. AUT MIHI SERVABIT PLENIS IN LINTRIBUS UVAS] *τὸ* Aut non debebat Gebhardus mutare in *At*; quae particula modo praecesserat, hic autem minime requiritur. *plenas* habet primus noster: sed in margine *plenis* pro diversa lectione. *lintres* sunt alvei, quibus uvae portantur in vindemia. Ita Servius tradidit in L. 1. Geor. §. 262. *Navias* vocabant Romani. Festus: *Navia ex uno ligno exsculpto, ut navis, quo utuntur alveo in vindemia.* Vide istic Scaligeri notam. Festi verba protulit Achilles: Servium vero non potuit videre tam plenum ante illam exiniam Petri Danielis editionem. Noster poeta intelligit uvas ollares: de quibus vide Columellam L. 12. C. 43.

24 PRESSAEQUE VELOCI CANDIDA MUSTA PEDE] loquitur de mustis conditis: id ostendit *servandi* verbum. erant autem condicendi multae ac variae rationes; reperiundae apud Catonem lib. de R. R. cap. 120. Columellam L. 12. C. 19. seqq. Plinium L. 14. C. 20. Mirum autem, *candida* hic praecipue nominari: nisi si Albius noster candidis praecipue fuerit delectatus. Plinius L. 23. C. 1. *Musta*

differentias habent naturales has, quod sunt candida, aut nigra, aut inter utrumque. aliaque, ex quibus vinum fiat, alia ex quibus passum: cura differentias innumerabiles facit. Deinde ostensis & dotibus & vitiis, addit: *ad omnia infirmius album, jucundius passum mustum, & quod minorem capitis dolorem adferat.* Junius Columella L. 3. C. 2. *Sunt & Helvoolae, quas nonnulli Varias appellant, neque purpureae, neque nigrae, ab helvo (nisi fallor) colore vocitatae. Melior est nigrior abundantia vini; sed haec sapore praecipue. color acinorum in neutra conspicitur aequalis. Utraque candidi musti alterna vice annorum plus aut minus adferunt.* Vides candida non haberi pro laudatissimis. Sed omnium generum musta habuisse poetam verosimile est, ut patremfamilias diligentem, & in domo plena. Quocirca aptius videtur epitheton generale, *pinguia*: quod legitur in meo tertio: exstabatque in tribus Palatinis Gebhardi, inque compluribus Achillis Statii codicibus. sic supra ipsemet Albius dixit, Eleg. 1. §. 6.

Nec Spes destituit: sed frugum semper acervos Praebeat, & pleno pinguia musta lacu. pariter Manilius L. 3. §. 153.

*Seu Cererem plenam, vincentemque horrea messem,
Aut repetat Bacchum per pinguia musta fluentem.*

tum postea §. 659.

Tunc Liber gravida descendit plenus ab ulmo: Pinguiaque expressis despumant musta racemis. Columella in Horto, §. 432.

Et te Maenaliū, te Bacchum, teque Lyaecum, Lenaeūque patrem canimus sub tecta vocantes,

Ferveat ut lacus, & multo completa Falerno Exundent pingui spumantia dolia musto.

Propertii quoque *purpureum* de quovis musta capi potest, L. 3. Eleg. 15. §. 17.

- 25 Consuefcet numerare pecus, confuefcet amantis
 Garrulus in dominae ludere verna finu.
 Illa Deo fciet agricolae pro vitibus uvam,
 Pro fegete fpicas, pro grege ferre dapem.
 Illa regat cunctos, illi fint omnia curae,
 30 Et iuuet in tota me nihil eſſe domo.

Huc

*Dummodo purpureo ſpument mihi dolia muſto,
 Et nova preſſantes inquinet uva pedes.*
 vulgatae Albiſi noſtri ſcripturae haecſt Jo. Jo-
 vianus Pontanus, Amor. L. 2.

Candida quum celeri ſub pede muſta fluunt.

27. DEO AGRICOLAE] Silvanum intelligit
 Dacerius, vitis & fegetis atque gregis custo-
 dem, Not. ad Horat. Epod. 2. & ad L. 2. Epift.
 1. 5. 142. Et nos aliquid notavimus ſupra ad
 Eleg. 1. 5. 24. ſed & Baccho peculiariter uvae
 ferebantur, Cereri ſpicae, Priapo poma. In
 Luſibus liberis Carm. 53.

*Contentus modico Bacchus ſolet eſſe racemo,
 Cum capiant alii vix ſua muſta lacus.*

*Magnaque foecundis cum meſſibus area deſit,
 In Cereris crines una corona datur.*

*Tu quoque Dive minor majorum exempla ſe-
 cutus,*

Quamvis pauca damus, conſule poma boni.
 Nemeſianus Ecl. 2. 5. 50.

*Nam dum Pallas amet turgentibus ſanguine bac-
 cas,*

*Dum Bacchus vitis deus, & ſata; poma
 Priapus,*

Paeſca laeta Pales; Idas te diligit unam.

Eſt vero Dei agricolae nomen non unius Sil-
 vani, ſed & numinum aliorum. Alibi pro-
 bavimus, ita vocari Vertumnum. Noſter
 etiam cuncta ruris numina hac una compel-
 latione comprehendit L. 2. Eleg. 1. 5. 36.

*Huc ades, adſpiraſque mihi, dum carmine noſtro
 Redditur agricolis gratia coeliibus.*

Peculiariter eo nominis honore maſtabatur
 Priapus, foecunditatis omnis auctor atque an-
 tiſtes. Ovidius L. 1. Triſt. Eleg. 9. 5. 26.

*Dardaniamque petit auctoris nomen haben-
 tem,*

Et te ruricola Lampſace tua Deo.

Hoc autem loco Bacchum intelligit poeta.
 Vide initium libri primi Georgicorum divini
 Maronis.

28. PRO SEGETE SPICAS, PRO GREGE
 FERRE DAPEM] Multi libri *Pro fegete & ſpicas*
 habent: nimirum a liberalitate eorum, qui

ut verſus ſtaret metuebant. Sed tu conſule
 Terentianum Maurum, in corpore Gramma-
 tiorum Putſchii p. 2406. & noſtrum Voſ-
 ſium L. 2. de Arte Gramm. C. 15. *Daps* eſt
 epulum ſacrum & religioſum. Servius ad L.
 3. Aen. 5. 224. *dapibusque epulamur opimis*]
Daps, deorum ſunt: Epulae, hominum. Pom-
 pejus Feſtus: *Daps apud antiquos dicebatur res*
divina, quae fiebat aut hiberna ſemente, aut
verna. Fiebat autem pro foctu tam gregis,
 quam armenti: ſed hoc discrimine, ut in
 voto pro bubus faciundo mulier exeſſe jube-
 retur. M. Cato cap. 83. de R. R. *Votum pro*
bubus, ut valeant, ſic facito. Marti Silvano in
ſilva interdus, in capis ſingula bonum votum
facito ſarris adret libras III. & lardi P. IV. S.
& pulpae P. IV. S. vini ſextarios tres. Id in
 unum vas liceto conſpicere, & vinum item in
 unum vas liceto conſpicere. Eam rem divinam
 vel ſervus, vel liber licebit facit. Ubi res di-
 vina facta erit, ſtatim ibidem conſumito. Mu-
 lier ad eam rem divinam ne adit; neve videat
 quomodo fiat. Hinc adparet, gregem Tibullia-
 num non debere ſumi pro bubus, ſive pro ar-
 mento. qua in re lapſum ſcimus Douzam
 noſtrum Praecidan. C. 8. Verna dape facta,
 initia operum ruſticorum inchoabantur. id
 autem fiebat pyro ſlorente. iterum daps erat
 Jovi dapali ante ſationem milii, panicis,
 alii, lentis. Vide ſis Catonem capp. 50.
 131. 132.

29. ILLA REGAT CUNCTOS] *regat* duo An-
 glicani. minus recte.

30. ET JUET IN TOTA ME NIHIL ESSE
 DOMO] in tertio noſtro *Et juvet* legitur. quo
 modo edidit Cyllenius. Ceteri *Adjuvet* hab-
 bent, vel *Adjuvat*, vel *At juvet*: non tam
 bene. Quid ſit *nihil eſſe*, offendit Tullius
 L. 1. ad Attic. Epift. 19. *Metellus eſt conſul ſa-
 ne bonus, & nos admodum diligit.* Ille alter
 ita nihil eſt, ut plane quid emerit neſciat. Erat
 is L. Afranius, qui emerat conſulatum. Idem
 Tullius orat. pro P. Sextio C. 15. *Isdem Coſſ.*
arma in templum Caſtoris palam comportaban-
tur,

Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
 Delia selectis detrahet arboribus.
 Et tantum venerata virum, hunc sedula curet:
 Huic paret, atque epulas ipsa ministra gerat.

35 Haec

tur, gradus ejusdem templi tollebantur: armati homines forum & conciones tenebant: caedes lapidationesque fiebant: nullus erat senatus, nihil reliqui magistratus: unus omnem omnium potestatem armis & latrocinii possidebat. Atque hoc postremum omnia esse vocabant, locutione pulcre inlustrata Desiderio Heraldo ad Martial. L. 1. Epigr. 69. Lucanus L. 3. V. 108.

Phoebea palatia complet

*Turba patrum, nullo cogendi jure senatus,
 E latebris educta suis: non consule sacrae
 Fulserunt sedes: non proxima lege potestas
 Praetor adest: vacuaeque loco cessere curules.*

Omnia Caesar erat.

Ceterum quod hic Deliae datur, errore credo memoriae (ut saepe fit) ad Nemesin transulit Martialis L. 14. Epigr. 193.

*Uffit amatorem Nemesis lasciva Tibullum;
 In tota juvit quem nihil esse domo.*

Sed excusat Martialem Achilles Statius, putatque eamdem puellam utroque nomine intelligi. Satis secure; ne dicam fati crasse. Tu Nafoni potius adredito L. 3. Amor. Eleg. 9. ille enim utramque noverat.

33. ET TANTUM VENERATA VIRUM, HUNC SEDULA CURET] Ita omnes nostri, ne uno quidem apice mutato. In solo Sfortiano invenerat Achilles, una particula plus, *hunc & sedula curet*: idque probabat. Non debet. Ineptissime huc intruditur otiosa particula; quae si vel maxime locum suum tueri hic possit, tamen in pentametro vel bis vel certe semel erat repetenda, ut fert usus elegantior & castigatior loquentium. Nunc & sensum corrumpit, & violata sermonis Latini ratione versus committat ridiculum ac committilem, & misere febrentem. Saepè litteram M non elidebant in carmine, quamvis proxime sequeretur vocalis. Vide Priscianum L. 1. p. 556. Lambinum ad Lucr. L. 1. V. 437. Gifanium Conlect. Lucret. Joannem Rivium prolegom. in Terent. Vossium L. 2. Art. Gram. C. 30. Marq. Gudium in Phaedr. L. 1. Fab. 4. & L. 4. Fab. 5. Nec est quare quis objiciat, M non subtractum esse breve: nam

hic producitur ratione litterae H, quae vim habet positionis. Exemplis congerendis superfedeo: sunt enim passim in promptu. In libris Angeli Colotii & Fulvii Ursini erat, *huic sedula curet*. quae scriptura non est temere rejicienda. L. Accius Antigona:

*jam jam neque Dii regunt,
 Neque profecto Deum summus rex omnibus curat.*

Plautus Rud. Act. 1. Sc. 2. V. 58.

Cererem te melius, quam Venerem sectarier:

Amore haec curat, tritico curat Ceres.

Trucul. Act. 1. Sc. 2. V. 35.

Al. Nimis otiosum arbitror hominem esse te.

Di. Quianam arbitrare?

Al. Quia tuo vestimento & cibo alienis rebus curas.

Et sic saepe alibi. Apulejus Apolog. *Alteram vero Coelitem Venerem, praedita quae sit optimi Amore, solis hominibus, & eorum paucis curare, nullis ad turpitudinem stimulis vel illecebris sectatores suos percellentem. Eodem libro: Discat Aemilianus, quoniam usque adeo rebus meis curat, &c.* Tamen si quis pertendat, curare cum dativo habere significatum τοῦ ἐπισημοπείν; cum illo non magnopere pugnabo. Maneat sane vetus scriptura, ut τὸ curet verbum sit mensurae atque convivii. Terentius Adelph. Act. 5. Sc. 1. V. 1.

*Aedepol, Syriscæ, te curasti molliter,
 Lauteque munus administrasti tuum.*

Lucretius L. 2. V. 31.

*inter se prostrati in gramine molli
 Propter aquae rivum, sub ramis arboris altae,*

Non magnis opibus jucunde corpora curant.

Virgilius L. 1. Geor. V. 301.

*Frigoribus parto agricolae plerumque fruum-
 tur,*

Mutuaque inter se laeti convivio curant.

Horatius L. 1. Epist. 4. quae est scripta ad hunc nostrum Albium, V. 15.

*Me pinguem & nitidum bene curata cute vi-
 ses,*

Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

- 35 Haec mihi fingebam. quae nunc Eurusque Notusque
 Jactat odoratos vota per Armenios.
 Num Veneris magnae violavi numina verbo?
 Et mea nunc poenas impia lingua luit?
 Num feror incestus sedes adiisse Deorum,
 40 Sertaque de sanctis deripuisse focis?

Non

35. CAURUSQUE NOTUSQUE] Libri scripti plus quam viginti *Eurusque Notusque* habent magno consensu. Et recte junguntur venti duo vicini, quorum flatus inter se non nimum distant. M. Vitruvius L. 1. C. 6. *Itaque sunt collocati inter Solanum & Austrum ab Oriente hiberno, Eurus: inter Austrum & Favonium ab Occidente hiberno, Africus: inter Favonium & Septentrionem Caurus, quem plures vocant Corium: inter Septentrionem & Solanum Aquilo.* Cum nostro Tibullo facit Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 4. v. 11.

Quae tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris

Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
 qui & ventorum regiones ac tractus descripsit L. 1. Metam. v. 61.

Eurus ad Auroram, Nabathaeaque regna recessit,

Persidaeque & radiis juga subdita matutinis.
Vesper, & occiduo quae litora sole tepescunt,
Proxima sunt Zephyro: Scythiam Septemque trionem

Horriser invasit Boreas: contraria tellus
Nubibus assiduis, pluvioque madescit ab Austro.

37. NUM VENERIS MAGNAE VIOLAVI NUMINA VERBO] Passeratius ex libro vetere magno legebatur; ut referatur ad *ante verbo*. Atque id sibi tere ephēbo in mentem fuisse dicit Gebhardus, firmatque testimonio Eusthathii Swartii: sed occupasse Passeratium. Ingens enim vero iustura. Magnae habent omnes libri, epitheto Dearum solenni ac perpetuo. Propertius L. 3. Eleg. 6. v. 12.

Quae melior validi jactat convicia lingua,

Et Veneris magnae voluitur ante pedes.

Apulejus L. 5. Metam. verbis Psyche: *Quorsum itaque tantis laqueis inclusa vestigium porrigam, quibus vetestis vel etiam tenebris abscondita magnae Veneris inevitabiles oculos tandem effugiam?* paulo post, ubi Deae iter in coelum describitur: *Cedunt nubes, & coelum fluae panditur: & summus aether cum gaudio suscipit Deam. nec obvias aquilas, vel accipitres ra-*

paces pertimescit magnae Veneris canora familia.
 Quid sibi velit epitheton magna, infra ostenditur L. 4. Carm. 13. v. 16.

Haec tibi sancta tuae Junonis numina juro,
Quae sola ante alios est mihi magna Deos.

39. NUM FEROR INCESTUS SEDES ADIISSE DEORUM] supplicaturi, vel gratias acturi, propria locutione *adire Deos* dicebantur; & *adire ad Deos*. Albinovanus Pedo Eleg. ad Liviam Augustam v. 290.

Saepe Nero illacrimans submissa voce loquetur,
Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos?

ibi hunc Albii nostri versiculum, cum aliis aliorum poetarum, citavit ad testimonium Nic. Heinsius. Cicero Philipp. 14. C. 1. *Nam hoc quidem cum turpe est, tum ne Diis quidem immortalibus gratum, ab eorum aris, ad quas rogati adierimus, ad sacra sumenda discedere.* Seneca Hippol. v. 108. verbis Phaedrae:

Non colere donis templa votiis libet:
Non inter aras, Arctidum mistam choris,
Jactare tacitis conscias sacris faces:
Nec adire castis precibus aut ritu pio
Adjudicatae praesidem terrae Deam.

Lactantius L. 4. Divin. Instit. C. 3. *Philosophia & religio deorum disjuncta sunt, longeque discreta; siquidem alii sunt professores sapientiae, per quos utique ad deos non aditur; alii religionis antistites, per quos sapere non discitur.* Sunt autem Deorum sedes, templa, & fana. Lucretius, de Jove fulminante, L. 6. v. 417.

Postremo cur sancta Deum delubra, suasque
Discruit in seipso praeclaras fulmine sedes?
Et bene facta Deum frangit simulacra? suisque
Demit imaginibus violento volvere honorem?

Cicero orat. de Harusp. responf. C. 14. *Putant enim nonnulli ad me pertinere, armamentarium Telluris aperire. nuper id patuisse & ego recordor. nunc sanctissimam partem ac sedem maxime religionis privato dicunt vestibulo contineri.* pro P. Sextio C. 20. *De quo te, te, inquam, Patria, restor, & vos Penates Patriique Dii, me vestrarum sedum templorumque causis, me propter salutem meorum civium,*

quas

Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus:

Non

mibi semper fuit mea cavior vita, dimicationem caelestemque fuisse. Itaque eadem ratione, qua Deos adire, etiam adire templa dicebant. Caesar L. 2. Bell. Civ. C. 5, ubi describitur navalis pugna apud Mastuliam: *Facile erat ex castris C. Trebonii atque omnibus superioribus locis prospicere in urbem, ut omnis juvenus, quae in oppido remanserat, omnesque superioris aetatis, cum liberis atque uxoribus, publicisque custodiis, aut ex muro ad coelum manus tenderent, aut templa Deorum immortalium adirent, & ante simulacra projecti victoriam ab Diis exposcerent.* (quod postremum refer ad Albanum illud *procumbere templis* §. 41.) Plinius Caecilius L. 3. Epist. 7. de Silio Italico: *Mulum ubique librorum, mulum statuarum, mulum imaginum, quas non habebat modo, verum etiam venerabatur: Virgilii ante omnes, cujus natalem religiosius, quam suum, celebrabat; Neapoli maxime ubi monumentum ejus adire, ut templum, solebat.* Est igitur in verbo *adire* significatio obsequii, & venerationis, & cultus religiosi; ut bene observavit Desiderius Heraldus ad Arnob. L. 1. omnis autem res sacra castimoniam & munditiam postulabat, non corporum minus, quam animorum. Noster L. 2. Eleg. 1. §. 13.

Castia placent superis, pura cum veste venite, Et manibus puris sumite fontis aquam. vide Tullium orat. de Harusp. respons. C. 13. & Barthium L. 37. Adv. C. 17. Qui neglexissent, *impuri* dicebantur, & *incesti*. Papinius L. 5. Silv. 5. §. 4.

quae vestra sorores
Orgia Pieriae, quas incestavimus aras?
Dicite, post poenam liceat commissa fateri.
Ipsum crimen religionis violatae *incestum* vocavit Tullius orat. pro Milone C. 22. *De servis nulla lege quaestio est in dominos, nisi de incestu, ut fuit in Clodium.* Proxime Deos accessit Clodius, propius quam tum, cum ad ipsos penetrarat: *cujus de morte, tamquam de caerimoniis violatis, quaeritur.*

40. SERTAQUE DE SANCTIS DERIPUISSE FOCIS] habenda est gratia Hadriano Turnebo, qui primus vidit non *diripuisse*, (quod multi scripti habent) sed *deripuisse* legi debere, L. 16. Adv. C. 4. & L. 29. C. 30. Vidit & Obertus Gifanius in Conlectaneis Lucretianis. unus noster *eripuisse* praefert: quo-

modo & Statiana & Brixiana editio, atque etiam Bernardinus Cyllenius. proxime verum. *deripere de focis* est antiquae elegantiae, praepositiones geminantis. cujus rei gustum dedimus ad Propert. L. 1. Eleg. 3. §. 36. Papinius L. 3. Theb. §. 567.

Ergo manu vittas damnataque vertice servata

Deripit, abjectaque inhonorus fronde sacerdos
Inviso de monte redit.

sic correxerat Gifanius ex ingenio: & firmavit hanc correctionem antiquus Barthii codex. Vide sis Pierium Valerianum ad L. 10. Aen. §. 414. quem quum legerit Jesuita Ruacus, quid ei in mentem fuisse dicas, cur Maronem corrumperet? sic enim edidit L. 1. Aen. §. 215.

Tergora diripiunt costis, & viscera nudant.
Meliora te docebit Dion. Lambinus ad Horat. L. 1. Od. 9. §. 23. Nic. Heinsius ad Ovid. L. 1. Amor. Eleg. 5. §. 13. & ad L. 3. Metam. §. 52. Ceterum ego hic *Sertave* malim, si liceat, quam *Sertaque*. duas enim poeta res proponit, non penitus easdem, contentum religionis ac caerimoniarum, & sacrilegium.

41. NON EGO TELLUREM] libri scripti omnes, cum editione principe, hos duos versus subjiciunt duobus illis, qui nunc vulgo sequuntur. Recte sane. nam & constructio pendet a verbo *dubitem*; & sunt praeterea gradus quidam graviorum suppliciorum. Harum religionum complures videre est apud Lucretium L. 5. v. 1200. inprimis projectionem ante simulacra Deorum:

Nec pietas ulla est, velatum saepe videri
Vertier ad lapidem, atque omneis accedere ad
aras:

Nec procumbere humi prostratum, & pandere
palmas

Ante Deum delubra, nec aras sanguine multo
Spargere quadrupedum, nec votis neectere vo-
ta:

Sed mage pacata posse omnia mente tueri.

42. ET DARE SACRATIS OSCULA LIMINIBUS] ritum hunc pulcre inlustravit magnus Lipsius L. 2. Elect. C. 6. cui adde nostrum Douzam Praecidan. C. 2. quos nec nominatos excerpit Martinus Kempius Dissert. 7. de Osculis §. 23.

Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput.

45 At

43. TELLUREM GENIBUS PERREPERE] Gebhardus, quoniam in primo Palatino proterere erat, liquido (sic ait) emaculat hunc locum insigni mendo conspurcatum, unico tantum elemento inmutato, ut sit *provertere*. Probat hanc suam emendationem locis aliquot aliorum scriptorum, ubi mulieres inducuntur aras atque humum crinibus suis everrentes. Sed quem in finem? quem, nisi ut sola templorum atque aras a pulvere atque inmunditiis purgarent? Eam in rem apti erant crines muliebres, longi ac promissi. At vero humum genibus qui perrepat, ille pulverem ut copiosum excitet necesse est, nisi si forte imber fuerit. itaque Gebhardo gratiam faciemus hujus tam ingeniosae medicinae, contenti veteri scriptura, ejusque scripturae non pessimo patrono Junio Juvenale, Sat. 6. v. 526.

*Hibernum fracta glacie descendet in amnem,
Ter matuino Tiberi mergetur, & ipsi
Vorticibus timidum caput abluet: inde Superbi
Totum regis agrum nuda ac tremebunda
cruentis*

Erepat genibus.

ante quem & Seneca hanc superstitionem derisit lib. de Vita Beata C. 27. *Cum aliqua genibus per viam repens ululat; laurumque linsectus senex, & medio lucernam die praefersens, conclamat, iratum aliquem Deorum; concurritis, & auditis, & divinum esse eum, invicem mutuum alentes stuporem adfirmatis.*

44. ET MISERUM SANCTO TUNDERE POSTE CAPUT] Hunc locum tamquam nullius rei omnes interpretes uno saltu transmiserunt; nisi quod solus Statius notaverit, calamitatis ac magni doloris hoc esse argumentum, idque post Varianam cladem fecisse Augustum. Augulti tamen factum huc trahere non est aulus noster Douza: nec patiuntur ipsa verba Historicorum, nullam in eo religionem agnoscentium, sed consternationem extremam. Suetonius Aug. C. 23. *Hac nuntiata excubias per urbem indixit, ne quis tumultus exsisteret: & praesidibus provinciarum propagavit imperium, ut & a peritiis & adfuetis socii continerentur. Vovit & magnos ludos Jovi Opt. Max. SI RESPUBLICA IN MELIOREM STATUM VERTISSET: quod factum Cimbrico Marsicoque bello erat. Adeo denique con-*

sternatum ferunt, ut per continuos menses barba capilloque summisso, caput interdum foribus illideret, vociferans, Quinctili Vare, legiones redde. Paullus Orosius L. 6. C. 21. Sub eodem vero tempore Quinctilius Varus cum tribus legionibus a Germanis rebellantibus, mira superbia atque avaritia in subjectos agens, funditus delictus est. Quam republicae cladem Caesar Augustus adeo graviter tulit, ut saepe per vim doloris caput parieti collidens clamaret, Quinctili Vare, redde legiones. Vestem laceraffe, & in magno luctu, nec minore metu, fuisse tradit Dio Cassius L. 56. Fecit igitur Augustus id, quod facere solent illi, qui dolori suo nimium indulgent, dum putant ita oportere. Cicero L. 3. Tufcul. Quaeft. C. 26. Sed ad hanc opinionem magni mali cum illa etiam opinio accesserit, oportere, rectum esse, ad officium pertinere, ferre illud aegre, quod acciderit: tum denique efficitur illa gravis aegritudinis perturbatio. Ex hac opinione sunt illa varia & detestabilia genera lugendi, paedores, muliebres lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitibus percussiones. Hinc ille Agamemno Homericus, & idem Accianus,

Scindens dolore idemtidem intonsam comam.

In quo facerem illud Eionis, perinde fustissimum regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calvitio moeror levaretur. Haec igitur nihil ad religiones. Sed Albii nostri percussio capitibus ad sacrum postem dubitare nos non sinit de caerimoniis sacri alicujus expiatorii. Ritus ipsum peregrinum fuisse arbitror, atque ab Aegypto & Nilo advectum una cum Iside. Cujus Isidis cultu tunc temporis maxime insaniebant mulieres, & mulierum sectatores. Ejus rei plurima exstant vestigia apud poetas Latinos. Potuit autem fieri, ut hic cultus peregrinus nec diu nec late fuerit receptus, propter ipsam peregrinitatem. Atque haec fortasse causa sit, quare ejus, extra nostrum poetam, meminerit nemo. Certe & Isis ipsa & Isidis sacra quam parum honorifice fuerint habita, ostendit Propertius L. 2. Eleg. 24. Lucanus L. 8. v. 831. L. 9. v. 158. Juvenalis Sat. 6. v. 489. 526. Sat. 9. v. 22. Ut taceam alios complures. Quinimo sacra Aegyptiaca ex urbe ejecta fuisse a M. Agrippa auctor est Dio Cassius L. 54. Quocirca mirum videri non debet, si ritus alicujus memoria vel sit

mi.

45 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
 Mox tibi: non unus faeviet usque Deus.
 Vidi ego qui juvenem seros defisset amores,
 Post Veneris vinclis subdere colla senem.
 Et tibi blanditias tremula componere voce,
 50 Et manibus canas fingere velle comas.

Stare

minus frequens, vel denique penitus interierit. Noster hic Romanas religiones cum externis commiscet. Romanae erant, *procumbere templis, Et dare sacrae oscula liminibus*. Externae, humum genibus perreptare, & caput ad postes templi adludere.

45. AT TU, QUI LAETUS RIDES MALA NOSTRA] Mallem hic, qui lentus. Habet enim haec vocula significationem quamdam securitatis cum contentu conjunctae. noster L. 2. Eleg. 6. §. 27.

Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra

Negligat hibernas piscis adesse minas.

Ovidius Epist. Herus §. 81.

Hic, puo, deprensus nil, quod querereris, haberes;

Meque tibi amplexo nulla noceret hiems.

Certe ego tum ventos audirem lenta sonantes, Et numquam placidas esse precaver aquas.

Suetonius Ner. C. 40. Neapoli de motu Galliarum cognovit die ipso quo matrem occiderat, adeoque lente ac secure tulit, ut gaudens etiam suspensionem praeberet. Conjunxit utramque vocem Albinovanus Pedo Consol. ad Liviam Augustam §. 279.

Consistam, laetisque oculis, lentusque videbo

Strata per obscaenas corpora nuda vias.

Risum hunc malignum & contemtorem pulcre describit Aristaenetus L. 2. Epist. 6. & quidem in eodem argumento.

47. VIDI EGO QUI JUVENUM MISEROS LUSISSET AMORES] non possum non amplecti correctionem Scaligeri, legentis

Vidi ego qui juvenem seros defisset amores.

Vidi juvenem, qui defisset amores seros. Primum, sermo hic est de mulierum amoribus; quo nihil pertinet ad juvenum. deinde juvenem multi codices Achillis Statii habebant: unus item Heinsii; & secundum Wittianus. miseros corruptum fuit ex seros. id quod saepe factum est. Vide Heinsium ad Valer. Flacc. L. 2. §. 234. pro *luffisset*, habebat Sfortiae liber *laessisset*; Scaligeranus, bini Heinsiani,

& Colbertinus, *lessisset*. ex quo haud difficile fit *desisset*. Haec sane sententia illi multo est melior ac sanior, quae huc usque obtinuit. Quam quod disimulavit Gebhardus, in eo more gestit animo suo, raro Scaligeri inventa probanti. In Valerio Flacco, post tot aureas Heinsii emendationes, etiam nunc *miseros* legitimus, pro *seros*, L. 3. §. 273.

Deus haec, Deus asper utrisque

Implicuit. sumus heu Minyae, sumus hospita turba!

Cur etiam flammis, miserosque moramur honores?

omnino scribendum videtur, *serosque moramur honores. Seri honores*, officium funebre: id quod nostrates eleganter vocant de laatste eere. & honoris vocabulum in hac re vel maxime proprium est. Virgilius L. 10. Aen. §. 493.

Quisquis honos tumuli, quicquid solamen huius mandati est,

Largior.

L. 11. §. 23.

interea socios inhumataque corpora terrae

Mandemus: qui solus honos Acheronte sub imo est.

49. ET SIBI BLANDITIAS TREMULA COMPONERE VOCE] Non frustra vocem *tremulam* exagitat in seniculo deliro: vix enim quidquam est aequè ridiculum, atque ineptiae amatoriae in actate senecta. quae actas praeter ceteras formae ruinas ipsam etiam vocem corrumpit. Horatius L. 4. Od. 13.

Audivere, Lyce, Dii mea vota: Dii

Audivere, Lyce. sis anus, & tamen

Vis formosa videri:

Ludisque, & bibis impudens,

Et cantu tremulo pota Cupidinem

Lentum sollicitas.

Hujus vitii imitationem non ferebat Quintilianus in histrionibus, quorum tamen ars omnis constat imitatione, L. 11. C. 3. *Cum mihi comoedi quoque pessime facere videantur, qui etiam si juvenem agant, cum tamen in*

Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae
Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc

expositione aut senis sermo, ut in Hydriae prologo, aut mulieris, ut in Georgo, incidit, tremula vel effeminata voce pronuntiant. Et L. 1. C. 11. dixerat: Dandum aliquid comoedo quoque, dum eatenus, qua pronuntiandi scientiam futurus orator desiderat. Non enim puerum, quem in hoc instituimus, aut femineae vocis exilitate frangi volo, aut seniliter tremere. Ovidius L. 6. Fast. v. 400.

Sensit anus vicina loci: jussumque sedere

Alloquitur, quariens voce tremente caput.
Hunc vocis tremorem in Eutropio acerbè exagitat Claudianus L. 1. v. 263.

Perque suam tremula testatur voce sororem,

Defecisse vagas ad publica commoda vires.

Est sane deformitas magna & turpitudine in vocis tremore: quem idcirco bacchantibus mulierum choris dedit magnus magister L. 7. Aen. v. 395.

Asp' aiae tremulis ululatus aethera conplent.

Petronius: Has lautitias aequavit ingeniosus cocus: in craticula enim argentea cochleas attulit, & tremula teterrimaeque voce cantavit. Id facundus ille nequam alibi vocavit acidum canticum, in coena Trimalchionis: Ac ne in hoc quidem tam molesto tacebant officio. sed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaque potionem poposci: paratissimus puer non minus me acido cantico excepit: & quisquis aliquid rogatus erat, ut daret. deridet insulsi nebulonis delicias, & pueros symphoniacos indoctum cantantes. nam acidum vocabant quidquid esset insuave, atque injucundum. paullo post Eumolpus ille, quum puer illi potionem dedisset, Malo te, inquit, quam balneum totum: sic catoque avide poculo, negat sibi umquam acidius fuisse. Nam & dum labor, ait, paene vapulari, qui conatus circa solum sedentibus carmen recitare. Et postquam de balneo tamquam de theatro ejectus sum, circuire omnes angulos coepi, &c. Horatius L. 2. Epist. 2. v. 64.

Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
Poscentes vario multum diversa palato.

Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod
jubet alter:

Quod petis, id sane est invisum acilumque
duobus.

Infeliciter atque inconsiderate acuto, vel arido cantico apud Arbitrum refingunt viri docti illi quidem, sed citra necessitatem ingeniosi. blanditias vocat noster Elegos amatorios, qui puellae animo subblandiantur. Naso L. 2. Amor. Eleg. 1. v. 21.

Blanditias Elegosque leves, mea tela, resumsi.

Mollierunt duras lenia verba fores.

ad suas Epigrammatum adulationes aptavit Martialis L. 10. Epigr. 72.

Frustra Blanditiae venitis ad me

Attritis miserabiles labellis:

Dicturus Dominum Deumque non sum.

Jam non est locus hac in urbe vobis.

Ad Parthos procul ite pileatos,

Et turpes, humilesque, supplicesque

Pictorum sola basiate regum.

quod carmen tam exquisitae tamque artificiosae adulationis est plenum, ut summum fuisse magistrum oporteat, qui sic blandiatur, etiam ubi verum dicit.

50. ET MANIBUS CANAS FINGERE VELLE COMAS] Eleganter verbum velle abundat apud optimos scriptores. Lucretius L. 2. v. 558.

Per terrarum omneis oras fluitantia aplusra
Ut videantur, & indicium mortalibus edant,
Insidi maris insidias, vireisque, dolurnque
Ut vitare velint; neve ullo tempore credant,
Subdola cum ridet placidi pellacia ponti.

ibidem v. 642.

significant, Divam praedicere, ut armis

Ac virtute velint patriam defendere terram.

L. 5. v. 121.

Qui ratione sua disturbent moenia mundi,
Praeclarumque velint caeli restringere solem,
Immortalia mortali sermone notantes.

Noster L. 3. Eleg. 4. v. 4.

Desinite in vobis quaerere velle fidem.

Ovidius L. 2. Fastor. v. 262.

Addis, ait, culpae mendacia, Phoebus? &
audes

Fatelicum vertis fallere velle Deum?

Phaedrus L. 1. Fab. 29.

Asellus apro cum fuisset obvius,

Salve, inquit, frater. Ille indignans, re-
pudiat

Officium, & quaerit, cur sic mentiri velit.

Hunc puer, hunc juvenis turba circumterit arta:
Despuit in molles & sibi quisque sinus.

55 At mihi parce, Venus: semper tibi dedita serviit
Mens mea: quid messes uris acerba tuas?

53. TURBA CIRCUMSTREPIT ARCTA] Ita Scaliger ex ingenio; quum vulgo circumferretur *turba circumstrepit arcta*. Sed scripti fere omnes *circumterit* habent, atque etiam primae editiones. Et sic exhibuit hunc versiculum Coelius Calcagninus, vir amoenissimae eruditionis, in eo Dialogo qui *Equitatio* inscribitur, Oper. p. 565. Tanta vis puerorum ac juvenum confluit ad visendum hunc intempestivum Veneris pullum cum cano capite, ut illorum nimio agmine prematur, ac paene elidatur. Sic Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 9. v. 21.

*Nec querulus, turba quamvis elideret, esset:
Sed foret a populo tunc mihi dulce premi.*

Papinius L. 1. Silv. 2. v. 234.

Fronde virent postes, & fervent compita flammis,

*Et pars immensae gaudet celeberrima Romae.
Omnis honos, cuncti veniunt ad limina fasces:
Omnis plebejo teritur praetexta tumultu.*

& L. 4. Theb. v. 798.

*illi per dumos, & opaca virentibus umbris
Devia pars cingunt, pars arcta plebe sequuntur,
Praecelerantve ducem.*

Primus suum Tibullo verbum jure postliminii restituit Janus Gebhardus L. 1. Crepund. C. 8. cui jungas lect, in describenda talis

turbae prementis ac terentis densitate, Casparis Barthii notam ad Papinii locum priorem. Pro *arcta*, erat in secundo Wittiano *arta*: & sic codices Stariani. Neque umquam aliter scriptum vidimus in membranis veteribus Maronis, Horatii, ac Plinii Caecilii. Consule, si tanti est, Pierium Valerianum in L. 1. Aen. v. 293. Aldum Manutium Orthogr. p. 79. Lud. Carrionem in Valer. Flacc. L. 1. v. 757. Ger. Jo. Vossium Etymol. p. 46. Claudium Dauquium T. 2. Orthogr. p. 44. Jo. Fred. Gronovium in Senec. Oedip. v. 277.

54. DESPUIT IN MOLLES ET SIBI QUISQUE SINUS] Hoc erat, *contagia regerere*, ut Plinius loquitur L. 28. C. 4. Lucianus in Navigio, live Votis: ὑπερμαζῆς γέ, ὦ Ἀδείμανθε, καὶ ἐς τὸν κόλπον οὐ πῦεις, οὐδὲ οἴσθα ὅστις ἂν, ναυκληρεῖς. *Petulantem agis, Adimante, & in sinum non spuīs: neque agnoscis, quisnam ipse sis qui navem gubernas.* Plautus Afin. Act. 1. Sc. 1. v. 26.

*Neque hercle ego istuc dico: nec dictum volo.
Teque obsecro hercle, ut, quae locutus, despicias.* Videlicet avertendi ominis gratia. Ita hunc senecionem pueri ac juvenes tamquam portentum execrabantur.

VI.

SAEPE ego tentavi curas depellere vino:
At dolor in lacrimas verterat omne merum.

Sae-

1. CURAS DEPELLERE VINO] Horatius L. 1. Od. 18.

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborum

*Circa mite solum Tiburis, & moenia Caecilii.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.*

Nihil frequentius apud poetas. quorum multa dicta huc facientia congestit Michaël Piccartus, vir praeclarus, Dec. 13. Observ. C. 6.

Alioqui vel solus Anacreon sit instar multorum.

2. AT DOLOR IN LACRIMAS VERTERAT OMNE MERUM] Elegans inventio, & vnuſtatis poëticae plenissima. quam quo crebrius verles atque excutias, eo suavius jucundiusque adridet. Rus merum, prae hac urbanitate, effuſit Aurelius Nemesianus Eclog. 2. v. 42.

*Omnes ecce cibos, & nostri pocula Bacchi
Horreo: nec placido memini concedere somno.*

- Saepe aliam tenui. sed jam quum gaudia adirem,
Admonuit dominae, deseruitque Venus.
5 Tunc me devotum descendens femina dixit.
Et, pudet heu, narrat scire nefanda mea.

Non

Longe quoque abest T. Calpurnius Eclog. 3.
Ÿ. 51.

*Te sine, vas misero! mihi lilia nigra videntur:
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.
At tu si venias, & candida lilia sent,
Et sapient fontes, & dulcia vina bibentur.*

Non deest his verficulis sua gratia: tamen acor in vino vitium est naturale, neque ullam parit apud animum legentis admirationem. quae comes esse debet phantasiae poeticae, rite atque ordine conceptae. Felicitius, & propius ad Albanam Venerem, Naso L. 1. Amor. Eleg. 7. de puella, quam pulsaverat, Ÿ. 57.

*Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora;
Qualiter abjecta de nive manat aqua.
Tunc ego me primum coepi sentire nocentem.
Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.*

3. SAEPE ALIAM TENUI] ad animi mei luctum paratam habui. Naso L. 3. Amor. Eleg. 7. Ÿ. 3.

Hanc tamen in nullo tenui male languidus usus, monuit Barthius L. 34. Adv. C. 22. & firmat Albius noster L. 2. Eleg. 7. Ÿ. 34.

Tunc morior curis: tunc meus mihi perdita fingit,

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.
Hoc ipsum Martialis possidere vocat L. 9. Epigr. 68. Sed de verbo tenendi in re Veneris diligenter egit doctissimus Gruterus L. 6. Susp. C. 16.

4. ADMONUIT DOMINAE, DESERUITQUE VENUS] proprie, ac signanter, Admonuit positum est. Sic enim dicitur, quidquid cum aliquo aculeo in memoriam nobis redit. Cicero L. 5. ad famil. Epist. 2. Ego dolori tuo non solum ignosco, sed summam etiam laudem tribuo. meus enim me sensus, quanta vis fraterni sit amoris, admonet. Virgilius L. 9. Aen. Ÿ. 109. Ergo aderat promissa dies, & tempora Parcae Debita conplerant, cum Turni injuria matrem Admonuit ratibus sciris depellere taedas.

pulcerime Ovidius L. 6. Metam. Ÿ. 620.

*peragit dum talia Procne,
Ad matrem veniebat Itys. quid possit, ab illo
Admonita est: oculisque tuens immitibus, Ah
quam*

*Es similis patri! dixit. nec plura locuta,
Triste parat facinus.*

L. 9. Metam. Ÿ. 324.

*Dixit: & admonitu veteris commota mini-
strae,
Ingemuit.*

& Remed. Amor. Ÿ. 729.

*Admonitu refricatur amor, vulnusque novatum
Scinditur.*

Verbi vim commode exposuit Jo. Fred. Gronovius Diatrib. in Papinii Silv. C. 49. quem tu consulens, si fapis. In altero hemistichio destituitque habebant bini libri, non inepte. Maro Eclog. 1. Ÿ. 61.

Et freta destituent nudos in litore piscis.

Cicero L. 1. ad Attic. Epist. 18. Ita sem ab omnibus destitutus, ut tantum requietis habeam, quantum cum uxore, & filia, & mellito Ciccone consumitur. L. 3. Epist. 15. totam Italiam, in me ereptam ad me defendendum, destitui & reliqui. Amabilis ille nequam: Egre ditur superbus cum praemio Ascyrtos; & paullo ante carissimum sibi commilitonem, fortunaeque etiam similitudine parem, in loco peregrino destituit abjectum. Naso, in eodem negotio quo noster Albius, L. 3. Amor. Eleg. 7. Ÿ. 14.

*Tacta tamen velui gelida mea membra cicuta,
Segnia propositum destituere suum.*

sed & vulgata scriptura ferri potest. Cicero L. 1. de Offic. C. 29. Efficiendum autem est, ut appetitus rationi obediant, eamque neque praecurrant, nec propter pigritiam aut ignaviam deserant.

5. TUNC ME DISCEDENS DEVOTUM FEMINA DIXIT] melius editiones principes, unisque scriptus Gebhardi, cum uno Heinssii Anglicano, devotum descendens femina. h. e. proripiens se de lecto, stomachi atque indignationis plena, tamquam quae sperneretur. Ovidius, in eadem re, L. 3. Amor. Eleg. 7. Ÿ. 75.

*Sed postquam nullas consurgere posse per artes,
Immemoremque sui procubuisse videt;*

*Quid me ludis? ait. Quis te, male sane, jubebat
Invitum nostro ponere membra toro?*

Aut te irajectus Aeaea venesica lanis

Devovet: aut alio lassus amore venis.

Nec

Nec mora: desiluit tunica velata recincta:

Et decuit nudos proripuisse pedes.

Neve suae possent intactam scire ministrae,

Dedecus hoc summa dissimulavit aqua.

Petronium vide, illo loco, *Quid est? inquit. numquid te osculum meum offendit? &c.* noster infra Eleg. 9. §. 62.

Quid prosunt artes miserum si spernit amantem,

Et fugit ex ipso saeva puella toro?

Verbum descendere inlustratum dedimus supra ad Eleg. 2. §. 19. & quidem non paullo pudentius, quam Gebhardus fecit L. 3. Crepund. C. 16. *Devotum* non intellexit, quicumque ille fuit, qui in Thesaurio Basilii Fabri *devovere* exposuit per *excantare*; inque eam rem citavit hunc ipsum Albii nostri locum. Piget tantae supinitatis. *Devovere* est frigore ferire eam partem, qua viri sunt; ut quantumvis cupiant, tamen minime possint. Gallis est *noïer l'eguillette*. Canonum doctores hos tales *frigidos* vocant, & *maleficiatos*. Sed ista nihil ad Latinitatem. Latini, ut diximus, atque hoc ipso loco videmus, vocabant *devotos*, & *defixos*, quibus alieno scelere periisset virtus mascula. Id vero totum magicis artibus confieri putabant. Ovidius L. 3. Amor. Eleg. 7. §. 27.

Num mea Thessalico languent devota veneno

Corpora? num misero carmen & herba nocent?

Sagave Punicea defixit nomina cera,

Et medium tenuis in jecur egit acus?

Carmine laesa Ceres sterilem vanejcit in herbam:

Deficiunt laesae carmine fontis aquae.

Illicibus glandes, cantataque viribus uva

Decidit; & nullo poma movente fluunt.

Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?

Forstian impatiens sit latus inde meum.

Posterior actas *devotare* dixit. Apulejus Cel- sus lib. de Medicamin. Herbar. C. 7. de Leon- topodio: *Si quis devotatus defixusque fuerit in suis nuptiis, sic eum resoluas.* Herbae *pedisleo- nis frutices numero septem sine radicibus deco- que cum aqua, luna decrescente: lavato eum, & te ipsum qui facis, ante limen extra domum prima nocte; & herbam incende aristolochiam, & suffumigato eum; & redite ad domum, & ne post vos respiciatis, resolvisti eum.* Habemus & *maleficium*, & *remedium*, & rei utrius- que nomen. Quae cur antiquis ignota fuisse dicat Scaliger, non possum satis demirari. Ita scribit vir maximus Epist. 7. ad Gilbertum Segunum: *Librum Gallicum de nodo Ve-*

neris totum percurri: cui rei quem Latinum aptum & idoneum titulum attribuam, equidem in praesentia non habeo. Veneris enim vincula in Pharmaceutria Virgiliana, quod auctor libri putat, aliter accipienda. Nam ea ad amorem conciliandum, & animum ab amore alienum in sua jura redigendum. at iste nodus ad contractum amorem dissolvendum. Et sane, non puto hujus fascini nomen proprium apud antiquos exstare. Atque adeo tantum abest, ut partem illam, qua viri sumus, fascinari solitam, ut hodie inter nos Christianos, existimem, ut veteres illi non solum pietatis imperiti, sed etiam stulte superstitiosi, figuram pudendi virilis ad fascini omne genus expugnandum multum valere crederent. Itaque pueris veretilla e collo suspendebant. Et hinc factum, ut pars illa etiam fascinum vocaretur. Non fascinabatur ergo pars illa, quae fascino adversaretur. Non igitur nomen e vetustate petendum ei rei, quam vetustas ignorabat. Quisque suos patimur manes. Sed haec refutavit Salmastius in Plinianis Exercitationibus p. 1088. quamquam tacito Scaligeri nomine. Hujus maleficii memoria est longe antiquissima. Amasin Aegyptiorum regem memorat Herodotus, Euterp. C. 181. Ladicis uxoris Cyrenaeae hortum colere nequisse, quum tamen aliarum mulierum complexibus frueretur sine ulla offensa. Quare iratum expostulasse cum uxore de veneficio, atque etiam necem ei interminatam: Ladicem vero, quum pernegando illum nihilo placatiorem redderet, vovisse Veneri, si ea nocte coiret secum vir suus, statuat se illi Cyrenas missuram. Suscepto voto, statim solutum fuisse Amasin, & plena robustaque voluptate potitum. Aliam solvendi rationem, sed magicam, videre poteris apud Petronium.

6. ET, PUDET HEU, NARRAT SCIRE NEFANDA MEA] Ita recte emendavit Scaliger, ex corrupta librorum scriptura *Et pudet & narrat*: quam alii porro pejus corruerunt, hoc modo, *Et dominae narrat*. Prioris hemistichii instar habet Horatius Epod. 11. §. 10.

Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula quanta sui!

In inferiore est Gracilmus; qualis ferme hic cynci Venufina L. 1. Od. 11. §. 1.

Tu ne quaeseris, sciere nefas, quem mihi quem tibi

Finem Dii dederint, Leuconoe.

& Epod. 16. §. 14.

Quaeque carent ventis & solibus, ossa Quirini, Nefas videre, dissipabit insolens.

Non facit hoc verbis. facie tenerisque lacertis
Devovet, & flavis nostra puella comis.

Ta-

Igitur nefanda, non sunt nefandae artes, sive veneficia, quibus Albium sua puella defigebat; id quod Staius ac Muretus volebant; sed narrabat illa mulier de paralyfi nervorum, quam sciri in vulgus ipse nefas putabat.

7. NON FACIT HOC VERBIS] *herbis* habent libri nonnulli. Noſter infra Eleg. 9. v. 17.

*Num te carminibus, num te pollenibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?*

Propertius meus L. 2. Eleg. 1. v. 73.

*Non hic herba valet: non hic nocturna Cytæis:
Non Perimedea gramina ſecta manu.*

Sed & prior lectio commode defendi poteſt. Horatius L. 1. Epist. 1. v. 34.

*Fervet avaritia, miſeroque cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire do-
lorem*

*Peſtis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.*

ibi tu Lambinum inſpicio; ac Muretum L. 1. Var. Lect. C. 4. Hic autem utrumcumque malueris, nihil peccaveris: nam & herbae & cantus in promiſcuo uſu ſagarum & margarum.

7. FACIE TENERISQUE LACERTIS] in quinque libris eſt *niveisque lacertis*. quod tamen me non movet, ut deſeram receptam lectiorem. Afranium Vopifco, apud Nonium in voce *Senium*:

*Si poſſent homines delinimentis capi,
Omnes haberent nunc amatores anus.
Aetas, & corpus tenerum, & morigeratio,
Haec ſunt venena formoſarum mulierum.
Mala aetas nulla delinimenta invenit.*

Ita hos verſus ad hunc noſtri poëtae locum citavit Scaliger. At Gaſper Schoppius, L. 2. Veriſimil. C. 20, invenit viam, qua oſtenderet, aut Afranium male collegiſſe, aut in primo verſu ſcribi debere,

Ni poſſent homines delinimentis capi.

Tu vide ſis hominis logici ratiocinationem, qui tamen cum omni ſua ſapientia ignoravit, *delinimenta* hic poni pro philtris ac veneficiis amatoriis. quomodo & Livius poſuit L. 39. C. 11. *Hiſpalæ concubitu cœvere cum decem noctes non poſſe. Illius excetrae delinimentis & venenis imbutum, nec vitrici, nec parentis, nec Deorum verecundiam habere.* Dicit igitur A-

franius, Delinimentis & veneficiis amorem conciliari non poſſe: alioquin enim omnes vetulas habituras eſſe amatores. Vera philtra adoleſcentularum. ac formoſarum, eſſe aetatis florem, & corporis venuſtatem, & mores ad omnem comitatem compoſitos. hiſce rebus deſtitutas anus fruſtra ſibi opem ſperare a venenis. Quid hic peccaverit amabilis ingentii poëta, haud facile oſtendet ullus Baraliptoniſtes, aut Barococameſtres. Rex Philippus (auſtor eſt Plutarchus in Conjugialibus praeceptis) deperibat Theſſalicam quamdam mulierem, quæ veneficio eum circumveniriſſe dicebatur. operam dedit Olympias, ut eam in ſuam redigeret poteſtatem. Cum in conſpectum ea reginae veniſſet, neque forma tantum videretur egregia, ſed & collocuta eſſet neque abjecte neque inprudenter: Faceſſant, inquit Olympias, calumniae. Tibi tua in te ipſa ſunt reſoſita veneficia.

8. FLAVIS COMIS] crines flavi (hoc eſt aurei, vel rutili, etiam ex nigro & aureo) maxime commendabuntur. Acontius Naſonius in Cydippe ſua, cujus pulcritudinem ab ſummo capite ad imos unguiculos deſcribit, non omiſit flavos capillos, v. 53.

Aut eſſes formoſa minus: peterere modeſte.

Audaces facie cogimur eſſe tua.

*Tu facis hoc, oculique tui; quibus ignea cedunt
Sidera; quæ flammae cauſſa fuere meae.*

Hoc flavi faciunt crines, & eburnea cervix;

Quæque precor veniant in mea colla manus:

Et decor, & vultus ſine ruſſicitate pudentes:

Et, Thetidi quales vix rear eſſe, pedes.

Laudat hunc crinium colorem in Ocyroë, Chironis filia, Ovidius L. 2. Metam. v. 635.

Ecce venit rutilis humeros proteſta capillis

Filia Centauri. quam quondam nympha

Chariclo,

*Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
Ocyroën.*

in Lucretia L. 2. Faſtor. v. 763.

*Forma placet, niveusque color, flavique ca-
pilli;*

Quique aderat nulla factus ab arte decor.

in Didone Virgilius L. 4. Aen. v. 590.

*Terque quaterque manu pectus percuſſa deco-
rum,*

Flaventiſque abſciſſa comas.

& v. 698.

Non-

Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam

10 Vecta est frenato caerula pisce Thetis.

Haec

1 Nondum illi flavum Proserpina vertice crinem
Abstulerat, Stygioque caput damnaverat Orco.
Propertius fulvos vocavit L. 2. Eleg. 2. v. 57.
Fulva coma est, longaeque manus, & maxi-
ma toto

Corpore: & incedit vel Jove digna soror.
aureos Virgilius L. 8. Aen. v. 659, in Gallis,
Capitolium oppugnantibus:

Aurea caesaries ollis, atque aurea vestis.
Virgatis lucent sagulis: tum lactea colla
Auro innectuntur.

Naso L. 12. Metam. v. 395.

Barba erat incipiens: barbae color aureus: au-
reaque

Ex humeris medios coma dependebat in armos.
rutilos denique Lucanus L. 10. v. 127, de
pueris apud mensam Cleopatrae ministranti-
bus:

Tum famulae numerus turbae, populusque
minister:

Discolor hos sanguis, alios distinxerat aetas.

Haec Libycos pars, tam flavos gerit altera
crines,

Ut nullis Caesar Rhemi se dicat in arvis

Tam rutilas vidisse comas.

Tu vero cave rutilas hic capias pro rufis.
Turpissimi sunt crines rufi; & corporis simul
atque animi deformitatem arguunt; si quid
credis Petro Laurembergio, Pasicomphae C.
9. Ille color dulcissimus, qui ex atro & au-
reo miscetur. Naso L. 1. Amor. Eleg. 14.
v. 9.

Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus
illis;

Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color.

Qualem clivosa madidis in vallibus Idae

Ardua derepto cortice cedrus habet.

Atque hic est ille, ni fallor, quem Nero
Caesar succineum appellavit. Plinius L. 37.
C. 3. Fulvis [succinis] major auctoritas. ex iis
etiamnum amplior translucetibus, praeterquam
si nimio ardore flagrent: imaginemque igneam
inesse, non ignem, placet. Summa laus Falernis,
a vini colore dictis, molli fulgore perspi-
cuis. Sunt & in quibus decocti mellis lenitas
placeat. ——— In Corinthiis aes
placet auro argentoque mixtum; in caelatis ars
& ingenia. Murrhinorum & crystallinorum di-
ximus gratiam: uniones, quod capite circumsfe-
runtur, gemmae digitis: in omnibus denique

aliis vitii ostentatio aut usus placet: in succinis
deliciarum tantum conscientia. Domitius Nero
in ceteris vitae suae portentis, capillos quoque
conjugis suae Poppaeae in hoc nomen adoptave-
rat, quodam etiam carmine succina appellando.
Ingeniose hanc amoenam imaginem excogita-
vit crudelis ille amator. Etiam in viris flavi
crines laudabantur; nec subflavis sua deerat
gratia. Suetonium vide Aug. C. 79. & Ner.
C. 51. Atque hic quidem gustus fuit Quiri-
tium. quem qui hodie tam fastidiose reji-
ciunt, numquam tamen efficiunt, quin li-
cuerit Romanis fuisse securis quid aliquando
probarent deliciae temporum post futurorum.
Hinc & Diis flavos capillos dederunt; prae-
cipue Mercurio, & Minervae crinium cu-
stodi. Ceterum in loco Lucani mendum esse
arbitror perpusillum, sed tamen meudum;
neque in arvis legendum, sed in oris puto.
Videlicet librarium auris scripsisse; sicuti au-
lam solebant pro ollam; alium nasutulum li-
teras trajecisse, ut esset arvis. Sed tuum tibi
liberum esto arbitrium.

10. VECTA EST FRENATO CAERULA PISCE
THETIS] delphino muricibus frenato, ut re-
cte notavit Bernardinus Cyllenius, ex Papi-
nio L. 1. Achill. v. 221.

Elicit inde fretis, & murice frenat acuto
Delphinus bijuges, quos illi maxima Tethys
Gurgite Atlantae pelagi sub valle sonora
Nutrierat.

Ovidius L. 11. Metam. v. 237.

Est specus in medio; natura factus, an arte;
Ambiguum; magis arte tamen: quo saepe
venire

Frenato delphine sedens, Theti, nuda solebas.
Sed Jo. Fred. Gronovius, vir egregius, su-
spectum habet hoc Albii nostri pisce, & mal-
let priße, L. 1. Observ. C. 18. sic tamen, ut
nihil adfirmer. Hanc litem solus nobis diri-
meret Valerius Flaccus L. 1. v. 130.

Hic insperatos Tyrrheni tergore piscis

Peleos in thalamos vehitur Thetis: aequora
Delphin

Corripit.

praesertim subscribente Nasone L. 2. Metam.
v. 13.

quarum pars nare videntur,
Pars in mole sedens virides siccare capillos;
Pisces vehi quaedam.

Haec nocuere mihi. Quod adest huic dives amator,
Venit in exitium callida lena meum.

San-

nisi & hos ipsos Gronovii suspicio rejiceret, utrobique *pristis* reformantis. Igitur & delphin inter pristium genera numeratus? inquiramus. Pompejus Festus: *Balaenam, belluam marinam, ipsam dicunt esse pisicem, ipsum esse cetum.* sed Plinius diversi generis facit, *suppari magnitudine, L. 9. C. 3. Plurima autem & maxima in Indico mari animalis: e quibus balaenae quaternum jugerum, pristis ducentium cubitorum. C. 4. Maximum animal in Indico mari pristis & balaena est.* Non igitur pristis eadem est quae balaena: sed ratione vastitatis prodigiosa, ad quam non accedit delphin, componuntur. Itaque nec delphin idem qui pristis. Deinde delphin corio integitur, pristis etiam pilo. Plinius L. 9. C. 12. *Aquatilium tegumenta plura sunt. Alia corio & pilo integuntur, ut vituli, & hippopotami. alia corio pristis, & balaena est.* &c. C. 13. *Quae pilo vestiuntur, animal pariunt, ut pristis, balaena, vitulus. C. 14. Pilo carentium duo omnino animal pariunt, delphinus ac viperæ.* Praeterea differunt tota figura. Nonius Marcellus: *Pristis, navigii genus; a forma pristium marinarum, quae longi corporis sunt, sed angustii.* Ovidius L. 4. Metam. v. 726, ex recensione Gronovii, de cetæ Andromedæ:

Quaque patet, nunc terga cavis super obstita conchis,

Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda Desinit in pristim, falcato vulnerat ense.

Tale nihil in delphino: cui (verbis Plinii L. 9. C. 7.) *pro voce gemitus humano similis, dorsum repandum, rostrum simum.* Hinc *curvus* Nasoni dicitur, Epist. Leandri v. 131.

Jam nostros curvi norunt delphines amores.

& L. 2. Metam. v. 265. in incendio Phæthonteo:

Ima petunt pisces: nec se super aequora curvi Tollere consuevas audent delphines in auras.

mirifica compositione M. Pacuvius vocavit

Nerei

Repandirostrum incurvicervicum pecus.

ad qualem figuram naves aedificare omnino ineptum sit. Sed tu super delphino Gulielm. Rondeletium consule L. 16. de Piscib. C. 8. super pristis autem L. 15. & Conr. Gesnerum L. 4. Hist. Animal. p. 380. 854. unde luculenter tibi liquebit, non statim *pisces* poëticos debere in *pristes* inmutari. Tibullo cer-

te nostro proffit Maronis patrocinium, non aliter locuti L. 4. Georg. v. 387.

Est in Carpathio Neptuni gurgite vates

*Caeruleus Proteus, magnum qui piscibus aequor
Et juncto bipedum curru metitur equorum.*

quem sequitur solens Papinius L. 2. Theb. v. 45.

Illic Aegeo Neptunus gurgite fessos

In portum deducit equos: prior haurit arenas

Ungula, postremi solvuntur in aequora pisces.

Grotius quoque noster, numquam sine sacro quodam horrore civibus suis nominandus, delphinem sollicitate a pristis secrevit in divino illo Idyllio, cui Myrtilo est nomen. Sic enim non longe ab initio:

*Haec eadem canto, quae cum cantaret Arion,
Mulceretque Deos pelagi, circumfretit omnis
Delphinum chorus, & vatem servavit in undis.*

deinde propius finem:

*Illic falsa salo labentibus insula, cete,
Et validae pristis, & physteres anbeli,
Phocarumque natant examina: pompilus illic
Per mare veliferum puppim comitatur eun-*
tem.

Delphinus autem jure quodam praecipui PISCIS dicitur poëtis Latinis. Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 325.

Quamvis mutus erat, voci favisse putatur

Piscis, Arioniae fabula nota lyrae.

fic & Maro, & noster Albius, & Valerius Flaccus; in quorum verbis nihil mutari debet. Atque his piscibus vehi Deas marinas ostensum est abunde. Qua de causa Propertius noster suam Cynthiam non a pristis, sed a delphino servatam commemorat, L. 2. Eleg. 20. in illo nobili somnio:

Sed tibi subsidium delphinum currere vidi,

Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.

II. HAEC NOCUERE MIHI] post mihi ponendum est punctum, quod sensum finiatur. pendem enim ista ab superioribus, quibus se devoveri dixit, aetatula tenera, corporis totius illecebris, & dulci flore formae. Sed quod super haec mala (pergit secum conqueri) accessit etiam amator dives & largus, hanc mihi pestem nocentis lenae calliditas est machinata. Nullus est sensus in vulgata distinctione. tamen omnes videntur intellexisse: etiam illi, qui Variorum Notas contextuerunt.

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Tristitia cum multo pocula felle bibit.

15 Hanc volitent animae circum sua fata querentes
Semper, & e tectis strix violenta canat.

Ipsa

15. HANC VOLITENT ANIMAE CIRCUM SUA FATA QUERENTES] Peremtorum animas violenter infectari & praesentibus odiis infectare eos, a quibus leto essent datae, omnis credidit antiquitas. Inlustris est locus Nasonis Dirar. in Ibin *ŷ.* 139; & multis infrequentibus. quem tu incipere debes: unice enim huc facit. Alia plura ex poetis, huic versiculo interpretando, congestit hono dilectu Adrianus Behotius *L. 3. Apophor. C. 11. Pulcre Papinii Menoetes ad regem Eteoclem, L. 3. Theb. ŷ. 74.*

*Te series orbarum excisa domorum
Planctibus affiduis, te diro horrore volantes
Quinquaginta animae circum noctesque diesque
Adfluent.*

ubi notabilis est Lutatii veteris interpretis expositio. *Volantes] quasi circa ora tua volabunt, & ingerent se oculis tuis. Sapientes dicunt, nocentum esse poenas, si quasdam figuras quum viderint timeant. unde Virgilius, OMNIBUS UMBRA LOCIS ADERO. Et ut ostenderet hoc sceleratorum esse supplicium, adiecit, DABIS, INPROBE, POENAS. Firmavit hoc effatum nobili exemplo scriptor prudens Ammianus Marcellinus *L. 14. C. 11. de Constantio Aug. sic loquens: Inter haec tamen per inducias naturae conquiescentis, sauciabantur ejus sensus circumstridentium terrore larvarum: interfectorumque catervae, Domitiano & Montio praevius, correptum eum, ut existimabat in somnis, unciis furialibus objeclabant. Solutus enim corporeis nexibus animus, semper vigens motibus indefessis, & cogitationibus subiectus & curis, quae mortalium sollicitant mentes, colligit visa nocturna, quas *φωσφορίας* nos appellamus. De Nerone materni furis exagitato nullus ignorat. Hinc nata est illa atrox inprecatio Apuleji in hominem inpurum ac nefarium; Apolog. *At tibi, Aemiliane, pro isto mendacio, duat Deus iste, Superum & Inferum commear, utrorumque Deorum malam gratiam, semperque obvias species mortuorum, quidquid umbrarum est usquam, quidquid Lemurum, quidquid Manium, quidquid larvarum, oculis tuis oggerat: omnia noctium occuracula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulcro-***

*rum terriculamenta: a quibus tamen aevo & merito haud longe abes. Unde vero his umbris & larvis tantum irarum, atque adeo tanta efficacia? Causam Iasoni aperit Mopsus vates apud Valerium Flaccum, *L. 3. ŷ. 378.**

*Non, si mortalia membra
Sortitusque breves, & parvi tempora fati
Perpetimur, socius superi quondam ignis Olympi,*

*Fas ideo miscere neces, ferroque morantes
Exigere hinc animas, redituraque semina coelo.
Quippe nec in ventos, nec in ultima solvimur
ossa:*

Ira manet, duratque dolor: cum deinde tremendi

*Ad solium venire Jovis, questusque nefandam
Edocere necem; patet ollis janua leti;
Atque iterum remeare licet: comes una sororum
Adlitur, & pariter terras atque aequora
lustrant.*

*Quisque suos fontes, inimicaque pectora poenis
Implicat; & varia meritis formidine pulsat.*
Restat, ut, animam quid esse senserint antiqui, edoceamur. hanc dico animam, quae post corporis solutionem vagari etiamnum in terris perhibetur. Servio grammatico, viro aetatis suae doctissimo, contenti erimus. Ille igitur Servius sic est commentatus ad *L. 4. Aen. ŷ. 654.*

*Et nunc magna mei sub terras ibit imago.
Bene imaginem dixit. valde enim quaeritur apud philosophos, quid illud sit, quod Inferos petat. nam tribus constans: Anima, quae superna est, & originem suam petit: Corpore, quod in terra desicit: Umbra, quam Lucretius sic definit, spoliatus luminis aer. Ergo umbra si ex corpore creatur, sine dubio perit cum eo: nec est quidquam reliquum de homine, quod inferos petat. Sed deprehenderunt, esse quoddam simulacrum, quod ad nostri corporis effigiem fictum Inferos petit: & est species corporea, quae non potest tangi, sicut ventus. Recte Servius, & convenienter suo poetae: quem audiamus *L. 6. Aen. ŷ. 290.**

*Corripit hic subita trepidus formidine ferrum
Aeneas, striclamque aciem venientibus offert.
Et, ni docta comes tenuis sine corpore vitas*

Ipsa fame stimulante furens herbasque sepulcris
 Quaerat, & a saevis ossa relicta lupis.
 Currat & inguinibus nudis, ululetque per urbes.
 20 Post agat e triviis aspera turba canum.
 Evenient. dat signa Deus. sunt numina amanti.
 Saevit & injusta lege relicta Venus.
 At tu quamprimum sagae praecepta rapacis
 Desere. nam donis vincitur omnis amor.

25 Pau-

*Admoneat volitare cava sub imagine formae,
 Inruat, & frustra ferro dixerberet umbras.
 non ab similitudine dixerat L. 4. Geor. v. 471.*

*At cantu commotae Erebi de sedibus imis
 Umbrae ibant renes, simulacraque luce ca-
 rentum.*

signate Naso L. 4. Metam. v. 443.

*Errant ex sanguis sine corpore & ossibus umbrae:
 Parsque forum celebrant, pars imi tecta ty-
 ranni;*

Pars alias artes antiquae imitamina vitae.

Horatius autem hos lemures aliquid habere
 commune cum Furiis statuebat, Epod. 5.
 v. 91.

*Quin, ubi perire iussus expiravero,
 Nocturnus occurram furor;*

*Petamque vultus umbrae curvis unguibus,
 Quae vis Deorum est Manium:*

*Et inquietis assidens praecordiis
 Pavore somnos auferam.*

Quae verba & Valerii Flacci & Ammiani Mar-
 cellini lententiam strictim complectuntur. Se-
 quitur apud nostrum *Semper*; nec sine causa
 sequitur. durabat enim illa Manium infesta
 saevitia, donec vel iustis funebribus, vel
 alio sacro essent exorati ac propitiati. Id ve-
 ro ut ne umquam fiat, poeta inprecatur.
 Suctonius Calig. C. 59. *Cadaver ejus, clam
 in hortos Lamianos asportatum, & tumultuario
 rogo semiambustum, levi coepite obrutum est:
 postea per sorores ab exilio reversas erutum, cre-
 matum, sepultumque. Satis constat, priusquam
 id fieret, hortorum custodes umbris inquietatos:
 in ea quoque domo, in qua occuberit, nullam
 noctem sine aliquo terrore transactam, donec
 ipsa domus incendio consumpta sit.* Idem scriptor
 calligatissimus Oth. C. 7. *Dicitur ea nocte,
 per quietem pavescens, gemitus maximos edi-
 disse; reperiensque a concurvantibus humi ante le-
 tum jacens, per omnia piaculorum genera Ma-
 nes Galbae, a quo deturbari expellique se vule-*

rat, propitiare tentasse. Secundus noster Epigr.
 72. in arcem reginae Albae, desertam, ac
 conlabentem, spectrisque infamem:

Et quassata undis, ventis habitatur & imbri;

Multa ubi ferales nocte querantur aves.

Cypris ubi mitis, flammis exosa cruentas,

Chaonias sedem ponere nolit aves.

*Qua strix, qua Furiae volitent; qua pluri-
 ma fatum*

Exululet raucis questibus umbra suum.

*Sic domus aeternum, numerosae conscia caedis,
 Impia lascivae facta luit dominae.*

17. HERBASQUE SEPULCRIS QUAE RAT]
 sic libri ferme omnes. solus Muretus *escasque*
 maluit, deceptus illo Catulliano,
*Uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
 Vidistis ipso rapere de rogo coenam.*

Eum secutus est Janus Gulielmius L. 3. Ve-
 rificum. C. 12. & Jo. Kirchmannus L. 4. de
 Funer. Rom. C. 5. Male uterque: nam ad
 rogam dabatur siliernium, non ad sepul-
 crum, ut recte notavit Gebhardus. itaque
 miserrimae inopiae fuerit, herbas quaerere
 ex sepulcris enascentes. quas herbas carpisse
 nec pecori inpune fuit. Hinc pastor ille ve-
 niam culpae precatur apud Nasonem L. 4.
 Pastor. v. 750.

Sive sacro pavi, sedit sub arbore sacra;

Pabulave et bustis inscia carpsit ovis.

21. EVENIET] melius *Evenient*: quomodo
 e veteri libro citat Stadius. nec aliter habe-
 bant duo Gebhardini, cum Brixiana & Cyl-
 leniana editione. Vide Heinii Notulas.

24. NAM DONIS VINCITUR OMNIS AMOR]
 in libro Colotii non erat, pro *nam*. Et sic
 in aliis quoque libris fuisse refert Achilles:
 idque visum quibusdam, magis fore e sensu.
 Ignoscant mihi, qui ita putant. Monet poe-
 ta suam Deliam, uti quam primum militiam
 faciat aniculam scelestam ac rapacem; cujus
 disciplina sit, vendere amorem damnosissimo

cui-

- 25 Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit
 Primus, & in tenero fixus erit latere.
 Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
 Subjicietque manus, efficietque viam.
 Pauper ad occultos furtim deducit amicos :
 30 Vinclaque de niveo detrahit ipse pede.
 Heu canimus frustra, nec verbis victa fatiscit
 Janua: sed plena est percutienda manu.

At

cuique. Nec certum puellae fore illum amato-
 rem, a quo ipse sit expulsus, si quis alius
 vel hodie vel cras cupidius atque animosius
 liceatur. ita futurum, ut ipsa nusquam con-
 sistat, semper nova praeda ditioris, ac plus
 obferentis.

26. IN TENERO FIXUS ERIT LATERE] ita
 plane Naso L. 3. Amor. Eleg. 11. v. 17.

*Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,
 Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?*

Catullus Carm. 18.

cupis meos amores.

*Nec clam: nam simul es, jocularis una,
 Haeres ad latius, omnia experivis.*

Papinius L. 1. Achill. v. 563.

*Namque ut virgineo stetit agmine clarus A-
 chilles,*

*Exsolvitque rudem genitrix digressa pudorem;
 Protinus elegit comitem, (quamquam omnis
 in illum*

*Turba coit) blandeque novus nil tale timenti
 Admoveret insidias. illam sequiturque, pre-
 mitque*

*Improbis: illam oculis iterumque iterumque
 resumit.*

*Nunc nimis lateri non evitantis adhaeret.
 Nunc levibus fertis, lapsis nunc sponte canistris,
 Nunc thyrsos parcente feris.*

31. NEC VERBIS VICTA PATESCIT] ele-
 gans est & quantivis precii scriptio in codi-
 ce Cardinalis Sfortiae fatiscit, teste Achille
 Statio. sic & Heinsius in duobus precifis co-
 dicibus invenisse se dicit Not. ad Ovid. L. 1.
 Trist. Eleg. 9. v. 8. quibus accedit libri Thua-
 naei auctoritas. Servius fatiscere dictum pu-
 tar, quasi fatim bisfcere, ad L. 1. Aen. v. 127.

laxis laterum compagibus omnes

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt.

FATISCUNT, (inquit) abundanter aperiuntur. fatim enim abundanter dicimus: unde et

*adfatim. Hisfcere autem aperire, verbum frequen-
 tativum ab hiare. ita Petri Danielis Schedae. sed scribi debere, Hisfcere autem aperiri,
 nemo non videt. Etiam fatiscit habebat co-
 dex Passeratii, utroque pollice probantis, &
 Plauti ac Maronis suffragiis fulcientis: illius
 quidem Pseudol. Act. 4. Sc. 1. v. 42.*

*SI. st! tace, aedes hiscunt. PS. credo
 animo male st*

*Aedibus. SI. quid jam? PS. quia edepol
 ipsum lenonem evomunt.*

hujus vero L. 6. Aen. v. 52.

Cessas in vota precesque,

*Tros, ait, Aenea? cessas? neque enim ante
 debiscent*

Adtonitae magna ora domus.

a verbo hisco antiquiores illi habebant hietare, & hietare. Diomedes L. 1. cap. de iterativa verborum forma, p. 336. Laberius etiam in Tauro passivo modo enuntiavit, hietantur fores, pro eo sane quod est hietant, id est, patent.

32. PLENA EST PERCUTIENDA MANU] Plena (inquit Cyllenius) nummis & aureolis. namque muneribus amor conciliatur: qui non adfert, excluditur, ac negligitur. Haec ille vir candidus in illa sua simplicitate. Douza quoque dictum putabat eo modo, quo infra Eleg. 10. v. 52.

Et precium plena grande referre manu.

Non videtur. Potius est, ut de oppugnatione nocturna intelligamus, qua fores talium puellarum fatis frequenter vexabantur. Vide sis Theocritum Idyll. 2. Terentium Eunuch. Act. 4. Sc. 7. Horatium L. 1. Od. 25. L. 3. Od. 26. Propertium L. 3. Eleg. 2. Ovidium L. 3. Art. Amat. v. 567. & Remed. Amor. v. 31. nostrum infra Eleg. 11. v. 54. Et sic intelligendus est Umber meus L. 3. Eleg. 23. v. 30.

*Limina jam nostris valeant lacrimantia verbis,
 Nec tamen irata janua fracta manu.*

At tu qui potior nunc es, mea furta timeto.
Verfatur celeri Fors levis orbe rotae.

Dicitur autem hic, *plena manu*, locutione quadam proverbiali, qua & Cicero est usus L. 2. ad Attic. Epist. 25. *At hercule alter tuus familiaris Hortalus quam plena manu, quam ingenue, quam ornate nostras laudes in astra sustulit, cum de Flacci praetura, & de illo tempore Allobrogum diceret!* Erit igitur, *plena manu percutere*, violentis & validis ictibus converberare.

33. QUI POTIOR NUNC ES] unus Statii, unusque Heinsii liber habebant, qui potior vinces. Perperam. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 53.

sine biduum hoc praetereat.

Qui mihi nunc uno digiulo fores aperis fortunatus,

Ne tu istius saxo calcibus saepe insultabis frustra.

Horatius Epod. 15. v. 17.

At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc Superbus incedis malo.

nofter Elegia proxime superiore, v. 45.

At tu qui laetus rides mala nostra, caveto

Mox tibi. non unus saeviet usque Deus.

hoc est, Non semper eris potior. Est omnino hujus voculae peculiaris quaedam energia in re amoris. Terentius Phorm. Act. 3. Sc. 2. v. 48.

cras mane argentum mihi

Miles dare se dixit: si mihi prior tu aduleris, Phaedria,

Mea lege utar, ut potior sit, qui prior ad dandum sit.

Horatius L. 3. Od. 9.

Donec gratus eram tibi;

Nec quisquam potior brachia candidae

Cervici juvenis dabat;

Perfarum vigui rege beator.

Epod. 15. v. 14.

Non se et assiduus potiori se dare noctes,

Et quae erit iratus parem.

L. 2. Sat. 5. v. 76.

cave te roget: ultro

Penelopen facilis potiori trade.

Terentius Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 71.

Sine illum priores partes hosce aliquot dies

Apud me habere.

33. MEA FURTA CAVETO] In plurimis libris est *timeto*, quod ego sum secutus, tamquam convenientius huic loco & sententiae. Rivalem suum jubet cerrum esse de mutabilitate fortunae in amore muliebri: itaque jam

nunc illi timendum, quidquid sibi fecerit. Nalo L. 1. Amor. Eleg. 4. v. 45.

Multa miser timeo, quia feci multa proterve: Exemplique metu torqueor ipse mei.

Sapienter Vellejus, & supra has nugae, L. 2.

C. 75. *Quis Fortunae mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non diversa praesentibus, contrariaque expectatis, aut speret, aut timeat?* Horatius L.

2. Od. 10. v. 13.

Sperat infestis, metuit secundis

Alteram sortem bene praeparatum

Pectus.

34. VERSATUR CELERI FORS LEVIS ORBE

CITO] Statius in plerisque libris Sors invenerat: id est, inquit, Fortuna. Fallitur vir bonus. Fors est Fortuna: Sors vero id, quod unicuique mortalium vel a fortuna obfertur, vel a ratione & consilio datur. Horatius L. 1. Sat. 1.

Qui sit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem seu ratio dederit, seu Fors objecerit, illa

Contentus vivat? laudet diversa sequentes?

Cicero L. 4 ad Attic. Epist. 10 *maloque in illa tua sedecula, quam haec sub imagine Aristotelis, sedere, quam in istorum sella curuli; recumque apud te ambulare, quam cum eo quocum video esse ambulandum. Sed de illa ambulatione Fors videris, aut si quis est qui curet Deus. Sequitur orbe cito; id quod Scaliger ex suis excerptis huic invidet, & temporibus Tibulli convenientius judicavit, quod eo tempore globo potius quam rotae insistentem facerent Fortunam. Sane hoc erat aliquid: nam & Cebes Thebanus in illa nobilissima Tabula, & Isidorus Pelusiota saxo rotundo vectam solere depingi dicit L. 3. Epist. 154: & Galenus in Oratione paraenetica ad bonas artes. Tamen ceteri libri orbe rotae praeferebant tantum non omnes. quod de nihilo ita scribi, quis ausit contendere, praefertim in tanto consensu? Est omnino verum, numinum antiquorum effigies ac formas aliter atque aliter exhiberi solere tum a poetis, tum a pictoribus ac fectoribus Sic Graeci, ut vidimus, Fortunam sphaerae inhaerentem exprimebant; Romani rotae. idque non tantum Tibulli aetate, sed & ante & post Tibullum. Cicero orat. in L. Pisonem C. 10. *Cum collegae tui domus cantu & cymbalis personaret, cumque ipse nudus in convivio**

vivio saltaret: in quo ne tum quidem, cum illum suum saltatorium versaret orbem, Fortunae rotam pertimescebat. Quae Ciceronis verba Janus Gulielmius, stabilicendae Albani verficuli vulgatae lectioni, contra Scaligerum protulit L. 2. Verisimil. C. 17. Addidit Gebhardus locum Claudiani lib. de Bello Getico V. 631.

*Sed Dea quae nimis obstat Rhamnusia votis
Ingemuit, flexitque rotam.*

Plautus quoque huc faceret, siquidem liceret per editores plus quam satis est religiosos, Trucul. Act. 2. Sc. 1. V. 11.

Aetuum fortunae solent mutarier. Varia vita est.

Nos divitem cum meminimus, atque iste pauperes nos.

Vertit sese rota vicissim: stultus est qui id admiretur.

nam ita in libris suis veteribus legi disertim testatur Lambinus, probante Gulielmio, atque illustrante, eo, quem indicavi, loco. Nunc istis eripi non potest, quin mordicus teneant suum illud invulgatum, *Vorterunt sese memoriae*. Itaque per eorum contumaciam Plauti praefidio nobis carendum erit. quamquam ista quidem vis est. Sed & sic alii supersunt, quorum nos muniant testimonia. Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 10. *Illos radiis rotarum pendere districtos, qui nihil consilio praevidentes, nihil ratione moderantes, nihil virtutibus explicantes, seque & aetum omnes suos Fortunae permittentes casibus & fortuitis, semper rotantur.* Boëtius L. 2. de Consol. Philos. prof. 1. *Fortunae te regendum dedisti: dominae moribus oportet obtemperes. Tu vero volventis rotae impetum retinere conaris? At omnium mortalium solidissime, si manere incipit, Fors esse desistit.* deinde prof. 2. ipsius Fortunae verbis: *Haec nostra vis est; hunc continuo ludum ludimus. Rotam volubili orbe versamus, infima summis, summa infimis mutare gaudemus. Ascende, si placet: sed ea lege, ne uti, cum ludicri mei ratio poscet, descendere injuriam putes.* Ammianus Marcellinus L. 26. C. 8. *Ea victoria ultra homines Procopius sese effrens, & ignorans quod quivis beatus versa rota Fortunae ante vesperum potest esse miserrimus: &c.* Idem Historicus L. 31. C. 1. *Interea & Fortunae volucris rota, adversa prosperis semper alternans, Bellonam Furis in societatem adscitis armabat.* Fortunae imago est apud Boissardum in monumento Q. Caccilii Ferocis, T. 3. Antiq. p. 48.

Stat ipsa stolata; crinibus retro in nodum religatis, mamilla dextra dextroque humero nuda, sinistro pede rotae innixio. Rite igitur atque ordine Nic. Heinsius, vir magnae & malae invidiae capax, quemque non nisi mortuum lacerare ausi sunt foedi quidam vulturii, L. 2. Eleg. 7.

*Placatura Deam nec perdo tura superbam,
Non bene quae dubiae nititur orbe rotae.*
Jam quae apud mortales *Fortuna* erat, ea respectu

specu Deorum *Nemesis* dicebatur, vel *Adrastia*. Quod videre licet in versu Claudiani modo laudato. Sed multo luculentius apud Ammianum Marcellinum L. 14. C. 11. loco insigni, nec tumultuaria lectione percurrente: *Haec & huiusmodi quaedam innumerabilia ultrix fuciorum impiorum, bonorumque praemiatrix aliquoties operatur Adrastia, (atque utinam semper!) quam vocabulo duplici etiam Nemesis appellamus: Fus quoddam sublimine numinis efficacis, humanarum mentium opinione lunari circulo superpositum: vel, ut definiunt alii, substantialis tutela generali potentia partilibus praesidens fati: quam theologi veteres fingentes Iustitiae filiam, ex abdita quadam aeternitate tradunt omnia despectare terrena. Haec ut regina causarum, & arbitra rerum ac disceptatrix, urnam sortium temperat, accidentium vices alternans: voluntatumque nostrarum exorsa interdum alio, quam quo contendebant, exitu terminans, multiplices actus permutando convolvit. Eademque necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens fastus tuentes incassum, & incrementorum detrimetorumque momenta versans, ut novit, nunc erectas mentium cervices opprimit & enervat. nunc bonos ab imo fuscitans, ad bene vivendum extollit. Pinnae autem ideo illi fabulosa vetustas aptavit, ut adesse velocitate volucris cunctis existimetur: & praetendere gubernaculum dedit, eique subdidit rotam, ut universitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur. Clarissime etiam Naso L. 5. Trist. Eleg. 8. v. 7.*

*Nec metuis dubio Fortunae stantis in orbe
Numen, & exosae verba superba Deae?
Exiget ab dignas ultrix Rhannusia poenas!*
& L. 4. Pontic. Epist. 3. v. 31.

Haec Dea non stabili quam sit levis orbe fatetur,

*Quem summum dubio sub pede semper habet.
Nam orbem utrobique ut pro rota capiam,
facit Maronis auctoritas L. 3. Geor. v. 361.*

*Undaque jam tergo ferratos sustinet orbis,
Puppibus illa prius patulis, nunc hospita plaustris.*

itemque Lucretii L. 6. v. 550.

ubi currus fortis equum vis

Ferratos utrimque rotarum succiit orbis.

Atque ut unius & ejusdem Dei multa saepe ac diversa sunt nomina, pro diversa numeris vi: sic Fortuna quoque dicta est aliquando *Occasio*, eo quod felices sint ac fortunati, qui dextre sciunt uti rerum ac temporum opportunitate. Haec *Occasio* eodem, quo Fortuna, ornatu fingebatur. Nobile est epigramma D. Ausonii, 12. dialogismi in modum:

Sun Dea, quae rara, & paucis Occasio nota.

Quid rotulae insistis? Stare loco nequeo.

Quid talaria habes? Volucris sum. Mercurius quae

Fortunare solet, trado ego, quum volui.

Crine regis faciem. Cognosci nolo. Sed heu: tu,

Occipiti calvo es. Ne tenear fugiens.

sed tu integrum carmen videto. Propter eandem mutabilitatem Amori quoque rotam dedit meus Propertius L. 2. Eleg. 7. v. 32.

Omnia vertuntur. certe vertuntur amores.

Vinceris, aut vincis: haec in amore rota est. sane bono consilio. nam hanc ipsam ob causam Amori ac Fortunae commune delubrum fuisse apud Aegyptios, tradit Jo. Pierius Valerianus L. 39. Hieroglyph. C. 18. ubi & plura invenies super globo superque rota Fortunae. Has diversas opiniones tetigit quoque Bernardinus Parthenius Spilimbergius, poeta nobilis, Fortunam adfatus, L. 2. Carm. 8.

Quare, rotundo seu lapidi insides

Mutare sedem prompta, volubili

Seu prona laetaris cylindro,

Seu celeri radio rotarum, &c.

in sola autem rota acquiescit Ludovicus Areostus ipso initio Cantus 45, Orlandi furentis, non neglectis insignibus exemplis principum virorum:

Quanto piu sù l'instabil rota vedi

Di Fortuna ire in alto il miser huomo,

Tanto piu tosto hai da vedergli i piedi,

Ove or ha il capo, e far cadendo il tomo.

VII.

SEMPER ut inducas, blandos offers mihi vultus;
Post tamen es misero tristis & asper, Amor.

Quid

I. SEMPER UT INDUCAS] sic malo cum Scaligero, quam cum aliis *inducar*. Achilles Staius quum *inducendi* verbum non male exponere coepisset, tandem labitur in miserum errorem, statuens Latine dici *in laqueos se inducere*. quod ut evincat, & Ciceronem & Caesarem turpiter corrumpit: nam illi *inducere se in laqueos*, & *vallis acutissimis se induere* dixerant; non *inducere*, quod erat longe alienissimum. Est igitur *inducere*, fallaciis quibusdam pellicere, ut decipias. Terentius Andr. Act. 2. Sc. 3. v. 25.

P. *Itan' credis?* D. *haut dubium id quidem est.* P. *vide quo me inducas.*

Tralationem esse a re venandi, qua ferae dicantur in retia induci, notavit Donatus ad Act. 1. Sc. 2. v. 9. Lucilius L. 30.

quid quaerimus hac re

Inductum cautum custodem?

Cicero L. 3. ad Attic. Epist. 15. *Ego proditus, inductus, coniectus in fraudem, omnia mea praesidia neglexi; totam Italiam, in me erectam ad me defendendum, desitui & reliqui.* L. 4. Epist. 5. *Non est credibile, quae sit perfida in istis principibus, ut volunt esse, & ut essent, si quidquam haberent fidei. Senseram, noram, inductus, relictus, projectus ab iis. tamen hoc erat in animo, ut cum iis in Rep. consentirem.* Philipp. 2. C. 32. *Nihil queror de Dolabella, qui tum est impulsus, inductus, elusus. qua in re quanta fuerit uterque vestrum perfidia in Dolabellam, quis ignorat? ille induxit, ut peteret: promissum & receptum intervertit, ad seque transfudit: tu ejus perfidiae voluntatem tuam adscripsisti.* Catullus Carm. 27.

Certe tute jubebas animam tradere, inique me Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.

bellissime Horatius L. 1. Sat. 2. v. 88.

Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, apertos Inspectunt: ne, si facies, ut saepe, decora Mollis fulta pede est, emtorem inducat hiantem,

Quod pulcræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.

Vis est eadem verbi simplicis, quae compositi. Plautus Mostell. Act. 3. Sc. 2. v. 26.

Hoc habet. reperi, qui senem ducerem: Quo dolo a me dolore procul pellerem?

idem Captiv. Act. 4. Sc. 2. v. 3.

Ad illum modum sublitum os esse

Hodie mihi? neque id perspicere quivi?

Quod cum scibitur, per urbem irridebor.

Hic est ille senex ductus, quoi verba data sunt. Sed intercedit Douza noster, qui *senex doctus* mavult L. 1. Explan. Plautin. C. 19. & prope est, ut ei ego manus porrigam. Liquidior ratio est in isthoc Terentiano, Andr. Act. 1. Sc. 2. v. 9.

Id voluit, nos sic necopinanteis duci falso gaudio, Sperantes jam amoto metu, interea oscitantes opprimi.

sic & Lucretius L. 2. v. 788.

Tum porro, quae ducit & inlicit, ut tribuamus Principis rerum nonnumquam, caussa, colores, Occidit.

I. BLANDOS OFFERS MIHI VULTUS] fictos, falsos, ad decipiendum compositos. Cicero Dial. de Amicit. C. 25. *Secerni autem blandus amicus a vero, & internosci, tam potest adhibita diligentia, quam omnia fucata & simulata a sinceris atque veris.* C. 26. *Quamobrem, quamvis blanda ista vanitas apud eos valeat, qui ipsi illam alleciant & invitant: tamen etiam graviores constantioresque admonendi sunt, ut animadvertant, ne callida assentatione capiuntur. Vere, & prudenter. Ex usu autem amorum Ovidius L. 1. Art. Amat. v. 619.*

Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit:

Ut pendens liquida ripa subitur aqua.

bene Papinio spes blanda ponitur pro fallace, L. 12. Theb. v. 246.

Haud procul, exacti si spes non blanda laboris,

Ogygias, Argia, domos, & egena sepulcri

Busta jacere reor.

ibi interpret Lutatius: *non blanda] non falsa. a blandimentis enim inducimur. ut Terentius:*

Nisi me lactasae amantem, & falsa spe dederes.

id est, blandimentis induceres. Credo hic esse mendum. nam in Terentio falsa spe produceres legitur Andr. Act. 4. Sc. 1. v. 24. Nec vidisse memini, ubi haec scriptura sollicitaretur.

Q

Pul.

- Quid tibi, saeve puer, mecum est? an gloria magna,
 Infidias homini composuisse Deum?
 5 Jam mihi tenduntur casses: jam Delia furtim
 Nescio quem tacita callida nocte fovet.
 Illa quidem tam multa negat: sed credere durum est.
 Sic etiam de me pernegat usque viro.
 Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
 10 Custodes. heu heu nunc premor arte mea.
 Fingere nunc didicit causas, quor sola cubaret:
 Cardine nunc tacito vertere posse fores.

Tum

Pulcre Lysiteles ille Plautinus Trin. Act. 2.
 Sc. 1. v. 10.

*omnium primum
 Amoris artes eloquar, quemadmodum expe-
 diant. Numquam*

*Amor quemquam nisi cupidum hominem pos-
 tulat se in plagas*

*Conjicere: eos cupit, eos consecratur, subdole
 blanditur: ab re*

*Consultit blandiloquentulus, harpago, mendax,
 cuppes, avarus,*

*Elegans, despoliator, latebricolarum hominum
 corruptor,*

Blandus, inops, celati indagator.

Secundus noster, re ipsa nimium edoctus,
 Juliae Eleg. 7.

Insidioso puer, maternis saevior undis,

Hacne tuus vates fraude petendus eram?

Vide sis frequentia, & blandi cupidinis exitum
 tristem atque asperum.

3. QUID TIBI SAEVITIAE MECUM EST]

Muretus ait, in aliis libris scriptum fuisse,
 Quid tibi, saeve puer, mecum est? Optime,

ita vivam. & sic Naso L. 1. Amor. Eleg. 1.
 v. 5.

Quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carmina juris?

Pieridum vates, non tua turba, sumus.

Jac. Sannazarius L. 2. Epigr. 23.

*Tum pater accito ostendens grave fulmen A-
 mori,*

Hoc tibi, saeve puer, spicula franget, ait.

Auctor Ciris, v. 132.

*Sed malus ille puer, quem nec sua flectere mater
 Fratrum potuit, quem nec pater, atque avus idem
 Jupiter.*

In sequentibus, an gloria magna est, verbum
 substantivum non habent meliores libri, qua
 scripti, qua cusi. Nec erat concinnum, bis

legi in uno versiculo. Elegans est locutio
componere infidias, h. e. struere, moliri, ma-
 chinari. Propertius L. 2. Eleg. 7. v. 69.

Sed vobis facile est verba, & componere fraudes.

Hoc unum didicit femina semper opus.

L. 3. Eleg. 11. de Cassandra, v. 63.

Sola Parin Phrygiae satum componere, sola

Fallacem patriae serpere dixit equum.

Plautus Amphitr. Act. 1. Sc. 1. v. 210.

Ne tu istic hodie malo tuo compositis mendaciis

Advenisti, audaciae columen, confuris dolis.

Poenul. Act. 3. Sc. 5. v. 29.

Nunc hunc inimicum quia esse sciverunt mihi,

Eum allegaverunt, suum qui servom diceret

Cum auro esse apud me. composita est fallacia,

Ut eo me privent, atque inter se dividant.

L. Septimius L. 4. Ephemer. C. 22. darent ex
 suo numero, cum quis super tali negotio disce-

ptaret: electique Agamemnon, Idomeneus, U-

lysses, atque Diomedes, qui secreto ab aliis pro-

ditionem componunt. L. 5. C. 16. Cassandra deo

repleta, multa in Agamemnona adversa praenun-

tiat: infidias quippe ex occulto caedemque domi

per suos compositam: &c. Noster fortasse illud

Maronis ante oculos habuit L. 4. Aen. v. 92.

Talibus adgreditur Venerem Saturnia dictis:

Egregiam vero laudem & spolia ampla refertis

Tuque puerque tuus: magnum & memorabile

nomen,

Una dolo Divom si femina victa duorum est.

fortasse, dixi: nam satis scio, divinum poe-

ma nusquam fuisse editum vivo Tibullo. Non

valde est dissimilis illa insultatio Aurelii mei

L. 3. Eleg. 5. ubi Pacti mortem deplorat, v. 29.

Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,

Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?

Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?

Portabat sanctos alveus ille viros.

Tum succos, herbasque dedi, quis livor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.

15 At tu fallacis conjunx incaute puellae,
Me quoque servato, peccet ut illa minus.

Neu

13. TUM SUCCOS HERBASQUE DEDI, QUIS LIVOR ABIRET] plurifariam & huic & aliis livoribus medebantur. Thapsiac succum, crebro experimento Neronis nobilitatum, commendat Plinius L. 13. C. 22. raphanum sativum L. 22. C. 4. sinapi ibid. C. 22. lomentum fabaceum, itemque farinam lupinorum silvestrium, L. 22. C. 25. fruticem Rhoi, praecipue ejus semen, L. 24. C. 11. aloën L. 27. C. 4. lanam succidam L. 29. C. 2. pulmones arietum in tenues membranas infectos, & columbinum finum, L. 30. C. 4. aquam marinam L. 31. C. 6. spongiam ibid. C. 11. Horum quid Tibullus dominae dederit, ignoro: nec sane multum refert. Thapsiam dedisse vix puto; huic enim claritatem primus Nero contulisse perhibetur.

14. QUEM FACIT IMPRESSO MUTUA DENTE VENUS] qualis est columbarum. Catullus Carm. 65. §. 125.

Nec tantum nivo gavisa est ulla columbo

Compar, quae multo dicitur improbus

Oscula mordenti semper decerpere rostro.

Frequentes semper fuerunt poëtae in his morsuunculis, solidi gaudii certis indicibus. Arethusa apud Propertium L. 4. Eleg. 3. §. 25.

Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?

Num gravis inbelles atterit hasta manus?

Haec noceant potius, quam dentibus ulla puella

Det mihi plorandas per tua colla notas.

Ipsa de se poëta L. 3. Eleg. 6. §. 21.

Immorsio aequales videant mea vulnera collo:

Me doceat livor mecum habuisse meam.

Apulejus, ut volunt quidam:

Olli purpurea delibantes oscula

Clemente morsu rosea labra vellicent.

Omnem nugarum scaenam in compendium misit Phoenicium Plautina Pseudol. Act. 1. Sc. 1. §. 62.

Nunc nostri amores, mores, consuetudines,

Focus, ludus, sermo, suavis saviatio,

Compressiones artae amantium comparum,

Teneris labellis molles morsuunculae,

Papillarum horridularum oppressuunculae,

Harum voluptatum mihi omnium, atque iidem tibi

Distractio, discidium, vastities venit.

Cicero Accus. 5. in Verr. C. 13. insultans Q. Hortensio: *Hic scilicet est metuendum, ne ad exitum defensionis tuae, vetus illa Antoniana dicendi ratio atque auctoritas proferatur: ne excitetur Verres, ne denudetur a pectore, ne citatrices populus Romanus adspiciat, ex mulierum morsu, vestigia libidinis atque nequitiae.* Ne te pigeat legisse, quae Dion. Lambinus notavit ad haec Horatiana L. 1. Od. 13. §. 12.

Uror, seu tibi candidos

Turparunt humeros immodicae mero

Rixae, sive puer furens

Impressit memorem dente labris notam.

quaeque Jo. Passeratius ad Propert. L. 3. Eleg. 8. p. 451.

16. PECCET UT ILLA NIHIL] in Colotii libro, & in quinto Vaticano (olim Fulvii Ursini) erat, *peccet ut illa minus.* Cui scripturae patrocinatur Naso L. 2. Trist. §. 458.

Denique ab incauto nimium petit ille marito,

Se quoque uti servet; peccet ut illa minus.

ut uno columbo contenta, ceteros ab horto suo spernat ac segreget procul. Atque ita olim lectum fuisse, ostendit imitatio Joannis Casae, viri multo disertissimi, in Elegia ad manes M. Ant. Flamini:

Quid, si illum retinent quicumque Amaryllida curant,

Hujus ad exemplum peccet ut illa minus?

Se deinde ipsum custodem fore dominae suae promittit; nec recusat, quo minus in vinculis aetatem degat, dummodo seorsum cum illa in unum locum concludatur. Quo modo ferme Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 6, ad nescio quem janitorem, §. 45.

Forstian & tecum tua nunc requiescit amica.

Heu melior quanto fors tua sorte mea!

Dummodo sic, in me durae transite catenae.

Sed erant plura hic dicenda: quae jam olim occupavit Douza noster Praecid. C. 17. Ibi tu videbis, recte atque ordine minus legi; male, & praeter Albii mentem, nihil. Statius quoque tetigerat, sed leviter.

Neu juvenes celebret multo sermone caveto;

Neve cubet laxo pectus aperta sinu.

Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem

20 Ne trahat, & mensae ducat in orbe notas.

Exibit quam saepe, time: seu visere dicet

Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.

At mihi si credas, illam sequar unus ad aras.

Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.

25 Saepe

17. NEU JUVENES CELEBRET MULTO SERMONE] neve sermones frequentes caedat cum juvenibus. Saepe Tullius sic loquitur. L. 4. ad Attic. Epist. 1. *Cum venissem ad portam Capenam, gradus templorum ab infima plebe completi erant: a qua plausu maximo cum esset mihi gratulatio significata, similis & frequentia & plausus me usque ad Capitolium celebravit.* L. 5. Epist. 10. *Adhuc sumtus nec in me aut publice, aut privatim, nec in quemquam committum. nihil accipitur lege Julia, nihil ab hospite. persuasum est omnibus meis, servandum esse famae meae. belle adhuc, hoc animadversum Graecorum laude & multo sermone celebratur.* Orat. pro Cluentio C. 13. *Quid? illa caedes Afinii Larinatis, adolescentis pecuniosi, quam claratum, recenti re? quam omnium sermone celebrata?* pro Muren. C. 41. *Quanta autem perturbatio fortunae atque sermonis, quod, quibus in locis paucis ante diebus factum esse consulem Murenam nuntii literaeque celebrassent, & unde hospites atque amici gratulatum Romam concurrerint, repente eo accedat ipse nuntius suae calamitatis?* pro P. Sulla C. 2. *Quaero illud etiam, si me, qui defendo, reprehendendum putas esse, quid tandem de his existimes summis viris & clarissimis civibus, quorum studio & dignitate celebrari hoc judicium, ornari causam, defendi hujus innocentiam vides? de provinc. consular. C. 9. An ego possum huic esse inimicus, cujus literis, fama, nuntiis, celebrantur aures quotidie meae novis nominibus gentium, nationum, locorum? in L. Pisonem C. 13. Itaque, credo, si minus frequentia sua vestrum egressum ornando atque celebrando; at omnibus saltem bonis, ut consules; non tristissimis, ut hostes, aut proditores, prosequerentur. Viderat verum noster Douza: sed cum nefcio quomodo transversum egit corrupta Nonii Marcelli scriptura in Concelebrare. sic enim edebatur: Concelebrare, diu amare; dictum a celebritate.*

Lucilius L. 30. Multis inde locis sermonibus concelebrarunt. Scripserat vero Nonius, more sui aevi, *divamare*, h. e. *diffamare*, divulgare, in vulgus spargere. Vide Lipsium L. 1. Quaest. Epist. 18. Gronovium L. 3. Obf. C. 16.

22. SACRA BONAE MARIBUS NON ADEUNDA DEAE] imo ejus ne nomen quidem viros scire fas erat. Tamen in ejus sacriis erat quidam quasi mercatus stuprorum; ob hanc ipsam causam, quod viri illinc longe arceri putarentur, & religione moribus recepta, & metu praesentissimae caecitatis. Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 633.

Quid faciat custos, cum sint tot in urbe theatra?

Cum spectet junctos illa libenter equos?

Cum sedeat Phariae sisstris operata juvencae?

Quoque sui comites ire venentur, eat?

Cum fuget e templis oculos Bona Diva virorum,

Praeterquam si quos illa venire jubet?

Notissimum est P. Clodii adulterium cum Caesaris Pompeja in aperto commissum. Quam ob rem ille Ciceroni Bonae Deae sacerdos dicitur, mordacissimo joco, L. 2. ad Attic. Epist. 4. Vide sis Juvenalem sua, hoc est Satyrica, lingua loquentem Sat. 6. v. 314. *Nota Bonae secreta Deae, cum tibia lumbos Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur Attonitae, &c.*

23. ILLAM SEQUAR UNUS AD ARAM] Scalliger intelligebat aram Bonae Deae, quae statuebatur in domo ejus consulis, cujus eo mense fasces erant, quo mense sacrum fiebat pro populo universo. Nimis profecto anguste; quum sacrificium illud non nisi semel in anno celebraretur. Merito quoque dubitari potest, si mulierculae imi ordinis, qualem fuisse Deliam scimus, ad sacrum damnum admitterentur. Nec videntur admittitae, propter augustam rei occultissimae sanctitatem. Tullius orat. de Harusp. respons. C. 17.

Quod.

Quod sacrificium tam vetustum est, quam hoc, quod a regibus aequale huic urbi accepimus? quod autem tam occultum, quam id, quod non solum curiosos oculos excludit, sed etiam errantes? quo non modo improbitas, sed ne imprudentia quidem possit intrare? quod quidem sacrificium nemo, nisi P. Clodius, omni memoria violavit, nemo umquam adiit, nemo neglexit, nemo vir adspicere non horruit: quod sit per virgines Vestales, sit pro populo Romano, sit in ea domo, quae est in imperio, sit incredibili caeremonia; sit ei Deae, cujus ne nomen quidem viros scire fas est. Ino non nisi primarias feminas in hoc operto adfuisse, satis clare ostendit Plutarchus in Caecaris itemque in Ciceronis vita. Nec caussa erat, cur deprehendi metuisset Clodius, si quibusvis illuc mulierculis adeundi fuit facultas. Itaque veterem lectionem, aras, ab exilio si revocaverimus, recte puto atque ordine fecisse videbimur. Neque enim domum consularem intelligit poeta; sed publica Bonae Deae templa, ad quae quotidie adibat promiscua feminarum multitudo: praecipue autem illae, quarum quaestus erat stulta adolescentulorum cupiditas. Et semper sacrorum caussa putas? imo saepe ut virorum oculos evitarent, ac sine arbitris tuto comerentur. Naso L. 3. Art. Amat. V. 243.

Quae male crinita est, custodem in limine ponat; Ornaturve Bonae semper in aede Deae.

Duas autem aedes habebat, alteram in duodecima, alteram in tertia decima urbis regione, auctore P. Victore. Atque haec quidem erat in colle Aventini, ea parte, quae *Remuria* dicebatur, ut notavit Alexander Donatus L. 3. Romae C. 13. Naso L. 5. Falstor. V. 147.

Quo feror? Augustus mensis mihi carminis huius

Fus dabit. interea Diva canenda Bona est. Est moles nativa: loco res nomina fecit.

Appellat Saxum: pars bona montis ea est. Huic Remus insisterat frustra, quo tempore fratri

Prima Palatinae signa dedistis aves. Templa patres illic oculos exosa viriles Leniter acclivi constituere iugo. Dedicat haec veteris Claustrum nominis haeres, Virgineo nullum corpore passa virum. Livia restituit; ne non imitata maritum Effet, & ex omni parte secuta virum.

Illam vero *Subsaxanam* appellabant, in radicibus Aventini montis. Cui quum novam aediculam cum pulvinari atque ara dedicasset

Licina, virgo Vestalis, sed populi injussu; rem omnem inritam habuit collegium pontificum, A. V. DCXXX. Q. Caecilio Metello, T. Quinctio Flaminino Coss. Cicero orat. pro domo sua C. 53. *Quid, cum Licinia virgo Vestalis, summo loco nata, sanctissimo sacerdotio praedita, T. Flaminio Q. Metello Coss. aram, & aediculam, & pulvinar sub sacro saxo dedicasset, non eam rem ex auctoritate senatus ad hoc collegium Sex. Julius praetor retulit? cum P. Scævola, pontifex maximus, pro collegio respondit, Quod in loco publico Licinia C. F. injussu populi dedicasset, sacrum non videri. Ad hanc Subsaxanam pertinere opinor haec verba ex grandi marmore, apud Gruterum videndo p. CCXXXVIII. 8.*

NATALI. AVGVSTAE. MVLSVM. ET. CRVSTVLA.
MVLIERIB. VICANIS
AD. BONAM. DEAM. PEC. N. DEDIMVS

Sacerdotes Bonae Deae five antistitae ibidem memorantur p. CCXXXVII. 1.

IMP. CAES. DIVI. FIL
AVGVSTO
TERRA. MARIQ.
VICTORI.
SACERDOT. BONAE. DEAE
ET. COLLEG. VII. VIR. EPVLON.
COMMVN. POP. VOTO
RAVENAT
D. D.

Est & haec voti suscepti solutio mulieris libertinae p. LXXXII. 1.

BONAE. DEAE
SANCTAE
SACR
VOTO. SVSC.
MERITO. LIBENS
TERENTIA
THALLVSA
FECIT.

Extra has duas aedes in urbe, erat & sacellum haud procul, inter Ariciam & Bovillas. Cicero orat. pro Milone C. 31. *Nisi forte hoc etiam casu factum esse dicemus, ut ante ipsum sacrarium Bonae Deae, quod est in fundo T. Sextii Galli, in primis honesti & ornati adolescentis, ante ipsam, inquam, Bonam Deam, cum praelium commississet, primum illud vulnus acceperit, quo taeterrimam mortem obiret: ut*

25 Saepe velut gemmas ejus, signumve probarem.
Per causam memini me tetigisse manum.

Saepe

non absolutus judicio illo nefario videretur, sed ad hanc insignem poenam reservatus. Alconius Pedianus in argumento Miloniana: Milo Lanuvium, ex quo erat municipio, & ibi tum dictator, profectus est ad flaminem prodendum postera die. Occurrit ei circa horam nonam Clodius paulo ultra Bovillas, rediens ab Aricta, prope eum locum, in quo Bonae Deae sacellum est. Vides rationes, quibus adductus maluerim aras. quae scripturae in multis quoque libris veteribus comparat.

24. TUNC MIHI NON OCULIS SIT TIMUISE MEIS] ex pervulgata superstitione, qua persuasum illis erat, viros quoscumque, etiam inprudens, qui Bonae Deae sacra vidissent, extemplo luminibus oculorum orbari. Tullius orat. de Harusp. respons. C. 18. de P. Clodio in domo Caesaris deprehenso: *Iste idcirco Bonam dicit, quod in tanto sibi scelere ignoverit. Non ignorat, mihi crede, non nisi forte tibi ignotum putas, quod te iudices dimiserunt excussum & exhaustum: suo judicio absolutum, omnium condemnatum: aut quod oculos, ut opinio illius religio est, non perdidisti. Quis enim ante te sacra illa vir sciens viderat, ut quisquam poenam, quae sequeretur illud scelus, scire possit?*

25. VELUT GEMMAS EIUS SIGNUMQUE PROBAREM] in codice Archiepiscopi Eboracensis signumve erat. quod quamquam exile est ac perpusillum, tamen non debuit disimulari: in quo vulgato sit praestabilius. Ceterum ex hoc loco adparet, mulieres nuptas signis peculiaribus fuisse usas, ac distinctis a maritorum signis. Nec mirum: quum sibi quisque signum fingeret pro libitu, ac refectum mutaret. In gemmis autem preciosis damnosae delicias faciebant; quum veteres illi sculpturas inprimerent materiae annuli, sive ex ferro sive ex auro foret. Vide locum insignem Ateji Capitonis apud Macrobius L. 7. Saturn. C. 13. Erat autem quidam quasi lusus inter otiosos, annulum spectandum dare, ac vicissim rogare. Plautus Asinar. Act. 4. Sc. 1. ubi parahtus leges recitat, quibus Philenium esset cum Diabolo, §. 33.

Spectandum ne cui annulum det, neque roget.
Naevius Tarentilla:

quasi in choro pila

Ludens, datatim dat se, & communem facit:

Alium tenet, alii adnutat; alibi manus

Est occupata; alii percellit pedem;

Alii dat annulum spectandum a labris.

id est, postquam detractum a digito annulum labris est osculata. Ita exposuit Andr. Schottus, hunc simul nostrum locum istuc trahens, L. 5. Observ. C. 3. & Schottum secutus Jo. Kirchmannus lib. de Annul. C. 18. Sed hunc ludum C. Verres serio ludebat, neque annulos reddebat, ut Cicero tradit Accus. 4. C. 26. *Nullo modo possum omnia istius facta aut memoria consequi, aut oratione complecti. genera ipsa cupio breviter attingere: ut hic modo me commouit Pisonis annulus, quod totum effluserat. Quam multis istum putatis hominibus honestis de digitis annulos aureos abstulisse? numquam dubitavit, quotiescumque alius aut gemma, aut annulo delectatus est.* Et haec quidem capere licet de annulis vel ad inspicendum porrectis, vel forte fortuna conspectis. sed, quod sequitur, prorsus est mirificum. ita enim pergit orator: *Incredibilem rem dicam, sed tam claram, ut ipsum negaturum non arbitrer. Cum Valentio ejus interpreti epistola Agrigento allata esset, casu signum istie animadvertit in cretula. placuit ei: quaesivit unde esset epistola: respondit, Agrigento, iste literas ad quos solebat, ut is annulus ad se primo quoque tempore afferretur. ita literis istius patrifamilias L. Titio civi Romano annulus de digito detractus est. En hominem pernicioso urbanum.*

26. PER CAUSSAM] *sub praetextu dicunt homines invenisti. Bella est locutio, & scriptoribus optimis perfamiliaris. Caesar L. 3. Bell. Civ. C. 24. naves triremes duas [Antonius] quas Brundisii faciendas curaverat, per causam exercendorum remigum, ad fauces portus prodire jussit. has quum audacius progressas Libo vidisset, sperans intercepti posse, quadriremes quinque ad eas misit. C. 76. Caesar veteribus suis in cistis contra Asparagium comedit; militesque omnes intra vallum continuit; equitatumque per causam pabulandi emissum confestim decurans porta in castra se recipere jussit. Est utrobique stragema, sed istie videndum. Cicero orat. pro domo sua C. 5. cum tu in annonae caritate in consules, in senatum, in bona fortunaeque locupletum, per causam inopum atque imperitorum, repentines impetus*
com-

Saepe mero fomnum peperit tibi: at ipse bibebam

Sobria supposita pocula victor aqua.

Non ego te laesi prudens: ignosce fatenti.

30 Jussit Amor. Contra quis ferat arma Deos?

Ille

comparares. L. 3. de Offic. C. 10. de Romulo: *Omisit hic pietatem, humanitatem, ut id, quod utile videbatur, neque erat, adsequi posset: et tamen muri causam opposuit, speciem honestatis neque probabilem, neque satis idoneam.* Suetonius Jul. C. 2. *desedit apud Nicomedem, non sine rumore prostratae regi pudicitiae. Quem rumorem auxit intra paucos rursus dies repetita Bithynia per causam exigendae pecuniae, quae deberetur cuidam libertino, clienti suo.* Othon. C. 3. *diducto matrimonio sepositus est per causam legationis in Lusitaniam: et satis visum, ne poena acrior nimium omnem divulgarsi.* Ludit in dialogia Propertius L. 4. Eleg. 8, ubi de Junonis Sipsirae sacro, §. 16.

Huc mea detonsis aeveta est Cynthia mannis:

Causa fuit Juno, sed magis causa Venus.

Quaerebatur pabulum libidini: praetexebatur autem species religionis Lanuvinae.

28. IPSE BIBEBAM SOBRIA SUPPOSITA POCULA VICTOR AQUA] *Cave victor mutes in victor. est enim hic certamen bibendi, e quo alteruter victor oportet discedat.* Horatius L. 4. Od. 1. §. 31.

Nec certare juvat mero,

Nec vincere novis tempora floribus.

L. 1. Epist. 19. §. 10.

forum, putealque Libonis

Mandabo siccis: adimam cantare severis.

Hoc simul edixit, non cessare poetam

Nocturno certare mero, putere diurno.

Tale certamen poeta noster instituit in fine libri tertii. Et Caspar Kinschotius, nimis ce-
leriter rei literariae ac Musis Latinis ademptus,
L. 2. Poem. in Ara Bacchi, p. 71.

Accipe, Corneli, rata si vis vota peracta;

In fundo face ne gutta sit ulla super.

Victoris titulum, prior hoc qui saxit, habebit.

Et sua victorem palma parata manet.

O bone, vicisti: nec tu monitoris egebas.

Ocius huc hederæ fer mibi ferta, puer.

Est autem e Graecia hoc bibendi certamen, & quidem institutum multo antiquissimi. id quod videre licet ex verbis Panyafidis poetae apud Joannem Stobacum Serin. 16. qui Panyafis Herodoti historici vel avunculus, vel patruelis fuisse perhibetur. Graeci autem po-

tores pumicis farina utebantur ad crapulam evitandam. Plinius L. 36. C. 21. *Theophrastus auctor est, potores in certamine bibendi praesumere farinam eam; sed nisi immenso potu impleantur, periclitari. tantamque refrigerandi naturam esse, ut musta fervere desinant pumice addito.* Pulcre vero noster sobria vocat pocula, quae ipse multa aqua adfusa diluisset. sic L. 2. Eleg. 1. §. 46.

Aurea tunc pressos pedibus dedit vva liquores:

Mixtaque securo est sobria lymphæ mero.

nec minus eleganter Papinius sobria dixit rura, in quibus vinum ante non nascebatur, L. 4. Silv. 2. §. 37.

Aetherei felix sic orbita fluxit

Triptolemi: sic vitifero sub palmito nudos

Umbravit colles, et sobria rura Lyaeus.

quem locum cum hoc Albiano contulit Gebhardus: & ante eum Passeratus ad Propert. L. 3. Eleg. 17. Dicitur autem sobria, itidem ut ebrius, a bria, vase vinario. Excerpta Donati ad Terent. Andr. Act. 4. Sc. 4. §. 39. *Tu pol homo non es sobrius?* Sobrius est sanae mentis, quasi febricus, hoc est ab ebrio separatus. Rectius dixisset, febricum dici qui sit sine bria. Charisius L. 1. Instit. p. 63. *Hebria est vas vinarium; unde ebrius et bria dicitur, ebriosusque et ebriosa, sicut a negotio negotiosus et negotiosa. cui contrarium est sobrius.* Sed locum esse mendosum, & Bria legi debere, liquido ostendit Paulus Leopardus, vir doctissimus, L. 6. Emend. C. 17. Plura dabit magnus Vossius Etymol. L. L. in voce Ebrius.

29. NON EGO TE LAESI PRUDENS] Excusatio quam frequens, tam frivola. Sanius sapuit Euclio ille Plautinus Aulul. Act. 4. Sc. 10. §. 15.

quid tibi ergo meam me invito tactio est?

LY. *Quia vini vitio atque amoris feci.* EV. *homo audacissime!*

Cum istacin te oratione huc ad me adire ausum, impudens?

Nam si istuc jus est, ut tu istuc excusare posses,

Luce claro deripiamus aurum matronis palam;

Post id, si prehensi sumus, excusemus ebrios
Nos

Ille ego sum, nec me jam dicere vera pudebit,
 Instabat tota cui tua nocte canis.
 Non frustra quidam jam nunc in limine perstat
 Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit:
 35 Et simulat transire domum: mox deinde recurrit
 Solus, & ante ipsas exscreat usque fores.

Nescio

Nos fecisse amoris causa. nimis vile est vitium, atque amor,

Si ebrio atque amanti impune facere, quod lubeat, licet.

& nutrix Phaedrae, Hippol. v. 195.

Deum esse Amorem, turpis & vitio furens

Finxit libido: quoque liberior foret,

Titulum furori numinis falsi addidit.

Hinc haufit Michael Marullus L. 1. Epigr. 59, elegante dialogismo de Amore:

Qui coelo dignati? homines. Quae causa coegit?

Mitior auctore est credita culpa Deo.

30. JUSSIT AMOR] sic Phaedra Nafoniana, v. 10.

Dicere quae puduit, scribere jussit Amor.

Quidquid Amor jussit, non est contemnere tutum.

Regnat, & in dominos jus habet ille Deos. quibus similia profatur eadem regina apud tragicum Romanum Hippol v. 184. praecipue vero Chorus, qui proxime sequitur, facundia poetica excellens, & vario flore coloratus. Plautus lepidissime, ut solet, eo quem modo indicavi loco, v. 7.

EV. *Quid ego emerui, adolescens, mali, quam ob rem ita faceres, meque meosque perditum ires liberos?*

LY. *Deus impulsor mihi fuit: is me ad illam illexit. EV. quo modo?*

LY. *Fateor peccavisse, & me culpam commertum scio.*

Id adeo te oratum advenio, ut animo aequo ignoscas mihi.

EV. *Cur id ausus facere, ut id quod non tuum esset tangeres?*

LY. *Quid vis fieri? factum est illud. Fieri infectum non potest.*

Deos credo voluisse. nam ni vellent, non fieret, scio.

EV. *At adeo Deos credo voluisse, ut apud me te in nervo enicem.*

Tu qui capis, noli committere quin inspicias Hoofdii nostri Aululariam, expressillii-

mam verissimamque imaginem antiquae ac vernaculae festivitatis.

32. INSTABAT TOTA CUI TUA NOCTE CANIS] solenne satellitium meretricularum, ac lenarum. nofter L. 2. Eleg. 4. v. 32.

Haec fecere malas: hinc clarum janua sensit,

Et coepit custos liminis esse canis.

Sed precium si grande feras, custodia victa est:

Nec prohibent claves, & canis ipse tacet.

Propertius L. 4. Eleg. 5, de lena mortua, v. 71.

Exsequiae fuerunt rari furtiva capilli

Vincula, & immundo pallidus mitra situ:

Et canis in nostros nimis expectata dolores,

Quum fallenda meo pollice claustra forent.

Horatius Epod. 5. v. 57.

Senem, quod omnes rideant, adulterum

Latrent Suburanae canes.

Hinc Suburam, ubi scorta publica habitabant, Propertius vigilacem vocavit, ubi canum frequentiam, L. 4. Eleg. 7. v. 15.

Jamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae?

M. Seneca Controvers. 30, de lenone: *Hanc Bassi sententiam non mehercules referrem, Si canem ad ostium alligasses.*

36. ANTE IPSAS EXSCREAT USQUE FORES] Prudenter Syrus ille Terentianus Clitiphontem suum monet, Heautont. Act. 2. Sc. 3. v. 128.

Sed beus tu, vide sis ne quid imprudens ruas.

Patrem novissi ad has res quam sit perspicax:

Ego te autem novi quam esse soleas impotens.

Inversa verba, eversas cervicis tuas,

Gemitus, foreatus, tussis, risus abstine.

inibi Eugraphius: *Haec omnia adolescentuli faciunt, quotiescumque videre, aut videri volunt ab his quas desiderant; ita sub quodam metu, ut, quasi dum aliud necessitate conficiunt, sic implcant voluntatem. Recte sane, in re amoris. sed & alio saepe spectant. Na'o Epist. Cydipp. v. 19.*

Ante fores sedet haec: quid agamque rogantibus intus,

Ut possim tuto scribere, Dormit, ait.

Mox

Nescio quid furtivus amor parat. utere quaeſo

Dum licet. in liquida nat tibi linter aqua.

Quid tenera tibi conjuge opus? tua ſi bona nescis

40 Servare, ah fruſtra clavis ineſt foribus.

Te tenet, abſentis alios ſuſpirat amores,

Et ſimulat ſubito condoliſſe caput.

At

*Mox ubi ſecreti longi cauſſa optima ſonnus
Credibilis tarda deſinit eſſe mora,
Jamque venire videt quos non admittere du-
rum eſt;*

Exſcreat, & ſiſta dat mihi ſigna nota.

De tuſſi quam veniſte Eraſmus noſter in Virgine Poenitente! EV. *Qua pompa producta eſ?* CA. *Adornant me toto mundo meo: demittunt capillos: itaque non aliter quam nuptura ſponſo.* EV. *crasſo monacho. hem! male ſit huic tuſſi.*

40. TUA SI BONA NESCIſ SERVARE, FRUSTRATA CLAVIS INEST FORIBUS] Interjectionem *ab*, quae erat ante adverbium *fruſtra*, eliminant homines novatores, pravo maloque exemplo. nam ut brevis ſyllaba fieret longa propter debilem (ut magiſtri vocant) poſitionem, nihil erat neceſſe. ut jam nihil dicam, numerum hac violenta productione turpiter delumbam. In Achillis Statii libris omnibus *a* erat exaratum, ſine litera adſpirante. Et ſic voluit Valerius Probus. *Ab* habet editio princeps cum Regiolepidina; tres item Palatini codices apud Gebhardum. Reſtiſſime. eſt enim indignantis, & ſtomachantis, atque increpantis. Terentius Andr. Act. 3. Sc. 1. v. 11.

S. *jam ſcio, ab*

Vix tandem ſenſi ſolidus. D. quid hic ſenſiſſe ait?

S. *Haec primum adfertur jam mihi ab hoc fallacia,*

Hanc ſimulant parere, quo Chremetem abſterreant.

& Act. 1. Sc. 5. v. 17.

*Nam quid ego nunc dicam de patre? ab
Tantanne rem tam negligenter agere!*

Virgilius Eclog. 2. v. 60.

Quem fugis, ab demens? habitantur Di quaque ſilvas,

Dardaniusque Paris.

Martialis L. 7. Epigr. 64.

*Liſte bis decimae numerantem frigora brumae
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.*

Ab miſer, & demens. Viginti litigat annis

Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?

Vides uſum particulae elegantis, ſed inmerito ejeſtae. *clavis* eſt clauſtrum, ſive ſera, ut Salmaſius docuit Exercit. Plinian. p. 927. Sed ante Salmaſium jam olim viderat Secundus noſter L. 1. Eleg. 7.

At poſtquam domibusque fores, foribusque ſubivit

*Clavis, & aequoreas navita ſprevit aquas,
&c.*

41. TE TENET] jucunda adlitteratio. de qua diximus ſupra ad Eleg. 1. v. 3.

41. ABSENTES ALIOS SUSPIRAT AMORES] Puto *abſentis*; quod ſciolus aliquis corruperit in accuſativum, quum non caperet elegantiam caſus ſecundi, & fortasſe verſui etiam timeret a ſyllaba brevi in pentemimerin cadente. Virgilius L. 4. Aen. v. 83.

Sola domo moeret vacua, ſtratiſque relictiſ

Incubat. illum abſens abſentem auditque videtque:

Amantes enim abſentes praefentes ſunt. Noſter infra Eleg. 9. v. 53.

Vel miſer abſenti moeſtas quam ſaepe querelas

Conjicit, & lacrimis omnia plena madent!

Valerius Flaccus L. 7. v. 197, de Medea Iſo-nis amore capta:

Virginis ecce novus mentem praefringere languor

Incipit: ingeminant commoti queſtibus aeſtus.

Ergo iterum ſenſus varios ſuper hoſpitem volvens

Moeret, & abſenti nequicquam talia ſatur.

Ovidius, de Sex. Tarquinio in Lucretia commoto, L. 2. Faſtor. v. 769.

Carpitur attonitos abſentis imagine ſenſus

Ille: recordanti plura magisque placent.

Sed omnium optime Siren illa comoediae Romanae, doctiſſimus ille vitae humanae pictor, Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 110.

PH. *In hoc biduum Ithais vale. TH. mi Phaedria*

Et tu: numquid vis aliud? PH. egone quid velim?

R

Cum

At mihi servandam credas, non saeva recuso
Verbera, detracto non ego vincla pedum.

45 Tunc

*Cum milite isto praesens absens ut sis:
Dies noctesque me ames: me desideres:
Me somnias: me expectes: de me cogites:
Me speres: me te oblectes: mecum tota sis:
Meus sac sis postremo animus, quando ego
sum tuus.*

Prudens ille historiae ludicrae scriptor suum
Guzmanum, post narratas parentum suorum
innuptas nuptias, ita loquentem introducit
L. 1. C. 2. *Ainsi arriverent ils à la ville, cha-
cun prenant la route de sa maison, & de sa
couche. Mais je m'en rapporte aux contemplatifs,
si ma mere, comme une autre Melisandre, ne cou-
cha pas avec son mary le corps en Sanguine captif,
& l'ame à Paris prisonniere.* Ingeniosissimus
Areostus Cantu 23. Orlandi furentis, stroph.
6. de Bradamanta, in silva deserta noctem
molestam transigente:

*Ma sempre, o vegli, o dorma, con la mente
Contemplando Ruggier, come presente.*

Haec satis sunt ad roborandum nostram cor-
rectionem, an divinationem. quam & Dou-
zam filium video leviter tetigisse. Sequitur
dulcissimum illud *suspirat amores*, sensu acti-
vo, ut magistri loquuntur. Sic L. 4. Carm. 5,
verbis Sulpiciae:

*Quod si forte alios jam nunc suspirat amores;
Tu precor infidos, sancte, relinque focos.*

Valerius Cato Dir. *Æ.* 106.

*Invideo vobis agri, formosaeque prata:
Hoc formosa magis, mea quod formosa puella
Est vobis, tacite & nostri suspirat amorem.*

Juvenalis Sat. II. *Æ.* 152.

*Pastoris duri est hic filius; ille bubulci
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & notos tristis desiderat haedos.*

Prudentius Cathemer. hymno 2. *Æ.* 44.

*Illum forensis gloria,
Hunc triste rapit classicum:
Mercator hinc ac rusticus
Avara suspirant lucra.*

Lucanus L. 6. *Æ.* 370. quamquam ibi ponitur
pro eo quod est *exhalare*, nec desiderii vim
habet:

*Quique nec humentes nebulas, nec rore ma-
dentem*

Aera, nec tenuis ventos suspirat Anaurus.

Lucretium quoque ita scripsisse arbitror L. 4.
Æ. 1188.

Nec mulier semper fictos suspirat amores,

*Quae complexa viri corpus cum corpore jungit,
Et tenet, adjunctis humectans oscula labris.*

legitur nunc *ficto suspirat amore*: sed levi ne-
gotio potuit litera *f* excidisse, propter alter-
ram proxime subsequentem. tamen si quis
aliter sentit, cum eo non magnopere depu-
gnabo. Dixit & Petrus Bembus, castigati ser-
monis scriptor, hymno ad Pana:

Audis nos Pater? an novam per agros

Suspirat Venerem, & preces recusas?

& Benedictus Lampridius, nobilis item poë-
ta:

Quis possit ulli fidere feminae?

Quis possit? ignem quum tua Lesbia

Suspiret externum, atque mores

Fraudibus ingenuos Iberis

Postponat.

Itali poëtae, ac Galli, suo quisque idiomate
certatim adripuere amabilem locutionem. Vi-
debis, si voles, festivam copiam in Menagii
Observationibus ad Poëmata Malherbae p.
390. & in altero volumine Chevraeanorum
p. 136. Nescio cur praeterierint Philippum
Portaeum, amoeni & foecundi ingenii poë-
tam, L. 1. Eleg. 6.

*Comme dedans un bois enrichi de feuillage,
D'herbes, d'eaux, & de fleurs, & tout cou-
vert d'ombrage,*

*Se branchent les oisieux esmaillez de couleurs,
Soupirans doucement leurs plaisantes douleurs.*

sed & politissimum Altraeae scriptorem prae-
terierunt, Honoratum Urtaeum: cujus in
fabellis ac rure urbanissimo saepenumero oc-
currit.

43. AT MIHI SERVANDAM CREDAS] Male
haec distinguuntur, tamquam sensu perfecto.
pendent enim a sequentibus per particulam
si, quae eleganter abest, ac subintelligitur.
Terentius Heautont. Act. 1. Sc. 1. *Æ.* 26.

Vel me monere hoc, vel percontari puta.

*Rectum est, ego ut faciam: non est, te ut
deterream.*

Cicero Philipp. II. C. 8. L. Caesar clarissimo
viro atque innocentissimo decrevit imperium,
privato tamen. in quo maximum nobis onus
imposuit. Assensus ero: ambitionem induxero in
curiam. negaro: videbor suffragio meo, tam-
quam comitiis, honorem homini amicissimo de-
negasse. Philipp. 13. C. 11. *Quem ita obsides,
nove Hannibal, aut si quis acutior imperator
fuit,*

- 45 Tunc procul absitis, quisquis colis arte capillos,
 Effluit effuso cui toga laxa sinu.
 Quisquis & occurret, ne possit crimen habere,
 Stet procul, atque alia stet procul ante via.
 Sic fieri jubet ipse Deus. sic magna sacerdos
 50 Est mihi divino vaticinata sono.

Haec

fuit, ut te ipse obsideas, neque te istinc, si cupias, possis explicare. recesseris: undique omnes insequentur. manseris: haerebis. L. 3. de Offic. C. 19. At dares hanc vim M. Crasso, ut digitorum percussione heres posset scriptus esse, qui re vera non esset heres; in foro, mihi crede, saltaret. Horatius L. 1. Sat. 3. v. 15.

decies centena dedisses

Huic parco paucis contento: quinque diebus Nil erat in loculis.

44. DETRECTO NON EGO VINCLA PEDUM] *detrahto* habet editio verus, quae Regii Lepidi procurata est. Recte. Vide notata nobis ad Propert. L. 2. Eleg. 2. v. 11. De supplicio servili verberum ac vinculorum iterum agit L. 2. Eleg. 3. ipso fine.

Ducite. ad imperium dominae sulcabitur agros.

Non ego me vinclis verberibusque nego.

45. QUISQUIS COLIT ARTE CAPILLOS] *ratio sermonis postulat, ut colis scribamus. sed hoc & alii viderunt.*

46. EFFLUIT EFFUSO CUI TOGA LAXA SINU] *nihil mutandum. Claudianus Paneg. in IV. Consul. Honor. v. 206.*

Haud aliter summo gemini cum patre Lacones Progenies Ladaea sedent: in utroque relucens Frater, utroque soror. simili chlamys effluit auro:

Stellati pariter crimes.

Macrobius, de Q. Hortensio, L. 2. Saturn. C. 9. *Fuit enim vestitu ad mundiciem curioso: & ut bene amictus iret, faciem in speculo quarebat: ubi se intuens togam corpori sic applicabat, ut rugas non forte sed industria locatas artifex nodus constringeret, & sinus ex composito defluens nodum lateris ambiret. Vide Turnebum L. 16. Adv. C. 4. & Oct. Ferrarium L. 1. de Re Vest. C. 6.*

48. STET PROCUL, AUT ALIA STET PROCUL ANTE VIA] *pro aut alia, restituit Achilles ex veteri libro atque alia, comprobante Gebhardo. Nec sane aliter erat in excerptis M. Ant. Pochi, & in primo ac secundo Va-*

ticanis, quos evolvit Nic. Heinsius. Erit igitur, Quicumque eadem via occurret, resistat procul; atque alia etiam via qui veniet, resistat, ante quam viam ineat eandem. Gebhardus ad atque sumit pro eo quod est confestim, extemplo; me quidem parum volente.

49. MAGNA SACERDOS] *Nota hic sacerdotem Bellonae feminam. Id ideo factum fuisse opinor, quod Romae Bellonarii, itidem ut Galli matris Deum, atque Isiaci, tamquam vulgi faeces ac mendicabula contemnerentur, nisi a mulierculis & hominibus superstitionis. In promptu sunt passim exempla apud poetas. Alibi meliore fuerunt conditione. Memorabile in primis est, quod de sacerdotio Bellonae in Cappadocia tradidit A. Hirtius lib. de Bell. Alex. C. 66. Biduum Mazacae commoratus, venit Comana, vetustissimum & sanctissimum in Cappadocia Bellonae templum, quod tanta religione colitur, ut sacerdos ejus Deae majestate, imperio, & potentia secundus a rege consensu gentis illius habeatur. Id homini nobilissimo Lycomedes Bithynio adjudicavit: qui regio Cappadocum genere ortus, propter adversam fortunam majorum suorum mutationemque generis, jure minime dubio, vetustate tamen intermisso, sacerdotium id repetebat. Ante hunc Lycomedes sacerdos fuerat Archelaus, a Pompejo post Mithridatem devictum praefectus, cuius dynastae par opibus, ut Appianus ait sub finem libri de bellis Mithridat. ostenditque Cicero L. 15. ad famil. Epist. 4. Cumque magnam bellum in Cappadocia concitaretur, si sacerdos armis se, quod facturus putabatur, defenderet, adolescens & equitatu & peditatu & pecunia paratus, & omnino iis, qui novari aliquid volebant: perfecti ut e regno ille discederet, rexque sine tumultu ac sine armis, omni auctoritate aulae communita, regnum cum dignitate obtineret. Plura Strabo habet L. 12. p. 535. edit Casaub. Sed Romae, ut dixi, inter sacra peregrina hoc etiam pontificum vile habitum fuit, ac contemptibile. Certe gladiatores,*

Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
Flammam, non amens verbera torta timeret.

Ipsa

tores, faecem ac lutum urbis, post missionem factos fuisse Bellonarios discimus ex Juvenale, Sat. 6. §. 103, ubi de Hippia Fabricii Vejentonis senatoris:

*Qua tamen exarsit forma, qua capta juventa
Hippia? quid vidit, propter quod Ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur
Coeparat, & secto requiem sperare lacerto.
Praeterea multa in facie deformia: sicut
Attritus galeae, mediisque in naribus ingens
Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.
Sed gladiator erat.*

§ 1. HAEC UBI BELLONAE MOTU EST AGITATA] non enim sine divino instinctu vaticinabantur. Caecilii in aureo dialogo Minucii Felicis: *Intende templis ac delubris Deorum, quibus Romana civitas & protegitur & ornatur: magis sunt augusta numinibus incolis, praesentibus, inquilinis, quam cultus insignibus & muneribus opulenta. Inde adeo pleni & mixti Deo vates futura praecerpunt, dant cautelam periculis, morbis medelam, spem afflictis, opem miseris, solatium calamitatibus, laboribus levamentum.* Apulejus L. 8. Metam. *Inter haec unus ex illis bacchatur effusus, ac de imis praecordiis anhelitus crebros referens, velut numinis divino spiritu repletus, simulabat sauciam vecordiam.* Noster verbis utitur maxime propriis, & ad vaticinationem unice facientibus. nam *movere & agitare furoris sunt divini.* Plautus Menaech. Act. 5. Sc. 1. §. 10, ubi uxor Menaechmi surrepti errat in Menaechmo Soficle:

MV. Adibo, atque hominem accipiam, quibus dictis meret.

*Non te pudet prodire in conspectum meum,
Flagitium hominis, cum istoc ornatu?*

ME. *Quid est?*

Quae res agitat te, mulier?

Seneca Herc. fur. §. 521.

cur subito labant

Agitata motu templa? cur mugit solum?

Ovidius L. 6. Fastor. initio, §. 5.

Est Deus in nobis: agitante calescimus illo.

Impetus hic sacrae semina mentis habet.

Lucanus L. 7. §. 569.

*Sanguineum veluti quatens Bellona flagellum,
Bellonas aut Mauros agitans, si verberare saevo
Palladia stimulet turbatos aegide currus.*

& L. 1. §. 566.

*Diraque per populum Cumanae carmina vatis
Vulgantur. tum, quos sectis Bellona lacertis
Saeva movet, cecinere Deos.*

L. Seneca lib. de Tranquill. Animi C. 15, prope finem: *Non potest grande aliquid & supra ceteros loqui, nisi mota mens. Cum vulgaria & solita contempsit, instinctuque sacro surrexit excelsior, tunc demum aliquid cecinit grandius ore mortali.* Varro L. 6. de L. L. In Graecia commota mente, quos *λυμφοληπτες* appellant, ab eo *Lymphatos* dixerunt nostri. Cicero L. 1. de Divinat. C. 40. *Quid, Asiae rex Priamus nonne & Helenum filium & Cassandrae filiam divinantes habebat, alterum augurii, alteram mentis incitatione & permotione divina?*

§ 1. ACREM FLAMMAM] epitheton ad flammam naturam maxime adcommodatum. Lucretius L. 5. §. 907.

*Qui fieri potuit, triplici cum corpore ut una
Prima leo, postrema draco, media ipsa chimaera
Ore foras acrem efflaret de corpore flammam?*

L. 6. §. 852, ubi de fonte Ammonis:

Hunc homines fontem nimis admirantur, & acri

Sole putant subter terras fervescere raptim.

Virgilius L. 4. Georg. §. 409, de Proteo:

Aut acrem flammam sonitum dabit, atque ita vincilis

Excidet.

§ 2. NON ET AMANS VERBERA TORTA IIMET] *torta verbera* sunt Bellonae flagellum. quod flagellum modo vidimus apud Cordubensem poetam. Maro L. 8. Aen. §. 703.

triflesque ex aethere Dirae,

Et scissa gaudens vadit Discordia palla:

Quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello.

Silius L. 4. §. 438, post magnificam armati Martis descriptionem:

exercitus una

Irarum, Eumenidesque simul, Letique cruenti

Innumerae facies, frenisque operata regendis

Quadrijugos atro stimulat Bellona flagello.

Hoc illa flagello myrtas suos agitare, & rabiem iis incutere ac furorem credebatur.

Quod & hic videremus, si liceret per corruptores bonorum librorum. Scripserat enim poeta *non amens verbera torta timeret.* quae scriptura hodie quoque conspicitur in codicibus notae melioris. Recte vero *amens.* Varro

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

lib.

Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos,
 Sanguineque effuso spargit inulta Deam.
 55 Statque latus praefixa veru, stat faucia pectus:
 Et canit eventus, quos Dea magna monet.

Par-

lib. 5. de L. L. *Ab eadem mente Meminisse distum: & Amens, quod a mente sua discedit.*
 Bene Juvenalis Sat. 6. §. 511.

ecce furentis

Bellonae, matrisque Deum chorus intrat, & ingens

Semivir, obscuro facies reverenda minori.

Hinc aerufcatores illi peculiari cognomento *entheati* vocabantur. Martialis L. 12. Epigr. 57.

Illinc paludis malleator Hispanae

Tritum nitenti fuste verberat saxum.

Nec turba cessat entheata Bellonae.

& *fanatici*, ab eadem causa. Lapis Romanus in magno corpore Inscriptionum p. CCCXII. 7.

L. CORNELIO. IANVARIO
 FANATICO. AB. ISIS. SERAPIS
 AD. AEDEM. BELLONAE. RVFILIA.

hic nimirum ex Ifaco factus fuerat Bellonarius. Alius lapis extra Romam, CCCXIII. 1.

Q. CAECILIO. APOLLINARI
 FANATICO. DE. AEDE
 BELLONAE. PVLVIN
 CVIVS. MONITO. HASTA
 IN. AEDE
 BELLONAE. IN. LVCO
 DICATA. EST
 FIRMIA. TYCHE
 CONIVGI. SVO. BENEMERENTI
 &C.

Juvenalis Sat. 4. §. 123.

Non cedit Veiento: sed, ut fanaticus oestro Percussus, Bellona, tuo, divinat: & ingens Omen habes, inquit, magni clarique triumphi.
 Hos Bellonarios Cyllenius non bene confudit cum Curetibus, seu Corybantibus.

53. IPSA BIPENNE SUOS CAEDIT VIOLENTA LACERTOS] in libris nonnullis est *violata*: quod probabat Thomas Dempsterus, homo in illa copiosa lectione iudicii perpussilli, Paralip. ad Rosini Antiq. Rom. L. 4. C. 10. Et Cyllenius *violata* poni ait pro eo quod est *violans*, participium pro participio. sed in nostris melioribus *violenta* est. Apud Cylle-

nium temere commutant haec vocabula. sic L. 4. Carm. 1, illic legitur,

Nec violenta vagi sileantur pasqua Solis.

Rectius autem scripti *violata* habent; id quod ipsa res postulabat. Merito nosler *lacertos* hic nominat: nam praecipue humeros & brachia lacerabant fanatici. L. Seneca lib de Vita Beata C. 27. *Cum sistrum aliquis concutiens ex imperio mentitur; cum aliquis secandi lacertos suos artifex, brachia atque humeros susbensa manu cruentat.* Lactantius L. 1. Instit. Divin. C. 21. *Alia [sacra] Virtutis, quam eandem Bellonam vocant, in quibus ipsi sacerdotes non alieno, sed suo cruore sacrificant. Scitis namque humeris, & utraque manu districtos gladios exserentes, currunt, efferuntur, insaniant. Pari furore prophetae illi Baalis in brachia sua saeviebant, L. 1. Regum C. 18. §. 28. Clamabant ergo voce magna, & incidabant se iuxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine.*

55. STATQUE LATUS PRAEFIXA VERU] telo tereti, cum tenui mucrone. Virgilius L. 7. Aen. §. 665.

Et tereti pugnans mucrone veruque Sabello.

Servius non bene pro pilo cepit: id quod vel hic locus evicerit solus. Vides sacerdotem telo minime crasso cutem sibi digitis a sagina diductam transverberasse; quod sane fieri potuit citra periculum, sed veru, non pilo. Hinc majora hujus formae tela *veruta* dicebantur. Vide Lipsium L. 4. Poliorcet. dial. 4. Haec verua *lancoolas* vocavit interpres vetus Historiae Regum, loco modo producto.

56. ET CANIT EVENTUS, QUOS DEA MAGNA MONET] Bellonam fuisse in numero Deorum fatidicorum, & futura praemonentium, longo post Tibullum tempore ostendit Ammianus Marcellinus L. 21. C. 5, ubi Juliani a Constantio defectionem orditur: *Conjectans [Julianus] quantas inestinae cladis excitaverat moles, nihilque tam convenire conatibus subitis quam celeritatem, sagaci praevidens mente, professus palam defectione se tutiorem fore existimavit: incertusque de militum fide, placata ritu secretiore Bellona, classico ad concionem exercitu convocato, saevo suggestu insistentem,*

Parcite, quam custodit Amor, violare puellam:
 Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Attigeris, labentur opes: ut vulnere nostro
 60 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

Et

jamque ut apparebat fidentior, haec clarius solito diserebat. Ecce Julianus non tantum bene ominatur de susceptae rei eventu; sed & milites, de quorum fide paullo ante dubitaverat, fidenter ad concionem vocat post placatam & consultam Bellonam. Pro monet, Gebhardus reponit movet L. 2. Crepund. C. 5. Credat qui volet. Monere & monita verba sunt oraculorum & vaticiniorum. Cicero orat. de Harusp. respons. C. 25. cum Dii immortales monent de optimatum discordiis, de clarissimorum & optime meritorum civium disensione praedicunt. & L. 2. de Divinat. C. 41. ubi de fortibus Praenestinis: Haruspices dixisse, summa nobilitate illas sortes futuras, eorumque jussu ex illa olea arcam esse factam; eaque conditas sortes, quae hodie Fortunae monitu tolluntur. Maro, verbis Euandri, L. 8. Aen. 5. 336.

Me pulsam patria, pelagique extrema sequentem

Fortuna omnipotens & ineluctabile fatum

*His posuere locis: matrisque egere tremenda
 Carmentis nymphae monita, & Deus auctor
 Apollo.*

L. 7. 5. 110.

*Instituuntque dapes, & adorea liba per herbam
 Subjiciunt epulis, (sic Jupiter ille monebat)
 Et Cereale solum pomis agrestibus augent.*

L. 4. 5. 465.

*Multaque praeterea vatium praedicta piorum
 Terribili monitu horrificant.*

Naso L. 1. Metam. 5. 397.

*Conjugis augurio quamquam Titania mota est,
 Spes tamen in dubio est. adeo coelestibus ambo
 Diffidunt monitis.*

& L. 3. Fast. 5. 167.

*Si licet occultos monitus audire Deorum
 Vatis, ut certe fama licere putat.*

Papinius L. 10. Theb. 5. 698. de Tirchia vate:
*Illius haec forsitan remur, quae verba Deorum
 Ille monet.*

L. 11. 5. 149.

*Sed fati monitus, vicinaque funera sentit,
 Ac sentire timet.*

apud eundem Thetis L. 1. Achill. 5. 32.

Me petit: haec mihi classis (ait) funesta paratur:

Agnosco monitus, & Protea vera locutum.

Valerius Flaccus L. 1. 5. 29.

*Sed non ulla quies animo fratrisque paventi.
 Progeniem, Divumque minas: hunc nam fo-
 re regi*

*Exitio vatesque canunt, pecudumque per aras
 Terrifici monitus iterant.*

& L. 6. 5. 117.

*Ducit ab Hyrcanis vates sacer agmina lucis
 Varus: eum Scythiae jam tertia viderat aetas
 Magnanimos Minyas Argoaque vela canentem.
 Illius & dites monitis spondentibus Indi,
 Et centumgeminae Lagea novalia Thebae,
 Totaque Riphaeo Panchaia raptam triumpho.*

Juvenalis, de muliere Ifacarum religionum
 mysteriis initiata, Sat. 6. 5. 530.

Credit enim ipsius dominae se voce moneri.

*En animam, & mentem, cum qua Dii no-
 ste loquuntur!*

Suetonius Calig. C. 57. Monuerunt & sortes
 Antiatinae, ut a Cassio caveret. Prolixior fui
 in tuenda lectione recepta, quia quid sit
 movere eventus planissime ignoro. Male sit
 illi prurigini innovandi, per quam factum
 fuit ut medicina modum excesserit, & dege-
 neraverit in carnificinam. Bellona monebat
 eventus; eosque ut caneret, sacerdotem mo-
 vebat.

59. ATTIGERIT] exponunt, Si quisquam
 eam atigerit. Sed non ita loquebatur castior
 Latinitas. Recte divinarant Auratus & Frute-
 rius, Attigeris. atque sic esse in veteri libro
 monuit Achilles Staius: & e primo Vatica-
 no Nicolaus Heinsius enotavit. probavitque
 jam olim in Praecidaneis noster Douza. Pri-
 mi illi interpretes parum animadverterant
 Terentii rationem loquendi, quam videlicet
 huic Albanae esse similem rebantur, Eunuch.
 Act. 4. Sc. 6. 5. 2.

*Credo equidem illum jam adfuturum esse, ut
 illam a me eripiat: sine veniat.*

*Atqui si illam digito adigerit uno, oculi illi-
 co effodientur.*

Sequitur labentur opes: id quod gemina com-
 paratione inlustratur, & cruoris e vulnere
 dimanantis, & cineris a vento vehemente dif-
 flat. Plautus Trinum. Act. 2. Sc. 1. 5. 17.

Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas.
 Si tamen admittas, fit precor illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
 Me movet, atque iras aurea vincit anus.

65 Haec

nam qui ab eo, quod amat, Quam extemplo savio sagittatis percussus est, illico res foras Labitur, liquitur.
 Lucretius, in eodem negotio, L. 4. v. 1119.
Adde quod absument vires, pereuntque labore: Adde quod alterius sub nutu degitur aetas. Labitur interea res, & vadimonia fiunt: Languent officia, atque aegrotat fama vacillans.
 Dionysius ille, qui Cato audit vulgo; quum non auctor, sed liber ipse sit dictus Cato, propter praecepta sapientiae, Catone aliquo censorio non indigna; ille igitur Dionysius L. 2. dist. 18.
Utere quaesitis parce, quum sumtus abundat. Labitur exiguo, quod partum est tempore longo.
 Maro L. 4. Geor. v. 449.

Deum praecepta secuti Venimus hinc lapsis quaesitum oracula rebus.
 Tullius L. 2. de Offic. C. 18. *Habenda autem est ratio rei familiaris, quam quidem dilabi sinere flagitiosum est.* Ab rebus ad personas, earumque munia transtulit idem ille vir divinus, orat. pro Rabirio Postumo C. 16. *Equitem Romanum, veterem amicum suum, studiosum, amantem, observantem sui, non libidine, non turpibus impensis cupiditatum atque iacturis, sed experientia patrimonii amplificandi labentem excepit, corrue non sivit, fulsit & sustinuit, re, fortuna, fide, hodieque justinet.*
 L. 2. de Officiis C. 23. *Exque eo tempore tantae discordiae seculae sunt, ut & tyranni existerent, & optimates exterminarentur, & praeclarissime constituta respublica dilaberetur. h. e. dissiparetur, ac disperiret. id enim sonat dilabendi verbum.* Virgilius L. 4. Geor. v. 410.
Aut acrem flammae sonitum dabit, atque ita vinclis Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit.
 L. 4. Aen. v. ult.

omnis & una Dilapsus calor, atque in ventos vita recessit.
 62. SI TAMEN ADMITTAS] Si in pristinam amicitiam recipias; inquit bonus Cyllenius, cui libenter ignoscimus. Admittere est peccare. quod primus credo observavit, certe inter primos, Angelus Decembrius L. 4. de

Polit. Liter. Cicero pro Milone C. 23. *Ergo illa falsa fuerunt: quae certe vera existissent, si Milo admisisset aliquid, quod non posset honeste vereque defendere.* Plautus Menaech. Act. 5. Sc. 1. v. 12.

Quid tandem admisi in me, ut loqui non audeam?

Dido Nafoniana v. 104.

Nulla mora est; venio. venio tibi debita conjux: Sed tamen admisi tarda pudore mei.

Tacitus L. 11. Annal. C. 4. *Rogatus sententiam & Scipio: Cum idem, inquit, de admisis Poppaeae sentiam, quod omnes; putate me idem dicere, quod omnes.*

62. SIT PRECOR ILLA LEVIS] Non ad Bellonam haec pertinent; ut Cyllenius putabat; sed ad Bellonae sacerdotem. Dixerat illa poenas quasdam Deliae, si peccaret. at poeta, nimis conficius quam esset grave Deliae non peccare, optat, ut potius antistita sit vaniloqua ac mendax, quam ut domina pro suo sibi merito puniatur. Haec enim vis est voculae levis: quam male exponunt, quasi eadem sit quae mitis. Tullius orat. pro Cluentio C. 28. *Ecce tibi ejusmodi sortitio, ut in primis Bulbo, & Staleno, & Guttae esset judicandum. Summa omnium expectatio, quidnam sententiae ferrent leves ac nummarii iudices. in L. Pisonem C. 11. Magnum nomen est, magna species, magna dignitas, magna majestas consulis: non capiunt angustiae pectoris tui, non recipit levitas ista, non egestas animi: non infirmitas ingenii sustinet, non insolentia rerum secundarum tantam personam, tam gravem, tam severam.* Pulcre Ariadna apud Ovidium L. 3. Faestor. v. 481.

Bacche levis, leviorque tuis, quae tempora cingunt

Fronditibus; in lacrimas cognite Bacche meas; Ausus es ante oculos adducta pellice nostros Tam bene compositum sollicitare torum?

Heu! ubi pacta fides? ubi, quae jurare solebas? Me miseram, quoties haec ego verba loquor!

64. ME MONET] scribe cum libris optimis, *Me movet.* Hoc Achilles jam olim monuit.

64. IRAS AUREA VINCIT ANUS] aurea, in qua

- 65 Haec me deducit tenebris, multoque timore
 Conjungit nostras clam taciturna manus.
 Haec foribusque manet noctu me adfixa, proculque
 Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus. proprios ego tecum,
 70 Sit modo fas, annos conteruisse velim.

Te

qua nihil boni potest desiderari, quae auro contra non est cara. Horatius L. 4. Od. 2. §. 23.

*Flebili sponsae juvenemve raptum
 Plorat, & vires, animumque, moresque
 Aureos educit in astra, nigroque
 Irvidet Orco.*

L. I. Od. 5. §. 9.

*heu quoties fidem
 Mutatosque Deos flebit, & aspera
 Nigris aequora ventis
 . Emirabitur insolens*

*Qui nunc te fruitur credulus aurea:
 Qui semper vacuum, semper amabilem
 Sperat.*

L. 4. Od. 2. de Caesare Augusto, §. 39.

*Quo nihil majus meliusve terris
 Fata donavere, bonique Divi:
 Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 Tempora prisicum.*

Virgilius Eclog. 4. §. 9.

*Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
 Desinet, ac toto surget gens aurea mundo,
 Casta fave Lucina.*

Matth. Casimirus Sarbievius L. I. Od. 1.

*Candidi soles, veterisque venae
 Fontibus nati revocantur anni:
 Grandinat gemmis, rigoque caelum
 Depluit auro.*

65. HAEC MIHI TE ADDUCIT TENEBRIS] plures libri, Haec me deducit tenebris. Et est sane lepor suus in hac dilogia. nam ut deducere aliquem comitatis est atque honoris: ita & deducendi verbum pertinet nonnumquam ad conciliaturam. Ovidius, in fabella Myrrhae, L. 10. Metam. §. 462.

*Cunctantem longaeva manu deducit: & alto
 Admotam lecto cum traderet, Accipe, dixit;
 Ista tua est, Cinyra. devotaque corpora junxit.*

& Epist. Paradis §. 313.

Paene suis ad te manibus deducit amantem.

Utere non vafri simplicitate viri.

Tullius Accus. 3. in Verr. C. 34. *Hordaei de-
 curmas ejusdem agrī Docimius emerat. Hic est*

*Docimus, qui ad istum deduxerat Tertiam, Isi-
 dori mimi filiam, vi abductam ab Rhodio tibi-
 cine. Suetonius Jul. C. 50. Super alias dona-
 tiones, amplissima praedia ex auctioribus haetae
 ei minimo addidit. Cum quidem plerisque vili-
 tatem mirantibus, facetissime Cicero, Quo me-
 lius, inquit, emtum sciat, Tertia deducta est.
 Existimabatur enim Servilia, etiam filiam suam
 Tertiam Caesari conciliare. Eadem habet Ma-
 crobius L. 2. Saturn. C. 2. Tamen quin &
 adducere sit ejusdem significationis, negari
 nequit. Naso L. 10. Metam. §. 441.*

*Nacta gravem vino Cinyram male sedula nu-
 trix,*

Nomine mentito, veros exponit amores:

*Et faciem laudat. quae sitis virginis annis,
 Par, ait, est Myrrhae. quam postquam ad-
 ducere jussa est,*

*Utque domum redit, Gaude mea, dixit, a-
 lumna: &c.*

Sed intelligamus simpliciter, ut deduci dica-
 tur propter ignorance[m] viae in domo alie-
 na; ubi & custos erat timendus, & vel ma-
 xime maritus, si forte fortuna evigilasset.
 Ideo addit, multoque timore.

68. COGNOSCIT STREPITUS ME VENIENTE
 PEDUM] noster infra Eleg. 9. §. 65.

*Dum mihi venturam fingo, quodcumque mo-
 vetur,*

Illius credo tunc sonuisse pedem.

Poeta vetus in Lusibus liberis, Carm. 84.

Sed ille quum redibit aureus puer,

Simul sonante senseris iter pede.

Seneca Herc. fur. §. 523.

Audimur: est, est sonitus Herculei gradus.

69. VIVE DIU MI DULCIS ANUS] *mi anus* a Scaligero est, nescio quam archaismi elegan-
 tiam hic agnoscente. Scimus ita loqui Plau-
 tum, atque Apulejum; etiam in sacris apud
 veterem interpretem libri Ruth *mi filia* ali-
 quoties invenitur. Nec defuerunt de recen-
 tioribus viri disertissimi, qui aemularentur, mo-
 do genere modo numero mutato. Georgius
 Anselmus L. 1. Epigr. 16.

Te semper, natamque tuam te propter amabo.
 Quidquid agat, sanguis est tamen illa tuus.
 Sit modo casta doce, quamvis non vitta ligatos
 Impediat crines, nec stola longa pedes.

75 Et

*O lucerna age amica mi, mearum
 Testis unica cogitationum,
 Ecquorum aspicias relicta amores?*

Dominicus Baudius L. 3. Iamb. Carm. 2.

*Forti feramus, mi sodales, peccore
 Quod ferre cogit ipsa nos necessitas.*

Equidem nihil carpo in locutione, quae locupletibus se auctoribus tueri potest. Sed Tibullianam esse ut credam, aut adeo aetatis Augustae, non persuadebor nisi prolati idoneis exemplis. Nec credidit vir magnus Ger. Jo. Vossius L. 4. de Analog. C. 8. Accedit conspirans fides librorum, qua scriptorum, quae cuforum. Neque obstat Achillis Statii silentium, aut Mureti. quid enim illi dicerent, ubi nemo quidquam movebat? Nos igitur in sedem tuam, unde temere ejecta fuit, reponemus voculam *mibi*, fidejudentibus novem libris scriptis, & quatuor primis editionibus. saepe ista pronomina abundare, etiam ob solam elegantiae causam, nemo ignorat.

70. ANNOS CONTRIBUISSE] scribe cum Nic. Heinio *conteruisse*. Qua correctione nihil est certius. super hac flexione verbi *terro* dictum est nonnihil ad Eleg. 4. v. 42. *istic* videto.

72. QUIDQUID AGIT] Statius *agat* profertur ex libro Cardinalis Sfortiac. sequamur: nam & Thuanus sic habet, & Colbertinus, & alter Wittianus.

72. SANGUIS EST TAMEN ILLA TUUS] Posterior in *sanguis* veteribus fuisse anceps videtur. Hoc jam olim Georgius Fabricius, & Obertus Gifanius notarunt, ex Marone, L. 10. Aen. v. 487.

Una eademque via sanguis animusque sequuntur.

& ex Valerio Flacco, L. 3. v. 234.

Porrigat, & iusta sanguis exuberet ira.
 sed plura sunt, quae huc trahi possunt. Naso L. 6. Fastr. v. 488.

*Intumuit Juno, raptam quod pellice natam
 Educet. at sanguis ille sororis erat.*

Lucanus L. 2. v. 338.

Dum sanguis inerat, dum vis materna, peregi

*Iusta, Cato, & geminos excepi foeta maritos.
 sunt verba Marciae. idem poeta L. 7. v. 635.
 Mors hic gentis erat: sanguis ibi fluxit Achaëus.
 & L. 10. v. 128.*

*Discolor hos sanguis, alios distinxerat aetas.
 Sic pulvis Maroni producitur L. 1. Aen. v. 478.*

*huic cervixque comaeque trabuntur
 Per terram, & versa pulvis inscribitur hasta.
 sic cinis Albinovano, Eleg. ad Liviam Aug. v. 163.*

*Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
 Est itaque verosimile, quaedam in IS excuntia fuisse incipit. Sed, obijciat aliquis, omnia ista, quae citasti, incidunt in caesuram. Fateor. at duo dabq exempla, quae nihil debeant caesurae. alterum Horatii est, L. 1. Od. 15, ipso fine:*

Post certas hiemes uret Achaicus.

Ignis Iliacas domos.

alterum Senecae Med. v. 775.

Vectoris istic perfidi sanguis inest,

Quem Nessus exspirans dedit.

73. SIT MODO CASTA DOCE] *castam* vocat, quae sit uno amatore contenta, nec sic quasi in choro pila ludens, datatim det se, & communem faciat. Supra Eleg. 3. v. 83.

*At tu casta precor maneat, sanctique pudoris
 Adsideat cultos sedula semper anus.*

Naso Epist. Parid. v. 293.

Castam tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:

Ei tua sim, quae so, crimina solus ego.

Hoc non animadversum fraudi fuit Jo. Livinejo, Deliam nondum nuptam putanti, ad Propert. L. 4. Eleg. 3. v. 16.

73. QUAMVIS NON VITTA LIGATOS IMPEDIAT CRINES, NEC STOLA LONGA PEDES] Hinc adpret, libertinae conditionis fuisse Deliam. quod & Turnebus suspicabatur L. 29. Adv. C. 31. Bonus Cyllenius sacerdotum integritatem, & matronarum pudicitiam hic intelligebat. Profit illi honestissimus conatus, quamvis aliquando parum efficax. Vittis ac stola solae utebantur matronae, & virgines ingenuae: carebant autem illo honore libertinae. Quarum proinde furta tori nullo jure vindicabantur. Naso L. 1. Art. Amat. v. 31.

75 Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
Possim ego, quin oculos adpetat illa meos.

Et

*Este procul vittae tenues, insigne pudoris;
Quaeque tegis medios, insilita longa, pedes.*
Nos venorem tutam concessaque furta canemus:
Inque meo nullum carmine crimen erit.

L. 2. ejusdem operis, *Æ*. 599.
En iterum testor: nihil hic, nisi lege remis-
sum.

Lullitur in nostris insilita nulla jocis.

L. 3, ubi discipulas suas adfatur, *Æ*. 483.
*Sed quoniam, quamvis vittae careatis honore,
Est vobis vestros fallere cura viros.*

clarissime vero L. 2. Trist. *Æ*. 241, quo loco
Artes suas excusat apud Augustum princi-
pem:

*Illam quidem fateor frontis non esse severae
Scripta, nec a tanto principe digna legi:
Non tamen idcirco legum contraria jussis
Sunt ea, Romanas erudiuntque nurus.
Neve quibus scribam possis dubitare; libellus
Quatuor hos versus e tribus unus habet:
Este procul vittae tenues, insigne pudoris;
Quaeque tegis medios, insilita longa, pedes.
Nil, nisi legitimum, concessaque furta canemus;
Inque meo nullum carmine crimen erit.
Ecquid ab hac omnes rigide submovimus Arte,
Quas stola contingi vittaque sumpta vetat?*

Deinde scapham vocat scapham, *Æ*. 303.
*At procul ab scripta solis meretricibus arte
Submovet ingenuas pagina prima nurus.*

& L. 3. Pontic. Epist. 3. *Æ*. 47, in colloquio
cum Cupidine:
*Dum damus arma tibi, dum te, lascivo,
docemus;
Haec te discipulo dona magister habet.
Scis tamen, ut liquido juratus dicere possis,
Non me legitimos sollicitasse toros.
Scripsimus haec istis, quarum nec vitta pu-
dicos
Contingit crines, nec stola longa pedes.*

Ex istis versibus postremis Albium nostrum
hos suos effinxisse, inmani errore calculi,
pronuntiavit Thomas Demister, homo non
prudentissimus, Paralip. ad Rosin. L. 5. Antiq.
Rom. C. 35. Quia vero vittas solae illae ge-
rebant, quas castas esse ac pudicas lex & jus
volebant; hinc factum fuit, ut ipsa vittae
vox castitatem notaret ac pudicitiam. Naso
L. 4. Faetor. *Æ*. 323, verbis Q. Claudiae ad
Matrem Deum:

*Casti negor. si tu damnas, meruisse fatebor.
Morte tuam poenas iudice victa Dea.
Sed, si crimen abest, tu nostrae pignora vittae
Re dabis: & castas casta sequere manus.*

ita, pro vitæ, verissime emendavit Jo. Fred.
Gronovius, vir praclarus, L. 2. Observ. C.
21. Valerius Cato Dir. *Æ*. 157.
*Ausus egon' primus castos violare pudores?
Sacratamque meae vitam tentare puellae?*

Rectius, ni fallor, vitam temerare hic re-
scribas, exemplo Ovidiano L. 6. Faetor. *Æ*. 457.
*Nullaque dicitur vittas temerasse sacerdos
Hoc duce: nec viva defodietur humo.*

Ceterum & hoc loco vitam legebatur ante
Scaligerum, Gronovio sic quasi praelucen-
tem.

75. ET MIHI SINT DURAE LEGES } locu-
tio solennis, qua imperium dominae in aman-
tem declaratur. Propertius L. 4. Eleg. 8. *Æ*. 74.
*Supplicibus palmis tum demum ad fcedera veni,
Quum vix tangendos praebuit illa pedes.
Atque ait, Admissae si vis me ignoscere culpae,
Accipe, quae nostrae formula legis erit.*

paullo post:

Indixit leges. respondi, Ego legibus utar.
Contra apud Plautum leges amator praescri-
bit & lenae & scortillo, quod secum esset
annum totum, Asin. Act. 4. Sc. 1.

DIA. *Agedum, istum ostende quem conscripsisti
syngraphum,
Inter me & amicam & lenam: leges
perlege.
Nam tu poeta es prorsus ad eam rem
unicus.*

PA. *Horrescet faxo lena, leges quum audiet.*
Et quia leges ferre res est regia, propterea
dominatus hic amatorius regnum dicebatur.
Nostrer infra Eleg. 10. *Æ*. 80.

*Tunc flebis, quum me vincitum puer aliter ha-
bebit,*

Et geret in gremio regna superba tuo.

L. 2. Eleg. 6. ipso fine:

*Nota loquor: regnum ipse tenet, quem saepe coegit
Burrata gypsatos ferre catasta pedes.*

Horatius L. 4. Od. 1. *Æ*. 4.

Non sum qualis eram bonae

Sub regno Cynarae.

Aurelius meus L. 3. Eleg. 8. *Æ*. 18.

*Et pete, qua polles, ut sis tibi forma perennis,
Inque meum semper flent tua regna caput.*

&c

Et si quid peccasse puter, ducsterque capillis
 Inmerito, pronas per rapiarque vias;
 Non ego te pulsare velim. sed venerit iste
 80 Si furor, optarim non habuisse manus.

Nec

& L. 4. Eleg. 7. §. 50.

Non tamen infector, quamvis mereare, Propertii:

Longa mea in libris regna suere tuis.

Naso Remed. Amor. §. 15.

*At si quis male fert indignae regna puellae;
 Ne pereat, nostrae sentiat artis opem.*

Juvenalis Sat. 6. §. 224.

Imperat ergo viro: sed mox haec regna relinquit,

*Permutatque domos, & flammae conterit: inde
 Advolat, & spreti repetit vestigia lecti.*

quae verba attentius si consideres, puto mecum *Avolat* malle te, quam id quod vulgo obtruditur.

76. QUIN OCULOS ADPETAT ILLA MEOS]

Propertius L. 4. Eleg. 8. §. 66.

Imponitque notam collo, morsuque cruentat:

Præcipueque oculos, qui meruere, ferit.

Vide quae istuc adnotabamus; nec Passeratium negligito.

78. PROPERAS PRORIPIARQUE VIAS] monstra lectionum hic fovent codices quidam antiqui. istud *properas* Scaliger confinxit, non cuius intelligendum. *proprias*, quod in vulgatis legitur, defendebat Turnebus L. 16. Adv. C. 4. & L. 29. C. 31. ut intelligas proreptum fuisse ac capillo protractum in eam viam, qua venerat. Vix tamen hanc sententiam vis vocis *proprius* conficere videtur. *pro-nas* olim conjiciebat acutus ille Fruterius. Et sane ita legi in libris nonnullis prodidit Achilles Stadius: notavitque M. Ant. Pocchus in suis excerptis, itemque Ant. Perrejus. quibus accedit Angeli Colotii liber, ac primus secundusque Vaticanus. In quinto Gebhardi Palatino *praeripiarque* exhibebatur. His ego adductus rationibus, non possum non probare elegantem Nic. Heinsii correctionem, *pro-nas per rapiarque vias*, quum priscis codicibus subsultam, tum vero ipsa verborum structura ita Albanam, ut non ovum sit ovo similius. Quid sint *pronae viae* in urbe montosa ac clivosa, facile quisvis sentit. Atque ut hic noster ejicitur ac capillo ductatur: ita saepe apud Homerum homo aliquis miser & contemtilis vapulat ac pedibus protrahitur.

Vide Odyss. L. 16. §. 276. L. 17. §. 477. L. 18.

§. 10. & 100. Quod & Romanis moribus usitatum fuisse, docet Cicero L. 7. ad famil. Epist. 32. Nam de judiciis quod quereris, multo laboro minus: trahantur per me pedibus omnes rei: sit vel Selius tam eloquens, ut possit probare se liberum, non laboro. & L. 4. ad Attic. Epist. 16. *Domus me, & rura nostra delectant. Non recordor unde ceciderim, sed unde surrexerim: fratrem mecum & si habeo, per me ista pedibus trahantur.* Catullus Carm. 15.

Ah tum te miserum, malique fati,

Quem attractis pedibus, &c.

Juvenalis Sat. 5. §. 125.

*Duceris planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
 Et ponere foris, si quid tentaveris umquam
 Hissecre.*

Etenim hoc contumeliae genere in cadavera quoque hostilia saevitum est olim. L. Septimius L. 4. Ephemer. C. 3. de Peuthesilea: *Achilles interfectam eam sepelire cupiens, mox a Diomede prohibitus est. Is namque percontatus circumstantes, quidnam de ea faciendum esset, consensu omnium pedibus attractam in Scamandrum praecipitat.* Ante Diomedem victor Hercules in fure Caco fecerat. Virgilius L. 8. Aen. §. 259.

*Hic Cacus in tenebris incendia vana vomentem
 Corripit in nodum complexus, & angit inhaerens*

Elisos oculos & siccum sanguine guttur.

*Panditur extemplo foribus domus atra revolsis:
 Abstractaeque boves, abjurataeque rapinae
 Caelo ostenduntur, pedibusque informe cadaver
 Protrahitur.*

Sed horum partim ante me tetigit Erasmus noster Chil. 2. Cent. 1. Adag. 18.

79. NON EGO TE PULSARE VELIM] Aberat hoc distichon a duobus codicibus Archiepiscopi Eboracensis, flagitio librariorum.

80. OPTARIM NON HABUISSE MANUS] Aliquanto floridius Naso, more suo, L. 1. Amor. Eleg. 7. §. 23.

Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:

Utilius potui parte cavere mei.

In mea vesanas habui dispendia vires:

Et valui poenam foris in ipse meam.

Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli
 Mutuus absenti te mihi fervet amor.
 Nam quae fida fuit nulli, post victa senecta
 Ducit inops tremula stamina torta manu:
 85 Firmaque conductis adnectit licia telis,
 Tractaque de niveo vellere ducta putat.

Hanc

*Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque mi-
 nisbrae?*

Debita sacrilegae vincula subite manus.

Quae Elegia vel iola abunde ostendit quam longo intervallo Augusti aetas post se relinquit Saeculum Ludovici Magni, etiam in rebus argumenti ludicri atque exilis: ut merito pudere sui deceat illos, quibus suave fuit cum tanto fastu ineptire.

81. NE SAEVO SIS CASTA METU] Nostri omnes *Nec*, quod placet. Ipsam sententiam expressit meus Aurelius L. 2. Eleg. 5. v. 29.

Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,

Quae numquam supra pes inimicus eat?

Nam nihil invitae tristis custodia prodest.

Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

Argute, ut solet, Naso L. 3. Amor. Eleg. 4. v. 3.

Si qua metu demto casta est; ea denique casta est;

Quae, quia non liceat, non facit; illa facit.

Douza hic servo metu restituebat, Praecid. C. 3. quod non probo. Non quod pravum putem, aut ineptum: sed quod ab his argutae dictionis deliciis longe longeque absit simplicitas Albiana.

83. AT QUAE FIDA FUIT NULLI] Non satis video, quam apte cohaereat haec transitio. Melius videtur, *Nam quae fida;* quod noster tertius habebat, & nonnulli Scatiani.

84 DUCIT INOPS TREMULA STAMINA TORTA MANU] Miserabile supplicium scortorum, quae lana facienda vix vitam sibi quaerunt in aetate mala. Talis erat Chloris illa Horatii L. 3. Od. 15. v. 13.

Te lanae prope nobilem

Tonsae Luceriam, non citharae decent,

Nec flos purpureus rosae,

Nec poti vetula saepe tenus cadi.

Vide sis Plautum Mostell. Act. 1. Sc. 3. v. 29. Eique adde, si operae est, veteris poetae Galli Joachimi Bellaji festivum carmen, & in illis suis archaismis etiam nunc non inju-

cundum, cui est titulus *la vieille courtisane*, isto praecipue loco,

*Quant au mestier, dont il fault que je vive,
 C'est de filer, ou laver la lessive, &c.*

85. FIRMAQUE CONDUCTIS ADNECTIT LICIA TELIS] Scaligero *tela* numero plurali sunt instrumenta textoria. Perperam. *telae* hic sunt ipsam jugum, super quo stamen extenditur; ut pulcre docuit Salmasius Not. in Julium Capitolinum p. 126. quem tu videre debes. Nic. Heinsius *consuis telis* conjiciebat: quod non possum probare. In voce *conductis* inest significatio extremae egestatis. quid enim miserius, quam nec telam quidem habere propriam, qua quaeratur frustillum panis atri? Terentius Phorm. Act. 2. Sc. 3. v. 15.

Homo jam grandior,

Pauper, cui opera vita erat, ruri fere

Se contineat: ibi agrum de nostro patre

Colendum habebat.

Virgilius L. 12. Aen. v. 517.

*Et juvenem exosum nequicquam bella Me-
 noeten*

Arcada: piscosae cui circum flumina Lernae

*Ars fuerat, pauperque domus; nec nota po-
 tentum*

Munera: conductaque pater tellure ferebat.

sic in conducto habitabant tenuiores. Martialis, de homine quodam Martialis sub regulis nidulante, L. 11. Epigr. 83.

A Sinuesanis convicia Philostratus undis

Conductum repetens nocte jubente larem,

Paene imitatus obit saevis Elpenora sauis,

Praeceptis per longos dum ruit usque gradus.

Sunt igitur *conductae telae*, opera ancillae diurna, exiguo nummulo conducta. Qualis illa apud poetam Aquinatem, Sat. 8. v. 43.

Ut te conciperet, quae sanguine fulget lili;

Non quae ventoso conducta sub aggeris textit.

Secundus noster hunc totum locum egregia imitatione expressit L. 2. Eleg. 8. Adscribam verba, ut discant adolescentes studiosi laudis poeticae, quid discrepet aemulatio liberalis a puerili bonorum carminum excriptione,

qua

Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervae
Commemorant merito tot mala ferre senem.

Hanc

qua sibi valde placent Lucumones quidam
de schola.

Sera tibi veniet fastus vindicta protervi:

Aetatis tenerae crimina flebis anus.

Cum tibi caelatum laxis, pulcherrima, rugis

Luridus inficiet pallor anile caput.

*Conductamque trahens tremebundo pollice lam-
nam*

Involves suso flamina longa gravi.

Adspiciet lacrimas ridens Erycina seniles,

Et levis excussa plaudet Amor pharetra.

Et juvenes omnes, & me, tua probra juvabunt.

Lux, precor, o, fato sit prior illa meo!

En Tibullum ore Propertiano cantantem.
Contendite, o pubes nostra, & vestigia pre-
mite, quantum potest, civis vestri.

88. TOT MALA FERRE SENEM] Minus re-
cte Baptista Guarinus pronuntiat, apud An-
gelum Decembrium L. 3. de Polit. Liter.
Male dicitur femina senex, tametsi vir sacer
Bernardus dixerit: quod nomen duntaxat mari-
bus accommodandum (non enim commune est,
ut juvenis, vel adolescens) sed vetus femina
dici potest: quamquam anus brevis dicatur, a
Graeco sumtum, quod mente vel intellectu defi-
ciat. Nam vos mens est, & a sine. Aliter
Priscianus L. 3. p. 602. edit. Putsch. hic se-
nex, huic seni, hic senior: quamvis hoc quo-
que vetustissimi commune accipientes, hic & haec
senex proferebant. Pomponius in epigrammate,
quod M. Varro in libris, qui sunt de lingua La-
tina, refert, TUA AMICA SENEX EST.
Varronis quem innuit locum, is legitur lib.
6. de L. L. his verbis: Cascum, vetus esse
significat Ennius, cum ait, Quam primum casci
populi genere Latini. Eo magis Manlius quod
ait,

Cascum cascum duxisse non mirabile est,

Quoniam canoras fanciebat nuptias.

Item ostendit Pomponii epigrammation, quod in
adulescentem secerat Cascam,

Ridiculum est, cum te Cascam tua dicit amica,

Fili Petroni, sesquisenex puerum.

Dic tu pusam illam: sic fiet, mutua muli.

Nam vere pusus tu, tua amica senex.

Accedit his dulcissimus Catullus Carm. 9.

Venistine domum ad tuos penatis,

Fratresque unanimos, senemque matrem?

Ita enim illic codices quidam Vaticani. Apud
eundem poetam Carm. 58. v. 156.

En tibi domus ut potens,

Et beata viri tui,

Quae seni tibi serviet.

quomodo ex corrupta chirographorum scri-
ptura commodissime restituit Achilles Sta-
tius: quamquam Scaliger malebat,

Quae tibi sene serviet.

ut sene ponatur pro seni, more prisco. Igitur
non peccavit Tibullus, quum mulierculam
vocavit senem: nec Seneca, secutus veteres,
Hippol. v. 139.

Nec me fugit, quam durus & veri insolens

Ad recta flecti regius nolit tumor.

Quemcumque dederit exitum casus, feram.

Fortem facit vicina libertas senem.

Sunt verba anus nutricis. Apulejus L. 4. Me-
tam. Quod eum strenue quidem, & satis impro-
vide canentem, senile illud facinus quamquam
invalido, repentino tamen & inopinato pulsa
nutantem ac pendulum, & in prospectu attoni-
tum, praeceps inegit. anicula est, quam faci-
nus senile vocat. Nec refugerunt inter recen-
tiores viri praeclari. Michaël Marullus L. 4.
Epigr. 4. ad Alexandram Scalam, quam ille
postea uxorem duxit:

Ergo tempus erit, quum tua nomina,

Quum mores tremulae senes

Natabus referent.

Idem L. 4. Hym. 3. qui est Junonis:

Ei matris refidens in gremio senis

Geronteia Punica

Tractas, bima velut.

Georgius Anselmus L. 3. Epigr. 10. ad Dia-
nam:

Te credulae senes, & otiosa

Praesidem colit Deam

Cohors amantum, te colit voluptas.

& L. 4. Epigr. 31: quod est epitaphium An-
tonii Bazani, poetae:

*Sed tamen & meritis propriis, & honoribus
austa*

Vita, brevis quamvis, est tua facta senex.

Mihi diligentius inquirenti vox senex vim
adjectivi habere videtur, atque idem signifi-
care quod vetus, & jungi cum substantivis
generis cujusvis. Exemplis hoc fiet clarius.

Cicero orat. pro P. Sextio C. 9. valet apud
nos clarorum hominum & senex de republica
meritorum memoria, etiam mortuorum. Ita in
libris scriptis, & in vetere editione Grute-
rus.

Hanc Venus ex alto flentem sublimis Olympo
 90 Spectat, & infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant. nos, Delia, amoris
 Exemplum cana stemus uterque coma.

VIII.

rus invenit: quamquam hodie aliter edunt.
 Lucretius L. 3. V. 613.

*Quod si immortalis nostra foret mens,
 Non jam se moriens dissolvi conquereretur.
 Sed magis ire foras, vestemque relinquere, ut
 anguis,*

Gauderet, praelonga senex aut cornua cervus.
 Poeta vetus (nostrum esse ajunt Albium) in
 Lusibus liberis, Carm. 84. V. 12.

*Abegimusque voce saepe, quum tibi
 Senexve cervus, impigerve graculus
 Sacrum feriret ore corneo caput.*

Naso L. 3. Art. Amat. V. 78.

*Anguibus exiit: r tenui cum pelle vetustas;
 Nec faciunt cervos cornua jacta senes.*

Phaedrus L. 5. Fab. 10.

*Hic tum venator dolens
 Canem objurgabat. Cui latrans contra senex:
 Non te destituit animus, sed vires meae.*

Papinius, de Orpheo canente, L. 5. Theb.
 V. 531.

*Ast ubi suspensis siluerunt aequora tonsis,
 Mitior & senibus cygnis, & peetine Phoebi,
 Vox media de puppe venit.*

Juvenalis Sat. 6. V. 160.

*Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
 Et vetus indulget senibus clementia porcis.*

auctor Citis V. 40.

*Aeternum sophiae conjunctum carmine nomen
 Nostra tuum senibus loqueretur pagina saeculis.
 sic senex myoparo legitur in Epistolis Pontii
 Paullini. Martialis vocula haec est frequen-
 tissima. L. 5. Epigr. 18.*

*Gracilesque ligulae, cereique, chartaeque,
 Et acuta senibus testa cum damascenis.*

ibidem Epigr. 38.

Puella senibus dulcior mihi cygnis.

L. 3. Epigr. 58.

*Hic facta premitur angulo Ceres omni,
 Et multa fragrat testa senibus autumnis.*

L. 9. Epigr. 43.

*Campis, dives Apollo, sic marinis,
 Sic semper senibus fruare cygnis.*

L. 10. Epigr. 30.

*Natat ad magistrum delicata muraena.
 Nomenclator mugilem citat notum:
 Et adesse jussi prodeunt senes nulli.*

L. 13. Epigr. 23.

*Chia seni similis Baccho, quem Setia misit:
 Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.*

L. 9. Epigr. 94.

*Addere quid cessas, puer, immortale Faler-
 num?*

Quadrantem duplica de seniore cedo.

Plautus quoque senem diem appellare videtur,
 qui dies in vesperam declinaret, Stich. Act.
 5. Sc. 1. V. 8.

*Cadum modo hinc a me huc cum vino transfe-
 ram:*

Postea accumbam, quasi senex tabescit dies.

90. INFIDIS QUOD SIT ACERBA, MONET]
 Multo rectior est scriptura veterum libro-
 rum, quum sit acerba. Ista altera & languet,
 & doctioribus parum Latina videri possit,
 certe parum nitida.

91. HAEC ALIIS MALEDICTA CADANT] Pro-
 fert Gebhardus ex Comelini membranis, Haec
 alii maledicta canant. Non emerim casta nuc-
 ce. Verbum cadere habet notionem eventus
 certi, & quidem in utramque partem. Cae-
 sar L. 3. Bell. Civ. C. 73. Si non omnia cade-
 rent secunda, fortunam esse industria subleuan-
 dam: quod esset acceptum detrimenti, ejus juri
 potius, quam suae culpae debere tribui. Cicero
 orat. pro Quintio C. 16. Haec in homines alie-
 nissimos, denique inimicissimos, viri boni fa-
 ciunt, & hominum existimationis, & commu-
 nis humanitatis causa: ut, cum ipsi nihil al-
 teri scientes incommodarint, nihil ipsis jure in-
 commodi cadere possit. Lucretius L. 4. V. 1178.

*Quem si jam admissum, venientem offenderit
 auris*

*Una modo, causas abeundi quaerat honestas:
 Et mediata diu cadat alic sumta querela.*

Propertius L. 1. Eleg. 16. V. 34.

Nunc jacet alterius felici mixta lacerto:

At mea nocturno verba cadunt Zephyro.

ibidem Eleg. 17. V. 4.

*Nec mihi Cassiope solito visura carinum
 Ominat: ingrato litere votis cadunt.*

At boni eventus significationem habet apud
 nostrum L. 2. Eleg. 2. V. 17.

*Tota cadunt, vident ut trepidantibus advolet alis,
 Flauaque conjugio vincula portet Amor?*

item.

itemque apud Tullium L. 2. de Orat. C. 4. *Sed hoc tamen cecidit mihi peropportune, quod, transactis jam meis partibus ad Antonium audiendum venistis.* Atque ita frequenter, in utramque, ut dixi, partem.

92. AMORIS EXEMPLUM CANA SIMUS UTERQUE COMA] Confer Aufonii epigramma 19. *Uxor, vivamus quod viximus.* &c. Pro *simus* habent nonnulli codices *stemus*: quod placet, propter vocem *exemplum*. habet enim nescio quid admirabile, quod aliis ad spectandum proponatur, tamquam amoris rari invisitationum monumentum. Et *stare* scimus frequenter poni pro *esse*, cum aliqua vel exempli vel diuturnitatis significatione. Propertius L. 3. Eleg. 8. v. 18.

Inque meum semper stent tua regna caput.

Eleg. 17. v. 20.

Quidve Clytemnestrae, propter quam tota Mycenis

Infamis supro stat Pelopæa domus?

Eleg. 21. v. 21.

Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
Stamus.

Horatius L. 1. Od. 16. v. 19.

Irae Thyesten exitio gravi

Stravere: Et altis urbibus ultimæ

Stetere caussæ, cur perirent

Funditus, inprimeretque muris

Hosile aratrum exercitus insolens.

Art. Poët. v. 69.

mortalia facta peribunt:

Nedum sermonum stet bonos, et gratia vivax.

Valerius Flaccus, de Medea, L. 7. v. 354.

majora precatur

Carmina, majores Hecaten inmittere vires

Nunc sibi; nec nois stabat contenta venenis.

VIII.

HUNC cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non ulli disfoliènda Deo.

Hunc

I. HUNC CECINERE DIEM] Celebrat poeta & diem natalem & triumphum Messalæ Corvini Aquitanicum. qui triumphus est actus A. V. DCCXXVI. Imp. Cæs. Divi F. August. VII. M. Agrippa L. F. III. Coss. anno Albiæ næ ætatis sexto ac tricesimo. Lapis antiquus sic habet:

M. VALERIUS. M. F. M. N. MESSALA. A. DCCXXVI.
CORVINVS. PRO. COS. EX. GALLIA. VII. K. OCT

Vide sis Stephani Vinandi Pighii luculentissimos Annales; & Cenotaphia Pisana Eminentissimi Norisii, Dissert. 2. C. 16. §. 7.

I. PARCÆ FATALIA NENTES STAMINA] iisdem verbis Ovidius L. 5. Trist. Eleg. 3. ad Bacchum, v. 25.

Scilicet hanc legem nentes fatalia Parcae
Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Optime. simul enim nere simul canere perhibebantur. quam in rem exemplum est luculentum infelicis Meleagri L. 8. Metam. v. 451.

Stipes erat; quem, cum partus enixa jaceret
Thestias, in flammam triplices posuere sorores:
Staminaque impresso fatalia pollice nentes,

Tempora, dixerunt, eadem lignoque tibi que,
O modo nate, damus. quo postquam carmine
dicto

Excessere Deæ; flagrantem mater ab igne
Eripuit torrem, sparsitque liquenibus undis.

noster L. 4. Carm. 5. si tamen ista sunt nostri:

Te nascente novum Parcae cecinere puellis
Servitium, et dederunt regna superba tibi.

Maro Eclog. 4. v. 46.

Talia saecla, suis dixerunt, currite, fufis
Concordes stabili fatorum numine Parcae.

Horatius Carm. Saec. v. 25.

Vosque veraces cecinisse Parcae

Quod semel dictum est, stabilisque rerum
Terminus servat.

Julius Hyginus Fab. 171. *Cum esset natus Meleager, subito in regia apparuerunt Parcae, Clotho, Lachesis, Atropos. Cui fata ita cecinerunt: &c. Sed omnium optime dulcissimus Catullus Carm. 61. in illa divina descriptione Parcarum, Peleo ac Thetidi fata nascituri Achillis canentium, ac lanam simul trahentium. Operæ precium fuerit Platonem inspexisse dialogo de Rep. 10. & Marsilii Ficini argumentum ejus dialogi.*

2. NON ULLI DISSOLUÈNDA DEO] Persuassimum

- Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
 Quem tremeret forti milite victus Atur.
 5 Evener. novos pubes Romana triumphos
 Vidit, & evinctos brachia capta duces.
 At te victrices lauros, Messala, gerentem
 Portabat niveis currus eburnus equis.

Non

stiffimum habebant, Superos non posse Parcarum fata remove. Naso L. 5. Trist. Eleg. 3. v. 15.

*Tu tamen e sacris hederae cultoribus unum
 Numine debueras sustinuisse tuo.*

*An dominae fati quidquid cecinere sorores
 Omne sub arbitrio desinit esse Deum?*

Seneca Oedip. v. 983.

*Quidquid patimur mortale genus,
 Quidquid facimus, venit ex alto:
 Servatque suae decreta colus
 Lachesis, dura revoluta manu.
 Omnia recto tramite vadunt.
 Primusque dies dedit extremum.
 Non illa Deo vertisse licet,
 Quae nexa suis currunt caussis.*

Exemplo sit Phoebus, quum rex Adrastus jam jam tellure esset hauriendus, apud Papinium L. 7. Theb. v. 771.

*Tandem se famulo summum confessus Apollo,
 Utere luce tua, longaque ait, indue famam,
 Dum tibi me junctum mors invocata veretur.
 Vincimur. immites scis nulla revolvere Parcas
 Stamina.*

sed videndus Lucianus in Jove elenchomeno. Ceterum hujus verbi solvo, qua simplicis, qua compositi, crebra est diaeresis apud Catullum, hunc Albius, Nasonem, alios. in uno Lucretio septies reperitur.

4. ATUR] ita Scaliger praeclare emendavit. quem & in Aufonians Lectionibus videre debes. L. 1. C. 5. & Ortellium in voce Aturus: ac Freherum ad Aufon. Mosell. v. 468.

6. EVINCTOS BRACHIA CAPTA DUCES] Ovidius L. 1. Art. Amat. v. 213.

*Ergo erit illa dies, qua tu, pulcherrime rerum,
 Quatuor in niveis aureis ibis equis?*

*Ibunt ante duces onerati colla catenis;
 Ne possint tuti, qua prius, esse fuga.*

& Trist. L. 4. Eleg. 2. v. 21.

*Vinctaque captiva reges cervice gerentes
 Ante coronatos ire videbit equos.*

Cicero orat. in L. Pisonem C. 25. quo loco

insultat ejus ignaviae: *Vertes te ad alteram scholam: diseres de triumpho. Quid tandem habet iste currus? quid uncti ante currum duces? quid simulacra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid legati in equis & tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? inania sunt ista mihi crede, delectamenta paene puero-rum, captare plausus, vebi per urbem, conspicere velle. quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere; nihil quod referre ad voluptatem corporis possis.*

8. PORTABAT NITIDIS CURRUS EBURNUS EQUIS] Gebhardus, Scaligeri ductum secutus, Portabit reponerat: nondum enim triumphasse Messalam, sed Parcas nentes fata triumphum ejus vitae intexuisse. Quid igitur voluit sibi verbum EVENERE? aut quomodo novos triumphos VIDIT pubes Romana? Portabat habent nostri omnes. Sed pro nitidis, melius omnino niveis legemus. id quod recte vidit Gebhardus. Epitheton nitidi nihil pertinet ad colorem pili, solum ad bonam corporis curaturam. Nepos Cornelius Eumen. C. 5. quo loco narrat ejus solertiam in conservandis equis militaribus: *Quo factum est, quod omnibus mirabile est visum, ut jumenta aequae nitida ex castello educeret, quum complures menses in obsidione fuisset, ac si in campestribus ea locis habuisset.* Maro L. 6. Aen. v. 654.

quae gratia currum

*Armorumque fuit vivis, quae cura nitentis
 Pascere equos, eadem sequitur tellure repostos.*
 L. 7. v. 275.

*Haec effatus, equos numero pater eligit omni.
 Stabant ter centum nitidi in praesepebus altis.*
 Gellius L. 4. C. 12. Si quis eques Romanus equum habere gracilentum aut parum nitidum visus erat, inpolitiae notabatur. id verbum significat, quasi si tu dicas, incurvae. At vero triumphantium currus quatuor equis albis jungebatur. cujus moris originem ad Romulum refert Propertius L. 4. Eleg. 1. v. 32.

Verius ad Camillum, post Vejos delictos, Plu-

Non sine me est tibi partus honos. Tarbella Pyrene
 10 Testis, & Oceani litora Santonici.
 Testis Arar, Rhodanusque celer, magnusque Garumna,
 Carnuti & flavi caerulea lympha Liger.
 An te Cydne canam, tacitis qui leniter undis
 Caeruleis placidus per vada serpiter aquis?

15 Quan-

Plutarchus in ejus Vita. Livius L. 5. C. 28. *Camillus meliore multo laude, quam quum triumphantem albi per urbem vexerant equi, insignis iustitia fideque, hostibus victis quum in urbem redisset, taciti ejus verecundiam non tulit senatus.* Naso L. 2. Pontic. Epist. 8. Liviam Augustam adfatus, *ŷ. 47.*

*Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus Pars fuerit partus sola caduca tui.
 Sic tibi fraterni mature funeris ultor Purpureus niveis filius instet equis.*

Suetonius Aug. C. 94. *Atque etiam sequenti nocte statim videre visus est [Octavius pater] filium mortali specie ampliore, cum fulmine, & sceptro, exuviisque Jovis Opt. Max. ac radiata corona, super laureaeum currum, bis senis equis candore extimio trahentibus.* Apulejus Apolog. *Peram & baculum tu philosophis exprobrares? igitur & equitibus saleras, & pedibus clypeos, & signiferis vexilla, & denique triumphantibus quadrigas albas & togam palmatam.* Lactantius lib. de mortibus persecut. C. 16. ad suum Donatum: *Quam jucundum illud spectaculum Deo fuit, quum victorem te cerneret non candidos equos, aut immanes elephantos, sed ipsos potissimum triumphantores currui tuo subjugantem!* Claudianus lib. de bello Getico *ŷ. 127.*

*Sublimi certe Curium canit ore vetustas,
 Aeaciden Italo pepulit qui litore Pyrrhum.
 Nec magis insignis Paulli Mariique triumphus,
 Qui captos niveis reges egere quadrigis.*

Mos ipse ab ultima antiquitate, siquidem Papinio credimus L. 12. Theb. *ŷ. 542.*

*Primus amor niveis victorem cernere vestum
 Quadrijugis.*

describitur illic Thesei triumphus de Amazonibus debellatis. Certe tyrannos Sicyonios albis mulis ad currum junctis inventos fuisse; atque etiam Amphionem ac Zethum Jovis liberos, quum Thebarum regnum tenerent; & hieronicas candidis usos, ex Graecorum monumentis observavit eruditissimus Junius noster L. 1. Animadv. C. 12. Perfarum quoque reges hujus coloris equos sibi peculiares

habuisse, ex Seneca discimus L. 3. de Ira C. 21. & currum Jovi sacrum albentes traxisse equos Curtius tradit L. 3. C. 3. Currus porro triumphales ebore erant atque auro exornati. De ebore hic videmus. & talem Veneri semper triumphatrici dedit Naso Epist. Sapphus *ŷ. 91.*

*Hunc Venus in coelum curru vexisset eburno.
 De auro Horatius docet Epod. 9. ŷ. 21.
 Io triumpho, tu moraris aureos
 Currus, & intactas boves.*

quem locum inlustravit Turnebus L. 2. Adv. C. 16. sed de eburnis & auratis atque aureis curribus plena manu doctissimus Schefferus L. 2. de Re Vehicul. C. 13.

9. NON SINE ME EST TIBI PARTUS HONOS] Hoc bello Aquitanico militaribus donis ornatum fuisse nostrum poetam, tradit vetus Criticus in Vita. Verbum est aberat a secundo Vaticano, me non nolente.

9. TARBELLA PYRENE, &c.] Vide Scaligerum. Succincte Caesar L. 1. de Bell. Gall. C. 1. *Aquitania a Garumna flumine ad Pyrenaeos montes, & eam partem Oceani, quae ad Hispaniam pertinet, spectat, inter occasum Solis & Septentriones.* Quae paullo copiosius exponit Mela Pomponius L. 3. C. 2.

12. CARNUTI ET FLUVII.] a Scaligero hoc habemus, veterem lectionem temere effurcillante; quam tamen probaverat Com. in Catalecta p. 248. In omnibus libris flavii est; etiam in Scaligeranis, quorum excerpta habuit Nic. Heinsius. Carnutos Aquitaniae populos poeta flavos vocat, a colore capillorum. sic & Rhutenos Lucanus L. 1. *ŷ. 402.*

Solvuntur flavi longa statione Rhuteni.
 & omnes universim Gallos Claudianus L. 2. de laudib. Stilichonis *ŷ. 240.*

*tum flavo repexo
 Gallia crine ferox, evinctaque torque decoro,
 Binaque gaesa tenens, animoso pectore satur.*

13. AT TE CYDNE CANAM] Transit ad res triennio ante a Messala in Cilicia, & Syria, atque Aegypto gestas. qua occasione pulcre diffun-

15 Quantus & aethereo contingens vertice nubes,
Frigidus intonso Taurus arat Cilicas?

Quid

diffunditur in laudes Nili fluminis, invitat-
que Oфирin ad celebrandum Messalae natalem.
Sed haec transitio est hiulca & coacta, ni
legas *An te Cydne canam?* quomodo legitur
in codice Colotiano, & in excerptis M. Ant.
Pocchi. & sic Nicolaus Heinsius acute divi-
naverat. Sequentium verborum structura est
horrida ac difficilis,

tacitis qui leniter undis

Caeruleus placidis per mare serpis aquis.
quem enim non offendant *tacitae* Cydni un-
dae, & *placidae aquae*? Non potuit ita scribe-
re poeta ut facillimae ita candidissimae elo-
cutionis. Deinde *caeruleum* esse Cydnum ne-
mo veterum prodidit: quinimo ab albo aqua-
rum colore nomen duxisse tradiderunt. Soli-
nus Polyhist. C. 38. *Quidquid candidum est,*
illinc homines CYDNUM dicunt: unde anni
huic nomen datum. Tumet vere cum liquuntur
nives, reliqua parte anni tenuis & quietus. Se-
cat autem hic fluviu campestrum Ciliciam,
omnium illic aquarum nobilissimus. Curtius
L. 3. C. 4. *Campestris eadem qua vergit ad ma-*
re, planitiem ejus crebris distinguuntibus rivis:
Pyrampus & Cydnu incliti amnes fluunt. Cyd-
nu non spatio aquarum, sed liquore memorabi-
lis: quippe leni tractu e fontibus labens puro solo
excipitur, nec torrentes incurrunt, qui placide
manantis alveum turbent. Itaque incorruptus,
idemque frigidissimus, quippe multa riparum
amoenitate inumbratus, ubique fontibus suis si-
milis in mare evadit. Vides quam male Cydno
conveniat *caerulei* epitheton. Itaque non pos-
sum non probare verissimam (uti ego qui-
dem arbitror, & res ipsa clamat) Achillis
Statii correctionem,

Caeruleis placidis per vada serpis aquis.

duarum literularum trajectione minime vio-
lenta rem factam habemus. *Caeruleas aquas*
vocat sinum maris Issici, in quem sinum
evolvitur Cydnu amnis. *Serpere* autem sim-
pliciter dictum fuit pro verbo composito,
quod est *inserpere*, cujus rei exempla passim
reperiuntur apud optimum quemque scripto-
rem. Historiam rerum Messalae Scaliger hic
mirifice confudit.

15. AETHEREO CONTINGENS VERTICE NUBES] Haec jam pertinent ad asperam Cili-
ciam. Gebhardus magno spiritu glossam cor-
rectorum vitio inolitam detegit ope quinti

Palatini, qui *conspurgens* habeat, pro vulgato
contingens. Igitur Gebhardine dicemus, *Tau-*
rus consurgit nubes vertice. Tibulli veram ac
naturalem locutionem satis superque defen-
dunt aliorum tralationes. Horatius L. 1. Od.
1. 5. ult.

Sublimi feriam sidera vertice.

Ovidius L. 7. Metam. 5. 61.

quo conjuge felix

Et Dis cara ferar, & vertice sidera tangam.

Seneca Thyest. 5. 886.

Aequalis astris gradior, & cunctos super
Alium superbo vertice attingens polum.

Ausonius Idyll. 8. ipso fine:

Illum ego si cernam, tum terque quaterque
beatus,

Tunc ero bis consul, tunc tangam vertice coe-
lum.

16. FRIGIDUS INTONSO TAURO ARAT
CILICAS] *alat* legebat Turnebus L. 16. Adv.
C. 4. & Muretus L. 14. Var. Lect. C. 11. ac
Franc. Bernardus de Cordoua Didact. Multi-
pl. C. 30. Cyllenius vero, & Scaliger, ni-
hil mutantes, ajunt hypallagen esse, pro
eo quod fit, Cilices arant Taurum. Statius
retinet *arat*, eo quod frigus rugas inducere
legisset, idque nonnumquam significari eo-
dem verbo, *arare*. dicere enim Ovidium,
Jamque meos vultus ruga senilis arat; & Ho-
ratiu, *Quem Mandela bibit rugosus frigore*
pagus. Gebhardus ingenti cum stomacho *im-*
peritos vocat, qui spurium illud *alat* huc in-
truserint: ad Statium & ad Scaligeru pro-
vocat denique. nec tamen declarat, utrius
sententiam sequatur. Ceteri strenue silent.
Ego vero istorum nihil probare possum;
quamquam *arat* nolo mutari. dicam igitur
quod sentio. *Arare* hic positum opinor pro
eo quod est *secare*, dividere, dirimere. nam
ut alii dixerunt *arare aequor*, & *frontem rugis*
arare, desumpta a fulcis metaphora: ita noster
Taurum dixit arare Ciliciam, hoc est *secare* ac
disterminare, ducta tralatione a porca, quae
grandioribus glebis elatior eminent inter sul-
cos. Hoc alii scriptores, ubi de Tauro age-
bant, *dirimere*, *distrabere*, *dividere*, *dister-*
minare vocaverunt. Mela Pomponius L. 1.
C. 15. *Taurus ipse ab Eois litoribus exsurgens,*
vaste satis attollitur. Deinde dextro latere ad
septemtrionem, sinistro ad meridiem versus, it

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes,
Alba Palaestino sancta columba Syro?

Utque maris vastum prospectet turribus aequor,

20 Prima ratem ventis credere docta Tyros?

Qua-

*in occidentem rectus & perpetuo jugo; magna-
rumque gentium, qua dorsum agit, terminus.
Ubi terras diremit, exit in pelagus. Plinius L.
5. C. 27. Taurus mons, ab Eois veniens litori-
bus, Chelidonio promuntorio determinat. Im-
mensus ipse, & innumerarum gentium arbiter,
dextro septentrionalis, ubi primum ab Indico
mari exsurgit, laevo meridians, & ad occa-
sum teadens, mediamque distrahens Asiam, nisi
opprimenti terras occurrerent maria. Priscianus
Periegesi, §. 629.*

*Asiā qui mons excelsus dividit omnem,
Incipit a mediis terrae Pamphyliis oris,*

Et longis sese spatiis producit ad Indos:

Nunc obliqua means, nunc recto limite currens:

*Vertice quem torvo perhibent cognomine Tau-
rum.*

Curtius L. 3. C. 4. Perpetuo jugo montis asperi ac praerupti Cilicia includitur: quod quum a mari surgat, veluti sinu quodam flexuque curvatum, rursus altero cornu in diversum litus excurrit. Ita Ciliciam Taurus a Pamphylia & Iauria jugis suis separabat. Cum Prisciano confer, si libet, Rufum Festum Avienum Descript. orbis terrae §. 850. versus sunt complurculi: & tu tecum melius perpendes.

18. ALBA PALAESTINO SANCTA COLUMBA suo] ita Scaliger, ex uno mendoso codice. sed optimi quique libri habent Syro. Vide Nic. Heinsum ad Ovid. L. 1. Art. Amat. §. 78. Illustrissimum Neapolim ad L. 2. Faistor. p. 8. Franc. Fernandium de Cordoua Didasc. Multipl. C. 30. Mela L. 1. C. 11. Syria late litora tenet, terrasque etiam latius introrsus, aliis aliisque nuncupata nominibus. Nam & Coele dicitur, & Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonia, & Judaea, & Sophene. Hinc Palaestina est, qua tangit Arabas: tum Phoenice, & ubi se Ciliciae committit, Antiochia. Plinius L. 5. C. 12. Juxta Syria litus occupat, quondam terrarum maxima, & pluribus distincta nominibus. Namque Palaestina vocabatur, qua contingit Arabas, & Judaea, & Coele; dein Phoenice: & qua recedit intus, Damascena: ac magis etiamnum meridiana, Babylonia. Et eadem Mesopotamia inter

Euphratem & Tigrin: quaque transit Taurum, Sophene: citra vero etiam Comagene. Et ultra Armeniam, Adiabene, Assyria ante dicta: & ubi Ciliciam attingit, Antiochia. Valerius Probus ad Virgil. L. 3. Geor. §. 12. Idumaeas palmas] ab Idumaeorum gente, id est, Judaeorum; quae regio est in Syria Palaestina. Recte igitur Syrum Palaestinum vocat Tibullus. qui quum sacram dicit columbam, ostendit religionem in causa fuisse, cur iis vescendis abstinerent Syri. Tenui opera poetam nostrum inlustrare est conatus Petrus Victorius L. 12. Var. Lect. C. 15. Longe luculentius Jacobus Nicolaus L. 6. Epiphyll. C. 22. Vide insuper Phurnutum lib. de Nat. Deor. C. 6. Julium Hyginum Fab. 197. & Scholiastem Germanici Caesaris ad Pifces. a quibus omnibus abit Naso L. 4. Metam. §. 43.

*Illā, quid e multis referat (nam plurimā
norat)*

*Cogitat; & dubia est, de te, Babylonia, narret,
Derceti, quam versa squamis velantibus artus
Stagna Palaestini credunt celebrasse figura:*

An magis ut sumtis illius filia pennis

Extremos albis in turribus egerit annos.

Semiramidem intelligit, Dercetis filiam, a liam ab illa celeberrima Nini regis uxore; ut praeclare docet vir magnus Ger. Jo. Vossius L. 1. de Idololat. C. 23. Sed haec sunt majoris tori. Ego te, munditiae Latinae studiose, monitum volo, uni hic columbae tria adtribui epitheta, exemplo non facile alias repuriendo.

19. UTQUE MARIS VASTUM PROSPECTET TURRIBUS AEQUOR] loquitur de Tyro, qualis erat illa etiamnum aetate, multis casibus defuncta, & post cladem Alexandrinam ex suis cineribus renata beneficio navigationis & mercaturae maritimae. Domos fusa Tyrii in fastigium praealtum extollebant; quales ne Romae quidem excitari folerent. Atque ob hanc causam parum abfuisse aliquando, quin urbs univerfa terrae tremoribus deleretur, refert Strabo L. 16. Has tam celsas exstructiones Albius noster vere turres adpellat, more Romano. neque enim audiri debet Achilles Statius, qui turres hic capit pro

Qualis &, arentes quum findit Sirius agros,
Fertilis aestiva Nilus abundet aqua?

Nile

altis navium propugnaculis, ut Flaccus loquebatur. Domus erant, quarum in tectis turres eminebant, unde jucundus esset prospectus in pelagus subiectum. Talem in Priami regia describit Maro L. 2. Aen. v. 460.

Turrim in praecipiti stantem, summisque sub astra

*Eductam tectis, unde omnis Troja videri,
Et Danaum solitae naves, & Achaica castra,
Aggressi ferro circum, qua summa labantis
Functuras tabulata dabant, convellimus altis
Sedibus, inpulimusque.*

Talis erat turris Maecenatiana, cujus Horatius meminit L. 3. Od. 29. & Suetonius Ner. C. 38. Cicero L. 5. Tusc. Quaest. C. 20. de Dionysio seniore: Idemque cum in communibus suggestis consistere non auderet, in concionari excurrere solent. Apulejus L. 4. Metam. Confixilis machinae publicae turris, tabularum nexibus ad instar circumforaneae domus, floridae picturae, decora futurae venationis receptacula.

Priscianus Perieg. v. 742.
*Mossynique, domos praebent quis lignea tecta:
Turribus arboreis habitantes unde vocantur.*

tum v. 858.

*Laodicea pariter positam prope litus amoenum,
Et Posidi turres, & Daphnes optima Tempe.*

R. Festus Avienus Descript. orbis v. 1085.

*Litoris extremo caput altis turribus effert
Laodicee, & glauci praelambitur aequoris unda.*

tum v. 1093.

*Et qua Phoebeam procul incunabula lucem
Prima fovent, Emesus fastigia celsa renidet.
Nam diffusa solo latus explicat, ac subit auras
Turribus in coelum nitentibus.*

20. PRIMA RATEM VENTIS CREDERE DOCTA TYROS] L. Septimius Phoenicas jam olim piraticam fecisse auctor est; atque ab iis Ulyxen post excidam Trojam huc illuc infeliciter oberrantem fuisse captum, & per misericordiam reservatum narrat L. 6. Ephemer. belli Trojani C. 5. Sed alia sunt in mundo aliorum scriptorum testimonia, non paullo honestiora, & infamem istam notam eluentia genti ab omni memoria solertissimae. Mela Pomponius L. 1. C. 12. *Phoenicem illustrare Phoenices, solers hominum genus, & ad belli pacisque munia eximium. Literas & literarum operas, aliasque etiam artes, maria navibus adire, classe configere, imperitare gen-*

tibus, regnum praeliumque commenti. In ea est Tyros, aliquando insula, nunc annexa terris. Lucanus L. 3. v. 217.

*Et Tyros instabilis, preciosaque murice Sidon.
Has ad bella rates, non flexo limite ponti,
Certior haud ullis duxit Cynosura carinis.
Phoenices primi, Famae si creditur, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris.
Nondum fluminea Memphis contexere biblos
Noverat: & saxis tantum volucresque, fer-
raeque,*

Sculptaque servabant magica animalia linguas. Plinius L. 5. C. 12. *Id quod praecipue mare totum, Phoenicium appellatur. Ipsa gens Phoenicum in magna gloria literarum inventionis, & siderum, navaliumque ac bellicarum artium.* Curtius L. 4. C. 4. *Tyros septimo mense, quam oppugnari coepit erat, capta est: urbs & vetustate originis, & crebra fortunae varietate, ad memoriam posteritatis insignis. Conditam ab Agenore, diu mare, non vicinum modo, sed quodcumque classes ejus adierunt, ditioris suae fecit. Et, si famae libet credere, haec gens literas prima aut docuit, aut didicit.* Rufus Festus Avienus Descript. orbis terrae v. 1072.

*Salso quidquid pulsatur ab aestu,
Phoenicum regio est. Hi rubro a gurgite quondam*

*Mutavere domus; primique per aequora vestri
Lustravere salum; primi docuere carinis
Ferre cavis orbis commercia; sidera primi
Servavere poli.*

Priscianus Perieg. v. 843.

litora juxta

*Phoenices vivunt, veteri cognomine dicti:
Quos misit quondam mare rubrum laudibus
auctos,*

*Chaldaeo nimum decoratam sanguine gentem:
Arcanisque Dei celebratam legibus unam.*

*Qui pelagus primi tentantes navibus altis,
Disjunctas gentes docuerunt jungere mercem:*

*Et primi stellis numeros nomenque dedere:
Atque oculis (mirum) vocem sentire figuris.*

Vide Strabonem, sapientissimum scriptorem, L. 16.

21. QUALIS ET ARENTES] omnia hodie nota post primas illas Lusitanorum navigationes, ac nobiles hominum doctorum peregrinationes, literarum inlustribus monumentis aeternitate commendatas. Pulcro compendio

Nili

Nile pater, quam possum te dicere caussa,
 Aut quibus in terris oculuisse caput?
 25 Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
 Arida nec Pluvio supplicat herba Jovi.

Te

Nili fluvii res admirandas comprehenderunt duo insignes viri, Jo. Baptista Scortia, & Marc. Fridericus Wendelinus.

23. NILE PATER] Est quidem patris nomen fluvii omnibus commune; sed Nilo praeter omnes datur honore quodam peculiari, ob singularem aquarum ejus beneficentiam. Papinius L. 4. Theb. v. 705.

*Sic, ubi se magnis refluxus suppressit in antris
 Nilus, & Eoae liquentia pabula brumae
 Ore premit, fumant deservitae gurgite valles,
 Et patris undosi sonitus expectat hiulca
 Aegyptos, donec Phariis alimenta rogatus
 Donet agris, magnumque inducat messibus an-
 num.*

Scholias vetus: *Semina enim omnium rerum Aegypto infert Nilus, ut merito totam regionem prolificans pater ejus ostendatur.* Haec verba docti grammatici ex antiquo suo codice depromit eximius ille Barthius, adjectis duobus Heliodori atque Aristidis insignibus in hanc rem locis, istic videndis. Firmat Mela L. 1. C. 9. ubi de Nilo & Aegypto: *Non pererrat autem tantum eam, sed aestivo sidere exundans etiam irrigat, adeo efficacibus aquis ad generandum alendumque, ut, praeter id quod sciatet piscibus, quod hippopotamos crocodilosque, vastas belluas, gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipsaque humo vitalia effingat.* Hoc eo manifestum est, quod, ubi sedavit diluvio, ac se sibi reddidit, per humentes campos quaedam nondum perfecta animalia, sed tum primum accipientia spiritum, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, vivunt. Pulcre Avienus Descript. orbis v. 336.

*Hic qua secretis incidit flexibus agros,
 Aethiopum in lingua Siris ruit: urque Syene
 Caerulus accedens diti loca flumine adulat,
 Nomine se claro Nilum trahit, inque jacentem
 Aegyptum fusus fluctu premit arva marito,
 Foecundatque solum.*

Quid, quod Nilus terrae Aegypti, certe quidem inferioris, pater merito dici queat? Sic ratiocinantur Scythae apud Justinum L. 2. C. 1. *Aegyptum autem, quae tot regum, tot saeculorum cura impensa munita sit, & ad-*

ta molibus, tot fossis concisa, ut, cum his arceantur, illis recipiantur aquae, nihilominus coli, nisi excluso Nilo, non poterit, non posse videri hominum vetustate ultimam, quae, sive exaggerationibus regum, sive Nili trabentis limum, terrarum recentissima videatur. Plura huc facientia dabit P. Faber L. 3. Semestr. C. 15. & Janus Casperius Gevartius L. 1. Papin. Lect. C. 46.

25. TE PROPTER NULLOS TELLUS TUA POSTULAT IMBRES] Valerius Flaccus L. 5. v. 419.

*ut prima Sesostris
 Intulerit rex bella Getis; ut clade suorum
 Territus hos Thebas patriumque reducat ad
 ammen;*
*Phasidis hos inponat agris, Colchosque vocari
 Imperet: ast Meroën illi tepidaeque requirant
 Oïia laeta Phari, pinguemque sine imbribus
 annum:*

Et jam Sarmaticis permulent carbasia braxis.
 Mela L. 1. C. 9. *Terra experts imbrum, mire tamen fertilis, & hominum aliorumque animalium perfoecunda generatrix. Nilus efficit, annuum in nostrum mare permeantium maximum. Sunt autem haec intelligenda de Aegypto superiore, ut docte ac solide ostendit I. Vossius in Observationibus. Seneca L. 4. Natur. Quaeq. C. 2. In ea parte, qua in Aethiopiam vergit, aut nulli imbres sunt, aut rari, & qui insuetam aquis coelestibus terram non adjuvent. Unam, ut scis, Aegyptus in hoc [Nilo] spem suam habet. Proinde aut sterilis annus aut fertilis est, prout ille magnus influxit, aut parcior. Nemo aratorum adspicit coelum.*
 Lucanus L. 8. v. 444.

*Syrilibus hinc Libycis tuta est Aegyptus: at
 inde*

*Gurgite septeno rapidus mare submouet amnis:
 Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,
 Aut Jovis: in solo tanta est fiducia Nilo.*

Haec ille militaris Musae sacerdos, non obscura patru imitatione. Adde Claudiani Idyllion Nilum. Quid igitur fiet Nasoni? sic enim canit L. 1. Art. Amat. v. 647.

*Dicitur Aegyptos caruisse iuuantibus arva
 Imbribus; atque annos sicca fuisse novem.*

*Cum Thraxius Busrin adit, monstratque piari
Hospitis effuso sanguine posse Jovem.*

illi Busris, Fies Jovis hostia primus,

Inquit: & Aegypto tu dabis hospes aquam.

quae eadem reperies apud Julium Hyginum Fab. 56. Nimirum hoc totum esse fabulosum: nec ullum umquam Busrin vel regem vel tyrannum existisse: natam vero fabulam ex communi omnium Aegyptiorum inhospitalitate, uti ex Eratosthene commemorat Strabo L. 17. Et tamen quaedam hic veritas videtur subesse, sed in fabulosam imaginem transfigurata. Quod ut credam, idem ille Philosphus Romanus facit, illo quem laudavi loco. *Nilum*, inquit, aliquando marinam aquam detulisse, *Theophrastus est auctor*. Biennio continuo, regnante *Cleopatra*, non ascendisse, decimo regni anno & undecimo, constat. *Significatam* ajunt duobus verum potentibus defectionem. *Antonii enim Cleopatraeque defecit imperium*. Per novem annos non ascendisse Nilum superioribus saeculis, *Callimachus est auctor*. Hi sunt, opinor, novem illi anni Busridis. Docta sunt & pulcra, quae de Nili inrigatione, atque adluvionibus & aggeribus congestis Hieronymus Magius L. 1. Var. Lect. C. 10.

26. ARIDA NEC PLUVIO SUPPLICAT HERBA JOVI] Seneca L. 4. Quaest. Nat. C. 2. *Quare non cum poeta meo jocos, & illi Ovidium suum impingo? qui ait: Nec Pluvio supplicat herba Jovi*. Hunc lapsum memoriae multi notarunt: alii librariis inputare maluerunt. Sed perfacile fieri potuit, ut versum pentametrum ex Elegia nobili Seneca adscripserit Nalon, Elegiarum poetae primario, cujus dictis argutioribus ipse & crebro uteretur & libenter. Ita saepe usu venire necesse est, ubi memoria plus aequo sibi fidit, libris non inspectis. Craffius peccavit Mart. Ant. Delrius Not. ad Claudian. de Mallii Theod. Conf. 5. 232.

*Lene fluit Nilus, sed cunctis annibus exstat
Utilior.*

nam quum hoc ipsum Tibulli distichon ad testimonium citasset, ita pergit: *Posterius hemistichium Seneca Nat. Quaest. L. 4. non nominato auctore, ad verbum desumpsit*. Sed nos hoc agamus. Jupiter Pluvius praecipuo quodam honore a Graecis colebatur. Apud ejus aram duces illi, qui coiverant ut Polynicen in regnum restituerent, jurarant, si Thebas evertere non potuissent, mortem omnino se oppetituros. auctor Pausanias in Corinthiacis: qui & sub divo coli solere

tradit in Boeoticis. Nominis rationem exponit Phurnutus lib. de Nat. Deor. C. 9. Cum summa veneratione meminit Adrastus apud Papinium, Hyppisylem ut Deam non cognitam adfatus, L. 4. Theb. 5. 756.

*Da fessis in rebus opem, seu turbidis annis,
Seu tibi foeda palus, nihil hac in sorte pudendum,*

Nil humile est. Tu nunc ventis, Pluvioquo rogaris

Pro Jove. tu refugas vires, & pectora bello

Exanimata reple.

Etiam Indi Jovem Pluvium, & Gangem fluvium, & Genios Indigetes colebant, narrante ex antiquioribus Strabone L. 15. Tibulli verba, commemoratione hujus Jovis Pluvii sic ferente, inlustrarunt multi viri docti, Jo. Baptista Pius Annot. postter. C. 117. Janus Parrhasius Comm. in Claudian. praefat. L. 2. de Raptu Proserp. 5. 43. Jac. Nicolaus Loënsis L. 9. Epiphyll. C. 10. Lilius Gyraldus Hist. Deor. Syntagm. 2. Jo. Brodaeus L. 2. Miscell. C. 21. Jo. Meursius Comm. in Lycophronis Cassandram p. 135. Caspar Barthius ad Papin. loc. cit. Henr. Kippingus Auctar. ad Jo. Pappi Epitomen Eccles. Hist. p. 108. Lud. Caelius L. 27. Lect. Ant. C. 6. Etiam Romae colebatur Jupiter Pluvius, sed ratione quadam peculiari. Paullus, Festi mutilator: *Manalem lapidem vocabant petram quamdam, quae erat extra portam Capenam juxta aedem Martis: quam cum propter nimiam siccitatem in urbem protraherent, insequeretur pluvia statim. eumque, quod aquas manaret, manalem lapidem dixerunt*. Sacrum ipsum *Aquaelicium* vocabant. Festus: *Aquaelicium dicitur, cum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur: ut quondam manali lapide in urbem ducto*. Jovi autem factum fuisse, ostendit Tertullianus Apolog. C. 40. Denique cum ab imbribus aestiva hiberna suspendunt, & annus in cura est, vos quidem quoidie pasti, statimque profursi, balneis & casponis & lupanaribus operati, aquilicia Jovi immolatis, nudipedalia populo denuntiat, coelum apud Capitolium quaeritis, nubila de laquearibus exspectatis, averse ab ipso & Deo & coelo. Nos vero jejuniis aridi, & omni continentia expressi, ab omni vitae fruge dilati, in sacco & cinere volutantes, invidia coelum tundimus, Deum tangimus; & cum misericordiam extorserimus, Jupiter honoratur.

Tē canit, atque suum pubes miratur Osirim
 Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
 Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
 Et teneram ferro sollicitavit humum.

30

Pri-

28. MEMPHITEM PLANGERE DOCTA BOVEM] Male hic Cyllenius *plaudere* legebat, hymnos intelligens & plausus puerorum *Apim* inventum deducendum, nescio quo auctore. At noster loquitur de *Api* quaerendo. Plinius L. 8. C. 46. *Bos in Aegypto etiam nimiris vice colitur: Apim vocant. Non est fas cum certos vitae excedere annos, mersumque in sacerdotum fonie enecant, quaesituri luctu alium, quem substituant: & donec invenerint, moerent, derasis etiam capitibus: nec tamen unquam diu quaeritur. Inventus deducitur Memphim a sacerdotibus.* Sed de *Api* omnia jam vulgata. Insigniter mendosus est Valerius Probus Comment. in Virgil. L. 1. Geor. v. 19. *uncique puer monstrator aratri] Quidam putant Triptoleum Atticum dici, quem in volucris curru tradunt poëtae fruges terrae reddidisse. Quidam Brasser, qui primus invenisse existimatur arandi usum. Sed constat, multis annis ante & fruges in Aegypto inventas esse, & arasse primum Osirim duobus bubus: quorum nomina nunc sunt sacra sub eis, qui religionis causa eodem vocabulo appellari videntur, Apis & Memphis. quorum alterum Memphitae colunt, Apim: alterum Hieropolitae, Memphim.* Primo, ubi de Triptolemo, *fruges terrae credidisse legendum arbitror, usitato modo loquendi, nec abnuente literarum ductu. elementum c perit in ultimo elemento vocis terrae.* Deinde *Brasser* ille ignotus atque ignorabilis, quis est? aut quis fuit? Equidem Probum scripsisse arbitror, *Quidam Buzygem.* ita certe suadet Plinii auctoritas, quid a quoque inventum fuerit commemorantis L. 7. C. 56. *Bovem & aratrum Buzyges Atheniensis: ut alii, Triptolemus.* Sic etiam D. Ausonius Epist. 22. v. 44.

*Hoc si impetratum munus abs te accepero,
 Prior colere quam Ceres.*

*Triptolemon olim, sive Epimenidem vocant,
 Aut Bulianum Buzygem,*

Tuo locabo post fereados nomini.

Nam munus hoc fiet tuum.

Quo loco *Eliam Vinetum* consulito; & *If. Vossium* ad Justin. L. 2. C. 6. In fine ita re-
 sponde, *Apis & Mnevis. quorum alterum Mem-*

phitae colunt, Apim: alterum Hieropolitae, Mnevim. Atque haec non est conjectura, sed ipsa veritas. Vide *Strabonem* L. 17. *Diodorum Siculum* L. 1. *Biblioth. Histor.* *Aelianum* L. 11. de Nat. Animal. C. 11. *Plutarchum* lib. de *Iside & Osiride: Vossium* L. 1. de *Idololatr.* C. 27. & 29. Seldenum de *Diis Syris Syntagm.* 1. Sed & *Heliopolitae* dicendi sunt illi, quos *Probus* *perperam Hieropolitas* vocat. Haec ego commentans, non sine aliqua diligentia, ipse gratulabar mihi de loco fati dextre emaculato. Nunc video me inanem operam summisse, ac frustra laborasse: horum enim partem bonam jam olim occupavit *Jacobus Nicolaus* L. 1. *Epiphyll.* C. 11, fero mihi inspectus. Ei ramen ne nihil debere, facile comperiet, qui voluerit conferre. Sed & sic quoque est cur gaudeam, virum praeclarum mea ante me dixisse.

29. PRIMUS ARATRA] *Osirin*, hoc est *Bacchum*, primum inhibuisse, ne homines se mutuo devorarent, & frugum culturam solerter excogitasse, oppida condidisse, arma fabricasse contra feras, omnis agriculturae rationem invenisse, vite sata primum vino usum fuisse, vini que collectionem ac condituram alios edocuisse, *Marone* ac *Triptolemo* itinerum longinquorum comitibus, tradiderunt *Aegyptiorum* sacerdotes, referente *Diodoro Siculo* *Biblioth. Histor.* L. 1. qui liber quasi quidam commentarius esse potest in hunc praeclarum locum nostri poëtae. Laudat hos quatuor versiculos vetus *Scholias* *Juvenalis* ad Sat. 8. v. 28.

30. ET TENERAM FERRO SOLLICITAVIT HUMUM] nam antea homines terram manibus movebant. *Cereri* vero hujus inventi gloriam dederunt alii poëtae. *Maro* L. 1. Geor. v. 147.

*Prima Ceres ferro mortalis vertere terram
 Instituit, cum jam glandes atque arbuta sacrae
 Deficerent silvae, & victum Dodona negaret.*

Ovidius L. 5. *Metam.* v. 341.

Prima Ceres unco glebam dimovit aratro:

Prima dedit fruges, alimenta que mita terris:

Prima dedit leges. Cereris sumus omnia mu-
nus.

Primus inexpertae commisit femina terrae,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem:
Hic viridem dura caedere falce comam.

35 Illi

& L. 3. Amor. Eleg. 10. v. 11.

*Prima Ceres docuit turgescere semen in agris ;
Falce coloratas subsecuitque comas.*

*Prima iugo tauros supponere colla coëgit ;
Et veterem curvo dente revellit humum.*

L. 4. Fastor. v. 401.

*Prima Ceres homini ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.*

Ille iugo tauros collum praebere coëgit :

Tum primum soles eruta vidit humus.

Ceres autem eadem fuit quae Isis, Osiris & soror & conjux. Atque aratrum ut primus Aegyptiis Osiris monstravit ; ita in Graecia atque Asia Triptolemus , a Cerere edoctus. Justinus L. 2. C. 6. *Per ordinem deinde successio- nis regnum ad Erechtheum descendit , sub quo frumenti satio apud Eleusim a Triptolemo reperta est , in cujus muneris honorem noctes initiorum sacratae.* Ceres apud Ovidium L. 4. Fastor. v. 559.

*Iste quidem mortalis erit : sed primus arabit ,
Et seret , & culta praemia tollet humo.*

in Latio docuit Saturnus. Macrobius L. 1. Saturn. C. 7. *Hic igitur Janus , cum Saturnum classe pervestum excepisset hospitio , & ab eo edoctus peritiam ruris , ferum illum & rudem ante fruges cognitum victum in melius redegisset , regni eum societate muneravit.* &c. Hispanos suos res Habides primus erudit. Justinus L. 44. C. 4. *Qui ut regnum accepit , tantae magnitudinis fuit , ut non frustra Deorum majestate tot periculis ereptus videretur : quippe barbarum populum legibus junxit , & boves primus aratro domari , frumentaque sulco quaerere docuit ; & ex agresti cibo miltiora vesci , odio eorum quae ipse passus fuerat , homines coëgit.* Hanc tam utilem humanae vitae artem Americae populi penitus ignorabant ; quod sane mirum videri queat in longa illa serie tot saeculorum. Verbum *solicitandi* non intellexit Mart. Antonius Delrius , Senecam exponens Med. v. 271 , ubi Creon ad Medeam :

*Egredere , purga regna : letales simul
Tecum aufer herbas , libera civis metu.*

Alia sedens tellure sollicita Deos.

*Malis (inquit) carminibus & sceleribus Deis esto
apolesta.* Haec propria verbi significatio. Idque ut

evincat , hunc ipsum Albii nostri vericulum profert. quo nihil erat alienius. *Sollicita* apud tragicum ponitur pro eo quod est traha , aut evoca. nam *solicitare* proprie est , loco suo permovere. Paullus ex Festo : *Solicitare est solo citare , id est , ex suo loco movere. Solum autem quin significet locum , quis dubitet ? cum exsules quoque dicantur solo patriae suae puls.* Lucretius L. 5. v. 163.

*Nec fas esse , Deum quod sit ratione vetusta
Gentibus humanis fundatum perpetuo aervo ,
Solicitare suis ullum de sedibus unquam.*

Chremes ille apud Terentium Heautont. Act. 3. Sc. 1. v. 52.

Relivi dolia omnia , omnes serias.

Omnes sollicitos habui.

Vide istic notam Jo. Calpurnii. quem Calpurnium perperam pro Donato habuit Gifanius Ind. Lucr. in *Solicitare* ; itemque Claudius Dauquius , in eodem verbo , parte Orthographiae altera , p. 293. & ille qui nuper Basilii Fabri Thefaurura nobis recoctum dedit. Sed pergamus. Maro L. 2. Geor. v. 418.

*Jam vincitiae vites : jam falcem arbusula re-
ponunt :*

Jam canis extremos effoetus vinitor antes.

*Solicitanda tamen tellus , pulvisque moven-
dus ,*

Et jam maturis metuendus Jupiter uv's.

Ovidius L. 4. Fastor. v. 396.

Messis erant primis virides mortalibus herbae ,

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

& L. 3. Amor. Eleg. 1. v. 50.

Per me decepto didicisti custode Corinna

Liminis adstricti sollicitare fidem.

L. 1. Eleg. 7. v. 14.

Sic formosa fuit ; talem Schoeneida dicunt

Maenalias arcu sollicitasse feras.

Etiam de aquis dicitur. Virgilius L. 2. Geor. v. 503.

*Solicitant alii remis freta caeca , ruuntque
In ferrum.*

Claudianus praefat. in L. 1. de raptu Proserp.

Inventa secuit qui primus nave profundum ,

Et rudibus remis sollicitavit aquas.

34. DURA FALCE] malebat vir doctus , cur-
va falce. sed nihil est opus. dura dicitur
propter

35 Illi jucundos primum matura saporos
 Expressa incutit uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
 Movit & ad certos nescia membra modos.

Bac-

propter ferri rigorem. Ovidius, mundi recensens aetates, L. 1. Metam. v. 127.

de duro est ultima ferro.

37. VOCES INFLECTERE CANTU] Proprie loquitur. flectitur enim vox in cantu, quum alios edit fonos, & sensim mutat, atque aliter modulatur. Lucretius L. 5. v. 1408.

*Et vigilantibus hinc aderant solatia somni,
 Ducere multimodis voces, & flectere cantus.*

Cicero L. 3. de Orat. C. 25. *Quanto molliores sunt & delicatiores in cantu flexiones, & falsae vocalae, quam certae, & severae! Oratore C. 18. Est autem in dicendo etiam quidam cantus obscurior, non hic e Phrygia & Caria rhetorum epilogus; sed ille, quem significat Demofthenes, & Aeschines, cum alter alteri objicit vocis flexiones. Nofter L. 2. Eleg. 5. v. 4.*

Nunc te vocales impellere pollice chordas,

Nunc precor ad laudes vertere verba meas.

Hoc in tibicinio animam vertere vocavit Plautus Mercat. Act. 1. Sc. 2. v. 15.

Perii! animam nequeo vertere. nimis nihili tibicen siem.

Vide Salmasium Exerc. p. 121.

38. MOVIT ET AD CERTOS NESCIA MEMBRA MODOS] Modi hic sunt, fistulae vel tibiae modulationes variae, ad quas flectuntur saltantium artus. Cicero L. 1. de Orat. C. 42. *Omnia fere, quae sunt conclusa nunc artibus, dispersa & dissipata quondam fuerunt: ut in musicis, numeri, & voces, & modi: in geometria, lineamenta, formae, intervalla, magnitudines: &c. L. 2. de Legib. C. 15. Illa quidem, quae solebant quondam compleri severitate jucunda, Livianis & Naevianis modis; nunc ut eadem exsultent, cervices oculosque pariter cum modorum flexionibus torqueant. L. 2. de Divinat. C. 3. Numquid ergo in iis rebus est, quod provisione, aut permissioe mentis magis, quam natura ipsa sentiamus? aut nescio qui ille divinus, si oculis captus sit, ut Tiresias fuit, possit, quae alba sint, quae nigra, dicere? aut, si surdus sit, varietates vocum, aut modos noscere? Horatius Art. Poët. v. 208.*

Postquam coepit agros extendere victor, & urbem

Latior amplecti murus, vinoque diurno

Placari Genius festis impune diebus;

Accessit Numerisque modisque licentia major.

Apulejus Florid. L. 1. *Tibicen quidam fuit Antigenidas, omnis vocalae melleus modulator, & idem omnimodis peritus modifier. Sic in Didascalii Fabularum Terentianarum videmus, Modos fecit Flaccus Claudii: & Modulavit Flaccus Claudii. Ad modos itaque numerosae ac modulate movebantur illi, qui choros agebant, aut etiam qui soli saltabant. Nam moveri & motus verba sunt propria rei saltatoriae. Lucretius L. 4. v. 572.*

Quod superest, non est mirum simulacra moveri,

Brachiaque in numerum jactare, & cetera membra.

Nam fit, ut in somnis facere hoc videatur imago.

tum paulo post, v. 792.

Quid porro, in numerum procedere quom simulacra

Cernimus in somnis, & mollia membra movere?

Mollia mobiliter quum alternis brachia mittunt,

Et repetunt oculis gestum pede convenienti?

Scilicet arte madenti simulacra, & docta vagantur,

Nocturno facere ut possint in tempore ludos? L. 5. v. 1401.

Tum caput atque humeros plexis redimire coronis,

Floribus, & foliis lascivia laeta monebat:

Atque extra numerum procedere membra moventes

Duriter, & duro terram pede pelleret matrem. Horatius Art. Poët. v. 232.

Ut festis matrona moveri jussa diebus, Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.

L. 2. Epist. 2. v. 125.

Ludentis speciem dabit, & torquebitur: ut qui Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa moventur.

Naso L. 3. Art. Amat. v. 350.

Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam,

Ut moveat posito brachia jussa mero?

Perfius Sat. 5. v. 123.

V

Hacc

Bacchus & agricolae magno confecta labore
Pectora tristitiae disfolianda dedit.

40

Bac-

*Haec miscere nefas: nec, cum sis cetera fossor,
Tres tantum ad numeros satyri moveare Ba-
thylli.*

Eadem vis est ac notio in voce motus. Maro
L. 1. Geor. 5. 347.

*neque ante
Falcem maturis quisquam supponat ariflis.
Quam Cereri torta redimitus tempora quercu
Det motus incompósitos, & carmina dicat.*

Horatius L. 3. Od. 6. 5. 21.

*Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo.*

Valerius Maximus L. 2. C. 4. ubi ludorum
originem docet: *Verum, ut est mos hominum
parvula iniitia pertinaci studio prosequendi, ve-
nerabilibus erga Deos verbis juvenis, rudi at-
que incompósito motu corporum iocabunda, gestus
adjecit.* Arnobius L. 2. adversus gentes: *Can-
tionibus ut praevirent obfcaenis numerositer, &
scabellorum concrepationibus sonoris, quibus a-
nimarum alia lascivians multitudo incompósitos
corporum solveretur in motus, saltitaret, &
cantaret, orbes saltatorios verteret, &c.*

39. MAGNO CONFECTA LABORE] Latinis
labor proprie dicitur opus rusticum. Virgilius
L. 1. Geor. 5. 118.

*haec cum sint hominumque boumque labores
Versando terram experti.*
ibidem 5. 325.

*ruiit arduus aether,
Et pluvia ingenti sata laeta boumque labores
Diluit.*

L. 2. 5. 401.

*redit agricolis labor actus in orbem,
Atque in se sua per vestigia volvitur annus.*
deinde 5. 514.

*Agricola incurvo terram dimovit aratro.
Hinc anni labor: hinc patriam parvosque ne-
potes
Sustinet; hinc armenta boum, meritosque
juvencos.*

Horatius L. 3. Od. 24. de Scythia, & Getis,
5. 15.

*Nec cultura placet longior annua:
Defunctumque laboribus
Aequali recreat sorte vicarius.*

Confici autem labore est, frangi labore, ac
contundi: quod tam ad animum, quam ad
corpus, refertur. Hoc Lucretius est usus L.
4. 5. 959.

*multo sopor ille gravissimus exstat,
Quem satur, aut lassus capias: quia plurima
tum se*

Corpora conturbant magno confusa labore.

Illo Tullius orat. pro Archia C. 11. Certe,
*si nihil animus praesentiret in posterum, &
si, quibus regionibus vitae spatium circumscri-
ptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret
suas: nec tantis se laboribus frangeret, neque
tot curis vigilisque angeretur.* h. c. conficere-
tur. Nam saepe confici ponitur pro eo quod
est premi, gravari, debilitari, tabescere.
Catullus Carm. 62.

*Esti me assiduo confectum cura dolore
Sevocat a doctis, Hortale, virginibus.*

Cicero L. 3. ad Attic. Epist. 8. *Itaque, cum
meus me moeror quotidianus lacerat, & confi-
cit, tum vero haec addita cura vix mihi vi-
tam reliquam facit.* Plinius Caecilius L. 8.
Epist. 16. *Confecerunt me infirmitates meorum,
mortes etiam, & quidem juvenum.* —
*Sed quamquam his solatiis adqueiescam, debili-
tor & frangor eadem illa humanitate, quae
me, ut hoc ipsum permitterem, induxit.* Vi-
des, quam nihil sit necesse cum Gebhardo
confertia reponere; vel, quod Nic. Heinsius
malebat, *constricta.*

40. TRISTITIAE DISSOLVENDA DEDIT] A-
chilles Staius *tristitia* legebat; ut simile sit
illi Virgiliano, *Solvite corda metu.* Quod ve-
ro addit, ex sermonibus aliorum, fuisse in
vetusto libro Angeli Colotii *laetitia*; ea res
multis fraudi fuit, magna conspiratione *lae-
tittiae* hic resingentibus. Video ego in excer-
ptis Heinssii *Italicis*, librum Colotianum *tri-
stittia* habuisse. In tribus nostris, ac binis
Wittianis, *tristittiae* expressissime exstat. nec
debet mutari. Est enim genitivus Graeco
more positus, reclusque per ellipsin a parti-
cipio *disfolianda*. Sic *legum solvere* apud Cice-
ronem legitur orat. pro Sextio C. 7. *Hanc
taetram immanemque belluam, vincam auspi-
citis, alligatam more majorum, constrictam le-
gum sacratarum catenis, solvit subito legum con-
sul.* Sic Horatius *operum solvi* dixit L. 3. Od.
17. 5. ult.

*dum potes, aridum
Compone lignum: cras Genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis oberum solutis.*

Hu.

Bacchus & adflctis requiem mortalibus adfert,
 Crura licet dura cuspide inulta fonent.
 Non tibi sunt tristes curae, nec vultus Ofiri:
 Sed chorus, & cantus, & levis aptus Amor.

45 Sed

Hujus constructionis exempla innumera collegit vir doctissimus Daniel Vechnerus in libris Hellenolexiac. cui adde nostrum Vossium lib. de Construct. C. 26.

42. CRURA LICET DURA COMPEDE PULSA SONENT] in libris ferme omnibus *dura cuspide* scriptum est. Atque ita Salmassius quoque invenit; nisi quod *cuspide* scribit; & *cuspitem*, sive *cuspum*, docuit lignum fuisse, annuli instar, quo pedes servorum vel damnatorum vinciebantur, Not. in Tertulliani librum de Pallio, C. 5. Sed duo diversissima istic Tibulli loca in unum confudit, memoriae errore, & studio scribendi praestefinante. In voce *pulsa* multiplex est varietas. Scaliger probabat *multa*: id quod & nos in aliis libris vidimus. sed profecto legendum est *inulta*: nam vocula *in* concreverat in literam *m*, facili & crebro prolapsu. Quod & factum fuit in Arateis Festi Avieni, §. 451. in Cassiopeia:

Sed nec inulta tamen, cum caelum lumine toto

Luna replet, terram ut superet fax aurea noctem,

Occurret genetrix oculis quaerentibus.

ita Nicolaus Heinsius restituit ex editione princeps: nam deinde ediderunt *Sed nec multa tamen*; atque etiam, si Musis placet, *terram noctem, inultus* hic dicitur, qui vindicem non habet; cujus injurias nemo ulciscitur. Horatius Epod. 6. §. 15.

An, si quis atro dente me petiverit, inultus ut flebo puer?

& L. 2. Od. 1. §. 26.

Juno, & Deorum quisquis amicior

Afris, inulta cesserat impotens

Tellure.

Lucanus L. 1. §. 11.

Cumque superba foret Babylon spolianda tro-paeis

Ausoniis, umbraque erraret Crassus inulta,

Bella geri placuit nullos habitura triumphos?

Maro L. 2. Aen. §. 670.

Reddite me Danais: finite instaurata revisam Praelia, numquam omnes hodie moriemur inulti.

L. 4. §. 659.

*Dixit, & os impressa toro, Moriemur inultae?
 Sed moriamur, ait.*

Et sic crebro alii scriptores; in primis Naso. Vides quam pulcre convenient *inulta crura* hominibus miseris atque adflctis, quibus tamen quietem aliquam aegrimoniae adferre videatur haustus vini liberalior.

43. NON TIBI SUNT TRISTES CURAE] Ritus atque amoenitatis amatorem fuisse Ofirin traditum est, & musicis choreisque mirifice gavifum. Ideo musicorum agmen circumducebat, in quo agmine facile excelebant novem puellae, canendi peritia & rerum multarum praestante doctrina conspicuae: quas Musas Graeci vocaverunt. Harum praefes Apollo, Ofiridis frater, qui laurum invenisse dicitur, nominatus est *Musaetes*, h. e. Musarum ductor. Erant & Satyri, gens hirsuta, ad tripudia & carminum decantationem, omnemque hilaritatem ac lusum unice facti. Hos ille in Aethiopia sibi traditos, in partem militiae adsciverat, perpetuae festivitatis artifices. Ita ex Aegypto per Arabiam, secus mare rubrum ad Indos usque perrexit, hederam passim ferens; quam Aegyptii lingua sua Ofiridis plantam dici perhibebant. auctor Diodorus L. 1.

43. NEC LUCTUS] in Sfortiae libro *nec vultus* legebatur, probante Statio: ut *vultus* ponatur pro fronte adducta ac torva. Sane juvare valide videtur Tullius L. 14. Ad Attic. Epist. 20. *Epicuri mentionem facis, & audes dicere, μή πολιεύεσθαι? non te Bruii nostri vulticulus ab ista oratione deterret?* Et M. Coelius L. 8. ad familiar. Epist. 12. *Posteaquam illum, ne cui satisfacere quidem me dignum habere sensi, malui collegae ejus, homini alienissimo mihi, & propter amicitiam tuam non acquisissimo, me obligare, quam illius simiae vultum subire.* Idem ibidem Epist. 14. *Numquam tibi oculi doluissent, si in repulsa Domitii vultum vidisses.* adde, si liber, Ciceronem orat. pro Cluent. C. 40. Agrar. 2. C. 34. de Harusp. responf. C. 8. pro Plancio C. 18. pro Sextio C. 50. in Vatin. C. 3. Philipp. 13. C. 2. atque ita crebro poetae nostri. Horatius L. 3. Od. 3. §. 3.

45 Sed varii flores, & frons redimita corymbis.
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes :

Et

*Iustum & tenacem propositi virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida.*
& , prorsus ad Coelii animum, L. I. Sat. 6.
§. 121.
*Deinde eo dormitum; non sollicitus, mihi quod
cras
Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.*
apud eundem Davus L. 2. Sat. 7. §. 44.
*Me vultu terrere: manum stomachumque te-
nento,
Dum, quae Crispini docuit me janitor, edo.*
iterum optimus ille & morum & ingeniorum
formator L. I. Epist. 19. §. 12.
*Quid, si quis vultu torvo ferus, & pede
nudo,
Exiguaeque togae simulat textore Catonem;
Virtutemne repraesentet moresque Catonis?*
& Damaspippus Stoicus L. 2. Sat. 3. §. 9. Ho-
ratium increpans:
*Atqui vultus erat multa & praeclara mi-
nantis,
Si vacuum tepido cepisset villula testo.*
& puer ille infelix, a mulieribus sagis inedia
enecandus, Epod. 5. §. 4.
*At o Deorum quidquid in coelo regit
Terras, & humanum genus,
Quid iste fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?*
Aurelius meus L. 2. Eleg. 18. §. 65.
*Cernere uti possis vultum custodis avari,
Captus & immunda saepe latere casa,
Quam care semel in toto nox vertitur anno!*
Naso Epist. Helen. §. 15.
*Si non est ficto vultus mihi tristis in ore;
Nec sedeo duris torva superciliis;
Fama tamen clara est, & adhuc sine crimine
lusi,
Et laudem de me nullus adulter habet.*
Seneca, de Plutone, Herc. fur. §. 721.
*Haec porta regni: campus hanc circa jacet,
In quo superbo digereit vultu sedens
Animas recentes. dira majestas Deo,
Frons torva; fratrum quae tamen speciem
gerat,
Genisque tantae: vultus est illi Jovis.
Sed fulminans.*

Hinc vultum ducere, vel adstringere, vel trahere, pro eo quod est frontem in rugas cogere, alii dixerunt. Martialis L. I. Epigr. 41.

*Qui ducis vultus, & non legis ista libenter;
Omnibus invadeas, livide, nemo tibi.*

Quintilianus L. II. C. 3. *Vitiosa sunt illa, in-
tueri lacunaria, perfricare faciem, & quasi impro-
bam facere: tendere confidentia vultum, aut,
quo sit magis torvus, superciliis adstringere.*
Naso L. 4. Pontic. Epist. 1. §. 5.

Sive trahis vultus; equidem peccasse fatebor.

Delicti tamen est causa probanda mei.

Et vultuosi dicuntur, qui sunt ore tristi ac
tetrico & severo. Cicero Orat. C. 18. *Vultus
vero, qui secundum vocem plurimum potest,
quantam adfert tum dignitatem, tum venustatem!
in quo cum effeceris, ne quid ineptum,
aut vultuosum sit, tum oculorum est quaedam
magna moderatio.* Quintilianus L. II. C. 3.
Non immerito reprehenditur pronuntiatio vul-
tuosa, & gestulationibus molesta, & vocis
mutationibus resultans. Apulejus L. 3. *Metam.*
*Tandem Fortis mea, dominae suae cubitu potu-
rato, sui longe dissimilis advenit. Non ex lae-
ta facie, nec sermone dicaculo, sed vultuosam
frontem rugis insurgentibus asseverabat.* Pru-
dentius Hymn. in Romanum martyrem, §.
171.

*Nec terret ista, qua tumes, vaesania;
Quod vultuosus, quod supinus, quod rigens,
Tormenta leti conminaris asperi.
Si me movere rebus ullis niteris,
Ratione mecum, non furore, dimica.*

Non inlibenter sequor Sfortiani codicis scri-
pturam. nam certe quidem de luctu, quem
vulgata lectio ab Ofride longe abesse ait,
aperte falsum est.

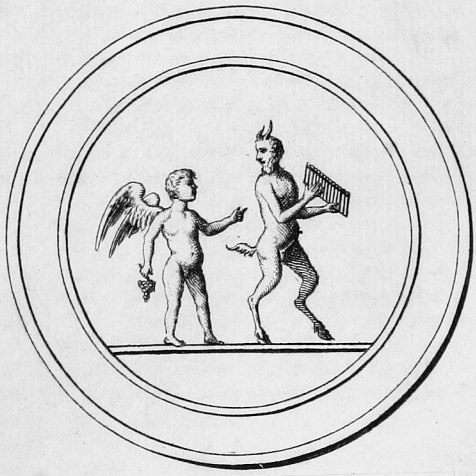
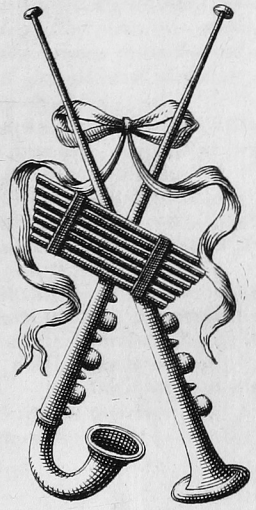
45. SED VARIIS FLORES, ET FRONS REDI-
MITA CORYMBIS] Expressit Tragicus Latinus
Oedip. §. 403.

*Effusam redimite comam nutante corymba,
Lucidum coeli decus, huc ades votiis,
Mollia Nisaeis armatus brachia thyrifis.*
& post paullo:

*Te decet vernis comam floribus cingi
Te caput Tyria cobibere mitra;
Hederave mollem baccifera
Religare frontem.*

Hinc Bacchus, sive Ofris, corymbifer Naso-
ni dicitur L. I. Faetor. §. 393.

Festa

Et Tyriae vestes, & dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conscia cista sacris.

Huc

*Festa corymbiferi celebrabas Graecia Bacchi,
Tertia quae solito tempore bruma refert.*
Bacchi *ἑσθίας*, sive Floridi, ara apud Phlyen-
tes celebris olim fuit, tradente in Atticis
Pausania Quo Catullus videtur adluisse,
Carm. 61. *ῥ.* 251.

*At pater ex alia florens volitabat Iacchus
Cum thyraso Satyrorum, & Nysigenis Silenis.*
46. FUSA SED AD TENEROS LUTEA PALLA
PEDES] Versus dulcissimus, & naturali sua-
vitate delicatissimus. Pallam Baccho alii et-
iam poëtae dederunt; non tamen ut intra
vulgarem pallae significatam coërcerent, sed
sua quadam peculiari libertate uterentur. Pa-
pinus L. 1. Achill. *ῥ.* 262.

*Si decet aurata Bacchum vestigia palla
Verrere.*

Aurelius meus L. 3. Eleg. 15. *ῥ.* 32.
*Candida laxatis onerato colla corymbis
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Laevis odorato cervix manabit olivo;
Et series nudos veste fluente pedes.*

Vestis haec fluens & fusa Bassaris vel Bassara,
ut alii volunt, dicebatur, a Bassara, loco
Lydiae, ubi fieri solebat, ut Acro notavit
ad Horat. L. 1. Od. 18. quamquam veteres in
Persium Glossae, quae vulgo dantur Annaeo
Cornuto, Thraciam faciunt, ad Sat. 1. *ῥ.* 115.
Auro excultam, ut Papinius, sic etiam Se-
neca prodidit Herc. fur. *ῥ.* 475.

*Non erubescit Bacchus effusus tener
Sparfisse crines, nec manu molli levem
Vibrasse thyrsum, cum parum forti gradu
Auro decorum syrma barbarico trahit.*
qui & pallam hanc admodum spatiosam facit
Oedip. *ῥ.* 425.

*Inde tam molles placuere cultus,
Et sinus laxi, fluidumque syrma.
Vidit aurato residere curru,
Veste cum longa tegetes leones
Omnis Eoae plaga vasta terrae,
Qui bibit Gangem, niveumque quisquis
Frangit Araxen.*

Itraque non difficulter Hypsipyle patrem
Thoanta sub veste tam diffusa occultavit, in
illa laniata Lemniaca; apud Valerium Flac-
cum, nobilissimum poëtam, L. 2. *ῥ.* 258.

*tacita parvidum tunc sede locavit
Sub pedibus dextraque Dei: latet ille receptus
Veste sacra.*

quem locum de tigrum pellibus, quibus
amiciebantur Bacchi sacerdotes, perperam
exponit Lampertus Alardus, more suo ex-
scribens Ludovici Carrionis Scholia, haud-
quaquam intellecta. Recte vero noster pal-
lam Osiridi luteam dedit: ille enim color
gratissimus Diis non tristibus. Tragicus Ro-
manus Oedip. *ῥ.* 418.

*Qualis iratam metuens novercam
Creveras falsos imitatus artus,
Crine flaventi simulata virgo,
Luteam vestem retinente zona.*
idem de Hercule apud Omphalem virum dis-
simulante, *ῥ.* 319.

*Passus aptari digitis smaragdus,
Et dari legem rudibus capillis,
Crura distincto religavit auro,
Luteo plantas cohibente focco.*
dulcissimus Catullus Carm. 58. Hymenaeum
adfatus, Bacchi filium, *ῥ.* 10.

*Cinge tempora floribus
Suaevolentis amaraci:
Flammearum cape: laetus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede foccum.*

Naso L. 10. Metam. initio:
*Inde per immensum croceo velatus amictu
Aëra digreditur, Ciconumque Hymenaeus ad
oras*

Tendit.
qui & pallam ejus luteam commemorat Epist.
Cydippes *ῥ.* 162.

*Saepe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.*
deinde, duobus distichis interpositis:
*Et pudet in tristi laetum consurgere turba:
Quique erat in palla, transit in ora ru-
bor.*

Et quia hic color faustitatis est ac lactitiae
index, ideo nuptiis sacrum fecerunt. Plinius
L. 21. C. 8. *Lutei video honorem antiquissi-
mum, in nuptialibus flameis totum feminis con-
cessum: & fortassis ideo non numerari inter
principales, hoc est, communes maribus ac fe-
minis, quoniam societas purpuratum dedit.*

47. TYRIAEE VESTES] purpureae. Pentheus
apud Ovidium L. 3. Metam. *ῥ.* 553.
*At nunc a puero Thebae capientur inermi:
Quem neque bella juvant, nec tela, nec usus
equeorum;*

Huc ades, & centum ludis, Geniumque choreis
 50 Concelebra, & multo tempora funde mero.
 Illius e nitido stillent unguenta capillo;
 Et capite & collo mollia ferta gerat.

Sic

*Sed madidus myrrha crinis, mollesque coronae,
 Purpuraque, & pictis intextum vestibus aurum.*
 48. DULCIS TIBIA CANTU] Ea semper in
 sacris Osfridis, & Bacchi: quamquam non
 semper eodem sono. Catullus Carm. 61. v. 261.

*Plangebant alii proceris tympana palmis,
 Aut tereti tenuis tinnitus aere ciebant,
 Multis raucifonos efflabant cornua bombos:
 Barbaraque horribili fridebat tibia cantu.*
 doctissimus poeta *barbaram* vocavit, eo quod
 a Phrygibus fuerit inventa: ut ostendit P.
 Victorius L. 30. Var. Lect. C. 10. & illo lu-
 culentius Laevinus Torrentius ad Horat. L. 4.
 Od. 15. Maro L. 11. Aen. v. 737.

*At non in Venerem segnes nocturnaue bella;
 Aut, ubi curva choros indixit tibia Bacchi,
 Exspectare dapes & plenae pocula mensae.*
 Ovidius L. 3. Metam. v. 533.

*Quis furor, anguigenae, proles Mavortia,
 vestras
 Attonuit mentes? Pentheus ait. Aerane tan-
 tum
 Aere repulsa valent? & adunco tibia cornu?
 Et magicæ fraudes? ut, quos non belliger ensis,
 Non tuba terruerint, non strictis agmina telis:
 Feminæ voces, & mota insania vno,
 Obscæniq; greges, & inania tympana vin-
 cant?*

L. 4. v. 391. ubi Bacchus Alcithoën, ejusque
 sorores, sacra sua profanantes, transformat
 in verspertilliones:

*Tympana cum subito non apparentia raucis
 Obstrepuere sonis: & adunco tibia cornu,
 Tinnulaque æra sonant: redolent myrrhaeque,
 crocique.*

Valerius Flaccus L. 6. v. 134.

*Non ego sanguineis gestantem tympana bellis
 Thyrsageren, cinctumque vagis post terga silebo
 Pellibus, & nexas viridantem floribus hastas.
 Fama, ducem Jovis & Cadmi de sanguine
 Bacchum
 Hac quoque turiferos felicia regna Sabæos,
 Hac Arabas sudisse manu: mox, rumpebat
 Hebra
 Cum vada, Thyrsageras gelida liquisse sub Ar-
 cto.*

*Illis omnis adhuc veterum tenor, & sacer aeris
 Pulsus, & Eoæ memoratrix tibia pugnae.*
 48 ET LEVIS OCCULTIS CONSCIA CISTA SA-
 CRIS] Catullus Carm. 61. v. 259.

*Pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
 Orgia qua frustra cupiunt audire profani.*
 Origo, opinor, fuit ab illa cista, in qua Ty-
 phon Osirim conclusit, ac strangulavit, quam
 rem luculenter exponit Plutarchus in libro
 de Iside & Osiride. *levis* non sollicito,
 quum libri nihil mutant: alioqui mallem *bre-
 vis*, h. e. exigua. Erant enim hæc cistæ can-
 nistra non magna, quæ capite gestabantur.

49. CENTUM LUDOS] Recte Achilles vidit
ludis legi debere. decepti librarios vocula
 que trajecta; nam cum choreis erat jungenda;
 sed hoc non est novum nostro poetæ.

51. ILLIUS E NITIDO STILLENT UNGUEN-
 TA CAPILLO] Amomum intelligit, gratissi-
 mum coelestibus unguentum. Illo libenter
 utebantur Dii præsidēs amoenitatum, Genius,
 Hymen, Venus, Cupidines. de Genio hic
 habemus. de Hymenæo Ovidius testatur Epist.
 Cydippæ v. 166.

*Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco.
 Cum tetigit limen, lacrimas mortisque timo-
 rem*

*Cernit, & a cultu multa remota suo.
 Projicit ipse suas deducta fronte coronas,
 Spissaque de nitidis tergit amoma comis.*

Venus, de Violantilla Aruntii Stellæ, apud
 Papinium L. 1. Silv. 2. v. 111.

*tellure cadentem
 Excepi, fovique sinu: nec colla, genasque
 Comere, nec pingui crinem deducere amomo
 Cessavit mea, nate, manus.*

idem eruditissimus poeta de Cupidiniibus, L.
 3. Silv. 3. v. 131.

*Ille sagittiferi circumvolitastis Amores
 Funera, maternoque rogos unxistis amomo.
 & Carmine proxime sequenti, quo coma E-
 arini dedicatur, v. 82.*

*patrias nunc vertex solus ad aras
 Naviget. Hunc multo Paphie saturabat amomo,
 Hunc nova tergemina peetebar Gratia dextra.
 Amomi autem fruticem Venus, ne aliunde
 quac.*

Sic venias hodiernae tibi dem turis honores,
Libaque Mopsopio dulcia melle feram.

55 At

quaerendum haberet, in viridario suo Cyprio diligente cura educabat. Claudianus Epithal. Honorii & Mariae, §. 92.

*In medio glebis redolentibus area dives
Praebet odoratas messes. hic mitis amomi,
Hic castae matura seges: Panchaia turgent
Cinnama, nec sicca frondecunt vimina costo,
Tardaue sudanti prorepunt balsama ligno.*

Hinc unguentum conficiebant Cupidines, si quid credis Aurelio meo L. 2. Eleg. 22. §. 17.

*Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.*

cui accedit suavissimus Catullus Carm. 13.

*Sed contra accipies meros amores:
Seu quid suavius, elegantiusve est.
Nam unguentum dabo, quod meae puellae
Donarunt Veneres Cupidinesque:
Quod tu quam olfacies, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, nasum.*

Atque hoc est illud unguentum, quo Venus delibuta visit ad amabilem Gratiarum chorum; & quo Penelopen perunxit Minerva, apud Homerum L. 18. Odyss. §. 191. Denique ipse Phoenix, avis unica, non nisi amomio & ture nutritur. Id quod Pythagorae Samio adcredas oportet, interprete Nafone L. 15. Metam. §. 392.

*Una est, quae reparat, sequae ipsa referminet ales.
Assyrii Phoenicia vocant. non fruge, neque
herbis,*

Sed turis lacrimis, & succo vivit amomi.

§ 2. ET CAPITE ET COLLO MOLLIA SERTA GERAT] Ex antiquissimo Graeciae more. Horatius L. 2. Sat. 3. §. 253.

*quaero, faciasne, quod olim
Mutatus Polemo: ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo sursum carpisse coronas,
Postquam est inpransu correptus voce magistri.*
Cicero Accus. 5. in Verr. C. 11. ipse autem coronam habebat unam in capite, alteram in collo, reticulumque ad naves sibi admovebat tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae. Has cervicum coronas hypothyriadas vocabant. Vide Athenaeum L. 15. C. 5. Nic. Leonicum L. 1. Var. Hist. C. 70. Steph. Nigrum in Musonio p. 32. Sed & antiquo Latio mos fuit, coronas in collo gestare, ut in capite. Lucretius L. 5. §. 1399.

Tum joca, tum sermo, tum dulces esse cachinni

*Consuerant: agrestis enim tum Musa vigebat.
Tum caput, atque humeros plexis redimire coronis,*

Floribus, & foliis lascivia laeta monebat.

Ovidius L. 2. Fastor. §. 739. de iuvene Tarquinio, & Collatino:

*Ecce nurum regis fufis per colla coronis
Inveniunt posito peruvigilare mero.*

Priapus cum corona in collo conspicitur apud Jo. Jac. Boissardum T. 6. Antiq. p. 36.

§ 4. LIPA ET MOPSOPIO DULCIA MELLE FERAM] Nic. Heinsius scribebat,

tibi dum turis honores

Libem, & Mopsopio dulcia mella seruo.

Videbis ejus rationes in Adversariorum excerptis. Ego vero non possum adduci, ut quidquam inmutem; nisi quod Libaque (ut est in scriptis quibusdam) malim, quam Liba et, in quo rythmus est duriusculus. Verbum ferendi proprium est in sacrificiis, etiam apud nostrum, infra Eleg. 11. §. 23.

Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat.

Virgilius L. 8. Aen. §. 60.

*Junoni ser rite preces, iramque minasque
Supplicibus, supera votis.*

hic Servius: sic fer preces, quemadmodum sacra ferri dicimus. ita sane L. 3. dixit magnus magister, §. 19.

*Sacra Dionaeae matri, Divisque ferebam
Auspiciibus coeptorum operum.*

Naso L. 2. Pontic. Epist. 9. §. 28.

*Si pacem nullam pontus mihi praestet eunti,
Irrita Neptuno cur ego tura feram?*

Pedo Albinovanus Consol. ad Liviam Augustam §. 32.

Jam veniet: jam me gratantem turba videbit:

Jam mihi pro Druso dona ferenda meo.

& mox §. 188.

*Diique latent templis: neque iniqua ad funera
vultus*

Praebent: nec poscunt tura, ferenda rogo.

Sed satis exemplorum in re clara. Deinde, si Heinsium sequimur, jam sua Osiridi liba perierunt, pars sacri non contemnenda. Honoratur autem Osiris, sive Bacchus, ture, libo, & melle: quae ipse primus mortalibus monstrasse perhibetur. Pulcerrime Ovidius L. 3. Fastor. §. 727.

Ante tuos ortus arae sine honore fuerunt,

Liber, & in gelidis herba reperta focis.

Te

- 55 At tibi subcrefcatur proles, quae facta parentis
 Augeatur, & circa flet venerata fenem.
 Nec taceant monumenta viae, quem Tufcula tellus,
 Candida quem antiquo detinet Alba lare.
 Namque opibus congefta tuis hic glareae dura
 60 Sternitur: hic apta jungitur arte filex.

Te

*Te memorant Gange, totoque Oriente fubacta,
 Primitias magno fepofuiffe Jovi.*

*Cinnama tu primus captivaeque tura dedifti,
 Deque triumphato viscera tofta bove.*

*Nomine ab auctoris ducunt Libamina nomen,
 Libaque: quod facris pars datur inde focis.*

*Liba Deo funt: fuccis quia dulcibus ille
 Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt.*

deinde, poft narratam fabulam Sileni a crabronibus male habiti, addit:

*Melle pater fruifur: liboque infufa calenti
 Jure repertori candida mella damus.*

Aufonius Ephemer. carm. 2.

*Nec tus cremandum poftulo,
 Nec liba crufti mellis:*

*Foculumque vivi caespitis
 Vanis relinquo altaribus.*

Sed & particula *dum* nullo jure occupat fedem verbi *dem*. Est enim *dare* ita proprium in rebus facris, ut mutari haud quaquam debeat. Propertius L. 4. Eleg. 6. v. 5.

Coffum molle date; & blandi mibi turis honores.

ibi ego aliquid notavi. ingentem vero exemplorum filvam reperies apud Briffonium L. I. de Formul.

57. MONUMENTA VIAE] Valeriae, ut fupicabatur Pighius nofter. Quod tamen verum non videtur: quum Tufculum atque Alba haud longe abfuerint a via Latina. Quae via incipiebat ab Appia, ad finiftram ab ea prope Romam deflecfens; ac fupra montem Tufculanum transibat inter oppidum Tufculum & montem Albanum; ut docet Strabo L. 5. Ramos igitur fuiffe Latinae oportet, quos vel novos, vel veruftate conlapfos, pecunia fua ftravit Valerius Meflala, juffus ab Augusto. Hoc enim volunt fequentia:

*Namque opibus congefta tuis hic glareae dura
 Sternitur, hic apta jungitur arte filex.*

Etenim Augustus quum videret itinera ad urbem effe difficilia, propter vias aliquamdiu neglectas, Flaminiam ipfe fibi muniendam Arimino tenus defumfit; reliquas fenatori-

bus quibusdam, propriis fumtibus reficendas mandavit. Haec tradit Dio Caffius L. 53. ad A. V. dccxxvii. additque, Agrippam anno proxime infequente Septa dedicaffe, propterea quod nullam ipfe viam sternendam fufcepiffet. Sed Dionis fidem elevat Cafaubonus, & Suetonium fequi mavult, ita fcribentem Aug. C. 30. *Quo autem facilius urbs adiretur, defumta fibi Flaminia via Arimino tenus munienda, reliquas triumphalibus viris ex manubiali pecunia sternendas diftribuit.* Haereo: est enim Tranquilli & magna fides, & auctoritas corroborata: & Dionem fulciri video verbis clariffimis Equitis Romani, teftis oculati. Super filicis ac glareae sternendae ratione doctae ac perite difputat Nic. Bergerius L. 2. de Viis publicis & militaribus P. R. feft. 30. Scripta eft haec Elegia anno poft triumphum Aquitanicum, hoc eft A. V. dccxxvii. Caefare Augusto VIII. T. Statilio Tauro II. Coff.

57. QUAE TUSCULA TELLUS, CANDIDAQUE ANTIQVO DETINET ALBA LARE] Non adparet fatis, cur ager Albanus & Tufculanus monumenta viae detinere dicantur: neque, quid his verbis fignificetur, cuiquam liquere puto. In priore Wittiano erat, *Candida: que, extrita virgula poft vocem tellus. nofter tertius, que Tufcula tellus, Candida que, habebat. proxime verum. nam princeps Veneta, & Regiolepidina editio clare exhibent, quem Tufcula tellus. itaque fic fcribemus,*
quem Tufcula tellus,

Candida quem antiquo detinet Alba lare. fenfu aperto ac perfpicuo, Nec taceant de tua munificentia & Albani & Tufculani. Locutio eft non abfimilis huic Maronianae L. 7. Aen. v. 225.

*Audii, & fi quem tellus extrema refufo
 Submovet Oceano, & fi quem extrema plagarum
 Quatuor in medio dirimit plaga folis iniqui.* Deinde legendum ex Vaticano, *Te canet agricola.* Haec enim fcribebantur viis iftis nondum ad plenum abfolutis. & fic poftulat ftrutura verborum *venerit ac retulerit.*

I. Non

Te canet agricola e magna quum venerit Urbe
 Serus, inoffensum retuleritque pedem.
 At tu, natalis, multos celebrande per annos,
 Candidior semper, candidiorque veni.

IX.

NON ego celari possim, quid nutus amantis,
 Quidve ferant miti lenia verba sono.
 Nec mihi sunt fortes, nec conscia fibra Deorum:
 Praecinit eventus nec mihi cantus avis.

5 Ipsa

I. NON EGO CELARI POSSIM] Depraedicat suam peritiam rei amatoriae; quam non didicerit conjectando vel hariolando, sed ab ipsa Venere sit edoctus, vinclis ac verberibus probe domitus. Quocirca Marathum frustra disimulare Pholoës amorem. Cupidinem quoque acrius saevire in eos, qui reluctentur, & inviti ament. Confer, si voles, Propertium L. 1. Eleg. 9. & Ovidium L. 1. Amor. Eleg. 2. Ceterum varie scribitur hic locus: atque ideo varie exponitur. Achilles valde sibi probari ait, quod Aldus olim edidit,

Non ego celarim, possit quid nutus amantis.
 Credo, mirum ei videbatur, Latine dici ego celor. At Tullius saepenumero dixit. Agrariâ secundâ, C. 5. *Cum familiariter me in eorum sermonem insnuarem, ac darem; celabar, excludebar.* pro Cluent. C. 66. *Non est profecto de illo veneno celata mater: nihil est ab Oppiano sine consilio mulieris cogitatum.* Philipp. 2. C. 13. *Etenim vereor, ne aut celatum me illis ipsis non honestum, aut inviatum refugisse mihi sit turpissimum.* Albii nostri sensum ita extulit Propertius, eo quem indicavi loco, 5.

*Non me Chaoniae vincant in amore columbae,
 Dicere quos juvenes quaeque puella domet.
 Me dolor & lacrimae merito fecere peritum.*
 Haec sunt illa Veneris vincula & verbera, quibus noster suam peritiam debebat.

2. MITI LENIA VERBA SONO] quae amans amanti in aurem dicit. Jucundissime Horatius L. 1. Od. 9. 19.

*nec dulces amores
 Sperne puer, neque tu choreas,
 Donec virenti canities abest*

*Morosa, nunc & campus, & arcae
 Lenaeque sub noctem susurri
 Composita repetantur hora.*

Naso, de Pyramo & Thisbe, L. 4. Metam. 5. 83.

*Ad solitum coiere locum, tum murmure parvo
 Multa prius questi, statuunt, ut nocte silenti
 Fallere custodes, foribusque excedere tentent.*
 Theocritus Oarist. interprete Grotio nostro:
*Sic hilares illi, sic carmina laeta susurro
 Furtivos suadente toros alterna caneant.*

Propertius L. 1. Eleg. 11. 5. 13.

*Quam vacet alterius blandos audire susurros,
 Molliter in tacito litore compositam.*
 de nutibus amantium dictum est ad Eleg. 2. 5. 21.

3. NEC MIHI SUNT SORTES] Tria ponit divinandi genera: sortes five oracula, extispicinam, augurium. sic & L. 2. Eleg. 5. ad Apollinem, 5. 11.

*Tu procul eventura vides: tibi debitus augur
 Scit bene, quid fati provida cantet avis.
 Tuque regis sortes: per te praesentit haruspex,
 Lubrica signavit quum Deus exta notis.*

Propertius addit umbrarum evocationem, L. 4. Eleg. 1. 5. 99.

*Hoc neque arenosum Libyae Jovis explicat an-
 trum;
 Nec sibi commissos fibra locuta Deos.
 Aut si quis motas cornicis senserit alas:
 Umbra neque haec magicis mortua prodit
 aquis.*

Paullo aliter alii poetæ. Ovidius L. 1. Trist. Eleg. 8. 5. 49.

*Haec mihi non ovium fibrae, tonitrusve sinistra
 Linguae servatae pennave dixit avis.*

5 Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine verberibus.

De-

Lucanus, de Sexto Pompejo, L. 6. v. 424.
*Impatiensque morae, venturisque omnibus aeger,
Non tripodas Deli non Pythia consulit antra;
Nec quaevisse libet, primis quid frugibus alrix
Ore Jovis Dodona sonet; quis noscere fibra
Fata queat; quis prodat aves; quis fulgura
coeli*

*Servet, & Assyria scrutetur sidera cura;
Aut si quid tacitum, sed fas, erat.*

Tragicus Romanus Oedip. v. 390.

*Nec alta coeli quae levi penna secant,
Nec fibra vivis rapta pectoribus, potest
Cieere nomen. alia tentanda est via.*

*Ipsè evocandus noctis aeternae plagis
Emissus Erebo.*

Ambitiose, ut solet, Papinius L. 4. Theb. v. 496. cujus verba jam produximus ad Elcg. 2. v. 45. Parcissime magnus magister, qui nihil molitur ineptum, L. 3. Aen. v. 359.

*Trojugena interpres Divum, qui numina Phoebi,
Qui tripodas, Claris lauros, qui sidera sentis,
Et volucrum linguas, & praepetus omina pen-
nae.*

Albium nostrum ante oculos habuit arguti ille & amabilis ingenii nequam: *Vides me? nec aurguria novi, nec mathematicorum coelum curare soleo: ex vultibus tamen hominum mores conligo; & quum spaiantem vidi, quid cogites, scio.*

4. PRAECINIT EVENTUS] Gebhardus ex mendoso codice, qui *Promit & eventus* habebat, ita haec nobis concinnavit,

Promit & eventus non mihi cantus avis. quod quam bellum sit, ego quidem nescio: *praecinere* vero proprie dici scio. Tullius orat. de Harusp. respons. C. 10. *Quis est ex gigantibus illis, quos poetae serunt bellum Diis immortalibus intulisse, tam impius, qui hoc tam novo tantoque divino spiritu impleta, velut per furorem futura praecinerebat.* Lactantius L. 1. Divin. Instit. C. 4. ubi de Prophetis: *Atqui impleta esse impletique quotidie illorum vaticinia videmus: & in unam sententiam congruens divinationo docet non fuisse furiosos. Quis enim mentis emotae, non modo futura praecinere; sed etiam cohaerentia loqui possit?* L. Septimius

L. 3. Ephemer. belli Troj. C. 26. verbis Priami regis: *Ceterum se diversi partus quin uaginta filiorum patrem, beatissimum regum omnium habitum: at postremum Alexandri natalem diem evitare, ne Diis quidem praecinere, potuisse.* Tum, exposito reginae Hecubae viso, ita pergit: *Quae denuntiata cum ad perniciem publicam spectare haruspices praecinere, internèdandum editum partum placuisse.*

5. MAGICO RELIGATUM BRACHIA NODO] Salmastius hic defixionem intelligit, ac sortilegium, quo quis virile officium facere prohibeatur; ita, ut ipse *καταδεσπός* proprie ac Latine *magicus nodus* vocetur; Excer. Plin. p. 1089. Non dixisset, si ipsum poetam inspicere voluisset. Nam quae est haec collectio, aut quam sani capitis? Frustra de tuo amore me celas, o Marathe; frustra dissimulas. Non possum falli in his mysteriis, quae me perdocuit ipsa Venus, quo tempore magicis maleficiis funeravit partem illam mei, qua quondam Achilles eram. Profecto, si ita est ratiocinatus noster eques;

Jam populus vere sanos negat esse poetas.

Praeterea quis umquam dixit, defigendorum brachia religari, ipsosque verberibus multis mulcari? At recte jam olim bonus Cyllenius exposuit: *Est sensus, se omnes amatorios motus optime scire ex assiduo amoris usu.* Tum deinde: *Simpliciter intelligimus, nodo religatum brachia; quod est metaphoricòs, irretitum amoris recordia, ut ab amando se extricare non possit. Nodus magicus, est, inexplicabilis.* Non tam inexplicabilis, quam certo quodam ritu ex arcana magiae disciplina complicatus. Talis erat in medicina (ex qua natam magiam nemo veterum dubitavit) nodus ille, quem *Herculeum* vocabant. Plinius L. 28. C. 6. *Vulnera vero Hercules praeligare, mirum quantum ocyor medicina est. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quamdam habere utilem dicuntur.* Ipse Mercurii caduceus duobus ambiebat draconibus, mare & femina, media parte voluminis sui nodo Herculeo obligatis, docente Macrobio L. 1. Saturn. C. 19. Est autem hic imago poetica, ostendens amoris peritiam non posse comparari nisi multis ac gravibus laboribus atque acrumnis. Suspenditur a Venere amator, quo modo servi & noxii solebant; sed sine in nodum magica.

gicum constricto, ne posset renodari aut folvi. deinde crebris verberibus caeditur, ut addicat patientiam: hoc est, ut fastum ferat inmitis dominae. Hoc Venereum supplicium alii quoque poetae adluserunt. Propertius L. 3. Eleg. 23. V. 13.

Corruptus saevo Veneris torrebam abeno:

Vinctus eram versas in mea terga manus.

Horatius L. 1. Od. 27. V. 21.

Quae saga, quis te solvere Thessalis

Magus venenis, quis poterit Deus?

Vix inligatum te triformi

Pegajus expediet Chimaera.

Hi sunt nodi illi magici. Nec vero mirum videri cuiquam debet, si Dii Deaque decurrant ad opem ab artibus magicis petitam. Ipse ille cestus Veneris, quo uno plurimum pollebat supra omnes Deas, illecebris magicis erat refertus, si quid Homero credis, hunc balteum describenti L. 14. Iliad. V. 214.

Ἡ, καὶ ἀπὸ τῆς θεοφιν ἐλύσατο κέσων ἰμάτιον
Παιμίλον ἔνθα δὲ οἱ θελατῆρια πάντα τέ-
τυκτο·

Ἔνθ' ἐνὶ μὲν φιλόργης, ἐν δ' ἴμερος, ἐν δ' ἀα-
ρισῆς,

Πάσφρασις, ἧτ' ἔκλεψε νόον πύουα πῆρς φρο-
νόντων.

Eobanus vertit:

*Sic ait: & varium solvit de corpore ceston,
Quo praecineta fuit, quem circa pectus ha-
bebat.*

*Sunt in eo Veneres, omnesque Cupidinis artes;
Insunt illecebrae, sunt blandae verbera linguae;
Sunt joca, sunt risus, sunt gaudia, iurgia,
fraudes;*

*Insunt incautas capientia pharmaca mentes
Omnia, mortiferis sunt pocula plena venenis.*

Ex hoc fonte hauserunt Latini. Martialis L. 14. Epigr. 207.

Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston.

Ussit amatorem balteus iste Jovem.

& deridens Minucius Felix, aureus scriptor: Jovem [Homerus] narrat loro Veneris illectum, flagrantius, quam in adulteras soleat, cum Junone uxore concumbere. Valerius Flaccus, de Venere, cingulum suum precanti Junoni commodante, L. 6. V. 469.

nec passa precari

*Uterius, dedit acre decus, foecundaque mon-
stris*

*Cingula; non pietas quibus, aut custodia sa-
mae,*

*Non pudor: at contra levis & festina cupido,
Adflatusque mali, dulcisque labantibus error,
Et metus, & demens alieni cura pericli.*

Claudianus de Nupt. Honor. & Mar. V. 122.

gremio natum Cytherea removit:

Et crines festina ligat, peplumque fluentem

Allevat, & blando spirantem numine ceston

Cingitur, impulsus pluvius quo mitigat amnes,

Quo mare, quo ventos, irataque fulmina solvit.

Apulejus L. 2. Metam. *Licet Venus ipsa fuerit, licet omni Gratiarum choro stipata, & toto Cupidinum populo comitata, & balteo suo cineta, cinnama fragrans, & balsama rorans. Docte igitur ac perite hic cestus toover-riem dicitur principi vernaculae nostrae poetos Hoofdio in Cantilenis:*

*Als Venus in de spiegel zich ziet met dit sie-
raedt,*

*Zy wenscht geen tooverrieme, noch kranffe
tot haer baet.*

Alibi idem poeta hanc vim cesti agnovit in suavitae vocis & colloquii, exemplo Homeri:

Door toovertael doet zy, dat by de lieden

Gebodt gebedt, en bidden strekt gebieden.

Nec sola Venus ad artes magicas adcingebatur. Ipsae Parcae, quamvis fatorum dominae ac dispensatrices, magicis ritibus mortaliolum flamina ordiebantur. Certe in Meleagro ita fecisse testatur Naso L. 8. Metam. V. 451.

*Stipes erat: quem cum partus enixa jaceret
Thestias, in flammam triplex posuere sorores:
Staminaque impresso fasalia pollice nentes,
Tempora, dixerunt, eadem lignoque tibi que,
O modo nate, damus. quo postquam carmine
dicto*

Excessere Deae; flagrantem mater ab igne

Eripuit torrem: sparlitque liquenibus undis.

Tu lege sequentia, egregia & praeclara, sed mere magica. Neque abstinuit Juno, illa Deorum regina, diu Lucinae ope prohibens ut ne Alcmena partu levaretur, L. 9. Metam. V. 292.

*Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
Fessa malis, tendensque ad coelum brachia,
magno*

Lucinam Nixosque pares clamore vocabam.

Illam quidem venit, sed praecorrupta, meumque

Quae donare caput Junoni vellet iniquae.

Utque meos audit gemitus; subsedit in illa

Ante fores ara: dextroque a poplite laevum

Pressa genu, digitis intor se pectine junctis,

Sustinuit partus. tacita quoque carmina voce

Dixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.

Nec sane Alcmena jam erat tam diris cruciatibus ulterius ferendis, nisi oportuno mendacio subvenisset Galanthis ancilla.

Desine dissimulare. Deus crudelius urit,
 Quos videt invitos succubuisse sibi.
 Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
 Saepeque mutatas disposuisse comas?
 Quid succo splendente genas onerasse? quid ungues
 Artificis docta subsecuisse manu?

10

Fru-

ea sensit iniqua
 Nescio quid Junone geri: dumque exit, &
 intrat

Saepe forcs; Divam residentem vidit in ara,
 Brachiique in genibus diguis connexa tenentem:
 Et, Quaecumque es, ait, dominae gratiare;
 levata est

Argolis Alcmena: potiturque puerpera voto.
 Exsiluit, junctasque manus patefacta remisit
 Diva potens uteri. vinculis levor ipsa remissis.

Natonem interpretari voluisse videtur Plinius
 L. 28. C. 6. Adsidere gravidis, vel cum reme-
 dium alicui adhibeatur, digitis pestinatim inter
 se implexis, veneficium est; idque compertum
 tradunt Alcmena Herculem pariente. Pejus, si
 circa unum ambove genua. Item popliteis alternis
 genibus imponi. Ideo haec in conciliis ducum po-
 testatumve fieri vetuere majores, velut omnem
 actum impediencia. Vetuere & sacris votisque si-
 mili modo interesse. Hoc ante nos observavit
 Barthius ad Papin. L. 2. Achill. §. 159. cui
 tamen nihil propterea debere potest nostra
 industria. Sed ad rem. Non solum Lucinam
 hoc veneficio partum Alcmenae inhibuisse,
 sed etiam Parcas voluisse Junoni eadem ope-
 ra gratificari, ex Nicandro tradidit Antoni-
 nus Liberalis Fab. 29. ita ut jam secundum
 in facinore magico occupatas deprehendamus.
 Dii quoque marini haec arte Glaucum ex mor-
 tali piscatore numen aequoreum fecerunt.
 quam rem ipse Glaucus Scyllae denarrat L.
 13. Metam. §. 949.

Dii maris exceptum socio dignantur honore:
 Utque mihi, quaecumque feram, mortalia
 demant,
 Oceanum Tethynque rogant. Ego lustror ab
 illis:

Et purgante nefas novies mihi carmine dicto
 Pectora flumimbus jubeor supponere centum.
 Nec mora: diversis lapsi de fontibus amnes,
 Totaque vertuntur supra caput aequora no-
 strum.

Haecenus acta tibi possum memoranda referre:
 Haecenus & meminere: nec mens mea cetera sensit.

Quae postquam rediit; alium me corpore toto,
 Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.

Denique Circein quis ignorat? quam tamen
 Deam fuisse omnis tradidit antiquitas. Virgi-
 lius L. 7. Aen. §. 15.

Hinc exaudiri gemitus iraeque leonum,
 Vincula recusantium, & sera sub nocte rudentum:
 Saetigerique suos, atque in praesepibus urfi
 Saevire, ac formae magnorum ululare luporum:

Quos hominum ex facie Dea saeva potentibus
 herbis

Induerat Circe in voltus ac terga ferarum.

Ovidius L. 14. Metam. §. 276.

accipimus sacra data pocula dextra.

Quae simul areni sitientes hausimus ore,
 Et tetigit summos virga Dea dira capillos;
 (Et pudet, & referam) setis horrescere coepi.

initio libri ita dixerat:

Inde, manu magna Tyrrhena per aequora
 lapsus,

Herbiferos adiit colles, atque atria Glaucus

Sole satas Circes, variarum plena ferarum.

Quam simul adspexit; dicta acceptaque salute,

Divae, Dei miserere, precor: nam sola levare

Tu potes hunc, dixit, (videar modo dignus)
 amorem.

Plinius L. 25. C. 2. Certe quid non replevere
 fabulis Colchis Medea, aliaeque, in primis Ita-
 lia Circe, Diis etiam adscripta?

II. QUID FUCO SPLENDEnte COMAS OR-
 NARE] de comis jam habuimus: itaque scri-
 bendum genas, quod libri veteres servarunt.
 Scaliger legebat, Quid succo splendente genas
 onerasse? Verissime. etiam Gebhardus succo
 invenerat in quinto Palatino; & nos in no-
 stro tertio. in aliis est succo. Succus splendens
 est crassius sputum ex madido pane, quo in-
 linebantur genae. Tu Scaligerum vide, &
 Salmasium ad haec verba Spartiani Hadrian.
 C. 4. Corrupisse eum Trajani libertos, curasse
 delicatos, eosdemque saepe levissime, per ea tem-
 pora, quibus in aula familiarior fuit, opinio
 multa firmavit. Viderat aliquid Domitius Cal-
 derinus.

Frustra jam vestes, frustra mutantur amictus,
Ansaque compressos colligit arra pedes.

15 Ipsa

derinus, ut erat acuto ingenio, L. 3. Observ. sed sic quasi per nebulam viderat.

12. UNGUES ARTIFICIS DOCTA SUBSECUISSSE MANU] Andreas Dacerius, exponens hunc Horatii locum, L. 1. Epist. 7. §. 50.

conspexit, ut ajunt,

*Adrasum quemdam vacua tonsoris in umbra,
Cultello propriis purgantem leniter ungues.*

Dacerius, inquam, notat, non nisi tenuiores hoc sibi ipsos officium praestitisse; honestiores vero fuisse usos opera tonsoris, aut servi a cubiculo: matronas autem folis ancillis cubicularibus. *Les Dames*, (inquit) *se servoient pour cela de leurs femmes de chambre*. idque ut evincat, producit hoc ipsum distichon nostri poetæ, atque ita interpretatur: *Pourquoy peindre vos cheveux? pourquoy vous faire couper les ongles par une femme adroite?* Denique addit pro valido argumento: *Porcia s'estant coupée un jour en se faisant les ongles, Brutus la gronda d'avoir fait l'office de sa femme de chambre*. Multa hic peccantia, quæ verius tradiderat Theodorus Marcilius nostras in Quotidianis ad Horatium, unde sunt exscripta. Nolo in singulis morari: sed nimis miror, qua ratione Marathus de adolescentulo factus fit nova mulier. Deinde nec Porcia tonsotricis cultello usâ fuit, sed tonsoris. *μαχαίριον ᾧ τὰς ὀνυχὰς οἱ κρεεῖς ἀφαιροῦσιν*, cultellum quo ungues rescindere tonsores solent, vocat Plutarchus in Bruto. Neque vero ungues illo sibi subsecuisse tradit, sed vulnus altum in femore infixisse, unde multa vi sanguinis effluente ingens secutus fit dolor, & febris magna cum horrore. Sed Valerium audiamus Maximum; nam eum potius sequi videtur Dacerius; L. 3. C. 4. *Egresso cubiculum Bruto, cultellum tonsorium quasi unguium rescandorum causa poposcit, eoque velut forte elapso se vulneravit. Clamore deinde ancillarum in cubiculum revocatus Bruius, objurgare eam coepit, quod tonsoris praecepisset officium. Neque hinc ancillam conseceris tonsotricem. Horatii interpres Harlemensis, ut videas & Gallice scire & Tibullum praeclare intelligere, sic scripsit: *Viles tantum ungues sibi curtabant. Caeteri per tonsorem, aut cubicularium servum. Plautus Aul. 4, 2.**

*Quin ipsi pridem tonsor ungues dempserat;
Collegit, omnia abstulit praefergmina.*

Tibullus L. 1. El. 8. ait Dominas suos ungues Artificis docta subsecuisse manu. Huic homini si credimus, jam miser ille Euclio inter fortunatos census fuerit oportet; ne quid de Maratho addam. Quanto satius erit, ex ipsis fontibus haurire, quam e lacunis aliquam captare turbidam ac limosam! Nunc e folis unguibus existimare licet de toto leone.

13. FRUSTRAM JAM VESTES, FRUSTRAM MUTANTUR AMICTUS] *vestes* sunt indumenta interiora; *amictus*, quidquid vestibus superinjicitur. Cicero L. 2. de Divinat. C. 69. *Quid naturae copulatum habuit Alcibiadis, quod scribitur, somnium? qui, paullo ante interitum, visus est in somnis amicæ esse amictus amiculo. Is cum esset projectus inhumatus, ab omnibusque desertus jaceret; amica corpus ejus texit suo pallio.* L. 3. de Orat. C. 32. de Hippia Eleo, gloriante non solum de cognitione omnium artium liberalium atque ingenuarum, sed annulum, quem haberet, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, se sua manu consecisse. Catullus, de Ariadna a Theseo relicta, Carm. 61. §. 64.

Non contestata levi velatum pectus amictu.
deinde ibid. §. 266.

*Talibus amplissime vestis decorata figuris
Polvinar complexa suo velabat amictu.*

Maro, de Charonte, L. 6. Aen. §. 301.

Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
de Amata, L. 12. §. 602.

*Multaque per moestum demens effata furorem,
Purpureos moritura manu discindit amictus.*

Ovidius L. 3. Pontic. Epist. 8. §. 7.

*Purpura saepe fulgens praetexit amictus:
Sed non Sarmatico tingitur illa mari.*

Et L. 14. Metam. §. 260. de Circe:

*Excipiunt famulae, perque atria marmore lecta
Ad dominam ducunt. pulcro sedet illa recessu,
Solenni solio; pallamque induta nitentem,
Insuper aurato circumvelatur amictu.*

Rationem vocabuli reddit Varro Lib. 4. de L. L. *Ut amictum amictus dictum, quod amictum, id est circumjectum.* Atque etiam intralationibus servarunt, ut amictus & amictus verba de re exteriori dicerentur. Maro L. 1. Aen. §. 412.

*At Venus obscuro gradientis aere sepsit;
Et multo nebulæ circum Dea sudat amictu.*

- 15 Ipsa placet, quamvis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda comferit arte caput.
Num te carminibus, num te pollentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?

Can-

rum *ŷ.* 516.

*Diffimulant; & nube cava speculantur amicti,
Quae fortuna viris, classem quo litore linquant,
Quid veniant.*

Catullus Carm. 60. *ŷ.* 70.

Ego viridis algida laeae nive amicta loca colam?

Horatius L. 1. Epist. 16. initio:

*Ne percunsteris fundus meus, optime Quinti,
Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivae:
Pomisne, an pratis, an amicta vitibus ulmus.*

Ovidius L. 3. Pontic. Epist. 8. *ŷ.* 13.

Non hic pampineis amicitur vitibus ulmus.

14. ANSAQUE COMPRESSOS COLLIGAT ARTA PEDES] Lipsii excerpta, teste Douza, habebant colligit; haud paulo elegantius, atque etiam Latinus. habent & plurimi alii libri, qua scripti, qua antiquitus casi. *Colligere* est contrahere, coërcere, in angustum cogere. Maro L. 1. Aen. *ŷ.* 320.

Namque humeris de moreabilem suspenderat arcum

*Venatrix, dederatque comam diffundere ventis;
Nuda genu, nodoque sinus collecta fluentis.*

apud eundem Furia illa, L. 12. *ŷ.* 862.

Alitis in parvae subitam collecta figuram.

eodem libro, *ŷ.* 491.

*Subsiliit Aeneas, & se collegit in arma,
Poplite subsidens. apicem tamen incita summum*

*Hasta tulit, summasque excussit vertice cristas.
tralate Propertius; ad Maecenatem, L. 3. Eleg. 7. *ŷ.* 29.*

Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras.

Apulejus Apolog. *Quantulacumque haec tibi videntur, multa etiam & nimia arborior, & cupio me ad pauciora coërcere, tanto beatior futurus, quanto collectior. Hinc collecta dicuntur, quae intra modulum suum ac decorem rediguntur. Papinius L. 2. Silv. 1. *ŷ.* 43.*

*O ubi purpureo suffusus sanguine candor?
Sideretique orbes, radiataque lumina caelo,
Et castigatae collectae modestia frontis?*

ita hic pedes collecti sunt exigui, hoc est formosi. Naso L. 3. Amor. Eleg. 3. in puellam perjuram, nec tamen perjurio debilitatam, *ŷ.* 7.

Pes erat exiguus: pedis est artificiosa forma.

Longa decensque fuit: longa decensque manet.

15. IPSA PLACET] ita Florentinus codex, & Colinaei editio: melius quam *illa*, quod est in omnibus fere libris. Vide quae Gebhardus notavit ad tertiam hujus libri Elegiam, *ŷ.* 2. & L. 1. Crepund. C. 9. breviter tetigerat Servius ad Virgil. Eclog. 4. *ŷ.* 43.

17. PALLENTIBUS HERBIS] Jam olim viderunt docti homines, melius legi *pollentibus*; ita enim vim atque efficaciam herbarum monstrari. Tamen Jo. Isacius Pontanus contra venit, & herbas maleficas veteribus seu poetis *pallentes* nuncupari animadvertit, ideo quod pallorem imo letum denique concilient, Not. ad Macrob. L. 5. Saturn. C. 19. Examinabit ejus rationes qui volet: neque enim examinandum reliquit nihil. Nos interea, quid veteres seu poetae pro herbis *pollentibus* attulerint, inquiremus. absit modo cavillatio scholastica, quae in demonstranda literarum a atque o vicinitate occupetur. Naso L. 7. Metam. *ŷ.* 196.

*Tuque triceps Hecate, quae coeptis conscia nostris
Adjutrixque venis; cantusque arcesque magarum;*

Quaeque magas, Tellus, pollentibus instruis herbis.

& L. 2. Fastor. *ŷ.* 425.

Nupta, quid exspectas? non tu pollentibus herbis,

Nec prece, nec magico carmine mater eris.

Lucanus L. 6. *ŷ.* 685.

*Tunc vox, Lethicis cunctis pollentior herbis
Excantare Deos, confundit murmura primum
Dissona, & humanae multum discordia lingua.*

Claudianus L. 1. in Rufin. *ŷ.* 152.

Nec me latuere sistentis

*Arboribus succi, funestiarumque potestas
Herbarum, quidquid letali germine pollens
Caucasus, & Scythicae vernant in carmina rupes,*

Quas legit Medea ferox, & callida Circe.
Alia voce, sed idem significante, *potentes* dicuntur herbae. Virgilius L. 7. Aen. *ŷ.* 19.

Quos

Cantus vicinis fruges traducit ab agris:

20 Cantus & iratae detinet anguis iter.

Can-

*Quos hominum ex facie Dea saeva potentibus
herbis
Induerat Circe in voltus ac terga serarum.*
& L. 12. v. 402.

*ille retorto
Paeonium in morem senior succinctus amictu,
Multa manu medica Phoebeque potentibus her-
bis*

Nequicquam trepidat.
Naso L. 4. Metam. v. 49.
*Nais an ut cantu, nimiumque potentibus her-
bis,*

*Verterit in tacitos juvenilia corpora pisces:
Donec idem passa est.*
apud eundem Glaucus L. 14. v. 14.

*Quanta sit herbarum, Titan, potentia nulli
Quam mihi cognivimus; qui sum mutatus ab illis.*
Lucanus L. 9. v. 893.

*gens unica terras
Incolit a saevo serpentum innoxia morsu,
Marmaridae Psylli: par lingua potentibus herbis.*
Papinius L. 3. Theb. v. 399.
*Vulnera dum lymphis Epidaurius eluit Idmon,
Nunc velox ferro, nunc ille potentibus herbis
Mitior.*

Quin etiam fortes vocantur, & operosae, atque
expugnaces; & a virium excellentia celebrantur.
Ovidius fragm. de Medicam. faciei, v. 35.

*Sic potius nos uret amor, quam fortibus herbis,
Quas maga terribili subfecat arte manus.*
L. 14. Metam. v. 21.

*At tu, sive aliquid regni est in carmine; car-
men*

*Ore move sacro: sive expugnacior herba est;
Ut ere tentatis operosae viribus herbae.*
& deinde v. 68.

*Flevit amans Glaucus: nimiumque hostiliter
usae
Viribus herbarum fugit connubia Circes.*

Plinius L. 24. C. 17. *Anacamperotem* [ad-
ject] *celeber arte Grammatica paullo ante, cujus
omnino tactu redirent amores, vel cum odio de-
positi.* Denique, quod ego pro non tenui ti-
bicine reputo, *pollentibus herbis* hic legisse ad-
paret virum suae aetatis doctissimum Joachi-
mum Camerarium, Comment. de generibus
Divinationum p. 106.

18. DEVOVIT TACITO TEMPORE NOCTIS
ANUS] *herbis & carminibus mentem tuam ex-
cantavit, & adegit ut amares. Sane in ab-*

*sentes valere has detestabiles amorum inlece-
bras statuebant. Virgilius L. 4. Aen. v. 488.*

*Haec se carminibus promittit solvere mentes
Quas velit; ast aliis duras immittere curas.*
Horatius Epod. 5. v. 73.

*Non usitatis, Vare, potiombus,
O multa feturum caput,
Ad me recures: nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.*

Juvenalis Sat. 6. v. 609.
*Hic magicos adfert cantus; hic Thessala vendit
Philtrea, quibus valeat mentem vexare mariti,
Et solea pulsare nates. Quod desipis, inde est;
Inde animi caligo.*

Hoc autem totum verbo proprio *devovere* ad-
pellabant. Maro L. 1. Aen. v. 712.

*Praecipue infelix pesti devota suturae
Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo
Phoenissa, & puero pariter donisque movetur.*
puer ille erat Cupido, pueri Alcantii vultum
indutus, qui miserae reginae occultum inspi-
raret venenum. Male vir magnus hunc quo-
que Albii nostri versum accipi jubet de defi-
xione, qua Veneris negotium impeditur. Quod
si tale quid excidisset Batavo cuiuspiam homi-
ni, aut Germano; mediusfidius nec Salus
ei esse saluti potuisset, si vel maxime voluisset.

Sed vos, Trojgenae, vobis ignoscitis.

19. CANTUS VICINIS FRUGES TRADUCIT AB
AGRIS] Nihil hic mutandum: minime omnium
verbum *traducit*, quod verbum bene interpre-
tatur Scaliger, post Cyllenium. *excantare* hoc
vocabant, & *pellicere*. Vide notata nobis ad
Propert. L. 3. Eleg. 2. v. 49. Olympius Ne-
mesianus Ecl. 4. v. 71. de Mycale faga:

*Cantavit, quod Luna timet, quo rumpitur
anguis,*

*Quo currunt scopuli, migrant sata, vellitur
arbos.*

Noli rejicere, aut pro nihilo putare testimo-
nium poeticum. Erant in hanc rem & leges
latae, & judicia publica constituta: ne tu nu-
gas putes. Plinius L. 18. C. 6. C. *Furius Cre-
sinus* e servitute liberatus, cum in parvo ad-
modum agello largiores multo fructus perciperet,
quam ex amplissimis vicinitas, in invidia ma-
gna erat, cum fruges alienas pelliceret *veneficiis*.
*Quamobrem a Sp. Albino curuli die dicta, me-
tuens damnationem, cum in suffragium tribus
oporteret ire, instrumentum rusticum omne in-*

Cantus & e curru Lunam deducere tentat;
 Et faceret, si non aera repulsa fonent.
 Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid herbas?
 Forma nihil magicis utitur auxiliis.
 25 Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
 Oscula, sed femori conseruisse femur.

Nec

forum attulit, & adduxit filiam validam, atque (ut ait Piso) bene curatam ac vestitam, ferramenta egregie facta, graves ligones, vomeres ponderosos, boves saturos. Postea dixit: *Veneficia mea, Quirites, haec sunt: nec possum vobis ostendere, aut in forum adducere lucubrationes meas, vigiliasque, & sudores. Omnium sententiis absolutus itaque est.* Aurelius Augustinus L. 8. de Civitate Dei C. 19. Porro adversus magicas artes, de quibus nimis infelices & nimis impios etiam gloriari libet in nomine daemonum, ipsam publicam lucem testem citabo. Cur enim tam graviter ista plebuntur severitate legum, si opera sunt numinum colendorum? An forte istas leges Christiani instituerunt, quibus artes magicæ puniuntur, secundum quem alium sensum, nisi quod haec maleficia generi humano perniciose esse non dubium est? At poëta clarissimus:

Testor cara Deos, & te, germana, tuumque
 Dulce caput, magicas invitam accingier artes.
 Illud etiam, quod alio loco de his artibus dicit:

Atque satas alio vidi traducere messes.

Eo quod hac pestifera scelerataque doctrina fructus alieni in alias terras transferri perhibentur, nonne in duodecim tabulis, id est, Romanorum antiquissimis legibus, Cicero commemorat esse conscriptum, & ei, qui hoc fecerit, supplicium constitutum? ipse Apulejus Apolog. *Magia ista, quantum ego audio, res est legibus delegata, jam inde antiquitus duodecim tabulis propter incredandas frugum illecebras interdicta.*

20. CANTUS ET IRATAE DETINET ANGUIS ITER] ita nostri quinque, & omnes Statiani. Lipsius conjiciebat, vehementer amplectente Douza,

Cantus & irati detinet amnis iter.

Sed non est conjecturae hic locus, siquidem ipsam Albii manum habemus, teste Sosipatro Charisio L. 1. Inst. Gram. p. 70. *Anguis cum sit masculini generis, dixerunt tamen & feminini; ut Tibullus, Iratae detinet anguis iter.* & Ovidius, *Mediae Marfis finduntur can-*

tibus angues. & Varro *Atacinus, Cujus ut adspexit torta caput angue revinctum.*

21. CANTUS ET E CURRU LUNAM DEDUCERE TENTAT] Nihil notius ac frequentius & in Poëti & in Historia antiqua. Plenae quoque Criticorum commentationes: in quibus eminet Jo. Lud. de la Cerda Not. ad Virgil. Eclog. 8. v. 69. *Hic tibi unus omnium instar esto.*

22. ET FACERET, SI NON AERA REPULSA SONENT] imo fieri omnino credebant. Seneca Hippol. v. 418.

Sic te lucidi vultus ferant,

Et nube rupta cornibus puris eas.

Sic te regentem frena nocturni aetheris

Detrahere numquam Thessali cantus queant.

Ideo aera pullabant, quorum tinnitu auxiliari credebant minui ac levari Lunae anxios labores. Satis diu regnavit haec fatua superstitio: nam & Christianos magno clamore ac vociferatione succurrisse Lunae deficienti, cum justissima indignatione ostendit atque acriter increpat S. Maximus, episcopus Taurinensis, homilia de defectu lunae, p. 245. edit. Rainaudi. Nec fanius, quam Graeci veteres & Romani, hodie sapiunt vel Turcae, vel Persae, vel Christiani Syri: quorum ritus aut nihil aut perperam ab antiquis diversos describit vir & natalibus & ingenio nobilissimus Petrus della Valle Itiner. Turcici Epist. 14. p. 352. Persici Epist. 3. p. 83.

26. FEMORI CONSERUISSE FEMUR] quamvis nihil mutent libri, tamen Achilles mendum hic latere suspicabatur, & legendum *femini conseruisse femur*, permotus auctoritate Fl. Charisii, ita scribentis L. 1. p. 66. *Hoc femur hujus femoris; sed frequenter hujus feminis huic femini dictum est, & pluraliter femina quam femora.* Ideoque & Tibullus hoc ipsum erudite custodit, cum dicit, *Implicuitque femur femini.* Tum postilla p. 105. *Femini. Tibullus, Implicuitque femur femini. non femori; quasi sit hoc femur hujus feminis. semen enim nominativo, ut semen, necdum legimus a veteribus*

ribus

Nec tu difficilis puero tamen esse memento :

Persequitur poenis tristia facta Venus.

Munera ne poscas : det munera canus amator ,

30 Ut foveas molli frigida membra sinu.

Carior est auro juvenis , cui levia fulgent

Ora , nec amplexus aspera barba terit.

Huic

ribus adfertum. Super declinatione controversiam non movebo : quamquam scio nominativum *femen* Priscianum agnovisse L. 6. p. 701. & Captum in deperditis libris Eucleati Sermonis, indice Servio grammatico ad L. 10. Aen. v. 344. & 788. Ceterum ego Charistum memoria lapsum puto ; neque hoc hemistichium Tibulli fuisse arbitror, sed potius alterius cujusdam poetæ ; fortasse Cornelii Severi, cujus hos versus citaverat paullo ante,

*Igneæ nam coelo ducebat sidera Phoebe,
Fraternis successor equis.*

Certe poetæ Latinos Albio nostro suppare, *femori* & *femoris* dicere non horruisse, vel unus Naso abunde ostenderit. sic L. 1. Amor. Eleg. 4. v. 43.

*Nec femori committe femur, nec crure cohaere :
Nec tenerum duro cum pede junge pedem.*

L. 3. Eleg. 7. v. 10.

*Osculaque inseruit cupidae lætantiæ linguæ :
Lascivum femori supposuitque femur.*

L. 14. Metam. de Scylla in monstrum marinum deoedatâ, v. 64.

Et corpus quaerens femorum, crurumque, pedumque,

Cerberæos rictus pro partibus invenit illis.

Tamen si quis ab Achille mavult stare, confluat ille magnum nostrum Vossium L. 1. de Analog. C. 47. & Barthium L. 4. Adv. C. 21. L. 59. C. 16.

28. PERSEQUITUR POENIS TRISTIA FACTA VENUS] in multis libris est *Prosequitur* : quod non possum probare. Caesar L. 7. bell. Gall. C. 38. *Si quid in nobis animi est, persequamur eorum mortem, qui indignissime interierunt ; atque hos latrones interficiamus.* Cicero Accus. 5. in Verr. C. 58. *Si quis rex, si qua civitas exterarum gentium, si qua natio fecisset aliquid in civem Romanum ejusmodi, nonne publice vindicaremus ? non bello persequeremur ?* Cato apud Sallustium Catilin. C. 52. *Cetera maleficia tum persequare, ubi facta sunt : hoc, nisi provideris ne accidat, ubi evenit, frustra judicium implores.*

30. UT FOVEAT MOLLI FRIGIDA MEMBRA SINU] in codice Archiepiscopi Eboracensis, omnium Tibullianorum vetustissimo, erat *foveas*. Rectissime. Puella ideo accipit, ut sinu suo calente foveat canum ac frigidum amatorem. Vidit, & notavit, Nicolaus Heinsius. sic & alii poetæ elegantes. Propertius L. 2. Eleg. 18. v. 37.

*Alterâ me cupidis teneat foveatque lacertis,
Alterâ si quando non sinit esse locum.*
ibidem Eleg. 14. v. 11.

Illum sæpe suis decedens fovit in ulnis.
nostrer supra Eleg. 7. v. 6.

*Jam mihi tenduntur castes : jam Delia furtim
Nescio quem tacita calida nocte fovet.*

Maro L. 1. Aen. v. 692.

At Venus Aescanio placidam per membra quietem

*Invigat, & fotum gremio dea tollit in altos
Idaliæ lucos.*

Joannes Jovianus Pontanus Parthenopæi L. 1. Carm. 3.

*Fannia solve fores, mea Fannia, Fannia quaeso
Solve fores, quaeso Fannia solve fores.*

*Et me, quem gelidus Boreas contraxit, & imber,
In tepido foveas, dulcis amica, sinu.*

Georgius Buchananus Eleg. 7.

*Hoc facit, ut pigros senio tardosque podagra
illa sacerdotis impatienter amet.*

*Sustinet amplexu demortua membra fovere,
Molliaque ad canas oscula ferre comas.*

nostrer Grotius Eleg. 6.

Quam juvat insomnem ventos audire gementes,

*Tutaque in angusto membra levare toro,
Et dominam fovisse sinu, si nocte suprema*

Frigidus hibernas moverit Auster aquas !
Hoc ita extulerat Cn. Matius in Mimiambis,
Sinuque amicam rescire frigidam caldo.

sic autem nostrer Tibullus L. 1. Eleg. 1. v. 39.

*Quam juvat inimites ventos audire cubantem,
Et dominam teneo devinuisse sinu.*

& Tibullo propior Albinovanus ad Liviam Aug. v. 96.

- Huic tu candentes humero suppone lacertos;
 Et regum magnae despiciantur opes.
 35 At Venus inveniet puero succumbere furtim,
 Dum tumet, & teneros conferit usque sinus:
 Et dare anhelanti pugnantibus uvida linguis
 Oscula, & in collo figere dente notas.
 Non lapis hanc, gemmaeque juvent, quae frigore sola
 40 Dormiat, & nulli fit cupienda viro.

Heu

*At miseranda parens suprema neque oscula
 fixit,*

Frigida nec fovit membra tremente sinu.

37. PUGNANTIBUS HUMIDA LINGUIS OSCULA] Nic. Heinſius uvida oscula legebat. Recte, ni fallor. sic uida oscula, Martialis exemplo, dixit noſter Secundus, atque etiam irrigua, plus ſemel in delicatiffimis Baſiis. uvere autem, & uveſcere, & uvens, & uvidum locis innumeris corruperunt librarii ſcribae in humere, humeſcere, humens, humidum. Exemplis luculentis oſtenderunt Jo. Fredericus Gronovius Diatr. ad Papin. Silv. C. 23. & Nic. Heinſius ad Ovid. L. 3. Amor. Eleg. 5. v. 6. Horatius L. 1. Od. 5. v. 14.

*me tabula ſacer
 Votiva paries indicat uvida
 Suspendiſſe potenti
 Veſtimenta maris Deo.*

quem locum ſatis mature fuiſſe maculatum teſtantur Scholia antiqua, his verbis: uvida] melius quam humida. Sunt autem Helenii Acronis. In priore noſtri hemiſtichio anhelatim habent nonnulli libri. Quae vocula ſi legitime percuſſa eſt, jam uno adverbio locupletior erit Latinus ſermo.

38. IN COLLO FIGERE DENTE NOTAS] dictum ſupra ad Eleg. 7. v. 14.

39. NON LAPIS HANC GEMMAEQUE JUVENIT] Ita ſolebant ſeparatim efferre, ubi ſermo erat de unionibus & gemmis. nam uniones, ſive margaritae, peculiariter lapides dicuntur. Horatius L. 3. Od. 24. v. 48.

*Vel nos in Capitolium,
 Quo clamor vocat & turba ſaventium,
 Vel nos in mare proximum
 Gemmas, & lapides, aurum & inutile
 Summi materiem mali
 Mittamus.*

Ovidius fragm. de medicamine faciei, v. 19.

*Vultis odoratos poſitu variare capillos:
 Conſpicuam gemmis vultis habere manum.
 Induitis collo lapides Oriente paratos:
 Et quantos oneri eſt aure tuliſſe duos.*

& L. 1. Art. Amat. v. 432.

*Quid, cum mendaci damno moeſtiſſima plorat,
 Elapſusque cava fingitur aure lapis?*

Tragicus Latinus Hippol. v. 391.

*Cervix monili vacua; nec niveus lapis
 Deducat aures, Indici donum maris.*

& Herc. in Oeta v. 662.

*Conjux modico nupta marito
 Non diſpoſito clara monili
 Geſtat pelagi dona rubentis;
 Nec gemmiferas detrahit aures
 Lapis Eoa lectus in unda.*

Silius L. 12. v. 231.

Quale micat ſemperque novum eſt, quod Tiburis aura

*Pafcit ebur; vel qui miro candoris honore
 Lucet in aure lapis, rubris advectus abundant.*

Martialis L. 11. Epigr. 50.

Nunc plorat ſpeculo fallax ancilla relicto:

Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis.

Curtius L. 8. C. 9. *Aurum flumina vehunt,
 quae leni modicoque lapſu ſegnes aquas ducunt.*

Gemmas margaritaeſque mare litoribus infundit. — Lapilli ex auribus pendent; brachia

quoque & lacertos auro colunt, quibus inter populares aut nobilitas aut opes eminent.

Julius Solinus C. 56. Polyhiſt. *Margaritae legunt plurimas maximaeſque. Conchae ſunt, in quibus*

hoc genus lapidum requiritur. &c. Arnobius L. 2. *Idcirco animas miſt, ut divini ponderis*

& gravitatis oblitae gemmas, lapillos, margaritae caſtitatis diſpendio compararent? conſpiciendis quaerent corporibus fucos? inneſcerent

his colla? laminas perunderent aurium? Spartianus quoque diſcrevit Hadr. C. 3. Quare adama-

mante gemma, quam Trajanus a Nerva acceperat, donatus, ad ſpens ſucceſſionis eractus eſt.

Heu sero revocatur Amor, seroque juvenas,

Quum vetus infecit cana senecta caput.

Tum studium formae: coma tum mutatur, ut annos

Disfimulet viridi cortice tincta nucis.

45 Tol-

41. SEROQUE JUVENTA] scribe *juventas*, ut pridem Heinsius monuit. & sic potior pars librorum. de ipsa voce dictum est supra ad Eleg. 4. v. 33. Sero autem fieri dicuntur, quae frustra fiunt, amissa temporis occasione. Plautus Menaechm. Act. 5. Sc. 6. v. 31.

nunc fores pultabo, adesse ut me sciat, Atque ut eum ex hoc saltu damni salvom ut educam foras.

Sed metuo, ne sero veniam, depugnato praelio. Terentius Heaut. Act. 2. Sc. 3. v. 103.

Clit. Syre, dic modo

Verum. Syr. age modo: hodie sero ac nequicquam voles.

Sallustius, apud Servium ac Junium Philargyrium, *Serum bellum in angustiis futurum.* Caesar L. 5. bell. Gall. C. 19. *Contra ea Titurius, sero facturos clamitabat, quum majores manus hostium, adjunctis Germanis, convenissent; aut quum aliquid calamitatis in proximis hibernis esset acceptum.* Naso Remed. Amor. v. 91.

Principiis obsta. sero medicina paratur,

Cum mala per longas convaluere moras.

Martialis L. 1. Epigr. 16.

Non est, crede mihi sapientis dicere, Vivam.

Sera nimis vita est crastina: vive hodie.

Et L. 8. Epigr. 44.

Titulle moneo, vive semper; hoc serum est:

Sub paedagogo coeperis licet, serum est.

At tu, miser Titulle, nec senex vivis.

Seneca Hippol. v. 595. Phaedrae verbis:

magna pars sceleris mei

Olim peracta est. serus est nobis pudor.

Huc pertinet dictum Horatii elegans atque urbanum in homines quosdam perverse doctos, atque ideo insolentes, nec quidquam recte facientes, L. 1. Sat. 10. v. 21.

At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis

Miscuit. O sero studiorum! quine putetis

Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti

Contigit.

Apulejus Apolog. Ceterum, quamobrem plurimos jam pisces cognoverim, quorumdam adhuc nescius esse nolui, discat Aemilianus, quoniam usque adeo rebus meis curat, quamquam est jam praecipiti aervo, & occidua senectute, tamen si videtur, suscipiat doctrinam, seram plane, &

postumam. Hinc nata adagia, *Sero venisti; Sero sapiunt Phryges; Sera est in fundo parsimonia.* &c.

42. QUUM VETUS INFECIT CANA SENECTA CAPUT] pariter Albius noster L. 2. Eleg. 2. v. 20.

dum tarda senectus

Inducat rugas, inficiatque comas.

& Naso L. 4. Trist. Eleg. 8. v. 2.

Fammea cyneas imitantur tempora plumas;

Inficit & nigras alba senecta comas.

Eleganter ac poetice fingitur senectus cano colore inficere ac tingere capillos, quae tamen revera omnem capillitii colorem demit & tollit ob caloris nativi penuriam. Itaque idem ille Naso & magis vere nec minus eleganter cecinit L. 3. Art. Amat. v. 163.

Femina canitiem Germanis inficit herbis;

Et melior vero quaeritur arte color.

Aelius Spartianus Hadr. C. 20. *Illud quoque innotuit, quod, cum cuidam canescenti quiddam negasset, eidem iterum petenti, sed infecto capite, respondit, Jam hoc patri tuo negavi.* Horatius verbum *inficiendi* transtulit ad pallorem; qui non minus e vultu colorem dergit, quam canities e capillis; Epod. 7. v. 15.

Tacent: & ora pallor albus inficit,

Mentesque percussae stupent.

Paullo vrecundius magnus magister L. 4. Aen. v. 499.

Haec effata silet: pallor simul occupat ora.

Id quod Servius factum dicit, ex conscientia cogitatae mortis. Ergo ex horrore, sanguinem cunctum ad cordis sedem intus revocante. Nec alia causa pallendi erat conjurata illis apud Flaccum, nisi obstinata libido perdendi rempublicam. Proprie posuit noster Eques L. 3. Eleg. 4. v. 32.

Ut juveni primum virgo deducta marito

Inficitur teneras ore rubente genas.

Ceterum *vetus Albi caput* pulcre expressit Horatius Epod. 8. v. 3.

Cum sit tibi dens ater, & rugis vetus

Frontem senectus exaret.

43. TUM STUDIUM FORMAE EST] sequitur in proximo hexametro, *Tollere tunc cura est.* quae numerorum similitudo est indigna dul-

- 45 Tollere tunc albos cura est a stirpe capillos,
Et faciem demta pelle referre novam.
At tu dum primi floret tibi temporis aetas,
Utere. non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque. puero quae gloria victo?
50 In veteres esto dura, puella, senes.
Parce precor tenero. non illi sontica caussa est;
Sed nimius luto corpora tangit amor.

Vel

dulcissimo poeta, atque inconcinna, ne dicam puerilis. Sed hoc loco verbum substantivum aberat a Sfortiano Statii, itemque a libro Colbertino: & si quid ego hic sapio, jure merito abesse debet.

43. 44. COMA TUM MUTATUR, UT ANNOS DISSIMULET VIRIDI CORTICE TINCTA NUCIS] non ut in atrum colorem abeat; sed ut rufescat, & flava fiat: Plinius L. 15. C. 22. *tinguntur cortice earum lanae, & rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis. Id compertum insectis tractatu manibus.* Ceterum in uno Anglicano erat *Disimulat*: quod rectum erit, si levi mutatione scribas, & *annos*. sed ego vulgatam malo. Hoc artificium vertendi comas, *fuscare* vocabant. Aufonius Epigr. 17.

*Canus rogabat Laidis noctem Myron:
Tulit repulsam protinus.*

*Causamque sensit: & caput fuligine
Fucavit atra candidum.*

Serenus Samonicus sect. 5.

*Quos pudet aetatis longae, quos sancta senectus
Offendit, cupiunt properos abscondere canos,
Et nigrum crinem fucō simulare dolo.*

Julius Solinus Polyhist. C. 55. *Indis omnibus longa & promissa caesaries, non sine fucō caerulei aut crocei coloris.* Propertius L. 2. Eleg. 14. v. 27.

*Nunc etiam insectos demens imitare Britannos,
Ludis & externo tineta nitore caput.*

*An, si caeruleo quaedam sua tempora fucō
Tinixerit, idcirco caerulea forma bona est?*

45. TOLLERE TUNC CURA EST ALBOS A STIRPE CAPILLOS] in priore Wittiano, in uno Anglicano Heinssii, itemque in excerptis codicis Laudiani, sic legebatur:

Tollere tunc albos cura est a stirpe capillos. quam verborum collocationem quo minus vulgatae scripturae praefereamus, caussa nulla est. nec dubitabit quisquam, qui aures habeat subactas lectione bonorum poetarum.

49. NEU MARATHUM TORQUE] Quis fuerit hic Marathus, diximus ad Eleg. 4. v. 81. alius ab illo fuit Julius Marathus, Augusti libertus, qui memorias de rebus patroni sui conscripsit, Suetonio laudatq; Aug. C. 79. & 94.

50. VETERES SENES] Contemptim *veteres* dicit, quasi vietos, & rancidos, & cariosos. Ita Donatus exponit hanc vocem ad prolog. Andriae v. 7. & melius etiam Callicoeta illa apud Aristaeonem L. 1. Epist. 18. Nec omnino male in illa sua balburie Longinus Maximianus, quem pro Cornelio Gallo habere solent mortales quidam inveniunt.

51. NON ILLI SONTICA CAUSSA EST] Haec non intellexit Ach. Statius. Recte autem quid sit *caussa sontica*, & *morbus item sonticus*, jam olim exposuit Petrus Crinitus L. 25. de Hon. Disc. C. 11. Festum vide in verbo *Infons*, & in *Sonticum*; & Scaligerum hoc loco.

52. SED NIMIUS LUTO CORPORA TINGIT AMOR] sic melius, quam *luteo*. Virgilius Ecl. 4. v. 44.

*Ipsē sed in pratis aries jam suave rubeanti
Muirice, jam croceo mutabit vellera luto.*

Servius: *est hypallage, pro croco luteo. nam crocum lutei coloris est.* Vide Nonium in *Luteus color*. Auctor Ciris v. 316.

*Saepe tuo dulci nequicquam capta sapore,
Cum premeret natura, mori me velle negavi,
Ut tibi Corycio glomerarem flammea luto.*

Bene Andreas Alciatus L. 2. Parerg. C. 1. *Proximus rufō color est luteus, a Lutea herba, quam Graeci Isatidem, Latini Glastrum, nos vulgo Guardum dicimus, sic dictus: quo colore ovi vitellum est, itemque Caltha, quam ideo Chrysanthemum a flore aureo Graeci nuncupant. Probatissimum quoque triticum quibusdam luteum dicitur. Cum in majorem ruborem vergit, croceus est. hinc,*

Au

Vel miser absenti moestas quam saepe querelas
Conjicit, & lacrimis omnia plena madent.

55 Quid

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.
Cum viridis aliquid assumit, aurigineus dicitur: qui color a morbo nomen assumit, quo laborant icterici. quo colore etiam galbula avis proditur. Firmat hoc M. Varro in Eumenid. Nam ut arquatis & lutea quae non sunt, & quae sunt, lutea videntur: sic insani sani & furiosi videntur esse insani. Habet autem ille color aliquid ex lurido & pallido admixtum. Lucretius L. 4. v. 333.

Lurida praeterea sunt, quaecumque tuentur
Arquati: quia luroris de corpore eorum
Semina multa fluunt simulacris obvia rerum;
Multaque sunt oculis in eorum denique mista,
Quae contagae sua palloribus omnia pingunt.
Hinc amantium pallor Horatio dicitur *viola tinctus*, L. 3. Od. 10. v. 14. Libri veteres hic fere luteo habent: sed luteo est in Colotiano, & in primo Vaticano. Ceterum, pro *tingit*, malebat Douza *tangit*: quod verbum habebant duo Palatini, & noster tertius. Recte, opinor. Vide quae notavit Scriverius ad Martial. L. 6. Epigr. 74. Heinsius ad Ovid. L. 4. Factor. v. 740. Gronovius L. 3. Observ. C. 18.

53. VEH MISER] veteres plurimi, *Vel miser*: id quod ego verum arbitror. sic enim in re aliqua praecipua loquebantur. Terentius Hecyr. Act. 1. Sc. 1. v. 3.

Vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi,
Quam sancte, ut quivis facile posset credere,
Numquam illa viva ducturum uxorem do-
num.

Andr. Act. 3. Sc. 2. v. 9.

Vel hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse ortum?

Cicero L. 2. ad famil. Epist. 13. *Raras tuas quidem (fortasse enim non perferuntur) sed suas accipio literas: vel quas proxime acceperam, quam prudentis, quam multi & officii & consilii!* L. 7. Epist. 15. *Quam morosi sint qui amant, vel ex hoc intelligi potest. moleste ferebam antea te invitum istic esse: pungit me rursus, quod scribis esse te istic libenter.* ibidem Epist. 24. *Amoris quidem tui, quoquo me verti, vestigia: vel proxime de Tigellio. Sensi enim ex literis tuis, valde te laborasse.* L. 4. ad Attic. Epist. 16. *Occupationum mearum vel hoc signum erit, quod epistola librarii manu est.* Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 646.

Fallitur & multo custodis cura Lyaeo:

Ille vel Hispano lecta sit uva jugo.

Quos versus ideo produxi, ut ne quem fallat interpretis Delphinici acumen, Hispanum pro inmiti aut minus generoso vino hic poni contententis, quod vinum ex Laetana provincia peteretur: eamque significationem patere ex particula *vel*. Nemo hoc dixerit, qui quidem Latine sciat. Nec Bartholomaeus Merula dixit; de cujus horreo faecem illam Laetanam petivit fidelis exscriptor.

54. MOESTAS QUAM SAEPE QUERELAS CONJICIT] minus bene reponunt *Concinit*; etsi id alicubi reperitur. *Conjicere & jacere querelas* optimi scriptores dixerunt. Afranius pro eo quod est concertare & expostulare posuit, *Simulante*:

Vellem intervenissem ante: nam, ut signa indicant,

Hi conjicere verba inter se acris.

eadem Fabula:

Noli, mater, me praesente cum patre

Conjicere, non, si me vivum vis, mel meum.
Ceterum *Concinit* hic scribunt veteres libri. Et sic scripsisse Romanos, hoc est unum I extrivisse in omnibus compositis verbi *jacio*, consentiunt magistri tum antiqui tum recentiores. Nostri hodie auribus, adeo delicati sumus, putent ista, & tamquam rancida despuuntur.

54. LACRIMIS OMNIA PLENA MADENT] Passeratius malebat *lomnia plena*, hoc est *lomnia*. Fruterius autem *somnia plena*; vel *omnia plena*, pro *ora*, quia Festus *omina* dici tradat quasi *oremina*; vel denique *omnia plana*. Hae non sunt nugae; non enim mortualia. Sed cur in fletu uberrimo ac profusissimo non poterant *omnia* madere, & vultus & vestes, & ipse lectus? ita sane Rex ille vates (cujus sanctissimam Musam eo quo par est honore veneramus, neque ideo deterimus, si ad haec nostra frivola advocamus) Psalm. 6. v. 7. interprete Georgio Buchanano:

De nocte pectus anxium suspiriis

Pulsans, gemensque, lacrimis

Lavo cubile: strata stetuum madent

Rorata largis imbribus.

Heliuss Eobanus ita verterat:

Anxia continuo rumbam pectora questu,

Nec lacrimas oculi continuere mei.

*Fletibus uda madent totas mihi stragula noctes,
Et meus assiduo lectulus imbre fluit.*
Sic autem Antonius Godellus, Bezac nostri
vestigii insistentis:

*Je soupire le jour sous les rudes atteintes
De mes longues douleurs;
Le repos de la nuit est troublé par mes plaintes,
Et mon lit agité nage presque en mes pleurs.*
Elegantissime, meo quidem animo, Joannes
Deodatus, numeris Italicis:

*Di doglia ingombro, e di gravoso affanno
Alito sol sospiri:
Di pianti un largo rio il mio letto inonda,
Ch' a gli occhi di versar posa non danno
I notturni martiri.
D'amaro lagrimar bagno la sponda,
Oue'l dolor m'affonda.*

Certe lacrimas copiosius profluentes poetæ
fontibus comparare solent, & rivis, & flu-
minibus, & imbribus, & nivibus a folis de
ventorum tepore solutis. quæ singula res
quasque vicinas large lateque ut irrigent ne-
cesse est. Exempla paucula ex poetis princi-
pibus depromemus. Et FONTI quidem la-
crimas ubertim profluentes componit dux
noster Homerus L. 9. Iliad. v. 13.

*ἄν δ' Ἀγαμέμνων
Ἴσαλο δαυροχέων, ὥστε κρήνη μελανυδρος,
Ἦτε κατ' αἰγίλιπος πέτρης θνοφερὸν χέει
ὑδάσ.*

*Agamemnon autem
Surrexit lacrimas fundens, seu fons aquæ nigrae,
Qui ab excelsa petra obscuram fundit aquam.*
quæ ipsa verba deinde de Patroclo lacriman-
te repetuntur in limine L. 16. Naso Epist.
Hermiones v. 64.

*Has solas habeo semper, semperque profundo.
Hument incultae fonte perenne genae.*
Sidronius Hoffchius, ille quidem istis recen-
tior, sed ingenii jucunda fertilitate & poeti-
cæ facundiae dulcedine non adeo dispar,
Lacrim. S. Petri Eleg. 10.

*Utque per attritas rivum sibi ducit arenas,
Quæ riguo manat fonte perennis aqua;
Sic exesa tibi sulcos duxere per ora
Ex oculis imbres qui tibi semper eunt.*
& Eleg. 11.

*Sunt alii fontes, usuque invenimus illos:
Acrius ad lacrimas, quam dolor, urget a-
mor.*

*Ille meis oculis humentes evocat imbres,
Perque genas, fontis more perennis, agit.*
Aroostus Cant. 23. Orlandi furentis st. 125.
*Di se se meraviglia c' habbia in testa
Una fontana d'acqua sì vivace.*

& Cantu 28. st. 97.

*Come che in viso pallida e smarrita
Sia la donzella, e habbia i crini inconti,
E facciano i sospir continua uscita
Del petto acceso, e gli occhi sien duo fonti; &c.*
Atque his omnibus excellentior, afflatu di-
vino impulfus Jeremias, Prophet. C. 9. v. 1.
*Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis
fontem lacrimarum? & plorabo die ac nocte in-
terfectos filiae populi mei. Quem locum expref-
sit Angelus Politianus, vir sine exemplo,
istis quidem temporibus, in Monodia qua
Laurentii Medicis mortem deplorat:*

*Quis dabit capiti meo
Aquam? quis oculis meis
Fontem lacrimarum dabit,
Ut nocte fleam,
Ut luce fleam?*

RIVO Catullus Carm. 65. v. 55.

*Mœsta nèque assiduo tabescere lumina fletu
Cessarent, tristisque imbre madere genae.
Qualis in aërii pellucens vertice montis
Rivus muscoso profilit e lapide.
Qui quum de prona præceps est valle volutus,
Per medium densi transit iter populi.*

Ovidius L. 9. Metam. v. 651.

*Sæpe etiam Nymphæ teneris Lelegeides ulnis
Tollere conantur: sæpe, ut moderetur amori,
Præcipiunt; surdæque adhibent solatia menti.
Muta jacet; viridesque suis terit unguibus
herbas*

Byblis: & humectat lacrimarum gramina rivo.
noster Secundus Bas. 6.

*Nec lacrimas numeras, quæ per faciemque
sinumque*

Duxerunt rivos semper euntis aquæ.
ingeniosissimus Aroostus Cant. 18. del Furio-
so, stanza 186.

*Me'oro andò piangendo il Signor caro,
Che conobbe il quartier bianco e vermiglio;
E tutto il viso li bagnò d'amaro
Pianto, che n' hauea un rio sotto ogni ciglio.*
Hoffchius Lacrim. S. Petri Eleg. 11.

*Torrentes, rivosque aliquando cursus, & unda
Deficit: exhaustis abveus aret aquis.
Nulla dies semper nimbis aequalibus humet:
Sæpe fugat Boreas nubila, sæpe Notus.
At vos perpetuis, lacrimæ, mihi currite rivis:
Currite: quod fundat, vena perennis habet.*
Nec sprevit ipse rex ille vates, Psalm. 119.
v. 136. Helio Eobano interprete:

*Sicut aquæ largos fundunt mea lumina rivos,
Dum video legis cuncta perire tuæ.
melius certe ac fidelius, quam alii complu-
res fecerunt; apud quos hi rivi exaruerunt.
quod*

quod non debuisset fieri Joannes quoque Bochi-
chius perspexit, in hujus Psalmi parodia:

mibi lumina fletu

*Opplentur, largoque fluunt undantia rivo,
Quod non sancta tuae servantur foedera legis.
Eleganter, & cum quodam decore Maroniano,
Franciscus Bencius, L. I. quinque Martyrum, N. 197.*

*Haec ille: & riguis oculorum e fontibus humor
Liquitur, & multo conspergit flumine vultum.
Sicut ubi irriguo suspensos obice terrae,
Mollia per prata ut fluitent leni agmine rivi,
Aggere semoto evolvis, vel tramite flexo
Perque hortos & culta trahis; mora nulla,
sequuntur,*

*Et circum inmittunt silvis frondentibus im-
brem.*

sed pergamus. FLUMINI lacrimas comparavit
magnus magister L. 1. Aen. v. 465.

*Sic ait, atque animum pictura pascit inani
Multa gemens, largoque humectat flumine
vultum.*

Ovidius Epist. Hermiones v. 62.

*Flere licet certe: flendo diffundimus iram:
Perque sinum lacrimae fluminis instar eunt.*

Claudianus L. 3. de Raptu Proserp. v. 128.

Larga vel invito prorumpunt flumina vultu.

M. Hier. Vida, perfectissimus poeta, Hymn.
Jesu Christi v. 8.

*Tunc etiam; sed jam erumpit mihi pectore flatus,
Et lacrimas oculi fluminis instar agunt.*

& veteres secutus in re bene seria Petrus Bem-
bus, vir utriusque linguae & Latinae & vernaculae
facundia praecellens, volum. 2.

L. 3. Epist. 2. Con queste parole caldissime la-
grime mandate fuora, ed indi più e più, secondo che
il perduto vigore le ritornava, i pianti e le strida
rinforzando, altro già che dolersi e lamentarsi,
e bagnarsi di lagrime ciò che v'era, quasi come se un
fiume di loro nel capo havuto havessero, due dì e due
notte non fece, senza mai sonno nè cibo alcuno pigliare,
nè udire conforto di qual si fosse allei persona più
congiunta e più cara. Facundissimus item Areostus
Cantu 23.

Orlandi furentis, strophæ 122.

*Poi ch' allargare il freno al dolor puote,
Che resta solo, senza altrui rispetto,
Giù da gli occhi rigando per le gote
Sparge un fiume di lagrime sù 'l petto.*

& Cantu 43. st. 93.

*Tenendo tutta via le belle braccia
Al timido marito al collo Argia,
E di lagrime empierendogli la faccia,
Ch' un fumicel de gli occhi le n' usciva,
S' attriffa, &c.*

Cum IMBRE multi contulerunt. Ovidius Epist.
Ariadnae v. 138.

*Adspice demissos lugentis in ore capillos;
Et tunicas lacrimis, sicut ab imbre, graves.*

L. 1. Trist. Eleg. 3. v. 18.

*Uxor amans fientem flens acrius ipsa tenebat,
Imbre per indignas usque cadente genas.*

L. 3. Eleg. 2. v. 19.

*Nil nisi flere libet. nec nostro parciore imber
Lumine, quam verna de nive manat aqua.*

L. 4. Eleg. 1. v. 98.

*Corque vetusta meum tamquam nova vulnera
sentit;*

Inque sinum moestae labitur imber aquae.

Amor. L. 3. Eleg. 6. v. 68. de Ilia:

*Dixerat. Illa oculos in humum dejecta modestos
Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.*

Seneca Thyest. v. 950.

*Imber vultu nolente cadit:
Venit in medias voces gemitus:
Moeror lacrimas amat assuetas.
Flendi miseris dira cupido est.*

& Troad. v. 966.

inrigat fletus genas;

Imberque visco subito e vultu cadit.

Papinius L. 4. Theb. v. 591.

Moerent Argolici dejecto lumine manes.

*Torvus Abas, Proetusque nocens, mitisque
Phoroneus,*

*Truncatusque Pelops, & saevo pulvere sordens
Oenomaus largis humectant imbribus ora.*

Petronius: Intravit ipsa, una comitata virgine,
sedensque super torum meum diu flevit. Ac
ne tunc quidem nos ullum adjecimus verbum,
sed attoniti inspectavimus lacrimas ad ostentationem
doloris paratas. Ut ergo tam ambitiosus detonu-
it imber, retexit superbum pallio caput, &c.

Cum NIVIBUS SOLUTIS itidem non pauci.
Homerus L. 19. Odyss. v. 204. de Penelope,
quam Ulyxes fecellerat sub persona Aethonis:

*Τῆς δ' ἄρ' ἀκκῆσθης ῥέε δάκρυα, τήκετο δὲ
χρῶς·*

Ὡς δὲ χιῶν κατατήκετ' ἐν ἀκροπόλοισιν ὄρεσσι,

*Ἦντ' εὖρος κατέτηξεν ἐπ' ἠ Ζέφυρος κατὰ χειροῖς,
Τηκομένης δ' ἄρα τῆς ποταμοῖ πολυδασι ῥέοντες·*

*Ὡς τῆς τήκετο κατὰ παρῆια δακρυχρῆσθης,
Κλαίσθης ἐν ἀνδρα παρήμενον.*

*Hinc autem jam audienti fluebant lacrimae,
liquefiebat autem corpus:*

*Sicut autem nix liquefit in altis montibus,
Quam Eurvs liquefecit; postquam Zephyrus
diffudit,*

Liquefacta autem hac fluvii implentur fluentes:

Sic

- 55 Quid me spernit? ait. poterat custodia vinci:
Ipse dedit cupidis fallere posse Deus.
Nota Venus furtiva mihi est; ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum.
Et possim media quamvis obrepere nocte,
60 Et strepitu nullo clam referare fores.
Quid profunt artes, miserum si spernit amantem,
Et fugit ex ipso saeva puella toro?

Vel

- Sic hujus liquefiebant pulchrae genae lacrimantis,
Flenis suum virum adfidentem.*
Albinovanus Consol. ad Liviam Aug. §. 102.
*Liquitur: ut quondam Zephyris & solibus istae
Solvuntur tenerae, vere repente, nives.*
Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 7. §. 58.
*Suspensaeque diu lacrimae fluxere per ora,
Qualiter abjecta de nive manat aqua.*
Epist. Laodamiae §. 52.
*Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
More nivis lacrimae sole madentis eunt.*
L. 2. Pontic. Epist. 3. §. 89.
*Exemploque nivis, quam solvit aquaticus Aus-
ster,
Gutta per attonitas ibat oborta genas.*
Seneca Hippol. §. 381.
*Lacrimae cadunt per ora, & assiduo genae
Rore irrigantur: qualiter Tauri jugis
Tepido madescunt imbre percussae nives.*
Papinius L. 11. Theb. §. 193.
*Ibant in lacrimas, veluti cum vere reverso
Bistoniae tepuere nives; submittitur ingens
Haemus, & angustus Rhodope descendit in
amnes.*
Petronius:
*Haec ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Consecuitque genas, oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amnis,
Quum gelidae periere nives, & languidus Aus-
ster
Non patitur glaciem resoluta vivere terra;
Gurgite sic pleno facies manavit, & alto
Insonuit gemitu turbatum murmure pectus.*
Cum inpetu UNNDARUM Arcostus Cant. 44.
Orlandi furentis, St. 40. de forore Rinaldi
Bradamante:
*Nè negar, nè mostrarfene contenta
S' ardisce; e sol sospira, e non risponde.
Poi, quando è in luogo, cb' altri non la senta,
Versan lagrime gli occhi à guisa d' onde.*
Paullo licentius expatiati sumus, sed in gra-

tiam liberalioris juventutis, cui volui gustum
anteponere excerptorum poeticonum. Au-
reum est effatum Paulli Manutii, viri mayo-
ris quam capere possunt hodie inepti quidam
mortales, qui in re tenui mirificos spiritus
gerunt: *Nihil jucundius, atque etiam nihil u-
tilius, quam in legendo similia conferre. quo in
genere qui versantur, his fere neque deest um-
quam, quod scribant, & ea, quae scribunt,
augere, & exornare facile possunt. Hoc vero
quidquid est industriae, si quis negligit; nimirum
is, quanti su eloquentia, quumque partes in ea
multae requirantur, simul negligere videtur.*

55. QUID ME SPERNIS] est in nonnullis
spernit; verius, atque figuratius. Horatius L.
1. Od. 23. §. 1.

*Vitat hinuleo me similis Chloë,
Quaerenti pavida montibus aviis
Matrem, non sine vano
Aurarum, & silvae mctu.*

ita istic libri meliores; non vitas, quod in-
truserunt homines male religiosi, qui sylla-
bae modulo metuebant. Verbum spernere e-
narravimus supra ad Eleg. 4. §. 77.

55. POTERAT CUSTODIA VINCI] sic omnes
libri; nisi quod in quinto Vaticano erat *fal-
li*. quomodo Aldus olim expressit, & Gry-
plii, ac Plantinus. Naso L. 3. Art. Amat.
§. 645.

Fallitur & multo custodis cura Lyaeo.
L. 3. Amor. Eleg. §. 49.

*Pcr me decepto didicit custode Corinna
Liminis adstricti sollicitare fidem.*

noster supra Eleg. 2. §. 15.

Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
tamen & vincendi verbo utitur L. 2. Eleg. 4.
§. 33.

Sed precium si grande feras, custodia victa est.
Vide sis, nec pigebit, Nasonem L. 2. A-
mor. Eleg. 12.

Vel quum promittit, subito sed perfida fallit:
Est mihi nox multis evigilanda modis.

65 Dum

63. VEL QUUM PROMITTIT, SUBITO SED
PERFIDA FALLIT] Ita recte Passeratius distin-
xit: alii post subito virgulam ponebant. Te-
rentius Heaut. Act. 4. Sc. 4. verbis Bacchi-
dis, a Syro se duci suspicantis, *Ÿ. 4.*

Aut quum venturam dixerò, & constituerò:
quum is certe

Renuntiavit, Clitipho quum in spe pendebit
animi:

Decipiam, ac non veniam: Syrus mihi tergo
poenas pendet.

Propertius L. 2. Eleg. 18. *Ÿ. 43.*

Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.

Quid jurat in nullo pondere verba loqui?

Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subito si qua venire negat.

64. EST MIHI NOX MULTIS EVIGILANDA
MODIS] non modis, sed malis habent major
pars librorum. Ego tamen vulgatam rejicere
non possum, quum multiplici & maxime vario
aestu in diversissimas partes jactentur mi-
feri amantes atque distrahantur. Catullus, de
Ariadna Thesei amore correpta, Carm. 61.
Ÿ. 95.

Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quaeque regis Golgos, quaeque Idalium fron-
dosam,

Qualibus incensam jactastis mente puellam
Fluttibus, in flavo saepe hospite suspirantem!

Quantos illa tulit languenti corde timores!

Maro L. 4. Aen. *Ÿ. 522.* Nox erat; &c.

At non infelix animi Phoenissa, neque um-
quam

Solvitur in somnos, oculisve aut pectore noctem
Accipit. ingeminant curae: rursusque resurgens

Saevit amor, magnoque irarum fluctuat aestu.

Ovidius L. 1. Amor. Eleg. 2. initio:

Esse quid hoc dicam, quod tam mihi dura vi-
dentur

Strata, neque in lecto pallia nostra sedent?
Et vacuum somno noctem, quam longa, per-
egi;

Lassaque versati corporis ossa dolent.

L. 4. Trist. Eleg. 3. *Ÿ. 21.*

Ecquid, ut incubuit justo mens aegra dolori,

Lenis ab admonito pectore somnus abit?

Tunc subeunt curae, dum te lectusque lectusque

Tangit, & oblitam non sinit esse mei.

Et veniunt aestus, & nox immensa videtur;

Fessaque jactati corporis ossa dolent.

Phaedra apud Senecam Hippol. *Ÿ. 99.*

Sed major alius incubat moestiae dolor.

Non me quies nocturna, non altus sopor

Solvere curis: alitur, & crescit malum,

Et ardet intus: qualis Aetnaeo vapor

Exundat antro.

luculentissime Valerius Flaccus, alacris &
foecundi facundique ingenii poeta, de Medea,
L. 1. ipso initio:

Ergo ubi, cunctatis extremo in limine plantis,

Contigit aegra toros, & mens incensa tenebris;

Vertere tunc varios per longa insomnia questus,

Nec percat quo scire malo: tandemque fateri

Ausa sibi, paululum medio sic fata dolore est:

Nunc ego quo casu, vel quo sic pervigil usque

Ipsa volens errore trahor? non haec mihi certe

Nox erat ante tuos, juvenis fortissime, vultus.

& paullo post:

Tum jactata toro, nimiumque experta cubile,

Ecce videt tenui candescere limen Eoo:

Nec minus insomnem lux orta refecit amantem,

Quam cum languentes levis erigit imber aristas;

Gratave jam fessis descendunt flamina remis.

deinde *Ÿ. 141.*

Dixerat haec, stratoque graves projecerat artus,

Si veniat misera quietis, cum saevior ipse

Turbat agiturque sopor: supplex hinc cernitur

hospes,

Hinc pater: illa nova rumpit formidine somnos,

Erigiturque toro.

denique ipsa ad Venerem, latentem sub per-
sona Circae, *Ÿ. 240.*

I, precor, atque istum pro me dimitte timorem;

Sed magis his miseram, quando potes, eripe

curis.

Unde metus aestusque mihi, quaeque aspera,

mater,

Perpetior durae jam dudum incendia mentis?

Nulla quies animo, nullus sopor, haeret amantii.

Quaere malis nostris requiem, mentemque re-

pone:

Redde diem noctemque mihi; da prendere vestes

Somniferas, ipsaque oculos componere virga.

Tu quoque nil, mater, prodes mihi: fortior ante

Sola fui.

Hoc erat lectorem eloquentiae vi flexanima
rapere in rem praesentem, atque ipsos animi
affectus nativis coloribus delineare. Aliquanto
simplicius, ut decebat pastorem, Idas ille
Aurelii Nemesiani, Eclog. 2. *Ÿ. 40.*

Z

Eheu,

- 65 Dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur,
 Illius credo tunc sonuisse pedem.
 Ah pereant artes, & mollia jura colendi!
 Horrida villosa corpora veste tegam.
 Nunc, si clausa mea est, si copia nulla videndi;
 70 Heu miserum, in laxa quid juvat esse toga?

De-

Eben, nulla meae tangit te cura salutis!
Pallidior buxo, violaeque smillimus erro.
Omnes ecce cibos, & nostri pocula Bacchi
Horreo: nec placido memini concedere somno.
 leviculum hic mendum haesit, ni fallor. nam
 nostri pocula Bacchi nimis effertur anguste.
 Scripsit, puto, posita noti pocula Bacchi; &
 voluit dicere, nullum se vini genus nosse vel
 reperire, quo delectetur; ac pariter omnes
 consuetarum dapum delicias fastidire, ut so-
 lent aegrotantes. Ita ferme Petronius:

Nolo ego semper idem capiti suffundere costum,
Nec noto stomachum conciliare mero.

65. DUM MIHI VENTURAM FINGO] Nihilo
 deterius noster Secundus L. 2. Eleg. 2.

Dum vacuum falsis complexibus aera capto,
Dum mea in absentes porrigo colla manus;
Et, quemcumque movet strepitum levis aura
per aedeis,

Dilectos dominae suspicor esse pedes.

Sed utrumque longe post se reliquit Lud. A-
 reoflus Cantu 7. Orlandi Furentis stroph. 24.
 25. Tu vide, & expende.

67. MOLLIA JURA COLENDI] Scaliger cor-
 rigebat mollis cura colendi, probante Guyeto.
 Heinsio autem placebat mollia rura colendi.
 Ego vulgatam malo. *jura colendi sunt, leges*
comendi. Nam certos quosdam modos ponen-
 di capilli atque aptandae vestis sollicitate serva-
 bant, non aliter ac jura & leges, quae mi-
 grare non licebat. Ita saepe loquuntur poe-
 tae. Ovidius Epist. Sapphus §. 73.

Ecce, jacent collo sparsi sine lege capilli;

Nec premit articulos lucida gemma meos.

& L. 3. Art. Amat. §. 133.

Munditiis capimur: ne sint sine lege capilli:

Admotae formam dantque negantque manus.

& Medicam. faciei §. 25.

Feminea vestri poliuntur lege mariti.

Seneca Hippol. §. 320.

Natus Alcmena posuit pharetram,

Et minax vasti spoliium leonis,

Passus aptari digitis smaragdus,

Et dari legem rudibus capillis.

ibidem, §. 804.

Te frons hirta decet, te brevior coma
Nulla lege jacens.

Oedip. §. 416.

Spargere effusus sine lege crines,
Rursus adducto revocare nodo.

Est autem lex idem quod jus. Cicero Philipp.
 11. C. 12. *qua lege? quo jure? eo, quod Jupi-*
ter ipse sanxit, ut omnia, quae reipublicae sa-
lutaria essent, legitima & justa haberentur.
 Plautus Epid. Act. 3. Sc. 4. §. 81.

Atque me minoris facio prae illo, qui omnium
Legum atque jurium fictor, conditor cluet.

Propertius L. 1. Eleg. 9. §. 3.

Ecce jaces, supplexque venis ad jura puellae.

& L. 4. Eleg. 8. §. 87.

indixit leges. respondi, Ego legibus utar.

70. ME MISERUM, LAXAM QUID JUVAT
 ESSE TOGAM] laxae togae erant mollium, &
 delicatarum. Naso Remed. Amor. §. 680.

Nec compone comas, quia sis venturus ad illam:
Nec toga sit laxo conspicienda sinu.

Hoc in Maecenate potissimum carpebant ho-
 mines severi. Auctor ejus epicedii §. 26.

Invide, quid tandem tunicae nocuere solutae?

Aut tibi ventosi quid nocuere sinus?

intelligit sinum togae; non vero tunicae,
 quod voluit nuperus interpretes. Albii nostri
 verba ante oculos habuit Annaeus Oedip.
 §. 422.

Inde tam molles placuere cultus,
Et sinus laxi, fluidumque syrma.

Nicolaus Heinsius hic legebat,

Heu misero! in laxa quid juvat esse toga?

vere; nisi quod verius libri veteres tantum
 non omnes, *Heu miserum:* cujus voculae ul-
 tima litera praepositionem in absorpsit. nam
 esse in toga, in Cois, in Tyriis, usitate dice-
 batur. Ovidius L. 2. Art. Amat. §. 297.

Sive erit in Tyriis; Tyrios laudabis amictus:

Sive erit in Cois; Coa decere puta.

Martialis L. 10. Epigr. 52.

Thelin viderat in toga spadonem,

Danmatam Numa dixit esse moecham.

Desistas lacrimare, puer. non frangitur illa:
 Et tua jam fletu lumina fessa tument.
 Oderunt, Phloe, moneo, fastidia Divi:
 Nec prodest sanctis tura dedisse focis.

75 Hic

71. DESISTAS LACRIMARE] *Desistere* non est plane idem quod *desinere*: habet enim quamdam mutatae mentis ac consilii significationem. Id quod exemplis fiet manifestius. Maro L. 1. Aen. v. 36.

Cum Juno, aeternum servans sub pectore volnus,

*Haec secum: Meae incepto desistere victam,
 Nec posse Italia Teucrorum avertere regem?*

Propertius L. 1. Eleg. 8. v. 30.

Falsa licet cupidus deponat gaudia livor.

Desiit ire novas Cynthia nostra vias.

Caesar L. 1. Bell. Gall. C. 8. *Helvetii ea spe dejecti, navibus junctis ratibusque compluribus factis alii, alii vadis Rhodani, qua minima altitudo fluminis erat, nonnumquam interdum, saepius noctu, si perumpere possent, conati, operis munitione & militum concursu & telis repulsi, hoc conatu desisterunt.* L. 3. Bell. Civ. C. 112. *Haec dum apud hostes geruntur, Pothimus, nutricius pueri & procurator regni in parte Caesaris, quem ad Achillam nuntios mitteret, horzareturque ne negotio desisteret, neve animo deficeret, indicatis deprehensisque internuntiis, a Caesare est interfectus.* Cicero L. 5. ad famil. Epist. 2. *Hac accepta tam insigni injuria, tamen illo ipso die misi ad Metellum communes amicos, qui agerent cum eo ut de illa mente desisteret.* Accusat. 5. in Verrem C. 39. *Cleomenem & navarchos ad se vocari jubet: veniunt. accusat eos, quod hujusmodi de se sermones habuerint: rogat, ut id facere desistant.* L. 3. de Offic. C. 31. *Juravit, hoc coactus terrore, Pomponius. rem ad populum detulit: docuit, cur sibi causa desistere necesse esset: Manlium missum fecit.* lib. de Clar. Orat. C. 91. *Itaque cum me & amici & medici hortarentur, ut causas agere desisterem: quodvis potius periculum mihi adeundum, quam a sperata dicendi gloria discedendum putavi.* L. 3. de Offic. C. 3. *Itaque cum sunt docti a peritis, facile desistant sententia.* Vatinius Ciceroni, L. 5. ad famil. Epist. 10. *De Dionysio tuo adhuc nihil extrico; & eo minus, quod me frigus Dalmaticum, quod illinc ejecit, etiam hic refrigeravit. Sed tamen non desistam, quin illum aliquando eruam.* Vides usum hujus verbi, qualis fuit

apud castam antiquitatem. quam contempsit ac sprevit Joannes Barclajus in Apologia pro Euphormione: *Nunc igitur est in Euphormione Protagon, Vir hoc saeculo major, & dignus fabulanium miraculis vatium. hic alius, Nihil de eo mortale praedicabat. Et solertissimus senex, multis in eum praeconis effusis, in haec verba desisit: Nulla saecula Protagonis genium aequarunt. Quid attinebat his Gallicismis conspurcare veteris Latii nitorem? Et tamen hunc aiebant esse illum, qui Romam Romano ore loqui doceret.*

71. NON FRANGITUR ILLA] ut *flecti* dicuntur homines ingenio mitiore ac faciliore; sic *frangi*, quibus durior est natura atque inclementior. Cicero Catilin. 1. C. 9. *Quamquam quid loquor? te ut ulla res frangat? tu ut unquam te corrigas?* &c. Philipp. 12. C. 2. *Atque hac voce Q. Fufii capti sumus: Ne si a Mutina quidem recesserit, audiamus Antonium? ne si in senatus quidem potestatem futurum se dixerit? durum videbatur. itaque fracti sumus: cessimus.* Propertius L. 2. Eleg. 21. ad Jovem pro Cynthia aegrotante, v. 4.

Hoc tibi vel poterit conjux ignoscere Juno.

Frangitur & Juno, si qua puella perit.

ibidem Eleg. 14. initio:

Affiduae multis odium peperere querelae.

Frangitur in tacito femina saepe viro.

Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 179.

Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus:

Frangis, si vires experiere tuas.

Seneca Thyest. v. 200.

novi ego ingenium viri

indocile: flecti non potest, frangi potest.

Est tamen, ubi utrumque verbum de eadem persona effertur, non sine enrgia magnae adfectionis. Cicero orat. pro P. Sulla C. 6. *Quibus ego rebus ita flectebar animo atque frangebar, ut etiam ex memoria quas mihi ipsi fecerat insidias deponerem.*

73. ODERUNT, PHLOE, MONEO, FASTIDIA DIVI] fastidiosam hanc puellam atque asperam fuisse, Horatius ostendit L. 1. Od. 33. v. 6. sic tamen, ut & procax fuerit, faciente circa jecur Cupidine. ut solet illud genus muliercularum. Quae hic Marathum

- 75 Hic Marathus quondam miseris ludebat amantes,
Nescius ultorem post caput esse Deum.
Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis,
Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi
- 80 Quaecumque adposita est janua dura fera.
At te poena manet, ni desinis esse superba.
Quam cupies votis hunc revocare diem!

fastidit, eadem Notum adpetit apud Flac-
cum L. 3. Od. 15.

*Non, si quid Pholoën satis,
Et te, Chlora, decet. filia rectius
Expugnat juvenum domos,
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Noti
Lascivae similem ludere capreae. &c.*

80. QUAE CUMQUE OPPOSITA EST JANUA
DURA SERA] in Sfortiano Statii erat *apposita*,
itemque in nostro tertio a manu prima. *verc.*
vide Nic. Heinsium ad Ovid. Epist. Didūs 5.
100. ad Epist. Deianir 5. 60. ad L. 3. Amor.
Eleg. 6. 5. 7. Eleg. 14. 5. 10. pro *dura*,
quod habent plurimi codices, legitur *firma*
in pauculis quibusdam. sed illud figuratius;
& solent poëtae januis sensum dare. diximus
supra ad Eleg. 2. 5. 11.

81. NISI DESINIS ESSE SUPERBA] omnes
veteres miro consensu *ni* habent, voce de-
curtata, pro usitata *nisi*. optime, & verissi-
me: quamquam hoc leviculum quiddam ac
nugatorium videbitur hominibus invenustis;
qui, aurium judicium quale sit, non magis
sciunt, quam rex ille Phrygum Midas. Ta-
le est illud magni magistri L. 6. Aen. 5. 292.

*Et, ni docta comes tenuis sine corpore vitas
Admoneat volitare cava sub imagine formae,
Inruat.*

Adi sis ad Julium Scaligerum L. 6. Poëtic.
C. 4. quo loco super Paulli Cerrati poemate

disceptat. Poenam vero manere hanc pue-
larum superbiam, quae animum arguit crude-
lem, etiam alii poëtae statuerunt, plus una
occasione. Festive ingeniosissimus Areostus
Cantu 4. Orlandi Furentis, stroph. 63.

*Pensò Rinaldo alquanto, e poi rispose:
Una donzella dunque de morire,
Perchè lasciò sfogar ne l'amorose
Sue braccia al suo amator tanto desire!
Sia maledetto chi tal legge pose
E maledetto chi la può patire.
Debitamente muore una crudele,
Non chi dà vita al su' amator fedele.*

Quae verba hunc ferme sensum habent:

*Haec secum volvens animo, sic deinde profatur:
Ergo erit, ut pereat forma praestante puella,
Ardentem cupidus juvenem quod foverit ulnis?
At prius & leges pereant, legumque repertor,
Et quicumque potest tam saevum ferre tyran-
num.*

*Perdite crudeles non una morte puellas:
Quid meruere bonae, quae sati limine ab ipso
Languentes revocant Veneris dulcedine aman-
tes?*

Atque hujus suae sententiae rationes reddit,
ex iniquitate legis ductas; quae lex in fe-
quiore sexu punit id, quod viris tantum
non laudi datur, quum tamen amoris calca-
ria (ut loquitur Lucretius) non his minus
sint quam illis acri ictu extimescenda.

X.

QUID mihi, si fueras miseris laesurus amores,
Foedera per Divos clam violanda dabas?

1. MISEROS LAESURUS AMANTES] melius
libri *laesurus amores*. Fruterius olim, & nu-

per Nicolaus Heinsius, malebant *laesurus*.
Sanc utrumque recte dicitur, sed sensu non-
nihil.

Ah

Ah miser, etsi quis primo perjuriam celat,
Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.

5 Par-

nihil diverso. Elegia proxime superiore habuimus, §. 75.

Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes.

quod quale sit, sequentia satis declarant. Hic vero amorem laedere perhibetur ille, qui prior foederis mutui fidem rupit ac violavit. Pulcherrime ad rem nostram Venufinus poeta Epod. 15. initio:

*Nox erat, & caelo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera;*

*Cum tu magnorum numen laesura Deorum
Ia verba jurabas mea.*

Naso L. 14. Metam. §. 380.

*Nec Venere externa socialia foedera laedam,
Dum mihi Janigenam servabunt fata Canentem.*

Idem Epilt. Didys §. 59.

*Nec violasse fidem tentantibus aequora prodest.
Perfidiae poenas exigit ille locus.*

*Præcipue cum laesus Amor: quia mater Amoris
Nuda Cytberiacis edita fertur aquis.*

L. 2. Art. Amat. §. 397.

Laesa Venus iusta arma movet, telumque remittit:

Et, modo quod quaesita est, ipse querare, facit.
Remed. Amor. §. 458.

*Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
Si non Oebalia pellice laesa foret.*

L. 1. Metam. §. 608. de Junone:

*Atque, suus conjux ubi sit, circumspicit, ut quae
Deprensæ toties jam nisset furta mariti.*

Quem postquam coelo non repperit; Aut ego fallor,

Aut ego laedor, ait.

Horatius L. 1. Od. 33, ad hunc nostrum poetam:

*Albi, ne doleas, plus nimio memor
Inmitis Glyceræ; neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi junior
Laesa præniteat fide.*

Venus apud Martialem L. 6. Epigr. 21.

*Saepe ego lascivum Martem furibunda cecidi,
Legimus esset, cum vagus ante toros.*

Sed postquam meus est, nulla me pellice laesit.

2. [JAM VIOLANDA] Ita Scaliger ex uno suo: sed obstant alii omnes, in quibus clam violanda; h. e. furto tacito, id quod fieri non posse, nec Deos aut caecos esse aut surdos, ostendunt sequentia.

3. AH MISER] exclamatio pathetica. Cicero Philipp. 2. C. 7. *O miser, si ve illa tibi nota non sunt, nihil enim boni nosti, si ve sunt, qui apud tales viros tam impudenter loquere!* & Philipp. 15. C. 17. *O miser cum re, tum hoc ipso, quod non sentis, quam miser sis.* Horatius L. 1. Od. 27. §. 18.

Ab miser,

*Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flamma.*

Catullus Carm. 8.

*Miser Catulle, desinas ineptire,
Et, quod vides perisse, perditum ducas.*

Lucretius L. 2. §. 14.

*O miseris hominum mentis, o pectora caeca!
Qualibus in tenebris vitae, quantisque periculis
Degitur hoc aevi, quodcumque est!*

Martialis L. 7. Epigr. 64.

*Lis te bis decimae numerantem frigora brumae
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.*

*Ab miser, & demens! vixisti viginti annis
Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?*

3. ETSI QUIS PRIMO PERJURIAM CELAT, &c.] citavit hos binos versiculos Lutatius Papinii interpres ad haec verba L. 5. Theb. §. 689.
Sed videt hoc, videt ille Deum regnator, & ausis

Sera quidem, manet ira tamen.

Indigne hanc moram ferunt quidam, etiam alias sapientes. Cicero orat. pro Coelio C. 24. *proh Di immortales! cur interdum in hominum sceleribus maximis aut convivitis, aut praesentis fraudibus poenas in diem reservatis? Prudentius Caesar respondit Diviconi, ceterisque Helvetiorum legatis, L. 1. Bell. Gall. C. 14. Quod sua victoria tam insolenter gloriantur, quodque tam diu se impune tulisse injurias admirarentur, eodem perimere. Conspicisse enim Deos immortales, quo gravius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelere eorum ulcisci velint, his secundoque interdum res & diuturniorem impunitatem concedere. Pulcre noster Albius, tacitis pedibus Poenam venire, dixit. quod autem sera veniat, inde est, quia claudicare dicebatur; sed continuato cursu serius ocus nocentes tamen adsequi. Horatius L. 3. Od. 2. §. 31.*

Raro antecedentem scelestum

Deferuit pede Poena claudo.

inibi recte Porphyrio: *Hoc proximum est illi, quod*

- 5 Parcite, Caelestes: aequum est impune licere,
 Numina formosis laedere vestra semel.
 Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
 Et durum terrae rusticus urget opus.
 Lucra petituras freta per parentia ventis
 10 Ducunt instabiles sidera certa rates.

Mu-

quod dicitur, Deos iratos pedes laneos habere; quia nonnumquam tarde veniunt nocentibus. Hi lanci pedes nullo strepitu moti, merito *taciti* dicuntur. Aliter, sed inepte, si verum amamus, hoc adagium exposuit Macrobius L. 1. Saturn. C. 8. Tibullum nostrum in Orlando suo Furente saepe expressit Ludovicus Areostus. Hunc autem locum ita ibi conversum videbis, initio Cantus sexti:

*Miser chi mal' oprando si confida,
 Ch' ogn' hor star debbia il malesicio occulto;
 Che quando ogn' altra taccia, intorno grida
 L'aria, e la terra stessa, in ch' è sepulto.
 E Dio sa spesso, ch' el peccato quida
 Il peccator, poi ch' alcun di gli ha indulto;
 E se medesimo, senza altrui richiesta,
 Inauvedutamente manifesta.*

6. NUMINA FORMOSIS LAEDERE VESTRA SEMEL] Etiam hic *ludere* reponunt. sed reclamant ipse Albius Eleg. 3. V. 79.

*Et Danaï proles, Veneris quae numina laesit,
 In cava Lethaeas dolia portat aquas.*

Naso Epist. Phyllidis V. 43.

*Si de tot laesis sua numina quisque Deorum
 Vindicet; in poenas non satis unus eris.*

& L. 3. Amor. Eleg. 3. V. 31.

Formosas Superi metuunt offendere laesi:

Atque ultro, quae se non timere, timeant.
 Valerius Cato Dir. V. 154.

*Laedere, Coelicolae, potuit vos nostra quid
 aetas,*

Conditio nobis vitae quo durior esset?

Cicero L. 5. ad famil. Epist. 2. *Scribis ad me, te existimasse, pro mutuo inter nos animo & pro reconciliata gratia, numquam te a me ludibrio laesum iri.*

8. ET DURUM TERRAE RUSTICUS URGET OPUS] proprie *opus* dicitur de agricultura, ac labore rustico. noſter L. 2. Eleg. 1. V. 6.

*Luce sacra requiescat humus, requiescat arator;
 Et grave suspensio vomere cesset opus.*

ibidem Eleg. 7. V. 8.

*Spes etiam valida solatur compede vinculum.
 Crura sonant ferro, sed canit inter opus.*

Terentius Heautont. Act. 1. Sc. 1. V. 90.

*Ancillas, servos, nisi eos, qui opere rustico
 Faciundo facile sumtum exercerent suum,
 Omnis produxi ac vendidi.*

Cicero lib. de Senect. C. 7. *Possum nominare ex agro Sabino rusticos Romanos vicinos, & familiares meos, quibus absentibus numquam ferre ulla in agro majora opera sunt, non ferendis, non percipiendis, non condendis fructibus.* Maro L. 3. Geor. V. 518.

it tristis arator,

*Mocrentem abjungens fraterna morte juven-
 cum:*

Atque opere in medio defixa relinquit aratra.

Ovidius L. 1. Pontic. Epist. 4. V. 12.

*Cernis ut in duris (& quid bove firmius) arvis
 Fortia taurorum corpora frangat opus.*

Atque ita solenniter optimi quique scriptores. Hinc idem ille Pelignus odor arva vocat *operosa*, propterea quod in iis opus fiat, L. 1. Art. Amat. V. 399.

Tempora qui solis operosa colentibus arva,

Fillitur, & navis adspicienda putat.

Sic & C. Calvus in Poematis rus dixit *laboriosum*, in quo laboratur, apud Gellium L. 9. C. 12.

Durum rus fugis & laboriosum.

9. LUCRA PETITURAS] putarunt olim viri docti, antepenultimam in voce *petituras* perperam extendi. ita enim Muretus hic notavit: *Si nihil virii subest, secundam syllabam produxit, praeter consuetudinem.* Et Helius Eobanus L. 2. Silv. sic scripsit, in Elegia ad Georgium Sturtiadem:

*Quo bello Europam varioque ardere tumultu,
 Praecipue loca quae tu petiturus eras.*

At *petiturus* formatur a *petitum*. Vides quanti viri haeserint in re quantilla. Quocirca aequum est ignoscere poetastris quibusdam parvulis, si nonnumquam formula excidit.

9. FRETA PER PARENTIA VENTIS] eleganter mare dicitur ventis parere. Corruerunt hoc verbum in Lucano, qui non intelligebant, L. 5. V. 602.

Pri-

Muneribus meus est captus puer. at Deus illa
In cinerem & liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi persolvat poenas, pulvisque decorem
Detrahet, & ventis horrida facta coma.

15 Ure-

*Primus ab Oceano caput exseris Atlanteo,
Core, movens aestus: jam te tollente furebat
Pontus, & in scopulos totas erexerat undas.
Occurrit gelidus Boreas, pelagusque retundit:
Et dubium pendet, vento cui concidat, aequor.*
ita legi ajunt in libris scriptis. Credo. sed
alii item scripti habebant, *vento cui pareat aequor.*
quod quanto sit pulcrius ac figuratius,
nemo non videt. Vidit certe Bernardus Talfus,
magni Torquati pater, qui sic vertit
Cant. 17. del Floridante, st. 33.

*Così nave, qual hora Austro e Ponente
A quella parte la sospinge, ed a questa,
Mai non s'acqueta, fin ch' al vincitore
Vento non ubidisce il falso humore.*
Sic ante Lucanum Nafso est locutus, L. 8.
Metam. §. 472.

*utque carina,
Quam ventus, ventoque rapit contrarius aestus,
Vim geminam sentit, pareteque incerta duobus.*
Idem ille Nafso L. 2. Amor. Eleg. 16. §. 35.
*Et vocet in rivos parentem rusticus undam,
Frigidaque arboreas mulceat aura comas.*
Maro initio Aeneidos, quod initium L. Varius & Plotius Tucca fustulerunt:

*egressus silvis vicina coegi
Ut quamvis avido parerent arva colono.*
Id quod cupide adripuit Festus Avienus Descript. orbis terrae v. 14.

Qua colitur populus, qua tellus paret aratro.
Hinc arvis imperare dicitur diligens agricola
L. 1. Geor. §. 99.

Exercetque frequens tellurem, atque imperat arvis.

10. SIDERA CERTA] ad quorum ductum
cursus dirigitur. Horatius L. 2. Od. 16. initio:

*Otiùm Divos rogat in patenti
Prensus Aegaeo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:*

Helicen intelligit, & Cynosuram. Quibus
stellis praefert Herùs suae facem nataturus
Leander, apud Nafonem Epist. 18. §. 149.

*Nec sequar aut Helicen, aut, qua Tyros utitur,
Arcton:*

Publica non curat sidera noster amor.
sed sufficiat indicasse. blanditiae sunt ingeniosae,
& multa urbanitate conditae.

13. JAM MIHI PERSOLVES POENAM] libri
ferme omnes *persolvat* habent: id quod ego
verum arbitror. est enim ista personae commutatio
valde conveniens sermoni hominis irati, & cum eo,
a quo se laesum dolet, expostulantis. Sic Hippolytus
in cognomine Tragoedia §. 705.

*Procul impudicos corpore a casto amore
Tactus, quid hoc est? etiam in amplexus ruit?*
Validae significationis verbum est *persolvere*:
notat enim, ita solvere, ut reliquum maneat
nihil. Cicero orat. pro P. Sulla C. 31. *Persolvi
patriae quod debui: reliqua jam a me meae
perpetuae consuetudini naturaeque debentur.* D.
Brutus Ciceroni L. 11. ad famil. Epist. 11.
*Tantum me tibi debere existimo, quantum persolvere
difficile est.* Priamus apud Maronem L. 2. Aen. §. 535.

*At tibi pro scelere, exclamat, pro talibus ausis,
Di, si qua est caelo pietas, quae talia curet,
Persolvant grates dignas, & praemia reddant
Debita.*

Entellus ibid. L. 5. §. 484.
Hanc tibi, Eryx, meliorem animam pro morte Dareis

Persolvo: hic victor caestus artemque repono.
L. 9. §. 423. ubi caedes Euryali ac Nisi:
*Saevit atrox Volscens, nec teli conspicit usquam
Auctorem, nec quo se ardens inmittere possit.*
Tu tamen interea calido mihi sanguine poenas
*Persolves amorum, inquit: simul enjse recluso
Ibat in Euryalum.*

noster supra Eleg. 5. §. 17.
*Omnia persolvi, fruitor nunc alter amore,
Et precibus felix utitur meis.*

13. PULVISQUE DECOREM DETRAHET] &c.]
Audire mihi videor senem illum comicum Terentii,
Adelph. Act. 5. Sc. 3. §. 54.

D. Ceterum rus cras cum filio
*Cum primo lucu ibo hinc. M. imo de nocte
censo.*

Hodie modo hilarum fac te. D. & istam psalteriam

- 15 Uretur facies, urentur sole capilli:
 Deteret invalidos & via longa pedes.
 Admonui quoties, Auro ne pollue formam.
 Saepe solent auro multa subesse mala.
 Divitiis captus si quis violavit Amorem;
 20 Asperaque est illi, difficilisque Venus.
 Ure meum potius flamma caput, & pete ferro
 Corpus, & intorto verberare terga seca.

Nec

Una illuc mecum hinc abstraham. M. pugnaveris.

Eo pacto prorsum illic alligaris filium.

Modo facito ut illam serves. D. ego istuc videro.

Atque ibi favillae plena, fumi, ac pollinis, Coquendo sit faxo, & molendo: praeter haec Meridie ipso faciam ut stipulam colligat:

Tam excoctam reddam, atque atram, quam carbo est. M. placet.

Nunc mihi videre sapere. atque equidem filium Tum, etiam si nolit, cogas, ut cum illa una cubet.

21. URE MEUM POTIUS FLAMMA CAPUT, ET PETE FERRO CORPUS] extremorum cruciatuum instrumenta describit; qualibus fere in servos, aut fontes ac noxios, animadvertetur. Propertius L. 1. Eleg. 1. v. 27.

Fortiter & ferrum, saevos patiemur & ignes: Sit modo libertas, quae volet ira, loqui.

L. 4. Eleg. 7. v. 43.

Lygdamus uratur. candescat lamina vernae.

Horatius L. 1. Epist. 15. v. 36.

Scilicet ut ventres lamina candente nepotum Diceret urendos.

Cicero Accus. 5. in Verr. C. 63. Huccine tandem omnia reciderunt, ut civis Romanus in provincia populi Romani, in oppido foederatorum, ab eo, qui beneficio populi Romani fasces & securas haberet, deligatus in foro virgis caederetur? Quid, cum ignes ardentisque laminae, ceterique cruciatus admovebantur? Male Lambinus candentesque laminae, quod habebant vulgatae, contra libros scriptos propugnabat. Tullium expresse Juvenalis Sat. 14. v. 22.

Tum felix, quoties aliquis tortore vocato Sritur ardenti duo propter lintea ferro.

Ab ultima antiquitate acerbissimi supplicii originem repetit Naso L. 3. Metam. v. 692.

Praebuimus longis Pentheus ambagibus aures, Inquit: ut ira mora vires absumere posses.

Praecipitem, famuli, rapite hunc: cruciataque diris

Corpora tormentis Stygiae demittite nocti.

Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acoetes

Clauditur in tectis: & dum crudelia iussae

Instrumenta necis ferrumque ignisque parantur;

Sponte sua patuisse fores, lapsasque lacertis

Sponte sua fama est, nullo solvente, catenas.

Sic & Oedipus in tragoedia cognomine, v. 862.

Huc aliquis ignem. flamma jam excutiet fidem.

Per tam cruentas vera quaerenti vias

Ignosce, quaeso, si ferus videor tibi

Et impotens. parata vindicta in manu est.

Dic vera.

Cicero Topic. C. 20. Facit etiam necessitas fidem, quae cum a corporibus, tum ab animis nascitur. Nam & verberibus, tormentis, igni fatigati, quae dicunt, ea videtur veritas ipsa dicere.

22. INTORTO VERBERE TERGA SECA] verbera sunt flagella, quibus servi caedebantur: sunt & lora, & virgae. Justinus L. 2. C. 5. Verbera in aciem, non tela adferenda; omissaque ferro, virgas ac flagella, ceteraque servilis metus paranda instrumenta. Sed & in homines liberos tam dira inmanitate saeviebat, ubi tormentorum res erat. Egrege in negotio detestabili Curtius L. 6. C. 11. de Philota: Per ultimos deinde cruciatus, utpote damnatus, & inimicis in gratiam regis torquentibus, lace-ratur. Ac primo quamquam hinc ignis, illinc verbera, jam non ad quaestionem, sed ad poenam ingerebantur; non vocem modo, sed etiam gemitus habuit in potestate: sed postquam intumescens corpus ulceribus, flagellorum ictus nudis ossibus incussos ferre non poterat; Si tormentis adhibitori modum essent, disturum se, quae scire expeterent, pollicetur. Proprie ac vere secare dixit nofer. ita & Horatius Epod. 4. v. 11.

Seclus

Nec tibi celandi spes sit peccare paranti.

Est Deus, occultos qui vetat esse dolos.

25 Ipse Deus tacito permisit vela ministro,
Ederet ut multo libera verba mero.

Ipse

Sectus flagellis hic triumphalibus

Praeconis ad fastidium.

Erat in uno Anglicano, intorto verberemembra seca: quod non probo. Prudentius *περὶ ἑρπιδῶν* Hymno 16. *ψ.* 698. de pusione parvulo, Christum professo:

*Mox & remota veste virgis verberent,
Tenerunq̄ue duris ictibus tergum secent;
Plus unde lactis, quam cruoris, defluat.*

23. NEC TIBI CELANDI SPES SIT PECCARE PARANTI] Quam nihil recti possit colligi ex scriptura depravata, insigni exemplo fuit hic unus versiculus. Nam quum libri veteres ferre habeant, *Nec tibi celanti fas sit*; dici vix potest quam variis modis haec verba torserint homines cruditi, ut sensum aliquem elicerent, quem puto nec ipsi intelligebant. Veram autem lectionem ex illis suis excerptis reposuit Scaliger. Sed fidem Scaligeri elevare ausus est Janus Gebhardus, nec sine contumelia verborum, ut est hoc magistrorum genus protervum atque injuriosum. Igitur Gebhardo credemus, Scaligerum ea confinxisse quae nusquam existerint? & lectoris credulitate abusum sua ipsius somnia pro sensu Albiano venditasse? Dii meliora. Adnotavit manu sua hanc veteris libri scripturam ipse Scaliger in Adversariis; quae Adversaria hodie sunt penes Virum Clarissimum Tiberium Hemsterhusum, unde nos evolenda habuimus. Reperit & Nicolaus Heinsius in codicibus Tibulli Scaligeranis enotatam. Quocirca Gebhardum melius fuerat abstinere tam turpi suspitione. Quid tamen fuit, cur spes ista tantopere offenderit hunc fastidiosum? Certe ipse Cicero sic loquitur L. 3. de Offic. C. 8. *Atque etiam ex omni deliberatione celandi & occultandi spes opinioque removenda est. satis enim nobis (si modo in philosophia aliquid profecimus) persuasum esse debet, si omnes Deos hominesque celare possimus, nihil tamen avare, nihil injuste, nihil libidinoſe, nihil incontinenter esse faciendum.*

24. EST DEUS, OCCULTOS QUI VETAT ESSE DOLOS] Vera ac sapiens sententia; sed loco meliore, & mente puriore digna. Vides tamen illos ipsos extra legem viventes non

potuisse a semet inpetrare, quin ita statuerent, Deum omnium humanarum actionum, imo & cogitationum, arbitrum esse atque inspectorem. Plautus Capt. Act. 2. Sc. 2. *ψ.* 63.

Est profecto Deus, qui, quae nos gerimus, auditque & videt.

Is, uti tu me hic habueris, proinde illum illic curaverit.

Bene merenti bene profuerit, male merenti par erit.

Catullus Carm. 27.

Nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent.

Si tu oblitus es; at Dii meminerunt, meminit Fides,

Quae te ut poeniteat postmodo facti faciet tui. Sallustius Epist. 2. ad Caesarem: *Mihi pro vero constat, omnium mortalium vitam divino numine invisī: neque bonum, neque malum facinus cujusquam pro nihilo haberi: sed ex natura diversa praemia bonos malosque sequi. Interea forte ea tardius procedunt: suus cuique animus ex conscientia spem praebet.* Cicero orat. pro rege Dejotaro C. 6. *Si palam te interemisset, omnium in se gentium non solum odia, sed etiam arma converterisset. si veneno; Jovis illius quidem Hospitalis numen numquam celare potuisset, homines fortasse celavisset. Praeclare vir summus, & suae tempestatis ingeniorum omnium princeps, Boetius, ipso sine Conſolationis Philosophiae: *Averſamini igitur vitia, colite virtutes, ad rectas spes animum sublevate, humiles preces in excelsa porrigite. Magna vobis est, si dissimulare non vultis, necessitas indicta probitatis, cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.**

25. IPSE DEUS TACITO PERMISIT VELA MINISTRO] ita Scaliger constituit locum corruptissimum, quum in suo codice invenisset permisit leva ministro. laudo correctionem: non tamen ut *permittere vela* putem idem esse quod *permittere libidini ac voluptati*. Nec diversas aliorum opiniones vellicabo. Ego *tacitum Dei ministrum* capio de doloso vini liquore, cujus liquoris vapore, tamquam velo quodam, actum mentis obnubit subrepens sensim ebrietas. Et ad tale velum re-

Ipsē Deus somno domitos emittere vocem

Jussit, & invitos facta regenda loqui.

Haec ego dicebam: nunc me flevisse loquentem,

30 Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.

Tunc mihi jurabas, nullo te divitis auri

Pondere, non gemmis vendere velle fidem:

Non tibi si precium Campania terra daretur,

Non tibi si Bacchi cura Falernus ager.

35 Illis

spexisse puto Horatium L. 1. Sat. 4. §. 89.
Condita cum verax aperit praecordia Liber.
 & L. 3. Od. 21. §. 13.

*Tu lene tormentum ingenio admoves
 Plerumque duro: tu sapientium
 Curas, & arcanum jocosō
 Consilium retegis Lyaeo.*

Nimirum rejecto velo, quo contactus subie-
 rat, Bacchus aperit & sub divum rapit ab-
 trusa mentis sobriae consilia, saepe & faci-
 nora in occulto delitescentia. Quocirca me-
 rito *inverecundum* vocat idem ille sapientiae
 non minus quam poëticae artis praeclarus
 doctor, Epod. 11. §. 19.

*Simul calentis inverecundus Deus
 Fervidiore mero*

Arcana promorat loco.

Unde hoc? quia Bacchum semper subsequen-
 tur comites,

*caecus amor sui,
 Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
 Arcanique fides prodiga perlucidior vitro.*

Vide sis Athenaeum L. 2. Deipnos. C. 2.

27. SOMNO DOMITOS EMITTERE VOCEM]
 Nihil falsi profatur; & saepe ista accidunt,
 sive ab agitatione animi inquieti, & diurnis
 occupationibus involuti, sive ab efficace vi
 malae conscientiae. Lucretius L. 4. §. 1014.

*Multi de magnis per somnum rebus loquuntur,
 Indicioque sui facti per saepe fuere.*

& L. 5. §. 1158.

*Et si fallit enim Divum genus humanumque,
 Perpetuo tamen id fore clam diffidere debet.
 Quippe ubi se multi per somnia saepe loquentes,
 Aut morbo delirantes procraxe ferantur,
 Et celata diu in medium peccata dedisse.*

Cicero Topic. C. 20. Cujus generis etiam illa
 sunt, ex quibus nonnumquam verum inven-
 tur, pueritia, somnus, imprudentia, vinolen-
 tia, insania. Nam & pueri saepe indicaverunt
 aliquid, ad quod pertineret, ignari: & per

*somnum, vinum, insaniam, multa saepe pa-
 tefacta sunt. Recte noster Baudius L. 4. Iam-
 bicor.*

*Nempe omnis ordo exercet histrioniam,
 Venalium grex, rex, sacerdos, plebs, eques:
 Sed furta, fraudes, ac scelus mortalium
 Cogente vero lingua aberrans indicat,
 Muti eloquantur, inscientes edocent.*

31. DIVITIS AURI PONDERE] Pulcrum e-
 pitheton: quod repetitur Elegiae proxime
 insequentis versu 7. *Divitis hoc vitium est
 auri.* & L. 3. Eleg. 3. §. 11.

*Nam grave quid prodest pondus mihi divitis
 auri?*

Pariter Dracontius Hexaëmer. §. 201.

Munera praeterea funduntur divitis auri.

Petrus Lotichius, antiquis Iuppar poeta, L.
 2. Eleg. 11.

*Post obitus, miser cum lux brevis occidit aevi,
 Pondera nil auri divitis ampla juvant.*

Praeclare Rochus Honerdius, vir amplissi-
 mus, Thamarae Act. 1. Sc. 2.

*muricis sacri mitior,
 Gemmae, rubentis munus augustum sali,
 Suffulta cedro tecta, cedrus divite
 Auro revincta fluctuantem pectoris
 Non sistit aestum.*

33. NON TIBI SI PRECIUM] *precium hic
 est merces stupri. vide infra §. 52. Ovidius
 L. 3. Amor. Eleg. 8. §. 30.*

*Jupiter admonitus nihil esse potentius auro,
 Corruptae precium virginis ipse fuit.*

Horatius L. 3. Od. 16. initio:

*Inclusam Danaën turris aënea,
 Robustaeque fores, & vigillum canum
 Tristes excubiae munierant satis*

*Nocturnis ab adulteris:
 Si non Acrisium, virginis abditae
 Custodem pavidum, Jupiter & Venus
 Risissent: fore enim tutum iter & patens
 Converso in precium Deo.*

35 Illis eriperes verbis mihi, sidera caelo
 Lucere, & puras fluminis ire vias.
 Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus,
 Tergebam humentes credulus usque genas.

Quid

& L. 1. Sat. 2. v. 104. ubi de periculis eorum,
 qui peccant in stolatis:

an tibi mavis

*Insidias fieri, preciumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi?*

Propertius L. 3. Eleg. 9. v. 29.

*Quid modo quae nostris opprobria vexerat armis
 Et famulos inter femina trita suos,
 Conjugii obscaeni precium Romana poposcit
 Moenia, & addictos in sua regna patres.*

ibidem Eleg. 11. v. 14.

*Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:
 Aut si qua est, precio tollitur ista mora.*

Nofter L. 2. Eleg. 4. v. 14.

*Nec profecto Elegi, nec carminis auctor Apollo.
 Illa cava precium flagitat usque manu.*

Naso Amor. L. 1. Eleg. 10. v. 17.

*Quid puerum Veneris precio proflare jubetis?
 Quo precium condatur, non habet ille sinum.*

& L. 3. Art. Amat. v. 551.

*A doctis precium scelus est sperare poetis.
 Me miserum! scelus hoc nulla puella timet.*

Terentius Heaut. Act. 2. Sc. 2. v. 5.

*Concurrunt multae opiniones, quae mihi ani-
 mum exangeant:*

*Occasio, locus, aetas, mater, cuius sub im-
 perio est, mala,*

Cui nihil iam praeter precium dulce est.

Hinc & meretrices & meretricum noctes
 preciosae dicebantur. Propertius L. 3. Eleg. 11.
 initio:

*Quaeritis, unde avidis nox sit preciosa puellis,
 Et Venere exhaustae damna querantur opes.*

L. 4. Eleg. 5. v. 43.

*Nec te Medaeae delebent probra sequacis:
 Nempe tulit fastus ausa rogare prior.*

*Sed potius mundi Thais preciosa Menandri,
 Quam ferit astutus comica moecha Getas.*

De terrae Campaniae deque agri Falerni lau-
 dibus multi multa. Eleganter Florus Liberi Ce-
 rerisque certamen vocat L. 1. C. 16. Vide sis
 Phil. Cluverium L. 4. Ital. Ant. C. 1.

35. SIDERA CAELI LUCERE] sequamur
 Statium, coelo legentem ex libro Vaticano.
 Horatius Epod. 15.

*Nox erat, & caelo fulgebat Luna sereno
 Inter minora sidera.*

Maro L. 1. Geor. ipso initio:

Vos, o clarissima mundi

*Lumina, labentem caelo quae ducitis annum,
 Liber & alma Ceres.*

Seneca Herc. fur. v. 125.

*Jam rara micant sidera prono
 Languida mundo.*

36. PURAS FLUMINIS ESSE VIAS] idem il-
 le Statii codex ire habebat pro esse. quod
 amplector. Sane rō esse quin sit corruptum
 ex *isse*, dubitari nequit. Ire autem proprie de
 aquis dici vel hinc adparet, quod *pedes* iis
 dederint poetae. Lucretius L. 5. v. 273.

inde super terras fuit agmine dulci,

Qua via secta semel liquido pede detulit undas.
 Horatius Epod. 16. v. 48.

*Mella cava manant ex ilice: montibus altis
 Levis crepante lympha desilit pede.*

Vide istic Lambini notam. Sed tu de verbo
eundi quaerebas. Recte: dabitur. Lucretius,
 purissimi oris poeta, ita loquitur L. 6. v. 530.

*Fit vis magna geli, magnum duramen aquarum,
 Et mora quae fluvios passim refrenat evanteis.*

Pomponius Mela L. 2. C. 4. de Pado atque
 Istro: *Inde tam citus prosilit, ut discussis flucti-
 bus diu qualem emisit undam agat, suumque
 etiam in mari alveum servet, donec eum ex
 adverso litore Istriae eodem impetu profluens Ister
 amnis excipiat. Hac re per ea loca navigantibus,
 qua utrimque amnes eunt, inter marinas aquas
 dulcium hausus est. Minucius Felix: Adspice
 Oceanum; refluit reciproci aestibus. vide fontes;
 manant venis perennibus. fluvios intuere; eunt
 semper exercitibus lapsibus. Dracontius Hexaemer.
 v. 235.*

miratur amoenis

*Sic florere locum, sic puros fontibus amnes
 Quatuor, undifluo stringentes gurgite ripas;
 Ire per arbores saltus, camposque virentes.*

Utramque translationem pulcre conjunxit vir
 nostra admiratione major Angelus Politianus,
 Nutric. v. 286.

nec fabula mendax,

*Parrhasio lapides morisse Amphionae pleetro;
 Orpheos atque lyram curva de valle secutas
 In caput isse retro liquido pede fluminis undas.*

Quid faceres, nisi & ipse fores in amore puellae?

40

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.
O quoties, verbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Saepe insperanti venit tibi munere nostro,
Et latuit clausas post adoperta fores.

45 Tum

40. SIT PRECOR EXEMPLO SED LEVIS ILLA TUO] Gebhardus praeferebat lectionem Cornelianiani codicis,

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.

Sed & hanc laureolam sibi vindicavit Guyetus. Adeone tutum esse nihil hominibus Belgis! Ad Albii nostri mentem accedit Naso L. 3. Metam. v. 402. de Narcisso:

Sit precor exemplo sit levis illa tuo.

Sic hanc, sic alias undis aut montibus ortas
Luserat hic Nymphas; sic coetus ante viriles.
Inde manus aliquis despectus ad aethera tol-
lens,

*Sic, amet iste licet, sic non potiaturo amato,
Dixerat: adfensit precibus Rhannusia iustis.*

41. VERBIS NE QUISQUAM CONSCIUS ESSET] Achilles legendum putabat, non verbis, sed vobis; probante Guyeto. sibi habeant. Ovidius L. I. Art. Amat. v. 489.

Neve aliquis verbis odiosas offerat aures.

Achillis commentum Douza noster jam olim rejecit Praevid. C. 4. sed de Guyeto nihil potuit praescire.

42. IPSE COMES MULTA LUMINA NOCTE TULI] officiosum vero daduchum, nec severissimi supercillii. Cicero orat. in L. Pison. C. 9. *Quod mihi igitur certamen esset hujusmodi? cum C. Mario scilicet, aut cum aliquo pari; an cum altero, barbaro Epicureo, cum altero, Catilinae lanternario? & Catilin. I. C. 6. Quae nota domesticae non iniusta vitae tuae est? quod privatarum rerum dedecus non haeret infamiae? quae libido ab oculis, quod facinus a manibus unquam tuis, quod flagitium a toto corpore absuit? Cui tu adolescentulo, quem corruptelarum illecebris irretisses, non aut ad audaciam ferrum, aut ad libidinem facem praetulisti? Proprie loquitur consul. nam quod facem Petrus Ramus exponit de sumtu in praebendis scortis, in eo nimis perverse Sallustium ad partes vocat. Frugalius ille Plauti*

Phaedromus, qui sibi ipse lucebat cereum, ad amicum scortillum contendens, Curcul. Act. I. Sc. I. Alia erat ratio fervorum, quos dominis praefito esse conveniebat, saepe cum magno suo malo. Valerius Maximus L. 6. C. 8. *M. Antonius, avorum nostrorum temporibus clarissimus orator, incesti reus agebatur. Cujus in judicio accusatores servum in quaestione perseverantissime postulabant, quod ab eo, cum ad stuprum iret, laternam praelatam contenderent.* Tu lege sequentia, dignissima quae legantur propter egregiam fidem in vili humuncione. Delicatissimum est Valerii Aeditui epigramma apud Gellium L. 19. C. 9.

Quid faculam praefers, Phileros, qua nil opus nobis?

Ibimus: haec lucet pectore flamma satis.

*Illam nam potis est vis saeva extinguere venti:
Aut imber coelo candidus praecipitans.*

*At contra hunc ignem Veneris, nisi si Venus ipsa,
Nulla se quae possit vis alia opprimere.*

43. SAEPE INSUPERANTI VENIT TIBI MUNERE NOSTRO] illa demum solida est jucunditas, de cujus fructu nihil ante praecerpit credulae spei inpatientia, atque praeter opinionem tale nihil cogitantibus evenit. Catullus Carm. 103.

*Si quidquam cupidoque, optantique obtigit
unquam*

Insperanti, hoc est gratum animo proprie.

*Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
Quod te restituis, Lesbia, mi cupido.*

*Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
Nobis. o lucem candidiore nota!*

Quis me uno vivit felicior?

Cicero orat. pro Marcello. C. 7. *Sed quisnam est iste tam demens? de quisne? tamen si qui magis sunt tui, quam quibus tu salutem insperantibus reddidisti? Sed ut nihil est perfectum in rebus mortalium, ita hujus quoque inexpectatae laetitiae tanta efficacia nonnumquam fuit, ut exitium gaudentibus adferret, interclusa anima, nec repentini motus vim atque magnitudinem sustinente. Vide Gellium*

lulum

- 45 Tum miser interii stulte confisus amari.
 Non poteram ad laqueos cautior esse tuos?
 Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam:
 At me nunc nostri, Pieridumque pudet.
 Illa velim rapida Volcanus carmina flamma
 50 Torreat, & liquida delectat amnis aqua.
 Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est,
 Et precium plena grande referre manu.
 At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
 Rideat assiduis uxor inulta dolis.
 55 Et quum furtivo juvenem lassaverit usu,
 Tecum interposita languida veste cubet.

Sem-

lium L. 3. C. 15. est & memorabile ejus rei exemplum apud Balthaf. Castilionem L. 3. del Cortegiano. *Venire* est verbum amovis, Proportio nostro in primis familiare.

44. SED LATUIT] Melius, opinor, libri Statiani *Et latuit*. quod & quatuor Heinisiani agnoscunt, & veteres codices Antonio Perrejo conlati. Atque huc ibant excerpta Pochi, in quibus *Est latuit*, aberratione scribae librarii. Latuit autem puella, tamquam quae noller reperiri, quum tamen id vel maxime concupisceret. Horatius L. 1. Od. 9. v. 21.

Nunc & latentis proditor intimo

Gratus puellae risus ab angulo,

Pignusve dereptum laceratis,

Aut digito male pertinaci.

46. NON POTERAM AD LAQUEOS CAUTIOR ESSE TUOS] Haec debent legi cum interrogatione, quae rei indignitatem detestetur, ac simul animi commoti indignationem profiteatur. In multis libris est, *Nam poteram*; minus convenienter. *Laqueos* vocat infidias & fraudes amatorias. Naso L. 3. Art. Amat. v. 591.

Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator,

Solum se thalamos speret habere tuos.

Postmodo rivalem, partitaque foedera lecti

Sentiat. has artes tolle; senescet amor.

49. ILLA VELIM RAPIDA &c.] flammis aut aquis deleri, fatum erat carminum infelicitate natorum; certe votum hominum poliorum. Vide sis quae hic Passeratius notavit. Argutiam hinc quaesivit Martialis L. 5. Epigr. 54:

Colchida quid scribis? quid scribis, amice, Thyesten?

Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?

Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis

Deucalion: vel, si non placet hic, Phaëthon.

Et Jacobus Sannazarius L. 1. Epigr. 72. cujus lemma est, *in malum librum.*

Si sapias, hospes, abi; miserum neu tange libellum.

Non hic Maeonidem, Virgiliumve leges.

Sed foedas Bavii chartas, & solentia Maevi

Carmina, Romani dedecus eloquii.

Quid dubitas sacros incendia poscere lucos,

Abnuerit liquidas si dare Phoebus aquas?

55. FURTIVO JUVENEM LASSAVERIT USU] Naso Amor. L. 3. Eleg. 11. v. 13.

Vidi, cum foribus lassus prodiret amator,

Invalidum referens emeritumque latus.

Pura notavit Hispanus interpres ad ista Petronii: *rursusque in somnum decidi gaudio lassus.* Priap. Carm. 47.

Quicumque vestrum, qui venitis ad coenam,

Libare nullos sustinet mihi versus;

Illius uxor, aut amica, rivalem

Lasciviendo languidum precor reddat.

Sed nos Secundum nostrum audiamus, putre haec Albiana in rem suam trahentem, Juliae Eleg. 7.

Famque diem video properantem, cum tuus illi

Et gravis ad spectus, & grave nomen erit.

Julia, tum lentas producens frigida noctes,

Optabis nostras in tua colla manus.

Julia, non veniam: veniet, querulumque subibit

Ille, peregrino lassus amore, torum.

Et tecum, mea lux, meliori digna cubili,

Vallatus densa veste jacebit iners.

Semper sint externa tuo vestigia lecto,
 Et pateat cupidis semper aperta domus.
 Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
 60 Pocula, nec plures emeruisse viros.

Iliam

57. SINT EXTERNA TUO SEMPER VESTIGIA LECTO] Ovidius Amor. L. I. Eleg. 8. v. 97.

Ille viri toto videat vestigia lecto;

Factaque lascivis livida colla notis.

Pluribus haec vestigia inlustrabamus ad Propert. L. 2. Eleg. 7. v. 95. Sed hunc ordinem verborum aliter conlocant scripti libri magno numero, tum & priscae editiones, hoc modo:

Semper sint externa tuo vestigia lecto.

Mutarunt, opinor, qui pentemimerin desiderari putabant, homines inepti. Vir doctus besterna malebat praë vulgato externa. quod non possum probare. Livius L. 1. C. 58. Vestigia viri alieni, Collatine, in lecto sunt tuo. Ovidius Epist. Oenon. v. 102.

Ut minor Atrides temerati foedera lecti

Clamat, & externo laesus amore dolet.

& L. 14. Metam. v. 380. de Pico, quem tenebat Circe:

Ille ferox ipsamque precesque repellit:

Et, Quaecumque es, ait, non sum tuus: altera captum

Me tenet; & teneat per longum comprecior aevum.

*Nec Venere externa socialia foedera laedam,
 Dum mihi Janigenam servabunt fata Canentem.*

Cicero L. 2. de Nat. Deor. C. 63. Canum vero tam fida custodia, tamque amans dominorum adulatio, tantumque odium in externos, &c.

58. PATEAT CUPIDIS SEMPER APERTA DOMUS] Est in voce cupidus significatio quaedam peculiaris ad rem amorum. Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 3. v. 6.

Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset:

Neu me cupidum eo impulisset, quod mihi principium est mali!

Plautus Cas. Act. 2. Sc. 3. v. 49.

*Cl. Tu ecastor tibi, homo, malam rem quaeris.
 ST. Subolet, sentio.*

Egone? Cl. tu. nam quid frigitis? quid istuc tam cupide cupis?

Cicero orat. pro Cluent. C. 5. Ea igitur mater Aviti, Melini illius adolescentis generi sui,

contra quam fas erat, amore capta, primo, neque id ipsum diu, quoquo modo poterat, in illa cupiditate continebatur: deinde ita flagrare coepit amentia, sic inflammata ferri libidine, ut eam non pudor, non pudicitia, non pietas, non macula familiae, non hominum fama, non filii dolor, non filiae moeror a cupiditate revocaret. Vide ibidem C. 6. tum Dial. de Senect. C. 14. Bene Sophocles, cum ex eo quidam jam affecto aetate quaereret, utereturne rebus veneris: Dii meliora, inquit, libenter vero istinc, tamquam a domino agresti ac furioso, profugi. Cupidis enim rerum talium odiosum & molestum est fortasse carere. Satiatis vero & expletis jucundius est carere. Ariadna apud dulcissimum Callum Carm. 61. v. 143.

*Jam jam nulla viro juranti femina credat,
 Nulla viri speret sermones esse fidelis:*

Qui, dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,

*Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt.
 Sed, simul ac cupidae mentis satiata libido est,
 Dicta nihil meruere, nihil perjuriam curant.*

Noter L. 2. Eleg. 5. ad Iliam de Marte, v. 56.

*Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
 Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.*

Propertius L. 2. Eleg. 18. v. 37.

*Altera me cupidis teneat foveatque lacertis,
 Altera si quando non sinit esse locum.*

Naso Epist. Oenon. v. 129.

*Iliam de patria Theseum, (nisi nomine fallor)
 Nescio quis Theseus, abstulit ante sua.*

A juvene, & cupido, credatur reddita virgo.

Martialis L. 7. Epigr. 74. ad Mercurium:

Sic tibi lascivi non desit copia furti,

Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales.

Auctor Ciris, elegans ille & politus, quicumque tandem exstiterit; v. 77.

forma quum vinceret omnes,

Et cupidos quæstu passum spoliaret amantes.

60. VEL PLURES EMERUISSE VIROS] Statius ac Gebhardus ex suis libris emendabant, quam plures emeruisse viros. hoc sensu; Bibacillimae forori inprecor pares poculi ac concubitus vices. Non capio. Mihi videtur optare Tibullus, ut hujus sui pullipremonis uxor

- Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho,
 Dum rota Luciferi provocet orta diem.
 Illa nulla queat melius consumere noctem,
 Aut operum varias disposuisse vices.
 65 At tua perdidicit; nec tu stultissime sentis,
 Quum tibi non solita corpus ab arte movet.
 Tune putas illam pro te disponere crines,
 Et tenues denso pectere dente comas?

Ista

ne sit minus bibosa, neve minus virosa, (noli ridere: Nigidii & Lucilii atque Afranii verba sunt) quam esset sua sibi foror. Cujus fororis disciplinam uxor jam perdidicerit, tamquam in schola Elephantidis, vel Astryanae. Certe *id quam*, quocumque modo verses, a versiculis sequentibus alienum est. In uno Scaligeri libro erat, *nec plures*: id quod ego verum arbitror ac germanum. neque me movet aliorum codicum dissentio. Deinde docti quidam viri *haec meruisse* legebant, pro *emeruisse*. Male. & revincit eos Nasonis locus, citatus nobis ad *¶. 55. emere* hic est id, quod Juvenalis *exorbere* vocat Sat. 10. *¶. 223.* & non paullo urbanius, *peragere* poeta incertus in lusibus jocosus, Carm. 34.

62. ROTA LUCIFERI] Luciferum vehi curru, hodie nusquam legitur. Ideo Douza adolescens *rotam Luciferi* pro ipso Lucifero capiebat: quomodo *rota solis* pro ipso solis corpore legatur apud alios poetas. Recte: ut tamen memineris *rotam* hic esse orbem, sive discum. Nam & sic alibi intelligendum venit. Lucretius L. 5. *¶. 434.*

*Hic neque tum solis rota cerni lumine largo
 Alitivolans poterat, neque magni sidera mundi.*
 ibidem *¶. 566.*

*Nec nimio solis major rota, nec minor ardor
 Esse potest, nostris quam sensibus esse videtur.*
 Valerius Flaccus L. 3. *¶. 559.*

*Stagna vaga cerni luce micant, ubi Cynthia coelo
 Prospicit, aut medii transit rota candida Phoebi.*
 Apulejus L. 9. Metam. *Sed cum primum rota
 solis lucida diem peperit.* Quibus in locis *rotam*
 qui pro curru capiet, frustra erit.

64. ATQUE OPERUM VARIAS DISPOSUISSE
 VICES] Pariter Naso, de puellis maturioribus, L. 2. Art. Amat. *¶. 675.*

*Adde, quod est illis operum prudentia major:
 Solus & artifices qui facit, usus adest.*

tratio est ab re castrensi, ubi opera varie disponuntur; sed tratio libera, & detriti pudoris. Pro *Atque*, quod vulgatae habent, vidimus *Aut* in libris duodecim: apertius, ni fallor, & convenientius.

67. DISPONERE CRINES] sic supra Eleg. 9. *¶. 10.*

*Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos?
 Saepeque mutatas disposuisse comas?*

Verum quum tertio abhinc versu habuerimus *disposuisse*, parum belle idem verbum hic repetitur. Credo fuisse *componere* a manu poetae. nam & sic eleganter loquebantur. Tullius Orat. post reditum in senatu C. 6. *madenti coma, composito capillo, gravibus oculis, fluentibus buccis, pressa voce & remulenta,* &c. Naso Remed. Amor. *¶. 679.*

Nec compone comas, quia sis venturus ad illam.
 & Amor. L. 1. Eleg. 7. *¶. ult.*

Pone recompositas in statione comas.
 Propertius L. 1. Eleg. 15. *¶. 5.*

Et potes hesternis manibus componere crines.
 Tamen si quis citra opem librorum nihil mutari debere contendet, ille hanc emendationem pro somnio habeat licebit.

68. AUT TENUES] melius Statii Florentinus, *Et tenues.* Eodem crines epitheto commendat Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 14. *¶. 5.*

Quid, quod erant tenues, & quos ornare timeres;

*Vela colorati qualia Seres habent?
 Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
 Cum leve deferta sub trabe neclit opus.*

L. 3. Eleg. 10. *¶. 3.*

Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos.
 & Manilius L. 1. *¶. 834.*

*Nam modo, ceu longi fluitent de vertice crines,
 Flamma comas imitata volat, tenuisque capillus*

Diffusos radiis ardentibus explicat ignes.

- Ista haec persuadet facies? auroque lacertos
 70 Vinciatur, & Tyrio prodeat apta sinu?
 Non tibi, sed juveni cuidam vult bella videri:
 Devoveat pro quo remque, domumque tuam.
 Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra,
 Et fenis amplexus culta puella fugit.
 75 Huic tamen accubuit noster puer. hunc ego credam
 Cum trucibus venerem jungere posse feris.
 Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
 Tune aliis demens oscula ferre mea?

Tunc

70. TYRIO PRODEAT APTA SINU] in tunica ostrina. *apta*, collecto pectore & vincito, ut Terentius loquitur. Est ab antiquo verbo *apere*, quod significabat vinculo comprehendere. Vide Pompejum Festum in voce *Apex*; Servium ad L. 10. Aen. *ŷ.* 270. Nonium in voce *Aptam*. Atque ita Catullus posuit Carm. 25.

*Pisonis comites, cohors inanis,
 Aptis sarcinulis & expeditis.*

Prodire autem est verbum pompae muliebris. Catullus Carm. 58. *ŷ.* 96.

*Prodeas nova nupta, si
 Jam videtur, & audias
 Nostra verba. viden? faces
 Aureas quatiunt comas.*

Prodeas nova nupta.

Et sic aliquoties ibidem loci. Horatius L. 2. Od. 8. *ŷ.* 7.

*tu, simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitescis
 Pulchrior multo, juvenumque prodis
 Publica cura.*

Propertius L. 2. Eleg. 19. *ŷ.* 79.

Vidistis quamdam Argivam prodire figura.

Ovidius L. 3. Art. Amat. *ŷ.* 131.

*Nec prodite graves insuto vestibus auro:
 Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.*

& L. 4. Fast. *ŷ.* 309.

*Culus, & ornatis varie prodisse capillis,
 Obsuit; ad rigidos promptaque lingua se-
 nes.*

Sed istic horum partim Nic. Heinſius occupavit.

72. DEVOVEAT PRO QUO REMQUE, DOMUMQUE TUAM] Recte Lipsius emendabat, *teque domumque tuam*, fultus illo Propertiano, L. 2. Eleg. 7. *ŷ.* 38.

*Ergo tam multos nimium temerarius annos,
 Improba, qui tulerim teque tuamque domum.*
 Ut scilicet *domus* pro gente ac familia capiatur. quo modo alias. utrumque (quod & Douza vidit) firmat poeta Veronenſis Carm. 76.

*Gellius est polcher: quid ri? quem Lesbia malit,
 Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
 Sed tamen hic polcher vendat cum gente Catullum,*

Si tria notorum savia reppererit.

Ceterum quae Douza addit exponendae lectioni vulgatae, ea mallem silentio praeterisset. *Devoveat* autem & maritum & mariti domum, ut adulterum fervet. Cicero orat. ad Quirites post reditum, ipso initio: *Quod precatus a Jove Optimo Maximo, ceterisque Diis immortalibus sum, Quirites, eo tempore, cum me fortunaeque meas pro vestra incolumitate, otio, concordiaque devovi, &c.*

73. NON FACIT HOC VITIO] scribe cum libris melioribus, *Nec facit. Vitio* autem fieri dicuntur, quaecumque prave fiunt. quod etiam ad auspicia & ad religiones extenditur. Plenius efferebant vitio *mentis*. Maro Epist. ad Augustum Caesarem: *Sed tanta inchoata res est, ut paene vitio mentis tantum opus ingressus mihi videar.* Ovidius L. 5. Metam. *ŷ.* 195.

*Increpat hos, Vitioque animi, non criminibus, inquit,
 Gorgoneis torpetis, Eryx.*

77. BLANDITIASNE MEAS &c.] Constructio & amplificatio non absimilis huic Ciceronianae, Accus. 1. in Verr. C. 18. *Apollinem tu Delium spoliare ausus es? illine tu templo tam antiquo, tam sancto, tam religioso, manus impias ac sacrilegas afferre conatus es?* Vide politissimi Menagii Epigramma 34.

80. ET

80 Tunc flebis, quum me vinctum puer alter habebit,
 Et geret in gremio regna superba tuo.
 At tua tum me poena juvet, Venerique merenti
 Fixa notet casus aurea palma meos:
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat: § grata sis, Dea, mente, rogat.

80. ET GERET IN GREMIO REGNASUPERBA TUO] libri fere habent *in regno*; ac deinde partim *bella*, partim *regna*. Forte *in regno sceptris*. Sed non libet hic morari. Tamen *regna superba*, quin rectum sit, ambigere vix licet. infra L. 4. Carm. 5.

Te nascente novum Parcae cecinere puellis
Servitium, & dederunt regna superbatibi.

82. AUREA PALMA] *parmam* intellige, sive clypeolum brevem, in quo signarentur bini verficuli sequentes. Miro consensu libri cuncti *palma* scribunt, non *parma*. id quod in hac vocula solenniter obtinuisse videri potest. Festus: *Thracis, gladiatores, a similitudine palmarum Thraciarum*. Propertii codices ma-

gno numero ita habent L. 2. Eleg. 19. v. 44.

Et vetus in templo bellica palma vacat.

L. 4. Eleg. 10. v. 21.

Picta nec inducto fulgebat palma pyropo.
 tum post paullo, v. 40.

Belgica cui vasti palma relata ducis.

Vide sis insignem illum Turnebum L. 3.

Adv. C. 7. Egregium vero Albii nostri donarium!

Quanto sapientius Cicero Accus. 2.

in Verr. C. 47. *Faciunt hoc homines, quos in*

summa nequitia non solum libido & voluptas,

verum etiam ipsius nequitiae fama deleciat, ut

multis in locis notas ac vestigia scelerum suorum

relinqui velint.

XI.

QUIS fuit, horrendos primus qui protulit enses?
 Quam ferus, & vere ferreus ille fuit!

Tunc

Haec Elegia scripta videtur ante eam, quae nunc est ordine tertia; tunc videlicet, quum in cohortem Messalae adlegeretur, invitus, ut adparet, & Deliae suae amore inretitus. Pocchus ad libri sui oram ita scripserat: *Hoc est principium secundi libri in codicibus vetustioribus, & est de amoribus Nemesis*. Et ex libris suis Perrejus: *Principium secundi libri de amoribus Nemesis*. At ego tales nullos oculis usurpavi: nec vidi alium, qui moneret.

I. QUIS FUIT HORRENDOUS PRIMUS QUI PROTULIT ENSES] Plinius L. 7. C. 56. *Aes conflare & temperare, Aristoteles Lydum Scytham monstrasse, Theophrastus Delam Phrygem putat. Aerariam fabricam alii Chalybas, alii Cyclopos. Ferrum Hesiodus in Creta eos, qui vocati sunt Daetyli Idaei.* — — — *Fabricam ferrariam invenerunt Cyclopes.* — — — *Clypeos invenerunt Proetus & Acrisius inter se bellantes, sive Chalcus Athamantis filius. Lori-*

cam Midias Messenius. Galeam, gladium, hastam, Laedaemonii. Alii aliter statuerunt. Telchinas e Creta primum in Cyprum, deinde Rhodum venisse, primosque ferrum & aes fabricatos, atque etiam Saturno falcem fecisse, tradit Strabo L. 14. Ad Chalybas, Ponticam gentem, ferri fabricandi gloriam refert Valerius Flaccus L. 5. v. 141.

Nocte sub extrema clausis telluris ab antris
Pervigil auditur Chalybium labor; arma sa-
rigant

Ruricolae, Gradive, tui: sonat illa creatrix

Prima manus belli terras crudelis in omnes.

Nam prius ignoti quam dura cubilia ferri

Eruerent, ensesque darent; odia aegra sine
armis

Errabant, iraque inopes, & segnis Erinmys.

Lucretius nihil definit, L. 5. v. 1291.

Aere solum terrae tractabant, aereque belli

Miscebant functus, & voluera vasta serebant:

Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata:

Tunc brevior dirae mortis aperta via est.

5 At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in saevas quod dedit ille feras.

Divi-

*Fit pecus atque agros adimebant, nam facile ollis
Omnia cedebant armatis nuda & inerma.
Inde minutatim processit ferreus ensis,
Versaque in opprobrium species est falcis abenae.
Et ferro coepere solum profcindere terrae,
Exaequataque sunt creperi certamina belli.
Neque etiam Cicero, L. 2. de Nat. Deor. C. 63. Quibus [bubus] cum terrae subigerentur
fissione glebarum, ab illo aureo genere, ut poë-
tae loquimur, vis numquam ulla afferebatur.*

*Ferreatum vero proles exorta repente est,
Ausaque funestum prima est fabricarier enssem,
Et gustare manu victum domitiumque juven-
cum.*

Recte autem noster proferendi verbo utitur: est enim in eo verbo significatio novitatis. Saepe ita Tullius. L. 3. de Offic. C. 14. *Stomachari Canius. Sed quid faceret? nondum enim Aquilius, collega & familiaris meus, protulerat de dolo malo formulas.* Orat. pro Archia C. 6. *Ego vero fateor, me his studiis esse deditum. Ceteros pudeat, si qui ita se literis abdiderunt, ut nihil possint ex his neque ad communem afferre fructum, neque in adspēctum lucemque proferre.* L. 1. de Orat. C. 35. *Petis & Crasso, ut eam copiam ornamentorum suorum, quam constructam uno in loco quasi per transennam praetereuntes strictim adspeximus, in lucem proferat, & suo quidque loco collocet.* Horatius L. 1. Epist. 6. v. 24.

Quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas;

Defodiet condetque nitentia.

L. 2. Epist. 2. v. 116.

*Obscurata diu populo, bonus eruet, atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum.*

Art. Poët. v. 130.

*Rektius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam si proferres ignota indictaque primus.*

2. FERUS ET VERE FERREUS] Cicero L. 1. ad Q. fratrem Epist. 3. *Quid, quod eodem tempore desidero filiam? qua pietate, qua modestia, quo ingenio? Quid filium venustissimum, mihi que dulcissimum? quem ego ferus ac ferreus e complexu dimisi meo, sapientiorē puerum quam vellem.*

4. TUNC BREVIOR DIRAE MORTIS APERTA

VIA EST] Elegantissime. sic & alii poëtae Romani. Lucretius L. 2. v. 917.

*Qui poterunt igitur rerum primordia dici,
Et leti vitare vias?*

Maro L. 3. Geor. v. 481.

Nec via mortis erat simplex. &c.

Propertius L. 3. Eleg. 5. v. 44.

*Terra parum fuerat: fatis adiecimus undas:
Naturae miseras auximus arte vias.*

Horatius L. 1. Od. 28. v. 16.

*omnes una manet nox,
Et calcanda semel via leti.*

Phaedrus L. 4. Fab. 6.

*Nec ad professae mortis audacem viam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem.*

Tragicus Romanus Herc. fur. v. 1245.

*sana si mens est mihi,
Referte manibus tela: si remanet furor,
Pater recede. mortis inveniam viam.*

Valerius Flaccus L. 1. v. 32.

*Ergo anteire metus, juvenemque extinguere
pergit*

Aesonium; letique vias ac tempora versat.

Paullus Orosius, diligens lector bonorum scriptorum, L. 5. C. 21. *Nec ipsius mortis erat via simplex, aut una conditio, ut in nece civium saltem jus hostium servaretur, qui nihil a victis praeter vitam exigunt.* Ipse noster supra Eleg. 3. v. 50.

*Nunc Jove sub domino caedes, nunc vulnera
semper:*

Nunc mare, nunc leto multa reperta via.

5. AT NIHIL ILLE MISER MERUIT] sic ferme Cicero Philipp. 2. C. 22. *Sed nihil Caesari: tibi certe confutendum est, causam perniciosissimi belli in persona tua constitisse.* Poëta vocat miserum, qui nullo suo merito incusaretur. Sic miserum pro innocente apud Tullium poni observat Aconius ad Accus. 1. in Verr. C. 15. quamquam Aconio nec Manutius, nec Hottomannus adstipulantur. Sed clarior est locus Philipp. 2. C. 38. *Frequentissimo senatu Kal. Jan. sedente patruo, hanc tibi esse cum Dolabella causam dicere ausus es, quod ab eo sorori & uxori tuae stuprum oblatum esse comperisses. Quis interpretari potest, impudentiorne, qui in senatu, an improbius, qui*

Divitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt,
Faginus adstabat quum scyphus ante dapes.

Non

in Dolabellam: an impurior, qui patre audiente: an crudelior, qui in illam miseram tam spurce, tam impie dixerit? Lucretius, de Iphigenia Dianae mactanda, L. 1. v. 94.

Nec miserae prodesse in tali tempore quibat.

Quod patrio princeps donasset nomine regem.
Virgilius, de Didone, L. 4. Aen. v. 697.

nec fato, mortua nec morte peribat,
Sed misera ante diem, subitoque accensa furore.

6. NOS AD MALA NOSTRA VERTIMUS, IN
SAEVAS QUOD DEDIT ILLE FERAS] Sane Ofirim & Ifidem, repertis in Thebaide aeris & auri officinis, arma fabricasse, quibus feras interficerent homines illi inculti, auctor est Diodorus Siculus L. 1. Biblioth. Pythagoras apud Nasonem L. 15. Metam. v. 106.

primoque e caede ferarum

Incaluisse putem maculatum sanguine ferrum:
Idque satis fuerat: nostrumque potentia letum
Corpora missa neci salva pietate fatemur.

7. DIVITIS HOC VITIUM EST AURI] Nasonem L. 1. Metam. v. 141.

Famque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum

Prodierat: prodit bellum, quod pugnat utroque,
Sanguineaque manu crepitantia concutit arma.

Vide Propertium L. 3. Eleg. 5. Senecam L. 3. de Ira C. 32. Boetium L. 2. Consol. Philol. metr. 5. Sed imprimis Historias inventi orbis novi.

7. NEC BELLA FUERUNT] Fuerunt sane bella etiam ante aurum e terris erutum. Sed postilla acuit furorem cupiditas. Lucretius L. 5. v. 1243.

aes, atque aurum, ferrumque repertum est,
Et simul argenti pondus, plumbique potestas,
Ignis ubi ingentis silvas ardore cremarat
Montibus in magnis: seu coeli fulmine misso:
Sive quod inter se bellum silvestre gerentes,
Hostibus intulerant ignem formidinis ergo.

& deinde, v. 1425.

Tunc igitur pelles, nunc aurum & purpura curis

Exercerent hominum vitam, belloque fatigant.

Horatius L. 1. Sat. 3. v. 99.

Cum proreperunt primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia
propter

Unguibus, & pugnis, dein fistibus, atque ita porro

Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus.

Sic Brasiliae populi, & miseri illi insulares apud Americam, mutuis lanienis inter sese crudelissime desaciuebant, nudi ipsi, atque inopes omnium rerum bonarum. Scytharum gente quid ab omni memoria bellacius? tamen, si Justino credimus L. 2. C. 2. aurum & argentum perinde asperrantur, ac reliqui mortales appetunt. videlicet quia nullum his rebus precium statuebant. Quippe ibi (ita pergit sapiens scriptor) divitiarum cupido est, ubi & usus. Atque utinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia alieni foret! profecto non tantum bellorum per omnia saecula terris omnibus continuaretur; neque plus hominum ferrum & arma, quam naturalis satorum conditio raperet.

8. FAGINUS ADSTABAT QUUM SCYPHUS ANTE DAPES] libri quidam, Fagineus stabat. Sed nihil mutandum. Horum poculorum non infrequens est mentio apud antiquos. Virgilius Eclog. 3. v. 35.

Verum id, quod multo tute ipse fatebere majus,

Insanire libet quoniam tibi, pocula ponam
Fagina, caelatum divini opus Alcimedonius.

Atque istic quidem ab artificio operoso commendantur. apud alios a frugali simplicitate. Nasonem L. 8. Metam. v. 669.

post haec caelatus eadem

Sistitur argilla crater; fabricataque fago
Pocula, qua cava sunt, flaventibus illita ceris.
& L. 5. Fast. v. 522.

Nunc dape, nunc posito mensae nituere Lyaeo:
Terra rubens crater, pocula fagus erant.

Auctor Herculis in Octa, v. 653.

Pectora pauper securo gerit.
Tenet e patula pocula fago;
Sed non trepida tenet illa manu.

His adde Valerium Maximum L. 4. C. 3. ex. 5. Erant & in sacra supellectile. Plinius L. 16. C. 38. Fagis pectines transversos in pulpa. Apud antiquos inde & vasis honos. Manius Curius juravit se ex praeda nihil attigisse, praeter guttum faginum, quo sacrificaret. Mensae quoque tenuiorum ex fago. Martialis L. 2. Epigr. 43.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:
Fulcitur testa fagina mensa mihi.

Non arces, non vallus erat; somnumque petebat

IO Securus faturas dux gregis inter oves.

Tunc mihi vita foret dulcis: nec tristia nossem

Arma, nec audissem corde micante tubam.

Nunc

9. NON ARCES, NON VALLUS ERAT] oppida erant nulla, nedum ut essent munita. Seneca Hippol. *ŷ.* 531.

*Nondum secabant credulae pontum rates:
Sua quisque norat maria, non vasto aggere
Crebraque turre cinxerant urbes latus.
Non arma saevã miles aptabat manu.
Nec torta clusas fregerat saxo gravi
Balista portas.*

Secedit ab istorum sententia iterum Lucretius L. 5. *ŷ.* 1110.

*Condere caeperunt urbeis, arcemque locare
Praesidium reges ipsi sibi perfugiumque.
Et pecudes & agros divijere, atque dedere
Pro facie quoisque, & viribus, ingenioque.
Nam facies multum valuit, viresque vigeabant.
Posterius res inventa est, aurumque repertum.*

Stattius, & Guyetus, malebant *Non acies, non vallus erat*: propterea quod alibi dixerit poeta, *Non acies, non ira fuit*. Sed ille ipse locus videtur in mendo cubare.

10. SECURUS VARIAS DUX GREGIS INTER OVES] an oves eo modo *variae* dicuntur, quo lynces Maroni, & tigres Claudiano? latet omnino mendum; & quidem valde verus, quod omnes libros infedit. Est enim vitium lanae, si *varia* sit. Varro L. 2. de Re Rust. C. 2. *Animadvertendum quoque linguane nigra aut varia sit, quod fere qui ea habent, nigros aut varios procreant agnos.* Maro L. 3. Geor. *ŷ.* 387.

*Illum autem, quamvis aries sit candidus ipse,
Nigra subest udo tantum cui lingua palato,
Rejice, ne maculis infuscet vellera pullis
Nascentum.*

Columella L. 7. C. 3. *Non solum ea ratio est probandi arietis, si vellere candido vestitur, sed etiam si palatum atque lingua concolor lanae est. nam cum hae corporis partes nigrae, aut maculosae sunt, pulla vel etiam varia nascitur proles.* Possis itaque hic *niveas* rescribere, adjuncto usitatissimo, & poetis perquam familiari. Amicus meus Petrus Francius, humanis rebus nuper erectus, legebat *vacuas*, h. e. metu solutas, nec lupum timentes. Ita Cicero L. 1. ad Q. fratrem Epist. 3. *Sin eris ab isto periculo vacuus: ayes scilicet, si quid agi posse*

de nobis putabis. & Philipp. 7. C. 7. *Ut vacuum omni metu populum Romanum nostra vigilia & prospicientia redderemus.* Sed hinc non efficitur, ut *vacuas* sic solum, sine alio casu, quem regat, possit stare. Probabilior est Nicolai Heinssii emendatio, *faturas* scribentis. Sane hoc epitheto libenter utuntur poetae in re pastorica. Propertius L. 3. Eleg. 11. *ŷ.* 40. *Corniger Idaei vacuum pastoris in aula*

Dux aries faturas ipse reduxit oves.

Naso L. 4. Fast. *ŷ.* 735.

Pastor, oves faturas ad prima crepuscula lustra.

Virgilius L. 8. Aen. *ŷ.* 213.

Interea, cum jam stabulis saturata moveret

Amphitryoniades armenta, abituque pararet.

idem Eclog. 10. *ŷ.* ult.

Ite domum saturae, venit Hesperus, ite capellae.

& L. 3. Geor. *ŷ.* 213.

Aut intus clausos fatura ad praesepia servant.

Alibi *pastos* dixit. Eclog. 7. *ŷ.* 39.

Cum primum pasti repetent praesepia tauri.

ac deinde *ŷ.* 44.

Ite domum pasti, si quis pudor, ite juvenci.

Nemesianus Eclog. 2. *ŷ.* 90.

Frigidus e silvis donec descendere suasis

Hesperus, & stabulis pastos inducere tauros.

Horatius Epod. 2. *ŷ.* 61.

Has inter epulas ut juvat pastas oves

Videre properantes domum.

Venustissime Varro L. 2. de Re Rust. C. 2.

Hoc item faciunt mane ante quam matres in pabulum exeant, ut agni satulli fiant lacte.

II. VULGI NEC TRISTIA NOSSEM ARMA]

Haec sunt prodigiose corrupta. Vulgus nec dabat arma, nec habebat. in armamentariis publicis adfervabantur, publice fabricari iussa: nec populo dabantur, quum res ita posceret, nisi summo magistratu distribente. Vide Ciceronem orat. pro Rabirio C. 7. in Pisonem C. 36. & Philipp. 10. C. 9. ubi & vestitum publice datum reperies. Ducem Heinssium etiam hic loci sequemur, pulcre ita emendantem,

*Tunc mihi vita foret dulcis: nec tristia nossem
Arma.*

Nihil melius, nihil verius. Quam *dulcem* noster, Ennius eleganter *vitalem* adpellat apud

Nunc ad bella trahor: & jam quis forsitan hostis
Haesura in nostro tela gerit latere.

15 Sed patrii fervate Lares: aluistis & iidem,
Curfarem vestros quum tener ante pedes.

Neu

apud Ciceronem Dial. de Amicit. C. 6. Cui potest esse vita vitalis, ut ait Ennius, qui non in amici mutua benevolentia conquiscat?

12. NEC AUDISSEM CORDE MICANTE TUBAM] Male libri quidam corde tremente. quae fuit glossa τοῦ micante. Proprie ita loquebantur in negotio cordis. Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 722.

Vidit ut oppressam, vestigia corporis, herbam;
Pulsantur trepidi corde micante sinus.

Epist. Penelop. v. 45.

Usque metu micuere sinus; dum victor amicum
Dicitus es Ismaris isse per agmen equis.

Epist. Oenon. v. 37.

Aitoniti micuere sinus, gelidusque cucurrit,
Ut mihi narraſti, dura per ossa tremor.

L. 3. Fast. v. 331. de Numa Jovem elicente:
Corda micant regis: totoque a pectore sanguis
Fugit; & hirsutae diriguere comae.

L. 6. Fast. v. 338. de Priapo, Vestae infidias
fluente:

Spem capit obscenam, furtimque accedere
tentat;

Et fert suspensus corde micante gradus.

Manilius L. 5. v. 224. de iis, qui sub Caniculae sidere nascuntur:

Ante os est animus: nec magnis concita caussis
Corda micant, & lingua rabit, latratque lo-
quendo.

Vellejus L. 2. Hist. C. 70. Impetravit [Brutus] a Stratone Aegaeate, familiari suo, ut manum morituro commoderet sibi; reſectoque laevo super caput brachio, cum mucronem gladii ejus dextera tenens sinistrae admovisset mammillae, ad eum ipsum locum qua cor emicat, impellens se in vulnus, uno ictu transfixus expiravit. Apulejus L. 11. Metam. Tunc ego trepidans, assiduo pulſu micanti corde, coronam, quae rosis amoenis inſexta fulgurabat, avido ore susceptam, cupidus cupidissime devoravi. Hinc Plautus, solens ac more suo, risum quaesivit Aulul. Act. 4. Sc. 3. v. 3.

Continuo meum cor caepit artem facere ludicram,

Atque in pectus emicare.

Praeclare Buchananus Psalm. 45.

Cor micat: exsultant trepidis praecordia fibris,

Eructantque novum gravido de pectore carmen.
Non tam bene alii poetiae, idem conati.
Dixit tamen corde tremente. Sidonius Apollinaris Panegyri. Majoriani, v. 159.

non sic libravit in hostem

Spicula, qui nato serpentis corpore cincto
Plus imuit dum succurrit, dum saetibus iisdem
Interitum vitamque daret, stabilemque teneret
Corde tremente manum.

& ante Apollinarem Seneca Med. v. 927.

Cor pepulit horror: membra torpescunt gela,
Pectusque tremuit.

14. HAESURA IN NOSTRO TELA GERIT LATERE] Proprie loquitur. nam *latus* praecipue petebant depugnantes. Cicero orat. pro Ligario C. 3. *Quid enim, Tubero, destructus ille tuus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus ille mucro petebat?* Virgilius L. 10. Aen. v. 314.

huic gladio perque aerea suta,

Per tunicam squalentem auro, latus haurit
apertum.

Naso L. 9. Metam. v. 412.

Donec eum conjux fatale poposcrit aurum:
Cognatumque latus Phegeus haurerit ensis.

Auctor Elegiae in obitum Maecenatis, v. 30.

Nocte sub obscura quis te spoliavit amantem?

Quis tetigit ferro durior ipse latus?

Grotius noster (cur enim & Grotium non habeamus inter classicos scriptores?) Instrum. domest. Epigr. 2.

Otia qui gemino pendens agit ensis in unco,

iv. in Albani militis ille latus.

Est omnino ex disciplina militari. alioqui noster eques dixisset non incommode,

Haesura in nostro pectore tela gerit.

Plura huc facientia notavimus ad Eleg. 4. v. 46.

15. ALUISTIS ET IIDEM] Statius *idem* scribit, per simplex *i*, ex veteribus monumentis, & Sfortiae libro. Sane sic & liber Martii; & tres nostri; cum utroque Wittiano, ac prisca editionibus. Nec fere aliter invenias in codicibus notae paullò melioris. & Charisius ac Priscianus comprobant. Nihilominus *iidem*, geminato *i*, plus semel etiam in lapidibus literatis reperitur.

16. CURSAREM VESTROS QUUM TENER.

Bb 3

ANTE.

Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos:

Sic veteris sedes incoluistis avi.

Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu

20 Stabat in exigua ligneus aede Deus.

Hic placatus erat, seu quis libaverat uvam,

Seu dederat sanctae spicea ferta comae.

Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat,

Postque comes purum filia parva favum.

25 At

ANTE PEDES] noster Secundus L. 3. Eleg. 13.

*Cum teneri patriis discursarem in hortis,
Cypridis a lucum qua viret Haga mea.*

18. SIC VETERES AEDES INCOLUISTIS AVI] Recte vidit Fruterius veteris sedes scribendum esse, L. 1. Verisimil. C. 5. id quod & Henricus Stephanus monuit Castig. in Cicero p. 79. & liquidis literis exstat in secundo Vaticano, quem Heinsius insepexit. Multus est noster Albius in hoc epitheto. Sic antiquus avus reperitur L. 1. Eleg. 1. prisco avus, L. 2. Eleg. 1. veteres senes, & vetus caput, L. 1. Eleg. 9. vetus consul, L. 2. Eleg. 1. vetus aetas, L. 4. Carm. 1. Sed dubitare nos non finit capitalis ille Hispanus, qui Tibullianam locutionem sua imitatione non leviter comprobavit, L. 3. Epigr. 63.

Hirpini veteres qui bene novit avos.

& L. 10. Epigr. 87.

Mirator veterum senex avorum

Donet Phidiaci toreauma caeli.

Accedit dulcissimus Lotichius L. 1. Eleg. 11.

Serior his utinam me vallibus occupet actas,

Quas olim veteres incoluistis avi.

Etiam $\tau\delta$ sedes verum est. Albius noster L. 2.

Eleg. 4. Ψ . 53.

Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas:

Ite sub imperium, sub titulumque, lares.

& L. 3. Eleg. 4. Ψ . 24.

Hic juvenis, casta redimitus tempora lauro,

Est visus nostra ponere seae pedem.

Catullus Carm. 64. Ψ . 4.

Janua, quam Balbo dicunt servisse benigne

Olim, quum sedes ipse senex tenuit.

Sallustius: Scythae Nomades tenent, quibus plastra sedes sunt. Servavit nobis hoc fragmentum Porphyrio, Horatii interpres, ad L. 3. Od. 24. Cicero Divinat. in Q. Caecil. C. 5. *Quod auri, quod argenti, quod ornamentum in meis urbibus, sedibus, delubris fuit. Ubi cur Paullus Manutius aedibus malit, causam*

nulla est. Accus. 2. in Verr. C. 65. *Omnes denique hoc in hac causa intelligent, hoc animo esse Siculos, ut, si in istum animadversum non sit, sibi relinquendas domos ac sedes suas, & ex Sicilia decedendum, atque adeo faciendum esse arbitrentur.* Accus. 3. C. 18. *Diffugerant enim permulti, id quod ostendam: non solum arationes, sed etiam sedes suas patrias istius injuriis exagitati reliquerant.* ibidem C. 55. *Quid ceteri Siculi? quid ille maximus numerus aratorum, qui non modo ex agris eacti sunt, sed etiam ex civitatibus suis, ex provincia, denique bonis fortunisque omnibus ereptis profugerunt? qua ratione ii revocabuntur? quot praetorum innocentia sapientiaque opus est, ut illa aratorum multitudo aliquando in suis agris ac sedibus colloceatur? Haeret mendum in Cicero ne, orat. pro L. Flacco C. 25. *Nominis prope Romani memoriam cum vestigio imperii non modo ex aedibus Graecorum, verum etiam ex literis esse deletam.* In libro scripto sedibus invenerat Henr. Stephanus. Idem divinus orator pro Sulla C. 6. *Ut jam immissum esse ab eo C. Cornelium, qui me in sedibus meis, in conspectu uxoris meae ac liberorum meorum trucidaret, obliviscerem.* Id Sallustius de improvise domus suae confodere exulit, Catilin. C. 28. Justinus L. 2. C. 2. *Nec domus illis ulla, aut tectum, aut sedes est, armentia & pecora semper pascentibus, & per incultas solitudines errare solitiis.**

21. HIC PLACATUS ERAT] Hoc malo, quam pacatus, quod est in libris nonnullis. Maro L. 2. Aen. Ψ . 116.

Saxatine placatis ventos, & virgine caesa. Seneca Hippol. Ψ . 1190.

O Mors amoris una sedamen mali,

O Mors pudoris maximum laesi decus,

Confugimus ad te: pande placatos sinus.

23. LIBA IPSA FEREBAT] diu est, quod docti viri monuerint ipse legendum esse. Et

vero

25 At nobis aerata, Lares, depellite tela:
 Hostia erit plena rustica porcus hara.
 Hanc pura cum veste sequar, myrtoque canistra
 Vinc̄ta geram, myrto vinc̄tus & ipse caput.

Sic

vero sic habet Vaticanus quintus. sequitur hic paullo post, *Ÿ. 41.*

Ipse suas sectatur oves, at filius agnos.

25. AT NOBIS AERATA, LARES, DEPEL-
 LITE TELA] intellige Lares Rurales, five
 Agrestes. de quibus diximus ad Eleg. I. *Ÿ. 24.*

26. HOSTIAQUE E PLENA RUSTICA PORCUS
 HARA] Melius multi libri prisca, *Hostia erit*:
 nam & salus poscitur, & salutis precium
 promittitur. Juvenalis Sat. 10. *Ÿ. 354.*

Ut tamen & poscas aliquid, voveasque sac-
cellis

Extā, & candiduli divina tomacula porci.

Et sic vota ferme omnia concipiuntur, cum
 conditione, & promisso. In meo tertio est
 glossa interlinearis, *maestabitur*: expositio,
 ni fallor, verbi erit. Deinde *rustica* non de-
 bet mutari in *mysfica*; quod voluerunt non-
 nulli docti illi quidem, sed plus fatis acu-
 tum hic videntes. Nam quid rei erat Laribus
 cum Cereris mysteriis? Rusticis Diis vo-
 veter hostia rustica. Nihil simplicius, nihil
 decentius. Martialis L. 9. Epigr. 43.

Felix tunc ego, debitorque voti,

Casurum tibi rusticis ad aras

Ducam cornibus aureis juvencum.

Nec illos juvant quidquam libri corrupti,
 qui *mysfica* habent. nam & alibi hae voces
 sunt confusae. Vide Fred. Lindebruchium in
 Terent. Phorm. Act. 4. Istud, *Hostiaque e plena*,
 quum ἀναλόλατος crederetur, aliquid exci-
 disse multi putarunt. quamquam in libris
 scriptis nullus est hiatus. Itaque Jo. Jovianus
 Pontanus hoc modo explevit:

At nobis aerata, Lares, depellite tela:

Neu petat hostili missa sagitta manu.

Neu gladio celer instet eques. profint mihi ad
aras,

Quaeque tui supplex munera, quaeque feram.

Thure pio caleantque foci, pinguisque trahatur

Hostia de plena mysfica porcus hara.

Audax facinus, atque inlaudatum. proditur
 tamen fucus isto unico isto *trahendi* verbo.
 non enim *trahi* hostiae dicebantur, sed *duci*.
 Sane quum trahebantur, evidens signum erat
 invito numine rem fieri divinam. Papinius
 L. 5. Theb. *Ÿ. 175.*

Alta etiam Superum delubra vaporant,
Promissasque trahunt pecudes. Niger omnibus
aris

Sanguis, & in nullis spirat Deus integer extis.

27. HUNC PURA CUM VESTE SEQUAR] le-
 ge *Hanc*, quod habent libri plus quam triginta,
 atque omnis editio vetus. Purae vestis
 usus erat in sacris vel maxime necessa-
 rius. Noster L. 2. Eleg. I. *Ÿ. 13.*

Castia placent superis. pura cum veste venite.

Maro L. 12. Aen. *Ÿ. 169.*

puraque in veste sacerdos

Saetigeri foetum suis, insonsamque bidentem
Attulit.

inibi Servius: *Impolluta & pura dicitur vestis,*
qua festis diebus uti consueverant sacra celebra-
turi: ut neque funesta sit, neque fulgurata, ne-
que maculam habeat ☉ *K homine mortuo. Est*
autem linea, & purpurea. Hoc est, ni fal-
 lor, cum limbo purpureo. Paria dixerat ad
 L. 4. Aen. *Ÿ. 683.* In sacris pura vestis appel-
 latur, quae neque funesta sit, neque maculam
 habeat ex homine mortuo. Priore loco *fulgu-*
rita legendum arbitror, pro *fulgurata*. Pom-
 pejus Festus: *Pura vestimenta sacerdotes popu-*
li Romani, cum sacrificabant, habere soliti e-
rant; id est, non obstita, non fulgurita, non fu-
nesta, non maculata. Est hic hiatus, ut vides.
 Sed cum commode explent Servii verba.
 Hanc puram vestem Varro *castam* vocavit,
 Eumenidibus:

Nam quae venustas hic adest gallantibus?

Quae casta vestis?

Servavit nobis hoc fragmentum Nonius Mar-
 cellus in voce *Castum*.

27. MYRTOQUE CANISTRA &c.] Hinc dis-
 cere licet, myrtum non minus Laribus fuisse
 acceptam, quam Veneri. Firmat Horatius
 L. 3. Od. 23. *Ÿ. 16.*

te nihil attinet

Tentare multa caede bidentium,

Parvos coronantem marino

Rore Deos fragilique myrto.

Sane noster in sacro ambarvali utitur coro-
 na oleagina, L. 2. Eleg. I. *Ÿ. 16.* decenter
 servato diversorum Deorum honore, diverso.

- Sic placeam vobis. alius sit fortis in armis,
 30 Sternat & adversos Marte favente duces.
 Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles, & in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
 Inminet, & tacito clam venit illa pede.
 35 Non seges est infra, non vinea culta; sed audax
 Cerberus, & Stygiae navita turpis aquae.

Illic

31. UT MIHI POTANTI POSSIT SUA DICERE FACTA] *possit dicere, dicat. Elegans locutio, & scriptoribus elegantissimis plurimum adamata. Horatius Carm. Sacc. 5. 11.*

*Alme Sol, curru nitido diem qui
 Promis, & celas, aliusque & idem
 Nasceris, possis nihil urbe Roma
 Visere majus.*

Naso L. 2. Fast. 5. 377. de Romulo:

*Risit; & indoluit Fabios potuisse Remumque
 Vincere: Quinctilios non potuisse suos.*

Plene inlustratam dedit Gulielmus Canterus L. 2. Nov. Lect. C. 2. & ex Cantero Jacobus Pontanus, Jesuita, ad Virgil. Eclog. 6. 5. 24. In voce *potanti* foedum glossema (ita loquitur) reperisse sibi visus fuit Gebhardus; reponitque ex vestigiis duorum codicum parum correctorum *bacchanti*. Quam ego voceem, hoc quidem certe in loco, non emerim titivillitio. Nam in Propertio, quem ille ad testimonium citat, ratio est multum diversa. *Potare* est, mero proliu liberalius paullo atque largius. *faire la debauche*. Terentius Adelph. Act. 1. Sc. 2. 5. 22.

*Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum
 Scortari, neque potare: non est.*
 ibidem Act. 4. Sc. 2. 5. 47.

D. *Quid ibi facit?*

Sy. *Lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit.*

D. *Ubi potetis vos?*

tum duobus locis luculentis Phorm. Act. 5. Sc. 5. Sallustius Catilin. C. 11. *Ibi primum insuevit exercitus populi Romani amare, potare, signa, tabulas pictas, vasa caelata mirari.* Cicero L. 5. Tusc. Quae. C. 40. *Mihi quidem in vita servanda videtur illa lex, quae in Graecorum convivii obtinetur: Aut bibat, inquit, aut abeat. Et recte. Aut enim fruatur aliquis pariter cum aliis voluptate potandi: aut ne sobrius in violentiam vinolentorum incidat, ante*

discedat. Horatius L. 2. Od. 11. 5. 13.

*Cur non sub alta vel platano, vel hac
 Pinu jacentes sic temere, & rosa*

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriaque nardo

Potamus uncti?

& L. 1. Epist. 5. 5. 14.

Potare & spargere flores

Incipiam, patriaque vel inconsultae haberi.

At ille noster pro verbo non inmodeste hilaritatis malebat aliud verbum, in quo inest significatio furoris atque insaniae. Ceterum de hisce pugnarum ac periculorum narrationibus volupe fuerit audire Nasonem Epist. Penelop. 5. 31. & L. 2. Art. Amat. 5. 127. & L. 9. Metam. ipso initio. tum L. 12. 5. 155. In primis vero Macrobius, loco insigni, L. 7. Saturn. C. 2. Quibus adde, nisi grave est, Raphaëlem Thorium in Hieme, eo loco, *Omnis in opposito est Batavi sapientia.*

32. IN MENSA PINGERE CASTRA MERO] *pingere* erat in uno Anglicano. *prave*, & contra usum sermonis Latini. Naso Epist. Penelop. 5. 31.

*Atque aliquis posita monstrat fera praelia
 mensa;*

Pingit & exiguo Pergama tota mero.

35. NON SEGES EST INFRA] Nihil ad hanc parcimoniam auctor Herculis furentis, 5. 698.

Non prata viridi laeta facie germinant;

Nec adulta leni fluctuat Zephyro seges;

Non ulla ramos silva pomiferos habet:

Sterilis profundi vastitas squallet soli,

Et foeda tellus torpet aeterno senu;

Rerumque moestus finis, & mundi ultima:

Immotus aër haeret; & pigro sedet

Nox atra mundo. Cuncta moerore horrida,

Ipsoque morte peior est Mortis locus.

Practulerim ego tantae ambitioni binos Jacobi Sannazarii versiculos ex Epigr. 3. L. 1.

Post

- Illic exefisque genis, uftoque capillo
 Errat ad obfcuros pallida turba lacus.
 Quam potius laudandus hic eft, quem prole parata
 40 Occupat in parva pigra fenefcta cafa.
 Ipfe fuas feftatur oves, at filius agnos;
 Et calidam feffo comparat uxor aquam.
 Sic ego fim, liceatque caput candefcere canis,
 Temporis & prifci facta referre fenem.
 45 Interea Pax arva colat. Pax candida primum
 Duxit aratores fub juga curva boves.

Pax

*Post obitum non ulla mihi carchefia ponet
 Aeacus. infernis non viret uva jugis.*

36. STYGLAE NAVITA PUPPIS AQUAE] In
 Lipfii excerptis erat *navita pullus*. Melius in
 libro Angeli Colorii, & in primo Vaticano,
navita turpis. Hoc ego verum arbitror, epi-
 theto ad res infernas aptato. Propertius L. 4.
 Eleg. 7. v. 55.

Nam gemina eft fedes turpem fortita per amnem.
 Maro L. 6. Aen. v. 275.

*Vestibulum ante ipfum primisque in faucibus
 Orci*

*Luctus & ulcices pofuere cubilia Curae:
 Pallentesque habitant Morbi, triflifque Senectus,
 Et Metus, & malefuada Fames, ac turpis
 Egeftas;*

Terribiles vifu formae.

Cato apud Salluftium Catilin. C. 52. Bene &
 compofite C. Caefar paullo ante in hoc ordine de
 vita & morte difseruit: credo falfa exiftumans
 ea, quae de inferis memorantur, diverfo itinere
 malos a bonis loca tetra, inculta, foeda, atque
 formidolofa habere.

37. ILLIC PERCISISQUE GENIS] Varia eft
 librorum fcriptura, & multiplex. Sed nihil
 certius emendatione Heinſiana, *Illic exefisque
 genis*. Tu vide fummi viri rationes, bonas
 profecto ac firmas, in reliquiis Adverſario-
 rum.

39. QUAM POTIUS LAUDANDUS HIC EST]
 Non ludet operam, qui hunc locum contu-
 lerit cum alio argumenti ejusdem loco M.
 Ant. Flaminii, L. 3. Carm. 7. cujus carminis
 eft initium,

Pauſtlypi colles, & candida Mergilina.

Tum demum patebit, quid poſſit ingenioſa
 exercitatio, & quantum illi abſint a laude
 recte ſcribendi, qui veterum poetarum imi-

tationem pro nihilo ducunt, & tamquam lu-
 dum quemdam nugarum faſtidioſe conte-
 mnunt.

42. ET CALIDAM FESSO COMPARAT UXOR
 AQUAM] ſuaviſſime Ariadna apud Catullum
 Carm. 61. v. 158.

*Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
 Saeva quod horrebas priſci praecepta parentis:
 Attamen in voſtras potuiſti ducere ſedes,
 Quae tibi jucundo famularer ſerva labore,
 Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis.*

Noſter comparat dixit pro parat, exemplo
 veterum, atque ipſius Ciceronis. Neque enim
 hoc adeo rarum eſt, ac Salmaſio videbatur
 Not. ad Capitolin. p. 106. qui ſcriptor ſuum
 illud, aut convivante aut convivia comparan-
 te, debet Tullio, Accuſ. 1. in Verr. C. 26.
*Magnifice & ornate, ut erat in primis inter ſuos
 copioſus, convivium comparat: rogat Rubrium,
 ut, quos ei commodum ſit, invitet: locum ſibi
 ſoli, ſi videatur, relinquat.*

43. LICEATQUE CAPUT CANDESCERE CA-
 NIS] ſunt qui minus probent hanc adliterationem.
 Tu vide ſis quae notavimus ad Eleg.
 1. v. 3. L. 1.

44. TEMPORIS ET PRISCI FACTA REFER-
 RE SENEM] Heinſius legebat *ſeni*. Et ſane ad
 hanc faciem loquuntur plurimi ſcriptores,
 more a Graecis accepto. Etiam ipſe noſter
 L. 3. Eleg. 3. v. 31.

liceat mihi paupere cultu

Securo cara conjuge poſſe frui.

Quin tamen & accuſativus recte jungatur cum
 verbo *licet*, idque propter pronomen intelle-
 ctum, non eſt cur dubitemus. Vide Leon.
 Malafpinam in L. 1. ad Attic. Epift. 17. &
 Voſſium noſtrum lib. de Conſtruct. C. 20.

46. DUXIT ARATUROS SUB JUGA CURVA

Cc

Bc.

Pax aluit vites, & succos condidit uvae,
 Funderet ut nato testa paterna merum.
 Pace bidens, vomerque nitent: at tristia duri
 50 Militis in tenebris occupat arma situs.
 Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,
 Uxorem plauastro progeniemque domum.

Sed

BOVES] Non damno illud *aratuos*, quum sciam Nafonem ita loqui L. 3. Art. Amat. *Ÿ.* 120.

Quae nunc sub Phoebos ducibusque Palatia fulgent;

Quid, nisi araturis pasqua bubus, erant?
 & Plinium L. 18. C. 19. *Aratuos boves quam artissime jungi oportet, ut capitibus sublati arent: sic minime colla contiundant.* Tamen, ne quid mentiar, admodum mihi blanditur Lipsiani libri scriptura, *aratores*. Sic & Pochi excerpta habebant, & duo item Vaticanis Heinso inspecti. Sic & ille ipse Sulmonensis poeta L. 1. *Falt.* *Ÿ.* 698.

Bella diu tenuere viros. erat aptior ensis

Vomere: cedebat tauris arator equo.

Suetonius Vespas. C. 5. *Coenante rursus, bos arator, decusso jugo, triclinium irrupit.* Curtius L. 7. C. 8. *Dona nobis diua sunt, ne Scytharum gentem ignores, jugum boum aratorum, & sagitta, & patera. ita recte Acidalius restituit, homo & acuti & sinceri iudicii; quum foret vulgo, jugum boum, ararum, & sagitta, & patera.* Dicuntur autem *aratores* a parte muneris sui utilissima ac potissima. Ad quem modum & alia animalia apud poetas Latinos denominantur. Ita *equus bellator* Maroni dicitur L. 10. *Aen.* *Ÿ.* 891. L. 11. *Ÿ.* 89. ac Valerio Flacco L. 5. *Ÿ.* 586. & extra carmen Tacito lib. de morib. German. C. 14. *equus venator* Papinio L. 9. *Theb.* *Ÿ.* 685. Claudiano Nupt. Honor. & Mar. *Ÿ.* 5. *equus praedator* Papinio L. 4. *Theb.* *Ÿ.* 316. *iuuencus pugnator* Maroni L. 11. *Aen.* *Ÿ.* 680. *taurus bellator* Papinio L. 3. *Theb.* *Ÿ.* 330. *canis venator* Maroni L. 12. *Aen.* *Ÿ.* 751. *molossus latrator* Martiali L. 12. *Epigr.* 1. & quae sunt plura id genus, alibi observanda. Sane epithetorum doctrinam nondum a quoquam satis explicatam habemus: unde fit ut saepe pro vitiosis rejiciantur locutiones pulcerrimae. id quod a Gebhardo atque aliis hic factum conspicere licet.

49. PACE BIDENS, VOMERQUE VIGENT]

in Scaligeri excerptis erat *nitent*. unde Heinso fecit *nitent*. Verissime. nam huic *nitenti* statim opponitur *situs* armorum militarium. Nafso L. 4. *Falt.* *Ÿ.* 928.

Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer adumcus,

Ruris opes niteant: inquinet arma situs.

& Amor. L. 1. *Eleg.* 8. *Ÿ.* 51.

Aera nitent usi: vestis bona quaerit haberi: Canescunt turpi testa relicta situ.

Virgilius L. 1. *Geor.* *Ÿ.* 46.

Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro Ingemere, & sulco attritus splendet vomer.

Pulchra translatione Cicero orat. 1. de Lege Agrar. C. 7. *Non dico, solum hoc in republica vestigal esse, quod amissis aliis remaneat: intermissis, non conuiuiscat: in pace niteat, in bello non obsolecat: &c.*

50. TRISTIA DURI MILITIS IN TENEBRIS OCCUPAT ARMA SITUS] Bacchylides dixerat, hastas & gladios in dulci pace jacere rubigine exesos, in scutis vero & clypeis nigrorum araneorum telas contexi. Notarunt Paulus Leopardus L. 4. *Emend.* C. 21. Andr. Schottus L. 2. *Observ.* C. 13. & hic Achilles Statius. Omnes ex Stobaeo, *Serm.* 53, de Pace.

51. RUSTICUS E LUCOQUE VEKIT MALE SOBRIUS IPSE] *ipse* legendum esse & libri quidam evincunt, & viri docti jam pridem viderunt. Sed quod maluerint, *Rusticus e luco revehit*; in eo sefellit illos ratio quaedam peculiaris, ac plane Tibulliana, in particulis (quas magistri vocant) conlocandis. Hoc facile perspicient ii, qui Tibulli locutiones & numeros exploratos habent. Non jam libet exagitare eorum sententiam, qui *male sobrius eluco* aliis obtruserunt, quasi id significaret *semisomnum per elucum*, seu per *εωλοπραξίαν*. Homines sumus. Poeta loquitur de lucis, in quibus sacra faciebant, & cum uxoribus ac liberis perpotabant. Virgilius L. 11. *Aen.* *Ÿ.* 740.

At non in Venerem segnes, nocturnaue bella;
Aut,

Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos
Femina, perfractas conqueriturque fores.

55 Flet teneras subfusa genas: sed victor & ipse
Flet, sibi dementes tam valuiffe manus.

At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
Inter & iratum lentus utrumque sedet.

60 Ah lapis est, ferrumque, suam quicumque puellam
Verberat: e caelo deripit ille Deos.

Sit

*Aut, ubi curva choros indixit tibia Bacchi,
Exspectare dapes & plenae pocula mensae.*

*Hic amor, hoc studium; dum sacra secundus
haruspex*

Nuntiet, ac lucos vocet hostia pinguis in altos.
Horatius L. 1. Od. 4. §. 11.

*Nunc & in umbris Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, sive malis haedo.*

Propertius L. 4. Eleg. 6. §. 71.

*Candida nunc molli subeant convivio luco,
Blanditaeque suant per mea colla rosae.*

Hoc & nostros majores fecisse auctor est Tacitus L. 4. Hist. C. 14. *Civili primores gentis, & promissimos vulgi, specie epularum, sacrum in nemus vocatos, ubi nocte ac laetitia incauisse videt, a laude gloriaeque gentis orsus, injurias & raptus & cetera servitii mala enumerat.*

55. FLET TENERAS SUBFUSA GENAS] ita Scaliger, & Gebhardus, auctoritate Virgillii L. 1. Aen. §. 229.

Tristior, & lacrimis oculos suffusa nitentis.

Sed primum nullus hic est ablativus, quem requirere videtur vox *subfusa*. Deinde aperte de verberibus sermo est, non de pudicitia expugnata. Quocirca non libet discedere a scriptura codicum nostrorum, qui *subfusa* habent. Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 7. §. 39.

*Ante eat effuso tristis captiva capillo,
Si snerent laesae, candida tota, genae.*

tum paullo post, §. 49.

*At nunc sustinui, raptis a fronte capillis,
Ferres ingenuas ungue notare genas.*

56. VICTOR ET IPSE FLET, SIBI DEMENTES TAM VALUISSE MANUS] Totus hic locus tam venusto artificio est pertractatus, ut melius non queat pingi. Flet puella, male habitata ab ebrio amatore: flet amator; pigetque eum tam turpis victoriae. Adfidet inter utrumque Cupido, nihil motus his lacrimis: quinimo, ut ne pax defubito confiat, infidiose cavet, subjectis utrimque novae rixae

alimenti. Nihil poterat amoenius cogitari, nihil exprimi vividius. Nunc te conferre volo brevem hanc lineolam cum exuberante copia Nasonis, Amor. L. 1. Eleg. 7. Fallor; aut illic artis immensam varietatem magis miraberis; hic vero non minus te delectabit invidendus ille nitor nativae simplicitatis.

58. INTER ET IRATUM LENTUS UTRUMQUE SEDET] Nihil mutant libri meliores. at Gebhardus ex binis Palatinis *laetus* ivit nobis subpositum. Rustice profecto, atque imperite. Propertius L. 2. Eleg. 11. §. 14.

*Nec mihi jam fastus opponere quaerit iniquos:
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.*

Andromache insultans Helenae, apud Sencam Troad. §. 897.

*Tibi fluxit Asiae, fluxit Europae cruor,
Cum dimicantes lenta prospiceres viros,
Incerta voti.*

Vide quae notavimus ad Eleg. 5. §. 45, supra. 59. AH LAPIS EST FERRUMQUE] Exposuimus ad Eleg. 1. §. 78.

60. VERBERAT] Verberare, vestem discindere, capillum diripere, satis frequens erat in liberis amoribus. Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 3. §. 4.

*Quin etiam insuper scelus, postquam ludificatus est virginem,
Vestem omnem misere discidit: tum ipsam capillo conscidit.*

Adelph. Act. 1. Sc. 2. §. 40.

*Fores effregit? restituentur. discidit
Vestem? resarcietur.*

Inspice, si otium est, Theocritum Idyll. 2, haud longe a fine: Calpurnium Eclog. 3. §. 28. nostrum supra Eleg. 7. §. 79. Horatium L. 1. Od. 13. 17. 25. L. 3. Od. 15. 26. Nasonem Amor. L. 1. Eleg. 7. L. 2. Eleg. 5. §. 45. L. 2. Art. Amat. §. 169. L. 3. §. 565. Remed. Amor. §. 31. Propertium L. 4. Eleg. 5. §. 31. qui tamen istic scaenae serviebat. Honestius, ubi

Sit fatis, e membris tenuem rescindere vestem:
 Sit fatis, ornatus disfoliuisse comae.
 Sit lacrimas movisse fatis. quater ille beatus,
 Quoi tenera irato flere puella potest.

65 Sed

ubi suo sensu loquitur, has blanditias ferinas damnat L. 2. Eleg. 4. v. 21.

Nec tibi perjuro scindam de corpore vestem;

Nec mea praeclusas fregerit ira fores.

Nec tibi connexos iratus carpere crines,

Nec duris ausim laedere pollicibus.

*Rusticus haec aliquis tam turpia praelia quaerat,
 Cujus non hederæ circumiere caput.*

61. **PERSCINDERE VESTEM**] Non placet perscindendi verbum violentum. nec sane huc congruere videtur, contra nitente Ovidio L. 1. Amor. Eleg. 7. v. 47.

Aut tunicam summa deducere turpiter ora

Ad mediam: mediae zona tulisset opem.

Sed corruptum opinor ex praescindere, sive (quod est in Cyllenii editione) praescindere. unde recte Heinsius rescindere faciebat. Propertius L. 3. Eleg. 6. v. 8.

Tu minitare oculos subiecta excurrere flamma:

Fac mea rescisso pectora nuda sinu.

tralate Horatius L. 1. Epist. 3. v. 32.

an male facta

Gratia nequicquam coit, & rescinditur?

63. **QUATER ILLE BEATUS**] Numerus mysticus, felicitatis index in omnibus. Et sic opinor capiendus Maro L. 2. Aen. v. 240.

quater ipso in limine portae

*Substitit, atque utero sonitum quater arma
 dedere.*

Videlicet monebant Dii Trojae praefides, ne intra muros reciperetur fatalis equi moles. sed Trojanorum consilia alii Dii jam praecorruerant. Atque hoc aperte dicit magnus poeta:

Instamus tamen inmemores, caecique furore,

Et monstrum infelix sacrata sistimus arce.

Equidem non nescio in alia omnia ivisse Lutatium Papinii interpretem ad L. 5. Theb. v. 86. Sed non libet mihi alium in Marone sensum quaerere, nisi quem ipsa divini viri verba prae se ferunt. Servius quoque minus recte quater accepit pro eo quod est saepe. Non potest alius ullus intelligi numerus, praeter quaternarium. Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 447.

*O quater, & quoties numero comprehendere
 non est,*

Felicem, de quo laesa puella dolet!

L. 3. Trist. Eleg. 12. v. 25.

*O quater, & quoties non est numerare, beatum,
 Non interdicta cui licet urbe frui!*

Quem locum est imitatus Rutilius Claudius Numatianus, infelicium temporum poeta non infelix, L. 1. Itiner. v. 5.

*O quater, & quoties non est numerare beatos,
 Nasci felici qui meruere solo!*

nec sine mysterio idem Naso de Althea, nondum omnino furiis evicta, L. 8. Metam. v. 462.

*Tum conata quater flammis imponere ramum,
 Coepta quater tenuit.*

Eumdem numerum Papinius ponit in choris Bacchicis, unde profecto abesse oportebat omnem rei malae praesignificationem, L. 2. Achill. v. 154.

Thyasis Ismenia buxus

*Signa dedit: quater aera Rheae, quater Evia
 pulsant*

Terga manu: variosque quater legere recursum.

Quid, quod per quaternarium juratur Pythagorei, a quibus omne hoc numerorum mysterium promanavit? Sed tu Macrobius consule comment. in Somnium Scipionis L. 1. C. 6.

64. **QUO TENERA IRATO FLERE PUELLA
 POTEST**] Recte Douza noster *Quoi tenera irato* reposuit; more veterum, *quoi pro cui*. Ita enim verbum flendi cum tertio casu conueniisse ipsum Tibullum L. 2. Eleg. 5. v. 103.

Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem.

itemque Propertium L. 1. Eleg. 12. v. 15.

Felix, qui potuit praesenti flere puellae.

Douzam sequitur Passeratius. Merito. Nam quamvis mutaverit deinde ratio scribendi; tamen suus antiquitati mos consistere debet. Nemo umquam in Catullo sollicitavit,

Quoi dono lepidum novum libellum?

Etiam in Cicerone sic legitur, L. 13. ad Artic. Epist. 42. *Venit ille ad me, και μάλα καληφής: & ego, σὺ δὲ δὴ τί συνέως; Rogas? inquit. quoi iter inflet, & iter ad bellum, idque cum periculoso tum etiam turpe.* In Marone, *quoi non risere parentes*, Eclog. 4. &

Quoi non dictus Hylas, L. 3. Geor. habent membranae antiquissimae. Noster L. 1. Eleg. 1. v. 46.

Martia quoi somnos classica pulsa fugent.

lic

65 Sed manibus qui saevus erit: scutumque, sudemque
 Is gerat, & miti sit procul a Venere.
 At nobis Pax alma veni, spicamque teneto:
 Perpluat & pomis candidus ante sinus.

sic habet tertius noster codex. Et Propertius, in illo optimo libro Groningano L. 2. Eleg. 3. *Ÿ. 7.*

Nam quoi non ego sum fallaci praemia vati?
 At, dices, haec sunt hallucinationes librario-
 rum. Imo, o bone, scribae illi librarii qui
 aliter scripserunt, secuti sunt morem tempo-
 rum suorum, non vero antiquitatis remotio-
 ris. Nam veterem illam orthographiam in usu
 fuisse ad suam usque aetatem testatur Fabius
 Quintilianus L. I. C. 7. *Illud nunc melius, quod*
CVI, tribus quas proposui literis enotamus: in
quo pueris nobis, ad pinguem sane sonum, QU
& OI utebantur, tantum ut ab illo QUI di-
stingeretur. hoc est, a nominativo. Nam &
in primo & in tertio casu QUI scripsisse ve-
teres, ostendit Donatus in Andr. Act. I. Sc. 1.
Ÿ. 140. Ex illo dativo QUI, enatus fuit al-
ter QUOI. Sed hac de re ante nos jam olim
monuit Leonardus Malaspina in Cicer. L. 7.
ad Attic. Epist. 13. cui laus sua esto inlibata.

67. AT NOBIS PAX ALMA VENI] Apud
 Gyraldum, *Interea Pax alma veni*, legitur
 Syntagm. I. Hist. Deor. Credo, errore memo-
 riae. Certe libri nihil mutant.

67. SPICAMQUE TENETO] intellige, manu
 tenuisse fasciculum aristarum; non, quod
 quidam volunt, spicis coronatam. Talis Ce-
 res cum spicarum manipulo in dextra, &
 binis pomis ac binis papaveribus, conspicitur
 apud Boissardum P. 6. Antiq. p. 60. Sunt e-
 nim Pacis eadem, quae Cereris, insignia.
 causam reddit Nafø L. 4. Fast. *Ÿ. 407.*

Pace Ceres laeta est, at vos optate, coloni,
Perpetuam Pacem, perpetuumque Ducem.
 Et sic Virginem, sive Afraeam, quam &
 ipsam possis Pacem perhibere, describit Cae-
 sar Germanicus Arat. *Ÿ. 95.*

Virginis inde subest facies, cui plena sinistra
Fulget spica manu, maturisque ardet aristas.
 Insignem Titi imp. nummum, in quo Pax
 spicas dextra, sinistra caduceum tenens, cum
 studiosis eruditae vetustatis communicavit
 Inlustrissimus Spanhemius Observ. ad Calli-
 mach. Hymn. in Cerer. *Ÿ. 138.* in Othonis
 numismate argenteo eamdem Pacem eodem
 prorsus modo describit Hannibal Carus L. 2.
 Epist. 186. in aereo Taciti nummo Pax dex-

tra spicas gerit, sinistra hastam, apud eum-
 dem. Huic omnino similis alter nummus M.
 A. Carini, ex gaza Ducis Arschotani.

68. PERPLUAT ET POMIS CANDIDUS ANTE
 SINUS] saepe enim Pax effingitur cum cornu
 Amaltheae, pleno pomorum, uvarum, spica-
 rum, atque aliarum rerum bonarum. Atque
 haec Pax comitem secum semper habet Co-
 piam. Horatius Carm. Saec. *Ÿ. 57.*

Jam Fides, & Pax, & Honor, Pudorque
Priscus, & neglecta redire Virtus
Audet: adparetque beata pleno
Copia cornu.

L. I. Od. 17. *Ÿ. 14.*

Hinc tibi Copia

Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.

Quod verbum *manandi* admonet me bellissi-
 mae emendationis Nicolai Heinsii, *Perpluat*
 hoc loco legentis Not. ad Ovid. L. I. Metam.
Ÿ. 572. Verissime. Est enim *perpluere*, uber-
 tim pluere. Ceterum Pacem cum cornu Co-
 piae ex nummo Augusti pulcherrimo produxit
 J. F. Gronovius ad Senec. Med. *Ÿ. 65.*

ALBII TIBULLI

LIBER SECUNDUS.

I.

QUISQUIS ades, faveas. fruges lustramus, & agros,
Ritus ut a prisco traditus exstat avo.

Bac-

I. **QUISQUIS ADEST, FAVEAT**] Recte Dou-
za F. *Quisquis ades, faveas*. Sic initio Elegiae
proxime insequentis:

Quisquis ades, lingua vir mulierque fave.

Recte, inquam. nec audio Gebhardum oblo-
quentem. Est enim praeconis, populum praefen-
tentem adloquentis, & silentium imperantis,
docente Festo Pompejo in voce *Faventia*;
Servio ad L. 5. Aen. v. 71; Donato in Andr.
prolog. v. 24; Porphyrione in Horat. L. 3.
Od. 1. Nimirum, ut in secunda persona edi-
ceret, **FAVETE LINGUIS**. Clare Cicero,
quamquam parum probans, L. 2. de Divinat.
C. 40. *Fam illa, FAVETE LINGUIS: &*
praerogativam, omen comitorum: hoc est, ipsum
esse contra se copiosum, & disertum. Atque ita
passim poetae, ex formula solenni. Virgilius
L. 5. Aen. v. 71.

Ore favete omnes, & cinq̄te tempora ramis.

Horatius L. 3. Od. 1. initio:

Odi prophanum vulgus, & arceo.

Favete linguis.

Naso L. 1. Art. Amat. v. 268.

Quisquis ubique viri, dociles advertite mentes;
Pollicitisque favens vulgus adeste meis.

Juvenalis Sat. 12. v. 83.

Ite igitur, pueri, linguis animisque faventes,
Sertaque delubris, & farra imponite cultris.

Sed haec satis sunt, ad defendendum ado-
lescentis doctissimi veram emendationem. In
tribus Vaticanis, unoque Anglicano, erat
hoc lemma, **SACRUM AMBARVALE**. quod
& Perreji & Lipsii excerpta agnoscebant.

I. **FRUGES LUSTRAMUS ET AGROS**] Noli
committere, quin Catonem inspicias lib. de
R. R. cap. 141. itemque Virgilium, loco huc
unice faciente, L. 1. Geor. v. 338.

2. **RITUS UT A PRISCO TRADITUS EXSTAT**

avo] Hic est ille ritus a Catone descriptus,
eo, quem indicavi, loco. *Tradere* autem est
verbum sacrorum. Cicero L. 2. de Legib. C.
11. *Fam ritus familiae, patrumque servare,*
id est (quoniam antiquitas proxime accedit ad
Deos) a Diis quasi traditam religionem tueri.
& L. 1. de Divinat. C. 41. *Quocirca bene apud*
maiores nostros sanatus tum, cum florebat im-
perium, decrevit, ut de principum filiis sex
singulis Etruriae populis in disciplinam traderet:
tur, ne ars tanta propter tenuitatem hominum
a religionis auctoritate abduceretur ad mercedem,
atque quaestum. Caesar L. 6. Bell. Gall. C. 14.
Multa [Druides] praeterea de sideribus, atque
eorum motu, de mundi ac terrarum magnitudi-
ne, de rerum natura, de Deorum immorta-
lium vi ac potestate disputant, & juventuti
tradunt. Ovidius, de Sileno, L. 11. *Metam.*
v. 90.

titubantem annisque meroque

Ruricolae cepere Phryges: vincitumque coronis

Ad regem traxere Midan: cui Thoracius Or-
pheus

Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo.

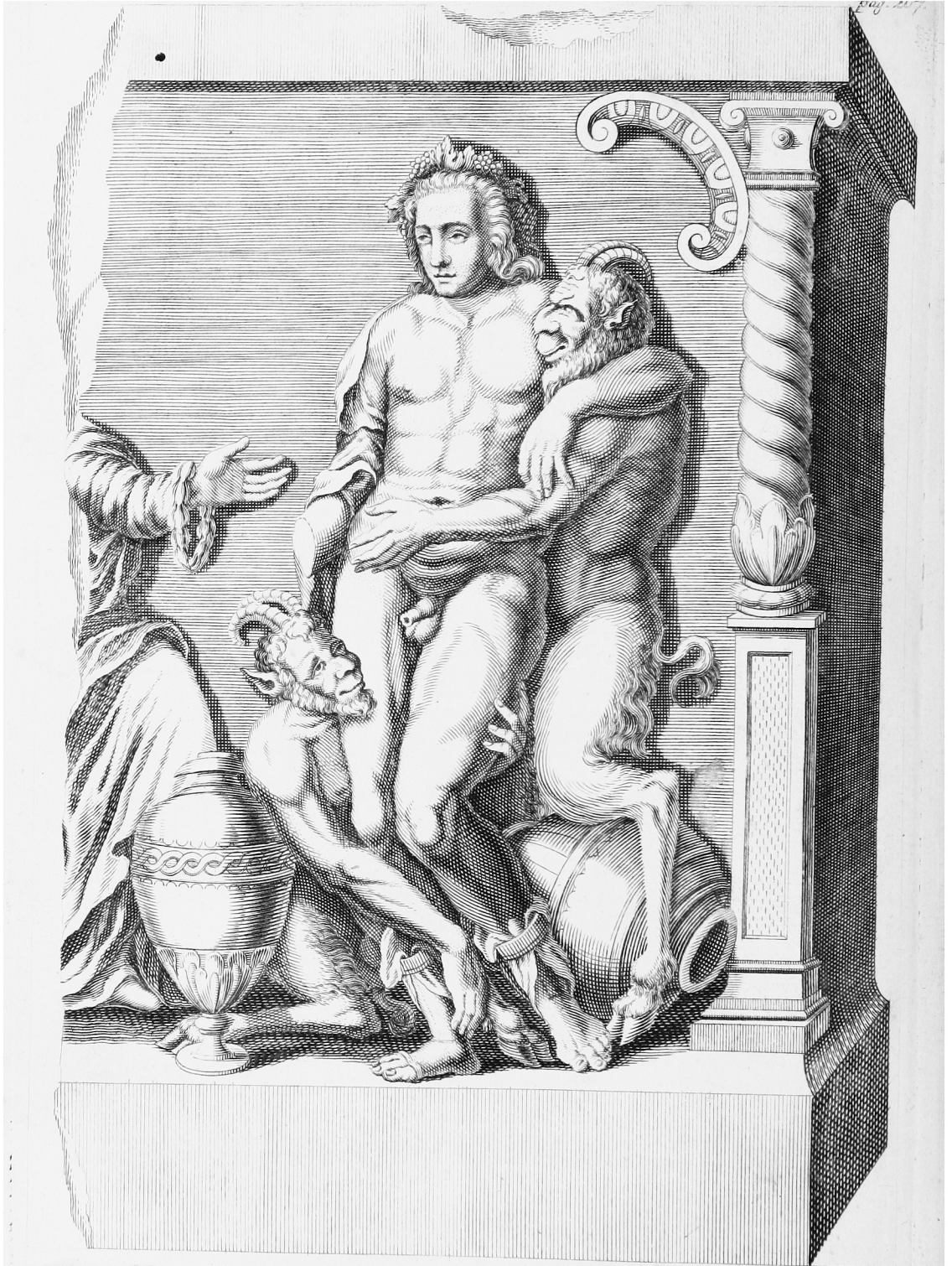
Qui simul agnovit socium comitemque sacro-
rum,

Hospitis adventu festum genialiter egit

Per bis quinque dies, & junctas ordine noctes.

Huic tradendi verbo responderet verbum acci-
piendi. Cicero L. 1. de Nat. Deor. C. 11. *Inde*
Anaxagoras, qui accepit ab Anaximene discipli-
nam, primus omnium rerum descriptionem, &
modum, mentis infinitae vi ac ratione designari
& confici voluit. & L. 2. de Legib. C. 10. *Non*
a sacerdotibus, non a patribus acceptos Deos,
ita placet coli, si huic legi parverunt ipsi. Ac-
cul. 5. in Verr. C. 72. ad Cicerem & Liberam:
Quarum sacra populus Romanus a Graecis ad-

sita

Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus uva
Pendeat : & spicis tempora cinge Ceres.

5 Luce

scita & accepta tanta religione & publice & pri-
vatim tueur, non ut ab aliis huc allata, sed
ut ceteris hinc iradita esse videantur.

3. DULCISQUE TUIS E CORNIBUS UVA
PENDEAT] clarissimus & vir & poeta Jacobus
Sannazarius ita expressit, L. 2. Eleg. 5.

Bacche bimater, ades : sic sunt tibi nexa co-
rymbis

Cornua : sic nitidis pendeat uva comis.

Talis Bacchus, multo pulcerrimus, est apud
Boissardum P. 3. Antiq. p. 149. quem nunc
reperies in recentato Inscriptionum Gruterianarum
opere augusto p. LXVI. 8. Est & alter
Bacchus formosissimus, frontem splenio gem-
mato revinctus, caput umbrante pampino,
pendentibus utrimque pone aures uvarum rac-
emis, in Museo Romano Caucei de la Chauf-
se, sect. 2. num. 2. adde pulcerrimae Iaspi-
dis elegans exemplum, quod publicavit ma-
gnus Casaubonus lib. 1. de Poësi Satyrica
Cap. 2. p. 67. Sic & alii poetæ. Naso L. 3.
Metam. 5. 666.

Ipse, racemiferis frontem circumdatus uvis,
Pampineis agitat velatam frondibus hastam.
Papinius L. 5. Theb. 5. 269. de Baccho inor-
nato, ac plorante :

Non ille quidem turgentia fertis

Tempora, nec crinem flava distinxerat uva.
inibi Barthius aliquid de his uvis ex Neme-
siano & Albrico notavit. De Bacchi cornibus
quædam non inmemorabilia videre licet apud
Gyraldum Syntagm. 8. Hist. Decor. in
Eugene. Erant vero aurea. Horatius L. 2. Od.
19. 5. 29.

Te vidit insans Cerberus aureo

Cornu decorum.

Atque hoc defumtum putat Delrius de histo-
ria Moïsis, qui quum ex monte descenderet,
visus est habere faciem cornutam, h. e. splen-
dentem, & radios ejaculantem, Comment.
in Senec. Hippol. 5. 753. Vide magnum
Vossium L. 1. de Idololatr. C. 30. & Reve-
rendiss. Huetium Demonstr. Euangel. Propof.
4. Sic & Politiano jam olim visum, viro
majori quam hodie capiunt homuncionum
quorumdam superbae angustiae, Nutric. 5.
252.

Pars hymnos fudere Deo. sic maximus ille
Nondum clara sacris radiatus tempora Moïses
Ignibus, ut rubras sicco pede transiit undas,

Demerso insignem cecinit Pharaone trium-
phum.

Ceterum Bacchus cornuum suorum aurum
in Lydiae flumine Hermo renovare credeba-
tur. Papinius L. 3. Silv. 3. 5. 60.

Smyrna tibi gentile solum, potusque verendo
Fonte Meles, Hermique vadum, quo Lydius
intrat

Bacchus, & aurato reficit sua cornua limo.

Sed hoc jam olim Janus Parrhasius notavit
ad Claudian. L. 2. de Rapt. Proserp. 5. 68.

4. SPICIS TEMPORA CINGE CERES] Ex ri-
tu solenni. Horatius Carm. Saec. 5. 30.

Fertilis frugum pecorisque tellus

Spicea donet Cererem corona.

Quomodo saepe conspicitur in nummis an-
tiquis; etiam Pacis nomine. Hinc spiciferam
vocabant, & frugiferam, & matrem agrorum.
Manilius L. 2. 5. 442.

Spiciferae est Virgo Cereris; fabricataque Libra
Volcano.

Apulejus L. 6. Metam. verbis Psyche : Per
ego te frugiferam tuam dextram istam deprecor,
per laetificas messium ceremonias, per iacita sa-
cra cistarum, &c. Lapis vetus apud Grute-
rum, xxvi. 8.

CERERI
FRVGIF
SACR
L. VEIANIVS. COSMVS
P P

alius ibid. 9.

CERERI. AVGVST
MATRI. AGR

Sic ego istud exaratum vidi in autographo
Steph. Vinandi Pighii; & in Annalibus ad
A. V. DCCLXX. melius quam MATRI SACR.
quomodo Aldus edidit in Orthographia. La-
pis agri Brixienfis in Syntagmate Reinesiano,
Class. 1. xxxv.

CERERI
MATRI. MAXIMAE
FRVGIFERAE
QVINTIVS. GEMELLVS
V. S. L. M.

Sed

- 5 Luce sacra requiescat humus, requiescat arator;
Et grave suspenso vomere cesset opus.
Solvite vincla jugis: nunc ad praesepia debent
Plena coronato stare boves capite.

Omnia

Sed de Cerere *spicifera* videndus Vir omni
praedicatione major Ezechiel Spanhemius ad

Callimach. Hymn. in Cererem v. 2. Gestabat autem hanc spicicam coronam Dea in rebus laetis; in luctu deponebat. Sic raptâ filiâ Persephone, postquam intellexit non posse reddi virginem, eo quod apud inferos jejunium solvisset, (Nafonem audis L. 4. Fast. v. 609.)

*Haud secus indoluit, quam si modo rapta fuisset,
Moesia parens; longa vixque refecta mora est.
Atque ita, Nec nobis caelum est habitabile,
dixit:*

*Taenaria recipi me quoque valle jube.
Et factura fuit: pactus nisi Jupiter esset,
Bis tribus ut caelo mensibus illa foret.*

Tum demum vultusque Ceres animumque recepit;

Imposuitque suae spicica ferta comae.

& L. 3. Amor. Eleg. 10. v. 35.

*Diruapotens frugum silvis cessabat in altis:
Deciderant longae spicica ferta comae.*

Claudianus L. 3. de Raptu Proserp. v. 149.

*Non expectatae respectu clavis, amictus
Considit, & fractas cum crimine avellit aristas.*

Paullo ante ipsa Dea Cybelae dixerat, v. 124.

*Somnia quin etiam variis infausa figuris
Saepe movent, nullusque dies non triste mi-
natur*

*Augurium, quoties flaventia ferta comarum
Sponte cadunt.*

Fratres quoque Arvales spicica corona insigniebantur, & infulis albis. Mafurii Sabini

verba ex primo Memorialium servavit nobis A. Gellius L. 6. C. 7. *Ea mulier ex duodecim filiis maribus unum morte amisit, in illius locum Romulus Accae Larentiae sese filium dedit; seque & ceteros ejus filios Fratres Arvales appellavit. Ex eo tempore collegium mansit Fratrum Arvalium numero duodecim. Cujus sacerdotii insigne est spicica corona, & albae infulae. Sed & Plinium audiamus, L. 18. C. 2. Arvorum sacerdotes Romulus in primis instituit, seque duodecimum fratrem appellavit inter illos, ab Acca Larentia nutrice sua genitos, spicica corona, quae vitta alba colligaretur, in sacerdotio eis pro religiosissimo insigni data, quae prima apud Romanos fuit corona: honosque is non nisi vitta finitur, & exsules etiam captosque comitatur.*

5. LUCE SACRA REQUIESCAT HUMUS] Jo. Marius Mattius ex libro suo veteri profert, *Luce tua*, L. 1. Opin. C. 13. & sic ad unam Cererem foret referendum. Non placet. nam & pro frugum pecorumque ubertate & pro vinearum proventu simul fiebat. Quod ignorare patremfamilias diligentem haud quam oportebat. Cicero L. 2. de Legib. C. 12. *Feriarum festorumque dierum ratio in liberis quietem habet litium, & jurgiorum; in servis, operum & laborum: quas compositor anni conferre debet & ad perfectionem operum rusticorum. quod tempus, ut sacrificiorum libamenta ferventur, foetusque pecorum, quae dicta in lege sunt; diligenter habenda ratio intercalandi est.*

8. NUNC AD PRAESEPIA DEBENT PLENA CORONATO STARE BOVES CAPITE] propter societatem operum ac laborum. Magnus ab omni aevo honos habitus fuit bubus aratoribus. Res pulcras videbis, si voles, apud Varronem L. 2. de R. R. cap. 5; Columellam praefat. L. 6; Plinium L. 8. C. 45. Hinc Pythagoras Nafonianus L. 15. v. 120.

*Quid meruere boves, animal sine fraude do-
lisque*

*Innocuum, simplex, natum tolerare labores?
Immemor est demum, nec frugum munere
dignus,*

Qui potuit curvi demto modo pondere aratri

RH.

Omnia sint operata Deo: non audeat ulla

10 Lanificam pensis imposuisse manum.

Vos quoque abesse procul jubeo, (discedite ab aris)

Quis tulit hesterni gaudia nocte Venus.

Casti placent Superis. pura cum veste venite,

Et manibus puris sumite fontis aquam.

15 Cer-

*Ruricolam mactare suum; qui trita labore
Illa, quibus toties durum renovaverat arum,
To: dederat messes, percussit colla securi.*

Sane id Romanos aliquando non mitius punivisse, quam si homo foret occisus, ostendit Valerius Maximus L. 8. C. 1. Sed haec olim fuerunt. Constantinus Imp. statuit, ne boves aratorii ob civilia debita pignori caperentur; neve ad cursum publicum, ab his qui iter faciunt, abstraherentur, etiam deficientibus illis, qui cursui publico erant destinati; docente magno Cujacio L. 4. Observ. C. 20. Coronati hic stant boves ambarvali sacro, itidem ut aliis feriis alia animalia ab quotidiano labore cessantia. Ovidius L. 1. Fast. v. 663.

State coronati plenum ad praesepe juvenci:

Cum tepido vestrum vere redibit opus.

quo loco de Albiana imitatione non omisit monere inlusterrimus Neapolis. Expressit & vir summus Hier. Fracastorius L. 1. de Intellectione, ubi puer ita ad citharam canit:

Lege bychnida, Lence,

Et viridem violis intescito amaracon albis.

Serta duo mihi neeste: unum quod postibus ipse

Appendam, Thelaira, tuis, mea maxima dona,

Nora tibi: asl aliud, quod festa luce laborum

Immunes decoret plena ad praesepe tauros.

Sic in Vestae sacro asini coronabantur, qui molas egerant. Propertius L. 4. Eleg. 1. v. 21.

Vesta coronatis pauper gaudebat asellis.

Naso L. 6. Fast. v. 311.

Ecce, coronatis panis dependet asellis;

Et velant scabras florida sarta molas.

In festo Dianae canes. id erat Idibus Augustis. Papinius L. 3. Silv. 1. v. 57.

ipsa coronat

Emeritos Diana canes, & spicula tergit,

Et tutas sinit ire feras: omnisque pudicis

Itala terra focus Hecataeas excolit Idus.

Confualibus equi. qua de re Plutarchus in Quaest. Rom. ubi & asinos tradit tunc coronari solere. Tamen Cato ille priscus, mulis, equis, asinis nullas esse ferias dixit, auctore

Columella L. 2. C. 22. Nunc a ruta ad pulegium. In Scaligeri excerptis verficulus minor ita erat scriptus,

Plena coronato vertice stare boves.

Et quasdam membranas ita habere, notavit inlusterrimus Neapolis ad Ovid. L. 1. Fast. credo, respiciens ad illa ipsa excerpta. Nam in aliis libris tale quiddam extare, nemo unquam significavit. Nec vero Tibullus ita scripsisset; Tibullus inquam, quo uno nullus poetarum sollicitius sibi cavita stridulis positionibus literarum SC. SP. SQ. ST. Nihil me movet inmensa vis exemplorum, quae in contrarium adferri solent. Ex Tibullo probanda est Tibullianae scriptiois consuetudo.

9. NON AUDEAT ULLA LANIFICAM &c.]

Haec edicit tamquam praeco, ex solenni sacrorum more. Servius ad L. 1. Geor. v. 268.

Sunt aliqua, quae, si festis diebus fiant, ferias polluant. Quapropter & pontifices sacrificaturi praemittere calatores suos solent, ut scubi viderint opifices adsidentes, opus suum prohibeant, ne pro negotio suo & ipsorum oculos & cerimonias Deum attinent. Macrobius L. 1. Saturn. C. 16. Affirmabant autem sacerdotes, pollui ferias, si indistis conceptisque opus aliquod fieret. Praeterea regem sacrorum flaminesque non licebat videre feriis opus fieri: & ideo per praeconem denuntiabatur, ne quid tale ageretur; & praeccepti negligens multabatur. Praeter multam vero affirmabatur, eum, qui talibus diebus imprudens aliquid egisset, porco piaculum dare debere; prudentem expiare non posse, Scaevola pontifex affirmabat. Hi praecones dicebantur praecclamatores, itemque praeciae, & praeciendo, & praecclamando. auctor Festus Pompejus, sed a carnifice Paulo mutilatus. Ceterum in vobis, ulla lanificam, inest aliquid antiquae venustatis, quod hodie ignorat poetantium natio. De eo nos semel atque iterum in loco monuimus.

13. CASTA PLACENT SUPERIS] Martialis Epist. ad Domitianum, L. 8. *Cum pars libri & major & melior ad majestatem sacri numinis*

D d

tui

15 Cernite, fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaque post olea candida turba comas.

Dii

zui allegata sit, meminerit non nisi religiosa purificatione lustratos accedere ad templa debere. Macrobius L. 3. Saturn. C. 1. Hoc autem reputo principaliter praemittendum, quo ad hoc quis Diis superis rem sacram recte perficiat, prius eum rite purificari oportere. Id quod sequitur, pura cum veste venite, capiendum de veste candida. Ovidius L. 4. Fast. §. 619.

*Alba decent Cererem: vestes Cerealibus albas
Sumite. nunc pulli velleris usus abest.*

Tertullianus lib. de Pallio cap. 4. Cum ob cultum omnia candidatum, & ob notam vittae & privilegium galeri, Cereri iniuntur. Hoc & Neapolis observaverat.

14. ET MANIBUS PURIS SUMITE FONTIS
AQUAM] numquam enim nisi loti accedebant ad sacra. Hesiodus Egey. καὶ Ἡμέε. §. 724.

Μηδὲ ποτ' ἐξ ἡοῦς Δίῃ λείβειν ἄιδροπα οἶνον
Χερσὶν ἀνιπτοῖσιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
Οὐ γὰρ τοίγε κλύεστιν, ἀποπύουσι δὲ τ' ἀεράς.
Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum

Manibus illois, neque aliis immortalibus.

Neque enim illi exaudiunt, respiciunt vero etiam preces.

In voce puris suspicor adcrevisse literam supremam ex proximo verbo *sumite*, & legendum *puri*, ut fontis potius sit quam manuum epitheton. Ita sane Naso L. 4. Fast. §. 314.

*Haec ubi castrarum processit ab agmine matrum,
Et manibus puram fluminis hausit aquam;*

Ter caput irrorat, ter tollit in aethera palmas.
eodem libro, §. 778. in Palilibus:

*His Deaplacanda est: haec tu conversus ad ortus
Dic ter, & in vivo prolue rore manus.*

Propertius L. 3. Eleg. 1. §. 3.

*Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Grajos orgia ferre choros.*

deinde Eleg. 8. §. 13.

Ac primum pura somnum tibi discute lymphæ.

Sed nihil pertendo. Sunt enim auctoritates & multae & clarae, unde vulgata scriptura firmari queat. Neque etiam ignoro, quid sint in sacris purae manus.

15. UT EAT SACER AGNUS AD ARAS] Ut fue gravior, (id quod Servius notavit ad L. 1. Geor. §. 345.) ita & agno fiebat Ambarvalibus. Maro L. 1. Geor. §. 341.

annua magnae

Sacra refer Cereri laetis operatus in herbis,

*Extremae sub casum hiemis, jam vere sereno.
Tum pingues agni, & tum mollissima vina.*

is agnus circum agros ducebatur; ideo ambarvalis dictus. Festus: Ambarvalis hostiae appellabantur, quae pro arvis a duobus fratribus sacrificabantur. Ambarvalis hostia est, quae rei divinae causa circum arva ducitur ab iis, qui pro frugibus faciunt. In membro priore legebat Scaliger, a duodecim fratribus. Id quod nos in medio relinquemus: neque enim fieri non potuit, ut egerint partito. Nunc Macrobius audiamus, L. 3. C. 5. Ambarvalis hostia est, ut ait Pompejus Festus, quae rei divinae causa circum arva ducitur ab his, qui pro frugibus faciunt. Hujus sacrificii mentionem [Virgilius] in Baeolicis habet, ubi de apotheosis Daphnidis loquitur:

*Haec tibi semper erunt, & cum sollempnia vota
Reddemus Nymphis, & cum lustrabimus agros.
Ubi lustrare significat circumire. Hinc enim videlicet & nomen hostiae acquisitum est ab ambiendis arvis. Sed & in Georgicorum libro primo:*

*Tarque novas circum felix eat hostia fruges.
Vides & Maronem & nostrum Albium consulto uti verbo eundi: in quo verbo est significatio liberae voluntatis. Non enim hostiae ligabantur; & si apud aram reluctarentur, non litabant. Plinius L. 8. C. 45. Hoc quoque notatum, vitulos ad aras humeris hominis allatos non fere litare; sicut nec claudicante, nec aliena hostia Deos placari, nec trahente se ab aris. Macrobius, loco laudato: Observatum est a sacrificantibus, ut si hostia, quae ad aras duceretur, fuisset vehementius reluctata, ostendissetque se invitam altaribus admoventi, amoveretur: quia invito Deo offerri eam putabant. Quae autem steterit oblata, hanc volenti numeri dari aestimabant. Servius ad L. 2. Aen. §. 133. VINCULA RUPI. Atqui solutae sunt hostiae. Nam piaculum est in sacrificio aliquid esse religatum. Unde est,*

*Unum exuta pedem vinculis in veste recincta,
item,*

Sacrati capitis.

vittasque resolvit

Ergo vincula religionis intellige. ut,

*& vinculis innaret Cloelia ruptis,
scilicet foederis. Nec enim obfides umquam ligantur. Sed huic expositioni illud occurrit, Unde iste*

Dii patrii, purgamus agros, purgamus agrestes.

Vos mala de nostris pellite limitibus.

Neu seges eludat messem fallacibus herbis,

20 Neu timeat celeres segnior agna lupos.

Tunc nitidus plenis confusus rusticus agris

Ingeret ardenti grandia ligna foco.

Tur.

iste ligatus fuerit, quia cum Trojani non ligantur. ultro enim se obtulerat. Unde intelligendum, a Graecis magis ligatum ante tempus sacrificii. Nam consuetudo illa, quam supra diximus, erat in ipso tempore sacrificiorum. Ante enim ligabantur. ut Juvenalis:

Sed procul extensum petulans quatit hostia furem.

Et Junius Philargyrius ad L. 2. Geor. 5. 394. *Improbant haruspices hostiam, quae, admota altaribus, reluctatur.*

17. DII PATRII, PURGAMUS AGROS, PURGAMUS AGRESTES] *Dii patrii sunt Penates. Cicero Philipp. 2. C. 30. Cn. Pompeji liberi primum patriam repetebant. esto: fuerit huic partium causa communis. Repetebant praeterea Deos patrios, aras, focos, larem suum familiarum. Macrobius L. 3. Saturn. C. 4. Addidit Hyginus in libro, quem de Diis Penatibus scripsit, vocari eos θεοὺς πατρῴων. Sed nec hoc Virgilius ignoratum reliquit:*

Dii patrii, servate domum, servate nepotem. de purgatione agrestium aliquid diximus ad L. 1. Eleg. 1. 5. 13.

19. NEU SEGES ELUDAT MESSEM FALLACIBUS HERBIS] *Proprie dixit eludat. Maro L. 1. Geor. 5. 226.*

Multi ante occasum Majae coepere: sed illos Expectata seges vanis elusit aristis.

Propertius meus deludere posuit L. 2. Eleg. 12. 5. 31.

Terra prius falso partu deludet arantes.

Alii decipere vocarunt, & fallere, & mentiri. Ovidius L. 5. Metam. 5. 480.

illic saeva vertentia glebas Fregit aratra manu: parilique irata colonos Ruricolaeque boves leto dedit: arvaque jussit Fallere depositum; vitiataque semina fecit.

L. 2. Pontic. Epist. 9. 5. 29.

Vana laborantis si fallat vota coloni, Accipiat gravidæ cur suis exta Ceres?

L. 4. Fast. 5. 645.

Saepe Ceres primis dominum fallebat in herbis; Et levis obfesso stabat avena solo.

Amor. L. 3. Eleg. 10. 5. 34.

Cum bene jactati pulsarant arva ligones, Ruperat & duram vomer aduncus humum, Seminaque in latos ierant aequaliter agros; Irrita decepti vota colentis erant.

Symmachus L. 10. Epist. 61. *Secuta est fames publica, & spem provinciarum omnium messis aegra decepit. Horatius L. 1. Epist. 7. 5. 87.*

oves furto, morbo periere capellae; Spem mentita seges; bos est enectus arando.

Silius de agro Falerno, L. 7. 5. 160.

Dives ea, & numquam tellus mentita colono.

Alcimus Avitus L. 3.

Quin magis ipsa sibi tellus adversa negabit, Seminis excepti vertens mentiita nitorem.

pulcre Quintilianus Declam. 12. *Non enim vulgaris illa labes frumenti fuit, nec qualis aliis ab agricolis accusari solet perfidia terrarum, & ingratae messis irritus labor. — etiam scubi forte jejunae herbae solum vicerant, vanis tantum aristis spem fefellerunt, & inanes culmos tristis agricola jactavit ventis nihil relicturis. Hanc ille terrarum perfidiam a poetis accepit. Noster hujus libri Eleg. 3. 5. 34.*

At tibi dura Ceres, Nemesim quae abducis ab urbe,

Perfolvat nulla femina terra fide.

Horatius L. 3. Od. 16. 5. 30.

Purae rivus aquae, silvaque iugerum Paucorum, & segetis certa fides meae.

De his autem votis Cereri susceptis, exposito simul Albiano versiculo, praecclare egit Inlustrissimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Cerer. 5. 137.

20. SEGNIOR AGNA] est in libris nonnullis, tardior agna. Ego istud malo. dicitur enim segnis quasi sine igne. Vide Servium ad L. 1. Aen. 5. 427. ad L. 2. 5. 373. ad L. 12. 5. 525. Angelum Decembrium L. 3. de Polit. Liter. p. 231. & Vossium nostrum in Etymologico L. L.

21. TUNC NITIDUS PLENIS CONFUSUS RUSTICUS AREIS] *nitidus, bene faginat. Cato lib. de R. R. cap. 1. Vicini quo pacto niteant, id*

Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
Ludet, & ex virgibus exstruet ante casae.

25 Eventura precor. Viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?

Nunc

id animum advertito. In bona regione bene nitere oportebit. Horatius L. 1. Epist. 4. §. penult.

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises.
& L. 2. Sat. 2. §. 128

quanto aut ego parcus, aut vos

O, pueri nituistis, ut huc novus incolae venit?
Phaedrus L. 3. Fab. 7.

*Cani per pasto macie confectus lupus
Forte occurrit: salutate dein invicem
Ut resisterunt, Unde sic, quaeso, nites?
Aut quo cibo fecisti tantum corporis?*

Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.

Quod sequitur, *areis*, a Scaligero est, sacrificium post collectas fruges fieri solitum intelligente. In libris passim reperias agris. Et plenos agros jam semente facta veluti gravidos intelligebat eruditissimus Torrentius ad Horat. Epod. 2. §. 43. nec non Salmasius Not. in Vopiscum p. 361. Sequamur; praesertim in tanta vetustorum codicum conspiratione. Statim in versu brevior *Ingeret* scribendum, non *Ingerat*. Ostendunt sequentia.

23. TURBAQUE VERNARUM, SATURI BONA SIGNA COLONI] olim legebatur *satyri coloni*: quae aberratio, quamquam levis ac paene Jocularia, in quantas angustias redegerit bonum Cyllenium, miraberis, si inspicere volueris. *Satur* est, locuples, copiosus Cicero Dial. de Senect. C. 16. *Mea quidem sententia haud scio, an ulla beator esse possit: neque solum officio, quod hominum generi universo cultura agrorum est salutaris: sed & delectatione, quam dixi, & saturitate copiaque omnium rerum, quae ad victum hominum, ad cultum etiam Deorum pertinent.* Horatius Epod. 2. §. 65.

*Postiosque vernas, ditis examen domus,
Circum residentes Lares.*

25. VIDEN' UT FELICIBUS EXTIS] in Lipsii excerptis erat *coelestibus extis*. quod non probo. Gaudet noster in bonitate extorum, fausta omnia ac felicia portendentium. Nam per *exta* exquirebatur voluntas Deorum. Vide quae ex Trebatii libris de Religionibus exscripsit Macrobius L. 3. Saturn. C. 5. Illud, *Viden' ut*, repentinum aliquid notat; ut pas-

sim observare est apud poetas. De quantitate ambigi posset, nisi monuissent veteres Magistri. Servius ad L. 6. Aen. §. 779. *Viden' ut geminae stant vertice cristae?* DEN naturaliter longa est. brevem tamen eam posuit, secutus Ennium. Et adeo ejus est immutata natura, ut jam, ubique brevis inveniarur. Lutatius ad Papin. L. 10. Theb. §. 807. *Viden' ut jugulo consumserit ense?* Syllaba cum naturaliter longa sit, tamen eam corripuit, secutus auctoritatem Maronis, dicentis. VIDEN' UT GEMINAE STANT VERTICE CRISTAE? Ennium integrum legerat Servius: nos non nisi misere mutilum habemus. Sed Maroni potuit & Catullus praevisse, Carm. 59. §. 8.

Sic certe. Viden' ut perneciter exsiluere.

26. SIGNIFICET PLACIDOS NUNTIA FIBRA DEOS] *Significare* est verbum haruspinae, omnisque adeo divinationis. Cicero Catilin. 2. C. 13. *Quae quidem ego neque mea prudentia, neque humanis viribus fretus polliceor vobis, Quiritis: sed multis & non dubiis Deorum immortalium significationibus.* Orat. de Harusp. Resp. C. 12. *Quod igitur ex aliquo disjuncto diversoque monstro significatum caveremus, id cum sibi ipsum monstrum est, & cum in eo ipso periculum est, ex quo periculum portenditur, non pertimescemus?* L. 1. de Divinat. C. 1. *Gentem quidem nullam video neque tam humanam, atque doctam, neque tam immanem, tamque barbaram, quae non significari futura, & a quibusdam intelligi praedictique posse, censeat.* Fibram noster pulcre nuntiam vocat, quae quasi verbis claris enuntiat voluntatem Deorum. Et sic Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 100.

Aut sibi commissos fibra locuta Deos.

Ipse Albius L. 1. Eleg. 9. §. 3.

Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra Deorum.
& L. 3. Eleg. 4. §. 5.

venturae nuntia sortis

Vera movent Teisica exta probata viris.

Pythagoras apud Nasonem L. 15. Metam. §. 136.

Protinus ereptas viventi pecciore fibras.

Inspiciunt: mentesque Deum scrutantur in illis.

Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consulis: & Chio solvite vincla cado.

Vina diem celebrent. non festa luce madere

30 Est rubor, errantes & male ferre pedes.

Sed, Bene Messalam, sua quisque ad pocula dicat,
 Nomen & absentis singula verba fonent.

Gen-

27. NUNC MIHI NUNC FUMOS VETERIS
 PROFERTE FALERNOS CONSULIS] Haec a Scali-
 gero habemus. In libris est,

*Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos
 Consulis.*

Atque ita citatum legas apud Jo. Jovianum
 Pontanum L. 2. de Adspirat. Certe *fumos* di-
 ci vina fumum bibere instituta, ut Flaccus
 loquitur, egebat bonis fidejussoribus. *Falernos*
 autem quod vocat genere masculino, in-
 tellige cados. Joannes Pierius Valerianus,
 vir multo eruditissimus, ita corrigebat L. 51.
 Hieroglyphic. C. 19. & Castig. in L. 2. Geor.
 Maronis *Ÿ. 97.*

*Nunc mihi fumosi veteres proferte Falernos
 Consulis.*

ut scilicet *fumosus consul* sic dicatur, quomo-
 do legimus apud Juvenalem,

Fumosus equitum cum dictatore magistros.

Sed longe id recedit a genio Albianae Musae.
 Et jam olim displicuit nostro Fruterio. Vide
 notata ad L. 1. Eleg. II. *Ÿ. 18.* Per veterem
 consulem intelligitur vetustas vini, & pre-
 cium ab aevo. Varro L. 1. de Re Rust. C. 65.
*Genera sunt vini, in quo Falerna, quae quanto
 plures annos condita habuerunt, tanto cum
 prompta sunt, fructuosiora.*

28. CHIO SOLVITE VINCLA CADO] Chium
 miscebant cum Falerno delicatius potaturi.
 Horatius L. 1. Sat. 10. *Ÿ. 24.*

At sermo lingua concinnus utraque

Suavior: ut Chio nota si commixta Falerni est.
 Plinius L. 14. C. 15. *Quid, non & Caesar Di-
 ctator triumphi sui coena vini Falerni ampho-
 ras, Chii cados in convivio distribuit? idem
 Hispaniensi triumpho Chium & Falernum dedit.*
 Pulcre Aufonius, eruditissimus poeta, de
 Harmonio, Grammatico Trevirorum, Epist.
 18.

*Cecropiae commune decus Latiaeque camenae,
 Solus qui Chium miscet & Ammineum.*

Sed horum partim Torrentius notavit ad Ho-
 ratium, explicato simul Tibullo.

29. VINA DIEM CELEBRENT] Hinc disce-

re licet, Cereris sacra, quae pro frugibus
 fierent, non fuisse abstemia. Horatius L. 2.
 Sat. 2. *Ÿ. 125.*

*Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
 Explicuit vino contractae seria frontis.*

Catonem adde lib. de R. R. cap. 134. & Ser-
 vium in L. 1. Geor. *Ÿ. 344.* Verbum *celebran-*
di inlustratum dedimus ad L. 1. Eleg. 3. *Ÿ. 33.*
 Est autem in eo verbo, praeter religionis
 venerationem, etiam significatio festivae hi-
 laritatis. ut hoc ipso loco. Macrobius L. 2.
 Saturn. C. 7. *Sed quia & paullo ante Aurelius
 Symmachus, & ego nunc, Laberii fecimus men-
 tionem; si aliqua hujus atque Publii dicta re-
 feremus, videbimur & adhibendi convivio mi-
 mos vitasse lasciviam, & tamen celebritatem,
 quam, cum adsunt, illi excitare pollicentur,
 imitari.*

29. NON FESTA LUCE MADERE EST RU-
 BOR] Sallustius Jugurth. C. 66. *In diem ter-
 tium constituunt, quod is festus celebratusqua
 per omnem Africanam ludum & lasciviam magis
 quam formidinem ostentabat.* Virgilius L. 2.
 Geor. *Ÿ. 527.*

*Ipse dies agitat festos, sususque per herbam,
 Ignis ubi in medio, & focii cratera coronant,
 Te libans, Lenae, vocat.*

Macrobius L. 1. Saturn. C. 11. ubi de sacri-
 ficio, quod Junoni Caprotinae faciebant li-
 berae pariter atque ancillae, Nonis Juliis:
*Quae [ancillae, habitu matrumfamilias ac
 virginum sumto] cum a Livio in castris distri-
 butae fuissent, viros plurimo vino provocaverunt,
 diem festum apud se esse simulantes.* Inspice so-
 des Horatium L. 3. Od. 28.

31. SED, BENE MESSALAM, SUA QUISQUE
 AD POCULA DICAT] Scaliger malebat, *Bene
 Messalae.* Parum refert: nam utroque modo
 dicebant. Ovidius L. 1. Art. Amat. *Ÿ. 601.*

*Et, Bene, dic, dominae, bene, cum quo dormias
 illa.*

L. 2. Fast. *Ÿ. 637.*

*Et, Bene vos, Patriae bene te Pater, optime Caesar,
 Dicite iussis, sint rata verba, mero.*

Gentis Aquitanae celebr Messala triumphis,
 Et magna intonsis gloria victor avis,
 35 Huc ades, adspiraque mihi, dum carmine nostro
 Redditur Agricolis gratia Caelitibus.
 Rura cano, rurisque Deos. his vita magistris
 Desuevit querna pellere glande famem.

Illi

Ritum ipsum liberaliter illustravit Barn. Brissonus L. 1. de Formul. Ex quo deinde alii hauserunt.

34. ET MAGNA INTONSIS GLORIA VICTOR AVIS] ita optime Scaliger, ex corrupta librorum scriptura *victor ades*; sive, ut ipse putabat, *victor abis*. Certe in secundo codice Bibliothecae Bodlejanae erat *victor abes*. Georgius Fabricius, vir, sua tempestate, eruditio- nis laude atque ingenii vix cuiquam secun- dus, sic citabat, ad Horat. L. 1. Od. 12.

intonsis gloria, victor ades.
 pro, (inquit) *gloria intonsorum, quales Romani veteres fuerunt*. Sed non ita loquebantur Romani. Semper *intonsum* jungebant vel cum voce alia substantiva, vel cum nomine aliquo proprio. Ovidius L. 3. Trist. Eleg. 1. §. 60.

*Inde tenore pari gradibus sublimia celsis
 Ducor ad intonsi candida templa Dei.*

L. 2. Pont. Epist. 9 §. 31.

*Nec dabit intonso jugulum caper hostia Baccho,
 Musta sub adducto si pede nulla fluant.*

L. 6. Fast. §. 264.

*Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestae,
 Tunc erat intonsi regia magna Numae.*

L. 2. Fast. §. 30. ubi de Februis:

*Denique quodcumque est, quo pectora nostra
 piamur,*

Hoc apud intonsos nomen habebat avos.

Ab his avis intonsis deducit poeta antiquam Messalae nobilitatem. Nec poterat argumen- to uti certiore. Varro L. 2. de Re Rust. C. 11. *Omnino tonsores in Italiam primum venisse ex Sicilia dicuntur post R. C. A. CCCCLIII. ut scriptum in publico Ardeae literis exstat, eosque adduxisse P. Ticinium Menam. Olim tonsores non fuisse adsignificant antiquorum statuae, quod pleraeque habent capillum, & barbam magnam.* Cicero orat. pro Coelio C. 14. *Aliquis mihi ab inferis excitandus est ex barbatis illis, non hac barbula, qua ista delectatur: sed illa horrida, quam in statuis antiquis & imaginibus vide- mus.* Albianum vericulum expressit Proper-

tius meus, sed ita, ut fecerit grandiore, L. 4. Eleg. 6. §. 38.

*Mox ait: O longa mundi servator ab Alba
 Auguste, Hectoreis cognite major avis.*

36. REDDITUR AGRICOLIS GRATIA CAELI- TIBUS] redditur gratia, pro beneficiis acce- ptis. Catullus Carm. 65. §. 150.

*Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
 Pro multis, Alli, redditur officis.*

Cicero Philipp. 5. C. 15. *Qui honos mihi ma- ximus videtur, primum, quia justus est. Non enim solum datur propter spem temporum reli- quorum, sed pro amplissimis meritis redditur.* &c. Est tamen hic significatio religionis. Vi- de supra ad L. 1. Eleg. 3. §. 34. *Dei agricolae sunt Bacchus potissimum ac Ceres. noster L. 4. Carm. 1. §. 163.*

Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve. Maronem vide initio L. 1. Georg. ipsumque hujus Elegiae principium.]

37. HIS VITA MAGISTRIS] ad Deos auctores refert artes & inventa hominum, vitae com- muni utilia. Cicero L. 2. de Offic. C. 4. *Qui denique ex bestiis fructus, aut quae commoditas, nisi homines adjuvarent, percipi possent? nam & qui principes inveniendi fuerunt, quem ex quaque belua usum habere possimus, homines certe fuerunt.* Et qui sic fuissent, eos homi- num aliorum fama, beneficiorum memor, in concilium Deorum collocabat. id quod operose docere, nihil est necesse.

38. DESTITUIT QUERNA PELLERE GLAN- DE FAMEM] Hanc praecipuam primorum mor- talium alimoniam fuisse, nondum inventis frugibus, omnis tradidit antiquitas. Plinius prooem. L. 16. *Proximum erat narrare glandi- feras [arbores] quoque, quae primae victum mortalium aluerunt, nutrices inopis ac ferac foris.* Maro L. 1. Geor. §. 147.

*Prima Ceres ferro mortalis vertere terram
 Instituit: cum jam glandes atque arbuta sacrae*

Descerent silvae, & victum Dodona negaret.

Addit glandibus poeta summus arbuta: quo- modo ante eum Lucretius L. 5. §. 940.

Glan-

Illi compositis primùm docuere tigillis

40 Exiguam viridi fronde operire casam.

Illi

*Glandiferas inter curabant corpora quercus
Plerumque; & quae nunc hiberno tempore
cernis*

*Arbuta poeniceo fieri matura colore,
Plurima tum tellus, etiam majora, ferebat.*
Alii & fraga, & corna, & frondes teneriores. Ovidius L. 1. Metam. v. 103.

*Contentique cibus nullo cogente creatis,
Arbuteos foetus, montanaque fraga legebant,
Cornaque, & in duris haerentia mora rubetis;
Et quae deciderant patula Jovis arbore glandes.*
Et Amor. L. 3. Eleg. 10. v. 7.

Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:

Nec notum terris area nomen erat.

Sed glandem quercus oracula prima ferebant.

Haec erat, & teneri cespitiis herba cibus.

Idem L. 4. Fast. v. 395.

Messis erant primis virides mortalibus herbae;

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo carpebant viruaci cespiti gramen;

Nunc epulae tenera fronde cacumen erant.

*Postmodo glans nata est. bene erat jam glande
reperita;*

Duraque magnificas quercus habebat opes.

*Prima Ceres homini ad meliora alimenta vo-
cato*

Mutavit glandes utiliore cibo.

Quintilianus Declam. 12. *Utinam saltem nobis
rudem victum silvae ministrassent, & carpere
arbuta, concutere quercum, legere fraga licuisset:
& quaecumque primi mortales ante tradi-
tos divinitus mitiores cibos contra famem obje-
cerunt, pestifer annus reliquisset.* Arnobius L. 2.
*Quid enim, si hoc modo culpam velimus insi-
gere prioribus illis atque antiquissimis saeculis,
quod inventis frugibus glandes preverint, & re-
pudiaverint arbuta? Quod Cereri ascribunt
poetae, id Hispanos regi suo Habidi debere
auctor est Justinus L. 44. C. 4. Qui ut regnum
accepit, tantae magnitudinis fuit, ut non fru-
stra Deorum maiestate tot periculis ereptus vide-
retur. Quippe barbarum populum legibus iunxit,
& boves primus aratro domari, frumentaque
sulco quaerere docuit, & ex agresti cibo mitiora
vesci, odio eorum quae ipse passus fuerat, ho-
mines coegit. Nec tamen ideo suus glandi ho-
nos decrevit apud hos ipsos populos, Plinio
teste L. 16. C. 5. Glandes opes esse multarum
gentium, etiam pace gaudentium constat. Nec
non & inopia frugum arefactis molitur farina,*

*spissaturque in panis usum. Quin & hodieque
per Hispanias secundis mensis glans inseritur.
Dulcior eadem in cinere tosta. Et talis infantibus
dabatur a nutrice. Arnobius L. 2. Sed aut
suilla de milio, aut sit panis ex farre, aut, ut
saecula imitemur antiqua, ex cinere caldo glan-
des, aut ex ramis agrestibus baculae. Ceterum
verbum Desistit huic loco, ni fallor, minus
aptum est, quam Desuevit, quod legitur in
libris melioribus. Desistere est, derelinque-
re, deserere. Livius L. 34. C. 34. Itaque ne
aut repente trepidetis, aut rem inchoatam turpi-
ter desistatis, scribendum ante vestris civitati-
bus censo, explorandumque, quid quaeque ani-
mi, quid virium habeat. At desuescere, quod
est contrarium rei adfuescere, vel consuescere,
longe aliam habet notionem. Hoc & desue-
feri dicebant. Varro L. 2. de Re Rust. C. 9.
de catulis: Duobus mensibus primis a partu non
dijunguntur a matre, sed minutatim desuescunt.
Titinnius in Gemina desue videtur dixisse
active, pro eo quod est desuefacere:*

*Parasitos amovi, lenonem aedibus absterrui,
Desuevi ne quo ad coenam iret extra consilium
Meum.*

39. ILLI COMPOSITIS PRIMUM DOCUERE
TIGILLIS] primi erat in secundo Wittiano.
Sed & vulgata bene habet. Propertius L. 2.
Eleg. 9. v. 3.

Hic primum vidit sine sensu vivere amantes.
Maro L. 1. Geor. v. 136.

Tunc alnos primum fluvii sensere cavatas.

Tigilla sunt tigna parva, sive perticae; qui-
bus pectinatim positae, & fronde, vel arun-
dine, aut stramine intertextis fit tuguriolum ad
habitationem agrestem. Vide super hac vo-
cula Douzane nostrum L. 2. Praecidan. pro
Arbitrio C. 16. & Nic. Heinsum ad Ovid.
L. 14. Metam. v. 534. Viderat quoque non-
nihil Cyllenius.

40. VIRIDI FRONDE OPERIRE DOMUM]
Nam prius in cavernis atque antris habitara-
rant, ferarum more. Lucretius L. 5. v. 956.

*Sed nemora, atque cavos monteis, silvasque
colebant,*

*Et frutices inter condebant squalida membra,
Verbera ventorum vitare imbreisque coacti.*

illa latibula Naso domos vocat, sed ita, ut
ipse se corrigere videatur, L. 1. Metam. v.
121.

Tum

Illi etiam tauros primùm docuisse feruntur
 Servitium, & plastro supposuisse rotam.
 Tunc victus abiere feri; tunc insita pomus;
 Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.

45 Au-

Tum primum subiere domos. domus antra fuerunt,
Et densi frutices, & vineæ cortice virgæ.
 Est nimirum *domus* appellatio splendidior, quam quæ conveniat spelacis, atque etiam tuguriis rusticanis. Unde fit ut non invitum amplectar veterem hic lectionem, *operire casam*: sic enim habent multi codices scripti, & primæ quoque editiones. Lucretius L. 5. v. 1012.

Inde casae postquam ac pelleis ignemque pararunt,
Et mulier conjuncta viro concessu in unum.
 Maro Eclog. 2. v. 29.

O tantum libeat mecum tibi fordida rura,
Atque humilis habitare casae!
 Noster infra Eleg. 3. v. 28.

Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parva te jubet esse casa.

Ac, ne quis dubitet de veritate hujus scripturae, rectis hisce angustis atque exilibus ipse opponit *domos*. sic L. 1. Eleg. 1. v. 54.

Te bellare decet terra, Messala, marique,
Ut domus hostiles praeferat exuvias.
 L. 3. Eleg. 3. v. 4.

Non ut marmorei prodirem e limine tecti,
Insignis clara conspicuusque domo.
 Pariter Juvenalis, de scurris Graecis, Sat. 3. v. 72.

Exquiliæ, dictumque petunt a vimine collem,
Viscera magnarum domuum dominique futuri.
 Suetonius Neron. C. 38. Tunc praeter immensum numerum insularum, domus prisorum ducum arserunt, hostilibus adhuc spoliis adornatae.

43. TUNC VICTUS ABIERE FERI] Epulae belluinae. *victus* vocabulo saepe ita Plautus utitur. Milit. Act. 3. Sc. 1. v. 141.

Nunc volo obsonare, ut, hospes, tua te ex virtute, & mea,
Meae domi accipiam benigne, lepide, lepidis victibus.

Mostel. Act. 1. Sc. 1. v. 43.
Non omnes possunt olere unguenta exotica,
Si tu oles: neque superior accumbere:
Neque tam facietis, quam tu vivis, victibus.
 43. TUNC CONSITA POMUS] Melius excer-

pta Lipsii, *insita pomus*. Erant enim arbores pomiferae, sed silvestres ac ferae; quae non nisi insitionis cura agrestem naturam paulatim exuerunt, adoptione melioris. Varro id docet L. 1. de Re Rust. C. 40. *In quamcumque arborem inseras, si ejusdem generis est duntaxat, ut sit utraque malus, ita inserere oportet, referentem ad fructum, meliori genere ut sit surculus, quam est quo veniat arbor.* Palladius L. 14. de R. R. de pomis:

Insita proceris pergit concrecere ramis,
Et sociam mutat malus amica pyrum.
Seque feros silvis hortatur linqere mores,
Et partu gaudet nobiliore frui.

Hanc tam utilem artem tamque jucundam primum Saturnum in Italia evulgasse tradunt. Macrobius L. 1. Saturn. C. 7. *Huius Deo insitiones surculorum pomorumque educationes, & omnium ejusmodi fertilium tribuunt disciplinas.* Aliter Lucretius, qui hunc Saturno honorem dare non voluit, L. 5. v. 1363.

At specimen sationis, & insitionis origo,
Ipsa fuit rerum primum natura creatrix:
Arboribus quoniam baccae, glandesque caducae
Tempestiva dabant pullorum examina subter.
Unde etiam libitum 'st stirpeis committere ramis,
Et nova defodere in terram virgulta per agros.
Inde aliam, atque aliam culturam dulcis agelli
Tentabant, fructusque feros mansuescere terra
Cernebant indulgendo, blandeqe colendo.

Neque multum abit Plinius prooemio L. 16. *Pomiferae arbores, quaeque mitioribus succis voluptatem primæ cibus attulerunt, & necessario alimento delicias miscere docuerunt, sive illae ultro, sive ab homine didicere blandos sapes adoptione & connubio, idque munus etiam feris volucrisque dedimus, intra praedictas constant.*

44. TUNC BIBIT IRRIGUAS FERTILIS HORTUS AQUAS] *irriguas* noster active posuit: quae irrigant. Sic etiam Maro L. 4. Geor. v. 32. *Haec circum casae virides, & olentia late Serpulla, & graviter spirantis copia thymbrae Floreat, inriguumque bibant violaria fontem.* Notavit ibi Junius Philargyrius; additque, alias passive poni. Ita est. Horatius L. 2. Sat. 4. v. 16.

- 45 Aurea tunc pressos pedibus dedit uva liquores:
 Mistaque securo sobria lymph a mero est.
 Rura ferunt messes, calidi quum sideris aestu
 Deponit flavas annua terra comas.
 Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
 50 Compleat ut dulci sedula melle favos.

Agri-

*Cole suburbano, qui sicis crevit in agris,
 Dulcior: irriguo nihil est elutius horto.*
 Nafo L. 8. Metam. §. 646.
*Quodque suus conjux riguo collegerat horto,
 Truncat olus foliis.*

Propertius L. 1. Eleg. 20. §. 37.
*Et circum riguo surgebant lilia prato
 Candida, purpureis mista papaveribus.*
 Verbum bibit non incommode Achilles in-
 lustravit. cui junge doctissimum Cerdaam in
 Virgil. Eclog. 3. §. ult.

45. AUREA TUNC PRESSOS PEDIBUS DEDIT
 UVA LIQUORES] Antiqui illi non calcabant
 uvas: itaque nec vinum bibebant, sed suc-
 cum uvarum percoctarum, & prae maturita-
 te sponte diruptarum. Atque hoc est, quod
 argue extulit Auctor Aetnae, nescio si Cor-
 nelius Severus, §. 13.

*Annua sed saturae complerent horrea messes,
 Ipse suo flueret Bacchus pede.*
 Scio aliter visum interpretibus hujus poëtae:
 quorum rationes secum expendat, cui est
 otium. Vitem & vitis culturam, & vini col-
 lectionem ac condituram primum invenisse
 Oshrin, sive Bacchum, auctor est Diodorus
 Siculus Biblioth. L. 1. & noster item Albius
 L. 1. Eleg. 8. §. 33. Pulcre Jo. Jovianus Pon-
 tanus Amor. L. 1. Carm. 18.

*Primus devictis rediens Lenaens ab Indis
 Imposuit capiti ferta novella suo.*
*Primus pampinea docuit de vite liquorem
 Exprimere, & puris dulcia mella favos.*
*Primus & instituit plenis convivio mensis,
 Insolitaeque mero concelebrare dapes.*

46. MIXTAQUE SECURO SOBRIA LYMPHA
 MERO EST] Achilles Staius sic exponit: SE-
 CURO, quod capiti non noceat: an potius,
 quod securus, & curis solutos reddat. Prior in-
 terpretatio non nauci est: altera verior, &
 Achille dignior. Atque ut vinum securum di-
 citur,

*Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venas animumque:*
 sic aqua epitheto aptissimo sobria vocatur, eo

quod sic's atque abstemiis conveniät, nec
 habeat quidquam commune cum vini hilari-
 tate. Vide Jos. Castellonem Dec. 7. Observ.
 C. 3. Eques noster loquitur itidem ut Maro
 L. 1. Geor. §. 9.

*Vestro si munere tellus
 Chaoniam pingui glandem mutavit arista,
 Poculaque inventis Acheloeia miscuit uvus.*
 47. CALIDI QUUM SIDERIS AESTU] *fidus*
 hic est sol; non autem Canis astrum, quod
 quidam voluerunt. Nafo L. 6. Metam. §. 341.
*Jamque Chimaeriferae, cum sol gravis ure-
 ret arva,
 Finibus in Lyciae, longo Dea fessa labore,
 Sidereo siccata sium collegit ab aestu.*

48. DEPONIT FLAVAS ANNUA TERRA CO-
 MAS] Elegantissime. Sic in Panegyrico ad
 Messalam §. 172.

Tondeturque seges maturos annua partus.
 Recte annua, quae quotannis renovatur. Hinc
 annuus agricolae labor Ciceroni Accus. 3. in
 Verr. C. 48. *Multis autem non modo granum
 nullum, sed ne palaeae quidem ex omni fructu,
 atque ex annuo labore relinquerentur. Et fructus
 annuus ibidem C. 54. Tum, semente prohibi-
 ta, aut messe amissa, fructus annuus interibat:
 tamen incolumis numerus manebat dominorum
 atque aratorum. Sic Luna dicitur menstrua*
 Propertio, atque aliis item poëtis. Catullus
 Carm. 31. §. 17.

*Tu cursu, Dea, menstruo
 Metiens iter annuum,
 Rustica agricolae bonis
 Testa frugibus exples.*

49. RURE LEVIS VERNO FLORES APIS IN-
 GERIT ALVEO] Fruterius vernos flores legebat
 L. 1. Verisimil. C. 5. eo quod vernum rus
 non alibi, flores autem vernos passim odora-
 tus esset. Sed miser, ac si bidental movisset,
 non potuit effugere professoriae verbera lin-
 guae; tanta vi Gebhardus vernum rus tue-
 tur. Ausus quin etiam, ut animo suo morem
 gerat, male corrumpere locum quemdam
 Papinii L. 1. Achil. §. 557. ubi tu Barthium
 E e vide.

Agricola assiduo primùm satiatus aratro,
Cantavit certo rustica verba pede.
Et satur arenti primum est modulatus avena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.

55 Agri-

videto. Tamen neuter verum vidit. nam *verno* referri debet ad *alveum*; non ad *rus*, non ad *flores*. Sane temporis epitheta eleganter ad ipsas res transferuntur. Ovidius L. 1. Art. Amat. *ŷ.* 367.

*Hanc matutinos pectens ancilla capillos
Incitet: & velo remisgis addat opem.*

Maro L. 11. Aen. *ŷ.* 35.

*Circum omnis famulùmque manus Trojanae
que turba,*

Et moestum Iliades crinem de more solutae.

Neque hoc est adeo poëticum, ut locum non invenerit etiam extra carmen. Cicero orat. pro Milone C. 13. *Tu P. Clodii cruentum cadaver eiecisti domo, tu in publicum abiecisti: tu spoliatum imaginibus, exsequiis, pompa, laudatione, infelicissimis lignis semiustulatum, nocturnis canibus dilaniandum reliquisti.* Cur vero *alveum* noster vocaverit *vernum*, docet nos Junius Columella, florentissimus scriptor, L. 9. de Re Rust. C. 14. *Saepe etiam vacuatis ceris usque in ortum Arcturi, qui est ab Idib. Februariis, jejunae favis accubantes torpent more serpentum, & quiete sua spiritum conservant; quem tamen ne amittant, si longior fames inceserit, optimum est per aditum vestibuli siphonibus dulcia liquamina immittere, & ita penuriam temporum sustinere, dum Arcturi ortus, & hirundinis adventus commodiores polliceantur futuras tempestates.* Itaque, post hoc tempus, cum diei permittit hilaritas, procedere audent in pascua. Nam ab aequinoctio verno si me cunctatione jam passim vagantur, & idoneos ad foetum decerpunt flores, atque intra tecta comportant. Deinde castrabantur alvearia mense Junio, eratque tum mellis vindemia, ut videre licet apud Palladium L. 7. de Re Rust. Tit. 7. Reliquum est, aliquid ut dicamus de vocula *Rure*. Magistri veteres, ubi status in loco significatur, *ruri* dicendum esse praeceperunt. Nimis profecto angusta lege, nec satis vera. nam de poëtis ut taceam, qui metri necessitate coacti talia admittere dicuntur, contra stat auctoritas clarissimorum scriptorum. Et prolatis exemplis minime inutilibus, quae exscribere haud est necesse, meliora nos docuit vir doctissimus Leonar-

us Malaspina in Ciccr. L. 13. ad Attic. Epist. 49.

ŷ1. LASSATUS ARATRO] ita Scaliger concepit. In libris est *satiatus*: quasi tu dicas, fastidii plenus ab assiduo labore. Hanc scripturam bene defendit Gebhardus. quem inspexisse non pigebit.

ŷ2. CANTAVIT CERTO RUSTICA VERBA PEDE] Natam primum apud agricolas Poësin, etiam Horatius ostendit L. 2. Epist. 1. *ŷ.* 139. verbis luculentis, & rem pulcre illustrantibus:

*Agricolae prisca, fortes, parvoque beati,
Condita post frumenta, levantes tempore feste
Corpus, & ipsam animum spe finis dura se-
rentem,*

*Cum sociis operum pueris, & conjuge fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus & vino Genium memorem brevis aevia.
Fescennina per hunc inventa licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertasque recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter.*

Est igitur Poësis cultus divini filia, & caerimoniarum sacrarum. Et primum quidem Hymni sunt inventi, ac Chori: deinde etiam qualiscumque Comoediae rudimenta, jactis alterno cantu opprobriis. Sed hanc omnem laudem pastoribus, utpote quam aratores antiquioribus, dare maluit Julius Caesar Scaliger L. 1. Poëtic. C. 4. quem adcurata diligentia refutavit Franc. Fernandus de Cordova Didascal. multipl. C. 19. Tu vide eruditas Dacerii in Horatium Notas. Ubi & hunc Albii nostri locum recte atque eleganter exponit.

ŷ4. UT ORNATOS DUCERET ANTE DEOS] *ornatos*, fertis coronatos. Horatius L. 3. Od. 23. *ŷ.* 15.

Parvos coronantem marino

Rore Deos, fragilique myrto.

& L. 1. Epist. 19. *ŷ.* 26.

Ac me me foliis ideo brevioribus ornes.

Juvenalis Sat. 9. *ŷ.* 138.

O parvi nostrique Lares, quos ture minuto,

Aut farre, & tenui sole exornare corona.

Apulejus L. 3. Metam. *Respicio pilae mediae; quae stabuli trabes sustinebat, in ipso fere mo-*
di-

55 Agricola & minio suffusus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros.

Huic

ditullio Eponae deae simulacrum residens aedificulae, quod accurate corollis roseis equidem recentibus fuerat ornatum. Silius L. 15. Punic. v. 420.

Et laetus repetens gentis primordia ductor
Festis coronatis agitabat gaudia signis,
Pacificans Divos.

quod duceret, quod Scaligero placuit, multi habent libri: multii alii diceret. Sed ducere carmen gravioris esse operae videtur, quam ut homini rustico conveniat: nec facile reperias, nisi in negotio carminis heroici. Exemplis hoc demonstrabimus inlustrum poetarum. Horatius ducendi verbum aperte opponit opusculis ludicris, L. 1. Sat. 10. v. 44.

Forte epos, acer

Ut nemo, Varius ducit. Molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenae.

Propertius L. 1. Eleg. 7. initio:

Dum tibi Cadmeae ducuntur, Pontice, Thebae,
Armaque fraternae tristitia militiae.

ibidem Eleg. 9. v. 9.

Quid tibi nunc misero prodest grave ducere
carmen,

Aut Amphioniae moenia flere lyrae?

L. 4. Eleg. 6. v. 13.

Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
Dum canitur, quaeso, Jupiter, ipse vaces.

Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 18. v. 1.

Carmen ad iratum dum tu perducis Achillem,
Primaque juratis induis arma viris.

L. 1. Metam. ipso initio:

primaque ab origine mundi

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Sed verbum dicere amabant potius in rebus momenti levioris. Maro Eclog. 3. v. 55. in certamine cantandi:

Dicite: quandoquidem in molli confedimus
herba.

tum paullo post, v. 59.

Alternis dicetis: amant alterna Camoenae.

Eclog. 5. v. 2.

Tu calamos inflare levis, ego dicere versus.

Eclog. 6. v. 5.

Pastorem, Tityre, pinguis

Pascere oportet ovis, deductum dicere carmen.

L. 3. Geor. v. 6.

Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos?
Hippodameque, humeroque Pelops insignis ebur-
no,

Acer equis?

Papinius L. 1. Silv. 2. v. 238.

Quaerit Hymen thalamis intactum dicere carmen,

Quo vatem mulcere queat.

Et proprie quidem in Hymnis ac laudibus Deorum ita loquebantur. Horatius L. 1. Od. 21.

Dianam tenerae dicite virginis:

Intonsum, pueri, dicite Cynthium,

Latonamque supremo

Dilectam penitus Jovi.

tum Carm. Saec. v. 8.

Quo Sibyllini monuere versus,

Virgines lectas puerosque castos

Diis, qui septem placuisse colles,

Dicere carmen.

& L. 4. Od. 12. v. 9.

Dicunt in tenero gramine pinguium

Custodes ovium carmina fistula:

Delectantque Deum, cui pecus & nigri

Colles Arcadiae placent.

Nofter, ad Iſin, L. 1. Eleg. 3. v. 31.

Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes

Insignis turba debeat in Pharia.

Nemefianus Eclog. 1. v. 63.

Saepe etiam senior, ne nos cantare pingeret,

Lactus Phoebea dixisti carmen avena.

Ubi frustra Barthius duxisti malebat. His ego rationibus permotus diceret hoc loco malui, quam duceret: praesertim quum non desint codices scripti, qui sententiam meam tueantur.

55. AGRICOLA ET MINIO SUFFUSUS, BACCHE, RUBENTI] intemptive Bacchum appellari putat Achilles: aut certe aliquid deesse suspicatur. Frustra. Ab Hymnis transit poeta ad Choros: qui vel maxime in honorem Liberi patris instituti fuerunt. qua de re Vossium nostrum vide L. 2. Institut. Poët. C. 2. Ideo autem minio inficiebantur, quia ipse Bacchus hoc metallo colorari credebatur. Certe Bacchi statua apud Pheleoenses lignea conspiciebatur, minio inlita; aliam habebant Phigalenses itidem minio inluminatam; auctore in Achaicis & in Arcadicis Paufania. Ridet hoc Arnobius L. 6. adversus gentes: Inter Deos videmus vestros leonis torvissimam faciem, mero oblitam minio, & nomine Frugiferi nuncupari. Adludit vir sanctissimus ad fabulam, qua Bacchus cum gigante-

Huic datus a pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris. hirtas duxerat hircus oves.

Rure

bus decertasse perhibetur, leonis specie induta, cosque unguibus ac dentibus discerpisse. Horatius L. 2. Od. 19. v. 21.

*Tu, cum parentis regna per arduum
Cobors gigantum scanderet impia,
Rhoetum retorssisti leonis*

Unguibus, horribilique mala.

Ubi Scholiastes ineditus, qui margines occupat egregii illius codicis Graeviani, haec notavit: *Fabulam tangit. Dum gigantes per montes montibus impositos peterent regna Jovis, Liber pater, filius Jovis, inducta pelle Leonis cum unguibus & mala, retorssit unum gigantem, Rhoetum nomine, ac retro praecipitavit illum. Quae pellis fertur fuisse Nemeasi leonis, quam Hercules ei dedit.* Haec ille Grammaticus. Bacchum autem cur *Fragiferum* vocarint, non est obscurum ex Diodori Siculi libro primo. quem sequitur in Georgicis divinus Maro, & noster Albius L. 1. Eleg. 8. v. 29. Tamen si quis Arnobii verba ad Solem referre malit, non ego pertinaciter repugnabo; nam Solem eundem esse quem Bacchum, & leonis nonnumquam effigie designari, docent nos veteris sapientiae magistri. Nunc in semitam redeamus. Rustici quoque Dii miniabantur. Virgilius Eclog. 10. v. 27.

*Pan Deus Arcadiae venit: quem vidimus ipsi
Sanguineis ebullibaccis minioque rubentem.*

Rationem reddit Servius ad Eclog. 6. v. 22. *Sanguineis frontem moris & tempora pingit*] Multi ob hoc dictum putant, quod robus color Deorum sit. Unde & triumphantes facie miniata, & in Capitolio Jupiter in quadrigis miniatis. (male editum fuit in quadrigis miniatis) Deinde ad Eclog. 10. MINIO autem ideo, quia facie rubra pingitur Pan, propter aetheris similitudinem. Aether autem est Jupiter. Unde etiam triumphantes habent omnia Jovis insignia, sceptrum, palmatam. Unde ait Juvenalis, In tunica Jovis. Faciem quoque de rubrica illinunt instar coloris aetherii. Sed non paulo luculentius Plinius L. 33. C. 7. *Invenitur in argentariis metallis minium quoque, & nunc inter pigmenta magnae auctoritatis, & quondam apud Romanos non solum maximae, sed etiam sacrae.* Enumerat auctores Verrius, quibus credere sit necesse, Jovis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam, triumphantium-

que corpora: sic Camillum triumphasse. Hac religione etiam nunc addi in unguenta coenae triumphalis, & a censoribus in primis Jovem miniandum locari. Cujus rei quidem causam miror: quamquam & hodie id ex peti constat Aethiopum populis, totosque eo tingi proceres, huncque ibi Deorum simulacris colorem esse. Igitur religionis gratia in sacris Liberi patris minio faciem inlinebant agricolae, choros in ejus honorem acturi.

56. PRIMUS INEXPERTA DUXIT AB ARCE CHOROS] Scaliger hic ἄστυ Atheniensium intelligit, & Tibullum ait initia tragoediae ordiri, quum hircum datum in praemium dicat. ideo suum illud arce intrusit, omnibus libris invitissimis, & arte exhibentibus. Infeliciter hoc quidem in loco rem gessit vir magnus. Poeta noster non nisi de primis illis ac rudibus rusticorum choris agit, quos ducebant nullo magistro praeceunte. *Ars inexperta* dicitur, cujus nullum factum est periculum, quae numquam prolata est in usum. Sic L. 1. Eleg. 8. v. 31.

*Primus inexpertae commisit semina terrae,
Pomaque non notis legit ab arboribus.*

Horatius Art. Poët. v. 125.

*Si quid inexpertum scaenae committis, & audes
Personam formare novam.*

Papinius L. 4. Silv. 5. v. 10.

*Nunc cuncta Veris frondibus annuis
Crinitur arbos: nunc volucrum novis*

*Questus, inexpertumque carmen,
Quod tacita statueret bruma.*

Curtius L. 3. C. 5. *Inexperta remedia haud injuria ipsis esse suspecta, quum ad perniciem ejus etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis.* Itaque cantare & saltare coeperunt agricolae, harum artium omnino rudes, postquam Bacchi die festo epulis ac mero incauissent. Sic L. 1. Eleg. 8. v. 37.

*Ille liquor docuit voces insectare cantu,
Movit & ad certos nescia membra modos.*

58. DUX PECORIS HIRCUS. DUXERAT HIRCUS OVES.] non possum non probare ingeniosam Nicolai Heinsii emendationem, legendam

Dux pecoris. hirtas duxerat hircus oves.

Eam tu bonis rationibus stabilitam reperies in Adversariorum fragmentis. Adjice haec Columellae verba, L. 7. Rei Rust. C. 2.

Ergo

- Rure puer verno primam de flore coronam
 60 Fecit, & antiquis impositum Laribus.
 Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
 Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
 Hinc & femineus labor est, hinc pensa, colusque,
 Fufus & appposito pollice versat opus.
 65 Atque aliqua assidue textis operata Minervae
 Cantat, & adplauso tela sonat latere.

Ipse

Ergo duo genera sunt ovilli pecoris, molle, & hirsutum. Sermo hic est de remota antiquitate, quum pecus fere in montibus pasceret, atque ideo lana esset hirta ac foloce. Non dum enim instituerant oves vellibus te gere, quod postea fecerunt Tarentini, ut essent mollioris lanae. Illam minus delicatam vocabant Oscan. Varro lib. 6. de L. L. Est lana, quam in Romulo Naevius appellat Oscan, ab Osceis. Vide quae istuc notavit magnus Scaliger p. 129. edit. Dordrac.

62. MOLLE GERIT TERGO LUCIDA VELLUS OVIS] *lucida*, tota candida. huic opponitur *pulla*, qualis erat Pollentina in Italia; & Cordubensis in Baetica; auctore Columella L. 7. Rei Rust. C. 2. Martialis L. 14. Epigr. 157. de priore:

*Non tantum pullo lugentes vellere lanas,
 Sed solet & calices haec dare terra suos.*

Est in Albiano versiculo mira concinnitas epithetorum. quam video placuisse inlustissimo Huetio in illa nobili oda, ad virum incomparabilem Nicolaum Heinsium perscripta:

*Inde pastorum resonant cicutae,
 Lucidum tergo gerit agna vellus,
 Explicat longum latus inter alias
 Vacca genistas.*

Sed in eo vincitur, quod agnae nullum dederit adpositum. Sequentia ex Pervigilio sunt adumbrata, §. 81.

*Ecce jam super genistas explicant tauri latus.
 itemque ex Calpurnio, Eclog. I. §. 5.*

*Cernis ut, ecce, pater quas tradidit, Ormite,
 vaccae*

*Molle sub hirsuta latus explicuere genista?
 Longum autem latus Virgilio debetur L. 3.
 Geor. §. 54.*

Tum longo nullus lateri modus.

Adtendat juvenus liberalior, & condiscat imitandi rationem. Sed in Pervigilio (dicam obiter) mendum est, Nam quamvis genistae

Maroni humiles dicantur, tamen eas incubitu suo haud facile premant boves. sunt enim virgulto satis firmo, ac lentissimo, ut docet Columella L. 4. C. 31. Magni poetae verba sunt L. 2. Geor. §. 434.

*Salices, humilesque genestae,
 Aut illae pecori frondem, aut pastoribus umbras
 Sufficiunt, sepemque satis, & pabula melli.*

Salicibus vix esse minores colligas ex ipso hujusdem libri initio, ubi inter arbores connumerantur, §. 9.

*Arboribus varia est natura creandis.
 Namque aliae, nullis hominum cogentibus, ipsae
 Sponte sua veniunt, camposque & flumina late
 Curva tenent: ut molle siler, lentaeque genestae,
 Populus, & glauca canentia fronde salicta.*

Hinc adducor, ut legendum arbitrer,
*Ecce jam subter genistas explicant tauri latus.
 Certe juvat non parum Calpurnius: nec repugnat lex carminis. Ipse quoque Huetius haud obscure favet.*

65. ATQUE ALIQUA ADSIDUE TEXTRIX OPERATA MINERVAM CANTAT] *textis* malebat Fruterius L. 1. Verisimil. C. 5. & cum illo Guyetus. Sic ferme Virgilius L. 3. Aen. §. 136.

*Connubiis arvisque novis operata juvenus.
 Sed non paulo elegantius in primo Vaticano & in Colotiano, inque excerptis Lipsii legitur, Minervae. Unde Tibullo sua constabit manus, si legamus,*

*Atque aliqua adsiduae textis operata Minervae
 Cantat.*

pari figura Ovidius L. 4. Metam. §. 33.

solae Minyides intus,

Intempestiva turbantes festa Minerva.

Propertius L. 2. Eleg. 7. §. 43.

*Conjugium falsa poterat differre Minerva,
 Nocturno solvens texta diurna dolo.*

Maro L. 8. Aen. §. 409.

Cui tolerare colo vitam, seminique Minervae.

Ipse interque greges, interque armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm se exercuit arcu.

70 Hei mihi, quam doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes velut ante petit: fixisse puellas
Gestit, & audaces perdomuisse viros.

Hic

ex adverbio feci adjectivum; quo nihil frequentius apud optimum quemque poetam. *Texta* facile vel unus tuebitur Papinius L. 10. Theb. §. 56.

*Peplum etiam dono, cujus mirabile textum
Nulla manus sterilis, nec dissociata marito
Versarat calathis, castae velamina Divae
Haud spernenda ferunt. variis ubi plurima
flore*

Purpura picta modis, mixtoque incenditur auro.
Sed & Naso Epist. Helen. §. 223.

Purpura nempe mihi, precioaque texta dabuntur;

Congestoque auri pondere dives ero.

& Martialis L. 8. Epigr. 28.

*Non ego contulerim Babylonica picta superbe
Texta, Semiramia quae variantur acu.*

66. ADPLUSO TELA SONANT LATERE] ita Scaliger; ut *tela* sint instrumenta textoria. At *tela* hic est numeri singularis, & significat tam ipsum opus quod textitur, quam iugum in quo stamen explicatur. Et sic capiendus Valerius Flaccus, quem perperam huc vocavit Vir magnus, L. 3. §. 341.

*Dat pictas auro atque ardenti murice vestes,
Quas rapuit tela festina vocantibus austris
Hypsipyle.*

Vides Heinsii emendationem; cujus & interpretationem vide, non paullo meliorem quam est Salmasiana ad Julium Capitolinum p. 127. Virgilius L. 9. Aen. §. 489.

*aut vulnera lavi,
Veste regens; tibi quam noctes festina diesque
Urguebam, & tela curas solabar anilis.*

Ovidius L. 3. Fast. §. 819.

*Pallade placata lanam mollite, puellae:
Discite jam plenas exonerare colos.
Illa etiam stantes radio percurrere telas
Erudit; & rarum pectina denset opus.*

& Amor. L. 3. Eleg. 9. §. 30.

*Durat opus vatium Trojani fama laboris,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.*

Certe sonant nusquam legitur, nisi in foliis duobus Gebhardi Palatinis, atque in Perreji

excerptis. Tum & *adplauso* scribe cum Nic. Heinsio, in Notulis. Maro, de equis Turni, L. 12. Aen. §. 86.

*Circumstant properi aurigae, manibusque la-
cessunt*

Pectora plausa cavis, & colla comantia pectunt.
Valerius Flaccus, de nymphis Bithynis, L. 3. §. 527.

Ipsa citatarum tellus pede plausa sororum

Personat; & teneris submitit gramina plantis.
Isaacus Vossius ex fide, ut ait, optimi libri sic ista concipiebat, *appulso pectine lana sonat*, Observ. ad Catull. p. 249. Ipse quidem librum non nominat: sed ego conjectura duco, ut credam fuisse Archiepiscopi Eboracensis, scriptum A. 1425. nam ex eo hic loci ita habent Heinsii excerpta Anglicana: *tela sonat latere*, vel *pectine tela sonat*. unde licet suspicari, sic in aliis quoque libris existisse. Neque enim est absoum. Auctor Ciris §. 178.

Non Libyco molles plauduntur pectine telae.

Virgilius L. 1. Geor. §. 294.

Interea longum cantu solata laborem

Arguto conjunx percurrit pectine telas.

67. IPSE QUOQUE INTER AGROS] inter agros qui nascitur, cum in aliqua fossa aut scrobe nasci oportet. Neque arbitrator Latine ita efferri posse; non magis quam si dicas, *inter urbem nasci*. Proprie iratus ille Priapo suo minabatur, Carm. 84.

Facebis inter arva pallidus sinu.

Veram autem hic scripturam habebant Florentinus Statii codex, & Lipsii itemque Perreji ac Pocchi excerpta, cum secundo Vaticano, & Colotiano libro, *Ipse interque greges*. Rure quidem natum Amorem dicit, sed inter greges & armenta & equas furore genitali afflatus. Quae quo pertineant, nemo non videt. Auctor Pervigilii Veneris, suavisissimus ille ac delicatissimus, §. 76.

Ipsa Amor puer Dionae rure natus dicitur.

*Hunc ager, cum parturiret ipsa, suscepti sinu;
Ipsa florum delicatis educavit osculis.*

77. Et

- Hic juveni detraxit opes: hic dicere jussit
 Limen ad iratae verba pudenda senem.
- 75 Hoc duce custodes furtim transgressa jacentes
 Ad juvenem tenebris sola puella venit:
 Et pedibus praetentat iter suspensa timore,
 Explorat caecas cui manus ante vias.
- 80 Ah miseri, quos hic graviter Deus urget: at ille
 Felix, cui placidus leniter afflat Amor.
 Sancte veni dapibus festis; sed pone sagittas,
 Et procul ardentis hinc procul abde faces.

Vos

77. ET PEDIBUS PRAETENTAT ITER SUSPENSUS TIMORE] Hinc factum putant magistri adverbium *pedetentim*. Terentius Phorm. Act. 3. Sc. 3. §. 19.

Di bene vortant quod agas: pedetentim tamen. inibi Donatus: pedetentim] caute. a peditus & sentando. Seneca Oedip. §. 657.

*Et ipse rapidis gressibus sedes volet
 Effugere nostras: sed graves pedibus moras
 Addam, & tenebo. repet incertus viae,
 Baculo senili triste praetentans iter.*

deinde §. 1047.

*Pavitante gressu sequere fallentes vias,
 Suspensa planis effereus vestigia.*

Albium nostrum non incuriose secutus est Ludovicus Areostus, Cantu 28. Orlandi furentis, st. 62. 63. in fabella Jucundi & Astolphi:

*Il Greco, si come ella li disegna,
 Quando sente dormir tutta la zorma,
 Viene à l'uscio, e lo spinge, e quel li cede:
 Entra pian piano, e va à tenton col piede.*

*Fa lunghi i passi, e sempre in quel di dietro
 Tutto si ferma, e l'altro par che moua
 A guisa, che di dar tema nel vetro,
 Non che 'l terreno habbia calcar, ma l'uoua;
 E tien la mano inanzi simil metro,
 Va brancolando in fin che 'l letto troua.*

78. CAECAS VIAS] sic & Naso Amor. L. 2. Eleg. II. §. 16.

Litora marmoreis pedibus signanda, puellae.

Haestens est tutum: cetera caeca via est.

81. SANCTE VENI DAPIBUS FESTIS] De vocatione Deorum aliquid diximus ad L. I. Eleg. I. §. 29. Sunt autem *dapes* Deorum, *epulae* hominum, docente Servio in L. 3. Aen. §. 223. Pulcre huc facit Pompejus Fe-

stus: *Daps* apud antiquos dicebatur res divina, quae fiebat aut hiberna semente, aut verna. quod vocabulum ex Graeco deducitur, apud quos id genus epularum *dais* dicitur. Itaque & daptice se acceptos antiqui dicebant, significantes magnifice: & dapticum negotium, amplum, ac magnificum. Noster poeta Cupidinem invitat semente verna. Recte autem noster *dapes* vocat *festas*. Sic infra, in Palilibus, Eleg. 5. §. 99.

*At sibi quisque dapes, & festas exstruet alte
 Cespitibus mensas, cespitibusque torum.*

81. SED PONE SAGITTAS, &c.] Haec sunt bellissima, & amoena simplicitatis lenocinio amabilissima. Frustra ad hanc suavitatem adspirant illi, qui perspicere non possunt quid sit pulcritudo naturalis. Huc, ni fallor, respexit Pervigilii Veneris auctor jucundissimus, §. 28.

*Ipsa nymphas Diva luco jussit ire myrteo.
 It puer comes puellis. Nec tamen credi potest;
 Esse Amorem feriatum, si sagittas vexerit.
 Ite nymphae: posuit arma, feriatum est Amor.
 Jussus est inermis ire, nudus ire jussus est;
 Neu quid arcu, neu sagitta, neu quid igne
 laederet.*

Sed tamen nymphae cavete, quod Cupido pulcer est.

*Est in armis totus idem, quando nudus est
 Amor.*

tum deinde, §. 53.

*Ruris hic erunt puellae, vel puellae montium;
 Quaeque silvas, quaeque lucos, quaeque fontes
 incolunt.*

Jussit omnes adsidere pueri mater alitis:

Jussit & nudo puellas nil Amori credere.

Quae verba non infelici imitatione expressit Stephanus Paschasius, Epigr. L. 2.

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palam pecori, clam sibi quisque vocet.

85 Aut etiam sibi quisque palam. nam turba jocosa
Obstrepat, & Phrygio tibia curva sono.

Lu-

*Spicula perdidit phœtramque, ignesque,
facesque,*

Secureque omnes nudus adibat Amor.

Illum ego securus dum contemplarer inermem;

Protinus ut vidi, protinus interii.

Imbellis tibi nudus Amor si forte videtur,

Falleris: in nudos non nisi nudus agit.

Nunc Cupidinem incertem audiamus conquerentem, apud Hieronymum Angerianum Carin. 174. illum quidem argutum poetam, neque inspidum, sed facundiae (ut mihi videtur) parum expromptae. Sic autem habet:

Hic arma, atque faces, & myrtea ferta, rosasque

Linquo; quibus quondam gloria parta fuit.

Linquo sales, ludosque meos, atque omnia pulcra,

Quaeque Charis docuit, quaeque venusta parens.

Exuor hic levibus pennis, & lumine claro:

Externas (o fors!) cogor inire vias.

Sed vos hoc unum moneo; parete monenti;

Certa loquor; sunt haec certa probata mihi;

*Ervitate malum. Potuit quae laedere Divos,
Vos laedet, quando ridet, abeste: necat.*

Vellem hunc inventionis leporem pari verborum laetitia convestire valuisset.

85. AUT ETIAM SIBI QUISQUE PALAM]

Notat Scaliger, hanc veteribus fuisse superstitionem, ut non nisi taciti vota fusciperent. Sed hoc intelligendum de votis parum honestis, aut nimis improbis. Cicero orat. pro Lege Manilia C. 16. *Hoc brevissime dicam, neminem umquam tam impudentem fuisse, qui a Diis immortalibus tot & tantas res tacitus audivit optare, quos & quantas Diis immortales ad Cn. Pompejum devulerunt.* Horatius L. 1. Epist. 16. §. 57.

Vir bonus, omne forum quem spectat, & omne tribunal,

Quandocumque Deos vel porco, vel bove placat,

Fane pater, clare, clare cum dixit, Apello;

Labra movet, metuens audiri: Pulcra Laverna

Da mihi fallere; da iusto sanctoque videri;

Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.

Sic nostri pastores Cupidinem, amorum ac

foecunditatis patrem, pecori palam vocant; sibi vero clamculum; ut recte observavit Adrianus Behotius L. 1. Apophor. C. 12. Urbanissime Sulpicia, infra L. 4. Carm. 5.

Optat idem juvenis, quod nos: sed testis optat.

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,

Adhuc, quid refert clamare palamne roget?

Olim hic legebatur,

*Vos celebren: cantate Deam, pecorique vocate
Voce Palam.*

Putabant enim non Cupidinem dici agrorum Deum, sed Palem. Quem errorem iustulit Pomponius Laetus apud disertissimum Bembum in libro de Culice Virgilii, & Terentii Fabulis. Nam (inquit) quoniam dixerat poeta [Tibullus] Cupidinem in agris natum, invocari etiam illum ab agricolis tamquam eorum Deum praecipit: de agricolis enim loquebatur Diis. Palam autem dicit & clam, sumpta (ut mihi quidem videtur) ea figura dicendi ab Homero, ubi ille sub Ajaxis nomine cum Hectore decertaturi haec dicit:

*Martia quin ego dum interea circum induor
arma,*

Vos orate Jovem taciti, ne sentiat hostis,

Adjuvet ut nostri Saturnius orsa laboris.

*Sive orate palam potius, neque enim horreo
quemquam.*

Graeca non addidit Bembus, more sui Ciceronis, quamquam ipse Graece peritissimus. Sed neque hoc ferebat persona Pomponii, quem fuisse Graecorum ignarum testatur Raphael Maphaeus, vulgo ab oppido natali Volaterranus dictus, L. 21. Comment. Urban. Noluit videlicet ista attingere homo religiosus, ne qua peregrinitate contaminaret sermonem Latinum, teste Jo. Lud. Vive L. 2. de Verit. Fidei Christ. & nostro Erasmo in Vita Hieronymi. Tu Homeri verba reperies L. 7. Iliad. §. 195. quae & Behotius adscribere operae precium putavit.

86. PHRYGIO TIBIA CURVA SONO] ad epulas & sacrificia semper praesto erat tibia Phrygia. Numanus apud Maronem L. 9. Aen. §. 618.

Ludite, jam Nox jungit equos, currumque sequuntur
Matris lascivo fidera fulva choro.

Postque venit tacitus fuscis circumdatus alis

90 Somnus, & incerto somnia vara pede.

O vere Phrygiae, neque enim Phryges, ite per
alta

Dindyma; ubi adfuetis biforem dat tibia cantum.

inibi Servius: Biforem cantum] Bisonium, im-
parem. Et servavit eis tibiarum suarum, id est
Phrygiarum, naturam. Tibiae aut Serranae di-
cuntur, quae sunt pares, & aequales habent
cavernas; aut Phrygiae, quae & impares sunt,
& inaequales habent cavernas. Ergo biforem,
dissenum, dissimilemque. Non sunt enim pari
modulatione compositae. ut enim ait Varro: Ti-
bia Phrygia dextra unum foramen habet, sini-
stra duo. quorum unum acutum sonum habet,
alterum gravem. Sic & Catullus Carm. 60.
v. 21.

Ubi cymbalum sonat vox, ubi tympana re-
boant,

Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.

Cassius Hemina L. 3. apud Nonium, in cym-
baliffare: Mulier cantabat tibiis Phrygiis, &
altera cymbaliffabat. Maro quoque tibiam vo-
cat curvam, L. 11. Aen. v. 737.

At non in Venerem segnes nocturnaue bella;

Aut, ubi curva choros indixit tibia Bacchi,

Exspectare dapes & plenae pocula mensae.

Ipse quidem calamus non erat curvus, sed
adfixum habebat cornu, aut codonem ae-
reum curvum, quo sonum ederet graviorem.
Videtur Casp. Bartholinum L. 1. de Tibiis
C. 5.

87. CURRUMQUE SEQUUNTUR MATRIS] de
Nocte siderum matre videantur viri docti,
Achilles Stadius h. l. Muretus L. 5. Var. Lect.
C. 2. Turnebus L. 24. Adv. C. 27. Schottus
L. 2. Observ. C. 13. inprimis vero Douza F.
Notar. C. 4. Atque hinc, opinor, ipsa Nox
dicitur sidera Valerio Flacco L. 5. v. 692.

instaurat mensas, pacemque reducit;

Et jam sideream Noctem dimittit Olympo.

quamquam ibi sidereo malebat Nicolaus Hein-
sius, conjectura ductus. elegantissime C. Ju-
vencus, ipso initio L. 2.

Jamque dies prono decedens lumine pontum

Inciderat, sursumque super Nox caerulea pallam

Sidereis pictam flammis per inane trahabat.

De stellarum comitatu non incuriose egit
Joannes Pufferatus lib. Conject. C. 12. Cur-

rum Noctis quatuor equi trahunt, si Albio
nostro credimus L. 3. Eleg. 4. v. 17.

Jam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
Mundum, caeruleas laverat amne rotas.

Equidem miror. nam alii poetae non nisi
bigas Nocti dederunt. Varro lib. 4. de L. L.
cx antiquo Tragico: Itaque dicit Andromacha
Nocti,

Quae cava coeli signitenentibus

Confici bigis.

Ita haec recte castigavit Achilles Stadius hic
loci. nam quod Scaliger Andromeda reponit,
quae fuerit Ennii tragoedia, nullo nititur ti-
bicine. nec potuit Vossio nostro persuaderi.
Sed ad rem. Virgilius L. 5. Aen. v. 721.

Et Nox atra polum bigis subvesta tenebat.

Valerius Flaccus L. 3. v. 211.

neque enim ignea cedunt

Astra loco; lentis haeret Nox conscia bigis.

Claudianus L. 1. de Raptu Proserp. v. 275.

Merserat unda diem. sparsa Nox humida somno

Languida caeruleis invexerat otia bigis.

Haec tamen possunt conciliari, si Nox aesta-
te quadrigis, hieme bigis vehi fingatur. Ut-
cumque est, hunc currum aurigare dicitur
Somnus. Papinius L. 2. Theb. v. 59. ubi de-
scribitur iter Mercurii, agentis secum um-
bram Laji:

Inde per Arcturum, mediaeque silentia Lunae

Arva super populosque meat. Sopor obvius illi

Noctis agebat equos, trepidusque adsurgit honori

Numinis, & recto decedit limite coeli.

Claudianus Bell. Gildon. v. 213.

Hurmentes jam Noctis equos, Leihaeque Somnus

Frena regens, tacito voluebat sidera currum.

Sed hoc ante nos doctissimus Barthius obser-
vavit Commentationibus Papinianis, ingenti
thesauro eruditionis poeticae.

89. FULVIS CIRCUMDATUS ALIS SOMNUS]
Somnum inter Deos alatos ponunt poetae.
Seneca Herc Fur. v. 1068.

Tuque o dormitor

Somme malorum, requies animi,

Pars humanae melior vitae,

Volucer, matris genus Astraeae.

Juno apud Silium L. 10. Punic. v. 344.

non te majoribus, inquit,

Aufis, Dive, voco; nec posco ut mollibus alis

F f

Des

Des victum mihi, Somne, Jovem.
ipse vero Somnus, *ŷ.* 355.

quatis inde soporas
Devexo capiti pennas, oculisque quietem
Irrorat, tangens Lethaea tempora virga.
Multa congessit Passeratius ad Propert. L. 1.
Eleg. 3. eo versu,

Dum me jucundis lapsam Sopor impulit alis.
Videndus autem de Somno alato Vir Amplissimus Gisbertus Cuperus in Apotheosi Homeri p. 178. cujus Somni effigiem nuper dedit ex schedis Pighianis Inlustritimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Delum *ŷ.* 234. Puer est, in morem Cupidinis alatus, inverſae faci innitens. Sunt autem tales complures in monumentis Boissardi; unus quoque sine face, recumbens in latus sinistrum. Hinc lucem accipiet poetarum nostratium generosissimus, nec plebi profanae committendus, Petrus Hoofdius, in Epistola Mene-lai ad Helenam:

De Slaepgodt, op zyn' luyrn, om vaek in my
te werken,

Speeld' al 't gestuister nae, met wieghen van
zyn' vlerken:

En zuyvezust zoo lang, dat hy 't gedacht ver-
dooft:

Toen viel hy toe, en sloot zyn' wieken om myn
hoofdt.

Et sic quidem poetæ plerique omnes, videntur ut alas habuerit hic Deus in humeris. Papius autem, suo quodam jure peculiari, alas ei in pedibus & in capite adſingit; praeterea & chlamydem quoque dedit & currum, L. 10. Theb. *ŷ.* 131.

Ipse quoque & volucrem gressum, & ventosa
citavit

Tempora, & obscuri sinuatam frigore coeli
Implevit chlamydem, tacitoque per aethera
curru

Fortur, & Aoniis longe gravis imminet arvis.
inibi Scholiaſtes Barthii nondum editus: *Disit in pedibus & capite alas habuisse Somnum, ut Mercurius pingebatur.* Quo igitur currus volucris Deo? Hunc ei currum jure ademit Joannes Bernartius, quum scripti libri & princeps editio habeant *curſu*. Sed hujus emendatiunculae laudem invidit Barthius suo auctori, translato in Lindenbrogium honore. nimis profecto inique. Pergamus. In voce *fulvis* mendum est vetus, & multis jam pridem monitum. Itaque *furvis* reposuerunt Livincjus, Fruterius in Epist. Douza F. Not. C. 4. Passeratius lib. Conject. C. 12. Nic. Heinſius ad Claudian. L. 2. in Rufin. *ŷ.* 325.

& ad Ovid. L. 3. Metam. *ŷ.* 272. Unus Statii codex *nigris* habebat. sed *fuscis* servant alii scripti complures. Recte, ni fallor. Nam & nox, & quaecumque noctis colorem referunt, dicuntur *fusca*. Virgilius L. 8. Aen. *ŷ.* 369.

Nox ruit, & fuscis tellurem amplectitur alis.
Vetus poëta apud Festum in *Erebum*: Varro vero *Erebo natam noctem ait. Unde est & illud, Erebo creata fuscis crinibus Nox, te invoco.*

Ipse noſter L. 3. Eleg. *ŷ.* 55.

Et, quum te fusco Somnus velavit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus.

Talis & Mors, Somni germana. Horatius L. 2. Sat. 1. *ŷ.* 58.

ſeu me tranquilla Senectus
Exſpectat, ſeu Mors atris circumvolat alis.
Alecto, Noctis filia, fuscas alas gerit apud Maronem L. 7. Aen. *ŷ.* 408.

Protenus hinc fuscis triftis Dea tollitur alis
Audacis Rutuli ad muros.

Venti quoque faeviores, unde tenebrae imbresque & caligo, ita figurantur. Silius L. 12. *ŷ.* 617.

Hinc Notus, hinc Boreas, hinc fuscis Afri-
cus alis

Bella movent, quantis animos & pectora possint
Irati ſatiare Jovis.

Valerius Flaccus L. 1. *ŷ.* 609.

Tum valido contortam turbine portam
Impulit Hippotades, fundunt se carcere laeti
Thraces equi: Zephyrusque, & Nocti concolor
alas

Nimborum cum mole Notus; crinemque pro-
cellis

Hispidus, & multa flavum caput Euris ha-
rena,

Induxere hiemem.

& L. 6. *ŷ.* 492.

Lilia per vernos lucent velut alba colores,
Praecipitur quis vita brevis, rotusque parumper
Floret honor, fuscis & jam Notus imminet alis.

90. INCERTO SOMNIA NIGRA PEDE] unus Heinſii liber manu exaratus incertos habebat, quod potuit fuiſſe Graecismus, *Somnia incertos pedes nigra*. potuit & litera s primae voci adhaeſiſſe ex ſequentē *Somnia*, ut jam ſaepe factum vidimus. Incerto ac lapsabundo pede ferri dicuntur *Somnia*, quia male cohaerent, & imagines rerum exhibent dormientibus nunc veras, nunc falſas, plerumque autem confuſas & mendaces atque ineptas. Seneca Herc. Fur. *ŷ.* 1069. verbis Chori ad Somnum:

Frater durae languide Mortis,

Veris miscens falsa, futuri

Certus, & idem pessimus auctor.

Pulcre Honoratus Fastellus, poeta purus ac nitidus, cujus ego plura existare carmina magno emerim:

Usque dum veniens genis

Conniventibus, & pede

Debili Sopor, unus ut

Quisque eat cubitum monet.

Oscitante labello.

pulcre, inquam, Somnum pede debilem fecit. Rationem nos docet Pausanias Eliacis prioribus, sive L. 5. In altera vero arcae latere, quod est a laeva, ordinem operis in orbem oculis persequenti, femina expressa est puerum consopitum dextera album sustinens; nigrum sinistra, & hunc dormientis effigie, distortis utrumque pedibus. Indicant inscriptiones, quod facile tamen, ut nihil scriptum sit, conicere possis, eorum puerorum unum Mortem esse, alterum Somnam, mulierem illam Noctem utriusque nurricem. Quem Pausaniae locum haud incuriose expendit ingeniosus scriptor Caesar Ripa L. 2. Iconolog. in Noctis imagine. Noster quoque Hoofdius alicubi krepel droomen dixit, manifesta imitatione antiquitatis. Non conveniunt libri in epitheto Somniorum: alii nigra habent, alii vana. Hoc qui probabant, Marone se auctore tuebuntur, L. 6. Aen. 5. 283.

In medio ramos annoaque brachia pandit

Ulmus opaca, ingens: quam sedem Somnia
volgo

Vana tenere serunt, folisque sub omnibus haerent.

itemque Ovidio, L. II. Metam. 5. 614.

Hunc circa passim varias imitantia formas
Somnia vana jacent totidem, quot messis aristas,

Silva gerit frondes, ejectas litus arenas.

atque etiam ipso nostro Albio, Somnia adloquente L. 3. Eleg. 4. 5. 3.

Ite procul. vanum falsumque avertite visum.

Desinite in vobis quaerere velle fidem.

Illud qui malunt, Nafonein habent faventem L. 2. Fast. 5. 662.

Interea placidam redimita papavere frontem

Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Sed Heinsius, quum furvus Somni alas fecisset, pigra hic reponit, ne bis idem dicatur. ingeniose. & possit firmari ex Papinio, L. 10. Theb. 5. 102. in descriptione regiae Somni, quam in Nafonis aemulationem extruxisse videtur:

Ipse autem, vacuus curis, humentia subter

Antra soporifero stipatus flore, tapetis

Incubat. Exhalant vestes, & corpore pigro

Sirata calent.

Mihi autem (non dicam dolo) nec vana placent somnia, nec nigra, non quo utrumque epitheton, siquidem in loco ponatur, non sit probum atque elegans: sed quia neutrum hic dicat quidquam, quod quidem ad rem pertineat. Somnia noster Albius pedum vicio teneri ait, neque recto gradu ac firmo posse incedere. Huc vero quid facit, si vel vana sint ac sublestae fidei, vel nigra & noctis colore tincta? Veram lectionem ac germanam habebimus, ni fallor, si pudente unius literulae mutatione ex vana fecerimus vana. Ita collige. Quibus crura sunt introrsum reforta atque incurva, Latinis dicuntur vari. Pompejus Festus: Valgos Opilius Aurelius, alique complures ajunt dici, qui diversas furas habeant. e contrario vari dicuntur incurva crura habentes. inibi & verba Plauti producit, ex nescio qua comedia perditata:

Sin ea mihi insignitos pueros pariat postea,
Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut
paetum, aut brocchum filium.

Horatius L. I. Sat. 3. 5. 47.

hunc varum, distortis cruribus: illum

Balbutit scaurum, pravis fultum male talis.

in hominem varum lusit Martialis, sed in imiti joco, L. 2. Epigr. 35.

Cum sint crura tibi simulent quae cornua Lu-
nae,

In rhytio poteris, Phoebe, lavare pedes.

Plinius L. II. C. 45. Vola homini tantum, exceptis quibusdam. Namque & hinc cognomina inventa, Planci, Plauti, Scauri, Pansae: sicut a cruribus Vari, Vatae, Vatinii: quae vitia & in quadrupedibus. Certe in canibus agnoscit Varro lib. 2. de Re Rust. C. 9. Capitiibus & auriculis magnis, ac flaccis: crassis cervicibus, ac collo: internodiis articulorum longis: cruribus rectis, & potius variis, quam vatis. Vocem vari transtulit Naso ad boum cornua, ad ramos arborum, ad brachia humana in luctae certamine. L. I. Amor. Eleg. 3. 5. 24.

Quaque super pontum simulato vecta juvenco

Virginea tenuit cornua vara manu.

L. 2. Metam. 5. 855. de Jove in taurum mutato:

Colla toris exstant: armis palearia pendunt:

Cornua vara quidem, sed quae consistere possis

Facta manu, puraque magis perlucida gemma.

L. II. 5. 83.

Pectus quoque robora fiunt :

*Robora sunt humeri : porrectaque brachia varos
Esse putes ramos ; & non fallare putando.*
L. 9. V. 33. verbis Acheloi cum Hercule de-
pugnaturi :

*Rejeci viridem de corpore vestem ;
Brachiaque opposui : tenuique a pectore varos
In statione manus ; & pugnae membra paravi.*
Martialis L. 7. Epigr. 31.

Vara nec injecto ceromate brachia tendis.
Proxime ad nostrum Persius, si tralationem
excipias, Sat. 4. V. 12.

*Scis etenim iustum gemina suspendere lance
Ancipitis librae, rectum discernis, ubi inter
Curva subit, vel cum fallit pede regula varo.*
idem ille Genium vocavit *varum*, ut Albius
nofter Somnia, Sat. 6. V. 18.

geminos, horoscope, varo

Producis Genio.
Hinc *obvarandi* verbum est enatum. Nonius
Marcellus : *Obvarare, pervertere, depravare.*
dictum a varis. Ennius Achille :

Nam consiliis obvarant, quibus tamen

Concedit hic ordo.

Atque hos varos a loripedibus non fuisse di-
versos putabat Junius nofter in Nomenclato-
re. istos vero rectis opponit Juvenalis Sat.
2. V. 23.

Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.

Et certe hujusmodi homines incerto gradu
incedunt, ac tardo. Unde amator ille Plau-
tinus convicium facit suis advocatis, Poenul.
Act. 1. Sc. 3. V. 7.

*Atque equidem hercle dedita opera amicos fu-
gitavi senes.*

*Sciebam aetate tardiores. metui meo amori.
moram.*

*Nequiquam hos procos mihi elegi loripedes,
tardissimos.*

Adparet, opinor, cur poeta nofter Somnia,
incerto ac casabundo pede cunctia, tamquam
ebria, vocaverit *vara*. Qualis & Somnus apud
Pausaniam, cum pedibus distortis.

II.

DICAMUS bona verba, venit Natalis, ad aras.
Quisquis ades, lingua vir, mulierque fave.

Uran-

I. DICAMUS BONA VERBA. VENIT NATALIS
AD ARAS.] Haec est distinctio omnium fer-
me editionum : unde intelligere necesse sit,
ipsum natalem venisse ad aras. Quod quum
minus probaret Laevinus Torrentius, ita in-
terpungebat, ad Horat. L. 3. Od. 1.

Dicamus bona verba : venit natalis, ad aras
Quisquis ades, lingua vir mulierque fave.
Melius autem ac verius Gronovius pater, ad
Liv. L. 38. C. 43.

Dicamus bona verba, venit natalis, ad aras.
Dicamus bona verba ad aras, venit enim na-
talis. Deinde & genus loquendi exponit ;
nam Livius dixerat, *Quos adoret, ad quos*
*precentur & supplicent, Ambraciensibus non su-
peresse.* Sed ignoravit opinor vir optimus &
candidissimus, (talis fuit) ita ordinasse di-
stinctionem ante plus centum annos M. Ant.
Muretum ; nisi quod has duas voces, *venit*
natalis, parenthesi incluserit. in principe e-
ditione utrimque colon erat : id quod tan-
tumdem valet. Verum hoc leviculum est.
Sed quod Gronovius sensu distinctionis vul-

garis nihil putet ineptius, in eo non habet
sibi adsentientem Nafonem, Epist. Cydippae
V. 157.

*Ter mihi jam veniens positas Hymenaeus ad
aras*

Fugit ; & e thalami limine terga dedit.

& Pontic. L. 1. Epist. 2. V. 133.

*Ille ego, qui duxi vestros Hymenaeum ad ignes ;
Et cecini fausto carmina digna toro.*

(Quem locum Daniel Crispinus, Helvetius,
in sua Interpretatione sic reddidit : *ille ego,
qui duxi Hymenaeum ad vestros amores.* in No-
tis autem, verbis Bartholomaei Merulae, ita :
*ignes] id est Tardas, quae nubentibus a pueris
praeserebantur. Stulte utrumque. Ignis sunt,
arae constructis ignibus lucentes.*) Quinimo
ipse nofter Albius haud aliter loqui videtur,
Eleg. 5. hujus libri, V. 6. ad Apollinem :

ipse triumphali devinctus tempora lauro,

Dam cumulant aras, ad tua sacra veni.

Sed nitidus pulcherque veni.

Quam in rem plura produci possunt, ubi
opus erit. nunc vero nihil pertendemus. Ex

more

Urantur pia tura focis, urantur odores,
Quos tener e terra divite mittit Arabs.

5 Ipse

more dixit poeta *bona verba*: summa enim diligentia cavebant, ne sibi vel imprudentibus ullum verbum excideret, in quo esset mali ominis significatio. Tacitus L. 4. Annal. C. 70. *Quem enim diem vacuum poena, ubi inter sacra & vota, quo tempore verbis etiam profanis abstineri mos esset, vincla & laqueus inducantur?* Ovidius *bonas preces* vocavit. L. 3. Trist. Eleg. 13. §. 18.

Libaque dem pro me genitale notantia tempus?

Concipiamque bonas ore favente preces?

Sed & *bona verba* ibidem, §. 24.

Nec dare tura libet nihil exorantia Divos:

In tantis subeunt nec bona verba mali.

Atque ita locis aliis compluribus. Vide L. 1. Fast. §. 72. & L. 5. Trist. Eleg. 5. §. 6. & L. 3. Pont. Epist. 4. §. 47. Nec sunt inutilia quae Hieronymus Ferrarius notavit ad Cicero. Philipp. 8. C. 3.

3. URANTUR PIA TURA] Omnem ritum sacri natalitii difces ex Nafonis Tristibus, locis modo indicatis. Adde Propertium L. 3. Eleg. 8. Horatium L. 4. Od. 11. nostrum Albium L. 1. Eleg. 8. §. 49. & L. 4. Carm. 6. siquidem hoc quoque Albanum est, ac non potius lepidissimae Sulpiciae.

4. TENER ARAES] mollis, convicio omnibus Orientalibus communi. Catullus Carm. 11.

Sive in extremos penetrabit Indos.

Litus ut longe resonans Eoa

Tunditur unda:

Sive in Hircanos, Arabasque mollis.

Manilius L. 4. §. 652.

Nec procul, in molles Arabas terramque ferentem

Delicias, variaequae novos radices odores,

Leniter adfundit gemmantia litora Pontus.

& deinde, §. 752.

Taurus habet Scythiae montes, Asiamque potentem;

Et molles Arabas, silvarum ditia regna.

Quae regna ditia exprimunt nostri equitis terram divitem. Ita quoque Seneca Med. §. 710.

Et quis sagittas divites Arabes linunt,

Phaetraque pugnax Medus, aut Parthus levis.

Claudius, de quarto Conf. Honorii, §. 258.

Tu licet extremos late dominere per Indos,

Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent.

Sed quae est. notio voculae mollis apud hos

poetas? Ambigunt magistri. Servium audiamus, ad L. 1. Geor. §. 57.

India mittit ebur, molles sua tura Sabaei.

Sabaei (inquit) *populi sunt juxta Syriam & Arabiam: dicti Sabaei ἀπὸ σαβαίου, quod apud eos ius nascitur, quo Deos placamus. MOLLES autem ideo ait, vel quod sub aere clementiore sunt, (Nam, ut ait Lucanus,*

Quidquid ad Eoos tractus mundique teporem

Labiitur, emollit gentes clementia caeli.)

aut certe quia Alexander Magnus dicitur obscaenos omnes, ab exercitu suo segregatos, illic condidisse. Vel ideo molles, quod femineos cultus vestesque gerunt. In alia omnia ibat Valerius Probus, ibidem loci: *Sabaei] natio est Arabiae: quos molles vitio sermonis, quia parum viriliter loquantur, dicit. Quod sane non est de nihilo. nam & in Romanis proceribus hoc ipsum vellicavit Persius, Sat. 1. §. 32.*

Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina laena est,

Rancidulum quiddam balba de nave locutus,

Phyllidas, Hysipylas, vatium & plorabile si quid,

Eliquat; & tenero supplantat verba palato.

Claudius L. 1. in Eutrop. §. 261.

verbisque sonat plorabile quiddam.

Ultra nequiritiam fractus, & praelia narrat.

ibi tu Heinfi notam inspicere. Sed potius est, ut tener hic significet inbellem, qui opponatur duro ac forti. id quod Servii prima ratio volebat. Arethusa apud Propertium, L. 4. Eleg. 3. §. 23.

Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?

Num gravis inbelles atterit hasta manus.

Maro L. 2. Geor. §. 170.

Haec genus acre virum Marsos, pubemque Sabellam,

Adsuetumque malo Ligurem, Volcosque verutos

Extulit: haec Decios, Marios, magnosque Camillos:

Scipiadus duros bello: & te, maxime Caesar:

Qui nunc extremis Asiae jam victor in oris.

Inbellem averis Romanis arcibus Indum.

L. 8. Aen. §. 705.

Atius haec cernens arcum intendebat Apollo.

Desuper: omnis eo terrore Aegyptus, & Indi,

Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabaei.

- 5 Ipse suos Genius adsit visurus honores,
 Cui decorent sanctas mollia fersa comas.
 Illius puro destillent tempora nardo:
 Atque sature libo sit, madeatque mero.

Ad-

Sunt autem voces reciprocae, *mollis*, & *inbellis*. Horatius L. 1. Od. 37. v. 18.

ab Italia volantem

*Ramis adurgens, accipiter velut
 Molles columbas.*

L. 4. Od. 4. v. 32.

nec inbellem feroces

Progenerant aquilae columbam.

Horatius L. 2. Sat. 4. v. 34.

Pestibus patulis jactat se molle Tarentum.

L. 1. Epist. 7. v. 45.

*Parvum parva decent. mihi jam non regia
 Roma*

Sed vacuum Tibur placet, aut inbelle Tarentum.

Propertius L. 4. Eleg. 6. v. 36.

*Aut qualis flexos solvit Pythona per orbes
 Serpentem, inbelles quem timere lyrae.*

Papinius L. 10. Theb. v. 868. verbis Capanci:

Humilesne Amphionis arces,

*Proh pudor, hi faciles, carmenque inbelle secuti
 Et mentita diu Thebarum fabula muri?*

*Et quidnam egregium proflernere moenia molli
 Structa lyra?*

Possis & tenerum hic interpretari de habitu corporis tenuiore. Ita certe Juvenalis Sat. 6. v. 466.

Moechis foliata parantur.

His emitur, quidquid gracilis huc mittitis Indi.

5. IPSE SUOS GENIUS ADSIT VISURUS HONORES] In Decreto Duumvirum, Florentiae reperto, quod in Antiquitatum Monumentis olim evulgavit vir praeclarus Georgius Fabricius p. 35. deinde ex Mazochio Gruterus Inscr. CCXXVIII. 8. & nunc nuper R. P. D. Bernardus de Montfaucon Diar. Ital. p. 382. in eo inquam Decreto ita legitur:

ET. VT. NATALIBVS. AVGVSTI. ET. TIBERII.

(CAESARVM

PRIVS. QVAM. AD. VESCENDVM. DECVRIONES.

(IRENT

THVRE. ET VINO. GENII. EORVM. AD. EPVLANDVM

ARA. NVMINIS. AVGVSTI. INVITARENTVR

sic noster Elegia proxime superiore Cupidinem vocat ad festas dapes. Wittianus prior supra vocem *Genius* hanc glossam habebat,

deus naturae. non indocte. Horatius L. 2. Epist. 2. v. 187.

*Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturae deus humanae.*

Varro L. 16. Rerum Divinarum: *Genium esse uniuscujusque animum rationalem; Et ideo esse singulos singulorum. talem autem mundi animum, Deum esse.* — — *Genius Deus est, qui praepositus est, ac vim habet omnium rerum gerendarum.* Servius ad L. 1. Geor. v. 302. *Genium dicebant antiqui naturalem Deum uniuscujusque loci, vel rei, aut hominis.* Admodum pulcra sunt, quae Dionysius Lambinus notavit ad Horatii verba modo laudata.

6. SANCTAS COMAS] sic GENIUS SANCTUS dicitur in antiquo lapide apud Gruterum p. CVIII. r. in alio Romae in Subura, quem habet Reinesius Classe r. n. 294.

GENIO. PACIFERO. SANCTI.
 SACRVM.

7. ILLIUS PURO DISTILLENTE TEMPORA NARDO] Nicolaus Heinius *Illius Assyria* corrigebat Not. in Nafon. Epist. Sapphus, v. 76. eo quod Horatius quoque nardum vocet *Assyriam*, L. 1. Od. 11. Recte sane Horatius; sed & recte noster Albius, cui aliter loqui visum fuit. in duobus libris *pura* invenimus: ceteri omnes *puro* habent. Quocirca in tanto consensu nihil temere inmutandum videtur. *Purum* exponit Cyllenius pro genuino ac non adulterato. Atque ita etiam sensit Vir doctissimus Antonius Bynaeus, amicus olim noster dum viveret, in commentario bonae frugis pleno de Morte Jesu Christi, L. 1. C. 3. Sed praestat Illustrissimi Spanhemii sententia, *purum nardum* non de unguento, sed de tenui ac simplici & solo oleo nardino capientis, Observ. in Hymnum Callimachi in Apoll. v. 38. 39. Tu legito: feres enim precium operae.

8. LIBO] solenni dape in omni sacro natalitio. Ovidius L. 4. Trist. Eleg. 10. v. 12. 4 *Nec stirps prima fui; genito jam fratre creatus;*

Qui tribus ante quater mensibus ortus erat.

LII-

Adnuat &, Cornute, tibi quodcumque rogabis.
 10 En age, quid cessas? adnuet ille; roga.
 Auguror, uxoris fidos optabis amores.
 Jam reor hoc ipsos edidicisse Deos.
 Nec tibi malueris totum quaecumque per orbem
 Fortis arat valido rusticus arva bove.

15 Nec

Lucifer amborum natalibus adfuit idem:
Una celebrata est per duo liba dies.
 & Amor. L. 1. Eleg. 8. v. 94.
Cum te deficienti poscendi munera causae,
Natalem libo testificare iuam.
 L. 1. Art. Amat. v. 429.
Quid, quasi natali cum poscit munera libo;
Et, quoties opus est, nascitur ipsa sibi?
 Sed exempla sunt in promptu. Libum describit Servius in L. 7. Aen. v. 109. *Liba sunt placenta de farre, melle, & oleo, sacris aptae.* Horatius L. 1. Epist. 10. v. 10.
Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso,
Pane ego, jam mellitis potiore placentis.
 Dicta autem sunt liba, quod Diis libarentur. Alii ab Libero patre derivant. Ovidius L. 3. Fast. v. 733.
Nomine ab auctoris ducunt Libamina nomen,
Libaque: quod sacris pars datur inde focis.
Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus ille
Gaudet, & a Baccho mella reperta ferunt.
 quam sententiam minus probat Vossius in Etymologico, & priorem putat viderem.
 9. CERINTHE] nomen peregrinum, & servile. Pulcre vetusta in Horatium Scholia, quae Jacobus Cruquius congeffit, L. 1. Sat. 2. v. 81. *Sit licet hoc Cerinthae tuum*] *Sermonem suum convertit ad puerum Cerinthum, pulcherrimum eo tempore.* — *Cerintus autem dicitur illis temporibus fuisse pulcherrimum scorum, insigni specie & candore.* In libris ferme omnibus hic est Cornute. quam esse veram scripturam facile evincit uxoris mentio. servis enim non uxores erant, sed contubernales. Cornuti autem cognomen in multis familiaribus claris atque illustribus reperitur. Hunc nostrum ego illum esse arbitrabar M. Cornutum, qui praeturam urbanam gessit Hirtio & Panfa Coss. A. V. dccx. Cicero L. 10. ad famil. Epist. 12. *Placuit nobis ut statim ad Cornutum praetorem urbanum literas deferremus, qui, quod consules aberant, consulare munus sustinebat more majorum.* ibidem Epist. 16. *Nihil post hominum memoriam gloriosus, nihil*

gratius, ne tempore quidem ipso opportunus accidere vidi, quam tuas, Plance, literas. Redditae sunt enim frequenter senatu Cornuto, cum is frigidus sane & inconstans recitasset literas Lepidi. — — *Flagitare senatus institit Cornutum, ut referret statim de tuis literis & Philipp. 14. C. 14. quo loco sententiam dicit post victoriam apud Mutinam partam: Uti ob eas res bene, fortiter, feliciterque gestas, C. Panfa, A. Hirtius, consules, imperatores, alter, ambove, aut si aberunt, M. Cornutus, praetor urbanus, supplicationes per dies quinquaginta ad omnia pulvinaria constituat.* Sic, inquam, ego opinabar. Verum quum destituar liquidis argumentis, nihil ulterius pertendam. Fuerit igitur haec Elegia scripta ad juvenem aliquem praecclarum, sive Sulpiciae gentis, sive Caeciliae. nam in utraque Cornuti cognomen usitatum illo tempore fuisse scimus.

9. QUODCUMQUE ROGABIS] Ex solenni religione. infra L. 4. Carm. 6.

Praecipit & natae mater studiosa, quid optet: illa aliud tacita clam sibi mente rogat.

Ovidius L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 25.

Si tamen est aliquid nobis hac luce petendum;
In loca ne redeas amplius ista, precor.

10. ADNUET ILLE, ROGA] Melius excerpta Lipsii, adnuet. Sic & Heinsius malebat.

11. UXORIS] Non reapse, sed spe & voto. Noster L. 3. Eleg. 3. v. 32.

Haec alii cupiant. liceat mihi paupere cultu
Securo cara conjuge posse frui.

Et sic omnia nomina societatis conjugalis tam ad eos referuntur, qui voto jam potiuntur, quam ad eos qui cupiunt potiri. Vide Servium ad L. 2. Aen. v. 343. & ad L. 4. v. 35. 536.

14. FORTIS ARAT VALIDO RUSTICUS ARVA BOVE] Est enallage numeri. nam in Italiae solo pingui ac denso pluribus arabatur bubus. Plinius L. 18. C. 18. *Syria quoque tenui sulco arat; cum multifariam in Italia aetoni boves ad singulos vomeres anhelent.* Hinc

Ho-

- 15 Nec tibi gemmarum quidquid felicibus Indis
Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.
Vota cadunt. Viden' ut trepidantibus advolet alis,
Flavaque conjugio vincula portet Amor?

V n-

Horatium intellige. Epod. 1. §. 25.

Non, ut juvenis inligata pluribus
Aratra nitantur meis.

Est autem valde artificiosa hujus pentametri structura, duobus in priore tmesi epithetis, quae dispescuntur uno verbo regente; binis deinde subjectis sequentibus, quae tertium rursus subjectum separant.

15. GEMMARUM QUIDQUID FELICIBUS INDIS NASCITUR] Feliciter ingeniosus ille Fruterius Indis restituit, L. 1. Verisimil. C. 13. quod firmat libri nonnulli, & priscae editiones. Mare illud vastum, quod a sinu Arabico usque ad Gangen protenditur, olim Indicum & Erythraeum sive Rubrum vocabatur. Martialis L. 10. Epigr. 16.

Quidquid Erythraea niger invenit Indus in
alga.

Seneca Oedip. §. 120.

Litus intravit pelagi rubentis.
Promit hic ortus, aperitque lucem
Phoebus, & flamma propiore nudos
Inscit Indos.

Plinius L. 9. C. 35. Praecipue autem laudantur [margaritae] circa Arabiam in Persico sinu maris Rubri. Ita dictum volunt a colore, multis rationibus stipati viri clarissimi; inprimis quidem, ubi agitur de sinu Arabico. Sed nos oculatum testem audiamus, minime vanum, neque literarum peritia tam leviter instructum, ut a jure suffragii sit repellendus. Is est Petrus della Valle, nobilis Romanus, Itiner. Turcic. Epist. 11. *Mi maravigliai ben' assai del nome di Rosso, che si dà a questo mare: perche non è come il mar Nero, che per la sicurezza sua, che nasce dal fondo cupo e sporco, merita degnamente quel nome: in questo l'acqua è chiarissima, che si vede il fondo più, che non si fa a Posilipo la state; ed a vederla di lontano piglia, come gli altri mari, color di turchino. L'arena poi, dalla quale vogliono alcuni che il nome derivi, (son tutte bugie) è come le altre; anzi bianca assai più delle nostre: di maniera, che il nome non può venir da altro, che dal nome proprio di quel rè Erythra, sepolto in un' isola del oceano meridionale come dice Strabone, che significava Rosso; dal quale, come si*

vede in uso appresso i Latini, tutto quel mare, e non il solo seno Arabico, che è una particella di esso, prese di Rosso il nome; che da' moderni poi, forse perche così lo chiama la Sacra Scrittura nel passaggio degli Ebrei, al seno Arabico, di cui parliamo, più specialmente è stato appropriato. Sed hoc totum negotium eruditissime explicavit nuper amicus noster suavissimus, & publico literarum bono natus, Hadrianus Relandus, elegantissima Dissertatione de Mari Rubro.

17. VOTA CADUNT] rata sunt. Vide nota ad L. 1. Eleg. 7. §. 91. Achilles Staius in partem deteriore interpretatur. quod factum non oportuit. Sed post vota rata, quid hic faciat *utinam*, optandi particula, vix bene perspicui potest. Credo verum vidisse Guyetum atque Heinsium, qui *viden'* ut legebant. Noster hujus libri Eleg. 1. §. 25.

Eventura precor. Viden' ut felicibus extis

Significet placidos nuntia fibra Deos?

qui locus ita huic loco similis est, ut non ovum magis sit ovo.

17. STREPITANTIBUS ALIS] Non placet epitheton vastum in Deo pusillo. in codice Angeli Colotii, inque uno Achilles Staii, erat *trepidantibus*. & sic liber Schefferi apud Heinsium. id quod ego verum arbitror. Est enim hoc alacritatis ac celeritatis verbum. Ovidius L. 1. Metam. §. 506.

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae. non enim ibi solus est metus; sed & summa acceleratio, & festinatio diligentissima. Idem L. 2. Pont. Epist. 2. §. 37.

Accipitrem metuens pennis trepidantibus ales

Audet ad humanos fessa venire sinus.

Maro L. 4. Aen. §. 121.

Dum trepidant alae, saltusque indagine cingunt.

Elegantissime Horatius L. 2. Od. 4. §. 23.

Cujus octavum trepidavit aetas

Claudere lustrum.

ibidem Od. 3. §. 12.

Qua pinus ingens albaque populus

Umbram hospitalem consociare amant

Ramis, & obliquo laborat

Lympha fugax trepidare rivo.

L. 1.

Vincula quae maneant semper, dum tarda senectus

20 Inducat rugas, inficiatque comas.

Hac venias Natalis avi, prolemque ministros,
Ludat & ante tuos turba novella pedes.

III.

L. 1. Epist. 10. §. 21.

*Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quae per pronum trepidat cum murmurare rivum?*

L. 4. Od. 11. §. 11.

*Sordidum flammae trepidant rotantes
Vertice fumum.*

Vides ubique motum tremulum, agilem, inquietum: qualis est alarum in aere moturum.

18. FLAVAQUE CONJUGIO VINCULA PORTET AMOR] vincula intelligit legitima, quibus inter te conjuges devinciuntur. Hinc cubile jungere Claudianus dixit, Epithal. Paladii & Celerinae, §. 32. ubi de Hymenaeo:

*Hunc Musa genitum legit Cytherea, ducemque Praefecit thalamis: nullum junxisse cubile
Hoc sine, nec primas fas est attollere taedas.*

& Nupt. Honorii & Mariae §. 122.

propere regalibus annue votis.

Funge toros.

Cyllenius poëtae nostri verba de zona Veneris interpretatur. Neque hoc male. Papi-
nius, de Venere, quam Lemniades graviter offenderant, L. 5. Theb. §. 61.

Ille Paphon veterem centumque altaria linquens,

*Nec vultu nec crine prior, solviffe jugalem
Ceston, & Idalias procul ablegasse volucres
Fertur.*

inibi Lutatius: Ceston] est vinculum ornamentum, quo circumdatur Venus, omnibus illecebris nuptiarumque cupiditatibus elaboratum. quo matrimonium dicitur alligare. Scholiafles Barthii, nondum editus: Ceston] cinctorium Veneris vel zonam, quo amantium pectora in mutuum amorem constringebat. Alius Magister: Cestus, cestii. Balteus Veneris, quo latebat concordia & amabilitas conjugum. Ideoque jugalem appellavit. Ut Juno dicitur, quae conjungit conjugia. Recte ille. Papinius L. 1. Silv. 2. §. 239.

Quaerit Hymen thalamis intactum dicere carmen,

*Quo vatem mulcere queat. dat Juno verenda
Vincula, & insigni geminat Concordia taeda.*

Haec autem vincula cur flava nolint, & vel firma faciant vel fausta, vel denique aurea,

caussa nulla est. Flavus color nuptiis vel maxime proprius ab omni aevo fuit. Claudianus Nupt. Honor. & Mariae, §. 211. Veneris verbis ad Amores:

*Hi nostra nitidos postes obducere myrto
Contentant. pars nectareis adspargite testa
Fontibus, & flamma lucos adolete Sabaeos.
Pars infecta croco velamina lutea Serum
Pandite.*

Plura notavimus ad L. 1. Eleg. 8. §. 46. quae huc revocare utile fuerit.

20. INDUCAT RUGAS, INFICIATQUE COMAS] cani & rugae ferme conjungi solent apud bonos scriptores. Cicero de Senect. C. 18. *Non cani, non rugae repente auctoritatem arripere possunt: sed honeste acta superior aetas fructus capit auctoritatis extremos.* Propertius L. 3. Eleg. 23. §. 33.

*Vellere tum cupies albos a stirpe capillos,
Et speculo rugas increpitante tibi.*

Ovidius L. 2. Art. Amat. §. 117.

Et tibi jam cani venient, formose, capilli:

Jam venient rugae, quae tibi corpus arent.

L. 3. §. 73.

Quam cito (me miserum!) laxantur corpora rugis,

Et perit in nitido qui fuit ore color!

*Quasque fuisse tibi canas a virgine jures,
Spargentur subitae per caput omne comae.*

Horatius L. 4. Od. 13. §. 11.

refugit, te quia luridi

Dentes, te quia rugae

Turpant, & capitis nives.

21. HUC VENIAT NATALIS AVIS] cornicem interpretatur Scaliger, quae sit concordiae symbolum. Quam in rem consulatur duo magni viri, Angelus Politianus, Miscell. C. 67. & Hadrianus noster Junius L. 1. Animadv. C. 1. Uterque praecipue nititur testimonio Aeliani L. 3. de Animal. C. 9. Quo & Gyraldus est usus Hist. Deor. Syntagm. 1. Sane Aelianus ibi dicit, audisse se, veteres olim in nuptiis, post Hymenaeum, cornicem vocare solitos fuisse; idque concordiae signum dari iis, qui liberum quaerendorum causa convenissent. Sed vel hinc intelligas, morem illum jam pridem in defuetudinem venisse.

Gg

Dein.

Deinde si vel maxime cornix signum sit (quod non negamus) concordiae; tamen hinc non conficitur, ut *avis natalis* diceatur. Accedit quod non pauca olim in more posita habuerint Graeci, quae Romana gravitas repudiavit. Certe cornix Plinio *ales dicitur inauspicatae garrulitatis; inauspicatissima foetus tempore, hoc est, post solstitium*, L. 10. C. 12. Igitur haudquam felix augurium facit liberos quaerentibus. Clamore & litibus gaudere, atque alias aves hostiliter invadere, notat Servius ad Eclog. 9. *ŷ. 15.* itaque in obfcaenis avibus merito posuit Naso Amor. L. 2. Eleg. 6. *ŷ. 35.* Imo & ipsas inter se crudeliter depugnare ostendit veteris proverbium, quo *cornicum oculos confingere* dicuntur, qui in eadem arte ostendere satagunt uter utro sit indoctior. quasi quum de verbi alicujus notione ac vi digladiantur duo lanistae grammatici. Macrobius L. 7. Saturn. C. 5. *Ut suis telis lingua violenta succumbat, & Graecus Graeco eripiat hunc plausum, tamquam cornix cornici oculos effodiat.* Quin etiam *cornicis* vocabulum probrosum haberi, ac pro non levi convicio jaci scimus in mulieres detriti floris. Horatius L. 4. Od. 13. *ŷ. 24.*

sed Cynarum breves

*Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis vetulae temporibus Lyden.*
Martialis L. 10. Epigr. 67.
*Pyrrhae filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laertes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
Jam cornicibus omnibus superstes.*
in Lusibus liberis, Carm. 57.
*Cornix, & caries, vetusque bustum,
Turbam & putrida facta saeculorum, &c.*
Atque hinc est *cornicari*, verbum contume-

liosum. Persius Sat. 5. *ŷ. 12.*

Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino,

Folle premis ventos; nec clauso murmure raucus

Nescio quid tecum grave cornicaris inepte.

Quid multis? Locus est corruptus: sed felicissime perfanatus ab Nicolao Heinsio,

Hic venias Natalis avi, prolemque ministros.

scribente in Adversariis. *Hac ave*, hoc augurio. Dixit autem noster *avi*, non *ave*, exemplo veterum & Ciceronis. Vide Charisium Instit. Grammat. L. 1. p. 98. Horatius L. 1. Od. 15. *ŷ. 5.*

Mala ducis avi domum,

Quam multo repetet Graecia milite.

22. TURBA NOVELLA] a vitibus tralata locutio. Varro L. 1. de Re Rust. C. 31. *Vineas novellas fodere, aut arare, & postea occare, id est comminuere, ne sit glæba.* Virgilius Eclog. 3. *ŷ. 11.*

Tum, credo, cum me arbutum videre Myconis,

Atque mala vitis incidere falce novellas.

Junius Columella L. 5. C. 6. *Plenioribus ramis plures palmites alius ab alio separati impo- nantur, gracilioribus pauciores, vitisque novella tribus toris ad arborem veligetur. — Vitis novellae pampinarium dimitti non oportet, nisi necessario loco natus est, ut viduum ramum maritet.* Palladius L. 6. Tit. 2. *Nunc consideremus novellae vitis sarmenta, & ei pauca & solida relinquamus, & adminiculis firmemus, donec brachia prolata durecant.* L. 12. Tit. 2. *Nunc & propago jure ducetur, & locis frigidis novellas vites, & arborum plantas circumfodere atque operire conveniet.* Hinc est novellare, novas vites ponere; & novellatum, vinea recenter instituta. Vide Joannem Brodaeum L. 10. Miscell. C. 15. & Beroaldum ac Torrentium in Sueton. Domitian. C. 7.

III.

RURA meam, Cornute, tenent villaeque puellam.
Ferreus est eheu quisquis in urbe manet.
Ipsa Venus laetos jam nunc migravit in agros,
Verbaque aratoris rustica discit Amor.

I. RURA TENENT CORNUTE MEAM] Veteres libri aliquanto concinnius, *Rura meam Cornute tenent.*

3. IPSA VENUS LAETOS JAM NUNC MIGRAVIT IN AGROS] Hunc locum non infeliciter tractavit poeta insignis Hercules Stroz-

- 5 O ego, quum dominam adspicerem, quam fortiter illic
 Verfarem valido pingue bidente solum.
 Agricolaeque modo curvum sectarer aratrum,
 Dum subigunt steriles arva ferenda boves.
 Nec quererer, quod Sol graciles exureret artus,
 10 Laederet aut teneras pustula rupta manus.
 Pavit & Admeri tauros formosus Apollo:
 Nec cithara, intonsae profucruntve comae.

Nec

za, L. 1. Amor. Eleg. 2.

*Rura peto: valeatque forum, valeantque sodales.**Et Venus, & Veneris cessit in arva puer.**Pascit Amor pecus; at numerum Cytherea re-
 censet.**Vomere dura gravi jugera findit Hymen.**Et dominam mirantur oves, Cominumque vo-
 lucrem:**Vicinasque rudis combibit agna faces.**Plus solito petulans aries salit, istaque tellus
 Sentit aratori numen inesse suo.*

4. VERBAQUE ARATORIS RUSTICA DISCIT
 AMOR] Urbanissime. Respexit, ni fallor, ad
 Moschi Amorem arantem. quod delicatissimi-
 mum epigramma ita vertit Politianus:

*Peram humeris habilem posito nunc induit
 arcu,**Et posita baculum lampade sumsit Amor.**Subque jugum missos stimulo citat, ecce, juvencos**Improbos, & cultiae semina mandat humo.**Suspiciensque pelos, Imple, inquit, Jupiter arva,
 Ne cogam Europae te juga ferre bovem.*

5. O EGO] Exclamatio pathetica. qualis
 Elegia proxime sequente. §. 7.

*O ego, ne possim tales sentire dolores,**Quam mallet in gelidis montibus esse lapis!*

Horatius Epod. 12. ipso fine:

*O ego non felix, quam tu fugis, ut pavet acres**Agna lupos, capreaeque leones.*

Vide sis Charisium, quo loco de Pronomine
 agit, L. 2. p. 131. 132.

6. VERSAREM VALIDO PINGUE BIDENTE
 SOLUM] Est in nonnullis *calido*: idque prac-
 ferebant Cyllenius & Gebhardus. Male. In
 opere rustico faciundo *valida* instrumenta re-
 quiruntur, hoc est, gravia & firma ac pon-
 derosa. Lucretius L. 5. §. 209.

*Quod superest arvi, tamen id natura sua vi**Sentibus obducatur, ni vis humana resistat,**Vitai causa valido consueta bidentis**Ingemere, & terram pressis proscindere aratris.*

Plinius L. 18. C. 6. de C. Furio Cresino, cui
 dies dicta erat, quod putaretur fruges alien-
 nas pellicere veneficiis: *Instrumentum rusti-
 cum omne in forum attulit, & adduxit filiam
 validam, atque (ut ait Piso) bene curatam ac
 vestitam, ferramenta egregie facta, graves li-
 gones, vomeres ponderosos, boves sauros.* Te-
 rentius Heaut. Act. 1. Sc. 1. §. 36.

C. istos rastros inieera tamen

*Adpone: ne labora. M. minime. C. quam
 rem agis?*

M. Sine vacuum tempus ne quod dem mihi.

C. Hui, tam gravis hos quae so?

7. CURVUM SECTARER ARATRUM] in qui-
 busdam *curvus* est. sic Maro Eclog. 3. §. 42.

*Tempora quae messor, quae curvus arator
 haberet.*

Plinius L. 18. C. 19. *Arator, nisi incurvus,
 praevaricatur. Inde translatum hoc crimen in
 forum. Ibi itaque caveatur, ubi inventum est.*
 Sed ne ita legamus, obstat Albii nostri con-
 suetudo, numquam epitheton suo sibi sub-
 jecto defraudantis. Praeterea ipsum aratrum
curvum dicitur, & *incurvum*. Lucretius L. 5.
 §. 234.

*Nec robustus erat curvi moderator aratri**Quisquam: nec scibat ferro molirier arva.*

L. 6. §. 1253.

*Praeterea jam pastor, & armentarius omnis,**Et robustus item curvi moderator aratri,**Languebant.*

Maro L. 1. Geor. §. 170.

*Continuo in silvis magna vi flexa domatur**In burim, & curvi formam accipit ulmus
 aratri.*

ibidem §. 493.

*Agricola, incurvo terram molitus aratro,**Exesa inveniet scabra robigine pila.*

L. 2. §. 513.

Agricola incurvo terram dimovit aratro.

II. PAVIT ET ADMETI TAUROS FORMOSUS

Gg 2

APOL-

Nec potuit curas sanare salubribus herbis.

Quidquid erat medicae vicerat artis Amor.

15 Tunc fiscella levi detexta est vimine junci,
Raraque per nexus est via facta sero.

O

APOLLO] Noster icerum L. 3. Eleg. 4. §. 67.
ex persona ipsius Apollinis:

*Me quondam Admeti niveas pavisse juvencas
Non est in vanum fabula ficta jocum.*

Unde colligas, Apollinem sponte Admeto
serviisse, ipsius amore captum. Quod & Cal-
limachus adserit claris verbis, Hymn. in
Apoll. §. 49. & Plutarchus in Numa. Ex
Latinis Ovidius Epist. Oenon. §. 151. & L. 2.
Art. Amat. §. 239. & L. 2. Metam. §. 679.
Seneca Hippol. §. 296. Lactantius L. 1. Di-
vin. Instit. C. 10. sect. 3. Minucius Felix. Eu-
sebius autem Pamphili Herculem cum Apol-
line simul Admeto serviisse auctor est L. 1.
Chronic. p. 17. Alii Phoebum damnatum a
Jove tradunt ad hanc servitutem, propter
cyclopos occisos. in iis Hyginus Fab. 50. Lu-
canus L. 6. §. 368. Valerius Flaccus L. 1. §.
444. 566. Papinius L. 6. Theb. §. 375. inibi
Lutatius; & ad L. 5. §. 444. Servius ad L. 7.
Aen. §. 761. Probus ad L. 3. Geor. §. 2: sed
multis istic mendis deformis; quamquam le-
vi opera elucendis. Boves pavisse communis
fert opinio: equas autem dicit Callimachus,
oves Pindarus. Notarunt olim Nicod. Frisch-
linus ad Callimach. l. c. Natalis Comes L.
4. Mytholog. C. 10. & nuper ad poetam
Cyrenaeum Inlustrissimus Spanhemius p. 76.
77. ubi & de Apolline *Nomio* res pulcræ.
Hanc amantis Phoebi bubulcitationem levi-
ter tetigit Olympius Nemesianus, Eclog. 2.
§. 70.

*Forsthan indignus ducor, quod rusticus Alcon
Te cupiam, qui mane boves in pascua ducam:
Dii pecorum pavere greges, formosus Apollo,
Pan doctus, Fauni vates, & pulcer Adonis.*

At quanto luculentius Hier. Fracastorius
Carm. 11. §. 13.

*Nec te poeniteat pastorem audire canentem,
Quando etiam Admeti tauros formosus Apollo
Pavit ad Amphrysi ripas, tenuisque cicuta
Non puduit cantare Deum sub tegmine arerno:
Et Veneri dilectus oves ducitavit Adonis.*

13. NEC POTUIT CURAS SANARE] Ver-
bum medicinae, quae corpori solet adhiberi,
elegantè ad animum transtulit. sic & alii scri-
ptores praecleari. Lucretius L. 3. §. 509.

*Et quoniam mentem sanari, corpus ut aegrum,
Cernimus, & flecti medicina posse videmus.*

Cicero Accul. 5. in Verr. C. 46. *Præceptis a-
mentia ferebare, qui te existimares avaritiæ
vulnera crudelitatis remediis posse sanare.* Pro
Marcello C. 8. *Quæ quidem tibi nunc omnia
belli vulnera sananda sunt, quibus præter te
mederi nemo potest.* Ita rectè Lambinus & Grae-
vius. Nugatur Jac. Gronovius cum suo curan-
da. Caesâr quoque sic loquitur L. 1. Bell.
Civ. C. 35. *Cum his agit, ne initium inferen-
di belli a Massiliensibus oriatur: debere eos Ita-
liæ totius auctoritatem sequi potius, quam unius
hominis voluntati obtemperare.* Reliqua, quæ
ad eorum sanandas mentes pertinere arbitratur,
commemoratur. Hirtius L. 8. Bell. Gall. C. 38.
*Ipse reliquas civitates adit: obsides plures impe-
rat: timentes omnium animos consolatione sanat.*
Propertius L. 1. Eleg. 10. §. 17.

Et possum alterius curas sanare recentes:

Nec levis in verbis est medicina meis.

ac saepe ita Naso in Remediis Amoris.

14. QUIDQUID ERAT MEDICAE VICERAT
ARTIS AMOR] Pulcre Apollo apud Ovidium
L. 1. Metam. §. 521.

*Inventum medicina meum est; OPIFERque
per orbem*

Dicor; & herbarum subjecta patentia nobis.

*Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis
herbis:*

*Nec profunt domino, quæ profunt omnibus,
artes!*

itemque Oenone, Epist. 5. §. 149.

*Me miseram, quod amor non est medicabilis
herbis!*

Deficior prudens artis ab arte mea.

Ipse repertor opis vaccas pavisse Phereas

Fertur, & e nostro saucius igne fuit.

*Quod neque graminibus tellus foecunda crean-
dis,*

Nec Deus auxilium, tu mihi ferre potes.

15. TUNC FISCELLA LEVI DETEXTA EST
VIMINE JUNC] prior Wittianus, *texta est de
vimine junci.* minus rectè. Virgilius Eclog. 2.
§. 72.

*Quin tu aliquid saltem, potius quorum indiges
usus,*

Vimi-

- O quoties illo vitulum gestante per agros
Dicitur occurrens erubuisse soror.
O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
20 Rumpere mugitu carmina docta boves.
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit & e templis irrita turba domum.
Saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa noverca prius.
25 Quisquis inornatumque caput, crinesque solutos
Adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.

Delos

Viminibus mollique paras detexere junco?
bene sane *viminibus*: non enim e solo junco
fiebant. Idem poeta divinus Eclog. 10. v. 71.

Haec sat erit, divae, vestrum cecinisse poetam,
Dum sedet, & gracili fiscellam texit hibisco,
Pierides.

& L. 1. Geor. v. 266.

Nunc facilis rubea texatur fiscina virga.

Nemesianus Eclog. 2. v. 33.

Ipse ego nec molli junco, nec vimine lento
Perfeci calathos cogendi lactis in usus.

de junco dixerat Eclog. 1. v. 1.

Dum fiscella tibi fluviali, Tityre, junco
Texitur.

Calpurnius Eclog. 3. v. 68.

Sed mihi nec gracili sine te fiscella salicto
Texitur, & nullo tremuere coagula lacte.

17. O QUOTIES ILLO VITULUM GESTAN-
TE] Egredie Valerius Flaccus, vere Romani
oris ac spiritus poeta, L. 1. Argon. v. 444.

Te quoque dant campi tanto paslore Pheraci
Felices, Admete: tuis nam pendit in arvis
Delius, ingrato Steropen quod fuderat arcu.
Ab quotiens famulo notis soror obvia silvis
Flevit, ubi Ossaeae captaret frigora quercus,
Pecceteret & pingui merjos Baebeide crines!

Quos versiculos eo libentius adscribo, quod
arbitrer mendum esse in *arcu ingrato*; legen-
dumque (nisi me animus fallit) *irato*. Certe
Phoebus non mediocri iratus erat iracundia
ob fulminatam ab Jove Phaëthonta: ideo,
morem ut gereret animo in vindictam tu-
menti, cyclops fulminum fabricatores sagit-
tis interfecit. Naso L. 2. Metam. v. 381.

Squalidus interea genitor Phaëthoniis, & expers
Ipse sui decoris, qualis, cum deficit orbem,
Fisse solet, lucemque odit, seque ipse, diemque:
Datque animum in luctus; & luctibus adjicit
iram.

Sed plura istic sunt, quae tu commodius te-
cum expendes. Sic e contrario scribae libra-
rii *irato* apud Propertium intruserant, pro
eo quod fuerat *ingrato*, L. 1: Eleg. 6. v. 10.
ut ego liquidis istic ostendi argumentis.

26. PHOEBI QUAEERET ILLE COMAM]
Simpliciter enuntiandum; nec mutandum
quidquam. nam Douza noster frustra hic ac-
stuabat. Elegans est locutio, qua significa-
bant rei alicujus florem pristinum ita conci-
disse, ut omnino perisse videretur, ac pro-
inde sollicitè quaesitum vix aut ne vix qui-
dem reperiri. Cicero Accus. 3. in Verr. C. 18.
Aetnensis vero ager, qui solebat esse cultissimus,
& quod caput est rei frumentariae, campus
Leontinus, cujus antea species haec erat, ut,
cum oblitum vidisses, annonae caritatem non ve-
rerere, sic erat deformis atque horridus, ut in
uberrima Siciliae parte Siciliam quaereremus.
Pro Milone C. 1. Tamen haec novi judicii no-
va forma terret oculos: qui, quocumque inci-
derunt, veterem consuetudinem fori, & pristi-
num morem judiciorum requirunt. Ibi vetus
erat glossema, minime vident. Seneca Epist.
91. *Quis hoc credat, ubique armis quiescenti-*
bus, Lugdunum, quod ostendebatur in Gallia,
quaeri? Florus L. 1. C. 16. Hos tamen quin-
quaginta annis per Fabios & Papirios patres, eo-
rumque liberos, ita subegit ac domuit, ita rui-
nas ipsas urbium diruit, ut hodie Samnium
in ipsa Samnio requiratur. Manilius L. 1. v.
412.

Ipsius hinc Mundi templum est, victrixque
soluis

Ara niset sacris, vastos cum Terra gigantes
In coelum furibunda tulit. Tunc Dii quoque
magnos
Quaesivere Deos.

Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
 Nemppe Amor in parva te jubet esse casa,
 Felices olim, Veneri quum fertur aperte
 30 Servire aeternos non puduisse Deos.

Fa-

Lucanus L. 9. v. 965.

*Circuit exustae nomen memorabile Trojae,
 Magnaque Phoebei quaerit vestigia muri.
 quae vestigia in altissimis ruinis aegre reperiebantur.* Papinius L. 4. Theb. v. 704.

*deceptum margine ripae
 Stat pecus, atque amnes quaerunt armenta
 natatos.*

Hinc revocanda vetus scriptura apud Naso-
 nem L. 2. Metam. v. 239.

*tum Nymphae passis fontesque lacusque
 Dessevere comis. quaerit Boeotia Dirceam,
 Argos Amymonem, Ephyre Pirenidas undas.*

nimirum hi fontes exaruerant toti, incendio illo Phacihonae. Hodie legimus, *quaeritur Boeotia Dirceam*; & minus recte, & minus venuste. Iterum Papinius L. 2. Achill. v. 210. quo loco ferox puer, acceptis ab Ulyssae armis, prodit sexum eminentum:

*Inmanisque gradu, ceu protinus Hectora poscens,
 Stat medius trepidante domo. Peleia virgo
 Quaeritur, ast alia plangebatur parte relictos
 Deidamia dolos.*

Petronius Specim. Bell. Civ. v. 24.

*ut fuga mobilis aevi
 Circumscripta mora properantes differat annos,
 Quaerit se natura, nec invenit.*

deinde v. 265.

*Sentit terra Deos, mutataque sidera pondus
 Quaesivere suum.*

Janus Vitalis, recentior poeta, sed boni commatis:

*Qui Romam in media quaeris novus advena
 Roma,*

Et Romae in Roma nil reperis media.
 Verit Gallice Joachimus Bellajus Antiq. Rom. Son. 3. id quod videtur ignorasse Jo. Freinshemius in notis ad verba Flori laudata, Bellajum citans ut auctorem.

27. DELOS UBI NUNC PHOEBE TUA EST] Emphasis est in voce tua. Cicero Accus. 1. in Verr. C. 17. *Delum venit. ibi ex sano Apollinis religiosissimo noctu clam sustulit signa pulcherrima atque antiquissima, eaque in onerariam navem suam conjicienda curavit. Postridie cum fanum spoliatum viderent ii, qui Delum incolabant, graviter ferebant. Est enim tanta apud*

eos ejus sani religio atque antiquitas, ut in eo loco ipsum Apollinem natum esse arbitrentur. Accus. 5. C. 72. *Teque, Latona, & Apollo, & Diana, quorum iste Deli non fanum, sed, ut hominum opinio & religio fert, sedem antiquam, divinumque domicilium nocturno latrocinio atque impetu domicilavit.* Callimachum vide Hymno in Delum.

27. UBI DELPHICA PYTHO] Est Phocidis oppidum apud Parnasum, quod alio nomine Delphi appellabatur. auctor Paufanias in Phocicis, sive L. 10. Cyllenius perperam exposuit de Pythone serpente, quem Apollo sagittis confecit. explosus propterea ab Jano Parrhasio Comm. in Claudian. L. 2. de Raptu Proserp. v. 22. Meminit hujus oppidi Lucanus L. 5. v. 134.

*mutato Parnases hiatus
 Conticuit, pressitque Deum: seu spiritus istas
 Desistit fauces, mundi que in devia versum
 Duxit iter: seu barbar. ca quum lampate Pytho
 Arsit, in immensas cineres abiere cavernas,
 Et Phoebi tenuere viam.*

Vides poetam loqui de Delphis a Brenno crematis.

28. NEMPE AMOR IN PARVA TE JUBET ESSE CASA] Ovidius L. 2. Art. Amat. v. 240.

*Cynthiae Admeti vaccas pavisse Pheraeas
 Fertur, & in parva delituisse casa.*

29. VENERI QUUM FERTUR APERTE] Membranae temporum posteriorum non semper utuntur diphthongis. Itaque cogitare possis *apertae* hic ab antiquo fuisse. (& sic habet meus primus) nam sane Venus *aperta* opponitur *furtivae*. Noster L. 1. Eleg. 9. v. 57. *Nota Venus furtiva mihi est.* Naso L. 1. Art. Amat. v. 275.

*Utque viro furtiva Venus, sic grata puellae.
 qui & apertum facit Cupidinem* L. 1. Amor. Eleg. 10. v. 15.

Et puer est nudus Amor. sine sordibus annos,

Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.

Sed nostrum video *aperte* posuisse pro eo quod est *palam*, in *opertulo*. sic paullo inferius ponitur iterum v. 43. neque ibi, quin sit adverbium, dubitari potest.

Fabula nunc ille est. sed cui sua cura puella est,
 Fabula sit, mavult, quam sine amore Deus.
 At tibi dura Ceres, Nemefin quae abducis ab urbe,
 Perfolvat nulla femina terra fide.

35 Et tu, Bacche tener, jucundae confitor uvae,
 Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.

Haud

31. SED CUI SUA CURA PUELLA EST]
 forte cara. Sic infra L. 3. Elcg. 2. initio:

*Qui primus caram juveni, carumque puellae
 Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.*

33. AT TIBI DURA SEGES] Utrumque
 hunc versiculum verlarunt viri praeclari,
 numquam tamen efficere potuerunt, ut sen-
 sum aliquem commodum elicerent. Recte
 autem vidit Nic. Heinsius, scribendum esse,
At tibi dura Ceres. ita enim convenit opti-
 me cum Baccho, qui proxime subsequitur.
 Quos Deos & alibi conjunxit noster Albius.
 Sic initio hujus libri:

*Bacche veni, dulcisque tuis e cornibus uva
 Pendeat: & spicis tempora cinge Ceres.*

L. 4. Carm. 1. §. 163.

Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve.
 Maro L. 1. Geor.

vos o clarissima mundi

*Lumina, labentem caelo quae ducitis annum,
 Liber & alma Ceres.*

35. ET TU BACCHE TENER] Pueriliter
 peccant nostri artifices, qui Bacchum fingunt
 & pingunt enormiter obesum ac pin-
 guem, cum prominente aqualiculo. Tene-
 rum ac gracilem, vultu puerili, vel paene
 puellari temper fecerunt antiqui. Talis con-
 spicitur in Antiquitatibus Jani Jacobi Boiffar-
 di T. 3. p. 149. in Musaeo Romano Michaëlis
 Angeli Causei de la Chaussée, Sect. 2. num.
 2. 4. in nummo Zacynthiorum apud Jaco-
 bum Sponium Itiner. T. 1. Tabula 2. N. 1. &
 in aliis plurimis vetustatis monumentis. Sic
 & poetæ; quibus in historia Deorum adcre-
 dere omnino oportet. Pauca de multis felig-
 gemus. Naso L. 1. Art. Amat. §. 189.

*Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bac-
 che, fuisti,*

Cum timuit thyrso India victa tuos!

L. 3. Metam. §. 553. ex Penthei persona:

At nunc a puero Thebae capientur inermi:

*Quem neque bella juvant, nec tela, nec usus
 equorum;*

Sed madidus myrrha crinis, mollesque coronae,

Purpuraque, & pictis intextum vestibibus aurum.
 ibidem in alia fabella, §. 607.

*Adsumus, en, inquit sociorum primus Opheltes:
 Utque putat, praedam deserto nactus in agro,
 Virginea puerum ducit per litora forma.*

L. 4. Metam. §. 20. in hymno mulierum The-
 banarum:

*Tu puer aeternus, tu formosissimus alto
 Conspiceres caelo: tibi, cum sine cornibus adstas,
 Virgineum caput est.*

Seneca Oedip. §. 408.

Huc adverte favens virgineum caput.

tum paucis interjectis, §. 418.

*Qualis iratam metuens novercam
 Creveras falsos imitatus artus,
 Crine flaventi simulata virgo,
 Lutea vestem retinente zona.*

in Lusibus liberis, Carm. 36.

Trabitque Bacchus virginis tener formam.

Isidorus L. 8. Etymol. C. 11. idem Liber mu-
 liebri & delicato corpore pingitur. Et ante Isi-
 dorum Eusebius Pamphili L. 1. Chronic. p.
 17. *Pingitur vero Liber muliebri & delicato cor-
 pore, propter mulieres in suo exercitu militan-
 tes: nam pariter ad arma viris feminas allege-
 bat, ut Philochorus loquitur in secundo Atti-
 dis libro.* Sed mittamus artifices, saepe inli-
 teratos, & exemplis praecontium peccantes.
 In poeta vero quis ferat hunc stuporem? Tam-
 en in cultissima Gallorum gente existit
 haud ita pridem poeta non proletrarius, Cal-
 vidii Leti personam indutus, qui plebis in-
 doctae errorem erraret, L. 2. Callipadaeae,
 §. 4.

*Ipse pater saturo turgens abdomine Bacchus
 Saltat; & effuso redolentia pocula vino,
 Inversaesque jacent paterae.*

36. TU QUOQUE DEVOTOS, BACCHE, RE-
 LINQUE LACUS] devotos, Baccho dedicatos,
 inquit Lusitanus interpres. Dixisset, diris-
 defixos, atque irae divinae efficaciam non va-
 ne sensuros. Hoc enim precatur poeta ama-
 tor, ut ne sit messis ulla, neve ulla vindem-
 mia. Maro L. 1. Aen. §. 712.

Præ-

Haud impune licet formosas tristibus agris

Abdere: non tanti sunt tua musta, pater.

O valeant fruges. ne sint modo rure puellae,

40 Glans alat, & prisco more bibantur aquae.

Glans aluit veteres, & passim semper amarunt.

Quid nocuit, fulcos non habuisse fatos?

Tum

*Præcipue infelix pesti devota futurae
Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo
Phoenissa.*

Horatius L. 3. Od. 4. v. 27.

*Non me Philippis versa acies retro,
Devota non exstinxit arbos.*

Epod. 16. v. 9.

*Impia perdemus devoti sanguinis aetas.
loquitur de urbe Roma, bellis civilibus ad
ultimam perniciem adacta. Naso Epist. Hypsi-
pylae, ipso fine:*

*Haec ego conjugio fraudata Thoantias oro.
Vivite devoto nuptaque virque toro.*

Accedit relinquendi verbum grave atque omni-
nosum & infelix. Nam quae Dii reliquif-
sent, ea stare haud quaquam posse arbitra-
bantur.

40. GLANS ALAT, ET PRISCO MORE BI-
BANTUR AQUAE] Hunc ajunt primum primo-
rum hominum fuisse victum. Idcirco fama
erat, terram tunc tulisse fructus sponte sua
provenientes, quod videbis apud Nasonem
L. 1. Metam. v. 101. Lucretius L. 5. v. 938.

*Quod sol, atque imbres dederant, quod terra
crearat*

*Sponte sua, satis id placabat pectora donum.
Glandiferas inter curabant corpora quercus
Plerumque.*

Deinde v. 946.

*At sedare sitim fluvii fontesque vocabant:
Ut nunc montibus e magnis decursus aquarum
Claricitat late sitientia saecula ferarum.*

Sapientissimus Boëtius L. 2. Consol. Philof.
Carm. 5.

*Felix nimium prior aetas,
Contenta fidelibus arvis,
Nec inertis perdita luxu;
Facili quae sera solebat
Sejuncta solvere glande.
Non Bacchica munera norant
Liquido confundere melle,
Nec lucida vellera Serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres,*

*Potum quoque lubricus amnis,
Umbras altissima pinus.*

addit denique:

*Utinam modo nostra redirent
In mores tempora priscos!*

Sed hoc, credo, referri debet ad simplicita-
tem innocuam temporum primorum, quum
nec navigarent homines, nec quaestus causa
mercaturam exercerent, nec ferro atque ar-
mis in mutuam perniciem desaevirent; non
autem ad glandis pastum, & crudae aquae
potum. Quod esse brutorum potius, quam
hominum ratione praedictorum, merito cen-
sebat elegantissima Sulpicia, Sat. v. 12.

*Dic mihi Calliope, quidnam pater ille Deorum
Cogitat? an terras & patria saecula mutat,
Quasque dedit quondam morientibus eripit
artes?*

*Nosque jubet tacitos, & jam rationis egenos,
Glandibus & purae rursus procumbere lym-
phae?*

Ridet & Arnobius L. 2. ut saecula imitemur
antiqua, ex cinere caldo glandes, aut ex ramis
agrestibus bacculae. Potio autem vini sit prorsus
incognita, nec sedandae aliud admoveatur
siti, quam liquor purus e fontibus, calore ignis
intactus, & si feri potis est, manibus sub-
ministratus cavis.

41. PASSIM SEMPER AMARUNT] promiscua
venere usi sunt, nullo certo foedere amo-
ris, nullaque invidia. Plinius L. 5. C. 8.
Garamantes matrimoniorum exsortes, passim
cum feminis degunt. Secundus noster Juliae
Eleg. 7.

Passim communes exercebantur amores

Omnibus, & proprii nescius orbis erat.

Id nostrates venuste efferunt, in t. horderd.
Sed hoc jam olim Douza notavit. Voculac
passim talis notio est apud Justinum L. 43.
C. 1. Ob cujus exempli memoriam cautum
est, ut Saturnalibus exaequato omnium jure pas-
sim in convivis servi cum dominis recumbant.
Hinc passalis, adjectivum vetus atque ele-
gans, apud Pompejum Festum: Passales &

oves

Tum quibus adspirabat amor, praebebat aperte
Mitis in umbrosa gaudia valle Venus.

- 45 Nullus erat custos, nulla exclusura volentes
Janua. si fas est, mos, precor, ille redi.
Ducite. ad imperium dominae fulcabitur agros.
Non ego me vinclis verberibusque nego.

oves & gallinae appellantur, quod passim pascuntur.

42. QUID NOCUIT, SULCOS NON HABUISSE SATOS] in uno Statii legebatur, *Quis docuit, sulcos non habuisse satos?* quod non possum probare. Recte sulcos satos dixit. Festus: *Sulci appellantur, quae ararum ducitur, vel sationis faciendae causa, vel urbis condendae.* Varro L. 1. de Re Rust. C. 29. *Qua ararum vomere lacunam striam fecit, sulcus vocatur. Quod est inter duos sulcos elata terra, dicitur porca, quod ea seges frumentum porricit.* Noster L. 4. Carm. 1. §. 134.

*Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
Horrea.*

Macrobius L. 2. in Somn. Scip. C. 10. *Cumque rudes primum homines, & incuria silvestri non multum a ferarum asperitate dissimiles, meminere vel fabuletur antiquitas: tradatque nec hunc eis, quo nunc utimur, victum fuisse, sed glande prius & baccis altos, sero sperasse de sulcis alimoniam.* Ad illum victum amator noster redire optat. Satin' ex animi sui sententia?

45. VOLENTES] in nonnullis est dolentes: minus recte. Sed de eo errore jam monuimus ad Propert. L. 3. Eleg. 2. §. 17.

I V.

HIC mihi servitium video, dominamque paratam.
Jam mihi libertas illa paterna vale.

Ser-

I. HIC MIHI SERVITIUM VIDEO] Differt servitium nonnihil a servitute: sed usus hanc sustulit differentiam. Charisius Sospater L. 1. Inlit. Gramm. *Servitium multitudo est servorum, servitus conditio serviendi. Sed veteres indifferenter servitium, & pro servitute posuerunt.* Servitio enixae tulimus, *Virgilius in tertio.* Cornelius Fronto lib. de Different. Vocabul. *Servitus est sub domino: servi patientia servitium facit.* Paria habet Beda, Charisium secutus, lib. de Orthograph. p. 2346. Et vere sic statuerunt Magistri. Noster hujus libri Eleg. 1. §. 41.

*Illi etiam tauros primum docuisse feruntur
Servitium.*

Propertius meus L. 2. Eleg. 16. §. 20.

*Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
Posses servitium mite tenere tuum.*

Papinius L. 2. Silv. 2. §. 109.

*Sis felix tellus dominis ambobus in annos
Mygdonii, Pylisique senis; nec nobile mutes
Servitium.*

Silius L. 13. §. 884.

*Proh quanto levius mortalibus aegra subire
Servitia, atque hiemes, aestusque, fugamque,
fretumque,*

Atque famem, quam posse mori!

Et ut isti servitium posuerunt pro servitute, sic versa vice servitutem pro servitio, sive pro multitudine servorum, Horatius L. 2. Od. 8. §. 18.

*Adde, quod pubes tibi crescit omnis,
Servitius crescit nova: nec priores
Inpiae testum dominae relinquunt,
Saepe minati.*

I. DOMINAMQUE PARATAM] in nostro tertio, *dominamque paravi.* id quod nullo modo accedit ad pondus participii. quae enim sunt parata, ea praesto sunt, & in manibus, ut dicitur. Terentius Andr. Act. 2. Sc. 1. §. 16.

*Quid tibi videtur? adeon' ad eum? B. Quid
ni? si nihil impetres,
Ut te arbitretur sibi paratum moechum, si il-
lam duxerit.*

H h

Heau-

Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
 Et numquam misero vincla remittet Amor.
 5 Et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit.
 Uror. io remove, faeva puella, faces.
 O ego ne possim tales sentire dolores,
 Quam mallet in gelidis montibus esse lapis!
 Stare vel infans cautes obnoxia ventis,
 10 Naufraga quam vasti tunderet ira maris!
 Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est:
 Omnia jam tristi tempora felle madent.
 Nec profunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
 Illa cava precium flagitat usque manu.

15 Ite

Heautont. Act. 2. Sc. 3. *Ÿ.* 115.

*Hic si quid nobis forte adversi evenerit,
 Tibi erunt parata verba, huic homini verbera.*
 Adolph. Act. 5. Sc. 3. *Ÿ.* 6.

em tibi,

*Rescivit omnem rem: id nunc clamat. illicet.
 Paratae lites.*

10. NAUFRAGA QUAM VASTI TUNDERET
 UNDA MARIS] Magis poetice *ira maris* habebat Statii Florentinus. Et nos ita vidimus in excerptis codicis Colbertini: & in libro Thuaneo Nic. Heinsius. quem tu consule Not. in Ovid. L. 11. Metam. *Ÿ.* 729.

12. OMNIA NAM TRISTI TEMPORA FELLE
 MADENT] Male ratiocinatur; quod videbis, si ita collegeris: Quia nullum vitae meae tempus caret amaro felle tristitiae, ideo fit ut dies sit amarior nocte. Quo quid puerilius? Mihi certum est, *nunc* fuisse a poetae manu, non vero *nam*, repetitione nec in-suavi, neque apud puras aures insolente, & (quod caput est) sensu rectissimo. Exemplum habemus hoc ipso libro, Eleg. 7. *Ÿ.* 33.

*Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita
 fingit,*

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.

Tunc tibi, lena, precor diras.

Juvat conjecturam meam non leviter codex Angeli Colorii, in quo *jam* scriptum exstat, recte Nicolao Heinsio in Excerptis Italicis. Sed & *jam* habent Lipsii excerpta, quae manu sua adcurate descripsit pater Douza. Et quamquam mea mihi conjectura nonnihil blanditur, malo tamen prisca libris accedere, ut *jam* legatur. Eodem modo peccatum

fuit L. 1. Eleg. 4. *Ÿ.* 34. *Madere* autem est verbum copiae plenae atque uberis, translatum ab re infectoria. Lucretius L. 4. *Ÿ.* 796.

Scilicet arte madent simulacra, & docta vagantur,

Nocturno facere ut possint in tempore ludos?

Maro in Caralectis, Carm. 7.

Scholasticorum natio madens pingui.

Horatius L. 3. Od. 21. *Ÿ.* 9.

Non ille, quamquam Socraticis madet

Sermonibus, te negliget horridus.

Jocose Plautus *madide madere* eum dixit, qui esset probe vino saburratus, Pseudol. Act. 5. Sc. 2. *Ÿ.* 7.

*Mollior siste nunc me, cave ne cadam: non
 vides me, ut madide madeam?*

13. NEC PROSUNT ELEGII] Vidi qui huc traherent ista Horatii, L. 1. Od. 33.

Albi, ne doleas plus nimio, memor

Inmitis Glyceræ: neu miserabiles

Decantes Elegos, cur tibi junior

Laesa praeniteat fide.

Sed Nemesis non potest fuisse eadem quae Glyceræ. Cujus quidem Glyceræ memoria quum apud Albiu nostrum nusquam reperitur, haud vano argumento colligebat Torrentius, multa elegantissimi poetae carmina desiderari. Sane magnam Horatium inter ac nostrum equitem amicitiam intercessisse, liquet ex illius Epistola quarta L. 1. Tamen in his Albianis, quae nunc habemus, Venufini poetae memoria est omnino nulla. temporum, opinor, injuria; non negligentia aut tepore amoris Albiani. Ceterum in verbis Horatii *junior*em Torrentius non de acta-

te

- 15 Ite procul Musae, si nil prodestis amanti,
 Non ego vos, ut sint bella canenda, colo.
 Nec refero Solisque vias, & qualis, ubi orbem
 Complevit, versis Luna recurrit equis.
 Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
- 20 Ite procul Musae, si nihil ista valent.

At

te intelligebat, sed de amoris obsequio. Id quod Dacrius secutus (sed sic, ut velit videri ipse excogitasse) vertit, *ne faites point d'Elegies plaintives sur ce que cette infidele vous presere un nouveau venu*. Dacrius adhaesit fideliter interpres Harleimensis. Significationem junioris tam novam atque insolentem ut acciperemus, exemplis opus erat atque auctoritatibus bonorum scriptorum. At vero ipse Horatius *junioem* numquam aliter posuit, nisi respectans ad aetatem. L. 3. Od. 6. *ŷ. 25.*

*Mox juniores quaerit adulteros
 Inter mariti vina.*

L. 1. Epist. 17. *ŷ. 16.*

utrius horum

Verba probes, & facta, doce: vel junior audi,

Cur sit Aristippi potior sententia.

L. 2. Epist. 1. *ŷ. 44.*

Iste quidem veteres inter ponetur honeste,

Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.

Neque illi, qui aliter statuunt, in omni Latinitate exemplum reperient ullum, quo suam tueantur sententiam. In tantas angustias redigantur necesse est, qui poetam nostrum Hirtio & Panfa Coff. natum adfirmant, nec nisi quatuor ac viginti annos vixisse autumant, pravi aetatum finitores. Latine vero ille, qui ejecto vetere amatore factus est potior, dicitur *novus*. Horatius L. 1. Od. 36. ipso fine:

Omnes in Damalim putres

Deponent oculos: nec Damalis novo

Divelletur adultero,

Lascivis hederis ambitiosior.

Plautus Afin. Act. 1. Sc. 3. *ŷ. 31.*

Vult placere sese amicae, vult mihi, vult pedisequae,

Vult famulis, vult etiam ancillis: & quoque catulo meo

Subblandiitur novus amator, se ut quom vident, gaudeat.

Ovidius L. 3. Art. Amat. *ŷ. 560.*

Hic rudis, & castris nunc primum notus Amoris,

Qui tetigit thalamos praeda novella tuos.

Calpurnius Eclog. 3. *ŷ. 9.*

Lycidan ingrata reliquit

Phyllis, amatque novum post tot mea munera Mopsum.

Secundus noſter L. 2. Eleg. 8.

Qui dedit, hunc veteres inter fastidit amantes;

Qualis in everſa ſtat vetus aede deus.

Qui modo dat, nimium novus est, neque dignus, ut illis

Praeferat hunc, junxit quos sibi prisca fides.

Atque ita in aliis etiam rebus loquebantur.

Cicero Dial. de Amicit. C. 19. *Exſiſtit autem hoc loco quaedam quaestio ſubdifficilis: numquando amici novi, digni amicitia, veteribus ſint anteponendi, ut equis vetulus teneros anteponere ſolemus. — Atqui in ipſo equo, cujus modo mentionem feci, ſi nulla res impediatur, nemo eſt, qui non eo, quo conſuevit, libentius utatur, quam intracſiato, & novo.*

14. ILLA CAVA PRECIUM FLAGITAT USQUE MANU] Hic erat geſtus pecuniam efflagitantium. Intellige, puellam avaram, interea dum ei amator ſuus blanditias dicit, nihil reſpondiſſe, ſed dejectis oculis cavam manum oſtendiſſe, interpretem meretriciae proccacitatis. Suetonius Veſpaſ. C. 23. *Nuntiantis legatos, decretam ei publice non mediocriſ ſummae ſtatuaſ colofſeam, juſſit, ut continuo ponerent, cavam manum oſtentans, & paratam baſim dicens.* Hoc & Achilles notavit. Plura & meliora magnus Caſaubonus ad Sueton. Auguſt. C. 91. & Theodoruſ Marciliuſ ad Veſpaſian. verbis laudatiſ. Ceterum hanc Nemeſim rapacem fuiſſe, ac ſpoliaticrem, multis locis conqueritur noſter poeta.

15. SI NON PRODESTIS AMANTI] Pentameter proxime ſequens incipit a voce non, odioſa vicinitate. Itaque amplector ſcripturam codicis Florentini, *ſi nil prodeſtis*. ea eſt apud Achilleum.

At mihi per caedem, & facinus sunt dona paranda;

Ne jaceam clausam flebilis ante domum.

Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.

Sed Venus ante alios est violanda mihi.

25 Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem

Dat mihi: sacrilegas sentiat illa manus.

O pereat quicumque legit viridesque zmaragdos,

Et niveam Tyrio murice tinguit ovem.

Hic dat avaritiae stimulos: hinc Coa puellis

30 Vestis, & a Rubro lucida concha mari.

Hacc

21. PER CAEDEM ET FACINUS] Est quasi formula solennis. Cicero Agrar. 3. C. 4. Num quis vestrum ad vim, ad facinus, ad caedem accommodatus est? nemo. Agrar. 2. C. 28. quinque hominum millibus ad vim, facinus, caedemque deletis, locus, atque urbs, quae bellum facere atque instruere possit, quae-

ritur. 23. AUT RAPIAM SUSPENSAM FOCIS INSIGNIA SACRIS] Alia scriptura est in pluribus libris, sacris insignia fanis. Sed hanc Scaliger interpolatitiam vocat. Vocet sane: nos Ciceronem auctorem habemus, sponforem non malum. Ita ille Accus. 1. in Verr. C. 20. Qua de re Charidemum Chium testimonium priore actione dicere audistis: sese, cum esset trierarchus, & Verrem ex Asia decedentem prosequeretur, jussu Dolabellae fuisse una cum isto Sami: seseque tum scire spoliatum esse sanum Junonis, & oppidum Samum. — Hoc dico, nullum te Aspendi signum, Verres, reliquisse: omnia ex fanis, ex locis publicis, palam, spectantibus omnibus, plostris evecta asportataque esse. — Pergae sanum antiquissimum & sanctissimum Dianae scimus esse. id quoque a te nudatum ac spoliatum esse: ex ipsa Diana, quod habebat auri, detractum atque ablatum esse dico. Et L. 3. de Offic. C. 23. Quid, si pater sana expilet, cuniculos agat ad aerarium: indicetne id magistratibus filius? Valerius Flaccus L. 7. §. 48.

Cur, age, non templis sacrata avellere dona
Omnibus, atque ipsas gremiis abducere natas,
Praedo, libet?

27. VIRIDESQUE SMARAGDOS] Recte monuit Statius, in veteribus monumentis semper scribi zmaragdos. Vide notata nobis ad L. 1. Eleg. 1. §. 51. Sed ea est temporis no-

stri socordia, ut vetus ac vera scribendi ratio, quam orthographiam vocamus, pronugarum ludo derideatur. Quid enim haec προς τ' ἀφισα? Et quantos viros has tricas libenter nescire credis? Zmaragdi praecipue commendantur a virore. Plinius L. 37. C. 5. Nullius coloris adspectus jucundior est. Nam herbas quoque virentes frondesque avide spectamus. Zmaragdos vero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis viret. Praeterea soli gemmarum intuitu oculos implent, nec satiant. Quin & ab intentione alia obscurata, adspectu zmaragdi recreatur acies. &c. Lucretius L. 2. §. 805. de pluma colli columbini:

Namque alias fit, uti claro fit rubra pyropo:
Interdum quodam sensu fit, uti videatur
Inter caeruleum virideis miscere zmaragdos.

L. 4. §. 1122.

Scilicet & grandes viridi cum luce zmaragdi
Auro includuntur.

videlicet ad delicias mulierum damnosas.
Horatius L. 1. Sat. 2. §. 80.

Nec magis huic inter niveos viridesque lapillos
(Sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum est
femur, aut crus

Rectius.

L. 1. Epist. 10. §. 19.

Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?

Quamquam hoc alii ad marmor Numidicum referunt, quo marmore pavimenta sua sternebant proceres Romani.

29. HIC DAT AVARITIAE CAUSSAS, ET COA PUELLIS VESTIS] Haec sunt mendosa, neque satis inter se cohaerent. Noster secundus non caussas habet, sed stimulos: atque ita complures Statiani, & Colbertinus, & Pa-

Haec fecere malas. hinc clavim janua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.

Sed

sane, atque apertius. Ea vox in omni affectione animi locum habet. Cicero Orat. pro Coelio C. 5. *Erant apud illum illecebrae libidinum multae: erant etiam industriae quidam stimuli, ac laboris.* Propertius L. 3. Eleg. 17. *Ÿ. 10.*

*Quam possit vestros quisquam reprehendere cur-
sus,*

Et rabidae stimulos frangere nequitiae.

Ovidius L. 1. Metam. *Ÿ. 244.*

*Dieta Jovis pars voce probant, stimulosque
frementi*

Adjiciunt.

Maro L. 3. Geor. *Ÿ. 209.* (qui nobis unus pro trecentis esto)

Sed non ulla magis vires industria firmat,

*Quam Venerem & caeci stimulos avertere a-
moris.*

L. 6. Aen. *Ÿ. 101.*

eo frena furenti

Concutit, & stimulos sub pectore versat Apollo.

L. 7. *Ÿ. 405.*

*Talem inter silvas, inter deserta ferarum,
Reginam Alecto stimulis agit undique Bacchi.*

L. 9. *Ÿ. 718.*

*Hic Mars armipotens animum viresque Latinis
Addidit, & stimulos acris sub pectore vertit.*

L. 11. *Ÿ. 337.*

*Tum Drances idem insensus, quem gloria
Turmi*

*Obliqua invidia stimulisque agitabat amaris.
ibidem Ÿ. 452.*

Extemplo turbati animi, concussaque volgi

*Pectora, & arreptae stimulis haud mollibus irae.
& Ÿ. 728.*

*Tyrrhenum genitor Tarchonem in proelia saeva
Suscitat, & stimulis haud mollibus injicit iras.*

Pergamus. Pro *Hic* pronomine malebat Douza adverbium *Hinc*, inducto commate post *to caussas*. Heinsius *Sic* conjiciebat. Sed scribendum videtur,

*Hic dat avaritiae stimulos: hinc Coa puellis
- Vestis.*

Hic, profusus voluptatis emtor: *hinc*, ab hoc Venereo mercatore. Noli putare hoc meum esse somnium. *hinc Coa* liquidis literis exaratum est in duobus Anglicanis.

30 E RUBRO LUCIDA CONCHA MARI]
Prisca editiones a rubro habent. Vere. Ovidius L. 2. Amor. Eleg. 6.

*Pfittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
Occidit.*

Livius L. 34. C. 9. *Jam tunc Emporiae duo oppida erant, muro divisa. Unum Graeci habebant a Phocaea: alterum Hispani.* Atque ita scribendum opinor in Propertio, L. 3. Eleg. 11. *Ÿ. 6.*

Et venit a Rubro concha Erycina salo.

nunc e rubro circumfertur: & nos obliti fuimus monere, neque enim omnibus horis sapimus. Vide de hac enallage praepositionis Danielem Vechnerum L. 1. Hellenolex. C. 6.

31. HAEC FECERE MALAS] avaras, rapaces, perjuras. Terentius Heautont. Act. 2. Sc. 2. *Ÿ. 4.*

*Vereor ne mulier me absente hic corrupta sit,
Concurrunt multae opiniores, quae mihi ani-
mum exangeant:*

*Occasio, locus, aetas, mater, cujus sub im-
perio est, mala;*

Cui nihil jam praeter precium dulcest.

31. HINC CLAVIM JANUA SENSIT] Ita haec citavit Charisius L. 1. Instit. Gramm. p. 101. Unde adparet perperam legi *clavem*, & *sensit*.

32. ET COEPISTI CUSTOS LIMINIS ESSE CANIS] sic olim Acrisius filiam suam Danaen servare instituit. Horatius L. 3. Od. 16.

*Inclusam Danaen turris aenea,
Robustaeque fores, & vigilans canum
Tristes excubiae munierant satis
Nocturnis ab adulteris.*

Deinde scortilla canes in foribus habuerunt, qui essent pettui ostiarii. Huc adludit Phronesium Plautina, Trucul. Act. 2. Sc. 4. *Ÿ. 1.* Dinarchum adloquens amatorem:

*Num tibi nam, amabo, janua est mordax mea
Quo introire metuas, mea voluptas?*

Vide notata nobis ad L. 1. Eleg. 7. *Ÿ. 32.* Festivum est epitaphium canis, a muliere non rustica enutriti, apud Joachimum Bellajum:

Latratus fures excepti, mutus amantes:

Sic placui domino, sic placui dominae.

Italice sic habet: neque enim est ab auctore Bellajo:

Latrai a' ladri, a' gli amanti tacqui:

Onde a' Messere ed a' Madonna piacqui.

Dicitur autem exstare prope Bononiam in villa quadam suburbana. Talis caniculae historia est oppido tragica in Novellis Sereniffi-

- Sed precium si grande feras, custodia victa est:
 Nec prohibent claves, & canis ipse tacet.
 35 Heu quicumque dedit formam caelestis avarae,
 Quale bonum multis addidit ille malis!
 Hinc fletus, rixaeque sonant. haec denique causa
 Fecit, ut infamis hic Deus esset Amor.
 At tibi, quae precio victos excludis amantes,
 40 Diripiant partas ventus & ignis opes.

Quin

nissimae Margaritae Valesiae Navarraeorum reginae, num. 70.

33. SED PRECIUM SI GRANDE FERAS, &c.] Hinc potuit hausisse Antipater Thessalonicensis, Antholog. L. 7. Epigr. 161.

Ἦν μὲν γὰρ τὸ χάραγμα φέρης φίλος, ὅτε θυρωρός

Ἐν πόσιν, ὅτε κύων ἐν προθύροις δίδεται.

Vertit elegantissimus Muretus, qui & princeps imitationem Albianam observavit:

*Nam precium si grande feras, nec janitor ullus,
 Nec vinculus rigidus stat canis ante fores.*

Neque multum abit Naso Amor. L. 3. Eleg. 8. v. 63.

*Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
 Si dederim, tota cedit uterque domo.*

34. CANIS IPSE TACET] Festive Iena illa Plautina, Afinar. Act. 1. Sc. 3. v. 29.

Is dare volt, is se aliquid posci. nam ubi de pleno promitur,

*Neque ille scit quid det, quid damni faciat.
 illi rei studet:*

Volt placere sese amicae, volt mihi, volt pedisequae,

Volt famulis, volt etiam ancillis: & quoque catulo meo

Subblanditur novus amator, se ut quom videat, gaudet.

36. QUALE BONUM MULTIS ATTULIT IPSE MALIS] Lipsii excerpta habebant *abdedit*; unde Douza *addidit* faciebat. quod integrum in Italicis Heinssii excerptis exstat. *abdedit* quoque est in nostro tertio, & in Colbertino. Sane verbum *addere* saepe ponitur in partem deteriolem. Virgilius L. 1. Geor. v. 129.

Ille malum virus serpentibus addidit atris.

Naso Epist. Briseid. v. 102.

Me quaedam (memini) dominam captiva vocabat:

Servitio, dixi, nominis addis onus.

Vide sis Macrobijum L. 6. Saturn. C. 4. &

J. F. Gronovium in Senec. Herc. Fur. v. 1237. Posses & *abdedit* rescribere ex his ipsis vestigiis, sensu non inconcinno. Sed certior est Douzae emendatio. Tum & *ille*, pro *ipse*, alii codices.

38. UT INFAMIS HIC DEUS ESSET AMOR] Anacolython videri potest, si totum distichon expendas. Mihi aliquando *hinc* legendum, pro *hic*, persuadebat & sensus, & verborum structura. Vidi deinde sic habere unum ex Palatinis Gebhardi, & omnem editionem priscam. Sed neque hoc ipsum satis rectum est. Quid, si scribamus, *ut infamis nunc Deus erret Amor? nunc*, his temporibus, atque his moribus: olim enim fuit aliter. *erret*, aegre tueatur pristinam dignitatem, & vix adeo habeatur pro Deo, qui ludat luto tam vili. Sed arbitrentur doctiores. Ego enim nihil mihi adcredi postulo.

40. ERIPIANT PARTAS VENTUS ET IGNIS OPES] Est in nonnullis *Diripiant*; quomodo noster supra L. 1. Eleg. 7. v. 60.

Attingeris: labentur opes, ut vulnere nostro

Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.

Id sane verbum convenit pulcherrime cum vi atque impetu violenti ignis, a vento vehementer glomerati. qualium incendiorum non infrequens descriptio est apud poetas Latinos. Seneca Med. v. 411.

Non rapidus amnis, non procellosum mare,

Pontusque Coro saevus, aut vis ignium

Adjuta flatu, possit inhibere impetum

Irasque nostras.

ac deinde v. 579.

Nulla vis flammae tumidique venti

Tanta.

Lucanus L. 3. v. 500.

non hasta viris, non letifer arcus,

Telum flamma fuit: rapiensque incendia ventus

Per Romana tulit celeri munimina cursu.

Silius L. 9. v. 605.

raptus-

Quin tua tunc juvenes spectent incendia laeti,
 Nec quisquam flammae fedulus addat aquam.
 Seu tibi mors veniat, neque sit qui lugeat ullus,
 Nec qui det moestas munus in exsequias.
 45 At bona quae, nec avara fuit, centum licet annos
 Vixerit, ardentem flebitur ante rogam.

At-

*raptusque sonoro
 Ignis edax vento per propugnacula fertur.
 Non aliter Pindo Rhod. peve incendia pastor
 Quum jacti, & silvis spatiatur fervida pestis,
 Frondosi ignescunt scopuli, subitoque per alta
 Collucet juga disultans Vulcanius ardor.*
 Virgilius L. 2. Geor. v. 306.

*inde ferutus
 Per ramos victor, perque alta cacumina regnat,
 Et totum involvit flammis nemus, & ruit
 atram
 Ad caelum picea crassus caligine nubem:
 Praesertim si tempestas a vertice silvis
 Incubuit, glomerataque serens incendia ventus.*
 Deinde positas habebat unus Gebhardi, pro
 partas, & Brixiana ac Cyllenii editio. Pro-
 babat Guyetus, & positas exponebat recon-
 ditas. Ridicule. partas intellige corpore quae-
 sitas. Naso L. 3. Amor. Eleg. 8. v. 66.

*O, si neglecti quisquam Deus ultor amantis,
 Tam male quae sitas pulvere mutet opes!*
 Hoc alibi vocat tori reditu census augere pa-
 ternos.

43. SEU VENIAT TIBI MORS, NEC ERIT
 QUI LUGEAT ULLUS] Prioris hemistichii
 rythmum insuavem atque hiulcum qui pa-
 tienter ferunt, eos par est trivialibus Anse-
 rum deliciis vehementer delectari. sed haec
 sunt a librariis. Poeta ipse scripserat, *Seu ti-
 bi mors veniat.* Deinde cum Scaligero ac
 Douza scribe neque sit. est enim imprecantis
 devotio, Ne sit ullus qui mortuam defleat,
 aut munere suo condecoret supremum hono-
 rem. Ita sane postulant praecedentia, *diri-
 piam, spectent, addat.* Erat autem dirum non
 desleri, non lugeri. Imo sine fletu sepultu-
 ram non esse statuebant, docente Servio ad
 L. 6. Aen. v. 325. Quam sint carae manibus
 lacrimae carorum, vide apud Papinium La-
 crimis Etrufci, L. 3. Silv. 3. De his diris nos
 aliquid notavimus ad L. 1. Eleg. 3. v. 8.

44. NEC QUI DET MOESTAS MUNUS IN EX-
 SEQUIAS] Alia scriptura est in nonnullis libris,
Nec qui det moestas manibus exsequias.

quam cur minus probem, in causa est mos
 perpetuus injiciendi in rogam res quasque
 preciosissimas. Quem morem commode in-
 lustravit Joannes Kirchmannus L. 3. de Fu-
 nerib. Roman. C. 5. Proprie *munera* voca-
 bant. Virgilius L. 11. Aen. v. 195.

*Hinc alii spolia occisis derepta Latinis
 Conjiciunt igni; galeas, ensisque decoros,
 Frenaque, ferventisque rotas; pars munera
 nota,*

Ipsorum clipeos, & non felicia tela.
 Valerius Flaccus L. 3. v. 312.

*Vos, age, funereas ad litora volvite silvas,
 Et socios lustrate rogos: date debita caesis
 Munera, quae nostro misisset Cyzicus igni.*
 Nemesianus Eclog. 1. v. 64.

*Felix o Meliboee, vale. Tibi frondis odorae
 Munera dat, lauros carpens, ruralis Apollo.
 Dant Fauni quod quisque valet, de vite ra-
 cemos,*

*De campo cultmos, omnique ex arbore fruges.
 Dat grandaeva Pales spurmantia cymbia lacte,
 Mellia ferunt Nymphae, pictas dat Flora co-
 ronas.*

*Manibus hic supremus honos. dant carmina
 Musae,
 Carmina dant Musae; nos te modulamur
 avena.*

Catullus Carm. 97.

*Multas per gentis, & multa per aequora vectus
 Advenio has miseris, frater, ad inferias:
 Ut te postremo donarem munere mortis.*

45. AT BONA, QUAE NEC AVARA FUIT]
 Commodius distinxit Douza, *At bona quae,
 nec avara fuit.* Mulier (inquit Cyllenius)
 quae pulcra & elegans & venusta fuerit, nec
 rapax. Decepit virum diligentem notio *roõ*
bona; quam melius idem ille Douza inter-
 pretatur ex sententia Catulliani epigramma-
 tis, 106.

Ausilena, bonae semper laudantur amicae:

Accipiunt precium, quae facere institunt.
 Videlicet *bonas* vocat, quae pro cultura hor-
 ti sui nullam exigent mercedem, & copiam.

Atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
 Annua constructo ferta dabit tumulo.
 Et, Bene, discedens dicet, placideque quiescas,
 50 Terraque securae fit super ossa levis.
 Vera quidem moneo: sed profunt quid mihi vera?
 Illius est nobis lege colendus amor.
 Quin etiam sedes jubeat si vendere avitas:
 Ite sub imperium, sub titulumque lares.

55 Quid-

piam faceret etiam nihil adferentibus. Horatius L. 4. Od. 1.

Non sum, qualis eram bonae

Sub regno Cynarae.

Quod quale sit, ipsemet exponit L. 1. Epist. 14. §. 33.

Quem scis immunem Cynarae placuisse rapaci.
 Ceterum hic ipse versiculus, in quatuor voces bisyllabas exiens, ingratum nescio quid & raucum tinnit, neque aures delicatas satis videtur implere.

48. ANNUA CONSTRUCTO FERTA DABIT TUMULO] de fertis annuis ad carorum sepulcra oblati multi multa notarunt. Tu vide Def. Heraldum L. 1. Advers. C. 6. & Jo. Kirchmannum L. 4. de Funer. Roman. C. 3. Haec Albiana ferta de solo apio interpretatur Jo. Baptistia Pius, cunctis aliis & frondibus & floribus exclusis, Annot. Poster. C. 115. In quo quantum fallatur vir bonus, erudite ostendit Hier. Magius, meliorem fato dignus quam qui ab inmani Turca strangularetur, L. 2. Miscell. C. 17. Ego poetam de rosis loqui opinor. In hanc rem, pulcram inscriptionem produxi ad Propertium, L. 1. Eleg. 17. §. 22. Virgilius L. 5. Aen. §. 79.

*Hic duo rite mero libans carchesia Baccho
 Fundit humi, duo lacte novo, duo sanguine sacro,
 Purpureosque jacit flores.*

L. 6. §. 885.

*Purpureos spargam flores, animamque nepotis
 His saltem adcumulem donis, & fungar inani
 Munere.*

Auctor Copae, vetus ac venustus, §. 35.
*Eia, age, pampinea sessus requiesce sub umbra,
 Et gravidum roseo nocte caput strophio,
 Candida formosae decerpens ora puellae.
 Ab pereat, cui sunt prisca supercilia.
 Quid cineri ingrato servas bene olentia ferta?
 Anne coronato vis lapide ista legi?
 Quae deinceps sequuntur apud nostrum, di-*

ligenter inlustrata dedit Jo. Kirchmannus L. 3. de Funer. Roman. C. 9.

52. ILLIUS EST NOBIS LEGE COLENDUS AMOR] Amare me necesse est iis conditionibus, quas illa praescribit. Pulcra locutio. Terentius Heautont. Act. 5. Sc. 2. §. 45.

adulescens quam minima in spe situs erit,

Tam facillime patris pacem in leges conficiet suas.

Sed propius ad rem nostram lena illa Plautina, Afinar. Act. 1. Sc. 3. §. 14.

*Solus ductato, si semper solus, quae postam,
 dabis.*

*Semper tibi promissum habeto hac lege, dum
 superes datis.*

tum deinde §. 81.

AR. Habeo, unde istuc tibi quod possis dem:
sed in leges meas

*Dabo, ut scire possis, perpetuum annum
 hunc mihi uti serviat,*

*Nec quemquam interea alium admittat
 prorsus, quam me, ad se virum.*

CL. *Quin tu si voles, domi servi qui sunt
 castrabo viros.*

*Postremo ut voles nos esse, syngrapham
 facito afferas.*

*Ut voles, ut tibi lubebit, nobis legem
 imponito:*

*Modo tecum una argentum afferto, faci-
 le patiar cetera.*

53. SEDES JUBEAT SI VENDERE AVITAS] Quod est & miserum, & probrosum, id se extemplo velle facere ostendit amator demens. scilicet ut sit, cujus cum deinceps perpetuo poeniteat.

*Ut quondam Marsaeus, amator Originis, ille,
 Qui patrium mimae donat fundumque lavem-
 que.*

Talia & apud Nafonem reperies in Remediis Amorum, & passim apud Comicos. Hoc vero numquam fecerit vir sapiens ac gravis, nisi rebus undequaque perditis, & amissa omni

- 55 Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
 Quidquid & herbarum Thessala terra gerit:
 Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
 Hippomanes cupidae stillat ab inguine equae:
 (Si modo me placido videat Nemesis mea vultu)
- 60 Mille alias herbas misceat illa: bibam.

omni spe salutis. Cicero Philipp. 12. C. 6. L. Pisonis, amplissimi viri, praeclara vox, a te non solum in hoc ordine, Pansa, sed etiam in concione jure laudata est. Excessivum se ex Italia dixit, deos penates & sedes patrias relicturum, si (quod dii omen averterint!) rempublicam oppressisset Antonius.

56. QUIDQUID ET HERBARUM THESSALA TERRA GERIT] Scaliger malebat gerit: nimis profecto antiquariae. Gerere est ferre. Virgilius L. 2. Geor. v. 122.

*Aur quos Oceano propior gerit India lucos,
 Extremi sinus orbis.*

de herbis Thessalicis Lucanum audiamus L. 6. v. 438.

*Thessala quin etiam tellus herbasque nocentes
 Rupibus ingenuit, sensuraque saxa canentes
 Arcanum ferale magos. Ibi plurima surgunt
 Vim factura Deis, & terris hospita Colchis
 Legit in Haemoniis, quas non advexerat, herbas.*

Sed nec sola Thessalia magicas herbas progignebat. Alia, his etiam portentosiora, invenire licet apud Plinium L. 24. C. 17. Quamquam noxter, quod non est insuper habendum, de folis herbis illis loquitur, quae furorem amatorum in sese habere credebantur; atque ideo non citra periculum fumebantur.

57. INDOMITIS GREGIBUS VENUS AFFLAT AMORES] *afflandi* verbum saepe in partem bonam ponitur. Maro L. 1. Aen. v. 591.

*Reslitit Aeneas, claraque in luce refulsit,
 Os humerosque deo similis: namque ipsa decoram*

*Caesariem nato genetrrix, lumenque juventae
 Purpureum, & laetos oculis afflarat honores.*

saepe in partem pejorem; ut hoc loco. Horatius L. 2. Sat. 8. v. ult.

*quem nos sic fugimus ulci,
 Ut nihil omnino gustaremus: velut illis
 Canidia afflasset, pejor serpentibus Afris.*

Columella L. 8. C. 5. ubi de pullis gallina-

ccis: *Longius autem non est permittendum teneris evagari, sed circa caveam continendi sunt, & farina ordeacea pascenti dum corroborentur, cavendumque ne a serpentibus afflentur, quarum odor tam pestilens est, ut interimat universos.* Ceterum greges hic fumi pro armentis, non est cur moneamus. Sic de bubus, equis, elephantis loquuntur optimi quique scriptores.

58. HIPPOMANES CUPIDAE STILLAT AB INGUINE EQUAE] Non libet recoquere quae & prisca & novi auctores de hoc viru tradiderunt, satis inter se diversa. *Hippomanis* vocem ego aequivocam esse arbitror, non nomen aliquod proprium, stricte sumtum, sed substantivum tribus rebus commune, quae in eadem furoris efficaciam convenirent. Videmus enim ea voce notari virus illud, quod equae in libidinem concitatae e locis emittunt; deinde carunculam fici instar in fronte pulli equini primulum cadentis de matre; denique herbam nescio quam in Arcadia, cujus meminit Theocritus in Pharmaceutriis. Neque tamen ignoro, quid in Theocrito mutaverit Salmastius. Sed & ille nactus est suos censores. Ira ut sentirem, perfecit auctoritas viri doctissimi Joannis Pierii Valeriani L. 4. Hieroglyph. C. 24. Quem tu si consulas, ejusque rationes expendas, multa tibi certa erunt, in quibus modo fluctuabas. Sed tanta est temporum nostrorum confidentia, tantusque vetustatis contemptus, ut in his atque aliis in rebus, quae incertae videntur, nec tamen sunt, ad sacram suam anchoram confugiant minuti simioli ac perpusilli, & praeclarissimum quemque scriptorem modo inconstantiae, modo vanitatis, modo mendacii non jam aculent, sed peragant quoque apud iudices sui simillimos, quorum omnis sapientia huc denique redit, Nihil scire velle.

V.

PHOEBE fave; novus ingreditur tua templa sacerdos;
 Huc age cum cithara, carminibusque veni.
 Nunc te vocales inpellere pollice chordas,
 Nunc precor ad laudes flectere verba meas.

5 Ipse

M. Valerius Corvinus Messala duos habuit filios, Marcum & Lucium. quorum Marcus consulatum gessit cum L. Cornelio Lentulo Getulico, A. V. DCCL. Lucius autem per adoptionem datus est genti Aureliae, dictusque L. Aurelius Cotta Messalinus Volufus; factus & ipse consul cum Cn. Cornelio Cinna Magno, A. V. DCCLVII. Cum hoc Lucio magnum amicitiae usum habuit Naso poeta, etiam in exilio. ita enim ostendit ipse L. 3. Pontic. Epist. 2. ubi haec in fine:

*Adde, quod est animus semper tibi mitis;
 & altae*

Indicium mores nobilitatis habet.

Quos Volesus patrii cognoscat nominis auctor;

Quos Numa maternus non neget esse suos:

Adjectivae probent genitiva ad nomina Cottae,

Si tu non esses, interitura domus.

Plinius L. 10. C. 22. ubi de anseribus: *Sed (quod constat) Messalinus Cotta, Messalae oratoris filius, palmas pedum ex his torrere, atque patinis cum gallinaceorum cristis condire reperit. Qui idem scriptor mortem quoque ejus commemorat L. 32. C. 10. Multi podagris quoque admittendas [hirudines, quas sanguifugas vocant] censuere. Decidunt satietate, & pondere ipso sanguinis detractae, aut sale adpersae. Aliquando tamen affixa relinquunt capita, quae causa vulnera insanabilia facit, & multos interimit, sicut Messalinum ex consularibus patriciis, cum ad genus admisisset. Huic ego Lucio, quum in collegium Quindecimvirorum inspicundis libris Sibyllinis cooptaretur, de novo honore hac ipsa Elegia gratulatum fuisse poetam nostrum arbitrabar. Sed decepit me cognomen Messalini; quo cognomine, non minus quam Messalae, cohonestabatur M. Valerius, fratrum major. Vellejus L. 2. C. 112. Felix eventu, forte conatus, prima aestate bellum Messalini opus mandandum est memoriae: qui vir, animo etiam quam gente nobilior, dignissimusque qui & patrem Corvinum habuisset, & cognomen suum Cottae fratri relinqueret, praepositus Illyrico,*

subita rebellione, cum semiplena legione vicefima, circumdatus hostili exercitu, amplius $\frac{xx}{xx}$. hostium sudis fugavitque, & ob id ornamentis triumphalibus honoratus est. Dio quoque, in hujusdem rebellionis historia, semper Valerium Messalinum appellat L. 55. & Tacitus L. 3. Hist. C. 34. Mox Valerius Messalinus, cui parens Messala, ineratque imago paternae saecundiae, respondit. Atque ante hos omnes Ovidius, quem operae fuerit inspexisse L. 2. Pont. Epist. 2. in Fastis Capitolinis ad A. V. DCCL, dicitur M. VALERIUS M. F. M. N. MESSALINVS. Itaque conveniens est, ut hic Marcum intelligamus; praecipue quum ei poeta in fine hujus carminis & consulatum augeretur & triumphum. Quale augurium minori fratri dare, majore praeterito ac neglecto, cujus foret rusticitatis? Erat autem hic honor quindecimviratus, sub principibus, quaedam quasi pollicitatio futuri consulatus. Papinius L. 1. Silv. 2. v. 174.

Hunc & bisenos (sic indulgentia pergat

Praefidis Ausonii) cernes attollere fasces

Ante diem. Certe jam nunc Cybeleia novit

Limina, & Euboicae carmen legit ille Sibyllae.

I. PHOEBE FAVE] Decore orditur ab invocatione Apollinis, omnium vaticiniorum praefidis, in cujus templo Palatino servabantur libri fatales. Suetonius Aug. C. 31. Postquam vero pontificatum maximum, quem numquam vivo Lepido auferre sustinuerat, mortuo demum suscepit, quidquid fatidicorum librorum Graeci Latineque generis nullus vel parum idoneis auctoribus vulgo ferebatur, supra duo millia contracta undique cremavit: ac solos retinuit Sibyllinos: hos quoque dilectu habito: condiditque duobus forulis auratis sub Palatini Apollinis basi. Versiculus hic est adfabre factus, quique pompam & incessum novi sacerdotis ipso numerorum motu pulcre praefigurat.

3.4. NUNC TE VOCALES] Hos binos versiculos pulcre exprefit Seneca Agamemn. v. 322.

- 5 Ipse triumphali devinctus tempora lauro,
 Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.
 Sed nitidus, pulcerque veni. nunc indue vestem
 Sepositam, longas nunc bene pectore comas.
 Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
 10 Victori laudes concinuisse Jovi.

Tu

*Arcus victor pace relata
 Phoebe relaxas;
 Humeroque graves levibus telis
 Pone pharetras; resonetque manu
 Pulsa citata vocale chelys.
 Nil acre velim,
 Magnumque modis in tonet altis:
 Sed quale soles leviorē lyra
 Flectere carmen simplex, lusus
 Cum docta tuos Musa recenset.*

5. IPSE TRIUMPHALI DEVINCTUS TEMPO-
 RA LAURO] Non tantum ipse Deus lauro co-
 ronabatur, sed & omnis supplicum chorus.
 Seneca Agamemn. v. 310.

*Canite, o pubes inclita, Phoebum.
 Tibi festa caput turba coronat:
 Tibi virgineas laurum quatens
 De more comas innuba fundit
 Stirps Inachia.*

7. NITIDUS] Ad cultum universum refer-
 tur. Horatius L. 3. Od. 24. v. 20.

*Nec dotata regit virum
 Conjux, nec nitido fudit adultero.*

& L. I. Epist. 7. v. 83.

ex nitido fit rusticus, atque

Sulcos & vineta crepat mera.

Proprie tamen nitidus dicitur de capillo bene
 pexo atque unguentato. Nofter L. I. Eleg. 8.
 v. 51.

*Illius nitido stillent unguenta capillo.
 Eleg. 9. v. 16.*

Nec nitidum tarda comserit arte caput.

Horatius L. 2. Od. 7. v. 7.

*Cum quo morantem saepe diem mero
 Fregi, coronatus nitentis
 Malabathro Syrio capillos.*

L. I. Epist. 14. v. 32.

Quem tenues decuere togae, nitidique capilli.

Martialis L. 8. Epigr. 77.

*Si sapiis, Assyrio semper tibi crinis amomo
 Splendeat, & cingant florea serata caput.*

8. VESTEM SEPOSITAM] Ad lactos & festos
 dies reservatam. Videndus Homerus Hymn.
 in Apollin. v. 184. & 203. Sulpicia nostra ad

Junonem, infra L. 4. Carm. 6. v. 13.

*Adnue, purpureaque veni perlucida palla.
 Etiam Venus in veste non quotidiana ibat ad
 nuptias inlustriores. Claudianus Epithal. Pal-
 ladii & Celerinae, v. 103.*

at illa

*Fontibus abluitur gelidis, legemque capillo
 Reddit, & ornatum formosae praelisque solutae
 Mira Dioneae sumit velamina telae.*

Dioneam vocat, eo quod hanc ei vestem ma-
 ter Dione ipsa texuisset. Sic & alii Dii, in
 honore & solenni laetitia. Papinius Geneth-
 liaco Lucani, L. 2. Silv. 7. v. 5.

*Ipsi, quos penes est honor canendi,
 Vocalis citharae repertor Arcas,
 Et tu Bassaridum rotator Euan,
 Et Paeon, & Hyantiae sorores,
 Laetae purpureas novate vittas,
 Crinem comite, candidamque vestem
 Perfundant hederæ recentiores.*

Non frustra candidam. Hic enim color potentia
 & honorum index ab omni memoria
 semper habitus fuit. Sed & homines pauper-
 culi aliquid vestium servabant in celebratio-
 nem dierum festorum, vel in adventum ho-
 spitis honoratoris. Ovidius, de Philemone
 & Baucide, L. 8. Metam. v. 655.

*In medio torus est de mollibus ulvis
 Impositus lecto, sponda pedibusque salignis.
 Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo
 Sternere consueverat: sed & haec vilisque le-
 visque*

Vestis erat, lecto non indignanda saligno.

9. SATURNO REGE FUGATO] Notissima fa-
 bella, sed quae philosophis non potuit se
 probare. Macrobius L. I. in Somn. Scip.
 C. 2. Cum veritas argumento subest, solaque
 sit narratio fabulosa, non unus reperitur modus
 per figmentum vera referendi. Aut enim contex-
 tio narrationis per turpia & indigna numinibus
 ac monstro similia componitur: ut dii adulteri,
 Saturnus pudenda Caeli patris abscondens, &
 ipse rursus a filio regno positio in vincula con-
 jectus; quod genus totum philosophi nescire ma-
 lus.

Tu, procul eventura vides: tibi debitus augur
Scit bene quid fati provida cantet avis.

Tu-

luerunt; aut sacrarum rerum notio sub figmentorum velamine honestis & tacta rebus & vestigia nominibus enuntiat. Et hoc est solum figmenti genus, quod cautio de divinis rebus admittit. Vide sis Lactantium L. I. Instit. Divin. C. 13.

10. VICTORI LAUDES CONCINUISSE JOVI] Videlicet quod parentem filius armis effret adortus, & regno omni eiecisset. Egregias vero laudes. Nec quidquam hic juvat mythologia. Vocabula ista patris & filii in animis legentium altum semper horrorem defigunt. Meliorem judicio alii poetae Phlegraeam Jovis victoriam celebrarunt; alii dederunt Apollini celebrandam, omisso hoc tam inopio epinicio. Horatius L. 3. Od. 1. v. 6.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Jovis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.

Seneca Agamemn. v. 332. verbis chori Argivarum virginum ad Apollinem:

Licet & chorda graviore sones,
Quale canebas, cum Titanas
Fulmine victos videre Dei;
Vel cum montes montibus alitis
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monstris. stetit imposita
Pelion Ossa. pinifer ambos
Pressit Olympus.

Papinius L. 4. Silv. 2. v. 53.

Talis, ubi Occani finem mensasque revisit
Aethiopum, sacro diffusus nectare vultus,
Dux superum secreta jubet dare carmina Mu-
sas,

Et Palleneos Phoebum laudare triumphos.

Ludovicus quoque Arcofius, Apollinem adfatus, initio cantus tertii:

E volendone a pien dicer gli onori;
Bisogna non la mia, ma quella cetra,
Con che tu dopo i gigantei furori
Rendesti gratia al regnator de l'etra.

Quae sic ferme veritas Latine:

His ego si meritos conor detexere honores,
Phoebe, tuis opus est fidibus, quis praelia coeli,
Et domitos Terrae juvenes, fractumque fu-
rorem

Anguipedum, multa cecinisti laude parenti.

Deinde quod noster Eques dicit Apollinem fuisse Jovi gratulatum de fuga Saturni, in

eo alios illum auctores habuisse oportet, quam qui nunc supersunt. Nam sane Apollo tum temporis nondum erat natus, siquidem Nasoni credimus, L. 6. Metam. v. 331.

Non hac, o juvenis, montanum numen in ara est.

Illam suam vocat hanc, cui quondam regia Juno

Orbe interdixit: quam vix erratica Delos
Orantem accepit, tum cum levis insula nabat.
Illic, incumbens cum Palladis arbore palmae,
Vidit invita geminos Latona noverca.

II. TU PROCLU EVENTURA VIDES] sic, verbis Apollinis, L. 3. Eleg. 4. v. 47.

At mihi fatorum leges, aevique futuri
Eventura pater posse videre dedit.

Res autem futuras edocebat Apollo (id quod hic videmus) quatuor potissimum modis, Augurio, Sortibus, Haruspicio, Oraculis. Sed ad oracula referuntur etiam hariolorum ac vatium furibundae praedictiones. His accedunt Somnia; & quae ex Flammis ducuntur vaticinia. Reliqua divinandi genera ad Apollinem non magnopere videntur pertinuisse. Praeclare huc faciunt aurei scriptoris Minucii Felicis verba aurea, postquam hoc totum esset graviter infectatus: Isti igitur impuri spiritus, ut ostensum a magis, a philosophis, & a Platone, sub statuis & imaginibus consecrati delitefcunt, & adflatu suo auctoritatem quasi praesentis numinis consequuntur, dum inspirantur interim vatibus, dum fanis immorantur, dum nonnunquam extorum fibras animant, avium volatus gubernant, sortes regunt, oracula efficiunt falsis pluvibus involuta. Nam & falluntur, & fallunt, ut & nescientes sinceram veritatem, & quam sciunt, in perditionem sui non consentientes. Sic a coelo deorsum gravant, & a Deo vero ad materiam avocant, vitam turbant, somnos inquietant, inrepentes etiam corporibus occulte, ut spiritus tenues: morbus fingunt, terrent mentes, membra distorquent, ut ad cultum sui cogant, ut nidore altarium vel hostiis pecudum saginati, omiffis, quae constrinxerant, curasse videantur. Hi sunt & furentes, quos in publicum videis excurrere, vates & ipsi absque templo, sic insaniant, sic lacchantur, sic rotantur: par & illis instigatio daemoneis, sed argumentum dispar furoris.

Tuque regis fortes: per te praesentit haruspex,
Lubrica signavit quum Deus exta notis.

15 Te duce Romanos numquam frustrata Sibylla est,
Abdita quae senis fata canit pedibus.

Phoebe sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis: & ipse, precor, quid canat illa, doce.

Haec dedit Aeneae fortes, postquam ille parentem

20 Dicitur, & raptos sustinuisse Lares:

Nec fore credebat Romam, quum moestus ab alto
Ilion, arduentes respiceretque Deos.

Ro-

14. LUBRICA SIGNAVIT QUUM DEUS EX-
TA NOTIS] Propertius L. 4. Eleg. 1. v. 100.
Nec sibi commissos fibra locuta Deos.

Haec notae si absissent, dirum habebatur. O-
vidius, in illa egregia pestilentiae descriptio-
ne, L. 7. Metam. v. 600.

*Fibra quoque aegra notas veri, monitusque
Deorum*

Perdiderat.

Extā autē talia, e quibus nihil responsi vel
divinationis elici poterat, *muta* appellaban-
tur, auctore Pompejo Festo.

16. ABDITA QUAE SENIS FATA CANIT PE-
DIBUS] Cumaeam intelligit Sibyllam, quae
Aeneae fortes dedit, cuique Aeneas magni-
fice pollicetur apud Maronem L. 6. v. 69.

*Tum Phoebo & Triviae solito de marmore tem-
plum*

Instituam, festosque dies de nomine Phoebi.

*Te quoque magna manent regnis penetralia
nestris.*

*Hic ego namque tuas fortis, arcanaque fata
Dicta meae genti ponam, lectosque sacro
Alma viros.*

Et hujus quidem unius libri publica religio-
ne servabatur. Laetantius lib. de ira Dei,
C. 23. *Verum quia plures, ut ostendi, Sibyllae
a doctissimis auctoribus fuisse traduntur: unius
testimonium satis non sit ad confirmandam, si-
cut intendimus, veritatem. Cumaeae quidem
volumina, quibus Romanorum fata conscripta
sunt, in arcanis habentur. ceterarum tamen
fere omnium libelli, quo minus in usu sint omni-
bus, non vetantur. Plures fuisse ostenderit
vir sanctissimus L. 1. Divin. Instit. C. 6. ubi
haec addit: Harum omnium Sibyllarum car-
mina & feruntur, & habentur, praeterquam
Cumaeas: cujus libri a Romanis occultantur,*

*nec eos ab ullo, nisi a quindecimviris, inspectos
habent.*

18. IPSE PRECOR, QUOD CANAT ILLA, DO-
CE] Recte Heinsius, *quid canat illa*. Tu, o
Phoebe, doce Messalinum quid canat Sibyl-
la, obscuris vera involvens. Sic & ego di-
vinaveram, antequam Heinsii notas vidissem.
nunc gaudeo in conspiratione viri excellentis.

20. RAPTO SUSTINUISSE LARES] libri fe-
re captos habent. Quocirca non defuerunt,
qui carperent Scaligeri emendationem verifi-
simam, tantum ut carperent. Sed a Scalige-
ro stat Virgilius L. 1. Aen. v. 378.

*Sum pius Aeneas, raptos qui ex hoste Penates
Classe vebo mecum.*

21. HAEC FORE CREDEBAT ROMAM] Re-
ferunt ad Sibyllam, quae, quum esset futu-
ri conscia, jam tum credebat Romam fore,
quum fumaret Troja. Hoc si ita est, usus est
noster Albius verbo admodum languido ac
debili. Quis enim umquam dixit, Vatem
hoc vel illud, non canere, sed credere? Ni-
colaus Heinsius refingebat, *Haec fore prode-
bat Romam*. Sed libri veteres magno nume-
ro veram nobis lectionem servaverunt, *Nec
fore credebat Romam*. Quae verba recte ac de-
core dicuntur de Aenea, crudele patriae ex-
cidium desente, ac fati sui incerto, nec
sperare auso tam excellentium fortunae fasti-
gium in rebus desperatissimis.

22. ARDENTES RESPICERETQUE DEOS] ar-
dentia Deorum templa. Sic Virgilio *Ucalogon
ardere dicitur* L. 2. Aen. v. 311. & *Claudius
venalis pependisse* Suetonio C. 9. Passeratius
hic nodum quaesivit in scirpo; nec solvit
Gebhardus, contentus exscripsisse. Licet &
Deos arduentes intelligere de statuis Deorum
ardentibus, una cum templis. Sic enim sac-

Romulus Aeternae nondum formaverat Urbis
Moenia, consorti non habitanda Remo.

25 Sed tunc pascebant herbosa palatia vaccae,
Et stabant humiles in Jovis arce casae.

La-

pe loquuntur optimi scriptores. Horatius L. 4. Od. 4. §. 48.

*Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit, & in ipso
Vastata Poenorum tumultu
Fana Deos habuere rectos.*

Vide istic notata doctissimo Lambino. Idem ille olor Venusinus L. 2. Od. 18. §. 27.

*pellitur paternos
In sinu ferens Deos
Et uxor, & vir, sordidosque natos.*

& L. 1. Sat. 8. initio:

*Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber, incertus scammum faceretne Priapum,*

Maluit esse Deum.

Juvenalis Sat. 8. §. III.

*Ipsi deinde Lares, si quod spectabile signum,
Si quis in aedicula Deus unicus.*

Auctor Hercules in Oeta, §. 173.

*non templa suis
Collapsa Deis, sparsosve focos,
Natis mistos arsisse patres,
Hominique Deos, templa sepulchris.*

Ipse noster Albius L. 1. Eleg. 11. §. 20.

*Tunc melius tenuere fidem, quam paupere cultu
Stabat in exigua lignae aede Deus.*

Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 5.

Ficilibus crevere Deis haec aurea templa.

Naso Epist. Medae, §. 70.

Aurea barbarica stat Dea facta manu.

23. ROMULUS AETERNAE NONDUM FORMAVERAT URBIS MOENIA] Aeternam Urbem, solenni locutione, vocabant Romam. sed hoc nemo nescit: nec sinunt nescire monumenta antiqua. Cicero Philipp. 2. C. 21. *Dum genus hominum, dum populi Romani nomen exstabit, quod quidem erit, si per te licebit, sempiternum, tua illa pestifera intercessio nominabitur.*

Jupiter apud Maronem L. 1. Aen. §. 275.

*Inde lupae sulvo nutritis regimine laetus
Romulus excipiet gentem, & Mavortia condet
Moenia, Romanosque suo de nomine dicet.
His ego nec metas rerum, nec tempora pono:
Imperium sine fine dedi.*

Atque hinc ipsi imperatores dicti Aeterni. quo titulo plus semel ornantur & in Legi-

bus, & in Inscriptionibus. Achilles Staius pro eo, quod est *formaverat*, malebat *firmaverat*. Et sic exstat in uno nostro; sed prave, ac perperam. Neque enim huc trahere possis ista Velleji L. 1. C. 8. *Id gessit Romulus, adjutus legionibus Latini avi sui, libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Videntibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum imbelli pastorali manu vix potuerit.* Noster poeta loquitur de novo illo Romuli consilio, quod animo agitabat, condendae urbis. Sunt enim *formae* descriptiones ac delineationes operum atque aedificiorum, antequam excitentur. Cicero L. 2. ad famil. Epist. 8. *Quare ego nec praeterita nec praesentia abs te, sed, ut ab homine longe in posterum prospiciente, futura exspecto; ut ex tuis literis cum formam reip. viderim, quale aedificium futurum sit, scire possim.* Suetonius Jul. C. 31. *Et spectaculo publico per dissimulationem interfuit, & formam, qua ludum gladiatorum erat aedificaturus, consideravit.* Hinc est verbum *formare*, quo utitur noster; non quod Romulus has architectorum rationes sciret, sed quod futurae urbis speciem atque imaginem animo, tamquam in aliqua membrana, praeformaret. Proprie Papinius L. 3. Silv. 1. §. 117. ubi Hercules Surrentinus persuadet Pollio novi templi extructionem:

dixit, mentemque reliquit.

Nec mora: conscripta formatur imagine tela.
Vides ichnographiam in linteo coloribus depictam.

26. STABANT HUMILES IN JOVIS ARCE CASAE] ubi nunc est arx Jovis Capitolini, ibi erat Romuli casa. Vide Dionysium Halicarnasseum L. 1. C. 50. quo loco dicit, casam eam fuisse humilem absque ulla contignatione. Haec deinde dicta fuit *Curia Calabra*. Servius ad L. 8. Aen. §. 654. *Romuloque recens horrebat regia culmo] Curiam Calabram dicit, quam Romulus texerat culmis. Ideo autem Calabra, quod, cum incertae essent Calendae aut Idus, a Romulo constitutum est, ut ibi patres vel populus calarentur, id est, vocarentur, & scirent qua die Calendae essent, vel*

Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,
 Et facta agresti lignea falce Pales.
 Pendebatque vagi pastoris in arbore votum
 Garrula silvestri fistula sacra Deo.

30

Fistu-

vel etiam Idus. Sed Macrobius hanc casam a curia dispescit, ita tamen, ut propemodum contiguas faciat, L. 1. Saturn. C. 15. Sacrificio a rege & minore pontifice celebrato, idem pontifex kalata, id est, vocata in capitoliū plebe juxta curiam Kalabram, quae casae Romuli proxima est, quot numero dies a Kalendis ad Nonas superessent, pronuntiabat. Haec autem casa longissimo tempore superstes fuit. Vitruvius L. 2. C. 1. In Capitolio commonescere potest & significare mores vetustatis Romuli casa in arce sacrorum, stramentis tecta. Sed & apud alios, Vitruvio longe juniores, memoria est hujus casae, Senecam puta, & Petronium.

27. LACTE MADENS] lacte & libo fiebat omnibus Diis agrestibus. diximus ad L. 1. Eleg. 1. §. 14. Sed & Baccho lacte sacrificabatur, ut erudite ostendit ad Catullum Isaacus Vossius p. 250. T. Valgius, apud Philargyrium in L. 3. Geor. §. 176.

Sed nos ante casam tepidi mulgaria lactis, Et sinum vini cessamus ponere Baccho. Musis quoque aqua fiebat & lacte, docente Servio ad Eclog. 7. §. 21, non vino. & Deae Rumiliae, auctore Plutarcho in Vita Romuli.

29. PENDEBATQUE VAGI PASTORIS IN ARBORE VOTUM] In votis ac donariis verba erant solennia, figere, suspendere, pendere. Nisus apud Maronem L. 9. Aen. §. 405.

Astrorum decus, & nemorum Latonia custos,
 Si qua tuis unquam pro me pater Hyrtacus aris
 Dona tulit, si qua ipse meis venatibus auxi,
 Suspendive tholo, aut sacra ad fastigia fixi.
 Sed nos Albianum pendendi verbum inlustremus, nec prioribus istis neglectis. Artem aliquam qui desinebant, artis instrumenta Diis quisque suis suspendebant. Quod opinor primum observavit Turnebus L. 6. Adv. C. 9. deinde & alii atque alii post Turnebum. Ita noster hic pastor fistulam emeritam suspendit Pani. Pendebat illa ex ilice: sic enim proprium loquebantur. Virgilius Eclog. 7. §. 24.

Nymphae, noster amor, Libethrides, aut mihi carmen,
 Quale meo Codro, concedite: proxima Phoebi

Verfibus ille facit. aut, si non possumus omnes,
 Hic arguta sacra pendebit fistula pinus.
 Quod est imitatus Aurelius Nemesianus Eclog. 1. §. 14.

Viximus, & calamis versus cantavimus olim,
 Dum secura hilaraes aetas ludebat amores.
 Nunc album caput, & Veneris tepuere sub annis:
 Jam mea Ruricolae dependet fistula Fauno.
 quamquam ille & Horatio non debet nihil,
 L. 3. Od. 26.

Vixi puellis nuper idoneus,
 Et militavi non sine gloria:
 Nunc arma, defunctumque bello
 Barbiton hic paries habebit,
 Laevum marinae qui Veneris latus
 Custodit.

Papinius L. 4. Silv. 4. §. 88.

Jam Sidonios emensa labores
 Thebais optato collegit carbasia portu:
 Parnasique jugis, silvaeque Heliconide festis
 Tura dedit flammis, & virginis exta juventaec,
 Votiferaque meas suspendit ab arbore vitas.
 Longus, dulcissimus ille Pastoralium scriptor,
 L. 1. interprete Laurentio Gambaro,
 de antro Nympharum:

Astrum erat hoc positum in silva, prope litora
 ponti

Silvicolis: calami enodes, multaeque cicutaec,
 Munera pastorum, pendebant fornice rupis.

Deinde, L. 4, Daphnis, vitam rusticam relicurus, pastoralia anathemata Diis agrestibus suspendit, Baccho peram & pellem, Pani fistulam ac tibiam obliquam, Nymphis pedum & mulstralia, quae ipsemet fabricaverat. Pendere quoque dicuntur spolia hostilia, vel templis vel domibus ducum victorum adfixa. Virgilius L. 7. Aen. §. 184.

Multaque praeterea sacris in postibus arma,
 Captivi pendunt currus, curvaeque secures,
 Et cristae capitum, & portarum ingentia claustra,
 Spiculaeque, clipeique, ereptaque rostra carinis.

Silius L. 1. §. 621.

In foribus sacris, primoque in limine templi
 Captivi currus, belli decus, armaque rapta
 Pugnantum ducibus, saevaeque in Marte se-
 cures,

Per-

Fistula, cui semper decrescit arundinis ordo;
Nam calamus cera jungitur usque minor.

At

*Persæi clypei, & servantia tela cruorem,
Claustraque portarum pendent.*

31. FISTULA, CUI SEMPER DECRESCIT
ARUNDINIS ORDO] Ovidius, de alis Daeda-
li, L. 8. Metam. v. 189.

*ponit in ordine pennas,
A minima coeptas, longam brevior sequenti:
Ut clivo crevisse putes, sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit avenis.*

Macrobius L. 1. Saturn. C. 21. Solem vero sub
nomine Attinis ornant fistula & virga. Fistula
ordinem spiritus inaequalis ostendit: quia venti,
in quibus nulla aequalitas est, propriam sumunt
de sole substantiam. Virga potestatem solis asserit,
qui cuncta moderatur. Haec ut intelligas, in-
spicere debes egregium marmor apud Jo. Jac.
Boissardum T. 3. Antiq. p. 47. Satyrum fittu-
la ludentem in alio marmore exhibet idem
Boissardus T. 6. p. 132. alium in gemma Sar-
da Abrahamus Gorlaeus Annulo 31. Hinc
tibi constare poterit de fistulae figura. quam
& pulcre descripsit Jul. Caesar Scaliger L. 1.
Poetic. C. 4. Multo tamen pulcrius atque lu-
culentius Achilles Tattius, suavissimus ille
amorum Clitophontis ac Leucippes scriptor,
L. 8. p. 474. lqq. edit. Salmast. Ajunt Panos
inventum esse. Lucretius L. 4. v. 590.

*Et genus agricolam late sentiscere, cum Pan
Pinea semiferi capitis velamina quassans,
Unco saepe labro calamos percurrit hiantis,
Fistula silvestrem ne cesset fundere musum.*

Virgilius Eclog. 2. v. 32.

*Pan primus calamos cera conjungere plures
Instituit.*

Naso. L. 1. Metam. v. 705.

*Panaque, cum prensam sibi jam Siringa putaret,
Corpore pro Nymphae calamos tenuisse palustres;
Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:
Arte nova vocisque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi concilium tecum, dixisse, manebit:
Atque ita disparibus calamis compagine cerae
Inter se junctis nomen tenuisse puellas.*

Valerius Flaccus L. 4. v. 384.

*Cum subita Arcadio sonuit nova fistula ritu;
Imperiumque patris celerans Cyllenius ales
Advenit, & leni modulatur carmen avena.*

Alii Marfyam fecerunt auctorem, quem Si-
lenum vel Satyrum fuisse tradunt. Vide sis
Salmastium Exerc. p. 832. Certe fistulam fuisse

instrumentum musicae agrestis ac pastoralis,
ita est liquidum, ut magis liquere non pos-
sit. Unde fit, ut mihi aqua haereat in verbis
Macrobii praefat. Saturn. *Vides quam multo-
rum vocibus chorus constet. una tamen ex omni-
bus rediit. Aliqua est illic acuta, aliqua gra-
vis, aliqua media: accedunt viris feminae: in-
terponitur fistula. Ita singulorum illic latent vo-
ces, omnium apparent: & fit concertus ex dis-
sonis.* An ille fistulam cum tibia confundit?
Sane tibiam in choris fuisse, & quidem bene
grandem, apertis verbis ostendit Horatius
Art. Poet. v. 202.

*Tibia non, ut nunc, orichalco vineta, tubaeque
Aemula, sed tenuis, simplexque foramine pauco
Adspirare, & adesse choris erat utilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flau.*

Sed ad fistulam. septem cannis constabat,
cera inter se ac lino conglutinatis, in sum-
mo qua inflabantur aequalibus, in imo qua
exit spiritus inaequalibus. Naso Remed Amor.
v. 181.

Pastor inaequali modulatur arundine carmen.
Virgilius Eclog. 2. v. 36.

*Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula.*

Calpurnius Eclog. 4. v. 43.

*Scilicet extremo nunc vilis in orbe jacerem,
Ab dolor, & pecudes inter conductus iberas
Irrita septena modularer sibila canna.*

Politianus initio Rustici, divini carminis:
*Ruris opes saturi, gnarvoque agitata colono
Munera, & omniferæ sacrum Telluris hono-
rem*

Ludere septena gestit mea fistula canna.

Non tam paucis tubulis contentus fuit Po-
lyphemus, apud Nasonem, videlicet pro
corpuseculi sui modulo L. 13. Metam. v. 783.

*Cui postquam pinus, baculi quae praebuit usum,
Ante pedes posita est, antennis apta ferendis,
Sumtaque arundinibus compacta est fistula cen-
tum;*

*Senserunt toti pastoria sibila montes,
Senserunt undae.*

Hanc ille fistulam de collo dependentem ge-
stabat, si quando spatibatur. Virgilius L. 3.
Aen. v. 661.

*Lamigeræ comitantur oves: ea sola voluptas,
Solamenque mali: de collo fistula pendet.*

Sed postremum hemistichium, ne quid disti-
mulem,

mulem, multi pro infitio ac spurio habuerunt. Delevit quoque Nicolaus-Heinsius: neque Servius aut Donatus videntur agnovisse. Existere tamen in plerisque codicibus antiquis, praeterquam in uno, ubi hic versus pentemimeri claudatur, testis est vir praeclarus Joannes Pierius Valerianus. Et nos quoque invenimus in libro scripto luculentae bonitatis. Sane fistula egregie cecinisse Polyphemum, negari nequit. Ipse de suo artificio gloriatur apud Theocritum Idyll. 11.

Συρίσθην δ' ὡς ὄντις ἐπίσκαμαι ᾧδε Κυκλώπων.

vertit Eobanus, sed nimis libere, fistulae oblitus:

Nec me carminibus quisquam praestantior uno Cyclopum qui pascat oves haec culmina circum.

Potuisse ita, ni fallor:

Fistula nec cuiquam hic cantat tam suave Cyclopum.

Philostratus L. 2. Imagin. in Cyclope, interprete Stephano Nigro: Galataeae ad hoc pelagus ludentis amore captus est, de monte ipsam contemplan. Et ipsa quidem fistula adhuc sub ala quiescit. Est autem ipsi pastoralis cantus, quod scilicet candida sit, ac contumax, & labrusca suavior; quodque hinnulos Galataeae atque urfos alat. Ceterum mos hic erat omnium pastorum, fistulam de collo suspendere. Manilius L. 5. Ψ. 115. de Haedorum signo:

Nec non & culius pecorum nascentibus addunt, Pastoremque suum generant, cui fistula collo Haereat, & voces aeterna per oscula ducat.

Sed hoc ante me observavit praestantissimus Turnebus L. 28. Adv. C. 15. Nec tamen quisvis pastor fistulam construere sciebat; neque ipsa ex quavis arundine fiebat. De indocto cantore Virgilius Eclog. 3. Ψ. 25.

Cantando tu illum? aut unquam tibi fistula cera

Juncta fuit? non tu in trivitiis, indocte, solebas Stridenti miserum stipula disperdere carmen?

De materia Plinius L. 16. C. 36. Calamus vero alius totus concavus, quem Syringiam vocant, utilissimus fistulis, quoniam nihil est ei cartilaginis atque carnis. Orchomenius est continuo foramine pervius, quem auleticum vocant: hic tibiis utilior, fistulis ille. Hinc factum fuit ut fistulae adfabre factae in magno precio haberentur, & pro ingenti munere vel darentur dono caris ac familiaribus, vel a morientibus suprema voluntate relinquerentur. Sic Dorco a praedonibus maritimis ad necem vulneratus, fistulam suam donat Chloae moribundus, prius tamen suavium pactus &

fletum funebrem, apud Longum L. 1. Et Aegon, Pisas proficiscens, suam Corydoni fistulam munus dabat apud Theocritum Idyll. 4. Virgilius Eclog. 2. Ψ. 37.

*Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula, Damoetas dono mihi quam dedit olim,
Et dixit moriens: Te nunc habet ista secundum.*

Calpurnius Eclog. 4. Ψ. 58.

*Quod si tu furveas trepido mihi, forsitan illos
Experiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
Donavit, dicitque: Truces haec fistula tauros
Conciliat, nostroque sonat dulcissima Fauno.
Tityrus hanc habuit, cecinit qui primus in istis
Montibus Hyblaea modulabile carmen avena.*

Politianus initio Rustici:

*Fistula, Mantoae quam nuper margine ripae
Ipse residenit dum dat mihi Tityrus ore,
Hac, puer, Ascræum repete, inquit, arundine carmen.*

Ipsae quoque Musae Gallo Cornelio fistulam donant Hesiodi, quam & hic ab iisdem Deabus habuerat, apud principem poetam Eclog. 6. Ψ. 67.

*Ut Linus haec illi divino carmine pastor,
Floribus atque apio crinis ornatus amaro,
Dixerit, Hos tibi dant calamos (en accipe)
Musae,*

Ascræo quos ante seni.

Sed crescente cum opibus luxuria, brevi eviliuit atque evanuit agrestis instrumenti honos. Martialis L. 14. Epigr. 63. cujus lemma est *Fistula*:

Quid me compactam ceris & arundine rides?

Quae primum structa est fistula, talis erat.

Est etiam hodie Fistula in usu apud Turcas, quamquam non nihil diversa. Illam egregie describit Vir undequaque laudatissimus Petrus della Valle Itin. Turc. Epist. 2. sect. 9. *Frà gli instrumenti musicali hò trouato quì la Sampogna di Pan, che in fin hoggi si suona: i Turchi la chiamano MUSCAL, ed i Greci MUSCAGLI: è composta pur di canne, ma piccole e dispari, una più lunga dell' altra, a guisa delle canne degli organi: non però di sette canne sole, conforme a quella di Corydone in Virgilio,*

*Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula:*

ma di quattordici, e quindici canne, e forse di più; per le quali, chi suona, v'è correndo con le labbra innanzi, ed indietro. Le canne non sono nè anche congiunte insieme per linea retta, come in alcune, che ne hò vedute dipinte, e scolpite nelle statue; ma vengono a stare in modo, che la sampogna s' incurva alquanto in arco:

K k

però,

- At qua Velabri regio patet, ire solebat
 Exiguus pulsa per vada linter aqua.
 35 Illa saepe gregis ditis placitura magistro
 Ad juvenem festa vecta puella die est.
 Cum qua foecundi redierunt munera ruris
 Caseus, & niveae candidus agnus ovis.

In-

però, di dolcezza di suono, non arriva a i flauti de i Deruisi di gran lunga. Sunt & istae Dervisiorum tibiae ex arundine, de quibus paullo ante haec dixerat Vir nobilissimus: *Finita la predica, si rannarono i Deruisi in mezzo della Mejsbita in giro: e quiui, al suono di quattro o cinque flauti, fatti di canne, che con distruzione di tutte le voci, basso, tenore, contralto e soprano, faceuano una dolcissima armonia, cominciarono a ballare.*

32. NAM CALAMUS] Heinsius malebat, *Dum calamus.*

33. VELABRI REGIO] Varro L. 4. de L. L. *Velabrum dicitur a vehendo. Velauram facere etiam nunc dicuntur, qui id mercede faciunt.* Sed de Velabro plene te edocebunt Alexander Donatus L. 2. Romae C. 15. 27. & Fabianus Nardinus L. 5. C. 10. L. 7. C. 4. itemque Olaus Borrichius lib. de Antiqua Urbis Romae Facie C. 10. sect. 6.

34. EXIGUUS PULSA PER VADA LINTER AQUA] *linter* non nisi hoc uno loco masculino genere prolatum reperiri ajunt. Vide Voffium L. 1. de Analog. C. 26. Pro *pulsa* maluerunt alii *pulla*: & in iis duo acuti sane homines, Janus Gulielmius in Plauti Rudent. C. 5. & Jo. Goropius, in Vertumno p. 54. ubi & *Velabri* novam originem ex illa sua officina Cimbrica depromit, contra Varro-nem. Mihi *pulsa* magis placet. Et valde me juvat Propertius meus L. 4. Eleg. 2. v. 8.

Hac quondam Tiberinus iter faciebat, & ajunt Remorum auditos per vada pulsa sonos.

Carullus Carm. 61. v. 58.

Inmemor at juvenis fugiens pellit vada remis.

Virgilius L. 1. Geor. v. 154.

Et quando insidum remis impellere marmor Conveniat, quando armatas deducere classes.

Ovidius L. 4. Trist. Eleg. 1. v. 10.

Quique refert pariter lentos ad pectora remos, In numerum pulsa brachia versat aqua.

Nofter L. 1. Eleg. 4. v. 72.

Hic placet, angustis quod equum compscit habenis:

Hic placidam niveo pectore pellit aquam.

35. GREGIS DITIS PLACITURA MAGISTRO] *diti* legitur in Plantiniana A. 1560. atque etiam in Douzica. Et sic Heinsius legebat, sed libri nihil mutant. *Grex dives* dicitur, qui & numerosus est, & nova quotannis foetura suppletur. Pulcre hoc epitheton ad alias etiam res transtulerunt poetae Latini.

Nofter L. 1. Eleg. 11. v. 7.

Divitis hoc vitium est auri: nec bella fuerunt, Faginus adstabat quum scyphus ante dapes.

L. 3. Eleg. 3. v. 26.

Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?

Propertius L. 3. Eleg. 1. v. 59.

Nec Mausolei dives fortuna sepulcri.

ibidem Eleg. 3. v. 26.

Nec bibit e gemma divite nostra suis.

Naso L. 6. Metam. v. 451.

Ecce venit magno dives Philomela paratus,

Divitior forma: quales audire solemus

Naidas & Dryadas mediis incedere silvis:

Si modo des illis cultus, similesque paratus.

Deinde *paritura* ex libris reponit Passeratius, pro vulgato *placitura*: quod non possum probare. Neque enim hic agitur nisi de convivio, ad quod vocata virgo vicina primulos illos amoris igniculos excitavit in animo convivoris; donata idcirco agristri munusculo, caseolo, atque agno novello. Virgilius Eclog 3. v. 76.

Phyllida mitte mihi, meus est natalis, Iola.

Obstat quoque ipse nofter Albius, quantum qui maxime, paullo inferius, v. 53.

Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos. Ili, Vestales deseruisse focos.

38. CASEUS] non vilis dos ubertatis rusticae, quaque vel maxime gloriantur pastores. Maro Eclog. 1. v. 35.

Pinguis & ingratae premeretur caseus urbi.

Ovidius L. 13. Metam. v. 830.

Lac mihi semper adest niveum, pars inde bibenda

Servatur: partem liquefacta coagula durant.

AII-

Inpiger Aenea volitantis frater Amoris,
 40 Troia qui profugis sacra vehis ratibus,
 Jam tibi Laurentes adsignat Jupiter agros:
 Jam vocat errantes hospita terra Lares.
 Troja quidem tum se mirabitur, & sibi dicet
 Vos bene tam longa consuluisse via.

45 Illic

Auctor Copae, *ŷ.* 17.*Sunt & caseoli, quos juncea fiscina siccant:**Sunt autumnali cerea pruna die.*T. Calpurnius Eclog. 2. *ŷ.* 69.*Mille sub uberibus balantes pascimus agnas:**Totque Tarentinae praestant mihi vellera matres:**Per totum niveus premitur mihi caseus annuum.*
dulcissimus Prudentius Hymno 3. Cathemer. *ŷ.* 66.*Spumea mulctra gerunt niveos**Ubere de gemino latices,**Perque coagula densa liquor**In solidum coit, & fragili**Lac tenerum premitur calatho.*

Plura de caseo dabunt tibi Varro L. 2. de Re Rust. C. 11. Columella L. 7. C. 8. & L. 12. C. 13. 42. Plinius L. 11. C. 41. 42. Palladius L. 6. Tit. 9.

38. NIVEAE CANDIDUS AGNUS OVIS] Hi enim sunt omnium laudatissimi. Maro Eclog. 2. *ŷ.* 20.*Despectus tibi sum, nec qui sim quaeris, Alexi:*
*Quam dives pecoris nivei, quam lactis abundans.*quem locum corrumpunt, qui epitheton *nivei* jungunt cum lacte, non cum pecore: idque jam olim monuit Servius grammaticus. Iterum poeta princeps L. 3. Geor. *ŷ.* 391.*Munere sic niveo lanae, si credere dignum est,**Pan deus Arcadine captam e, Luna, fefellit,**In nemora alta vocans: nec tu aspernata vocantem.*39. VOLITANTIS FRATER AMORIS] ex studio pro Anchisae cum Venere. quam rem copiosissime descripsit Homerus, sive quis alius auctor fuit Hymni in Venere. Ipsa quidem sic Amorem adfatur apud poetam L. 1. Aen. *ŷ.* 667.*Frater ut Aeneas pelago tuus omnia circum**Litora jactetur, odiis Junonis iniquae,**Nota tibi: & nostro doluisti saepe dolore.*Ovidius, de Cupidine hujus nostri Albii funus ducente, L. 3. Amor. Eleg. 9. *ŷ.* 13.*Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt**Egressum castris, pulcer Iule, tuis.*L. 3. Pontic. Epist. 3. *ŷ.* 62. ad Cupidinem:*Sic regat imperium, terrasque coerceat omnes**Caesar, ab Aenea qui tibi fratre nepos.*& Epist. Didus *ŷ.* 31.*Parce Venus nurui, durumque amplectere fratrem**Frater Amor: castris militet ille tuis.*40. TROIA QUI PROFUGIS SACRA VEHIS RATIBUS] Troia erat in libro bibliothecae Bodlejanae. Recte, & poetice. Vide Nicolao Heinio notata ad Nason. Epist. Penelop. *ŷ.* 28. Sacra sunt ipsi Dii. Maro L. 2. Aen. *ŷ.* 717. verbis Aeneae:*Tu, genitor, cape sacra manu, patriosque Penates.*Horatius L. 4. Od. 4. *ŷ.* 54.*Genus, quae cremata fortis ab Illo**Factata Tuscis acquiribus, sacra,**Gnatosque, maturosque patres**Pertulit Aulonias ad urbes.*Ovidius L. 13. Metam. *ŷ.* 624.*Nec tamen eversam Trojae cum moenibus esse**Spem quoque fata sinunt. Sacra, & sacra altera patrem,**Fert humeris venerabile onus Cythereius heros.*Epist. Didus, *ŷ.* 30.*Sed neque fers tecum: nec, quae mihi, perfide, jactas,**Preferunt humeros sacra paterque tuos.*L. 3. Fast. *ŷ.* 12.*Ilia Vestalis (quid enim vetat inde moveri?)**Sacra lavaturas mane petebat a juvas.*& clarissime L. 10. Metam. *ŷ.* 696. de Hippomene, intempestive Atalantam suam amplectente:*Luminis exigui fuerat prope templa recessus,**Speluncae similis, nativo purpurae tectus;**Relligione sacer profusa: quo multa sacerdos**Lignea contulerat veterum simulacra Deorum.**Hunc inquit; & vetito temeratae sacraria probro.**Sacra retorserunt oculos: turritaque Mater,**An Strygia fontes dubitavit, mergeret unda.*

43. TROJA QUIDEM TUM SE MIRABITUR]

45 Illic sanctus cris, quum te veneranda Numici
Unda Deum caelo miserit Indigetem.

Ecce

Trojam nominis sui etymon duxisse a voce nostrate *Truy*, quae vox suem sive scropham significet, quotusquisque nostrum novit? Hinc etiam ipsa urbis insignia, scropha in aureo vexillo: quali vexillo in Italia usi fuerunt Antenor & Aeneas. Haec tradere auctus est posteritati nescio quis homo nugator, Messalae Corvini nomen ementitus, in putido libello de progenie Augusti Caesaris. Secutus est ducentam non bonum bonus Cylleus. Et quaedam his quoque argutiora excogitavit Jo. Goropius Hispanic. L. 5. p. 67.

45. QUUM TE VENERANDA NUMICI UNDA DEUM CAELO MISERIT INDIGETEM] Videtur indicare, Numicium amnem abluisse Aeneae viventi quod habuisset mortale: atque ita Aeneam inter Deos receptum. quam rem pulcherrimis verbis copiose describit Ovidius L. 14. Metam. 5. 581. Sic decebat poetas, qui per ambages ac Deorum ministeria praecipitant liberum spiritum. Sed de morte Aeneae non una est opinio. Sunt qui tradant corpus ejus submersi inventum fuisse in fluvio Numicio, post pugnam cum Mezentio. Ita Servius ad L. 6. Aen. 5. 88. ad L. 7. 5. 150. 797. & Juvenalis Sat. 11. 5. 60.

Nam, cum sis conviva mihi promissus, habebis Euandrum, venies Tirynthius, aut minor illo Hospes, & ipse tamen contingens sanguine coelum:

Alter aquis, alter flammis ad sidera missus.

Ibi Probus, sive quis alius est interpretis verus: Aeneas, qui in Numicium fontem lapsus, creditur consecratus. Alii in praelio caesum ferunt. Silenna apud Nonium: Urbe condita juxta Numicium flumen obruncatur. Livius L. 1. C. 2. Secundum inde praelium Latinis, Aeneae etiam ultimum operum mortalium fuit. Justinus L. 43. C. 1. Commune utrique bellum adversus Turnum Rutulorum regem, propter fraudatas Laviniae nuptias, fuit; in quo & Turnus & Latinus interierunt. Igitur cum Aeneas jure victoriae utroque populo potiretur, urbem ex nomine uxoris Lavinium condidit. Bellum deinde adversus Mezentium, regem Etruscorum, gessit. in quo cum ipse occidisset, in locum ejus Ascanius filius successit. Alii corpus occisi nusquam comparuisse dixerunt. in his Festus in voce *Indiges*; Servius ad L. 1. Aen. 5. 263. ad L. 9. 5. 750. ubi tamen in sche-

dis Petri Danielis nihil tale reperitur. Sed supplendae sunt ex editione Veneta, itemque ex Fabriciana, his verbis: *Primo praelio interemtus Latinus est in acie. Inde ubi Turnus Aeneam vidit superiorem, Mezentii imploravit auxilium. Secundo praelio Turnus occisus est. & nihilominus Aeneas postea non comparuit. Tertio praelio Mezentium occidit Ascanius. Hoc Livius dicit, & Cato in Originibus. Hinc alii ad Deos discessisse, alii necatum in flumine apud quod pugnatum erat, jactabant. Vide Aurelium Victorem lib. de Orig. Roman. Latini facellum ei dicaverunt, (auctor Dionysius Halicarnassaeus L. 1. C. 40.) cum hac inscriptione:*

PATRI. DEO. INDIGETI
QVI. NUMICI. AMNIS
VNDAS. TEMPERAT

Fuit igitur *Indiges* dictus, nomine proprio ac perpetuo. Ovidius L. 14. Metam. 5. 605.

Lustratum genitrix divino corpus odore

*Unxit, & ambrosia cum dulci nectare mista
Contigit os; fecitque Deum: quem turba Quirini*

Nuncupat Indigetem; temploque arisque recepit. Livius L. 1. C. 2. *Situs est, quemcumque eum dici jus fasque est, super Numicium flumen: Jovem Indigetem appellant.* Pompejus Festus: *Indiges, indigetis facit. Hoc nomine Aeneas ab Ascanio appellatus est, cum pugnans cum Mezentio nusquam adparisset. in cujus nomine etiam templum construxit.* Solinus C. 2. *Tribusque mox annis cum Latino regnat socia potestate, quingentis jugeribus ab eo acceptis: quo defuncto summam biennio adeptus, apud Numicum parere desivit anno septimo, Patriisque Indigetis ei nomen datum.* Propter famam non satis certam, & merita Aeneae ingentia, multa ejus sepulcra multis in locis per Italiam excitata fuerunt. qua de re egit cum cura nobilissimus Historicus Dionysius Halicarnassaeus L. 1. C. 34. Superest ut de veneranda Numicii unda videamus: neque enim hoc epitheton hic ponitur sine causa. Expediet nos Servius in L. 7. Aen. 5. 150. *Haec fontis stagna Numici] ista jam ab incolis discurrunt. Quod autem ait stagna, verum est. Nam Numicus ingens ante fluvius fuit: in quo reperturo*

Ecce super fessas volitat Victoria puppes.

Tandem ad Trojanos diva superba venit.

Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.

50 Jam tibi praedico, barbare Turne, necem.

Ante oculos Laurens castrum, murusque Lavini est,
Albaque ab Ascanio condita longa duce.

Te quoque jam video, Marti placitura sacerdos
Ilia, Vestales deseruisse focos:

55 Con-

est cadaver Aeneae, & consecratum. Post paulatim decrescens, in fontem redactus est: qui & ipse siccatus est, sacris interceptus. Vestae enim libari non nisi de hoc sturvio licebat. Vides eruditionem nostri poetæ in vocula, ut adparebat, tenui atque exili.

47. VOLITAT VICTORIA] alata Victoria saepe conspicitur in nummis & monumentis antiquis: nec raro apud poetas. Eam noster vere *superbam* vocat. Egredie Cicero orat. pro Marcello C. 3. *At vero cum aliquid clementer, mansuete, juste, moderate, sapienter factum, in iracundia praesertim, quae est inimica consilio, & in victoria, quae natura insolens & superba est, aut audimus, aut legimus: quo studio incendimur, non modo in gestis rebus, sed etiam in fictis, ut eos saepe, quos numquam vidimus, diligamus! Te vero, quem praesentem intuemur, cujus mentem sensusque eos cernimus, ut, quidquid belli fortuna reliquum reipublicae fecerit, id esse salvum velis, quibus laudibus effereamus? quibus studiis prosequemur? qua benivolentia complectemur? Parietes medius fidius, ut mihi videtur, hujus curiae tibi gratias agere gestiunt, quod brevi tempore futura sit illa auctoritas in his majorum suorum, & suis, sedibus.*

50. BARBARE TURNE] de difficultate loquendi exposuit Cyllenius; quasi Turnus vel male Latine pronuntiasset, vel balbus fuisset aut blaesus. Ignoscamus homini minime malo. *Barbarus* est, Italus, Latinus. Saepe ita Plautus. quod Achilles Staius jam notavit. Vide Festum in *Barbari*; & in *Vapula Papiaria*. Et tamen ipse Turnus erat Graja stirpe oriundus, ut docet regina Amata apud Maronem L. 7. Aen. v. 371. Ibi tu Servium consulere.

51. ANTE OCULOS LAURENS CASTRUM, MURUSQUE LAVINI EST] Haec animo videbat vaticinans Sibylla, quae nondum erant in

rerum natura. singula enim per proleptin dicuntur. Castrum Laurens Virgilius urbem vocat L. 9. Aen. v. 8.

Aeneas, urbe & sociis & classe relicta, Sceptra Palatini sedemque petit Emandri. Servius: *Hanc Castrum Laurens ait dici Varro, oppidum tacet. Sed ubi primum Aeneas egressus sit, eum locum Trojam nuncupari traditur.* Ea urbs deinde dicta Laurentum. *Murum Lavini* qui intelligunt de Lavinio oppido, sic dicto a Lavinio regis Latini fratre, cogitare debebant hoc modo concidere inspirati animi vaticinationem. Canit illa de urbe Lavinio, quam Aeneas in honore uxoris Laviniae excitavit. Propertius L. 2. Eleg. 25. v. 64. de Virgilio:

*Qui nunc Aeneae Trojani suscitavit arma,
Factaque Lavini moenia litioribus.*

Sed de his locis, itemque de Alba, videndus Dionysius Halicarnassens L. 1. C. 28. fqq. Virgilius L. 1. Aen. v. 258. Livius L. 1. C. 1. 3. auctor libri de Origine Roman. Justinus L. 43. C. 1. Georgius Fabricius, vir suae aetatis omnium politicissimus, ex antiquo Tullii codice profert *Laurens castrum*, sine *n* litera, more veterum, multis in vocibus hanc literam detrahentium, Castigat. in Terent. Hecyr. Act. 4. Sc. 4. v. 18. Sane in Inscriptionibus satis crebra est ista detractio. Verbum quoque *est* aberat a priore Wittiano.

53. TE QUOQUE JAM VIDEO] Haec noster ita narrat, tamquam si Ilia vigilans fuerit compressa, nec vero admodum invita. At dormienti stuprum fuisse inlatum alii tradiderunt. Ovidius L. 3. Fast. v. 17.

Dum sedet; umbrosae salices, volucresque canorae,

*Fecerunt somnos, & leve murmur aquae.
Blanda, quies victis furrim subrepat ocellis:*

Et cadit a mento languida facta manus.

- 55 Concubitusque tuos furtim, vittasque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
Dum licet: hic magnae jam locus Urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis
60 Qua sua de caelo prospicit arva Ceres:

Qua-

*Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque
capitum:*

Et sua divina furta fefellit ope.

Somnus abit: jacet illa gravis

Plura illic sequuntur, sed ad fidem poëticam
composita, ut in rebus antiquis, nec satis
certis. Papinius L. 1. Silv. 2. v. 242.

Sic victa sopore doloso

Martia fluminea posuit latus Ilia ripa.

ubi interpretes de hoc sopore nihil se alibi
legisse ajunt, inmemores notissimi omnium
poëtae. Prudentissimus Virgilius nihil statuit,
nec de somno, nec de vi, L. 1. Aen. v. 273.

regina sacerdos

Marte gravis geminam parvum dabit Ilia prolem.

Livius L. 1. C. 3. 4. Pulso fratre, Amulius re-
gnat. addit sceleri scelus: stirpem fratris virilem
interimit: fratris filiae Rheae Silviae per speciem
honoris, quum Vestalem eam legisset, perpetua
virginitate spem partus adimit. Sed debebatur,
ut opinor, satis tantae origo urbis, maximique
secundum Deorum opes imperii principium. Vi
compressa Vestalis, quum geminum partum edi-
disset, seu ita rata, seu quia Deus auctor cul-
pae honestior erat, Martem incertae stirpis pa-
trem nuncupat. Est & precium operae Ser-
vium audire, Virgilii verba sic explicantem:
Historia hoc habet. Amulius & Numitor fratres
fuerunt, filii Procae. Amulius autem fratrem
pepulit regno, & filium ejus necavit: filiam
quoque ejus, Iliam, Vestae sacerdotem fecit, ut
spem sobolis auferret, a qua se puniri posse co-
gnoverat. Haec, cum peteret aquas ad sacra,
repentino occurso lupi turbata, refugit in spelun-
cam, in qua a Marte compressa est: unde nati
sunt Remus & Romulus, quos cum matre A-
mulius praecipitari jussit in Tiberim. Alii stu-
prum inlatum ei in fano scripserunt, sive ab
aliquo & procis ejus; sive ab ipso Amulio,
insidiantem potius quam libidini serviente; sive
denique a numine jus id fanum erat. Su-
per quo negotio legi merentur, quae Dio-
nysius scribit Halicarnassens L. 1. C. 47. 48.
a quo non multum abit Aurelius Victor, fi-

ve quis alius auctor est libri de Origine Ro-
manorum; & Plutarchus in Romulo. Cete-
rum Iliam fuisse Aeneae filiam Ennius pro-
didisse dicitur apud Servium in L. 6. Aen.
v. 777. Quod quidem quale sit, ego fateor
me ignorare. Post partum ex hoc violento
concubitu, quum se illa in rapidum Anienis
profluentem misisset, tantopere Deo fluviali
placuisse dicitur, ut eam uxorem duxerit.
Quam rem pulcerrimis verbis exponit di-
fertissimus Naso L. 3. Amor. Eleg. 6. v. 45.
Alii Tiberi nupsisse tradiderunt; in quibus
est Horatius L. 1. Od. 2. v. 20. Ubi audire
juvat Helenium Acronem, ita commentan-
tem: *Diversae de Ilia poëtarum opiniones sunt.*
Nam Ilia mater fuit Romuli, quem ex Marte
suscepit: quae mortua sepulta ad ripam Anienis
fluvii dicitur, qui in Tiberim cadit. Et quia
abundans aquis Anio cineres Iliae in Tiberim de-
duxit, ita dicta est Ilia Tiberi nupsisse. Ideo
dixit uxorius amnis, qui se ad ejus querelam
jactaret ultorem. Alii dicunt, quod ipsa Ilia
Anieni nupsisset. nam poëtae multi hoc sentiunt.
Sed Horatius, ut Tiberi det causam irascendi,
Tiberis magis dixit uxorem. Sic autem Porphy-
rio: *Ilia, auctore Ennio, in amnem Tiberim
jussu Amulii regis Albanorum praecipitata est.*
Anieni matrimonio juncta. Atqui hic loquitur,
quasi Tiberi potius nupsisset. Sed de Iliae mor-
te variae fuerunt sententiae veterum scripto-
rum: quas videre licet apud Dionysium Hal-
licarnassens L. 1. C. 49. Nec tamen de ni-
hilo confictas arbitrator has nuptias fluviales.
Videlicet vel in Aniene, vel in Tiberi fuisse
demersam violenta nece. Sic Polyxena, ad
Achillis tumulum mactata, Achilli nupsisse
perhibebatur. Umbra violenti ducis haec
effatur apud Senecam Troad. v. 195.

Desponsa nostris cineribus Polyxena

Pyrrhi manus mactetur, & tumulum riget.

59. ROMA TUUM NOMEN] numen reponit
Theodorus Marcilius Emend. in Horat. L. 2.
Epist. 1. Sane haec duo frequenter commu-
tant. Sed nomen Romanum, pro ipso impe-

Quaque patent ortus, & qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit annis equos.
Vera cano. sic usque sacras innoxia laurus
Vescar, & aeternum sit mihi virginitas.

65 Haec

rio ac potentia & majestate, adeo frequens est apud omnis generis scriptores, ut quasi in aliquam formulam transierit. Nec tamen ignoramus quae de Roma Dea, quaeque de templis ac sacerdotibus Romae & Augusto communibus proferri solent. sed hoc totum, quantum fuit, mortuo Tibullo institui coepisse arbitramur. Suetonius Aug. C. 52. *Templa quamvis sciret etiam proconsulibus decerni solere, in nulla tamen provincia nisi communi suo Romaeque nomine recepit: nam in Urbe quidem pertinacissime abstulit hoc honore.* Deinde, pro terris, Gebhardus ex uno Palatino rescribit rebus. Sibi habeat: relinquit nobis scripturam receptam. Maronis unico testimonio defungemur, L. 1. Aen. 5. 337.

*Certe hinc Romanos olim, volventibus annis,
Hinc fore ductores, revocato a sanguine Teucris,
Qui mare, qui terras omni diuisione tenerent.*

Ceterum hos Albii nostri versus in mente habuisse verosimile est (quod & Theodorus Sitzmannus ante nos observavit) Cl. Rutilium, poetam saeculo suo majorem, L. 1. Itiner. 5. 55.

*Nam Solis radiis aequalia munera fundis,
Qua circumfusus fluctuat Oceanus.*

*Voluitur ipse tibi, qui continet omnia, Phoebus;
Equae tuis ortos in tua condit equos.*

62. SOLIS ANHELANTES ABLUIT AMNIS EQUOS] Oceanum vocat *annem*: quomodo & L. 3. Eleg. 4. 5. 18. Et volunt expressum esse ex Homero, qui *πρωτων* appellaverit *ωκεανον* L. 11. Odyss. 5. penultimo. Ego potius ad originem vocis Latinae respexisse arbitror; quae haec est apud Festum: *Annis proprie dicitur a circumnando, quoniam am ex Graeca praepositione sumtum, quae est ἀμφι, significat Circum, & Nare fluere.* Paulo aliter Varro lib. 4. de L. L. p. 12. *Annis, id flumen est quod circuit aliquid: nam ab ambitu annis.* Atque ita capere possis Nafonem, si libebit argutari, L. 5. Fast. 5. 82.

*Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn,
Qui terras liquidis, qua patet, ambit aquis.*

Cum Tibullum facit poeta princeps L. 4. Geor. 5. 233.

Tuijete simul os terris ostendit honestum

Plias, & Oceani spretos pede reppulit amnes.
Secuti sunt alii illustres poetae. Papinius L.

1. Achill. 5. 49.

*Ibo tamen, pelagique Deos, dextramque secundi,
Quod superest, complexa Jovis, per Tethyos
amnes*

*Grandaevoque patrem, supplex miseranda
rogabo*

Unam hiemem.

Michaël Marullus Hymno Solis, qui primus est libri tertii:

*Sudoremque viae puro lavit aequoris amne,
Suspendens cura fumantum totus equorum.*

Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 20.

*Tunc innisa suum supina ad axem
Sprevit Tethyos aestuantis amnes
Nonacrina Lycaonis puella.*

63. SIC USQUE SACRAS INNOXIA LAUROS VESCAR] laurus est in plurimis libris. Atque hoc videntur Romani adamasse. Catullus Carm. 61. 5. 289.

tulit radicitus altas

Fagos, ac recto proceras stipite laurus.
Maro Eclog. 8. 5. 13.

hanc sine tempora circum

Inter victrices hederam tibi serpere lauros.

ita hodie habemus. Sed veteres Grammatici legebant *laurus*, teste Sosipatro Charisio L. 1. p. 110. Horatius L. 2. Od. 7. 5. 19.

Longaque festum militia latus

Depone sub lauru mea.

Laurum credebant habere quamdam futuri praefensionem, atque efficacis auxilii esse in afflatu numinum. Hinc vates & poetae lauri folia comedere dicebantur. De vatibus hic noster Tibullus agit. De poetis Juvenalis Sat. 7. 5. 19.

*Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur posthac, necsit quicumque canoris*

Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
Pluribus rem inlustrarunt Ludovicus Caelius L. 5. Ant. Lect. C. 7. Bernardinus Realinus Annot. C. 1. Joannes Meursius Comment. in Lycophronis Alexandram p. 104. If. Casaubonus ad Theophrast. cap. *περι δεισιδαιμονίας*, sive de Superstitione. Quos omnes longissimo intervallo post tergum reliquit

In.

Inlustrissimus Spanhemius Observ. ad Callimach. Hymn. in Delum *ŷ.* 94. loco pulcherrimae ac rarissimae cruditionis plenissimo. Verbum *vescendi* junxit noster cum accusativo, veterum more. Virgilius L. 3. Aen. *ŷ.* 339.

Quid puer Aescanius? superatne, & vescitur auras?

nam ita legi in antiquis plerisque codicibus, non *aura*, quod hodie obtinet, locuples testis est Jo. Pierius Valerianus. Reperitur tamen & cum ablativo apud magnum magistrum, L. 1. Aen. *ŷ.* 550.

Quem si fata virum servant, si vescitur aura Aethera.

Hic, si operae est, Servium audiamus. **VESCOR** (inquit) *verbum inchoativum est. Sane hic vescitur pro fruiitur posuit: nam non comedit auram, sed vivit ea. Vescor illa re: ut alibi:*

Vescitur Aeneas simul & Trojana juvenus Perpetui tergo bovis, & lustralibus extis.

*Nec nos decipiat quod dicit Plinius, ut elocutiones ex similibus formemus. Nam ecce, Comedo illam rem dicimus; nec tamen Vescor illam rem. Et ipse dicit, non usquequaque hoc esse faciendum. Haec ego ut esse Servii credam, vix mihi quisquam persuadebit. Verius statuerunt recentiores, Verba activae significationis regere accusativum, quo actionis objectum, vel effectus, notetur. Vide sis Voffium lib. de Construct. C. 22. ubi & de verbo *vescendi* agit, prolatis Plinii ac Taciti auctoritatibus. L. Accius Atreo:*

Ne cum tyranno quisquam epulandi gratia Adcumbat mensam, aut eandem vescatur dampem.

Phaedrus L. 1. Fab. 31. de columbis & milvo: *Illae credentes, tradunt sese milvo:*

Qui regnum adeptus, coepit vesci singulas, Et exercere imperium saevius unguibus.

Justinus, de Atheniensibus, L. 2. C. 6. *Primi lanificii, & olei, & vini usum docuere. Arare quoque, & serere frumenta, glandem vescentibus monstrarunt. Et L. 44. C. 4. de rege Habide: Barbarum populum legibus junxit, & boves primus aratro domari, frumenta quoque sulco quaerere docuit, & ex agresti cibo mitiora vesci. Et cum veteribus Marcellus Palingenius, poeta non vetus, in Geminis:*

Libantes laeti pateris ardentia vana, Lantaque vescentes plenis obsonia mensis.

64. **AETERNUM SIT MIHI VIRGINITAS**] Hoc voto non habebat aliud religiosius. Audiamus ipsam Deiphoben Glauci apud Na-

fonem L. 14. Metam. *ŷ.* 129.

Respicit hunc vates, & suspiratibus hauslis, Nec Dea sum, dixit; nec sacri turis honore Humanum dignare caput. neu nescius erres; Lux aeterna mihi, carituraeque sine dabatur, Si mea virginitas Phoebo putuisset amanti. Dum tamen hanc sperat, dum praecorrumpe-re donis

Me cupit; Elige, ait, virgo Cumaea, quid optes:

Optatis potiere tuis. Ego pulveris hauslu Ostendens cumulum, quot haberet corpora pulvis,

Tot mihi natales contingere vana rogavi. Excidit, optarem juvenes quoque protinus annos. Hos tamen ille mihi dabat, aeternamque ju-ventam,

Si Venerem paterer. Contemto munere Phoebi Innuba permaneo.

Merito itaque Anchises castam vocat L. 5. Aen. *ŷ.* 735. ubi filium docet iter ad infernas Ditis domos:

huc casta Sibylla

Nigrarum multo pecudum te sanguine ducet. Et Aeneas honorifico intacti pudoris vocabulo compellat L. 6. ŷ. 104.

Non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies inopinave surgit. Hieronymus L. 1. adversus Jovinianum, p. 47. edit. Erasmi. *Quid referam Sibyllas Erythraeam atque Cumanam, & octo reliquas? Nam Varro decem fuisse autumat. quarum insigne virginitas est, & virginitatis praemium divinatio. Quod si Aeolici genere sermonis Sibylla θεοβούλη appellatur, recte consilium Dei sola scribitur nosse virginitas. Tales deinde commemorat Callandram & Chryseidem. Sed de Callandra plura disces ex Apollodoro L. 3. C. 11. sect. 5. & Servio ad L. 2. Aen. *ŷ.* 246. ac Julio Hygino Fab. 93. Tales erant Pythiae & Phoebades templi Delphici, auctoribus Luciano L. 5. *ŷ.* 141. & Plutarcho lib. de oraculorum defectu. Tales antistitae numinis Gallici in insula Sena Britannici maris, perpetua virginitate sanctae; de quibus res mirificas praedicat Mela Pomponius L. 3. C. 6. Denique mulieres quasvis, quae quidem oracula redderent, conveniebat esse floris inpolluti, & a viri contactu puras. Rationem ex sua theologia reddebant, quod, qui res Veneris ignorarent, & Deos videre crederentur. notavit Servius ad L. 2. Aen. *ŷ.* 603. Nostros quoque temporibus homines quidam perdit, quos stultum vulgus magos putat, onychomantiam exercent oleo ac fuligine in un-*

65 Haec cecinit vates, & te sibi, Phoebe, vocavit,
 Jactavit fusa sed caput ante coma.
 Quidquid Amalthea, quidquid Mermessia dixit,
 Herophile Phoebo grata quod admonuit:

Quod-

unguem pueri virginis inlitis, Solique obversis. Sic enim formari imagines rerum expetitarum persuasio est.

66. JACTAVIT FUSA SED CAPUT ANTE COMA] Ita pulcre restituit Scaliger ex corrupta librorum scriptura, *fusus & caput ante comas*. quam non debebat defendere Adrianus Behotius L. 1. Apophot. C. 16. nam & ante & retro jactabant comas. Claris hoc verbis Lucanus ostendit L. 1. v. 566.

crinemque rotantes

Sanguinei populis ulularunt tristia Galli.

Apulejus L. 8. Metam. *Diuque capite demisso, cervices lubricis intorquentes motibus, crinesque pendulos rotantes in circulum, & nonnumquam morsibus suos incurstantes musculos, ad postremum ancipiti ferro, quod gerebant, sua quisque brachia discant.* Sic & Juvenalis Sat. 6. v. 316.

cum tibia lumbos

*Incitat, & cornu pariter vinoque feruntur
 Attonitae, crinemque rotant ululante Priapo
 Maenades.*

Ovidius L. 3. Metam. v. 725.

vifis ululavit Agave;

Collaque jactavit, movitque per aera crinem. Vide Servium ad L. 10. Aen. v. 220. Atque ut noster *comas jactare* dixit, ita & Florus L. 3. C. 19. *Syrus quidam nomine Eunus, (magnitudo cladum facit ut meminerimus) fanatico furore simulato, dum Syriae Deae comas jactat, ad libertatem & arma servos, quasi numinum imperio, concitavit.* Nihil liquidius. At Jo. Isaacius Pontanus non ambigendum ait, quin *comas jactat* sit genuina lectio, L. 1. Hist. Amstelod. p. 45, medicina parum oportuna. Exciderat propemodum monere, *fusa coma* legi in Excerptis Antonii Perreji. id quod valide corroborat Scaligeri emendationem.

67. AMALTHEA] De his Sibyllis alii aliter statuerunt. & videtur noster quasdam confudisse. Egit enim huc usque de Cumana; quam liquido ab Amalthea aliam facit, atque etiam ab Herophile secernit. Sed tres istas non nisi unam fuisse, tribus diversis nominibus dictam, ostendit Iactantius L. 1. Divin. Infit. C. 6. *septimam Lactantiam, nomine A-*

maltheam, quae ab aliis Demophile, vel Herophile nominatur. Res est obscura, & densis tenebris involuta. Tu Salmasium consule Exerc. Plin. p. 75. sqq. & Davidem Blondellum in libro de Sibyllis, Gallice scripto, sed dignissimo qui Romanae civitati transcribatur.

67. MARPESSIA] Politianus Nutric. v. 219.

quin & veteres promsere Sibyllae

*Carmen, Amalthea, & fati Marpessia dives,
 Herophileque Idaea genus, praedoctaque Sabba,
 Demoque, Phytoque, & veri gnara Phaennis,
 Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia
 longos*

Phemonoe commenta pedes, & filia Glauci

Deiphobe, nimium vivax.

Sed *Marpessia* per duplex s[ic] scribendum contendit Scaliger, quum sit cognomen a patria *Marpesso*, vico Troadis. & ante Scaligerum Jo. Ludovicus Brassicanus Comment. in Politiani Silvam laudatam. Achilles autem Statius vel *Marinessia* vel *Marmessia* legi vult: constare enim ait, Sibyllam Helleponticam in vico agri Trojani *Marinesso*, vel *Marmesso* natam. Certe habet in parte pro se auctoritatem magni viri, Lactantii Firmiani, ita scribentis L. 1. C. 6. *octavam Helleponticam in agro Trojano natam, vico Marmesso, circa oppidum Gergitium; quam scribit Heraclides Ponticus Solonis & Cyri fuisse temporibus.* Sed est error in prima syllaba, scribendumque *Mermesso*. Erat autem *Mermessus* oppidum in Ida monte; hinc gentile *Mermessius*, ut Stephanus tradit in ΜΕΡΜΗΣΣΟΣ. Haec nos praeclear docuit Salmasius Exerc. p. 79. unde mirari subit, quid ita Thomas de Pinedo pro uno atque eodem oppido habere voluerit *Mermessum* & *Marpessum*; nec vel semel meminerit Salmasii in Observ. ad Stephanum p. 458. unde poterat meliora doceri.

68. HEROPHILE PHOEBO GRATA QUOD ADMONUIT] Grata Phoebo fuit, quod esset Sminthei Apollinis sacerdos. Ipsa vero se non solum Herophilen, sed Dianam etiam in suis versibus vocabat. Erat & ubi uxorem se, & ubi vel forem vel filiam Apollinis esse diceret; sed forens, & numine adlata

70 Quodque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
 Portarit, sicco perlueritque sinu.
 Hae fore dixerunt belli mala signa cometen,
 Multus ut in terras deplueretque lapis:
 Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia caelo
 Audita, & lucos praecinuisse fugam.

75 Ipsum

divino. Obiit in Troade, sepulta in Smintheci
 luco, incisis in columna legis, quos recitat
 Pausanias Phocicis, sive libro 10. Ubi & al-
 teram priorem fuisse Herophilam tradit, Jo-
 vis & Lamiae filiam; Lamiam ipsam Neptu-
 no genitam, mulierum omnium primam va-
 tacinatam, & ab Afris *Sibyllam* nominatam.

69. QUODQUE ALBUNA SACRAS TIBERIS
 PER FLUMINA SORTES PORTARIT] *Albunea*
 dicitur Lactantio L. I. C. 6. *decimam Tibur-*
tem, nomine Albuneam, quae Tiburi colatur
ut Dea juxta ripas amnis Anienis, cujus in gur-
gite simulacrum ejus inventum esse dicitur, te-
nens in manu librum: cujus sortes senatus in
Capitolium transtulerit. Hujus loci auctorita-
 te permotus Jo. Lud. Brassicanus, Comment.
 in Politiani Nutric. §. 119. legebat sic:

Quasque Albana sacras Tiburs per flumina
sortes
Portarit.

Albana autem flumina Anienem intelligebat:
 ipsam quoque Albuneam ab aquis Albulis a-
 pud Anienem copiose scaturientibus denomi-
 natam credebat. Turnebus quoque *Albana*
 legebat, sed ut esset nomen ipsius Sibyllae,
 L. II. Adv. C. 26. Lipsii excerpta habebant,

Quasque Aniena sacras Tiburs per flumina
sortes
Portarit.

Quod est amplexus Janus Gulielmius Quaest.
 in Menaech. Plauti C. 4. & ante eum Lilius
 Gyraldus Dial. 2. Hist. Poët. Huc & alii li-
 bri ibant: Joannes quoque Livinejus *Tiburs*
 malebat; quamquam in *Albuna* nihil mutat.

70. SICCO PERLUERITQUE SINU] Est in
 nonnullis *perlueritque*. quod probarunt Mu-
 retus & Statius. Sed hic quum *sicco sinu* ex-
 ponit *pedestri itinere*, nimis est festivus. Etiam
portare & perferre, tam vicina, non belle
 junguntur. Recte Turnebus fortes, quas por-
 tabat, librum fuisse putat: quem etsi aqua
 perluebat, tamen siccum & sicco pectore ge-
 staverat.

71. BELLI MALA SIGNA COMETEN] Come-

tas semper grande aliquod malum portende-
 re, vetustissima est opinio. Virgilius L. I.
 Geor. §. 488.

Non alias caelo ceciderunt plura sereno
Fulgura: nec divi toties arserunt cometae.

Lucanus L. I. §. 526.

Ignota obscurae viderunt sidera noctes,
Ardentemque polum flammis, caeloque volantes
Obliquas per inane faces, crinemque timendi
Sideris, & terris mutantem regna cometen.

Silius L. 8. §. 638.

non unus crine corusco

Regnorum everfor rubuit letale cometes.

Suetonius Ner. C. 36. *Stella crinita, quae*
summis potestatibus exitium portendere vulgo pu-
tatur, per continuas noctes oriri coeperat. Ta-
 citus L. 14. An. C. 22. *Inter quae & sidus*
cometes effulsit, de quo vulgi opinio est, tam-
quam mutationem regis portendat. L. 15. C. 47.
Vis fulgurum non alias crebrior, & sidus come-
tes, sanguine inlustri semper Neroni expiatum.
 Sed in promptu est exemplorum copia. Hodie
 in omnia alia discedunt sapientum scholae.

72. MULTUS UT IN TERRAS DEPLUERET-
 QUE LAPIS] Valerius Maximus in *Piceno lapi-*
dibus pluuisse tradit L. I. C. 6. Juvenalis Sat.
 13. §. 67.

Sollicitus, tamquam lapides effuderit imber.

Crebrum hoc portentum genus apud Livium,
 & Julium Obsequentem. Quandocumque
 vero accidisset, novemdiali sacro expiabatur.
 Coctis lateribus pluuisse dicente causam Mi-
 lone, in ejus anni acta relatum fuit. auctor
 Plinius L. 2. C. 56.

73. ATQUE TUBAS ATQUE ARMA FERUNT
 STREPITANTIA CAELO AUDITA] Haec etiam
 crebro commemorantur. Virgilius L. I. Geor.
 §. 473.

Armorum sonitum toto Germania caelo
Audiit.

Ovidius L. 15. Metam. §. 783.

Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribilesque tubas, auditaque cornua caelo
Praemonuisse nefas.

Luca.

75 Ipsum etiam Solem defectum lumina vidit
Jungere pallentes nubilus annus equos.

Et

Lucanus L. 1. v. 578.

*Insonuere tubae : & quanto clamore cohortes
Miserentur, tantum nox atra silentibus umbris
Edidit.*

Petronius Specim. Bell. Civ. v. 134.

*Armorum strepitu coelum furit ; & tuba Mar-
tem**Sideribus tremefacta ciet.*

Praeclarissimus Lotichius L. 1. Eleg. 9.

*Terribilemque ferunt (quod, Dii, precor omen
in hostem**Vertite) per nubes arma dedisse sonum.*Ipse Tullius, in re minime ludicra, orat.
de Harusp. resp. C. 10. *Exauditus in agro pro-
pinquo & suburbano est strepitus quidam recon-
ditus, & horribilis fremitus armorum.* PliniusL. 2. C. 57. *Armorum crepitus, & tubae soni-
tus auditus et coelo Cimbricis bellis accepimus :**crebrosque & prius, & postea. Tertio vero con-
sulatu Marii ab Amerinis & Tudertibus specta-
ta arma coelestia, ab ortu occasuque inter se con-
currentia, pulsus quae ab occasu erant.* JuliusObsequens C. 76. *Consae arma in coelo vola-
re visa, fulmine pleraque decussa.* C. 125. *Clamorem crepitumque armorum Antiochiae bis,**ut curreretur in muros, auditum ; itemque so-
num tympanorum Pergami.* Adparet ex his lo-
cis crepitantia (id quod multi libri habent)restitui debere in nostro Tibullo ; atque in
Petronio crepitus. Sisenna Hist. L. 4. *Conglo-
bati & collecti concrepant armis.* Cicero orat.pro Murena C. 10. *Omnnes urbanae res, omnia
haec nostra praeclara studia, & haec forensis
laus & industria latent in tutela ac praesidio
bellicae virtutis. Simul atque increpuit suspicio
tumultus, artes illico nostrae conticescunt.* Vir-
gilius L. 12. Aen. v. 332.*Qualis apud gelidi cum flumina concitus Hebra
Sanguineus Mavors clipeo increpat, atque su-
rentis**Bella movens inmittit equos.*

Seneca Thyest. v. 562.

*Orium tanto subitum et tumultu**Quis Deus fecit? modo per Mycenae**Arma civilis crepuere belli.*74. LUCOS PRAECINUISSE FUGAM] Male
haec referunt ad excessum & fugam Deorum,
fedes suas deferentium. Paullo ante dixerat
poeta, cometas portendere bellum fore :
nunc ait voces incertas, e lucis ac nemori-bus prolatas, cladem ac fugam exercituum
praenuntiare. Livius L. 2. C. 7. *Tarquiniensis
novus hostis non stetit solum, sed etiam ab sua
parte Romanum pepulit. Ita quum pugnatum
esset, tantus terror Tarquinium atque Etruscos
incessit, ut omissa irrita re, nocte ambo exerci-
tus, Vejens Tarquinienisque, suas quisque abi-
rent domos. Adjiunt miracula huic pugnae ;
silentio proximae noctis ex silva Arisia ingentem
editam vocem. Silvani vocem eam creditam,
haec dicta, Uno plus Etruscorum cecidisse in
acie: vincere bello Romanum. Ita certe inde
abiire Romani ut victores, Etrusci pro victis.*Hic tu proximam noctem intellige eam, quae
proxime praecessit ante ipsum conflictum.Ita certe capiendum suadet Valerius Maxi-
mus L. 1. C. 8. ex. 5. Sed ad fugam redeam-
us, his incertis vocibus praemonstratam,
& ad clades bellicas. Maro L. 1. Geor. v. 475.*Vox quoque per lucos vulgo exaudita silentis
Ingens.*

Ovidius L. 15. Metam. v. 793.

*cantusque feruntur**Auditi, sanctis & verba minacia lucis.*

Lucanus L. 1. v. 569.

*Tunc frager armorum, magnaue per avia
voces**Audita.*

Petronius Spec. Bell. Civ. v. 180.

*Nec non horrendi nemoris de parte sinistra
Insellitae voces flamma sonuere sequenti.*75. IPSUM ETIAM SOLEM DEFECTUM LU-
MINE] Jo. Marius Mattius ex vetere libro
producit defectum lumina, venusto Graecif-
mo, L. 1. Opinion. C. 13. Nicolaus quoque
Heinsius ad marginem Anglicanorum Excer-
ptorum notavit, legendum sibi lumina vide-
ri. Sed quia haec locutio doctior erat, quam
ut eam caperent librarii ; ideo illi, more
quotidiano, lumine scripserunt. Pari figura
Titan moestus jubar Senecae dicitur Oedip. ipso
initio :*Jam nocte Titan dubius expulsa redit,**Et nube moestus squallida exoritur jubar.*Sic enim locum illum recte restituit J. F.
Gronovius, vir laudatissimus. Solis deli-
quium quamquam semper inter prodigia ha-
bitum est, tamen vel illud maxime prodi-
giosum fuit, quod occiso Caesare dictatore
totum ferme annum duravit. Neque enim

L 1 2

de

Et simulacra Deum lacrimas fudisse tepentes,
 Fataque vocales praemonuisse boves.
 Haec fuerint olim. sed tu, jam mitis, Apollo,
 80 . Prodigia indomitis merge sub aequoribus.

Et

de alio Solis defectu loqui Albium nostrum ipsa anni vox ostendit. Virgilius L. 1. Geor. *ŷ.* 465.

*Ille etiam extincto miseratus Caesare Romam,
 Cum caput obscura nitidum ferrugine texit,
 Inpiaeque aeternam timerunt saecula noctem.*

Plinius L. 2. C. 30. *Fiunt prodigiosi & longiores Solis defectus: qualis occiso dictatore Caesare, & Antoniano bello, totius paene anni calore continuo.* Alium, sed ante bellum civile Caesaris & Pompeji, describit Lucanus L. 1. *ŷ.* 540.

*Ipse caput medio Titan cum ferret Olympo,
 Condidit ardentem atra caligine currus,
 Involuitque orbem tenebris, gentesque coegit
 Desperare diem: qualem fugiente per ortus
 Sole Thyesteae noctem duxere Mycenae.*

Julius Obsequens C. 103. *Hora diei tertia, Solis defectus lucem obscuravit.* Factum C. Mario secund. C. Flavio Fimbria Coss. A. V. DCXLIX. Talis defectus quum accidisset ante pugnam inter Carolum V. imp. & Joannem Fridericum Saxonem, pro diro omine habuit poeta miles Lotichius, L. 1. Eleg. 9.

*Sol quoque praetextens atra ferrugine frontem
 Horrificis moestus nubibus abdit equos.*

77. SIMULACRA DEUM LACRIMAS FUDISSE TEPEMENTES] Virgilius L. 1. Geor. *ŷ.* 479.

Et moestum inlacrimat templis ebur, aeraque sudant.

Naso L. 15. Metam. *ŷ.* 792.

Mille locis lacrimavit ebur.

Lucanus L. 1. *ŷ.* 556.

*Indigetes flevisse Deos, urbisque laborem
 Testatos sudore Lares.*

Seneca Thyest. *ŷ.* 702.

*regium capiti decus
 Bis terve lapsum est, flevit in templis ebur.*
 Silius L. 8. *ŷ.* 646.

*atro sanguine flumen
 Manavit Jovis in templis, lacrimaeque vetusta
 Effigie patris large fluxere Quirini.*

Memorabilia sunt Livii verba L. 43. C. 13. *Non sum nescius, ab eadem negligentia, quam nihil Deos portendere vulgo nunc credunt, neque nuntiari admodum ulla prodigia in publicum, neque in annales referri. Ceterum & mi-*

hi vetustas res scribenti nescio quo pacto antiquus sit animus: & quaedam religio tenet, quae illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea pro dignis habere, quae in meos annales referam. Aeterna duo prodigia eo anno sunt nuntiata: facem in coelo conspectam, & bovem feminam locutam publice ali. Minturnis quoque per eos dies coeli ardentis species affulsit. Reate imbri lapidavit. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrimavit.

78. FATAQUE VOCALES PRAEMONUISSE BOVES] Maro L. 1. Geor. *ŷ.* 477.

simulacra modis pallentia miris

*Visa sub obscurum noctis, pecudesque locutae,
 Insandum!*

Lucanus L. 1. *ŷ.* 561.

Tunc peculum faciles humana ad murmura linguae.

Quas illi pecudes adpellant, boves intellige. sic enim ostendit historia. Plinius L. 8. C. 45. *Est frequens in prodigiis priscorum, bovem locutum: quo nuntiato, senarium sub dio haberi solitum.* Exempla bouum vocalium multa reperies apud Livium, & Obsequentem; aliqua in Valerio Maximo.

79. HAEC FUERUNT OLIM] scribe fuerint. Est solennis precum formula, ut ne Deus iratus, sed jam placabilis, ultra velit favere. Virgilius L. 6. Aen. *ŷ.* 62.

*Phoebe, gratia Trojae semper miserata labores,
 Dardana qui Paridis direxisti tela manusque
 Corpus in Aetidae; magnas obeuntia terras
 Tot maria intravi duce te, penitusque repostas
 Massylum gentis, praetentaque Syriibus arva.
 Jam tandem Italiae fugientis prendimus oras.
 Hac Troiana tenuis fuerit Fortuna secuta.
 Vas quoque Pergameae jam fas est parere genti,
 Dique Deaeque omnes, quibus obstitit Ilium,
 & ingens*

Gloria Dardaniae.

Sequentia distingue hoc modo: *Sed tu, jam mitis, Apollo, &c. Idem ille poeta princeps L. 12. ŷ. 179.*

*Esto nunc Sol testis & haec mihi terra vocanti,
 Quam propter tantos potui perferre labores;
 Et pater omnipotens, & tu Saturnia Juno
 Jam melior, jam, Diva, precor.*

tardi-

Et succensa sacris crepitet bene laurea flammis;
 Omine quo felix, & facer annus erit.
 Laurus ïo bona signa dedit: gaudete coloni:
 Distendet spicis horrea plena Ceres.

85 Obli-

tarditatem ac moram hac vocula signari notat Donatus ad Terent. Adelph. Act. 2. Sc. 1. *ŷ. 21.* Albinovanus Eleg. ad Liviam Augustam *ŷ. 105.*

*Talis in umbrosis, mitis nunc denique, silvis
 Destet Threïcium Daulias ales Iryn.*

Sed ad Apollinem redeamus. Praeclare Fracastorius L. 3. Syphil. *ŷ. 366.*

deducitur ipse

*Sorte data, qui pro cunctis cadat unus ad aram,
 Syphilus: & jam farre sacro, vitisque paratis,
 Purpureo stabat tincturus sanguine cultros:
 Tutatrix vetuit Juno, & jam mitis Apollo.*

Dicitur autem mitis ratione quadam peculiari. Servius ad L. 3. Aen. *ŷ. 138.* Notandum sane, Apolline offenso pestilentiam creari semper: quod etiam Homerus ostendit, cum eum armatum inducit sagittis. Unde & Apollo dicitur, secundum aliquos, ἀπὸ τοῦ ἀποδείν. Contra, si citibaram teneat, mitis est. Unde Horatius,

*Condito mitis placidusque telo
 Supplices audi pueros Apollo.*

Horatii verba reperies in Carmine Saeculari, *ŷ. 33.* Ceterum hic est idem Apollo, qui in Inscriptionibus Pacifer vocatur. In Quirinali Pomponii Laeti:

DEO. SANCTO
 APOLLINI. PA
 CIFERO
 C. AELIUS
 MILES. CHORTIS. X.
 PRAETORIAE. CENTVRIA
 DASI. LIBES. VOTVM
 REDDEDIT

Ita ego descripsi ex autographo Stephani Vinandi Pighii. nam apud Gruterum paullo aliter legitur, xxxviii. 7. Est & alterum votum Apollini Pacifero redditum apud Reinesium classe prima, num. 274.

APOLLINI
 PACIFERO
 EX. VOTO. LIBENS
 SOLVIT. L. AQUIL

LIVS. L. F. SERG. AVRELIUS
 MIL. COH. X. PRAETOR.
 CENTVRIA. VALERI
 BASSINI. LIBENS
 VOTVM. REDDIT.

80. PRODIGIA INDOMITIS MERGE SUB AEQUORIBUS] Monstruosi partus, expiationis causa, in mare projiciebantur. Exempla sunt apud Livium, & Obsequentem. Interdum flammis abolebantur, & quidem infelicio lignorum. Tarquitiu Priscus, apud Macrobiu L. 2. Saturn. C. 16. *Arbores quae inferu deorum acertentiumque in tutela sunt, eas infelices nominant.* deinde aliquot talibus recensitis, addit: *itemque acrifolium, pirum silvaticum, ruscum, rubum, scitesque, quibus portenta prodigiaque mala comburi jubere oportet.* Sed hoc ante nos observavit Turnebus L. 18. Adv. C. 11. Firmat Lucanus L. 1. *ŷ. 589,* de Arunte, haruspice Etrusco:

*Monstra jubet primum, quae misto semine
 discors*

*Protulerat natura, rapi, sterilique nefandos
 Ex utero foetus insausis vere flammis.*

Hoc est quod Catullus vocat *infelicibus ustulare lignis.*

81. UT SUCCENSA] lege cum libris, *Et succensa.* Haec enim pendent a superioribus. Procura, o Apollo, mala prodigia; & laurus tua fac crepet cum bono omine in igne sacro.

82. SACER ANNUS EAT] erit habent libri. quod placet. Est enim certa pollicitatio vicini boni, & majus aliquid quam optatum aut votum. Sic Propertius meus, L. 4. Eleg. 8. *ŷ. 14.* ubi de virginibus Lanuvinis, draconi suo annum pastum ferentibus:

*Si fuerint castae, redent in colla parentum;
 Clamantque agricolae, Fertilis annus erit.*

83. AT LAURUS BONA SIGNA DEDIT] Hanc transitionem vix est ut credam a manu poetæ profectam. Sequitur post tres versus, *At madidus Baccho.* tum paullo post, *At sibi quisque dapes.* denique sub finem, *At tu.* In libris omnibus est, *Laurus ibi.* Unde Nicolaus Heinſius argute & feliciter reſingebat,

- 85 Oblitus & musto feriet pede rusticus uvas,
 Dolia dum, magni deficientque lacus.
 At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
 Concinet. a stabulis tunc procul este lupi.
 Ille levis stipulae solennes potus acervos
 90 Accendet, flammam transilietque sacras.
 Et foetus matrona dabit, natusque parenti
 Oscula comprehensis auribus eripiet.
 Nec taedebit avum parvo advigilare nepoti,
 Balbaque cum puero dicere verba senem.

95 Tunc

Laurus in bona signa dedit. Particula est exsultantium prae lactitia & jubilantium rusticorum.

90. FLAMMAS TRANSILIENTQUE SACRAS] Naso L. 4. Fast. v. 725. ubi Palilia describuntur satis operosa diligentia:

*Certe ego de vitulo cinerem stipulasque fabales
 Saepe tui plena februa castra manu.*

*Certe ego transilui postas ter in ordine flammam;
 Virgaque rotatas laurea misit aquas.*

deinde v. 779.

*Tum licet, apposita veluti crateris camella,
 Lac niveum potes, purpureamque sapam.*

*Moxque per ardentis stipulae crepitantis acervos
 Trajicias celeri strenua membra pedo.*

Vide Propertium L. 4. Eleg. 4. v. 75.

92. OSCULA COMPRENSIS AURIBUS ERIPIT] Antiquae osculorum blanditiae. Graeci *χότζων* vocabant, sive *ollam*: Itali vero *osculum Florentinum*, quom adprehensis utrimque puorum auriculis eos presse dissuaviarent. Primus luculenter exposuit Lilius Gregorius Gyraldus Dial. 6. deinde Achilles Statius h. l. Gulielmus Canterus L. 6. Nov. Lect. C. 25. Turnebus L. 29. Adv. C. 32. Meursius ad Theocrit. p. 33. Cerda Adv. Sacr. C. 138. sect. 12. Mart. Kempius in opere laborioso, sed parum amabili, de Osculis Dissert. 25. sect. 34.

93. PARVO ADVIGILARE NEPOTI] in tribus libris erat *vigilare*. Sic Propertius L. 2. Eleg. 2. v. 9.

Aut ego si possem studiis vigilare severis.

Naso L. 3. Art. Amat. v. 413.

Sed famae vigilare juvet.

ibi ante Heinsum *invigilare* legebatur. Nec tamen damno *advigilare*: quo verbo & Terentius & Cicero sunt usi. Pulcre Manilius L. 1. v. 81.

*Sed cum longa dies acuit mortalia corda,
 Et labor ingenium miseris dedit, & sua
 quemque*

Advigilare sibi iussit fortuna premedo.

Papinius L. 1. Theb. v. 147.

*Non in pacatis regum advigilantia somnis
 Pila, nec alterna ferri statione gementes
 Excubiae.*

94. BALBAQUE CUM PUERO DICERE VERBA SENEM] *Balbus*, inquit Junius noster in Nomenclatore, qui lingua est haesitante. Id vitium nostrates vocant *stamelen*. Sed *Balbus* Latinis saepe is dicitur, qui prae linguae inbecillitate caninam literam R plene ac plane efferre nequit, ejusque loco L pronuntiat. Hoc nostri dicunt *lippen*; Galli vero *parler gras*. Atque hoc pueris ferme omnibus est familiare. Quintilianus L. 1. Instit. Orat. C. 11. *Quod est igitur in his doctoris officium? in primis vitia si qua sunt oris, emendet: ut expressa sint verba, ut suis quaeque literae sonis enuntientur. Quarumdam enim vel exilitate vel pinguetudine nimia laboramus: quasdam velut acriores parum effcimus, & aliis, non dissimilibus, sed quasi hebetioribus permutamus. Quippe & literae, qua Demosthenes quoque laboravit, & succedit: quarum vis est apud nos quoque. Cicero L. 1. de Orat. C. 61. Imiteturque illum, cui sine dubio summa vis dicendi conceditur, Atheniensem Demosthenem, in quo tantum studium fuisse, tantusque labor dicitur, ut primum impedimenta naturae diligentia industriaque superavit: cumque ita *balbus* esset, ut ejus ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere, perfecit meditando, ut nemo planius eo locutus putaretur. Ars illa, cui studebat Demosthenes, erat Rhetorica. Horatius L. 2. Sat. 3. v. 274.*

Quid,

- 95 Tunc operata Deo pubes discumbet in herba,
 Arboris antiquae qua levis umbra cadit.
 Aut e veste sua tendent umbracula fertis
 Vinc̄ta: coronatus stabit & ante calix.
 At sibi quisque dapes, & festas exstruet alte
 100 Cespitibus mensas, cespitibusque torum.
 Ingeret hic potus juvenis maledicta puellae,
 Postmodo quae votis irrita facta velit.

Nam

*Quid, cum balba feris annofo verba palato,
 Aedificante casae qui sanior?*
 L. 2. Epist. 1. §. 126.

Os tenerum pueri balbumque poeta figurat.
 Sed rem omnem praecclare illustravit vir in-
 ter prima gentis nostrae nomina non postre-
 mus Janus Rutgersius Venuſin Lectio. C.
 14 Hi balbi alio nomine blaesi dicuntur. O-
 vidius L. 3. Art. Amat. §. 293.

*Quid, cum legitima fraudatur litera voce,
 Blaesaque fit jussu lingua coacta sono?
 In vitio decor est, quaedam male reddere verba,
 Discunt posse minus, quam potuere, loqui.*
 & Amor. L. 2. Eleg. 6. §. 24. de pſittaco:
*Non fuit in terris vocum simulacior ales:
 Reddebas blaeso tam bene verba sono.*

Martialis L. 10. Epigr. 65.
*Os blaesum tibi debilisque lingua est:
 Nobis filia fortius loquetur.*
 Hinc cognomina Balborum ac Blaesorum in
 multis gentibus Romanis. Albium nostrum
 ante oculos habuit Hercules Strozza, poeta
 nobilissimus, L. 1. Eleg. 1. Apollinem ad-
 fatus:

*Tu, mihi prima rudis cum verba resolveret
 aetas,
 Dictasti ad cunas carmina balba mea.*
 95. OPERATA DEO PUEES] utitur verbo
 fororum. sic prima hujus libri Elegia, §. 9.

Omnia sint operata Deo.
 Horatius L. 3. Od. 14. §. 6.
*Unico gaudens mulier marito
 Prodeat justis operata Divois.*
 Inibi tu veteres interpretes vide; & Servium
 ad L. 3. Aen. §. 136. Nonium in Operari;
 Briffonium L. 1. Formul. Passeratium in Prop-
 pert. L. 2. Eleg. 33. §. 2.

95. DISCUMBET IN HERBA,] Quidam co-
 dices haec ita constituerunt:

*discumbet in umbra
 Arboris antiquae, qua levis unda cadit.*

Credo, ut forent similia istis ex L. 1. Eleg. 1.
*Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
 Arboris, ad rivos praetereuntis aquae.*

Tu cave quidquam immutes. In herba etiam
 apud Maronem vescitur juvenus rustica L. 1.
 Geor. §. 339.

*annua magnae
 Sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis.
 Tum pingues agni, & tum mollissima vina.*

98. CORONATUS STABIT ET IPSE CALIX] in duobus Statii totidemque Wittianis erat,
stabit & ante calix. quod ego verum arbitror.
 stetit enim oportet ante toros discumbentium.
 Sic Eleg. 1. hujus libri, §. 24.

*Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni,
 Ludet, & ex virgine exstruet ante casae.*

Antiquos autem coronasse pocula, & sic bibisse,
 notat Servius ad L. 1. Aen. §. 724.

Crateras magnos statuunt, & vina coronant.
 Firmatque hoc ipsum ex L. 3. Aen. §. 525.

*Tum pater Anchises magnum cratera corona
 Induit, implevitque mero.*

Ita etiam Turnebus exposuit L. 21. Adv. C. 13.
 Rectissime. Papinius claris verbis, quae ad
 summum marginem referri nequaquam possunt,
 L. 3. Silv. 1. §. 76. post descriptionem magni ac
 subiti imbris:

*Diffugimus, festasque dapes, redimitaque vi-
 na*

Abripiunt famuli.
 Posteriorum temporum inventum fuit, in summa
 ora interiore poculorum argenteorum addere
 coronam auream. Credo ut & hieme coronarent
 vinum. Vide sis Gassendum L. 4. Vitae Peireskianae,
 ad A. 1632.

101. MALEDICTA] codex Jo. Martii Martii
 habebat *mala dicta.* Quo modo ferme Catul-
 lus Carm. 11. §. 16.

*Pauca nuntiate meae puellae
 Non bona dicta,*

Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
Et se jurabit mente fuisse mala.

- 105 Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae,
Phoebe: modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona: sed postquam fumsit sibi tela Cupido,
Heu heu quam multis ars dedit illa malum.
Et mihi praecipue, jaceo quum faucius annum:
110 Et faveo morbo, tam juvat ipse dolor.

Vix-

104. ET SE JURABIT MENTE FUISSE MALA] Ex antiqua formula, qua ille qui alium aut re aut verbo laeserat, in satisfactione cum, qui laesus esset, adjurabat indignum esse hac injuria, atque ei nolle factam; atque insuper malam se mentem habuisse. Prioris, de jurejurando, inlustre exemplum est apud Plautum Amphitr. Act. 3. Sc. 2. Posterioris, de mala mente, utque id esset capiti suo, apud Senecam L. 3. de Benefic. C. 27. quod oportune huc retulit venustissimus Douza Praecidan. C. 8. Primus opinor hunc ritum inlustravit noster Nannius L. 2. Miscell. C. 7. Deinde alii, atque alii; Turnebus L. 18. Adv. C. 25. Briffonius Formul. L. 8. Torrentius in Sueton. Jul. C. 73. Sc. Gentilis in Apologiam Apuleji num. 943. Heraldus L. 2. Digressi. C. 4. sed omnes, ut dixi, post Nannium. Sua quoque Douzae laus constare debet, qui istud de mente mala & primus observavit, & solus. nisi quod leviter tetigerat Achilles, nec tamen satis recte.

105. PEREANT ARCUS] in Sfortiano libro scriptum fuisse *pereantque arcus* notavit Statius. Quae iteratio voculae encliticae est pura puta Albiana. Sic Elegia proxime sequente:

Castra peto. valeatque Venus, valeantque puellae.

potuit autem levi opera intercidisse, quum librarii omnes compendio fere scriberent, & fortasse hanc elisionem duriusculam putarent.

110. ET FAVEO MORBO, QUUM JUVAT IPSE DOLOR] *quod quum* invenuste hic repetitur; jam enim praecesserat in versu longiore. Sed multi codices Statiani habebant *tum*; unde Passeratius *tam* faciebat. Optime. Sic ferme Naso Amor. L. 2. Eleg. 9. *quod quum*.

Vive, Deus, posito, si quis mihi dicat, amore, Deprecor. usque adeo dulce puella malum est. Prioris hemistichii mentem expressit Daniel

Heinsius L. 2. Eleg. 8. ubi de Petro Lotichio, illo poetarum smaragdo:

*Ille manu medica Phoebeique potentibus herbis
Saepe aliquam vellet quaerere laesus opem:
Mox, ubi pulcra videt ridentis lumina nymphae,
Gaudet, & ardori jam favet ipse suo.*

Est autem *favere* verbum Circi ac Theatri, quo verbo significatur benevolentia plausu atque adclamatione sese effundens. Vide sis Nasonem Amor. L. 3. Eleg. 2. ubi saepiuscule repetitum non obscure te docebit de hac sua notione. Hoc ipsum & *favorem* vocabant. Naso idem, loco laudato:

*Nempe favore suae viciu tamen ille puellae.
Vincamus dominae quisque favore suae.*

Hic de agone equestri. De plausu & clamore theatri idem poeta L. 2. Trist. *quod quum*.

*Cumque sefellit amans aliqua novitate maritum,
Plauditur; & magno palma favore datur.*

Valerius Flaccus L. 4. *quod quum*. de Castore cum Amyco ad luctum descendente:

*Nec sonat Oebalium caecae favor, aut juga notae
Taygeti, laevitur patrios ubi victor ad amnes.*

Macrobius de plausu conviviali dixit, L. 7. Saturn. C. 15. *His diebus, favor ab omnibus exortus est admirantibus doctorum soliditatem, adeo ut attestari vel ipsum Euangelum non pigeret. Disarius deinde subjicit: Isti plausus sunt, qui provocant philosophiam ad vindicandos sibi de aliena arte tractatus, &c.* Sed in optimo libro Anglicano hic erit, pro diversa lectione, *Et foveo morbum*. Quae scriptura si cui placebit, habebit ille Tullium auctorem L. 12. ad Attic. Epist. 18. *Habeo nihil, tentatis rebus omnibus, in quo acquiescam, nam, dum illud tractabam, de quo antea scripsi ad te, quasi fovebam dolores meos, nunc omnia respicio.* Quamquam sensus est nonnihil diversus. nam in Albio *quod quum* foveo esset nutrire; quum Tullius posuerit pro eo quod est lenire. Sed vulgata lectio non videtur ullo modo sollicitanda.

Vixque cano Nemefim, sine qua versus mihi nullus
Verba potest, justos aut reperire pedes.

Acer Amor, fractas utinam tua tela sagittas
Ilicet, exstinctas adspiciamque faces.

115 Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.

At tu, nam Divum fervat tutela poetas,
Praemoneo, vati parce, puella, sacro :

Ut Messalinum celebrem, quum praemia belli
120 Ante suos currus oppida victa feret.

Ipsę gerens laurus, lauro devinctus agresti
Miles, io magna voce triumphę canet.

Tum Messala meus pia det spectacula turbae,
Et plaudat curru praetereunte pater.

125 Ad-

III. SINE QUA VERSUS MIHI NULLUS VER-
BA POTEST, &c.] sumtum de Anacreonte,
Od. I.

Θέλω λέγειν Ατρεΐδας,
Θέλω δὲ Κάδμον ᾄδειν.
Ἄ βᾶρβιτος δὲ χορδαῖς
Ἐρωῖα μούνον ἤχει.

Henricus Stephanus vertit :

Cantem libens Atridas,
Cantem libensque Cadmum :
Sed barbiti mihi unum
Nervi sonant Amorem.

Hinc & nos hauriebamus olim, in quadam
Elegia :

Sed quocumque meae feriuntur pestine chordae,
Reddere jam discunt, praeter amare, nihil.

114. SI LICET] recte Schefferi codex Ilicet.

119. PRAEMIA BELLII] Vide notata ad L. I.
Eleg. 2. v. 26. Sed praemia hic proprie per-
tinent ad pompam triumphali.

120. ANTE SUOS CURRUS OPPIDA VICTA
FERET] Fercula intellige triumphalia. Inlu-
stris est Ciceronis locus orat. in L. Pisonem
C. 25. ubi adversarii sui ignaviam, ex Mace-
donia turpiter revocati, hisce quasi ipsius
Pisonis verbis exagitat : *Quid tandem habet
iste currus ? quid vinciti ante currum duces ?
quid simulacra oppidorum ? quid aurum ? quid
argentum ? quid legati in equis, et tribuni ?
quid clamor militum ? quid tota illa pompa ?
Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta pae-
ne puerorum, captare plausus, vehi per urbem,*

conspecti velle. Quibus ex rebus nihil est, quod
solidum tenere, nihil quod referre ad voluptatem
corporis possit. &c. Res ipsa satis est nota ex
commentationibus eruditorum.

121. GERENS LAURUS, LAURO DEVINCTUS
AGRESTI] manu laurum gerens, galeam lau-
ro coronatus. Talis apud Nasonem Apollo
figuratur, ille domitor monstrorum, L. 2.
Art. Amat. v. 495.

In manibus laurus : sacris induceta capillis
Laurus erat.

Sed cur miles victor laurum gestabat ? ratio-
nem reddit Festus Pompejus : *Laureati mili-
tes sequebantur currum triumphantis, ut quasi
purgati a caede humana intrarent urbem.* Sane
a religione & votis initium habuisse, ostendit
Proclus in Chrestomathia Poetica p. 11.
quo loco *Daphnephorica* expositione sua in-
terpretatur. Deinde in versu minore *canam*,
quod Scaliger ex ingenii conjectura huc in-
vexit, ut in *canet* mutemus suadent omnes
libri. Neque enim de se loquitur poeta, sed
de exercitu Romano, triumphantis Messali-
ni currum comitaturus.

124. ET PLAUDAT CURRU PRAETEREUNTE
PATER] Eadem Germanico Caesari auguratur
Naso L. 2. Pontic. Epist. 1. v. 57.

Te quoque victorem Tarpejas scandere in arces
Laeta coronatis Roma videbit equis.
Mavrosque pater nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quae dedit ipse suis.

125 Adue. sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli:
Sic tua perpetuo sit tibi casta foror.

V I.

CASTRA Macer sequitur. tenero quid fiet Amori,
Si comes, & collo fortiter arma geret?

Et,

I. CASTRA MACER SEQUITUR] Statius Achilles haec de Pompejo Macro, Theophanis Mytilenaci filio, intelligenda docet; cujus Macri curae bibliothecas ordinandas delegavit Augustus, auctore Suetonio Jul. C. 56. Paria ante Statium tradiderat Jo. Baptista Pius Annot. poster. C. 184. Quem miror secutum fuisse virum rarae cujusdam diligentiae Jo. Glandorpium in Onomastico. Nituntur omnes testimonio Nafonis, Amor. L. 2. Eleg. 18.

*Carmen ad iratum dum tu producis Achillen,
Primaque juratis induis arma viris;
Nos, Macer, ignava Veneris cessamus in umbra.*
itemque L. 2. Pontic. Epist. 10. V. 13.

*Tu canis aeterno quidquid restabat Homero,
Ne careant summa Troica bella manu.*
Itaque poetam fuisse, & scripsisse Paralipomena Homeri, ipsi consentitur. Sed de Pompejo Macro tale nihil prodidit veterum scriptorum quisquam. Acmilium vero Macrum, Veronensem, multi nominis poetam fuisse scimus, Virgilio atque Albio nostro ferme aequalem. Servius ad Eleg. 5. MENALCAS Virgilius hic intelligitur, qui obitum fratris sui Flacci deslet; vel, ut alii volunt, intersectionem Caesaris. MOPSUS vero Aemilius Macer, Veronensis, poeta, amicus Virgilii. Certe majorem natu fuisse Ovidio, ipse Ovidius testatur L. 4. Trist. Eleg. 10. V. 43.

*Saepe suas Volucres legit mihi, grandior aevo,
Quaeque necet Serpens, quae juvet Herba,
Macer.*

Atque etiam hoc Macro ductore & quasi adolescentiae custode Asiam se perlustrasse ac Siciliam commemorat L. 2. Pontic. Epist. 10. V. 21.

*Te duce magnificas Asiae perspeximus urbes:
Trinacris est oculis te duce nota meis.*

Ex loco Peligni vatis priore colligere est argumenta librorum Aemilii Macri. Scripsit enim *Ornithogoniam*: cujus e volumine secundo

haec verba, *Cum laude excellēt omnes*, citat Diomedes Grammaticus L. 1. p. 371. ostendens Macrum excellēre dixisse, quum alii omnes dicant excellēre. Ex eodem, ni fallor, opere Charisius L. 1. p. 108.

Auxilium sacrae venient cultoribus ibes.
itemque istud,

altis ex urbibus ibes.

Plinius autem, in catalogo auctorum, unde se profecisse testatur, L. 10. qui de avibus agit, Macrum etiam nominavit. Binos ex illo opere versiculos servavit nobis Isidorus L. 12. Orig. C. 7. OLORES autem Latinum nomen est: nam Graece CYCNI dicuntur. Nautae vero sibi hanc bonam prognosiam facere dicunt: sicut ait Aemilius:

Cygnus in auspiciis semper laetissimus ales.

Hunc optant nautae, quia se non mergit in undas.

Corruptus est Nonius in voce *Profecta*, ut quidem nunc editum habemus: *Profecta*, ex-ta quae aris dantur ex fibris pecudum disjecta, sunt generis neutri. Licinius Macer in *Ornithogonia*:

Vulcani tosta vapore

Cum virgīs profecta ferunt.

est enim scribendum *Aemilius Macer*. Sequuntur apud Nafonem *Macri Theriaca*. E quorum libro quinto haec sunt, longo resonantia sibi collo, apud Charisium L. 1. p. 61. Isidorus duos versus habet, libro non nominato, L. 12. Orig. C. 4. Hic [chelydros] per aquam labitur, terram fumare facit. quem sic Macer describit:

Seu terga exspirant spumantia virus,

Seu terram fumat, qua taeter labitur anguis.

Sed quid est *terram fumat*? an, fumantem facit? Puto, *terram infumat*. h. e. exsiccat ad pestilentem suum ardorem. Tum *opus de Herbis*. quod laudat Dionysius ille, quem ab librorum argumento vulgus *Catonem* vocat, praefat. L. 2.

Quod

Et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire volet?

5 Ure,

Quod si magis nosse laboras

*Herbarum vires; Macer has tibi carmine dicit,
Corporis ut cunctos possis depellere morbos.*

Huc, arbitror, pertinuerunt ista, Charisio laudata L. 1. *fluuiorum margine summa*, p. 49. *Inter praeteritas numerabitur ocymus herbas*, p. 55. *quales seges intubus herbas*, p. 78. *sauicia naris*, p. 82. Scripsisse & *Theogoniam* tradit Nonius Marcellus, his verbis: *Picummus & avis est Marti dicata, quam picum, vel picam vocant, & Deus, qui sacris Romanis adhibetur. Aemilius Macer in Theogoniae libro primo:*

Et nunc agrestis inter Picummus habetur.

Sed viri docti hic *Ornithogoniae* reponunt: id quod mihi admodum probabile videtur. Denique & haec laudat Diomedes L. 1. p. 366. *Negligo, neglexi. Sed Aemilius Macer, Omnium nostrum neglexerit auctoritatem. quod analogiae propius, quia & legerit dicimus.* Unde habuerit, non dicit. At Priscianus L. 10. p. 895, haec eadem verba proferens, nominat sextum decimum Annalium librum. Quod quale sit, disputat noster Vossius L. 1. de Hist. Latin. C. 16. Praeterea & de Apibus aliquid in literas misisse, nescio an ex Servio colligere liceat, in L. 1. Aen. v. 439. *FUCOS]* *secundum Plinium, apium multa sunt genera. Proprie tamen apes dicuntur de bobus ortae: fuci, de equis: crabrones, de mulis: vespa, de asinis. Fucus autem, secundum Aemilium Macrum, major ape, crabrone minor.* Certe Plinius in catalogo scriptorum libri undecimi, quo libro apum naturam considerat, posuit quoque Aemilium Macrum. Brevi eum elogio laudavit Politianus, Nutric. v. 484. de Verona loquens, & de Catullo:

*Nonnihil Aemilium tamen haec quoque iactat
alumnum*

Texentem tenui Macrum subtegmina filo:

*Dum Volucres numeris, dum Gramina pingit,
& Angues.*

Videlicet haec Quintilianii fide dicuntur L. 10. Instit. Orat. C. 1. qui Lucretium ac Macrum in sua quemque materia elegantes vocat, sed alterum humilem, alterum difficilem. Super quo iudicio videri debet Barthius L. 43. Adv. C. 2. Utinam hodie de Macro & nobis arbitrari liceret! Sed omnia viri clarissimi scripta funditus interierunt. Utinam saltem

Iliaca exstarent, quae tanti fecit Naso, ut ab his libris honorificum dederit auctori cognomentum L. 4. Pontic. Epist. 16. v. 6.

*Cum foret & Marfus, magnique Rabirius oris,
Iliacusque Macer, sidereusque Peto.*

Obiit autem Macer in Asia, quo tempore Augustus nepotes suos Cajum & Lucium Agrippas adoptavit. auctor Hieronymus in Chronico Eusebiano. Id factum est A. V. DCCXXXVII. C. Furnio, C. Junio Silano Coss. Circumfertur hodie libellus sub Macri nomine de Viribus Herbarum; quem miror pro genuino factu hujus Aemilii Veronensis habuisse virum doctissimum Thomam Bartholinum in Dissertatione elegante de Medicis Poëtis. praesertim quum de illo fuco jam olim monuerit vir clarissimus Lilius Gyrardus Dial. 4. de Hist. Poët. Non paulo verius pronuntiavit J. C. Scaliger L. 6. Poët. C. 4, Macrum eum, cujus opus in manibus habemus, neque poetam fuisse, neque bonum medicum, neque sincerum versificatorem. Sed audiamus Gaudentium Merulam L. 1. de Antiq. Gallor. Cisalpinor. C. 11. p. 279. *Italiae Illustratae: Hanc urbem [Veronam] tres maxime viri illustrarunt: Catullus [scilicet, a quo & Julius Caesar proficiscus est: Vitruvius per tempora Divi Augusti, architecturae scriptor: & Aemilius Macer, qui de herbarum virtute elegantissime scripsit. Sed hic libellus, qui sub Macri nomine circumfertur, non hujus est, sed Odonis cujusdam medici, ut ipse vidi in codice quodam antiquissimo. Verum ut gratior exiret in lucem, Macri titulo inscriptus est.*

I. TENERO QUID FIET AMORI] Macrum ingenio fuisse laeto, neque abhorruisse ab amoenitatibus, Ovidius ostendit L. 2. Amor. Eleg. 18. v. 35.

Nec tibi (qua tutum vati, Macer, arma camenti)

Aureus in medio Marte tacetur Amor.

Et Paris est illic, & adultera nobile crimen;

Et comes extincto Laodamia viro.

Si bene te novi, non bella libentius istis

Dicis, & a vestris in mea castra redis.

Quae deinceps in nostro sequuntur, mirifice sunt habita ab interpretibus. Ego ita exponebam: Macer dedit nomen militiae. Quid interea Amori fiet, puero tam tenero, si voluerit esse Macri comes, & tamquam caecula castrensis ire cum telis ad ejus latus?

- 5 Ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit:
 Atque iterum erronem sub tua signa voca.
 Quod si militibus parces, erit hic quoque miles
 Ipse, levi galea qui sibi portet aquam.
 Castra peto: valeatque Venus, valeantque puellae.
 10 Et mihi sunt vires, & mihi facta tuba est.
 Magna loquor: sed magnifice mihi magna locuto
 Excutiunt clausae fortia verba fores.

Jura-

Quae expositio si cui minus placebit; illum ego, quin sensu suo abundet, numquam impediam.

6. ATQUE ITERUM ERRONEM SUB TUA SIGNA VOCA] Puto, *sub sua signa*. Naso Epist. Herus \mathfrak{Y} . 157.

In tua castra redi, socii desertor Amoris.

8. LEVEM GALEA QUI SIBI PORTET AQUAM] in Florentino Statii erat *levi galea*. quod ego verum arbitror. *levis galea*, gregaria, & nulla crista insignis. qualem in acie Pharsalica Brutus gestabat, ne agnosceretur a Caesarianis. Lucanus L. 7. \mathfrak{Y} . 586.

Illic plebeja contactus casside vultus,

Ignotusque hosti, quod ferrum Brute tenebas!

Ita sane melius procedit Albiana sententia: Quod si tu, o Amor, militibus parces: jam mihi certum est militare vel in imis ordinibus, & nullo honoris gradu conspicuis. Adlusum ad velites, & milites levis armaturae. Talis Helenor ille apud principem poetam L. 9. Aen. \mathfrak{Y} . 548.

Ense levis nudo, parmaque inglorius alba.

Itemque Lausus, L. 10. \mathfrak{Y} . 817.

Transiit & parman mucro, levia arma minacis,

Et tunicam, molli mater quam neverat auro.

Eodem epitheto horumdem clypeos insignivit Papinius, utpote ex cratibus & corio contextos, L. 9. Theb. \mathfrak{Y} . 261.

Spicula jam, clypeosque leves, arcusque remissos Unda veabit.

Sed ajunt aquas poetis passim *leves* dici: atque in hanc rem proferunt Nafonis verba, L. 5. Fast. \mathfrak{Y} . 662. de Tiberi:

Hactenus: ut vivo subit rorantia saxo

Antra, leves cursum sustinuisistis aquae.

At vero *leves* aquae hic sunt celeres, & rapide fluentes. id quod in verbis Albianis nullum locum habere potest; non magis, quam si cum Ach. Statio *levem* exponas pro vili. Et

quando vilis est aqua in siti ex labore itinerum militarium collecta?

10. ET MIHI SUNT VIRES, ET MIHI FACTA TUBA EST] Non sum tam mollis, ut me terrere queat tubae sonus. Ita Nafonis uxor, Trist. L. 1. Eleg. 3. \mathfrak{Y} . 83.

Et mihi facta via est: & me capit ultima tellus.

Accedam profugae sarcina parva rati.

Alii quidam codices habent, & *mihi grata tuba est*. id quod Muretus sequebatur. Sic Propertius L. 3. Eleg. 3. \mathfrak{Y} . 70.

Vos, quibus arma

Grata magis, Crassi signa referte domum.

11. MAGNA LOQUOR] Ita loquebantur in gloriatione. Virgilius L. 10. Aen. \mathfrak{Y} . 547. de Anxure, cui sinistram Aeneas amputaverat: quamquam alii de Umbrone capiunt:

Dixerat ille aliquid magnum, vimque adfore verbo

Crediderat, caeloque animum fortasse ferebat,
Canitiumque sibi & longos promiserat annos.

Megara apud Senecam Herc. fur. \mathfrak{Y} . 295.

Magna sed nimium loquor,

Ignara nostrae sortis.

Valerius Flaccus L. 7. \mathfrak{Y} . 557.

At sua magnanimum contra Pagasea juvenus
Prosequitur stipatque ducem: tum maxima quisque

Dicta dedit.

& pulcerrime L. 5. \mathfrak{Y} . 597.

Hic & Iaxarten dicti stupet hospes acerbi

Immodicum, linguaeque gravem; cui multa minanti

Non Superum, non praesentis reverentia belli.

Contra autem Aetees; Non frustra magna superbo

Dicta volant, ait; & vocem paria arma sequuntur.

Expressit cultissimus poeta Maronem suum, L. 11. Aen. \mathfrak{Y} . 381.

Non replenda est curia verbis,

Quas

Juravi quoties rediturum ad limina numquam?
Quum bene juravi, pes tamen ipse redit.

15 At

*Quae tuto tibi magna volant, dum distinet
hostem*

Agger moerorum, nec inundant sanguine fossae.
Ovidius *alta verba* vocat Epist. Phaedrac,
v. 150.

Non ego dedignor supplex humilisque precari.

Heu, ubi nunc fastus, altaque verba jacent?
Horatius *magnam linguam*, L. 4. Od. 6.

*Dive, quem proles Niobaea magnae
Vindicem linguae, Tiryosque raptor
Sensit.*

Sed haec alta verba & magnae linguae super-
biam jactantiam audire Nemesin, hoc est
vindictam divinam, ac punire perfluissimum
habebant. Aufonius Epist. 24. v. 51.

*Grande aliquod verbum nimirum diximus, ut se
Inferret mediis vindex Rhamsusia votis;
Arsifacidae ut quondam regis non laeta trium-
phis,*

*Grandia verba premens ultrix dea Medica belli,
Sistere Cecropidum in terris monumenta paranti
Obstitit: & Grajo jam jam figenda tropaeo,
Ultero etiam victis Nemesis stetit Attica Persis.*
Sed de hoc negotio pulcre & copiose dis-
seruit Lilius Gregorius Gyraldus Histor. Deor.
Syntagm. 17.

11. MAGNIFICE MIHI MAGNA LOCUTO] lo-
quenti est in libris nonnullis. Voculam *ma-
gnifice* hic in vitio poni, bene observavit Jo.
Baptista Pius Annot. postter. C. 8. Sic & su-
pra L. 1. Eleg. 5. v. 6.

*Vreferum, & torque: libeat ne dicere quidquam
Magnificum posthac, horrida verba doma.*

Sic Thais Terentiana, de Thrafone amatore
suo, Eunuch. Act. 4. Sc. 6. v. 3.

*Usque adeo ego illius ferre possum ineptias, &
magnifica verba,*

*Verba dum sint: verum enim si ad rem con-
ferentur, vapulabit.*

Cornelius Nepos in Vita Attici, C. 13. Ele-
gans, non magnificus; splendidus, non sumtuosus;
omni diligentia munditiam non affluentem
affectabat. Vides magnificum dici, in quo est
aliquid superfluum, quodque modum excedat.
Quocirca virtutem illam, quae versatur in sum-
tibus magnis pro decoro facien-
dis, non magnificentiam, sed magnidecentiam
appellavit Franciscus Philadelphus L. 2. Con-
vivior. ac saepenumero in Epistolis; voce
quidem nova; sed venuste atque eleganter

procusa, ad formam videlicet vocis Graecae,
quae est μεγαλοπρεπία, a decenti quapiam
dignaque magnitudine sic dicta.

12. EXCUTIUNT CLAUSAE FORTIA VERBA
FORES] grave verbum est *excutere*, & vali-
dae significationis. Cicero orat. pro domo sua
C. 28. *Quare illa calamitas, si ita est appel-
landa, excussit hoc genus totum maledicti, ne
quisquam audeat jam reprehendere consulatum
meum, tot, tantis, tam ornatis judiciis, testi-
moniiis, auctoritatibus comprobatum.* Pro P.
Sulla C. 8. *Quorum cave tu quemquam pere-
grinum appelles, ne peregrinorum suffragiis ob-
ruare, qui si attulerint nervos & industriam,
mihi crede, excutient tibi istam verborum ja-
ctationem, & te ex somno saepe excitabunt.*
Philipp. 2. C. 29. *Plus ille poterat. itaque ex-
cussis tuis vocibus, & ad te, & ad praedes
tuos, milites misit.* Ibidem C. 22. *Consules ex
Italia excussos, cumque his Cn. Pompejum, qui
imperii populi Romani decus ac lumen fuit:
omnes consulares, qui per validitatem exsequi
cladem illam fugamque potuissent: praetores,
praetorios, tribunos plebis, magnam partem se-
natus, omnem sobolem juvenutis, unoque ver-
bo rempublicam expulsam atque exterminatam
suis sedibus.* Seneca Troad. v. 575. nostrum
preffe secutus:

Magnifica verba mors prope admota excutit.
Maro L. 9. Aen. v. 476.

Excussi manibus radii, revolutaque pensa.
Valerius Flaccus L. 1. v. 618.

*Excussi manibus remi; conversaque frontem
Puppis in obliquam resonos latere accipit ictus.*
De foribus clausis res est frequens apud poe-
tas. Venuste Ovidius, post rejectum scri-
bendae Gigantomachiae consilium, Amor.
L. 2. Eleg. 1. v. 15.

*In manibus nimbo, & cum Jove fulmen ha-
benti,*

*Quod bene pro caelo mitteret ille suo,
Clausit amica fores. ego cum Jove fulmina misi.*

*Excitavit ingenio Jupiter ipse meo.
Jupiter, ignoscas: nil me tua tela juvabant.*

Clausa tuo majus janua fulmen erat.
Deinde, pro fortia, erat grandia in excerptis
Heinsii Italicis. non omnino male. Vide Au-
sonii versus, productos paullo ante ad v. 11.

14. QUUM BENE JURAVI, PES TAMEN IPSE
REDIT] Horatius Epod. 11. v. 28.

Mm 3.

Ubi.

- 15 At tu, quisque is es, cui tristi fronte Cupido
Imperitat, nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem, sed praedam faecula laudant.
Praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies acuit crudelibus armis.
- 20 Hinc furor, hinc caedes, mors propiorque venit.

Prae-

*Ubi haec severus te palam laudaveram,
Jussus abire domum
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi postes, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos & infregi latus.*
Haec solent fieri, ubi amor pugnat cum ira
atque odio, sed armis haud quaquam pari-
bus. quae miserrima est amantium conditio.
Propertius L. 2. Eleg. 19. v. 59.
*Ulro contemptus rogat, & peccasse fatetur
Laesus, & invidis ipse redit pedibus.*
Secundus noſter L. 2. Eleg. 5.
*Inſidum genus, ab, nuper mea cura, puellae,
Mentis pernicies inſidiosa bonae!
Non ego vos poſthac humili prece lentus adibo,
Aſperaque obitus verba feram tacito.
Laesus & a vobis, laesas vos eſſe fatebor,
Et placatrices ipſe feram lacrimas.
Contentusque ſuperba pedes ad limina cogam
Invitos. pereat, quem juvat iſta pati.*
Sed nemo vividius has miseriaſ animi in
amoris ſalo fluctuantis umquam expreſſerit
Terentio, illo doctiſſimo vitae humanae pi-
ctore, Eunuch. Act. 1. Sc. 1.
16. IMPERITAT] Quidam libri,
Imperat, in noſtra ſint tua caſtra domo.
quod neſcio quomodo adblanditur. Eſt ta-
men in hoc frequentativo plus aliquid vigo-
ris. Plautus Captiv. Act. 2. Sc. 1. v. 47.
*Quoniam nobis Di immortales animum oſten-
derunt ſuum,
Ut qui herum me tibi fuiſſe, atque eſſe nunc
conſervum velint;
Quod antebac pro jure imperitabam meo,
nunc te oro per precem.*
Pſeudol. Act. 2. Sc. 4. v. 12.
*Te te te tyranne, te rogo, qui imperitas Pſeu-
dolo.*
Horatius L. 1. Sat. 6. v. 4.
*Nec, quod avus tibi maternus fuit, atque pa-
ternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint.*
Id quod de Lucretio expreſſum credi poteſt,

L. 3. v. 1043.

*Inde alii multi reges, rerumque potentes
Occiderunt, magnis qui gentibus imperitarunt.*
18. PRAEDA TAMEN MULTIS EST OPERA-
TA MALIS] Douza malebat eſt adoperta: quo-
modo dicitur, ſcleribus, flagitiis, miſeriis
coopertus. Et noſter alibi, tenebris Mors ado-
perta caput. Sed ratio eſt nonnihil diſpar.
Dicit poeta, eum, qui velit ex praeda bel-
lica diſceſcere, oportere ut multa in pie faciat
atque crudeliter, multa item cupide atque
avariter. Hoc vocat malis operari; quemad-
modum vero ac genuino ſenſu ſacris operari
dicebant. Heinſius adoleſcens conjecerat eſt
onerata: quod deinde videtur rejeciſſe.

19. PRAEDA FERAS ACIES CINXIT DISCOR-
DIBUS ARMIS] acies acuit erat in Colbertino,
& in Thuaneo. Eleganter. Acuere eſt incen-
dere iras atque animos in pugnam, ac cru-
delitatem. Seneca Troad. v. 834.

*Jam truciſ Chiron pueri magiſter,
Tinnulas plectro feriente chordas,
Tunc quoque ingentes acuebat iras
Bella canendo.*

Virgilius L. 7. Aen. v. 406. de Aleſto:
*Postquam viſa ſatis prius acuiſſe furorẽ,
Conſiliumque omnemque domum vertiſſe La-
tini.*

paullo ante, de eadem Furia, v. 330.
Quam Juno his acuit verbis, ac talia fatur.
L. 4. Georg. v. 435.

Audiſiſque lupos acuiunt balatibus agni.
L. 12. Aen. v. 108.

*Nec minus interea maternis ſaevus in armis
Aeneas acuit Martem, & ſe ſuſcitat ira.*
Papinius L. 2. Theb. v. 332. poſt compara-
tionem a tauro victo, ſed jam iterum pugna-
turiente, deſumtam:

*Non alias tacita juvenis Theuſmeſius iras
Mente acuit.*

Statim ibi marito Argia,

*Quos callide motus,
Quamve fugam moliris? ait. nil tranſit amantes.
Sentio: pervigiles acuiunt ſuſpiria queſtus.*

Valc-

Praeda vago jussit geminare pericula ponto,
Bellica quum dubiis rostra dedit ratibus.

Prae-

Valerius Flaccus L. 1. v. 761.

*Sic curae subiere ducem, ferrumne capeffat
Inbelle, atque aevi senior gestamina primi:
An patres, regniq; acuat mutabile vulgus.*

Cicero orat. pro Q. Ligario C. 4. *Quorum
igitur impunitas, Caesar, tuae clementiae laus
est, eorum ipsorum ad crudelitatem te acuet ora-
tio?* Nepos Phocion. C. 4. *Huc ubi perventum
est, cum propter aetatem pedibus jam non vale-
ret, vehiculoque portaretur, magni concursus
sunt facti: cum alii, reminiscentes veteris sa-
mae, aetatis misererentur; plurimi vero irae exa-
cererentur, propter proditionis suspicionem Piraei.*
In partem meliorem posuit Nafu L. 1. Pontic.
Epist. 5. v. 57.

*Gloria vos acuat: vos ut recitata probentur
Carmina, Pieris invigilate choris.*

& Horatius L. 1. Epist. 3. v. 23.

*Seu linguam caussis acuis, seu civica jura
Respondere paras.*

Deinde crudelibus habent quinque codices,
pro vulgato discordibus. Et hoc quoque ve-
rum arbitror. Propertius L. 2. Eleg. 12. v. 43.
Non ferrum crudele, neque esset bellica navis.

Cicero L. 9. ad Attic. Epist. 6. *Bellum crude-
le, & exitiosum, suscipi a Pompejo non intel-
legebam. Melioris mediusfidius civis, & viri pu-
tabam, quovis supplicio affici, quam illi crude-
litati non solum praesse, verum etiam inter-
esse.* Diana apud Maronem L. 11. Aen. v. 535.

Graditur bellum ad crudele Camilla,

*O virgo, & nostris nequicquam cingitur armis,
Cara mihi ante alias.*

Silius L. 4. v. 12.

*Pila novant, ac deterfa rubigine saevus
Induitur ferro splendor.*

Vide his nostrum initio Elegiae II. L. 1.

20 HINC CRUOR, HINC CAEDES } caedes
non hic letum significat, sed vulnus, sive
plagam, prima sua & simplicissima significa-
tione: id quod argunt sequentia. Sic supra
L. 1. Eleg. II. v. 3.

Tunc caedes hominum generi, tunc praelia nata,

*Tunc brevior dirae mortis aperta via est.
ferro invento, mutua sibi vulnera infligere
coeperunt: mox & justis praeliis depugna-
tum est: atque ita ratio reperta, qua com-
pendio periret humanum genus. Celaeno a-
pud principem poetam L. 3. Aen. v. 256.*

Sed non ante datam cingentis moenibus urbem;

*Quam vos dira fames nostraeque injuria caedis
Ambefas subigat malis absumere mensas.*
quae fuerit illa caedes, dictum est paullo
ante v. 240.

*invadunt socii, & nova proelia tentant,
Obscaenas pelagi ferro foedare volucres.
Sed neque vim plumis ullam, nec vulnera tergo
Accipiunt.*

Papinius, de Lajo, Eteoclem somno sopi-
tum fata sua edocente, L. 2. Theb. v. 123.
ramos ac vellera fronti

*Devipuit, confessus avum, dirique nepotis
Incubuit stratis: jugulum mox caede patentem*

Nudat, & undanti perfundit vulnere somnum.
inibi tu Barthium vide; & Vossium nostrum
Etymol. L. L. in verbo *Caedo*. Est igitur cae-
des prior cruore, & cruor morte. Sed nulla
hic poetae culpa. nam in uno Wittiano, uno-
que Statii, & binis nostris scriptum est, *Hinc
furor, hinc caedes*. de cujus scripturae verita-
te non est ambigendum.

21. PRAEDA VAGO JUSSIT GEMINARE PE-
RICULA PONTO] Nam & cum hoste res est,
& cum elemento saevissimo, & cum exitiali
ignium artificio. A praeda dicuntur praedones
tam qui in mari, quam qui in terra latroci-
nantur. Cicero Agrar. 2. C. 29. *Quid nos A-
siae portus, quid Syriae rura, quid omnia trans-
marina vectigalia juvabunt, tenuissima suspicio-
ne praedonum aut hostium injecta?* Act. 1. in
Verr. C. 5. *maximae turissimaeque urbes piratis
praedonibusque patefactae: nautae militesque Si-
colorum, socii nostri atque amici fame necati.*
Virgilius L. 7. Aen. v. 362.

Exsulibus datur ducenda Lavinia Teucris,

O genitor? nec te miseret nataeque tuique?

*Nec matris miseret, quam primo Aquilone
relinquet*

Perfidus alia petens abducta virgine praedo?

L. 11. v. 484.

*Armipotens praefes belli, Tritonia virgo,
Frangemans telum Phrygii praedonis, & ipsum
Pronum sterne solo, portisque effunde sub altis.*

Valerius Flaccus L. 8. v. 267.

Puppe (nefas) una praedo Phryxica reportat

Vellera: qua libuit remeat cum virgine: nobis

(O pudor!) & muros & stantia tecta reliquit.

Nec femel Cicero praedonem & piratam con-
juncto, Themist. C. 2. *primum Corcyraeos fre-*

Praedator cupit inmensos obsidere campos,

Ut multo innumeram jugere pascat ovem.

25 Quid lapis externus curae est? urbiq̄ue tumultus
Portatur validis mille columna jugis?

Clau-

git, deinde maritimos praedones consecrando mare tutum reddidit.

22. BELLICA QUUM DUBIIS ROSTRA DEDIT RATIBUS] Scaliger e suis excerptis profert,

Quum tribuit dubiae bellica rostra rati.

atque id putat concinnius. Ignoscant mihi manes viri maximi: est inconcinnius. Hoc autem ut perspiciamus, animadvertendum est singulare quoddam Tibulli artificium in componendo pentametro, quod apud alium poetam reperies neminem. In priore hemistichio collocat bina epitheta, quae epitheta dispeduntur una vocula media; in posteriore sunt bina subjecta cum uno verbo regente, itidem medio. Ut L. 1. Eleg. 10. §. 4.

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.

ibidem Eleg. 11. §. 14.

Haesura in nostro tela gerit latere.

L. 2. Eleg. 7. §. 16.

Et mea cum muto fata querar cinere.

Elegia proxime superiore, §. 16.

Abdita quae senis fata canit pedibus.

& §. 40.

Troia qui profugis sacra vehis ratibus.

Commutemus haec in gratiam eorum, qui polysyllaba in fine pentametri non ferunt, ut fiat,

Quae pedibus senis abdita fata canit.

itemque,

Qui profugis ratibus Troia sacra vehis.

Jam senties, ni fallor, leporem compositionis ac venustatem concidisse, ipsumque carmen factum esse tardius atque ignavius. Non admodum dispar ratio est, quum in priore tmesi epitheta continuantur, nulla voce media. Ut L. 1. Eleg. 8. §. 16.

Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.

atque ibidem §. 36.

Expressa incultis uva dedit pedibus.

L. 2. Eleg. 4. §. 48.

Annua constructo ferta dabit tumulo.

L. 2. Eleg. 7. §. 14.

Et madefacta meis ferta feram lacrimis.

Nescio si hoc ante me alius notaverit: ego certe mihi videtur primus observasse. Sed de

vario artificio pentametri in vocem polysyllabam exeuntis dicam alias cum cura, si Deus super otium bonam quoque valetudinem largietur.

23. PRAEDATOR CUPIT INMENSOS OBSISTERE CAMPOS] Plures libri *obsidere* habent. Et sic olim divinavit Achilles Statius. Maro L. 3. Aen. §. 400.

Hic & Naricii posuerunt moenia Locri:

Et Sallentinos obsedit milite campos

Lyctius Idomeneus.

Lucretius, de aere lucido, deque atro, L. 4. §. 346.

Qui simul atque vias oculorum luce replevit,

Atque patefecit, quas ante obsederat ater:

Continuo rerum simulacra adaperata sequuntur.

Livius L. 31. C. 28. de Philippo rege: *Filium Persea, puerum atmodum, datis ex amicorum numero, qui aetatem ejus regerent, cum parte copiarum ad obsidendas angustias, quae ad Pelagoniam sunt, misit.* Est itaque *obsidere* idem quod *insidere*, tenere, possidere.

24. UT MULTA INNUMERA JUGERA PASCAT OVE] Ita Stratus, & Scaliger, ex scriptis. Ita & bini nostri. Sed alii scripti, itemque priscae editiones habent,

Ut multo innumeram jugere pascat ovem.

quam scripturam, praeter Gebhardum, probabat Vossius L. 1. de Analog. C. 44. L. 2. C. 20. & Graevius noster in Cicer. Accus. 3. in Verr. C. 47.

25. CUI LAPIS EXTERNUS CURAE EST] *externus lapis*, marmor peregrinum. nam eo maxime insaniebant homines opulenti: quamvis nec Italia careret marmore. Vide sis Plinium L. 36. C. 6. Deinde lege, *urbiq̄ue tumultus*. quod & Statius vidit, & Livinejus. Cui quoque mutetur in *Quid*: hoc modo; ut recte praecivit Gebhardus ex Palatinis;

Quid lapis externus curae est? urbiq̄ue tumultus

Portatur validis mille columna jugis?

Sic tamen, ut & altero abhinc versu ponatur nota interrogandi post *et* minas. Omnia haec pendent a versu 15, *At tu quisquis is es.*

Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra

Negligat hibernas piscis adesse minas?

At tibi laeta trahant Samiae convivia testae,

30 Fictaque Cumana lubrica terra rota.

Heu heu divitibus video gaudere puellas.

Jam veniant praedae, si Venus optat opes:

Ut

27. CLAUDIT ET INDOMITUM MOLES MARE] Hoc quale sit, pulcre exponit Valerius Maximus L. 9. C. 1. de Sergii Oratae luxu agens: *Idem videlicet, ne gulam Neptuni arbitrio subjectam haberet, peculiaria sibi maria excogitavit, aestuariis intercipiendo fluctus, pisciumque diversos greges separatos molibus includendo; ut nulla tam saeva tempestas incideret, qua non Oratae mensae varietate ferculorum abundarent.* Praecipue hoc piscinarum studio flagrant principes reip. L. Lucullus, Q. Hortensius, & L. Philippus. Nec pauci alii consulares. Cicero L. 1. ad Attic. Epist. 18. *Ceteros jam nosti: qui ita sunt stulti, ut amissa republica piscinas suas fore salvas sperare videantur.* Festivo eos vocabulo piscinarios vocat, & piscinarum Tritones, ibidem Epist. 19. *Tum autem beatos homines (hos piscinarios dico, amicos tuos) non obscure nobis invidere.* Epist. 20. *Mihi vero ut invideant piscinariis nostris, aut scribam ad te alias, aut in congressum nostrum reservabo.* L. 2. Epist. 9. *Quantum conjectura auguramur, si erit nebulo iste cum his dynastis in gratia, non modo de cynico consulari, sed ne de istis quidem piscinarum Tritonibus poterit se jactare.* Sed de his piscinis marinis res mirificas videbis, si voles, apud Varronem L. 3. de Re Rust. C. 17. *Nec deest damnosa stultitia etiam sub Principibus.* Horatius L. 3. Od. 1. v. 33.

*Contracta pisces aequora sentiunt
Jactis in altum molibus. huc frequens
Caementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusque terrae
Fastidiosus.*

& L. 2. Od. 15. initio:

*Jam pauca aratro jugera regiae
Moles relinquunt: undique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu.*

Seneca Thyest. v. 459.

*Non classibus piscamur, & retro mare
Jacta fugamus mole.*

29. AT TIBI LAETA TRAHANT SAMIAE

CONVIVIA TESTAE] Sic & Horatius noster epulabatur, solus quum erat. L. 1. Sat. 6. v. 116.

Coena ministratur pueris tribus, & lapis albus

Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus Viliis, cum patera guttus, Campana supellex.

Ex more praeae frugalitatis. in promptu sunt exempla. Pro multis Valerius Maximum vide L. 4. C. 3. num. 7. Senecam Epist. 95. 98. & Plinium L. 33. C. 11. De vasis fictilibus idem ille Plinius L. 35. C. 12. *Major quoque pars hominum terrenis utitur vasis. Samia etiamnum in esculentis laudatur. Retinet hanc nobilitatem & Aretium in Italia: & calicum tantum, Surrentum, Asia, Pollentia; in Hispania Saguntum, in Asia Pergamum.* Meminit & figlinae Cumanae ibidem: *Nobilitantur iis oppida quoque, ut Rhegium, & Cumae.* Varro *πεγὴ μέδης*, Est modus matulae: *Dolia, atque apothecas tricliniarum, melicas Calenas, obbas, & Cumanos calices.* Quae verba Nonius Marcellus bis laudavit. Martialis L. 14. Epigr. 114.

Hanc tibi Cumano rubicundam pulvere testam

Municipem misit casta Sibylla suam.

Scaliger ex suis veteribus eclogis hic malebat, *At tibi laeta trahant*: quod non possum probare. Haecenus cum illo suo Amoris commilitone egit, eique laetam persuasit paupertatem. Deinde ad se redit, atque esse quidem haec verissima dicit, sed prorsus inutilia; quum puellae gaudeant amatoribus nummatis ac predigis. Proinde sibi quoque esse in animo praedae agere, ut habeat unde dominam rapacem atque avaram exoret, ac tractabilem reddat. Est insignis conversio animi & ira, & odio, & amore trepidantis.

31. DIVITIBUS VIDEO GAUDERE PUELLAS] Hujus rei indicium quasi quoddam praefert onyx ille apud Gorgaeum, num. 32. in quo est Copia, plenum cornu sinistra tenens, dextra gubernaculum. adstat Cupido parvu-

Ut mea luxuria Nemesis fluat: utque per urbem
Incedat donis conspicienda meis.

35 Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas disposuitque vias.

Illi

lus, motitantibus alis, protenso utroque
brachiolo, misere eblandiens ut sibi aliquid
inpartiri velit.

34. UTQUE PER URBEM INCEDAT DONIS
CONSPICIENDA MEIS] Videlicet ut praeter-
euntes inter sese quaerant,

Cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?
Verbum *incedere* pompam notat ac majesta-
tem. Virgilius L. I. Aen. v. 46.

Ast ego, quae divum incedo regina, Jovisque
Et soror & conjux.
ibidem v. 405.

pedes vestis defluxit ad imos,
Et vera incessu patuit Dea.
Cicero orat. in L. Pison. C. II. Audierat De-
cios, Magios, & de Taurea illo Judellio ali-
quid acceperat: in quibus si moderatio illa, quae
in nostris solet esse consulibus, non fuit; at fuit
pompa, fuit species, fuit incessus. &c. Praeci-
pue vero factum significat muliebrem in am-
bulando. Virgilius L. I. Aen. v. 497.

Regina ad templum forma pulcherrima Dido
Incessit, magna juvenum stipante caterva.

Qualis in Eurotae ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros.

Propertius L. 2. Eleg. I. v. 5.

Sive illam Cois fulgentem incedere totis.

ibidem Eleg. 2. v. 58.

Fulva coma est, longaeque manus: & maxi-
ma toto

Corpore: & incedit vel Jove digna soror.

L. 3. Eleg. II. v. II.

Matrona incedit census induta nepotum,

Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.

Denique ad fractas illas & teneras eundi de-
licias refertur, quas & mulieres adfectant,
& viri mulieribus non firmiores. Seneca L. 7.
Quaest. Nat. C. 31. Muliebres munditias ante-
cessimus; colores meretricios, matronis quidem
non induendos, viri sumimus. Tenero & molli
ingressu suscipimus gradum: non ambulamus,
sed incedimus. Ingeniosus ille & disertus ne-
quam: Quo incessus scite compositus, & ne ve-
stigia quidem pedum extra mensuram aberran-
tia?

36. AURATAS DISPOSUITQUE VIAS] Vestem
auro variegatam, virgis aureis inter telas pro-
currentibus, describit. Maro L. 4. Aen. v.
264.

illi stellularum iaspide fulva

Ensis erat; Tyrioque ardebat murice laena,
Demissa ex humeris: dives quae munera Dida
Fecerat, & tenui telas discreverat auro.

L. 8. v. 660.

Aurea caesaries ollis, atque aurea vestis.

Virgatis lucent sagulis.

inibi Servius: Quae habebant in virgarum mo-
dum deductas vias. Et bene adlusit ad Gallicam
linguam, per quam VIRGA purpura dicitur.
Vetus Scholiae Juvenalis ad Sat. 8. v. 205.
Credamus tunicae] qua Galli utuntur in sacris,
in modum organi utrimque decrecentibus virgu-
lis purpureis. Et sic Chryxus ille Bojus descri-
bitur apud Silium L. 4. v. 155.

Colla viri sulvo radiabant lactea torque,

Auro virgatae vestes, manicaeque rigeant

Ex auro, & simili vibrabat crista metallo.

Sunt igitur virgae tam ex auro, quam ex
purpura: & ex alio. quovis (opinor) colore
ardentiore, quam sit contextus reliquae ves-
tis. Valerius Flaccus L. 2. v. 159. de mu-
lieribus Thressis:

sed me quoque pulsam

Fama viro: nostrosque toros virgata tenebis

Et plastro decepta nurus.

Salmasius vestem hic intelligebat reticulato
opere contextam, epistola inter Sarravianas
139. & fila aurea reticulatim ac fundatim
intexta vias a Tibullo dici ait: Virgiliū
quo-

Illi sint comites fufci, quos India torret,

Solis & admotis inficit ignis equis.

Illi felectos certent praeberere colores

40 Africa puniceum, purpureumque Tyros.

Nota loquor: regnum ipse tenet, quem faepe coegit

Barbara gypsatos ferre catasta pedes.

quoque dixisse, tenuique vias disceverat auro. O memoria, ut es infida custos rerum tibi commillarum! Virgiliti verba aliter habent: & nos ea modo produximus. Ceterum Valerii quoque Flacci verba aliter accipit, & *virgatas* vult esse *picatam*, hoc est notis ac stigmatibus in manibus & mento punctam; vestes autem *virgatas* easdem esse quas *scutulatas*, hoc est, rhombis & laerculis varii coloris divisas & lacuatas; Not. in Vopiscum, p. 512. sq. Sic & ante eum Scaliger Conject. in Varronem p. 67. Paria videbis apud M. Velleium L. 1. Rer. Boicar. p. 8. 9. Sed & Douza noster ad Propertii codicem familiarum, qui nunc est meus, ita notavit, L. 4. Eleg. 11. v. 43. *virgatis braccis*] Sic *virgatam tigrim* vocat Seneca Hippol. item Silius L. 5. Caucasum instratus *virgato* corpore tigrim. Haftenus Scaliger. Quod ego interpretor, *virgatam* notis, & quasi *stellatam*. Virgilius, *Virgatis* lucent *sagulis*. id est, quae *diversis ac multicoloribus pannis distincta sunt ac variata: cuiusmodi in antiquioribus picturis usurpata fuisse praescis vereque heroicis temporibus videmus*. Haec ille. Nec multum abit Nic. Erythraeus indice Virgil. in *Virgatis sagulis*. ubi tamen *virgatam* Valerii *nurum* parum sapienter capit pro ea quae sit *virgis* concisa.

37. ILLI SINT COMITES FUSCI] Enimvero scortillum magnificum, quae Aethiopibus eunuchis uteretur. Phaedria Terentianus Eunuch. Act. 1. Sc. 2. v. 85.

Nonne, ubi mihi dixit cupere te ex Aethiopia Ancillulam, relictis rebus omnibus

Quaerivi? porro eunuchum dixi velle te, Quia solae utuntur his reginae: repperi.

Heri minas viginti pro ambobus dedi.

Bene autem, quos India torret. Catullus Carm. 42.

Solus in Lybia Indiave tosta

Caesio veniam obvius leoni.

(ubi tamen Africam Indiae componi non be-

ne fert Barthius, ad Papin. L. 4. Silv. 3. v. 137.) Virgilius L. 4. Geor. v. 425.

Jam rapidus torrens sitientis Sirius Indos Ardebat.

38. SOLIS ET ADMOTIS INFICIT IGNIS EQUIS] Ita fere poetae philosophantur super fusco vel nigro Indorum colore. Ostendimus ad Propert. L. 4. Eleg. 3. v. 10. *aquis* habet nostrorum unus.

40. AFRICA PUNICEUM, PURPUREUMQUE TYROS] coccina Africana intelligit, & purpuras Tyrias. Lucretius L. 2. v. 830. *claris* verbis utrumque colorem distinxit:

Quin etiam quanto in parteis res quaeque minutas

Distrahitur magis, hoc magis est, ut cernere possis

Evanescere paulatim, stinguique colorem:

Ut sit, ubi in parvas parteis discepitur aurum, Purpura, Poeniceusque color clarissimu' multo.

Filatim quom distrahctus, disperditur omnis.

itemque Varro lib. 4. de L. L. p. 29. *Purpura, a purpurae maritimae colore. Poenicum, quod a Poenice primum dicitur adlatum. Pulcre de puniceo colore, deque purpureo, disputat Salmasius Exerc. Plin. p. 1331. Proavorum nostrorum memoria homines docti vestem coccineam, & purpuream, eandem esse crediderunt. quem errore merito reprehendit Jo. Brodaeus L. 1. Miscell. C. 8.*

42. BARBARA GYPSATOS FERRE CATASTA PEDES] De *catasta* vide quae viri docti notarunt, Gulielmus Philander ad Vitruv. L. 8. C. 4. Isaacus Casaubonus ad Pers. Sat. 6. v. 77. Josephus Scaliger ad Propert. L. 4. Eleg. 5. v. 52. Matthaues Raderus ad Martial. L. 6. Epigr. 29. Caspar Barthius ad Papin. L. 2. Silv. 1. v. 72. J. F. Gronovius Diatr. Stavian. C. 16. De cretatis venalium fervorum pedibus nos aliquid ex meliorum observationibus monuimus ad Propertii locum laudatum.

VII.

FINIRENT multi leto mala. credula vitam
Spes fovet, & melius cras fore semper ait.

Spes

I. FINIRENT MULTI LETO MALA] Cicero
orat. post. reditum in senatu, C. 14. *Quod si
mihi aeternam esse aerumnam propositam arbi-
trarer, morte me ipse potius, quam sempiterno
dolore multassem.* Vide quae Aldus Manutius
collegit ad ista C. Caesaris verba apud Sallu-
stium Catilin. C. 51: *In luctu atque miseriis,
mortem aerumnarum requiem, non cruciatum
esse: eam cuncta mortalium mala dissolvere:
ultra neque curae, neque gaudio locum esse.*
Sic Dido apud poetam principem L. 4. Aen.
v. 652.

*Dulces exuviae, dum fata Deusque sinebant,
Accipite hanc animum, meque his exsolvite
curis.*

Recte hic Servius: *Excusat vitae abruptio-
nem: quia dicit Plato magna poena adfici ani-
mas eorum, qui vitam ante tempus relinque-
runt.* Sed Dido non tam altum sapiebat.
Rem ipsam clarius exponit Maro L. 6. v. 434.
In descriptione inferorum:

*Proxima deinde tenent moesti loca, qui sibi
letum*

*Infantes peperere manu, lucemque perosi
Projecere animas. quam vellent aethere in alto
Nunc & pauperiem & duros tolerare labores!
Fas obstat, tristisque palus inamabilis unda
Adligat, & novies Styx interfusca coërcet.*

Iterum Servius: *Ideo MOESTI, quia, ut
diximus supra, secundum Platonem graviter pu-
niuntur eorum animae, qui sibi inferunt mor-
tem.* — — — Homerus Achillis umbram
introducitur loquentem, & dicentem, *Libentius
se apud superos cuncta adversa tolerare, quam
apud inferos imperare.* Platonis locus est in
Phaedone, haud longe ab initio, ubi Socra-
tes pulcherrime disputat, nefas esse ex hac
vita migrare Deo non iubente. Atque hinc
Scipio apud Ciceronem Somn. C. 3. *Quaeso,
inquam, pater sanctissime atque optime, quoniam
haec est vita, (ut Africanum audio dicere)
quid moror in terra? quin hinc ad vos venire
propero? Non est ita, inquit ille. Nisi Deus is,
cujus hoc templum est omne, quod conspicias, istis
se corporis custodiis liberaverit, huc tibi aditus
patere non potest. Homines enim sunt hac lege*

*generati, qui tuerentur illum globum, quem in
hoc templo medium vides, quae terra dicitur:
hisque animus datus est ex illis sempiternis igni-
bus, quae sidera, & stellas vocatis. quae glo-
bosae, & rotundae, circos suos orbisque confi-
ciunt celeritate mirabili. Quare & tibi, Publi,
& piis omnibus retinendus est animus in custo-
dia corporis: nec injussu ejus, a quo ille est vo-
bis datus, ex hominum vita migrandum est,
ne munus humanum adsignatum a Deo defu-
gisse videamini.* Quae verba ex Platonis disci-
plina ac Plotini egregie inlustravit Macro-
bius L. 1. Comment. C. 13. Sed noster Albius
hic sequitur opinionem eorum, qui mortem
manu quaesitam non improbant. In his
praecipui erant Stoicae philosophiae profes-
sores. Atque etiam stulti complures, qui nec
cynicos nec stoica dogmata norant. qualis ille in
lapide Romano, apud Apianum & Aman-
tium, p. cxiv.

INFERIS. D. DEAB. Q.
C VIBIVS. ADVLESCENS
INTEMPERATO. AMORE
PERCITVS. PVTILLIAE
SEX. PVELLAE. GRATISS.
QVOD. ALTERI. VLTRO
TRADIT. NON. SVSTI
NENS. CRVENTO. GLA
DIO. SIBIMET. MORTEM
CONSCIVIT. VIX. ANN.
XIX. M. II. D. IX. HORAS
SCIT. NEMO

Plura hujus furoris exempla produximus ad
Propert. L. 1. Eleg. 6. v. 24. Sunt & alia re-
centis memoriae, quibus parcendum puta-
mus. Ceterum in isto lapide scribendum vi-
detur lin. 5. PUELLAE. INGRATISS. deinde
tradere positum est, pro eo quod est dare,
notissimo amoris verbo. Sic ultro dare fuerit
id, quod de Semproniam dicit Sallustius Cati-
lin. C. 25. *lubidine sic accensa, ut saepius pete-
ret viros, quam peteretur.* quales mulieres
Cicero procaces vocat, orat. pro Coelio C. 20.
2. CREDULA VITAM SPES FOVET] Credu-

Spes alit agricolas, Spes fulcis credit aratis
Semina, quae magno foenore reddat ager.

5 Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
Quum tenues hamos abdidit ante cibus.

Spes

la est & blanda sperandi pro se cuique dulcedo. Ovidius L. 1. Pontic. Epist. 6. §. 39.

Haec Dea quam multos laqueo sua colla ligantes

Non est proposita passa perire nece!

Me quoque conantem gladio finire dolorem

Arcuit, injecta continuitque manu.

Vide elegans incerti poetae carmen de Spe, L. 1. Catalectorum a magno Scaligero edito- rum, titulo 18.

2. MELIUS CRAS FORE SEMPER AIT] Theocritus Idyll. 4. §. 41.

Ἐπιπέδῳ χερὶ φίλῃ Βάττε· τάχ' ἄυριον ἔσσειε
ἄμεινον.

Ἐλπίδες ἐν ζῶοισιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανάτους.

Χω' Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει ἄϊθριος, ἄλλοκα
δ' ἕει.

vertit Eobanus:

Batte, malis etiam considerare rebus oportet.

Cras meliora dabunt Superi fortasse benigni.

Omnibus in rebus vivis sperare relictum est:

Lumine nam vitae functis spes nulla medetur.

Nubibus obscuris nunc Jupiter aëra turbat,

Nunc iterum claro coelum splendore serenat.

& ante illum Franciscus Philadelphus L. 7. Epist. 21.

Fidere, Batte, decet: melius cras forsitan habebit.

Sperandum est vivis: non est spes ulla sepultis.

Nunc pluit, & clarus nunc Jupiter aethere surgit.

3. SPES ALIT AGRICOLAS] Cicero Accuf. 3. in Verr. C. 98. Dixi jam antea, iudices, ut

has omnes injurias tollatis, tamen ipsam rationem arandi spe magis, & jucunditate quadam, quam fructu atque emolumento teneri. etenim in incertum casum & eventum certus quotannis labor & certus sumtus impenditur. annona porro precium nisi in calamitate fructuum non habet. si autem ubertas in percipiendis fructibus fuit, sequitur vilitas in vendendis: ut aut male vendendum intelligas, si bene processit, aut male perceptos fructus, si recte licet vendere. Totae autem res rusticae ejusmodi sunt, ut eas non ratio, neque labor, sed res incertissimae, venti tempestatesque moderentur.

3. SPES SULCIS CREDIT ARATIS SEMINA] Alibi sulcos satos vocavit. Verbo credendi apte

respondet proximum reddendi verbum, cum utriusque medio foenore. Sic & alii scriptores elegantes loqui amant. Varro L. 3. de Re Rust. C. 2. Atque in hac villa qui est ornithon, ex eo uno quinque milia scio venisse turdorum denariis ternis, ut sexaginta milia ea pars reddiderit eo anno villae, bis tantum quam tuus fundus ducentum jugerum Reate reddit. Ovidius L. 1. Art. Amat. §. 401.

Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis.

L. 2. Art. Amat. §. 513.

Credita nec semper fulci cum foenore reddunt.

Remed. Amor. §. 174.

Obrue versata Cerealia femina terra,

Quae tibi cum multo foenore reddat ager.

L. 1. Pontic. Epist. 5. §. 26.

At, puto, fructus adest iustissima causa laborum:

Et satia cum multo foenore reddit ager.

ibidem L. 4. Epist. 12. §. 18.

Haec mihi causa fuit dilati muneris hujus,

Quod meus adjecto foenore reddet ager.

Manilius L. 5. §. 270.

At cum per decimam confurgens horrida partem

Spica feret prae se squalentis corpus aristae,

Arvorum ingenerat studium, rurisque colendi,

Seminaque in foenus sulcatis credere terris,

Usuramque sequi majorem sorte, receptis

Frugibus innumeris, atque horrea quaerere messis:

Quod solum decuit mortales nosse metallum.

Seneca Hippol. §. 455.

Seges illa magnum foenus agricolae dabit,

Quaecumque laetis tenera luxuriat satis.

Est autem foenorvis vox in his rebus propria: nam urbani rure piterunt. Pompejus Festus: Fenus [de dipthongo nunc disputabimus nihil] appellatur naturalis terrae fetus: ob quam causam & nummorum fetus fenus est vocatum, & de ea re leges, senebres. &c. Vide fis Gellium L. 16. C. 12. & Vossium nostrum Etymol. L. L. in voce Fenus.

6. QUUM TENUES HAMOS ABDIDIT ANTE CIBUS] Nihil hic mutandum. Naso Remed. Amor. §. 210.

Vel, quae pisces edax avido male devoret ore,
Abdere supremis aera recurva cibus.

Spes etiam valida solatur compede vinctum.
 Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
 Spes facilem Nemefin spondet mihi; sed negat illa.
 IO Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.
 Parce per inmatura tuae precor ossa fororis.
 Sic bene sub tenera parva quiescat humo.
 Illa mihi sancta est; illius dona sepulcro,
 Et madefacta meis ferta feram lacrimis.

15 Illius

9. SED NEGAT ILLA] Ecce meretriculam Dea pollentio- rem. Recte igitur ille apud Caecili- um in Dardano:

Nilil ego Spei credo: omneis res spiffas facit.

11. PER INMATURA TUAE PRECOR OSSA SORORIS] Validiffima obtestatio. Cicero orat. pro Quintio C. 31. *Obfecravit per fratris fui mortui cinerem, per nomen propinquitatis, per ipfius conjugem & liberos.* Sed exempla sunt in promptu.

12. SIC BENE SUB TENERA PARVA QUIESCANT HUMO] terram ei levem precatur, & quietem in fe- pulcro ac pacem. Commode haec exposuit Joannes Kirchmannus L. 3. eruditi operis de Funeribus Romanorum, C. 9. Nec femel legitur in lapidibus prifcis, OSSA TIBI BENE QUIESCANT.

13. ILLA MIHI SANCTA EST] Ita loquebantur de mortuis, quos piorum esse sedem & locum confecutos arbitrabantur. Cicero Philipp. 14. C. 12. *Aetum igitur praeclare vobiscum, fortiffimi dum vixiffis, nunc vero etiam sanctiffimi milites, quod vestra virtus nec oblivione eorum, qui nunc sunt, nec reticentia posterorum insepulta esse poterit, cum vobis immortale monumentum suis paene manibus senatus populusque Romanus exstruxerit.* Agitur ibi de militibus legionis Martiae, in ipsa victoria apud Mutinam caesis. Turnus apud Maronem L. 12. Aen. v. 648.

vos o mihi Manes

Esse boni: quoniam superis averfa voluntas. Sancta ad vos anima atque istius inscix culpa Descendam, magnorum haud umquam indignus avorum.

& Euander L. II. v. 158.

tuque o sanctiffima conjunx, Felix morte tua, neque in hunc servata dolorem! Valerius Flaccus, de Gesandro, Iazygum rege, L. 6. v. 287.

Inruit, & patrias coeptis ferus advocat umbras:

Sanfte mihi Vorapte pater, tua peffora nato Suggere nunc, animamque parem.

Vide quae ex Trebatio Macrobius notavit L. 3. Saturn. C. 3.

14. MADEFACTA MEIS FERTA FERAM LACRIMIS] Et corollae & lacrimae Manibus gratiffimae. Ovidius Trist. L. 3. Eleg. 3. v. 82.

Tu tamen exincto feralia munera ferta; Deque tuis lacrimis humida ferta dato.

Pulcre Martialis L. I. Epigr. 89.

Alcime, quem raptum domino crescentibus annis

Labicana levi cespite velat humus:

Accipe non Phario nutantia pondera saxo,

Quae cineri vanus dat ruitura labor:

Sed fragiles buxos, & opacas palmiis umbras,

Quaeque virent lacrimis humida prata meis.

Atque haec pietatis officia etiam ad Christianos transierunt, sed non ad illos primos ac simpliciffimos. Prudentius Cathemer. Hymn. 10. v. 177.

Nos teclz fovēbimus ossa

Violis, & fronde frequenti;

Titulumque, & frigida saxa

Liquido spargemus odore.

Exprellius etiam Sulpicius Severus Dial. 3.

C. 22. *Ceterum cum Hierosolymam inde petiurus ventis cursuum vela commiseris, negotium tibi nostri doloris injungo, ut si umquam illustris illius Ptolemaidis litus accesseris, sollicitus inquiras, ubi sit consepultus noster ille Pomponius: nec fastidias visitare ossa peregrina. Multas illic lacrimas, tam ex affectu tuo, quam ex nostris funde visceribus. Ac, licet inani manere, solum ipsum flore purpureo, & suave redolentibus sparge gramini- bus. Quae suprema verba vir sanctus ex Marone effinxit, L. 6.*

Aen. v. 885.

manibus date lilia plenis:

Purpurcos spargam flores, animamque nepotis

His

- 15 Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usque suum te propter flere clientem.
Illius ut verbis, sis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant nova somnia manes,
20 Moestaque sopitae stet soror ante torum.
Qualis ab excelsa praeceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.

De-

His saltem adcumulem donis, & fungar inani Munere.

15. SUPPLEXQUE SEDEBO] Ex ritu solenni. sedebant enim supplicantes, & lugentes. Propertius L. 1. Eleg. 15. §. 11. de Calypsona:

Multos illa dies incomtis moesta capillis

Sederat, injusto multa locuta salo.

hic tu Passeratium consule; & Jo. Lud. de la Cerda ad Virgil. L. 9. Aen. §. 4. & Jo. Borchium in Psalm. 136.

17. NON FERET USQUE SUUM TE PROPTER FLERE CLIENTEM] Manes enim credebantur supplices suos exaudire. Valerius Flaccus L. 6. §. 292. de Gefandro, cujus paullo ante facta est mentio:

*Haec ait, auditurque Erebo: tunc corripit ense
Turbidus, & Furiis ardens quatit arma paternis.*

19. NOVA SOMNIA] sic melius, quam *ma-la somnia*; etsi hoc habent plures libri. Saepè Latinis *novum* dicitur id, quod cum aliquo terrore animum percussit, aut forma ac modo invisitato metum incutit atque horrorem. Terentius Adelph. Act. 4. Sc. 7. §. 4.

D. sero alia flagitia ad te ingentia

Boni illius adolescentis. M. ecce autem. D. nova, Capitalia.

idem dulcissimus poeta Phorm. Act. 2. Sc. 1. §. 15.

Pericla, damna, exilia peregre rediens semper cogitet,

Aut filii peccatum, aut uxoris mortem, aut morbum filiae.

Communia esse haec: fieri posse: ut ne quid animo sit novum.

ibidem Act. 5. Sc. 7. §. 79.

Ain' tu? ubi peregre tibi quod libitum fuit feceris,

*Neque hujus sis veritus feminae primariae,
Quin novo modo ei faceres contumelias.*

Maro L. 3. Aen. §. 591.

*Cum subito e silvis, macie confecta suprema,
Ignoti nova forma viri miserandaque cultus
Procedit, supplexque manus ad litora tendit.*

Et quaenam nova ista forma?

dira illuvies, immissaque barba,

Consertum tegumen spinis.

Tum ipse inibi Aeneas, L. 6. §. 104.

non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies, inopinave surgit:

Omnia praecepi, atque animo mecum ante peregi.

L. Septimius L. 3. Ephemer. belli Troj. C. 15.

de Achille, Hectorem occisum constrictis

pedibus curru adligante: *Dein ubi adscendit*

ipse, Automedonti imperat, daret lora equis.

Ita curru concito per campum, qua maxime visis

poterat, pervolat, hostem mirandum in modum

circumtrahens: genus poenae novum miserandumque.

21. QUALIS AB EXCELSA &c.] tales enim manes, quales e vita excesserant. neque aliter in somnis adparebant, nisi servatis fati sui vestigijs. inlustri Maronis loco hoc probabimus, L. 2. §. 268.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus aegris

Incipit, & dono divum gratissima serpit.

In somnis, ecce, ante oculos moestissimus Hector

Visus adesse mihi, largosque effundere fletus;

Raptatus bigis, ut quondam, aterque cruento

Pulvere, perque pedes trajectus lora turmentis:

Hei mihi, qualis erat! quantum mutatus ab illo

Hectore, qui redit exuvias induius Achillei,

Vel Danaum Phrygios jaculatus pappibus ignis!

Squalentem barbam, & concretos sanguine

crinis,

Vulneraque illa gerens, quae circum plurima

muros

Accepit patrios. ultro flens ipse videbar

Compellare virum, & moestas expromere voces.

Versus pulcerrimos imitatus est Seneca, ex-

pressitque non inteliciter, Troad. §. 443. Tu

confer, qui capis. Apud Ovidium Soinnus 2.

Iu-

Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi.

Non ego sum tanti, ploret ut illa femel.

25 Nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.

Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.

Lena

Junone sic jubente, mittit Morphea, qui, Ceycis faciem indutus, uxorem Halcyonem edoceat de suo naufragio, ac morte miserabili, L. 11. Metam. v. 650.

*Ille volat, nullos strepitus facientibus alis,
Per tenebras: intraque morae breve tempus
in urbem*

*Pervenit Haemoniam: positisque e corpore pennis
In faciem Ceycis abit: formaque sub illa
Luridus, exsangui similis, sine vestibus ullis,
Conjugis ante torum miser aestet. uda videtur
Barba viri, madidisque gravis fluere unda
capillis.*

*Tum lecto incumbens, fletu super ora refuso,
Haec ait: Agnoscis Ceyca, miserrima conjux?
An mea mutata est facies nece? respice; nosces:
Inveniesque tuo pro conjuge conjugis umbram.*

Talis & Remi umbra, confossa & languinolenta, stat ante lectum Faustuli atque Accae, apud eundem disertissimum vatem L. 5. Fast. v. 451. & Lajus apud Papinium L. 2. Theb. v. 120. Et sic Medea, in tragoedia cognomine, de Alysio fratre, v. 963.

Cujus umbra dispersis venit

*Incerta membris? frater est. poenas petit.
Dabimus.*

25. OCULOS LOQUACES] Cicero argutos vocavit L. 1. de Legg. C. 9. Tum [Natura] speciem ita formavit oris, ut in ea penitus reconditos mores effingeret. Nam & oculi nimis arguti, quemadmodum animo affecti simus, loquuntur. Et is, qui appellatur vultus, qui nullo in animante esse praeter hominem potest, indicat mores: cuius vim Graeci norunt, nomen omnino non habent. Sic & manum argutam dixit, quae verba exprimeret, scaenicorum in morem, L. 3. de Orat. C. 59. Sed poetae istud maluerunt. Sic *natus loquaces* apud nostrum sunt L. 1. Eleg. 2. v. 21. *digiti cum voce locuti*, L. 3. Eleg. 4. v. 41. Pulcre Naso, Amor. L. 2. Eleg. 5. v. 15.

Multa supercilio vidi vibrante loquentes.

Nutibus in vestris pars bona vocis erat.

Non oculi tacere tui, conscriptaque vino

Mensa; nec in digitis litera nulla fuit.

Sermonem agnovi, (quid non videatur amanti?)

Verbaque pro certis iussa valere notis.

Arbiter, de puero Aegyptio:

Tinctus colore noctis

Manu puer loquaci.

Poeta vetus nescio quis:

O blandos oculos, & o facetos,

Et quadam propria nota loquaces!

Illic & Venus, & levis Cupido,

Atque ipsa in medio sedet Voluptas.

Pulcerrime Baptista Guarinus, linguae suae inertiam increpans, Sonnetto 45.

Ma se muta se' tu, s'iem gli occhi nostri

Loquaci, e caldi; e'n lor le sue profonde

Piaghe, e l'interno duol discopra il core.

Non è si chiu'o o si segreto ardore,

Ch'un ciglio a l'altro no'l riveli, o mostri

La dove Amor vera eloquenza asconde.

Quae verba hunc ferme sensum habent:

Tu si muta siles, cilia ipsa oculique loquantur:

Hac sua cor laesum vulnera ploret ope.

*Haud ullus dolor est, quem non fateantur
ocelli.*

Illic flexanimae suada latet Veneris.

Neque minus venuste chorus ille in Amynta Tassi, Act. 2. Amorem adfatus:

Tu di legger in segni

A i piu rustici ingegni

Quelle mirabil cose,

Che con lettere amorose

Scrivi di propria man ne gli occhi altrui.

Poeta Gallus sic vertit, satis quidem libere:

Aux plus rudes esprits tu montres aisément

Tout ce que par des traits fidelles

Tu graves dans les yeux des belles,

Et qu'on ne verroit pas sans ton consentement.

Et nos Latine tentemus:

Tu mirificas, facilesque legi

Etiam ingenio plerumque rudi,

Scriptissem notas lumine gaudes

Blando, & tenerae fronte puellae,

Dextra nimium fatipotentel.

Pulcre quoque Petrus Cornelius in Mendace altero, Act. 4. Sc. 1.

La foy semble courir au devant des paroles.

La langue en peu de mots en explique beau-
coup;

*Les yeux plus eloquent s font tout voir tout d'un
coup.*

- Lena necat miserum Phryne, furtimque tabellas
 Occulto portans, itque, reditque sinu.
 Saepe, ego quum dominae dulces a limine duro
 30 Agnosco voces, haec negat esse domi.
 Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
 Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
 Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,
 Quisve meam teneat, quot teneatve modis.
 35 Tunc tibi, lena, precor diras. fatis anxia vivas.
 Moverit e votis pars quotacumque Deos.

Et de quoy qu'a l'envoy tous les deux nous in-
struisent,

Ie cœur en entend plus que tous les deux n'en
disent.

Pulcre sane: sed parum decore. Neque enim
 decet haec mysteria tam perite scire, minus
 etiam tam secure efferre, virginem inge-
 nuam.

27. LENA VETAT MISERUM PHRYNE] Ve-
 re atque eleganter ingeniosissimus ille Fru-
 terius legebatur, *Lena necat miserum Phryne*,
 L. 1. Verisimil. C. 5. Atque ita in excerptis
 Heinſii Italicis exhibent quatuor libri. Ajunt
 & Jovianum Pontanum sic legiſſe. Sed Pocchi
 & Perreji eclogae habebant, *Lena vetat mi-*
ſerum recipi. quo modo Propertius L. 2. Eleg.
 18. v. 48.

Quum recipi, quem non noverit, illa vetat.
 At noſter non queritur de excluſione, ſed de
 improbitate aniculae rapacis, quae mille eum
 modis ductaret, parum aut nihil adferentem.
 Accedit nominis proprii compellatio invidio-
 ſa. neque enim id ſemper citra contume-
 liam. Naſo Amor. L. 1. Eleg. 8.

Eſt quaedam, (quicumque volet cognoscere le-
nam,

Audiat) eſt quaedam nomine Diſpas anus.

Et in re minus ludicra poeta princeps L. 4.
 Geor. v. 353.

O gemitu non fruſtra exterrita tanto,
Cyrene ſoror; ipſe tibi tua maxima cura
Triſtis Ariſtaeus Penei genitoris ad undam
Stat lacrimans, & te crudelem nomine dicit.
 Valerius Flaccus L. 8. v. 171. in fuga Medae:
Sic genitrix, ſimilique inplet ſoror omnia queſtu
Exululans. ſamulae pariter clamore ſupremo
In vacuos dant verba Notos, dominamque
reclamant

Nomine.

Vide Servium in L. 4. Geor. v. 321. in L. 1.
 Aen. v. 144. in L. 12. v. 652. Donatum in
 Adelph. Act. 5. Sc. 3. v. 14. Ceterum *Phryne*
 eſt ab ingenio elegantiffimi Mureti. nam li-
 bri *Phryne* ſcribunt, aut *Phirne*: quod nauci
 non erat.

29. A LIMINE DURO] ſcribe *duro* cum me-
 lioribus. Sic noſter L. 1. Eleg. 1. v. 56.

Me retinent vinctum formosae vincla puellae:
Et ſedeo duras janitor ante fores.

Ovidius Amor. L. 1. Eleg. 6. ipſo fine:

Vos quoque crudeles rigido cum limine poſtes
Duraque conſervae ligna valete fores.

Horatius Epod. 11. v. 30.

Ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi poſtes, & leu
Limina dura, quibus
Lumbos & inſregi latus.

Seneca Herc. fur. v. 165.

Ille ſuperbos aditus regum,
Durasque fores, expers ſomni,
Colit.

35. SATIS ANXIA VIVAS] Adverbium *fatis*
 hic augendi atque intendendi vim habere,
 non ſine cauſſa putabat capitale illud Fruterii
 ingenium L. 3. Veriſimil. C. 9. & prolatis
 exemplis probabat. Sed Nicolaus Heinſius
 malebat, *fatis anxia vivas*: idque Sillii aucto-
 ritate permotus verum arbitrabatur. Sillii
 verba ſunt L. 9. v. 349. ad Romam:

Nec libeat tentare Deis, an Troia proles,
Par bellum tolerare queat; tuque anxia ſati
Pone precor lacrimas, & adora vulnera, laudes
Perpetuas paritura tibi.

Et ad hanc ferme faciem Domitius moriens,
 apud Lucanum L. 7. v. 611.

Non te ſuneſta ſcelerum mercede potitum,
Sed dubium ſati, Caefar, generoque mino-
rem

*Adspiciens, Stygias Magno duce liber ad umbras
Et securus eo.*

Sed quum libri nihil mutent, videamus si
Fruterii sententiam plurimorum bonorum scri-
ptorum suffragiis queamus stabilire. Juvat nos
Terentius Andr. Act. 1. Sc. 1. §. 104.

Interea haec soror,

*Quam dixi, ad flammam adcessit imprudens, us,
Satis cum periculo.*

Et Phorm. Act. 4. Sc. 3. §. 23.

eia, sudabis satis,

Si cum illo incoepas homine: ea eloquentia est.
Cicero L. 3. de Offic. C. 8. *Satis enim nobis
(si modo in philosophia aliquid proficimus) per-
suasum esse debet, si omnes Deos hominesque ce-
lare possimus, nihil tamen avarae, nihil iniuste,
nihil libidinosae, nihil incontinenter esse facien-
dum, ibidem C. 21. Quod si haec utilia non
sunt, quae maxime videntur, quia plena sunt
dedecoris, ac turpitudinis; satis persuasum esse
debet, nihil esse utile, quod non honestum sit.*
Idem ille pater eloquentiae Romanae, orat.
pro Balbo C. 8. *Nascitur, iudices, causa Cor-
nelii ex ea lege, quam L. Gellius, Cn. Cornelius
ex senatus sententia tulerunt: qua lege videmus
satis esse sanctum, ut cives Romani sint ii, quos
Cn. Pompejus de consilii sententia sigillatim civi-
tate donaverit.* Horatius L. 1. Od. 2. initio:

Jam satis terris nivis, atque dirae

Grandinis misit pater.

ibidem Od. 13. §. 13.

Non, si me satis audias,

Speres perpetuum, dulcia barbare

Laedentem oscula.

& Epod. 17. §. 19.

Dedi satis superque poenarum tibi,

Amata nautis multum & insitoribus.

Papinius L. 1. Theb. §. 146.

Et nondum crasso laquearia sulca metallo,

Montibus aut late Grajis effulta nitebant,

Atria, congestos satis explicitura clientes.

Apulejus L. 2. Metam. *Vespero quoque, cum
somno concederes, & in cubiculum te deduxit
comiter, & blande lectulo collocavit, & satis
amanter cooperuit: & osculato tuo capite, quam
invita discederet, vultu prodidit. ibidem: Quid
hoc, inquam, comperior? hiccine mortui solent
aufugere? Tace, respondit ille. Nam oppido
puer, & satis peregrinus es, meritoque ignoras
Thessaliae te consistere. L. 6. Tunc illa suspirans
alcius, coelumque sollicito nutu petens, Vos, in-
quit, Superi tandem meis supremis periculis opem
ferte: & tu Fortuna durior jam saevire desine.
Sat tibi miseris istis cruciatibus meis litatum est.*
Paullo ante Cerberus ita describitur: *Canis
praegrandis trijugo & satis amplo capite praedi-
tus, immanis & formidabilis, tonantibus obla-
trans faucibus, &c. Hinc liquebit, nihil esse
mutandum in Macrobio L. 4. Saturn. C. 2.
Horum alterum accusatori necessarium est, alte-
rum reo. Et necesse est initium abruptum ha-
beat; quoniam satis indignanti leniter incipere
non convenit. Joannes Ilacius Pontanus ro-
gat, quid sit satis indignanti; eoque rejecto
obtrudit nobis satis agentis. satis pol protervea.*

ALBII TIBULLI

LIBER TERTIUS.

I.

MARTIS Romani festae venere kalendae.
 Exoriens nostris hinc fuit annus avis.
 Et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
 Perque vias urbis munera, perque domos.
 5 Dicite Pierides, quonam donetur honore
 Seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.

Car-

I. MARTIS ROMANI FESTAE VENERE KALENDAE] Has Kalendas non tantum mariti, sed & amantes religiose colebant. Ritus omnem moremque diligenter exposuerunt duo eruditissimi viri, Dionysius Lambinus, & Laevinus Torrentius, ad Horat. L. 3. Od. 8. Neque nihil huc contulerat Bernardinus Cyl- lenius, homo, ut illorum temporum ratio ferebat, & diligens & doctus. Muretus hic sibi dialogisimum poetae cum Musis invenire est visus: quod tamen non potuit aliis persuadere vir disertissimus. Tale quid in Hora- tio quaerebat Franc. Robortellus, L. 1. Od. 24. equidem Gratiis omnibus invitissimis.

2. EXORIENTS NOSTRIS HINC FUIT ANNUS AVIS] Vide Macrobius L. 1. Saturn. C. 12. Sed res est nota. Vocula hinc varie est corrupta in libris scriptis. Quin tamen recte Scaliger ita correxerit, dubitari non debet. Naso L. 3. Fast. v. 145.

*Nec mihi parva fides, annos hinc ipse priores;
 Anna quod hoc coepta est mense Perenna coli.
 Hinc etiam veteres initi memorantur honores
 Ad spatium belli, perfide Poene, tui.*

6. NEAERA] Aurelius Prudentius Neaerae voce usus est pro pellice, sive concubina, non aliter ac si nomen esset appellativum, ut cum magistris loquar. Sic enim legitur $\pi\epsilon\pi\iota\sigma\epsilon\iota\phi\alpha\upsilon\omega\upsilon\upsilon$ Hymn. 10. v. 240.

*Fusos rotantem cernimus Tiryntbium.
 Cur, si Neaerae non fuit ludibrio?*

& L. I. contra Symmach. v. 135.

*Hoc circum saltante choro, temulentus adulter
 Invenit expositum secreti in litoris acta
 Corporis egregii scortum: quod perfidus illic
 Liquerat, incesto juvenis satiatus amore.
 Hanc jubet adsumtam, fervens post vina, Neaeram*

*Secum in deliciis fluitantis stare triumpho,
 Regalemque decus capitis gestare coronam.
 Mox Ariadnaeus stellis caelestibus ignis
 Additur: hoc precum noctis persolvit honore*

Liber, ut aetherium meretrix inluminet axem.

Ad priorem locum notavit Georgius Fabricius, vir praeclarus, Neaeram communi vocabulo dici quamvis mulierem infamem: esse enim convicium proverbiale in lascivas, & petulantes, ac procaces. Iso quoque magister, cujus feruntur Glossae in Prudentium, ita scripsit: Neaeram] pelicem, vel concubinam. Fuerit sane ita comparatum temporibus illis labentis Latinitatis: at numquam evincant, eadem fuisse notionem saeculis prioribus. Est enim Neaera nomen proprium, & quidem multo antiquissimum, absque ulla probri aut dedecoris significatione. Quam in rem vide quae ex Laur. Pignorii Epistolis notavit Christoph. Ad. Rupertus ad Thom. Reinesium Epist. 28. p. 138. sq. Homerus L. 12. Odyss. v. 133. ubi de armentis & gregibus Solis:

Carmine formosae, precio capiuntur avarae.
 Gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
 Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
 10 Pumex & canas tondeat ante comas:
 Summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
 Indicet ut nomen litera facta meum.
 Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
 Sic etenim contum mittere oportet opus.
 15 Per vos auctores hujus mihi carminis oro,
 Castaliamque umbram, Pieriosque lacus;

Ite

Θεαὶ δ' ἐπιποιμένες εἰσὶν,
 Νύμφαι ἑὺπλόκαμοι, φραϊδῶσά τε λαμπερίητε,
 Ἄς τέκεν ἡελίω ὑπερίωνι δῖα νέαιρα.

Deae autem pastores sunt,
 Nymphae pulcricomae, Phaëthusaque Lampe-
 rieque,

Quas peperit Soli Hyperioni dīvā Neaera.

Ipsa quoque uxor Martis, sive Nerio, seu Neriene, antea Neaera fuit dicta, nomine (ut moris erat) post apotheosin mutato. Gellius L. 13. C. 22. *Inibi autem animadvertendum est, quod [Cn.] Gellius Neria dicit per a literam, non Nerio neque Nerienes. Praeter Plautum etiam, praeterque Gellium, Licinius Imbrex vetus comoediarum scriptor in fabula, quae Neaera inscripta est, ita scripsit:*

Nolo ego Neaeram te vocent, sed Nerienem;

Quum quidem Marti es in connubium data.

Inter primarias Lemni mulieres Neaera memoratur Valerio Flacco L. 2. V. 141. cujus Neacrae faciem induerat Fama, ab irata Venere missa ut Lemniadas ageret in furorem parricidalem:

Huic Dea cum lacrimis, & notae voce Neacrae,
 Secta genas: Utinam non hic tibi nuntia adessem,
 O foror: aut nostros, inquit, prius unda dolores
 Obruat.

Denique nec recentioris memoriae homines hoc quidquid est nominis pro turpi aut male ominato habuissent, docet nos Joannes Jovianus Pontanus, scriptor luculentae auctoritatis, L. 1. de Fortitud. C. 16. *In Salentinis in vico Castriniano biennio ante puella, cui Neaera nomen erat, dum obicitur in conviciis, quod a Leontio, cui parva fuerat, spreta ac repudiata esset, nullo dato responso, sese statim dejecit in puteum.*

9. LUTEA SED NIVEUM INVOLVAT MEM-

BRANA LIBELLUM] Cave haec intelligas de libello formae quadratae; qualibus nos hodie utimur. de volumine agitur convoluto. Cujus rei rationem optime intelliges, si Isaacum Vossium consulueris Observ. ad Catull. p. 51. fqq. De ceteris librorum ornamentis diligenter egerunt viri docti complures, quos recenset doctissimus Barthius Animadv. ad Papin. L. 4. Silv. 9. V. 7. quibus addi debent Turnebus L. 22. Adv. C. 10. & P. Manutius in Cicer. L. 3. ad famil. Epist. 7. Aliena huc adtulerat Cyllenius, respiciens ad sui temporis morem. Nec, cornua & umbilici quid fuerint, intellexit M. Ant. Sabellicus L. 10. Epist. 3. in comis quoque & pumice mifere haesit interpres Lusitanus.

12. INDICET UT NOMEN LITERA FACTA TUUM] scribe meum, quod & libri nonnulli habent, & postulat coepti sermonis ordo. Pro facta alii pasta maluerunt, idque Festi auctoritate in verbo Pangere. Recte quidem illi: sed & facere literam Latine dicebant. Plautus Afinar. Act. 4. Sc. 1. V. 22.

Ne illi sit cura, ubi facere possit literas. Cicero L. 4. Acad. Quaest. C. 2. Quod si, cum fungi munere debeamus, non modo operam nostram numquam a populari coetu removemus, sed ne literam quidem ullam facimus, nisi forensis: quis reprehendet nostrum otium, &c. Ovidius Epist. Oenon. ipso initio:

Perlegis? an conjux prohibet nova? perlege.
 non est

Ista Mycenaea litera facta manu.

16. CASTALIAMQUE UMBRAM] Erant enim apud fontem Castalium arbores lauri ingentes. Seneca Oedip. V. 218.

Gemina Parnasi nivialis arx truce sonitum
 dedit;

Immi-

Ite domum, cultumque illi donate libellum,
Sicut erit: nullus defluat inde color.

Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,

20 An minor, an toto pectore deciderim.

Sed

Inminens Phoebea laurus tremuit, & movit domum;

Ac repente sancta fontis lympha Castalis stetit.
deinde *Y.* 276.

*Frondisera sanctae nemora Castaliae petens,
Calcavit artus obstitum dumis iter.*

Has laurus parum proprie roborā vocavit Pa-
pinus L. 1. Theb. *Y.* 565.

*Postquam caerulei sinuosa volumina monstri,
Terrigenam Pythona, Deus septem orbibus atris
Amplexum Delphos, squammisque annosa te-
rentem*

*Robora, Castaliis dum fontibus ore trifulco
Fusus hiat, nigro sitionis alimenta veneno,
Perculit, absumis numerosa in vulnera telis.*

19. 20. SI NOSTRI MUTUA CURA EST, AN
MINOR, AN TOTO PECTORE DECIDERIM]

Pontanus legebat, in versu minore, *An ma-
neam*: Nic. Heinsius, *Anne amer*: Achilles
Stadius, *An minor, & toto*. Sed nihil est
mutandum. Tres hic sunt gradus in amore:
& primum quidem ardor mutuus, ac partes
amoris aequae; deinde cura minor & tepidior;
denique oblivio secura pristinae flammae.
Rem ipsam pulcherrime ob oculos po-
suit noster Hoofdius in Epistola Menelai ad
Helenam, quo loco maritus ille infelix suum
quoddam somnium denarrat, vicinae calami-
tatis praenuntium:

*Ik weet niet wat ik zey: maer leyd' u toen
alleene*

*Van 't volk, naer een pryel van myrthen
dicht geblaedt.*

*Daer was de schaeduw koel: maer koeler uw
gelaet.*

*En wat ik u ook smeekt, oft cere zocht te tooghen;
Die zighbre wonken meer niet dropte gh' uyt
uw' ooghen,*

*Die ghy my snerken deedt wel eer in 's harten
bloedt,*

*Gelyk een toorts, in 't nat, gegloeyde droppen, doet.
Ik vraghd', op 't vriendelykst, van waer
deez' vreedmigheden,*

*En oft u Paris vryd'. Hier hebt ghy my beleden,
(Zoo veel vertrouwd' ghy noch) hoe 't met my
was gedaen;*

*En Paris meester's harts, door 't staedigh om-
megaen.*

*Ik reedde toe, hier op u wederom te vraghen,
Hoe ver de liefd' dan ging, die ghy my noch
megt draeghen.*

*Want dit vertrouwen kon niet zonder liefde
zyn.*

Frustra huc adspiret frigidus aliquis Celticae
teneritudinis simiolus; quales, tamquam fun-
gi in pluvia, uberrimo proventu quotidie
nobis enascuntur.

20. AN TOTO PECTORE DECIDERIM] Mi-
rifica est opulencia sermonis Romani: ad
quem comparatas linguas hodiernas merito
pudere debet suarum angustiarum. Id evi-
ctum dabimus hujus unius locutionis confi-
deratione: quam locutionem variis modis &
vario verborum ornatu extulerunt elegan-
tissimi scriptores. Jungemus autem, ut pote-
rimus, vicinis vicina. *Excidere* Cicero dixit
L. 5. ad famil. Epist. 13. *Quae cogitatio cum
mihi non omnino excidisset, (etenim penitus in-
federat) vi tamen tempestatum & concursu ca-
lamitatum erat aliquantum labefactata atque
convulsa.* Maro L. 1. Aen. *Y.* 25.

*Nec dum etiam caussae irarum saevique dolres
Exciderant animo.*

Naso Epist. Phyllid. *Y.* 105.

*Utique tibi excidimus, nullam, puto, Phylli-
da nosti.*

*Hei mihi! si, quae sim Phyllis, & un-
de, rogas.*

& L. 1. Trist. Eleg. 4. *Y.* 14.

*Quam subeant animo meritorum obliviae nostros:
Et longa pietas excidat ista die.*

Seneca Med. *Y.* 561.

*Discessit. itan' est? vadis oblitus mei,
Et tot meorum facinorum? excidimus tibi?
Numquam excidemus.*

*Descendere, Ciceronis est Somn. Scipionis
C. 1. Cuius ego nomine ipso recreor: ita num-
quam ex animo meo descendit optimi atque in-
victissimi viri memoria. Effluere, ejusdem di-
vini viri, Accus. 4. in Verr. C. 26. Nullo-
modo possum omnia istius facta aut memoria
consequi, aut oratione complecti, genera ipsa cu-
pio breviter attingere: ut hic modo me commo-
nuit Pisonis annulus, quod totum effluxerat.*
L. 1. de Finib. C. 12. *Ad ea cum accedit, ut*

Sed primum meritam longa donate salute,
Atque haec submisso dicite verba sono:

Haec

neque divinum nomen horreat, nec praeteritas voluptates effluere pariat, carumque assidue recordatione laetetur: quid est, quod huc possit, quod melius sit, accedere? L. 7. ad famil. Epist. 14. Sin nostri oblitus es, dabo operam ut istuc veniam ante, quam plane ex animo tuo esfluat. Pariflino Catullus Carm. 62. v. 18.

Ne tua dicta vagis nequidquam credita venis

Effluxisse meo forte putes animo.

Huic verbo compar est *desuendi* verbum, itemque *persuendi*. Illo Propertius utitur L. 1. Eleg. 20.

*Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo desuat ex animo.*

Hoc vero Lucretius L. 3. v. 952.

*Nam si grata fuit tibi vita antea, priorque,
Et non omnia pertusum congesta quasi in vas
Commoda perfluxere, atque ingrata interie-*

re: Cur non, ut plenus vitae conviva, recedis?

Hoc ipsum *labi* vocavit Maro Ecl. 1. v. 64.

*Ante, pererratis amborum finibus exsul,
Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Ti-*

*grum,
Quam nostro illius labatur pectore vultus.*

Et activo significato *abolere* dixit L. 1. Aen. v. 720.

At memor ille

*Matris Acidaliae, paulatim abolere Sichaeum
Incipit, & vivo tentat praevertere amore.*

Fam pridem residens animos desuetaque corda.

Terentius *delere* dixerat, Eunuch. Act. 2. Sc. 3. v. 4.

O faciem pulcram! deleo omnes dehinc ex animo mulieres.

Taedet cotidianarum harum formarum.

Hinc ab effectu *mutari* extulit Propertius L. 1. Eleg. 15. v. 31.

*Muta prius vasto labantur flumina ponto,
Annus & inversas duxerit ante vices:*

Quam tua sub nostro mutetur pectore cura.

Valerius autem Cato *emigrare*, Dir. v. 101.

*Dulcia amara prius fiunt, & mollia dura;
Candida nigra oculi cernent, & dextera lae-*

*va;
Quam tua de nostris emigret cura medullis.*

Esto hoc specimen leve (nam nullo negotio altera tanta addantur) copiae atque ubertatis Latinae, in gratiam cum primis juventutis

nostrae, quae tam sollicitè jubetur desudare in addiscendo Gallicismo, omnibus Romanae Suadae deliciis tamquam purgamentis profanae paedagogorum plebi relictis.

21. SED PRIMUM MERITAM LONGA DONATE SALUTE] Ita haec rectissime constituit Scaliger, pro eo quod vulgo erat *Nympham larga donare salute*, quem quum carpit Robertus Titius, (L. 6. Loc. Contr. C. 16.) ejusque fidem elevat; id fecit, quod & hodierni Titii facere solent, hoc est, mendacio adpersit famam alienam. Deinde in Adsertionibus multa argutatur pro voce *Nympham*, quae vix emas titivillitio. Mirum, non ad Festi Pompeji verba provocasse in voce *Nuptam*, unde tamen confici non potest, amicas aut dominas dici *Nymphas* solere. Nec quidquam eum juvat Nasonis locus, Epist. Penelop. v. 27.

Grata ferunt Nymphæ pro salvis dona maritiis.

Est enim *nuptae* illic legendum, quum constet Ovidium *Nymphas* non semel discevisse a puellis ac mulieribus hominum mortalium filiabus. Ecce Epist. Oenon. v. 10.

Nondum tantus eras, cum te contenta marito

Edita de magno flumine Nympha fui.

Qui nunc Priamides, (adfit reverentia vero)

Servus eras, servo rubere Nympha tuli.

Epist. Parid. v. 93.

Utique ego te cupio, sic me cupiere puellae.

Multarum votum sola tenere potes.

Nec tantum regum natae petiere ducumque:

Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.

Amor. L. 2. Eleg. 17. v. 15.

Creditur & Nymphae mortalis amore Calypso

Capta reluctantem detinuisse virum.

L. 3. Metam. v. 353. de Narcisso:

Multi illum juvenes, multae petiere puellae.

Sed fuit in tenera tam dira superbia forma;

Nulli illum juvenes, nullae tetigere puellae.

Adspicit hunc, trepidos agitantes in retia

cervos,

Vocalis Nymphae; quae nec reticere loquenti,

Nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo.

Corpus adhuc Echo, non vox erat.

Quae addit Titius contra *longam salutem*, pro *salute larga*, plena sunt jejuna macritudinis, nec digna quae inspiciantur.

Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
Mittit, &, accipias munera parva, rogat.

25 Te-

23. HAEC TIBI VIR QUONDAM, NUNC FRATER] *to quondam* futuri temporis notionem hic habere notat Lipsius L. 2. Var. Lect. C. 1. atque eum secutus Achilles Stadius. Quo admissio, non est difficile sensum hunc constituit, Ut, qui nunc sit amator, (frater) hac spe sustentetur, fore se aliquando virum Neaerae: sive autem id fiat, sive sibi Neaera soror (amica) tantum sit futura, semper eam animo suo fore carissimam: spem vero conjugii numquam, nisi cum vita simul, depositurum. Sed Vincentius Contarenus, vir eruditissimus, non patitur *castam* dici, quae cum quopiam habeat stupri consuetudinem; itaque Neaerae hic non tribui moechum, aut concubinum, sed amatorem castum atque integrum, qui nihil obscenum spectaret, aut cuperet. *Quondam* vero capit de tempore elapso. Esse igitur horum versuum hanc sententiam: Accipies ab eo hoc munusculum, Neaera, qui a te quondam lactatus, & verbis adductus tuis, speravit fore, ut conjugio & amplexu tuo frueretur, atque ob eam causam te amavit ut vir: nunc autem, quum alterius esse vis, tuerique ut par est pudorem tuum, non abicit ille quidem conjugii spem, sed eo te interea amore prosequitur, quo frater sororem solet. Haec vir ille egregius lib. Var. Lect. C. 23. Quae tamen vix probabilia videbuntur iis, qui *sororis* ac *fratris* nomina apud poetas passim inter nequitiae vocabula poni norunt. Sed sciant illi, & pudicos adfectus his ipsis nominibus exprimi a scriptoribus probatis. Quintilianus Declam. 321. *Sine dubio, etiamsi certa utriusque nominis fides esset, neminem vestrum praeferret, quantum praeferrere fratrem amico oporteret. Nam quae potest amicitia esse tam felix, quae imitetur fraternitatem? Certe quoties blandiri volumus his, qui esse amici videntur, nulla adulatio procedere ultra hoc nomen potest, quam ut fratres vocemus. Adeo inane etiam nomen, & umbra quaedam naturae, videtur simile amicitiae nomen imponere.* Apulejus L. 8. *Metam. Sed Thrasylus nimium nimiumque clamare, plangere: & quas in primo moerore lacrimas non habebat, jam scilicet crescente gaudio reddere, & multis caritatis nominibus veritatem ipsam fallere. Illum amicum, coaetaneum, contubernalem, fratrem denique, addi-*

to nomine lugubri, ciere. His certe officiis apud plebem grassabantur homines ambitiosi, unumquemque adprehensa dextra praenomine compellantes, adjecta fratris aut patris dulci appellatione, pro varia ratione actatis. Horatius L. 1. Epist. 6. §. 50.

*Mercemur servum, qui dicit nomina, laevum
Qui sodiat latus, & cogat trans pondera dextram*

*Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille
Velina:*

*Cuilibet hic fasces dabit; eripietque curule,
Cui volet, inportunus ebur. Frater, Pater, adde,
Ut cuique est aetas, ita quemque succetus adopta.*

Juvenalis Sat. V. §. 135.

*Da Trebio, pone ad Trebium. Vis, frater, ab ipsis
Ilibus? o nummi! vobis hunc praefat honorem:
Vos estis fratres.*

Ridet has delicatolorum blanditias Martialis L. 10. Epigr. 65. Et tamen longo post illum tempore in crebro usu fuerunt, etiam apud viros gravissimos, & maximis honoribus perfunctos, ut videre licet in Epistolis Q. Aurelii Symmachi. Minucium Felicem, sanctissimum scriptorem, Caecilius fratrem vocat, ethnicus Christianum, haud longe a limine aurei Dialogi. Par fuit ratio in voce *sororis*. Plautus Curcul. Act. 1. Sc. 1. §. 51.

PA. *Jamne ea fert jugum?*

PH. *Tam a me pudica est, quasi soror mea sit:
nisi*

Si est osculando quippiam impudicior.

Maro L. 11. Aen. §. 820.

*Tam sic expirans Accam ex aequalibus unam
Adloquitur; fida ante alias quae sola Camillae,
Quicum partiri curas; atque haec ita satur:
Haestenus, Acca soror, potui: nunc vulnus acerbum*

Conficit, & tenebris nigrescunt omnia circum.

Sic Venus, in venatricem Tyriam disimulata, L. 1. Aen. §. 322.

Hæus, inquit, juvenes, monstrate mearum

Vidistis si quam hic errantem forte sororum.

Atque hoc tam sancto nomine incestum amorem velare quaerit Phaedra apud Senecam Hippol. §. 611.

H. *Committite curas auribus, mater, meis.*

P. *Matriis superbum est nomen, & nimium potens.*

Me vel sororem. Hippolyte, vel famulam voca.

- 25 Teque suis jurat caram magis esse medullis:
Sive sibi conjunx, sive futura foror.
Sed potius conjunx. hujus spem nominis illi
Auferet extincto pallida Ditis aqua.

28. PALLIDA DITIS AQUA] livida, lurida, obscaeno limo turpis. Virgilius L. 6. Aen. v. 320.

*Aeneas miratus enim motusque tumultu)
Dic, ait, o virgo, quid volti concursus ad amnem?
Quidve petunt animae? vel quo discrimine ripas
Hae linguunt, illae remis vada livida verrunt,*

Noster infra Eleg. 5. v. 21.

*Parcite, pallentes undas quicumque tenetis,
Duraque sortiti tertia regna Dei.*

Pertinet haec vox ad quasvis res inferorum.
Ennius Andromacha:

*Acherusia templa alta Orci pallida,
Leti obnubila obsita tenebris loca.*

Virgilius L. 3. Geor. v. 551.

*Saevit, & in lucem Stygiis emissa tenebris
Pallida Tiphone morbos agit ante metumque.*

L. 4. Aen. v. 26.

*Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat,
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad
umbras,*

Pallentis umbras Erebi noctemque profundam.
L. 6. Aen. v. 275.

*Vestibulum ante ipsum primisque in faucibus
Orci*

*Luctus & ultrices posuere cubilia Curae:
Pallentesque habitant Morbi, tristisque Senes.*

Seneca Oedip. v. 583.

*Subito dehiscit terra, & immenso sinu
Laxata patuit. ipse pallentes Deos
Vidi inter umbras: ipse torpentes lacus,
Noctemque veram.*

Lucanus, ad Druidas, L. 1. Pharsal. v. 454.
vobis auctoribus, umbrae

*Non tacitas Erebi sedes, Ditisque profundi
Pallida regna petunt: &c.*

Papinius, verbis Mavortis, L. 3. Theb. v. 303.

*Prius in patris Deus infera mergar
Stagna, & pallentes agar exarmatus ad umbras.*

I I.

QUI primus caram juveni, carumque puellae
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere & erepta conjuge qui potuit.

5 Non

I. QUI PRIMUM CARAM JUVENI] scribe
Qui primus, auctoribus libris. Noster L. 1.
Eleg. 11.

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
ibid. Eleg. 4. v. 53.

*At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.*

Ovidius Amor. L. 2. Eleg. 3. v. 3.

*Qui primus pueris genitalia membra recidit;
Vulnera, quae fecit, debuit ipse pati.*

Jacobus Sannazarius, par antiquis poeta, L. 1. Eleg. 9.

*Qui primus patrios potuit liquisse Penates,
Et maris, & longae taedia ferre viae; &c.*

4. VIVERE ET EREPTA CONJUGE QUI POTUIT] Non quod Neera ei fuerit matrimonio juncta, sed quod esset pacta & sperata. Maro Ecl. 8. v. 18.

*Nascere, praequae diem veniens age, Lucifer,
almum;*

*Conjugis indigno Nisae deceptus amore
Dum quoror, & Divos (quamquam nil testibus illis*

*Profeci) extrema moriens tamen adloquor hora.
inibi Servius: CONJUGIS autem, non quae erat, sed quae fore sperabatur. Sic in quarto Aeneidos,*

Quos ego sum toties jam dedignata maritos.

Pari

5 Non ego firmus in hoc ; non haec patientia nostro
 Ingenio. frangit fortia corda dolor.
 Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
 Tot mala perpeffae taedia nata meae.
 Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,
 10 Candidaque ossa super nigra favilla teget,

Ante

Pari sensu Ovidius Epist. Hermionae §. 86.

Nec quondam placuit, nec nunc placuisset Achilli,

Abducta viduum conjuge flere virum.

Etiam conjugis vocabulum honeste ponitur in re minus honesta. Maro L. 7. Aen. §. 189.

Ipse Quirinali lituo parvaque sedebat

Succinctus trabea, laeva que ancile gerebat

Picus equum domitor : quem capta cupidine conjux,

Aurea percussum virga, versumque venenis,
Fecit avem Circe, sparsitque coloribus alas.

Non enim Circe Pici regis uxor fuit, sed Canens. Sic & Valerius Flaccus de Venere, L. 2. §. 208.

Adcelerat Parvor, & Geticis Discordia demens
F. stabulis, atraeque genis pallentibus Irae,
Et Dolus, & Rabies, & Leti major imago
Visa, truces exserta manus; ut prima vocatu
Intonuuit, signumque dedit Mavortia conjunx.

Naso Remed. Amor. §. 666.

Forte aderam juveni : dominam lectica tenebat :
Horrebant saevus omnia verba minis.

Famque vadaturus, Lectica prodeat, inquit.
Prodierat : visa conjuge mutus erat.

Sed ad Albium nostrum redeamus. Dicit illi robor & aes triplex esse circa pectus, qui vitam protrahere possit erepta sibi conjuge destinata. Quid, si mulier mutet mentem non nolens, tralato in alium amore? an & tunc moriendum misero illi, spreto, atque rejecto? Quid, si stupro alieno polluta fidem fallat? Cum Tibullo faciebat vir consularis, Lepidi triumviri pater, de quo Plinius L. 7. C. 36. *M. Lepidus Apulejae uxoris caritate post repudium obiit.* & C. 53. *Cum ante non multo M. Lepidus nobilissima stirpis, quem divortii anxietate diximus mortuum, flammae vi e rogo ejectus, recondi propter ardorem non potuisset, juxta sarmentis aliis nudus crematus est.* Sed Plutarchus in Vita Pompeji p. 627. edit. Francof. Italia ejectum profugisse dicit in Sardiniam, atque ibi morbo correptum expirasse, fractum animo, non ob res perditas, sed quod

esset nactus epistolium, ex quo stuprum uxoris comperisset. Haec paullulum abeunt a Plinianis, ostenduntque M. Lepidum dolore potius atque indignatione animi perisse, quam amoris inpatientia, aut uxoris caritate.

5. NON HAEC PATIENTIA NOSTRO INGENIO] Quod si haec a Joviano sunt Pontano, (ut Pocchus & Perrejus notarunt) laudo viri perspicaciam: nam quae nunc in libris habemus, non accedunt ad hanc mundiciam. Malo tamen credere, esse ab ipsomet Albio nostro. *Patientia* est rerum durarum ac difficultium atque asperarum voluntaria perpeffio. Caesar L. 6. Bell. Gall. C. 24. de Volcis: *Nunc in eadem inopia, egestate, patientia, qua Germani, permanent, eodem victu & cultu corporis utuntur.* Cicero L. 1. de Offic. C. 34. *Maxime autem haec aetas a libidinibus arcenda est, exercendaque in labore, patientiaque & animi & corporis, ut eorum & in bellicis & civilibus officiis vigeat industria.* Hinc Telemachus Horatio dicitur proles patientis Ulixei, L. 1. Epist. 7. §. 40. quem Ulixem alibi laboriosum vocavit. Hinc patientia Calceademon, L. 1. Od. 7. §. 10. Pulcre Nepos Cornelius Agefil. C. 7. *Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem fuit contentus, qua Eurysthenes, progenitor majorum suorum, fuerat usus, quam qui intraret, nullum signum libidinis, nullum luxuriae videre poterat: contra, plurima patientiae atque abstinentiae.* Sed noster de patientia animi loquitur: id quod & Tullius fecit.

7. HAEC MIHI VERBA LOQUI PUDOR EST] lege, auctoribus libris, *Nec mihi vera loqui pudor est.* Saepe rō vera corruptum fuit in verba. Vide notata nobis ad Propert. L. 1. Eleg. 8. §. 22. Deinde pro *taedia nota*, quod e suo codice Scaliger depromsit, alii quasi triginta habent *taedia nata*. Id quod Muretus verum putabat, hoc sensu: Non est mihi pudor vera loqui, ac fateri, natum esse in animo meo vivendi taedium, ex quo tot perpeffus sum mala. Laudo, & sequor.

9. ERGO QUUM TENUEM FUERO MU-

Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum moesta Neaera rogam.
Sed veniat carae matris comitata dolore.

Moereat haec genero, moereat illa viro.

- 15 Praefatae ante meos manes, animamque precatae,
Perfusaeque pias ante liquore manus:
Pars quae sola mei superabit corporis, ossa
Incinctae nigra candida veste legant.

Et

TATUS IN UMBRAM] Tum demum *umbra* dicebatur, quum corpus igne esset consumtum. Itaque *mutari in umbram* non est idem quod *verii in ossa*, ut quidam voluerunt. Habemus enim hac eadem Elegia, disertis verbis,

Pars quae sola mei superabit corporis, ossa.
Ceterum istud *ego* abest a libris potioribus; nec agnoscunt editiones primae. Et videtur sane delendum, propter dactylorum intempestivam celeritatem in re lugubri. Illa quae sequuntur, pulcre ostendunt totum ordinem ossilegii Romani. Quorum singula diligenter inlustravit Joannes Kirchmannus L. 3. de Funerib. C. 6. Cui tu Homerum junge L. 23. Iliad. *ŷ.* 234.

12. ET FLEAT ANTE MEUM MOESTA NEAERA ROGUM] lacrimis & fletu carorum gaudere credebantur umbrae: hic enim summus honos Acheronte sub imo est. Vide sis Homerum L. 23. Iliad. *ŷ.* 9 222. 252. L. 18. *ŷ.* 339. Odyssaeae L. 4. *ŷ.* 195. L. 24. *ŷ.* 189. Desiderium Heraldum ad Arnob. L. 5. p. 305. & L. 1. Advers. C. 9. Janum Casperium Gevartium L. 2. Lect. Papin. C. 17. Et nos hic illic adtulimus non nihil.

14. MOEREAT HAEC GENERO, MOEREAT ILLA VIRO] Pari forma loquendi Cicero utitur L. 5. ad famil. Epist. 16. *Quod si tuum te desiderium movet, aut si tuarum rerum cogitatione moeres, non facile exhauriri tibi istum dolorem posse universum puto.* Est autem utrobique ellipsis praepositionis *ex*. Vide nostrum Vossium lib. de Construct. C. 47. *Gener* hic dicitur, & *vir*, non qui re ipsa sit, sed qui esse vult spe atque animo. Sic Maro, de Hipodamia, ejusque procis, Catalect. Carm. 10.

Saepe animam generi pro qua pater impius hausit, Saepe rubro Eleis sanguine fluxit humus.

15. PRAEFATAE ANTE MEOS MANES, ANIMAMQUE ROGATAE] sic habent plurimi scripti, & veteres editiones. Scaliger autem istud

animamque connectebat cum *Praefatae*; deinde legebat, *rogatae Perfusaeque pias ante liquore manus*. Joannes vero Isacius, qui Pontanus vulgo audit, nihil abibat a vulgatis, certus *animamque rogatae* non aliter accipiendum quam illud Maronis *animamque vocabant*: extulisse enim Tibullum *animamque rogatae ἀνεψυχίας* patendi potius quam agendi verbo. deinde *rogare* & *vocare* quum sint cognata, clarissime liquere putat, productis *rogandis* verbi exemplis aliquot, *Praefatae ante meos manes, animamque rogatae*, idem valere ac si dixisset, *ubi manes meos praefatae eritis atque animam rogaveritis*, id est, *vocaveritis*. Sic ferme ille Nor. ad Macrob. L. 5. Saturn. C. 7. Est utrobique quod rejicias: nam *rogatae* ut dixerit poeta pro eo quod est *rogantes*, vix patitur hujus verbi usus. Nec *rogatae perfusaeque* satis placet, propter pleonasmum parum suavem. Itaque cum libris quibusdam veteribus *animamque precatae* legendum potius videtur. Et sic olim cortexit Nic. Heinsius Nor. ad Ovid. L. 8. Metam. *ŷ.* 303. Juvat nos marmor antiquum in magno Inscriptio-num opere, DCCLXXXVI. 5.

ANIMAE. SANCTAE. COLENDAE
D. M. S.

FVRIA. SPES. L. SEMPRONIO. FIRMO
CONIVGI. CARISSIMO. &c.

Vide sis nostrum Albium L. 2. Eleg. 7. *ŷ.* 13.

18. OSSA INCINCTAE NIGRA CANDIDA VESTE LEGANT] Observa hic vestem mulierum nigram in luctu; qualis & gentibus aliis usitata. Ovidius L. 8. Metam. *ŷ.* 448.

*Dona Deum templis nato victore jerebat,
Cum videt extinctos fratres Althaea referri.
Quae plangore dato, moestis ululatibus urbem
Implet: & auratis mutavit vestibus atras.*
Servius ad L. 3. Aen. *ŷ.* 64. *Caeruleis vittis]*
Car.

Et primum annoso spargant collecta Lyaeo,
 20 Mox etiam niveo fundere lacte parent.
 Post haec carbafeis humorem tollere velis,
 Atque in marmorea ponere sicca domo.

Illuc

Cato ait, deposita veste purpurea, feminas usas caerulea cum lugerent. Sane cacruleum nigrum accipiebant. Tamen alii Romanas mulieres albis semper vestibus usas in luctu fuisse contendunt. Atque id probant Plutarchi auctoritate, praecleari sane scriptoris, nec lubrica fide. Sed illi confuderunt temporum rationes, neque animadverterunt stante republica in nigris vestibus mulieres luxisse, more illo prius ac severo; deinde autem sub imperatoribus, luxu jam praevalido, colorem album adeo evuluisse, ut cum induere luctus nota fuerit apud matronas. Haec nos docuerunt duo insignes viri, Hieronymus Magius L. 3. Miscell. C. 14. ac Iustus Lipsius Excurs. in Tacit. L. 2. Annal. lit. M. quae quin verissima sint, nemo dubitabit. Est tamen cur arbitremur, pristinum suum atris vestibus honorem postilla redidisse. Certe huc nos ducit vir sanctissimus L. Lactantius aurei libelli de mortibus persecutorum capite 39. ubi de Maximino: Venerat post obitum Maximiani ad eum Valeria, cum se putaret in partibus ejus tutius moraturam, eo maxime quod habebat uxorem. Sed animal nefarium protinus inardescit. Adhuc in atris vestibus erat mulier, nondum luctus tempore impleto.

21. CARBASEIS HUMOREM TOLLERE VENTIS] Quid si velis? quo modo olim editum fuit. Ita certe loqui scimus Cicronem Accuf. 5. in Verrem C. 12. *In ipsa adiuu atque ore portus, ubi primum ex alto sinus ad urbem ab litore inflectitur, tabernacula carbafeis intenta velis collocabat.* ibidem C. 31. *Tabernacula, quemaadmodum consuerat temporibus aestivis, carbafeis intenta velis collocari iussit in litore.* Tamen, quin potior pars librorum ventis habeat, negari nequit. Sint igitur venti carbafei (siquidem ventos hic volunt) non ventilatio carbasi agitatae; id quod Cyllenius atque etiam Scaliger statuerunt, & post illos Kirchmannus; sed vestis ex carbaso fili multo tenuissimi, qua veste ossa diligenter deversa exuerent collectum e lacte & vino humorem. Plinius L. 19. C. 1. *Hispania citerior habet splendorem lini praecipuum, torrentis in quo politur natura, qui alluit Tarraconem. Et*

tenuitas mira, ibi primum carbafis repertis. Ideo fluviorum numina veste tam preciosa amittunt poetae. Maro L. 8. Aen. 3. 31.

*Huic Deus ipse loci fluvio Tiberinus amoeno
 Populeas inter senior se attollere frondis
 Visus, eum tenuis glauco velabat amictu
 Carbafus, & crinis umbrosa tegebat arundo.*

Propter hanc summam subtilitatem, vestes tenuissimas ventos dici textiles, itemque nebulas lineas, observavit ex Arbitro Turnebus L. 1. Adv. C. 15. Sane Publilii versus sunt apud argutum hunc nugatorem:

Aequum est, induere nuptam ventum textilem?

Palam prostare nudam nebula linea?

quos versus alii, Turnebum secuti, hujus ipsius Albiani loci auctoritate inlustrare voluerunt. In quo illos sefellit ratio. Publilius enim non queritur de mollitie telae vestium muliebrium; sed ait eas ita perlucere, ut matrona in iis non minus nuda adpareret, quam si vento aut nebula aëria esset amicta. Videlicet idem dicere voluit, quod Seneca L. 1. de Benef. C. 9. *Rusticus, inurbanus, ac mali moris, & inter matronas abominanda conditio est, si quis conjugem in sella prostare vetuit, & vulgo admissis inspectoribus vehi undique perspicuam.* & Epist. 90. *Quid, si contigisset illi videre has nostri temporis telas, quibus vestis nihil celatura conficitur, in qua non dico nullum corpori auxilium, sed nullum pudori est?* De tali vero amictu noster ne cogitavit quidem. Praeterea felix illa Publilii translationum audacia ut in Mimis non potest esse non amabilis, ipsa sua acerbitate: ita extra scaenam in sermone serio mire frigebit; non minus quam vitreae Varronis togae, quae intra Satirae fines belle exagitantur, parum autem decenter in foro. Itaque vela hic carbafea malo, quam ventos carbafeos, nihil veritus librariorum contra me facientes, contraque morem ac rationem Latini sermonis.

22. IN MARMOREA PONERE SICCA DOMO] In sepulcro ex marmore exstructo. talia enim fuerunt paullo honoratiorum. Exempla habet Kirchmannus L. 3. de Funerib. C. 17. quibus plura etiam adici possunt. *Domo autem*

Illuc quas mittit pinguis Panchaia merces,
 Eoque Arabes, dives & Assyria,
 25 Et nostri memores lacrimae fundantur eodem.
 Sic ego componi versus in ossa velim.

Sed

tem vocabant ipsa monumenta, ut pulcre post Achillem observavit Janus Rutgersius, vir laudatissimus, Venuf. Lect. C. 2. Saepe ita lapides literati in Thefauro Gruteriano, sed fere cum aliquo adjuncto aeternitatem notante. Sic p. DCLX. 5.

AVR. AGRIPPINVS. ET
 AVR. VICTORINA
 COMPAR. EIVS. DE PATRIMONIO
 SVO. DOMVM. AETER
 V. S. P

p. DCCXC. 5.

DOMVM. AETERNAM
 IVLIA. AGAPE
 POSVIT
 OBSEQUENTI. MARITO
 SEX. IVL. ANTONIANO
 ET
 IVLIAE. FELICISS
 FRATRIB. PIENTISS

p. DCCCIII. 6.

AVIDIA. MAXIMA
 DOMVM. AETERN. V. S. P
 SI. QVIS. ALIVD. CORPVS
 SVPERPOS. DET. FISCO. P
 CCC. M. N.

p. DCCCXIII. 6.

D. M.
 LVCIVS. GRATIVS. EVHTICHES
 DOMVM. AETERNAM. SIBI
 VIVVS. CVRAVIT. NE. HEREDEM
 ROGARET

Sic Gracilis maritus Probinæ conjugii, apud P. Pithocum L. 3. Epigr. vet. sect. 4.

*Perpetuas sine fine domos Mors incolit atra,
 Aeternosque levis possidet Umbra Læres.*

Plura alibi reperire licet. Pulcra est inscriptio, quam Achilles huc adduxit. eam invenies apud Gruterum p. DLXXXV. IO. Sic & p. MXXXIV. 3.

AETERNAM. TIBI. SEDEM. HERMES. ARAMQUE.
 DICAVI.

23. DIVES PANCHAIÀ] *dites* etiam Naso vocat, additque quarum opulentia abundet, L. 10. Metam. 307.

*fit dives amomo,
 Cinnamaque, costumque suum, sudaraque ligno.
 Tura ferat, floresque alios Panchaia tellus;
 Dum ferat & myrrham. tanti nova non fuit
 arbos.*

Sed hic statim sequitur *dives Assyria*; quae repetitio ejusdem vocis, citra ullam vel encirgiam vel concinnitatem, indigna est nitore Albiano. Atque ideo, opinor, totum distichon pro spurio ejiciebat Guyetus, ferro ille atque igne rem gerere aduetus. Nos mitiorem medicinam adhibebimus ulceri non plane desperato. Legitur in sex libris, *pinguis & Assyria*. quae scriptura quamquam ferri potest, tamen non est omnino sana. Habebit autem optime, si *pinguis* cum Panchaia jungatur, *pinguis* cum Assyria. Virgilius L. 2. Geor. 139.

Totaque turiferis Panchaia pinguis arenis.
 Ovidius L. 1. Art. Amat. 285.

Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amavit:

*Et nunc obducto cortice pressa latet.
 Illius lacrimis, quas arbore fundit odora,
 Ungimur; & dominae nomina gutta tenet.*

& L. 10. Metam. 499.

Quae, quamquam amisit veteres cum corpore sensus,

Flet tamen: & tepidae manant ex arbore guttae.

Est honor & lacrimis: stillataque cortice myrrha

Nomen herile tenet, nullique tacebitur aevo.

Vides quamobrem Panchaia vocetur *pinguis*. De Assyriae opulentia nemo non novit. nam praeter purpuram, & eximios odores, auri etiam atque argenti ferax fuit. Recte igitur *dives* perhibetur.

26. SIC EGO COMPONI VERSUS IN OSSA VELIM] Minus recte Douza noster *componendi* verbum confudit cum verbo *collocandi*: atque adeo nos frustra ablegat ad Lipsii Electa. Etenim vir ille magnus, quum L. 1. C. 6, adcurate explicasset ritum collocandi cadaveris;

Sed tristem mortis demonstret litera caussam,
Atque haec in celebri carmina fronte notet:

Lygda-

ris, de compositione ne verbum quidem unum addidit. Neque ego hoc monerem, nisi illi qui Notās, ut vocant, Variorum confarciunt hanc mihi inponerent necessitatem. homines enim sumus. *Componi* proprie dicebantur cineres atque ossa, quum in monumentum condebantur vasculis suis inclusa. Catullus Carm. 65. v. 98. de fratre suo:

*Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra,
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troja obscuro, Troja infelice sepulchrum
Detinet externo ictra aliena solo.*

Aurelius meus L. 2. Eleg. 19. v. 21. ad suam Cynthia:

*Tu mea compones, & dices, Ossa, Properti,
Haec tua sunt: eheu, tu mihi certus eras.*

Naso L. 5. Fast. v. 426.

*Jam tamen extincto cineri sua dona ferebant;
Compositique nepos busta piabat avi.*

Sed inprimis egregius est luculenti poetæ Valerii Flacci locus L. 7. v. 203. ubi Medea, morbi sui nondum satis gnara, conqueritur super duro Iasonis fato:

*Et nunc ille sua non quemquam sorte moveri,
Non ullum ingemuisse putat: cumque omnibus odit*

*Me quoque, si quando fuerit tamen ulla potestas,
Illum ego, qui divi cinis ultimus hæserit arvis,
Ossaque, quis tauri saevusque pepercerit ignis,
Conponam, sedemque dabo. fas tunc mihi manes
Dilexisse viri, tumultoque has credere curas.*

o illum artificem pictorem animi humani! Prioribus adde Ovidium L. 3. Fast. v. 547, loco post paullo producendo. Non intellexit Horatium suum interpretes Harlemonis L. 1. Sat. 9. v. 28.

haud mihi quisquam:

Omnes composui.

Componere, (inquit) scilicet sudario, pro omni funeris apparatu dicit. Hi sunt fructus lubricationum Gallicanarum. Videlicet Dacerius ita notaverat: *COMPONERE* est proprement ensevelir, mettre le mort dans le suaire: ενταφίσσειν. Mais icy Horace dans ce seul mot comprend tout l'appareil de la sepulture. Quanto nofter ille salubrius Lambinum inspexisset, ac Torrentium! Ipsa quoque Scholia antiqua poterant ei semitam commonstrare. Sic enim habent: *composui*] in urnis condidi, & sepelivi.

27. SED TRISTEM MORTIS DEMONSTRET LITERA CAUSSAM] Mortis caussam saepe in ipsis monumentis inscribebant, nunc ad gloriam, nunc ad commiserationem. Fuitque hoc ipsum moris admodum vetusti. Theocritus Idyll. 23. v. 46.

*Γράψον και τόδε γράμμα, τό σοι σίχοισι χαράξω**

*Τούτον ἔγραψ' ἔκτεινεν, ὀδοιπόρε· μή παραδέσσης**

Ἄλλὰ σὰς τόδε λέξον, Ἀπηνεία εἶχεν ἑταῖρον.

Eobanus vertit:

*Et breve concisis inscribe epigramma figuris,
Versibus exactum tibi quod signabo duobus:
Hunc Amor exstinxit: ne transgrediare viator,
Siste pedes, & dic, Durum est sortitus amicum.*

Sic vero Daniel Heinsius:

Hoc quoque carmen habe, paucis quod ductibus addam:

*Sustulit hunc crudelis Amor, ne perge viator:
Sed procul absistens, dic, Saevum ardebat amicum.*

Cicero Philipp. 14. C. 12. de militibus legionis Martiae apud Mutinam caesis: *Erit igitur exstructa moles opere magnifico, incisæque literae, divinae virtutis testes sempiternae: nunquam de vobis eorum, qui aut videbunt vestrum monumentum, aut audient, gratissimus sermo conticecet. Ita pro mortali conditione vitae immortalitatem estis consecuti.* Suetonius Aug. C.

12. *Et quo magis sententiam prioris sectæ approbaret, Nursinos grandi pecunia, & quam pendere nequirent, multatos, extorres egit oppido: quod Mutinensi acie interentorum civium tumulto publice exstructo adscriperant, PRO LIBERTATE EOS OCCUBUISSE.* Ovidius Epist. Phyllid. ipso fine:

Stat nece matura tenerum pensare pudorem:

In necis electu parva futura mora est.

Inscribere meo caussa invidiosa sepulcro:

Aut hoc, aut simili carmine notus eris.

PHYLLIDA DEMOPHOON LETO DEDIT, HOSPES AMANTEM:

ILLE NECI CAUSSAM PRAEBUIT, I S&A MANUM.

Idem ille facundissimus Romuli nepotum L. 3. Fast. v. 545.

Arserat Aeneae Dido miserabilis igne:

Arserat exstructis in sua fata rogis.

30 *Lygdamus hic situs est. dolor huic, & cura Neerae
Conjugis ereptae, causa perire fuit.*

*Compositusque cinis, tumulique in marmore
carmen*

Hoc breve, quod moriens ipsa reliquit, erat:
PRAEBUIT AENEAS. ET CAUSSAM MORTIS
ET ENSEM:

IPSA SUA DIDO CONCIDIT USA MANU.

Quod ipsum carmen jam olim posuerat in sine Epitolae Didus; & quidem aliquanto istic decentius, ni fallor, quam in Fastis. Plura Kirchmannus dabit L. 3. de Funerib. C. 20.

28. HAEC IN CELEBRI CARMINA FRONTE NOTET.] Voluit igitur sepeliri propter viam publicam, in celebritate hominum ac frequentia. Aliter Propertius L. 3. Eleg. 14. v. 25.

Dii faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,

Qua facit assiduo tramite vulgus iter.

Post mortem tumuli sic infamantur amantum.

Me tegat arborea devia terra coma.

Aut humet ignotae tumulus vallatus arenae.

Non juvat in media nomen habere via.

29. DOLOR HUIC ET CAUSSA NEAERAE CONJUGIS EREPTAE] Scaligero *caussa Neerae*, elegantia quadam antiqua, est ipsa Neera. Idque probavit se Gebhardo, & nescio quibus, qui Thefaurum nobis Basilius Fabri recoxerunt. Sed doctissimus Gronovius docet bit te meliora L. 2. Obs. C. 9. Sane quamquam *caussa Neerae* exstat in libris non paucis, tamen id efficere haud quaquam potest,

cur Scaligero ac Gebhardo accedamus. Nam, si vel maxime vera sit haec scriptura, numquam hinc sequetur *causam Neerae* esse Neeram ipsam. Saepe *caussa* praecise sumitur pro eo, quod est causa conjunctionis, causa benevolentiae, causa amoris, &c. Ita Cicero orat. pro Quintio C. 15. *Ad vadimonium non venerat, ut ais, is, quicum tibi affinitas, societas, omnes denique caussae & necessitudines veteres intercedebant.* L. 13. ad fam. Epist. 19. *Cum Lyfone Patrensi est mihi quidem hospitium vetus, quam ego necessitudinem sancte colendam puo: sed ea caussa etiam cum aliis compluribus: familiaritas tanta nullo cum hospite: & ea cum officiis ejus multis tum etiam consuetudine quotidiana sic est aucta, ut nihil sit familiaritate nostra conjunctius.* Orat. de Provinc. Consular. C. 17. *Sed non alienum esse arbitror, quo minus saepe interpellor a nonnullis, aut tacitorum existimatione reprehendar, explicare breviter, quae mihi sit ratio & caussa cum Caesare.* Debemus hanc vocis hujus explicationem eximio viro Francisco Hottomanno. Ad quam normam si quis accipere hic velit *causam Neerae*, id ei per nos integrum erit. Videtur tamen obitare constructionis ratio, atque usus praepositionis *cum*; quam praepositionem Cicero nusquam neglexit. Simplificissima medela erit, si pristinam lectionem revocaverimus, *dolor huic & cura Neerae*. Habet & haec suos fidejussores.

III.

QUID prodest caelum votis inpleffe, Neera?
Blandaque cum multa tura dedisse prece?
Non, ut marmorei prodirem e limine tecti,
Insignis clara conspicuusque domo:

5 Aut

I. QUID PRODEST COELUM VOTIS INPLE-
RE NEAERA] Conferre cum hac Elegia te juvabit, siquidem studiosus es eloquentiae poeticae, Elegiam tertiam libri Amorum primi Herculis Strozzae.

3. NON UT MARMOREI PRODIREM E LIMINE TECTI] *templi* legebat Douza Praecid.

C. II. idque firmabat Senecae verbis, Consol. ad Polyb. C. 35. *ibit* [Fortuna] *violentior per omnia, sicut semper est solita, eas quoque domos ausa injuriae causa intrare, in quas per templa aditur, & atram laureatis sorsibus induet vestem.* & Suetonius Calig. C. 22. *Admonitus, & principum & regum se excessisse fastidium,*

5 Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
Et magnas messes terra benigna daret.
Sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
Inque tuo caderet nostra senecta sinu;

Tunc,

gium, divitiarum ex eo majestatem asserere sibi coepit. Datoque negotio, ut simulacra numinum religione & arte praeclara, inter quae Olympii Jovis, apportarentur e Graecia, quibus capite demto suum imponeret, partem Palatii ad Forum usque promovit, atque aede Castoris & Pollucis in vestibulum transfigurata, consistens saepe inter Fratres Deos medium se adorandum ad-euntibus exhibebat. Haud dicam dolo; istud Caligulae facinus huc quidem nihil pertinet. Vides ipsum Historicum pro insano ac furioso traduxisse, ut pleraque omnia non nominandi monstri. De Seneca paullo aliter res habet: sed ille ista scripsit in exilio, Claudio imperante, quum jam valide adolevisset mos foedissimus adulandi. Ostendendum erat, primis illis Augusti temporibus, rebus nondum undequaque stabilitis, jam tum extitisse domos in quas per templa adiretur. Sed nihil est mutandum, quum ipsa testis vox satis sit splendida ac magnifica. Docebo insigni loco Ciceronis, qui locus bonam simul partem hujus Elegiae egregia luce perfundet. Est autem Parad. i. C. 2. Numquam hercule ego neque pecunias istorum, neque testia magnifica, neque opes, neque imperia, neque eas, quibus maxime adstricti sunt voluptates in bonis rebus aut expetendis esse duxi: quippe cum viderem, rebus his circumfluentibus, ea tamen desiderare maxime, quibus abundarent. neque enim expletur umquam, nec satiatur cupiditatis sitis: neque solum ea, quae habent, libidine augendi cruciantur, sed etiam amittendi metu. In quo equidem continentissimorum hominum, majorum nostrorum, haec requiro prudentiam, qui haec imbecilla & commutabilia pecuniae membra, verbo bona putaverunt appellanda, cum re ac factis longe aliter judicavissent. Ibidem C. 4. Veniant igitur isti irrisores hujus rationis ac sententiae, & jam vel ipsi judicent, utrum se horum alicujus, qui marmoreis testis, ebore & auro fulgentibus, qui signis, qui tabulis, qui caelato auro & argento, qui Corinthiis operibus abundant, an C. Fabricii, qui nihil eorum habuit, nihil habere voluit, esse similes malint. Ipso initio Somnii Scipionis, de rege Masi-

collacrimavit, aliquantotum post suspexit in caelum: & Grates, inquit, tibi ago, summe Sol, vobisque reliqui Caelites, quod, antequam ex hac vita migro, conspicio in meo regno & his testis P. Cornelium Scipionem. Orat. pro domo sua C. 55. qua tandem istum perturbatione mentis, omnium templorum atque testorum totiusque urbis praedonem, fuisse censetis, cum pro detestatione tot scelorum unam aram nefarie consecraret? Virgilius, de rege Latino accipiente legatos Aeneae, L. 7. v. 168.

Ille intra testia vocari

Imperat, & solio medius confedit avito.

Testum augustum, ingens, centum sublimem columnis,

Urbe fuit summa, Laurentis regia Pici,
Horrendum silvis & religione parentum.

Horatius L. 3. Od. 10. v. 6.

Audis, quo strepitu janua, quo nemus
Inter pulchra satum testia remugiat.
Ventis?

Seneca Thyest. v. 645.

fulget hic turbae capax

Immane testum, cujus auratas trabes

Variis columnae nobiles maculis serunt.

denique limen testis apud Naionem legitur L.

1. Fast. v. 137.

Utque sedens vester primi prope limina testis

Janitor egressus introitusque videt.

5. AUT UT MULTA MEI RENOVARENT JUGERA TAURI] Horatius Epod. 1. v. 25.

Non ut juvenicis inligata pluribus

Aratra nitantur mea.

ibid. Od. 4. v. 11. de Maena, Pompeji liberto:

Setus flagellis hic triumphatibus,

Praeconis ad fastidium,

Arat Falerni mille fusi jugera,

Et Appiam mannis terit.

Propertius L. 3. Eleg. 3. v. 27.

Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur.

Naso Amor. L. 1. Eleg. 3. v. 9.

Nec meus innumeris renovatur campus aratris.

7. SED TECUM UT LONGAE SATIAREM

GAUDIA VITAE] Ita Scaliger; quum recte le-

geretur antea sociarem. In toto hoc libro per-

petuam instituit querelam de discordia ac va-

ritate sui amoris. Hic autem dicit, sibi a-

Neaera.

Tunc, quum praemenfae defunctus tempora lucis
 IO Nudus Lethea cogeret ire rate.
 Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
 Arvaque si findant pingua mille boves?
 Quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
 Taenare sive tuis, sive Cariste tuis?

15 Et

Neera distracto nihil esse jucundum, non opes, non honores, non regna. hac vero focia, ipsam quoque paupertatem levem ac dulcem fore. cujus conjugii ni spes detur, cupere se mori. Bene igitur optat, ut liceat sibi communibus longae vitae gaudiis frui simul cum uxore tantopere desiderata. Naso Epist. Phyllid. v. 33.

*Promissus socios ubi nunc Hymenaeus in annos,
 Qui mihi conjugii sponsor & obses erat?*
 Propertius L. 2. Eleg. 25. v. 15.

Te socium vitae, te corporis esse licebit.

9. TUNC, QUUM PERMENSO DEFUNCTUS TEMPORE LUCIS] *permensum tempus* dure (ni fallor) dicitur, nec satis usitate. Aliter hoc verbo utebantur Latini. Cicero fragm. de Univerf. C. 9. *Attamen illud perspici & intelligi potest, absoluto perfectoque numero temporis absolutum perfectumque annum tunc compleri denique, cum se octo ambitus confectis suis curfibus ad idem caput retulerunt, cumque eos permensus est idem & semper sui similis orbis.* Seneca Herc. fur. v. 742.

*longa permensus diu
 Felicis aevi spatia, vel coelum petit,
 Vel laeta felix nemoris Elyfii loca.*

Nemesianus Eclog. 1. v. 20.

*Quem nunc emeritae permensum tempora vitae
 Secreti pars orbis habet, mundusque piorum.*

Apulejus L. 11. Metam. *Vives autem beatus, vives in mea tutela gloriosus: & cum spatium saeculi tui permensus ad inferos demearis, ibi quoque, &c.* Vetus scriptura erat,

Tunc quum praemenfae defunctus tempora lucis.
 Optime. tantum enim temporis vivere unusquisque credebatur, quantum ei Parcae fuissent praemenfae in ipso lucis exordio. Naso L. 8. Metam. v. 451.

*Sipes erat: quem, cum partus enixa jaceret
 Thestias, in flammam triplices posuere sorores:
 Staminaque impresso fatalia pollice nentes;
 Tempora, dixerunt, eadem lignoque tibi que,
 O modo nate, damus.*

Idem Amor. L. 2. Eleg. 6. v. 46.

Septima lux aderat, non exhibitura sequentem:

Et stabat vacua jam tibi Parca colo.

Horatius L. 4. Od. 13. v. 22.

Sed Cynarae breves

Annos Fata dederunt,

Servatura diu parem

Cornicis vetulae temporibus Lyden.

L. 2. Od. 16. v. 29.

Abstulit clarum cita mors Achillem:

Longa Tithonum minuit senectus.

Et mihi forsitan, tibi quod negarit,

Porriget hora.

Et ex horum praecripto Ludovicus Areostus, Cant. 34. Orlandi furentis, st. 90.

*Quanto dura un de' velli, tanto dura
 L'umana vita, e non di più un momento,
 Qui tien l'occhio la Morte, e la Natura,
 Per saper l'ora, ch' un debba esser spento.*
 h. e.

*Velleris unius spatium definit aristas
 Unicuique hominum; nec plus conceditur ulli.
 Hic vigilat Natura, & Mors bene gnara futuri,
 Ne quis praemenfam fato produxerit horam.*

Sed haec sunt trita. Te vero terrere non debet istud defunctus tempora. Sic veteres illi solebant loqui. Lucretius L. 3. v. 804.

*Quippe etenim mortale aeterno jungere, & una
 Cui, entire putare, & fungi mutua posse,
 Desipere est.*

Cicero Accus. 3. in Verr. C. 86. *Tamen hoc vobis est statuendum, quid aratorem ipsum arationis nomine muneris in republica fungi ac sustinere velitis. Vide sis magnum Vossium lib. de Construct. C. 22.*

10. LETHEA COGERET IRE RATE] *Magna est soni scabrities in his rer, re, ra.* Editiones prifcae habent fere *cogeret*. Sed quid illo faciamus?

13. QUIDVE DOMUS PRODEST PHRYGIIS INNIXA COLUMNIS] Inter praecipuas morum infanias non falso Plinius numerat columnarum damnosam luxuriam, & eam quidem jam tum veterem, neque ullis legibus coercitam, L. 36, tribus capitibus primis. *Quamquam*

quam lex Julia sumtuaria videtur vestigal in singulas columnas pendendum imperasse. Cicero L. 13. ad Artic. Epist. 6. *De aquaeductu probe fecisti. columnarium vide ne nullum debeamus. quamquam mihi videor audisse a Camillo commutatam esse legem.* Hic tu Aufonium Popmam consule; & modestissimae eruditionis virum Jacobum Nicolaum, a solo natali Loenssem vulgo dictum, L. 8. Epiphyll. C. 19. In marmorum dilectu variarum est variis temporibus, ut est inconflans voluptatum ingenium. Phrygium in magno tum pretio fuisse, hic videmus: & Horatius testatur I. 3. Od. 1. 5. 41.

*Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delenit usus.*

Papinius L. 1. Silv. 5. 5. 36.

*Sola nitet flavis Nomadam decisa metallis
Purpura; sola cavo Phrygiae quam Synnados
antro*

Ipse cruentavit maculis lucentibus Atyis.

Et L. 2. Silv. 2. 5. 87.

*Synnade quod moesta Phrygiae fodere secures
Per Cybeles lugentis agros: ubi marmore picto
Candida purpureo distinguitur area gyro.*

Has maculas nativis artificio deinde illustriores reddiderunt. Plinius L. 35. C. 1. *Non placent jam abaci, nec spatia montis in cubiculo delitentia: coepimus & lapidem pingere. Hoc Claudii principatus inventum: Neronis vero, maculas, quae non essent, in crustis inserendo unitatem variare, ut ovatus esset Numidicus, ut purpura distingueretur Synnadicus, qualiter illos nasci optarent deliciae.*

14. TAENARE SIVE TUIS] sequitur marmor Laconicum, non minoris auctoritatis. Propertius L. 3. Eleg. 1. 5. 49.

Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,

Nec camera auratas inter eburna trabes.

Plinius L. 36. C. 7. *Protiosissimi quidem generis Lacedaemonium viride, cunctisque hilarius. Martialis L. 6. Epigr. 42.*

Illic Taygeti virent metalla,

Et certant vario decore saxa

Quae Phryx, & Libys alius cecidit.

Non frustra dicit, Phrygium ac Numidicum marmor altius caedi quam Laconicum: hoc enim non in lapidinis gigni, sed sub terra sparsum reperiri tradit Plinius loco laudato. Ab hilari virore etiam Papinius laudavit L. 1. Silv. 2. 5. 148.

Hic Libycus, Phrygiusque silex, hic dura Laconum

Saxa virent.

& L. 2. Silv. 2. 5. 90.

Hic & Amyclaei caesum de monte Lycurgi

Quod viret, & molles imitatur rupibus herbas.

Tamen ejus temporibus Phrygio vilius habebatur. Sic enim L. 1. Silv. 5. 5. 40.

*Vix locus Eurotae; viridis cum regula longo
Synnada distinctu variat.*

Hinc & pavimenta ex marmore Laconico.

Ita enim capiendum puto Martialem L. 1. Epigr. 55.

Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,

Et maivinum portat ineptus ave;

Cui licet, exuvius nemoris rurisque beato,

Ante focum plenas explicuisse plagas?

quamquam scio alios hic intelligere parietum incrustationes.

14. SIVE CARYSTE TUIS] Carystos oppidum fuit insulae Euboeae, marmore suo ac columnis nobilitatum. de quo Strabo initio L. 10. Plinius L. 4. C. 12. Hoc quoque marmor virebat, sed in morem fluctuum marinorum. Papinius L. 1. Silv. 2. 5. 149.

hic flexus onyx, & concolor alio

*Vena mari, rupesque nitent, quis purpura
saepe*

Oebalis, & Tyrii moderator livet aheni.

ibidem Silv. 5. 5. 34.

Non huc admiffae Thafos, aut undosa Carystos. ubi miror inter viliora numerari. Certe aliter loquitur L. 2. Silv. 2. 5. 93.

Hic Nomadam lucent flaventia saxa, Thafosque,

Et Chios, & gaudens fluctus aequare Carystos.

Et insigni exemplo comprobatur Plinius L. 36.

C. 6. *Primum Romae parietes crusta marmoris operuisse totius domus suae in Caelio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram Formiis natum, equitem Romanum, praefectum fabricum C. Caesaris in Gallia. Neque indignatio sit tali auctore inventa re. Hic namque est Mamurra*

Catulli Veronensis carminibus proficissus, quem, ut res est, domus ipsius clarior, quam Catullus, dixit habere, quidquid habuisset Comata Gallia.

Namque adjecit idem Nepos, eum primum totis aedibus nullam nisi e marmore columnam habuisse, omnes solidas e Carystio aut Lunensi.

Nec minus magnifice Martialis L. 9. Epigr. 75.

Idem beatas lautus exstruit thermas

De marmore omni, quod Carystos invenit,

Quod Phrygia Synnada, Afra quod Nomas misit,

Et quod virenti fonte lavit Eurotas.

Non autem totum virebat, sed maculis distinguebatur. Seneca Troad. 5. 835.

An ferax varii lapidis Carystos?

Q9

15. Et

- 15 Et nemora in domibus sacros imitantia lucos?
 Aurataeque trabes, marmoreumque solum?
 Quidve, in Erythraeo legitur quae litore concha,
 Tinctaque Sidonio murice lana juvat?
 Et quae praeterea populus miratur? in illis
 20 Invidia est. falso plurima vulgus amat.

Non

15. ET NEMORA IN DOMIBUS SACROS IMITANTIA LUCOS] *Nemora* Festus esse ait silvas amoenas, cum campis & pascuis. Quid a lucis & silvis differant, docet Servius ad L. 1. Aen. ̄. 314. *Interest autem inter nemus, & silvam, & lucum. Lucus enim est arborum multitudo cum religione; nemus vero composita multitudo arborum; silva, diffusa & inculta.* Sed silvas & nemora fere confuderunt scriptores Romani. Amabant has delicias intra domorum septa habere Quiritium lautiores, adeo ut rus in urbe possiderent. Horatius L. 1. Epist. 10. ̄. 22.

Nempe inter varias nutritur silva columnas: Laudaturque domus, longos quae prospicit agros. Cicero Accus. 1. in Verr. C. 19. *Quas iste tabulas illinc, quae signa sustulit! quae cognovi ego, met apud ipsum in aedibus nuper, cum obsequandi gratia venissem. Quae signa nunc, Verres, ubi sunt? illa quaero, quae apud te nuper ad omnes columnas, omnibus etiam intercolumniis, in silva denique disposita sub divo vidimus.* Nepos Cornelius C. 13. Attic. *Neque tamen non in primis bene habitavit, omnibusque optimis rebus usus est. Nam domum habuit in colle Quirinali Caecilianam, ab avunculo haereditate relictam: cuius amoenitas non aedificio, sed silva constabat.* M. Seneca L. 5. excerpt. Controv. 5. *Vos possidetis agros, urbium fines, urbesque domibus impletis: intra aedificia vestra undas & nemora comprehenditis.* Horatius L. 3. Od. 10. ̄. 5.

Audis, quo strepitu janua, quo nemus Inter pulcra satum tecta remugiat Ventis?

Olim pauculis arboribus contenti, tamen ingentem aeris summam in umbrarum amoenitatem effundebant. Insigne huius rei exemplum habent Valerius Maximus L. 9. C. 1. ex. 4. & Plinius L. 17. C. 1. Male Gebhardus hunc Albii locum de pomariis & nemoribus interpretatur, quae in summis domorum tectis confita, erant quasi pensiles quidam horti. Nam quod haec trahit Tragici locum Thycst. ̄. 464.

nulla culminibus meis

Imposita nutat silva;

poterat eodem jure contendere, morem Graecum fuisse ante bellum Trojanum, jam inde a Thyestae temporibus. Novitium esse recentioris luxuriae inventum satis declarat L. Seneca Epist. 122. & Lucii pater Marcus L. 5. excerpt. Controv. 5. ac Plinius L. 15. C. 14.

16. AURATAEQUE TRABES, MARMOREUMQUE SOLUM] Cicero Paradox. 6. C. 3. *O dii immortales! non intelligunt homines, quam magnum vestigal sit parsimonia. Venio enim jam ad sumtuosos: relinquo istum quaestuosum. Caput ille ex suis praediis sexcenta sestertia: ego centena ex meis: illi aurata tecta in villis & sola marmorea facienti, & signa, tabulas, suppellectilem, & vestem infinite concupiscenti, non modo ad fructum ille est sumtus, sed etiam ad foenus, exiguus. Ex meo tenui vestigali, deductis sumtibus cupiditatis, aliquid etiam redundabit. Auratarum trabium multa est memoria in libris antiquorum. Tu vero noli putare bractecolis tenuibus fuisse inlitas; qualis est hodierna inauratio. Torae auro solido convestiebantur. Docuerunt jam olim viri docti: sed luculentissime Justus Lipsius L. 3. Admirand. C. 14. Pulcro compendio has luxuriae profusiones perstrinxit Horatius L. 2. Od. 18.*

Non ebur, neque aureum

Mea cadit in domo lacunar:

Non trabes Hymettiae

Premunt columnas ultima recisas

Africa.

ibi tu Torrentium vide, vel sola marmoris Numidici gratia.

20. FALSO PLURIMA VULGUS AMAT] Vere Thyestes in cognomine tragoedia, ̄. 446.

Mihi crede, falsis magna nominibus placent. In vocula *falso* est magna energia. Sallustius initio Jugurth. *Falso queritur de natura sua genus humanum, quod inbecille, atque aevi brevis, forte potius quam virtute regatur.* Est ubi sola per se periodum facit. Cicero L. 3. dc

Non opibus mentes hominum curaeque levantur.

Nam Fortuna sua tempora lege gerit.

Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neaera.

At sine te, regum munera nulla volo.

25 O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem!

O mihi felicem terque, quaterque diem!

At si pro dulci reditu quaecumque voventur,

Audiat averſa non meus aure Deus:

Nec

de Offic. C. 18. *Atqui in talibus rebus aliud utile interdum, aliud honestum videri solet. Falso. nam eadem utilitatis, quae honestatis est regula. qui hoc non perviderit, ab hoc nulla fraus aberit, nullum facinus.* Cornelius Nepos Alcib. C. 9. *At Alcibiades victis Atheniensibus non satis tuta eadem loca sibi arbitratus, penitus in Thraciam se supra Proponidem abdidit, sperans ibi facillime suam fortunam oculi posse. Falso. nam Thraces, postquam eum cum magna pecunia venisse senserunt, insidias ei fecerunt.*

21. NON OPIBUS MENTES HOMINUM CURAEQUE LEVANTUR] Praeclare Rochus Horderius, non postremum gentis nostrae decus, Thamarae Aët. I. Sc. 2.

*Quae putat vulgus bona,
Regnum, triumphos, dignitatem, gloriam,
Metire placida mente: si mentem quatit
Moeror natantem, quique spinosis movens
Curis quietos turbat affectus labor.
Mox precia migrant, seque pro ventis statu
Haec vana jaſtant. Muricis sacri nitor,
Gemmae, rubentis munus augustum sali,
Suffulta cedro testâ, cedrus divite
Auro revincta fluctuantem pectoris
Non sistit aestum. Gliscit ex laetis malum,
Et in beatos gravius insurgit dolor.*

22. NAM FORTUNA SUA TEMPORA LEGEREGIT] gerit habent libri scripti magno numero. Vere, ni fallor. Publius Syrus in Mimiambis:

*Male geritur, quidquid geritur Fortunae fide.
Sed hic gerere valet gubernare: tempora autem sunt diversi status, & conditiones, ac vicissitudines rerum humanarum. quae omnia variat Fortuna. Cicero L. I. de Offic. C. 32.
Ac duabus iis personis, quas supra dixi, tertia adjungitur, quam casus aliquis, vel tempus imponit: quarta etiam, quam nobismet ipsis iudicio nostro accommodamus. Nam regna, imperia, nobilitates, honores, divitiae, opes, ea-*

que quae sunt his contraria, in casu sita, temporibus gubernantur.

28. AUDIAT AVERſA NON MEUS AURE DEUS] Perperam libri quidam *adversa*. oculos, aures, vultum avertere, indignantium est atque iratorum. Naso, in iungere nostri poëtae, L. 3. Amor. Eleg. 9. §. 45.

Avertit vultus Erycis quae possidet arcus.

L. 14. Metam. §. 756. de Anaxarete: conataque retro

*Ferre pedes, haesit: conata avertere vultus,
Hoc quoque non potuit.*

L. 15. §. 587. de Cipo:

*Rettulit ille pedem: torvamque a moenibus urbis
Avertens faciem, Procul, ah procul omina,
dixit,*

Talia Di pellant.

Virgilius L. 1. Aen. §. 568.

Nec tam aversus equos Tyria Sol jungit ab urbe.

L. 2. §. 170.

Ex illo fluere ac retro sublapsa referri

Spes Danaum: fractae vires, aversa Deae mens.

Catullus Carm. 61. §. 402.

Omnia fanda nefanda malo permixta furore

Justificam nobis mentem avertere Deorum.

Horatius Epod. 10. de Maevio poëta, §. 18.

Et illa non virilis ejulatio,

Preces et aversam ad Jovem.

Propertius L. 4. Eleg. 1. §. 75.

Aversis Charisim cantas: aversus Apollo

Poscitur invita verba pigenda byra.

Ceterum Deus non meus est iratus, inimicus, offensus. Sic Horatius (ut Douza observavit) loquitur Epod. 9. §. 30.

Aut ille centum nobilem Cretam urbibus

Ventis iturus non suis.

hoc est, non prosperis, non ferentibus; sed adversis. Contrarium est apud Senecam Agamem. §. 91.

Vela secundis inflata Notis

Ventos nimium timuere suos.

Qq 2

id

Nec me regna juvant, nec Lydius aurifer amnis,

30

Nec quas terrarum fustinet orbis opes.
Haec alii cupiant. liceat mihi paupere cultu
Securo cara conjuge posse frui.
Adfis, & timidis faveas, Saturnia, votis;
Et faveas concha Cypria vecta tua.

35 Aut

id est, nimium secundos, & supra votum
adspirantes. Virgilius L. 2. Aen. v. 396.

Vadimus inmixti Danais haud numine nostro.
Quem locum in mente habuit Ammianus
Marcellinus L. 14. C. 11. *His illecebris ad me-
liorum expectationem erectus, egressusque An-
tiochia numine laevo ductante, prorsus ire ten-
debat de fumo, ut proverbium loquitur vetus,
ad flammam.* Catullus Carm. 37.

*Quis Deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?*

Virgilius L. 2. Aen. v. 735.

*Hic mihi nescio quod trepido male numen a-
micum*

Confusam eripuit mentem.

Sed illi de quocumque Deo loquebantur,
cuicumque homini vel bene vel male consul-
tum cupiente: noster autem Genium, ni-
fallor, suum intellexit. Hunc enim unicui-
que homini custodem additum crediderunt.
Vide Servium ad L. 12. Aen. v. 538. sed istic
loci corruptum: sic enim vulgo editur, *Sin-
guli enim Deos proprios habemus genitos.* Faci-
le vides Genios scribi debere. Varro L. 16.
Antiq. rerum divin. Genium esse uniuscujusque
animum rationalem, & ideo esse singulos singu-
lorum: talem autem mundi animum, Deum
esse. Terentius Phorm. Act. 1. Sc. 2. v. 24.

Memini relinqui me, Deo irato meo.

Seneca Epist. 110. *Sepone in praesentia, quae
quibusdam placent: Unicuique nostrum paedago-
gum dari Deum, non quidem ordinarium, sed
hunc inferioris notae, ex eorum numero quos
Ovidius ait, de plebe Deos. Ita tamen hoc sepo-
nas volo, ut memineris majores nostros, qui cre-
diderunt hoc, Stoicos fuisse: singulis enim
Genium & Junonem dederunt.*

29. LYDIUS AURIFER AMNIS] Pactolus, ex
Lydiae monte Imolo ortus, ramenta auri se-
cum ferens. Unde autem habeat hanc vim
beati liquoris, pulchra fabella exposuit Naso
L. 11. Metam. v. 90. quem tu consulas suadeo.
Virgilius L. 10. Aen. v. 142.

Maeconia generose domo, ubi pinguis culta

Exercentque viri, Pactolusque inrigat auro.

Propertius L. 1. Eleg. 6. v. 32.

seu mollis qua tendit Ionia, seu qua

Lydia Pactoli tinguit arata liquor.

Seneca Phoeniss. v. 604.

Et qua trabens opulenta Pactolus vada

Inundat auro rura.

Sed de Pactolo omnia nota, atque etiam in
vulgus tria. Neque ego haec adtuli, nisi ut
constaret tironibus de recta vocis Pactoli pro-
fodia. Fit enim hodie non raro, ut viri e-
tiam clarissimi, & magnis mercedibus con-
ducti, in hac parte eruditae doctrinae ali-
quid humani patiantur, & peccatis puerili-
bus adspargant nonnihil illam clarissimatus
majestatem. Id quod fieri non potest sine
detrimento juventutis studiosae, magistro-
rum exemplo haud inlibenter peccantis. Ta-
lis fuit ille morio, qui partem quintam Eu-
phormionis Lufinini confarcinavit stylo in-
solentissimo. Audiamus lusciniam raucam, &
indocte cantantem:

Qua largus diti restagnat Pactolus unda,

Et qua luce deae Junoni sacra parantur,

In Tamiam saevi flammis jaculabor Amoris.

Sed piget tam noxii frigoris. Haec porro Al-
biana non obscure expressit Papinius, muta-
tis tantum personis, L. 5. Silv. 1. v. 60.

Si Babylonis opes, Lydae si pondera gazae,

*Indorumque dares, Serunisque, Arabumque
potentes*

Divitias, mallet cum paupertate pudica

Intemerata mori, vitamque impendere famae.

31. HAEC ALII CUPIANT] Est in libris non-
nullis capiunt. unde vir magnus faciebat,
Haec alios capiunt: Sed nihil videtur mutan-
dum. Inspice, si tanti putas, notata nobis
ad Propert. L. 1. Eleg. 7. v. 10. & Eleg. 9.
v. 19.

34. CONCHA CYPRIA VECTA TUA] An-
dreas Tiraquellus, vir plurimarum litera-
rum, adlusum hic putat ad Phidiae Vene-
rem, quam ille Eliensis fecit ex ebore &
auro, (auctor Pausanias Eliac. poster. sive L. 6.

non

35 Aut si fata negant reditum, tristesque sorores
Stamina quae ducunt, quaeque futura canunt:

Me

non enim pinxit in tabula, ut perperam tradit Tiraquellus) restudinem altero pede calcantem: quo symbolo artifex clarissimus exprimere voluerit, mulierum esse munus, aedium custodiam, & silentium. Haec ille comment. in decimam legem Connubialem §. 16. Equidem miror viro tam docto excidere potuisse commentum tam absurdum. Sed non omnes sapimus horis omnibus. Venerem, e mari ortam, per fluctus vehi in concha, tamquam in aliqua rate, fabella est artificibus ac poetis decantatissima. Papinius L. 1. Silv. 2. v. 118. verbis Veneris, de Violantilla:

*Haec & caeruleis mecum consurgere digna
Fluctibus, & nostra potuit considerare concha.*

L. 3. Silv. 4. ipso initio:

Ite comae, facilemque precor transcurrite pontum:

*Ite, coronato recubantes molliter auro:
Ite. dabit cursus mitis Cytherea secundos,
Placabitque Notos: fors & de puppe timenda
Transferet, inque sua ducet super aequora concha.*

Vides, utroque loco, quam fuerit honorificum in concha Veneris vestari. Sed non foli haec poetae tradiderunt. Pompejus Festus: *Cytherea, Venus, ab arte Cytherea, in quam primum deuecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta.* Hujus rei rationem ex moralis philosophiae sacratio reddere sategit Fabius Planciades Fulgentius L. 2. Mytholog. C. 4. *Concha etiam marina pingitur portari, quod hujus generis animal toto corpore simul aperto in coitu miscetur, sicut Juba in Physiologis refert.* Pluribus haec exposuit Hadrianus noster Junius L. 5. Animadv. C. 7. Fortasse non praeter rem fuerit, inquirere quo consilio luculentus poeta Claudianus Venerem, itinere maritimo, Tritone trajecerit e Cypro in Liguriam. Locus est Epithal. Honorii & Mariae, v. 128. ubi ita loquitur Dea:

*Ecquis erit, pueri, vitreas qui lapsus in undas
Huc rapidum Tritona vocet, quo vecta per altum
Deserat? haud unquam tanto mihi venerit usu.
Sacri, quos petimus, thalami, pernicis omnes
Quaerite, seu concha Libycum circumtonat
aequor,*

*Aegeas seu frangit aquas. Quicumque repertum
Duxerit, aurata donabitur ille pharetra.*

Dicat aliquis, propter celeritatem ita vehi voluisse Deam. nam certe Triton, sub Carpathii maris fluctibus inventus, subito nifu
ter pectora movit;

Jam quarto Paphias tractu sulcabat arenas.

Sed neque adspersibilis est pernicitas columbarum, quas Veneris currum alacriter trahentes cum multa amoenitate descripsit idem poeta Epithal. Palladii & Celcerinae v. 103. quem locum tutemet, si voles, considerabis. Interim utrobique hanc Veneris concham, tamquam vehiculum inutile, videtur rejecisse. Mihi vero non paullo plus placet Luciani judiciosus lusus, ultimo Marinorum Dialogo, ubi Zephyrus Noto enarrat pompam nuptialem Jovis, in tauro latentis, atque Europae: *Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν Ἀφροδίτην δύο Τριτωνες ἔφεγον, ἐπὶ κόγχης κατακειμένην, ἀνδρῶν παντοῖα ἐπιπάτησαν τῇ νόμφῃ.* Praeter omnia autem duo Tritones Venerem ferrebant in concha recubantem, & omnigenos flores sponsae adspargentem. Rite, atque ex praescripto antiquitatis, Secundus noster, laudans Cymbam Amoris, lusum elegantem Hadriani Marii fratris sui, L. 2. Eleg. 1.

Ingeniose Mari, ventura in saecula tecum

Me tua Cymba vehat; non grave pondus ero.

*Cymba, residentem qua mutat Cypria concham,
Quamque columbino praeserat ipsa jugo.*

& Batio item 6.

Tu quoque cum Dea sis, Diva formosior illa

Concha per aequoreum quam vaga ducit iter.

Sic & Hercules Strozza, non sanguine quam ingenio nobilior poeta, Amorom L. 2. Eleg. 5.

Nabat Erythrasa materna per aequora concha,

Qualis erat spumis edita, nuda Venus.

Semidei adsilium circum Tritones, & unca

Permulcent hilares litora festa tuba.

ubi tamen Tritonas cur semideos faciat, non satis adsequor. Nam contra stat omnis poetarum manus. Malle semiferos dixisset, exemplo Claudiani Epithal. Hon. & Mar. v.

144.

prorupit gurgite torvus

Semifer. undosi verrebant brachia crines.

Hispida tendebat bifido vestigia cornu,

Qua pristis commissa viro.

35. TRISTESQUE SORORES] Heinsius malebat Stygiaeque sorores, vel trinaeque; ingeniose, ut semper. Sed librorum quantum est

Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem
Dives in ignava luridus Orcus aqua.

est conspirat in lectione pervulgata, sensu nihil repugnante. *Tristes* enim dicuntur, qui sunt natura tetrica, & severa, atque inexorabili. Cicero Act. 1. in Verr. C. 10. *P. Sulpicius, iudex tristis & integer, magistratum ineat necesse est Nonis Decembr.* Lib. de Amicit. C. 18. *Tristitia autem, & in omni re severitas, habet illa quidem gravitatem: sed amicitia remissior esse debet, & liberior, & dulcior, & ad omnem comitatem facilitatemque proclivior.* Terentius Andr. Act. 5. Sc. 2. *ψ. 16.*

Nescio qui senex modo venit; ellum; confidens, catus:

Cum faciem videas, videtur esse quantivis precii.

Tristis severitas inest in vultu, atque in verbis fides.

inibi Donatus notat, *τὸ tristis* ad laudem saepe sumi, non ad amaritudinem, producto Ciceronis loco priore. Accedit, quod Parcas apud Inferos sub Plutonis imperio collocarint poëtae. Papinius, verbis Amphiarai ad Ditem, L. 8. Theb. *ψ. 116.*

Nec deprecor umbram

Accipere, & tripodum jam non meminisse meorum.

Nam tibi praesagi quis jam super auguris usus, Cum Parcae tua iussa trahant?

Vides Parcas nere quaecumque jusserit rex umbrarum. Paulo post, in luctu communi Argivorum super demerso cum curru atque equis Amphiarao, *ψ. 189.*

Et nunc quis te casus habet? poterisne reverti

Sedibus a Stygiis, aliaque evadere terra?

Anne sedes hilaris juxta tua numina Parcae?

Et vice concordis discis ventura, docesque?

Dii autem Inferi, & res omnes Inferorum, *tristes* dicuntur epitheto quodam peculiari. Maro, de Charonte, L. 6. *ψ. 315.*

Navita sed tristis nunc hos, nunc accipit illos:

Ast alios longe summos arcet arena.

Hic tu Servium corrige: *tristis] asper, & miserabilis, severus.* satis enim liquet legendum esse, & *inmiserabilis.* prima syllaba coaluerat in literam sequentem *m.* id quod factum est saepenumero. Sed ad rem. Horatius L. 2. Od. 14. qua docet, mortem vitari non posse:

Non, si trecentis, quotquot eunt dies,

Amice, places inlacrimabilem

Plutona tauris, qui ter amplum

Geryonen, Tityonque tristi

Conspexit unda.

Haec est illa, de qua Maro L. 6. Aen. *ψ. 438.*

tristique palus inamabilis unda

Adligat, & novies Styx interfusa coerces.

Seneca Herc. fur. *ψ. 610.*

Noctis aeternae chaos,

Et nocte quiddam gravius, & tristes Deos,

Et Fata vici: Morte contenta redii.

Vide quae ad hanc Tragoediam notavit doctissimus Gronovius, *ψ. 566.*

36. STAMINA QUAE DUCUNT, QUAEQUE FUTURA NEUNT] stamina ducere, & nere, quid differant non satis perspicuo: nec quid verbi sit, *neunt*, intelligo. Praeclara est Nicolai Heinssii emendatio ac palmaria, *canunt* scribentis Not. in Nason. Epist. Helen. *ψ. 194.* Hoc tibi ex tripode prolatum crede. nam & simul canere perhibebantur Parcae, & simul fufos torquere. Vide quae supra notavimus ad L. 1. Eleg. 8. *ψ. 1.* huc enim unice faciunt. Tanta fuit Scaligeri futile istud *neunt* defendentis auctoritas, ut alii probarent nihil examinatum, alii etiam pro inserta in scriptis suis uterentur. Sic Fridericus Taubmanus, festivo atque elegante ingenio poëta, sed sermone nimium quantum antiquarius, L. 3. Epigr. ad Joach. Hoffmannum, Melodaei. p. 453.

Dic, valeat; si vis valeam: nam stamine ab uno

Vitam utriusque neunt Parcae, utriusque fecant.

Poterat cum Claudiano, atque hoc etiam melioribus, dixisse *Vitam utriusque trahunt:* sed transversum egit virum minime malum adulterinus splendor insolentis verbi.

37. ME VOCET IN VASTOS AMNES] *Vocare* est verbum mortis ac fatorem. Dixi ad Propert. L. 1. Eleg. 14. *ψ. 14.* Amnes illos vastos qui tentant, non videntur recordari sextum Aeneidos librum.

38. DIVES IN IGNAVA LURIDUS ORCUS AQUA] sic construe: *Orcus luridus, in ignava aqua dives.* Est autem *Orcus* hoc loco *Dis pater*, sive *Pluto*; non *Charon*. Cicero Accus. 4. in Verr. C. 50. *Hic dolor erat tantus, ut Verres, aliter Orcus venisse Ennam, & non Proserpinam asportasse, sed ipsam abripuisse*
Ce-

Cererem videretur. Quae verba apud Servium sunt corrupta, ad L. 6. Aen. *ŷ.* 273. FAUCIBUS ORCI. Deum posuit pro loco: ut *Jovem* dicimus, & *aërem* significamus. *Horatius*, manet sub Jove frigido Venator. *Orcum* autem *Plutonem* dicit. nec enim per *Charonta* possumus intelligere *Inferos* dictos, quia minor potestas pro imperio numquam ponitur, sed illa quae tenet imperium. Ergo alter est *Charon*. Nam *Orcus* idem est *Pluton*, ut in *Verrinis* indicat *Cicero*, dicens, Ut alter *Orcus* venisse *Aetnam*, & non *Proserpinam*, sed ipsam *Cererem* rapuisse videatur. Alibi ait, Quia *Ditem* patrem emeruisse ab *Inferis* putant. Haecenus ille doctus Grammaticus. quem ego arbitror haec postrema non ex libro inspecto, sed ex memoriae suae penuario citasse. Ita enim legitur apud *Ciceronem* Accus. 4. in *Verr. C.* 48. Propter est spelunca quaedam, conversa ad *Aquilonem*, infinita altitudine, qua *Ditem* patrem ferunt repente cum curru exsistisse, &c. Ceterum in utroque *Wittiano*, & in binis nostris, *Orchus* scribitur cum litera adspirante. Atque ita & hic apud nostrum poetam, & apud *Terentium*, in antiquis se libris invenisse testatur vir doctissimus *Georgius Fabricius* Castigat. in *Hecyr. Act.* 5. Sc. 4. *ŷ.* 12. Atque in vetustis *Virgilii* codicibus *Jo. Pierius Valerianus*, ad L. 1. *Geor.* *ŷ.* 277. Et sic disertim praecepit *M. Valerius Probus* in *Catholicis*, sive lib. 2. p. 1455: edit. *Putsch.* Hoc tamen scire debemus quod post C literam, H Latinitas non habet, exceptis *Pulcher*, *Orchus*, *Lurcho*. sic in antiquis. nam *Chalybes* Latinum non est. Y enim literam habet, quae in peregrinis adhibetur, in Latinis numquam. Tamen alii Grammatici hanc scribendi rationem non usquequaque adprobarunt. *Servius* ad L. 1. *Geor.* *ŷ.* 277. pallidus *Orcus* Quia pallidus facit. nam ipse niger est. *Probus* *Orchus* legit. *Cornutus* veiat adspirationem addendam. Idem ille doctissimus interpret ad L. 6. *Aen.* *ŷ.* 4. dente tenaci *Anchora* Anchora, ut diximus, in Graeco adspirationem non habet: nam ἀγκυρα dicitur. Inde apud majo-

res sine adspiratione proferebatur. Contra *Thus* & *Orchus* veteres dicebant, & *Lurcho*, id est vorax: quibus sequens aetas detraxit adspirationem. Certe in *Orcus* inutilis esse videtur, siquidem vera est *Verrii Flacci* etymologia apud *Festum Pompejum*: *Orcum*, quem dicimus, ait *Verrius* ab antiquis dictum *Urgum*, quod & V literae sonum pro O efferebant, & per C literae formam nihilominus G usurpabant. Sed non persuasit *Verrius*: ita enim *Festus* de suo: Sed nihil affert exemplorum, ut ita esse credamus; nisi quod is Deus nos maxime urgeat. Nunc audiamus virum praeclarum *Jovianum Pontanum* L. 2. de Adspiratione: *Orcus* Latinum esse nomen voluit, ac per mutationem literarum duci a verbo *urgeo*, ut sit *Orcus* quasi *Urgus*: a quo verbo & *urceus* dictus est. Sunt qui volunt *Orcum* dictum ex eo, quod *Dii* jurabant per *Strygem*. Est enim *orcos* jusjurandum. Est *Orcus* apud *Homerum* *Thessaliae* fluvius, qui *Peneum* olei instar supernatat, ut supra est dictum. Itaque adspirationem nullo modo recipit. *Ignava* *Orci* aqua commode ad *Lethen* referri potest, languide ac tarde prorepentem. *Seneca* *Herc. fur.* *ŷ.* 680.

Placido quieta labitur Lethe vado,
Demitque curas: neve remeandi amplius
Pateat facultas, flexibus multis gravem
Involvit amnem.

Sed alii *Cocytum* intelligere maluerunt; nec male. *Virgilius* L. 6. *Aen.* *ŷ.* 132.

tenent media omnia silvae,
Cocytusque sinu labens circumvenit atro.
Horatius L. 2. *Od.* 14. *ŷ.* 17.

Vifendus ater flumine languido
Cocytus errans.

Seneca *Herc. fur.* *ŷ.* 686.

Palus inertis foeda Cocyti jacet.
tum Oedip. *ŷ.* 583.

ipse pallentes Deos
Vidi inter umbras: ipse torpentes lacus,
Noctemque veram.

Sequitur *Tragicus* ducem *Maronem* L. 6. *Aen.* *ŷ.* 323.

Cocytii stagna alta vides, Strygiamque paludem.

I V.

DI MELIORA ferant, nec sint insomnia vera,
 Quae tulit extrema pessima nocte quies!
 Ite procul. vanum, falsumque avertite visum.
 Definite in vobis quaerere velle fidem.

5 Di-

I. NEC SINT INSOMNIA VERA] *somnia & insomnia passim apud scriptores quoscumque confunduntur. Petronius:*

Somnia, quae mentes ludunt volitantibus umbris,

Non delubra Deum, nec ab aethere numina mittunt;

Sed sibi quisque facit. &c.

Silius L. 10. Punic. v. 349.

*Ductori precor inmittas nova somnia Poeno,
 Ne Romam, & vetitos cupiat nunc visere muros.*

deinde v. 358.

Exercent rabidam truculenta insomnia mentem.

Uterque parum proprie, siquidem philosophis credimus, qui subtiliter ista distinxerunt. Philosophis dico, non his musteis sane, sed illis ab Academia & Lyceo. Insignis est locus Macrobbi, quem non gravabor exscribere, adeo belle huc facit, L. 1. in Somn. Scip. C. 3. *Omniun, quae videtur sibi dormientes videntur, quinque sunt principales & diversitates & nomina: aut enim est ονειρος secundum Graecos, quod Latini somnium vocant; aut est δρεμα, quod visio recte appellatur; aut est χερματισμος, quod oraculum nuncupatur; aut est ενυπνιον, quod insomnium dicitur; aut est φαντασμα, quod Cicero, quotiens opus hoc nomine fuit, visum vocavit. Ultima ex his duo, cum videntur, cura interpretationis indigna sunt, quia nihil divinationis apportant. ενυπνιον dico & φαντασμα. Est enim ενυπνιον, quotiens cura oppressi animi corporisve sive fortunae, qualis vigilantem fatigaverat, talem se ingerit dormienti. Animi; si amator deliciis suis aut fruentem se videat, aut carentem: si metuens quis imminentem sibi vel insidias vel potestate personam, aut incurrisse hanc ex imagine cogitationum suarum, aut effugisse videatur. Corporis; si temeto ingurgitatus, aut distentus cibo, vel ex abundantia praefocari se existimet, vel gravantibus exonerari: aut contra, si esuriens cibum, aut potum sitiens desiderare, quaerere, vel etiam*

invenisse videatur. Fortunae; cum se quis aestimat vel potentia vel magistratu aut augeri pro desiderio, aut exui pro timore. Haec & his similia, quoniam ex habitu mentis quietem sicut praevenerant, ita & turbaverant dormientis, una cum somno avolant, & pariter evanesunt. Hinc & insomnio nomen est, non quia per somnium videtur (hoc enim est huic generi commune cum ceteris) sed quia in ipso somnio tantummodo esse creditur, dum videtur; post somnium nullam sui utilitatem vel significationem relinquit. Vides quam proprie & quam docte loquatur noster poeta. nam perterritus specie nocturna, & tamen sibi ipse bene augurans, insomnium vocat id, quod re vera fuerat oraculum. qua de re dicemus infra in loco suo. Macrobbi mentem, atque ipsa paene verba, reperies apud Joannem Sarisberiensem, scriptorem bonum atque utilem, L. 2. Polycrat. C. 15.

2. QUAE TULIT EXTREMA PROXIMA NOCTE QUIES] *τὸ proxima unde habuerit Scaliger, haud scio; neque ipse prodidit. Erat in ejus libro pexima, errore scribae librarii. nam alii codices pessima habent: id quod verum esse demonstrant sequentia. Alia ratio est τὴν extrema; quae germana est scriptura. Nam somnia sub diluculum esse vera statuebant. Horatius L. 1. Sat. 10. v. 33.*

vetuit me tali voce Quirinus

Post median noctem visus, cum somnia vera.

Ovidius Epist. Herus v. 195.

sub Auroram, jam dormitante lucerna,

Somnia quo cerni tempore vera solent.

ambitiose Seneca, quem tutemet infpicies, Troad. v. 438. Et hanc rem serio adfirmare non dubitavit multi nominis philosophus Petrus Pomponatius lib. de Incantation. C. 10. p. 171. An & vigilantes solent somnare?

3. ITE PROCL. &c.] desumptum ex Sophoclis Electra monuit Andr. Schottus L. 2. Obs. C. 13.

5 Divi vera monent. venturae nuntia fortis
 Vera monent Thufcis exta probata viris.
 Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falsa timere jubent.

Et

5. DIVI VERA MONENT] Adco follicite ipse sibi persuadere cupit, vanam esse hanc totam somniorum disciplinam, ut contendant scientiam rerum futurarum non posse adquiri nisi ex sortibus divinis, & responsis haruspicum. Mox tamen labat, & perterritus denuntiatione rei tam luctuosae, non omnem somniis fidem negare sustinet. *Monere* est verbum oraculorum, sortium, vaticiniorum. dixi ubertim ad L. 1. Eleg. 7. §. 56. Cyllenius observari hic jubet, *nuntium* pro re nuntianda recte poni in genere neutro, contra Vallam negantem L. 6. Eleg. C. 15. Nimirum ita hunc verbum distinguebat,

Divi vera monent venturae nuntia fortis.

Sed non vidit vir bonus, sententiam suspendi post *monent*, & *nuntia* esse epithetum *extorum*. Compar locutio est L. 2. Eleg. 1. §. 26.

Viden ut felicibus extis

Significet placidos nuntia fibra Deos?

Fuit autem Cyllenius ubique infestus Valae, quo jure, quae injuria. Adeo haec labes propria est nationi scholasticae.

7. SOMNIA FALLACI LUDUNT TEMERARIA NOCTE] Aptissime *ludendi* verbo utitur. Horatius, ore Europae, L. 3. Od. 27. §. 40.

vigilansne ploro

Turpe commissum? an vitii carentem

Ludat imago

Vana, quae porta fugiens eburna

Somnium ducit?

Petronius:

*Nocte soporifera veluti quum somnia ludunt
 Errantes oculos.*

Tacitus L. 16. Annal. C. 1. *Illust debinc Neroni fortuna per vanitatem ipsius, & promissa Caelii Bassi, qui origine Poenus, mente turbida, nocturnae quietis imaginem ad spem haud dubiam retraxit. Deinde C. 3. Bassus tandem posita recordia, non falsa antea somnia sua, seque tunc primum elusum admirans, pudorem & metum morte voluntaria effugit. Ceterum somniorum nomen hic est generale; ut & passim apud alios scriptores probos.*

Sed viri etiam prudentes de somniorum veracitate nihil dubitabant. Vellejus L. 2. Hist. C. 70. *Cornu, cui Brutus praecerat, impulsis hostibus castra Caesaris cepit. nam ipse Caesar, etiamsi infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab Artorio medico, ne in castris remaneret, manifestae denuntiatione quietis territo.* Suetonius Aug. C. 91. *Somnia neque sua, neque aliena de se negligebat. Philippensi acie quamvis statuisset non egredi tabernaculum propter valetudinem, egressus est tamen, medici somnio monitus. Cessitque res prospere, quando captis castris lectica ejus, quasi ibi cubans remansisset, concursu hostium confossa atque lacerata est. Ipse per omne ver plurima, & formidolosa, & varia, & irrita videbat; reliquo tempore rariora, & minus vana.* Hoc & alii multi ad posteritatem traderunt. Itaque fides habita est somniis eo, quod eorum monita eventus saepe comprobaret. Neque ipsi adeo Stoici rejiciebant, quos sequitur Lipsius Cent. misc. 1. Epist. 42. ad Theod. Canterum: *Artemidorum tuum totum avide legi, & velut amvisi. Nescio quomodo non sperno totum hoc divinare (id quoque fortasse a nostra porticu:) & eam rem visus mihi ille commode & acute tractasse, ex ipsis fontibus naturae. Alii fortasse aliter judicabunt. Interim videre te volo, si vacas & commodum est, Franc. Philelphum L. 3. Epist. 6. Helium Eobanum in epicedio Alberti Dureri, pictoris clarissimi; Jul. Caes. Scaligerum ipso sine Heroum; ubi de Benedicto Brugnolo; (de quo & filius Josephus in Confutatione fabulae Burdonianae p. 382. sqq.) Petrum Gassendum L. 2. Vitae Peirescianae p. 175. Petrum Lotichium Secundum L. 2. Eleg. 4. Sed omnem pacem miraculi fidem excedit id, quod de Joanne Quarraeo narrat Philibertus de la Mare, senator Divionensis, in Vita collegae sui Jacobi Guionii; & ex Philiberto repetit Dan. Geor. Morhofius L. 1. Polyhist. Liter. C. 19. Tu inficere: est enim historia perquam memorabilis.*

Et vanum ventura hominum genus omina noctis

IO Farre pio placant, & saliente sale.

Et tamen, utcumque est, sive illi vera moneri,
Mendaci fomno credere sive volent:

Effi-

9. ET VANUM VENTURA HOMINUM GENUS] Vix est ullus locus in toto Tibullo, ubi plus varient codices scripti. Hanc tamen ego lectionem ceteris arbitror veriore. quamquam verosimiliter lectum fuit olim, *Et natum in curas hominum genus*. Atque hoc expressit imitatione sua Franciscus Bencius, non indignus magistro Mureto discipulus, L. I. Carm. I.

*Dixerit hic aliquis: Si curarum omnia plena,
Inque illas hominum natum genus, an potest
certum*

Sperari effugium?

9. IO. OMINA NOCTIS FARRE PIO PLACANT ET SALIENTE SALE] Somnia sua expiant mola falsa. Olim legebatur *omina noctis*; quod non damnaſſe videtur Achilles Staius. Omnino prave. & viderunt jam pridem Turnebus L. 29. C. 32. ac Gulielmus noster Canterus L. I. Nov. Lect. C. 8. & Passeratius Conject. C. I. Plautus quoque *omina* vocavit (quae est certissima Passeratii emendatio) Merc. Act. 2. Sc. I. v. 2.

*Miris modis Dii ludos faciunt hominibus,
Mirisque exemplis omina in somnis danunt.*

Propertius L. 4. Eleg. 4. v. 21.

Saepe illa inmeritas causata est omina Lunae.

Naso Epist. Deianirae v. 40.

*Me pecudum fibrae, simulacraque inania somni,
Ominaque arcana nocte petita movent.*

Tacitus L. 2. Annal. C. 14. Nox eadem laetam Germanico quietem tulit, viditque se operatum, & sanguine sacro resperſa praetexta, pulcritorem aliam manibus aviae Augustae accepisse. *Auctus omine, addicentibus auspiciis, vocat conationem*. Valerius Flaccus *monstra* appellat, in somnio minus lacto, L. 5. v. 333.

*Fortē Deim variis per noctem exercita monstris,
Senferat ut pulsas tandem Medea tenebras,
Raptatoris primi iubar ad placabile Phoebi
Ibat, & horrendas lustrantia flumina noctes.*
Accedebat res divina. Idem illustis poeta ejusdem libri v. 399.

*Dixerat haec, patriumque viam detorquet ad
annem;*

Sacraeque terrificae supplex movet irrita Nocti.
Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 2. v. 106.

*Recte dicit: ut commemorat, somnium narrat
tibi.*

*Sed, mulier, postquam experrecta es, Prodigiali
Jovi*

*Aut mola falsa hodie, aut ture comprecata
oportuit.*

Utrumque conjunxit divinus vates L. 5. Aen. v. 745. post vilum Aeneae in quiete patrem Anchisen:

*Hic memorans cinerem & sopitos suscit at ignis;
Pergameumque Larem & canae penetralia
Vestae*

Farre pio & plena supplex veneratur acerra.

Sed uterque morem tangunt peregrinum. nam turis ufum vetus illa Italia ignoravit. Arnobius L. 7. Neque genitrix & mater superstitionis Etruria opinionem ejus [turis] novit aut famam, sacellorum ut indicant ritus: neque quadringentis annis, quibus Albana res viguit, in usum cuiquam venit, sacra cum res fieret; neque ipse Romulus, aut religionibus artifex in comminiscendis Numa, aut esse scivit aut nasci: ut pium far monstrat, quo peragi mos fuit sacrificiorum solemnium munia. Mola falsa peculiari honoris vocabulo far pium dicebatur. Servius ad ista Maronis verba: *Farre pio*] *Vel quia exinde sacrificabant; vel quia mos fuit apud majores, ut divinum ignem farre servarent; qui si durasset in alterum diem, cum aptum agendis rebus significabat. Far autem frumenti certa species est, sicut adonem. Horatius,*

Non sumtuosa blandior hostia,

Mollibit aversos Penates

Farre pio & saliente mica.

Deinde subjicit hunc ipsum Albii nostri versiculum. Horatii verba reperies L. 3. ipso fine Odae 23. Pariter Afconius loquitur in Accus. I. in Ver. C. 2. *Impie nefarieque commisit nefandum, est non fandum; nefarium, quod sacra polluit farre pio solita celebrari. Vide sis egregium Servii locum, quem nos supra produximus ad L. I. Eleg. 5. v. 14.*

II. SIVE ILLI VERA MONERI] Proprie loquitur. Hinc toties in Inscriptionibus antiquis, SOMNIO ADMONITUS. Juvenalis Sat. 6. v. 527.

Ibit ad Aegypti finem, calidaque petitas

Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et frustra inmeritum praetinuiffe velit.
 15 Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
 Nec laesit magnos in pia lingua Deos.
 Jam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
 Mundum, caeruleas laverat amne rotas :

Nec

*A Meroë portabit aquas, ut spargat in aede
 Isidis, antiquo quae proxima surgit Ovili.
 Credit enim ipsius dominae se voce moneri.
 En animam, & mentem, cum qua Dii nocte
 loquuntur!*

Cicero orat. pro domo sua C. 55. Nemo unquam praedo iam barbarus atque immanis fuit, qui cum sana spoliasset, deinde aram aliquam in litore deserto, somnis stimulatus, aut religione aliqua, consecraret, non horreret animo, cum divinum numen scelere violatum placare precibus cogeretur. Hinc somai, in quibus Dii adparent, moniti dicebantur; ut praeclare docuit Nic. Heinſius ad Naſon. L. 13. Metam. ̄. 216. Sed ut rite tibi conſtet atque ordine de toto hoc negotio, evolvenda eſt epiſtola aurea diſertiſſimi viri Auguſti Buchneri, quae eſt viceſima ſecunda partis ſecundae. Multa itine diſces, quae volupe fuerit didiciſſe.

13. EFFICIAT VANOS NOCTIS LUCINA TIMORES] Non bene *Lucinam* Cyllenius pro Luna capit, ſive pro Diana. *Lucina* hic eſt Juno: non illa, quam parturientes invocant; ſed quae lucis auctor perhibetur. Eſt enim ipſa ſive aër, ſive aëris praefes Dea. Pompejus Feſtus: *Supercilia in Junonis tutela putabant, (in qua dicuntur mulieres etiam) quod iis protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam tribuat Juno. Unde ipſa Dea Lucina quoque dicta videtur.* Plures rationes adfert Varro lib. 4. de L. L. nempe a luce ductas. Sed *Lucinam* Plinius a *luco* dictam ait L. 16. C. 44. Romae vero lotos in *Lucinae* aera, anno qui fuit ſine magiſtratibus CCCLXIX urbis, aede condita, incertum ipſa quanto vetuſtior. Eſſe quidem vetuſtiorē noſt eſt dubium, cum ab eo *luco Lucina* nominetur. Poſteſt & hoc verum eſſe: nam *lucum* dici a luce luminis, religionis cauſſa ex arboribus ſuſpenſorum, ſatis conſtat. Utramque etymologiam poſuit Naſo L. 2. Faſt. ̄. 435.

*Monte ſub Eſquilio multis incaeduis annis
 Junonis magnae nomine lucus erat.*

tum ̄. 449.

*Gratia Lucinae. dedit haec tibi nomina lucus;
 Aut quia principium tu, Dea, lucis habes.*

Quam noſter *Lucinam*, eam Silius ſimpliciter *lucem* vocavit, hoc eſt diem, L. 10. ̄. 372.

*Attonitum viſis, majoraque bella paventem
 Poſt conſecta ſopor Junonia juſſa reliquit;
 Nec lux terribili purgavit imagine mentem.*

14. PERTINUISSE] Acute Gebhardus praetinuiffe: nec dubito quin vere. Fuit meta-theſis literarum. Plautus Amphitr. prolog. ̄. 29. de Jove comico:

*Humana matre natus, humano patre,
 Mirari non eſt aequum, ſibi ſi praetimet.*

Seneca Epift. 98. *Poteſt fortunam cavere, qui poteſt ferre: certe in tranquillo non tumultuatur. Nil eſt nec miſerius nec ſtultius, quam praetimere. quae iſta dementia eſt, malum ſuum antecedere?* Utrobique ſimili modo, atque hic, peccatum fuit ante Gruteri manum ſalutare.

17. JAM NOX AETHEREUM NIGRIS EMENSA QUADRIGIS MUNDUM] Melius ſcribemus *aetherium*; quo modo vetuſtiſſimae atque optimae quaeque bonorum auctorum membranae. *Mundum* eſt abſolute pro coelo ponunt poëtae, tamen gaudent juncto *aetherii* epithero quaſi proprio ac ſolenni. Seneca Hippol. ̄. 332.

*qua terra ſalo
 Cingitur alto, quaque aetherio
 Candida mundo ſidera currunt.*

auctor Culicis ̄. 101.

*Tendit inaevenus radios Hyperionis ardor,
 Lucidaque aetherio ponit discrimina mundo.*

de curru Noctis diximus quod ſatis fit ad L. 2. Eleg. 1. ̄. 87. & ſimul monuimus, ſolum *Albium* noſtrum *quadrigas* ei dediſſe. Sane non vidi qui ſequeretur, extra unum Jo. Baptiſtam Marinum in prologo Phyllidis Scyriae, quae eſt fabula multo venuſtiſſima Comitibus Guidobaldi Bonarelli Roborei. Sic enim Nox ipſa illic loquitur:

R 2

Chim-

Nec me sopierat menti Deus utilis aegrae
Somnus. sollicitas deficit ante domos.

Tan-

*Ch'inque hauer desia
Di mia condition piena contezza,
Questa bruna quadriga
Miri, e questi aurei freggi; e saprà poi
Qual'è, quanta i' mi sia.*

Sed hanc quadrigam, tamquam rem nihili, intactam praeterit interpres Gallus. quod c. quidem non possum probare.

18. CAERULEAS LAVERAT AMNE ROTAS] libri ferme caeruleo habent. sed ego istud verius arbitror. nam caeruleus frequenter ponitur pro nigro. Atque ita veteres accepisse, docet nos Servius ad L. 3. Aen. v. 64. Ideo hic color nocti tribuitur, & rebus nocturnis. Virgilius L. 3. Aen. v. 193.

*Tum mihi caeruleus supra caput adstitit imber,
Noctem hiememque ferens; & inhorruit unda
tenebris.*

& L. 6. v. 410. de Charonte:

Caeruleam advertit puppim, ripaeque propinquat.

Papinius L. 1. Silv. 6. v. 85.

*Vix dum caerulea Nox subibat orbem;
Descendit media nitens arena
Densas flammis orbis inter umbras,
Vincens Gnosiatiae faciem coronae.*

idem poeta L. 2. Theb. v. 527.

*Coepert humenti Phoebum subtexere palla
Nox, & caeruleam terris infuderat umbram.*

Claudianus L. 1. de raptu Proserp. 276.

*sparsa Nox humida somno
Languida caeruleis invexerat otia bigis.*

Qui sequitur *annis*, est Oceanus. de quo dictum ad L. 2. Eleg. 5. v. 62.

20. SOLLICITAS DEFICIT ANTE DOMOS] *sollicitas*, unico L, habent libri quidam. Et sic Festum praecipere videbis in voce *Sollicitare*. id quod variis rationibus adstructum ivit Claudius Dauquius parte secunda Orthographiae; addens, numquam geminari debere literam L; solis hoc poetis concedi, quo prima syllaba extendi possit. At Vossius noster ex *sollum*, quod Ofsis erat *totum*, & citare compositum *sollicitare* arbitratur; atque hac ratione duplici LL recte efferri. In altero hemistichio Nicolaus Heinſius *deficit ille domos* scribendum putabat, Nor. ad Ovid. L. 2. Metam. v. 382. Sed consideremus verbi significatum: nam & pro eo quod est *desero*, relinquo, ponitur; & pro eo quod est *deser-*

tiscor, *desisto*, *vincor*. Servius in L. 1. Geor. v. 290. *noctes lentus non deficit humor] non deserit. Unde & qui deserunt exercitum ad hostes transeuntes, defectores vocantur.* Priscianus L. 8. p. 801. *Deficio quando pro relinquo accipitur, habet passivum: quando vero pro deseriscor, neutrum est.* Juvenalis in III. Sic *Matro deficit*. Est hic mendum: nam Juvenalis ita habet Sat. 7. v. 129. *Sic Peto conturbat, Matro deficit.* Pergit Grammaticus, p. 804. *Sunt alia, quae una voce & una conjugatione diversas tamen habent significaciones. — — — Deficio, pro desisto & vincor. Sallustius in Jugurt. Ab rege defecerant. i. e. destiterant. Juvenalis in IV.*

& fragor aurem

Percutit, eventum viridis quo colligo panni.

Nam si deficeret, &c.

id est, si vinceretur. Priore notione *to deficit* hic sumi non potest, nisi dicamus Somnum habitare in domibus mortalium, atque eas, simul ac curis & aegrimonia opplentur, deserere. Ille vero in speluncis Cimneriorum nidulatur, & cum nocte provolans demulcet curas & corda oblita laborum; nisi sicubi in foribus excubat deformis sollicitudo, eumque a limine atque ingressu arceat haud nolentem. Hac ratione congruit emendatio Heinſiana. Sed probabilius idem Vir magnus in Adversariorum reliquiis legebat, *sollicitas desit is ante domos*. Sane videri poterat provocabulum *is* aut *ille* hoc loco defiderari. Neque tamen insolens est, nec sine exemplo, provocabuli omisso in hac brevitate. Ita frequenter Naso in Fastis. uno exemplo defungemur, L. 2. v. 444.

Augur ex vi: non enim longis intercedit annis.

Nuper ab Etrusca venerat exsul humo.

Sed nec vitii quidquam est in verbo *deficit*. Maro L. 3. Geor. v. 95.

*Hunc quoque, ubi aut morbo gravis, aut jam
segnior annis*

Deficit, abde domo; nec turpi ignosce senectae.

Propertius L. 2. Eleg. 21. v. 35.

Deficiunt magico torti sub carmine rhombi.

in Iulibus liberis Carm. 25.

Defecit latus, & periculosam

Cum tussi miser exspuo salivam.

Tandem quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
Pressit languentis lumina fera quies.

Hic juvenis casta redimitus tempora lauro
Est visus nostra ponere sede pedem.

25 Non illo quidquam formosius ulla priorum
Actas, humanum nec videt illud opus.

In-

21. TANDEM QUUM SUMMO PHOEBUS PROSPEXIT AB ORTU] Est in quibusdam *cum somno*. id quod in Vaticano inventum comprobare visus fuit Achilles; quasi diceret poeta, Phoebus oriens & Somnus tandem me prospexere, & quasi miserati consopivere. Perperam profecto: nec effugit hoc Gebhardi dentem. Sed non potuit tam imprudenter labi vir doctus, nisi deceptus a libris qui *cum* scriberent pro *quum*. Parem errorem deprehendimus supra L. I. Eleg. I. §. 64. Neque tamen defunt, qui veram scripturam ac rectam e finibus Latii eliminatam velint. Sed tu consule doctissimi viri Christophori Cellarii Orthographiam Latinam p. 140.

22. PRESSIT LANGUENTIS LUMINA SERA QUIES] *quies sera*, quae inciperet cum Sole oriente; quo tempore alii mortales ad consuetam quisque munia jam consurrexerant. Sed pro *sera*, in libris nonnullis *seffa* reperitur. quod si recipimus, ad *lumina* erit referendum. Sic L. I. Eleg. 9. §. 72.

Et tua jam fletu lumina seffa tument.

Sed ego receptam scripturam non sollicito. Pariter ferme Andromache apud Tragicum Romanum Troad. §. 438.

*Partes fere Nox alma transierat duas,
Clarumque septeni verterant stellae jugum:
Ignota tandem venit afflictæ quies,
Brevisque seffis somnus obrepfit genis.*

23. CASTA REDIMITUS TEMPORA LAURO] *lauru* scribendum videtur; siquidem credimus veteribus magistris. Flavius Charisius L. I. Instit. Grammat. p. 110. *Lauro, Maro*: faciemque simillima lauro. Sed *ablativum singulare* dativo non habet similem. ait enim Plinius, huic lauro, & tamen ab hac lauru, & *lauruum* fecere. Haec autem arbor cur casta dicatur, exponit Naso in fabella Daphnes, L. I. Metam. §. 555. de Apolline:

*Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.*

*Cui Deus, At conjux quoniam mea non potes esse,
Arbor eris certe, dixit, mea. semper habebunt
Te corna, te citharæ, te nostræ, laure, phæretæ.*

24. EST VISUS] solennis locutio in re somniorum. Sic Ennius, sic Attius, apud Ciceronem L. I. de Divinat. C. 20. sqq. Plautus Merc. Act. 2. Sc. 1. §. 5. ubi Demipho somnium suum denarrat:

*Mercari visus mihi sum formosam capram,
Ei ne noceret, quam domi ante habui capram,
Neu discordarent, si ambo in uno essent loco;
Posterius quam mercatus fueram, visus sum
In custodiam eam simiæ concedere.*

Atque ita Virgilius L. 2. Aen. §. 271. L. 4. §. 467. L. 5. §. 722. Horatius L. 1. Sat. 10. §. 33. Propertius L. 3. Eleg. 2. §. 1. L. 4. Eleg. 7. §. 3. Ovidius L. 11. Metam. §. 673. Valerius Flaccus L. 1. Argonaut. §. 301. Pulcre Tullius L. 4. Acad. Quæst. C. 16. *Omnium inanium visorum una depulsio est, sive illa cogitatione informantur; quod fieri solere concedimus; sive in quiete, sive per vinum, sive per insaniam. nam ab omnibus ejusdemmodi visis perspicuitatem, quam mordicus tenere debemus, abesse dicemus. Quis enim, cum sibi fingit aliquid, & cogitatione depingit, non, simul ac se ipse commovit, atque ad se revocavit, sentit quid intersit inter perspicua & inania? Eadem ratio est somniorum. Num censes Ennium, cum in hortis cum Ser. Galba vicino suo ambulavisset, dixisse, Visus sum mihi cum Galba ambulare? At cum somniavit, ita narravit:*

visus Homerus adeste poeta.

idemque in Epicharmo:

Nam videbar somniare med ego esse mortuum.

Itaque, simul ut experrecti sumus, visa illa conremnimus: neque ita habemus, ut ea quae in foro gessimus.

Intonsi crines longa cervice fluebant;
Stillabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia Luna:
30 Et color in niveo corpore purpureus.

Ut

27. INTONSI CRINES LONGA CERVICE FLUEBANT] de coma Apollinis semper intonsa, ac proluxa, passim poetæ. Hinc & cognomine non uno insigniebatur: ἀνεροκόμης, ἀκροκόμης, κροτοφόρος, & crinitus Latinis, audiebat: & caesariem multa cura nutrire perhibebatur, decora uti esset ac proluxa. Martialis L. 4. Epigr. 45.

*Perpetuo sic flore mices; sic denique non sint
Tam longæ Bromio, quam tibi, Phæbe,
comæ.*

Talem Apollinem, longe pulcherrimum, videre potes apud Caueum de la Chaussée Musæi Romani sectione I. num. 8. & sect. 2. num. 2.

28. STILLABAT TYRIO MYRTEA RORE COMA] Georgius Fabricius, vir praeclarus, Castig. in Terent. Adelph. Act. I. Sc. 2. legebat ex scriptis *Spirabat*; idque firmabat auctoritate Maronis L. I. Aen. 5. 403.

*Ambrosiæque comæ divinum vertice odorem
Spiravere.*

Sane in uno nostro, sed unico, est *Spirabat*. Et scio Valerium Flaccum sic loqui L. 6. 5. 129.

*Hic & odorato spirantes crine Micelæ,
Cessææque manus.*

Sed res est alia: neque hic tam agitur de odore, quam de profusa copia preciosissimi unguenti. Callimachus Hymno Apollinis, 5. 38.

*Αἱ δὲ κόμηι θρόοντα πῆδα λείβουσιν ἔλαια.
Οὐ λίπος Ἀπόλλωνος ἀποσάζουσιν ἔθειραι,
Ἄλλ' αὐτὴν πανάκειαν ἐν ἕξει δ' ὄψιν ἐκείναι
Πρωῆες ἔραζε πέσωσιν, ἀκέρεια πάντ' ἐγένοντο.
Capilli vero odoriferis in terram stillant oleis.*

*Non adipe crines Apollinis stillant,
Sed ipsa panacea. in urbe autem quacumque
illæ*

*Guttae in terram deciderint, omnia incolumia
redduntur.*

Quem locum ubi interpretatur Aluistrissimus Spanhemius, simul quoque Albium nostrum admirabili luce invisitatae eruditionis uberime perfudit. Sequitur *Tyrio*, quod in *Syrio* recte mutarunt jam olim viri doctissimi. *Ros Syrius* est aut *stacte*, aut *malobarrum*, aut

denique *balsamum*. Deinde *myrtea*, non *myrtea*, malebat Muretus, & Hadrianus nosfer Junius Comment. de Coma cap. 7. ac Nicolaus Heinsius Not. ad Ovidii *Metamorphoses*. Sed tu Scaligerum consule.

29. CANDOR ERAT, QUALEM PRAEFERT LATONIA LUNA] Certe nihil Luna formosius, ille regum sapientissimus, de sponsa sua, Cantic. C. 6. 5. 9. *Quae est ista quae progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol?* Sed & poetæ nostri libentissime hoc typo gratissimo uruntur. Horatius L. 2. Od. 5. 5. 19.

*Dilectâ, quantum non Pholoë sugax,
Non Chloris; albo sic humero nitens,
Ut pura nostro renidet
Luna mari.*

Naso Epist. Leandri 5. 67. ad Lunam de Herus pulchritudine:

*Neu referam mores caelesti pectore dignos;
Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
A Veneris facie non est prior ulla, tuaque.
Neve meis credas vocibus, ipsa vides.
Quanto, cum fulges radiis argentea puris,
Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
Tanto formosus formosior omnibus illa est.
Si dubitas, caecum, Cynibia, lumen habes.*

Seneca Hippol. 5. 743.

*Pulchrior tanto tua forma lucet,
Clarius quanto micat orbe pleno,
Cum suos ignes coeunte cornu
Juxxit, & curra properante pernox
Exserit vultus rubicunda Phoebe:
Nec tenent stellæ faciem minores.*

Purissimus ille nequam: *Delectata illa risit tam blandam, ut videretur mihi plenum os extra nubem Lunæ proferre.* Corippus L. 2. de laudibus Justini minoris, 5. 72.

*It sacrum comitata latus pulcherrima proles,
Luce sua plenam quæ possit vincere Lunam,
Aequiparans humeris matrem: sic lucida cultu,
Sic niveis formosa genis, similisque parenti.*

Torquatus Tassus, parte quarta Poëmatorum p. 103.

*Tu bianca e vaga Luna,
C' hai tanti specchi quanti sono i mari,
Mira questo candor, ch'è senza pari.*

A

Ut juveni primum virgo deducta marito
 Inficitur teneras ore rubente genas.
 Ut quum contexunt amaranthis alba puellae
 Lilia: ut Autumno candida mala rubent.
 35 Ima videbatur talis inludere palla,
 Namque haec in nitido corpore vestis erat.

Artis

*A lei mena i tuoi balli, à lei distilla
 Le tue dolci rugiade;
 Specchiati con lei con amoroso affetto.*
 Quae verba hunc ferme sensum habent:
 quamquam haec cum timida admiratione interpretamur:

*Cynthia, cui speculum praestant maris aequo-
 ra cuncti,
 Scisne mea quidquam candidius Venere?
 Huc age, Diva, choros; huc dulces deplue rores:
 Inque oculis oculos illius usque tene.*
 Joannes Baptista Piscarius, Cant. 2. della
 morte di Ruggiero, st. 18.

*Chiamata per suo nome Spinabella,
 Più vaga che la Luna, e più ch' il Sole
 Chiara, e serena più ogni alma stella,
 Di gentilezza ornata, e cortesia,
 Piacevole, gentil, honesta, e pia.*

31. UT JUVENI PRIMUM VIRGO DEDUCTA
 MARITO] sponso. Virgilius L. 4. Aen. v. 536.
*rursusne procos irrisa priores
 Experiar? Nomadumque petam connubia sup-
 plex,*

Quos ego sum toties jam dedignata maritos?
 Valerius Flaccus, generosissimi spiritus poë-
 ta, L. 8. Argonaut. st. 16.

*Haemonio non adspersanda marito
 Conditā letiferis promit medicamina cistis;
 Virgineosque sinus, ipsūque monile venenis
 Implicat.*

Vide Servium ad L. 2. Aen. v. 343. & ad L. 4.
 v. 35. Verbum deducendi est proprium in
 hoc negotio, & notae significationis. Quod
 tamen quam infeliciter hic intellexerit Achil-
 les Staius, malo videas tutemet in ejus
 Commentario. Neque ego monerem, nisi
 hanc gemmulam contonibus suis inuisisset il-
 le, qui Notas nobis Variorum confarcinavit
 olim.

33. UT QUUM CONTEXUNT AMARANTHIS
 ALBA PUELLAE LILIA] Inlustravi hunc locum
 ad Propert. L. 2. Eleg. 2. v. 21. quibus mul-
 ta alia adjici possunt non multo labore, si
 quis hoc agat.

34. ET AUTUMNO CANDIDA MALA RUBENT]
 legendum, opinor, ut *Autumno*. Ipsa com-
 paratio est a Theocrito desumpta, Idyll. 7.
 v. 117.

Ἦ μάλοισιν Ἐρωτες ἐρευθομένοισιν ὁμοῖοι.
 vertit Helius Eobanus:

*At vos o pueri qui suave rubetis Amores,
 Purpureis similes malis.*

Sic autem Daniel Heinfius:

*Pomis aemula turba rubentibus, agmen A-
 morum.*

35. IMA VIDEBATUR TALIS INLUDERE
 PALLA] Hic est cantor Phoebi ornatus apud
 Nasonem L. 11. Metam. v. 165.

*Ille, caput flavum lauro Parnaside victus,
 Vertit humum Tyrio saturata murice palla:
 Instruatamque fidem gemmis & dentibus Indis
 Sustinet a laeva: tenuit manus altera plectrum.
 Artificis status ipse fuit. tum flamina docto
 Pollice sollicitat.*

& Amor. L. 1. Eleg. 8. v. 59.

*Ipse Deus vatū, palla spectabilis aurea,
 Tractat inauratae consona fila lyrae.*

Propertius longam vestem vocat L. 2. Eleg. 23.
 v. 16.

*Deinde inter matrem Deus ipse, interque so-
 rorem,*

Pythius in longa carmina veste sonat.
 talis palla & vatū fuit, & mullicorum: qui
 utrique in hujus Dei tutela. Virgilius L. 6.
 Aen. v. 645.

*Nec non Threicius longa cum veste sacerdos
 Obloquitur numeris septem discrimina vocum:
 Jamque eadem digitis, jam pectine pulsat
 eburno.*

Valerius Flaccus L. 1. Argonaut. v. 383.

*Hic vates, Phoebique fides non vana parentis,
 Mopsus; puniceo cui circumfusa coturno
 Palla imos ferit alba pedes, vittataque frontem
 Cassis, & in summo laurus Peneia cono.*

Et hic quidem candidam videmus in vate;
 argumentum, credo, veracitatis. Sed citha-
 roedi purpuream gestabant, aut acu precioso
 pictam. Naso L. 2. Fast. v. 103. de Arione:

Artis opus raræ fulgens testudine & auro

Pendebat laeva garrula parte lyra.

Hanc primum veniens plectro modulatus eburno

40 Felices cantus ore sonante dedit.

Sed

Ille metu vacuus, Mortem non deprecor, inquit:

Sed liceat sumta pauca referre lyra.

Dant veniam, videntque moram. capit ille coronam;

Quæ possit crimes, Phoebe, decere tuos.

Induerat Tyrio bis tinctam murice pallam:

Reddidit ic̄ta juos pollice chorda sonos.

Apulejus L. 1. Florid. ubi Bathylli statua describitur: *Eique prorsus citharædonicus status Deam conspiciens, canenti similis, tunicam picturis variegatam deorsus ad pedes deestus ipsos, Graecanico cingulo: chlamyda velat utrumque brachium aduque articulos palmarum.*

37. FULGENS TESTUDINE ET AURO] Lyrae variis modis exornabantur, neque una semper materia; auro, gemmis, ebore, testudine. nam & testudo inter preciosissima luxuriæ instrumenta habebatur. Horatius L. 2. O. 11. v. 22.

eburna dic, age, cum lyra

Maturet, incomtam Lacenæe

More comam religata nodo.

Ovidius L. 8. Metam. v. 14.

Regia turris erat vocalibus addita muris:

In quibus auratam proles Latœia fertur

Deposuisse lyram.

& L. 11. v. 167.

Instructamque fidem gemmis & dentibus Indis

Sustinet a laeva.

tum, quod rem omnem conficit, cultissima Sulpicia nostra, infra L. 4. Carm. 2. v. 22.

Hanc vos, Pierides, sestis cantate Kalendis,

Et testudinea Phoebe superbe lyra.

Nec mirum videri debet tam magnifice excultam fuisse lyram Apollinis, Dei & semper juvenis, & multo opulentissimi. Callimachus Hymn. in Apoll. v. 32.

Χρῦσα τῶ 'πόλλωνι, τό, τ' ἐνδύτον, ἢ τ' ἐπιπορπίς,

Ἦτε λύρη, τό, τ' ἄεμμα τὸ Λύκιον, ἢ τε φαρύτην.

Χρῦσα καὶ τὰ πέδιλα. πολύχρυσος γὰρ Ἀπόλλων,

καὶ τε πολυκτεῖαιος.

Aurea sunt Apollini & amictus, & fibula, Et lyra, & arcus Lyctius, & pharetra:

Aurei sunt etiam calcei. nam multo auro Phœbus

Et omnium rerum copia affluit.

in Floridis Apuleji Satyrus Marfya Apollinem culpabat, quod esset & coma intonsus, & genis gratus, & corpore glabellus, & arce multiscius, & fortuna opulentus. Quid, quod & vestis textu tenuis, tactu mollis, purpura radians? quid, quod & lyra ejus auro fulgurat, ebore candicat, gemmis variegat? Ebyr vero, atque aurum, & argentum, & gemmas quum ab ultimo aevo adhucierint ad res adtatre exornandas, addidit ingeniosa luxuria testudinem, istis singulis non minus caram. Papinius, de cavea psittaci M. lioris, L. 2. Silv. 4. v. 11.

At tibi quanta domus rutila testudine fulgens, Connexusque ebori virgariū argenteus ordo!

Juvenalis Sat. 6. v. 80.

Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo

Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.

&, de priscis illis ac severis Romuli nepotibus, Sat. 11. v. 93.

Nemo inter curas & seria duxit habendum,

Qualis in Oceani fluctu testudo nataret,

Clarum Troegenis factura ac nobile sulcrum.

Acrius etiam Seneca, sub persona Demetrii, L. 7. de Benefic. C. 9. *Prima mihi luxuriæ spolia proponere; siue illa vis per ordinem expandere, siue (ut est melius) in unum acervum dare. Video elaboratam scrupulosa distinctione testudinem, & foedissimorum pigerrimorumque animalium testas, ingentibus precii emtas; in quibus ipsa illa quæ placet varietas, subditis medicamentis, in similitudinem veri coloratur.* Plinius L. 9. C. 11, tempus notat, quo natae sunt ignotae antea deliciae: *Testudinum putamina secare in laminas, lestasque & repostoria his vestire, Carbilius Pollio instituit, prodigi & sagacis ad luxuriæ instrumenta ingenii.* Vixit ille paullo ante bellum civile Marri & Sullæ, auctore eodem Plinio L. 33. C. 11.

Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit haec dulci tristia verba modo.

SALVE cura Deum: casto nam rite poetæ
Phoebusque, & Bacchus, Pieridesque favent.

45 Sed proles Semelae Bacchus, doctæque sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.

At

41. SED POSTQUAM FUERANT DIGITI CUM VOCE LOCUTI] Pulcre exprimit gestum Dei citharoedi. Est autem locutio non multum abfimilis huic Lucretianæ, L. 4. v. 980.

Et citharæ liquidum carmen chordasque loquenteis

Auribus accipere.

Multa, quæ huc faciant, congestit eruditissimus Barthius ad Claudiani Panegyricum in consulatum Flavii Manlii Theodori, v. 309. P. 177.

42. EDIDIT HAEC TRISTI DULCIA VERBA MODO] Haec sunt ridicule corrupta, atque inverfa. Scilicet valde dulcia fuere verba Phoebi, amoris discidium ac vastitatem poetæ flebiliter prænuntiantis. Vera scriptura fuit, aut ego hic nihil video,

Edidit haec dulci tristia verba modo.

Jucundo concentu rem tristissimam est emolulatus. Ad hanc emendationem codices mihi aliquot præciverunt, in quibus non *tristi*, sed *dulci* exaratum est, conspicuo vocum male transpositarum argumento. Non admodum disparia sunt ista Jovis Maroniani ad suam Junonem, L. 12. Aen. v. 801.

Nec te tantus edat tacitam dolor: Et mihi curæ

Sæpe tuo dulci tristes ex ore recurserunt.

45. SED PROLES SEMELES BACCHUS] scribe *Semelæ*, ex libris. Horatius L. 1. Od. 19. v. 2.

Mater saeva Cupidinum,

Thebanaeque jubet me Semelæ puer.

ita istic libri meliores magno numero; non, ut vulgo editur, *Semeles*. Sic *Andromedæ*, *Penelopæ*, *Circæ*, apud eundem poetam aliis locis reperire est. Ceterum ex hisce Albii nostri verbis adparet, solos Deos fatidicos eventura præciseviffe; non etiam alios, quamvis primi ordinis ac loci. Valerius Flaccus L. 7. Argonaut. v. 190.

Caucasiis speculatrix Juno resedit

Rupibus, artonitos Aeaë in moenia vultus

Speque metuque tenens, Et adhuc ignara futuri.

Exempla duo egregia sunt apud principem poetam, L. 1. Aen. v. 228. & L. 12. v. 791. unum apud Nasonem L. 15. Metam. v. 803. Tamen cur noster ab honore vaticinandi secludat Bacchum, non satis causæ reperire queo: nisi Liberum patrem eundem esse Deum, quem Apollinem, statuamus. Sic quidem Macrobius L. 1. Saturn. C. 18. *Haec quæ de Apolline diximus, possunt etiam de Libero patre dicta aestimari. Nam Aristoteles, qui Theologumena scripsit, Apollinem et Liberum patrem unum eundemque Deum esse, cum multis argumentis asserat, etiam apud Ligyreos ait in Thracia esse adytum Libero consecratum, ex quo redduntur oracula. Sed in hoc adyto vaticinaturi plurimo mero sumto, uti apud Clarium aqua potata, effantur oracula.* Hic tamen alter & alter clare aperteque distinguuntur. Oraculum Bacchi in Thracia commemorat Pausanias Boeoticis, sive L. 9. nec tamen Bacchum cum Apolline confundit. Idem Pausanias in Phocicis, sive L. 10. refert, apud Amphicleam esse adytum, in quo arcana Libero patri sacra fiant: eo ducere certam quamdam semitam: signum vero in conspectu esse nullum. Narrare autem praefos cives, & futura sibi Deo auctore praedici, & contra morbos in promptu esse remedia: quod & in somnis quum ipsi tum finitimi ab eo de morborum medelis moneantur; & sacerdotes, divino adflatu instinctus, de futuris consulentes certiores faciat. Apud Papinium baccha est vaticinatrix L. 9. Theb. v. 378. quam insaniam ne putes esse solennem baccharum tumultum, obstat ipsa vates, v. 396.

Eloquar. en urges: alium tibi, Bacche, furorom

Juravi. &c.

deinde infit poetæ:

sic fata gelatis

Vultibus, et Baccho jam demigrante quievit.

Neque aliter, opinor, intelligi debet Horatius, in illa admirabili oda, quæ est nona decima libri secundii:

S s

Bacchum

At mihi fatorum, leges, aevique futuri
Eventura pater posse videre dedit.

Quare

*Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem; credite posteri;
Nymphasque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutias.*

46. DICERE NON NORUNT, QUID FERAT
HORA SEQUENS] Pulcre Caecilius hoc ipsum
futura praecerpere vocavit, in illo pulcherrimo
Minucii Felicis libello: *Inde adeo pleni &
mixti Deo vates futura praecerpunt, dant cau-
telam periculis, morbis medelam, spem afflictis,
opem miseris, solatium calamitatibus, laboribus
levamentum.* Addit porro, quod faciat ad
fornium Tibulli: *Etiam per quietem Deos vi-
demus, audimus, agnoscimus, quos impie per
diem negamus, nolimus, pejeramus.* Est au-
tem hic participium in fine versus pentame-
tri. At enim magistri damnant hanc compo-
sitionem in exitu cujuscumque versus. Ser-
vius ad L. 3. Aen. v. 300. *Progredior portu,
classes & litora linquens*] Notandum sane, fini-
tum esse versus participio: quod raro apud La-
tinos est, apud Graecos vitiiosissimum. Aegre
adducor ut credam haec esse ab illo Honora-
to, & doctissimo grammatico, & interpre-
te diligentissimo, & in lectione poetarum
tritissimo. Ergo illi exciderant plus quam
quinquaginta versus Maroniani in partici-
pium exeuntes? ut nihil dicam de aliis poe-
tis. Quos omnes caecutisse in decore carmi-
nis, quis huic tribuno concedat? Sed eum
jam olim retuderunt viri doctissimi, Nicolaus
Erythraeus lib. de licentia & diligentia carmi-
nis Virgiliani C. 12. Jac. Pontanus L. 2. In-
stit. Poetic. C. 11. & noster Vossius L. 3.
Instit. Poetic. C. 7. §. 6. Certe Propertius
(quo viro nemo umquam peritius expendit
numeros carminis Elegiaci) in fine pentame-
tri non extimuit participium collocare, L. 3.
Eleg. 19. v. 20.

Semper amet, fructu semper amoris egens.
& ejusdem libri Eleg. 14. v. 24.
*Adferet huc unguenta mihi, fertisque sepulcrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.*
Sed nec Secundus noster, Propertio suo in
hac arte nihil inferior, Juliae Eleg. 11.
Semper amet, dulci semper amore fruens.
Quin nec ipse Naso abhorruit, L. 3. Fast.
v. 634.

*Omnia promittit, falsumque Iavinia vulnus
Mente premit tacita, dissimulatque fremens.*

L. 3. Art. Amar. v. 258.

*Formosae minus artis opem praecptaque cu-
rant:*

Est illis sua dos, forma sine arte potens.

In Iambis quoque cothurnatis frequenter re-
peritur apud Tragicos Romanos.

47. AT MIHI FATORUM LEGES, &c.] Io-
cus notabilis. non enim frustra dicit, ab Jo-
ve patre factum se vatem fuisse. Nam neque
ipse Apollo vaticinabatur, nisi quae ei Jupi-
ter praediceret. Atque hinc Jovis patris pro-
pheta vocabatur. Pulcre Eustathius apud Ma-
crobium L. 5. Saturn. C. 22. exponens Maro-
nis verba ex L. 3. Aen. v. 251. *Neque unde
translatum sit quaeritur,*

*Quae Phoebus pater omnipotens, mihi Phoe-
bus Apollo*

Praedixit, vobis Furiarum ego maxima pando.
*In talibus locis grammatici excusantes imperitiam
suam, inventiones has ingenio magis quam do-
ctrinae Maronis assignant: nec dicunt eum ab
aliis mutuatam, ne nominare cogantur aucto-
res. Sed affirmo doctissimum vatem etiam in hoc
Aeschylum, eminentissimum Tragoediarum scri-
ptorem, secutum: qui in fabula, quae Latina
lingua Sacerdotes inscribitur, sic ait;*

*Στέλλειν ὄπως τάχιστα. ταῦτα γὰρ πατήρ
Ζεὺς ἐγκαθίει Λοξία θεοπύσματα.*

& alibi;

Πατὴρ προφήτης ἐς Λοξίας Διός.

*Et quid clarum factum est inde sumfisse Vir-
gilium, quod Apollo ea vaticinetur, quae sibi
Jupiter fatur? Servius, ad eundem poetae
locum: Tribuit [Celaeno] auctoritatem, ne
possim a se dicta, quasi ab irata conficta, con-
temni. Simul notandum, Apollinem, quae di-
cit, ab Jove cognoscere. Sane omnium vatici-
niorum fons atque origo Jupiter habebatur.
Quocirca minus recte Lucanus Phoebum,
hausto Delphici hiatus spiritu, vatem factum
prodidit L. 5. Pharfal. v. 77.*

*Tu quoque vix summam seductus ab aequore
rupem*

Extuleras, unoque jugo, Parnase, latebas.

*Ultr ubi expulsae, premerent cum viscera
pariis,*

*Matris adhuc rudibus Paeon Pythona sagittis
Explicuit, cum regna Themis tripodasque te-
neret.*

Us vidit Paeon vastos telluris hiatus

Divi-

- Quare ego quae dico non fallax, accipe, vates:
 50 Quodque Deus vero Cynthus ore feram.
 Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
 Quantum nec cupido bella puella viro:
 Pro qua sollicitas caelestia numina votis,
 Quae tibi securos non finit ire dies:
 55 Et quum te fusco Somnus velavit amictu,
 Vanum nocturnis fallit imaginibus:

Car-

*Divinam spirare fidem, ventosque loquaces
 Exhalare solum; sacris se condidit antris,
 Incubuitque adyto, vates ibi factus, Apollo.*
 Vide Inlustrissimum Spanhemium ad Callimach. Hymn. in Jovem, §. 69. Hymn. in Pal-
 lad. §. 121.

49. QUARE EGO QUAE DICO] Fuit igitur oraculum, ut dixi, non infomnium. Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 3. *Et est oraculum quidem, cum in somnis parens, vel alia sancta gravisque persona, seu sacerdos, vel etiam Deus, aperte eventurum quid, aut non eventurum, faciendum vitandumve denuntiat.* Tali-um oraculorum multa sunt exempla apud optimos scriptores. Maro L. 2. Aen. §. 270. *In somnis, ecce, ante oculos moestissimus Hector Visus adesse mihi, largosque effundere fletus; Raptatus bigis, ut quondam, aterque cruento Pulvere, perque pedes trajectus lora tumentis.* &c.

L. 3. §. 147. *Nox erat, & terris animalia somnus habebat. Effigies sacrae Divium, Phrygiæque Penates, Quos mecum a Troja, mediisque ex ignibus urbis Extuleram, visi ante oculos adstare jacentis In somnis, multo manifesti lumine, qua se Plena per infertas fundebat luna fenestras. Tum sic adsari, & curas his demere dictis:* &c.

L. 4. §. 351. *Me patris Anchisæ, quotiens humentibus umbris Nox operit terras, quotiens astra ignea surgunt, Admonet in somnis & turbida terret imago.*

L. 5. §. 720. *Tum vero in curas animum diducitur omnis: Et Nox astra solum bigis subvecta tenebat. Visa dehinc caelo facies delapsa parentis Anchisæ, subito talis effundere voces:* &c.

L. 8. §. 26. *Nox erat; & terras animalia fessa per omnis Alituum pecudumque genus sopor altus habebat: Cum pater in ripa gelidique sub aetheris axe*

*Aeneas tristi turbatus pectora bello
 Procubuit, seramque dedit per membra quietem.
 Huic Deus ipse loci fluvio Tiberinus amoeno
 Populeas inter senior se attollere frondis
 Visus. eum tenuis glauco velabat amictu
 Carbasus, & crinis umbrosa tegebat arundo.*

Tum sic adsari, & curas his demere dictis: &c. Lycas ille Arbitri: *Videbatur mihi secundum quietem Priapus dicere, Encolpion, quem quæris, scito a me in navem tuam esse perductum. Exhorruit Tryphaena, & Putes, inquit, una nos dormiisse: nam & mihi simulacrum Neptuni, quod Bajus in periphylio notaveram, videbatur dicere, In navi Lycae Gitona invenies. Plura alia videbis, si voles, apud Horatium L. 1. Sat. 10. §. 31. Nasonem L. 9. Metam. §. 685. L. 15. §. 651. L. 5. Fast. §. 456. & L. 3. Pontic. Epist. 3. Livium L. 2. C. 36. Valerium Maximum L. 1. C. 7. Tacitum L. 1. Annal. C. 65. & L. 2. C. 14. Macrobius L. 1. Saturn. C. 11. atque alios infinitos.*

50. QUODQUE DEUS VERO CYNTHIUS ORE FERAT] Istud ferat minus commode responderet verbo dico, & provocabulo ego, quæ sunt in versu longiore. Scribendum arbitror *feram*; ut ne dissimile sit illi Maroniano, *vobis Furiarum ego maxima pando.*

De veracitate Apollinis, ejusque oraculorum fide, res pulcras notavit Inlustrissimus Spanhemius ad Callimach. Hymn. in Apollin. §. 68. p. 88. Hinc *veridicum Deum κατ' ἐξοχήν* vocat Seneca Agamemn. §. 255.

*Effusa circa pellicum quanto venit
 Turba apparatus! sola sed turba eminet,
 Tenetque regem famula veridici Dei.*

56. VANUM NOCTURNIS FALLIT IMAGINIBUS] Nihil magis domesticum, aut familiare magis amantibus. Horatius L. 4. Od. 1. §. 37.

*Nocturnis te ego somniis
 Jam captum teneo, jam volucrem sequor*

Carminibus celebrata tuis formosa Neaera
 Alterius mavult esse puella viri.
 Diversasque tuis agit mens in pia curas,
 60 Nec gaudet casta nupta Neaera domo.

Ah

Te per gramina Martii

Campi, te per aquas, dure, volubiles.

Propertius L. 4. Eleg. 4. v. 63.

Experiar somnum: de te mihi somnia quaeram.

Fac venias oculis umbra benigna meis.

Causam reddit Lucretius L. 4. v. 961. sed ita, ut generaliter de toto somniorum grege loquatur:

*Et quoi quisque fere studio devinctus adhaeret,
 Aut quibus in rebus multum sumus antemora-*

*rati,
 Atque in quaratione fuit contenta magis mens,
 In somnis eadem plerumque videmur obire.*

deinde varias subjungit species somniorum; quae cuncta Epicurus inania arbitrabatur, atque omnis divinationis expertia. Sed haec amantium somnia non incommode revocari possunt ad quintam classem somniorum, in qua classe phantasmata continentur. Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 3. *Phantasma vero, hoc est visum, cum inter vigiliam & adultam quietem in quadam, ut ajunt, prima somni nebula adhuc se vigilare aestimans, qui dormire vix coepit, adspicere videtur irruentes in se, vel passim vagantes formas, a natura seu magnitudine seu specie discrepantes, variasque tempestates rerum vel laetas vel turbulentas.* Aptissime autem Apollo hic utitur fallendi verbo: nam quum amantes, itidem ut Sabini, ea fere somnient, quae volunt ac desiderant quam ardentissime; fieri omnino non potest, quin frequenter decipiantur. Sed est in hoc lusu dulce quoddam ac jucundum ludibrium. Nec male Servius ad Eclog. 2. v. 58. & 60. *Eheu, quid volui misero mihi? &c. Quem fugis ab demens? Quomodo eum discedere dicit, quem supra cum eo diximus non fuisse? Nam ait, solus montibus & silvis. Sed ratione non caret. Epicurei enim dicunt (quod etiam Cicero tractat) geminam esse voluptatem: unam, quae percipitur; & alteram imaginariam, scilicet eam quae nascitur ex cogitatione. Unde ita debemus accipere hunc versum, per cogitationem, illa imaginaria voluptate, qua & cernere & alloqui videbatur absentem. Sed postquam objurgatione sua in naturalem prudentiam est reversus, caruit utique illa imaginaria voluptate,*

ubi nunc sibi se obsuisse dicit per hanc ratiocinationem,

*Rusticus es, Corydon. nec munera curat Alexis:
 Nec, si muneribus certes, concedat Iolas.*

Haec doctissimus ille Grammaticus, Quas noster nocturnas vocat imagines, eas Varro somnurnas appellavit in Prometheo liberato; ut quidem castigavit Josias Mercerus;

*Levis mens numquam somnurnas imagines
 Adfatur, non umbrantur somno pupulae.*

super quo Varronis loco vide, si tanti est, Salmasium ad Solin. p. 1086. Scaliger legebat, in Castigationibus Catullianis:

*Levisomna mens sonorinas imagines
 Adfatur.*

Aufonius autem Popma sic edidit:

*Lenis mens cum somnorinas imagines
 Adfatur.*

Sed hac ratione non stabit versus, eritque in sede tertia trochaeus pro iambo, vel certe pro spondaeo. neque enim extendi potest secunda syllaba in voce somnorinus; si tamen vox ea legitime procuza est. Quod equidem vix arbitror: quamquam scio non displicuisse viro magno Paulo Melisso Schedio in Emmetris:

O imago somnorina

Oculis meis in monte praefi-

gurata Regio, cum adhuc

Puer essem, & mihi nondum

Tegeret lanugo pilosa genas.

59. DIVERSASQUE SUAS AGITAT MENS INPIA CURAS] Istud suas quid velit sibi, nemo facile dixerit. Achilles quidem exposuit, Suas curas agit, diversas a te. id est, aliorum amores, non tuos cogitat. Hunc ille sensum firmabat auctoritate Maronis, L. 12. v. 487.

Diversaeque vocant animum in contraria curae.

Sed aliud voluit Tibullus, aliud Maro. Elegantissimus autem Muretus legebat, *Diversasque suis.* id quod bene exponit noster Douza, propinquis ac gentilibus, quibus puella curae erat; vel potius parenti utrique etiam tunc superstiti. sic *diversas suis* erit idem, quod contrarias suis. Vide sis ejus Praecidanea pro nostro Albio C. 11. Sed

idem

Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!

Ah pereat, didicit fallere siqua virum!

Sed flecti poterit. mens est mutabilis illis.

Tu modo cum multa brachia tende prece.

65 Sae-

idem ille vir nobilissimus ad oram codicis domestici notavit, Lipsio legendum videri, *Diverfasque tuis*. Gebhardus vero a poetae manu fuisse ait, *Diverfoque suas*. h. e. alio suas cogitationes, mentem, atque amorem agit Neaera. qua emendatione nihil esse certius pronuntiat. At ego Lipsianam credo veriorcm. Neaera illa, o noster Albi, quam tu ardes tam inpotenter, illa Neaera non respondet tibi in amore, & curas animo fovet a tuis curis diversissimas.

63. MENS EST MUTABILIS ILLIS] sic melius, quam *illi*. Et sic Albertus de Eyb jam olim laudavit in sua Margarita Poetarum. Georgius quoque Fabricius in tribus manuscriptis invenisse se *illis* testatur Castig. in Terent. Eunuch. Act. 2. Sc. 3. quibus tribus accedunt alii complures. Quum de sola Neaera loqueretur Phoebeus, ad totum sexum transtulit hanc animi volubilitatem. Ita & Mercurius apud divinum poetam, L. 4. Aen. §. 569.

Eja age, rumpe moras. varium & mutabile semper

Femina.

at sermo de una Didone instituebatur.

64. TU MODO CUM MULTA BRACHIA TENDE FIDE] Expofuit Achilles: Supplex ora; crediturus, si quid pollicebitur. Vel, In fide permanens puellae, nec ab ejus amore discedens. Sic ille. At Douza noster *cum multa fide* dictum ait pro eo quod est, multum obrestando, & implorando ipfius fidem. simul rejicit scripturam ad oras paginarum in quibusdam editionibus adjectam, *cum multa brachia tende prece*, tamquam vanam, ex similitudine alterius loci, initio Elegiae superioris,

Blandaque cum multa tura dedisse prece.

Horum ego nihil probare possum. Brachia tendebant victi, simul ad precandum, simul in signum quo fe victos faterentur; atque hoc ipso facto transibant in jus & arbitrium victoris, cujus fidem atque clementiam suppliciter implorabant. Praeclarissimus est locus apud divinum poetam, L. 12. Aen. §. 930. de Turno :

Ille humilis supplexque oculos dextramque precantem

Protendens, Equidem mervi, nec deprecor, inquit :

Utere sorte tua. miseri te si qua parentis

Tangere cura potest; oro, (sunt & tibitalis

Anchises genitor) Daumi miserere senectae.

Et me, seu corpus spoliatum lumine maris,

Redde meis. vicisti, & victum tendere palmas

Ausonii videre. tua est Lavinia conjunx :

Ulterius ne tende odiis.

Ovidius L. 5. Metam. §. 175.

trepidum Perseus, & inermia frustra

Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe.

deinde de Phineo, §. 214.

atque ita supplex;

Confessusque manus obliquaque brachia tendens,

Vincis, ait, Perseu: remove fera monstra; tuaeque

Saxifcos vultus, quaecumque ea, tolle Medusae.

Tolle, precor. non nos odium regnive cupido

Compulsi ad bellum: pro conjuge movimus arma.

Causa fuit meritis melior tua, tempore nostra.

Non cessisse piget. nihil, o fortissime, praeter

Hanc animam concede mihi: tua cetera sunt.

Hoc modo qui brachia tendit, & victoris clementiam implorat; quaero, utrum ille Latine dici possit id facere *cum multa fide*.

Sed nos eliminata hac *fide*, atque illuc ire iusta unde venerat, Albiu nostrum credemus ad pedes dominae suae advolutum, in ejus se arbitrium dedere *cum multa prece*. Quod ut faciat, ipse Apollo praecipit post paullo, §. 75.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.

Vincuntur molli pectora dura prece.

Atque hoc Aurelius meus exemplo suo comprobavit, L. 1. Eleg. 8. §. 28.

rumpantur iniqui.

Vicimus. assiduas non tulit illa preces,

atque etiam exemplo veteris Milanionis, Atalantae saevitiam haud aliter contudentis, L. 1. Eleg. 1. §. 16.

Ergo velocem potuit domuisse puellam.

Tantum in amore preces, & benefacta valent.

Naso L. 1. Art. Amat. §. 439.

- 65 Saevus Amor docuit validos tentare labores.
 Saevus Amor docuit verbera saeva pati.
 Me quondam Admeti niveos pavisse juvencos,
 Non est in vanum fabula ficta jocum.
 Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
 70 Nec similes chordis reddere voce sonos.
 Sed perlucenti cantus meditabar avena,
 Ille ego Latonae filius, atque Jovis.

Nescis

*Blanditias ferat illa tuas, imitataque aman-
 tem
 Verba; nec exiguas, quisquis es, adde preces.
 Hecora donavit Priamo prece motus Achilles:
 Flectitur iratus voce rogante Deus.*

Seneca Med. §. 845.

*Ite, te nati, matris infaustae genus,
 Placate vobis munere & multa prece
 Dominam & novercam.*

contra inmitis illa Flacci Canidia:
*Quid obseratis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis sordiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo.*

Ne vero putes nullo nos auctore haec mutasse, scito non fide, sed prece legi in excerptis Pocchi, & Perreji, & Lipfii; atque ita Nicolaum quoque Heinsum reperisse in binis Vaticanis.

65. SAEVUS AMOR DOCUIT VALIDOS TENTARE LABORES] Ita Scaliger ex libro Cujacii. cum quo libro consentiunt excerpta Perreji. Posterius hemistichium multis modis depravatam fuit: quinimo totus versus altero infitio permutatus. Videbis, si voles, in libello variantium lectionum.

67. ADMETI NIVEAS PAVISSE JUVENCAS] In Sfortiano Statii, itemque in altero Witiano, & in Coloriano Heinfi, erat *niveos juvencos*. Atque ita noster L. 2. Eleg. 3. §. 11.

Pavit & Admeti tauros formosus Apollo.
 Vide quae istic notavimus, hic non repetenda.

68. NON EST IN VANUM FABULA FICTA JO-
 CUM] In eodem Statii libro, atque in uno Heinfi, *fabula facta*. Perperam. Phaedrus (quem nuper accuratissime recensitum edidit Vir Clarissimus David Hoogstratanus, tertius nunc curis emendatum) prologo libri primi:

Fictis jocari nos meminerit fabulis.
 Cicero Accus. 3. in Verr. C. 78. *Non me fugit, iudices, vetera exempla pro fictis fabulis jam audiri atque haberi.*

71. SED PERLUCENTI CANTUS MEDITABAR AVENA] calamo, sive fistula pastorali. Maro Eclog. 1. §. 2.

Silvestrem tenui Musam meditaris avena.
 Ovidius, converso ad Apollinem sermone, L. 2. Metam. §. 680.

Elin Messeniaque arva colebas.

*Illud erat tempus, quo te pastoria pellis
 Textit; onusque fuit baculum silvestre sinistrae:
 Alterius, dispart septenis fistula cannis.*

Seneca Hippol. §. 296.

*Thessali Phoebus pecoris magister
 Eggit armentum, postposito plectro
 Inpari tauros calamo vocavit.*

Nemesianus Eclog. 2. §. 82.

*Nec sumus indocti calamis. cantamus avena,
 Quae divi cecinere prius, quae dulce locutus
 Tityrus e silvis dominam pervenit ad urbem.*

Calpurnius Eclog. 4. §. 58.

*Quod si tu faveas trepido mihi, forsitan illos
 Experiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
 Donavit, dixitque: Truces haec fistula tauros
 Conciliat, nostroque sonat dulcissima Fauno.
 Tityrus hanc habuit, cecinit qui primus in istis
 Montibus Hyblaea modulabile carmen avena.*

Velio Longo si auscultamus, non hic *perlucenti*, sed *pellucenti* scribendum. Ille enim PER praepositionem ait omnibus integram praeponi, nisi quum incidit in L literam: quam literam elegantioris sermonis viros malle tunc geminare, quam R literam exprimere. Tutemet eum inspicere in corpore veterum Grammaticorum Heliae Putschii p. 2227: in Romana autem Fulvii Ursini editione p. 321. Minus sibi constanter Friscianus L. 2. Cap. 1. de Syllaba, p. 571. R *quacunque consonante sequente, excepta K, potest terminare priorem syllabam, ut morbus, parcus, ordo, perficio, Corfinium, margo, perhibeo, perlego, perluceo, &c. In compositis tamen quibusdam invenio R in L converti, ut intelligo & pellicio, pro interlego & perlicio, pellego pro perlego, pel-
 luceo*

Nescis quid sit Amor, juvenis, si ferre recusas
Inmitem dominum, conjugiumque ferum.

75 Er-

luceo pro perluceo. Deinde addit auctoritatem Plauti in Afinaria, Ita pellucet quasi laterna Punica. Sed has sanctiones penulatorum patrum esse parum firmas, erudite ostendit Claudius Claudius Orthogr. volum. 2. in PERLEGO.

73. NESCIS QUID SIT AMOR] Maro Eclog. 3. v. 43.

Nunc scio quid sit Amor, duris in cotibus illum
Aut Tmaros, aut Rhodope, aut extremi Garamantes,

Nec generis nostri puerum nec sanguinis edunt.
Theocritus Idyll. 3. v. 15.

Νῦν ἐγνων τὸν Ἐρωῖα· βαρὺς θεός· ἤρα λεαίνας
Μασδὸν ἐθήλαξε, δρυμῶ τέ μιν ἔτρεφε μάθη·
Ὅς με κατ'ασμύχων καὶ ἐς ὄσειον ἀχρῆς ἰάπτει.

Vertit Eobanus:

Nunc scio quid sit Amor: numen grave: scilicet illum

Nutriit in silvis mater, saevaeque laeanae
Praebuerrunt mammas, qui me nunc urit, & intra

Viscera flammaram virus jacit, intima pascens.
sic autem noster Grotius, admodum adolefcens:

Nunc scio quid sit Amor: gravis est Deus: ille laeanae

Uberibus nemorum propter querceta pependit;
Qui mihi nunc imis flagrans ferus ossibus haeret.

74. INMITEM DOMINAM, CONJUGIUMQUE FERUM] Quid attinebat, bis idem dicere? Sed locus est mendosus, & scribendum Inmitem dominum; quo modo Nicolaus Heinisus exaratum reperit in codice antiquo bibliothecae Bodleianae. Ille dominus inmitis est ipse Amor. Horatius L. 2. Sat. 7. v. 91.

eripe turpi
Colla iugo: Liber, liber sum, dic ago. non quis:
Urget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subiectat lasso stimulos, versatque negantem.

Praeclare in hanc rem Cicero Paradox. 5. C. 1. & 2. Sed si servitus sit, sicut est, obedientia fracti animi, & abjecti, & arbitrio carentis suo; quis neget, omnes leves, omnes cupidos, omnes denique improbos, esse servos? An ille mihi liber, cui mulier imperat? cui leges imponit, praescribit, jubet, vetat quod videtur? qui nihil imperanti negare potest, nihil recusare audet? Poscit? dandum est: vocat? veniendum: ejicit? abeundum: minatur? extimescen-

dum. Quae postrema adludunt initium Eunucho Terentianac. In qua fabula insigne hujus dominationis exemplum editur in viro fortissimo Thrasone, verbis plane stratioticis, Act. 5. Sc. 7.

GN. Quid nunc? qua spe, aut quo consilio huc imus? quid coeptas Thraso?

THR. Egone? ut Thaidi me dedam, & faciam quod jubeat. GN. quid est?

Qui minus quam Hercules servavit Omphale? THR. exemplum placet.

non inveniuste subjicit derisor parasitus:

Utinam tibi commitigari videam sandalio caput!

Sed multo etiam abjectior est Jucundus ille ingeniosissimi Areosti, Cantu 28. Orlandi furentis, st. 22. 23. Qui Jucundus quum reperisset uxorem suam in complexibus servuli arctissimo fomno confopitam, non modo neutrum ferro violare est ausus, sed & turpissimae moechae quietem rumore aut strepitu aliquo inturbare sollicitere verebatur.

Da lo sdegno assalito hebbe talento
Di trar la spada, e ucciderli ambedui.
Ma da l'amor, che porta al suo dispetto
A l'ingrata moglier, li fu interdetto.

Non lo lascio questo ribaldo Amore
(Vedi se se l'hauea fatto uassallo)
Destarla pur, per non le dar dolore,
Che fosse da lui colta in sì gran fallo.

Quanto potè più tacito usci fuore:
Scese le scale, e rimontò a cavallo.

Vide sis Aurelium meum L. 3. Eleg. 9. Ferum Albius noster conjugium vocat, societatem mulieris indomitae atque intractabilis. haec enim est notio hujus vocabuli, praesertim in re amoris. Sic supra L. 1. Eleg. 5. v. 5.

Ure ferum, & torque: libeat ne dicere quidquam

Magnificum posthac, horrida verba doma.
L. 2. Eleg. 5. v. 103.

Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
Et se jurabit mente fuisse mala.

ibidem Eleg. 6. v. 5.

Ure, puer, quae so, tua qui ferus otia liquit.
Seneca Hippol. v. 272.

Meus iste labor est, aggredi juvenem ferum,
Mentemque saevam flectere inmitis viri.

deinde v. 415.

- 75 Ergo ne dubita, blandas adhibere querelas.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
Haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi conjugium promittit Delius ipse.
- 80 Felix hoc, alium desine velle virum.
Dixit, & ignavus defluxit pectore somnus.
Ah ego non possum tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
Nec tantum crimen pectori inesse tuo.
- 85 Nam te nec vasti genuerunt aequora Ponti,
Nec flammam volvens ore Chimaera fero:

Nec

*Amare disceat, mutuos ignes ferat.**Det faciles aures. mitiga pectus ferum.*

75. BLANDAS ADHIBERE QUERELAS] Venusta commutatione molles preces vocat versiculo subsequente. Horatius Art. Poët. §. 395.

Dictus est Amphion, Thebanæ conditor arcis, Saxa movere sono testudinibus, & prece blanda Ducere quo vellet.

Seneca Herc. fur. §. 1014.

Quo, misera, pergis? quam fugam, aut latebram petis?

Nullus saluti est Hercule infenso locus.

Amplexere ipsam potius, & blanda prece Lenire tenta.

80. FELIX HOC. ALIUM DESINE VELLE VIRUM] Voculam hoc primus ex vetere libro restituit Muretus, quum in aliis legeretur ac: isto modo,

Felix. hoc alium desine velle virum:

id est, alium ab hoc, alium quam hunc. ut simile sit loquendi genus illi Horatiano, L. 1. Epist. 16. §. 20.

Neve putes alium sapiente bonoque beatum. itemque L. 2. Sat. 3. §. 208.

Qui species alias veris, scelerisque tumultu Permixtas capiet, commotus habebitur.

quo loco Lambinus pollice utroque comprobabat Mureti expositionem. quam & Vossius noster est amplexus lib. de Construct. C. 14. Scaliger distinguit Felix hoc. alium d. v. v. ut formula vetus in conditione conventa nuptiarum adludatur, Feliciter, Felix hoc fit. in quo habet consentientem sibi Douzam Praecidan. C. 16. Salmasius statuit quòd hoc esse repetitionem, quam adfectaverit Tibullus,

Not. ad Spartianum p. 31. Quod ego omnium verissimum arbitror ac simplicissimum. Hoc conjugium tibi, o Neaera, ipse Apollo promittit. Felix hoc conjugio, desine alium virum velle. Sane vocula felix saepenumero jungitur cum ablativo rei, ut loquuntur magistri. Propertius L. 1. Eleg. 10. ipso sine:

Is poterit felix una remanere puella,

Qui numquam vacuo pectore liber erit.

Naso L. 11. Metam. §. 266.

Felix & nato, felix & conjuge Peleus;

Et cui, si demas jugulati crimina Phoci, Omnia contigerant.

Horatius L. 1. Sat. 6. §. 52.

felicem dicere non hoc

Me possum, casu quod te sortitus amicum.

81. IGNAVUS DEFLUXIT PECTORE SOMNUS] Quidam codices corpore habent, non pectore. quod non possum probare. Virgilius L. 9. Aen. §. 326.

simul ense superbum

Rhamnetem adgreditur: qui forte tapetibus aliis

Exstructus toto proflabat pectore somnum.

L. 4. §. 530.

At non infelix, animi Phoenissa, neque unquam Solvitur in somnos, oculisque aut pectore noctem Accipit.

Naso Epist. Leandri §. 27.

Hic ego si vidi mulcentem pectora somnum

Noctibus; insani sit mora longa freti.

85. NAM TE NEC VASTI GENUERUNT AEQUORA PONTI] Ab Homero habet L. 16. Iliad. §. 34 ubi sic Patroclus Achillem adfatur, iratum, & pugnare recusantem:

Νηλέεσ*

Nec confanguinea redimitus terga caterva,
Cui tres sunt linguae, tergeminumque caput.

Scyl-

Νηλεΐς· οὐκ ἄρα σοὶ γε παλῆρ ἦν ἰππότεα
 Πηλεὺς
 'Οὐδ' ἔθ' εἰς μήτηρ· γλαυκῆ δέ σε τίκτε θά-
 λαοστα,
 Πέτραι τ' ἠλίβαλοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής.
 Eobanus vertit:
*Crudelis, non te genuit mitissima Pelcus
 Pectora sortitus, non te Dea gurgitis alti
 Blanda Theris: scopuli te progenere sonantes
 Fluctibus assiduus, & semper ab imbribus udi.*
 Sed & alii sunt imitati, extra nostrum. Ca-
 tullus Carm. 61. v. 154.
*Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?
 Quod mare conceptum spumantibus exspuit un-
 dis?*
*Quae Syrtis, quae Scylla vorax, quae vasta
 Charybdis,*
Talia qui reddis pro dulci praemia vita?
 Maro L. 4. Aen. v. 365.
*Nec tibi Diva parens, generis nec Dardanus
 auctor,
 Perfide: sed duris genuit te cautibus horrens
 Caucasus, Hyrcanaeque admorunt ubera tigris.*
 Ovidius Epist. Didus, v. 37.
*Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
 Robora, te saevae progenere ferae:
 Aut mare, quale vides agitari nunc quoque
 ventis.*
 Idem ille venustissimus eloquentiae poeticae
 Proteus Epist. Ariadnae, v. 131.
*Nec pater est Aegaeus, nec tu Pittheidos Aethrae
 Filius: auctores saxa fretumque tui:*
 & L. 8. Metam. v. 120.
*Non generix Europa tibi; sed inhospita Syrtis,
 Armeniae tigris, Austrove agitata Charyb-
 dis.*
*Nec Jove tu natus: nec mater imagine tauri
 Ducta tua est. generis falsa est ea fabula vestri.
 Et ferus, & captus nullius amore juvencae
 Quis te progenuit, taurus fuit.*
 tum L. 1. Trist. Eleg. 7. v. 37.
*Non ego te placida genitum veor urbe Quirini;
 Urbe, meo quae jam non adeunda pede est.
 Sed scopulis, Pontii quos haec habet ora fini-
 stri;*
*Inque feris Scythiae Sarmaticisque jugis.
 Et tua sunt silicis circum praecordia venae;
 Et rigidum ferri semina pectus habent.
 Quaeque tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat.*

Auctor Herculis in Octa, v. 143.

*Quae cantes Scythiae, quis genuit lapis?
 Num Titana ferum te Rhodope tulit,
 Te praeruptus Athos, te fera Caspias,
 Quae virgata tibi praebuit ubera?
 Falsa est de geminis fabula noctibus, &c.
 Vis & jocofas rei seriae imagines? ecce, Ma-
 roniana ita extulit Joannes Baptista Lallus:
 Tu, disse, tu ti vanti, empio briccone,
 D'esser fgluol di Venere beata;
 E ch'un sei de' Trojan famosi, e ricchi:
 Sei (dirol par) la fune, che t'impicchi.*

*Un Turco sei, un rinnegato, un cane:
 Di Caucafo ti han fatto i duri marmi:
 Le mamme ti allattiar di tigris Hircane,
 E ci nascosti sol per affogarmi.*

sic autem Boilavius, mutatis personis:

*Non, ton pere a Paris ne fut point boulanger:
 Et tu n'es point du sang de Gervais l'horloger:
 Ta mere ne fut point la maistresse d'un coche:
 Caucafe dans ses flancs te forma d'une roche.
 Une tygresse affreuse, en quelque antre écarté,
 Te fit avec son lait succer sa cruauté.*

Scarronem hic loci inspiciat, qui volet. mi-
 hi non est tanti. Et jam respicere actas no-
 stra videtur; minusque furenter adfici insa-
 no amore pestilentium nugarum. Sed in hac
 colluvie Boilavium non numeraverim, me-
 liore consilio scribentem.

87. NEC CANIS ANGUINEA REDIMITUS
 TERGA CATERVA] Melius octo scripti, *Nec
 confanguinea redimitus terga caterva.* quo mo-
 do & Cyllenii editio exhibuit, & probavit
 Pafferatius. Cerberum ex Typhone gigante
 & Echidna natum ferunt. Ejus in collo, &
 juba, & tergo centum haerebant serpentes,
 eodem satu editi. Hos serpentes noster *cater-
 vam* vocat *confanguineam*. Et erant sane Cer-
 beri fratres. Pari ratione Papinius de Tif-
 phone, L. 11. Theb. v. 61.

*nec se tanta in certamina retur
 Sufficere, inferna comitem ni sede Megaearam
 Et confanguineo in praelia fuscitet angues.*

Et Apollinaris Sidonius de Briareo, Epithal.
 Polemii & Araneolae, v. 28.

*Plurimus hic Briareus populofo corpore pugnat,
 Cognatam portans aciem, cui vertice ab uno
 Cernas ramosis palmas fructicare lacertis.*

- Scyllaque virgineam canibus subcincta figuram:
 90 Nec te conceptam saeva leaena tulit.
 Barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis:
 Sed culta, & duris non habitanda domus.
 Et longe ante alias omnes mitissima mater:
 Isque pater, quo non alter amabilior.
 95 Haec Deus in melius crudelia fomina vertat,
 Et jubeat tepidos inrita ferre Notos.

V. Vos

89. SCYLLAQVE VIRGINEAM CANIBUS SUBCINCTA FIGURAM] Quamquam libri multum variant; tamen istud *subcincta* quin verum sit ac germanum, dubitari nequit. Sic enim loquuntur optimi quique scriptores. Cicero Accus. 5. in Verr. C. 56. *Non enim Charybdim tam infestam, neque Scyllam nautis, quam istum in eodem freto fuisse arbitror. hoc etiam iste infestior, quod multo se pluribus & immanioribus canibus succinxerat.* Lucretius L. 5. v. 893.

Aut rapidis canibus succinctas semimarinis Corporibus Scyllas, &c.
 Maro Eclog. 6. v. 74.
Quil loquar aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstris

Dulcibus vexasse rates, & gurgite in alto Ab timidis nautas canibus lacerasse marinis.

Ovidius L. 13. Metam. v. 732.
Illic feris atram canibus succingitur alvum; Virginis ora gerens: & (si non omnia vates Ficta reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo.

91. HORRENDAVE SYRTIS] Duae sunt Syrtes apud Leptim oppidum in extrema Africa, in pares magnitudine, pari natura. describere Sallustius Jugurth. C. 78. Mela L. 1. C. 7. Lucanus L. 9. v. 303. alii. Optime Plinius L. 5. C. 4. *Tertius sinus dividitur in geminos, duarum Syrtium vadofo ac reciproco mari diros. Ad proximam, quae minor est, a Carthagine CCC. M. passuum Polybius tradit: ipsam centum mill. pass. aditu, CCC. mill. ambitu. Et terra autem, siderum observatione, ad eam per deserta harenis, perque serpentes iter est. Excipiunt saltus repleti ferarum multitudine, & introrsus elephantorum solitudines: mox deserta vasta.* Huic tu Solinum junge Polyhist. cap. 30. In tam horribili regione homines nasci par erat ab ingeniis ferarum suarum haud

multum disidentes. Itaque merito miratur Papinius amicum suum Septimium Serenum, virum mitem, officiosum, doctum, & utroque sermone sacundum, sub damnato omnibus modis coelo primam lucem hausisse. L. 4. Silv. 5. v. 29.

Tene in remotis Syrtibus avia Leptis creavit? Jam feret Indicas Messes, odoratisque rara Cinnama praeripiet Sabaeis.

Deinde v. 45.

Non sermo Poenus, non habitus tibi, Externa non mens: Italus, Italus. Sunt urbe, Romanisque turmis, Qui Libyam deceant alumni.

96. ET JUBEAT TEPIDOS INRITA FERRE NOTOS] Multo major pars librorum non *inrita* hic habet, sed *impia*. Sic varam vibia. Vulgata scriptura non debet mutari, etiam si *impia* haberent quantum est usquam codicum Tibullianorum. Catullus Carm. 27.

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque

Tentos inrita ferre & nebulas aërias sinis.
 & Carm. 61. v. 142.

Quae cuncta aërii discerpunt inrita venti.
 Maro L. 9. Aen. v. 313.

Multa patri portanda dabat mandata: sed aurae Omnia discerpunt, & nubibus inrita donant.

Haftenus cum libris; nunc cum librorum corruptore Roberto Titio agendum. Is Titius, nescio quo consilio, non potuit hic ferre *tepidos Notos*; sed *trepidos* reponit L. 9. Locor. Controvers. C. 1. Neque aliter legendum statuit in Nasone Amor. L. 1. Eleg. 4. v. 12. ubi nunc habemus,

Quae tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris

Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
 Dii bene, quod non & alterius loci Nasoniani in mentem ei venerit, qui est L. 2. ejus.

ejusdem operis, Eleg. 8. v. 20. nam & hunc eadem fidelia inquinasset:

Tu, Dea, tu jubeas animi perjuria puri

Carpathium tepidos per mare ferre Notos.

Igitur misero Noto tepere non licebit per frigus Titianum? At Lucanus etiam flagrantem fecit L. 10. Pharsal. v. 50.

licet usque sub Arcton

Regremus, Zephyrique domos, terrasque premamus

*Flagrantis post terga Noti: cedemus in ortus
Arfacidum domino.*

Plinius L. 2. C. 47. *Grandines Septemtrio importat, & Corus; aestuosus Ausster.* Quinimo ipsum os divinae veritatis apud Lucam Euang. C. 12. v. 54. 55. *Quum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, Imber venit: & ita fit. Et quum Austrum flantem, dicitis quod aestus erit: & fit.*

V.

VOs tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
Unda sub aestivum non adeunda Canem.
Nunc autem sacris Bajarum maxima lymphis,
Quum se purpureo vere remittit hiems.

5 At

I. ETRUSCIS MANAT QUAE FONTIBUS UNDA] Vix ausim rejicere Vaticani libri scripturam, quam & meus tertius habet, *monibus*. Sed quum nobis parum constet, quas tandem Etruriae thermas designet Albius noster, (& sane complures in ea regione fuisse didicimus) haud facile est certi aliquid constituere. Schoppium scio aquas Clusinas intellexisse Paradox. Liter. Epist. 12. Verum hoc ut est perquam infirmum; ita & Horatii locus, quo ille uno tibi sine fulcitur, facit ut vix fiat verosimile. Nam si proximam Puteolanis thermis laudem Clusinae vindicant, certe calidas fuisse oportet. At Clusinas aquas a medicato frigore aegris suis commendabat Antonius Musa. Ita enim Horatius L. 1. Epist. 15. initio:

nam mihi Bajas

*Musa supervacuas Antonius & tamen illis
Me facit invisum, gelida cum perlucor unda
Per medium frigus. sane myrta relinquit,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni vicus gemit, invidus aegris,
Qui caput & stomachum subponere fontibus
audent*

Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida rura. Significat (inquit Schoppius) nonnullos thermis innatae. Sed quo auctore nos docet grammaticorum Alpha eos, qui natant, subponere aquis stomachum & caput? Meliora in suis adtulit commentariis Dionysius Lambinus, vir doctissimus, quem tu consules fis.

2. UNDA SUB AESTIVUM NON ADEUNDA CANEM] similis sonus est in istis L. Attii, Phinidis:

Hac ubi curvo litore latrans

Unda sub undis labunda sonat.

3. NUNC AUTEM SACRIS BAJARUM MAXIMA LYMPHIS] Vocabant Bajas omnia balnea calentia, ab illis Bais Campaniae, ut vere monuit Scaliger. Atque hac ratione haec Etrusca recte dicantur *Bajarum maxima*, h. e. saluberrima. Tamen mihi valde blanditur Schoppii *proxima* - quomodo & Heinsius in Adversariis corrigebat. Proxima salubritate sacris Bajarum aquis, hoc quidem verno tempore, nondum adulto calore. Cur ita sentiam, in causa est quod Bajas etiam vocabant lacus hortorum delicatos ac grato frigore commendabiles, in quibus natarent. Cicero orat. pro M. Coelio C. 15. *Accusatores quidem libidines, amores, adulteria, Bajas, aetas, convivia, commissationes, cantus, symphonias, navigia jactant: iidemque significant, nihil se te invita dicere.* Ibidem C. 16. *Nihil jam in istam mulierem dico: sed, si esset aliqua dissimilis istius, quae se omnibus pervulgaret, quae haberet palam decretum semper aliquem, cujus in hortos, domum, Bajas, jure suo libidines omnium commearent: quae etiam aleret adolescentes, & parsimoniam patrum suis sumptibus sustentaret: &c.* Et C. 20. *Nihil igitur illa vicinitas redolet? nihil hominum fama? nihil Bajae denique ipsae loquuntur? illae vero non loquuntur solum, verum etiam*

5 At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Inmerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
Audax laudandae sacra docere Deae.

Nec

etiam personant, huc unius mulieris libidinem esse prolapsam, ut ea non modo solitudinem ac tenebras, atque haec flagitiorum integumenta non quaerat, sed in turpissimis rebus frequentissima celebritate & clarissima luce laetetur. Itaque, si proxima legimus, nihil restat difficultatis. Quae Achilles Statius adtulit exponendae lectioni vulgatae, talia sunt, ut ego indicta fuisse malle.

4. QUUM SE PURPUREO VERE REMITTIT hiems] sic Horatius L. 1. Od. 4.

Solvitur acris hiems grata vice veris, & Favoni.
Lucanus L. 1. Pharsal. §. 17.

Et qua bruma rigens, ac nescia vere remitti,
Adstringit Scythicum glaciali frigore Pontum.
At plures libri non hiems, sed humus habent.
quod quamvis ego vulgato non praetererim,
tamen satis defendi potest. Maro L. 1. Geor.
§. 99.

Vere novo, gelidus canis cum montibus humor
Liquitur, & Zephyro putris se gleba resolvit.
Horatius loco modo laudato, §. 10.

Nunc decet aut viridi nitidum caput inpedire
myrto,

Aut flore, terrae quem ferunt solutae.

5. AT MIHI PERSEPHONE NIGRAM DENUNTIAT HORAM] Ovidius Epist. Cydippae, §. 45.

Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsam
Persephone nostras pulsat acerba fores.
Verbum denuntiandi est minax & violentum.
Cicero orat. pro Murena C. 24. de Catilina:
Murenam contemnebat: Sulpicium accusatorem
suum numerabat, non competitorum: ei vim
denuntiabat, reipublicae minabatur. pro Sextio
C. 17. Nec mihi ille iudicium populi, nec legi-
timam aliquam contentionem, nec disceptationem
aut causae dictionem, sed vim, arma,
exercitus, imperatores, castra denuntiabat. Phil-
lipp. 3. C. 9. Quid autem attinuerit, L. Cassio,
tribuno plebis, fortissimo & constantissimo civi,
mortem denuntiare, si in senatum venisset: &c.
Agrar. 2. C. 5. Jam designatus alio vultu, alio
vocis sono, alio incessu esse meditabatur: vestitu
obsoletiore, corpore incilio & horrido, capilla-
rior quam ante, barbaque majore; ut oculis &
adspetu denuntiare omnibus vim tribunitiam,
& imitari reipublicae videretur. Macrobius

L. 1. in Somn. Scip. C. 7, loco adprime huc
faciente: Sed non advertunt hanc habere legem
omnia vel signa vel somnia, ut de adversis obli-
que aut denuntiant, aut minentur, aut mo-
neant. Et ideo quaedam cavendo transimus: alia
exorando & litando vitantur: alia sunt inelu-
etabilia, quae nulla arte, nullo avertuntur in-
genio. Nam, ubi admonitio est, vigilantia cau-
tionis evaditur: quod adpertant minae, litatio
propitiationis averit: numquam denuntiata van-
nescunt. Hac mente noster loquebatur Albius:
& fortasse non vanus augur fuit. Sed quam
ille nigram horam, Aurelius meus nigrum
diem vocavit L. 2. Eleg. 19. §. 20.

At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.
Simpliciter horam appellat Tullius orat. pro
Sextio C. 19. a tribuno plebis post interitum
meum disfidissent, qui eandem horam meae
pestis, & suorum praemiorum esse voluissent.

7. 8. NULLI TEMERANDA VIRORUM AUDAX
LAUDANDAE SACRA DOCERE DEAE] Cereris
sacra se non vulgasse dicit. Id quod Alcibia-
des fecisse perhibetur. Justinus L. 5. C. 1.
Dum Athenienses in Sicilia bellum per biennium
cupidius, quam felicius gerunt, interim concito-
r & dux ejus Alcibiades absens Athenis insti-
mulatur iniuriosum sacra, nullo magis quam si-
lentio solennia, enuntiauisse. Tales autem ho-
mines habebantur piaculares. Horatius L. 3.
Od. 2. §. 25.

Fist & fideli tuta silentio

Merces. Vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcanae, sub iisdem

Sit trabibus, fragilemve mecum

Solvat phaselum.

Et tamen isti violato silentio nefarii, ea e-
nuntiabant, quae antea legitime didicissent,
admissi utique ad magna mysteria, & epoptae
facti. Sed aliud suadere hic videtur temerandi
verbum. Nam temerare sacra illi dicuntur,
qui inrumpunt quo iis ire non licet, & vi-
dent quae videre est nefas. Hercules apud
Propertium L. 4. Eleg. 9. §. 67.

Maxima quae gregibus devota est Ara repertis,
Ara per has, inquit, Maxima facta ma-
nus,

Haec

Nec mea mortiferis infecit pocula fuccis
 10 Dextera, nec cuiquam taetra venena dedit.

Nec

*Haec nullis umquam pateat temeranda puellis,
 Herculis eximii ne sit inulta sitis.*

Naso Epist. Helenae, V. 3.

*Aufus es, hospitii temeratis advena sacris,
 Legitimam nuptae sollicitare fidem?*

Valcrius Flaccus L. 1. V. 799.

nec sola mei gravia adfore nati

*Arma ratemque putet: classes, & Pontica signa,
 Atque indignatos temerato litore reges
 Mente agitet.*

Paullus ex Festo: *Temerare, violare sacra, & contaminare. dictum videlicet a temeritate. Igitur haec Albiana ad evulgata initiorum solennia nihil pertinebunt: potius ad alia quaedam Cereris sacra, viris penitus interdicta, omni illis aditu occluso. Tullius Accul. 4. in Verr. C. 45. Audite etiam singularem ejus, judices, cupiditatem, aulaciam, amentiam, in his praesertim sacris polluentis, quae non modo manibus attingi, sed ne cogitatione quidem violari fas fuit. Sacrarium Cereris est apud Catinenses, eadem religione, qua Romae, qua in ceteris locis, qua prope in toto orbe terrarum. In eo sacrario intimo fuit signum Cereris perantiquum: quod viri non modo cujusmodi esset, sed ne esse quidem sciebant. aditus enim in id sacrarium non est viris: sacra per mulieres ac virgines confici solent. Haec sunt Thelmophoria, quibus solae mulieres admittebantur. Itaque adducor fere ut scribam cum excerptis Perreji, cumque uno Vaticano,*

Audax celandae sacra docere Deae.

Certe Ciceronis verba huc aperte clareque ducunt. Sed videbunt doctiores. Tu vero cave istam Cererem confundas cum Bona Dea. Hujus enim ne nomen quidem viros scire fas erat, auctore eodem Tullio orat. de Harusp. reponf. C. 17. Neque arbitror Bonam Deam in hac re tam gravi ac seria intelligi posse: erant enim Romae ejus sacra jam tum stupris atque adulteriis infamia, nec viris minus nota, quam mulieribus, religionem flagitiis praetendente libidine. Nihil dissimulat Naso L. 3. Art. Amat. V. 637.

*Cum fuget et templis oculos Bona Diva virorum,
 Praeterquam si quos illa venire jubet.*

9. NEC MEA MORTIFERIS INFECIT POCULA SUCCIS DEXTERA] Creberrimus usus est vocis *poculorum* in veneno dando; credo, quia facillime dabatur in potione super men-

sam. Maro L. 2. Geor. V. 126.

*Media fert tristis succos, tardumque saporem
 Felicis mali; quo non praesentius ullum,
 Pocula si quando saevae infecere novercae,
 Miscueruntque herbas & non innoxia verba,
 Auxilium venit, ac membris agit atra venena.*

Horatius L. 1. Epist. 2. V. 23.

Sirenium voces, & Circae pocula nosli.

Propertius L. 2. Eleg. 1. V. 53.

*Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phae-
 drae,*

Pocula privigno non nocitura suo.

& ibidem Eleg. 12. V. 48.

Haec certe merito poterunt laudare minores:

Laeferunt nullos pocula nostra Deos.

quae verba Passeratius minus recte de perjuriis accepit. Loquitur enim poeta de veneficio, cujus veneficii Cynthia aliquando postulata fuit, & vel absoluta vel ambusta discessit. Sed docebimus in loco: nam nuper negleximus monere, vitio (ut fit) moris humani. nunc pergamus. Cicero orat. pro Cluentio C. 10. *Qui uxori suae Cluentiae, quae amita hujus Aviti fuit, cum ipse poculum dedisset, subito illa in media potione exclamavit, se maximo cum dolore mori: nec diutius vixit, quam locuta est. deinde C. 11. Postea fratrem aggressus est: qui sero, jam exhausto illo poculo mortis, cum & de suo, & de uxoris interitu clamaret, testamentumque mutare cuperet, in ipsa significatione hujus voluntatis est mortuus. Solinus Polyhist. C. 44. de Hannibale: *veneni mali poculo animam expulsi, & ab Romanis se vinculis morte defendit.* Phoebadius, Aginnensium episcopus, scriptor disertus & gravis, lib. contra Arianos C. 4. *Nihil simplex in hac fidei professione suscepi, quae prima fronte ad decipiendos imperitos, credulos, incautos, haeretica subtilitate blanditur: pari modo quo veneni poculum mella commendant. Et quia pocula ad convivia pertinent, ideo conviviali verbo infundendi utitur Romanae eloquentiae parens, atroci sarcasmo in scelere atrocissimo, Philipp. 11. C. 6. Quid dicam de Apulo Domitio? cujus bona modo proscripta vidi: tanta procuratorum est negligentia. At hic nuper sororis filio infudit venenum, non dedit. Alioqui proprie ac solenniter venenum dare dicebant. Fragmentum ex oratione Tullii pro M. Scauro est apud Aconium Pedia-**

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes:
 Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
 Nec nos infana meditantes jurgia mente
 Inpia in averfos solvimus ora Deos.

15 Et

num: *Si mehercle, judices, pro L. Tubulo dicere-
 rem, quem unum ex omni memoria sceleratissi-
 mum, & audacissimum fuisse accepimus, ta-
 men non timerem, venenum hostiti, aut con-
 vivae si diceretur coenanti ab illo datum, cui
 neque heres neque iratus fuisset.*

II. NEC NOS SACRILEGI TEMPLIS ADMO-
 VIMUS ERGO] Miror haec potuisse Scaligero
 placere: non quo ignorem eodem ferme
 modo locutum Lucretium L. 5. v. 1248.

*Sive quod inter se bellum silvestre gerentes,
 Hostibus intulerant ignem formidinis ergo.*

Sed vero quod in antiqua lectione nihil vi-
 deam, quod ferri non queat:

Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes.

At (dicebat Scaliger) nemo vidit umquam
 sacrilegum incendere templa, ut ea spoli-
 et. quid enim spoliabit incendiarius, cui ignis
 nihil reliquum fecerit? At, Vir Magne, hoc
 ipsum fecit famosus ille Heroftratus. deinde,
 qui templa incendunt, prius expilant. Nu-
 merantur autem templorum incendia, ut o-
 lim ita & hodie, inter facinora vel maxime
 inpia ac detestabilia. Cicero orat. 3. in Ca-
 tilin. C. 9. *Quo etiam isti sunt majore odio sup-
 plicioque digni, qui non solum vestris domiciliis
 atque rebus, sed etiam Deorum templis atque
 delubris sunt funestos ac nefarios ignes inferre co-
 nati: quibus ego si me restituisse dicam, nimium
 mihi sumam, & non sim ferendus. Ille, ille
 Jupiter restitit: ille Capitolium, ille haec tem-
 pla, ille hanc urbem, ille vos omnes salvos esse
 voluit.* & L. 2. de suo Consulatu; quem lo-
 cum ipse inferuit L. 1. de Divinat. C. 11.

*Omnes civili generosa stirpe profectam
 Vitare ingentem cladem, pestemque monebant:
 Vel legum exitium constanti voce ferebant.*

*Templa Deumque adeo flammis urbesque ju-
 bebant*

*Eripere, & stragem horribilem caedemque ve-
 revit.*

Ovidius, epicedio nostri Equitis, Amor. L. 3.
 Eleg. 9. v. 41.

*Tene, sacer vates, flammae rapuere rogales?
 Pectoribus pasci nec timere tuis?*

*Aurea sanctorum potuissent templa Deorum
 Urere, quae tantum sustinuerunt nefas.*

Polyaenus ille Arbitri, nimium quam frugi
 adolescens:

*non sanguine tristi
 Perfusus venio; non templis impius hostis
 Admovi dextram.*

Alexander, suos milites adhortans contra
 Persas, apud Curtium L. 3. C. 10. *Deum Deum
 templa ruinis & ignibus esse deleta, urbes eo-
 rum expugnatas, foedera humani divinique ju-
 ris violata referebat.* Quanto sceleratius atque
 inmanius ille Lucani Laelius, primi pili cen-
 turio, ad Caesarem, L. 1. Pharsal. v. 374.

*Per signa decem felicia castris,
 Perque tuos juro quocumque ex hoste triumphos;
 Pectore si frarris gladium, juguloque parentis
 Condere me jubeas, plenaeque in viscera partu
 Conjugis, invita peragam tamen omnia dextra.
 Si spoliare Deos, ignemque inmittere templis,
 Numina miscebit castrensis flamma Monetae.*

Sic, opinor, dicit noster, se templa nec spo-
 liasse, neque incendisse. *sacrilegum templorum
 incendium* e Quintiliano hic adnotavit Geb-
 hardus.

12. NEC COR SOLLICITANT FACTA NE-
 FANDA MEUM] Pulcerrime dixit, cor suum
 non sollicitari neque concuti ullius mali fa-
 cinoris conscientia. Vide quae super hoc ver-
 bo notavimus ad L. 1. Eleg. 8. v. 30. Jocose,
 ut solet, Plautus in re ominosa, Aulul. Act.
 4. Sc. 3.

*Non temere est, quod corcos cantat mihi nunc
 ab lieva manu.*

*Semel radebat pedibus terram, & voce cro-
 cibat sua.*

*Continuo meum cor coepit artem facere ludi-
 cram,
 Atque in pectus emicare.*

13. INSANAE MEDITANTES JURGIA LIN-
 GVAE] non linguae, sed mentis habent libri
 scripti magno numero. unde Lipsius *insana
 mente* faciebat: quod mihi valde placet, &
 verum ac germanum videtur. Tale est illud
 L. 2. Eleg. 5. v. 116.

*Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
 Cogis, & infana mente nefanda loqui.*

14. INPIA IN ADVERSOS SOLVIMUS ORA
 DEOS] scribe *averfos*, hoc est iratos. Natio
 Amor.

15 Et nondum cani nigros laesere capillos,
Nec venit tardo curva Senecta pede.
Natalem nostri primum videre parentes
[Quum cecidit fato consul uterque pari.]

Quid

Amor. L. 3. Eleg. 12. V. 17.

*Aversis utinam tetigissem carmina Musis,
Phoebus & inceptum destitisset opus!*

Sed plura notavimus ad tertiam hujus libelli Elegiam, V. 28.

15. ET NONDUM CANI NIGROS LAESERE CAPILLOS] Qui tam pertinaciter contendunt Albium nostrum non nisi quatuor ac viginti vitae annos explevisse, velim exponant nobis quam sit hoc decorum, si homo adulescentulus dicat, ideo se mortem deprecari quod nondum factus sit senex, quodque integro ac florente capillitio nondum ullos habeat canos. Profecto haec aperte ostendunt aetatem multo maturiorem, quaeque jam a prima canitie atque a limine subrepentis senii absit haud ita procul. Paulo provectior fuit Umbricius ille apud Juvenalem, Sat. 3. V. 26.

*Dum nova canities, dum prima & recta se-
nectus,*

*Dum superest Lachesi quod torqueat, & pedi-
bus me*

Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.

Huc adde comparationes nostri, ab uvis & pomis desumptas, non quae multo flore spem facerent sui, sed ab crescentibus ac valescentibus, atque adeo brevi ad maturitatem percoquendis. Tamen, inquit isti, juvenem periisse Domitius Marsus prodidit, testis oculatus. At nolite, o boni, Marsum accipere, tamquam qui nostris moribus loquatur: potius ex censurae Servii Tullii, quam Gellii refert L. 10. C. 28, his verbis: C. Tubero Historiarum primo scripsit Servium Tullium, regem populi Romani, quum illas quinque classes juniorum, census faciendi gratia, institueret, pueros esse existimasse, qui minores essent annis septemdecim: atque inde ab anno septimodecimo, quod idoneos jam esse reipublicae arbitraretur, milites scripsisse: eosque ad annum quadagesimum sextum juniores, supraque eum annis seniores appellasse. Habemus hic tres aetatum gradus, pueritiam, juventam, senectam: ita enim dividere visum fuit praecis illis Quiritibus. Quamquam alii quinque aetatum gradus fecere. Censorinus

lib. de Die Natali, C. 14. Varro quinque gradus aetatis aequabiliter putat esse divisos; unumquemque scilicet, praeter extremum, in annos XV. Itaque primo gradu usque ad annum XV. pueros dictos, quod sint puri, id est, impubes. Secundo ad XXX. annum adolescentes, ab adulescendo sic nominatos. In tertio gradu qui erant, usque ad XLV. annos, juvenes appellatos, eo quod rempublicam in re militari possunt juvare. &c. Perit ergo Tibullus juvenis, sed propior seniori. Qualis ferme Latreus ille Nasonianus, L. 12. Metam. V. 464.

Provocat Emathii spoliis ornatus Halest,

*Quem dederat leto, membris & corpore Latreus
Maximus. huic aetas inter juvenemque senem-
que,*

*Vis juvenilis erat: variabant tempora cani.
vel qualis Laïus apud Senecam Oedip. V. 773.*

Unanima conjux, explica errorem precor.

Quae spatia moriens Laïus vitae tulit?

Primone in aevo viridis, ac fracto occidit?

Joc. Inter senem juvenemque: sed propior seni. Haust ille haec bellam locutionem ex Vel-lejo Paterculo, L. 2. C. 53. *Aegyptum* [Pompejus] petere proposuit, memor beneficiorum, quae in patrem ejus Ptolemaei, qui tum puero quam juveni propior regnabat, Alexandriae contulerat. Sed hoc ante me jam olim observasse video Jacobum Nicolaum, egregiae eruditionis scriptorem, L. 7. Epiphyl. C. 7. cui laus sua constare inlibata debet.

17. NATALEM PRIMO NOSTRUM VIDERE PARENTES] Melius libri nonnulli,

Natalem nostri primum videre parentes.

deinde excidit versus pentameter: qui si verus ac germanus existeret, jam nihil foret amplius cur in finienda Tibulli aetate fluctuaremus. Hujus deperdit loco versiculum Nasonianum nobis obtrusit sinistra liberalitas nescio quorum tenebrionum. Fuit enim tempus, quum nullas lacunas in poetis ferrent scriptores librarii. Quis enim suo sibi aere codicem mancum ac mutilum praestinaret? Vidit difficultatem conciliandi temporis Scalliger, nec potuit se ipse expedire. Nam quod noster Pighius, ad A. V. dccx, hunc annum sine consulum nominibus recte nota-

Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
 20 Et modo nata mala vellere poma manu?
 Parcite, pallentes undas quicumque tenetis,
 Duraque fortiti tertia regna Dei.

Ely-

ri posse putat, & vulgatissimo tunc verficulo significatum fuisse ait,

Quum cecidit fato consul uterque pari;
 quo proinde verficulo natalem suum signarint tam Tibullus quam Naso: id profecto gratis dicitur, neque ullo certo auctore umquam probabitur. Nec recte calculum posuit Nicolaus Heinsius, vir illustis, a quo invidus discedo, Not. in Ovid. L. 2. Trist. 5. 464.

legiturque Tibullus,

Et placet, & jam te principe notus erat.
 Male notus te principe istic mutatur in natus te principe. nec bene Octavianus Princeps civitatis dicitur, quia se ac Pedium subrogari fecerit in locum Hirtii ac Panfæ Coss. bello Mutinensi caesorum. Naso loquitur de Augusto principe senatus: id quod capi oportet de illo tempore quo Augusti cognomen accepit, & pater patriæ adpellatus est. Dicitur est autem Augustus, L. Munatii Planci sententia, A. V. dccxxvi. ipso Caesare VII, Agrippa III. Coss. cui honori accessit *Parris Patriæ* titulus, deferente Messala. Vide sis Eminentissimum Norisium Cenotaph. Pisan. Dissert. 2. C. 8. Ea tempestate Tibullus fuerit juvenis annorum ferme sex & triginta, editis carminibus jam notus & clarus inter celebres poetas.

20. ET MODO NATA MALA VELLERE POMA MANU] signanter dixit mala manu. Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 1. 5. 58.

Huic homini nescio quid est mali mala objectum manu,

Postquam a me abiit.

Maro Eclog. 3. 5. 11.

Tum, credo, cum me arbutum videre Myconis,
Atque mala vitis incidere falce novellas.

Calpurnius Eclog. 3. 5. 73.

Ut mala nocturni religavit brachia Mopsi
Tityrus, & medio furem suspendit ovili.

21. PALLENTES UMBRAS QUICUMQUE TENENTIS] pallentes undas habent libri quasi triginta. sic in hujus libelli Elegia prima, ipso sine:

Sed potius conjunx. hujus spem nominis illi
Auferet exstincto pallida Ditis aqua.

inibi nonnihil notabamus.

22. DURAQUE SORTITI TERTIA REGNA DEI] Nicolaus Heinsius malebat, *Eurvaque sortiti*. Sed nihil videtur mutandum. De duritia numinum infernorum omnes querebantur mortales. Et passim poetæ. Maro L. 4. Geor. 5. 485. de Orpheo:

Famque pedem referens casus evaserat omnis,
Redditaque Eurydice superas veniebat ad auras,

Pone sequens; namque hanc dederat Proserpina legem:

Cum subita incautum dementia cepit amantem,
Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes.

Restitit, Eurydicenque suam jam luce sub ipsa
Inmemor, heu, victusque animi respexit. ibi omnis

Effusus labor, atque innoxia rupta tyranni
Foedera.

& L. 12. Aen. 5. 199.

Vimque Deum infernam, & duri sacraria Ditis.
 Ovidius, in eadem fabella, L. 10. Metam. 5. 76.

Esse Deos Erebi crudeles questus, in altam
Se recipit Rhodopen, pulsamque Aquilonibus
Haemon.

Seneca Troad. 5. 404.

Taenara, & aspero
Regnum sub domino, limen & obsidens
Custos non facili Cerberus ostio.

Junxit hic Albius noster bina epitheta cum uno substantivo. id quod pro vitioso ac parum Latino traducit Servius ad Eclog. 3. 5. 38. & deinde ad L. 3. Aen. 5. 70. Atqui nihil est frequentius apud Ennium, & veteres Tragicos. Sed tu horum veterum non accipies pro auctoritate idonea. Accipe igitur exempla temporum nitidiorum. Lucretius L. 5. 5. 33.

Aureaque Hesperidum servans fulgentia mala
Asper, acerba tuens, immani corpore serpens.
 ibidem, 5. 463.

Aurea quom primum gemmantis rore per
herbas

Matutina rubent radiati lumina Solis.

Cicero Phoenom. Arat. 5. 110.

Nec toto spirans rabido de corpore flammam.

Maro

Elyfios olim liceat cognoscere campos,
 Letheamque ratem, Cimmeriosque lacus,
 25 Quum mea rugosa pallebunt ora senecta,
 Et referam pueris tempora prisca senex.

At-

Maro L. 6. Aen. v. 603.

lucent genialibus altis

Aurea fulcra toris.

L. 10. v. 408.

*Correptis subito mediis, extenditur una
 Horrida per latos acies Volcania campos.*

L. 11. v. 7755.

*tum croceam chlamidemque sinusque
 crepantis*

Carbascos fulvo in nodum collogerat auro.

L. 12. v. 271.

ut forte novem pulcerrima fratrum

*Corpora confliterant contra, quos fida creat
 Una tot Arcadio conjunx Tyrrhena Gilippo.*

Aurelius meus L. 4. Eleg. 5. v. 21.

Si te Foa, Doroxanium, juvat aurea ripa.

Naso Epist. Parid. v. 45.

*Illam sibi incertem visa est sub imagine somni
 Flammiferam pleno reddere ventre facem.*

Albinovanus Eleg. in obitum Maecenatis,
 v. 34.

Paucaque pomosi jugera culta soli.

Valerius Cato Dir. v. 92.

*Tardius, ah, miserae descendite monte capellae:
 Mollia non iterum carpetis pabula nota.*

Seneca Herc. fur. v. 144.

Errat cursu levis inqertio

Molli petulans haedus in herba.

ibidem v. 783.

Hic saevus umbras territat Stygius canis.

Troad. v. 172.

*Cum subito caeco terra mugitu fremens,
 Concussa totos traxit ex imo sinus.*

& Oedip. v. 1004.

*En ecce, rapido saeva profliuit gradu
 Jocasta vecors.*

ibidem v. 137.

*Aureo taurus rutilante cornu
 Labitur segnis.*

tum Med. v. 110.

Candida thyrifigeri proles generosa Lyaei.

Auctor Ciris, amabilis poematii, quamquam
 multum corrupti, v. 36.

*Et tu sancte puer venerabilis, & tibi certet
 Gloria perpetuum lucis mansura per aevum.*

M. Hier. Vida L. 3. Poët. v. 201.

quae mox melioribus ipse

*Auspiciis propios possim mihi vertere in usus,
 Deterfa prorsus prisca rubigine scabra.
 judiciosissimus Fracastorius L. 3. Syphil v. 63.
 quin & segmenta relicta*

*Rursus, ut ante, coquunt, addentes suave
 liquens mel.*

Imo ne ipse quidem Tullius erubuit ita loqui, orat. pro Coelio C. 15. Ex his igitur tuus sumam aliquem, ac potissimum minimum fratrem, qui est in isto genere urbanissimus: qui te amat plurimum: qui, propter nescio quam, credo, timiditatem, & nocturnos quosdam inanes metus, tecum semper pugio cum majore dolore cubitavit. Et L. 9. ad Attic. Epist. 19. Ea, quae etiam cum a bonis viris, cum justo in bello, cum modeste fiunt, tamen ipsa per se molesta sunt, quam censet acerba nunc esse, cum a perditis in civili nefario bello petulantissime fiant? Sed nec Velieus Paterculus, omnium Tiberiani regni scriptorum longe nitidissimus, L. 1. C. 8. Id gessit Romulus, adjutus legionibus Latini avi sui. libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Vejentibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum inbelli pastoralis manu vix potuerit. Quibus in verbis deprehendere insuper licet vesiculum Phaleucum hendecasyllabum, auctori suo (ut saepe fit) imprudenti elapsum,

Adjutus legionibus Latini.

25. QUUM MEA RUGOSA PALLEBUNT ORA SENECTA] Cogitabam olim, non male squallebunt legi posse pro vulgato pallebunt. idque ut crederem, faciebat epitheton senectae, quae rugosa hic appellatur. Et sane a cute rugis exarata abest omnis nitor. ipse quoque usus loquendi juvare videbatur. sic enim Disarius apud Macrobius L. 7. Saturn. C. 6. Senibus siccum corpus est; quod probat asperitas & squalor cutis. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 5.

Video sentum, squalidum, aegrum, pannis annisque oblitum.

Comperi deinde hoc ipsum Nicolao quoque Heinsio in mentem venisse; nec leviter gaudebam a tanto viro comprobari id, quod ex cogitasset. Nunc diligentius inspicienti non

Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
 Languent ter quinos sed mea membra dies.
 At vobis Tuscae celebrantur gramina Nymphae,
 30 Et facilis lenta pellitur unda manu.
 Vivite felices, memores & vivite nostri,
 Sive erimus, seu nos fata fuisse volent.
 Interea nigras pecudes promittite Diti,
 Et nivei lactis pocula mixta mero.

eadem mens est. Pallor & rugae comites sunt senectutis, etiam opulentae, & molli-ter habitae. utrumque autem ab inopia calor-
 ris nativi.

29. AT VOBIS TUSCAE CELEBRANTUR NUMINA LYMPHAE] *Nymphae* est in uno nostro, unoque item Anglicano. & sic ante Scaligerum legi solebat. Vide quae ad Propertium notavimus, L. 3. Eleg. 14. v. 4. Deinde pro *numina*, habebat Colbertinus liber *carmine*; Thuaneus vero *carmina*. in quo latet vera lectio, *cramina*, hoc est *gramina*. Intelligit campum, quo exercebantur ante lavationem & natationem. Horatius L. 3. Od. 7. v. 25.
Quamvis non alius flectere equum sciens
Aequae conspicitur gramine Martio,
Nec quisquam citus aequae
Tusco denatat alveo.

quae aliquanto fufius exposuit L. 1. Od. 8. breviter attigit Naso L. 3. Art. Amat. v. 381.
Hos ignava jocos tribuit Natura puellis:
Materia ludunt uberiore viri.
Sunt illis celeresque pilae, jaculumque, trochique,
Armaque, & in gyros ire coactus equus.
Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo,
Nec Tuscus placida devebit amnis aqua.

Sic & alibi ludebant, in morem atque imaginem campi Martii apud urbem.
 30. ET FACILIS LENTA PELLITUR UNDA MANU] Haec ad natationem, qua plurimum delectabantur Romani. Sic L. 1. Eleg. 4. v. 71. sq.

Hic placet, angustis quod equum compefcit ha-
benis:
Hic placidam niveo pectore pellit aquam.

33. NIGRAS PECUDES PROMITTITE DITI] Vota fuscipite pro mea salute; & Diti patri, ita se exorari patiat, hostias nigri velleris promittite cum lacte & mero. *Promittere* est vovere, spondere. Juvenalis Sat. 13. v. 232.

pecudem spondere sacello

Balanem, & Laribus cristam promittere galli
Non audent. Quid enim sperare nocentibus
aegris

Concessum?

Petronius: *Ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt: sed statim, antequam limen Capitolii tangerent, alius donum promittit, si propinquum divitem extulerit: alius, si thesaurum effoderit: alius, si ad trecenties HS. salvus pervenerit. Ipse senatus, recti bonique praeceptor, mille pondo auri Capitolio promittere solet: & ne quis dubitet pecuniam concupiscere, Jovem quoque peculio exorat. Atque hinc vota etiam solvi dicuntur. De nigris pecudibus non est cur multa congeramus, numquam nisi atrae victimae mactabantur Diis Infernis. Sed omnia sunt nota ex poetis, & poetarum interpretibus.*

34. ET NIVEI LACTIS POCULA MIXTA MERO] Bono compendio Papinii Scholiaestes, quem ineditum Barthius possidebat, ad L. 4. Theb. v. 444. *Inferorum pastus Sanguis, Mel, Lac.* Sed & Vinum addi debuisse, hic locus ostendit: & Seneca Oedip. v. 563.

sanguinem libat focis,

Solidasque pecudes urit, & multo specum
Saturat cruore. libat & niveum insuper
Lactis liquorem; fundit & Bacchum manu
Laeva.

VI.

CANDIDE Liber ades. sic fit tibi mystica vitis
Semper; sic hedera tempora vineta geras.

Au-

I. CANDIDE LIBER ADES] Ita & Naso L. 3. Fast. §. 772.

Resat, ut inveniam, quare toga libera detur
Lucifero pueris, candida Bacche, tuo.

& Seneca Oedip. §. 508.

Altaque caeruleum dum Nerea nesciet Arctos,
Candida formosi venerabimur ora Lyaei.

Bacchus autem unde Liber dicatur, multiplici ratione disquirat Lilius Gregorius Gyraldus Hist. Deor. Syntagm. 8. docte sane, ac diligenter.

I. MYSTICA VITIS] vitem Turnebus *mysticam* dici auctor est, quod cum Cerere Liber & Libera initiis colerentur, & thyrsi vitium pampinis inplexi gererentur ab initiatis, L. 29. Advers. C. 32. Sed & *mystica* dici potest a mysteriis atque orgiis Bacchi, quibus qui operabantur, pampineas coronas gestabant, atque hinc furore divino afflari credebantur. Naso de Procne; L. 6. Metam. §. 587.

Tempus erat, quo sacra solent Trieterica Bacchi
Sithoniae celebrare nurus. nox conscia sacris.

Nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acui:
Nocte sua est egressa domo regina: Deique
Ritibus instruitur; furialiaque accipit arma.

Vite caput tegitur: lateri cervina sinistro
Vellera dependent: humero levis incubat hasta.

E vite quoque omnis Liberi patris adparatus; currus uvis contactus, pampino thyrsus; vitea tigrinum lora, & freni; ipsum templum Nysae e vite atque hedera & lauro constructum, auctore Philostrato L. 2. de Vita Apollonii Thyanaei, C. 4.

2. SIC HEDERA TEMPORA VINETA FERAS] in libris nonnullis est *geras*. quo modo nonster loquitur L. 1. Eleg. 3. §. 66.

Illic est cuiuscumque rapax mors venit amanti,
Et gerit insigni myrteaserta coma.

& Eleg. 8. §. 7.

At te victrices lauros, Messala, gerentem
Portabat niveis currus eburnus equis.

Deinde codices Statiani non tempora habebant, sed *cornua*. Quod mihi minus probatur. Cornua enim Bacchi fere uvis revinciebantur: crines autem hedera. Ovidius L. 6. Fast. §. 483.

Bacche, racemiferos hedera redimite capillos,
(Si domus illa tua est) dirige navis iter.
Seneca Oedip. §. 474.

Te decet vernis comam floribus cingi,
Te caput Tyria cohibere mitra;
Hederave mollem baccifera
Religare frontem.

Nemesianus Eclog. 3. §. 18.

Te cano, qui gravidis hederata fronte corymbis
Vitea sertaplicas, qui comtos palmite tigres
Ducis odorato persusus colla capillo.

Rationem adamatae tantopere hederæ reddit
Ovidius L. 3. Fast. §. 769. ubi de anu,
Baccho liba conficente:

Cur hederæ cineta est? hedera est gratissima
Baccho.

Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora
est.

Nysiades Nymphae, puerum quaerente noverca,
Hanc frondem cunis apposuisse novis.

Est & altera causa, videlicet memoria dilecti pueri Cissi, in hederam mutati. quae fabella legitur apud Constantinum Caesarem L. 11. Geoponic. C. 30. a quo diversus abit Nonnus L. 8. Dionys. §. 8.

Μαρτυρεῖ δὲ τόποι φιλοσεφάνης Διονύσου
Στεμμάτι θυμὸν ἔτερεπεν. ἐπ' ἀνθυόμῳ δὲ
καρὶνῳ

Θυάδος ἀνυόελικτον ἀνέπλεκε κιστὸν ἐθείρης,
Βασταρίδων ἄτε μάντις. ἀπέσσομένῃσι δὲ
Νύμφαις

Ὁψιμον ἀγχιτόκοισιν ἐπανυμῖν πάρε κισσοῦ.
Testimonio vero partusserta amantis Bacchi
Corona animinum oblectavit. Super floricom
vero capite

Bacchicae per se tortilem implicavit hederam
comae,

Bassaridum tamquam vates. Ab futuris vero
Nymphis

Seram in propinquo natis cognominationem
dedit hederæ.

Atque hinc Bacchi propria est planta, ac peculiaris. Propertius meus L. 4. Eleg. 1. §. 62.

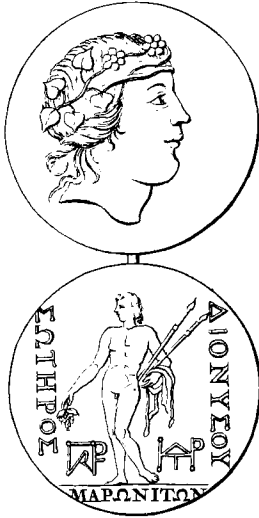
Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua.

Talis Bacchus cum hedera caput comosum
cingente conspicitur in nummo aureo apud

Aufer & ipse meum pariter medicande dolorem.
Saepe tuo cecidit munere victus Amor.

5 Ca-

Virum Spectatissimum Jacobum Wildium, amicum nostrum non e multis, quem honoris causa nominamus.

Musas quoque nostras, quarum sodalis est Liber pater, hederaceis gaudere corollis tradidit Naso L. 5. Metam. 5. 338.

Surgit, et immixtos hedera collecta capillos

Calliope querulas praetentat pollice chordas.

Inde ad poetas venit hederarum honos. Maro Eclog. 7. 5. 25.

Pastores, hedera crescentem ornate poetam, Arcades.

Horatius L. 1. Od. 1. 5. 29.

Me doctarum hederæ præmia frontium

Diis miscent superis.

Atque hac fronde coronabantur victores in agone poetico, teste eodem Venusino vate L. 1. Epist. 3. 5. 25.

seu condis amabile carmen,

Prima ferēs hederæ victricis præmia.

Imagines quoque poetarum hedera redimitae in bibliothecis ponebantur. quod in graculis Neronianae tempestatibus deridet Perseus prolog. 5.

Helioniadasque, pallidamque Pirenen

illis remitto, quorum imagines lambunt Hederæ sequaces.

Moris hujus causam exponit Andreas Alciatus Emblem. 204.

Haud quaquam arescens hederæ est arbuscula, Cisso

Quæ puero Bacchum dona dedisse ferunt.

Errabunda, procax, auratis fulva corymbis, Exterius viridis; cetera pallor habet.

Hinc apt.'s vates cingunt sua tempora fertis: Palescunt studiis, laus diuturna vires.

3. AUFER ET IPSE MEUM PARITER MEDICANDO DOLOREM] Vidit Cyllenius O finale in medicando perperam corpi, quamquam id fecerint nonnulli posteriorum, in quibus Seneca, & Juvenalis, atque Aufonius. Itaque hæc vir bonus, nec potuit se expedire. Sed vere emendavit Achilles Statius pariter medicande; ut sit vocativus pro nominativo. Aufer o Bacche meum dolorem, ipse pariter medicandus. Quod quale sit, exponet tibi meus Aurelius L. 3. Eleg. 15. Profecto errant, qui gerundia in O corpi posse statuunt. Neque ulla causa est, cur ad Nasonem provocent, quasi is præciverit Epist. Deianiræ 5. 126.

Fortunam vultus fassa tegendo suos.

Est enim ibi cum Nic. Heinsio scribendum,

Fortunam vultu fassa rigente suam.

Male quoque legitur atque inperite in Catalectis Virgilii, Carm. 11.

Saepe audendo mare vincere, saepe hiemem.

Cur enim citra necessitatem tam multipliciter peccet quisquam, cui liceat scripsisse juxta artis regulas,

Saepe mare audendo vincere, saepe hiemem?

Haec licentia semiveterum fraudi fuit poetis alioqui castigatissimis. Certe Flaminii nitorem semel atque iterum infuscavit; ne quid dicam de aliis compluribus, infra censum Flaminii positis. Equidem Merlinum Coccajum videor mihi audire, quoties apud Nemesianum lego, Eclog. 1. 5. 53.

tu ruricolam discernere lites

Assuæras, varias patiens mulcendo querelas. & Eclog. 2. 5. 80.

hoc ipsum mihi tu narrare solebas,

Purpureas laudando genas, & lactea colla. Nec Baudium patienter fero, ita modulantem L. 2. Iambic. p. 78.

prodiga

5 Care puer, madeant generoso pocula Baccho:
 I, nobis prona funde Falerna manu.
 Ite procul durum curae genus, ite labores.
 Fulserit hic niveis Delius alitibus.

Vos

prodiga est clementia,
Servando fontes ire perditum bonos.
 Sed tu Voffium nostrum confulto L. 2. de
 Arte Grammat. C. 27.
 4. SAEPE TUO CECIDIT MUNERE VICTUS
 AMOR] tralatio a luctatoribus desumpta. Plau-
 tus Pseudol. Act. 5. Sc. 1. V. 5.
Magnum hoc vitium vino est,
Pedes captat primum. luctator dolosu'st.
 Et sic ille Terentii Chremes, Eunuch. Act.
 4. Sc. 5. V. 1.
Attat, data hercle verba mihi sunt: vicit
vinum, quod bibi.
 Sed mihi *to cecidit* hoc loco parum placet.
 non quo pravum putem; sed quod *cadendi*
 verbum pro eo, quod est victum abire, poni
 solere vix arbitrer. *Cedere & recedere, & exire,*
& discedere in hoc ipso negotio libenter dixe-
 runt poetæ Latini. Maro L. 12. Aen. V. 183.
Cesserit Ausonio si fors victoria Turno;
Convenit Euandri victos discedere ad urbem.
Cedet Iulus agris: nec post arma ulla rebelles
Aeneadae referent, serrove haec regna laceffent.
 Propertius L. 1. Eleg. 9. V. 28.
Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine, cedat Amor?
 ibi nos ex aliis alia notavimus. Naso Amor.
 L. 3. Eleg. 11. initio:
Multa diuque tuli: vitium patientia victa est.
Cede fatigato pectore, turpis Amor.
 Remed. Amor. V. 752.
At tibi sit tanti, non indulgere theatris;
Dum bene de vacuo pectore cedat Amor.
 ibidem V. 144.
qui finem quaeris amoris,
(Cedit amor rebus) res age: tutus eris.
 ibidem V. 199.
Vel tu venandi studium cole. saepe recessit
Turpiter a Phoebi victa sorore Venus.
 disticho priore dixerat de agricolatione:
Cum semel haec animum caepit mulcere vo-
luptas,
Debilibus pennis irritus exit Amor.
 His verbis contraria sunt verba *permanendi,*
standi, sedendi, quae firmam possessionem no-
 tant, apud eundem poetam Pelignum. sic
 L. 1. Art. Amat. V. 234.

Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,
Permanet, & coepto stat gravis ille loco.
 Remed. Amor. V. 108.
Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
Et vetus in capto pectore sedit amor.
 His ego rationibus permotus in Albio nostro
 sic malui:
Saepe tuo cessit munere victus Amor.
 Accedit, quod noster perquam raro faciat
 pentametros, quorum hemistichia possint
 inter sese commutari. Tamen si quis aliter
 sentit, illum ego facile patiar sensu suo abund-
 dare. Idem mendum e Petronio sustulit no-
 ster Douza:
Quum Fortuna manet, vultum servatis, amici;
Quum cedit, turpi veritatis ora fuga.
 nam & istic *cecidit* passim edebatur, sensu
 prorsus inepto.
 5. CARE PUER] Intellige puerum vernam.
 tales enim venalitiis multo cariores. Compel-
 latio est tenerrimi adfectus, atque omnino
 paterni. Sic Anchifes L. 5. Aen. V. 752.
Nate, mihi vita quondam, dum visa manebat,
Care magis.
 Euander Pallanta filium dimissurus, L. 8. V.
 578.
Sin aliquem insandum casum, Fortuna, minaris;
Nunc, o, nunc liceat crudelem abrumpere vitam,
Dum curae ambiguae, dum spes incerta futuri,
Dum te, care puer, mea sera & sola voluptas,
Complexu teneo.
 Thetis Papiniana L. 1. Achill. V. 252.
Si mihi, care puer, thalamos fors aequa dedisset,
Quos dabat, aetheriis ego te complexa tenerem
Sidus grande plagis.
 Theodosius Imp. sic filium Honorium adfatur
 apud Claudianum, Panegy. de quarto hu-
 jus Consulatu, V. 213.
Si tibi Parthorum solium Fortuna dedisset,
Care puer, terrisq; te procul venerandus Eois
Barbarus Arsacio conjurgeret ore tiaras;
Sufficeret sublime genus.
 Ita & filii suos parentes adloquebantur. Vir-
 gilius Aeneas L. 2. V. 707.
Ergo age, care pater, cervici imponere nostrae.
 6. ET NOBIS PRONA] Scaliger malebat, *I,*
nobis prona. Recte. Sic habent Perreje excerpta.

- Vos modo proposito dulces faveatis amici,
 10 Neve neget quisquam me duce se comitem.
 Aut si quis vini certamen mite recusat,
 Fallat eum tecto cara puella dolo.
 Ille facit dites animos Deus: ille ferocem
 Contudit, & dominae misit in arbitrium.
 15 Armeniae tigres, & fulvas ille leaenas
 Vicit, & indomitis mollia corda dedit.

Haec

12. FALLAT EUM TECTO CARA PUËLLA DOLO] solennis imprecatio in re jocosa. Sed gravius irascitur Priapus nescio cujus poetæ antiqui, Carm. 47.

*Quicumque vestram, qui venitis ad coenam,
 Libare nullos sustinet mihi versus:
 Illius uxor, aut amica, rivalem
 Lascivendo languidum precor reddat;
 At ipse longa nocte dormiat solus,
 Libidinosis incitatus erucis.*

13. 14. ILLE FEROCEM CONTUDIT] grave verbum de domino gravi. Cicero pro Caecina. C. 7. *Imo, ut viro forti ac sapienti dignum fuit, ita calumniam stultitiamque obrivit, ac contudit.* idem Philipp. 13. C. 13. *Quantum praesidii fuerit in ceteris, hinc intelligi potest, quod ego unus relictus e multis contudi & fregi, adiurantibus vobis, exsultantis praedonis audaciam.* Virgilius L. 1. Aen. v. 262. ore Jovis, de Aenea:

Hic tibi (fabor enim, quando haec te cura remordet:

*Longius & volvens fatorum arcana movebo)
 Bellum ingens geret Italia, populosque feroces*

Contundet; moresque viris & moenia ponet.
 Horatius L. 2. Epist. 1. v. 10.

*diram qui contudit Hydram,
 Notaque fatali portenta labore subegit.*

& L. 4. Od. 3. v. 8.

*Quod regum tumidas contuderit minas
 Ostendet Capitolio.*

Propertius L. 1. Eleg. 1. v. 10.

*Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
 Saevitiam duræ contudit Iasidos.*

L. 4. Eleg. 2. v. 52.

*Tempore quo fociis venit Lucomedius armis,
 Atque Sabina feri contudit arma Tati.*

Naso Amor. L. 1. Eleg. 2. v. 15.

Asper equus duris contunditur ora lupatis.

& L. 1. Art. Amat. v. 12.

*Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem,
 Atque animos placida contudit arte feros.*

Valerius Maximus L. 3. C. 2. ext. 5. *Epaminondas maxima Thebarum felicitas, idemque Lacedaemonis prima clades, cum vetustam ejus urbis gloriam, invictamque ad id tempus publicam virtutem apud Leuctra & Mantinæm secundis praeliis contudisset, &c.*

15. ARMENIAS TIGRES, ET FULVAS ILLE LEAENAS VICIT] Pulcrum hinc emblema duxit Ludovicus Areoitus Cant. 14. Orlandi Furentis, st. 114.

*Ne la bandiera, ch' è tutta vermiglia,
 Rodomonte di Sarza il Leon spiega;
 Che la feroce bocca ad una briglia,
 Che li pon la sua donna, aprir non nega.
 Al leon se medesimo assomiglia:
 E per la donna, che lo freno e lega,
 La bella Doralice ha figurata,
 Figlia di Stordilan, Re di Granata.*

Qui versus hunc ferme sensum habent:

*Rubra gerunt saevum Rodomontis signum leonem,
 Nec tamen indocilem: nam virginis ille feroci
 Ore manum patitur, lentis adfuetus habenis.
 It juba caeruleos lata diffusa per armos.*

*Tali argumento flammæ Rex fassus amoris,
 Imperiumque iuvum, Doralice, regia virgo,
 Paret, & ad nutus supplex procumbit heriles.
 Tantum forma potest, caræque cupido puellæ.*

Nostræ autem poetæ quum tigrum ferocitatem epitheto a patria sumto designaverit; cur nullam patriam dedit leaenis? Est enim certum, non ubique esse aequæ truculentas, multoque segnius Afras saevire quam Hircanas, atque aliarum Asiae terrarum. Parum hoc videri possit exactum, siquidem ab ipso Tibullo profectum foret. Neque enim ideo leaenæ sunt truculentæ, quod sint fulvæ. Sed profecto a manu poetæ ita fuit:

*Armeniae tigres, & fulvas ille leaenas
 Vicit.*

Arme-

Haec Amor, & majora valet. Sed poscite Bacchi
 Munera. quem vestrum pocula sicca juvant?
 Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,
 20 Qui se, quique una vina jocosa colunt.
 Jam venit iratus nimium, nimiumque severis.
 Qui timet irati numina magna, bibat.

Qua-

Armeniae est genitivus regionis, in qua tigris & laena ferocissimae. Ad hanc formam loquendi Horatius *Sabaeae reges* dixit L. 1. Od. 29. v. 3. & *pastores Libyae*, Virgilius L. 3. Geor. v. 339. Scribae librarii in *Armeniae* voce mutarunt e ultimum in s. id quod saepenumero factum fuit. Recte emendarunt viri eruditi in Propertio, L. 3. Eleg. 9. v. 31.

Conjugii obscaeni precium Romana poposcit Moenia.

Codices antiqui habebant *Conjugis*. Nos quocumque ex eodem poeta comparandum sustulimus, L. 2. Eleg. 25. v. 38.

Qualis & Adrastris fuerit vocalis Arion,

Tristia ad Archemori funera victor equus.
Tristis legebatur in libris, sensu pueriliter inepto.

19. NEC TORVUS LIBER IN ILLOS] in illis praefertur viginti libri. Recte. Caesar L. 3. Bell. Civ. C. 97. a militibus contendit, ne in praeda occupati, reliqui negotii gerendi facultatem dimitterent. Cicero L. 3. ad famil. Epist. 8. studia mihi eorum placere, quod in te bene merito grati essent. & Accus. 1. in Verr. C. 1. Neque enim hoc a vobis populus Romanus expectat, neque eo potest esse contentus, si condemnatus sit is, qui adesse noluerit, & si fortes fueritis in eo quem nemo sit ausus defendere. Virgilius L. 2. Aen. v. 541.

At non ille, satum quo te mentiris, Achilles Talis in hoste fuit Priamo.

Propertius L. 3. Eleg. 15. v. 23.

Vesantumque nova nequiquam in vite Lycurgum.

ibidem Eleg. 17. v. 28.

Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit.

21. JAM VENIT IRATUS NIMIUM, NIMIUMQUE SEVERUS] venire iratum etiam Tullius dixit Philipp. 3. C. 2. Hac ille crudelitate imbutus, cum multo bonis omnibus veniret iratior, quam illis fuerat, quos trucidarat: cui tandem nostrum, aut cui omnino bono peperisset? Deinde severis legi debere, hoc est

siccis, sobriis, abstemiis, feliciter viderunt Jo. Livinejus, & Janus Gulielmius Quaest. in Plaut. Rudent. C. 5, prolatis Caulli atque Horatii auctoritatibus.

22. IRATI NUMINA MAGNA] Nam majores solito adparere credebantur Dii irati, quo essent formidolosiores. Callinachus Hymn. in Cererem, v. 58.

Δαμάτῃ δ' ἄφατόν τι κοτέσσατο γείνατο δ' ἄ θεῶς.

Ἰδμάτα μὲν χέροσσι, κεφαλὰ δὲ οἱ ἄφατ' ὀλύμπω.

Ceresque insando modo succensuit, & dea rursum facta est.

Vestigia quidem ejus terram, caput vero ejus tangebant coelum.

Maro L. 2. Aen. v. 622.

Apparent dirae facies, inimicaeque Trojae Numina magna Deum.

L. 7. v. 445.

Talibus Aleto dictis exarsit in iras.

At juveni oranti subitus tremor occupat artus:

Derigere oculi: tot Erinny's sibilat hydris,

Taniaque se facies aperit.

Atque ita etiam fieri autumabant in adparationibus deorum Manium, & spectrorum, atque umbrarum. Seneca Troad. v. 178.

Tum scissa vallis aperit immensos specus,

Et hiatus Erebi pervium ad superos iter

Tellure fracta praebet, ac tumulum levat.

Emicuit ingens umbra Thessalici ducis.

idem Thyest. v. 671.

Errat antiquis vetus

Emissa bustis turba, & insultant loco

Majora notis monstra.

& Oedip. v. 171.

Quin Taenarei vincula ferri

Rupisse canem fama, & nostris

Errare locis: mugisse solum:

Vaga per lucos simulacra virum

Majora viris.

Talia terriculamenta bono jure ad animum male sibi conscium transtulit poeta Aquinas Sat. 13. v. 217.

Nasta

- Quales his poenas qualis quantusque minetur,
 Cadmaeae matris praeda cruenta docet.
- 25 Sed procul a nobis hic sit timor: illaque, si qua est,
 Quid valeat laesi, sentiat, ira Dei.
 Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
 Aeriae & nubes diripienda ferant.
- 30 Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera:
 Sis felix, & sint candida fata tua.
 At nos securae reddamus tempora mensae.
 Venit post multos una serena dies.

Hei

*Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
 Et toto versata toro jam membra quiescunt:
 Continuo templum, & violati numinis aras,
 Et, quod praecipuis mentem sudoribus urget,
 Te videt in somnis. Tua sacra, & major imago
 Humana turbat pavidum, cogitque fateri.*

23. QUALES HIS POENAS QUALIS QUANTUSQUE MINETUR] Ita optime constituit Scalliger: neque audiendi, qui inmutant. Bacchi honor ut inter Deos magnus, ita ipse contenti numinis vindex severissimus. Vide Papinium L. 7. Thebaid. §. 210. atque inibi Lutatium.

24. CADMEAE MATRIS PRAEDA CRUENTA] Pentheus, a matre Agave & bacchis furentibus discerptus. Res nota; sed tamen ob illustrem facundiam relegenda apud Nafonem L. 7. Metam. §. 701. Vide & Passeratium ad illa Propertii, L. 3. Eleg. 21. §. 33.

Penthea non saevae venantur in arbore Bacchae. alii enim aliter narrarunt.

25. ILLAQUE, SI QUA EST] Minus recte haec ad matrem Cadmeam refert Achilles, & noster Douza Praecid. C. 12. Neaeram suam intelligebat poeta: id quod clarum fit ex deprecatione statim sequente. Procul absit a nobis, o amici, hic timor iracundiae Bacchicae: potius sentiat laesi Dei furorem illa, quam ego natam vix puto; quam in numero mortalium ut habeam, acre a me ipse impetro. Tantumdem enim valet istud *si qua est*. Plautus Pseudol. Act. 2. Sc. 1. §. 15.

Metum & fugam perduellibus meis injiciam, me esse ut sciant natum.

Minime vero audiendus Muretus, qui illaque sicca reponebat.

27. QUID PRECOR AH DEMENS] Jucunda correctio optati inpotentis. Hinc colorem

duxit dulcissimus Lotichius, quamquam in re dissimili, L. 3. Eleg. 3.

Tu quoque, si veterum memor est & pulvis amorum,

Occurras oculis saepe videnda meis.

Saepius in somno redeat tua dulcis imago;

Fidaque tangendas praebent umbra manus.

Quid precor imprudens? non fas ita velle, piumve est:

Otia sint cineri, sit sopor usque, tuo.

Et tumulum myrti virides, & amaracus ornet;

Et sedeat custos ad tua busta Venus.

30. SIS FELIX, ET SINT CANDIDA FATA TUA] Elegans formula. Catullus Carm. 65. §. 155.

Sitis felices, & tu simul, & tua vita,

Et domus, ipsi in qua lusimus, & domina.

& Carm. 96.

Sis felix, Coeli, sis in amore potens.

Maro L. 3. Aen. §. 493.

*Vivite felices, quibus est fortuna perfecta
 Jam sua.*

Horatius L. 3. Od. 27. §. 13.

Sis licet felix, ubicumque maris,

Et memor nostri Galatea vivas.

Propertius L. 1. Eleg. 13. §. 35.

Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error;

Et quocumque voles, una sit ista tibi.

itemque imitatione non obscura Maronis sui, Eleg. 1. ejusdem libri, §. 29.

Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,

Qua non alia meum semina norit iter.

Vos remanete, quibus facili Deus annuit ore,

Sitis & in tuto semper amore pares.

Apulejus L. 2. Metam. Sed tibi plane, Luci domine, soli omnium Chaldaeus ille vera dixerit: *sisque felix, & iter dextrum pergas.*

- Hei mihi, difficile est imitari gaudia falsa:
 Difficile est tristi fingere mente jocum.
 35 Nec bene mendaci risus componitur ore,
 Nec bene sollicitis ebria verba sonant.
 Quid queror infelix? turpes discedite curae.
 Odit Lenaeus tristitia verba pater.
 Gnosia, Theseae quondam perjuria linguae
 40 Flevisti ignoto, sola relicta, mari.
 Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens in pia facta viri.

Vos

40. FLEVISTI IGNOTO, SOLA RELICTA, MARI] Verbum *flevisti* eleganter sibi adsciscere dativum, monuimus supra ad L. I. Eleg. II. v. 64. Est autem hic imago bellissima infelicis Ariadnae, ab ingratisimo Theseo in deserta insula Naxo relictae, & fati sui diritatem apud ventos atque undas conquerentis. Catulli locus, quem noster adludit, hic est, Carm. 61. v. 164.

*Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
 Externata malo, quae nullis sensibus auctae
 Nec missas audire queunt, nec reddere voces?
 Adludit & Naso L. 3. Fast. v. 469.*

*Flebat amans conjux, spatia atque litore curvo
 Edidit incultis talia verba comis:
 En iterum similes, fluctus, audite querelas:
 En iterum lacrimas accipe, arena, meas.
 Dicebam, memini, perjure & perfide Theseum.
 Ille abiit: eadem crimina Bacchus habet.
 Nunc quoque, Nulla viro, clamabo, femina
 credat.*

*Nomine mutato caussa relata mea est.
 Pariter Aurelius meus L. I. Eleg. 15. v. 9.
 At non sic Ithaci digressu mota Calypso
 Desertis olim steterat aequoribus.
 Multos illa dies incomitis moesta capillis
 Sederat, injusto multa locuta salo.*

Thyestes in cognomine tragoedia, v. 1068.

*Clusa lit oribus vagis
 Audite maria. Vos quoque audite hoc scelus,
 Quocumque Dii fugistis, audite Inferi.
 Audite Terrae. Noxque Tartarea gravis
 Et atra nube, vocibus nostris vaca.*

Cicero L. 3. Tuscul. Quaest. C. 26. *Sunt autem alii, quos in luctu cum ipsa solitudine loqui saepe delectat, ut illa apud Ennium nutrit: Cupido cepit miseram nunc me, proloqui Caelo atque terrae Medaei miserias.*

Scylla apud auctorem Ciris, v. 406.

*Vos ego, vos adeo, venti, testabor, & aurae.
 Quo tandem fructu? certe haud profus nullo.
 Audi Callimachum, Grotii nostri ore loquentem:*

*Insidunt levius mortali corde dolores,
 Et de triginta partibus una perit,
 Cum fidi in comiis gremium, vel denique
 furdos*

Cum temere in ventos se dolor exonerat.
 Graeca commodius consules in Fragmentis Cyrenaei poetae ab eruditissimo viro Richardo Bentlejo nuper dispositis, num. 67. Atque hinc liquet, quam temere ac nullo consilio Albium nostrum deturpaverit Franciscus Guyetus, ita refigens,

Flevit in ignoto sola relicta mari.

Profecto sinistris est medici cura, tam facile urentis & secantis.

41. SIC CECINIT PRO TE DOCTUS, MINOI, CATULLUS] Mallem *Haec cecinit*. designat enim Ariadnae querelam, admirabili artificio Veronenensis poetae contextam in Epithalamio Thetidis & Pelei. quod nobilissimum carmen nullo jure *Argonautica* indigent editiones plebejæ, & grammatici quidam oscitantes. Ceterum Catullum etiam Martialis *doctum* vocavit, L. I. Epigr. 61.

Verona docti syllabas amat vatis.

L. 7. Epigr. 98. ubi de se ipse loquitur:
Nec Marso nimium minor est, doctoque Catullo.

Et omnis retro antiquitas isto eum quasi peculiari honoris vocabulo condecoravit. Id quod concoquere non potuit Julii Scaligeri stomachus, L. 6. Poët. C. 7. quo loco Catullum multis modis proscindit, ac lacerat. Et tamen ille idem Scaliger

Vos ego nunc moneo: Felix, quicumque dolore
Alterius discas posse carere tuo.

- 45 Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda fordida lingua prece.
Etsi perque suos fallax jurarit ocellos,
Junonemque suam, perque suam Venerem,

Nulla

*Manes maximi & optimi poetæ,
Et quantum pote plurimum disertis*
luculentis versibus sibi propitiavit ipso initio
Hendecasyllaborum; quem librum *Manium
Catullianorum* specioso titulo cohonestavit.
Hoc malo, quam censionem illam inclemen-
tem ac superciliosam. Pro Catulli honore
steterunt alii viri, item boni atque egregii,
Franciscus Floridus L. 3. Succisiv. Lect. C. 9.
& Caspar Barthius L. 52. Adv. C. 15. tum
ad Papin. L. 2. Silv. 7. 76. & ad L. 5. Theb.
7. 729.

43. VOS EGO NUNC MONEO] Cicero Phil-
lipp. 7. C. 9. *Sed vos moneo, patres conscripti,
libertas agitur populi Romani, quæ est commen-
data vobis.*

44. POSSE CARERE TUO] suspectum hoc
habet Janus Gulielmius C. 5. in Plauti Ru-
dentem, malitque *cavere*, quomodo dici-
mus *cavere malo*. Sane *cavere* legitur in Mar-
garita Poëtica Alberti de Eyb, itemque in
codicibus duobus. Et juvare aliquid videtur
Ovidius L. 3. Art. Amat. 7. 455.

Discere ab alterius vestris timuisse querelis.
Sed intercedit noster Albius L. 1. Eleg. 2.
7. ult.

*Non ego, totus abesse amor, sed mutuus esset
Orabam: nec te posse carere velim.*

& Rutilius Itiner. L. 1. initio:

*Velocem potius reditum mirabere, lector,
Tam cito Romuleis posse carere bonis.*

Nimirum caret ille dolore suo, qui aliena
stultitia doctus prudenter advigilat, ne quid
in se admittat, unde dolorem postmodo ca-
pere possit. Talis autem prudentia quin usu
addisci queat, neque ipse opinor Gulielmius
negasset.

46. NEC CAPIAT BLANDA SORDIDA LIN-
GUA FIDE] *Aut fallat blanda* habent melio-
res. deinde non *fide*, sed *prece* erat in excer-
ptis Scaligeri. Recte. Cicero Philipp. 7. C. 9.
*At vero excitati, erecti, parati, armati animis
jam esse debemus, ne blanda aut supplici ora-
tione, aut acquitatis simulatione fallamur. De-*

nique, pro *sordida*, malebat Nic. Heinsius
subdola. Vellem liber aliquis addiceret. Ta-
men *sordida*, ut Scaliger bene exposuit, ava-
ram notat ac petacem. Horatius L. 2. Od. 16.
7. 15.

*Nec leves somnos timor, aut Cupido
Sordidus aufert.*

47. ETSI PERQUE SUOS FALLAX JURAVIT
OCELLOS] *juravit* est in Colbertino codice.
quomodo ex ingenio restituebat olim Joan-
nes Passeratius, quamvis in vetere suo libro
juravit reperisset. Hoc si Douza noster sci-
visset, constantius amasset suam conjecturam:
juravit enim sola ingenii bonitate praeopta-
verat Praecid. C. 12. Vere, ni fallor. Per
oculos jurare, antiqui moris fuit, & qui-
dem praeicipue in amoris negotio. Plautus
Menaech. Act. 5. Sc. 9. 7. 1.

*Si vultis per oculos jurare, nihilo hercle ea
caussa magis*

*Facietis, ut ego hodie abstulerim pallam &
Spinther, pessumae.*

Menaechmus surreptus adloquitur Erotium
meretriculam, ejusque ancillam; quibus
quidem in illa sua venatura nihil esse ocu-
lis carius debebat. Aurelius meus L. 1. Eleg.
15. 7. 33.

*Quamve mihi viles isti videantur ocelli,
Per quos saepe mihi credita perfidia est.*

*Quos tu jurabas, si quid mentita fuisses,
Ut tibi suppositis exciderent manibus.*

*Et contra magnum potes hos attollere Solem?
Nec tremis, admissæ conscia nequitiae?*

Atque hoc voluit inpurus ille apud purissi-
mum nequam: *Tetigit puer oculos suos, con-
ceptissimisque juravit verbis, sibi ab Aescylo
nullam vim factam.* Et sic in adfectu tenerri-
mo Apulejus L. 3. Metam. *Tandem denique
reversus ad sensum praesentium, arrepta manus
Fotidis, & admotâ meis luminibus, Patere,
oro te, inquam, dum dictat occasio, magno &
singulari me affectionis tuae fructu perfrui, &
impartire nobis unctulum indidem, per istas
tuas papillas, mea mellirula.* Vult nempe ocu-
los

- Nulla fides inerit. perjuriam ridet amantum
 50 Jupiter, & ventos irrita ferre jubet.
 Ergo quid toties fallacis verba puellae
 Conqueror? ite a me seriam verba procul.
 Quam vellem tecum longas requiescere noctes,
 Et tecum longos pervigilare dies!
 55 Perfida, nec merito nobis inimica merenti.
 Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen.

Naida

los ei suos debere, & quidem de plano atque in re praesenti, si illa rogatum fecerit. Nec tantum per suos, sed & per oculos adamatam capitis jurabant. Naso Amor. L. 2. Eleg. 16. v. 43.

*At mihi te comitem juraras usque futuram,
 Per me, perque oculos sidera nostra tuos.*
 & festivissime ejusdem operis L. 3. Eleg. 3. v. 11.

*Argutos habuit, radiant ut sidus, ocellos;
 Per quos mentita est perfida saepe mihi.*
*Scilicet aeterno falsum jurare puellis
 Dii quoque concedunt; formaque numen
 habet.*

*Perque suos illam nuper jurasse recordor,
 Perque meos oculos; & dolere mei.*
*Dii; Dii; si vos impune fefellerit illa,
 Alterius meritis cur ego damna tuli?*

48. JUNONEMQUE SUAM, PERQUE SUAM VENEREM] scripsit Tibullus, si quid ego hic sapio, per Veneremque suam. quod ut credam, facit usus particulae que plane ei peculiaris, & ab aliis poetis diversus. Sic L. 1. Eleg. 1. v. 34.

*Fidilia antiquus primum sibi fecit agrestis
 Pocula, de facili composuitque luro.*

L. 1. Eleg. 3. v. 38.

*Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
 Effusum ventis praebueratque sinum.*
 ibidem v. 56.

*Hic jacet inmitti consumtus morte Tibullus,
 Messalam terra dum sequiturque mari.*

L. 1. Eleg. 4. v. 2.

Ne capiti soles, ne noceantque nives.

L. 1. Eleg. 7. v. 60.

*Attigeris, labentur opes: ut vulnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.*

L. 1. Eleg. 8. v. 62.

*Te canet agricola e magna quam venerit urbe
 Serus, inoffensum rettuleritque pedem.*

L. 1. Eleg. 11. v. 54.

Sed Veneris tunc bella calent, scissosque capillos

Femina, perfractas conqueriturque fores.

L. 2. Eleg. 4. v. 54.

*Quin etiam sedes jubeat si venderè avitas,
 Ite sub imperium, sub titulumque lares.*

L. 2. Eleg. 5. v. 86.

Dolia dum, magni deficiantque lacus.

ibidem v. 90.

Ille levis stipulae solennes potus acervos

Accendet, flammias transilietque sacras.

deinde v. 114.

*Ater Amor, fractas utinam iua tela sagittas,
 Illicet, exstinctas adspiciamque faces.*

Haec Palaemonibus nostris exilia videbuntur, neque fatis digna in quibus otium ponatur: mihi vero, quae mea est humilitas, nihil exile habetur, quod faciat ad inlustrationem sermonis Latini. Per Junonem jurasse mulieres, & per Venerem, atque has praecipue quarum quacustus erat amoris venatura, ex Plauto, Nasone, Arbitro, ac Juvenale jam olim innotuit. Et primus, credo, observavit insignis ille Politianus Miscell. C. 89.

51. ERGO QUI TOTIES FALLACIS VERBA PUELLAE CONQUEROR] Non satis adparet, quo referatur istud qui. oratio est hiulca, atque altero membro truncata: cui tamen feliciter medetur noster secundus, cum Veneta principe & Cylleniana, quid toties praeferentes. Quum nulla omnino mulier sit fida, quid ego toties animum meum excrucio propter levitatem fallacis puellae?

52. ITE A ME SERIA VERBA PRECOR] Non precor, sed procul habebant Pocchi excerpta, cum Nic. Heinsii Italicis. quod quantum sit praestabilius, nemo non videt.

55. PERFIDA, NEC MERITO NOBIS INIMICA MERENTI] Ita recte distinxit Scaliger. nec placent Achillis libri, qui sic volunt,

Naida Bacchus amat. cessas o lente minister?
 Temperet annosum Marcia lymphæ merum.
 Non ego, si fugiat nostræ convivia mensæ
 60 Ignotum cupiens vana puella torum,
 Sollicitus repetam tota suspiria nocte.
 Tu puer, i, liquidum fortius adde merum.
 Jam dudum Syrio madefactus tempora nardo
 Debueram fertis implicuisse comas.

*Perfida, nec merito nobis inimica. merenti
 Perfida.*

Venustus est archaismus nobis merenti; a quo nec nitidissimi scriptores abhorruerunt. Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 3. §. 7.

Nescio quid profecto absente nobis turbatum est domi.

Catullus Carm. 103.

*Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
 Nobis. o lucem candidiore nota!*

Vide egregium scriptorem Jo. Lud. de la Cerda ad Maron. L. 9. Aen. §. 525. & Vossium nostrum lib. de Construct. C. 55.

§ 8. MARTIA LYMPHA] Recte bini Wittiani Marcia. Diximus ad Propert. L. 3. Eleg. 1. §. 52.

59. SI FUGIAT NOSTRÆ CONVIVIA MENSÆ] Non quod negasset vocanti, sed quod inter ipsas epulas furtim se proripuisset e convivio. Videlicet ex disciplina lenonia, quasi itura ad alium aliqueum potiore. Sic Bacchis illa apud amabilissimum Socci Romani artificem, Heautont. Act. 4. Sc. 4. §. 9.

*Mea Phrygia, audisti, modo iste homo
 quam villam demonstravit*

*Charini? PH. audi. B. proxumam huic
 fundo ad dexteram? PH. memini.*

B. Curriculo percurrere: apud eum miles Dionysia agit.

S. Quid hæc inceptat? B. Dic me hic oppido esse invitam, atque adservari:

*Verum aliquo pacto verba his me daturam
 esse, & venturam.*

Horatius L. 1. Epist. 7. §. 25.

*Quod si me noles usquam discedere; reddes
 Forte latus, nigros angusta fronte capillos:*

*Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
 Inter vina fugam Cynaræ moerere protervæ.*

Tale quidpiam apud Lucianum legitur in Philinnae ac matris dialogismo.

60. VANA PUELLA] levis, inconstans, mendax. Cicero L. 2. ad famil. Epist. 7. Profecto

vides quanta vis in republica temporum sit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates: quid insidiarum, quid vanitatis in vita, non dubito quin cogites. Orat. pro P. Quintio C. 6. Si veritate amicitia, fide societas, pietate propinquitas colitur: necesse est, iste, qui amicum, socium, affinem, fama ac fortunis spoliare conatus est, vanum se, & perfidiosum, & impium esse fateatur. Hinc antiqui habuerunt verbum vanare: quo verbo usus est L. Accius in Alcmæone:

Tanta ut frustrando lætans, vanans protrahit.

Male hæc citantur apud Nonium ex Alcmæone in voce Vanans: rectius autem in Lætare.

63. JAM DUDUM] Formula venusta de tempore non longo in re præsentē, & scriptoribus elegantibus adamata. Hodie apud vulgi aures aliter sonat; quamvis eam inlustrarint Grammatici insignes, Servius Honoratus ad L. 2. Aen. §. 103. Donatus ad Terent. Andr. Act. 3. Sc. 4. §. 3. Laurentius Valla L. 2. Elegant. C. 34. atque Angelus Decembrius L. 3. de Polit. Liter. parte 29. Sed res liquidius confiet prolatis exemplis. Cicero sic loquitur Dial. de Amicit. C. 22. Equidem in talibus ea, quam jam dudum tractamus, stabilitas amicitia confirmari potest. Terentius Eunuch. Act. 4. Sc. 5. §. 8.

C. Sed Thais multo ante venit? P. anne abiit jam a milite?

C. Jam dudum: aetatem. lites sunt inter eos factæ maxumæ.

homo madidus rem exaggerat verbo: nam Thais tantum quod abierat a Thrasone. Sed clarius loquitur Sc. 6. §. 5.

C. Thais, ego jam dudum hic adsum. T. o mi Chremes te ipsum exspecto.

Sinon Maronianus L. 2. Aen. §. 103.

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?

Quid-

*Quidve moror? si omnis uno ordine habetis
Achivos,
Idque audire sat est; jam dudum sumite poenas.*
Horatius L. 3. Od. 29.
*Tyrrhena regum progenies, tibi
Non ante verso lene merum cado,
Cum flore, Maecenas, rosarum, &
Pressa tuis balanus capillis
Jam dudum apud me est.*
Naso L. 2. Art. Amat. §. 457.
*Candida jam dulcum cingantur colla lacertis;
Inque tuos flens est accipienda sinus.*
Seneca Med. §. 191.

*Vade veloci via,
Monstrumque saevum, horribile, jam dudum
evehe.*

Valerius Flaccus L. 6. §. 456. de Junone:
*Hinc Veneris thalamos, semperque recentia fertis
Tecta petit. visa jamdudum profilit altis
Dira toris, volucrumque exercitus omnis Amo-
rum.*

Apulejus L. 2. Metam. Zachlas adest Aegyptius,
propheta primarius, qui mecum jam dudum
grandi praemio pepigit, reducere paullisper ab
inferis spiritum, corpusque istud postliminio mor-
tis animare. Pro eo jamdudum, nitidissimus
Arbiter jam olim dixit, venustate non mino-
re: Haud mora, omnes consurgimus: & Eu-
molpus quidem mercenarium suum jam olim dor-
mientem exire cum sarcinis jubet.

63. TYRIO MADEFACTUS TEMPORA NARD®]
Tyrium dici nardum, quod Tyro advehetur,
statuunt eruditi. Atque ita myrrham Proper-
tius meus Oronteam vocat L. 1. Eleg. 2. §. 3.
non quia ad Orontem Syriae nasceretur, sed
quod Antiochiam camelis deferretur, inde
porro in alias oras deportanda. Atque equi-
dem his rationibus adquietere poteramus,
nisi Syrio haberent nonnulli codices Statiani,
& Lipsii atque Heinii excerpta. id quod me-
rito probavit noster Douza. Neque vero du-
bitare nos sinit Horatii auctoritas, L. 2.
Od. 11. §. 16.

*Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu jacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo
Potamus uncti?*

inibi haec notavit Pomponius Porphyrio:
*Ea quae nunc Syria dicitur, olim addita syl-
laba Assyria nominabatur. Et adnotandum, hic
quoque NARDUM feminino genere dici. Vere
ille de Syria, testibus Plinio L. 5. C. 12. &
Justino L. 1. C. 2. De genere autem quod
notat, sciendum veteres & haec nardus dixisse,
& hoc nardum. id quod Vossius noster
observavit L. 1. de Analog. C. 32. & 36. quam-
quam inmemor hujus loci Tibulliani. Cete-
rum e Syria potissimum petebant Romani il-
las suas preciosas delicias, etiam ex Perside
atque India advectas. Carullus Carm. 6.*

*Nam te non viduas jacere noctes
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis ac Syrio flagrans olivo.*

& Carm. 65. §. 144.

*Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Assyrio venit odore domum.*

Horatius L. 1. Od. 31. §. 12.

*Premant Calena salce, quibus dedit
Fortuna vitem: dives & aureis
Mercator exsiccat culullis
Vina Syra reparata merce.*

L. 2. Od. 7. §. 8.

*Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi, coronatus nitentis
Malobathro Syrio capillos.*

L. 3. Od. 29. §. 60.

*Non est meum, si mugiat Africus
Malus procellis, ad miseram preces
Decurrere, & votis pacisci,
Ne Cypriae Syriaeque merces
Addant avaro divitias mari.*

sic enim ibi habet codex vetustissimus Bi-
bliothecae Franequeranae, quum sit in vul-
gatis Tyriaeque merces.

ALBII TIBULLI

LIBER QUARTUS.

I.

PANEGYRICUS AD MESSALAM.

TE, Messala, canam. Quamquam me cognita virtus
 Terret, ut infirmae nequeant subsistere vires;
 Incipiam tamen. At meritas si carmina laudes
 Deficiant: humilis tantis sim conditor actis:
 5 Nec tua praeter te chartis intexere quisquam
 Facta queat, dictis ut non majora superint:
 Est nobis voluisse satis. Nec munera parva
 Respueris. etiam Phoebō gratissima dona

Cres

Venimus ad librum quartum: qui utrum auctorem habeat Tibullum, ambigi posse arbitror. Certe hic Panegyricus, quem in manibus habemus, quamquam est Latinus, tamen jejuna sua macritudine inmensum quantum abhorret ab illo cultu & nitore Albiano. Neque aliter statuerunt viri eruditissimi, solo Tibulli titulo persuasi ut Tibullo darent. Muretus quidem certe multa hic reperiebat, quae se non intelligere fatebatur L. I. Epist. 13. & 16. atque ideo tres tantum libros priores Scholiis suis illustravit, securus sermonum, quos fererent homines malevoli. Non ita Andreas Dacierius; qui Tibulli inimitandam in Elegis suavitatem quam admiratur, simul & summam in Epico carmine majestatem invidiose praedicat, Animadv. ad Horat. L. I. Epist. 4. atque hujus suae sententiae fundum laudat Domitium Marsum; cujus mentem parum percepit. nam postremus ejus epigrammatis versiculus ad Virgilium referri debet, haud quaquam ad Tibullum. Multa in hoc Carmine restituit Josephus Scaliger; quaedam & aliorum hominum industria in melius mutavit. Nos illorum vestigia prementes, id quod nostrarum est partium praestabimus, quantum po-

terimus: nihil tamen praeclarum polliciti, quum parum sit praesidii in codicibus scriptis, prodigiose ut plurimum corruptis, neque ulla divinandi sagacitate facile emendandis.

I. QUAMQUAM ME COGNITA VIRTUS TERRET] Ita recte Scaliger, quum vel *mea* esset in libris, vel *tua*. Etiam Jo. Livinejus *me* legebat, & Lud. Carrio Castig. in Valer. Flacc. L. 5. v. 499. probante Barthio L. 3. Adv. C. 6.

7. EST NOBIS VOLUISSE SATIS] Quia *omnibus bonis in rebus conatus in laude, effectus in casu est*, ut loquitur Apulejus L. 4. Florid. Multi scriptores hoc effectum fecerunt suum: quorum verba apud Passeratium reperire licet.

8. ETIAM PHOEBO GRATISSIMA DONA CRES TULIT] Viri eruditi haud pauca huc adtulerunt, locum difficilem parum juvenantia, dum de isto Crete disquirunt. Multa & varia adfert Cyllenius, nec tamen statuit quidquam. De Daedalo intelligit Beroaldus in Annotationum Sylloge; probante Jo. Lud. de la Cerda ad L. 4. Aen. v. 146. Atque ita etiam Passeratius volebat, nisi quod prius de Epimenide aliquid injecerat. Turnebus autem

cre-

Cres tulit; & cunctis Baccho jucundior hospes
 IO Icarus, ut puro testantur sidera caelo,

Eri-

credebat Cretas quotannis ab ultima antiquitate solitos fuisse Delum dona mittere, et si vilia, puta frugum primitias, L. 24. Adv. C. 26. Denique Scaliger huc vocabat principis poetae verba ex L. 4. Aen. §. 143.

Qualis, ubi hibernam Lyciam, Xanthique fluenta

Deserit, ac Delum maternam invisit Apollo, Instauratque choros; mixtique altaria circum Cretesque Dryopesque fremunt, pistique Agathyrsi.

quod tamen ipsum deseruit in secunda editione. Sed in Animadv. ad Euseb. p. 17, Cretem, unum Curetarum, olim hospitio Phoebum excepisse, ex hisce Tibulli verbis colligi putat. exigere enim usum loquendi, ut *Cres* hic nomen sit proprium, non gentile. Ab his omnibus seorsum abiit Caspar Barthius L. 3. Adv. C. 6. nempe, Apollinem interfecto Pythone serpente templum sibi sedemque apud Delphos condidisse; ex omnibus autem univerfas terrae incolis elegisse, qui sibi sacra facerent, homines quosdam probos ac pios ex Gnofo Minoia, tunc forte in mari navigantes, quamquam insula Creta nequaquam ea tempestate esset divitiis aut potentia praepollens. *Cretem* vero dici Tibullo horum Cretensium ducem, cum quo sermones miscebat Apollo, dum eum sacris praeficit. Sed fabula est longa, nec bene pernoscenda nisi ex Homeri Hymno in Apollinem §. 382. quem tu cave neglexeris. *Certe dona ferre* pertinet ad rem sacrificiorum. Maro, qui in ritibus sacrorum numquam non proprie loquitur, L. 5. Aen. §. 101.

Nec non socii, quae cuique est copia, laeti Dona ferunt: onerantque aras, maculantque juvencos.

L. 7. §. 86.

huc dona sacerdos

Cum tulit, & caesarum ovium sub nocte silenti Pellibus incubuit stratis, &c.

L. 9. §. 406.

Si qua tuis umquam pro me pater Hyrtacus aris Dona tulit.

eiusdem libri §. 626.

Jupiter omnipotens, audacibus adnue coeptis. Ipse tibi ad tua templa feram sollempnia dona, Et stauam ante aras aurata fronte juvenum Candentem, pariterque caput cum matre seren-
tem.

L. 4. *munera* vocavit, solenni item vocabulo, §. 217.

nec munera templis

Quippe tuis serimus, famamque fovemus in-
nem.

Lapis Romanus in Capitolio, apud Gruterum p. XLVII. 10.

TE. PRECOR. ALCIDE. SACRIS. INVICTE. PERACTIS
 RITE. TVIS. LAETVS. DONA. FERENS. MERITIS

Alibi quoque *dona* simpliciter dicuntur honores quicumque, in aras inlati Deorum placandorum causa. Lucretius L. 4. §. 1229.

Conspargunt aras, adolentque altaria donis.

L. 6. §. 753.

Est & Athenaeis in moenibus, arcis in ipso Vertice, Palladis ad templum Tritonidos almae, Quo numquam pennis adpellunt corpora raucae Cornices, non quom sumant altaria donis.

Virgilius L. 3. Aen. §. 439.

Junonis magnae primam prece numen adora: Junoni cane vota libens, dominamque potentem Supplicibus supera donis.

Seneca Hippol. §. 105.

Non colere donis templa votivis libet; Non inter aras, Attidum mistam choris, Jactare tacitis conscias sacris faces.

10. ICARUS] de Icaro diximus nonnihil ad Propert. L. 2. Eleg. 24. §. 29. Hunc alii *Icarium* nominarunt, errore pravo confundentes Penelopae patrem cum patre Erigoniae. in his ipse Papinius, ille tantus veterum fabularum magister, L. 5. Silv. 3. §. 77.

nec enim Marathonia virgo

Parcius exstinctum saevorum crimine agrestum Fleverit Icarium, Phrygia quam turre cadentem Aethanacta parens.

Recentiorum est quasi antesignanus Joannes Tortelius, Aretinus, vir (ut Erasmus noster judicabat) suo saeculo magnus, in Orthographia: & quod miror, Scaevola Sammarthanus, poeta egregius, Silv. L. 2. in Epicedio Joannis Morelli. Sed hunc lapsum non capitalem bene redemit felici ubertate pulcherrimorum versuum. Quos cur pigeat adscribere? Sunt enim & Latini, & disertissimi, & multum dissimiles eorum, quos hodie eructant vappae quidam de schola. Sic igitur vir ille laudatissimus:

Nam

Erigoneque, Canisque, neget ne longior aetas.
 Quinetiam Alcides Deus adscensus Olympum
 Laeta Molorcheis posuit vestigia tectis.

Par.

Nam pater Actaeis quondam regnator in oris
 Icarius (Graji nisi fingunt omnia vates)

Dulcia in experti primus dum pocula Bacchi
 Monstrat, & ingratos hoc munere donat agrestes,

Qua virides inter Marathon patet ardua saltus;
 Illum turba neci dedit ebria, scilicet haustum

Nestare sub dulci sibi credens esse venenum,
 Quod madida insolito titubarent corpora lapsu.

Forte viae comes & fidus canis iuerat una,
 Qui morientis heri casum indignatus acerbum,

Multa ululans, multis laetratibus aëra complens,
 Currit ad Erigonen, & , qua potis, indicat illi,

(Mirus amor) simul & sua per vestigia monstrat
 Qua sit iter: sequitur tremulis moestissima virgo

Passibus, atque animo jam tum praesagia sentit
 Certa mali, carique subit genitoris imago.

Ut vero hunc toto projectum corpore vidit,
 Exanimis pallentem artus, & sanguine foedum;

Tum flavas laniata comas, percussa lacertos,
 Et gelidum nequidquam amens amplexa ca-

daver,

Tene, ait, o genitor, tene, o dulcissime, talem
 Adspicio? quae tandem in te manus impia

tantum

Ausa nefas? nec te sacri reverentia sceptri,
 Nec generi humano tot praestita commoda ser-

vant?

Vos o tam miti felices nuper Athenae
 Principe, vos populi quotquot meus ille regebat

Imperio pater, & secura pace beabat,
 Immani meritas a gente reposcite poenas,

(Si qua fides) tantumque scelus ne linquite
 inultum.

Quo feror ab demens? etiamne humana requiro
 Auxilia? ipse Deus, nostro quem saepe receptum

Fovimus hospitio, nobis non adfuit Euan.
 Vix ea finierat, cum saevo evicta dolore

Ipse sibi vitae invisae retinacula rupit.
 At Superi, impavidos mirati virginis ausus,

Protinus avararum hanc levibus per inania pen-

nis

In sublime, canemque simul rapuere fidelem,
 Et nova stellato fixerunt sidera mundo.

12. ALCIDES DEUS] titulus solennis. Sym-
 machus L. I. Epist. I.

Huc Deus Alcides stabulanda armenta coëgit,
 Eruta Geryonae de lare tergemini.

Auctor Octaviae, §. 210.

Deus Alcides

Possidet Heben, nec Junonis
 Jam timet iras; cuius gener est,
 Qui fuit hostis.

Lapis Romanus, apud Gruterum p. XLIII. 7.

ALCIDE. SACRI. GENERIS. DECVS. HOC. TIBI.

(PRAETOR)

ET. JOVIS. ANTISTES. DEDICO. PERPETVVS

Sed & inter mortales ita vocitatum fuisse,
 post devicta monstra, ostendit ipsius verbis
 Propertius L. 4. Eleg. 9. §. 38.

Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?

Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.

13. LAETA MOLORCHEIS POSUIT VESTIGIA
 TECTIS] terris habent libri: sed nos Mure-

tum libentius sequimur, tectis emendantem;
 est enim sermo de casa pastoritia, vix quid-

quam praeter tectum praestante. Neque aliud
 praebere poterat ab homine vinitore, quale

victum suis sibi manibus quaeritaret. qualem
 nobis Molorchum describit Apollodorus L. 2.

Biblioth. C. 4. §. 1. Servius ad L. 3. Geor.

§. 19. Molorchus pastor fuit, qui Herculem,
 venientem ad occidendum Nemeaeum leonem,

suscepit hospitio. Hinc decente epitheto par-

cum vocavit Papinius L. 4. Silv. 6. §. 51.

Nec torva effigies, epulisve aliena remissis:

Sed qualem parci domus admirata Molorchis,

Aut Alaeae lucis vidit Tegeaea sacerdos.

& Martialis, de eo ipso Vindicis sigillo, Her-
 cule Epitrapesio, L. 9. Epigr. 43.

Utque fuit quondam placidi convivae Molorchis,

Sic voluit docti Vindicis esse Deus.

Quin & ipsius tugurii meminisse non dedi-
 gnatur ille idem Papinius L. 4. Theb. §. 161.

Dat Nemeae comites, & quas in praelia vires

Sacra Cleonaei cogunt vineta Molorchis.

Gloria nota caesae. Foribus simulata salignis

Hospitiis arma Dei; parvoque ostenditur auro,

Robur ubi, & laxis qua reclinaverit arcus

Illic; qua cubiti sedeant vestigia terra.

Inibi Lutatius: Herculem eo loco Molorchus ac-
 cepit hospitio, censu pauper, affectu dives. —

Cum Hercules ad occidendum leonem isset, ab
 Eurystheo missus, a Molorchus susceptus est ho-

sпитio, cuius leo filium interfecerat: didicitque

ab

- Parvaque caelestes placavit mica; nec illis
 15 Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
 Hic quoque sit gratus parvus labor, ut tibi possim
 Inde alios, aliosque memor componere versus.
 Alter dicat opus magni mirabile mundi:

Qua-

ab eo, quemadmodum adversus feram coiret. Qua superata, ludos instituit, quos a loco Nemeos appellavit. Igitur Nemea dat comites, dant & Molorchi vinea: quia ea omnia in clypeorum pictura, & quomodo filius ejus Molorchi a leone occisus fuisset, & Hercules hospitium, auro figurata notantur descripserunt. Enarrator Barthii, nondum in lucem publicam editus, ita scripsit: Cum Eurystheo datus esset a Junone excrucians laboribus Hercules, jussus est ire ad occidendum leonem Nemeaeum. Quo cum per Cleonaeum agrum proficisceretur, invenit ibi Molorchum vinitorem, qui eum hospitio exceptit, & pro Deo affecit. Hercules cum interfecto leone rediisset, omnem illum agrum donavit Molorcho, qui vini culturam magnam instituit. Verba ista extrema, quibus Hercules grati munificentia celebratur, aliis conciliant Junium Philargyrium, in diversa abire visum ad L. 3. Geor. §. 19. Per ludos Molorchi accipimus eos, qui Nemei; ubi Molorchus rex, qui Herculem ad Nemeaeum leonem tendentem recepit hospitio.

14. PARVAQUE CAELESTES PACAVIT MICA] mica turis. Neso L. 3. Trist. Eleg. 13. §. 16.

Micaque sollemni turis in igne sonet. sed & de grano salis intelligi potest. Horatius L. 3. Od. 23. §. ult.

Innumis aram si tetigit manus,

Non sumtuosa blandior hostia

Mollibit aversos Penates

Farre pio, & saliente mica.

Ego autem, pro pacavit, malo cum priscis editionibus placavit. Horatius L. 1. Od. 36.

Et ture, & fidibus jurat

Placare, & vituli sanguine debito

Custodes Numidae Deos.

Inibi Pomponius Porphyrio: PLACARE pro eo quod est gratiam referre intelligendum; non, ut placari irati dicuntur. Cum enim Numidam dicat sospitem redisse, apparet eum Deos propitios & ante sacrificia habuisse. Ita & hic capiendum arbitror.

15. INAURATO TAURUS CADIT HOSTIA CORNU] victima major. Virgilius L. 2. Geor. §. 146.

Hinc albi, Clitumne, greges, & maxima taurus
 Victima, saepe tuo perfusi flumine sacro,

Romanos ad templa Deum duxere triumphos.

Plinius L. 33. C. 3. ubi de usu auri: Deorum vero honori in sacris nihil aliud excogitatum est, quam ut auratis cornibus hostiae, majores dumtaxat, immolarentur. Tamen & minores quoque victimas inaurari Livius docet, L. 25. C. 12. Alterum Senatusconsultum factum est, Ut decemviri sacra Graeco ritu facerent, hisque hostiis. Apollini bove aurato, & capris duabus albis auratis, Latonae bove femina aurata. Eadem Macrobius habet L. 1. Saturn. C. 17. De Graeco ritu firmat Valerius Flaccus L. 3. Argon. §. 430.

Atque Argoa manus variis insignis in armis

Ibat, agens lestas aurata fronte bidentes.

Itaque nullo jure Plinius carpitur, ex verbis Livianis, quasi patrii moris parum gnarus. Tradit enim Plutarchus, in triumpho Macedonico Paulli Aemilii ductos fuisse boves auratis cornibus centum viginti, vittis fertisque redimitos, nulla minoris pecoris mentione. Non erant confundendi ludi Apollinares, ritu Graeco facti, cum triumphis mere Romanis.

18. ALTER DICTET OPUS] Alter hic sonat idem quod alius. Horatius L. 1. Epist. 14. §. 11.

Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.

Albinovanus Consol. ad Liviam Aug. §. 10.

Hei mihi, quam facile est (quamvis hic contigit omnes)

Alterius luctu fortia verba loqui.

Severus Endeleichus Bucol. §. 98.

Quidnam, quae so, quid est, quod vario modo

Fatum triste necis transiit alteros,

Affligitque alios?

Dicet sic positum videri potest, ut apud Flac-

cum, de Lucilio, L. 1. Sat. 4. §. 10.

in hora saepe ducentos,

Ut magnum, versus distabat flans pede in uno.

& L. 2. Epist. 1. §. 110.

pueri, patresque severi

Fronde comas vincti coenant, & carmina di-

ctant.

Yy

Sed

- Qualis in inmensum descenderit aëra tellus;
 20 Qualis & in curvum pontus confluxerit orbem;
 Et vagus a terris qua surgere nititur aër,
 Hinc ut contextis passim fluat ignibus aether;
 Pendentique super claudantur ut omnia caelo.
 At quodcumque meae poterunt audere camenae,
 25 Seu tibi par poterunt, seu, quod spes abnuat, ultra,
 Sive minus, certeque canent minus, omne vovemus
 Hoc tibi, nec tanto careat mihi carmine charta.
 Nam, quamquam antiquae gentis superant tibi laudes,
 Non

Sed libri veteres dicitur habent; quod corruptum fuit ex dicat, quae scriptura existat in multis codicibus. Naso ipso initio Metam.

In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora.

Horatius L. 2. Sat. 1. §. II.

Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude Caesaris invicti res dicere.

19. QUALIS IN INMENSUM DESEDERIT AERA TELLUS] Plures libri habent *descenderit*. quod non est de nihilo; & firmis innititur rationibus. Vide sis Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 22. & Barthius L. 3. Adv. C. 6. qui & poetam ita scripsisse arbitratur,

Qualis inmensa descenderit aëre tellus.

Non enim (inquit) procidit, sed in aëre non emenso descendendo constitit, id quod suis verbis effert noster Albius. Et Lucretius firmat, L. 5. §. 451.

Quippe etenim primum terrarum corpora quaeque, Propterea quod erant gravia & perplexa, coibant

In medio, atque imas capiebant omnia sedes.

21. ET VAGUS E TERRIS QUAE SURGERE NITITUR AER] Idem vir magnus recte notat, falso dici e terra surgere aërem, nobilius elementum ex ignobiliore. Idcirco scribendum a terris, tellure subrelictâ. Nihil verius. Lucretius L. 5. §. 491.

foras elapsa volabant

Corpora multa vaporis, & aëris, altaque caeli Descebant procul a terris fulgentia templa.

22. HUIC ET CONTEXTUS PASSIM FLUAT IGNEUS AETHER] scribe cum libris,

Hinc ut contextis passim fluat ignibus aether.

Nihil poterat elegantius dici. atque ita ferme legebat jam olim Barthius, sola conjectura ductus. Lucretius L. 5. §. 448.

Hoc est a terris altum secernere caelum, Et seorsum mare uti secreto humore pateret, Seorsus item puri secretique aetheris ignes.

paullo post, §. 459.

per rara foramina terrae

Partibus erumpens primus se sustulit aether Signifer, & multos secum levis abstulit ignes.

Cicero L. 2. de Nat. Deor. C. 36. Terra sit in media parte mundi, circumfusa undique est hac animabili spirabilique natura, cui nomen est aër. Hunc rursus amplectitur immensus aether, qui constat ex altissimis ignibus. Albianum fluat idem nobis exponet purissimus poeta, libro laudato, §. 502.

liquidissimus aether,

Atque levissimus, aërias super influit auras; Nec liquidum corpus turbantibus aëris auris Commisceat: sinit haec violentis omnia verti Turbinibus: sinit incertis turbare procellis: Ipse suos igneis certo fert impete labens.

Nam modice fluere, atque uno posse aethera nisu,

Significat Ponti mare, certo quod fluit aestu, Unum labendi conservans usque tenorem.

Denique contextos noster ignes more item Lucretiano dixit. Sic enim ille L. 6. §. 997.

Sicilicet id fieri cogit natura viarum

Multimodis varians, ut paullo ostendimus ante,

Propter dissimilem naturam, textaque rerum. & L. 5. §. 93.

Principio, maria ac terras, caelumque tuere.

Horum naturam triplicem, tria corpora, Memmi,

Tres species tam dissimileis, tria talia texta, Una dies dabit exitio: multosque per annos Sustentata ruet moles, & machina mundi.

- Non tua majorum contenta est gloria fama;
 30 Nec quaeris quid quaque index sub imagine dicat,
 Sed generis priscos contendis vincere honores,
 Quam tibi majores, majus decus ipse futuris.
 At tua non titulus capiet sub nomine facta,
 Aeterno sed erunt tibi magna volumina versu:
 35 Convenientque tuas cupidi componere laudes
 Undique quique canent vincto pede, quique soluto.
 Quis potior, certamen erit. sim victor in illis,
 Ut nostrum tantis inscribam nomen in actis.
 Nam quis te majora gerit castrisve, forove?

40 Nec

30. QUID QUAEQUE INDEX SUB IMAGINE DICAT] In codicibus minus correctis est, quid qua iudex sub imagine dicat. quae causa fuit, cur rem admodum infeliciter hic gesserit Achilles; itemque Turnebus L. 29. Adv. C. 32. nam bono Cylleio in tantis illis tenebris libenter ignoscimus. Pulcerrimam hanc Scaligeri emendationem pulcre stabilivit Lipsius L. 1. Elect. C. 29. ubi videbis hos indices fere titulos vocari. quomodo noster, tertio mox versu:

At tua non titulus capiet sub nomine facta.
 Naso Epist. Phyllidis §. 65.

Sum decepta tuis & amans & femina verbis.

Dii faciant, laudis summa sit ista tuae!

Inter & Aegidas media statuaris in urbe:

Magnificus titulus stet pater ante suis.

Cum fuerit Scyron lectus, torvusque Procrustes,

Et Sinis, & tauri mixtaque forma viri;

Et domitiae bello Thebae, fusisque bimbembres,

Et pulsata nigri regia caeca Dei:

Hoc tua post illum titulo signetur imago:

HIC EST, CUIUS AMANS HOSPITA CAPTA
 DOLO EST.

Valerius Maximus L. 5. C. 8. ex. 3. de T. Manlio Torquato: Videbat enim se in eo atrio confedissee, in quo illius Imperiosi Torquati severitate conspicua imago posita erat: prudentissimoque viro succurrebat, effigies majorum cum titulis suis idcirco in prima aedium parte poni solere, ut eorum virtutes posteris non solum legerent, sed etiam imitarentur.

32. QUAM TIBI MAJORES, MAJUS DECUS IPSE FUTURUS] Novi illud Tullii, Ego meis praeluxi majoribus. Verum id locum habere non potest in hac gente longe nobilissima. Quocirca amplector aliorum librorum scriptu-

ram, in quibus duo mei, futuris. Rationem vidisti in nota proxime praecedente. Gebhardus ex uno Palatino hanc lectionem eruditius examinandam proposuit, in avis decus ipse futurus. Quae lectio & Barthio crucem videtur fixisse, L. 3. Adv. C. 6. Piget ineptiarum. in avis, & male divisis & male concretis cruculis, nihil aliud erat quam maius. Idem error erat §. 36. quique canent vincto pede, quique soluto. nam juncto pede ediderunt primi illi architecti. nimirum in libris est iuncto. unde utrimvis effici potest. Sed pes solutus oppositum sibi postulat pedem vinctum. Papinius L. 5. Silv. 3. §. 101. de suo patre:

Omnia namque animo complexus, & omnibus auctor,

Qua fandi vis lata patet: sive orsa libebat

Pieris vincire modis, seu voce soluta

Spargere, & effreno nimbos aequare profatu.

Et tamen lapsus hic etiam est insignis ille Flaminus, epigrammate in Andreae Nauge-rii Lusus Poeticos:

Naugeri, ne quis tibi certet, neve laboret

In cassum laudes aequiparare tuas;

Sive epigramma facis juncto pede, sive soluto

Deses magnanimum funera acerba virtum.

Vide supra ad L. I. Eleg. I. §. 77.

37. QUIS POTIOR CERTAMEN ERIT] Rectius libri scripti, Quis potior, certamen erit. contentio erit de victoria. Sallustius Catil. C. 7. Virtus omnia domuerat: sed gloriae maximum certamen inter ipsos erat.

39. NAM QUIS TE MAJORA GERIT CASTRISVE FOROVE] In priore hemistichio nihil mutari debet, etsi libri multis modis discrepant. Deinde chartisve forove habent plurimi scripti, quasi de compacto. Id exposuerunt,

- 40 Nec tamen hinc aut hinc tibi laus majorve, minorve:
 Justa pari premitur veluti quum pondere libra:
 Prona nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
 Qualis, inaequatum si quando onus urget utrimque,
 Instabilis natat alterno depresso orbe.
- 45 Nam seu diversi fremat inconstantia vulgi,
 Non alius sedare queat: seu iudicis ira
 Sit placanda, tuis poterit mitescere verbis.
 Non Pylos, aut Ithace, tantos genuisse feruntur
 Nestora, vel parvae magnum decus urbis Ulixen.

50 Vixe-

Sive scribis ipse domi meditatus, sive dicis in foro. Satis profecto frigide. Noster in Messala eloquentiam simul miratur, simul gloriam ac virtutem bellicam. nam *castrorum* adpellatione res tota militaris intelligitur: ut pulcre ostendit magnus Casaubonus Comment. in Polybium p. 123.

45. DIVERSI FREMAT INCONSTANTIA VULGI] Et hic multipliciter variatur. sed *diversi* rectum est. Maro L. 2. Aen. v. 39.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus. Diversus est a divertere; unde divortium. Salustius Catil. C. 52. Bene & composita C. Caesar paullo ante in hoc ordine de vita & morte disseruit, credo falsa existimans ea, quae de inferis memorantur, diverso itinere malos a bonis loca tætra, inculta, foeda, atque formidolosa habere. Catullus Carm. 43.

*O dulces comitum valetate coetus,
 Longe quos simul a domo profectos*

Diversos variae viae reportant.

Maro L. 1. Aen. v. 70.

*Incu'e vim ventis, submersasque obrue puppes;
 Aut age diversas: & disjice corpora ponto.*

L. 12. v. 487.

vario nequicquam fluctuat aestu:

Diversaeque vocant animum in contraria curae.
 Propertius L. 1. Eleg. 10. v. 15.

Possum ego diversos iterum conjungere amantes.

48. PYLOS] Homerum vide initio L. 3. Odyss. Fuerunt autem in Peloponneso tres Pyli, singulae Nestorem sibi vindicantes, Messeniae una, altera Arcadiae, tertia Elis. Sed Pylum Arcadicam, sive Triphylia-cam, fuisse Nestoris ditionem praecclare ostendit Strabo L. 8. Geogr.

48. ITHACE] Mela Pomponius L. 2. C. 7. in Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Neritos,

Same, Zacynthos, Dulichium: & inter non ignobiles, Ulyssis nomine Ithaca maxime illustris. Insulam describit Homerus L. 9. Odyss. v. 21. portum vero, cum antro Nympharum, L. 13. v. 96. 237. 344. fontem autem L. 17. v. 205. Ipsum quoque insulae oppidum Ithaca dictum fuit, ut hic videre licet, atque apud Ciceronem L. 1. de Orat. C. 44. L. 2. de Legib. C. 1. L. 3. de Offic. C. 26. Multum fluctuant in hujus insulae situ Geographi hodierni. Vide sis Jac. Sponium Itiner. T. 1. p. 100. ejusque comitem Geor. Wheler T. 1. p. 53. Parum considerate Servius, vel potius sarcinator aliquis sub Servii persona, ad Eclog. 6. v. 76. Dulichias vexasse rates] Ithacenses a monte. Dulichium insula est, ubi mons est Ithacus, in qua ferunt habitasse Ulysses. At poeta sollicitate discrevit L. 3. aeterni operis v. 270.

*Fam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos,
 Dulichiumque, Sameque, & Neritos ardua
 saxis.*

*Effugimus scopulos Ithacae Laertia regna,
 Et terram altricem saevi exsecramur Ulixi.*

49. PARVAE MAGNUM DECUS URBS ULIXEN] imo Graeciae universae. Sic enim Sirenes apud Homerum, L. 12. Odyss. v. 184.

*Δεῦρ' ἄγ' ἰὼν πολύαιν' Ὀδυσσεῦ, μέγα κῆδος
 ἀχαιῶν.*

*Huc age profectus gloriose Ulysses, ingens gloria
 Graecorum.*

Quem locum pulcre expressit noster Hoofdius, generosissimi spiritus poeta, etiam ubi ludit ac delicias facit, in quadam cantilena:
*Loftuuytery de kloekst' men vsek bekooren ziet.
 Maar Mcereminnen zang belas myn' ooren
 niet;*

50 Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem
Saecula fertilibus Titan decurrerit horis:

Ille

*Al queelden zy haer best: Ulysses, herwaerts
jaeght,*

*O alderbraefste heldt, daer Grieken roem op
draeght!*

Et jam olim Siren Romana M. Tullius L. 5.
de Finibus C. 18.

*O decus Argolicum, quin puppim flectis Ulysse,
Auribus ut nostros possis agnoscere cantus?*

Præclare L. Apulejus in fine libri de Deo
Socratis: *Quin ergo et tu, qui te ad studium
sapientiae ingeris, aliquando caves, ut nihil a-
lienum in laudibus tuis audias: sed ut, qui te
volet nobilitare, aequè laudet ut Accius Ulyssèm
laudavit in Philoſteta suo, in ejus tragoediae
principio:*

*Inclute, parva prodite patria,
Nomine celebri claroque potens
Pectore, Achivis classibus auctor,
Gravis Dardaniis gentibus ultor,
Laërtiade.*

*Novissime patrem memorat. Ceterum omnes lau-
des ejus viri audisti. Nihil inde nec Laërtes si-
bi, nec Anticlea, nec Arcifus vindicat. Haec
enim tota, ut vides, laudis hujus propria Ulyssi
possessio est. Nec aliud te in eodem Ulyssè Home-
rus docet, qui semper ei comitem voluit esse
Prudentiam: quam poetico ritu Minervam nun-
cupavit. Igitur, hac eadem comite, omnia hor-
renda subit, omnia adversa superavit. Quippe
ea adjutrice Cyclopi specus introivit; sed egressus
est: Solis boves vidit; sed abstinuit: ad infe-
ros demeravit; et ascendit. Eadem Sapientia
comite, Scyllam praeternavigavit; nec ereptus
est: Charybdi conſeptus est; nec retentus est:
Circes poculum bibit; nec mutatus est: ad Lo-
tophagos accessit; nec remansit: Sirenes audivit;
nec accessit.*

50. DUM TERNA PER ORBEM SAECULA
FERTILIBUS TITAN DECURRERIT HORIS] Vi-
xerit itaque Nestor annos ter centenos. Sic
& Propertius L. 2. Eleg. 10. v. 46.

Nestoris est visus post tria saecula cinis.
ipse rex Pylus apud Nafonem, L. 12. Me-
tam. v. 188.

*si quem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere; vixi
Annos bis centum: nunc tertia vivitur aetas.*

Juvenalis Sat. 10. v. 246.

*Rex Pylus, magno si quidquam credis Homero,
Exemplum vitae fuit a cornice secundae.*

*Felix nimirum, qui tot per saecula mortem
Distulit, atque suos jam dextra computat annos.*

At cornicem novem saecula vivere tradide-
runt scriptores antiqui. Aufonius Idyll. 18.

*Ter binos deciesque novem super exit in annos,
Iusta senescentum quos implet vira virorum.*

Hos novies superat vivendo garrula cornix.

Haec sunt satis liquida: unde & Ciceronem
ita intelligere oportet, in iisdem ferme verbis
utentem, dialog. de Senect. C. 10. *Viderisne,
ut apud Homerum saepissime Nestor de virtuti-
bus suis praedicet? jam enim tertiam aetatem
hominum vivebat: nec erat ei verendum, ne
vera de se praedicans nimis videretur aut inso-
lens aut loquax. Etenim, ut ait Homerus, ex
ejus lingua melle dulcior fluebat oratio: quam
ad suavitatem nullis egebat corporis viribus: et
tamen dux ille Graeciae nusquam optat, ut
Ajacis similes habeat decem, at ut Nestoris:
quod si acciderit, non dubitat quin brevi Troja
sit peritura.* Horatius L. 2. Od. 9. v. 13.

*At non ter aevo suavissus amabilem
Ploravit omnes Antiochum senex
Annos.*

Haec, ut dixi, satis sunt clara. Tamen non
defuerunt viri spectatae auctoritatis, qui *saecu-
lum*, & aetatem, itidem ut γενεάν, triginta
annorum spatium definiverint. Quibus sane
accessisse putandus est noster poeta. sic enim
scribit infra v. 112.

*Quem si quis videat, vetus ut non fregerit aetas,
Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
Centum foecundos Titan renovaverit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus
Gaudet equum, validisque sedet moderator
habeñis.*

Vide Plutarchum in Catone majore; Acro-
nem & Lambinum ad Horat. l. c. Franciscum
Floridum L. 2. Subseciv. L. 3. Angelum Decembrium L. 4. de Polit. Iiter.
parte 32. Muretum L. 10. Var. Lect. C. 8.
Matthaeum Raderum ad Martial. L. 8. Epigr.
2. Cerdam ad Virgil. L. 8. Aen. v. 508.

51. FERTILIBUS HORIS] Barthius *vertilibus*
malebat L. 3. Ablegm. Critic. C. 23. Quod
quum rejecisset Gebhardus, ipse admodum
solicite tueri institit. L. 9. Adv. C. 19. & L. 17.
C. 4. Nihil erat opus tanto conatu. Horae
dicuntur fertiles eadem ratione, qua annus
ipse. Noster infra v. 122.

Ille per ignotas audax erraverit urbes,
 Qua maris extremis tellus excluditur undis.
 Nam Ciconumque manus adversis repulit armis:
 55 Nec valuit Lotos caeptos avertere cursus.
 Cessit & Aetnaeae Neptunius incola rupis,
 Victa Maroneo foedatus lumina Baccho.

Vexit

*Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
 Indueras, oriente die duce fertilis anni.*

& *Ÿ. 113.*

Centum foecundos Titan renovaverit annos.

Neque enim horae ab annis se jungi queunt,
 neque a saeculis anni. Ovidius L. 2. Metam.
Ÿ. 25. in regia Solis:

*A dextra laevaue Dies, & Mensis, & Annus,
 Saeculaque, & posita spatii aequalibus Horae.*

Plura erant: sed quae jam occupavit Passer-
 ratijs, amoeni homo atque elegantis ingenii.

54. NAM CICONUMQUE MANUS] Non satis
 adsequor quid sibi velit istud *que* in ipso ora-
 tionis initio: & puto hos duos versiculos lo-
 co suo motos fuisse, ut saepe accidit; sic
 restituendos:

Non valuit Lotos caeptos avertere cursus:

*Non Ciconumque manus adversis repulit ar-
 mis.*

Nam quamvis Ulysses, quum ab Illo dis-
 cessisset, prius cum Ciconibus depugnaverit,
 quam ad terram Lotophagorum accederet;
 nihil tamen causae fuit, cur Albius noster
 hunc rerum ordinem tam religiose servaret,
 ut propterea corrumpere vellet nexum ser-
 monis naturalem. Sunt praeterea hi duo ca-
 sus ipso tempore tam inter se vicini, ut pa-
 rum referat quid prius quidve posterius re-
 feratur. non enim nisi duodecim dies fuere
 interjecti. *Non Ciconumque manus* legebat
 Heinsius in Adversariis. Exstat quoque *Non*
 in uno Anglicano: ut intelligas, Manus Ci-
 conum non repulit Ulyssēm. Tamen (ne
 quid disimulem) vetus lectio stare potest,
 atque etiam debet, leviter ac leniter corre-
 cta, hoc modo:

*Nam Ciconumque manus adversis repulit ar-
 mis:*

Nec valuit Lotos caeptos avertere cursus.

Nam & Ciconum maritimorum ac terrestrium
 conjunctas vires fortiter fregit: nec loti dul-
 cedo potuit eum a suscepto itinere revocare.
 Voculam *Nec* habent septem libri scripti:
repulit tres alii non mali. Conjunctio causae-

lis *Nam* reddit rationem epitheti *audax*,
 quod modo praecessit. Historiam reperies
 apud Homerum L. 9. Odyss. haud longe ab
 initio.

56. AETNAEAE NEPTUNIUS INCOLA RU-
 PIS] Cyclopum sedem in Sicilia apud Aetnam
 non poetae tantum statuerunt, sed & Scri-
 ptores ferme omnes alii, qui de Cyclopijs
 meminerunt. id quod operose docteq; o-
 stendit Phil. Cluverius L. 1. Sicil. Antiq. C. 2.
 Sed Homerus, omnium scriptorum antiquissi-
 mus, eos continentis habitatores fecit, non
 insulae Siciliae. Vide quae ex sermonibus
 Petri Castellani, Aureliarum episcopi, disputa-
 tat doctissimus Turnebus L. 24. Adv. C. 10.

57. VICTA MARONEO FOEDATUS LUMINA
 BACCHO] Tibullum *Una lumina* scripsisse,
 quum in principe editione sit *Uncta*, suspi-
 catur Barthius L. 9. Adv. C. 19. Non placet.
 Et quid ni sopore *victus* sit Cyclops, qui
 tantum meri bibisset? atque ejus quidem
 meri, cujus una mensura ferebat aquae men-
 suras viginti. Illo vino Ulyssēm donaverat
 Maron, Euanthēi filius, Apollinis Ismarii
 sacerdos. Auctor Homerus L. 9. Odyss. *Ÿ.*
195. unde corrigendus Probus, Virgilii in-
 terpres, ad L. 2. Geor. *Ÿ. 37.* *Juvat Ismara
 Baccho Conserere*] oppidum est Ismarus, quod
expugnavit Ulysses, cum a Troja discederet; &
*victor vinum accepit a Marone, cujus pater Cy-
 pithus [l. Euanthēus] traditur, quod Cyclopi
 dedit.* Illud ergo vinum Propertius *Ismarium*
 vocavit L. 2. Eleg. 24. *Ÿ. 32.*

*Tu quoque, o Emrytion, vino, Centaure, perissi:
 Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.*

Peccant illi, qui *Maroneum* dici volunt a
 Marone Apollinis sacerdote; quum ita dica-
 tur ab oppido *Maronea*. Mela L. 2. C. 2.
*Tum Nestos fluvius, & ripis ejus adjacens Ma-
 ronea.* Plinius L. 4. C. 11. *Dicaeae, Ismaron,*
locus Parthenion, Phalesina, Maronea prius
Orthagoria. & L. 14. C. 4. *Vino antiquissima*
claritas Maroneo, in Thraciae maritima parte
genito, ut auctor est Homerus, ubi plura de
 ejus

Vexit & Aeolios placidum per Nerea ventos.
Incultos adiit Laestrygonas, Antiphatenque,
60 Nobilis Artaciae gelida quos inrigat unda.
Solum nec doctae verterunt pocula Circes:

Quam-

ejus vini generositate indomita. Oppido nomen dedit Maro, iussu Ostridis, jam senex, post interfectum Lycurgum, Thraciae regem, Aegyptii herois coeptis obsistentem, tradente Diodoro Siculo Biblioth. L. 1. Non ludes operam, si Isaei Vossii notam inspicere volueris ad laudata modo Pomponii Melae verba.

58. VEXIT ET AEOLIOS PLACIDUM PER NEREA VENTOS] sed infelici exitu, propter sociorum scelus. nam quum illi Aeolus ventos omnes in utre bovis novennis inclusos, solo Zephyro spirante, donasset pro munere hospitali, jamque die decima adpareret patria tellus; ibi nebulones praedae cupidi (aurum enim includi rebantur) solverunt utrem, duce ad clavum insidioso somno consopito. Statim autem insurrexit procellosa tempestas, navemque retro ad Aeoliam insulam valido turbine rejectit. Vide Homerum initio L. 10. Odyss. Ovidius L. 14. Metam. 5. 223.

*Aeolon ille refert Tusco regnare profundo;
Aeolon Hippotaden, cohibentem carcere ventos:
Quos bovis inclusos tergo memorabile munus
Dulichium sumfisse duce: statuque secundo
Lucibus isse novem, & terram adspexisse pe-
titam;*

*Proxima post nonam cum sese Aurora moveret;
Invidia socios praedaeque cupidine ductos,
Esse raris aurum, demfisse ligamina ventis:
Cum quibus isse retro, per quas modo venerat
undas,*

Aeoliique ratem portus repetisse tyranni.

Agnoscis hinc veram originem miraculorum Lapponicorum, quae tam fidenter apud plebem inperitam audiuntur.

59. INCULTOS ADIIT LAESTRYGONAS] crudelēs illos, & humanis corporibus vescentes. Itaque epitheto parum valido *incultos* poeta nominasse videri possit. Sed non est ita. Etenim ut Bustris Maroni *inlaudatus* dicitur, h. e. exponente Gellio L. 2. C. 6, qui in omni re, atque omni tempore, laude omni vacat: sic *incultos* noster vocavit, qui in omni parte vitae ab omni cultu humano abessent quam longissime. Compari notione

Cato dixit apud Sallustium, Catilin. C. 52. *diverso itinere malos a bonis loca taetra, inculta, foeda, atque formidolosa habere.* Quid enim magis abhorret a cultu & nitore & luce, quam squalor ille aeternus, & diri carceres inpiorum supplicii destinati? Petronius: *Inculis asperisque regionibus diutius nives haerent: aesi ubi ea aratro domesticata tellus nitet, dum loqueris, levis pruina dilabitur.*

59. ANTIPHATENQUE] Hujus inhumani hominis feritas locum dedit proverbio, quod primus opinor Gulielmus Gentius observavit in Juvenale, Sat. 14. 5. 21.

Mitem animum, & mores modicis erroribus aequos

Praecipit, atque animas servorum & corpora, nostra

*Materia constare putat, paribusque elementis;
An saevire docet Rutilus? qui gaudet acerbo
Plagarum crepitu, & nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi larvis, ac Poly-
phemus.*

in vulgatis male circumfertur Plagarum strepitu: ut monimus ad Propert. L. 4. Eleg. 7. 5. 21. De Antiphate, deque urbe Laestrygonia, videndum Homerus L. 10. Odyss. 5. 81. Ovidius L. 14. Metam. 5. 233. Julius Hyginus Fab. 25. Oppidum deinde Formiae dictum fuit. Plinius L. 3. C. 5. *Dein locus Speluncae, lacus Fundanus, Cajeta portus; oppidum Formiae, Hormiae dictum, ut existimavere, antiqua Laestrygonum sedes.* Actius Sannazarius L. 3. Eleg. 1. 5. 57. verbis Cajetae ad Fredericum Siciliae regem:

*Ingredere, o, felixque tibi pede nostra secundo
Moenia, propensos & venerare Deos.*

*Ingredere: Antiphatae pollens tibi regia servit,
Et Laestrygonio limina tuta metu.*

60. MOBILIS ARTACIAE GELIDOS QUOS IRRIGAT UNDA] libri ferme *Nobilis* habent, uno Mattii codice excepto. Atque hanc lectio- nem firmat Homerus L. 10. Odyss. 5. 107.

*Ἡ μὲν ἄρ' ἐς κρήνην κατεβήσετο καλλιπέεσθρον
Ἀρτακίην' ἔνθεν γὰρ ὕδωρ προτὶ ἄστυ φέ-
ρεσκον.*

*Haec quidem ad fontem descenderat limpidum
Artaciam: hinc enim aquam ad urbem ferebant.*

Ho-

Quamvis inliceret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces:

65 Quis

Horatius, ad fontem Blandusiae, L. 3. Od.
13. *ŷ.* 13.

*Fies nobilium tu quoque fontium.
deinde gelida scribe ex libris.*

62. QUAMVIS ILLA FORET SOLIS GENUS]
In principe Veneta, inque Regiolepidina editione legitur, *Quamvis illa ceres Solis genus.* unde non frustra Barthius fecit *illaceret*, h. e. *inliceret*, L. 9. Adv. C. 19. Sane apud Homerum Circe plus uno loco Ulysses ad concubitum invitat L. 10. Odyss. nec sine fructu. Julius Hyginus Fab. 125. *Tunc Circe intellexit, non sine voluntate Deorum id esse factum: itaque fide data, se nihil tale commissuram, socios ejus ad pristinam formam restituit: ipsa cum eodem concubuit; ex quo filios duos procreavit, Nausiphoem & Telegonum.* quibus paria ferme habet Lutatius ad Papin. L. 4. Theb. *ŷ.* 55 r. nisi quod unum dumtaxat Telegonum nominat. Sed propius ad rem facit L. Septimius L. 6. Ephemer. Belli Trojani C. 5. *Quo pacto exatius per Aeoli insulas devenerit ad Circeam, atque inde ad Calypso, utramque reginam insularum in quibus morabantur, & quibusdam inlecebris animos hospitum ad amorem sui inclinantes.* Vides tantum non ipsa Albii nostri verba. Unde fit, ut nullum mihi dubium sit de bonitate Barthianae emendationis.

64. CIMMERIUM ETIAM OBSCURAS ACCESSIT AD ARCES] Ridicula scriptura; qualis illa, quam Catullo elargiti sunt de suo viri docti, Carm. 63. *ŷ.* 48.

Jupiter, ut Chalybium omne genus pereat.
Apage voces hybridae flexionis a carmine Latino. Itali critici olim legebant,

Cimmerium etiam obscuras accessit ad arces.
Id quod sane stare poterat: nam littera M crebro stat per se ante vocalem, neque absorbetur. Tamen alii eo, tamquam duriusculo, offensi maluerunt,

Cimmerium obscuras etiam concessit ad arces.
Ne quid a vetere librorum scriptura discedatur, simpliciter legemus,

Cimmeriorum etiam obscuras accessit ad arces.
Error natus est ex compendio pingendi. fuit enim *Cimmerior.* elemento r deinde in n corrupto. Neque nos terrere debet hiatus paulo vastior, non tamen indecorus, *ad arces*

habent omnes omnium libri. Et sane recte, Homero auctore L. 11. Odyss. *ŷ.* 14.

Ἐνθα δὲ Κίμμεριον ἀνδρῶν δῆμός τε πόλις τε.

Hic vero Cimmeriorum erat virorum popululique civitasque.

Atque hunc inibi popululum cum sua sibi urbe collocat poeta ad fines Oceani. Sane Ulysses in Oceano navigasse, sententia est Strabonis primo libro, ac tertio. Hinc Claudianus L. 1. in Rufin. *ŷ.* 124.

*Est locus, extremum pandit qua Gallia litus,
Oceani praetentus aquis: ubi fertur Ulixes
Sanguine libato popululum movisse silentem.
Illic umbrarum tenui stridore volantium
Flebilis auditur questus, simulacra coloni*

Pallida, defunctasque vident migrare figuras.
Putes eum de Lusitania loqui. Sed Homeri Cimmerios in Britannia insula posuit Georgius Carleton, epistola erudita, quae est octogesima inter Camdenianas. Verosimilius, ni fallor, Servius ad L. 6. Aen. *ŷ.* 107. *Acheron fluvius dicitur inferorum, quasi sine gaudio. Sed constat locum esse haud longe a Bais, undique montibus septum, adeo ut nec orientem nec occidentem Solem possit adspicere, sed tantum medium diem. Quod autem dicitur ignibus plenus, haec ratio est: omnia vicina illic loca calidis & sulphureis aquis scatent. Sine gaudio autem ideo ille dicitur locus, quod necromantia, vel sciomania, ut dicunt, non nisi ibi poterat fieri: quae sine hominis occisione non fiebat. Nam & Aeneas illic occiso Miseno sacra ista complevit, & Ulysses occiso Elpenore: quamquam fingatur in extrema Oceani parte Ulysses fuisse. Quod ipse Homerus falsum esse ostendit ex qualitate locorum, quae commemorat, ex [l. &] tempore navigationis. Dicit enim eum circa unam noctem navigasse, & ad locum venisse, ubi sacra perfecit. Quod de Oceano non procedit: de Campania manifestissimum est. Praeterea a Bajo, socio ejus illic mortuo, Bajas constat esse nominatos. Dicit etiam vidisse Herculem: ideo, quia illic sunt Bauliae, [l. Bauli] locus Hercules dicitur quasi Boaulia, quod illic habuit animalia, quae Geryoni detracta ex Hispania adduxerat. Vera Servium scripsisse, ope-rose ostendit Philippus Cluverius L. 4. Ital. antiq. C. 2. Urbis Cimmeriorum etiam Pli-*

nius

65 Quis numquam candente dies adparuit ortu,
Sive supra terras Phoebus, seu curreret infra.
Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
Magna Deum proles levibus discurreret umbris.
Praeteriitque cita Sirenum litora puppi.

70 Il-

nus meminit L. 3. C. 5. *In ora Savo fluvius; Vulturum oppidum cum amne, Litemum, Cumae Chalcidensium, Misenum, portus Bajarum, Bauli, lacus Lucrinus & Avernus, juxta quem Cimmericum oppidum quondam. Pompejus Festus: Cimmerici dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras incolunt. Quales fuerunt inter Bajas & Cumas, in ea regione, in qua corvallis satis eminenti jugo circumdata est; quae neque matutino, neque vespertino tempore sole contegitur. In ultimo verbo mendum est; & scribendum haud dubie, sole contingitur.* Lucretius L. 4. v. 408.

Quos tibi tum supra Sol monteis esse videtur, Cominus ipse suo contingens servidus igni.

Catullus Carm. 61. v. ultimo:

*Quare nec tales dignantur viscere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.*

67. VIDIT UT INFERNO] Hoc totum in libris vulgatis male cohaeret. Scribe cum Luca Fruterio, ac Nic. Heinio,

*Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno
Magna Deum proles levibus discurreret umbris.*

Mutatae scripturae causas cognosces ex libello variarum lectionum; quamquam Fruterius sola ingenii bonitate rem peregit. Sed & Janus Parrhasius ita legebat, Comment. in Claudian. L. 1. de Raptu Proserp. Ipsas fabulas tradet tibi Homerus Odyss. L. 11.

69. PRAETERIITQUE CITA SIRENUM LITORA PUPPI] Sirenes non in mari, sed in prae-insulae florido sedent cantantes apud Homerum, ingente circum ossium putrescentium acervo, L. 12. Odyss. v. 38. & 158. quod non secuti sunt pictores etiam celeberrimi. Est & alter eorum error, (a quo errore ne ipse quidem Alciatus sibi cavet Emblem. 115. neque Alciati interpres Julius Caesar Capaccius Emblem. 113.) quod Sirenas faciunt vultu quidem virgineo, sed parte corporis inferiore in piscem deinsente. Quamquam ignoscere pictoribus aequum est, Joannis Boccatii auctoritatem secutus L. 7. Genealog. Deor. C. 20. qui Boccatus ipse deceptus fuit ab Albrico philosopho, obscuri nominis scriptore. Illa vero pars inferior

definit in avem, gallinae non abfimilem: superior alas habet in humeris, tibiam vel lyram in manu. Julius Hyginus Fab. 125, quarecententur errores Ulyssis: Tum ad Sirenas Melpomenes musae & Acheloi filias venit, quae partem superiorem muliebrem habent, inferiorem autem gallinaceam. Servius ad L. 5. Aen. v. 864.

Jamque adeo scopulos Sirenum adveſta ſubibat, Difficiles quondam, multorumque offibus albos. Sirenes (inquit) ſecundum fabulas, tres parte virgines fuerunt, parte volucres, Acheloi fluminis & Calliopes musae filiae. Harum una voce, altera tibiis, alia lyra canebat. Et primo juxta Pelorum, post in Caphareis insulis habitaverunt, quae illectos suo cantu in naufragia deducebant. Aelianus quoque Sirenas virgines alatas, & pedibus aves fuisse ait, idque & poetarum fabulas ostendere, & tabulas pictorum, L. 17. de Animalibus C. 23. Ostendit certe Apollonius Rhodius, quamquam tacet de alis, L. 4. Argon. v. 892. Pulcerrime Ovidius L. 5. Metam. v. 551.

*Hic tamen indicio poenam linguaque videri
Commeruisse potest. Vobis, Acheloides unde
Pluma pedesque avium, cum virginis ora generatis?*

*An quia, cum legeret vernos Proserpina flores,
In comitum numero mistae, Sirenes, eratis?*

*Quam postquam toto frustra quaesistis in orbe;
Protinus, ut vestram sentirent aequora curam,
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis: facilesque Deos habuistis; & artus
Vidistis vestros subitis flavescere pennis.*

*Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
Tantaque dos oris linguae deperderet usum;
Virginei vultus, & vox humana remansit.*

quem sequitur ex parte Claudianus L. 3. de Raptu Proserp. v. 254.

*Discedunt aliae. Rapidis Acheloides alis
Sublatae Siculi laevis obsedere Pelori:
Accensaeque malo, jam non impune canoras
In pestem vertere lyras. Vox blanda carinas
Adligat: audito frenantur carmine remi.*

Igitur hac ipsa, quam dixi, forma in nummis veteribus spectantur. Id quod primus,

Zz opi.

opinor, observavit Hannibal Carus, scriptor & eruditus & venustus, L. 2. Epist. 145. *Le Sirene erano mariitime, o litorali più tosto, che marine. Et, riscontrando la description d'essa col rouescio di detta medaglia, la figura dal mezzo in su, al volto, al corpo, & a le braccia ignude, è pur d'una uergine: & dal mezzo in giù, a le piume, a i piedi, & a tutta la fatterza, è d'una gallina; saluo, che l'ali sono in su gli homeri de la uergine: e con assai bella gratia porta in ciascuna mano una tibia, o un flauto, che vogliamo dire.* Ita ille vernaculo idioma descripsit nummum argenteum a Neapolitanis in honorem Augusti procursum, ac sibi a celeberrimo antiquario Pyrrho Ligorio muneris donatum. Est ille ipse denarius (vix enim potest esse alius) P. Petronii Turpiliani, instaurandae Neapoli triumviri, quem eruditissime interpretatus est in admirabili opere de Praestantia & Usu Numismatum antiquorum nunc nuper recentato, & luculentissimis accessionibus egregie locupletato, Inlustrissimus Spanhemius, vir sine exemplo eruditus; cuius nec virtutes neque ingenium capere potest iners hujus saeculi livor; Dissert. 5. sect. 3. p. 251. In eo nummo est ab una parte caput Augusti Caesaris: ab altera stat Siren Parthenope, inflatam ti-

biam manu dextra tenens, sinistro brachio ad latus ansato, grandibus in humero alis, pedibus gallinaceis, cum cauda bene ampla. Non alium ab illo nummum fuisse puto, quem describit in Antiquitatibus Puteolanis Julius Caesar Capaccius cap. 33; sed festinata opera. Sic enim loquitur: *Fuit ritrovato in Cuma una moneta col nome di Petronio Triumviro. Viene riferito da Fulvio Orsino nella famiglia Petronia, dicendo che si riferisce alla colonia Cumana deduta da Augusto, & a Napoli dal medesimo ristaurata.* Deinde exhibet eam nummi faciem, in qua est Siren Parthenope, sed utraque manu tibiam comprimens, neque ulla cauda insignis. Non satis sibi constat Vincentius Cartarius in descriptione Sirenium: nam modo parte inferiore aves facit, modo pisces. Putat autem tum demum factas esse Nereidas, postquam elapso inpune Ulyssae prae dolore atque ira sese in mare praecipites dedissent. Sed quum nullo id auctore proferat, non male faciet, qui amplius inquirendum abstrahitur. Certe in Argonauticis, quae Orphei nomine censentur, se ipsas e vertice excelsi scopuli in pelagus dejecisse dicuntur, ac confestim in petras obruisse, *ψ. 1266. sqq.* Apollonius autem solam vocem perdidisse narrat, ab Orpheo testudinis cantu superatas, *L. 4. Argonaut. ψ. 905.* Alias Sirenas, nempe toto corpore volucris, collo autem ac vultu femineo, ex villae Aldobrinac thesauris nuper cum orbe erudito communicavit doctissimus & diligentissimus monachus Bernardus de Montfaucon, *Diar. Ital. C. 14. p. 190.* Qui utinam pari sedulitate descripsisset anaglyphum Thesauri Medicaei, *C. 24. p. 357.* in quo anaglypho cymba, ibidemque colligatus Ulysses conspicitur, & Sirenes instrumenta Musica pulsantes. Nam istae Aldobrandinae nihil commune habent cum fabulis Graecorum. Atque ego opinor referri debere ad ululas sive noctuas in locis desertis lugubriter gementes, quas in quibusdam antiqui Foederis locis *Sirenas* reddiderunt septuaginta Seniores. De istis luctuosi cantus animalibus res pulcras, ut semper, prodidit maximus Spanhemius, laudati operis pag. 254. Haec ego recens nata quum ostendissem amico meo summo Petro Burmanno, qui ad me visendi gratia iis diebus venerat, monuit me vir candidissimus exstare Dissertationem Gallicam de Sirenibus Cl. Nicasti, Divionensis; videndumque si ego, quamquam ignarus, in ejus vestigia incurrissem. Misit quoque, qua est morum comitate

70 Illum inter geminae nantem confinia mortis,
Nec Scyllae faevo conterruit impetus ore,
Quum canibus rabidas inter freta forberet undas,
Nec violenta suo consumsit more Charybdis,

Vel

tate, ipsum libellum; quo ego avide evoluto comperi, nihil mihi cum Nicasio commune esse, extra unum illum denarium Petronianum. quem tamen ego aliunde, ut vidimus, acceperam. Praeterea quum ego de sola Sirenum figura egerim, ille sibi omnem earum mythologiam exhauriendam putavit. quod & praeclare fecit.

70. ILLUM INTER GEMINAE NANTEM CONFINIA MORTIS] inter Scyllam & Charybdim. Nihil certius hac emendatione ex optima scheda Scaligerana. Sed & Achilles ita conjecerat, & Livinejus, & Gulielmus noster Canterus L. 4. Nov. Lect. C. 16. Et nos ita invenimus in excerptis duorum Anglicanorum. Reliqui ferme libri habent, *illum ter-geminae*. Quam mortem tergeminae Turnebus capit pro certissima ac praesentissima, & tamquam triplici, non una, L. 3. Adv. C. 20. & L. 29. C. 23. Tamen haud difficulter perspicui poterat, quod in periisse in elemento ultimo *m* vocis *illum*. Perperam huc trahas ista Papinii, de Cerbero, L. 2. Theb. *ψ. 31.*

*Ni Deus horrentem Lethaeo vimine mulcens
Ferrea tergemino domuisset lumina somno.*

alter enim intelligi debere docuit eruditus scholiastes Lutatius, ita scribens: *tergemino] propter trina lumina trium capitum: quasi tot illi somnos immiserit, quot capita luminibus ar-marentur.*

71. NEC SCYLLAE SAEVO CONTERRUIT IMPETUS ORE] Hoc quoque Scaligero debemus: cui jungas licet Pocchi & Lipsii excerpta. Olim fuit *orbe*: quod exponebant de rapidis vorticibus aquarum in orbem & gyrum circumactarum. Sed Nic. Heinsius, Nor. ad Ovid. Amor. L. 2. Eleg. 16. *ψ. 26*, legebatur:

Nec Scyllae saevo conterruit impetus aestu.

in Notulis autem ad hunc nostri Albii locum *saeva ira* reponebat. Horum neutrum placet. neque enim Scyllae os suum perire debet; quo ore vel maxime terribilem fuisse ac formidolosam tradunt poetae. Homerus L. 12. Odyss. *ψ. 90.*

Ἐξ δὲ τοῖς οἰσείροις περιμήκεες, ἐν δὲ ἐκάστη

Σμερδαλή κεφαλῇ, ἐν δὲ τρίσχοι οὐδόντες, Πυκνοί, καὶ θαμέες, πλείοι μέλανος θανάτοιο.

*Μέσση μὲν τε κατὰ σπείρας ποίλοιο δέδουκεν
Ἐξω δ' ἐξίσχει κεφαλὰς δεινοῖο βερέδρου.*

*Sex autem illi colla praelonga, in singulis vero
Horrendum caput inest, tres ordines autem
dentium,*

Densi, & frequentes, pleni nigrae mortis.

Medio quidem per speluncam cavam immergitur,

*Foras autem porrigit capita e terribili barathro.
Maro L. 3. Aen. *ψ. 424.**

At Scyllam caecis cohibet spelunca latebris,

Ora exsertantem, & navis in saxa trahentem.

Sane apud Homerum, libro modo laudato, exponit Ulysses ut sex sibi optimos focios ex nave ablatos devoraverit Scylla vivos ac palpitantes, & ducem suum nomine cientes, eique manum tendentes. Quo miserabili spectaculo nihil se tristius atque horribilius vidisse ait in illo suo longissimo errore.

72. QUUM CANIBUS RAPIDAS INTER FRETA SERPERET UNDA] *rabidas* erat in sex libris. deinde *forberet* lege, *ἀρχαϊκῶς*, cum Guyeto, & Heinso in Nafonianis loco proxime indicato.

73. NEC VIOLENTA SUO CONSUMSIT MORE CHARYBDIS] Multi libri habent, *consumsit in ore Charybdis*. id quod multis argutus visum fuit. mihi vero parum suaviter hic repeti videtur, quum altero ab hinc versu in Scylla habuerimus. *More suo*, ut numquam non solebat, ut semper facere adjuverat. *Mos* est, natura, adfectio. Sic *ventorum & coeli mores* apud optimos scriptores saepe reperiuntur. Plinius L. 17. C. 2. *Ad soli naturam, ad loci ingenium, ad coeli cuiusque mores dirigenda solertia est.* Manilius L. 4. *ψ. 122.*

Nunc tibi Signorum mores, summumque colorem,

Et studii varias artes ex ordine reddam.

Vide elegantissimae eruditionis virum Janum Casperium Gevartium L. 3. Lectio. Papinian. C. 5. Heinsius juvenis legebat:

Nec violenta sua consumsit mole Charybdis.

Z z 2

76. NON

- Vel si sublimis fluctu confurgeret imo,
 75 Vel si interrupto nudaret gurgite pontum.
 Non violata vagi fileantur pascua Solis,
 Non amor, & foecunda Atlantidos arva Calypfus,
 Finis & erroris miseri Phaeacia tellus.
 Atque haec seu nostras inter sunt cognita terras,
 80 Fabula sive novum dedit his erroribus orbem;
 Sit labor illius; tua dum facundia major.
 Jam te non alius belli tenet aptius artes,

Qua

76. NON VIOLATA VAGI FILEANTUR PASCUA SOLIS] Propertius L. 3. Eleg. 10. v. 29.

Lampetis Ithacis verubus mugisse iuvenco:

Paverat hos Phoebæ filia Lampetie.

fabulam copiose denarrat Homerus L. 12. Odyss. v. 260.

79. ATQUE HAEC SEU NOSTRAS INTER &c.] Hanc quaestionem jam olim agitari solere docet nos Seneca Epist. 88. *Quaeris, Ulysses ubi erraverit, potius, quam efficias, ne nos semper erremus? Non vacat audire, utrum inter Italiam & Siciliam jaestatus sit, an extra notum nobis orbem: neque enim potuit in tam angusto error esse tam longus. Itemque Gellius L. 14. C. 6. Atque illud etiam scriptum fuit, quae nomina fuerint sociorum Ulixidis, qui a Scylla rapti laceratique sunt: utrum ἐν τῇ ἕσω Σαλασσῇ Ulixes erraverit κατὰ Ἀγίσταρον, an ἐν τῇ ἕξω κατὰ Κράτηρα. Uterque, ut vides, deridenti propior. Possit tamen hoc ipsum quaeri nec sine erudita voluptate, nec citra frugem bonam, luculento specimine offendit doctissimus Cluverius L. 2. Sicil. antiq. C. 17. Praepositio inter valet hoc loco intra. Sive haec sunt gesta intra orbem nobis notum in mari mediterraneo, sive fabulose gesta narrantur in parte mundi nobis ignota, &c. Minus cogitate Passeratius: Sive haec vera sunt, & saeculi nostri ac regionis hominibus nota: sive falsa & commentitia.*

81. SIT LABOR ILLIUS, TUA DUM FACUNDIA MAJOR] Eximia laus viri disertæ. nam dicendo superare illum, cujus eloquentiam tota Graecia est admirata, quantae putas virtutis fuisse? Nec tamen nimis poetice, arbitro quidem Fabio Quintiliano L. 10. C. 1. *At Messala nitidus & candidus, & quodammodo prae se ferens in dicendo nobilitatem suam.* L. 12. C. 10. *In oratione vero si species inveni valis, totidem pene reperias ingeniorum,*

quot corporum formas. Sed fuere quaedam genera dicendi conditione temporum horridiora, aliqui magnam jam ingenii vim prae se ferentia. Hinc sunt Laelii, Africani, Catores, Gracchi-que; quos tu licet Polygnotos vel Calones appelles. Mediam illam formam teneant L. Crassus, Q. Hortensius. Tum deinde efflorescat non multum inter se distantium temporum oratorum ingens proventus. Hinc vim Caesaris, indolem Coelii, subtilitatem Callidii, gravitatem Bruti, acumen Sulpicii, acerbiter Cassii, diligentiam Pollionis, dignitatem Messalae, sanctitatem Calvi reperimus. Ecce ut in variis multorum magnorum hominum virtutibus, uni Messalae dederit dignitatem in dicendo, id est, eloquentiam nobilitati suae parem. Naso L. 2. Pontic. Epist. 2. quae ad Messalinum filium est perscripta, v. 51.

Nunc tibi & eloquii mitor ille domesticus ad- sit,

Quo poteras trepidis utilis esse reis.

Vivit enim in vobis facundi lingua parentis;

Et res haeredem reperit illa suam.

& deinde v. 99.

Hoc pater ille tuus, primo mihi cultus ab nevo,

Si quid habet sensus umbra diserta, petit.

Tacitus L. 11. Hist. C. 6. *Meminissent C. Asinii, & Messalae, ac recentiorum Arruntii & Aesernini, ad summa provektorum incorrupta vita & facundia.* Male colligit, ideo floruisse facundiae laude, quod in eo vigeret scientia rei militaris. Transitio est, quae voculam *Jam* postulat, atque exstat illa vocula in excerptis Pocchi, & in duobus Anglicanis.

82. NAM TE NON ALIUS BELLII TENET APTIUS ARTES] Male colligit, ideo floruisse facundiae laude, quod in eo vigeret scientia rei militaris. Transitio est, quae voculam *Jam* postulat, atque exstat illa vocula in excerptis Pocchi, & in duobus Anglicanis.

- Qua deceat tutam castris praeducere fossam,
 Qualiter adversos hosti defigere cervos:
 85 Quemve locum ducto melius sit claudere vallo,
 Fontibus ut dulces erumpat terra liquores:
 Ut facilisque tuis aditus sit, & arduus hosti:
 Laudis & affiduo vigeat certamine miles.
 Quis tardamve sudem melius, celeremve sagittam
 90 Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo?
 Aut quis equum celerem arctato compescere freno
 Par sit, & effusas tardo permittere habenas?
 Inque vicem modo directo contendere cursu,

Seu

84. ADVERSOS HOSTI DEFIGERE CERVO] Ita praeclare emendarunt viri eruditi, quum in libris fere sit *nervos*. De *cervis* castrensis bus vide, si otium est, Servium ad Virgil. Eclog. 2. v. 29. & Valentem Guellium ac Ludovicum de la Cerda ibidem loci: Turnebum L. 29. Adv. C. 32. Lipsium Poliorcet. L. 2. dial. 2. Delrium Advers. ad Senec. Oedip. v. 752. Meursium in Lycophr. p. 174. Dion. Vossium in Caesar. L. 7. de Bello Gall. C. 72.

86. FONTIBUS UT DULCES ERUMPAT TERRA LIQUORES] Elegantissimus usus verbi *erumpendi*; quo usu casta illa antiquitas multum delectabatur. Lucretius L. 4. v. 1111.

*Tandem ubi se erupit nervis conlecta cupido,
 Parva sit ardoris violenti pausa parumper.*

L. 6. v. 582.

*Versabundaque portatur post incita quom vis;
 Excogitata foras erumpitur, & simul altam
 Dissindens terram magnum concinnat hiatus.*

L. 1. v. 730. ubi de Sicilia:

Hic est vasta Charybdis: & hic Aetnae minantur

*Murmura flammaram rursum se conligere iras,
 Faucibus eruptos iterum vis ut vomat igneis.*

Cicero Phoenom. Arat. v. 111.

*Nec toto spirans rabido de corpore flammam
 Aestiferos validis erumpit flatibus ignes.*

Virgilius L. 1. Georg. v. 445.

*Aut ubi sub lucem densa inter nubila sese
 Diversi erumpunt radii.*

Coelius apud Tullium L. 8. ad famil. Epist.

14. Sic illi amores, & invidiosa conjunctio, non ad occultam recedit obrestitutionem, sed ad bellum se erupit. Caesar L. 2. Belli civilis C.

14. Meridiano tempore, quum alius discessisset,

alius ex diutino labore in ipsis operibus quieti se dedisset, arma vero omnia reposta conlectaque essent, portis se foras erumpunt. Hos duces secutus est facundissimus Baudius L. 3. Iambicorum, carmine ultimo:

*Exinde Sermo, ceu minister efficax,
 Vox atque lingua proma mortali sono
 Reperta dia mentis effert, ac foras
 Erumpit alti cogitata pectoris.*

88. LAUDIS ET ASSIDUO VIGEAT CERTAMINE MILES] loquitur de laudatione castrensis. super qua non incuriose egimus ad L. 1. Eleg. 1. v. 57.

91. AUT QUIS EQUUM CELEREMVE ARCTO COMPESCERE FRENO POSSIT] Malo cum Colotio *celerem arctato*: nam istud *ve* cum insequente & nihil congruit. Deinde pro *Possit*, bene in Adversariis restituit Heinsius *Par sit*.

93. DIRECTO CONTENDERE PASSU] *cursu* est in undecim libris: quod omnino praefendum. Sequitur, *Seu libeat curvo melius contendere gyro*. multi libri *brevius* habent; quod est ex disciplina equestri. dulcissimus Columella L. 10. v. 226.

Me mea Calliope cura levioere vagantem

Jam revocat, parvoque jubet decurrere gyro. Cicero L. 3. de Orat. C. 19. *Sed, si his contenti estis, atque iis etiam, quae dici voluistis a me; ex ingenti quodam oratorem immensoque campo in exiguum sane gyrum compelliis.* Quem locum imitatione expressit Papinius L. 4. Silv. 7. initio:

Jam diu lato spatiata campo

Eortis heros Erato labores

Differ, atque ingens opus in minores

Contrabe gyros.

Horatius L. 2. Sat. 6. v. 26.

Z z 3

Sive

- Seu libeat curvo brevius compellere gyro?
 95 Quid, parma seu dextra velis, seu laeva tueri,
 (Sive hac, sive illac veniat gravis impetus hastae,) An prior, aut signata cita loca tangere funda?
 Jam simul audacis veniunt certamina Martis,
 Adversisque parant acies concurrere signis,
 100 Tunc tibi non desit, faciem componere pugnae;
 Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
 Rectus ut aequatis decurrat frontibus ordo;
 Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte,
 Dexter uti laevum teneat, dextrumque sinister

105 Mi-

*Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem
 Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.*
 Repetitio verbi *contendere* insuavis est, nec satis decora. Scribamus, duce Tullio, *compellere*. nec debent obstare librariorum aberrationes.

95. QUIS PARMA] Constituimus isthaec ad ductum Nic. Heinsii, simplicem illum, ac verum, & germanum.

98. JAM SIMUL AUDACIS] Pulcra descriptio aciei Romanae, tam simplicis, quam bipartitae. Rem ipsam egregie inlustravit Claudius Salmasius lib. de Re Militari Roman. C. 7. sqq. cui tamen super agmine quadrato minus bene convenit cum inlustri viro Radbodo Hermanno Schelio Dissert. Polybian. C. 11. adde, si videtur, Lipsium L. 4. de Milit. Rom. dialog. 6.

100. TUNC TIBI NON DESIT] Ige cum Heinsio *desit*. & sic libri non nulli. Tragicus vetus apud Ciceronem L. 3. Tufcul. Quaeft. C. 19.

Pol mihi fortuna magis nunc desit, quam genus.
 Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. v. 12.

Omnia habeo, neque quidquam habeo: nihil cum est, nihil desit tamen.
 & Hecyr. Act. 5. Sc. 2. v. 2.

*Nihil apud me tibi
 Deseri patiar, quin quod opus sit, benigne
 praebeatur.*

Lucretius L. 2. v. 1141.
Quandoquidem grandi cibus aevo denique desit.
 L. 3. v. 221.

*Extima membrorum circumcaesura tamen se
 Incolumem praeflat: neque desit ponderis hilum.*
 Maro Eclog. 2. v. 22.

Lac mihi non aestate, novum non frigore desit.

Aurelius in eus L. 1. Eleg. 1. v. 34.

*In me nostra Venus noctes exercet amaras,
 Et nullo vacuus tempore desit Amor.*

103. SEU LIBEAT Duplicem, SEU JUNCTUM CERNERE MARTEM] Haec quia erant mendosa, non recte potuerunt explicari a viris eruditiss. Scribendum cum Salmasio atque Heinsio,

Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte.
sejunctum est in priore Wittiano, inque uno Anglicano; haud longe a vero. Qui *cernere Martem* probabant, Enniano se exemplo tuebantur, quod est apud Varronem in Gerontodidascalo, & lib. 5. de L. L. itemque apud Nonium in verbo *Cernere*:

*Nam ter sub armis malim vitam cernere,
 Quam semel modo parere.*

Sed quum ibi *cernere vitam* positum sit pro eo, quod est decertare de vita; par erit ut hoc loco, *Martem cernere*, sit depugnare de pugna. Quo quid absurdius? Albius noster postquam egerat de agmine quadrato, nunc agit de acie bipartita, ubi duobus exercitiis pugnatur. L. Septimius L. 2. Ephemer. C. 22. *Cohortati inter se arma capiunt, ac prope cum manu auxiliari effusi portis pergunt advorsum. Ac dein per campos exercitu bipartito, Trojanis Hector, Sarpedon auxiliariibus duces facti. Tum nostri, visis contra hostibus, armati atque instructi pro negotio simplicis formae aciem composuere, circa cornua divisis ducibus: dextrum Achilles cum Antilocho, alterum Ajax Telamonius cum Diomede curabant: medios accipere Ajax alter, & Idomeneus dux nosser. Hoc modo exercitu utrimque composito, pergunt obviam. At ubi in manus ventum est, cohortati suos quisque, acie conflixere.*

105. SIT-

- 105 Miles, sitque duplex geminis victoria castris.
At non per dubias errant mea carmina laudes:
Nam bellis experta cano. testis mihi victæ
Fortis Iapidiaæ miles. testis quoque fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in Alpes.
- 110 Testis Arupinas & pauper natus in armis.
Quem si quis videat, vetus ut non fregerit aetas,
Terna minus Pyliae miretur saecula famae.
Centum foecundos Titan renovaverit annos,
Ipse tamen velox celerem super edere corpus

115 Gau-

105. SITQUE DUPLEX GEMINI VICTORIA CASUS] codex bibliothecae Colbertinae, itemque unus Achillis Statii, & excerpta Angeli Colotii habebant *geminis victoria castris*. Quod quanto sit praestabilius, nemo non videt. *castra*, exercitus: ut passim apud Historicos Latinos.

107. TESTIS MIHI VICTAE FORTIS IAPIDIAE MILES] Quas hic memorat lapidum, atque alarum Illyrii ac Pannoniae gentium ferarum rebelliones, descripserunt Strabo L. 4. & 7. Dio L. 49. Appianus lib. de bellis Illyricis. Florus L. 4. C. 4. & 12. Suetonius Aug. C. 21. Vellejus L. 2. C. 90. Orosius L. 6. C. 21. meminertunt quoque Livii epitomae L. 131. 132. 133. 135. Solos quidem Salassos ductu suo Messala perdomuit, fame subactos: reliqua bella ipse Augustus confecit. In quibus quin enituerit egregia Messalæ virtus, dubitari omnino nequit. Cujus enim frontis foret, summis laudibus efferre ejus hominis facinora bellica, cujus opera obscura fuisset atque ignobilis? quique ipse nihil tanto praeconio dignum administrasset? Tumultus illi primum tumescere coeperunt A. V. DCCXVIII. quo tempore noster Albius annum agebat octavum supra vicessimum. Unde verosimile fit, ipsum quoque has expeditiones vidisse praesentem, in contubernio videlicet Messalæ. Atque hoc facile evicerit Arupini senis descriptio.

110. ARUPINAS] Ita rectissime Scaliger ex Strabone, atque ex Itinerario Antonini. Neque sunt audiendi, qui *Inalpinus* huc intrudunt etiam cum convicio, viri cetera egregii, Janus Parrhasius Comment. ad Claudian. L. 3. de Raptu Proserp. & Nic. Erythraeus Ind. Virgil. in voce *Inarime*.

110. PAUPER NATUS IN ARMIS] Ut fere solent gentes deliciis & luxu nondum corruptæ. Postumius apud Livium L. 9. C. 9. *Nihil ad Caudium, Patres Conscripti, humanis consiliis gestum est. Dii immortales & vestris & hostium imperatoribus mentem ademurunt. nec nos in bello satis cavimus; & illi male partam victoriam male perdiderunt: dum vix locis, quibus vicerant, credunt, dum quacumque conditione arma viris in arma natis auferre sesinant.* Seneca L. 1. de Ira C. 11. *Germanis quid est animosius? quid ad incursum acrius? quid armorum cupidius? quibus innascuntur, innutriunturque: quorum unica illis cura est, in alia negligentiis.*

111. VETUS UT NON FREGERIT AETAS] sic Remulus ille gloriarum plenus apud Maronem L. 9. Aen. v. 609.

Omne aevom ferro teritur, versaque juvenctum Terga fatigamus hasta: nec tarda senectus Debilitat vires animi, mutatque vigorem. Canitiem galea premimus; semperque recentis Comportare juvat praedas, & vivere rapto.

114. IPSE TAMEN VELOX CELEREM SUPER EDERE CORPUS AUDET EQUUM] veloci saltu in equum alacriter emicat. Sed scribendum *Gaudet*, quod & Heinsius vidit. Maro L. 4. Aen. v. 156.

At puer Ascanius mediis in vallibus acris Gaudet equo.

Horatius Art. Poët. v. 162.

Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine Campi.

edere est attollere. hinc montes *editi* dicuntur, & *arces editæ*, atque alia id genus quam plurima. Itaque nihil hic mutandum videtur.

- 115 Gaudet equum, validusque fedet moderator habenis.
Te duce non alias conversus terga domator
Libera Romanae subjecit colla catenae.
Nec tamen his contentus eris. majora peractis
Instant, compertum est veracibus ut mihi signis,
120 Quis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtemine vestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni;

Splend-

115. VALIDISQUE SEDET MODERATOR HABENIS] Habenae cur *validae* dicantur, non satis perspicio. quinque libri habent *validusque*: id quod melius congruit vigori illi crudo in extrema senectâ.

116. DOMATOR] Hanc vocem Scaliger de mendo suspectam habebat. neque ego tamen damnare audeo. in Glossario Philoxeni legitur, *Domavi*, Ἐδάμασα. & paullo ante, *Dammator*, Δαμνήτης: id quod Passeratius recte (ni fallor) emendavit *Domator*. Sed ne solis lexicis nitamur, facit Ennii auctoritas, cujus hos ex Medea versus servavit nobis Flavius Charisius, extremo libro 4.

Non memoro, quod draconis saevi sopivi impetum;

Non, quod viros domavi, & segetis armatae manus.

Accedit Ammianus Marcellinus L. 21. C. 5. Hoc sermone Imperatoris vice alicujus oraculi comprobato, *masa est incitatus omnis concio: & rerum cupida novandarum, unanimanti consensu voces horrendas immanti scutorum fragore miscebat, magnum elatumque Ducem, & ut experta est, fortunatum domatorem gentium appellans & Regum.*

120. AMYTHAONIUS MELAMPUS] Vates sagacissimus, & veracissimus. Papinius L. 3. Theb. v. 449.

Dubio sententia tandem

*Sera placet, vatum mentes, ac provida veri
Sacra movere Deum. Solers tibi cura futuri,
Amphiaraë, datur; juxtaque Amythaone cre-*

tus,
*Jam senior, seâ mente virens Phaeboque,
Melampus*

*Ad sociat passus. dubium, cui dexter Apollo,
Oraque Cyrrhaea satiavit largius unda.*

Vide Apollodorum L. 1. Biblioth. C. 9. & L. 2. C. 2. ac Muretum Schol. in Propert. L. 2. Elcg. 3.

121. NAM MODO FULGENTEM TYRIO SUBTEMINE VESTEM INDUERAS] A. V. DCCXXXII. Consules fuere Imperator Caesar Divi F. III. M. Valerius M. F. M. N. Messala Corvinus, quo tempore Albius noster annum ferme agebat trigessimum secundum. Nam quae de divinandi scientia paullo ante jactabat, nullo modo cadere possunt in puerum duodecennem. qualem tamen statuamur necesse est, si sequimur hos novos aetatum finitores, qui Hirtio & Panfa Coss. natum asserunt. Ceterum in subsequentiis describit laeta illius diei omnia, & caerimonias ac ritus anni aperiendi inito primum honore. Pulcherrime Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 4. v. 23.

Ergo ubi, Jane biceps, longum referaveris annum,

*Pulsus & a sacro mense December erit;
Purpura Pompejum summi velabit honoris:
Ne titulis quidquam debeat ille suis.*

*Cernere jam videor rumpi penetrata turba;
Et populam laedi deficiente loco.*

*Templaque Tarpeiae primum tibi sedis adiri;
Et fieri faciles in tua vota Deos.*

*Colla boves niveos certae praebere securi,
Quos aluit campis herba Falisca suis.*

Cumque Deos omnes, tum quos impensius aequos

*Esse tibi cupias, cum Jove Caesar erit.
Curia te excipiet, Patresque e more vocati.*

*Intendent aures ad tua verba suas.
Hos ubi facundo tua vox hilaraverit ore;*

*Utque solet, tulerit prospera verba dies;
Egeris & meritas Superis cum Caesare grates:*

*Qui causam, facias cur ita saepe, dabit.
Inde domum repetes toto comitante Senatu,*

Offitium populi vix capiente domo.

Locus est paullo spatiosior, sed qui boni commentarii instar habeat.

- Splendidior liquidis quum Sol caput extulit undis,
 Et fera discordes tenuerunt flamina venti,
 125 Curva nec affuetos egerunt flumina cursus.
 Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis.
 Nulla nec aërias volucris perlabitur auras,
 Nec quadrupes densas depascitur aspera filvas,
 Quum largita tuis sunt muta silentia votis.
 130 Jupiter ipse levi vectus per inania curru

Ad-

127. ULLA NEC AERIAS VOLUCRIS PERLABITOR AURAS] Melius libri veteres, *Nulla nec. negatio duplex pro simplici.* Propertius L. 2. Eleg. 15. v. 5.

*Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras;
 Nec tibi clamatae somnus amarus erit.*

Cicero Accus. 2. in Verr. C. 24. *Debebat Epicrates nullum nummum nemini.*

129. QUIN LARGITA TUIS SUNT MUTA SILENTIA VOTIS] *Quin* quomodo exponam, non invenio. Neque invenerunt alii interpretes, unice de hac vocula securi. tamen *Quin* etiam praecefferat tertio versu superiore. Nec *largita* quo referatur, facile quis dixerit. *multa* quoque *silentia* duriuscule dici puto. Ab ipsa poëtae manu ita fuisse arbitror:

Quum largita tuis sunt muta silentia votis.

Hoc sensu: *Quin* etiam mare irrequietum placide visum fuit consistere, neque avis ulla in aëre perstrepuisset, neque ulla quadrupes in pastu sonum edidit motis maxillis, interea dum tu in altissimo silentio vota nuncupabas pro populo Romano Quiritium. Haec *quin* commode inter se cohaereant, nemo opinor negabit. *Quin* corruptum fuerat ex *Quum*. & sane *Cum* legitur in uno Anglicano. *largita* passivè extulit, more veterum, qui *largio* dicebant. exempla reperies apud Nonium Marcellum. *muta silentia* habent excerpta Perreji, cum uno Anglicano. quod *quin* verum sit, non finit nos dubitare Nasonis auctoritas, L. 7. Metam. v. 184.

*Egreditur testis vestes induta recinctas,
 Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
 Fertque vagos mediae per muta silentia noctis
 Incomitata gradus.*

Vox *muta* saepe corrupta fuit in *multa*. id quod aliquot exemplis ostendimus ad Propert. L. 1. Eleg. 15. v. 29. *silentia* vocat Albius faventiam in sacris. *Vota* sunt, quae Consul ipsis Calendis Januariis pro salute populi in

acde Jovis nuncupabat. Naso L. 4. Pontic. Epist. 4. v. 29.

*Templaque Tarpeiae primum tibi sedis adivi,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.*

Vide eundem L. 1. Fast. v. 63. Sabinus apud Tacitum L. 4. Annal. C. 70. *Quem enim diem vacuum poena, ubi inter sacra & vota, quo tempore verbis etiam profanis abstineri mos esset, vincla & laqueus inducuntur? non imprudentem Tiberium tantam invidiam adisse: quaesitum meditatumque, ne quid impedire credatur, quo minus novi magistratus, quo modo delubra & altaria, sic carcerem recludant.*

130. JUPITER IPSE LEVI VECTUS PER INANIA CURRU ADFUIT] *levem* dici Jovis currum ait Passeratius propter quadrigas, quibus trahebatur. atque huc vocat illud Plauti, Amphitr. Act. 1. Sc. 1. v. 294.

*quadrigas si nunc inscendas Jovis,
 Atque hinc fugias, ita vix poteris effugere infortunium.*

Sed currum Jovis volucrem fuisse atque alatum didicimus. Macrobius L. 1. Saturn. C. 23. *His verbis [Plato] magnum in caelo ducem Solem vult sub appellatione Jovis intelligi, alato curru velocitatem sideris monstrans.* Eleganter hunc nostri poëtae locum inlustravit Douza filius Notar. cap. 7. At vero currus Jovis tonantis gravis dicebatur. Horatius L. 1. Od. 12. v. 58.

*Tu gravi curru quaties Olympum,
 Tu parum castis inimica mittes
 Fulmina lucis.*

ibidem Od. 34. v. 5.

Diespiter

*Igni corusco nebula dividens
 Plerumque, per purum tonantes
 Egit equos, volucremque currum;
 Quo bruta tellus, & vaga flumina,
 Quo Stryx, & invisit horrida Taenari
 Sedes, Atlanteusque finis
 Concutitur.*

Aaa

Pro

Adfuit, & caelo vicinum liquit Olympum,
Intentaque tuis precibus se praebuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit. Additus aris
Laetior eluxit structos super ignis acervos.

135 Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe: non iidem tibi sint, aliisque triumphis.
Non te vicino remorabitur obvia Marte

Gal-

Pro *Adfuit*, unus Heinſii habebat *Affluit*; & ſic quoque editio illa quae Regii Lepidi prodiit A. 1481. quam ſcripturam probabat amicus meus magnus Petrus Burmannus, *Jovis Fulguratoris*, eruditiffimi atque elegantiffimi libri, cap. 9. p. 72. Sane Deorum grefſum (nam Jovem hoc loco de curru deſcendiſſe intelligamus oportet) minime humano ſimilem faciebant, ſed adfluxum potius ac reſfluxum, ſine ullo gradu pedum alternorum. Vide quae Cerda notavit ad L. 5. Aen. v. 649. & quae Barthius ad Papin. L. 5. Theb. v. 267.

131. CAELO VICINUM LIQUIT OLYMPUM] Montem Macedoniae intelligit, ita altum, ut nubes omnes exſuperare putaretur. de eo multa mira veteres tradiderunt, nec nulla inter ſe pugnantis. Tu lege quae docte atque accurate Caſpar Barthius notavit ad Papin. L. 2. Theb. v. 35. Douza filius Olympum cum Homero interpretatur *Ἐὼν ἔδος*; quam Jovis ac Deorum ſedem poeta caelo ſuperiore facit. recte ergo dici *caelo vicinum*, e quo in caelum proximus ſit deſcenſus.

134. LAETIOR ELUXIT STRUCTOS SUPER IGNIS ACERVOS] Jo. Marius Mattius, L. 1. Opin. C. 13. ex codice ſuo vetuſto proferet, *Purior eluſit ſubſtratos ignis acervos.* atque hanc lectionem non oſcitanter adtendendam cenſet. Videri enim poetam noſtrum intelligere de flamma innocua; qualem accendiſſe capiti Aſcanii tradit Maro L. 2. Aen. v. 682.

*Ecce levis ſummo de vertice viſus Iuli
Fiundere lumen apex, taſtuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora
paſci.*

itemque Laviniae L. 7. v. 71. Ignofcant mihi manes viri docti: neutrum exemplum huc facit. Quid enim praefert flamma innocua in honore aris inlato? aliquid dixiſſet, ſi ex libri ſui diverſa ſcriptura oſtendiſſet li-

gna ultro arſiſſe: quale prodigium Seleuco ſacrificanti regnum portendiſſe tradit Pauſanias in Atticis. Neque ego *ſubſtratos* melius dici arbitror, quam *structos*: quum *ſtruendi* verbo in hac re ferme utantur poetae Latini. Maro L. 5. Aen. v. 54.

*Hunc ego, Gaetulis agerem ſi Syrtibus exful,
Argolicove mari depreſſus, & urbe Mycenae;
Annua vota tamen ſollemnisque ordine pompas
Exſequerer, ſtrueremque ſuis altaria donis.*

Seneca Oedip. v. 305.

*In vota Superos voce ſolenni voca,
Arasque dono turis Eoi exſtrue.*

Festus: *Struere antiqui dicebant pro adjicere, augere.* Vides eſſe verbum ſacrorum. Hinc magnus magiſter (nam & convivia in ſacris numerantur) L. 1. Aen. v. 704.

*Quinquaginta intus ſamulae: quibus ordine
longo*

Cura penum ſtruere, & flammis adolere penates.

Nec *Purior* mihi magis blanditur, quam *Laetior*: etſi ſcio Tragicum Romanum ſic loqui Oedip. v. 310.

*Utrumne clarus ignis & nitidus ſteſit,
Rectusque purum verticem caelo tulit,*

Et ſummam in auras ſuſus explicuit comam?

Laetus ignis dicitur, qui eſt ominis laeti ac ſecundi, clarus & hilaris, nec fumo ullo fordidius: idem qui *lucidus*. Propertius L. 3. Eleg. 8. v. 20.

*Inde coronatas ubi ture piaveris aras,
Luxerit & tota flamma ſecunda domo.*

Naſo L. 4. Pontic. Eleg. 9. v. 54.

*Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
Ut mihi placetur numinis ira, roges!*

*Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara;
Detque bonum voto lucidus omen apex.*

137. NON TE VICINO REMORABITUR OBVIA MARTE GALLIA] His verbis, quaſi praefagientis animi quodam vaticinio, illum Meſſalae triumphum auguratur, quem quarto poſt anno

Gallia, nec latis audax Hispania terris:
Nec fera te Tyrio tellus obsessa colono.

140 Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaspes

Pro-

anno egit de subactis Aquitanis. Erant autem Galliae populi vel maxime formidolosi populo Romano. Sallustius Jugurth. C. 114. *Per idem tempus adversum Gallos ab ducibus nostris Q. Caepione & M. Manlio male pugnatum. quo metu Italia omnis contremuerat. Illique & usque ad nostram memoriam Romani sic habuere, alia omnia virtuti suae prona esse, cum Gallis pro salute, non pro gloria, certari.* Cicero Orat. pro Fontejo C. 16. *Denique, ut oportet bello Gallico, ut majorum jura moresque praescribunt, nemo est civis Romanus qui sibi ulla excusatione utendum putet.* Inibi plura scitu digna ex aliis notavit vir praclarus Franciscus Hotomannus.

138. NEC LATIS AUDAX HISPANIA TERRIS] Et hae quoque gentes maximo terrori fuerunt, ferae videlicet ac teroces, neque ullo bello edomabiles. Horatius L. 4. Od. 5. §. 27.

*Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythien?
Quis, Germania quos horrida parturit
Foetus, incolumi Caesare? quis ferae*

Bellum curet Iberiae?

ibidem Od. 14. §. 50.

*Te non parentis funera Galliae,
Duraeque tellus audit Iberiae.*

Sed melius id evicit virorum longissimis bellis indomita virtus, & mulierum supra sexus naturam bellicosa ferocia, crebraeque ac magnae clades exercituum Romanorum. quae omnia praecclare exsecutus est in Ibericis suis Appianus Alexandrinus. Unde non frustra has nationes haud quaquam armorum viribus fuisse devictas, sed Romana pietate ac religione fatetur ipse Tullius, orat. de Harusp. respon. C. 9. *Quam volumus licet, Patres Conscripti, ipsi nos amemus: tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Poenos, nec artibus Graecos, nec denique hoc ipso hujus gentis ac terrae domestico nativae sensu Italos ipsos ac Latinos, sed pietate ac religione, atque hac una sapientia, quod Deorum immortalium numine omnia regi gubernarique perspeximus, omnes gentes nationesque superavimus.* Hispaniam noster quod *audacem* vocat, id fere tantumdem est, ac si vocasset exlegem ac scelestam. Cato, apud Hirtium lib. de Bello Afric. C. 22. ad Cn. Pompejum

F. Tuus pater, istuc aetatis quum esset, & animadvertisset rempublicam ab audacibus sceleratisque civibus oppressam, bonosque aut interfectos, aut exsilio multatos patria civitateque carere; gloria & animi magnitudine elatus, privatus, atque adolescentulus, paterni exercitus reliquiis collectis, pene oppressam funditus & deletam Italiam, urbemque Romanam in libertatem vindicavit. Cicero orat. in L. Pison. C. 20. *Nolite putare, Patres Conscripti, ut in scena videtis, homines consceleratos impulsu Deorum terri Furiarum taedis ardentibus. Sua quemque fraus, suum scelus, sua audacia de sanitate ac mente deturbat.* Seneca Hippol. §. 920.

*O vita fallax! abditos sensus geris,
Animique pulcrum turpibus faciem induis.
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum.*

139. TYRIO TELLUS OBSESSA COLONO] Africa, quam coloni Tyro profecti tenuerunt. Ita recte Scaliger. *possessa* habet Cyllenius; quomodo & Heinsius malebat. Sed nulla opus est mutatione. Vide supra ad L. 2. Eleg. 6. §. 23.

140. REGIA LYMPHA CHOASPES] Ex eo amne solo Perfarum reges bibebant, etiam peregre profecti, etiam in bellicis expeditionibus. Rem omnem docte atque operose exposuerunt duo praeclari viri, Barnabas Briffonius L. 1. de Regno Pers. p. 59. & Franc. Fernandus de Cordoua Didascaliae multipl. C. 31. ibi tu invenies, quidquid ex antiquitate huc congeri potest. Scaliger non bene hunc *Choasphem* confundit cum *Diaspe*, eo quod in libris scriptis *Diaspes* hoc loco inveniat. sed fuit error librarium. cujus erroris originem acute deprehendit magnus Salmasius Exerc. Plin. p. 418. 699. ed. Paris. Isaacus Vossius *Diaspes* legebat, pro *Idaspes*; nam *Idasphem* Romanos appellasse etiam *Choasphem*; Not. ad Justin. L. 11. C. 14. In uno mco est *regia nympha*, quod nescio quomodo adblanditur: videtur enim significare, aquam Choaspis regibus Perfarum non solum esse in deliciis, verum etiam in amoribus. Ipsum Choasphem, ut & alios magnos amnes, in Deorum numero fuisse habitum ostendit Valerius Flaccus L. 5. Argon. §. 585.

Profluit, aut rapidus, Cyri dementia, Gindes
Radit Arecteos haud una per hostia campos.

Nec

*Quid Latagum? quid si amnigenam mirere
Choaspem?*

*Bellatoris equi potantem cerne cruores:
Nec tamen inmissis hic segnior ibit habenis.*

141. RAPIDUS CYRI DEMENTIA GINDES]
Insignem illam Cyri insaniam luculentis ver-
bis descripsit Sapiens Romanus L. 3. de Ira
C. 21. Sed nos Paullum Orosium audiamus,
qui & tempus notavit furiosi facinoris, L. 2.
C. 6. Eodem tempore Cyrus rex Persarum, qui
tunc Asiam, Scythiam, totumque Orientem ar-
mis pervagabatur, cum Tarquinius Superbus ur-
bem vel rex vel hostis aut servitio premebat aut
bello, Cyrus (ut dixi) cunctis, adversum quos
ierat, perdomitis, Assyrios & Babyloniam pe-
tit, gentem urbemque tunc cunctis opulentio-
rem: sed impetum ejus Gindes fluvius, secundae
post Euphratem magnitudinis, interceptit. Nam
cum unum regionum equitum [l. equorum] can-
dore formaque excellentem, transmeandi fiducia
persuasum, qua per rapacem alveum offensi va-
do vortices attollebantur, abreptum praecipita-
tumque merisset, rex iratus ulcisci in amnem
statuit, conestatus eum, qui nunc tam prae-
clarum equitem [l. equum] voravisset, feminis
vix genua tingentibus permeabilem relinquen-
dum. Nec in peragendo segnior, totis copiis per-
peti anno Gyndem fluvium per magnas conci-
sum deductumque fossas, in trecentos sexaginta
alveos comminuit. Hoc & Herodotus tradit
L. 1. C. 189. 202. ac L. 5. C. 52. cujus au-
thoritate ducti, itemque Senecae, Orosium
emendavimus. Putatur nec hodie exaruisse
hujus fluvii alveus. Sic enim Petrus della
Valle, scriptor & prudens & eruditus, Pe-
regregationis Perficæ Epist. 1. *Ad un' hora
di giorno in circa, arrivammo ad un fiume non
grande, da me, come credo, altre volte a V. S.
nominato, che si chiama Diala, & entra nel
Tigre: e per passarlo, perche' ni era solo una bar-
ca, ni consumammo fin al mezo giorno. Ho
qualche sospetto che il Diala non sia quel fiume
Ginde, in cui affogatosi uno di quei cavalli sacri
candidi di Ciro, quando andava con esercito so-
pra Babilonia, egli per dispetto lo divisè in tre-
cento sessanta riuvi, da potersi guazzare da cias-
cuno a piedi, e ni consumò tutta la state, come
Herodoto racconta.*

142. ARDET ARECTEIS AUT UNDA PER-
BOSPITA CAMPIS] locus varie tortus, & non

una interpretatione a viris magnis expositus.
Quamcumque ex illis sequi libuerit, vide-
bis orationem hiare, & voculam qua deside-
rari. quae tamen abesse non debebat in dis-
cretionem fluminum diversorum. Itaque om-
nium optima est visa Nic. Heinsii emenda-
tio, sic scribentis:

aut rapidus, Cyri dementia, Gindes

Radit Arecteos haud una per hostia campos.
nempe Gindes tam contumeliose a Cyro
comminutus, trecentis sexaginta ostiis evol-
vebatur. Verbum autem *radendi* eleganter de
aquis dicitur. Lucretius L. 5. v. 257.

*Pars etiam glebarum ad diluviem revocatur
Imbribus; & ripas radentia flumina rodunt.*
Horatius Epod. 16. v. 54.

ut neque largis

Aquosus Euris arva radat imbribus.

Lucanus L. 2. v. 425.

*umbrosae Liris per regna Maricae
Vestinis impulsus aquis, radensque Salerni
Culta Siler.*

Hoc & stringere, & mordere, & lambere alii
vocarunt. Virgilius L. 8. Aen. v. 63.

*Ego sum, pleno quem flumine cernis
Stringentem ripas, & pingua culta secantem,
Caeruleus Thybris, caelo gratissimus amnis.*
Festus Avienus L. 1. Orae Maritimae v. 67.
*Scruposum ut alii verticem montes levent,
Stringatque nemora ut unda cani gurgitiis.*

Priscianus Perieg. v. 68.

*Flexibus in variis qua frangitur aequore Pontus,
Has stringens pelago terras, circumfluit illis,
Montibus & radens suppositasque urbibus oras.*
Horatius L. 1. Od. 31. v. 8.

*Non rura, quae Liris quieta
Mordet aqua taciturnus amnis.*

ibidem Od. 22. v. 8.

*vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.*

Ne vero lambendi verbum putes inbecillius,
vetat idem poeta L. 1. Sat. 5. v. 74.

*Nam vaga per veterem dilapsa flamma cul-
linam*

Volcano summum properabat lambere tectum.
Festus Avienus Descript. Orb. Terr. v. 93.

En tibi rursum

*Aequoris Hesperii tractus loquar, istius unda
Lambit terga soli, qua se vagus explicat orbis;
Nam vel caeruleo loca circumplectitur aestu,*

vel

- Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe;
 Impia nec saevis celebrans convivium mensis
 145 Ultima vicinus Phoebus tenet arva Padaeus;
 Quaque Histrus, Tanaisque Getas rigat, atque Mosynos.
 Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
 Nulla tibi adversis regio sese offeret armis.
 Te manet invictus Romano Marte Britannus,
 150 Teque interjecto mundi pars altera Sole.
 Nam circumfuso confidit in aëre tellus,
 Et quinque in partes toto disponitur orbe.

*Vel celso demissa jugo confinia radit,
 Moenia vel fusi perstringit gurgite ponti.*

143. NEC QUA REGNA VAGO TOMYRIS FINIVIT ARAXE] Justinus L. 1. C. 8. Cyrus subacta Asia, & universo Oriente in potestatem redacto, Scythias bellum infert. Erat eo tempore Scythiarum regina Tomyris, quae non muliebriter adventu hostium territa, cum prohibere eos transitu Araxis fluminis posset, transire permisit, & sibi faciliorem pugnam intra regni sui terminos rata, & hostibus obstructu fluminis fugam difficiliorem. In nomine hujus reginae multum discordant libri scripti; sic tamen, ut plures Tamiris agnoscant. Bongarsii quoque codices, in verbis Justiniani, omnes constanter Tamiris habebant, uno excepto, in quo Tomaris erat. Herodoto Τόμυρις dicitur L. 1. C. 205. sqq. Τάμυρις autem Luciano in Charonte; Valerio Maximo Thamyris L. 9. C. 10. Tomyris vero Paulo Orofio L. 2. C. 7.

144. IMPIA NEC SAEVIS CELEBRANS CONVIVIA MENSIS] Nec pia qui saevis, legebat olim Ludov. Carrio Scholiis in Valer. Flacc. L. 6. v. 750. quam ego emendationem minime necessariam arbitror. Auctor est Herodotus L. 3. C. 99. Padaeos, Indiae populum versus Auroram, si quis aegrotaret, eum mactare solere, atque ejus carnibus vesci, viri quidem viros, mulieris autem mulieres. tum si quis sanus ad senium perveniret, eo itidem caeso epulari: atque ob eam causam perpaucos istic senes reperiri.

146. QUAEQUE HEBRUS, TANAISSQUE GETAS RIGAT, ATQUE MAGYNOS] Mosynos habent multi libri. Plinius eos in Ponticis populis numerat L. 6. C. 4. sed gemino ss, non simplici: Gentes Geneatarum, Chalybium. Opipidum Coryorum. Gentes Tibareni, Mossyni nominis signantes corpora. Sane Tanaim in Pontum

At-

Euxinum irrumpere tradidit Arrianus in Periplo, & Ovidius L. 4. Pontic. Epist. 10. v. 55. ubi plurimos nobiles fluvios enumerat, in hoc mare se exonerantes. Sed quid Hebro Thraciae fluvio cum Getis? Getas enim ad ripas Danubii inferioris habitasse scimus vel ex unius Ovidii Tristibus, ac Ponticis Epistolis. Scribendum igitur, Quaque Histrus Tanaisque. aut verius fortasse, Quaque Histrus. sic enim Leander dicebant, & Leandrus, atque alia ad hanc formam compluria. Sed si ve hoc, si ve illud, scripsi Histrus more antiquo: nam certe antiqui adspirabant. Terentianus, p. 2388. ed. Putsch. ubi de H. si ve nota, si ve litera:

*Vocalibus apte sed & anteposta cunctis,
 Hastas, Hederas quum loquor, Hister, Hospes,
 Hujus.*

Cassiodorus lib. de Orthogr. C. 9. I vel V sequente S, post quam erit P vel T, cum adspiratione proferuntur: ut, Hispania, Hispano, Hispidus, Historia, Histris, Hister, seu proprium fluminis sit, seu gentis vocabulum. &c. Scholiastes Juvenalis ad Sat. 8. v. 169. Armeniam Tigris proluit, Euphrates Parthos, Hister Sarmatas, & Ponto influit. & sic in arcu triumphali Drusi Neronis apud Gruter. p. CCXXXVI. 5.

149. BRITANNUS] Variis modis hoc nomen exaratur. Britanus hic loci habet Wittianus prior, codex non spernendus. Britannicus scriptum fuit in Arcu Septimii Severi, in foro Boario, apud Gruterum Inscr. p. CCLXV. 2. Britania, per duplex tt, & simplex n, in nummis Commodi, auctore Petro Gassendo L. 2. de Vita Peireskii.

151. CONSISTIT IN AERE TELLUS] Heinsius confidit legebat. quod ego verum arbitror.

- Atque duae gelido vastantur frigore semper.
 Illic & densa tellus absconditur umbra,
 155 Et nulla incepto perlabitur unda liquore;
 Sed durata riget densam in glaciemque, nivemque.
 Quippe ubi non umquam Titan superingerit ortus,
 At media est Phoebi semper subjecta calori,
 Seu propior terris aestivum fertur in orbem,
 160 Seu celer hibernas properat decurrere luces.
 Non ergo presso tellus confurgit aratro,
 Nec frugem segetes praebent, nec pabula terrae.
 Non illic colit arva Deus, Bacchusve, Ceresve,
 Nulla nec exustas habitant animalia partes.
 165 Fertilis hanc inter posita est, interque rigentes,
 Nostraque & huic adversa solo pars altera nostro,
 Quas utrimque tenens similis vicinia caeli
 Temperat, alter & alterius vires necat aër.

Hinc

155. ET NULLA INCEPTO PERLABITUR UNDA LIQUORE] Hoc dicit, Aquam incipientem labi, statim gelu vinciri, ac congelascere. Festus Avienus Descript. Orb. Terr. §. 57.

*Hic densata sali stant marmora, pigraque ponti
 Se natura tenet: numquam ruit effluus humor.*
 Certe incepto liquore quod ferri non posse contendunt, in eo cogor seorsum ab istis sentire, quum plurima talia legantur vel apud unum Maronem. inceptus labor exstat L. 2. Geor. §. 39. inceptus somnus L. 4. ejusdem operis §. 414. incepti Hymenaei L. 4. Aen. §. 316. incepta sacra ibid. §. 638. incepti honores L. 5. §. 94. inceptum iter L. 6. §. 384. & L. 8. §. 90. inceptus sermo L. 6. §. 470. inceptus clamor ibid. §. 493. inceptus furor L. 12. §. 833. itaque nihil mutare consultius erit.

157. QUIPPE UBI NON UMQUAM TITAN SUPEREGERIT ORTUS] Eamdem rationem reddit Macrobius L. 1. Somn. Scip. C. 20. Cur vero & TEMPERATIO MUNDI dictus sit, ratio in aperto est. Ita enim non solum terram, sed ipsum quoque coelum, quod vere MUNDUS vocatur, temperari a Sole certissimum est, ut extremitates ejus, quae a via Solis longissime recesserunt, omni careant beneficio caloris, & una frigoris perpetuitate torpescant. quod se-

quentibus apertius explicabitur. Et Festus Avienus, Macrobii amicus, Descript. Orb. Terr. §. 62.

Vix hebes has oras ardor Titanius adflat:

Vix ereccta Dies inluminat: omneque late

Pingue tenebrosa caelum subtexitur aethra.

Vide sis Varronem L. 1. de Re Rust. C. 2. in libris fere est *superingerit*: rectius, ni fallor. nam *ingerere* est infundere. Atque hoc imitatione sua comprobavit jucundissimus Lotichius L. 1. Eleg. 1.

Nunc autem tepidos Phoebus superingerit ortus,

Blandaque Riphaeum temperat aura gelu.

160. SEU CELER HIBERNAS PROPERAT DECURRERE LUCES] noctes habent libri nonnulli: sed perperam. Virgilius L. 2. Geor. §. 481.

Quid tantum Oceano properent se tinguere soles

Hiberni, vel quae tardis mora noctibus obset.

Verbum *decurrendi* elegantissimum est. sic supra §. 51.

Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem

Saecula fertilibus Titan decurrerit horis.

Poeta magnus libri laudati §. 39.

Tuque ades, inceptumque una decurre laborem,

O decus, o famae merito pars maxima nostrae,

Maecenas; pelagoque volans da vela patenti.

- Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
 170 Hinc & colla jugo didicit submittere taurus,
 Et lenta excelsos vitis conscendere ramos.
 Tondeturque seges maturos annua partus,
 Et ferro tellus, pontus confinditur aere:
 Quinetiam structis exsurgunt oppida muris.
 175 Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos,
 Solus utroque idem diceris magnus in orbe.

Non

171. ET LENTA EXCELSOS VITIS CONSCEN-
 DERE RAMOS] loquitur de Italiae vitibus,
 quarum erat principatus ei solo peculiaris.
 Plinius L. 14. C. 1. In Campano agro populis
 nubunt: maritasque complexae, atque per ra-
 mos earum procacibus brachiis geniculato cursu
 scandentes, cacumina aequant, in tantum subli-
 mes, ut vindemitor auctoratus rogum ac tumu-
 lum excipiat. Nullo sine cresunt, dividique,
 aut potius avelli nequeunt. Villas ac domos am-
 biri singularum palmitibus, ac sequacibus loris,
 memoria dignum inter prima Valerianus quoque
 Cornelius existimavit. Una vitis Romae in Li-
 viae porticibus subdiales inambulationes umbrosis
 pergulis opacat, eadem duodenis musti amphoris
 secunda. Ulmos quidem ubique exsuperant. Mi-
 ratumque altitudinem earum Ariciae ferunt lo-
 gatium regis Pyrrhi Cineam, facete lapsisse in au-
 steriorem gustum vini, merito matrem ejus pen-
 dere in tam alta cruce.

172. TONDETURQUE SEGES MATUROS AN-
 NUA PARTUS] sic L. 2. Eleg. 1. §. 47.

Rura ferunt messes, calidi quum sideris aestu
 Deponit flavas annua terra comas.

hoc est, tondetur. Maro L. 4. Geor. §. 135.
 de fene illo Corycio;

Et cum tristis hiems etiamnum frigore saxa
 Rumperet, & glacie cursus frenaret aquarum,
 Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi.

L. 1. §. 289.

Nocte leves melius stipulae, nocte arida prata
 Tondentur.

Columella L. 4. C. 21. Sin aliqua earum vel
 perfracta, vel parum procera fuerit, locumque
 idoneum obtinebit, unde vitis anno sequenti re-
 novari debeat, in pollicem tondetur. quod
 quale sit, ipse statim docet. Plinius L. 14.
 C. 1. Hae vites tonsura annua coercentur, &
 vis earum omnis evocatur in palmites, aut de-
 primuntur in propagines. Sequitur seges, quae
 hic pro terra fata ponitur, edente partus

maturos suo tempore. Varro L. 1. de Re
 Rust. C. 29. *Seges dicitur, quod aratum satum
 est: arvum, quod aratum, necdum satum est.*
 Cicero Accus. 3. in Verr. C. 86. *Videbatur id
 perdere arator, in quo elaborasset, quod agri se-
 getesque extulissent.* Cicero L. 2. Tuscul. Quaesit.
 C. 5. *Ut agri non omnes frugiferi sunt, qui co-
 luntur, falsumque illud Attii,*

*Probae eisi in segetem sunt deteriore datae
 Fruges, tamen ipsae suaapte natura eritent.
 sic animi non omnes culti fructum ferunt.* Vir-
 gilius L. 1. Geor. §. 47.

*Ille seges demum votis respondet avari
 Agricolae, bis quae solem, bis frigora sensit.*
 Horatius L. 1. Od. 31. §. 4.

non opimae

Sardiniae segetes feraces.

sic enim legitur in optimis Graevii membra-
 nis, & codicibus quibusque praestantissimis.
 Vide Helenium Acronem ad L. 3. Od. 16. §.
 30. Servium ad L. 1. Geor. §. 1. ad L. 3.
 Aen. §. 142. ad L. 7. §. 526. Philargyrium
 ad L. 4. Geor. §. 129. Festum, ac Nonium,
 in voce *Seges*. Primus e recentioribus hanc
segetis significationem observavit Laurentius
 Valla L. 4. Elegant. C. 25. ni illo fortasse
 prior fuerit Guarinus Veronensis, apud An-
 gelum Decembrium L. 3. de Politia Liter.
 parte 27.

175. UBI PER CLAROS IERINT TUA FA-
 CTA TRIUMPHOS] Haec est libri Scaligerani
 scriptura; melior quam vulgata, ubi *praecla-
 ros poscent*. Naso L. 3. Art. Amat. §. 87.

Ite per exemplum genus o mortale Dearum.
 Papinius L. 1. Achill. §. 4.

nos ire per omnem,

Sic amor est, heroa velis.

176. SOLUS UTROQUE IDEM DICERIS MA-
 GNUS IN ORBE] Multum aestuat Passeratius,
 varicque se torquet in utroque orbe. At poeta
 Asiam intelligit & Europam. nam ita omnem
 ter-

Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis,
Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus

180 Valgius. Aeterno propior non alter Homero.

Lan-

terrarum orbem diviserat Eratosthenes, Africa Europae adjecta. Varro lib. 4. de L. L. *Ut omnis natura in coelum & Terram divisa est, sic coelum in regiones, Terra in Asiam & Europam. Asia enim jacet ad meridiem & Austrum: Europa ad septentriones & Aquilonem. Asia dicta est ab nympha, ex qua & Iapeto trahitur Prometheus. Europa ab Europa Agenoris filia, quam ex Phoenice Manlius scribit taurum exportasse: quorum egregiam imaginem ex aere Pythagoras Tarenti fecit.* de Eratosthenis divisione iterum loquitur L. 1. de Re Rust. C. 2. hanc & Horatius est secutus L. 3. Od. 27. ipso fine, ubi Venus ita ad European:

*Uxor invidi Jovis esse nescis?
Mitte singultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.*

inibi Helenius Acro: *Sectus] divisus, eo quod una pars orbis Europae nomen accepit, altera Asia dicta est.* Minus recte Lambinus: *tertia pars orbis terrarum tuo nomine appellabitur.* non enim ista mens Horatii, Moschum sequentis Idyll. 2, cui nomen Europae. Atque etiam sic noster. Nec tamen defuerunt, qui orbem in tres partes dirimerent, rejecta divisione Eratosthenis. Sallustius Jugurth. C. 17. *In divisione orbis terrae plerique in parte tertia Africam posuere: pauci, tantummodo Asiam & Europam esse; sed Africam in Europa.* Paullus Orosius L. 1. C. 2. *Majores nostri orbem totius terrae, Oceani limbo circumseptum, triquadrum statuere: ejusque tres partes Asiam, Europam, & Africam vocaverunt: quamvis aliqui duas, hoc est, Asiam ac deinde Africam in Europam accipiendam putarint.*

180. VALGIUS] T. Valgius Rufus (isthoc eum cognomine codices Horatii veteres coherent) quantus poeta fuerit, vel ex hoc uno loco adparet. quid enim poterat noster aut praeclarius, aut magnificentius? Ipse quoque Flaccus inter eos numerat, qui ingenii atque eruditionis gloria tum maxime florebant, L. 1. Sat. 10. v. 81.

*Plotius, & Varius, Maecenas, Virgiliusque,
Valgius, & prober haec Olla vius optimus, atque
Fuscus; & haec utinam Viscorum laudet uterque.*

deinde Pollionem his jungit, & fratres Messilas, & Bibulos, & Servios, & Furnium, florem populi delibatum, ac Suadae medullam. Valgium autem epico carmine plurimum potuisse, hinc docemur. Docet & Horatius L. 2. Od. 9. quae est ad ipsum Valgium perscripta:

*Desine mollium
Tandem querelarum; & potius nova
Cantemus Augusti tropaea
Caesaris; & rigidum Niphatem,
Medumque flumen gentibus additum
Victis minores volvere vortices;
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguus equitare campis.*

Merito igitur Angelus Politianus Nutric. v. 538.

*Et qui Smyrnaeis poterat contendere plectris
Valgius, ut tersi memorat pia Musa Tibulli.* Scripsit multa: sed omnia interierunt. Junius Philargyrius binos laudat verficulos, ex lusu aliquo pastoralis, ad L. 3. Geor. v. 176. *Legitur & mulgaria, ut Valgius ait:*

*Sed nos ante casam repidi mulgaria lactis,
Et sinum vini cessamus ponere Baccho?*

Elegos quoque ejus commemorat Servius ad Eclog. 7. v. 22. *Quale meo Codro] Codrus poeta ejusdem temporis fuit, ut Valgius in Elegis suis refert.* & ad L. 11. Aen. v. 557. *Padusa pars est Padi. nam Padus licet unus sit fluvius, habet tamen fluentia plurima, e quibus est Padusa; quae quibusdam locis facit paludem, quae plena est cygnorum. Alii Padum tribus fontibus nasci dicunt, ex quibus sumit vocabulum Padusa, qui diffusus in modum stagni in amnem dixerit: nam ideo per stagna loquacia. Alii partem fluminis Padi, in quam descenditur Fossa. Valgius in Elegis:*

*Et placidam Fossae quae jungunt ora Padusam
Navigat Alpini flumina magna Padi.*

Isidorus L. 19. origin. C. 4. **REMULCUM,** *funis, qui delgata navis trahitur vice remi.* De quo Valgius:

*Hic mea me longo succedens prora remulco
Laetantem gratis sistit in hospitium.*

Epigrammatum meminit Charisius L. 1. Instit. Grammat. p. 84. *Neutraliter hoc margaritum*

di-

Languida nam noster peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget.

Nam

dicere vitiosum est: & tamen multi dixerunt, ut Valgius in Epigrammate,

Situs rugosa, rotunda margarita.

Est & aliquid apud Senecam, fortasse ex Heroicis, Epist. 51. *Quomodo quisque potest, mi Lucili: tu istuc habes Aetnam, illum nobilissimum Siciliae montem: quem quare dixerit Messala unicum, sive Valgius, (apud utrumque enim legi) non reperio. Neque hoc quo pertineat, scio, apud Diomedem L. 1. p. 382. Didius ait de Sallustio, COMESTO PATRIMONIO. Valgius autem de Tralatione, COMESA PATINA. Ceterum poeta T. Valgius Rufus non debet confundi cum C. Valgio Saturnino Rufo consulari, id quod a Joanne Glandorpio factum est in Onomastico, atque etiam a nostro Pighio ad A. V. DCCXLI, praeventibus Acrone ac Porphyrione; & a Jo. Henr. Meibomio in Maecenate C. 18. nam Cajum versibus quidquam conscripsisse ostendi nequit: de oratione soluta satis constat. Plinius L. 25. C. 2. ubi recenset eos, qui Latine usus herbarum scripserint: *Post eum [M. Catonem] unus illustrium tentavit C. Valgius, eruditione spectatus, imperfecto volumine ad Divum Augustum, inchoata etiam praefatione religiosa, ut omnibus malis humanis illius potissimum principis semper mederetur majestas.* Fuit autem hic Cajus consul suffectus in locum M. Valerii Messalae Barbati, in magistratu mortui, A. V. DCCXLI, vel quinto vel sexto post obitum Tibulli anno. Unde colligitur, veteres Grammaticos nullo illum jure consularem fecisse A. V. DCCXXXIV. quum victoriae illae Augusti Parthicae atque Armeniae, & nova (ut Horatius dixerunt vocat) tropaea, inciderint in A. V. DCCXXXIII. M. Appulejo, P. Sillio Nerva Coss. Vide Dionem Cassium L. 54. Suetonium Aug. C. 21. Vellejum L. 2. C. 94. Justinum L. 42. C. 5. Horatius in compendium misit L. 1. Epist. 12. v. 25.*

Ne tamen ignores quo sit Romana loco res: Cantaber Agrippae, Claudii virtute Neronis Armenius cecidit: jus imperiumque Phraates Caesaris accepit genibus minor. aurea fruges Italiae pleno diffudit Copia cornu.

131. LANGUIDA NON NOSTER PERAGIT LABOR OTIA] Verius excerpta Lipsii, *Languida nam noster.* ideo enim Valgii humeros illi

oneri subjicit, quod ipse laborem refugiat confcius sibi virium exiguarum, atque otium potius sectetur, quamvis in re non lautissima.

182. FORTUNA, UT MOS EST ILLI, ME ADVERSA FATIGET] Ecce causam paupertatis Tibullianae: quam ipse prudenter rejicit in Fortunam, non ausus palam accusare scelera & rapinas bellorum civilium, praesertim Augusto jam rerum potente. Plura in hanc rem bono judicio disseruit ocellus nostrae gentis Janus Douza Praecidan. C. 20. Tamen alii non desunt veterem illam suam cantilenam; videlicet Albium nostrum coactum fuisse ruri vivere, ni mallet Romae a creditoribus suis secari, propter inmensum aes alienum in luxu & nepotatu contractum. In his erat Scaliger, cujus semper auctoritas magna fuit. Sed aliorum omnium solertiam in describenda Tibulli nequitia, & prodigientia in nugis, longe superavit Andreas Dacierius Comment. ad Horat. L. 1. Epist. 4. ibi tu prolixam historiam videbis rei familiaris Tibullianae: cujus historiae vestigiis fideliter haesit nuperus Horatii ab Harlemo interpres. Illorum ego hominum temeritatem non refutabo, ea adfirmantium, quae ex nullo vetere scriptore probari queunt: quinimo largiar potius, recte eos calculum posuisse; ut tanto certius corruant. Nimirum queritur poeta apud Messalam consulem de sua paupertate, A. V. DCCXXXI; ipse natus A. V. DCCX. unde colligitur, non vigesimo secundo, ut Dacierius exputabat, sed duodecimo aetatis anno praeclaram rem paternam ingluvie ac libidinibus turpiter jam strinxisse. Nam profecto inter Hirtii ac Panfae consulatum, eumque quem Messala gessit, non nisi duodecim anni interfluxerunt. Hic autem ipse Panegyricus quin scriptus fuerit in consulatu Messalae, si quis negaverit, cum eo homine verbum ego nullum commutandum existimo. Tamen si qui pertendent in vetusti erroris defensione, dabo iis advocatum tam bella causa condignum. Grammaticus is est semipriscus, cujus glossam ad Horat. L. 1. Epist. 4, talem nobis exhibuit Calparis Barthii sedulitas, L. 37. Adv. C. 19. *Ad Albium Elegium scriptorem. Fuit hic Albius eques Romanus, qui primus in amatorio carmi-*

- Nam mihi quum magnis opibus domus alta niteret,
 Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci
 185 Horrea, foecundas ad deficientia messes:
 Cuique pecus denso pascebant agmine colles,
 Et domino satis, & nimium furique, lupoque:
 Nunc desiderium superest. nam cura novatur,
 Quum memor anteaetos semper dolor admovet annos.
 190 Sed licet asperiora cadant, spolierque relictis:
 Non te deficient nostrae memorare Camenae.
 Nec tibi Pierii solum tribuentur honores.
 Pro te vel rapidas aufim maris ire per undas,
 Adversis hiberna licet tumeant freta ventis:
 195 Pro te vel solus densis subsistere turmis,

Vel

ne habetur: eum per ironiam irridet Horatius, quasi rem bene gesserit, cum in iuventa omnia prodegerit, & postea versibus victum quaesiverit. Ergo ubi eum laudat, se inuit Horatius; ubi vituperat se, & Epicurum nominat, Albius intelligit, quem ridendum ait, quod prodegerit omnia, iam nihil habens quo, ut solebat, cutem curare posset. Quod vero ait, Dii tibi divitias dederant, manifesta ironia est. Nam Epicuri non credentes Deos habere curam rerum humanarum, omnia prodigunt; quod postquam factum est, omnibus sunt ridiculi.

183. QUUM MAGNIS OPIBUS DOMUS ALTA NITERET] Proprio verbo utitur in descriptione rei bene lautae. Horatius L. I. Epist. 15. ipso fine:

Vos sapere, & solos ajo bene vivere, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

L. 2. Sat. 5. v. 12.

turdus,
 Sive aliud privum dabitur tibi, devolet illuc,
 Res ubi magna nitet domino sene.

Cicero Accus. 3. in Verr. C. 18. Quos ego campos antea collesque nitidissimos viridissimosque vidissem, hos ita vastatos nunc ac desertos videbam, ut ager ipse cultorem desiderare, ac lugere dominum videretur. Huc pertinent excultae Propertii mei opes, L. 4. Eleg. 1. v. 130.

Nam tua quum multi versarent rura juvenci,
 Abstulit excultas peritica tristis opes.

184. CUI FUERANT FLAVI DITANTES ORDINE SULCI HORREA] Nihil hic mutandum. Seges in sulcis flavescens ordine locupletat horrea. tempore enim suo segetes quaeque

maturescunt, non cunctae simul. igitur messis alia aliam ordine subsequitur; & in horreis certo quodam ordine conditur.

189. QUUM MEMOR ANTEACTOS SEMPER DOLOR ADMONET ANNOS] In quindecim libris admovet scriptum est. Eleganter, *admo-vere*, ante oculos ponere atque ita in memoriam revocare imagine vividissima. *memor dolor*, acerba recordatio injuriarum militarium, & rapinarum triumviralium. Nicolaus Hein- sius legebat,

Quum memori anteaetos semper dolor admovet annos.

Non male. Quin tamen floridius ac figuratius cum *doloris* voce jungatur epitheton *memor*, nemo opinor negabit. Virgilius L. I. Aen. v. 4.

multum ille & terris iactatus & alto
 Vi Superum, saevae memorem Junonis ob iram.
 Naso L. 14. Metam. v. 694.

Ultioresque Deos, & pectora dura perosam
 Idaliam, memoremque time Rhannusfidis iram.
 Nascitur autem ex dolore ira: quae qua ratione dicatur *memor*, exponit Petrus Victorius L. 25. Var. Lect. C. 2.

192. NEC SOLUM TIBI PIERII TRIBUENTUR HONORES] Molliore numero codex Jo. Marii Mattii, L. I. Opinion. C. 13, *Nec tibi Pierii solum*, ubi & ratio redditur hujus in dicendo coloris, parum vulgo intellecti, quum post *non solum* non sequitur *verum etiam*; quae verba a natura ejus locutionis postulari videntur.

195. PRO TE VEL SOLUS DENSIS SUBSISTERE

Vel pavidum Aetnaeae corpus committere flammae.
 Sum quodcumque, tuum est. nostri sit parvula cura,
 Sit tibi quanta libet, si sit modo; non mihi regna
 Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
 200 Posse Meleteas nec malle[m] vincere chartas.

Quod

STERE TURMIS] quidam libri *obfistere* habent: quod ut pravum non est, tamen neque illam remotiorem vim verbi *subsistendi* exaequat. D. Brutus L. II. ad famil. Epist. 10. *Septemum numerum nunc legionum alo, qua difficultate, tu arbitrare. Non, si Varronis thesauros haberem, subsistere sumtui possem.* Livius L. 27. C. 7. *Maxime movit Paires Asdrubalis transitus in Italiam, vix Annibali atque ejus armis subsistentem.* Vide istic notata Gronovio patri, viro egregio, adfero simul hoc versiculo.

196. VEL PARVUM AETNAEAE CORPUS COMMITTERE FLAMMAE] Hinc colligunt, Tibullum fuisse humili statura. At tales *venusti* potius & belli dicuntur, quam *formosi*. tamen nostro poetæ Horatius *formam* tribuit L. I. Epist. 4. v. 6.

Non tu corpus eras sine pectore. Dii tibi formam, Dii tibi divitiis dederunt, artemque fruendi.

Itaque Heinſius, rejecta scriptura vulgari, legebat *par corpus*, quod par sit Aetnaeo igni ferendo. Sed neque hoc ipsum satis placet. Aliud aliquid latere sentio magis, quam adsequor. Et tamen adsequor, nisi me fallit spes mea. Scripserat poeta,

Vel pavidum Aetnaeae corpus committere flammae.

Neque est cur quisquam putet, ipsum sibi contradicere, modo tam magnifice locutum. Statuebant philosophi, cor soli homini palpitare: hominem enim solum spe atque expectatione rei futurae permoveri. Id autem fieri nemo non sentit in omni re vel subita, vel ardua atque difficili, sive illa res sit innoxia atque ludicra, sive citra periculum aut perniciem nequeat confieri. Talis erat hic saltus in ardentem Aetnam. Hunc autem motum vocabant *pavorem*, verbo haudquam indecoro. Virgilius L. 3. Geor. v. 103.

Nonne vides, cum praecipiti certamine campum Corripuere, ruuntque effusi carcere currus, Cum spes arrectae juvenum, exultantiaque haurit

Corda pavor pulsans: illi instant verbere torto, Et proni dant lora: volat vi fervidus axis.

haec de aurigatione. de remigio L. 5. Aen. v. 136.

Considunt transtris, intentaque brachia remis: Intenti expectant signum, exultantiaque haurit Corda pavor pulsans, laudumque arrecta cupido. deducitur autem *pavor* a verbo *pavire*, quem admodum bene ostendit magnus Vossius in Etymologico L. L. Itaque Tibulli corpus *pavidum* fuisse oportuit ad denuntiationem tam ingentis periculi, quamvis animus ipse fortis esset atque inconcussus. Nam *omnis nostra vis*, ut praeclare Sallustius, *in animo est corpore sita est. Animi imperio, corporis servitio magis utimur.*

197. NOSTRI SI PARVULA CURA] scribe cum Heinſio, *nostri sit parvula cura.*

198. NON MIHI REGNA LYDIA] dulcissimus Anacreon Od. 15.

*Ὅυ μοι μέλει Γύλαο
 Τοῦ Σάρδεων ἀνακτος
 Ὅυδ' αἰδέει με χρυσός,
 Ὅυδὲ θρονῶν τυράννοισ.*

Henricus Stephanus vertit:

*Nil curo Sardiani
 Regni Gygen potentem:
 Auri nec appetens sum,
 Nec invidens tyrannis.*

199. NON MAGNI POTIOR SIT FAMA GYLIPPI] Vide Plutarchum in Vita Niciæ: Justinum L. 4. C. 4. 5. Paullum Orosium L. 2. C. 14. Adlusit Petrus Francius, amicus noster primarius, nuper rebus humanis exemptus, in nobili Epicedio fortissimi herois Michaëlis Ruteri, cujus solum nomen elogiorum omnium instar habet:

*Pugnantum ferale Sicania murmur
 Ut sensit, pavidos convertit ad aequora vultus;
 Et secum: Inferna rediit ab sede Gylippus,
 Ioniaque salis dominas sale frangit Athenas?*

200. POSSE MELETEAS NEC MALLEM VINCERE CHARTAS] Homericas. Politianus Nutric. v. 336.

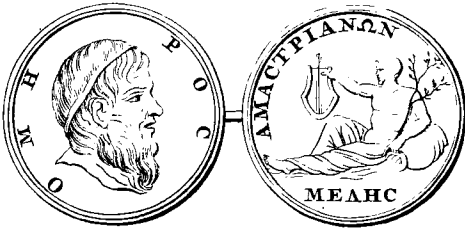
*Demodoci vivacior aevo
 Fama Meleteis gaudet juvenescere chartis.*
 Meles fluvius est ipso urbis Smyrnae muros, uti quidem hodie sunt, adluens; sed

Quod tibi si versus noster totusve minusve,
Vel bene sit notus, summo vel ineret in ore:
Nulla mihi statuent finem te fata canendi.

205 Quinetiam mea quum tumulus contexerit ossa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,

Lon-

admodum exiguus, & in plurimos rivulos comminutus. olim nobilior fuit, ac spatiosior. Plinius L. 5. C. 29. *Regredientibus inde abest XII. mill. passuum ab Amazone condita, restituta ab Alexandro, in ora Smyrne, amne Melete gaudens, non procul orto.* Hujus amnis filium Homerum tradidit antiquitas. Atque hinc nummi Amastrianorum, in quorum una facie Homerus diadematus, ac bene barba-

rus; in altera fluvius Meles urnae innixus, cum lyra supra genu dextrum erecta. Vide Inlusterrimum Spanhemium Dissert. 5. de Usu ac Praestant. Numism. p. 488, editionis prioris: Laurentium Ramirez de Prado Pen-tecont. C. 25. (qui tamen diadema non expressit, prave, ac negligenter) Barthium ad Papin. L. 3. Silv. 3. §. 60. & Amplissimum Cuperum Apoth. Homer. p. 7. 8. quem eximium virum, & de publicis patriae rebus praecclare meritum, amicitiae atque honoris causa nominamus.

202. VEL BENE SI TOTUS] lege cum scriptis libris, *Vel bene sit notus.* Quod si carmen meum tibi vel bene sit familiare, vel leviter tantum & perfunctorie lectum. *sit est in decem codicibus; notus in septemdecim.*

204. QUIN ETIAM MEA TUNC TUMULUS QUUM TEXERIT OSSA] Malo cum libris nonnullis,

Quin etiam mea quum tumulus contexerit ossa.

205. SEU MATURA DIES CELEREM PROPERAT MIHI MORTEM] *dies matura*, tempestiva. Horatius L. 3. Od. 15. *ia anum libidinantem, §. 4.*

Maturo propior desine funeri

Inter ludere virgines,

Et stellis nebulam spargere candidis.

Sed hic ponitur pro morte praecipiti, ac festinata, quaeque ante diem venit. Caesar L. 4. Bell. Gall. C. 20. *Exigua parte aestatis reliqua, Caesar, etsi in iis locis, quod omnis Gallia ad Septemtrionem vergit, matura sunt hiemes, tamen in Britanniam proficisci contendit.* Cornelius Cellus L. 1. Medic. C. 1. *Ignavia corpus hebetat, labor firmat. illa maturam senectutem, hic longam adolescentiam reddit.* Nepos in vita Attici, C. 2. *Pater mature decessit.* Cicero Orat. pro Caecina C. 4. *Sed hunc fructum mature fortuna admisit. nam brevi tempore M. Fulcinus adolescens mortuus est. Male ibi Lambinus suum praemature supponit.* Orat. pro M. Coelio C. 32. *Nolite, judices, aut hunc jam natura ipsa occidentem velle maturius extinguere vulnere vestro, quam suo fato:* &c. Igitur *maturam diem* nostrates Belgae eleganter vocant *een vroege doodi*. Ceterum in libris omnibus *fato* proferat mihi mortem legebatur: sed bene, ni fallor, *celerem* pro isto *fato* reposuit Scaliger ex codice Jacobi Cujacii, ut *celer mors* opponatur *vitae longae*. Verbum autem *properare* active, uti hic videtur, efferebant optimi quique scriptores. Maro L. 4. Geor. §. 170.

Ac veluti, lentis Cyclopes fulmina massis

Cum properant.

L. 9. Aen. §. 401.

an sese medios moriturus in enses

Inferat, & pulcrum properet per vulnera mortem?

Propertius L. 2. Eleg. 21. §. 27.

Quod si forte tibi properarint fata quietem.

L. 3. Eleg. 20. §. 21.

Quod superest, sufferte pedes: properate laborem,

Isthmos qua terris arcet utrumque mare.

Horatius L. 1. Epist. 3. §. 28.

Hoc opus, hoc studium parvi properemus & ampli,

Si patriae volumus, si nobis vivere cari.

L. 2. Od. 7. §. 24.

quis

Longa manet seu vita, tamen mutata figura
Seu me finget equum gyro percurrere campos

Do-

quis udo

Deproperare apio coronas

Curarve myrto?

L. 3. Od. 24. v. 62.

Cum perjura patris fides

Consortem socium fallat, & hospitem:

Indignoque pecuniam

Haeredi properet.

Tacitus L. 1. Annal. C. 56. Rarum illi coelo, scicitate & omnibus modicis inoffensum iter properaverat. L. 2. C. 22. Mox bellum in Angriarios Stertino mandat, ni deditioem properavissent. ibidem C. 31. de Libone: Accusatio tamen apud patres adfervatione eadem peracta, juravitque Tiberius, petiturum se vitam quamvis nocenti, nisi voluntariam mortem properavisset. L. 11. C. 37. de Messalina: Ac ni eadem ejus Narcissus properavisset, verterat pernicies in accusatorem. L. 3. Hist. C. 40. de Fabio Valente: Si coeptum iter properasset, nutantem Caecinam praevenire; aut, ante discrimen pugnae, adsequi legiones potuisset. L. Septimius Romanus L. 1. Ephemer. belli Trojani C. 5. Inde quod jam Alexander, abreptis quae cupierat, ascensionem properabat, pro tempore armati ad naves veniunt; ortoque inter eos acri praelio, cadunt utrimque plurimi. Servium grammaticum foedavit lacinia non bella, nec digna Servio, ad L. 9. Aen. v. 401. pulcrum properet per vulnera mortem] Aut deest adire, aut deest ad: ut sit, ad mortem properet. Aut certe antique, properet mortem: ut Plautus, PROPERATE PRANDIUM; Ennius, FESTIVUM FESTINANT DIEM. Vides hunc hominem verbum properandi pro verbo neutro habuisse, & in archaisms posuisse puros nitores sermonis Latini. Sed de hisce talibus monere non negliget amicus noster summus David Hoogstratanus, vir haud sine cura dicendus; cujus felici industriae debemus brevi Fragmenta Veterum Poetarum, & Jani Douzae & aliorum virorum doctorum egregijs observationibus examussim illustrata. Quae non minus grata fore literato orbi & auguror, & spondeo, quam nuper fuit dulcissimus ille a Thracia Fabulator, ab eadem illa manu tam liberaliter procuratus. Exesto, Livor: nihil hic poteris, etiamsi ramices tibi tuos diruperis.

207. SEU ME FINGET EQUUM] Haec sunt

de Pythagorae schola. Vide Nafonem L. 15. Metam. v. 158. & Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 9. ubi sic de anima: Sed nec post merem facile corpus relinquit, quia non funditus omnes corporeae excedunt pestes: sed aut suum oberrat cadaver, aut novi corporis ambit habitaculum, non humani tantummodo, sed ferini quoque, electo genere moribus congruo quos in homine libenter exercuit; mavultque omnia per peti ut coelum, quod vel ignorando vel dissimulando vel potius prodendo deseruit, evadat. Hodie Siamenfium Indorum sapientes in istum ferme morem philosophari solent. Volebat autem Plato, animas per metempsychosin sexum plerumque mutare, tradente Servio ad L. 6. Aen. v. 448. id quod Albio nostro minus placuit; quem vides nec equam fieri voluisse, nec vaccam.

207. RIGIDOS PERCURRERE CAMPOS DOCTUM] rigidi campi non nisi hieme apte dicuntur. Virgilius L. 2. Geor. v. 315.

Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor,

Tellurem Borea rigidam spirante moveri.
Rura gelu tum claudit hiems.

Achilles Staius riguos malebat: quem sequitur Passeratius, & in Notis Nic. Heinsius. qui tamen in Adversariorum fragmentis gyro percurrere campos deinde castigavit. Felicissime, ac verissime, aut me omnia fallunt. Videbimus singula. Poeta loquitur de equo jam condocesato, atque exercitato, quique didicit a magistro. hoc enim vult docti epitheton. Horatius L. 1. Epist. 2. v. 64.

Fingit equum tenera docilem cervice magister
Ire viam, quam monstrat eques.

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2. Quem non ille finit lentae moderator habenae
Qua velit ire; sed angusto prius orbe coercens
Insultare docet campis, fingitque morando.

Deinde campos noster, aequae ac Varius, non pro herbofo prato posuit, sed pro hippodromo, vel circo, ubi equi solent exerceri. Scripsit Varro lib. 4. de L. L. Quod fructus capiebant ex agro plano, Campus dictus. Sed inibi magnum Scaligerum audiamus, haud paullo meliora promentem: Ineptus est (inquit) haec etymologia, sicut & de agro culto, a coalescendo potius quam a colendo. Siculi circum, aut hippodromum, κικκρον vocabant, a flexu equo-

Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus:
Sive ego per liquidum volucris vehar aëra penna:
210 Quandocumque hominem me longa refecerit aetas,

In-

equorum, & quadrigarum quae ibi certabant. Inde omnia plana καμπὸς dicti: poetae vocant aequora terrae. Unde καμπῶν, metae. Pacuvius Tantalò, citante Nonio:

Extremum intra campiterem, ipsum

Jam praegreditur Parthenopaeum.

Hacc vir ille summus, quae pluribus argumentis locupletavit cruditissimus Vossius in Etymologico L. L. Jam inter studia equestris disciplinae vel primo loco discebant equum in gyros compellere: idque ab ultima petitione antiquitate. Maro L. 3. Geor. v. 115.

Frena Pelethronii Lapithae, gyrosque dedere

Inposui dorso, atque equitem docuere sub armis

Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

ibidem v. 190.

At tribus exactis ubi quarta accesserit aestas,
Carpere mox gyrum incipiat, gradibusque sonare
Compositis, sinuetque alterna volumina crurum.

L. 11. Aen. v. 694. de Camilla:

Orsilochum fugiens, magna quoque agitata per orbem

Eludit gyro interior, sequiturque sequentem.

Ovidius L. 3. Art. Amat. v. 384.

Sunt illis celeresque pilae, jaculumque, trochique,

Armaque, & in gyros ire coactus equus.

Remed. Amor. v. 398.

Haecenus Invidiae respondimus. attrabe lora

Fortius; & gyro curre, poeta, tuo.

Horatius L. 3. Od. 7. v. 25.

Quamvis non alius flectere equum sciens

Aequè conspicitur gramine Martio.

Propertius, de virgine Spartana, L. 3. Eleg. 22. v. 11.

Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit. noster supra v. 94.

Inque vicem modo directo contendere cursu,

Seu libeat curvo brevius compellere gyro.

Papinius L. 5. Silv. 3. v. 138.

Inde frequens pugnae, nulloque ingloria sacro

Vox tua. Non toties victorem Castora gyro,

Nec fratrem caestu virides plausere Therapnae.

& L. 3. Silv. 2. v. 125.

puer hic sudavit in armis,

Notus adhuc tantum majoris munere clavi.

Jam tamen & turmas facili praevertere gyro

Fortis, & Eoas jaculo damnare sagittas.

208. SEU TARDI PECORIS SIM GLORIA TAURUS] Naso L. 1. Art. Amat. v. 290.

Forte sub umbrosis nemorosae vallibus Idae

Candidus armenti gloria taurus erat.

Maro Eclog. 5. v. 32.

Vitis ut arboribus decori est, ut vitibus uvae,

Ut gregibus tauri, segates ut pinguibus arvis;

Tu decus omne tuus.

Pecus, armentum bucerum. Sed antiqui omne animal praeter hominem pecus vocabant. notarunt Servius ad L. 1. Aen. v. 439. Philargyrius ad L. 4. Geor. v. 168. Acro ad Horat. L. 1. Od. 2. v. 7. Nonius in voce Pecus. quibus adjunge Laurentium Vallam L. 4. Elegant. C. 42. Tamen Horatius ipsos quoque homines pecoris vocabulo comprehendit, L. 1. Sat. 3. v. 100.

Cum proreperunt primis animalia terris,
Mutum & turpe pecus, glandem atque cubilia propter

Unguibus & pugnis, dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus:
Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
Nominaque invenere.

209. SIVE EGO PER LIQUIDUM VOLUCRIS VE HAR AERA PENNIS] Placet Nic. Heinssii venusta emendatio, volucris vehar aera penna. Naso L. 2. Art. Amat. v. 45. de Daedalo alas sibi fabricante:

Remigium volucres disponit in ordine pennas:

Et leve per lini vincula nectit opus.

Pariter Boëtius L. 4. Carm. 1.

Sunt etenim pennae volucres mihi,

Quae celsa conscendant poli.

Valerius Flaccus L. 7. v. 398.

Atque hinc se profugam volucris Thaumantias ala

Sustulit.

Horatius L. 2. Od. 17. v. 24.

Te Jovis impio

Tutela Saturno refulgens

Eripuit, volucrisque sati

Tardavit alas.

ibi τὸ volucris accusativus est pluralis, more Augustaei temporis prolatus.

210. IN QUEM CUMQUE HOMINEM ME LONGA RECEPERIT AETAS] Melius liber Cujacii, cum uno Heinssiano, Quandocumque hominem.

Pro-

Inceptis de te subtexam carmina chartis.

Probabat Passeratius; qui & *refecerit* emendabat pro vulgato *repperit*. id quod ego verum existimo. Habebat hujus lectionis vestigium sextus Gebhardi Palatinus, in quo *re-rexerit*. Videlicet ex *refecerit* primo natum fuisse *refecerit*, deinde *retexerit*. Dicuntur autem refeci ea, quae fuerant sublata. Cicero Dial. de Amicit. C. 25. *Quibus blanditiis C. Papirius nuper influebat in aures concionis, cum ferret legem de tribunis plebis rescindiendis? dissuasimus nos.*

211. INCEPTIS DE TE SUBTEXAM CARMINA CHARTIS] Elegans tralatio. Columella L. II. de Re Rust. C. 1. *Sed tibi, P. Silvine, pertinaciter expetenti versificationis nostrae gustum, negare non sustinebam, facturus mox, si collibisset, quod nunc aggredior, ut olitoris curam subtexerem villici officii.* Livius L. 37. C. 48. *Subtexit deinde [Valerius Antias] fabulae huic, legatos Aetolos in senatu inter cetera hoc quoque interrogatos esse, Unde audissent imperatores Romanos in Asia captos ab Antiocho rege, & exercitum deletum esse? Paterculus L. 1. C. 14. Huic rei per idem tempus civitates propagatas, auctumque Romanum nomen communionem juris, haud intempestive subtexturi videmur. Verbum autem *texendi*, sive simplex, sive compositum, venustissime transfertur ad Musarum dona, & foetus quoscumque ingenii. Exempla quaedam quasi in lance fatura profereamus, a simplici verbo exoritur. Cicero L. 9. ad famil. Epist. 21. *Privatas causas, & eas tenues, agimus subtilius: capitibus, aut farnae, scilicet ornatiis. Epistolas vero quotidianis verbis texere solemus.* Aufonius Epigt. 38.*

Licia qui texunt, & carmina; carmina Musis, Licia contribuunt, casta Minerva, tibi.

Ast ego rem sociam non disociabo Sabina: Versibus inscripsi quae mea texta meis.

idem poeta Mosell. §. 294.

licet hic commercia linguae

Fungere, & alterno sermonem texere pulsus.
CONTEXERE. Cicero Orat. pro Coelio C. 8. *Quo loco possum dicere id, quod vir clarissimus M. Crassus, cum de adventu regis Ptole-*

maei quereretur, paullo ante dixit, Utinam ne in memore Pelio. Ac longius quidem mihi contexere hoc carmen liceret. Nam numquam hebra errans hanc molestiam nobis exhiberet Medea animo aegra, amore sacro saucia. DETEXERE. Sulpicia, ipso initio Satirae:

Musa, quibus numeris heroas & arma frequentas,

Fabellam permitte mihi detexere pacis.

auctor Ciris §. 9.

Non tamen absistam coeptum detexere munus.
Aufonius Mosell. §. 415.

At modo coeptum

Detexatur opus: dilata & laude virorum,

Dicamus laeto per rura virentia tractu

Felicem fluvium.

INTEXERE. Cicero L. 13. ad Attic. Epist. 12. *Quod ad me de Varrone scribis, scis me ante orationes, aut aliquid id genus solitum scribere, ut Varronem nusquam possem intexere.* Auctor Ciris §. 21.

Sed magno intexens (si fas est dicere) populo,
Qualis Erichtheis olim portatur Athenis.

noster supra, §. 5.

Nec tua praeter te chartis intexere quisquam

Facta queat, dictis ut non majora supersint.

PERTEXERE. Cicero L. 1. de Orat. C. 33. *Arrisit hic Crassus leniter, & Pertexere modo, inquit, Antoni, quod exorsus es. me tamen ista oscitans sapientia, simul atque ad eam confugero, in libertatem vindicabit.* L. 1. ad Attic. Epist. 14. *Totum hunc locum, quem ego varie meis orationibus, quarum tu Aristarchus es, soleo pingere, de flamma, de ferro, (nostri illas λυβδης) valde graviter pertexuit.* Lucretius L. 1. §. 419.

Sed nunc jam repetam coeptum pertexere dictis.
quod repetivit L. 6. §. 41.

Quo magis inceptum pergam pertexere dictis.

RETEXERE. Cicero L. 2. de Orat. C. 38. de Dialecticis: *Ad extremum ipsi se compungunt suis acuminibus, & multa quaerendo, reperiunt non modo ea, quae jam non possunt ipsi dissolvere, sed etiam quibus ante exorsa, & potius detexta prope retexantur.*

II.

SULPICIA est tibi culta tuis, Mars magne, kalendis.
Spectatum e caelo, si sapias, ipse veni.

Hoc

I. SULPICIA] Quae nunc sequuntur exigua poemata, ea non esse Tibulli vel ipsa dictio arguit. tamen auctorem Tibulli studiosum fuisse, neque infeliciter ejus vestigia pressisse, fatendum est. Arguta sunt, & candida, & venusta, atque etiam hic illic ipsis Tibullianis alacriora, habentque multum Nafoniani & genii & lepōris. Ego Sulpiciae esse credo, illius quae sub Domitiano floruit, Caleni uxoris. Scripsisse eam Amores Conjugales auctor est Martialis L. 10. Epigr. 35. quod integrum hic legatur:

*Omnes Sulpiciam legant puellae,
Uni quae cupiunt viro placere.
Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptae.
Non haec Colchidos adserit furorem,
Diri prandia nec refert Thyestae;
Scyllam, Byblida, nec fuisse credit:
Sed castos docet & pios amores,
Lusus, delicias, facetiasque.
Cujus carmina qui bene aestimavit,
Nullam dixerit esse nequiores,
Nullam dixerit esse sanctiores.
Tales Egeriae jocos fuisse
Udo crediderim Numae sub antro.
Hac condiscipula, vel hac magistra
Esses doctior & pudica Sappho.
Sed tecum pariter simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Frustra: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto sibi viveret Caleno.*

Meminit & Sidonius Apollinaris Carm. 9. v. 258.

*Non Getulicus hic tibi legetur,
Non Marsus, Peto, Silius, Tibullus.
Non quod Sulpiciae jocus Thaliae
Scripsit blandiloquum suo Caleno.*

Sed hos Amores parum severe scriptos fuisse, neque Catonibus legendos, jam vidimus ex Martiale. Clarius etiam ostendit Scholiastes antiquus Juvenalis ad Sat. 6. v. 537. violato poena cadurco] Membrum mulieris intelligitur, cum sit membri velamen. Unde ait Sulpicia:

*Ne me cadurcis destitutam fasciis
Nudam Caleno concubantem proferat.*

Vel, ut alii, est instita, qua lectus insenditur. Ita locus ille constituendus; quum vulgo posterior expositio ponatur ante verba Sulpiciae, nullo sensu. Nec tamen haec, quae in manibus habemus, carmina ex libris istis Amorum Conjugalium decerpta esse contendo: adparet enim lusus esse amantis puellae, & quidem sub matre. Multa & varia scripta sua commemorat ipsa Sulpicia initio Satirae, quae nunc quoque exstat:

*quare nec carmine curro Phaleuco,
Nec trimetro Iambo, nec qui pede fractus eodem
Fortiter irasci didicit duce Clazomenio.
Cetera quin etiam, quot denique milia lusi,
Primaque Romanas docui contendere Grajis,
Et salibus variare novis, constanter omitto.*

Atque ut Satira illa in codicibus Juvenalis & Aufonii inventa fuit, modo huic modo illi adscripta: ita veri admodum simile est, haec ipsa poemata conjecta fuisse ad finem librorum Tibulli, propter argumenti vicinitatem. Nam sane Tibulli non esse, ipse (ut dixi) stylus evincit. Quantas in his rebus turbas olim dederint scribae librarii, non semel monuerunt viri praeclari, quibus curae fuit suum cuique reddere. Sed & imitationes minime occultatae facile prodent aetatem Augustea inferiorum.

I. SULPICIA EST TIBI CULTA TUIS, MARS MAGNE, KALENDIS] tunc enim & matronae & virgines domi desiderant ornatissimae & cultissimae, munera expectantes a maritis atque amicis mittenda. Macrobius ex L. Pomponii Atellana, quae kalendae Martiae inscribatur, insignem locum profert L. 6. Saturn. C. 4. sed ordine versuum disjecto: *Vocem deducas oportet, ut mulieris videantur verba. Jube modo offeratur munus; ego vocem reddam tenuem, & tinnulam.* Martialis L. 5. Epigr. 85.

*Saturnalia transiere tota,
Nec munuscula parva, nec minora
Misti mihi, Galla, quae solebas.
Sane sic abeat meus December?
Scis certe, puto, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.
Vide nostrum Albium L. 3. Eleg. 1.*

3. Hoc

Hoc Venus ignoscet. at tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.

5 Illius ex oculis, quum vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.

Illam

3. HOC VENUS IGNOSCET] Propertius L.
2. Eleg. 21. v. 3. ad Jovem:

Hoc tibi vel poteris conjunx ignoscere Juno.

4. NE TIBI MIRANTI TURPITER ARMA
CADANT] Propertius, de Tarpeja, L. 4. Eleg.
4. v. 20.

*Obsupuit regis facie, & regalibus armis;
Interque oblitus excidit urna manus.*

Paria de subito amoris vulnere Ovidius L. 1.
Art. Amat. v. 167.

*Dum loquitur, tangitque manum, poscitque
libellum,*

*Et quaerit posito pignore, vincat uter;
Saucius ingemuit, telumque volatile sensit:
Et pars spectati muneris ipse fuit.*

Sulpiciam nostram secutus est Jac. Primerius
hoc delicatissimo epigrammate:

*Quum dominam adpexit, clypeum abjicit, &
procul imos*

Infelix mi animus effugit in digitos.

*O Divi, fugitivo illi latebram date tutam
Hosili in gremio. sic fugiat dominum.*

5. ILLIUS EX OCVLIS, &c.] Praeclara in-
ventio, neque ulli alii facile cessura aut in-
genio aut venustate amoena. quam cur An-
dreas Schottus, Obs. L. 2. C. 13, Euripidi
deberi dicat, non satis perspicuo. Verba di-
vini Tragici sunt Hippol. coron. v. 525.

*Ἔρω, Ἔρω, ὁ κατ' ὀμμάτων
Στάζεις πόθον, εἰσάγων γλυκεῖαν
Ψυχῆ χάριν, ἃς ἐπισρατεύσει.*

Cupido, o Cupido, qui per oculos

*Stillas desiderium, inducens dulcem
Animis voluptatem, quos quidem invaseris.*

Nihil tale apud nostram. Sed varie in hac
amabili materia luserunt poëtae, & veteres,
& novi. Sophocles Antigon. v. 796.

Ἔρω ἀνίκατε μάχαν,

Ἔρω, ὃς ἐν κτήρασι πίπτεις,

Ὅς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς

Νεάνιδος ἐνυχεύεις.

vertit Georgius Ratallerus, supremæ apud
Trajectinos curiæ olim præses:

O Amor,

O nulla superabilis

Pugna Cupido;

Qui magnificas irruis in opes,

*Qui pernoscas mollibus in genis
Teneræ virginis.*

Horatius L. 4. Od. 13. v. 8.

*Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis, &
Doctæ psallere Chiae*

Pulcris excubat in genis.

Jo. Jovianus Pontanus L. 1. Hendecasyll.
carm. 4. ad Focillam:

*In tuis Amor insidens ocellis
Mira coepit ab arte vulnerare.
Nec suetas pharetra jacit sagittas,
Nec tendit veterem recurvus arcum;
Sed cum lumina, paetulosque ocellos
Huc illuc agis, & subinde rides,
Istis utitur ille tunc sagittis,
Istis corda quatit feritque amantum.
Isti spicula sunt facesque ocelli.*

Secundus noxter, aut potius Secundi verbis
Cupido, L. 1. Eleg. 2.

*Illius e claris me saepe stupebis ocellis
Vibrantem oculi in tua corda faces,
Spicula stringentem tacito letalia nervo,
Ut venit ignota fulminis ira via.*

Idem ille domitor hominumque Deumque
apud Petrum Angelium Bargacum, Epitha-
lamio Francisci Medicis & Joannæ Austria-
cæ, ita loquitur:

*Adstant & pueri simul, innuptæque puellæ.
Quarum uni, quæ visa mihi pulcherrima
forma est,*

*Bis septem vix nata annos, occultus ocellos
Insedi, laqueosque illic & vincla paravi.
Et Medicem, simulacra animum per cuncta
ferentem,*

*Mirantem genus egregium, formasque decoras,
Implicui, magnoque reclusi vulnere pectus.*

Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 45.

*His vidi teneram luminibus Cyprin,
(Credat posteritas) & Charitum choros
Sanctarum, haud sine magni
Extremis facibus Jovis.*

Janus Lernutius Ocell. carm. 17.

*Amorem ocellis flammeolis heræ
Vidi insidentem; credite posteri;
Fratresque circum ludibundos
Cum pharetra volitare & arch.*

- Illam quidquid agit, quoquo vestigia movit,
 Componit furtim, subsequiturque Decor.
 Seu solvit crines, fufis decet esse capillis:
 10 Seu comsit, comtis est veneranda comis.
 Urit, seu Tyria voluit procedere palla:
 Urit, seu nivea candida veste venit.
 Talis in aeterno felix Vortumnus Olympo.
 Mille habet ornatus, mille decenter habet.
 15 Sola puellarum digna est, cui mollia caris
 Vellera det fucis bis madefacta Tyros;

Possi-

Et Xenophon, apud Joannem Stobaeum Serm. 64, ignem quidem solos tangentes urere dixit: formosos vero etiam procul distantes inflammare. Visum enim veluti ansam esse capiendi amoris. Quod quale sit, exponit inopia illa noverca in Apuleji Milesiis, L. 10. *Tunc illa naeta solitudinis damnosam occasionem, prorumpit in audaciam: & ubertim adlacrimans, laciniisque contegens faciem, voce trepida sic eum breviter affatur. Causa omnis & origo praesentis doloris, & etiam medela ipsa, & salus unica mihi tute ipse es. Isti enim tui oculi per meos oculos ad intima delapsi praecordia, meis medullis acerrimum commovent incendium.* Et haec quidem pulvere conveniunt cum Euripidaeis. Sed omnes istos, aut ego egregie fallor, una vicit Sulpicia. Quanti enim putas, Amorem illum invictum decurrere ad oculos puellae formosae, ut suas inde accendat faces, quibus non tantum homines, sed & ipsos Deos immortales exurat? Sensit, & imitatione sua expressit noster Secundus, L. 1. Eleg. 9. ad rivalem suum Petrum Clericum:

*Nimirum nostri jam pridem conscius ignis
 Una geris mecum pectore tela tuo.
 Unius ex oculis fax est accensa puellae,
 Qua jecur Idalius torret utriquo puer.*
 dcinde & Jacobus Primerius:

*E dominae sacros accendit vultibus ignes,
 Et flammam geminis suscitavit ex oculis.
 Ut quondam Titana serunt inmanibus ausis
 Aeterno flammis surripuisse Jovi.*

ac vernacule Aegidius Menagius Eleg. 1.

*Quand l'Amour de ses feux veut embraser une
 ame,*

Des beaux yeux d'Uranie il emprunte sa flame.

10. SEU COMSIT, COMTIS] Agnoscis para-

tum Elegiae Nafonianae. nam hoc repetitionis & conversionis artificium huic Sulmonensi proprium fuit ac peculiare, prioribus istis nec tactum nec notum.

14. MILLE HABET ORNATUS, MILLE DECENTER HABET] Hoc quoque ab Ovidio est, L. 2. Amor. Eleg. 5. §. 43.

Spektabat terram; terram spectare decebat.

Moesta erat in vultu; moesta decenter erat.

16. CUI MOLLIA CARIS VELLERA DET SUCCIS BIS MADEFACTA TYROS] Non succis, sed fucis scribendum est. Catullus Carm. 61. §. 49.

*Polvinar vero Divae geniale locatur
 Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
 Tincta tegit roseo conchilii purpura fuco.*

Claudianus L. 1. in Rufin. §. 208.

*Rapiunt Tyrios ibi vellera fucos,
 Et picturatae saturantur murice vestes.*

Vide quae istic docte & copiose notavit princeps nuper ingeniorum Nicolaus Heinsius. *bis madefacta*, dibapha. nam ista in summo precio. Horatius Epod. 12. §. 21.

Muricibus Tyriis iteratae vellera lanae

Cui properabantur? tibi nempe:

*Ne foret aequales inter conviva, magis quem
 Diligeret mulier sua, quam te.*

Papinius L. 3. Silv. 2. §. 139.

*Quo preciosa Tyros rubeat, quo purpura fuco
 Siloniis iterata cadis.*

Plinius L. 9. C. 39. *Nepos Cornelius, qui Divi Augusti principatu obiit, Me, inquit, juvene violacea purpura vigeat, cujus libra denariis centum venibat: nec multo post rubra Tarentina. Huic successit dibapha Tyria, quae in libras denariis mille non poterat emi. — Dibapha tunc dicebatur, quae bis tincta esset, veluti magnifico impendio. Totum hunc Sulpiciae no-*

strae

Possideatque, metit quidquid bene olentibus arvis
 Cultor odoratae dives Arabs fegetis;
 Et quascumque niger rubro de litore conchas
 20 Proximus Eois colligit Indus equis.
 Hanc vos, Pierides, festis cantate kalendis,
 Et testudinea Phoebe superbe lyra.
 Hoc sollenne sacrum multos celebretur in annos.
 Dignior est vestro nulla puella choro.

strae locum non in pari facundia expressit nobilissimus poeta Balthasar Castilionus, Carm.

4. §. 69.

*O centum aequoreae formosa Doride natae,
 Et quascumque maris contigit esse Deas;
 Huic date, quidquid habent gemmarum litora
 rubra*

*Oceani, & quidquid dives arena vehit.
 Quosque habet alma Thetis, quos & Galatea
 lapillos*

*Nerine in loculis candida nympha suis.
 Quidquid odoratae messis Panchaia tellus
 Protulit, huic felix munera portet Arabs.*

*Huic uni Seres Tyrio satianda colore
 Arboribus pestant vellera cara suis.
 Haec una est nostri rarissima gloria saeculi,
 Digna suas cui det maximus orbis opes.
 Vos quoque, Caelicolae, hanc merito celebretis
 honore:*

Non erit haec vobis dissimulanda Dea.

Evigila, o noster adolescens, & te quoque Latinis dignum Musis finge.

19. RUBRO DE LITORE CONCHAS] *gemmas* habent libri magno numero; sed *conchas* prior Wittianus, inter optimos non postremus. Et sic passim poetae. Propertius L. I. Eleg. 8. §. 39.

*Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
 Sed potui blandi carminis obsequio.*

L. 3. Eleg. 11. §. 6.

*Inda cavis aurum mittit formica metallis;
 Et venit a Rubro concha Erycina salo.*

L. 4. Eleg. 5. §. 22.

Et quae sub Tyria concha superbit aqua.

Albius noster L. 2. Eleg. 4. §. 30.
hinc Coa puellis

Vestis, & a Rubro lucida concha mari.

Plinius L. 9. C. 35. Praecipue autem laudatur circa Arabiam in Persico sinu maris Rubri. Origo atque genitura conchae, est haud multum ostrearum conchis differens. Haec ubi genitalis anni stimulerit hora, pendentes sese quadam oscitatione, impleri rosido conceptu tradunt, gravidas postea niti, partumque concharum esse margaritas.

23. HOC SOLLENNE SACRUM MULTOS CONSUMET IN ANNOS] Ita Scaliger edidit, ut *consumet* dictum sit pro *consummet*; fallus tamen, omnes libros habere *hoc sumet*. Salmasius, Not. in Spartian. p. 31, legebat,

Hoc sollenne sacrum, multos hoc sumet in annos.

volebatque *sacra sumere* esse idem quod *sacra fuscipere*, hoc est, sacris initiari. Id si verum est, jam Sulpicia quotannis, ubi Martiae kalendae rediissent, sacris fuerit initianda. Cur ejecerunt veterem & probam scripturam *celebretur*? eam habent optimus Wittianus, & Fulvii Ursini codex, cum uno Anglicano: eratque in sexto Gebhardi Palatino *celebratur*. Esse autem *celebrandi* verbum in sacris proprium ac peculiare, ostendimus supra ad L. I. Eleg. 3. §. 33.

III.

PARCE meo juveni, seu quis bona pascua campi,
 Seu colis umbrosi devia montis, aper.
 Nec tibi sit duros acuisse in praelia dentes.
 Incolumem custos hunc mihi fervet Amor.
 5 Sed procul abducit venanti Delia curas.
 O pereant silvae, deficientque canes.
 Quis furor est, demens, densos indagine colles
 Claudentem, teneras laedere velle manus?
 Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum?
 10 Candidaque hamatis crura notare rubis?
 Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
 Ipsa ego per montes retia torta feram.
 Ipsa ego velocis quaeram vestigia cervae,
 Et demam celeri ferrea vincla cani.

15 Tunc

4. INCOLUMEM CUSTOS HUNC MIHI SERVET AMOR] Secundus noster L. I. Eleg. 9.

*Supposuit pro te scortillum turpe marito,
 Afflavit vulnus cui decus omne tui.*

*Barbarus ingratis illam complexibus urget:
 Teliger intactam te mihi servat Amor.*

5. SED PROCUl ABDUCIT VENANDI DEVIA CURA] *Delia* habent scripti ferme omnes, quod ne cui fraudi foret, caverat bonus Cyprianus, ita notans: *Delia* non *amatrix Delia*, sed *Diana venationis dea*. Ego vero amplector venustam ac veram Nic. Heinsii emendationem,

Sed procul abducit venanti Delia curas.

7. QUIS FUROR EST, QUAE MENS] Recte idem vir perspicacissimus, post filium Douzam, *Quis furor est, demens*, &c.

10. CANDIDAQUE HAMATIS CRURA NOTARE RUBIS] libri nonnulli *armatis rubis* habent. Ego istud malo.

11. CERINTHE] Noli existimare Sulpiciam nostram, puellam nobilissimam, fordibus servilibus caluisse. Graeco nomine involvit ac disimulat juvenem Romanum, ingenio amore peccans. Atque ita solebant poëtae Latini. Nota est Nalonis Corinna; Propertii Cynthia; Marfi Melaenis; Tibulli Delia, Nemesis, Neaera; Catonis Lydia, & Diana. ne quid dicam de plurimis Horatii

amoribus. Hic vero adolescens a Chalcide esse fingitur, nomine (ut crebro fiebat) ducto ab loco natali. Erat autem Cerinthus nobile oppidum insulae Euboeae, auctore Plinio L. 4. C. 12.

13. IPSA EGO VELOCIS QUARAM VESTIGIA CERVI] Melius erit *cervae*, ne in pentametro ter resonet *æ* *i*, sibilo odiofo. Atque isto genere saepe utuntur poëtae. Catullus Carm. 60. *ÿ*. 72.

*Ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
 Ubi cervæ silvicultrix, ubi aper memorivagus?*

Carm. 61. *ÿ*. 337. de Achille nascituro:

*Qui persaepe vago victor certamine cursus
 Flammea praevortet celeris vestigia cervæ.*

Maro L. 6. Aen. *ÿ*. 803.

*Nec vero Alcides tantum telluris obivit;
 Fixerit aëripidem cervæam licet, aut Erymanthi
 Pacarit memora, & Lernam tremefecerit arcu.*

Ovidius L. 3. Art. Amat. *ÿ*. 670.

*Non avis aucupibus monstrat, qua parte petatur:
 Non docet infestis currere cervæ canes.*

L. 7. Metam. *ÿ*. 545.

*Non aper irasci meminit; non fidere cursu
 Cervæ; nec armentis incurrere sortibus urfi.*

L. 2. Pontic. Epist. 2. *ÿ*. 40.

*Nec se vicino dubitat committere tecto,
 Quæ fugit infestis territa cervæ canes.*
 Horatius L. 1. Od. 1. *ÿ*. 27.

manet

- 15 Tunc mihi tunc placeant silvae; sic, lux mea, tecum
 Arguar ante ipsas concubuisse plagas.
 Tunc veniat licet ad casses, illaesus abibit,
 Ne Veneris cupidae gaudia turbet, aper.
 Nunc sine me fit nulla Venus. sed lege Dianae,
 20 Caste puer, casta retia tende manu.
 Et quaecumque meo furtim subrepet amori,
 Incidat in faevas diripienda feras.
 At tu venandi studium concede parenti,
 Et celer in nostros ipse recurre sinus.

manet sub Jove frigido

*Venator, tenerae conjugis inmemor;
 Seu visa est catulis cervae fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsius aper plagas.*

L. Varius, apud Macrobius L. 6. Saturn. C. 2.
*Ceu canis umbrosam lustrans Gortynia vallem,
 Si veteris potuit cervae comprehendere lustra,
 Saevit in absentem, & circum vestigia latrans
 Aethera per nitidum tenues sestatur odores.*

versu tertio scripsi *latrans* pro vulgato *lustrans*,
 mutatione pudente, & (ni fallor) necessaria.

15. SI, LUX MEA, TECUM] Heinsius sic
 legebat. Recte: est enim optantis.

19. TUNC SINE ME SIT NULLA VENUS] Me-
 lius libri, *Nunc sine me*. Nunc, quia absum,
 nec simul venamur, nulla sit tecum puella.
 Atque ita jam olim divinavit insignis ille
 Turnebus L. 16. Adv. C. 19.

20. CASTA RETIA TANGE MANU] Non
 placet istud *tange*, quamquam exstat in libris
 fere omnibus. *pange* mallet: nam *pangere*
 est figere, auctore Festo Pompejo. Sed in
 Colbertino est *tende*. & sic olim praestantissi-
 mae editiones, Aldina, Colinaea, Gryphiana,
 Plantiniana, Douzica. Quod cur mu-
 temus, optimis quibusque scriptoribus do-
 mesticum ac familiare? Tibullus L. 1. Eleg.
 7. v. 5. *Jam mihi tenduntur casses*. Terentius
 Phorm. Act. 2. Sc. 2. v. 16.

Non rete accipiri tenditur, neque milio,

*Qui male faciunt nobis: illis, qui nihil fa-
 ciunt, tenditur.*

Cicero L. 3. de Offic. C. 17. *Suntne igitur in-
 fidae, tendere plagas, etiam si excitaturus non
 sis, nec agiturus? ipsae enim ferae nullo in-
 quente saepe incidunt.* Horatius Epod. 2. v. 33.

Aut amite levi rara tendit retia,

Turdibus edacibus dolos.

Ovidius L. 7. Metam. v. 701.

*Cum me cornigeris tendentem retia cervis
 Vertice de summo semper florentis Hymetti
 Lutea mane videt pulsus Aurora tenebris.*

23. VENANDI STUDIUM] proprie. Cicero
 L. 1. de Offic. C. 29. *Suppeditant autem &
 campus noster, & studia venandi, honesta exempla
 ludendi.* L. 2. Tusc. Quaest. C. 15. *illi autem
 voluerunt nihil horum simile esse apud Laecenas
 virgines: quibus magis palaestra, Eurotas, sol,
 pulvis, labor, militia in studio est, quam ferti-
 litas barbara.* Ovidius Remed. Amor. v. 199.
Vel tu venandi studium cole. & deinde v. 207.

*Lenius est studium, studium tamen, alite capta,
 Aut lino, aut calamis praemia parva sequi.*

L. 3. Metam. v. 413.

*Hic puer, & studio venandi lassus & aestu,
 Procubuit.*

Horatius L. 2. Sat. 2. v. 12. ubi de venatu le-
 porino:

Molliter austerum studio fallente laborem.

Franciscus Philelphus Dec. 6. Hecatostich. 6.
*Nonnullos studiosa juvat venatio, cujus
 Ingentes persaepe viri, regesque, ducesque
 Ignibus arserunt.*

Daniel Heinsius L. 3. de Contemptu Mortis,
 v. 275.

*Nec leve Dianae studium tentare vetabo,
 Sed leporem, seu forte juvat deprendere cervum,
 Spirantemque, & adhuc halantem solvere, ferro
 Frustra oblustantem, pedibusque extrema mo-
 ventem.*

Sidronius Hoffsichius L. 3. Eleg. 9.

*Nec tibi, quod spesces, vacuus non praebat
 aether:*

Venantum studiis campus & ille pater.

24. ET CELER IN NOSTROS IPSE RECURRE
 SINUS] a Nasone habet, Epist. Sapphūs
 v. 95.

Huc ades, inque sinus formose relabere nostros.

IV.

HUc ades, & tenerae morbos expelle puellae:
 Huc ades intonsa Phoebe superbe coma.
 Crede mihi, propera, nec te jam Phoebe pigebit,
 Formosae medicas adplicuisse manus.
 5 Effice, ne macies tabentes occupet artus,
 Neu notet informis pallida membra color.
 Et quodcumque mali est, & quidquid triste timemus,
 In pelagus rapidis devehat amnis aquis.

San-

I. TENERAE MORBOS EXPELLE PUELLAE] *depelle* reponabant Livinejus, & Guyctus. Frustra. Horatius L. 2. Epist. 2. §. 137.

Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus, Expulit helleboro morbum bilemque meraco.

5. NE MACIES PALLENTIS OCCUPET ARTES] Ego olim tabentes artus divinaveram, motus Europae verbis apud Flaccum L. 3. Od. 27. §. 53.

Antequam turpis macies decentes Occupet malas, teneraeque succus Defluat praedae, speciosa quaero Pascere tigres.

nam corpus defluente succo contabescit. Cicero L. 3. Tusc. Quaest. C. 12. ex antiquo Tragico:

Refugere oculi: corpus macie extabitit: Lacrimae teredere humore exsanguis genas.

Auctor Herculis in Oeta §. 120.

Nos turpis macies & lacrimae tenent, Et crinis patrio pulvere sordidus.

Nunc video mecum facere acutissimum Heinsium in Adversariis, tam bono suffragio non parum laetus.

6. NEU NOTET INFORMIS PALLIDA MEMBRA COLOR] forte *squalida membra*, inlucie & paedore obsita, ut in morbis fieri solet. Terentius Eunuch. Act. 2. Sc. 2. §. 5.

Video senum, squalidum, aegrum, pannis annisque oblitum.

Lucretius L. 5. §. 957.

Sed nemora, atque cavos montes, silvasque colebant,

Et frutices inter condebant squalida membra.

Ovidius L. 2. Metam. §. 381.

Squalidus interea genitor Phaëthontis, & expers Ipse sui decoris, qualis, cum deficit orbem, Esse solet: lucemque odit, seque ipse, diemque:

Datque animum in luctus; & luctibus adjicit iram.

Curtius L. 4. C. 1. *Habitus hic, quem cernis in meis manibus, cum isto squalore permiscendus tibi est. Ablue corpus, inlucie aeternisque sordibus squalidum.* Apulejus L. 5. Metam. *Petamne auxilium ab inimica mea Sobrietate, quam propter hujuscemodi luxuriam offendi saepius? aut rusticae squalentisque feminae colloquium prorsus adhibendum est?* & L. 8. *Inedia denique misera, & incuria squalida, tenebris imis abscondita jam cum luce transegerat. Dicuntur autem squalida, quaecumque carent nitore.* Cicero Orator. C. 32. *Haec tenenda sunt oratori. saepe enim occurrunt. sed quia sua sponte squalidiora sunt, adhibendus erit in his explicandis quidam orationis nitor.* Vide fis Gellium L. 2. C. 6. quem excrisperunt Macrobius L. 6. Saturn. C. 7. & Servius ad L. 10. Aen. §. 314.

8. IN PELAGUS RAPIDIS EVEHAT AMNIS AQUIS] legendum *devehat*. id quod & Lotichium jam olim vidisse, palam est. Ita enim hunc locum imitatione sua expressit L. 1. Eleg. 8.

Quid queror infelix? sine pondere verba querentis

In pelagus rapidis devehit Albis aquis.

& sic ferme locutus est Naso L. 6. Fast. §. 227.

Donec ab Iliaca placidus purgamina Vesta

Detulerit flavis in mare Tiberis aquis.

Videlicet expiationes omnes & purgamenta omnia ad aquam deferebant, sive flumen esset, sive mare. De mari, ex Homero ostendit Gontalio ad Petron. p. 249: inlustrato simul hoc loco. quem nec Cerda exponere neglexit ad Virgil. Eclog. 8. §. 101; ubi de

ci-

Sancte veni, tecumque feras quicumque sopores,
10 Quicumque & cantus corpora fessa levant.

Neu

cineibus in profluentem abjectis. Ex hoc more remansit stulta opinio apud Christianos, calamitates imminentis anni averti ac derivari lustratione fluviali, ac deinceps omnia succedere laetiora. Et quos tu reris Christianos? vicinos nostros Agrippinates; quorum mulieres tam singulare beneficium Rheno suo quorannis acceptum referebant. Audiamus testem oculatum, ingeniorum ac doctrinae sua aetate longe principem, Franciscum Petrarcham L. 1. Epist. 4. qua Coloniā Agrippinam describit: Forte Joannis Baptistae vigilia erat dum illuc applicui, & jam ad occidentem sol vergebat: confestim amicorum monitu (nam & ibi amicos prius mihi fama pepererat, quam meritu) ab hospitio traducor ad fluvium, in signe spectaculum visurus. Nec fallebar: omnis enim ripa praclaro & ingenti mulierum agmine tegebatur. Obsupui. Dii boni, quae forma, quae facies, quis habitus! Amare potuisset, quisquis eo non praecoccupatum animum attulisset. In loco paullum altiore constiteram, unde in ea, quae gerebantur, intenderem. Incredibilis sine offensione concursus erat, vicissimque alacres, pars herbis odoriferis incinctae, reductisque post cubitum manicis, candidas in gurgite manus ac brachia lavabant, nescio quid blandum peregrino murmure colloquentes. — Unum igitur ex eo numero, admirans, & ignarus rerum, percunctatus Virgiliano illo versiculo,

Quid vult concursus ad amnem?

Quidve petunt animae?

Responsum accepi: Pervictusum gentis ritum esse, vulgo persuasum, praesertim femineo, omnem totius anni calamitatem imminentem fluviali illius diei ablutione purgari, & deinceps laetiora succedere; itaque lustrationem esse annuam, inexhausto semper studio cultam, colendamque. Ad haec ego subridens, O nimium felices, inquam, Rheni accolae, quorum ille miserius purgat! nostras quidem nec Padus unquam valuit purgare, nec Tiberis. Vos vestra mala Britannis Rheno vectore transmittitis: nos nostra libenter Afris atque Illyris mitteremus, sed nobis (ut intelligi datur) pigriora sunt flumina.

9. TECUMQUE FERAS QUICUMQUE SOPORES] sapores vocant medici succos expressione collectos. Ita, post Scaligerum, Salmasius

Exerc. Plin. p. 1285. Sed in optimo Wittiano, unoque Heinsii Anglicano, *sopores* legebatur: Angeli quoque Colotii liber, & membranae Comelini *sopore* habebant, mendo leviculo. *Sopor* est medicamentum soporem faciens. Frontinus Strateg. L. 2. C. 5. exempl. 12. *Maharbal, missus a Carthaginensibus adversus Afros rebellantes, cum sciret gentem avidam esse vini, magnum ejus modum mandragora permiscuit, cujus inter venenum ac soporem media vis est.* Cornelius Nepos Dion. C. 2. quo ille commotus, ne agendi esset cum eo Dionis potestas, patri soporem medicos dare coegit, sed malum, ac mortiferum, pergit enim scriptor purissimus: *hoc aeger sumto, ut somno sopitus diem obiit extremum.* Plutarchus ex Timaeo historico *ὄψιμακον ὑπνωτικόν* vocavit, notante ad Nepotem Lambino. Non semper adfecti sunt librarii scribae vim hujus vocis: atque ideo corruerunt. Seneca L. 5. de Benefic. C. 13. *Qui veri beneficii specie fessellit, tam ingratus est, quam veneficus, qui soporem, cum venenum crederet, miscuit.* ita Gruterus restituit ex libris melioribus, quum alii *saporem* haberent; & ante Gruterum Delius Comm. in Senec. Med. 5. 692. Infelicius etiam rem gessit Erasmus noster; (quod ego sane factum nollem, & invitae refero) quum enim apud eundem philosophum, Epist. 83, ita reperisset: *Nam si illud argumentaberis, sapientem multo vino inebriari, & retinere relictum tenorem, etiam si temulentus sit: licet colligas, nec veneno potio periturum, nec sopore sumto dormiturum, nec alleboro accepto quidquid in visceribus haerebit, ejectionum dejectionumque.* quum, inquam, ita reperisset, neque *soporis* vocabulum crederet legitime percussum, ex exemplari (ut ait) feliceiore reposuit, nec *opio sumto dormiturum*. Sed haec haec tenus. *Sopores* Sulpicia Apollinem poscit ad abigendam insomniam: sic enim credi vult minor verficulus. Maro L. 5. Aen. 5.

datur hora quieti.

Pone caput, fessosque oculos furare labori.

Albius noster L. 1. Eleg. 2.

Adde merum, vinoque novos compeisce dolores,

Occupet ut fessi lumina victa sopor.

Seneca Troad. 5. 441.

Ignota tandem venit afflictæ quietis,

Brevisque fessis somnus obrepit genis.

EΩ

Neu juvenem torque, metuit qui fata puellae,
 Votaque pro domina vix numeranda facit.
 Interdum vovet: interdum, quod langueat illa,
 Dicit in aeternos aspera verba Deos.

- 15 Pone metum, Cerinthe: Deus non laedit amantes:
 Tu modo semper ama: salva puella tibi est.
 At nunc tota tua est, te solum candida secum
 Cogitat, & frustra credula turba sedet.

Nil

Est autem infomnia ipso saepe morbo gravius malum. Caccilius Plotio:

Consequitur comes

Infomnia: ea porro insaniam adfert.

Ovidius L. 4. Fast. §. 530.

*Dux comiti narrat, quam sit sibi filius aeger;
 Nec capiat somnos, invigiletque malis.*

De Cantuum vi in medendo notavimus non nihil ad L. 1. Eleg. §. 12. Plurimum iis tribuebant antiqui in omni medicina; ac vel maxime in parte ejus chirurgica. Apulejus Apolog. *An remedia nosse, & ea conquirere, magi potius esse, quam medici, quam denique philosophi putas? qui illis non ad quaestum, sed ad suppetias usurus est. Veteres quidem medici etiam carmina remedia vulnerum norant, ut omnis vetustatis certissimus auctor Homerus docet: qui facit Ulixi de vulnere sanguinem profluentem sisti cantamine. Nihil enim, quod salutis ferendae gratia fit, criminofum est. Homerum locum reperies L. 19. Odyss. §. 456. Valerius Flaccus L. 6. Argon. §. 273.*

Ille autem relo moribundus adacto,

*Ad soceros pactaeque sinus en conuzis, inquit,
 Strye, fugis; vulnusque refers, quod carmine nullo*

Sustineat, nullisque levet Medea venenis.

13. INTERDUM VOVET] *fovet* est in libro Archiepiscopi Laudi. Pertinet autem verbum *fovendi* ad eos, quiaegrotis adfunt. Horatius L. 1. Sat. 1. §. 82.

*At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te adflixit; habes qui
 Adsideat, fomenta parat, medicum roget, ut te
 Suscitet, ac reddat natis, carisque propinquis.*

Vide sis Naloniaam Acontii Epistolam §. 133. cui ita respondet Cydippe, §. 189.

*Nec tu credideris illum, cui desinor uxor,
 Aegra superposita membra fovere manu.
 Adsidet ille quidem, quantum permittitur ipsi:
 Sed meminit nostrum virginis esse torum.*

Ego tamen non sollicito lectionem vulgatam.

17. TE SOLUM CANDIDA SECUM COGITAT] Phaedria Terentianus Eunuch. Act. 1. Sc. 2. §. 113.

Dies noctesque me ames: me desideres:

Me somnias: me expectes: de me cogites:

Me speres: me te oblectes: mecum tota sis.

In voce *candida* est summa laus absolutae formositatis. Servius ad Eclog. 2. §. 46. *Candida Nais] vel pulcra, vel Dea. nam Dii umbris contrarii sunt, quas nigras esse constat. hinc est,*

Candidus insuetum miratur limen Olympi.

Maro in Elegia ad Messalam, inter formosissimas celebrem illam Helenam hoc epitheto *maetam* voluit:

Non illa, Hesperidum ni munere capta fuisset,

Quae volucrem cursu vicerat Hippomenen:

Candida cycneo non edita Tyndaris ovo,

Non supero fulgens Cassiopea polo.

tum in Epigrammate ad Antonium Musam, Augusti Caetaris medicum:

O quis te in terris loquitur jucundior uno?

Clio nam certe candida non loquitur.

& L. 8. Aen. §. 608.

At Venus aetherios inter Dea candida nimbos

Dona ferens aderat.

ibidem §. 139.

Vobis Mercurius pater est, quem candida Maja

Cyllenae gelido conceptum vertice fudit.

Carullus Carm. 13.

Si tecum attuleris bonam atque magnam

Coenam, non sine candida puella.

Auctor Copae, venustissimi poematii:

Eia age, pampinea sessus requiesce sub umbra,

Et gravidum roseo nocte caput strophio,

Candida formosae decerpens ora puellae.

Naso Epist. Parid. §. 250.

Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque

Complexo matrem candidiora Jove.

Epist. Leandr. §. 61. ad Lunam:

Hanc

Nil opus est fletu. lacrimis erit aptius uti,

20 Si quando fuerit tristior illa tibi.

Phoebe fave. laus magna tibi tribuetur, in uno

Corpore servato restituisse duos.

Jam ceber, jam laetus eris, quum debita reddet

Certatim sanctis lotus uterque foci.

25 Tunc

Hanc ego suspiciens, Faveas, Dea candida, dixi;

Et subeant animo Laetitia saxa iuvo.

Amor. L. 2. Eleg. 18. v. 29.

Candida Penelope signum cognovit Ulyxis.

Horatius L. 1. Od. 18. v. 11.

Non ego te, candide Bassareu,

Invitum quatiā; nec variis obfita frondibus

Sub divum rapiam.

Atque hoc perpetuum Bacchi formosissimi est epitheton. Vide supra ad L. 3. Eleg. 6.

v. 1. Idem ille Romanae fidicen lyrae Epod. 3. v. 9.

Ut Argonautas praeter omnes candidum

Medea mirata est ducem.

Propertius L. 2. Eleg. 18. v. 7.

Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,

Candida non tecto pecciore si qua sedet.

18. FRUSTRA CREDULA TURBA SEDET] frustra amantes alii fores ac limen obsident

adfidue, tamquam janitores compediti. Albius noster L. 1. Eleg. 1. v. 56.

Me retinent vincitum formosae vincla puellae,

Et sedeo duras janitor ante fores.

Post hoc distichon sequi debet istud, Nil opus est fletu: ac deinde, Phoebe fave. id quod bene vidit Achilles Statius, & praestantissimae quaeque editiones expresserunt.

20. SI QUANDO FUERIT TRISTIOR ILLA TIBI] si quando fuerit iratior. Plautus Casin. Act. 2. Sc. 3. v. 12.

ST. *Sed uxor me excruciat, quia vivit.*

Tristem astare aspicio. Blande haec mihi mala res appellanda est.

Uxor mea, meaque amoenitas, quid tu agis?

CL. *abi, atque abstine manum.*

ST. *Eia mea Juno, non decet te esse tam tristem tuo Jovi.*

ibidem Act. 2. Sc. 4. v. 4.

Stultitia est, ei te esse tristem, quojus potestas plus potest.

Maro L. 10. Aen. v. 612.

Cui Juno summissa: Quid, o pulcherrime conjunx,

Sollicitas aegrarū, & tua tristitia dicta timentem?

Propertius meus L. 1. Eleg. 6. v. 10.

Illam meam mihi se jam denegat: illa minatur,

Quae solei ingratis tristis amica viro.

22. IN UNO CORPORE SERVATO RESTITUISSE DUOS] Et hoc quoque a Nasone habet, Amor. L. 2. Eleg. 13. v. 15. ad Iſin:

Huc adhibe vultus; & in una parce duobus.

Nam vitam dominae tu dabis; illa mihi.

Contrarium est apud Ciceronem Orat. pro Cluentio, C. 11. de Oppianico, qui fratris uxorem gravidam veneno malo fustulerat: *Ceteri non videntur in singulis hominibus multa parricidia suscipere posse: Oppianicus inventus est, qui in uno corpore plures necaret.*

23. JAM CELEBER] Verbum sacrorum, cum significatione cultus atque honoris. Albius noster L. 2. Eleg. 1. v. 83.

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate.

Ovidius L. 1. Metam. v. 747.

Nunc Dea linigera colitur celeberrima turba.

Vide ad L. 1. Eleg. 3. v. 33.

24. LAETUS UTERQUE] Modo praecessit jam laetus eris. itaque odiose ac rustice hic iteratur. Scribe lotus uterque. nam ad sacra non accedebant, nisi prius pure lavissent. Plautus Aulul. Act. 3. Sc. 6. v. 43.

Ego, nisi quid me vis, eo lavatum, ut sacrificem.

ibidem Act. 4. Sc. 2. v. 5.

Nunc lavabo, ut rem divinam faciam, ne affinem morer,

Quin ubi arcesat me, meam extemplo filiam ducat domum.

& Mil. glor. Act. 2. Sc. 5. initio:

Inde ignem in aram, ut Ephesiae Dianae laeta laudes

Gratesque agam, eique ut Arabo sumificem odore amoene.

Cato lib. de Re Rust. C. 132. *Manus interlucio. postea vinum sumito. Jupiter dapalis, macte istace dape pollucenda esto. macte vino inferio esto.* Horatius L. 2. Sat. 3. v. 281.

Libertinus erat, qui circum compita siccus

Lautis mane senex manibus currebat, & Unum,

Ddd

(Quid

25 Tunc te felicem dicent pia turba Deorum:
Optabunt artes & sibi quisque tuas.

(*Quid tam magnum? addens*) unum me sur-
pitate morii,
Diis etenim facile est, orabat.
inibi Scholia vetusta: *Lautis*] quia solebant
precaturi Deos manus & pedes abluere. Pom-
pejus Festus: *Malluvium latum*, in commen-
tario sacrorum significat, manus qui lavet. a
quo *malluviae* dicuntur, quibus manus sunt
lautae; perinde ut quibus pedes, *pelluviae*. Ar-
nobius L. 7. *Maestaturque hoc illis, quorum*
templa cum adire disponitis, ab omni vos labe

puros, lautos, castissimosque praestatis? Albius
noster L. 1. Eleg. 3. v. 25.

Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
Te memini, & puro secubuisse toro?

Plura in hanc rem notavimus ad L. 2. Eleg. 1.
v. 14.

25. DICET PIA TURBA] lege dicent. ita
enim loqui amant optimi scriptores, verbum
plurale jungentes cum nomine singulari vel
collectivo, vel partitivo.

V.

QUI mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi sanctus,
Atque inter festos semper habendus erit.
Te nascente novum Parcae cecinere puellis
Servitium, & dederunt regna superba tibi.
5 Uror ego ante alias: juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor. per te dulcissima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape tura libens, votisque faveto:
10 Si modo, quum de me cogitat ille, calet.

3. TE NASCENTE] Ecce iterum inventio-
nem saeculo suo longe feliciorum. Adparet
quam studiose Nasonem versaverit Sulpicia.
Sunt enim haec Nasonianis proxima, & in-
genii amabilitate, & venustate eloquendi.

4. DEDERUNT REGNA SUPERBA TIBI] Pro-
pertius L. 4. Eleg. 7. v. 6.

*Quum mihi somnus ab exsequiis penderet ama-
ris,*

Et quererem lecti frigida regna mei.

supra inlustratum dedimus ad L. 1. Eleg. 7.
v. 75.

7. PER TE DULCISSIMA FURTA] Male li-
bri quidam, *te per dulcissima furta*: nec me-
lius alii, *tua per dulcissima furta*. Elegantiae
Romanae est, ubi praepositio a suo casu dis-
jungitur inferto pronomine. Terentius Andr.
Act. 3. Sc. 3. v. 6.

Per te Deos oro, & nostram amicitiam, Chreme.

Maro L. 4. Aen. v. 314.

Mene fugis? per ego has lacrimas, dextramque
tuam te,

*Quando aliud mihi jam miserae nihil ipsa re-
liqui, &c.*

Seneca Med. v. 285.

Per ego auspiciatos regii thalami toros,
Per spes futuras, perque regnorum status,
Fortuna varia dubia quos agitat vice,
Precor, brevem largire fugienti moram.

& Agamemn. v. 929.

Per te parentis memoriam obtestor mei,
Per sceptrum terris nota, per dubios Deos
Recipe hunc Oresten ac pium furtum occule.

Apulejus L. 6. Metam. *Per ego te frugiferam*
*tuam dextram istam deprecor, per laetificas mes-
suum ceremonias, per tacita sacra cistarum.*

9. MAGNE GENI] Alii *Mane Geni*: alii
Alme Geni. Sed nihil est mutandum. Genius
ritu.

Quod

Quod si forte alios jam nunc suspirat amores ;
 Tu, precor, infidos, sancte, relinque focos.
 Nec tu sis injusta Venus. vel ferviat aequē
 Vincētus uterque tibi, vel mea vincla leva.

- 15 Sed potius valida teneamur uterque catena,
 Nulla queat posthac nos soluisse dies.
 Optat idem juvenis, quod nos: sed rectius optat.
 Nam pudet haec illum dicere verba palam.
 At tu, Natalis, quoniam Deus omnia sentis,
 20 Adnue. quid refert clamne, palamne roget?

titulo solenni ac proprio *Deus magnus* dicebatur. Lapis Puteolanus in Thesaurō Gruteri, p. cx. 7.

PRO. SALVTE. ET. VICTORIA. AVGVSTORVM. DEO.
 (MAGNO
 GENIO. COLONIAE. PVTEOLANORVM. ET. PA-
 TRIAE. SVAE
 Q. AVRELIVS. HERMADION. SEVIR. AVGVSTA-
 (LIS. ET. CVRATOR. EORVM
 EXSTRVXIT. ET. DONVM. DAY.

10. SI MODO, QUOM DE ME COGITAT IL-
 LE, VOLET] *cogitare* cum accusativo, sine
 praepositione, positum vidimus paullo ante,
 Carm. 4. §. 17, *te solum candida secum cogitat.*
ro *volet* ex Cujacii libro hic reposuit Scaliger;
 ut *velle* sit, amore uri. idque probabat
 ex Carm. 11.

Ah ego non aliter tristes evincere morbos

Optarim, quam si te quoque velle putem.
 Sed *velle* istic loci notat compar desiderium
 ejusdem rei. Nolim, inquit Sulpicia, cum
 salute in gratiam redire, nisi persuasum ha-
 beam te quoque idem cupere. Hic autem
 plures libri *valet* habent, quidam *calet*. quae
 posterior scriptura vera est, ac germana.
 Paulo ante dixerat Sulpicia,

Si tibi de nobis mutuus ignis adest.

Naso Amor. L. 2. Eleg. 16. §. 12.

At meus ignis abest. verbo peccavimus uno:

Quae movet ardores, est procul; ardor adest.

Horatius L. 4. Od. 11. §. 33.

Non enim posthac alia calebo

Femina.

12. TUNC, PRECOR, INFIDOS] *Melius*
 Heinſius ex uno scripto, *Tu precor.*

17. SED TUTIUS OPTAT] *Ne quis malus*

invidere possit, neu lingua fascinoſa obſcure-
 vare. Sed melius libri, *rectius optat*. Reddi-
 tur autem hujus recti & arcani voti ratio ver-
 ficulo inſequente,

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

nemo enim amans velic animi ſui deſideria
 ita Diis patefacere, ut & circumſtantibus ho-
 minibus innotescant. Itaque qui vel nimia
 optabant, vel immodesta, vel denique ea
 quae ipſi ſibi fateri vix auderent; aut vota
 taciti intra ſe concipiebant, aut Diis in au-
 rem inſufurrabant. Seneca Epist. 41. *Non*
sunt ad caelum elevandae manus, nec exoran-
das aeditus, ut nos ad aures ſimulacri, qua-
ſi magis exaudiri poſſimus, admittat. & Epist.
 10. *Sed ut more meo cum aliquo munusculo*
epistolam mittam, verum est, quod apud Athe-
nodorum inveni: Tunc ſcito te eſſe omnibus cu-
piditatibus ſolutum, cum eo perveneris, ut ni-
hil Deum roges, niſi quod rogare poſſis palam.
Nunc enim quanta dementia eſt hominum? tur-
piſſima vota Dis inſufurrant: ſi quis admove-
rit aurem, conticeſcent, et quod ſcire homi-
nem nolunt, Deo narrant. Denique honeſta
& licita petituri, occulto potius murmure
quam aperto voto orabant. Perſius Sat. 2.
§. 6.

Haud cuivis promptum eſt, murmurque hu-
milesque ſuſurros

Tollere de templis, & aperto vivere voto.

Juvenalis Sat. 10. §. 289.

Formam optat modico pueris, majore puellis
Murmure, cum Veneris ſanum videt anxia
mater.

Sed de votis amantium videndus Albius no-
 ſter L. 2. Eleg. 1. §. 84.

NATALIS Juno, sanctos cape turis honores,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.

-To-

I. NATALIS JUNO] Ut viri Genio sacrificabant die suo natali, ita mulieres Junoni, proprio cognomento Natali dictae. Explicavit hunc locum Turnebus L. 16. Adv. C. 19. plenius autem ac planius Douza noster Praevidan. C. 19.

I. TURIS ACERVOS] sic Martialis L. 7. Epigr. 53.

Consumsi faldasque molas, & turis acervos.
Papinius cumulum vocavit, L. 1. Theb. v. 263.
cur usquam sanguine festo

Conjugis ara tuae, cumulo cur turis Eoi
Laeta calet?

Sed in nostro tertio, inque uno item Heinfiano, est *turis honores*. Optime. Honor id omne significat, quo mortales Deum venerantur. Servius ad L. 1. Aen. v. 339. *Tunc Venus: Haud equidem tali me dignor honore] id est, sacrificio. Et aut vult se probare non numen, sed virginem Tyriam: aut certe quia Paphiae Veneri, quae Cypri colitur, ture tantum sacrificatur & floribus. Idem doctissimus Grammaticus ad L. 3. Aen. v. 178. perfecto laetus honore] perfecto sacrificio, qui est bonus Deorum.* Sed hoc Maroni in creberrimo usu. Noster Albius L. 1. Eleg. 8. v. 53.

Sic venias hodiernae. tibi dem turis honores,
Libaque Mopsopio dulcia melle feram.

Naso L. 8. Metam. v. 740.

Pater hujus erat, qui numina Divum
Sperneret, & nullos aris adoleret honores.

L. 10. v. 681. loquente Venere:

Dignane, cui grates ageret, cui turis honorem
Ferret, Adoni, sui? nec grates inmemor egit,
Nec mihi tura dedit.

L. 14. v. 128. verbis Aeneae ad Sibyllam:
Pro quibus aërias meritis evectus ad auras
Templa tibi statuam; tribuam tibi turis honorem.

Respicit hunc vates, & suspiratibus hausit,
Nec Dea sum, dixit; nec sacri turis honore
Humanum dignare caput.

Gratius Cyneget. v. 458.

Deus illam molliter aram

Lambit; & ipse suos ubi contigit ignis honores

Desugit ab sacris, rursusque reconditur antro.

Valerius Flaccus L. 1. v. 678.

Tum quocumque loco meritas tibi plurimus aras
Pascet bonos, ubicumque rotis horrendus equisve
Stas, pater.

Auctor Ciris, delicatissimi poematii, quamquam admodum mendosi, v. 145.

Necdum etiam castos agitaverat ignis honores,
Necdum sollempni lymphæ perfusa sacerdos
Pallentis foliis caput exornarat olivæ.

2. DOCTA PUELLA] Epitheton Sulpicia nostra condignum. nam in puellis semper refertur ad studium artis poeticae. Catullus Carm. 32. v. 16.

Ignosco tibi, Sapphica puella
Musa doctior.

Naso L. 2. Amor. Eleg. 4. v. 17.

Sive es docta; placent raras dosata per artes.

L. 2. Art. Amat. v. 281.

Sunt tamen & doctæ rarissima turba puellæ:

Alteræ non doctæ turba, sed esse volunt.

Utraque laudentur per carmina: carmina lector

Commendet dulci qualiacumque sono.

His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipsas

Forssitan exigui muneris instar erit.

Trist. L. 3. Eleg. 7. quæ est ad Perillam poematiarum, v. 12.

Tu quoque, dic, studiis communibus ecquid
inhaeres,

Doctæque non patrio carmina more canis?
paullo post:

Ergo desidiæ remove, doctissima, causas:

Inque bonas artes, & tua sacra, redi.

Martialis L. 7. Epigr. 68. de Theophila:

Carmina fingentem Sappho laudavit amatrix.

Castior hæc, & non doctior illa fuit.

L. 10. Epigr. 35. de nostra Sulpicia:

Hæc condiscipula, vel hæc magistra

Esset doctior, & pudica, Sappho.

Sallustius, de Semproniam, Catilin. C. 25.

Hæc mulier genere atque forma, præterea viri

atque liberis satis fortunata fuit, literis Graecis

& Latinis docta. ————— ingenium ejus

haud absurdum: posse versus facere, jocum movere,

sermone vii vel modesto, vel molli, vel

procaci. Sed tam doctas uxores tamque poeticas

ipsi sibi deprecantur poetæ, iniqui communium

sacrorum aestimatores. Juvenalis

Sat. 6. v. 444.

NAM

Tota tibi est hodie; tibi se laetissima comfit,
 Staret ut ante tuos conspicienda focos.
 5 Illa quidem ornandi caussas tibi, Diva, relegat:
 Est tamen, occulte cui placuisse velit.
 At tu, sancta, fave, ne nox divellat amantes:
 Sed juveni, quaeso, mutua vincla para.
 Sic bene compones. ulli non ille puellae
 10 Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
 Nec possit cupidus vigilax deprendere custos,
 Fallendique vias mille ministret Amor.
 Adnue, purpureaque veni pellucida palla.
 Ter tibi fit libo, ter, Dea casta, mero.

15 Prae-

*Nam quae docta nimis cupit & facunda videri,
 Crure tenus medio tunicas succingere debet,
 Caedere Silvano porcum, quadrante lavari.
 Non habeat matrona, tibi quae juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Torqueat enthyemema: nec historias sciat omnes:
 Sed quaedam in libris & non intelligat. Odi
 Hanc ego, quae repetit, voluitque Palaemo-
 nis artem*

*Servata semper lege & ratione loquendi;
 Ignotosque mihi tenet antiquaria versus:
 Nec curanda viris opicae castigat amicae
 Verba. Soloecismum liceat fecisse marito.*

Martialis L. 2. Epigr. 90.

*Sit mihi verna satur, sit non doctissima conjux,
 Sit nox cum somno, sit sine lite dies.*

3. TOTA TIBI EST HODIE] locutio non dispar est L. 1. Eleg. 1. §. 19.

Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona.

absque verbo substantivo extulit Valerius Flaccus L. 5. §. 247.

*Haec tibi, fatorum genitor tutela meorum
 Omnituens.*

5. ILLA QUIDEM ORNANDI CAUSSAS TIBI, DIVA, RELEGAT] Venuste, ac festive. Imiratus est vir summus Hier. Fracastorius L. 1. de Intellectione, ubi Naugerii puer citharistes ita canit:

*Tu vulgo Venerique palam formosa videnda,
 Comtaque: sed clam pulchra tuo, sed comta
 Myconi*
*Incedes, tacitisque Deam venerabere votis,
 Ut mea tu, tuus ipse ut sim.*

Inlustrissimus Huetius Iride, §. 15.

Nec tantae haec nescia curae

*Senferat obtutus, haud aspernata, benignos,
 Laeta Deo, & furim captabat lumina Solis,
 Et decedenti sese dabat ante videndam.*

*Praecipue quoties praetexere suetus amori
 Officium Phoebus Junonia testâ subibat,
 Comitor haec solito velaverat ante recenti
 Flore caput, pictaque aderat perlucida palla.*

7. NE QUIS DIVELLAT AMANTES] libri nonnulli, ne nox divellat. quod verum videtur. nam de suo loquitur thalamo, ubi Cerintho constituebat. Douza noster putabat, votis a Junone exposcere, ut vinculo aliquando maritali Cerintho suo copuletur: quum & cubili & connubiis praefit Juno; unde & Jugae cognomine ornatur.

11. VIGILANS DEPRENDERE CUSTOS] lege vigilax. quae vocula in poetis saepenumero corrupta fuit. Propertius L. 4. Eleg. 7. §. 15.

*Jamne tibi exciderunt vigilacis furia Suburae?
 Naso, de Invidia, L. 2. Metam. §. 779.*
Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis.

Aufonius Ephemer. ipso initio:

*Mane jam clarum referat fenestras,
 Jam strepit nidis vigilax hirundo.*

13. ADNUE] Nam quae natali die petebantur, ea se facile inperaturos credebant. Martialis L. 10. Epigr. 24.

*Natales mihi Martiae Kalendae,
 (Lux formosior omnibus Kalendis,
 Qua mittunt mihi munus & puellae)
 Quinquagesima liba septimamque
 Vestris addimus hanc focis acerram.
 His vos (si tamen expedit roganti)
 Annos addite bis, precor, novenos;
 Ut nondum nimia piger senectâ,*

D d d 3

Sed

Sed vitæ tribus arceis peractis

Lucos Elysiæ petam puellæ.

Post hæc tempora, nec diem rogabo.

Alia alii rogabant, neque enim uno voto vivebant omnes. Vide Albium nostrum L. 1. Eleg. 8. v. 55. L. 2. Eleg. 2. v. 9. Nafonem L. 3. Trist. Eleg. 13. v. 25.

13. PURPUREÆQUE VENI PERLUCIDA PALLA] Pallam fuisse communem omnium Deorum vestem, ostendunt passim poetæ. Tibullus Apollini dedit L. 3. Eleg. 4. v. 35.

Ima videbatur talis illudere palla.

& Nafø L. 11. Metam. v. 165.

Ille, caput flavum lauro Parnasidè vinctus,
Verrit humum Tyrio saturata murice palla.

Seneca Med. v. 570.

Est palla nobis, munus aetheriæ domus,
Decusque regni, pignus Aetææ datum
A Sole generis.

Thetidi Valerius Flaccus L. 1. v. 132.

Hic insperatos Tyrrheni tergoze piscis

Peleos in thalamos vehitur Thetis: æquora delphin

Corripit: illa sedet dejecta in lumina palla;
Nec Jove majorem nasci suspirat Achillem.

Hymenæo Ovidius Epist. Cydipp. v. 162.

Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
Et trahitur multo splendida palla croco.

Osiridi Tibullus L. 1. Eleg. 8. v. 46.

Non tibi sunt tristes curæ, nec vultus, Osiri:
Sed chorus, & cantus, & levis aptus Amor.
Sed varii flores, & frons redimita corymbis;
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes.

Baccho Papinius L. 1. Achill. v. 262.

Si decet aurata Bacchum vestigia palla
Verrere.

Mercurio idem Papinius L. 7. Theb. v. 39.
crepat aurea grandine multa

Palla, nec Arcadi bene protegit umbra galeri.

Palladi Claudianus L. 2. de Raptu Proserp. v. 26.

stridentia colla

Gorgonos obtentu pallæ fulgentis inumbrat.

Nocti Papinius L. 2. Theb. v. 527.

Coepit humenti Phoebum subtexere palla
Nox, & caeruleam terris infuderat umbram.

C. Juvencus, ipso initio L. 2.

furvamque super Nox caerulea pallam
Sidereis pictam flammis per inane traherat.

Discordiae Maro L. 8. Aen. v. 702.

Et scissa gaudens vadit Discordiæ palla;
Quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello.

Eumenidibus idem rex poetarum L. 6. Aen. v. 555.

Tisiphoneque sedens, palla succincta cruenta,

Vestibulum exformis servat noctesque dicsque.
& Valerius Flaccus L. 2. Argonaut. v. 106.
de Vencre, Lemniis mulieribus non leviter irata:

Eadem effera, & ingens,

Et maculis suffecta genas, pinumque sonantem
Virginibus Stygiis, nigramque simillima pal-
lam.

Fluviis Claudianus: & quidem Tiberino Panegy. in Probini & Olybrii Consulatum v. 224.

Palla graves humeros velat, quam neverat uxor
Ilis, percurrens vitreas sub gurgite telas
Eridano autem Panegy. de sexto Consulatu Honorii Augusti v. 165.

Palla tegit latos humeros, curruque paterno
Intextus Phæton glaucos incendit amictus.

Lunæ, sive rerum parenti Naturæ, Apulejus L. 11. Metam. haud procul ab initio: *Et, quæ*

longe longeque etiam meum confutabat obtutum,
palla nigerrima, splendescens atro nitore; quæ
circumcirca remeans, & sub dextrum latus ad
humerum laevum recurrens, umbonis vice, de-
jecta parte laciniae, multiplici contabulatione de-
pendula, ad ultimas oras nodulis fimbriarum

decorus confluebat. Per intextam extremitatem, & in ipsa orae planitie, stellæ dispersæ
coruscabant: earumque media semestris Luna
flammeos spirabat ignes. Quæquam tamen insignis
illius pallæ perfluebat ambitus, individuo nexu
corona totis floribus, totisque constructa pomis,
adhaerebat. Sed & aliis pluribus variisque vest-
imentis Deos tegi, fabulata est antiquorum
sapientum theologia, mytheria sua talibus fe-
re operimentis subtrahens vulgaribus homi-
nium sensibus. Cujus rei rationem reddere
fategit Macrobius L. 1. in Somn. Scip. C. 2.
ita iuam claudens disputationem: Numenio
inter philosophos occultorum curiosiori offensam
numinum, quod Eleusinia sacra interpretando
vulgaverat, omnia prodiderunt, visa sibi ipsas
Eleusinas Deas habitu meretricio ante apertam
lupanar ludere prostantes: admirantique, &
causas non convenientis numinibus rursitudinis
confulenti, respondiisse iratas, Ab ipso se adyto
puticitiae suæ vi abstractas, & passim adeuntibus
prostitutas. Adeo semper ita se & sciri &
coli numina maluerunt, qualiter in vulgus anti-
quitas fabulata est; quæ & imagines & sim-
ulacra formarum raliùm prorsus alienis, &
aetates tam incrementi quam deminutionis igna-
ris, & amictus ornatusque varios corpus non
habentibus assignavit. Secundum hæc Pythago-
ras ipse, atque Empedocles, Parmenides quoque,
& Heraclitus de Diis fabulati sunt: nec secus Ti-
maeus;

- 15 Praecipit en natae mater studiosa, quid optet,
 Illa aliud tacita clam sibi mente rogat.
 Uritur, ut celeres urunt altaria flammae;
 Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit.
 Sic juveni gratis, veniet quum proximus annus,
 20 Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

maeus; qui progenies eorum, sicuti traditum fuerat, exsecutus est.

13. PERLUCIDA] Velium Longum si sequimur, jam *pellucida* oportet scribamus. Sic enim ille in Corpore Grammaticorum Putschii p. 2227. PER *praepositio omnibus integra praepositur, nisi cum incidit in L litteram adfinem consonantem, quam elegantioris sermonis viri geminare magis voluerunt, quam R litteram exprimere, ut pellabor malint dicere quam perlabor. Nec aliter apud Lucitium legitur in praepositione PER, laciendo (quod est inducendo) congeminat L. Pellicere malunt, quam pellicere. Unde et apud Virgilium non aliter legitur, pellacis Ulyssi. Et a pelluendo apud antiquos trisyllabum pelluis, quae nunc in synaeresi pelvis dicitur. Ita locus ille Velii constituendus videtur: nam vulgata sunt factis mendosa. Ceterum de vestibus istis tenuissimis, in quibus mulier parum liquido juraret se non esse nudam, aliquid monuimus ad Propert. L. 2. Eleg. I. 5.*

14. TER TIBI FIT LIBO, TER, DEA CASTA, MERO] de ture jam dixerat ipso initio. Unde vides & femellarum natales compari sacro fuisse celebratos. nam quantum hic Junoni Natali, tantumdem Genio dabatur in sacro natalitio L. I. Eleg. 8. & L. 2. Eleg. 2.

15. QUOD OPTET] Melius Lipsii excerpta, cum uno Heinsiano, *quid optet.* tum & initio versiculi scribe, *Praecipit en natae.*

16. ILLA ALIUD TACITA JAM SUA MENTE ROGAT] Multi codices, *jam sibi.* unde Nic. Heinsius ingeniole & feliciter *clam sibi* fecit.

17. URITUR, UT CELERES URUNT ALTARIA FLAMMAE] Aegidius Menagius non probabat verbum *uritur* passivum, cui respondeat *urunt* activum: sequi enim debuisset *ut uruntur.* Atque ad eum modum se scripserit in Elegia ad Stephanum Bachotum:

Uror, ut incensae campis uruntur aristae;

Uruntur sacris ut pia tura focis.

Haec ille parte altera Antibajuleti, C. 129. Recte, & vere. Sic nitidissimus Naso Epist. Didus 5. 23.

Uror, ut inducto ceratae sulphure taedae:

Ut pia fumosis addita tura focis.

& Epist. Sapphus 5. 9.

Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris, Fertilis accensis messibus ardet ager.

19. SIC JUVENI GRATA, &c.] Haec sunt parum lucida, nec bene intelligi possunt etiam Scaligero explicante. Pulcre Heinsius:

Sic juveni gratis, veniet quum proximus annus,

Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

V I I.

TANDEM venit Amor, qualem texisse pudore,
 Quam nudasse alicui, sit mihi fama minor.

Ex-

I. QUALEM TEXISSE PUDORI] Decem libri *pudore* habent. id quod Ach. Statius, & Douza noster jam olim probarunt. Deinde in versiculo brevior, pro *fama magis*, scribe ex uno Heinsiano *fama minor*. In scriptura vulgata vix est ut bonam reperias constructionem. Vult autem dicere, majori sibi ho-

nori fore, si furta sua palam fateatur, quam si ore ad pudorem composito dissimulet. fuisse enim dignam cum digno. Atque hoc ex disciplina habet Catulli sui, Carm. 52.

Si linguam clauso tenes in ore,

Erubescis projecies amoris omnes.

Verbosa gaudet Venus loquela.

Hujus

- Exorata meis illum Cytherea camenis
 Attulit, in nostrum depofuitque finum.
 5 Exfolvit promiffa Venus. mea gaudia narret,
 Dicetur fi quis non habuiffe fuam.
 Non ego fignatis quidquam mandare tabellis,
 Ne legat id nemo. quam meus ante, velim:
 Sic peccaffe juvat. vultus componere famae
 10 Taedet. cum digno digna fuiffe ferar.

Hujus rei vivam imaginem nobis dedit in Chaerea fuo unicus ille artifex morum & vitae Terentius Eunuch. Act. 3. Sc. 5. Sunt omnino multi mortales illo ingenio. Justinus L. 1. C. 7. de Candaule, Lydiae rege: *Hic uxorem, quam propter formae pulcritudinem deperibat, praedicare omnibus solebat, non contentus voluptatum fuarum tacita conscientia, nifi etiam matrimonii reticenda publicaret: proffus quasi silentium damnatum pulcritudinis effer.* Tacitus L. 13. Annal. C. 46. *Otho, five amore incautus, laudare formam elegantiamque uxoris apud principem; five ut accenderet, ac, fi eadem femina potirentur, id quoque vinculum potentiam ei adjiceret. Saepe auditus est confurgens e convivio Caesaris, se ire ad illam, sibi concessam dictitans nobilitatem, pulcritudinem, vota omnium, & gaudia felicitum.*

5. EXSOLVIT PROMISSA VENUS] Cicero L. 3. de Offic. C. 2. *de duobus generibus primis [Panaetius] tribus libris explicavit: de tertio autem genere deinceps se fcripsit dicturum, nec id exfolvit, quod promiferat.* Petrus Lotichius Secundus L. 2. Eleg. 1.

*Exfolvit promiffa Venus: feliciter arsi,
 Inque meo nullum crimen amore fuit.*

6. DICETUR SI QVIS NON HABUISSE SUA] fuam libri fcripti magno numero. Recte. Propertius L. 3. Eleg. 6. v. 22.

*Inmorfo aequales videant mea vulnera collo:
 Me doceat livor mecum habuiffe meam.*

Albius nofter L. 2. Eleg. 7. v. 34.

*Tunc morior curis: tunc mens mihi perditâ
 fingit,*

Quisve meam teneat, quot teneatve modis.
 Cicero Philipp. 2. C. 28. *Frugi factus est. illam suam suas res sibi habere jussit: claves ademit, exegit.* Venuiffime nofter Secundus L. 2. Eleg. 9.

*Tu mecum longa ludas licet, o mea, nocte,
 Et mecum longo deliciosa die;*

*Inclinata fopor numquam mea lumina solvet.
 Qui dormit, secum non habet ille suam.*

*O nunc, o vigiles; illud ne protinus addam:
 Quae dormit, secum non habet illa suam.*

9. SED PECCASSE JUVAT] Divinabat Heinfius, *Sic peccasse juvat;* in quo est exultatio puellae voto potitae, inque eo gloriantis. Probo, & fequor.

10. CUM DIGNO DIGNA FUISSE FERAR] Honefta ac pudica oratio, qua olim antiqui illi non nifi in re matrimonii utebantur. Cicero Orat. pro Quintio C. 24. *Dicebam huic Q. Roscio, cujus soror est cum P. Quintio, cum a me peteret, &c.* Sed fatis mature migravit ad liberos amores. Plautus Amphitr. Act. 2. Sc. 2. v. 185.

AL. *Quid ego tibi deliqui, fi, cui nupta sum,
 tecum fui?*

AM. *Tun' mecum fueris? quid illac impudente
 audacius?*

Saltem tute, fi pudoris egeas, sumas mutuum.

Mercat. Act. 1. Sc. 1. v. 101.

*Discubitum noctu ut imus, ecce ad me advenit
 Mulier, qua mulier alia nulla est pulcrior.*

Ea nocte mecum illa hospitis jussu fuit.

Naso L. 2. Amor. Eleg. 8. ipfo fine:

*Quoque loco tecum fuerim, quotiesque, Cypaffi,
 Narrabo dominae, quotque quibusque modis.*

L. 3. Art. Amat. v. 664.

Haec quoque, quae praebet lectum ftudiofa locumque,

Crede mihi, mecum non femel illa fuit.

Cicero Orat. pro Coelio C. 20. *Cum hac fi quis adolescens forte fuerit, utrum hic tibi, L. Herenni, adulter, an amator; expugnare pudicitiam; an explere libidinem voluiffe videatur?*

VIII.

INVISUS natalis adest, qui rure molesto,
 Et sine Cerintho tristis agendus erit.
 Dulcius urbe quid est? an villa sit apta puellae,
 Atque Eretino frigidus annus agro?
 5 Jam nimium, Messala, mei studiose quiescas,
 Non tempestivae saepe propinque viae.
 Hic animum, sensusque meos abducta relinquo:
 Arbitrii quoniam non finis esse mei.

3. AN VILLA SIT APTA PUELLIS] *puellae* habebant Scaligeri codex uterque : quo modo & nos in multis aliis invenimus. Et sane de se una, non de aliis, loquitur Sulpicia.

4. ATQUE ERETINO FRIGIDUS ANNUS AGRO] Haec quoque Scaliger verissime restituit. *annus* disertis literis habent duo Anglicani; *Eretino* quatuor alii scripti. Atque ita jam olim correxerat Bernardinus Cyllenius; expressitque editio Brixiana A. 1486. *frigidus annus*, hiems anni. Maro L. 6. Aen. V. 311.

gurgite ab alto

Quam multae glomerantur aves, ubi frigidus annus

Trans pontum fugat, & terris inmittit apricis.
 Horatius Epod. 2. V. 29.

*At cum tonantis annus hibernus Jovis
 Imbres nivesque comparat.*

Eretum autem fuit vicus Sabinorum in via Salaria, haud procul Tiberis ripa, in edito colle, distabatque Roma M. P. XIII. hodie *Monte Ritondo*. Vide sis Philippum Cluverium L. 2. Ital. Ant. C. 9. quem tamen errasse

in locorum intervallis contendit Lucas Holstenius Annot. Geograph. p. 104. 1q. atque ex Antonini Itinerario reponit M. P. XVIII. quem numerum perperam mutaverat Cluverius. Totus vero tractus ille Ereto vicinus mirifice friget, etiam media aestate. Marcialis L. 5. Epigr. 72.

*Humida qua gelidas submittit Trebula valles,
 Et viridis Cancrī mensibus alget ager,
 Rura Cleonaeo numquam temerata Leone,
 Et domus Aeolio semper amica Noto
 Te, Faustine, vocant. longas his exige messes
 Collibus: hibernum jam tibi Tibur erit.*

Salmastius, raro Scaligeri inventis aequus, legebat Epist. 48.

Atque Eretino frigidus annis agro.

Ita enim libros habere. se quoque multa observasse ad haec confirmanda. Talia esse solent magnifica Criticorum promissa, ubi ad credi sibi volunt ea, quae neque ipsi credunt.

8. ARBITRIO QUAMVIS NON SINIS ESSE MEO] Melius libri, *Arbitrii quoniam non finis esse mei.*

IX.

SCIS iter ex animo sublatum triste puellae;
 Natali Romae jam finis esse tuo.
 Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
 Qui necopinanti nunc tibi forte venit.

2. JAM LICET] In libris omnibus est aut *finis*, aut *finit*, aut *finet*. nullus *licet* agnoscit. itaque non male *jam finis* reponemus.

4. QUI NEC OPINANTI] scribe junctis vocibus *necopinanti*. Ita enim veteres solebant. Lucretius, de Jove fulmina jacturo, L. 6. V. 407.

*Si necopinanteis autem volt opprimere igni;
 Cur tonat ex illa parte, ut vitare queamus?*
 Cicero Philipp. 13. C. 8. *Quo tempore Dii immortales ipsi praesidium improvijum necopinantis nobis obtulerunt.* Vide Zinzerlingum Promull. Crit. C. 23.

X.

GRATUM est, securus multum quod jam tibi de me
 Promittis, subito ne male inepta cadam.
 Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
 Scortum, quam Servi filia Sulpicia:
 5 Solliciti sunt pro nobis, quibus illa dolori est,
 Ne cedam ignoto, maxima cura, toro.

1. GRATUM EST] Ironia amara in tepo-
 rem Cerinthi: quem ait minime dignum esse,
 qui amet virginem ingenuam ac nobilem,
 (quum de rivalitate adeo sit securus) sed po-
 tius scortum aliquod alicarium ac diobolare,
 quod infimae plebis faeci promiscue nuptum
 eat. Seria formula est apud Ciceronem &
 Livium. Interdum & flebilem laetitiam no-
 rat, quum in re tristi est tamen aliquid quod
 juvet. Seneca Med. 5. 53.

Suprema certe liceat abeuntem loqui

Mandata. liceat ultimum amplexum dare.

Gratum est & illud.

Observavit Jo. Fred. Gronovius Diatr. ad
 Papin. Silv. C. 16. non intellexit Delrius
 Comm. in eum Senecae locum: ideo *frigidum*
 vocat.

1. MULTUM QUOD JAM MIHI DE ME PER-
 MITTIS] Non *mibi*, sed *tibi* erat in uno An-
 glicano, unde Heinſius recte, opinor, fecit
multum quod jam tibi de me Promittis.

2. NE MALE INEPTA CADAM] Verbum ne-
 quitiae liberioris, quod inlustratum dedit no-
 ſter Douza L. 4. Plautin. Explan. C. 11. &
 Taubmannus ad Plaut. Perf. Act. 4. Sc. 4. 5.
 104.

3. SIT TIBI CURA TOGAE POTIOR] Ita
 libri: quod tamen male cohaeret cum subse-
 quentibus. Recte Heinſius, *Si tibi cura toga est*
potior. In libro Fulvii Urſini *toga* erat: ver-
 bum vero *est* coaluit cum ejus voculae litera
 poſtrema, unde factum deinceps fuit *togae*.
 Si tu (inquit puella indignabunda) libentius
 ureris in meretrice aliqua vili atque contem-
 ta: at non deſunt alii, quibus ferio dolet
 Sulpiciam Servii filiam tam indignis a te mo-
 dis haberi miſeram, & turpium ancillarum

obſcaenis amplexibus poſtponi. De meretri-
 cibus togatis egit cum cura Laevinus Tor-
 rentius ad Horat. L. 1. Sat. 2. 5. 63. & Tho-
 mas Demſterus ad Roſin. Antiq. Rom. L. 5.
 C. 32. De ancillis quasillariis, Scaliger hic
 loci. Cicero Philipp. 3. C. 4. *Nihil humile de*
Tarquinio, nihil ſordidum accepimus. At vero
hujus domi inter quasilla pendebatur aurum, nu-
merabatur pecunia: una in domo omnes, quo-
rum intererat, totum imperium populi Romani
nundinabantur. Petronius: *Nec contenta mu-*
lier tam gravi injuria mea, convocat omnes
quasillarias, familiaeque ſordidiſſimam partem,
ac me conſpui jubet.

4. SERVI FILIA SULPICIA] Hinc colligunt,
 filiam fuiſſe Servii Sulpicii conſularis, &
 maximi jureconſulti, qui periit in legatione
 Mutinenſi, a ſenatu eo miſſus ad Antonium,
 Hirtio & Panſa Coſſ. Et tamen haec ipſa
 epigrammatia a Tibullo ſcripta volunt, eo-
 dem illo funeſto anno (ut quidem ipſi ſta-
 tuunt) primulum in lucem edito. Igitur Ti-
 bullum verſus feciſſe oportebit tum, quum
 nondum natus foret. Nam proſecto Sulpicia
 de utroque parente loquitur tamquam de vi-
 ventibus. Sed feſellit eos praenomen *Servii*;
 quod praenomen gentis Sulpiciae viris omni-
 bus commune fuit.

6. NE CREDAM IGNOTO, MAXIMA CAUSSA,
 TORO] *cedam* legebat Achilles Staius, proba-
 bili conjectura. deinde *maxima cura* habent
 editiones anteriores, & duo ſcripti e
 noſtris. Sic puta: Rivales tui non ita tepide
 de me anguntur; ſed maxima illis cura eſt
 & dolor, dum pro ſe quiſque timent, ne
 cedam in matrimonium felicioris, quem ipſi
 nondum norunt, & ſola metuunt ſuſpicionem.

X I.

ESTNE tibi, Cerinthe, tuae pia cura puellae,
 Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
 Ah ego non aliter tristes evincere morbos
 Optarim, quam te si quoque velle putem.
 5 Nam mihi quid profit morbos evincere, ubi tu
 Nostra potes lento pectore ferre mala?

I. TUAE PLACITURE PUELLAE] Melius Fulvii Ursini codex, *tuae pia cura puellae*. In versu brevior *Dum* scribe cum Heinsio, pro vulgato *Qui*. ibidem *calorem* pro febre poni observavit Douza noster Praecid. C. 13. a contrario effectu *frigus* dicitur Horatio L. I. Sat. 1. §. 80.

*At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te adfixit.*
 L. 2. Sat. 3. §. 288.

*Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 (Mater ait pueri menses jam quinque cubantis)
 Frigida si puerum quartana reliqueris; illo
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit.*

5. AH MIHI QUID PROFIT] Rectius duo mei, & praestantiores editiones, *Nam mihi quid profit*. Voculae *Nam* ultimum elementum absorpsit princeps litera voculae *mibi*: unde factum est *Ha*, ac deinde *A*, & *Ab*.

X I I.

NE TIBI sim, mea lux, aequae jam fervida cura,
 Ac videor paucos ante fuisse dies;
 Si quidquam tota commisi stulta juventa,
 Cujus me fatear poenituisse magis,
 5 Hesternam quam te solum quod nocte reliqui,
 Ardorem cupiens dissimulare meum.

1. AEQUAE TAM FERVIDA CURA] Duo scripti, & primitus cusi, *aequae jam fervida cura*. | 2. UT VIDEOR] scripti complures, *Ac videor*.

X I I I.

NULLA tuum nobis subducat femina lectum.
 Hoc primum juncta est foedere nostra Venus.
 Tu mihi sola places: nec jam, te praeter, in urbe
 Formosa est oculis ulla puella meis.

Tibulli carmen arbitror, ipsa dictione ita persuadente, & numeris ad Albianum characterem artificiose conformatis. Sed sede sua excidisse puto, & referendum ad pauculas

illas libelli tertii Elegias. Neque enim plures libros scripsisse Equitem nostrum, veteres nos critici docuerunt.

3. TU MODO SOLA PLACES] Non placent
 Ee 2 istae

5 At-

- 5 Atque utinam possis uni mihi bella videri!
 Displiceas aliis! sic ego tutus ero.
 Nil opus invidia est. procul absit gloria vulgi:
 Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu.
 Sic ego secretis possim bene vivere silvis,
 10 Qua nulla humano sit via trita pede.
 Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
 Lumen, & in solis tu mihi turba locis.

Nunc

istae tabernariae blanditiae, nec defultor in amore animus dicentis, Multas ego quondam amavi, nunc autem in te una haerere volo. Reponamus germanam scripturam, *Tu mihi sola places*. Formula est, quae proverbii speciem referat. Propertius L. 2. Eleg. 6. v. 19.

Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus.

Naso L. 1. Art. Amat. v. 42.

*Dum licet, & loris passim potes ire solutis;
 Elige cui dicas, Tu mihi sola places.*

secutus est Franciscus Petrarca in Etruscis lufibus:

A cu' io dissi, Tu sola mi piaci.

5. ATQUE UTINAM POSSIS UNI MIHI BELLA VIDERI! DISPLICEAS ALIIS!] Hoc verus est merum ac rusticum, optare ut tua puella soli tibi sit formosa, aliis autem omnibus deformis ac foeda habeatur. Quid enim possis crudelius inprecari mulieri, quam ut ne placeat nisi uni viro? aut quid aliud quaerunt operosae illae molitiones, nisi ut formosae videantur etiam iis, quos ipsae amare nec volunt, nec possunt?

Delectant etiam castas praeconia formae.

Et quam tu umquam vidisti mulierem, etiam pessimam, etiam turpissimam, cujus formam inpune contemneres? quaeve sibi deformis videretur? Hoc unum est, quod vitae ipsi praeferre solent: nec mortem putabunt acerbam, modo forma integra atque inlibata liceat perire. Audi Europen Horatianam, L. 3. Od. 27. v. 49.

*Impudens liqui patrios penates:
 Impudens Orcum moror. o Deorum
 Si quis haec audis, utinam inter errem
 Nuda leones!*

*Antequam turpis macies decentes
 Occupet malas, teneraeque succos
 Desinat praedae, speciosa quaero
 Pascere tigres.*

Urbanus, ni fallor, quam noster Eques, hoc ipsum votum puellae dedit, non autem amatori, Honoratus Ursaeus T. 1. Astraeae, L. 12. & est in hac commutatione personae dulcissima significatio affectus tenerimi:

*De honte elle alloit rougissant,
 Qu'un berger pres d'elle passant,
 Parlant à moi l'appella belle,
 Et l'heur & l'honneur de ces lieux:
 Car je ne veux, me disoit elle,
 Ressembler belle qu'à tes yeux.*

Neque minus decore pastor, dominae suae offensus, ejusdem operis T. 2. L. 11. *Et voyez à quelle extrémité mon mal étoit parvenu, puis que au lieu d'aimer Phyllis, je la haïssois; j'eusse voulu qu'elle eust esté laide & desagréable; & toutesfois j'eusse esté marry, si elle eust eü moins de beauté & de grace.*

8. IN TACITO GAUDEAT ILLE SINU] Propertius meus L. 2. Eleg. 19. v. 69.

*Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
 In tacito cohibe gaudia clausa sinu.*

Seneca Epist. 105. *Sic vero invidiam effugies, si te non ingesseris oculis, si bona tua non jactaveris, si scieris in sinu gaudere.* Vide sis Erasmus nostrum Chil. 1. Cent. 3. Adag. 13.

11. TU NOCTE VEL ATRA LUMEN] argute Georgius Anselmus L. 4. Epigr. 30.

Cuncta simul video . cum te video; omnia sed si

Adspiciam sine te, Naevia, nil video.

Sed hoc ille debet poetae incerto L. 7. Antholog. Epigr. 191.

Ἦν ἐσιδῶ Θέρωνα, τὰ πάντ' ὄρω· ἢ δὲ τὰ πάντα

Βλέψω, τὸν δὲ γέ μὴ, τοῦ μπάλι οὐδὲν ὄρω.
*Quando intueor Theronem, omnia cerno:
 quum vero omnia*

Videbo, illum vero non, rursus nihil video.

12. IN SOLIS TU MIHI TURBA LOCIS] Expreffit

- Nunc licet e caelo mittatur amica Tibullo:
Mittetur frustra, deficietque Venus.
- 15 Haec tibi sancta tuae Junonis numina juro,
Quae sola ante alios est mihi magna Deos.
Quid facio demens? heu heu mea pignora cedo.
Juravi stulte. proderit iste timor.
- Nunc tu fortis eris, nunc tu me audacius ures.
- 20 Hoc peperit misero garrula lingua malum.
Jam faciam quodcumque voles: tuus usque manebo,
Nec fugiam notae fervitium dominae.
Sed Veneris sanctae confidam vinctus ad aras.
Haec notat injustos, supplicibusque favet.

preffit Aegidius Menagius in Epistola ad Jo. Franc. Saracenum:

*Quo sine, nam memini, populosa Lutecia saepe
Visa mihi Libya penitus desertior ipsa;
Secretis qui turba fuit mihi plurima silvis.*

15. HAEC TIBI SANCTA TUAE JUNONIS NUMINA JURO] In libris quibusdam est, *Per tibi sancta tuae.* id quod Nic. Heinsius probabat Not. ad Ovid. Amor. L. 3. Eleg. 2. v. 61. Probarem & ego, nisi me movcret nescio quae majestas antiquae locutionis, Deam quasi praesentem testata. Virgilius L. 12. Aen. v. 195.

*Sic prior Aeneas: sequitur sic deinde Latinus
Suspiciens caelum, tenditque ad sidera dextram:
Haec eadem, Aenea, terram, mare, sidera,
juro, &c.*

inibi Servius Honoratus: *Et ornatio elocutio, & crebra apud majores, quam si velis addere praepositionem, ut dicas, Juro per maria, per terras.* Vere doctissimus Grammaticus. Sic Sibylla L. 6. Aen. v. 324.

*Coccyti stagna alia vides, Stygiamque paludem,
Di cujus jurare timent & fallere numen.*

Palinurus ibidem, v. 351.

*maria aspera juro,
Non ullum pro me tantum cepisse timorem,
Quam tua ne, spoliata armis, excussa magistro,
Deficeret tantis navis surgentibus undis.*

Naso L. 2. Metam. v. 101. verbis Solis ad Phaethontem filium:

*Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis?
Ne dubita; dabitur (Stygius juravimus undas)
Quodcumque optaris: sed tu sapientius opta.*

23. VENERIS SANCTAE] Ita & Catullus Carm. 33.

*Nam sanctae Veneri Cupidini que
Vovit, si sibi restitutus essem,
Desissemque truces vibrare iambos.*

Carm. 65. v. 5.

*Quem neque sancta Venus molli requiescere
somo*

Desertum in lecto coelibe perpetitur.

Lipius Romanus in Thesaurio Gruteri, p. CII. r.

M. AVR. PACORVS. AEDI
TVVS. SANCTAE. VENE
RIS. IN. SALVST. HORTIS.

itemque alius apud Reinesium Class. I. num. 95.

VENERI. SANCTAE. MORPH - - -
SACRVM

23. SED VENERIS SANCTAE CONFIDAM VINCTUS AD ARAM] bene *vinctus*: quum mancipium se dominae suae profiteatur. bene quoque *confidam*: nam supplices apud aram fdebant. Maro L. 2. Aen. v. 512.

*Aedibus in mediis nudoque sub aetheris axe
Ingens ara fuit; juxtaque veterrima laurus
Incumbens arae, atque umbra complexa Penates.
Hic Hecuba & natae nequicquam altaria cir-
cum,*

*Praecipites atra ceu tempestate columbae,
Condensae, & Divom amplexae simulacra
sedebant.*

Vide quae Lipius in hanc rem observavit Excurs. in Tacit. L. 3. Annal. litera F.

XIV.

RUMOR ait, crebro nostram peccare puellam.
Nunc ego me furdus auribus esse velim.
Crimina non haec sunt nostro sine facta dolore.
Quid furdum torques, rumor acerbe? tace.

XV.

3. CRIMINA NON HAEC SUNT NOSTRO SINE FICTA DOLORE] libri scripti maximo numero, *nostro sine facta dolore*. unde Jo. Isacius Pontanus *facta* faciebat L. 3. Analect. C. 3. non nolente Heinſio.

4. QUID MISERUM TORQUES] Ingenioſe Barthius, *Quid furdum torques?* videbis ejus rationes L. 59. Adv. C. 16. Ceterum hic deſcunt omnes libri ſcripti, niſi quod epigramma quoddam e Priapeis, (*Villicus aerari quondam, nunc cultor agelli*) in antiquo Tibulli libro ſe reperiffe teſtatur Muretus L. 1. Epift. 13. itemque Scaliger Comment. in Priap. p. 209. & in uno ſuo Achilles Statius. Quae ratio ſi valet, jam Naloniana Sapphus Epitola Tibulli ſit auctoris oportebit: illa enim non in uno aut altero, ſed in multis Tibulli codicibus reperitur. Sed de iſto Epigrammate non fraudabo lectorem quid invenerim apud Petrum Bembum, nobiliſſimum ſuperiorum temporum ſcriptorem, in eo libro quem ad Herculeum Strotium, ſive Strozam, perſcripſit de Virgiliti Culice & Terentii Fabulis. Credebant tunc fere homines eruditi luſus illos liberos in Priapum eſſe divini Maronis foetum: atque hoc ipſi adeo perſuaſum erat, ut evelli vix, aut ne vix quidem poſſet a ſapientioribus. Tam abſurdam opinionem non ferens Pomponius Laetus, vir inter primos doctrinae atque ingenii laude florens, ita iſtic loquitur cum Herimolao Barbaro: *Aſſentior iis, qui Priapeorum librum eſſe Virgiliti non putant. Quid eſt enim magis ludicrum, quam illa carmina? in eo tamen ſepto & quaſi cavea Virgiliti ludorum illa non ſunt. Quamquam quidem hujus etiam ſemper rei maximum mihi videri argumentum ſolet Virgilitiana verecundia. Itaque magis audiendi ſunt ii, qui omnino a compluribus uno tempore poetis inter ſeque familiaribus joci gratia compoſitos fuiſſe illos verſus exiſtimant: quorum quidem cum Naſoni magnam partem tribuant, quia is Virgilio familiaris non fuit, negant Virgiliti eſſe ullum in eo libro verſum: qua in ſententia me Bernardi Bembi veſtri hominis mihi amiſſimi etiam auctoritas conſir-*

mavit, dum is non multis ante te annis hac in urbe pro veſtra republica eſſet legatus. Nam cum in hunc fere ſermonem incidiſſemus, diceretque, nihil eſſe ejus libri auctoribus incertius, nihil obſcurius, unius epigrammatis teſtimonium attulit, quod quidem me juvene non habebatur: affirmavitque ſeſe illud primum omnium inveniſſe vir graviffimus in Patavino quodam ſacello, lapide extra urbem tertio, ſi recte memoria teneo, in antiquo marmore inciſum, obrutumque ruderibus abjecto loco. Idque fuiſſe poſtea temere Priapeorum carminibus additum pro Virgilitano ab impreſſoribus, cupidis illis quidem fortaſſe viris ditandi augendique rem literariam copia numeroſe librorum, ſed plane cum indoctis, tum etiam indiligentibus: nam perverſe tranſtulerrunt. Quod ſi ea quoque, Herimolae, quae noſtra aetate inventa ſunt, quaeque habemus ipſi ante oculos, depravari nobis ſentientibus pervertique videmus; non eſt jam proſecto mirum, ſi, quae in lucem multis ante nos ſeculis prodire, ea conſuſa ſunt illuſionibus intolerabilibus. HERM. Nihil omnino id quidem, Pomponi, mirum. Sed velim verſus illos recenſeas, quos dicis. POMP. Tu vero audi, ſunt enim hi:

AERARII. QVONDAM. CVSTOS. NVNC. CVL-
TOR. AGELLI

HAEC. TIBI. PERSPECTVS. TEMPLA. PRIA-
PE. DICO

PRO. QVIBVS. OFFICIEIS. SI. FAS. EST. SAN-
CTE. PACISCOR

ADSIDVVS. CVSTOS. RVRIS. VT. ESSE. VELIS
IMPROBVS. VT. SI. QVIS. NOSTRVM. VIO-
LARIT. AGELVVM

HVNC. TV. SED. TENTO. SCIS. PVTO.
QVOD. SEQVITVR

Quo quidem in epigrammate, officieis, pro eo quod nos officieis dicimus, Nigidiana illa regula, de qua meminit Gellius, antiqua eſt in ipſo marmore inſcriptum. Sed haec alias. Merito queritur Pomponius de celeri illa corruptela librorum. Nam ſane Bernardinus Scardeonius, quem ego opinor lapidem ipſum videre potuiſſe, L. 1. Claſſ. 4. de Antiquitate urbis Patavii, ſc̄ edidit:

Villicus aerari quondam, nunc cultor agelli.
& deinde in tertio versu officiis, in quinto violabit, contra marmoris fidem. Hunc securus Gruterus, in secundo versu *Hanc tibi* posuit Inscr. p. xcvi. 3. nisi si hic error est operarum. Aliae editiones primum versum ita conceperunt,

Rusticus aerarii quondam, nunc rusticus hori:
aliae sic,

Villicus aerari quondam, nunc cultor agelli.
atque hanc ultimam esse veram lectionem adfirmat Scaliger Comm. in Priap. p. 210. & Salmasius Not. in Lamprid. p. 201. & Is. Vossius ad Catull. p. 141. Scilicet ea vera est lectio marmoris, quae in marmore nusquam legcbatur. In ultimo versu habebant Scaliger & Statius, *Hunc tu, sed taceo*; lapide quidem invitissimo. Tamen Barthius ultro emendabat, *Hunc tu sex tento*, L. 27. Adv. C. 8. Adeo certa sunt atque explorata vel librariorum vel criticorum commenta. Vere quoque dixit Pomponius, se juvene hoc epigramma non existisse in Priapeis. Est penes me illorum lusuum codex manu exaratus, non ille quidem vetustissimus, qui finit in Epigr. 82, *Dum vivis, sperare decet.* &c. neque hoc ipsum, de quo agimus, carmen agnoscit, aut habet. Neque etiam Iambum illum,

Quid hoc novi est? quid ira nuntiat Deum?

XV.

DOMITI MARSI.

TE quoque Virgilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors juvenem campos misit ad Elysios:
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

DOMITI MARSI] Hujus quoque praeclari viri scripta omnia interierunt. Vixit autem temporibus Augusti, & epigrammatum scriptor habitus est in primis nobilis atque excellens. Certe Valerius Martialis, qui de suis ipse rebus praeclare sentire solet, quamquam se Valerio Catullo minorem fateatur, Marsum tamen saepe Catullo supparem facit, atque inter primos poetas conlocat. Sic L. 2. Epigr. 71.

*Candidius nihil est te, Caeciliane, notavi,
Si quando ex nostris disticha pauca legis.*

Sed nec ille in ullis Tibulli codicibus invenitur. Itaque demiror, Scaligerum hinc factis confirmari putare, Tibullum lusisse Priapea, idque clare testari Martialem L. 4. Epigr. 6.

*Credi virgine castior pudica,
Et frontis tenerae cupis videri:
Cum sis improbius, Malisiane,
Quam qui compositos metro Tibulli
In Stellae recitat domo libellos.*

Sane Tibulli metrum fuisse carmen Elegiacum, non vero purum Iambum, ipsi Tibullo adcredamus oportet L. 2. Eleg. 4. v. 13.

Nec profunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
& Nasoni Amor. L. 3. Eleg. 9.

*Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos:
Ah nimis ex vero jam tibi nomen erit!
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in exstructo corpus inane rogo.*

Ut jam nihil dicam de tot aliis Tibulli praecoribus: quorum tamen nullus vel verbulo meminit aut Iambi puri, aut lusuum Priapeorum. Redcant igitur unde pedem huc attulerunt, quamvis bella sint & Latina, imprimis vero Iambus ille, qui, si sermonis res sit atque elegantiae, haud difficulter certare possit cum primis linguae Latinae poetis. Sed per me quidem Eques noster rem alienam in armum non tollet, ipse in suo sibi aere fatis locuples ac copiosus.

*Protinus aut Marsi recitas, aut scripta Catulli:
Haec mihi das, tamquam deteriora legas.
Ut collata magis placeant mea? credimur illud.
Malo tamen recites, Caeciliane, tua.*

L. 5. Epigr. 5.

*Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,
Qua Peto, qua Marsus, quaque Catullus erit.*

L. 7. Epigr. 98.

*Dicere de nobis, ut lector candidus aude:
Temporibus praestat nonnihil iste tuis.*

Nec Marso nimum minor est, doctoque Catullo.

L. 8. Epigr. 56.

Quid

*Quid Varos, Marfosque loquar, ditataque
vatum*

*Nomina, magnus erit quos numerare labor?
Ergo ero Virgilius, si munera Maecenatis*

Des mihi? Virgilius non ero; Marsus ero.

Ferebatur & Marfi Amazonis, quam putant
fuisse historiam belli illius, quo Hercules A-
mazonum gentem comite Theseo superavit.
Sed de eo opere tenuiter opinari videtur
idem ille poeta Hispanus, L. 4. Epigr. 29.

Saeptus in libro memoratur Persius uno,

Quam levis in tota Marsus Amazonide.

Atque ob hanc causam hunc Marsum tem-
poris Neroniani poetam fuisse, diversum ab
illo Augustae aevi Marso, suspicantur eru-
diti. Quodcumque fuerit, certe Domitium
Marsum inter nobiles epici carminis poetas
numerat Naso L. 4. Pontic. Epist. 16.

Cum foret & Marsus, magnique Rabirius oris,

Illicusque Macer, siderensque Peto:

Et qui Junonem laessisset in Hercule Carus,

Junonis si non jam gener ille foret.

Quique dedit Latio carmen regale Severus;

Et cum subtili Priscus uterque Numa.

Erant & Marfi Amores, Melaenidis nomine
cohonestari. Martialis L. 7. Epigr. 28.

Et Maecenati Maro cum cantaret Alexin,

Nota tamen Marfi fusca Melaenis erat.

Erant & Fabellarum libelli non pauci. Cha-
rismus L. 1. Instit. Grammat. p. 55. *Callum*
neuro genere dicitur. Sed Marsus Fabellarum
nono, masculino sc:

callum sibi pectore quemdam.

pars est posterior versus heroici. Fuit quo-
que Marfi Cicuta, unus fortasse Epigramma-
tum liber: nam singulos singulis titulis discre-
tos prodiisse vero simile est. Sic enim & Mar-
tialis Xenia atque Apophoreta habemus. Hujus
Cicutae meminit Junius Philargyrius ad Virgil.
Eclog. 3. v. 90. *Qui Bavium non odit, amet tua
carmina Maeui] Duos sui temporis poetas dicit
pessimos, quorum carmina ob humilitatem abje-
cta sunt. Vult ergo notare, qui sunt inimici Vir-
gili, qui Bavium, id est pessimum poetam, &
Maeuium, id est pejorem poetam, ut duplum
habeant malum. Ex quibus Bavius curator fuit.
de quo Domitius in Cicuta refert:*

*Omnia cum Bavio communia frater habebat,
Unanimi fratres sicut habere solent.*

*Rura, domum, nummos, atque omnia: de-
nique, ut ajunt,*

Corporibus geminis spiritus unus erant.

Sed postquam alterius mulier

Novit, deposuit alter amicitiam.

postremus hexameter in Poematiis antiquis,

a Petro Pithoeo in lucem editis, ita legitur:

*Sed postquam alterius mulier * concubitus **

unde vir doctus faciebat,

Sed postquam alterius mulierem concubitus alter

Novit.

mihi non placet commentum, quamquam
sensum puto recte procedere. nam ut penul-
timam in *mulierem* produxerit poeta optimi
temporis, cui quaeſo perſuadebitur? Pauca
alia Marfi frustilla alii nobis conservarunt.
Suetonius lib. de Inlustr. Grammat. C. 9. in
Orbilio: *Fuit autem naturae acerbae non modo
in antisophistas, quos omni sermone laceravit,
sed etiam in discipulos, ut Horatius significat,
plagosum eum appellans, & Domitius Marsus
scribens,*

Si quos Orbilius ferula scuticaque cecidit.

& C. 16. in Q. Caecilio: *Primus dicitur Latine
ex tempore disputasse, primusque Virgilium
& alios poetas novos praelegere coepisse. quod
etiam Domitii Marfi versiculum indicat,*

Epirota tenellorum nutricula vatium.

Diomedes Grammaticus L. 1. p. 304. *Oleo un-
guentum. Cicero in Antonium: Frustris esculen-
tis, & vinum redolentibus. Et Marsus: Hircum
& alumen olens. Est opinor hemistichium
posterius versus pentametri. Priscianus L. 5.
p. 657. ubi de masculinis in ps desinentibus:
Adeps, τὸ λίπος, forceps, auceps, quae tamen
veteres etiam feminino genere protulerunt. Varro
in II. rerum rustic. Adipes illa. pro, adeps.
Marsus: Adipis pondo viginti vetustae. Sed &
C. Plinius laudat Marsum poetam in catalogo
auctorum L. 33. Hist. Nat. & Sidonius Apollin-
aris Carm. 9. v. 257.*

Non Getulicus hic tibi legetur,

Non Marsus, Peto, Silius, Tibullus.

Atque haec sunt quae de Marfi rebus reperi-
re licuit; aliquanto uberiora iis, quae Hen-
ricus Stephanus dedit in Fragmentis veterum
poetarum, quaeque Crinitus ac Gyraldus tra-
diderunt in Historia poetarum.

VARIARUM LECTIONUM LIBELLUS.

L. S.

Non fuit aequum tantam variantis scripturae farraginem Notulis inmiscere: nec, scio, patienter tulissent homines delicati epulas tam fastidiosas. Quotus enim quisque hodie curat, quid olim aberraverint scriptores librarii? Tamen cur perire noluerim quidquid hoc est rei, facile videbunt illi, qui in scriptoribus antiquis vel exponendis vel emendandis operam aliquando aliquam posuerunt. Nihil invidemus illis, quorum ingenii felicitas est tanta, ut, citra opem codicum priscorum, rem criticam praeclare gerant ac gloriose. Nos iis consultum volumus, qui, quum aliter sentiant, tamen a necessaria librorum suppellectile destituuntur. Atque existet aliquando acutior fortasse aliquis, quem amor capiat juvandi Tibulli. Is si hic praesidii quidquam invenerit ad eruendum veram poetae scripturam, vel ad excogitandum novam aliquam lectionem, dignam homine docto atque ingenioso; jam nunc omne operae infumtae precium ubertim mihi retulisse videbor. Tibi vero, quicumque eris, cui hanc opellam nostram inspicere non erit grave, quid quaeque codicis cujusque nota designet, exponamus necesse est. Nicolai Heinssii, viri summi, variantes lectiones ne cum nostris confundas, cautum fuit lineola transversa, —, quae semper Heinssianas praecedat. Eiusdem excerpta codicum Anglicanorum uncinulis [] sunt inclusa. Hae autem fuere nostrae copiolae, quarum subsidiaria opera ad emendandum Tibullum accessimus.

A.	codex membraneus D. Joannis de Witt, bonae notae.	D.	editio Veneta, omnium princeps, A. 1475.
Ald.	editio Aldi Marutii Venet. 1515.	FF.	bini codices mei, in charta exarati.
B.	codex alter membraneus ejusdem D. de Witt.	Gebh.	variae lectiones sex codicum Palatinorum, & membranarum Comeliniarum, quibus usus fuit Janus Gebhardus.
Br.	editio Brixienfis A. 1486.	Gryph.	editio Seb. Gryphii A. 1551.
C.	liber meus in charta scriptus.	L.	variae lectiones ex libro scripto Gulielmi Laudi, Archiepiscopi Cantuariensis.
Colb.	codex bibliothecae Colbertinae n ^o . 6479. MS.	Lipf.	Justi Lipsii varietates lectionum ex codicibus Romanis. Janus Douza P. sua manu transcripsit
Colin.	Parisiina Simonis Colinaei editio A. 1529.		Fff ad
Cyll.	Bernardini Cylleni Veronensis Commentarii in Tibullum. Venet. 1487.		

- ad oras editionis Plantiniana A. 1569.
- MS. diversae lectiones ex libro manuscripto decerptae, quas vir doctus adlevit margini editionis Brixienfis.
- Matt. variae lectiones, quas e vetusto suo Tibulli libro eruditus examinandas proposuit Jo. Marius Mattius L. I. Opinione C. 13.
- P. Marci Antonii Pocchi variantes lectiones in Tibullo ex libris scriptis excerptae, & notatae ad marginem editionis Aldinae A. 1502.
- Perr. Antonii Perreji Recognitiones collatis emendatissimis & vetustissimis Romae & Florentiae codicibus. Scriptae sunt ad oras editionis Aldinae A. 1515.
- Plant. editio Plantiniana A. 1560.
- R. excerpta variantis lectionis ex editione quae Regii Lepidi prodiit A. 1481.
- St. Achillis Statii Commentarius in Tibullum. Venet. apud Aldum A. 1567. usus est autem Statius codicibus antiquis non minus decem.

Alberti de Eyb Margarita Poëtica.

Libri Heinfsiani.

1. Editio Gryph. 1534. in Vatic. n°. 2813. collata cum MSS.
2. & Col. collationes Angeli Colotii Baffi.
3. } significant diversos Vaticanæ collatos codices; inter quos 5 erat Fulvii Urfini.
4. }
5. }
- V. exemplar scriptum Scaligeri, codex recens.
- A. excerpta Scaligeri vetustissima.
- CC. Codex Jacobi Cujacii, qui incipiebat L. 3. Eleg. 4. vers. 65.
- D. codex N. Heinfsii chartaceus.
- E. vetus editio Regii Lepidi edita A. 1481.
- G. editio Veneta A. 1475, Hadriani Wallii. vir doctus varias lectiones adscripsit.
- F. excerpta ex veteri codice Gerhardi Falcoburgii.

Anglicanos codices ita descripsit N. Heinfsius.

- A. codex manuscriptus bibliothecae Bodlejanae, ex dono Archiepiscopi Cantuariensis.
- B. codex ejusdem bibliothecae, ex dono ejusdem Archiepiscopi, qui Cattullum habebat adjunctum.
- C. codex Archiepiscopi Eboracensis.
- D. ejusdem codex.
- E. ejusdem codex, omnium, quos vidi, vetustissimus.

Lib. I. Eleg. I.

2. *Jugera multa*] *jugera magna*, A. B. Colb. Cyll. Gebh. D. Br. R. C. F. — *magna*, D. E. G. *multa*, Col. V. A.
9. *Nec*] — *Non*, 2.
9. *bidentem*] — *bidentes*, D. Col. [C. D. E.]
9. *pudeat*] *pigeat* C. sed in margine *pudeat*, pro diversa lectione.
10. *Aut*] *Et* excerpta Lipsii.
11. *pigeat*] — *pudeat* Col.
11. *agnamve*, *foetumve*] *agnamque*, *foetumque*, Colb. Br. — *agnamve*, *foetumque*, 2. G.
14. *soleo*] *solito* Colb.
16. *floreæ*] *florida* F. C. A. D. — *floreæ* D.
18. *agricolæ Deo*] *Deum* F. D. P. R. Br. Cyll. St. Gebh. qui & in uno *Deos* habebat. — *agricolam Deum* 2. I. *agricolæ Deum* V. D. G. [C. D. E.]
21. *hortis*] *ortis* A. B.
22. *ut*] *Et* St.
22. *jaeva*] *scæva* A. & in margine C. *seva* B. — *scævas* V.
23. *felicis*] *foelicis* B. *felices* C. *foelices* A. [*felices* C. D. E.]
23. *agri*] *horti* excerpta Lipsii.
24. *Custodes*] *Cultores* B. pro diversa lectione.
28. *Clamet*] *Clamat* St. C. utrumque in suis habebat Cyllenius. [*Clamat* C. D. E.]
31. *primum*] [*primus* C. D.]
36. *avo*] *agro* excerpta Lipsii.
37. *Parva seges satis est*] — *Parva satis mensa est*, 2. [E.] leg. *Parca satis mensa est*. vel, *Parca satis messis*. vel, *Parca satis mensæ est*. *satis est mensæ parca messis*.

- messis. [vel, *Parva seges satis est*, E.]
Parva satis mensa est excerpta Lipsii.
37. *satis est requiescere lecto* — *uno requiescere* F. V. C. [*parvo requiescere* B. C. D.]
38. *Si licet* Scilicet A. B. Colb. D. [A. B. C. D. E.]
38. *levare*] *referre* St. Gebh.
38. *solo*] *solito* o. l. & unus Heinssii.
40. *continuisse*] *detinuisse* Gebh. — *detinuisse* Col.
41. *quum*] *quom* A.
41. *fuderit*] — *effuderit* D.
42. *imbre*] Exc. Perr. — *hymbre* V. A. F. — *imbre* Col. 1. 2. [*igne* A. B. C. D. E.]
42. *juvante*] *levante* B. sed pro diversa lectione *juvante*.
46. *cui*] *quoi* C.
54. *hostiles*] *exiles* A. & pro diversa lectione C. — *hostiles* 5. [*exiles*, vel *hostiles* D. E. *exiles* A. C.]
55. *vinctum*] [*viatum* D.] *viatum* Colb.
55. *retinent vincla*] *retinet cura* F.
56. *duras*] *diras* F.
59. *possim*] *possem* F. C. — *possem* E. G. [*possum* E.]
60. *in solo*] [*insolito* A. B. C. D. E.]
61. *dum teneris liceat*] *dum liceat teneris* FF. A. B. C. D. & sic edidit Douza F. — *dum liceat teneris omnes* & Italici & Anglicani.
62. *sit mihi*] *sit modo* C.
65. *tum*] *tunc* C. D. R. L. Cyll. *nunc* P. — *tunc* E. G. [A. B.] *nunc* 1. 2.
65. *nec*] [*neque* C.]
66. *possit*] [*posset* A. *possit* D.]
67. *quum*] — *quom* E. G.
69. *victas*] *vinctas* St. — *vinctas* F. 5. [*victas* A. B. C. D.]
70. *capto*] — *raptio* D.
71. *contextus*] — *confectus* 1.
73. *Te spectem*] *Et spectem* A. B. C. — [*Et spectem* D.]
74. *Te teneam*] *Et teneam* A. B. C. Colb. D. *teneam* A. — *Te teneam* D. Col. 2. [*Et tenear* D. *Et teneam* B. C.]
77. *duro praecordia ferro*] *ferro praecordia duro* F.
78. *Vincta*] *Juncta* St. Lipsii excerpta. *Vincta* A. B. C. FF. — *Juncta* 1. 2. Col. D. [B. C. D.]
80. *non virgo*] [*nec virgo* E.]
84. *Jam veniet tenebris*] *Jam venit in tenebris* C.
85. *subrepet*] *surrepet* A. B. [*surrepit* D.]
85. *nec*] *neque* B. C. [B. D. E.]
85. *decebit*] — *licebit* 2. D. E. G. [C. D.]

Lib. I. Eleg. II.

4. *infelix*] *infolix* A.
4. *amor*] sic excerpta Perreji, & Lipsii. *amans* 2. *amor* V. D. G. [C. D. & a manu secunda E.]
5. *nostrae*] *mater* pro diversa lectione C.
5. *saeva*] *scaeva* C.
10. *Neu*] *Nec* FF. *Neu* A. B. C. St. Lipsii excerpta. *Nec* D. R. Br. Cyll. — *Non* V. *Neu* D. 1. 2. [*Nec* A. *Neu* B. C. D. E.]
10. *sones*] — *soles* D.
13. *Te*] *Et* St.
14. *quum*] *quom* A.
14. *darem*] *dabam* St.
16. *Audendum* &c.] — *abeft hic versus a* Colotiano.
21. *nurus*] *vultus* F.
21. *conferre*] — *proferre* 1.
22. *notis*] *modis* B.
23. *docet*] *decet* B. Br. Ald. Colin. Gryph. — *docet* E. G. [*decet* D. E.]
23. *quos*] — *quas* 1.
26. *Vulneret*] — [*Verberet* C.] [totum distichon abest ab E.]
28. *Qualibet*] *Quolibet* Passerat. St. *Qua libet* quinque nostri. Gebh. — *Quolibet* 1.
28. *non timuisse*] *non tenuisse* Gebh. — *nec timuisse* D.
28. *decet*] *juvat* P. Lipsii excerpta. — *juvat* 2.
31. *hic laedit*] — *hinc laedit* D.
33. *fiat*] *fiat* excerpta Perreji; A. B. FF. unus St. D. L. — *fiat* E. G. [A. B. C. E.]
35. *Neu strepitu*] sic D. *Nec* C. Br. Cyll. *Ne* A. B. R. — *Nec* G. [Ne A. C.]
37. *Si quis*] ita A. B. C. FF. *Si quid* Passerat. St. Gebh. — [*Si quid* A.]
37. *ilie*] — [*ipse* B.]
40. *rapido*] sic FF. A. B. C. D. R. Br. *rabido* P. — *rabido* 1. 2. F.
40. *sentiet*] *sentiat* B. St. Br. Cyll. — *sentiat* D.
44. *vertit*] *sistit* F.
46. *devocat*] *devorat* Br. Cyll. excerpta Perreji.
47. *Jam*] *Haec* Lipsii excerpta; & *catenas* pro *catervas*.
49. 50. *Quum libet*] — *libet* D.
50. *convocat*] *provocat* Mureti libb. & Guyetus. etiam Br.
53. *queis*] *quis* A. B. C. D.
54. *despue*] *expue* C. excerpta Perreji. *expue* St.

- St. Br. Cyll. *conspue* A. L. — [*exspue* C. D. E. *conspue* B.]
56. *si in molli widerit ipse toro*] vide Livinejum. *ille toro* F. *esse finis* Ald. *esse thoro* excerpta Lipsii. — *esse toro* I.
57. *Tu tamen*] *Tu tantum* nonnulli Statiani — *tantum* I.
58. *de me uno sentiet esse nihil*] *ipse nihil* A. C. FF. excerpta Perreji. Livin. *ille* B. *ipse*, vel *ille* St. — *ipse* D. E. G. 2. [A. B.] *ille* I. *ipse*, vel *ille* Col. vide Gebhardum L. I. Crepund. C. 9.
59. *Quid credam*] *Quin* excerpta Perreji.
63. *Non ego*] sic FF. C. A. B. St. excerpta Lipsii.
64. *Orabam*] *Optabam* L. & pro diversa lectione B.
23. *tibi Delia*] sic unus F. *mibi Delia* F. A. B. C. Colb. P. L. omnes St. — *mibi Delia* V. D. Col. 1. 2. 5. [B. C. D. E.]
24. *toties*] *totiens* A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll.
24. *aera*] *sistra* excerpta Perreji, Mureti codd. Br. Cyll. — Col. *aera* St. A. B. C. EF. D. R. — [*aera* C. D. *aera*, vel *sistra* E.]
25. *Quidve*] — *Quodve* 5.
25. *Pie*] *deum* excerpta Lipsii.
29. *Et*] *Ut* A. F. Colb. D. *Et* F. B. C. L. unus St. — *Et* V. D. [B. C. D. E.]
29. *persolvens*] *persolvere* F. *persolvat* F. A. Colb. — V. Col. 2. [C. D.] *persolvens* B. C. D.
33. *patrios*] *primos* Cyll. — [D. manu prima]
36. *est*] *sit* C.
37. *contemserat*] *contexerat* F. L. — *contexerat* Col. 2. [B.]
38. *praebueratque*] *praebueratve* A. L. — [ve B. C. D.]

Lib. I. Eleg. III.

1. *Messala*] *Messalla* FF. C. D.
4. *mors modo nigra*] sic FF. C. St. quatuor Gebh. — sic V. D. [B. E.] *mors precor atra* Lipsii excerpta, unus Gebh. P. L. D. — 2. 5. [B. E.] *mors violenta* A. B. Br. Cyll. excerpta Perreji. unus Gebh. — [C. D.]
7. *odores*] *honores* B. sed in margine, pro diversa lectione, *odores*.
9. *quum*] *quom* A.
11. *sustulit*] *substulit* L.
11. *illi*] *ille* St. F. Passeratii liber vetus. qui hinc *illae* exculpit, pro *illi*.
12. *Retulit*] *Retulit* A. B. C. F.
12. *omina*] *omnia* A. B. D. Br. R. Cyll. — *omnia* D. E. G.
13. *tamen est deterrita nunquam*] *nusquam* St. FF. D. L. pro diversa lectione B. Colb. — D. E. G. [A. B.] *nunquam* C. *nunquam* A. *quicquam* B. *tamen haud deterrita frustra est* P. — 1. 2.
14. *Quin fletet*] *Cum fletet* D. R. Br. Gebh. — E. G. Col. 2. *Quum* P. L. Passeratii liber. *Quom* Cyll. — [A. B. D. E.]
14. *respiceretque*] *despiceretque* L. — 5. [B.] *prosperetque* [D.]
15. *quum*] *quom* A.
19. *quoties*] *quotiens* A. B. C. FF. D. L.
21. *invito*] [*invicto* D.]
21. *ne*] *neu* FF. B. tres Gebh. — *neu* D. Col. 1. 2. [A. E.]
22. *Aut sciat egressum*] *Aut faciat gressum* unus Gebh. — [*ro aut non habent* A. B. C. D. E.]
42. *Non*] *Nec* Colb.
42. *frenos*] *fraenos* F. C. D.
43. *non fixus*] — [*nec fixus* B.]
44. *regeret*] — [*tegeret* B.]
47. *non bella*] — *nec bella*. Col. 2.
51. *pater*] — *precor* E.
52. *Non dicta*] *Nec dicta* A. — [*Nec* B. C. D.]
54. *ster*] — [*sit* E.]
57. *quod*] *qui* excerpta Lipsii.
58. *in Elysijs*] *ad Elysijs* F. A. Colb. unus St. excerpta Perreji. — *ad* Col. [B. C. D. E.]
63. *Ac juvenum*] sic FF. C. *At* Colb. D. — D. E. G. [E.] *Hac* A. B. unus Gebh. — [*Hac* D.]
67. *At*] *Hac* A. B. — [*Hac* C.]
68. *nigra*] — *nocte* D.
71. *Tum*] *Tunc* D. R. *Nunc* Br. Cyll. *Hic* St. — *Hic* Col. *Tunc* D. *Nunc* G. [*Tunc* D. *Tunc*, vel *Tum* B.]
71. *in porta*] *in turba* vulg. *in porta* excerpta Perreji, FF. A. B. C. D. L. Cyll. St. Mur. Scal. Passer. — *in porta* V. D. E. G. Col. 1. 2. [C. D. E.]
71. *serpens: tum*] *serpentum* FF. A. B. C. Colb. — sic omnes Heinisiani.
72. *Stridet*] *Stridit* St.
78. *poturi*] *potanti* Colb.
79. *quod*] *quia* L. — [B.] *quod* F. C. A. [A.] *quae* F. B. D. P. Cyll. omnes St. — *quae* E. G. Col. 1. 2.
86. *plena*] *pleno* F. Scalig. Passerat. *plena* F.

- F. A. B. C. D. omnes Heinſiani.
 37. *Ac circa*] *At circa* Colb. D. R. Br. —
 E. G. *Ac circa* A. B. C. FF. Cyll. —
Ac cura V. [*Ac circa* C. D.] *Ac circum*
 Lipſii excerpta
 88. *opus*] *onus* liber Scaligeri. *opus* A. B. C.
 FF. D.
 89. *nec*] *ne* St. Paſſerat. Gebh.
 93. *nitentem*] *rubentem* Stat. Gebh.
 94. *equis*] *aquis* F.

Lib. I. Eleg. IV.

3. *formoſos*] *formoſa* D. R. — E. G.
 5. *frigora*] *tempora* Br. Cyll. Gebh. excerpta
 Perreji.
 7. *tum*] ita FF. A. St. D. *ſic* Muret. *quom*
 excerpta Perreji. *cum* C. Gebh. *tunc*
 B. — D. [B.] *quom* Col.
 7. *reſpondei*] *reſpondit* A. B. F. D. R. Colb.
 St. *reſpondet* C. F. Gebh. Br. Cyll.
 7. *proles*] *pubes* C. — [C. D.]
 9. *libebit*] *licebit* Colb. Br. Cyll. — [A. B.
 C. E.]
 10. *Cedas*] *Credas* B. St. — [C.]
 11. *ne te*] *te ne* Colb. St.
 11. *capiant*] *cupiant* C.
 17. *Nec*] *Ne* C.
 19. *Fovi*] — [Jovis C. D.]
 21. *Diſtynna*] *Diana* Colb. St. *Diſtina* A. B.
 C. FF.
 23. *transiet*] — *transiit* V. C. F.
 24. *Quam cito non ſegnīs*] — *Quam cito!*
non ſegnīs D. E. 2.
 24. *remeatque*] — [*remanetque* D.]
 26. *ante*] *alba* Gebh. Br. *cum ſuo ſibi* MS.
 Cyll. excerpta Perreji. *alta* F. C. A.
 Colb. D. R. St. *ante* B. — *alba*
 D. 1.
 27. *faſta*] *faſta* Br. Cyll.
 29. *quum*] *quom* A.
 32. *ullam*] *illam* FF. C. D. R. Br. Cyll. St.
 Gebh. — Col. D. E. G. *ullam* A. B.
 33. *Phoebo Bacchoque*] *Baccho Phoeboque* D. St.
 F. C. — E. G. [A. E.]
 33. *juvenia*] *ſic* F. D. Br. Cyll. *juvenis* F. L.
 — [B. C. D. E.] *juvenas* C. R.
 37. *piſta*] *nigra* F. — *picea* Col. D. 1. 5.
 38. *admittat*] *annuntiet* A. unus St. unus
 Gebh. *amiciat* B. St. unus Gebh. —
annuet 2. [*amiciat* A. *annuntiet* B.
ammittat C. D. *admittat* E.]
 41. *duros*] *ſubiiſſe labores*] ita A. B. FF. D. Br. R.
 Cyll. St. Scal. Gebh. [A. B. C. D. E.]

- duro labori* C.
 42. *operi*] *opera* FF. C. unus Gebh. duo St.
opere unus Gebh. [*opera* A. E.]
 42. *adteruiſſe*] *attenuaſſe* Br. Cyll. excerpta
 Perreji [*attriviſſe* A.] *aterruiſſe* F. *at-*
teruiſſe omnes St. F. C. D. R. P. L.
 Livin. — *attenuaſſe* V.
 46. *ille*] *ipſe* A. F. L. — [B. C. D.]
 47. *rapias*] *capias* Br. Cyll.
 47. *tum*] *tunc* D. Cyll.
 49. *poſt*] *mox* A. B. L. St. — Col. 1. [D. E.]
poſt FF. C. D. *mox* Scalig.
 49. *offeret*] ita Cyll. *offert* Comel. *adferas*
 omnes St. — [D.] *afferet* FF. A. B.
 C. D. L. omnes Gebh. Scalig. — D.
 E. G. [A. C. D. E.]
 49. *ipſe*] *ipſa* D. R. St. — [*ille* D. *illa* E.]
 49. *volenti*] *ſic* A. D. *roganti* FF. C. B. Colb.
 St. Scalig. Gebh. — [A. E.]
 50. *volet*] *velit* St. — [A.]
 51. *artes miſeras*] *miſeras artes* C. *artes miſ-*
ſas D.
 51. *tractant*] *dammant* D.
 52. *Jam*] — [Nam B.]
 52. *velle*] *habere* F.
 53. *Jam tua*] *ſic* C. Gebh. *Jam tu* FF. B.
 Colb. St. *At tu* A. St. — [B.] —
Jam tua D. Col. 1. *At tibi* St. P. — 2.
 54. *inſelix*] *inſoelix* A.
 58. *nituiſſet*] — *tacuiſſet* D.
 60. *vehet*] *vehat* A. L. — [*vehit* A.] *vehet*
 FF. B. C.
 63. *tercentenas*] *tercentenis* Comelin.
 63. *expleat*] *impleat* Br. Cyll. excerpta Perreji.
 St. — *explicit* Col.
 63. *urbes*] — *urbis* E. G.
 65. *Blanditiis*] *Blanditiis* FF. C. D. R. Br. Cyll.
 St. *Blanditiis* A. B.
 65. *locum*] — *modum* E.
 65. *ipſa*] *iſta* F.
 66. *ſletibus*] *ſlentibus* FF. A. B. C. D. R. Br.
 Cyll. Gebh. — A. B. D. *ſletibus* St.
 — [C. E.]
 66. *ſavet*] — *juvat* V. [*ſavet*, vel *juvat*
 C.]
 68. *conjunx*] ita FF. A. B. C. D.
 68. *vetat*] — *negat* V.
 69. *o fuge*] *Heu fuge* Colb. *Offuge* A. D. R.
 — E.
 69. *credere*] *tradere* Br. Cyll. excerpta Perre-
 ji. — Col.
 71. *compeſcit*] *compeſcat* F.
 72. *Hic placidam*] — *Hic placet ut* Col.
 73. *Hic*] *Hunc* D. R. *Huic* Cyll. — 1. 5.
 74. *ſtat*] *ſtet* D. R.

79. *quum*] *quom* A. — D.
 79. *ferentem*] *canentem* St. — D.
 80. *Deducat*] *Diducat* F. Gebh. [A. C. D. E.]
Ditadat St. — Col. — *Seducat* D.
 80. *sedula*] *credula* B.
 81. *Eheu*] *Heu heu* FF. A. B. C. Colb. D. R.
 L. P. Br. Cyll. St. — D. E. G. [B. C.
 D. E.]
 83. *turbis*] *turpis* FF. A. B. Colb. omnes St.
 quinque Gebh. — F. I. [A. B. C. D.]
turbis C. unus Gebh. — *turbis*, vel
turpis E. [*turpis*, vel *turbis* E.]
 84. *Quum mea*] *Quom mea* L. — *Quom*
me D.

Lib. I. Eleg. V.

1. *disidium*] *disidium* F. *disidium* F. C. D.
 Cyll. *disidium* A. B. L. Gebh. — F.
 [B. C.]
 3. *Namque*] *Jamque* L. — [B.]
 3. *turben*] *turbo* FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll.
 St. Gebh. — [A. B. C. D. E.]
 4. *celer*] *tener* Colb. unus St.
 5. *libeat*] *liceat* F. C. D. R. Br. Cyll. Gebh.
 — E. G. Col. *libeat* F. A. B. L. St.
 5. *ne*] *nec* St. Gebh. *ne* FF. A. B. C. —
 [*ne* A. C. *me* D. *nec* E.]
 6. *posthac*] *post haec* St. F. A. B. C. D. R. Br.
 Cyll. — V. E. G. [A. B. C. D. E.]
posthac F. Gebh.
 6. *borrida*] *aspera* Colb. — *aspera* I. [*bor-*
rida, vel *aspera* E. *aspera* B. C. D.]
 6. *verba*] *dona* F.
 7. *per te*] *parce* FF. A. C. D. St. — E. G.
 [A. B. C. D. E.] *per te* B. — 5.
 9. *quum*] *quom* A. — D. [*cum* C. D. E.]
 11. *Ipseque te*] *ter* C. Colb. Cyll. omnes
 omnium editiones ante Scaligerum. *te*
 F. F. A. B. D. R. Br. St. — V. D. E.
 G. [A. B. C. E.] [*Ipse* & *te* D.] *Ipse* ego
te Florentinus apud Statium.
 12. *quum*] *quom* A.
 12. *procubisset*] Scalig. unus St. *pertimisset*
 unus St. *praetimisset* unus St. —
 [A.] *praecinisset* FF. A. B. C. Colb. D.
 Cyll. — 5.
 13. *saeua*] *saeua* A. C. unus Gebh.
 14. *Somna*] *Semina* Br. Cyll.
 16. *Triviae*] *Veneri* F. D. R. Br. Cyll. —
 [A.] *circum* B. — [E.] *Triviae* F. A.
 C. Muret. St. Scalig. Paffer. V. D. G.
 Col. 1. 5. [B. C. D.] *circum* Lipsii ex-
 cerpta.

18. *felix*] *foelix* A.
 19. *felicem*] *foelicem* A.
 21. *frugumque*] *frugum secundus* F.
 22. *teret*] — *terit* 4.
 23. *Aut*] *At* unus Gebh. *Et* A. L. St. —
 Col. 1. [B. C. D.] *Haec* vulg. — *Ac*
 5. *Aut* FF. C. B. D. R. Br. Cyll. *sex*
 Gebh. St. — [A. E.]
 28. *Pro segete spicas*] *Pro segete* & *spicas* FF.
 B. C. D. Colb. R. St. — E. G. [A. E.]
 30. *Et juvet*] *fic* C. Cyll. *Adjuvet* FF. A. B.
 Colb. D. R. P. St. Gebh. — D. E. G.
 vel *Et juvet* G. [*Adjuvet* A. E. *Adjuvat*
 B. C. D.] *Adjuvat* L. — *At juvet* I.
 Col. *Adjuvet* I. Col.
 31. *Huc*] *Nunc primus* F. — [*Huc veniat*
 D.]
 31. *cui*] *quoi* C. — *quo* D.
 32. *detrabet*] *detrabat* A. B. C. Colb. St. D.
 R. Br. Cyll. — V. D. E. G. [A. B. C.]
 35. *Caurusque*] *Eurusque* FF. A. B. C. Colb.
 L. D. R. St. septem Gebh. — D. E.
 Col. 1. 2. [A. B. C. D. E.] *Chaurusque*
 Br. Cyll. *durusque* P.
 36. *factai*] — *Lactat* E. [*Factet* B.]
 37. *Num*] — [*Quin* C. D.] *Num* FF. A. B.
 C. St. — V. D. E. G. 1. 2.
 37. *magnae*] — [*magni* C.]
 38. *nunc*] *num* B. — V. D. E. G. 1. 2.
 38. *luit*] *tulit* St. — *tulit* V. [*luet* B. *tulit*
 C. D.] *Ut mea nunc poenas impia lingua*
luat Col. 2. *fic* & *Stat.*
 39. *Num*] — [*Quin* C. *Quin*, vel *Num* D.]
 43. *genibus*] — *pedibus* V. D. ita citavit
 Turnebus L. 12. *Adv.* C. 5.
 44. *santo*] *taeto* Colb. unus St.
 46. *Unus*] *uni* excerpta Perreji. *vanus* FF. A.
 C. — 5. [A. D.] Gebh.
 46. *saeviet*] *serviet* F.
 46. *isque*] — *ipse* D.
 53. *arta*] *arta* B. St. Gebh. *arta* FF. C. A.
arra St. — 1. 2. Col. [*aita* A. C.
apta B.]
 53. *circumfrepit*] *circumfretis* Colb. Ald. Colin.
 Gryph. Plant. — *circumfretis* D. *circum-*
venit F. Colb. unus Gebh. *circumte-*
rit A. B. C. F. D. R. Br. P. L. excerpta
 Perreji. St. quinque Gebh. Cyll. —
 V. E. G. 1. Col. [A. B. C. D. E.]
 55. *dedita*] *debita* D. R. P. Cyll. vide Sta-
 tium.
 55. *serviit*] *servit* FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll.

Lib. I. Eleg. VI.

1. *tentavi*] *temptavi* C. St. quem vide.
3. *quum*] *quom* A. — D.
4. *Admonuit*] *Ammonuit* A. — [*Admovit*, vel *Admonuit* B. *Ammovit* D.
4. *deseruitque*] *destituitque* A. — D.
5. *discedens devotum*] *devotum discedens* A. L. — [B. C.] *devotum descendens* D. R. unus Gebh. — E. G. [D.]
6. *Et, pudet heu, narrat*] *Et pudet & narrat* FF. A. B. C. Colb. St. D. Martius L. I. Opin. C. 13.
7. *verbis*] *herbus* St. — I. Col.
7. *tenerisque*] *niveisque* A. — D. [B. C. D.]
9. *Aemonium*] *Hemonium* F. C. D. Cyll.
9. *Nereis Pelea*] *Nereis quae Pelea* FF. C. St. D. — E. D. G. [A. B. C. D. E.]
12. *exitium*] *excitium* A.
16. *strix*] *stix* A.
17. *herbasque*] sic St. Scalig. sex Gebh. FF. A. B. C. D. Cyll. — V. [C. E.]
20. *a*] *e* St. Paffer. F. A. B. D. R. L. Cyll. — Col. I. 2. D. E. G. [C. D. E.] *et* duo Gebh. *hanc* F. C. Br. *haec* P. a Lipsii excerpta.
24. *omnis amor*] *ipsa Venus* FF. — *omnis amans* D. Col.
26. *in tenero fixus erit latere*] — *in duro limine fixus erit* A. V.
27. *turbae*] *turmae* A.
28. *Subjicietque*] *Subicietque* D.
29. *deducit*] *deducet* FF. B. Colb. St. — [C. D.] *deducit* A. C. D. R. Br. Cyll. — E. G. [A. B.]
29. *amicos*] — [*amicus* C. D.]
30. *detrahit*] *detrahet* F. A. B. Colb. — 5. *detrahit* C. D. R. Br. Cyll. — E. G. *subtrahet* F.
33. *caveto*] *ita* C. duo Gebh. *timeto* St. quatuor Gebh. FF. A. B. Colb. — V. D. E. I. [*timeto* A. C. D. *timeto*, vel *caveto* E. *teneo* B.]
34. *cito*] *rotae* F. C. B. St. Colb. D. *rota* F. A. sex Gebh. — *cito* V. A.

Lib. I. Eleg. VII.

1. *inducas*] *inducar* FF. A. C. D. — V. *inducas* St. B.
4. *homini*] — *hominum* D.

5. *Jam mihi*] *Nam mihi* St. Gebh. FF. A. B. C. D. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *Jam mihi* P. quinque Gebh.
7. *durum est*] — *durum* D.
8. *Sic etiam de me*] — *Nam sic & de me* Col.
8. *pernegat usque*] *ipsa* unus Gebh. *usque* FF. A. C. *quod neget* illa B.
9. *quo possit*] *possit quo* A.
10. *eheu*] *heu heu* omnes Gebh. F. A. B. C. D. L. R. Br. Cyll. Lipsii excerpta. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
11. *nunc*] *tunc* F. Br. Cyll. vulgatae. *nunc* omnes St. omnes Gebh. F. A. B. C. D. — D. E. G.
11. *quur*] *ut* St. Gebh. FF. B. C. Colb. excerpta Lipsii. D. R. Br. Cyll. P. — Col. 2. E. G. *quo* A. L. [B.] — *qua* D. *cur* 5.
12. *fores*] *forem* excerpta Perreji.
12. *nunc*] *tunc* F. — *tum* D. [C. D.] *nunc* omnes St. A. B. C. D. F. — E. G. [A. B.]
13. *Tum*] *Tunc* FF. A. B. C. D. Cyll. *Nunc* R. — *Tum* D. [C. D.]
13. *queis*] *quis* A. B. C. D. R. Br. Cyll.
15. *conjunx*] *cojunnx* Cyll. *conjunx* FF. A. B. C. vide Manutii Orthographiam.
15. *incaute*] *cautacque* C.
16. *nihil*] sic FF. A. B. C. D. — *minus* St. Douza. — 5. Col.
20. *Ne*] *Neu* St.
20. *in*] — *ut* V.
23. *aram*] sic unus St. B. L. [B.] *aras* St. FF. A. C. D. Cyll. — [A. C. D. E.]
24. *Tunc*] *Tum* St.
31. *nec me jam*] *nec jam me* Florentinus St. — *nec me non* D.
32. *cui*] *quoi* D.
33. *perstat*] — *praestat* D.
34. *ac refugit*] *atque fugit* St. Gebh. Br. Cyll. P. — 2. Vide Gebhardum.
36. *usque*] *ipse* St. Gebh. A. B. C. — [A. C. D. E.] *atque* Br.
37. *Nescio*] — *Nescis* Col.
38. *nam*] *nam* B. — D. [A.] *jam* St. L. — V. [B. C. D.]
40. *frustra*] *a frustra* omnes St. A. *ab frustra* D. R. tres Gebh. — V. *ac frustra* excerpta Perreji Br. Cyll. unus Gebh. *heu frustra* C. — [& *frustra* B.] *frustra* Lipsii excerpta.
43. *servandam*] *servandum* Br. Cyll.
44. *detrecto*] *detraeto* R. — E.
45. *Tunc*] — *Tum* D.

46. *Effluit*] *Et fluit* Gebh. — D. Col. [B. C. D.]
46. *laxa*] *laxa* Colb. *laxa* FF. C. B. — D. *laxa* St. Gebh. A. D. L. P. — 1. 2. E. G. F. [C. D.]
47. *ne possit crimen habere*] ita F. C. *crimen possit* F. St. Br. Cyll. — 5. [A.] *crimen possit* D. R. — E. G.
52. *non & amans*] *non amens* St. FF. & sic optima quaeque editiones: Aldina, Gryphana, Mureti, Canteri, Douzarum. *non & amens* C. D. L. P. R. [*non est amens* B.] *non & amans* excerpta Perreji. A. Br. Cyll. [A. C. D. E.] *nec & amens* B. *nec amens* Colb. — *nec est amens* V. *nec demens* 5.
53. *suos*] *sua* A.
53. *violenta*] sic St. C. A. L. — 2. 5. *violenta* unus St. FF. B. D. Br. R. Cyll. — V. E. G. [A.]
54. *Sanguineque effuso*] *Sanguine & effuso* Br. Cyll.
55. *Statque*] — *Satque* D.
55. *praefixa*] — *perfixa* F.
56. *eventus*] — [*invitus* E.]
56. *monet*] *movet* L. P. — D.
60. *hic*] *hinc* D. R. unus Gebh. — E. G.
60. *ventus*] *vento* B. — [*ventus* C. D.]
62. *admittas*] — [*admittat* D.]
63. *parco tibi*] *tibi parco* A.
64. *Me monet*] *Me movet* St. FF. A. B. C.
65. *Haec mihi te adducit*] sic F. A. B. C. [*Haec mihi te adjungit* A. *Haec mihi te abducat* B.] *Haec mihi te abducat* L. *Haec me deducit* St. Gebh. F. D. Cyll. R. Br. — 1. E. G.
66. *taciturna*] *tacitura* A.
69. *mi*] *mibi* FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D.]
70. *modo*] — *mibi* D.
72. *illa*] *ille* A. Colb. [D.]
73. *non*] *nec* F. Br. Cyll. excerpta Perreji. non A. B. C. D. F.
75. *sint*] sic A. B. C. FF. [C.] *sunt* St. D. R. B. Cyll. L. — E. G. 1. [B. E.]
76. *Possim ego*] *Possim ego* St. A. B. C. FF. D. R. Br. L. Cyll. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
77. *putor*] ita F. — D. *puter* St. — Col. *putet* P. — 2. *putem* A. L. [B. C. D.] *putat* F. C. B. Colb. D. R. Br. Cyll. [A. E.]
77. *duciterque*] *ducorque* FF. C. B. D. Cyll. — B. [A. E.] *ducarque* St. A. L. P. excerpta Perreji. — 1. 2. 5. [B. C. D.] *ducitque* Colb.
78. *properas*] *proprias* St. Gebh. A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. — V. E. [A. C. D.] — *properans* 4. *pronas* excerpta Perreji. St. P. — 1. 2. Col.
78. *proripiarque*] sic A. L. excerpta Perreji. — 1. 2. Col. [C. D.] *proripiorque* Gebh. B. C. FF. — V. E. 4. [A.] *prae-ripiarque* Gebh. *diripiarque* excerpta Lipsii.
78. *vias*] [*manus* C. D.]
79. *isle*] sic B. FF. D. Cyll. *ipse* St. Gebh. A. C. L.
80. *optarim*] [*optarem* B.]
81. *Ne*] *Nec* F. A. B. C. D. Cyll.
81. *saevo*] ita quinque Gebh. St. FF. A. B. D. Cyll. [*saevo* C. unus Gebh.]
81. *sed*] — *si* D.
83. *Ar*] sic St. F. A. D. *At* F. B. Cyll. — V. A. D. E. G. [E.] *Nam* St. C.
83. *fuit*] *manet* Colb. — *fuit*, vel *manet* V.
84. *Ducit*] — *Ducat* D.
84. *torta*] — *certa* D.
85. *adnectit*] sic A. F. D. *annectit* B. C. F.
86. *de niveo*] *sub niveo* Colb.
86. *ducta putat*] *dente putat* Aldina. Gryph. *fila parat* Colinaea. *dente parat* excerpta Perreji. Plantin. Gryph. *ducta parat* Cyll. *ducta putat* St. FF. A. B. C. D. Colb. Lipsii excerpta. P. L. R. Br. — V. E. D. G. 2. [C. D. E.] *texta parat* Col.
87. *animo*] *oculo* Colb. pro diversa lectione.
87. *juvenumque*] *juvenesque* F.
89. *Hanc Venus*] hoc distichon non habet codex Colbertinus.
90. *infidus*] *infelix* Cyll. [E.]
90. *quod*] sic FF. A. B. Cyll. — V. [E.] *quae* D. R. — E. *quam* St. C. P. Br. — 1. 2. 5.
92. *simus*] *stemus* excerpta Perreji, Gebh. F. a manu prima. Br. Cyll. — D. [E.]

Lib. I. Eleg. VIII.

1. *Hunc*] *Hanc* D. R. — E. G. [*Tunc* A.]
3. *Hunc*] *Nunc* B. — 4. *Hunc* Col.
3. *funderere*] *spargere* Scal. B. Colb.
4. *Atur*] *Atax* St. FF. A. D. R. Br. Cyll. *Athax* Colb. *Arax* B. *Arar* C. — *Atlas* V. *Atax* 1. [A. B. *Atax*, vel *Arabs* E. *Arax* C. D.]
5. *Evenere*] — *Et venere* D.
6. *evinctos*] *evictos* B. — *invinctos* Col. [evi-

- [*evictos* E. *euntes* C. D.] *invictos* Lipsii excerpta.
8. *Portabat* sic St. FF. A. B. C. Br. Cyll. *Portabit* Scal. St. Gebh. Colb. D. R. — V. D.
8. *nitidis* sic St. Gebh. FF. D. R. Br. Cyll. A. B. — V. E. G. [C. D. E.] *niveis* St. C. — Col. 5. Ald. Gryph.
9. *Non*] — *Nec* Colot.
9. *Tarbella*] *tua bella* St. FF. A. B. C. Colb. D. R. Br. Cyll. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *per bella* Gryph. Plant. Muret.
10. *Santonici*] sic omnes St. F. A. B. C. D. *Sanctonici* C. F. R. Cyll. — *Sanctonia* D. [Sanctonici C. D. E.]
11. *Arar*] sic C. F. A. D. Cyll. — [erit, vel *Arar* E.] *Atax* F. — D. *Arax* B. Colb. — [C. D.]
12. *Carnui* & *fluvii*] *Carmoti* & *flavi* Br. Cyll. — *Flavi* & *Carnui* 1. *Carnoti* & *flavi* St. FF. A. B. C. D. R. — V. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
13. *At*] *Et* L. [B.] *An* P. — *An* Col. *Quid* 5.
13. *Cydne*] *Cidne* A. B. C. F.
15. *contingens*] sic A. B. C. F. *contingis* F. — *contingere* Col.
16. *arat*] *ita* St. Gebh. FF. A. B. C. Colb. D. R. Br. Cyll. [B. C. D. E.] — *alat* 1.
18. *suo*] *Syro* St. Gebh. FF. A. C. Colb. Gyll. D. *Siro* B. — *suo* V.
20. *docta*] *posse* A. *fed* pro diversa lectione *docta*. *recta* B.
20. *Tyros*] sic St. Tyros St. D. R. Br. Cyll. — E. G.
19. *prospectet*] — *prospectat* V.
19. *Uzque*] *Atque* C.
21. *arentes*] — *ardentes* Col.
21. *quum*] — *cum* 5.
22. *abundet*] *habundet* A. *abundat* B. — V. D.
23. *possum te*] sic B. F. *possim te* St. Gebh. F. C. P. D. R. Br. Cyll. — E. G. [A. E.] *te possim* A. [B.]
26. *supplicat*] *supplicat* B.
27. *pubes*] sic St. FF. B. D. R. Br. Cyll. — D. *proles* A. C.
28. *Memphiten*] *Memphitem* FF. C. B. D. — D. E.
28. *plangere*] *plaudere* P. Br. Cyll. excerpta Perreji, & Lipsii. — 1. 2. [A.]
30. *solicitavit*] *solicitavit* B.
35. *jucundos*] *jocundos* A. C. D. R. — D. E. G.
35. *sapores*] [*sopores* E.]
38. *certos*] [*tritos* B.]
40. *dedi*] *dabit* B.
41. *afflictis*] *afflictis* A.
42. *compede*] *cuspide* St. FF. A. B. C. D. R. Br. Cyll. L. — V. E. G. [*cuspide* A. B. C. D. *compede*, vcl *cuspide* E.] — *compede* 5. & pro varia lectione G.
42. *pulsis*] sic St. FF. A. C. [*pulsa*, vel *victa* F.] *pressis* St. P. — 1. 2. Col. *multa* B. — V. [C.] *pulsa* L. *multa* Colb.
42. *sonent*] sic A. B. C. F. *sonant* F. L. [*sonant* B. *sonent* C.]
43. *sunt*] — *sint* D. [C. D.]
43. *nec*] *non* C. Ald. Gryph. Plant. *nec* St. Gebh. FF. A. B. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
44. *chorus*] [*thorus* C.]
44. & *levis aptus Amor*] *ita* Scalig. St. Paffer. Gebh. A. B. C. FF. D. R. — V. 1. [A. B. C. D. E.] *levis* & Br. Cyll.
46. *sed*] *quoque* Gebh. D. R. — E. G.
51. *Illius non nitido*] sic St. FF. C. D. [A. B. C. D. E.] *e nitido* Cyll. Muret. Scalig. Gebh. A. B. P. — E. G. 2.
53. *venias*] sic A. B. C. FF. *veniat* Br. Cyll. *venies* D. P. R. — E. G.
53. *dern*] sic A. B. C. D. FF. L. [A. C.] *det* Colb. — *dein* D. [*dent* D.] *dum* Cyll. Ald. Colinea, Gryph. Plant.
54. *Liba* &] sic omnes scripti — *Libaque* 1. Col.
54. *Mopsopio*] sic St. C. *Mopsopiae* Paffer. *Mesopio* F. *Mosopio* F. *Mossopio* A. *Mesapio* B. *Mopsopio* Cyll.
54. *melle*] *mella* FF. B. R. D. Pafferat. unus Gebh. — D. G. [A. C. E.] *melle* St. A. C. Cyll.
55. *subcrecat*] *sucrescat* B. D.
55. *proles*] *virtus* B.
56. *Augeat*] *Audiat* unus Gebh.
56. *circa*] [*contra* C.]
56. *venerata*] sic St. B. — V. D.
57. *Nec taceant*] sic St. Scal. [C. D.] *Ne taceat* St. [A.] — D. *Nec taceat* Gebh. FF. A. B. D. P. R. L. Br. Cyll. — E. G. 1. 2. [B. E.] *Nec taceam* C. — *Ne taceam* V.
60. *apta*] *acta* B.
61. *canis*] *canes* St. colit Gebh.
61. *e magna*] *praepositio e* abest a cunctis ferme libris.
61. *quum*] *quom* A.
62. *retuleritque*] *retuleritque* FF. B.
64. *veni*] *redi* St. *veni* A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D. E.]

Lib. I. Eleg. IX.

1. *celari possim*] *celare possum* St. FF. A. B. C.
— V. D. 1. 2. [A. B. C. D.] *celarim
possit* Ald. Colin. Gryph. *celari possum*
D. L. P. Cyll. Plantin.
1. *amantis*] *amoris* St. B. Colb. D. R. —
V. D. E. G.
2. *lenia*] *levia* excerpta Perreji, B. Br. Cyll.
duo Gebh. [A. D. E.] *dulcia* unus Gebh.
C. qui pro diversa lectione *lenia* habet
in margine.
4. *Praecinit*] *Exprimit* St. duo Gebh. [A.]
Premis & unus Gebh.
5. *nodo*] *collo* C. sed pro diversa lectione
nodo.
6. *Perdocuit*] [*Praedocuit* E.]
6. *mulis*] *Marathum* Sr.
6. *verberibus*] *vulneribus* St. B. — E.
8. *invitos*] *invictos* B. L. [B.]
9. *molles prodest*] *prodest molles* FF.
10. *Saepeque*] *Saepe et* unus Sr.
10. *mutatas*] *turbatas* MS. P. excerpta Perreji.
11. *fusco*] sic D. R. Br. Cyll. *fuco* FF. *juco* A.
B. excerpta Perreji. *fuco* unus Gebh.
C. — V. A.
11. *comas ornare*] sic A. B. C. FF. excerpta
Lipfii. [A. B. C. D. E.] *genas ornare*
unus St. excerpta Perreji. *genas ornasse*
P. — Col. 1. 2. 5. *comas redimire*
Lipfii excerpta.
12. *subjecuisse*] *supposuisse* unus Gebh.
12. *docta*] — *doctos* D.
13. *mutantur*] *mutatur* Colb. *portantur* C.
sed pro diversa lectione *mutantur*.
13. *jam*] — *nam* D.
14. *Ansaque compressos colligat arta pedes*] —
Arctaque constrictos cogit aluta pedes I.
Sic olim Aldus edidit; ac deinde Co-
linaeus. *comprehenfos colligit arte* excerpta
Lipfii.
14. *colligat*] ita C. *alligat* F. unus Gebh. Br.
Cyll. *adligat* St. *collit* F. *colligit* unus St.
unus Gebh. A. B. Colb. D. R. P. L.
— 2. D. E. G. [B. C. D. E.]
14. *arta*] sic St. *arcta* F. — *illa* I. *arte* unus
St. A. B. C. F. — D. [B. C. D. E.]
arcta D. Cyll.
15. *Ipsa*] sic Florentinus St. & Colinaei edi-
tio. *illa* omnes St. A. B. C. FF. Colb.
D. P. L.
17. *Num, num*] *Non, non* A. [B.]
17. *pallentibus*] ita St. Gebh. A. B. C. D. FF.
- Cyll. *pellentibus* Br.
18. *Devovit*] *Devovitat* Br.
19. *fruges*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. *segetes*
unus St. Colb. *messes* unus Gebh. Lipfii
excerpta.
19. *traducit*] sic FF. C. St. Gebh. D. Cyll.
deducit A. B. Scalig. Colb. unus St.
— D. [B. C. D.]
19. *agris*] *arvis* A.
21. *e curru*] *e coelo* Br. Cyll. excerpta Perreji.
e curru Gebh. [e coelo manu sec. E.]
21. *Lunam deducere*] *deducere lumina* F. St.
Cyll. excerpta Perreji. [A. E.]
21. *temat*] *temptat* A. C.
22. *repulsa*] *recurva* Passeratii liber. Cyll.
Perrejus ex libro Veronensi.
23. *queror*] *querar* B. — D. *precor* A.
27. *tamen*] *memor* Colb.
28. *Persequitur*] ita B. C. FF. *Prosequitur* A.
pro diversa lectione B. D. R. — E.
G. [B.]
29. *ne*] sic A. C. D. FF. St. — E. G. [C. D.
E.] *nec* B. Colb. St.
31. *laevia*] *levia* C. D. F. *lenia* A. [B. C. D.]
mollia F. B. excerpta Perreji. St. Gebh.
Br. Cyll. — D.
32. *aspera*] ita A. B. F. [C. D. E.] *hispidia* ex-
cerpta Perreji. C. F. St. Muret. Gebh.
Br.
33. *Huic tu*] *Hujus* unus St.
35. *succumbere*] sic B. Colb. duo St. Scalig.
concurrere F. A. C. D. Cyll. & pro di-
versa lectione Colb. *concurrere* F. *concur-
rere* pro lectione diversa F. — *suc-
cumbere* V. D.
36. *usque*] — *ipse* E. G. Br. R.
37. *anhelanti*] *anhelantim* D. — *anhelatim*
E. G.
38. *figere*] [*ingere* E.]
39. *frigore*] — *frigora* D.
39. *juvant*] *juvant* A. B. C. FF. D. Br. R.
Cyll.
40. *Dormiet*] *Dormiat* A. B. C. FF. Colb. Cyll.
St. D.
40. *cupienda*] *capienda* unus Gebh. unus St.
41. *juventa*] sic A. F. *juventus* B. F. — D.
[C. D.] *juventas* St. Gebh. C. D. R. —
E. G. [A. B.] & sic Matii liber ubique.
42. *cana*] *curva* unus Gebh. Br. Cyll. Perreji
excerpta.
42. *Quum*] *Quom* B.
45. *tunc*] ita St. A. FF. *nunc* C. D. St. —
E. G. [A.] *tum* B. [C. D.]
46. *demta*] *dempta* C.
47. *primi*] — *primum* D.

48. *illa*] *ipsa* A.
 49. *Neu Marathum torque*] ita FF. C. *Seu M. torque* St. *Heu M. torques* FF. Colb. D. R. St. *Seu M. torques* A. B. L. Br. Cyll. [B. C. D.]
 50. *senes*] *sinus* A. & pro diversa lectione *senes*. [sinus B.]
 51. *fontica*] sic A. C. *rustica*, vel *sentica*, pro diversa lectione A. *sentica* F. B. [C.]
scutica St. F. [A.] *rustica* L. St. *fontica* St. [rustica cura, vel sentica causa D. rustica cura B.]
 53. *Veh*] *Ut* Colb. — D. *Vel* St. A. B. C. FF. D. R. Br. Cyll. [A. B. C. D. E.] — *Va* 1. Col.
 54. *Conjicit*] sic B. Cyll. *Concinit* F. — Col. *Conicit* A. C. D. F. St. Gebh.
 55. *Quid*] *Cur* B. — D.
 55. *spernis*] sic A. B. FF. D. Cyll. *spernit* C. St. [A.]
 55. *vinca*] sic omnes St. FF. A. B. C. D. Cyll. *Colinaea*. [C. D. E.] *falli* Ald. Gryph. *Plantin.* — *falli* 5.
 57. *lenis*] *levis* L. [B.]
 58. *nec*] [ne E.]
 59. *possim*] *possim* A. D. R. liber Mattii I. Opinion. 13. — *possim* E. G. [B. C. D.]
 60. *strepitu*] *sonitu* unus St.
 61. *profunt*] ita St. A. F. P. L. & pro diversa lectione C. *possunt* St. B. C. F. Colb. D. R. — E. G. [A. C.]
 63. *quum*] *quom* A. B.
 64. *modis*] *malis* St. F. A. B. C. Perreji excerpta. Colb. liber Mattii. D. R. Br. Cyll. P. L. — *modis* 1. *malis* 2.
 66. *pedem*] *pedes* A. C. FF. D. Cyll. — *pedem* V. D.
 67. *Ab*] *Vah* B.
 67. *jura*] [*rura* E.]
 68. *tegam*] *tegant* St. FF. A. B. *tegam* C.
 69. *si clausa mea est*] *mea si clausa est* A.
 69. *nulla*] *rara* A. B. C. FF. St. D. Cyll.
 70. *Me*] *Heu* St. A. B. C. FF. D. Cyll.
 70. *laxam*] *lassam* B. — *lapfam* E.
 70. *juvat*] [*juvet* E.]
 72. *tument*] *tepent* L. [B.]
 74. *tura*] *thura* A. B. C. F. D. *tura* F.
 75. *miseros*] *miferas* B.
 75. *amantes*] *amatos* P.
 77. *lacrimas*] sic St. A. B. FF. D. — D. E. G. [D.] *lacrimis* C. Ald. Gryph. *Plantin.* Br. Cyll. [E.]
 77. *dolentis*] [*dolentes* D.]
 79. *omneis*] *omnis* A. C. D.
 79. *illi*] — *ulli* D.

80. *dura*] sic St. B. C. D. FF. — D. E. G. *firma* St. A. — 1. 5.
 81. *nisi*] sic B. *ni* St. omnes Gebh. A. FF. C. D. R. — G. Col. 1. [A. B. C. D. E.]
 82. *Quam*] *Quod* Colb. f. *Quot*.
 82. *revocare*] *remeare* B.

Lib. I. Eleg. X.

1. *miferos*] *teneros* Br. Cyll.
 1. *amantes*] ita unus St. F. Br. Cyll. Perreji excerpta. *amores* St. A. B. C. F. L. P. R. D. — 2.
 3. *Ab*] ita B. F. D. Cyll. *A* St. *Ha* Gebh. A. C. F. [B. E.] *Hac* Colb. *A* Lutatius ad Papin. L. 5. Theb. 5. 689.
 9. *petituras*] sic A. B. F. D. — V. A. 1. 2. [A. B. C. E.] *petituros* C. [B.] *petituros* F. Cyll. [C. D.] — *peruuros* G. & sic excerpta Perreji.
 9. *freta per parentia*] ita A. B. FF. St. *per freta parentia* C. *parentia per freta* St. D. — E. G. [D.] [*per vela parentia* C.] *per freta parentia* Cyll. Br.
 10. *Ducant*] [*Ducant* E.]
 11. *at*] ac B.
 11. *illa*] *ille* Colb. — *illi* 5.
 12. *vertat*] *vertet* Br. Cyll.
 13. *persolvat*] ita A. C. [B.] *persolvat* omnes St. FF. C. B. Colb. D. P. Cyll. [A. C. D. E.]
 17. *quoties*] *quotiens* A. B. C. FF. D.
 19. *Divitiis*] [*O vitiiis* A. D.]
 20. *illi*] *illis* A.
 21. *terga*] [*membra* C.]
 23. *celandi*] sic omnes Gebh. — V. A. *celami* FF. A. B. C. St. D. R. Br. Cyll. Colb. [A. B. C.]
 23. *spes*] *fas* A. B. C. F. St. Gebh. D. R. Br. Cyll. [A. B. C.] *fax* F. *fors* Colb. — *spes* V. A.
 24. *Esi*] *Sit* B. C. FF. Colb. D. Cyll. St. Gebh. *Scit* A unus Gebh. *Esi* St. — V. A.
 24. *vetat*] ita Br. Cyll. Gebh. [B.] *vetet* FF. A. B. C. D. R. Colb. St. [A. C. D. E.]
 24. *esse*] *ipse* Colb.
 25. *vela*] *leva* Scaligeri cod. B. D. E. L. [C. D. E.] *laeva* A. unus Gebh. *lena* unus St. Lipsii excerpta. *saeva* unus Gebh. unus Mureti; qui inde *saepe* facit. *saepe* MS. *lene* C. Br. Cyll. *leve* FF. Colb: — *saepe* 1. *lene* 5. *leva* A. E. G. [*leve* A.]
 25. *ministro*] *magistro* unus St.

26. *Ederet*] *Alderet* F. *Et decet* C.
 26. *ui*] [*et* C. D.]
 28. *invitos*] *invictos* A. *immites* B. Colb.
 29. *ego*] *mibi* L. [B.]
 29. *nunc*] — *nec* D.
 29. *flevisse*] *dixisse* C.
 30. *Nunc*] *Non* D. R. — *Non* E. G. *Nunc* 5.
 31. *Tunc*] *ita* A. B. C. FF. — 5. [A. B. C. D.] *Tum* Ald. Gryph. *Tu* D. R. Br. Cyll.
 31. *nullo te*] *nullo tibi* St. FF. C. A. B. D. R. Br. Cyll. — *nullo te* 5. *nullo tibi* D. E. G. [A. B.] [*nullius*, vel *nullo te* E. *nullius* C. D.]
 32. *gemmis*] — *geminis* E.
 32. *vendere*] *frangere* D. R. P. — *frangere* 1. 2. E. G.
 33. *Campania terra*] *Campania tota* Perreji excerpta.
 35. *eriperes*] *eriperet* A. C.
 36. *fluminis*] *fulminis* A. D. R. P. L. Colb. Perreji excerpta. & liber Mattii I. Opin. 13. — Col D. E. G. [B.]
 39. *Quid faceres*] sic F. P. plures Statiani. unus Gebhardi. *facerem* Scal. duo Gebh. Ald. L. D. R. Br. Cyll. *faciam* F. A. B. Ald. Colin. *facias* C. *Quid dicam*, quod, *ut ipse*, unus St. tres Gebh. — *facerem* V. vel *faceres* G. *faceres* 1, 2. [*faciam* A. *facerem* B.]
 40. *Sit sed*] *ita* FF. C. *Sed sit* A. B. Colb. D. R. Br. Cyll. — 1. 5. Col. [B. C. D. E.]
 41. *quoties*] *quotiens* A. B. C. D. FF.
 43. *venit tibi*] [*tibi venit* C.]
 45. *Tum*] [*Tunc* B. C. D.]
 45. *amari*] [*amori* D.]
 46. *Non*] sic Colin. [B.] *Nam* St. FF. C. A. B. Colb. D. Cyll. — *Nam* 2. Ald. Gryph.
 48. *At*] *Et* A. B. C. FF. Colb. D. Br. R. Cyll. [A. B. C. D. E.]
 49. *rapida*] *rabida* F.
 51. *Sit procul a nobis*] *Tu procul hinc absis* St. Mur. FF. C. A. B. Colb. D. Cyll. & omnes Heinfsiani.
 51. *formam cui*] *cui formam* A. B. C. FF. D. Cyll.
 51. *cura est*] *ita* St. Mur. A. B. C. — D. E. G. [C. D.] *curae*, absque verbo *est*, FF.
 53. *At te*] *At tu* B. Colb. Br. Cyll. — D.
 53. *puerum donis*] *donis puerum* F. unus St.
 55. *quam*] *quom* A.
 55. *lassaverit*] *lassaverat* L. *laxaverit* B. St. — V. D.
57. *Sint externa tuo semper*] sic Br. Cyll. *Semper sint externa tuo omnes* St. FF. C. A. B. Colb. L. R. D. — D. E. G. *extrema* E. G. *externa* 5.
 60. *vel*] sic B. C. FF. Lipsii excerpta. *quam* A. duo St. quatuor Gebh. D. Cyll. R. Br. P. — *nec* V. *quam* E. G. 1. 2. [vel C. D. *quam* E.]
 61. *ferunt*] *ferant* unus St. D. R. Br. Cyll. P. — E. G.
 63. *illa nulla queat*] sic excerpta Perreji, Scal. St. duo Gebh. A. B. C. F. P. — V. D. [A. C. D. E.] *illa queat nullam* D. R. *illa queat nullam* Br. Cyll. unus St. *illa nullam queat* F.
 63. *noctem*] [*nocte* D.]
 64. *Atque*] sic St. Ald. Colin. Gryph. *Aut* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. Plant. — D. E. G. 1.
 64. *vices*] — *vias* 5.
 66. *Quum*] *Quom* A. — D.
 66. *movet*] — *thait* D. [monet A.]
 67. *putas*] sic A. B. C. D. FF. *puies* P. Colb. duo St. Br. Cyll.
 68. *Aut*] *Et* St.
 68. *pectere dente*] *pectine nocte* B. *nectere dente* F.
 73. *Non*] *Nec* A. C. D. F. L. P. — 2. *Hec* F.
 75. *Huic*] *ita* F. C. St. D. Cyll. [C. D. E.] *Hunc* A. B. F.
 79. *quum*] *quom* A.
 80. *in gremio*] sic D. R. B. Cyll. *regno* Perreji excerpta, A. B. C. FF. Colb. duo St. — *regno* 1. 2. 5. Col. *gremio* E. G. vel *regno* G. *regno* D.
 80. *regna*] sic A. B. C. D. F. Colb. Cyll. *bella* F. duo St. *Et geret in regno regna* Sfortiae liber.
 81. *tum me*] *dum me* omnes St. A. F. D. Br. R. Cyll. L. *me dum* B. — *me dum* V. *dum me* D. E. G. [A. B. C. D.]
 81. *Venerique merenti*] *Veneri ipsa merenti* unus St.
 82. *aura palma*] — *pieta tabella* Col.

Lib. I. Eleg. XI.

1. *protulit*] [*pertulit* B. D.]
 3. *tunc, tunc*] sic FF. *tum, tum*, St. A. B. C. — *tum* D. [D.]
 4. *dirae*] *durae* unus St.
 5. *At*] *An* B. P. — *An* 1. *Forfan* & *ille nihil* V. A. [*An nil* A. *An nihil* A. E.]
 8. *Faginus astat*] *adstat* C. D. *Fagineus* *siabat*

- stabat* L. — *Fagineus stabat* 5. [B. C. D.]
8. *quum*] *quom* A.
8. *dapes*] *pedes* Colb.
12. *micante*] sic omnes St. omnes Gebh. Lipsii excerpta. FF. C. D. Colin. [E.] *tremente* A. B. L. Colb. Ald. Gryph. [E.]
13. *jam*] — *nunc* D.
15. *Sed patrii*] [*Dii patrii*; vel *Sed*, E.]
16. *quum*] *quom* A.
17. *Neu*] sic A. B. C. D. FF. *Heu* Br. *Nec* St.
18. *veteres aedes*] sic liber Sfortiae; & tres Gebh. *veteres edes* C. *veteres sedes* omnes St. quatuor Gebh. FF. A. B. D. R. Br. Cyll. P. L. — *veteres aedes* V. 5. [A. B. C. D. E.] — *veteres sedes* D. E. G. *veteris sedes* 2.
23. *voti compos*] *compos voti* F.
25. *aerata*] [*irata* B.]
26. *Hofliaque e*] sic omnes St. A. B. C. D. FF. *Hofia erit* Lipsii excerpta, P. & Perreji. — 1. 2. Col.
26. *plena*] *plana* C.
26. *mylica*] ita A. D. P. Lipsii excerpta. — E. G. 1. 2. [B.] *rustica* omnes St. B. C. FF. Colb. MS. Perreji excerpta.
26. *hara*] *ara* A. B. *aqua* Colb.
26. *Hunc*] *Hanc* omnes St. omnes Gebh. Lipsii excerpta. Scalig. A. B. C. D. FF. Colb. R. Br. Cyll. — V. D. E. G. 1. [A. B. C. D. E.]
28. *Vincta*] *Uda* Sfortiae liber.
31. *potanti*] sic FF. A. B. D. Cyll. & pro diversa lectione C. *pacanti* St. unus Gebh. C. [A.] *pachanti* unus Gebh.
32. *in mensa*] *inmenso* Colb.
34. *illa*] *ipsa* F.
37. *percisique*] *percissisque* Scalig. *pertusisque* Douza, Livinej. *perculsique* unus Gebh. *percussisque* unus St. D. — *percissisque* A. V.
37. *ustoque*] *ruptoque* unus St. [*vastoque* B.]
39. *Quam*] *Quin* Lipsii excerpta.
39. *hic est*] — *enim est* 2.
41. *at*] sic A. F. D. & pro diversa lectione C. ac F. et C. Colb. [C. D.] *ut* B. [E.]
42. *comparat*] — *comparat* D.
46. *curva*] *panda* F. unus St. Lipsii excerpta.
48. *nato*] *natis* Colb. *gnato* Gryph.
49. *at*] *et* Colb. ac A. B. [C. D.]
51. *ipso*] *ipse* F. *uno* Lipsii excerpta. — *ipse* 5. *uno* 2. Col. [*ipso*, vel *ipse*, E.]
53. *tunc*] *cum* A. [*nunc* B. *tum* C. D.]
54. *perfractas*] A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll.

- confractas* St. Gebhardus *praefractas* con-jiciebat.
55. *subfus[a]*] *suffusa* A. duo Gebh. *subtusa* B. C. D. FF. Colb.
56. *tam valuisse*] *convuluisse* F. Florentinus Statii. *evaluisse* Sfortiae liber.
58. *lentus*] sic FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll. *laetus* duo Gebh. L. [B.]
59. *Ab*] *Ha* F. & codices Mattii L. 1. Opin. C. 15. *At* Sfortiae liber. (Vide paullo supra ad Eleg. 10. §. 3.)
60. *e caelo*] & *caelo* A. Colb. [A. C. D.] duo St.
60. *deripit*] sic unus noster, & plures Statii.
61. *percindere*] sic A. B. C. FF. D. *prescindere* Cyll. *praescindere* unus Gebh. & *Passeratii* liber.
62. *ornatus comae*] ita Scalig. lib. quatuor St. unus Gebh. B. FF. L. *ornatas comas* C. D. Cyll. quatuor Gebh. *ornatus comis* A. St. unus Gebh. — *ornatus comae* 1. 5. D. V. [C. D.]
66. *gerat*] [*ferat* C. D.]
68. *Praefluat*] sic St. F. *Profluat* S. excerpta Perreji. *Perfluat* A. B. C. D. F. Br. K. Cyll. — *Profluat* 1. 2. Col. [*Praefluat* A. B. C.]

Lib. II. Eleg. I.

1. *faveat*] *valent* omnes Gebh. credo & omnes St. FF. A. B. C. D. Br. R. Cyll. *valet* Colb. [*faveat* A. B. C. D. E.]
4. *Ceres*] *senem* Br.
6. *cesset*] [*cessat* B.]
8. *stare boves capite*] *vertice stare boves* Scaligeri excerpta.
11. *discedite*] sic B. Br. Cyll. excerpta Perreji. *discedat* St. A. C. D. FF. L. P. R. Lipsii excerpta. — *discedat* 2. E. G. [*discedere* D. *discedat* C. D. E.]
12. *Quis*] *Cui* A. B. C. FF. Colb. D. Br. Cyll. Lipsii excerpta. — *Quis* 1. *Qui* D. [*Cui* C. D. E.]
12. *hesterna*] [*externa* C. D. E.]
18. *pellite liminibus*] sic A. B. C. D. F. R. Cyll. MS. *tollite liminibus* liber Passer. *pellite liminibus* F. unus St. unus Gebh. Br. *tollite liminibus* unus St. *pellite fictilibus* unus Gebh.
19. *eludat*] *educat* unus Gebh.
19. *Neu*] *Heu* Br.
19. *messum*] *messes* Colb.
20. *segnior*] ita B. unus St. Perreji excerpta.

- V. D. [B. D.] *tardior* A. C. D. FF. }
 Cyll.
21. *Tunc* — *Tum* D.
 21. *confusus* [*confixus* D.]
 21. *areis* [*agris* St. Gebh. A. B. C. FF. D. Cyll. Br. R. [A. B. C. D. E.]
22. *Ingerat* [sic quinque Gebh. B. D. R. Br. Cyll. *Ingeret* omnes St. A. C. FF. — *Ingeret* I. [*Ingerat* E. *Ingeret* B.]
24. *Ludet* [*Laudet* A. — *Laudet* I. [C.]
24. *ante* [*arte* A. C. D. *ante* Perreji excerpta. St. Scalig. Passer. B. FF. unus Gebh. P. — *ante* V. D. 2. Col. [A. C.]
35. *Huc ades* [*Nunc ades* duo St. Colb. D. R. [A.]
36. *gratia* [*gloria* unus St.
38. *Destitui* [sic A. C. *Destituat* duo Gebh. Colinaea. *Desuerit* Colb. *Desuevit* B. FF. D. P. St. D. Cyll. & pro diversa lectione A. — *Desuevit* 2.
38. *querna* — *quernam* D.
39. *primum* [*primi* B.
40. *domum* [*casam* D. MS. R. P. Lipsii excerpta, & Perreji. unus Gebh. — E. G. I. 2. Col.
41. *primum* [*primi* B. Colb. D. P. — 2.
41. *docuisse* [*domuisse* A. C. F. quinque Gebh.
45. *Aurea* — *Antea* G. [C.]
45. *tunc* [*nunc* D. — *nunc* E. G. [*tum* C. D.]
48. *annua* [*arida* A. *arrida* L. *aurea* Br. Cyll. Perreji excerpta. [*annua*, vel *aurea* E. *arida* B. C. D.]
49. *ingerit* [*ingerat* B. D. R. — D. E. G. [C. D. E.]
50. *ut* [*et* D.]
51. *lassatus* [*fatigatus* FF. A. B. C. D. St. Cyll. Gebh. *desessus* MS. — I.
54. *duceret* [sic duo Gebh. A. B. C. D. FF. Br. Cyll. R. *diceret* MS. duo St. — *diceret* I. 2. 5. Col. [*duceret* A. B. C. D. E.]
55. *minio* [*nivio* D. R. — e *nimo* D.
56. *arce* [*arte* quatuor St. Murct. excerpta Perreji. A. B. C. D. FF. L. P. B. R. — *arte* D. E. G. I. 2. Col. [A. B. C. D. E.] *urbe* Cyll. Ald. Colin.
58. *duxerat* [*auxerat* A. C. D. FF. R. Br. Cyll. *auferat* unus St. Colb. *hauxerat* B. — *hauxerat* D. *auferat* V.
59. *puer* [*prior* B.
62. *lucida* [*lucida* Colb.
64. *apposito* — *opposito* V. [*ut apposito poll. verjet* C. D.]
65. *Minervam* [*Minervae* Lipsii excerpta. — *Minervae* I. Col.
66. *adpluso* [*appulso* B. C. FF. B. *oppulso* A. *apulso* Colb. *a pulso* Cyll. Turnebus xxx. Adv. 19. *applauso* St. Gebh. D. R. *a plausu* L.
66. *sonant* [ita duo Gebh. excerpta Perreji. *sonat* St. A. B. C. D. FF. Lipsii excerpta. Colb. Cyll. R. Br. L. [A. B. C. D. E.]
68. *dicitur* [*ducitur* unus Gebh.
70. *Hei mihi* [*Heu mihi* A. C.
71. *velut* — *veluti* D.
71. *puellas* [*puellam* Cyll.
72. *Gestit* [*Gaudet* B.
72. *au laces* [*indomitos* Colb. & pro diversa lectione *audaces*.
73. *juveni* [*juvenis* E.]
73. *hic* [*Colb.*
73. *dicere* [*ducere* L. [*ducere* B.]
77. *praetentat* [*persternat* C.
78. *cui* — *quoi* D.
79. *Ab* [*Ha* A. F. *A* St.
79. *ille* [*illi* B.]
80. *cui* — *qui* D. [*qui* D.]
80. *leniter* [*leviter* Br.
80. *affluit* [*astat* A. *efflat* B.
82. *hinc* [*hic* C. D.]
82. *procul abde* [sic Lipsii & Perreji excerpta. *precor abde* A. B. FF. *precor adde* C. D. — E. G. [C. D.]
83. *Deum* — *diem* D.
84. *palam* [*Palem* Colin. Gryph. Perreji excerpta.
86. *Obstrepit* [*Obstrepit* D. R. — G.
87. *jam* [*nam* B. unus St. — D. 5.
88. *choro* — *thoro* D. [*toro* B. D. E.]
89. *tacitus* [*tacitis* B. — D. [C. D.]
89. *fulvis* [sic A. B. C. D. FF. [*fulvus* C. D.] *nigris* Florentinus St. *fuscis* Perreji & Pocchi excerpta. MS. — I. 2. Col.
90. *nigra* [sic A. B. C. FF. — 5. [*nigra*, vel *vana*, E.] *vana* Florentinus St. D. Br. R. Cyll. *mera* L. — *vana* E. G.

Lib. II. Eleg. II.

4. e] a vulg. e A. B. C. FF. — e E. G. et D. [a D. E.]
5. *Genius adsit* [sic A. B. C. FF. D. Br. R. Cyll. *adsit* *Genius* duo St. — D. 5.
6. *Cui* — *Qui* D.
6. *decorant* [*decorant* E.]
6. *mollia* [ita omnes St. FF. A. D. P. L. — Col. I. 2. V. E. G. *molia* C. *florea* B. Cyll. Ald. Colin. Gryph. Plant.

7. *Illius puro*] sic A. B. F. D. Cyll. Br. R. quatuor St. Perreji excerpta. — E. G. *Illius pura* F. *Illius & pura* Colb. *Illius & puro* L. Mattii liber. [B.] *Illius e puro* C.
9. *Annuat*] *Annuit* L. [B.]
9. *Cerinthe*] *Chorinto* B. *Cornute* tres St. A. C. D. FF. R. — D. E. G. [*Cornute*, vel *Cherinthe* E.]
13. *quaecunq[ue]*] *quaecumq[ue]* B. — *quocunq[ue]* D. [*quoadcunq[ue]* B.]
15. *undis*] *Indis* Pocchi excerpta, & Perreji. Br. Cyll. — I.
19. *Vincula quae*] — *Vinclaque* ne D. G. [*Vinclaque* qui B.]
21. *Huc*] sic A. B. Cyll. — 5. *Hic* Lipsii excerpta. tres St. FF. C. — D. G. [C.] *Haec* P. R. D. — E. G. 1. 2.
21. *veniat*] *veniet* D. — D. G. E.
21. *natalis avis*] — *natalitius* V. *natalis anus* [E.]
21. *prolemq[ue]*] *floremq[ue]* Br.
22. *Ludat*] *Laudat* B. — *Ludit* D. [*Ludet* B.]
22. *er*] — *ut* 5.

Lib. II. Eleg. III.

1. *Rura tenent Cornute meam*] *Rura meam* C. *tenent* Lipsii excerpta. omnes St. A. B. C. FF. Colb. D. R. — D. C. E. G. [B. C. D. E.]
1. *Cornute*] *Chorinthe* B. *Cerinthe* Colb. *Chae-rime* D. *Cherinthe* P. Perrejus. — *Cornute* 5. *Cherinthe* 1. 2. Col. C. E. G. [*Cornute* B. C. D. E.]
2. *eheu*] *heu* F. B. *heu heu* Lipsii excerpta. St. F. A. C. Colb. D. L. B. R. — D. E. G. [B. C. D. E.]
2. *quisquis*] *si quis* unus St.
3. *laetos*] sic Mureti codices. Lipsii excerpta. — V. C. F. *latos* FF. A. B. C. D. Colb. R. Br. — 5. [B.]
4. *disiit*] *misceat* unus St.
5. *quom*] *dum* F. *quom* B. *cum* A.
5. *dominam adspicerem*] *adspicerem* *dominam* St. FF. A. B. C. D. L. R. Br. — Col. D. E. G. [B. C. D. E.]
6. *valido*] *calido* Cyll. D. St. Br. unus Gebh.
7. *curvum*] *curvus* Cyll. P. *crudum* Lipsii excerpta.
8. *serenda*] *colenda* F. unus St.
10. *et*] *aut* A. [B.] *et* Lipsii excerpta.
12. *profueruntve*] — *profuerintve* D.

17. O] *Ab* FF. Cyll. Ald. Colin. Gryph. Plant. O A. B. C. D. L. P. omnes St. omnes Gebh. — D. E. G. 2. [B. C. D. E.]
17. *quoties*] *quotiens* FF. A. B. C. D. R. Br. omnes St. [B. C. D. E.]
19. *dum*] *quom* A. *cum* Colb. [*cum* B.]
22. *e templis*] sic Br. *a templis* A. B. C. FF. D. R.
25. *Quisquis*] *Si quis* unus Statii.
29. *quom*] *quom* B.
30. *aeternos*] *aethereos* Colb.
21. *ille*] [*illi* C. D.]
31. *sua*] *nunc* unus St. *quinque* Gebh. R. B. C. D. Cyll. — E. G.
31. *puella est*] ita P. A. B. F. C. excerpta Perreji. — V. D. [C. D. E.] *puellae est* F. R. Br. D. *puellae* Cyll.
33. *Nemefin*] *Nemefim* omnes St. B. C. D. FF. Cyll.
33. *quae abducis*] ita excerpta Perreji. — 1. Col. *qui abducis* omnes St. A. B. FF. L. P. R. — D. E. G. 2. *quae ducis* MS. — V. *quae adducit* C. *quia ducis* Br. Cyll. [*abducis* abunde D.]
34. *Perfolvat*] [*Refolvat* E.]
34. *semina*] [*rustica* C. D.]
34. *terra*] *certa* P. — 1. 2. Col.
35. *Et*] *At* Colb. Br.
35. *jucundae*] *jocundae* A. C. D.
35. *confitor*] *conditor* F. Colb.
36. *Bacche*] — *Phoebe* D.
36. *lacus*] *focos* excerpta Lipsii.
38. *Abdere*] *Addere* F. Br.
39. *ne sint modo*] *modo* *ne sint* A.
41. *et*] *ut* Br.
41. *amarunt*] *amarent* Br.
43. *Tum*] *Tunc* A. B. — D. [B. C.]
43. *aperite*] *aperta* Colb.
44. *valle*] [*nocte* C. D.]
45. *volentes*] *dolentes* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll.

Lib. II. Eleg. IV.

1. *Hic*] ita St. P. excerpta Lipsii. — Col. Sic A. B. C. D. FF. R. [B.] *Dic* Br. — D.
1. *servitium*] *servicium* A.
1. *video*] [*videor* B.]
1. *dominamq[ue]*] — *dominamve* V. D.
1. *paratam*] *paravi* C. [*peractam* D.]
2. *vale*] *veni* Br. [*veni* manu secunda E.]
3. *Servitium*] *Servicium* A.
4. *Et*] *Ut* excerpta Lipsii. — 1. Col.

4. *remittet*] ita St. A. FF. D. R. — V. D. E. G. [C. D. E.] *remittit* B. C. Colb. Cyll. *remittat* Lipsii excerpta. unus St. — Col.
5. *urit*] *uror* Cyll. Ald. Gryph. Plant. *urit* A. B. C. D. FF. L. R. omnes St. quinque Gebh. — V. D. E. G. Col. [B. C. D. & manu prima E.]
7. *possim*] *possem* Colb. L. Br. — D. [B.]
10. *vasti*] *viurei* excerpta Lipsii.
14. *pretium*] ita C. *pretium* A. B. FF. D.
17. *qualis*] — *aequalis* D. [*nec qualis* E.] *aequalis* Br.
17. *ubi orbem*] ita omnes St. excerpta Perreji. F. P. D. R. Br. — D. 1. 2. Col. ut A. B. C. F. Cyll. [ut *orbes* B. C. D.]
18. *recurrat*] ita B. FF. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [E.] *recurrat* A. C. Colb. [B.]
21. *At*] [*Aut* B.]
23. *focis insignia sacris*] ita Scalig. St. Gebh. B. excerpta Perreji. — V. D. *sacris insignia fanis* A. C. FF. Colb. D. L. Cyll. [*sacris insignia donis* E.]
24. *Scd*] *Et* A. L. [B. C. D.]
24. *est*] [*sit* C. D.]
24. *mihi*] — *Deos* Col.
26. *sentiat*] *sentiet* Colb. L. [B.]
27. *O*] *Ab* L. [B.]
28. *tingit*] *inxit* P. MS. — 2.
29. *Hic*] [*Hinc* C. D. *Hic* E.]
29. *causas*] *causas* A. B. F. D. *stimulos* complures St. F. Colb. unus Gebhardi. — *causam* D.
29. *Coa*] *Choa* D. L. [E.] [*hinc Coa* C. D.]
30. *rubro*] *rubeo* L.
31. *clavim*] *clavem* A. B. C. D. FF.
31. *senfit*] ita D. L. excerpta Perreji. unus St. FF. C. A. B. — D. E. G.
33. *precium*] *pretium* B. D.
36. *attulit*] sic A. B. FF. D. R. Br. Cyll. [B.] *abdedit* C. Colb. Lipsii excerpta. — *addidit* 1. Col. *abdedit* Col.
36. *ipse*] *ille* unus St. P. — 1. 2. *ipfa* Colb.
37. *Hinc fletus rixaeque*] ita FF. C. A. B. Colb. *Hinc rixae fletusque* D. R. Br. Cyll. — E. G.
37. *caussa*] *causa* A. R. C. D. FF.
37. *haec*] — *hinc* D.
38. *hic*] *hinc* unus Gebh. D. R. Br. Cyll.
39. *precio*] *pretio* B.
39. *victos*] *vinctos* unus St.
39. *excludis*] *abducis* unus Gebh. Br.
40. *Eripiant*] *Dirripiant* A. *Diripiant* L. [B. C. D.] — *Proripiant* 1.
40. *partas*] *parthas* D. *postas* unus Gebh. Br. Cyll.
41. *tunc*] *nunc* A. L. *tum* B. [nunc B. D.]
42. *Nec*] *Neu* Br.
42. *flammae*] *flamae* A. C. *flammis* Br.
42. *aquam*] *opem* C.
43. *veniat*] sic A. B. MS. P. L. — D. [B. C. D.] *veniet* F. C. D. *venerit* F. *veniat* unus St. *venit* unus St.
44. *munus in exsequias*] *manibus exsequias* Lipsii & Pocchi excerpta. — 1.
49. *placideque*] *valideque* B. — D.
49. *quiescas*] *quiescat* Colb.
51. *profunt quid*] *quid profunt* B. Colb. — V. D. [C.]
56. *gerit*] *dedit* excerpta Perreji. D. P. R. Br. — 1. 2. E. G. [*gerit*, vel *dedit* E.] *dedit* unus Gebh.
58. *stillas*] *silat* A.

Lib. II, Eleg. V.

3. *chordas*] *conchas* D. R. — E. G.
4. *Nunc precor at laudes fletere verba meas*] — *Nunc opus 5. ad laudes fletere verba modos* liber Mattii.
4. *verba*] *plestra* P. excerpta Perreji, & Lipsii. — 1.
4. *meas*] — *tuas* 1. 5. *modos* Lipsii excerpta.
5. *triumphali*] *triumfali* A.
6. *aras*] [*curas* C.]
6. *sacra*] *templa* D. P. R. unus Mureti. excerpta Perreji. — E. G.
6. *tua sacra*] *mea sacra* Colb.
8. *Sepositam*] sic A. B. C. FF. Colb. — 5. [C. D.] *Depositam* D. R. — E. G. [B.]
8. *longas*] *longas* A. L. [B. C. D.]
8. *nunc*] *et* F. Colb.
9. *memorant*] *referunt* B. L. unus St. — D. [B. C. D.]
10. *concinuisse*] — *continuisse* D.
11. *debitus*] ita liber Scalig. — V. D. *debitus* F. *deditus* St. F. A. B. Colb.
15. *Sibylla est*] *verbum est* non habent FF. A. B. C. multi St. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [B. C. D. E.]
16. *fata*] [*facta* B.]
18. *quod*] *quos* B. F. — D.
18. *canat*] *canit* C. — 2. [B.]
20. *raptos*] *captos* A. B. C. FF. R. Br. D. Cyll. [*captos* B. *raptos* E.]
20. *sustinuisse*] *substinuisse* A. B.

21. *Haec*] *Nec omnes* St. FF. A. B. C. D. L. R. Br. — D. E. G. I. Col. [B. C. D. E.]
22. *Deos*] *focos* F.
23. *formaverat*] sic A. B. F. St. D. R. Br. — V. 2. *firmaverat* F. Cyll. *fundaverat* C. Colb. [B. C. E. & manu secunda D.]
27. *illic*] *illuc* Br. Cyll.
27. *umbrae*] ita plerique St. F. A. B. D. R. MS. *umbra* unus St. *umbram* quidam St unus Gebh. C. F. Br. Cyll. — *umbrae* 1. D. E. *umbra* G. [D. E.]
30. *facta*] *facta* FF. liber Passerat. Colb. unus St. in Florentino *facta*.
31. *cui*] — *qui* D.
32. *Nam*] — *Et* 2.
34. *pulsa*] sic libri Passeratii. — 1. *pulla* A. B. C. D. FF. Colb. *pulsa* excerpta Perreji.
35. *ditis*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. — *ditis* V. [C. D. E.] [*dictis* B.]
35. *placitura*] *pariura* libb. Passer. tres Gebh. Cyll.
35. *magistro*] *magistris* unus St. *ministro* unus Gebh.
37. *munera*] *numina* Colb.
39. *Impiger*] *Impiger* unus St.
40. *Troica*] [Troia B.]
40. *profugis*] *profugus* A.
40. *ratibus*] *trabibus* F.
42. *lares*] *deos* Lipsii excerpta.
43. *tum*] *tunc* A. B. D. F. *nunc* F. C. Colb. Cyll.
43. *te*] — *te* 1. Col.
44. *Vos*] *Nos* Lipsii excerpta.
44. *longa via*] *longam viam* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll.
47. *volitat*] *volitans* unus St.
49. *lucent Rutulis*] [Rutulis lucent B. C. D.]
51. *castrum murusque Lavini est*] *castris murisque Latini est* excerpta Pocchi, & Perreji. — 2. Col. *castris* V. *Lavini* I.
55. *vittasque*] *victasque* D.
56. *ad ripas*] *ripas* R. — G.
57. *de septem*] [septem de B.]
58. *jam*] *nam* A. C. Colb. [nam B. jam E.] *jam* Lipsii excerpta.
60. *Qua sua*] *Quaenam* unus St.
63. *cano*] — *canam* D.
63. *laurus*] *laurus* unus St. A. B. C. D. FF. R. Br. — D. E. G. [B. C. D. E.]
64. *Vespar*] *Nospar* unus St. F. — D.
67. *Marmessia*] *Marpesia* A. B. C. D. FF. Cyll. Br. R. *Marpessia* Scalig. *Marmesia* St. MS. *Marpesia* P. — *Marpesia* D. *Marmesia* 1. Col. *Marpesia* 1. 2. *Marpessia* Col. 5. [Marpesia D.]
68. *Herophile*] *Herifile* C. *Erisfile* F. *Heryphile* F. St. *Heriphyle* D. R. Br. *Heriphile* A. B. Cyll. — *Herophile* 1. Col.
68. *grata quod admonuit*] ita B. F. *grataque quod monuit* A. F. C. D. R. Br. St. Cyll. — E. 1. [E.]
69. *Quodque*] sic F. B. *Quotque* unus St. *Quasque* F. C. R. D. Br. A. Cyll. — *Quodque* V. *Quosque* D. [Quas B.]
69. *Albana*] *Albana* A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. *Aniana* Lipsii excerpta. — *Anlena* 1. Col. *Aniana* 2. [Albana B.] *Aniana* P.
69. *Tiberis*] sic A. B. Cyll. *Tybris* C. D. P. *Tibris* F. *Tyberis* F. — *Tibris* 1. 2. *Tyburs* 1. 2. *Tiburs* Lipsii excerpta.
69. *flumina*] *fulmina* C.
70. *perlueritque*] sic A. C. D. FF. Cyll. *pertuleritque* B. duo St. Colb. — D. *praeruleritque* Col.
71. *Hae*] ita FF. *Haec* A. B. C. D. St. Colb. P. Cyll. R. Br. [C. D. E.]
71. *cometen*] *cometem* FF. C. B. D. — D. E. G.
72. *Multus ur*] Vaticanus Statii in margine *Plurimus*.
72. *in terras*] *in terris* unus St. — *in terra* V. [B.]
73. *strepitantia*] sic A. B. C. FF. — 5. *crepitantia* Colb. St. D. P. R. — E. Col.
74. *praecinuisse*] — *pertinuisse* D. [percinuisse C. praecinuisse D. E.]
75. *defectum*] — *desessum* D. Col.
76. *nubilus*] *nubibus* B. L. [B. C. D.]
76. *annus*] *amnis* P. R. — D. E. G.
77. *repentes*] — *repentes* 1.
79. *fuerunt*] — sic D. *fuerant* A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. Colb.
79. *tu jam*] *jam tu* A. [C. D.]
81. *Ur*] ita C. F. *Et* F. duo St. A. B. D. P. L. Br. Excerpta Perreji. *At* Cyll. — *Et* 1. 2. D. E. G.
82. *Gmine*] *Homine* D. *Nomine* R. — E. G.
82. *ear*] *erit* A. B. tres St. FF. D. P. R. Excerpta Perreji — D. E. G.
83. *At laurus*] sic sola Colinaeana. *Ut laurus* Br. Cyll. *Laurus ubi* A. B. C. D. FF. P. St. L. excerpta Perreji, & Lipsii. — omnes Heinsiani.
85. *feriet*] sic A. B. C. FF. *feriat* D. R. Br. — E. G.
86. *deficiuntque*] *deficiantque* A. B. FF. St. — Hhh D.

- D. [B. C. D. E.] *deficientque* C. D. R.
 — E. G.
 87. *At*] ita D. R. Br. *Ac* A. B. C. FF.
 — D.
 89. *solemnes*] *solemmis* B. F. *solennis* A. D. F.
 R. *sollenis* C. — *solemnes* D.
 91. *natusque*] *gnatusque* 2.
 92. *compreñsis*] *compressis* A. B. C. D. FF.
 Colb. D. R. Br. — *compreñsis* V. 1.
 [*compressis* B. E. *cum pressis* D.] *compreñ-*
sis duo St. & sic Livinejus.
 93. *advigilare*] *vigilare* B. — V. D.
 95. *operata*] *adoperta* C.
 95. *herba*] *umbra* P. excerpta Perreji. —
 1. 2.
 95. *discumbet*] *discumbit* C.
 96. *umbra*] *unda* P. excerpta Perreji. —
 1. 2. D.
 96. *cader*] *cadit* A. B. C. D. FF. St. Colb. R.
 — D. E. G. [B. C.]
 97. *sua*] sic A. B. D. FF. P. L. Lipfii excerpta.
 — V. D. E. 1. 2. [C. D. E.] *sacris* C.
 Cyll.
 98. *ipse*] *ante* duo St. A. B.
 99. *At*] *Aut* unus St.
 99. *extruet*] *extruet* D. *extruat* B. Br. —
 V. D.
 99. *sibi*] — *tibi* D.
 101. *hic*] & B. — D.
 101. *Ingeret*] [*Ingerit* B.]
 102. *velit*] *volet* vulgatae.
 103. *Nam*] *Fam* St.
 103. *plorabit*] — *jurabit* D.
 107. *sumit*] *sumpsit* A. B. C. FF.
 107. *sibi*] *sua* Colb.
 107. *tela*] *tella* C. bella F.
 108. *Eheu*] *Heu heu* A. B. C. D. FF. Colb.
 omnes St. L. R. Br. — *Heu mihi* D.
Heu heu E. G. [B. C. D. E.]
 108. *illa*] ita C. F. omnes St. *ista* A. B. F.
 — Col. 5. [B. C. D.]
 109. *Et*] *At* C. unus St. & sic Livinejus con-
 jiciebat. — *Et* 5.
 109. *jaceo*] *taceo* St. A. B. C. FF. D.
 110. *quum*] *cum* A. B. C. D. F. Cyll. *dum* F.
 tum St.
 110. *faveo morbo*] [vel *foveo morbum* E.]
 110. *ipse*] — *iste* 5.
 111. *Vixque*] *Usque* A. B. C. D. FF. quatuor
 St. R. B. — D. E. G. [B. C. D. E.]
 corruptum ex *Visque*, more Italicae
 scripturae.
 111. *Nemesim*] *Nemesin* D. Cyll. A.
 112. *justos*] *junctos* Colb.
 112. *reperire*] *reperiisse* F. — *reperisse* D.

114. *Si licet*] *Scilicet* A. B. C. D. R. Br. *Si licet*
 FF. [*scilicet* B. C. D. *Si licet* E.]
 114. *adpiciamque*] *aspiciamque* A. B. C. FF.
 115. *dura*] sic A. C. D. F. *dura* B. F. [E.] *cura*
 unus St. unde ipse *dura* faciebat.
 116. *infana*] *in sana* R.
 116. *nefanda*] *puđenda* Colb.
 117. *poetas*] [*poetam* G.]
 118. *sacro*] — *tuo* Col.
 119. *Ur*] *Et* St. C. F. P. Br. Cyll.
 119. *celebrem*] *celebres* Br.
 120. *suos*] [*tuos* D.]
 120. *victa*] — *juncta* D.
 120. *feret*] *ferent* A. C. F. D. R. unus St. *fo-*
rent B. *gerent* unus St. *ferant* Br. *geret*
 unus St. — *feret* 5. *geret* Col. *ferent*
 V. D. E. G. [C. D. E.]
 121. *laurus*] sic A. B. C. D. F. Cyll. *lauros* F.
 Colb. — D. 5. [B. D.]
 121. *agrelli*] & *ipse* Colb.
 122. *canam*] *canet* A. B. D. FF. Colb. omnes
 St. R. Br. *canat* C. unus St. — *canet*
 omnes Heinfsiani.
 123. *Tunc*] *Tum* St. R. Br. — D. G.
 124. *pater*] *parens* unus St.
 126. *tua tibi*] [*tibi tua* B.]

Lib. II. Eleg. VI.

1. *Macer*] *mater* R. D. *Venus* Colb. —
Venus Col.
 1. *tenero*] *mifero* Colb.
 2. *Si*] ita C. *Sit* A. B. D. FF. Colb. tres Gebh.
 — omnes Heinfsiani.
 2. *geret*] *gerat* C. FF. Colb. D. tres Gebh.
 St. *ferat* A. B. unus St. Br. — D.
 [C. D.]
 3. *vaga*] *mala* unus St.
 3. *ducent*] [*ducant* B.]
 4. *ire*] ita omnes omnium libri. Muretus
 conjiciebat ille.
 5. *otia*] *ocia* C. B. D. *ostia* A.
 5. *liquit*] *linquit* unus St.
 6. *Atque iterum*] *Et verum* unus St. unde
 Passeratius faciebat *Et veterem*.
 6. *erronem*] *heroem* quatuor Gebh. *extorrem*
 unus Gebh. *errorem* unus Gebh. —
 V. D. E. [B.] *erronem* G. 5. 6.
 6. *signa*] — *regna* V. [*castra* B.]
 8. *levem*] *levi* unus St.
 8. *portet*] *portat* B. *portet* Br. Cyll. — 5.
portet omnes St. A. C. FF. P. D. —
 V. D. E. G. 1. 2. Col. [B. C. D. & ma-
 nu prima E.]

10. *facta*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. sex Gebh. [C. D. E.] *grata* P. MS. excerpta Perreji. — 2. atque ita Muretus.
11. *magna*] *parce* excerpta Lipsii.
11. *locuto*] *loquenti* unus St. B. — D.
12. *fortia*] — *grandia* I. Col.
12. *quoties*] *quotiens* A. B. C. D. FF.
14. *Quum*] *Quom* A. — D.
14. *ipse*] *inde* B.
15. *cui tristi*] — *tristi qui* D.
16. *Imperitat*] sic Br. *Imperat*, ut Lipsii excerpta. Gebh. A. B. FF. Colb. D. R. — V. *Imperat*, & C. *Imperat*, in unus St. — I. [B.]
17. *Venerem*] — *Pacem* V. A.
18. *operata*] sic A. B. D. FF. Cyll. — V. [C. D. E.] *adoperta* unus St. C. — I.
19. *cinxit*] sic A. C. D. FF. Cyll. [C. D.] — *cingit* 5. *tinxit* unus St. *finxit* B. *acuit* Colb.
19. *discordibus*] *crudelibus* B. L. [B. C. D.]
20. *crur*] *furor* FF. B. unus St. *amor* D. P. R. — E. G.
20. *mors propiorque*] — *morsque propinqua* V. A.
21. *ponto*] *campo* B.
22. *quum*] *turn* D. R. Br. — E. G.
22. *dedit*] [*dabit*, vel *dedit*. D.]
22. *ratibus*] *manibus* B.
23. *obstere*] ita B. FF. P. — V. [E.] *obsidere* A. C. D. Cyll. *obsedere* pro diversa lectione F. — *obsidere* 1. 2. G.
24. *Ut multa innumera iugera pascat oves*] ita omnes St. FF. B. Perrejus. — V. A. D. *Ut mille* P. *Ut multo innumeram iugera pascat ovem* A. C. D. R. Br. Cyll. Gebh.
25. *Cui*] sic A. B. C. FF. — 5. *Quid* D. R. tres Gebh. — E. G. *Qui* D.
25. *externus*] *aeternus* B. — V. D.
25. *urbisque*] *urbique* D. R. — E. G.
25. *tumultu*] *tumulus* omnes St. B. D. F. R. Br. Cyll. — V. D. G. [E.]
26. *mille*] sic omnes omnium libri, exceptis pauculis, in quibus *multa*.
27. *moles*] *montes* Colb.
27. *ut*] *et* F. D. — E. G. *ut* 5. [et C. D.]
27. *intra*] — *intus* Col. [intra C. D.]
28. *Negligat*] [*Negligit* C. D.]
29. *tibi*] sic A. B. C. D. F. St. Cyll. *te* F. *mibi* Scaligeri excerpta.
29. *trahant*] *trahunt* Colb.
30. *terra*] *testa* unus St.
31. *Heu heu*] sic omnes St. Lipsii excerpta. A. B. C. FF. D. L. R. Br. — D. E. G.

- Hei mihi unus Lipsii, unus Gebh.
31. *divitibus*] — *divitiis* I.
32. *veniant*] *venient* F. Colb.
33. *urbem*] *urbes* L. [B.]
34. *conspicenda*] — *inspiciunda* D.
35. *gerat*] *gerit* B. F. D. R. — D. E. G. [D.]
35. *Coa*] *Choa* D. — *Cea* I. [Choa C. E. Thoa D.]
37. *sint*] [*sunt* E.]
37. *fusci*] *fusi* D. [E.]
37. *India*] — *sermita* 4. Col.
38. *equis*] *aquis* F.
39. *selectos*] *se lectos* FF. R. D. — D. E. G.
41. *ipse*] *ipsa* Colb. excerpta Lipsii. — D.
41. *quem*] sic unus St. F. A. excerpta Perreji. — I. 2. *quam* unus St. *qui* D. — E. G. vel *quem* G. *quae* B. excerpta Lipsii — V. *quia* F. *quod* excerpta Lipsii. [*quem*, vel *quae* E.]
42. *gypatos*] *laxatos* excerpta Lipsii. *bissatos* B. — V. *luxatos* excerpta Lipsii, & Mattii liber. — *lapsatos* Col. [*gypatos*, vel *luxatos* E. *lupatos* C. D.]

Lib. II. Eleg. VII.

1. *Finirent multi leto mala. credula &c.*] *Jam mala finissem leto: sed credula* A. B. C. FF. Colb. St. Gebh. D. R. Br. Cyll. — omnes Heinsiani. & *fovissem* D.
2. *melius cras fore semper ait*] sic D. R. Br. Cyll. *fore cras semper ait melius* A. B. C. FF. Colb. duo St. Albertus de Eyb in Margarita Poëtica p. 61. — D. [C. D.] *semper cras fore ait melius* duo St. probante Douza.
5. *arundine*] *harundine* D.
6. *Quum*] *Quom* C. — D.
6. *ante*] *arte*, pro diversa lectione, C.
8. *inter*] [*intus* B.]
10. *dura*] *bella* unus St. *lenta* L.
12. *parva*] — *sancta* I.
14. *feram*] *gerat* D. R. — *gerat* E. G. *feram* 5.
16. *fata*] [*facta* B.]
18. *ut*] [*et* B:]
18. *lenta*] *dura* C. Ald. Gryph. Plant. *lenta* FF. A. B. C. D. Cyll. unus St. — V. D. E. G. [C. D. E.]
19. *Ne*] *Et* Colb. Nam Br. *Non* D. R. — E. G.
19. *tibi*] — *mibi* D.
19. *nova*] sic unus St. B. *mala* A. C. D. FF. Cyll.

21. fenestra] sagitta unus St.
 23. Desino] Desine duo St. Colb.
 27. vetat] — necat Col. 1. 2. 5.
 29. diro] duro D. P. L. R. Br. Lipsii excerpta.
 — Col. 2. E. G. [B. E.]
 31. nox promissa mihi est] nox mihi promissa est
 B. C. duo St. [E.] rō est aberat ab F.
 32. extimuisse] pertimuisse F. Colb. — D.
 33. mihi] mea F. Colb. Br.
 33. tunc mens] sed mens D. P. R. Perreji excerpta.
 — 1. 2. inde Heinſius faciebat & mens.
 33. fingit] [fugit B.]
 34. teneatve] teneatque F.

Lib. III. Eleg. I.

2. hinc] hic FF. C. D. B. sic A. — hinc V.
 3. nunc certa pompa] — non certae pompae D.
 3. certa] [teſta B.]
 7. precio] pretio A. B. D.
 8. meis] sic A. B. C. D. FF. Cyll. Scalig. tuſis Muret. — Col. [meis C. D. E.]
 10. Pumex] Punicet A. B. C. F. D. Cyll. R. Br. plerique St. excerpta Lipsii. Punicet Pontanus F. unus Statii probantis. Pumex P. Perreji excerpta. — Pumix V. Pumex 1. 2. Col. Puniet 1. [Punicet B. C. D. E.] Heinſius legebat Pumice & incanas.
 10. et] — sed 1. Col.
 10. ante] arte FF. MS. [B. C. D. E. vel ante E.]
 11. praetexat] protexat unus St.
 12. facta] sic libri omnes.
 12. ut] et F. pro diverſa lectione.
 12. tuum] sic C. FF. A. B. qui tamen pro diverſa lectione meum. tuum D. Cyll. meum L. — suum 5. [meum, vel tuum B. meum C. D.]
 14. etiam] sic Br. Cyll. etenim C. FF. Colb. A. B. R. D. St. — 5.
 15. huius] — ejus D.
 19. referet] ita B. P. unus St. — D. 2. 5. [C. D. E.] referat A. C. FF. D. R. Br. Cyll.
 19. si nostri] nostri si B. — D.
 20. An minor] An maneam unus St. & sic Pontanum legiſſe monent Pocchus & Perrejus. — An maneam 1. 2.
 20. an toto] e toto unus Statii, & toto conſcientis.
 20. peſtore] corpore L. [corpore B. C. corpore,

- vel peſtore D.]
 21. primum] — premium D.
 21. meritam] sic unus St. duo Gebh. F. P. Cyll. Perreji excerpta. marathum L. myrtura Lipsii excerpta. nympham C. F. sed hic pro diverſa lectione meritam. nympham A. D. R. sed in A lacunam reliquerat librarius: quam alia manus alio atramento ſupplevit. — meritam Col. 1. 2. meritum V. [marathum B. meritum C.]
 21. longa] ita unus St. duo Gebh. B. Perreji excerpta. larga A. C. D. Colb. FF. Cyll. — longa V. D.
 24. et] ut Colb. Br.

Lib. III. Eleg. II.

1. primum] sic C. primus omnes St. FF. A. B. liber Mattii. Cyll. D. P. L. R. Br. — 2. D. E. G. [Cui primus B. Qui primus D. E.]
 1. carumque] carumve Colb. — 5. D. [C. D.] caraque D. R. — E. G.
 2. Eripuit] — Eripiunt D.
 3. Durus et ille fui] Ferrens ille fuit Pocchi & Perreji excerpta. — 1. 2. Col.
 5. firmus] foris P. — 2. Col.
 5. non haec patientia nostro Ingenio] sic F. Cyll. Ald. Colin. B. Gryph. non hoc patismur & aequo Ingenio A. C. D. R. P. — E. G. 2. non hoc patiemur e nostro Ingenio F. non hoc nostro patiemur unus St.
 7. Haec mihi verba] ita C. D. R. — E. G. 1. Col. Haec mihi vera Colb. Non mihi vera A. Nec mihi vera FF. B. Cyll. Douzae. — 5.
 8. taedia nota] sic Scaligeri liber. unus Gebh. MS. taedia nata omnes St. A. B. C. FF. Colb. unus Gebh. Cyll. D. L. P. Perreji excerpta. — 1. 2. V. D. E. G. [C. D. E.] tot ſuperesse unus St. Ald. Gryph. Plant.
 9. Ergo ego] abest rō ego ab FF. ab omnibus St. A. D. L. a D. E. G. [C.] Ergo ego Br. C. & B. sed manu ſecunda.
 10. super] supra B. C. F. Colb. P. MS. D. — E. G. [B. C. D.]
 11. veniat] [veniet B.]
 12. moesta] caſta F. deinde pro diverſa lectione moesta.
 13. veniet] veniat A. B. C. D. FF. tres St. Cyll. — D. E. G. veniet L.

15. *rogatae*] sic omnes St. quinque Gebh. A. B. C. FF. — V. 5. *rogantes* Colb. duo Gebh. *rogate* D. [*rogate* B. C. D. *rogate*, vel *precatæ* E.] *precatæ* Cyll. P. Perreji excerpta. — 1. 2. Col.
18. *legant*] *legent* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
19. *spargant*] *spargent* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
19. *collecta*] *perfusa* duo St. C. F.
20. *funderè*] *spargere* Colb. F. atque hic pro diversa lectione *funderè*.
21. *venis*] sic omnes St. duo Gebh. A. B. C. D. FF. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.] — *velis* I. *vitiis* Br.
24. *dives*] *pinguis* duo St. B. — 1. 5. Col.
27. *Sed*] *Et* Colb.
27. *demonstrei*] — *designet* I. Col. *demonstrent* D.
27. *causam*] *casum* unus St. Br. Cyll.
28. *noter*] *notent* Colb. — D.
29. *caussa*] ita Scalig. omnes Gebh. Cyll. A. B. D. FF. R. Br. in Statianis erat compendio scriptum *cā*. quod possit tam *caussa* esse, quam *cara*. *cura* Murer. C. tum Pocchi ac Perreji excerpta. — *cura* 1. 2. Col.
29. *Neaerae*] *Neaera* A. B. C. D. FF. Cyll. Perreji excerpta. [C. E.]

Lib. III. Eleg. III.

3. *tecti*] sic omnes libri.
7. *fatiarem*] ita Scalig. unus Gebh. Br. — *fatiarent* V. *fociarem* A. FF. St. D. R. MS. — Col. *fociarent* B. duo St. quatuor Gebh. — D. *fotiarent* C.
7. *gaudia*] *tempora* Colb. Br.
8. *Inque*] *Atque* Colb.
9. *quum*] — *quom* D.
9. *permenſo*] sic unus St. B. C. P. excerpta Perreji. — 1. 2. D. *permenſae* duo St. Gebh. Colb. A. D. R. Cyll. — G. *praemenſae* Ald. Colin. septem St.
9. *defunctus*] *perfunctus* Colb.
9. *tempore*] sic unus St. A. B. C. F. — 1. 2. *tempora* omnes St. Gebh. F. D. R. Ald. Colin.
11. *Nam grave quid prodest pondus mihi*] *Quid prodesse potest pondus mihi* Scaligeri excerpta. *Nam grave quid pondus prodest mihi* unus Statii.
12. *findani*] [*scindani* B.]
13. *innixa*] *subnixa* Colb.

20. *Invidia est*] sic Pocchi & Perreji excerpta. 1. 2. Col. *Invidiæ quæ* A. B. C. FF. D. R. Br. [B.] *Invidiâ* unus Gebh.
21. *hominum*] sic A. B. F. D. Cyll. Lipsii excerpta. St. — V. D. E. 1. 2. [C. D.] *homini* C. F. quatuor Gebh.
22. *regii*] — sic 1. 2. Col. *gerit* omnes St. omnes Gebh. A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. [B. C. D. E.]
23. *jucunda*] *jocunda* A. B. C. D. — D. G.
24. *At*] *Et* A. Colb. D. P. L. R. Br. — 2. [B. C. D. E.]
24. *mmera*] *tempora* L.
24. *volo*] — *velim* Col.
25. *quæ te poterit*] *poterit quæ te* B.
28. *aversa*] *adversa* D. L. R. Lipsii excerpta. F. A. C. — D. E. G. [B. E.]
29. *Nec*] ita C. FF. D. R. Br. Cyll. *Non* A. B. L. [B. C. D. E.]
29. *juvant*] sic A. B. C. D. FF. St. D. R. Br. Cyll. — D. E. G. [B. C. D. E.] *juvent* vulgg.
29. *aurifer*] *areus* L. [B.]
30. *sustinet*] *substinet* A. B.
31. *cupiant*] *capiant* Colb. D. R. — E. G.
32. *cara*] *curva* unus Gebh.
33. *Adſis*] — *Adſisque* D.
33. *et*] [*ut* D.]
35. *Aut*] *At* L. MS. [B.]
35. *reditum*] *reditus* Br.
37. *vastos*] — *vestros* V.
38. *Dites*] *Diis* P. MS. Perreji excerpta. — *Diis* Col. *Diis* 1. 2. Col. *Drvis* D. [Dives B. C. D.]
38. *in*] [*et* B. C. D.]
38. *ignava*] — *ignaram* D.
38. *Orcus*] *Orchus* A. B. C. F.

Lib. III. Eleg. IV.

1. *Di*] sic A. St. *Dii* B. C. FF. *Di* liber Martii.
1. *insomnia*] ita C. F. St. *mibi somnia* A. B. D. F. L. R. — 5. Col. E. G. [B. C. D. E.] *mea somnia* P. Br. Perrejus. — 1. 2.
2. *extrema*] ita Scaligeri liber. *esterna* F. *externa* F. A. B. — D. [D.] *hesterna* C. D. Colb. P. St. Cyll.
2. *proxima*] *peſſima* St A. B. C. D. FF. P. Cyll. — *peſſima* V.
3. *vanum*] sic B. F. Lipsii excerpta. — V. D. [C. D. & manu prima E.] *vani* St. quinque Gebh. Cyll. A. C. F. Colb.

- D. R. Br. Cyll. [A. B.]
4. *in vobis*] *in votis* omnes St. A. B. C. D. FF. R. Br. Cyll. — *in somnis* I. [*in votis* A. B.]
5. *monent*] *movent* B. — V.
5. *nuntia*] *nuncia* A. B. D. *numina* unus St. Lipsii excerpta.
6. *moment*] *movent* B. — V.
9. *Et vanum ventura*] sic unus St. lex Gebh. C. *At vanum in curas* Lipsii excerpta. *Et tantum metuens* unus St. *Et natum in curas* duo St. unus Gebh. F. *At natum in curas* unus Mureti. *Et natum metuens* F. *Et varium ventura* A. *Et vanum in curas* B. tum pro diversa lectione *ventura*. *Et vanum in curas* Perreji excerpta. P. *Et vanum in curam* D. — *At natum in curas* I. 5. *Et nata in curas hominum* gens 3. *Et vanum ventura* V. 3. *Et natum in curas* G. 3. *Et vatium metuens* D. [*Et natum metuens* A. *Et natum in curas* B. C. D. *Et varium* (manu secunda *vanum*) *ventura* (vel *metuens*) *hominum* genus *omnia* (vel *omina*) *noctis* E.]
9. *omina*] sic A. B. C. D. P. L. R. Br. Perreji excerpta. — I. 2. 3. [C.] [*agmina* vel *omnia* D.]
10. *placant*] *placent* R.
11. *utcumque*] *utrinque* C. *utrumque* F. — V. D.
11. *moneri*] sic A. C. D. FF. R. *moneri* B. *monenti* duo St. L. P. Cyll. — I. 2. 6. [*moneri* C. *moneri* D.]
12. *volent*] — *velint* D.
13. *Efficiat*] *Eficiat* A.
14. *immeritum*] *inmeritum* A. L.
15. *Si*] *Dii* C. Gebh. *Sic* D. F. R. — D.
17. *emensa*] *dimensa* unus St. *emensa* D. FF. R. Br. [A. B. C. D.]
18. *caeruleas*] *caeruleo* A. B. C. D. FF. St. Colb. Perrejus. Cyll. *Lethaeo* L. [B. C. D.] — *caeruleas* V.
20. *solicitas*] *solicitas* A. B. C. F.
21. *quum*] *cum* C. F. D. — E. G. *quum* F. — *quom* D.
21. *summo*] *somno* unus St. D. R. Br. — E. G. *somnos* F.
21. *prospexit*] *perspexit* B. [*despexit* A. *praespexit* B.]
22. *fera*] *fessa* B. tres Sr. — 5.
26. *videt*] *fuit* unus St. *valet* F. & pro diversa lectione *videt*.
28. *Stillabat*] sic omnes St. A. B. C. D. E. R. Br. Cyll. plerique Gebh. *Spirabat* F. —
- [*Stillabat* A. B.]
28. *Tyrio*] sic Scaligeri lib. Gebh. C. FF. D. R. Br. Cyll. *thirio* A. *tirio* B. — *Syrio* I.
28. *myrtea*] ita Scaligeri lib. F. omnes St. Gebh. *myrthea* C. D. R. *mirthea* F. B. *mirtea* A. *myrrhea* P. Br. Cyll. Perreji excerpta. — I. 5. E. G.
29. *praefert*] *profert* L. *perfert* P. MS. Perreji excerpta. — *profert* I. *perfert* 2 [*profert* B.]
31. *Ur*] *Et* R. Perrejus. — E. G.
32. *Inficitur*] [*infecit* C. D.]
33. *Ur*] *Aut* P. MS. *Et* R. — *Aut* I. 2. Col. [Et A. E.]
33. *quum*] — *quom* D. [*cum* A. *quam* E.]
35. *illudere*] *alludere* Cyll. [*eludere* B.]
38. *garrula*] *garula* A. B. atque ita passim.
38. *lyra*] *lira* A. B.
39. *veniens*] *Veneri* L. [& B.]
40. *Felices*] *Foelices* A.
40. *sonante*] *canente* P. Cyll. — I. 2.
41. *fueraut*] — *fuverunt* D.
41. *fueraut digiti*] [*digiti fueraut* B.]
42. *tristi*] *dulci* Lipsii liber. Perreji excerpta. P. — I. 2. Col.
42. *modo*] *sono* unus St. A. C. Colb. — D. I.
45. *Semeles*] *Semelae* B. [& C. D.]
46. *hora sequens*] *ora frequens* Colb.
48. *Eventura*] *Et ventura* L. [*Et ventura patri* B.]
49. *quae dico*] *qui dicor* L. [sic & B.]
49. *accipe*] *excipe* unus St.
50. *Quodque*] *Quidque* duo St. F. D. — D. E. 2. [D.]
50. *ferat*] *feret* F.
50. *nec*] [*non* C.]
53. *solicitas*] *solicitas* A. B. [*Prob qua sollicitus* A]
54. *ire*] *esse* A. [*esse* B. C. D.]
55. *quum*] *quom* A. — D.
56. *fallit*] *ludit* F. sed pro diversa lectione *fallit*. *ludit* A. Colb. — *ludit* I. [B. C. D.]
58. *navult*] — *maluit* E. G.
59. *impia*] sic omnes St. omnes Gebh. A. B. C. FF. D. L. P. Lipsii excerpta. — V. D. E. G. I. 2. Col. [A. B.] *anxia* Cyll. Ald. Gryph. Plantin. Douzica.
61. 62. *Ab Ab*] *Ha Ha* A. MS.
63. *illis*] sic A. B. C. F. — V. D. [C. D.] *illi* F. D. Cyll. — E. G.
64. *fide*] *prece* P. excerpta Lipsii, & Perreji.
65. *validos tentare labores*] ita liber Cujacii, &

- & Perreji ac Pocchi excerpta. *dominae fera verba minantis* A. B. D. F. Colb. Cyll. *fera bella* duo St. [A. B.] *Te victum placidumque tuae monstrato puellae* F. & pro diversa lectione alter F. — *Flere nec ante pedes pudeat, dominamque vocare.* 1. 2. Sed hoc a Pontano esse repositum notat Perrejus. Videtur autem effectum ex illo, *Stare nec ante fores pudit*, &c. 1, 5, 51.
66. *saeva*] ita liber Cujacii. *posse* A. B. C. D. FF. St. Colb. Cyll.
67. *niveas juvencas*] *niveos juvencos* B. unus St. — Col.
68. *facta*] *facta* unus St. — D.
69. *nec*] *non* C.
71. *cantus*] *cantum* A. C. F. D. Lipsii excerpta. — D. E. G. [A. B. C. D.]
73. *ferre*] *forte* unus Gebh.
73. *recusas*] *recuses* A.]
74. *dominam*] *dominum* A.]
80. *hoc*] *atque* St. *ergo* P. Perreji & Lipsii excerpta. *ac* Colb. D. FF. *et* A. B. C. hoc Mureti & Scaligeri codd. — *ergo* Col. *ac* 2. [ac A. B. C. D. E.]
81. *defluxit*] *deflexit* unus Gebh. D. L. P. — E. G.
81. *pectore*] *corpore* Colb. D. L. P. quinque Gebh.
82. *non possum*] *ne possim* F. C. D. [& A.] *ne possim* A. *ne possim* B. F. L. P. — 2. 5.
82. *Ab*] *Ha* A. F.
83. *Nec tibi*] *Non ego* duo St. *Haec ego* Colb. [Non ego A.]
84. *pectori*] *pectore* B. C. FF. D. Ald. Gryph. Cyll.
85. *te nec*] *nec te* A. *te non* Colb.
87. *canis anguinea*] *canis anguigna* F. *conanguinea* C. F. duo St. L. Cyll. [A. B. E.]
87. *caterva*] *catena* F. C. sed hic pro diversa lectione *caterva*.
88. *Cui*] — *Qui* D.
89. *subincta*] ita Scaligeri codd. *succincta* F. duo St. *subnixa* F. L. *inmixta* Colb. *submixta* A. B. C. D. Cyll. *conmixta* Colb. — *comitata* D. *submixta* E. G. vel *subnixa* G. [submixta A. subnixa B. redimita C. D.]
91. *horrendave*] *horrendaque* D. — E. G.
92. *dura*] ita Scalig. A. B. C. D. FF. P. [C. D. E.]
93. *alios omnes*] *alias* omnes libri. *omnes alias* unus St.
96. *irrita*] *impia* omnes St. B. C. FF. D. Perreji excerpta. — 1. 2. D. E. G. [A.]

Lib. III. Eleg. V.

1. *Vos*] ita P. L. MS. — 1. 5. *Nos* A. C. D. Colb. St. Cyll. R. Br. Nullas grandiores literas in initiis Elegiarum habet B. itaque illic legitur *os*, relicto spatio bene amplo. — *Nos* V. [A. C. D. E.]
1. *fontibus*] *montibus* unus St. & pro diversa lectione C.
1. *quae*] *quo* Lipsii excerpta.
3. *maxima*] *numina*, *munia*, *moenia*, Perrejus. P. — sic & 1. 2.
4. *Quum*] — *Quom* D.
4. *hiems*] *sic* unus St. Lipsii excerpta. *hyems* F. — 5. *humus* A. B. C. D. F. quatuor Gebh. Cyll. P. R. Br. [A. B. C. D. E.]
5. *At*] *Ab* D. R. — D. G. [Ac B.] *Aut* F.
7. *virorum*] *deorum* A. B. C. D. FF. St. Colb. — *virorum* V. *riorum* Col.
8. *laudandae*] *celandae* Perreji excerpta. — 1.
10. *nec cuiquam*] *non unquam* unus St.
10. *terra*] *taetra* unus St. *certa* A. B. C. D. FF. Cyll. Br. — *terra* 1. 5.
10. *dedi*] *dedi* Colb.
11. *sacrilegi*] ita B. unus Gebh. *sacrilegis* L. duo St. *sacrilegos* A. C. D. FF. Colb. R. Cyll. tres St. — *sacrilegi* V. CC. *sacrilegis* D. [sacrilegis B. sacrilegos E.]
11. *admovimus*] *fic* omnes St. A. C. FF. Colb. Br. Cyll. *amovimus* B. unus Gebh. D. R. Lipsii excerpta. *damnavimus* L. — *amovimus* V. D. E. G. [amovimus A. C. D. admovimus E. damnavimus B.]
11. *ergo*] *aegros* A. B. C. D. FF. Br. R. quatuor St. duo Gebh. *ignes* unus St. unus Gebh. Colb. MS. & pro diversa lectione B. — *ergo* CC. *aegros* V. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
12. *solicitant*] *solicitant* A. B. F.
12. *facta*] *ulla* A.
13. *linguae*] *fic* A. B. Cyll. Br. *mentis* FF. D. P. R. C. Colb. unus Gebh. tres St. Lipsii ac Perreji excerpta; & pro diversa lectione B. — 2. D. E. G. [A. E.]
15. *capillos*] *capilli* A.
16. *venit*] *venit in* A. [C. D.]
16. *tardo*] — *tacito* F.
17. *primo nostrum*] ita B. C. D. Cyll. *primo nostri* unus St. FF. *nostri primum* A. — *primo nostri* D. [nostri primum C.]

- C. D. nostrum primo B.]
19. vitem] vites L. [B.]
20. vellere] laedere unus St.
21. umbras] undas omnes St. A. B. C. D. FF. L. P. R. Perreji & Lipsii excerpta. — I. 2. D. E. G. [A. B. C.]
25. Quum] — Quom D.
27. nequicquam] nec quicquam A.
27. terrear] ita B. C. F. torrear unus St. terreat A. F. D. L. teneat P. — teneat 2. terreat D. E. G. [A. B. D.]
28. sed] jam A. Colb. & MS. [jam B. C. D.]
28. mea] mihi F.
29. At vobis] sic A. B. C. P. Perreji excerpta. St.
29. numina] carmine Colb.
29. lymphae] nymphae vulgg. F. [E.]
31. felices] foelices A.
31. et] sed Lipsii excerpta. quoque Colb.
32. velint] volent unus St. nolent F. valent unus Gebh.
33. nigras pecudes] pecudes nigras F.
33. promittite] perquirite F.
34. mista] mixta A. B. C. D.
17. Bacchi] [Bacchum A.]
18. vestrum] — nostrum 5.
19. nec] — non 5. Col.
19. in illos] in illis A. B. C. FF. omnes St. unus Gebh. — D. [A. B. C. D.]
23. qualis quantusque] ita Cujacii schedae. quantas deus hisce Br. Cyll. deus hic quantumque C. FF. Colb. St. D. R. deus hic quantasque A. B. — I. 5. [B. C. D.]
25. nobis] vobis Colb.
27. ab] — ha D.
30. felix] foelix A.
30. fata] facta D. — D. E. G. [E.] vata A. L. [C. D.]
30. tua] tibi unus St.
31. tempora] pocula pro diversa lectione Colb. [corpora, vel tempora D. corpora C. hic est lacuna in B.]
32. multos] multas C. F. duo St. R. D. & sic Albertus de Eyb in Margarita Poëtica. Post veniet multos Colb.
36. sollicitis] sollicitis B. F.
37. queror] loquor unus St.
37. infelix] infoelix A. B.
39. Gnosis] sic A. B. C. FF. D.
43. quicumque] quaecumque D. R. cuicumque Br.
44. disces] [discis C. D.] discet Colb. & mox suo. discis F.
44. carere tuo] — cavere tuum F. cavere toros C. C.
45. aut capiant] ita D. C. FF. A. B. St. — decipiant V. F.
46. Nec capiat] Aut fallat C. FF. A. B. St.
46. fide] — prece V. A.
47. Et si] Et si D. R. FF.
47. juravit] jurabit Colb. Passeratii liber, juravit.
49. inerit] Veneri Br. [E. manu secunda]
50. Juppiter] Jupiter A. B. C.
51. Ergo qui toties] Ergo ego qui totiens C. quid F. D. Cyll.
52. seria] — sobria 5.
52. precor] procul P. — procul I. 2. Col.
54. longos] multos F.
55. inimica] nec amica D. P. R. — E.
55. merenti] querenti F. & pro diversa lectione merenti.
56. quamvis perfida] quamvis tu mihi Lipsii excerpta.
57. Naida] Najada C. F.
58. Temperet] Temperat C. [A. E.]
58. Martia] Marcia A. B.
58. lympha] limpha A. B. F.

Lib. III. Eleg. VI.

1. tibi] mihi P.
1. mystica] mistica D. A. B. C. FF. rustica L. [B.]
2. Semper. sic hedera] sic plerique St. L. Br. Cyll. A. B. FF. Colb. Lipsii excerpta. — D. Sic hedera semper quidam St. C. D. R.
2. tempora] cornua omnes St.
2. feras] geras unus St. — I. Col.
3. dolorem] [dolores B.]
6. prona] plena unus St.
6. Et] I Perreji excerpta.
7. durum] dirum unus St.
8. Fulserit] Fluxerit unus St.
8. niveis] nitidis Lipsii excerpta.
11. Aut] At duo St. C. P. — 2. 5.
11. mite] dulce L. [B.]
11. recuset] ita C. D. R. quidam St. — E. G. [A. E.] recusat A. B. FF. P. quidam St.
13. dites] mites Lipsii excerpta.
13. ferocem] feroces duo St.
15. Armenias] Armeniasque D. R. Br. — E. G.
15. fulvas leaenas] fulvos leones C. F. Colb. duo St.
17. valet] valet unus St. dedit unus St.

59. *fugiat nostrae*] *fugiet nostrae* F. *nostrae fugiat* F. unus St. [*nostrae fugit* A.]
 61. *Sollicitus*] *Sollicitus* B.
 63. *Tyrio*] *fic* A. B. C. D. FF. R. Br. ———
Tyria D. *Syrio* quidam St. Lipsii excerpta. ——— 1.

Lib. IV. Carm. I.

Panegyricus ad Messalam] *Epistola in laudes Messalae Corvini heroico carmine* A. *Laus Messalae* C. *Laudes Messalae* FF. *De laudibus Messalae* D. *Messalae panegyricus* Perreji excerpta, & Scaligeri fragm.

1. *me*] *mea* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. R. Br. *tua* unus St. ——— *tua* 1. 2. Col. [*mea* A. C. D. E.]
 1. *cognita*] [*vivida* C. D. *cognita*, vel *vivida* E.]
 2. *nequeant*] *valeant* St. A. B. C. D. FF. Cyll. *nequeant* Colb. ——— V. CC.
 3. *at meritis*] *a meritis* A. B. C. FF. Colb. D. R. Br. ——— V. A. G. [A. C. D. E.] *ac meritis* P. ——— 1. 2. Col. CC.
 3. *carmina*] *carmine* B. ——— D.
 3. *laudes*] [*laudis* A.]
 4. *humilis*] *humiles* K. ——— f. *tantisque humilis*, &c.
 5. *praeter te*] *fic* A. C. unus St. ——— V. D. [A. C. D. E.] *te praeter* omnes St. B. D. FF. Colb. Cyll. probante Passeratio.
 7. *carmina*] *ita* unus St. ——— V. *munera* A. B. C. D. FF. omnes St. Colb. Cyll.
 8. *Respueris*] *Despueris* unus St.
 9. *Cres tulit*] *Res* duo St. *Tres* duo St. unus Gebh. *Tros* tres Gebh. *Cras* unus Gebh. *Transtulit* unus Gebh. *Detulit in cunctis* unus St. ——— totus versus abest a 5.
 9. *jucundior*] *jocundior* A. B. C. D.
 10. *ut*] *et* C. F. ——— D. [D.]
 11. *Erigoneque, canisque, neget ne longior aetas*] *Erigonemque canemque neget jam* quidam Gebh. *Erigonemque canisque neget jam* C. *Erigoneque canisque neget jam* F.
 13. *testis*] *terris* A. B. C. D. FF. Cyll. R. Br. ——— V. [C. D. E.]
 14. *pacavit*] *placavit* Br. Cyll. ——— G. Col.
 14. *coelestes*] *coelestis* D. R. ——— E. G.
 16. *fir*] *si* A. B.
 17. *Inde alios*] ——— *Inde aliosque* D.
 18. *dicter*] ——— *fic* 5. G. *dicat* C. FF. unus Gebh. *dicat* A. B. D. L. R. Br. libri Passerat. duo St. quatuor Gebh. ———
- CC. E. [A. B. E.] *Alter opus dicat* Pochi & Perreji exc. ——— 1. 2. F.
 19. *in immensum aera*] *in immenso aere* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. P. Perr.
 19. *desederit*] *fic* unus St. B. ——— CC. 1. Col. *desedit* in unus Gebhardi. *descederit* C. A. FF. D. Br. R. Cyll. unus St. quatuor Gebh. ——— 2. [E.]
 20. *confluxerit*] *defluxerit* A. B. L. ——— D. [B. C. D.] [*confluxerit* A.]
 22. *Hinc*] *Hinc* duo St. FF. ——— D. [B.]
 22. *et*] *ut* P. ——— 2. Col. atque ita conjece- rat Livinejus.
 22. *contextus*] ——— *contextis* 1. Col.
 22. *igneus*] *ignibus* Cyll. Br. ——— 1. Col. V.
 24. *At*] *Et* unus St. A. B. F. Colb. [A. B. C. E.] ——— V. D. E. G.
 24. *audere*] *audire* D. R. ——— E. G.
 25. *seu quod*] *sed quod* D. P. R. ——— 2. *sed quid* D. [sed quod A.]
 25. *ultra*] *uliro* Colb. Br. quatuor Gebh. [A.]
 26. *vovemus*] *ita* omnes St. Scalig. B. D. L. ——— CC. D. E. G. [C. D.] *monemus* C. *movemus* A. C. Cyll. tres Gebh. *no- vemus* F. *volemus* F. *movemur* unus Gebh.
 27. *nec*] *ita* omnes St. FF. R. C. *ne* A. B. D. Br. Cyll. duo Gebh. [B.]
 27. *mibi*] *tibi* Cyll.
 27. *carmine*] *fic* novem St. omnes Gebh. A. B. C. D. FF. Colb. R. Br. Cyll. ——— CC. Col. D. E. G. [A. B. C. D. E.] *pos- dere* unus St. *nomine* vulgg.
 30. *index*] ——— *fic* G. Col. CC.
 31. *generis*] ——— *genis* Colot.
 31. *vincere*] [*dicere* A.]
 32. *futurus*] *fic* tres St. omnes Gebh. A. C. D. Cyll. *futuris* B. FF. liber Barthii. ——— *futurus* 5. E. G. vel *futuris* G. [*futurus* B. E.]
 33. *nomine*] *stemmate* P. excerpta Lipsii. *te- mate* libri Passerat. unde facit *stemmate*. *nomine* A. B. C. D. FF. Cyll. ——— *stem- mate* 1. 2.
 36. *canent*] *fic* B. C. FF. Cyll. *canunt* D. P. R. ——— 2. E. G. *canant* A. [B. D.]
 36. *vincto*] *fic* A. C. F. *juncto* B. F. D. P. Br. Cyll. unus St. ——— 2.
 37. *Quis*] *Quis* A. B. C. D. FF. St. Colb. Cyll. ——— B. G. D.
 37. *potius*] *ita* Cyll. C. F. D. *potior* A. B. F. Colb. ——— D. [B. C. D.]
 37. *erit*] *eris* C. *Quis potior*, *certamen eris*, unus Gebh.
 39. *Nam quis te*] *Quis tibi jam* A. *Quisque tibi*

- tibi C. FF. D. R. Br. omnes St. quinque Gebh. *Quis te nam* Colb. *Qui te nam* duo Gebh. *Nec quisquam* Perrej. P. Lipfii exc. *Quis tibi nam* B. — 1. D. *Nam quis te* CC. 5.
39. *castrisve* *chartisve* omnes St. A. B. C. D. FF. Colb. — 2. V. D. E. G.
40. *hinc aut hinc* ita F. St. *haec aut haec* L. [B.] *hic aut hic* A. B. C. D. F. R. Cyll. omnes Gebh. — CC. D. E. 2.
43. *utrimque* *utrumque* St.
44. *natat* — *natat*, *vel nutat* G. forte, *Alterno instabilis nutat*.
44. *depressor* sic A. B. FF. Cyll. *compressior* C. P. D. R. Perrej. — 1. 2. E. G.
45. *diversi* sic A. B. FF. Cyll. unus Gebh. *divisi* unus St. *dives si* D. R. unus Gebh. *dimissi* C. quatuor Gebh. [*dimisi* A.]
48. *aut* atque Cyll. Br.
48. *genuisse* *tenuisse* Colb.
49. *Ulysses* *Ulyxem* F. Cyll. *Ulysses* F. *Ulixem* A. B. C. — D.
51. *decurrerit* *decurreret* A. B. Colb. D. P. L. R. — 1. D. E. G. [A. B.]
52. *erraverit* [*erraverat* B.]
53. *includitur* sic A. B. Cyll. *inducitur* F. *includitur* C. *includeret* F. *excluditur* D. P. — E. G. 2.
54. *Nam Ciconumque manus* *Namque manus* *Cyclopum* Colb. [Non A.]
54. *reppulit* *repulit* A. B. F.
55. *Non* *Nec* A. B. F. — D. [B. C. D.]
55. *Lotos* *Cyclops* A. B. C. FF. D. Colb. Cyll. — 1. 2. *tempus* duo St. — V. Col. *Lotos* CC. *lothos* 1.
55. *captos* *coeptos* A. B. C. FF. D. Cyll. St. — *captos* CC.
55. *avertere* *convertere* unus St.
57. *Vinctu* sic A. B. F. Br. Cyll. *Vincta* L. *Uncta* F. C. D. R. — *Uncta* E. G. [*Unctaque marmoreo* A. *Vincta Maroreo* B.]
59. *Antiphatenque* *Antiphatemque* B. D. Cyll. — D. E. G.
60. *Mobilis* ita liber Mattii. *Nobilis* A. B. C. D. FF. Cyll. — E. G.
60. *Artaciae* *Atraciae* A. B. *Artaciae* F. — Col 1. [B. C. D.] *Artacre* C. F. [A. E.] *Ataciae* Colb. *Artatae* D. R. *Arfacidae* MS. — *Arfaciae* 1. 2.
60. *gelidos* sic A. B. C. FF. D. Cyll. *gelida* Colb. — *gelida* 1. *gelide* 2. [*gelidos* C. D. E.]
61. *irrigat* *erigit* lib. Scalig. *irrigat* A. B. FF. St. D. Cyll. Gebh. *irigat* C. — *erigit* CC.
62. *foret* *ceres* D. R. — E. G.
64. *Cimmerian* *Chimereon* D. R. *Cimmerion* MS. *Cymmerion* Cyll. Br. *Cimerion* B. F. *Crimeriò* C. *Cymerion* A. F. — *Cimmerion* D.
64. *arces* sic omnes omnium libri. *oras* primum habuit Br. unde transit in vulgatas. in Veneta principe est *arces*.
65. *Quis* *Quis* omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll.
65. *ortu* *aestu* unus Gebh. — 1. Col.
66. *Sive* *Sen* A. B. F. Colb. unus St. liber Mattii. — 1. 5. [A. B. C. D. E.] *Sive* *supra* F. *Sive* *super* C.
67. *ut* ita C. D. novem St. sex Gebh. *et* unus St. unus Gebh. A. B. FF. L. Cyll. Br. — 1. D. [B. D.]
67. *Plutoni* ita St. F. *Plutonis* A. B. C. D. F. Colb. Cyll. omnes Gebh. — 1. E. G. [B. C. D. E.]
67. *regna* sic F. D. St. — 1. E. G. *regno* A. B. C. Cyll. omnes Gebh. [B. C. D. E.]
68. *levibus* *magnis* F. *mediis* unus St. [A.]
68. *discurreret* — *dum curreret* Col. *cum curreret* 5.
68. *umbris* *undis* A. B. C. FF. Colb. plures St. D. R. Br. Cyll. qui tamen *umbris* habet in expositione. — *undis* Col. 5. [A.]
70. *Illum* &c.] [totum versum non habet A.]
70. *inter geminae* *tergeminae* A. B. C. FF. D. St. *tergemini* Cyll. Br. *inter geminae* L. [totidem verbis D.] — *tegemini* 1. G.
70. *mortis* *montis* Cyll. Br. — 1. G.
71. *ore* *orbe* A. B. C. FF. Colb. omnes St. D. Cyll. R. Br. *ore* Lipfii excerpta. P. — *ore* CC. 1. 2. [*orbe* A. B.]
72. *rapidas* *rabidas* B. C. duo St. [B. E.]
72. *inter* sic in D. R.
72. *freta* — *fora* 1. *fera* 2. *lege*, *rabidas* *inter fera* *ferveret*.
73. *more* *in ore* A. B. FF. unus Gebh. L. Br. Cyll. — 1. V. D. [B. C. D. E.]
75. *gurgite* *aequore* A. [B. C. D.]
76. *violata* *violenta* Cyll. Br. [A.]
78. *erroris* *errorum* A. B. C. FF. D. Cyll. Colb. St. — D. E. G. [A. B. C. D. E.] *erroris* CC.
78. *miseri* *mifero* C. P. *miferi* D. Cyll. FF. Colb. duo St. A. B. — CC. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
82. *Nam* *Jam* P. [A. B.]
82. *artes* *artem* F. L. — Col. [B. C.]

83. *praeducere*] sic A. B. C. F. St. — CC.
D. I. 2. 5. *producere* F. L. St. Colb. Perr.
— I. [A.] *perducere* D. R. S. — I.
E. G. V. [B.] *deducere* Br. Cyll.
84. *defigere*] sic A. B. C. F. D. Cyll. St. *prae-
figere* F.
84. *cervos*] *nervos* A. B. C. FF. St. Colb. D.
Cyll. R. Br. — *cervos* I. [nervos A. B.]
86. *erumpat*] *educat* unus St.
88. *et*] *ut* P. Perr. — I. Col. [et A. B.]
90. *perfrerit*] *praefererit* A. [B.]
91. *Aut*] *At* B. *Et* D. R. — *Et* E. G. 2.
At D. *Ut* I. [At A. B. C. D. Et E.]
91. *celeremve arcto*] *celerem arctato* Br. —
I. Col.
91. *compscere*] *compscere* D.
92. *permittere*] *committere* A. [promittere A.
praemittere B. committere C. D.]
93. *passu*] *curfu* A. B. novem St.
94. *melius*] sic A. B. F. Perr. Br. Cyll. St.
brevius C. F. D. duo St. *levius* unus St.
— *brevius* I. 2. E. G. [levius, vel
melius, vel *brevius* E. melius B. C. D.]
94. *Seu*] *Nunc* Perr. P. — I. 2.
95. *Quis parma seu*] *ita* Perr. A. B. FF. L.
Cyll. R. Br. St. *Parma seu quis* C. Cyll.
Br. *Pervia seu quis* D. St. *Devia seu quis*
R. *Parma seu quos* St. vulgg. —
Seu parma quis I. 2. 5. *Pervia seu quis*
E. G. [A.] *Quis parma seu* CC. D. [C.
D. E.]
96. *veniat gravis*] *grandis venit* A. B. C. FF.
Colb. D.
97. *Amplior*] *Amplius* plerique St.
97. *cita*] *velit* A. B. F. Colb. *velis* L. —
velit D. [C. D.]
98. *veniant*] *venient* St. Colb. D. P. R. —
2. E. G. [venient A. E. veniunt B.]
99. *parent*] *parant* F.
99. *acies*] — *acres* D. forte *alacres*.
100. *Tunc*] *Tum* A. B. F. Br. [C. D.]
100. *desit*] *desit* unus St. — I. F.
102. *ut aequatis*] *inaequatis* A. B. C. FF. Colb.
D. R. Cyll. Br. St. qui tamen legebat
ut aequatis. — *an aequatis* 2. Col. *ut
aequatis* 2. Col. [inaequatis B.]
102. *decurrat*] *concurrat* A. B. seu *currat* Perr.
P. *confistat* Colb. — *seu currat* 2.
Col. *concurrat* I. Col. [decurrat E.]
103. *seu junctum*] *sejunctum* A. seu *vinctum*
D. R. Br. — E. G. [seu *victum* B. *se-
junctum* D.]
104. *Dexter uti*] *Dexterque ut* St. — *Dex-
ter mi* I. Col. [Dexterque ut E.]
105. *geminis victoria casus*] *geminis victoria ca-
stris* Colb. unus St. — Col.
108. *Iapidiae*] sic B. P. Br. Cyll. duo St. —
I. D.
110. *Arupinis*] & *Alpinis* F. Colb. unus St.
& *Arpinis* A. C. L. duo St. & *Aprinis*
F. & *Hirpinis* B. *Arupinus* Br. in *Alpinis*
D. P. R. unus St. & *Arpinis* St. —
Arupinis CC. in *Alpinis* I. 2. E. G. *Ha-
rapianus* 5. & *Hyrpinas* V. [et *Arpinis* A.
D. E. B. & *Hirpinis* C.]
110. *armis*] *arvis* C. FF. Colb. unus St. —
I. Col.
113. *Titan*] *Phoebus* F. Colb.
113. *renovaverit*] *renovaverat* A. B. F. Colb.
D. R. plerique St. *revocaverat* L. unus
St. — *renovaverat* D. E. G. *revocave-
rat* I. 5. [renovaverat A. B. C. E. *revo-
verat* B.]
115. *validisque*] *validusque* C. F. duo St. [B.]
115. *sedet moderator*] *moderatur* D. — vel
sedens moderatur G. [moderamen C.]
116. *domator*] sic A. B. C. FF. D. Cyll. *doma-
ta* P. *domator* omnes St. — *comata*
I. Col.
117. *terga*] *colla* unus St.
120. *Quis*] *Quis* A. B. F. D. Cyll. omnes Sr.
121. *subtemine*] *subtegmine* A. B. C. F. St. Cyll.
Br. *sub tegmine* D. R. *velamine* F. Colb.
— *subtemine* I.
123. *quum*] *cum* A. B. C. FF. D. Cyll. *tum*
unus St.
127. *Ulla nec*] sic St. A. F. D. *Nulla nec* B. C.
F. *Nulla haec* unus St. — *Nulla nec*
D. [B. C. D.]
128. *den[sus]*] *clausus* C.
129. *Quin*] [Cum A.]
129. *multa*] *muta* Perr. — I.
130. *Juppiter*] *Jupiter* A.
131. *Adfuit*] *Affuit* A. B. D. — *Affluit* D.
133. *abditus*] *ita* F. unus St. *additus* A. C. D.
F. St. Cyll. R. Br. *aditus* B.
134. *Laetior*] sic A. C. F. Lipsii excerpta. *Pu-
rior* Lipsi. exc. B. F. Colb. D. Cyll. P. R.
Br. Perr. *Latior* L. — *Purior* I. 2.
Col. D. E. G. [Latior B. *Purior* C. *Litior*
eduxit fructus A.]
134. *structos*] — *stratos* D.
135. *hortante*] *orante* L. [D.] *ortante* Cyll.
135. *non*] *nunc* A. B. Colb. D. Cyll. P. R. Br.
St. — D. G. 2. [C. D. A. B. E.]
135. *iidem*] *idem* D. Cyll. P. R. Br. St. liber
Mattii. [A. B. E.]
135. *sint*] *sunt* A. B. C. D.
135. *triumphi*] *triumphis* D. R. — E. [A.]
138. *audax*] *avidas* B. — D.

138. *terris*] *terras* B. — D.
 139. *te Tyrio*] *teterco* A. B. FF. duo St. D. L. R. *tyrno* C. *thereo* Cyll. P. *tereo* Br. *Rbetao* St. *terreno* unus St. *Threicio* unus St. — *teterco* V. E. *tartareo* D. *teterco*, vel *Thereo* G. [*teterco* C. D. E. qui manu secunda *Terbo*, ut *Thraciam* intellegas]
 139. *obsessa*] *possessa* Cyll.
 140. *lymphæ*] *nymphæ* F.
 140. *Choaſpes*] ita Cyll. *Diaſpes* A. B. C. FF. *Coaſpes* Br. *Dryaſpes* D. R. — *Driaſpes* E. G. vel *Coaſpes* G. *Choaſpes* I. 5. [*Driaſpes* A. *Hiaſpes* B.]
 141. *Gindes*] *Gyndes* Cyll. *Cyrus* C. *Cidnus* B. FF. *Cydnus* A. D. P. L. R. omnes St. — I. 2. E. G. [A. B. C. E.]
 142. *Ardet Aretteis aut unda perhoſpita campis*] *Cretheis ardet aut unda Cariftia campis* FF. C. A. B. D. Cyll. R. L. Br. St. — *Cariftia* D. E. G. Col. *Caryſia* I. Col. [*Caiftia* A. *Chariftia* B.]
 143. *Tomyris*] ita D. Br. Cyll. *Tamiris* A. B. P. L. R. MS. FF. *Tamyris* C. omnes St. *Thamiris* Colb. *Tanais* Lipf. exc. — *Tamyris* D. E. [*Tamirix* A. *Tamiris* C. D. *Camiris* B.]
 145. *Padaeus*] ita B. FF. Cyll. *Pachaeus* A. C. D. R. *Phaveus* Colb. — *Pachaeus* E. G. [*Padeus* B. *Padeis* D. *Patheus*, vel *Padeus* E.]
 146. *Magynos*] ſic unus Gebh. *Magiros* C. *Mofinos* D. F. R. St. *Maginos* A. B. F. Cyll. tres St. *Magaros* L. *Magiſtros* duo St. — *Maginos* V. *Magiſtras* D. *Mofynos* 5. [*Maginos* D. E. *Magaros* B.]
 147. *orbem*] *orbes* A. [D.]
 148. *offeret*] *efferet* unus Gebh. *afferet* unus Gebh.
 149. *Britannus*] *Britannus* A.
 151. *conſtitit*] — *pendebat* V.
 152. *toto diſponitur orbe*] ita FF. A. B. C. D. L. R. — V. CC. D. E. [A. B. C. D.] *totus orbis* vulgg. Colb.
 155. *incepto*] *in caepio* C. — *nullo incepto* D.
 157. *ubr*] *ibi* Br. unus St. Cyll.
 157. *ſuperegerit*] *ſuperingerit* F. D. Cyll. R. Br. St. — E. G.
 159. *terris*] [*terras* B.]
 160. *properat decurrere luces*] *noctes* unus Sr. & *properet*. *properet deducere noctes* Cyll. Br. — *deducere noctes* Col. [*decurrere noctes* E.]
 161. *ergo*] — *igitur* CC. [ullo B.]
 161. *conſurgit*] ita Cyll. *exſurgit* A. B. C. D. F. L. R. Colb. quatuor St. unus Gebh. *exiuit* F. — *exſurgit* CC. D. E. G. I. [A. B. C. D. E.]
 162. *nec*] *neque* B. C. P. R. — D. E. G. [C.]
 164. *Nulla*] ſic omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll. *Ulla* Colb.
 164. *exuſtas*] [*exutas* A.]
 164. *partes*] *terras* A. & in margine L. [*terras* C. D. *partes*, vel *terras* B.]
 165. *rigentes*] *rigentem* A. B. FF. duo St. L. — V. D. [B. C. D. E.]
 166. *adverſa*] *adnexa* F.
 167. *Quas ſimilis utrimque tenens*] *ſimiles* Colb. [*utrique* E. *Quas utrimque tenens ſimilis* A. C. D.]
 168. *necat*] *negat* omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll. — *negat*, vel *necat* G. [*negat* A.]
 168. *Temperat*] [*Temperet* B.]
 169. *veriturr*] *labitur* A. B. C. D. F. [C. D.]
 170. *Hic*] *Hinc* Colb. omnes St. FF. C. D. R. [A. B. C. D.]
 170. *ſummittere*] *ſubmittere* FF. D. A. Colb.
 171. *lenta*] [*laeta* E.]
 173. *confunditur*] *confunditur* A. B. C. FF. D. Cyll. R. Br. Perr. quatuor St. *contunditur* vulgg. — *confunditur* I. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
 174. *ſtructis*] [*eſtructis* D.]
 174. *exſurgunt*] ſic A. B. D. F. Cyll. *conſurgunt* C. F. Colb. unus St. [*exurgunt* A.]
 174. *oppida*] *opida* B.
 175. *per claros ierint*] *praeclaros poſcent* FF. C. A. B. Colb. D. Cyll.
 175. *tua*] [*ſua* A.]
 176. *magnus in orbe*] *maximus orbe* A. B. F. L. [B. C. D.]
 178. *Ipſe*] — *Ipſa* D.
 178. *praefcribat*] *praeflabit* C. & Alb. de Eyb in Margar. Poet. *perſcribat* Colb. — D. I. Col.
 179. *Eſt*] [*Et* A.]
 181. *non*] *nam* Lipſii excerpta.
 181. *peragit*] *pergit* D. R. — E. G.
 182. *me*] *ſe* Colb.
 182. *fatiget*] *fatigat* D. R. [A.]
 184. *ſtavi*] *alti* F.
 184. *ditantes*] ſic A. B. C. FF. D. Cyll. *dictantes* duo Gebh. Lipſii excerpta. [E.]
 185. *foecundas ad deficientia meſſes*] *ſecundis in deficientia meſis* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. R. Br. [A. B.]
 186. *agmine*] *agmina* D.

189. *Quum*] — *Quom* D.
 189. *anteactos*] *atritus* C. unus Gebh. *atritus* unus Gebh. *accitos* A. B. D. F. Br. R. Cyll. Colb. unus Gebh. *accitus* F. duo St. — *accitos* D. *accisos* E. *atritos* 1. Col. *accitus* D. [*atritus* A. *accitos* B.]
 189. *admonet*] *admovent* FF. A. B. D. L. Cyll. Lipfii exc. tres Gebh. — F. [B. C. D.] *Cum memor atritus semper dolor admonet annos* C. *Accito cum me semper dolor admonet annos* unus St. *Quom dolor accitos semper memor admonet annos* D.
 190. *relictis*] *relictus* C. Colb. D. Cyll. R. Br. plerique St. — 5. E. G.
 191. *deficient*] — *defient* D.
 192. *Nec solum tibi Pierii*] *Nec tibi Pierii solum* liber Mattii.
 193. *rapidas*] *rabidas* B.
 193. *maris*] [*solus*]
 195. *solus densis*] *densis solus* C. FF. A. B. D. plerique St. — D. E. G. [A. B. C. D. E.]
 195. *subsistere*] sic A. C. D. unus Gebh. — CC. E. G. [E.] *obfistere* B. FF. Colb. Cyll. quinque Gebh. [B.]
 196. *Aetnaeae*] [*aeternae* B.]
 196. *committere*] *submittere* unus St.
 197. *Dum*] sic D. duo St. *Sum* A. C. FF. Colb. L. Cyll. duo St. *Seu* B. — *Dum* E. G. D.
 197. *quodcumque*] *quicumque* C. [*quidcumque* B. C.]
 197. *tuum est*] *tuus* duo St.
 197. *si*] ita FF. A. B. C. *fit* D. Cyll. R. Br. *seu* L. — *fit* E. *seu* D.
 198. *liber*] [*licet* B. D.]
 198. *fit*] *sini* D. R. — CC. D. E. G.
 199. *Gylippi*] *Gelippi* F. omnes St. — *Galippi* D.
 200. *nec malleum vincere chartas*] *vincere* Scalig. *mittere* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. *emittere* MS. — *emittere* 1. *malleum committere* V. [*mittere tardas* A. *chartas*, vel *tardas* B.]
 201. *totusve*] *notusve* Br. — G.
 202. *si totus*] ita F. *si notus* C. D. Cyll. R. Br. *fit notus* A. B. F. Colb. MS. unus St. — *fit notus* 1. [*si notus* A. B. *fit notus* C. D. E.]
 202. *ineret in ore*] sic A. F. unus St. *meret* B. D. Cyll. R. Br. *moeret* C. F. — *ineret in ore* CC. *inhaereat* Col. [*inhaeret in ore* A. B. E.]
 203. *statuent finem*] *statuunt* F. — *finem statuent* D.

204. *quam texerit*] ita C. F. *contexerit* D. — *tumulus mea cum contexerit* 1. Col. *contexerit* E. G.
 205. *celerem*] *fato* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. R. Br. St. Gebh. — *celerem* CC. [*fato* A. B.]
 206. *figuram*] *figura* liber Scalig. FF. A. B. Br. tres St. — V. D. [B.]
 207. *finger*] *ingit* F. L. [B.]
 210. *In quemcumque*] *quodcumque* A. B. *quacumque* duo St. *Quandocumque* liber Scalig. — *quodcumque* 1. Col. [C. D.] *Quandocumque* CC. D.
 210. *hominem*] *hominum* A. F. B. Lipfii exc. — 1. Col. D. [C. D.]
 210. *aetas*] [*aestas* B.]
 210. *recepit*] *retexerit* unus Gebh.
 211. *carmina*] *nomina* unus St.

Lib. IV. Carm. II.

- Epistola: Ad Martem: habet sulphinae Laudes.* A. *Laus Sulpiciae ad Martem.* St. Gebh. *Laus Sulpiciae ad deum Martem.* FF. D. *Laus Sulpiciae ad Matrem.* C. In excerptis Pocchi & Perreji hic est titulus: *De amoribus Sulpiciae & Cherintii.*
 1. *Sulpitia*] *Sulpicia* B. C. St.
 2. *sapis*] *satis* D.
 3. *Hoc*] — *Haec* 1. [Sed E.]
 5. *quam*] *quem* Br.
 6. *lampadas*] *lampades* A. B. D. P. — D. E. G. 2. 5. [C. D.]
 7. *quoquo*] *quicquid* D. R. — E. G.
 7. *movit*] *flectit* A. L. Lipfii excerpta. — *tendit* 5. [*flectit* C. D. *monstrat* A.]
 10. *comsit*, *comis*] *compsit*, *comptis* A. B. C. FF. D. C. St.
 11. *procedere*] [*praecedere* A.]
 13. *aeterno*] *aethereo* F. MS. — *aetherio* D.
 13. *Vertumnus*] *vertunus* A. *versumnus* B. F. Cyll.
 14. *Mille, mille*] *Mile*, *mile* C.
 14. *habet*] — *haec* D. [*hunc* A. *haec* B. C. D.]
 17. *arvis*] *herbis* F. — D.
 19. *rubro*] — *nigro* V.
 19. *litore*] *littore* A. B. C. FF. D. Cyll.
 19. *conchas*] sic A. *gemmas* B. C. FF. omnes St. Colb. Cyll. Lipfii exc. D. P. R. Br. Perr. — 1. 2. 5. Col. V. D. E. G. [A. E.]
 20. *equis*] *aquis* A. B. C. FF. Colb. D. Stat. Cyll.

21. *calendis*] *kalendis* A. B. C. FF. D. St. —
D. E. G.
23. *consumet*] *hoc sumet* omnes St. FF. D.
Cyll. — V. E. G. [E.] *hoc sumat* P.
C. Perr. — 2. Col. *haec sumet* unus
Gebh. — *haec sumit* CC. *hoc sumet*
B. [E.] *sumabit* Colb. unus Gebh. —
Col. *celebretur* A. — 5. [B.] *hic ser-*
vet Lipsii excerpta. *celebratur* unus
Gebh.
24. *vestro*] sic A. B. F. *nostro* plerique St. C.
F. Lipsii exc. D. P. R. Br. Cyll. — E.
G. — [A. B.]
24. *choro*] ita P. B. F. Lipsii exc. *thoro* A. C.
F. — D. [D. E.] *toro* D. R. Br. —
E. G. [A. B.]

Lib. IV. Carm. III.

Epistola: Sulpitia ad Cherintum: de omittenda
venatione. A. *Sulpitia ad Cherintum de venatione*
dimittenda FF. C. D. *Sulpicia ad Cherinthum.* St.

1. *quis*] — *qui* 1.
1. *campi*] *carpi* C. *campis* St. [A.]
3. *praelia*] *pectora* St. D. Cyll. R. Br. *pectore*
A. B. C. FF. Colb. Lipsii exc. — D.
[A. B. C.]
5. *devia*] *Delia* A. B. C. FF. St. Colb. D.
Cyll.
6. *pereant*] — *valeant* 1.
7. *Quis furor est, quae mens*]
A. B. C. *aut quae mens* Colb. [*o quae*
meis C.]
8. *Claudentem*] *Claudentis* L. [B.]
10. *hamatis*] *armatis* Colb. Lipsii excerpta.
[C. D.]
11. *Cerinthe*] *Cherinthe* A. B. F. D. Cyll. R.
Br. — D. *Cherinte* C. F.
19. *Tunc*] *Nunc* B. F. Cyll. L. Lipsii exc. —
5. [B. C. D.]
20. *tange*] sic omnes St. A. B. C. FF. D. Cyll.
L. R. Br. *tende* Colb. vulgg. — *tange*
V. CC. D. E. G. [A. B. C. D. E.]
21. *Et*] sic A. B. C. D. FF. Cyll. O P. *Aut*
Perr. — *Aut* 2. Col. *At* CC.
21. *quaecumque*] *quodcumque* F.
21. *subrepi*] ita B. C. D. FF. Cyll. *subrepet*
unus St. *surrepi* A. [*subjecit*, vel *sub-*
repi E.]
23. *parenti*] *parumper* C.

Lib. IV. Carm. IV.

Epistola: Cherinthi: vel Tibulli potius: ad phoe-
bum pro puella languente. A. *Ad Phoebum*
pro Cherintho aegrotante. FF. *Ad Phoebum*
de Cherinto aegrotante: & puella. C. *Ad*
Phoebum pro Cherintho aegrotante, seu pro
puella. D. *Ad Phoebum.* St. Gebh.

1. *et*] o R. Perr. — 2. E. G.
1. *expelle*] *depelle* F.
5. *ne*] *neu* Lipsii exc. — 1. 5. Col.
9. *sapores*] *sopores* A. *sopore* unus Gebh. —
sopore Col. [*sopores* D.]
10. *cantus*] *cantu* unus Gebh. — Col.
10. *levant*] *luent* unus Gebh.
13. *vovet*] *fovet* L. — *mouet* D. [*mouet* A.
fovet B.]
14. *aspera*] *impia* Br. unus Gebh.
15. *amantes*] [*amantem* B.] & sic L.
17. *secum*] *semper* L.
18. *credula*] *sedula* A. unus St. [C. D.]
18. *feder*] *canit* MS. [C.]
19. *tribuetur*] *tribuetur* L. [B.]
20. *servato*] — *servatos* 1. Col.
25. *felicem*] *foelicem* A. B.

Lib. IV. Carm. V.

Epistola: Sulpitia ad Cherintum amicum suum.
A. *Ad Cherintum de ejus natali, atque amo-*
re. C. *Ad Cherintum de ejus natali atque*
amore: & oratio ad Venerem. FF. D. *Ad*
Cherinthum. St. Gebh.

1. *Qui mihi te*] *Est qui te* A. B. C. FF. Colb.
St. Cyll. D. R. Br. — *Qui mihi te*
CC. [*Est qui te* A. B.]
4. *Servitium*] *Servicium.* A.
4. *dederunt*] *dederant* A. B. C. FF. D. R. Br.
[A. B. C. D. E.]
7. *per te*] sic St. B. F. *te per* A. F. S. *tua per*
C. Cyll. — *te per* E. G. 2. *per te* D.
[*te per* D. *per te* A. B. E.]
9. *Magne Geni*] *Mane Geni* A. B. C. D. FF.
Cyll. L. R. Br. [B. C. D. E.] *Mane veni*
Colb. quatuor St. [A.] *Alme veni* MS.
Lipsii excerpta. *Alme Geni* P. Perr. —
1. 2. Col.
9. *thura*] *tura* F. *vota* Lipsii exc. *dona* A. B.
— D. [C. D.]
9. *voisque*] — *donisque* D.
10. *volet*] *valet* A. B. C. D. FF. Colb. Cyll. St.
R. Br. [A. B. C. D. E.] *calet* P. vulgg.
— 1. 2. Col.

11. *inspirat*] *suspires* D. R. C. F. — E. G.
[A. E.]
12.] *Tunc*] — Tu I.
13. *Nec tu sis*] *Nec sis nunc* C. D. Cyll. R. Br.
Vel tu sis Colb. *Nec sis* F. a quo abest
istud sive *tu* sive *nunc*.
16. *nos soluisse*] sic tres St. C. B. FF. P. R. Br.
Perr. *quae soluisse* unus Stat. *disoluisse*
L. *quam soluisse* Colb. *Nulla queat post-*
hac nos soluisse dies D. Cyll. [*Nulla dies*
posthac disoluisse queat C. D.] & sic no-
ster A. — *vos soluisse* D. *nos soluisse*
I. 2. E. G. [E.]
17. *tutius*] *rectius* P. Lipsii exc. Perr. Mattii
liber. — I. 2. Col.
18. *Nam*] *Ac Perrejus*.
20. *Adnue*] *Annue* A. B. Colb. FF. C.
20. *clamve palamve*] *clamne palamne* C. F.

Lib. IV. Carm. VI.

- Ad Junonem*. St. Gebh. *Epistola*: Poëta ad
junonem loquitur. A. *Junoni puellam com-*
 mendat. D. *Ad Junonem commendatio puel-*
 lae. C. FF.
1. *acervos*] *honores* C. — D.
3. *Tota*] sic Gebh. A. B. C. FF. D. Cyll. St.
5. *ornandi*] sic P. L. Br. Cyll. — 2. *ho-*
 randi A. *orandi* B. C. FF. R. MS. D.
— V. D. E. G. [D.]
5. *causas*] *casus* C. *causas* A. B. FF.
5. *diva*] [*dura* A.]
7. *ne quis*] *ne nos* A. C. FF. D. R. Col. *ne nox*
P. duo St. Perr. *neve id* B. Cyll. Br.
— *ne nox* I. *ne quid* Col. *neve id* 5.
Col. D. [*ne nos* A. B. E. *neve id* C. D.]
9. *compones*] [*componas* B.]
9. *ullae*] sic A. B. C. FF. P. D. Perr. *ulli*
Colb. Cyll. *velle* L. *ulle* R. — *ullae*
CC. V. D. E. G. *ulli* 5. [*ullae* A. *vello*
B.]
10. *Servire*] *Serviat* Perreji excerpta.
10. *cuiquam*] *cuidam* B. C. FF. — D. [A.]
10. *viro*] *viro est* F. Colb.
11. *deprendere*] sic A. Cyll. St. *deprehendere* C.
B. FF. D. R.
13. *Adnue*] *Annue* A. C. FF. D. Cyll. *An*
nunc B.
13. *perlucida*] [*praelucida* B.]
14. *fit*] ita C. Cyll. P. — I. 5. *fit* F. St.
— V. E. G. *vel fit* G. *fit* F. D. L. R.
tres St. [A. B.]
15. *quod optat*] ita FF. C. A. B. Cyll. *quod*
optet duo St. D. R. & Scaliger *secunda*

- editione. *quid optet* Lipsii excerpta.
— *quid optet* D. [*quid optat* A. *quod*
optat C. D. E.]
16. *jam sua*] ita Scalig. A. B. FF. Br. Cyll.
— V. D. [A. B. C. D. E.] *jam sibi*
duo St. P. C. D. Perr. — I. 2. Col.
E. G.
19. *Sic*] ita F. D. St. — G. si A. B. F.
— D. [A. B. E.] *Sit* C. Br. Cyll. [C.
D.] *Hic* Colb.
19. *grata*] *grata est* unus St.
19. *veniet*] *ac veniet* Lipsii exc. *adveniet* Cyll.
[E.]
19. *quum*] *quom* Cyll.
20. *esset*] *adfit* A. B. C. D. Colb. Cyll. —
esset V. *adfit* G.

Lib. IV. Carm. VII.

- Epistola*: *Gratulatio ad Venerem*. A. *Gratula-*
 tio ad Venerem de amoris obtentu, & loqui-
 tur Sulpitia. FF. D. *Gratulatio ad Venerem*
 de amoris obtemperazione. C. *Ad Venerem.*
St. Gebh.
1. *puđori*] *puđore* FF. duo St. Lipsii excer-
pta. — I. V. D. [A. B.]
2. *Quam*] ita C. D. FF. Cyll. Et A. P. —
D. [C. D.] *Aur* Colb. — *At* V.
2. *fama magis*] *fama major* F. *fama prior*
Lipsii excerpta. — *fama minor* 2.
5. *Exolvit*] *Exsolvit* A.
6. *sua*] *sua* A. B. C. FF. Colb. D. St. Cyll.
R. Br. [A. B.]
7. *mandare*] — *mandabo* I.
7. *tabellis*] [*tabellae* A.]
8. *Ne legat id nemo*] ita St. Cyll. Br. *Nec*
legat id nemo unus St. *Me legat advenio*
quatuor St. F. D. R. *Me legat ut nemo*
Colb. *Me legat id nemo* A. B. C. F. L.
Me ut legat id nemo Perr. —
Me legat advenio G. *Me legat id venio* D.
Me legat ut nemo I. 2. 5. [*Me legat id*
venio B. *Me legat advenio* A. *Me legat*
id nemo D.]
8. *ante*] [*esse* C.]
10. *fuisse*] *puella* F.

Lib. IV. Carm. VIII.

- Epistola*: *Conquestio ad Messalam*. A. *Ad Messal-*
 lam: de absentia Cherinthi. D. *Sulpitia Mes-*
 salae. FF. *Ad Messallam.* C. St.
3. *puellis*] sic A. B. *puellae* C. FF. Scalig.
D.

- D. Cyll. R. Br. quatuor St. — CC. E. [A. E.]
4. *Eretino*] ita Cyll. Br. P. — I. 5. *Aretino* A. (est hæc vocula istic interpolata, & videtur *Eretino* fuisse a manu prima) B. C. F. [A. B.] *Arretino* F. D. R. — E. G. [C.]
 4. *annus*] *annis* A. B. C. FF. Colb. D. Cyll. St. [annus C. D.]
 5. *nimum*] — *minimum* I. 2.
 6. *viae*] *inae* unus St. unde ipse faciebat *fugae*.
 6. *Non*] *Nec* F. *Heu* Colb.
 7. *Hic*] *His* C. unus St. [A.]
 7. *relinquo*] [*reliqui* A.]
 8. *Arbitrio meo*] — *Arbitrii mei* 5.
 8. *quamvis*] *quoniam* unus St. Lipfii exc. P. MS. — I. 2. Col.
 8. *finis*] *finit* quidam St. unde ille disjunctim legebat, *Arbitrio quam vis non finit esse meo*.

Lib. IV. Carm. IX.

Epistola: Advocatum de natali die. A. *Ad Theoratum de natale die.* FF. *Ad Cherinthum de natali die suo.* C. *Ad Tostratum: de ejus natali.* D. *De natali die.* St. Gebh. [*ad Theostratum.* A. *ad Thestratum* B.]

2. *jam licet esse tuo*] sic Scaligeri liber prior. *non finet esse tuo* F. unus St. A. B. *non finit esse suo* Scaligeri lib. Cyll. Br. *non finit esse tuo* C. F. D. R. *tuo* erat in omnibus St. *non finis esse tuo* Colb. Lipfii excerpta. — *nunc finit esse tuo* 2. 5. *non finit*, vel *jam licet* G. *non finet esse tuae* V. *non sinere esse tuo* I. 5. [*non finis esse tuo* A. *non finit esse tuo* B. *non finet esse tuo* C. D.]
3. *dies*] [*deus* A.]
4. *nunc tibi forte*] *forte* D. P. R. Perr. — I. 2. Col. *candidus usque* 5. [*forme* A.]

Lib. IV. Carm. X.

Epistola: ad Cherintum de Sulpitia. A. *Ad Sulpitiam.* C. *De Sulpitia* FF. D. *Ad Sulpitiam* St.

1. *securus*] *securis* D. Cyll. — E. G. [*securos* B.]
1. *multum*] *multa* F.
1. *quod*] [*quid* A.]
1. *mibi*] [*tibi* E.]

1. *de me*] *crede* F.
2. *Permittis*] *Permittas* tres St. A. C. D. P. R. — 2. G. [*Permutas* A.]
2. *ne*] *nec* unus St.
3. *togae*] — *toga* 5.
4. *quam*] [*quae* A.]
5. *Solliciti*] *Solliciti* B.
6. *caussa*] *cura* C. & pro diversa lectione B.

Lib. IV. Carm. XI.

Epistola: ad Cherintum. A. *ad Cherintum.* C. FF. D. St.

1. *Esne tibi*] — *Morsne tibi* I. 2. Col. D. E. G.
1. *placiture*] ita Cyll. *placitura* A. B. FF. D. P. L. R. — I. 2. Col. D. E. G. [A. B. D. E. C.] *placiturae* C. — *pia cura* I.
3. *Ab*] *Ha* F. Perr.
4. *Optarim*] *Optarem* Colb.
4. *si*] ita F. P. — I. *sic* St. A. B. C. D. F. Cyll.
5. *Ab*] *Ha* F. *A omnes* St. *Nam* vulgg. FF. — *At* CC. [B.]
5. *ubi tu*] *quod tu* A. *quid tu* omnes St. C. F. B. D. Cyll. R. Br. *si tu* F. Lipfii exc. — *quam tu* D. *nam tu* 5. *si tu* I. 2. Col. [*quid tu* A. B. C. D. E.]
6. *lenio*] *laeto* FF. St. A. B. C. Colb. D. Cyll.

Lib. IV. Carm. XII.

1. *Ne tibi sim*] ita P. — 5. *Ne tibi sit* A. C. D. Cyll. Br. — V. [A. B. C. D.] *Nec tibi sim* B. FF. Colb. R. — D. E. G.
1. *tam*] *jam* C. F. D. R. — E. [A.]
2. *Ut videor*] ita Cyll. *Ac videor* duo St. C. F. P. — CC. I. D. [E.] *Ac videns* A. B. F. L. — D. V. [A. B. C. D.] *At videas* D. R. — E. G.
3. *Si*] — *Nil* I. Col. *Nec* I.
4. *Cuius*] — vel *Quojus* V. *Qujus* D.
4. *fatear*] — *fateor* D. [B.]
5. *quod*] [*sub* C. D.]

Lib. IV. Carm. XIII.

Epistola: ad amicam innominatam. A. *Ad amicam.* C. D. *Alloquitur innominatam Amicam.*

- siam*. F. *Alloquitur praedictam amicam suam*.
F. *ad amicam*. St. Gebh.
1. *nobis*] ita quatuor St. A. B. C. FF. D. R.
titulis St. Cyll. Br. — *titulis vulgg.*
donis 2. *nobis* 1. Col. V. CC. D. E. G.
3. *Tu modo*] ita omnes St. A. B. C. D. F. P.
L. R. Perr. *Tu mihi* F. Cyll. — *Tu*
modo D. E. G. 1. 2. [B. C. D. E.]
3. *jam te*] *te jam* A. B. C. L. — D. E. G.
[B. C. D. E.]
4. *ulla*] [nulla B.]
5. *posses*] *possis* F. Cyll. Br. — G.
5. *uni mihi*] [*mihi tantum* B.]
6. *sic*] *tunc* B.
8. *ille*] *ipse* omnes St. C. FF. D. R. — V.
E. G. [B. E.]
9. *possum*] *possim* F.
13. *Nunc*] *Tunc* Colb.
15. *Haec tibi sancta tuae*] ita omnes St. A. F.
D. Cyll. — E. G. *Nec tibi* V. [E.]
Hoc tibi B. Colb. L. — 1. 5. D. [B.
C. D.] *Per tibi* C. P. Perr. — 1. 2.
Col. *Hoc tibi per sanctae* F.
16. *mihi*] ita tres St. F. D. P. R. Perr. Lipsii
exc. — 1. Col. E. G. *tibi* St. A. B. C.
F. Cyll. Br. [B.]
16. *magna*] — *digna* D.
17. *heu heu*] ita omnes St. A. B. C. D. FF.
Cyll. P. R. Br. — 2. E. V. D. [D. E.]
heu cui vulgg.
17. *cedo*] sic duo St. A. B. — 1. Col. V.
D. [C. D.] *credo* St. C. FF. D. Cyll.
18. *proderit*] *prodeat* A. B. C. FF. Colb. St.
D. Cyll. R. Br. — *proderit* 1. *proderat*
G. [prodeat B.]
20. *garrula*] *garula* A. B. Aldina.
22. *Nec*] Ne B.
22. *notae*] *nostrae* Colb. *nocte* Cyll. Br.
22. *servitium*] *servicium* B.
23. *Sed*] Si B.
23. *confidam*] *confidam* duo St. C. F. D. Cyll.
confidam A. B. F. — *confidam* V. E.
G. [C.] — *confidam* 5.
23. *vinculus*] *vinctus* P. L. Perr. Cyll. — 1. 2.
24. *Haec*] — *Nec* D.
24. *supplicibusque*] *supplicibusque* B.

Lib. IV. Carm. XIV.

Epistola: De infamia puellae tetrastricon. A. *Tetrastricon de infamia suae puellae*. C. *De infamia suae puellae*. FF. St.

1. *crebro nostram*] *nostram crebro* F.
1. *peccare*] *peccasse* C. & *peccare* pro diversa
lectione.
3. *Crimina*] *Carmina* A. [D. E.]
3. *ficta*] sic unus St. — 1. *Ceteri omnes*
ficta; etiam Heinfsiani.
4. *tace*] *sile* unus St.

NICOLAI HEINSII NOTAE IN TIBULLUM.

MS. Schefferi) excerpta codicis Schefferiani, quae ad me misit V. C. Johannes Columbus.

Scaliger codice Cujacii usum se testatur non antiquo, sed quo meliorem non putet exstare. erat autem paulo ante artem typographicam scriptus. Deinde dicit, excerpta pervetusta in manus suas pervenisse, & fragmentum peroptimum a quarta elegia libri tertii ad finem usque, quod a Cujacio accepit utendum.

Guyetus citat codicem Thuani; & excerpta nescio quae rudi stylo descripta; & codicem Regium.

Lib. I. Eleg. I.

1. 2. *jugera multa]* ed. Scal. & sic Diomedes Grammaticus citat libro III. ut & *conferat auro.* intelligit autem foenus. vide Salmasium de modo usurar. p. 89. apud Schoppium lib. V. Susp. Lect. Epist. X. in v. c. Diomedis hi versus sic leguntur, *sibi conferat auro: & jugera multa.*
4. *exiguo igne]* ita probat ex vetustis excerptis Scaliger. et si Marius Victorinus alteram lectionem agnoscit. & sane *non assiduum* paulo ante praecesserat. Guyetus tamen & Gebhardus *assiduo* tuentur, quia Martialis *focum perennem* quoque dixit.
6. *pinguia musta]* f. *spumea musta.*
13. *pastoremque meum]* Guyetus *pastorumque Deum*, ut Pan intelligatur. lege *pastoremque Deum.* in Adverf.
15. *desertus in agris]* pro depactus. vide Vossium de Analog. III. C. 30. p. 124.
18. *libatum]* forte *Libandum.*
18. *agricolae Deo]* scripti quidam *agricolae Deos.* & sic Pricaeus ad Apologiam Apuleji p. 132. male. vide Vossium lib. IV. Instit. Orat. C. 1. §. 13. infra Eleg. V. 37. *illa Deo sciet agricolae pro vitibus uvam, &c.* dixi ad Nucem Nafonis y. 10. Muretus per agricolam Deum intelligit Bacchum. Guyetus pro Dis agricolis poni putat. Ego Terminum intelligo; quod superiora evincunt.
19. *tibi sit]* forte *tibi fit.*
21. *ponatur in hortis]* forte *donatur in hortis.*
22. *saeva falce Priapus aves]* *saevae aves* Gebhardus ex scriptis. & placet Guyeto: non mihi.
29. *Adstis Divi]* *Vos quoque adeste Dei,* vetustissima excerpta Scaligeri.
30. *e puris]* hoc tuetur Guyetus ex codice Thuanaeo, & excerptis aliis, contra Scaligerum, qui *parvis* edidit. *pura patella,* Nafio in Fastis lib. V.
37. *requiescere lecto Si licet]* lege, *requiescere fesso Scilicet. lento,* Guyetus, ut, *tu Tityre lentus in umbra.* idem, *solito.*
38. *Si licet, & solo]* sic excerpta Scaligeri, quod ille probat. vulgati, *Scilicet & solito.* sed *Si licet* puto ejus conjecturam esse. nam in codice ab illo collato nulla varietas erat illic notata.
39. *Quam juvat]* lege, *Quam juvet.*
42. *imbre juvante]* sic ex vetustis libris Scaliger. bene. alii *igne.* minus placet *juvante,* quia praecessit *quam juvat.* forte, *fovente.* v. Plinius L. XII. C. 1. de Muciano dormiente sub platano.
43. *sit dives jure, &c.]* *sit dives, rure furorem Qui maris, & caeli nubila ferre potest:* excerpta Scaligeri. sed cum in codice suo *non rure* non habeat adscriptam litteram A, qua designat passim illa excerpta, tum etiam quod linea subduxerit *non rure,* quomodo conjecturas solet; dubito, an ita in excerptis exstet.
44. *tristes pluvias]* forte *tristes Hyadas.* nam *imbre* praecesserat.

47. *Jam modo non possum*] *Jam modo jam possum*, Guyetus ex vestigiis excerptorum Scaligeri, in quibus *Quippe ego jam possum*.
51. *pereat, potiusque smaragdi*] codex Regius, *potius pereatque*. lege, *pereat, pereatque smaragdi*: ut *potius* subintelligatur.
55. *vinctum vincla*] non placet.
56. *Et sedeo duras*] forte, *Et sedeo ut duras*.
57. *Non ego laudari cupio*] *quaero*, Guyetus: cum scripti omnes *euro* agnoscant. & sic MS. Scheff. non *cupio*.
59. *sim tecum modo*] ita Guyetus. vulgo *si*.
62. *Mollis & inculta*] *Mollis ininculta*, Guyetus ex codicibus Achillis Stati. ut alibi, *Et datur inculto tramite dura quies*.
67. *Ferrens ille suat*] Scaliger. improbat Guyetus, qui *fuit a suum* derivat. lege *sinu*.
86. *cano capite*] *capiti*, Aldina.
88. *rixas inseruisse juvat*] *conseruisse*, Schefferi MS. lege, *rixas inseruisse serae*.

Eleg. II.

3. *perusum tempora Baccho*] *percussum*, codices fere omnes Ach. Stati. & placet Guyeto. qui alibi legit apud nostrum (1, 8, 50.) *tempora tunde mero*, non *funde*. *percussus vino*, Plautus *Casin.* 3. 5. 16.
- *quid est, nisi haec miraclo*
Se uspiam percussit flore Liberi.
sic legit ad Justinum Bongarsius p. 15. sic multo *tempora quassa mero* Nasoni. Fruterius malit frustra *perusum*.
6. *Clauditur & dura*] forte, *en dura*.
7. *difficilis dominae*] sic Guyetus. *domini* Scaliger ex veteribus libris.
19. *decedere lecto*] lege *descendere*. Guyetus *derepere*, ex antiquis Gruteri schedis apud Gebhardum. placet.
33. *suas*] *fiet* cod. Thuan. unde *fies* Guyetus. *posset* & *legi sitis* *Obvia*.
40. *rapido mari*] *rabido*, Guyetus.
49. *Cum lubet*] *Quom lubet*, MS. Schefferi.
50. *aestivo convocat orbe nives*] *provocat orbe*, Guyetus. *convocat*, MS. Schefferi. lege, *aestivae convocat orbe nives*.
52. *Hecates*] *Hecatae* mavult Guyetus, ex codicibus Gebhardi.
52. *perdomuisse*] forte *perdomat* *hisce*.
58. *sentiet esse nihil*] *ille nihil*, ex scriptis Guyetus. forte *ista nihil*.
63. *Non ego*] sic MS. Schefferi. alii, *Non ut*.

Eleg. III.

4. *mors violenta*] sic Guyetus.
11. *illa sacras pueri sortes ter sustulit*] *puero*; Carrio in lib. I. Valer. Flacc. ubi & *trivii* defendit, & *omina*. *illa sacras pueri*, Guyetus. *illa manu pueri sortes ter sustulit*, Salmasius de Annis Climacter. p. 792. forte, *illa sacras urnis sortes ter sustulit*.
12. *Rettulit e trivii omnia certa puer*] *quicumque* de trivii puer. Vossius de Construct. cap. 66. *Rettulit e trivii omnia*, Salmasius. & *jam ante illum G. Canterus*. quod Guyetus improbat. *omina trina*, Aufonius in Grypho numeri ternarii. sic Scaliger & Vinctus legunt.
23. *tibi Delia*] *michi Delia*, Scaliger ex scripto.
29. *voivas persolvens Delia voces*] *voivas notes*, Scaliger. *cujus codex, persolvat*.
47. *Non acies, non ira fuit*] forte, *Non acies ferrive fuit*.
54. *in scriptis notis*] Cod. Livineji, *his scriptis*. unde Guyetus, *his scriptus*.
69. *implexa*] *implexa*, Guyetus, ex Virgilio, *caeruleos implexae crinibus angues*. sic Priacaeus in Apul. Apolog. p. 10.
71. *Tum niger in porta serpentum Cerberus ore Stridet*] *Tum niger in porta serpens, tum Cerberus ore Stridet*, ex veteri libro Scaliger. lege, *Tum niger intorto serpentes, pro serpentibus*.
79. *Et Danae proles, Veneris quae*] *At*, Guyetus; et *quae*, pro *quod*. sic codd. Stati. & Regius, & Thuanaeus.
80. *in cava*] *in mala*, Guyetus.
82. *lentas militias*] *lentus*, Guyetus. male. forte *lentas delicias*. intelligit delicias amatorias. Propertius: *Ab pereat, si quis lentius amare potest*, quem locum Schoppius non bene interpretatur Verisimil. lib. III. cap. 14. *Lentum Cupidinem sollicitare*, Horatius Od. 13. lib. IV. sic *nofter* lib. I. Eleg. IV. 81. Eleg. X. 60. ubi male mutant. lib. II. Eleg. ult. 36. Silius lib. V.
- *lubrica mentem*
Nympha, nec Idalia lenta incaluisse sagitta.
86. *plena colo*] *pleno colo*, ἀρχαϊκῶς Scaligeri codex.
87. *circa*] *Circa*, vel *Cura*, ut vetus codex, nomen proprium Scaliger putat esse. frustra.

88. *opus*] *onus* legit ex veteri codice Scaliger. non placet.
23. *Hoc precor. hunc illum*] forte, *Ocius hunc utinam.* forte, *Mox precor huc illum.* lege, *Hoc precor, hunc uoveo nobis.* ineptissimum est *hunc illum.* videlicet *hunc nobis* rō *uoveo* absorpserat ob cognationem. *huc illum,* codex Thuan.

Eleg. IV.

2. *Ne capiti soles*] *Sic capiti,* Guyetus. imo lege, *Nec capiti.*
7. *Sic ego. tum Bacchi respondit*] *Sic ego. sic Bacchi respondit,* Guyetus. nam in Mureti codicibus *sic Bacchi.* male. nam *sic paulo* post denuo sequitur. *quom,* excerpta Italica.
11. *Sed ne te capiant*] *Sed te ne capiant,* ex codice Thuan. Guyetus. lege & *negarit.*
19. *pater ipse*] forte *ille.* ad Maronem.
20. *ineptus amor*] forte *amans.* Guyetus.
23. *At si*] *Ab si* legit Scaliger.
23. *transiet aetas*] Voffius de Analog. lib. III. cap. 38.
24. *Quam cito non segnis fiat remeatque dies*] hanc lectionem defendit G. Canterus Nov. Lect. lib. IV. cap. 4. lege, *transiet aetas Quam cito! non segnis fiat remeatve dies.*
26. *populus alta comas*] *ante comas,* ex veteri libro Scaliger. *alta* retinet Guyetus ex Horatio, lib. II. od. 3. *altaque populus.* sed illic scripti, *albaque.* & sic excerpta Italica, cum patre meo hoc loco.
28. *Qui prior Elaeo est carcere missus*] forte, *Victor ab Elaeo carcere.*
37. *picea ferrugine*] *picea ferrugine,* Guyetus. & sic codex quem habui a Carolo Dato. *obscura ferrugo* Virgilio.
38. *admittat*] *amiciat,* Scaliger ex veteri codice. nolim factum. *adnutet,* pro annuat, Guyetus.
41. *duro subiisse labori*] sic Guyetus. contra Scaliger ex vetustis libris *duros labores.*
42. *Aut operi*] lege, *Aut opere.*
42. *atteruisse*] vide Voffium lib. III. de Analogia cap. 30.
48. *sed tamen*] *sic tamen,* Guyetus.
49. *post offeret ipse volentii*] *ipse roganti,* Thuan. aliique nonnulli. alii *ipsa. roganti* quoque Scaliger ex MS. & Schefferi MS. *mox* & *ferat ipse roganti,* Guyetus.
50. *Post etiam*] forte, *Mox etiam.*

50. *volet*] *velit,* Guyetus.
53. *Jam tu*] lege, *At tua. At tibi,* excerpta Italica.
60. *dum vehet*] *dum feret,* Guyetus. quia videlicet *coelum stellas vehere* non recte dicitur.
63. *expleat*] sic codex Thuani. & placet Guyeto. in aliis *impleat.* forte, *implicit.* unus codex, *explicit.*
67. *quae canerem*] *carerem,* Scaliger. quem vide ad Festum, in *Cavillare;* & Menagium Amoenitatib. Juris. & Voffium lib. III. de Analog. cap. 35.
68. *Sed Titium*] Horatius: *Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?* male Scaliger de jurisconsultorum Titio.
83. *ne turbis*] *turpis* bene Guyetus ex codice Thuan. & Regio, & Achillis Statii. & sic MS. Schefferi.

Eleg. V.

3. *turben*] sic Scaliger ex Charisio monet legendum. vide Voffium lib. I. de Analog. cap. 35. [in Addendis ad p. 147. lin. 2.]
5. *Ure ferum*] hoc distichon spurium esse asserit Guyetus. Achilli quoque Statio suspectum est.
11. *Ipseque ter circum lustravi*] *Ipseque te,* Scaliger. male. *te circumlustravi,* Guyetus una voce. numerus ternarius in magicis usitatus, & in lustratione. Virgilius: *Idem ter socios pura circumtulit unda.* Propertius: *Terque meum tetigit sulphuris igne caput.*
12. *praecinisset anus*] *procubisset,* ex veteri libro Scaliger. male. Macrobius ad Somn. Scipion. lib. II. cap. 3. *Corporum quoque morbis medetur. nam hinc est, quod aegris remedia praestantes praecinere dicuntur.*
13. *saeva Somnia*] Rittershusius ad Phaedr. p. 118, *saeva* legit. & Guyetus ex Gebhardi codicibus.
14. *salva deveneranda mola*] *sancta mola,* codex Scaligeri. *salva devenerata mola,* Guyetus.
16. *Triviae*] sic Scaliger; non *Veneri.*
23. *Haec mihi servabit*] sic Guyetus. *Aut mihi,* Scaliger.
29. *illa regat cunctos*] *reget,* Guyetus.
33. *Et tantum venerata virum, hunc sedula curet; Huic paret*] *Haec tantum venerata virum nunc sedula curet, Nunc paret.* Guyetus. male.

37. *magnae v. n. verbo*] *magno verbo*, Guyetus cum Palferatio. quomodo *magna loqui*; & *magna lingua* apud Horatium. forte, *vano verbo*.
40. *deripuisse*] *eripuisse*, MS. Schefferi.
43. *Non ego, si merui*] lege, *Non ego sic meritus*.
45. *At tu, q. l. r. m. n. caveto*] Scaliger: *At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto Mox tibi.*
& sic codd. Reg. & Thuan. teste Guyeto.
46. *non unus*] sic Scaliger, & codex Regius, & Thuan. alii, *non vanus*. etiam *usque est* in Schefferi MS.
47. *miseros lussisset amores*] noster Eleg. IX. *¶. 75. Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes. Ovidius:*
Sic hanc, sic alias silvis aut montibus ortas
Luserat hic nymphas, sic coetus ante viriles.
laessisset, codex Scaligeri. quem vide.
53. *circumstetit*] sic codex Thuan. *circumstrepit*, conjicit Scaliger. *circumterit*, Guyetus ex codice Regio, & Gebhardi libris. etiam unus ex meis.

Eleg. VI.

6. *Et pudet, & narrat*] *Et, pudet hei, narrat* &c. Scaliger.
7. *tenerisque lacertis*] *mutisque lacertis*, MS. Schefferi.
17. *herbasque sepulcris*] sic Scaliger ex veteri libro, & MS. Schefferi. alii *escarumque*. quod ferrat Guyetus. male. vide Advers. lib. I. cap. 2.
18. *saevus lupis*] *saevus*, ex scriptis Gebhardus.
20. *e triviis*] sic Guyetus ex codice Regio, & Thuan. Scaliger a *triviis* ex codice suo.
21. *Eveniet.*] lege, *Evenient*. dixi ad Nafonem. & sic duo codices Gebhardi, & codd. Statii. sic noster Eleg. VIII. 5. lib. II. Eleg. I. 25. Eleg. V. 11. lib. III. Eleg. IV. 48.
25. *Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit*] *Pauper erit praesto, semper te pauper adibit*, ex excerptis vetustis Scaliger.
26. *in tenero fixus erit latere*] *in duro limine fixus erit*, eadem excerpta Scaligeri.
31. *victa patefcit*] *fatiscit*, ex Thuanaeo & Sfortiano Guyetus. *rimisque fatiscunt*, Virgil. ubi vide Servium. dixi ad Nafon. Trist. lib. I. Eleg. IX. 8.
33. *mea furta caveto*] ita ex scripto Scaliger.

34. *orbe rotat*] *orbe cito*, ex veteri libro mavult Scaliger. quem vide.

Eleg. VII.

1. *ut inducar*] *inducas*, ex scripto Scaliger.
3. *Quid tibi saevitiae*] lege, *Quid tibi, saeve puer*, ex codice Statiano. Nafon. Amor. lib. I. Eleg. 1.
Quis tibi, saeve puer, dedit hoc in carminis juris?
11. *Fingere tunc*] *nunc*, Schefferi MS. & Scaliger.
12. *Cardine tunc*] *nunc*, Schefferi MS. & Scaliger.
13. *quais livor abiret*] *quo succus*, codex Thuan.
18. *laxo sinu*] *lapsu sinu*, Guyetus ex codice Thuan. perperam. vide Epist. Parid. 247.
21. *seu visere dicet*] lege, *si visere dicet*.
23. *ad aras*] *ad aram*, Scaliger. male.
28. *victor aqua*] *puto, fictor aqua*.
38. *nat tibi*] *stat tibi*, Guyetus ex Propert. *Vel mea si staret navis in Oceano.*
- 39.] bene haec distinguit Guyetus: *Quid tenera tibi conjuge opus? tua si bona nescis Servare, &c.*
45. *quisquis colit*] *colis*, Guyetus. bene.
46. *Effluit*] *Et fluit*, Guyetus ex scriptis Gebhardi. & sic MS. Schefferi.
46. *toga laxa*] sic Scaliger, non *lapsa*. *toga laxa* MS. Schefferi. sic & Turnebus. *lapsa* non improbat Ferrarius, sic tamen ut magis probet *laxa*, lib. I. de re Vestiar. cap. 6. p. 15.
48. *Stet procul, aut alia stet procul ante via*] Guyetus, *Stet procul hinc, alia sed procul ante via*.
52. *non amens*] *non & amans*, Scaliger. *nec amens*, codex Thuan. unde Guyetus, *non amens*.
54. *Sanguineque effuso*] an *affuso*?
58. *post didicisse*] *post retigisse*, cum Ach. Statio Guyetus.
59. *Attigeris*] sic Guyetus ex veteri libro Ach. Statii.
62. *Si tamen admittas*] *malim, Si tamen admittas*.
64. *Me movet*] sic codices Ach. Statii, & duo Guyeti. alii *monet*.
65. *Haec mihi te adducit*] *Haec tibi me*, mavult Pricaeus ad Apul. Metam. p. 516.
70. *annos contribuisset*] lege, *conteruisset*. dixi ad Epist. XIX. Nafonis *¶. 17.* vide Voffium lib. III. de Analog. p. 108.

72. *Quicquid agit] agat*, Thuan. & Sfortianus Ach. Statii.
77. *ducarque capillis] dufterque capillis*, Scaliger.
38. *properas proripiarque vias] proprias vias*, codex Scaligeri. quod ille improbat. alii *pronas*. forte, *pronas per rapiarque vias*.
81. *Nec saevo] Ne saevo*, Scaliger ex scripto.
83. *At quae fida] Nam quae fida*, ex scriptis Guyetus.
85. *Firmaque conductis] Primaque conductis*, Guyetus.
86. *Tactaque] Tractaque*, ex scripto Scaliger; & *putat*, non *parat*. *Tracta*, vide nos ad Nafon. Epist. Herus.
90. *quam fit acerba] sic Guyetus ex Thuan. Scaliger, quod fit.*
23. *possum te dicere] possum*, Guyetus ex codice Regio, ac Thuan. & Achillis Statii libris.
25. *imbres] imbris*, Schefferi MS. & sic semper.
27. *pubes miratur] plebes miratur*, Guyetus.
29. *Primus aratra fqq.] citantur hi quatuor* versus a Scholiaste Juvenalis ad Sat. VIII. §. 28.
36. *incultis pedibus] an adductis pedibus?*
39. *confecta labore] malim constricta labore*, ut *tempus dissoluenda* opponatur Nafio:
Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore,
Ipsa patent.
40. *tristitia] lege lastitiae*. dixi ad Epist. Nafonis XIII. §. 116. & sic cum Mureto Guyetus, & vetus codex Ach. Statii.
42. *compede pulsa] forte vulsa*. aut *trita*. sic *trita colla catenis*. *cuspede multa*, codex Scaligeri. quod ille improbat. *multa* tamen amplectitur. legit *cuspede* Salmastius ad Tertull. Pallium p. 375. quem vide infra ad 2, 7, 7.
44. *cantus lenis, & aptus amor] Scaliger, cantus, & levis aptus amor*. improbat Guyetus.
45. *& frons] lege, sed frons*. deinde, *Sed Tyriae vestes, sed dulcis &c. Sed levis occultis*.
47. *dulcis tibia cantu] dulci cantu*, Guyetus. lege, *dulcis flatu*. *cantus* praecesserat.
49. *centum ludos] sanctum ludo*, Guyetus.
50. *tempora funde mero] tunde mero*, Guyetus. ut *mero quassa tempora* Nafoni.
51. *Illius e nitido] Illius & nitido*, Scaliger. *Illius nitido*, Guyetus.
53. *tibi dum thuris honores] tibi dem*, codex Scalig. & probat ille. sic ex codex Thuan.
54. *Liba & Mopsopio] Libaque*, codex Thuan. & probat Guyetus.
56. *quae facta parentis Augeat] Audiat*, Guyetus ex veteri codice Comelini apud Gebhardum.
57. *Nec taceam] Non taceam* codex Scaligeri. *Nec taceat*, nempe proles, Guyetus. *tum queis Tuscula*; & pro *detinet*, legit *demitet*. infulse.
61. *Te canit] Te canet*, lego. & sic Guyetus ex codice Vaticano Achillis Statii.
64. *veni] redi*, Guyetus.

Eleg. VIII.

1. *Hunc cecinere diem] forte, Hunc cecinere ducem*.
3. *fundere gentes] spargere gentes*, codex Thuan. & plerique alii. unde Guyetus, *frangere*. quomodo & Bernard. Cyllenius. illo fatente p. 470. ed. Paris. [sane ibi legitur *spargere*, ad lib. II. Eleg. I. §. 33. fed ad hunc locum Cyllenius nullam notavit varietatem. ita ut credibile sit errorem esse memoriae]
4. *Atur] sic Scaliger, pro Atax*. quem vide.
5. *pubes Romana] plebes Romana*, Guyetus. ut apud Statium, *anxia plebes*.
8. *Portabat] Portavit*, Guyetus; cum in plerisque scriptis, & Regio, ac Thuan. fit *Portabit*. & sic codex Scaligeri.
9. *Tarbella] sic Scaliger. alii, tua bella*.
11. *Testis Arar] Atax*, codex Thuan. quomodo Guyetus legendum putat.
12. *Carnuti & flavi] Carnuti & fluvii*, Scaliger. improbat Guyetus.
13. *At te] lege, An te*.
13. *tacitis undis] tractis undis*. Guyetus. inepte.
14. *placidis aquis] placida aqua*, Guyetus.
16. *Taurus arat Cilicas] id est, fecat*. Guyetus. Scaliger, pro *Cilices arant Taurum*.
17. *Quid referam] Quin referam*, Guyetus.
18. *columba Syro] columba suo*, male ex veteri libro Scaliger. dixi ad lib. I. Artis Nafon.
19. *prospectat] lege prospectet*, ut aliae editiones.
20. *docta Tyros] dicta*, Guyetus. & sic MS. Schefferi.

Eleg. IX.

9. *Quid tibi nunc] Quid tibi tum*, codex Thuan.

- Thuan. & Sfortianus. unde Guyetus *tam*.
11. *Quid fuco [splendente comas redimire]* lege *genas* ex scriptis, cum *to comas* praecesserit. pro *fuco*, Scaligeri codices *succo*. unde ille, *succo splendente genas ornasse*. *to redimire* unde Douza depromiserit haud scio. Certe scripti omnes cum editis *ornare*. forte *relinire*. *genas* quoque Guyetus.
14. *colligat]* *colligit*, Guyetus, & sic scripti.
19. *traducit ab agris]* *deducit ab agris*, codex Scaligeri. quod tamen in exemplari ab illo collato non exstat. pro *fruges*, codex Thuan. *messes traducit*. sic & alii.
26. *sed femori]* *sed femini* Charifius videtur legisse. quem vide. haec Guyetus.
30. *Ut foveat]* lege, *Ut foveas*.
31. *Carior est]* lege, *Carior ast*. vel, *Carior esto*.
32. *aspera barba]* *hispida barba*, unus MS. sic in Priapeis. & sic editio Canteri.
35. *invenit concumbere]* *inveniet*, & *succumbere*, Scaliger ex veteri libro.
36. *Dum times]* *Dum times*, Scaliger.
37. *anhelanti]* *anhelatim*, codex Regius.
37. *humida Oscula]* lege, *uvula Oscula*. sic *Osculum udum* apud Prudentium hymno Romani v. 832 . vide ibi notam.
38. *figere dente]* *fungere dente*, Schefferi MS.
39. *juvent]* sic Scaliger. *juvant*, Guyetus.
40. *Dormiat]* sic Guyetus. *Dormiet*, Scaliger.
41. *juventa]* lege *juventas*, ex scriptis. & sic Guyetus, & Schefferi MS.
42. *Cum vetus]* forte *Cum vietum* legendum.
45. *Tollere a stirpe]* forte *Vellere a stirpe*.
49. *Neu Marathum torque]* sic Scaliger.
51. *fontica caussa]* vide Scaligerum.
52. *luteo]* sic Scaliger. *luteo*, codex Thuan. & alii. quod Ach. Statio probatur.
53. *Vah miser]* Scaliger, *veh miser*. lege, *Ab miser*. Vel *miser*, Edd.
54. *& lacrimis]* lege, *ut lacrimis*.
54. *Conjicit]* forte, *Congerit*.
66. *pedes]* *pedem*, ex scripto Scaliger.
67. *mollia jura colendi]* *mollis cura colendi*, Guyetus. & sic Scaliger in ora codicis sui. Lege, *mollia rura colenti*.
75. *ludebat amantes]* *ludebat amores*, Schefferi MS.
80. *opposita est janua dura sera]* *opposita janua dura sera est*, Guyetus. lege *opposita*. dixi ad Amor. III. Eleg. 14.

Eleg. X.

1. *laesurus]* lege *Insurus*: & *ludere* v. 6 . vide patrem ad Silium p. 329.
1. *amores]* sic Guyetus. *amantes*, Scaliger.
2. *clam violanda]* *jam violanda*, ex scriptis Scaliger.
3. *Ab miser]* forte, *Ab misero*, nempe venit.
20. *Asperaque est illi]* forte, *Asperaque esto illi*.
22. *Corpus]* *Pestus*, Guyetus.
23. *Nec tibi caelandi fas sit]* lege ex MS. *Nec tibi caelandi spes sit*. de sequentibus vide Scaligerum.
25. *laeva ministro]* sic Scaligeri codex. alii, *lene ministro*. Scaliger, *vela ministro*. *vela magister*, ut navis magister. Guyetus.
33. *vendere velle]* *vendere velle*, liber vetus.
36. *fluminis esse vias]* *luminis ire vias*, Guyetus.
39. *Quid facias]* *Quid facerem*, ex scripto Scaliger.
40. *sed levis]* *sit levis*, Guyetus. *Sed precor exemplo sit*, codex Thuan.
41. *O quoties verbis]* *O quoties vobis*, Guyetus cum Achille Statio.
44. *Sed latuit]* *Et latuit*, Guyetus.
46. *Nam poteram]* sic Guyetus. Scaliger, *Non poteram*.
50. *deleat]* forte *devehat*.
51. *Tu procul hinc abis, cui formam vendere cura est]* *curae est*, Guyetus ex codice Thuan. *Sit procul a nobis, formam cui vendere cura est*, excerpta Scaligeri.
55. *juvenem lassaverit]* *juvenes*, Guyetus. placet.
60. *vel plures emeruisse]* *quam plures emeruisse*, Guyetus ex codice Regio, & codicibus Palatinis. & sic Gebhardus, *quam plures haec emeruisse*, editio Canteri. bene.
62. *provocet]* forte *provehat*.
62. *illam nulla queat melius consumere noctem]* *illa nulla queat*, ex scripto Scaliger. *illa nulla queat melius producere noctem*, Heinsius ad Silium p. 443. [imposuit Heinsio sua memoria. *convivia ducere modo praecesserat*. deinde hoc tantum agit, ut vulgatum *illam* ejiciat, non ut mutet verbum *consumere*.]
80. *Et geret in regno regna superba tuo]* *reget*, codex Thuan. & Sfortianus. in gremio, Aldina. lege, *in gremio regna superba meo*. vel,

vel, *geres in regno sceptru superba tuo.* & sic Guyetus. nam duo codices Achillis Statii, *bella superba.*

82. *aurea palma*] *aurea lamina*, Scaliger; vel *parma.* *parma* probat Guyetus.

Eleg. XI.

1. *protulit*] forte, *protudit.*
 5. *At nihil ille miser mernit*] *Forfitan & ille nihil mernit*, eclogae Scaligeri. quod ille probat.
 6. *saevus feras*] *saevam feras*, Guyetus ex Palatino codice.
 9. *Non arces*] *Non acies*, Guyetus cum Ach. Statio.
 10. *varias oves*] lege, *saturas oves.*
 11. *Tunc mihi vita foret: vulgi*] lege, *Tunc mihi vita foret dulcis. dulcis exaratum fuerat.* Catullus: *Talia qui reddis pro dulci praemia vita. Et: Lux mea, qua viva vivere dulce mihi est.*
 18. *veteris sedes*] *veteres aedes*, Scaligeri editio. *veteris aedes*, Guyetus.
 23. *liba ipse*] sic Guyetus, non *ipfa.*
 25. *aerata lares*] *exerta*, Schefferi MS. *Lares Hostilios intelligit* Guyetus.
 26. *Hostiaque e]* lege ex scriptis, *Hostia erit.*
 27. *Hunc pura*] *Hanc pura*, Guyetus ex codice Thuan. & codd. Pall. & ex codice suo Scaliger.
 36. *navita puppis*] lege, *navita turpis.*
 37. *percussisque genis*] *percissisque*, Scaliger. *percussisque*, ex Scaligeri codice Guyetus. lege, *excessisque genis.* Statius epicedio Glaucliae:
Gratum est, fata, tamen quod non mors lenta jacenti
Exedit puerile decus.
 vide Adverf. IV. cap. 1.
 44. *referre senem*] lege, *referre seni.*
 49. *vomerque vigen]* *vomerque nitet*, excerpta Scaligeri. unde Guyetus, *nitent.* pro *at*, Guyetus *sed.*
 51. *Rusticus e lucoque vehit*] *e luco revehit*, lego. *sobrius ipse*, Scaliger.
 55. *teneras subtusa genas*] *subfusa*, Scaliger. *tenebras subfusa*, Schefferi MS. *tenebris subfusa*, id est pallore, Columbus. male. *subtusa*, ut *contusa*. vide nos ad Claudianum.
 58. *lentus sedet*] *laetus sedet*, ex Palatinis Guyetus. male.
 61. *percindere*] *rescindere*, nam unus Palati-

nus *praescindere.* Propertius: *Fac mea rescisso pectora nuda sinu.*

62. *ornatus comae*] sic codex Scaligeri.
 68. *Perfluat*] forte, *Perpluat.* dixi ad I. Metam. 572.

Lib. II. Eleg. I.

1. *Quisquis adest, faveat*] lege, *Quisquis ades, faveas.*
 4. *& spicis*] *at spicis*, Scaliger, & Guyetus.
 8. *stare boves capite*] *vertice stare boves*, excerpta Scaligeri.
 15. *fulgentes ad aras*] *malim, lucentes ad aras.*
 21. *Tunc nitidus*] *Nunc nitidus*, Guyetus.
 21. *areis*] sic pro agris Scaliger. forte, *horreis.* & sic Guyetus.
 24. *arte casas*] *ante casae*, Scaliger. male. *Ludat, & exfruatur*, Guyetus.
 26. *nuntia fibra*] forte, *conscia fibra.* ut lib. I. Eleg. 9. *conscia fibra Deorum.* Propertius: *Nec sibi commissos fibra locuta Deos.*
 27. *fumo Falernum*] *fumos Falernos*, Scaliger. qui mox *fumosum Falernum* probat cum Achille Statio. & sic Guyetus.
 31. *Messalam*] *Messalae*, malit Guyetus. Scaliger dubitat.
 34. *intonsis avis*] sic Scaliger, non *ades.*
 35. *Huc ades*] *Nunc ades*, codex Thuan. & alii nonnulli.
 38. *Desuevit*] *Desistit*, editio Scaligeri. Guyetus, *Desivit.*
 41. *primi*] sic Guyetus, non *primum.*
 49. *Rure levis* — *alveo*] *Rure brevis, & alveo*, Guyetus.
 51. *satiatus aratro*] *lassatus aratro*, Scaliger. contra Guyetus vulgatam tuetur ex Horatii illis, *Hec nimis longo satiate ludo.*
 54. *ornatos Deos*] forte, *oratos Deos.*
 54. *diceret*] sic Muretus. Scaliger tuetur *diceret.* quomodo apud Horatium: *forte epos acer, Ut nemo, Varius ducit.* Guyetus *diceret*, ex codicibus Achillis Statii.
 56. *duxit ab arte*] *ab arce*, Scaliger. *perperam.* ut & Guyeto videbatur, qui *ab urbe* cum vulgatis mallet. sed *arte* magis probat. & in versu sequente, *pleno ovili.*
 58. *duxerat hircus*] sic Scaliger.
 62. *lucida avis*] forte, *succida.*
 64. *apposito*] lege, *appositum opus.*

65. *textrix operata*] *textis operata*, Guyetus.
 66. *a pulso tela sonat latere*] lege, *appulso* mutavit. sed recte vetus editio *applauso*. Ovidius Metam. IV.

*Ille cavus velox applauso corpore palmis
 Defiluit in latices.*

applausa cervix, de equo, apud Silium lib. XVI. *plausae sonitus cervicis*, Virgil. *colla plausa*, Ovid. I. Art. Amat. *aquas natatu plaudere*, Statius I. Silv. 3. apud Apulejum Metam. lib. VIII. de apro: *dente comploso quem primum insiliat cunctabunda rimatur*. sic malo, quam *dente compulso*. sic *complosae manus*, de quibus ad Lucanum. *possis & dente conliso*. *Applodere anum terrae*, idem Apulejus Metam. lib. VI.

82. *hinc precor abde*] *hinc procul abde*, ex veteri libro Scaliger. quem vide. lege, *i precor abde*.

83. *celebrem Deum*] id est frequentem. *celebrem*, Columbus.

87. *Ludite*] *Cedite*, Guyetus.

88. *Matris*] sic cum Mureto Scaliger, non *Martis*.

89. *fulvis alis*] lege *furvis alis*. dixi ad III. Metam. 272. *fuscis alis* malit Guyetus, ut lib. III. Eleg. 4. *Et cum te fusco somnus velarit amictu*. Virgilius lib. VII. de Alecto:

*Protinus hinc fuscis tristis dea tollitur
 alis.*

Silius lib. III.

*Interdum adverso glomeratas turbine
 Corus*

*In media ora nives fuscis agit horridus
 alis.*

atris nox circumvolat alis, Horat. II. Sat. I.

90. *somnia nigra*] lege *pigra*, ne bis idem dicat.

Eleg. II.

1. Male haec vulgo distinguebantur, ut ad Livium suum Gronovius jam monuit. sic scribe:

*Dicamus bona verba (venit natalis) ad
 aras.*

5. *Genius adsit*] alii scripti, *adsit Genius*.

7. *Illius puro distillent*] *Illius & pura destillent*, codex Thuan. *Illius pura destillent*, Guyetus. lege, *Illius & Syria*. aut *Illius Assyria*. quomodo Horatius. vide infra ad lib. III. Eleg. 4. v. 28.

9. *quodcumque rogabis*] *rogaris*, Guyetus.

pro *Cherinte*, alii codices habent *Cornute*.

10. *En age quid cessas? annuit ille, roga*] lege, *Eja age, quid cessas? annuet ille. roga.*

17. *Vota cadunt*] pro *accidunt* interpretatur Guyetus. lege *cadant*.

17. *utinam strepitantibus*] ut *strepitantibus*, codex Thuan. *trepidantibus*, Schefferi MS. *viden ut strepitantibus*, Guyetus.

18. *Flavaque vincula*] forte, *Firmaque vincula*. *Aurea*, Guyetus.

21. *Huc veniat natalis avis, prolemque ministrat*] sic distingue:

Huc veniat natalis, avis prolemque ministrat.

ministrat avis prolem, non tantum parentibus. vel, *Hac veniat natalis avis*. ut Cupidinem innuat. sic *incerta avi* dixisse Ciceronem notant veteres Grammatici.

Eleg. III.

3. *latos agros*] *laetos*, Muretus. forte *Latios*.

5. *O ego cum dominam aspicerem*] *O ego conspiciens dominam*, Guyetus ex vestigiis codicum scriptorum, in quibus, *O ego quum aspicerem dominam*.

9. *Nec quererer quod sol*] *quum sol*, Guyetus.

9. *Ipse Deus solitus*] hos quatuor versus Scaliger adulterinos esse contendit, cui assentitur Guyetus.

22. *Venit & a templis*] *e templis*, Guyetus ex scriptis, Regio, & Thuan.

31. *cui sua cura puella est*] *cara puella est*, Guyetus. qui putat hos duos versus esse spurios. in Thuanæo: *Fabula nunc illi est, sed si cui cura puellae*.

33. *At tibi dura seges*] lege, *At tibi dura Ceres*. sed vide Schottum Nodor. Ciceron. lib. I. cap. 8.

33. *quae abducis*] sic Scaliger, & Schottus loco laudato.

34. *terra*] hoc tuetur Scaliger contra eos, qui *tecta* legunt. forte, *semina certa*.

Eleg. IV.

1. *Hic mihi*] *Hei mihi*, Guyetus.

4. *Et remittit*] *Ut remittat* Schefferi MS.

5. *seu quid peccavimus*] lege, *seu nil peccavimus*.

5. *uror*] *urit*, ex scriptis Scaliger. & sic codi.

- dicēs Guyeti, & Schefferi MS.
10. *tunderet unda*] *tunderet ira*, codex Thuan. & unus Achillis Statii. placet Guyet. dixi ad XI. Metam. 729.
 17. & *qualis, ut orbem*] forte, *nec qualis*.
 21. *At m. p. c. e. f. sunt*] forte, *An sint*.
 23. *sacris insignia fanis*] hoc Guyetus probat. *focis insignia sacris*, ex scripto Scaliger. lege, *tholis insignia sacris*. vide Adversaria.
 24. *ante alios*] *ante alias*, codex Thuanacus.
 31. *clavem*] *clavim*, Charifus teste Scaligero.
 36. *abdedit ipse*] *attulit ipse*, editio Scaligeri. *addidit ille*, Guyetus.
 38. *hic Deus*] forte, *sic Deus*.
 40. *partas opes*] *positas opes*, pro *abditas*, conditas, ex scriptis Gebhardi Guyetus. male. Nafō Amor. III. Eleg. 8. v. 66.
 43. *neque erit*] *neque sit*, Scaliger, & Guyetus. forte, *ne sit*.
 53. *Quin etiam sedes*] *Quin aedes etiam*, Guyetus.
 56. *terra gerit*] *terra genit*, Scaliger.

Eleg. V.

1. *novus sacerdos*] quindecimvir sacris faciundis. Guyetus.
4. *verba meas*] *pletra meas*, scripti quidam.
8. *Sepositam*] *Depositam*, editio Scaligeri. quod Guyetus improbat.
11. *tibi deditus augur*] *debitus augur*, ex veteri libro Scaliger. aliter Guyetus secutus MSS. supra, *tibi dedita servit Mens mea*. forte, *creditus*.
17. *Messallinum*] *Messalam nunc*, Guyetus. male. refer ad Messallae filium.
18. *quod canat*] lege, *quid canat*.
20. *raptos Lares*] sic Scaliger.
21. *Haec fore*] *Nec fore*, Guyetus cum Achille Statio.
21. *moestus ab alto*] *moestus ab Ida*, Guyetus. male. ex mari.
22. *respiceretque Deos*] *domos*, codex Thuan. quomodo coniecit Passeratius. Guyetus improbat.
23. *formaverat*] sic monet in scriptis libris esse Scaliger. & sic Schefferi MS.
27. *Pan*] f. *cana*.
34. *pulla aqua*] *pulsa*, Scaliger, & Schefferi MS. Propertius lib. IV. *Remorum auditos per vada pulsa sonos*.
36. *sesta est vesta puella die*] *sesta vesta puella die est*. Guyetus.

39. *Impiger*] Scaliger carpit eos, qui hic novam elegiam faciunt.
40. *Troica*] *Troia*, codex Bodleianus.
44. *longam viam*] *longa via*, Scaliger.
58. *jam locus*] sic MS. Schefferi.
59. *terris fatale regendis*] *rebus fatale regendis*, ex codice Gebhardi Guyetus.
60. *Qua sua*] *Quaqua*, ex codice Florentino Guyetus.
63. *lauros*] *laurus*, ex codice Thuan. & Achilles Statii Guyetus.
66. *fusa sed caput ante coma*] sic Scaliger.
77. *Marpessia*] Salmastius ad Solin. p. 79. coniciebat *Mermessia*, a Mermesso Phrygiae oppido. nam Marpeffus est mons Pari insulae.
69. *Quodque Albuna*] sic Scaliger. vulgo, *Quasque Albana*. forte, *Quotque*.
70. *perlueritque*] *perluleritque*, Guyetus ex codice Thuan. & Achilles Stadius.
72. *Multus ut in terras*] *Multus & in terra*, Scaliger.
73. *strepitantia*] lege *crepantia*.
76. *nubilus annus*] *nubilus amnis*, Schefferi MS. de Tiberi caput Columbus.
85. *feriet*] *feriat*, editio Scaligeri. aliter Guyetus.
86. *deficiuntque*] *deficiantque*, Guyetus ex codice Thuan.
94. *dicere verba*] forte, *discere verba*.
96. *umbra cadet*] *cadit*, Guyetus ex melioribus libris Achillis Statii, & ex Thuanaco.
97. *veste sua*] sic Scaliger, & ex scriptis Lipsius Ant. Lect. lib. III. vulgo *veste sacra*.
98. *ipse calix*] *ante calix*, ex Florentino & Sfortiano Guyetus.
99. *exstruet alte*] *construet ante*, quidam codex teste Scaligero.
107. *sumsit sibi tela*] *sumsit tua tela*, Guyetus. nam in codice Thuanaco *sua*.
109. *Et mihi*] *Sed mihi*, Guyetus.
109. *jaceo*] sic Scaliger. non *taceo*.
110. *cum juvat*] *dum juvat*, Guyetus. lege, *cenjuvet*.
111. *Vixque cano*] *Usque cano*, alii.
112. *justos pedes*] forte, *justos*.
114. *Scilicet*] forte, *licet*. & sic MS. Schefferi.
122. *canam*] ita Scaliger. non *canet*.

Eleg. VI.

2. *Sit comes, & collo fortiter arma gerat*] *Si comes, e. c. f. a. geret*, Scaliger. quem vide. improbat Guyetus.

4. *ad latus ille volet*] est Mureti conjectura. *ire volet*, editio Scaligeri. *ire velit*, Guyetus. lege, *ad latus usque volet*. rō *us in usque* neglexerat iterare ex proxime praecedente vocabulo *latus* librarius. hic fons erroris.
5. *tua otia*] forte, *sua otia*. & deinde *sua signa*.
6. *Atque iterum erronem*] Et verum *erronem*, codex Passeratii. unde ille, *Et veterem erronem*.
7. *Quod si militibus parces*, erit hic quoque *miles*] *parcis*, codex Florentinus. unde Passeratius, *par sis*. forte, *Quod si militibus parcis*, sequar haec. (ut, *Castra Macer sequitur*) aut, *feror huc*.
8. *Ipsē levem galea*] *Ipsē levi galea*, nonnulli codices Achillis Stati. unde Guyetus, *Ipsē levis*. sed *leves aquae* poetis passim. Ovidius Fast. *leves cursum sustinuisistis aquae*.
10. *Et mihi facta tuba est*] *grata tuba est*, Muretus. *flata tuba est*, Passeratius, *facta tuba est*, Guyetus. male. *facta tuba est*, MS. Schefferi. Nafon Trist. I. Eleg. 3.
Et mihi facta via est, *et me capit ultima tellus*.
15. *At tu quisquis is es*] *quisquis eris*, Guyetus. male. Nafon Trist. *Ad te, quisquis is es, nostra querela redit*. Schefferi MS, *quisquis hic est*. unde Columbus, *hic es frustra*.
16. *Imperiat*] *Imperat et*, MS. Schefferi. unde Columbus, *Imperat en*. vide nos Advers. lib. II. cap. 8.
17. *saecula laudant*] *laudent*, Guyetus.
18. *operata*] sic Scaliger.
19. *acies cinxii*] *acies acuit*, codex Thuan.
20. *mors propiorque venit*] *morsque propinqua venit*, excerpta vetusta Scaligeri. aliter Propertius.
22. *Bellica cum dubiis rostra dedit ratibus*] *Cum tribuit dubiae bellicae rostra rati*, excerpta Scaligeri.
23. *obsidere campos*] *obsistere campos*, codex Scaligeri. improbat Guyetus.
24. *Ut multa innumera jugera pascat oves*] sic excerpta & vetus codex Scaligeri. bene. vide Advers. II. 13.
26. *mille columna*] sic Scaliger. *mille columnia*, Schefferi MS. lege, *sulta columna*. vide Advers. I. 4.
29. *At tibi*] *At mihi*, Guyetus ex membranis Scaligeri.
41. *regnum ipse tenet*] *regnum ille tenet*, Guyetus.

Eleg. VII.

2. *fore cras semper ait melius*] Scaligeri editio, *melius cras fore semper ait*.
6. *Cum tenues hamos abliniit ante cibos*] forte, *Cum tenues hamos subdidit ante cibos*.
7. *Spes etiam valida*] Salmastius sic citat ad Pallium Tertulliani p. 375.
Spes etiam dura solatur compede vincitum:
Crua licet longo cuspite vincita sonent. & ait, ita omnes veteres libros scriptum exhibere. sed confudit duo diversa loca. nam ultimus legitur lib. I. Eleg. 8. ita emendare, est corrumpere bonos auctores.
18. *Illius ut verbis sis mihi lenta veto*] *lenta* est in MS. Schefferi. vide nos ad Nafonem. *Illius ut verbis sis mihi lenta peto*, Guyetus. perperam.
19. *malasomnia*] sic Guyetus ex codice Thuan. alii, *nova somnia*.
23. *Desino*] *Desine*, Guyetus ex scriptis Achillis Stati, & ex Thuan. male. vide Notas ad Nafon. XVIII. Epist. 203.
29. *a limine diro*] lege, *a limine duro*. sic *durum limen amicae* Ovidius dixit.
35. *fatis anxia vivas*] lege, *fati anxia vivas*. *anxius fatis* & apud Silium Italicum occurrit. tamen Propertius L. I. Eleg. 9. *Nec te decipiat, quod sit fatis illa parata*.

Lib. III. Eleg. I.

2. *hic fuit*] *hinc fuit*, ex scripto Scaliger.
3. *Et vaga nunc certa discurrunt undique pompae*] *meus codex*. *Et vaga non certae discurrunt undique pompae*. sic Propertius, *Cynthia non certis nixa caput manibus*.
6. *seu fallor*] lege, *seu falso*, h. e. seu cara tamen, si fallor.
8. *versibus illa meis*] sic scriptus Scaligeri, non tuis.
10. *Pumex et canas tondeat ante comas*] *Pumix et*, Scaliger. alii *Pumicet*. *Pumice et*, Schefferi MS. unde Columbus, *Pumice sed*. forte, *Pumice quae*. arte Guyetus conjecerat. sed rō ante Tibullo passim in usu.
12. *litera facta tuum*] *litera facta meum*, Guyetus ex editionibus plerisque. vel *picia*, nempe minio. male. *facere literam*. Nafoni familiare.

14. *Sic etenim*] *Sic etiam*, editio Scaligeri. im-
probat Guyetus.
20. *An minor*] lege, *Anne amer*.
21. *meritam larga donate salute*] Scaliger,
meritam longa. alii, *nympham larga. myr-*
cum, pro *meritam*, codex Thuan.

Eleg. II.

1. *Qui primum*] *Qui primus*, Guyetus ex co-
dice Thuan. & veteribus omnibus. & sic
Schefferi MS.
7. *Nec mihi vera*] distichon spurium putat
Guyetus.
8. *taedia nata*] alii, *taedia nota*. quomodo
Scaliger. alii, *tot superesse meae*. forte,
taedia tanta.
11. *incomta capillos*] *inculta capillos*, MS.
Schefferi.
13. *Sed veniat*] *Sed veniet*, editio Scaligeri.
improbat Guyetus.
15. *animamque precatae*] *rigatae*, Scaliger.
male. *rogatae*, Schefferi MS. & sic cum
MSS. Scaligeri Pontanus ad Macrob. lib.
V. cap. 7. qui & explicat. forte, *roga-*
tam; vel, *rogantes*. vide Notas ad VI.
Factor. 303.
19. *spargant*] *spargent*, codex Regius, &
Thuanacus.
20. *fundere lacte*] *spargere lacte*, Guyetus ex
codice Thuan.
21. *carbasseis velis*] *ventis*, Scaliger, & priscae
editiones. ego *velis* praefero.
23. *Illic*] *Illuc*, cum Passeratius Guyetus. qui
distichon tamen habet suspectum.
23. 24. *dives Panchaia, dives Assyria*] non
placet. Guyetus, *mollis & Assyria*.
29. *cura Neerae*] Scaliger omnino probat,
caussa Neerae. Guyetus aestuat in hoc
loco.

Eleg. III.

7. *sociarem*] male Scaliger, *satiarem*. & sic
codex Thuan. tamen improbat Guyetus.
11. *Nam grave quid prodest pondus mihi*] *Quid*
prodesse potest pondus mihi, Scaligeri ex-
cerpta.
19. *miratur, in illis*] *miratur amatque*, Guye-
tus.
20. *Invidia est*] sic Scaligeri excerpta. *volgus*,
in iisdem. vide Scaligerum. Guyetus,
Invisum falso plurima volgus amat. lege,
in illis Divitiis falso.

24. *At sine te*] alii, *Et sine te*. lege, *Si sine*
te. Propertius: *Si sine me, famae non si-*
ne labe meae.
28. *Audiat averſa*] forte, *Respuat averſa*.
36. *futura neumi*] lege, *futura canunt*. sic
lib. I. Eleg. 8. v. 1.
Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina.
37. *Me vocet in vastos amnes*] lege, *Me vocet*
in tostos amnes, *nigramque paludem in*
Strygis ignava. Guyetus, *Livens ignava*.
Dives ignova, codex Regius.

Eleg. IV.

2. *hesterna pessima nocte*] *extrema proxima no-*
cte, Scaliger. quem vide.
3. *vanum*] sic Scaliger, non *vani*.
4. *Desinite in vobis*] sic Scaliger. in *nobis*,
Guyetus. alii in *votis*. forte, in *veris*.
9. *At natum in curas hominum genus*] *Et*
vanum ventura hominum genus, Scaliger
ex scriptis. lege, *At vanum in curas*.
vel, *At prorum in curas*.
9. *omina noctis*] *agmina noctis*, Schefferi MS.
probat Columbus. male.
11. *Et tamen, utcumque est, sive illi vera mo-*
menti] *Sed tamen*, Guyetus ex codice
Thuan. Florentino, & Vaticano. *monemri*,
non *moneri*, codex Thuan. *illae*, Guye-
tus. videlicet *mentes*.
17. *emensa quadrigis*] *evecta quadrigis*, codex
Thuanacus.
18. *caeruleo*] sic codex Thuan. Scaliger, &
alii, *caeruleas*.
20. *sollicitas deficit ante domos*] lege, *deficit*
ille domos. vel, *sollicitos deficit is ante toros*.
27. *lumina fera quies*] *lumina fessa*, Schefferi
MS.
26. *nec videt*] forte, *nec dedit*.
28. *Spirabat*] sic ex scriptis libris Fabricius
ad Terentium. male. vulgati *Stillabat*.
bene. sic *destillare* alicubi. lib. II. Eleg.
2. v. 7. *Illius & Syria destillent tempora*
nardo. ita scribe: vel, *Illius Assyria*.
quare & hic *Syrio rore* legendum. & sic
Scaliger. & infra Eleg. ult. *Fam dudum*
Syria madefactus tempora nardo, pro *Ty-*
rio, legendum. Catullus: *Fragrantem*
Assyrio venit odore domum. noſter lib. I.
Eleg. 3. *Non soror Assyrios cineri quae de-*
dat odores. *Malobathrum Syrium*, Horat.
Oronthea Myrrha, Propert. lib. I. Eleg. 2.
Achaemium costum, Horat. lib. III. Od. 1.

45. *proles Semeles*] *proles Semelae*, Guyetus.
 50. *Quodque Deus*] *Quidque*, Guyetus ex scriptis Statii.
 59. *Diverfasque tuis*] *Diverfasque suas*, editio Scaligeri.
 63. *mens est mutabilis illis*] sic Schefferi MS. cum scriptis Geor. Fabricii, & Scaligeri, & Guyeti.
 64. *brachia tende fide*] lege, *brachia tende prece*.
 65. *dominae fera verba minantis*] *validos tentare labores*, Scaliger ex veteri codice Cujacii, qui hic incipit.
 66. *verbera posse pati*] *verbera saeva pati*, codex Cujacii.
 77. *sacris oracula templis*] *nostris oracula templis*, Guyetus.
 80. *Felix. hoc alium*] *Felix hoc*. Scaliger. *Felix ac Schefferi* MS. vide de hoc versu Vossium lib. ult. operis Grammatici de Constructione cap. 14. p. 56. forte, *Felix ab*.
 83. *Nec tibi crediderim*] *Non ego crediderim*, Guyetus ex scriptis Achillis Statii, & codice Thuanaco.
 85. *Nam te nec*] *Nam te non*. codex Thuan.
 86. *Nec flammam volvens*] forte, *evolvens*.
 89. *canibus succincta*] *subcincta*, ex antiquis libris Scaliger. alii, *submissa*. forte, *commissa*. Guyetus hoc distichon spurium habet.
 92. *Et duris*] sic veteres libri Scaligeri. alii, *diris*.

Eleg. V.

3. *Bajarum maxima lymphis*] lege, *Bajarum proxima lymphis*.
 4. *hoyems*] ita Guyetus. alii, *humus*.
 7. *nulli temeranda Deorum*] lege, *virorum*. & sic Scaliger. de τῶν *temeranda* dixi ad Nafon. Pontic. II. Epist. 2. §. 27.
 8. *Audax laudandae sacra docere Deae*] forte, *sacra subire*. lege, *Audax celandae prodere sacra Deae*. sed vide Scaligerum de voce *laudandae*.
 10. *tetra venena*] *trita venena*, Scaliger ex veteri codice. sic & Propertio restitue lib. II. Eleg. 1. §. 74. sic etiam Guyetus. qui & *dedi*, ex codice Thuan.
 11. *sacrilegos templis admovimus ignes*] *sacrilegi templis admovimus ergo*, ex scripto Scaliger. vulgatum tuetur Guyetus.
 13. *jurgia linguae*] *jurgia mentis*, codex Thuanacus, & alii.
 17. *Natalem*] Guyetus putat totum distichon

- esse adulterinum, & pentametrum ex Nafone sumtum.
 25. *pallebunt*] forte, *squallebunt*.
 27. *terrear aestu*] *torrear aestu*, Guyetus ex Achille Statio.
 29. *numina nymphae*] *numina lymphae*, editio Scaligeri. forte, *flumina lymphae. carmina lymphae*, codex Thuanacus. Guyetus, *At vos, quois. Thuscae celebrantur limina nymphae*.

Eleg. VI.

2. *vincta feras*] *teras*, Guyetus.
 3. *medicando*] *medicande*, Achilles Statius. probat Guyetus.
 4. *Saepe tuo cecidit*] forte, *cedit*.
 5. *Care puer*] *Carpe puer*, Schefferi MS. ut apud Petronium.
 6. *Et nobis*] *I nobis*, Scaliger.
 11. *Aut si quis*] *At si quis*, ex scriptis Guyetus; & *recusat*, non *recuset*.
 17. *Et majora velit*] *volet*, Scaliger. *valet*, Guyetus ex veteri libro Achillis Statii.
 21. *Jam venit*] *Nam*, Guyetus: & deinde, *severis*. quomodo Gulielmus in Plautum, & Livinejus ante illum.
 23. *quantumque minetur*] lege, *quantasque minetur*. huc alludit codex Cujacii apud Scaligerum, in quo, *Quales his poenas qualis quantusque*. transfer hac quac ad Valer. Flaccum notavi.
 24. *praeda cruenta*] *turba cruenta*, Schefferi MS.
 32. *post multas*] lege ex editionibus antiquis, *post multos*.
 40. *Flevisti ignoto*] *Flevit in ignoto*, Guyetus.
 44. *posse cavere tuo*] *posse cavere tuo*, Guyetus cum Gulielmio. & sic unus Palatinus Gebhardi.
 45. 46.] Scaligeri excerpta sic habebant:
Non vos decipiant pendencia brachia collo,
Nec capiat blanda fordida lingua prece.
 & Guyetus probat. lege, *subdola lingua*.
 57. *cessas o lente minister*] forte, *cessas quo lente minister?*
 58. *Martia*] lege, *Marcia*. aquam Marciam innuit.
 59. *Non ego*] *Numme ego*, Guyetus.
 60. *Ignotum cupiens*] lege, *Ignotum subiens*.
 62. *Tu puer huc*] lege, *Huc puer huc*. Scaliger ex veteri libro, *Tu puer i*. forte, *Tu puer huic*.
 63. *Syrio nardo*] sic quidam codices Achillis.

lis Statii. lege, Syria nardo. & sic Guyetus. dictum supra.

Lib. IV. Carm. I.

[Ad Messallam] Panegyricus Messalae, codex Cujacii. probat Scaliger. sic & alii codices.

1. *quamquam tua] quamquam me*, ex vetusto libro Scaliger.
2. *ut infirmas valeant] ut infirmas nequeant*, ex vetusto fragmento Scaliger. vulgata tuetur Guyetus.
3. *ac meritas si] ac meritas*, ex membranis Scaliger. & sic nostri. forte, & meritas si, pro etsi meritas.
5. *Nec tua] Non tua*, Guyetus.
5. *te praeter] praeter te*, Scaliger.
7. *nec munera parva] ne carmina parva*, Guyetus. & sic MS. Schefferi.
14. *pacavit] lege, placavit.*
18. *Alter dicit] rectius Aldina, Alter dicat.*
19. *desiderit] desiderit*, MS. Schefferi.
21. 22. *Et vagus, — Huic & contextus] forte, Ut vagus. & mox, Huic circumtextus. vel, Et vagus. & deinde, Huic ut contextus. & sic MS. Schefferi. ibidem: qua surgere nititur] forte, qua sursum entitur.*
26. *omne novemus] sic ex scriptis Scaliger, non movemus. etiam MS. Schefferi.*
27. *nomine charta] ex scriptis Scaliger. & MS. Schefferi. improbat Guyetus.*
30. *quid quaque index] ita ex vetusto codice Scaliger. & Lipsius lib. I. Elect. cap. 29.*
33. *sub nomine facta] sub stemmate, vetus codex. forte sublimia facta.*
34. *Aeterno versu] forte, Alterno versu.*
36. *Quis potius] lege, Quis potior.*
39. *castrisve forove] charisve forove, ex scripto Scaliger. male.*
40. *hinc aut hinc] hic aut hic, ex scripto Scaliger.*
54. *Nam Cyconumque] Non Cyconumque, lege.*
55. *Cyclops coeplos] lotos captos, ex scripto Scaliger.*
57. *Victa lumina] Vincta*, alii teste Scaligero.
60. *Mobilis Artaciae gelidos] Nobilis Artaciae gelida, Guyetus. Scaliger, Mobilis Artaciae gelida quo se exigit unda. nam optima membrana, erigit, forte, egerit. forte & Plinio reddendi Artacii lib. XIIX. cap. 11. de alica. ubi fontes Oaxi; vel,*

ut in aliis codicibus, *Araxi. puto Artacii. prope Neapolim & Putcolos ponuntur.*

64. *Cimmeriav] scribe, Cimmerion.*
64. *arces] sic Schefferi MS.*
67. 68. *Vidit ut inferno &c] lege, Vidit & inferno Plutonis subditaregno Magna Deum ut proles levibus discurreret umbris.*
70. *Illum inter geminae] sic Scaliger ex vetusto fragmento. & Canterus lib. IV. Nov. Lect. cap. 16. vulgo, Illum tergeminae.*
71. *saevo ore] lege, saeva ira.*
72. *rapidas intus freta sorberet undas] rabidas, & fera, MS. Schefferi. rabidis inter freta sorberet, Guyetus. vel rabidas; quod est in scriptis Achillis Statii. forte, intorta resorberet, de quo verbo dixi ad Nason. Amor. II. Eleg. 16. v. 26. vel, intortis ferveret. vide Adversar. I. 13.*
73. *quo consumpsit more] ita Gevartius ad Statium p. 180. lege, consumpsit in ore. sic MS. Schefferi.*
84. *desigere cervos] sic Pimpontius ad Virgilium, a Scaligero laudatus. alii, nervos.*
85. *ducto vallo] lege, structo vallo. nam praeducere praecessit. forte, inducto vallo.*
90. *lento pilo] an tento? lato, Guyetus.*
91. *celeremque arcto] melius arcto, Guyetus.*
92. *Possit] lege, Par sit.*
94. *brevius contendere] levius contendere, MS. Schefferi. lege, Nunc subitum ad curvos brevius compeccere gyros.*
95. *Quis parma, seu dextra velis] lege, Quid, parma seu dextra velis.*
96. *grandis venit] veniat gravis, ex scriptis Scaliger.*
97. *Amplior] lege, An prior.*
100. *Nunc tibi non desit] lege, Tunc tibi non desit.*
103. *Seu libeat duplicem, seu junctum cernere Martem] lege, Seu libeat duplici, seu juncto cernere Martem, pro decernere. Catullus: & potius germanum amittere crevi. vide ad Virgil. XII. Aen. 709. possis &, Seu libeat duplici seu junctum cernere Martem. rectius. nam de juncto Marte jam egit. possis &, Seu jubeat duplici seu junctum cernere Martem.*
104. *Dexterque ut laevum teneat, dextrumque sinister] Dexter uti laevum, Scaliger ex scriptis. lege, Dexter uti laevam teneat, dextramque sinister. forte, Dexter nunc laevam ut teneat, dextramque sinister.*

108. *Iapidine*] sic Scaliger ex scriptis, non *Iapygiae*.
110. *Arupinis*] sic Scaliger, non *Arupinus*. idem tamen *Arupinas* mavult. *Arupinus pauper sed natus in armis*, Guyetus. *Testis & Arpinas*, MS. Schefferi.
112. *Centum*] veteres editiones inferunt ver-
sum, *Namque senex longae peragit dum
saecula vitae, Centum foecundos. nec scio
cur omiserint recentiores.*
114. *celerem super edere corpus Audet equum]*
celeri super addere corpus Gaudet equo, sic
malo.
116. *domator*] vox Scaligero & mihi de men-
do suspecta. alii *comatus*, ut Gallus in-
telligatur.
118. *contentus eris]* lege, *contentus eas*.
124. *discordes venti]* lege, *diffortes venti*. quia
praeter solum eis hiberna tempestate
interquiescere.
125. *egerunt flumina cursus]* lege, *egerunt flu-
mina versus*.
126. *Quin rapidum]* *Quin rabidum*, Guyetus.
male. vide infra §. 193.
129. *multa silentia]* lege ex scriptis, *muta si-
lentia*.
133. *annuit]* *abnuat*, MS. Schefferi.
133. *abditus aris]* sic Schefferi MS. lege, *ad-
ditus aris*. quomodo editiones nonnullae.
136. *Incipe, non iidem tibi sunt, aliisque trium-
phi]* lege, *non iidem tibi sunt*; vel, *sunt*.
refer ad sequentia, *Te manet intactus*,
&c.
139. *tellus obfessa colono]* lege *infecta*, vel *pos-
fessa*; i. e. Africa.
140. *Choaesper]* sic Schefferi MS. *Diaspes*,
omnes scripti teste Scaligero. *Choaesper*,
Salmasius in Solin. p. 699. Vossius ad
Justin. lib. XI. cap. 14, *Diaspen* pro
Idaspen poni contendit. quem vide.
141. *Gindes]* sic Scaliger, & Aldina. al.
Cydnus, ut MS. Schefferi, & Vossius l. c.
142. *Ardet]* lege, *Tardet*.
142. *Arectaeis aut unda per hospita campis]* Au-
fonius Popma ad Vellejum p. 254, legit:
*Ardet Arectaeis aut unda par hospita cam-
pis*. de campis Arectae prope Babylonem.
unda hospita dicitur par campis, eo quod
profluens bituminolo e fonte divertebat
in campos, & ibi advena pariter, quasi
piscina, arderet. teste Strabonelib. XVI.
haec ille. sed in voce *par* offendit con-
tra metrum. Scaliger mavult, *Ardet A-
rectaeos aut unda per hospita campos. unda
perhorrida*, Guyetus; vel, *Arectaeos aut*
- unda perhorrida campos*. Salmasius ad
Solin. p. 1194, legit, *Ardet Arectaeis
aut unda per hospita campis*. ab *Arecta* Su-
fidis oppido, ubi naphthae liquidae fon-
tes. ut Tibullo *unda per hospita* sit naphtha.
forte *ter hospita*. numerum ternarium
pro multiplici ponunt poetae: quibus
Scylla ter eporat ter removit fretum.
143. *Nec qua regna]* *Nec quae regna*, MS.
Schefferi.
145. *vicinus Phoebo]* forte, *qui junctus Phoebo*.
146. *magynos]* sic scripti Scaligeri. alii, *mo-
synos*.
147. *Oceanus ponto qua continet orbem]* *totum
qua continet orbem*, Guyetus. forte, *Ocea-
ni*, ponto qua continet orbem, *Nulla tibi
adversis regio sese offeret armis*. infulas in-
telligit.
149. *Te manet invictus]* forte, *intactus*. vi-
delicet ante Claudium.
151. *consistit in aere]* forte, *considit in aere*.
153. *Atque duae gelido]* lege, *Aequae duae ge-
lido*.
155. *incepto perlabitur unda liquore]* incerto li-
quore, Guyetus. lege, *inferto*, vel *in-
septo delabitur*.
157. *superegerit ortus]* sic scripti Scaligeri;
non *superingerit*.
157. *Quippe ubi non unquam]* forte, *Quippe
cui haud unquam*.
161. *Non ergo presso]* forte, *Non aegra aut
presso*. vel, *Ergo aegre presso*.
168. *Temperat: alter]* lege, *Temperat alteri*.
168. *necat aër]* *negat aër*, MS. Schefferi.
169. *labitur annus]* *vertitur annus*, vetus li-
ber Scaligeri.
170. *Hic & colla]* *Hinc & colla*, MS. Schef-
feri.
175. *praeclaros poscent]* *praeclaros ierint*, ve-
tus codex Scaligeri. unde ille, *per cla-
ros ierint*.
182. *Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget]*
Fortuna ut mos illi semper adversa, MS.
Schefferi. unde Columbus, *Fortuna, ut
semper mos illi, adversa fatiget*.
184. *flavi ditantes ordine sulci]* lege, *flavi di-
tantes horrea culmi*. sed & *sulci ferri*
possunt.
185. *foecundas ad deficientia messes]* sic Scali-
ger ex veteri libro. forte, *foecundae vix
sufficiencia messi*. vel, *foecundas cui defi-
cientia messes*. lege, *foecundas haud defi-
cientia messes*.
189. *Cum memor anteaactos semper dolor admo-
net annos]* sic Scaliger. alii, *accitos*. vel
acci-

- accisos. lege, Cum memori, & deinde ad-movet.*
195. *subsistere turmis*] sic Scaliger ex scriptis. alii, *obsistere. forte, subsidere. sed vide Gronovium ad Liv. XXVII. 7.*
196. *parvum corpus*] non placet: praefertim cum sequatur *parvula cura. forte, par corpus, quod par sit igni Aetnaeo ferendo.*
197. *si parvula cura*] lege, *sit parvula cura.*
200. *mittere chartas*] *vincere chartas*, ex optimo libro Scaliger.
202. *Vel bene si totus*] *Vel bene si notus*, MS. Schefferi.
204. *mea cum tumulus contexerit ossa*] sic Guyetus. Scaliger, *mea tunc tumulus quum texerit ossa.*
206. *mutata*] forte, *mutanda.*
206. *figuram*] *figura*, ex codice suo Scaliger.
207. *Seu me finget*] forte, *fingat.*
207. *rigidos percurrere campos*] forte, *riguos. sic rigui horti. rigui saltus Claudian. lib. II. de raptu Proserp. Columella lib. II. cap. 17. de prato: Ejus igitur animadvertimus duo genera, quorum alterum est siccaneum, alterum riguum. Laeto pinguique campo non desideratur influens rivus. sic mollia prata Propert. lib. III. Eleg. 2. Virgilius Ecl. 10. Hic gelidi fontes: hic mollia prata, Lycori. Stadius epicedio Glaucaiae: Mollibus in pratis alte flos improbus exstat.*
209. *volucris vehar aëra pennis*] lege, *volucris vehar aëra penna.*
210. *In quencunque hominem*] *Quandocumque hominem*, Guyetus ex optimo codice Scaligeri.
210. *recepit*] lege, *refecerit.* Pythagorica haec sunt.

Carm. II.

9. *fufis decet esse capillis*] *fufis decet illa capillis*, Pontanus ad Macrob. de Differentiis Graeci Latini que verbi. forte, *decet esse.*
13. *aeterno Olympo*] sic Scaliger. *externo, codex Thuan. aetherio Olympo, cum Ach. Statio Guyetus. Virgilius I. Geor. Primus ab aethero venit Saturnus Olympo.*
16. *succis*] an *fucis*?
20. *Indus aquis*] *Indus equis*, ex Propertio Scaliger.
23. *multos hoc sumet*] sic scripti. unde Scaliger

ger consumet, pro consummet. alii, celebretur. haec sumit, Schefferi MS. lege, multos o duret in annos.

Carm. III.

3. *in proelia*] sic Scaliger ex Cujaciano. alii, *in pectora.*
5. *venandi Delia cura*] *devia cura*, Scaliger. lege, *abducit venantii Delia curas.*
7. *Quis furor est, quae mens*] f. *Quis furor est, demens, &c.*
15. *si, lux mea*] lege, *sic lux mea.*
19. *Tunc*] lege *Nunc.*
20. *tende manu*] *tange manu*, ex scriptis Scaliger. lege *pande.*
21. *Et quaecunque*] *At quaecunque*, ex libris Scaliger.
21. *subrepi*] lege, *subrepet.* & sic MS. Schefferi.

Carm. IV.

1. *tenerae*] o *tenerae*, MS. Schefferi.
1. *expelle*] *depelle* conjicit Livinejus. & sic Guyetus ex codice Thuan.
3. *propera, nec te jam*] malo, *properum nil te jam.*
5. *pallentes artus*] forte, *tabentes artus.*
6. *pallida membra*] *tabida membra*, Guyetus. quia *pallentes artus* praecessit. placet.
8. *evehar*] lege, *devehar.*
19. *candida secum*] forte, *languida secum.*
24. *laetus uterque*] forte, *sospes uterque.*

Carm. V.

1. *Qui mihi te*] sic codex Cujacii. alii, *Est qui te. Guyetus, Et qui te, ex codice Thuan. lege, Quam qui te.*
7. *tua per dulcissima furta*] *per te dulcissima furta*, Cujacianus, & Ach. Statii codices. bene. alii, *te per.*
9. *Magne Geni*] sic Scaliger. alii, *Mane. quod tuetur Ach. Stadius. Mane veni, codex Thuan. Alme Geni, in tribus Italicis.*
10. *ille caler*] *ille volet*, codex Cujacii.
12. *Tunc precor*] lege, *Tu precor.*
13. *Nec tu sis injusta*] sic MS. Schefferi.
16. *quam soluisse nos soluisse*, editio Scaligeri, & Schefferi MS. forte, *quos. ut soluisse, Guyetus.*

17. *tutius optat] tectius optat*, Guyetus ex illo Nafonis, *Vir male dissimulat, tectius illa cupit.*

Carm. VI.

1. *sanctos thuris acervos, Quos] lege, sanctas thuris acerras, Quas.*
 3. *Tota tibi est hodie] Tota tua est hodie*, Guyetus cum Livinejo. male. *Lota tibi, Canterus.*
 9. *ulli non ille puellae] ullae*, ex scriptis Scaliger, ἀρχαῖως. etiam Munckerus ad Fulgentium p. 139. male.
 15. *Praecipit et] Praecipit ac, & quod optet*, Guyetus ex codice Florentino. lege, *Praecipit en, & quid optet.*
 16. *jam sibi] lege, clam sibi.* sic supra V. 7. 20. *quid refert clamne, palamne roget?* Scaliger, *jam sua*, ex veteri libro. bene. & sic Aldus, ac Schefferi MS. & probat Columbus.
 19. *Sit juveni grata, ac veniet] Scaliger, Sic juveni grata, veniet &c.* lege:
Sic juveni gratis, veniet cum proximus annus,
Hic idem votis jam vetus adsit amor.

Carm. VII.

1. *pudore] pudori* Scaliger.
 5. *Exsolvit promissa] Se solvit promissa*, MS. Schefferi.
 6. *habuisse suum] habuisse sua*, Scaliger ex Cujaciano.
 8. *Ne legat id nemo] Ne legat id quisquam*, Guyetus. *Me legat ut nemo*, codex Thuan. male.
 9. *vultus] forte, cultus.*

Carm. VIII.

3. *an villa sit apta puellis] puellae*, ex scriptis Scaliger, probante Guyeto. sic & MS. Schefferi.
 4. *Eretino] sic* Scaliger.
 4. *annis] annus*, Scaliger. *Arnus*, codex Thuan. vide Italiam Cluverii lib. II. p. 461. *frigidus* sic Eurotas Nafoni.
 8. *Arbitrio quamvis non finis esse meo] Arbitrio quam vis non finit esse suo*, Guyetus. forte, *Arbitrii quam rus non finit esse sui.*

Carm. IX.

2. *jam licet esse tuo] sic* ex codice Cujacii Scaliger.
 4. *nunc tibi forte venit] forte venit*, MS. Schefferi.

Carm. X.

1. *Gratum est, &c.] forte, Gratum est, securae multum quod jam mihi de te Promittam, subito &c.* vel, *securus multum quod jam tibi de me Promittis.*
 3. *Sit tibi cura togae] Sit toga cura tibi*, Guyetus.
 5. *Solliciti sunt] sint*, Guyetus.
 6. *Nec credam] Ne cedam*, Achilles Statius.
 6. *maxima cura] maxima causa*, ex scriptis Scaliger.

Carm. XI.

1. *tuae placiture puellae, Qui mea] lege, tuae pia cura puellae, Dum mea, dixi ad II. Trist. 514. placitura*, scripti.
 5. *tibi tu] quod tu*, Scaliger. *quom tu*, Guyetus. lege, *si tu.*
 6. *laeto pectore] lento pectore*, ex scriptis Scaliger.

Carm. XII.

1. *aeque tam] malim, aeque jam*, ex MS.
 2. *Ut videor] Ac videar*, MS. Schefferi. unde *videor* Columbus. proba.

Carm. XIII.

1. *Nulla tuum nobis] sic* Scaliger ex scriptis alii, *titulis.*
 3. *Tu mihi sola] Tu modo sola*, MS. Schefferi. & omnes antiqui.
 5. *Aequo utinam posses] lege, possis.*
 15. *Haec tibi sancta] Nec tibi sancta*, MS. Schefferi. lege, *Per tibi.* & vide quae noto ad Nafon. Amor. III. Eleg. 2. 7. 61. & Advers. II. cap. 9. etiam sic Columbus.
 16. *est mihi] sic* Scaliger. alii, *est tibi.*
 17. *heu, cui mea pignora credo] heu heu, mea pignora cedo*, Scaliger, & Guyetus. male.

le. Ovidius : *Pignora nec juveni credite vestra novo.*

18. *proderat iste timor*] sic Guyetus ex Scaligeri codice. bene. proderat mihi puellae meae timor, dum putat aliam a me amari. Scaliger, *proderit. prodeat*, codex Regius, & Thuanæus.

Carm. XIV.

3. *ficta dolore*] *facta dolore*, scripti Scaligeri. quod ille non probat. lege, *facta. facta probra*, Livius XXV. 18. *conditionum facta mentio*, (non *facta*) V. C. Paterculii lib. II. cap. 65.

Carm. XVI.

(quod nos eiecimus illuc unde venerat)

4. *Venus fuit quieta*] lege, *vieta*. & vide Advers. lib. III. de eo vocabulo ad Prudentium complura. Columella lib. III. cap. 11. *Tum rursus vel stercore vieto, quia non gignit herbas, vel de vepribus egesta humo pastinatum large contegi.* sic scribe. nam perverustus codex S. Germani; *veto*. unde *vetusto* vulgati. idem lib. XII. cap. 15. *Ficus neque nimium vieta, neque immatura legi debet.* pari modo corruptus lib. XII. cap. 50. *Eoque facto videtur plus olei quieta, quam recens bacca reddere, cum longe plures modios acceperit.* codex S. Germani vetustissimus: *Eoque facto videtur plus sequietae, quam recentis baccae reddere.* scribe: *Eoque facto videtur plus semivietae, quam recentes baccae reddere.* idem lib. XII. cap. 16. *alii foliis vitigineis, nonnulli plataninis semivietas uvae contegunt.* Hinc *viescere*. idem Columella lib. III. cap. 21. *nam ut quaeque viescere incipiunt, tempestive leguntur, & quae nondum maturitatem ceperunt uvae sine dispendio differuntur.* Nec pariter *vietus* arque *tempestivus fructus praecipitatem inlemliam*. sic perplexissimus in vulgaris editionibus locus ex vestigiis mem-

branae optimae constituendus, in qua, nam ut quae quiescere incipiunt. vulgo, nam & quae maturescere incipiunt. Idem lib. XII. cap. 15. *Tunc ficus injicitur, & crates pastorales ex utroque latere super terram planae disponuntur, ut cum sol in occasum fuerit, [in occasu fuerit, V. C. lege, in occasum vergii] erigantur, & inter se acclives [lege cum V. C. acclines] testudineato tecto more tuguriorum viescentem [V. C. viescentem] [vulgo inarescentem] ficum a [V. C. ab] rore, & interdum a pluvia defendant. mox lege, meridiano tempore calentem ficum; non, tempore. nam sequitur: *quas deinde bene siccitas meridiana teporibus, cum calore solis emollitae sunt, colligunt.* ibidem paulo post legendum ex veteri codice: *deinde cum peraruerunt, [non, peraruerint] picatis vasis eas condunt.* nonnulli hanc ipsam *farinamfici oris sine pice includunt.* vulgo, hanc ipsam *formam*. post: *alii pinguisssimam quamque viridem ficorum eligunt, & arundine vel digitis divisam dilatant, atque ita in sole viescere patiuntur.* sic disertim V. C. non *arescere*. post ibidem: *tum rursus in sole assiccant, & ita in vasis [delet in V. C.] recondunt.* vetustissimus codex, in sole atque siccant. lege, aequae siccant.*

16. *Canisque scaeva*] sic & Guyetus. Gruterus, *foeda*. lege, *foeta*.
18. *oblitum laius*] forte, *hispidum*.
20. *Gravi grave praecessit.* lege, *Rata*.
21. *imminente qui toro*] *ingemente qui toro*, cum Grutero Guyetus. forte, *iniremente*.
22. *Juvante*] forte, *Subante*.
25. *lubricum femur*] sic editio Scaligeri. *lucidum*, Gruterus. ut supra, *lucida ovis*.
29. *Vagaeque pelle tectus*] forte, *Cavaque pelle. vagum* sequitur.
37. *Vagum sonante merferis caput luto*] forte, *Glabrum inquinante*.
41. *Simul sonante senseris iter pede*] *Iter sonante senseris simul pede*, Guyetus. male.

[Exstat hoc carmen in Priapeis num. 84. nos autem certis de causis in editione nostra non expressimus.]

EX ADVERSARIIS NICOLAI HEINSII.

Lib. Caput I.

MIra profecto in Tibullianis carminibus venustas est atque orationis elegantia, ut illi non immerito, acque ac Nasoni, principatum Elegiaci carminis adjudicaret Paternus Vellejus. Atque utinam scriptorem longe suavissimum suo in omnibus loquentem ore nunc audiri detur! Quod quia per librarios antiquos haudquaquam contingit nobis, refarciamus aegae, quantum in nobis, vetustatis hoc damnum, ac solertia nostra si non omnem injuriam poetae mellitissimo factam amoliamur, leviozem praestemus certe ac magis ferendam. Elegia operis prima sub finem ista occurrit:

Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere posses

Non pudet, & rixas inseruisse juvat.
inseveruisse, postquam nimirum. sed *to juvat* interpestive reor huc loci inculcatum a sciolis, cum claudicantem offendissent versus, nihil a librariis addito post *to inseveruisse*, ultimoque pentametri vocabulo ob praecedentis verbi, quod fit frequentissime, cognationem ac litterarum similitudinem absorpto. Sic ut dedisse possit videri Tibullus, *& rixas inseruisse ferarum*. Eiusdem Elegiae *vs. 45. [vs. 39.] malim, Quam juvet*. est enim optantis. *vs. 50. [vs. 44.] tristes ferre potest pluvias*. atqui imbres jam vovebat sibi in praecedentibus: *Securum somnos imbre juvante sequi*. ita enim ex scriptis codicibus vere castigatum ab hominibus esse eruditus ad Nasonem pluribus adfruximus Artis Amatoriae primo. Reponunt exemplaria ex scriptis nonnulla,

Qui maris & caeli nubila ferre potest.
Sed hoc quoque interpolatorum esse arbitror, ac relictum ab optimo poeta,

Qui maris & tristes ferre potest Hyadas.
quomodo & Hyades Horatio dictae Ode III. libri I.

— *nec timuit praecitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti.*

quibus nomen *ἀπὸ τοῦ ὕειν*, a pluendo. quod *pluvium nomen* Plinio: *Suculas Graeci pluvio nomine Hyadas appellant. tristes igitur illae, vel quod infernae ac nimboae, ut cum Papinio ac Claudiano loquar, vel quod fratris mortem deplorare creditae. Sic ut pluviae in Hyadam nomen successisse potuerint ex interpretamento Graeci nominis. nam Hyadam apud Papinium Tiburtino Manlii Vopisci etiam castigandum,*

Haec per & Aegaeas hiemes, Hyadamque nivosum

Sidas, & Olenii dignum petiisse sub astri.

ubi *Pliadamque* adverbium legem metricam legebatur. nec recte *placidumque* in primis editionibus. perperam etiam *Olenii astris* edebatur. *Olenii enim astris* subintelligendum *sidus*, quod proxime praecesserat. vocabulum in antiquis codicibus mendosum saepe occurrit. fors & dederit Tibullus, *pluvias ferre potest Hyadas*. sic enim illae Maroni, Ovidio, aliis poetis dictae.

Elegia II. [I.] *vs. 67.*

Ferrens ille fuit, qui tecum posset habere,

Maluerit praedas stultus & arma sequi.

Ferrens illo fuit, vir maximus. sed nobis cum Accio Pacuviove res non est. Guyetus *fuit a fuim* derivabat. nihilo felicius. Eadem opera *cluit* reflexisse potuit, tragicis familiare, & quo Christiani poetae plurimum ex illo sunt delectati. Sed voluit puto Tibullus,

Ferrens ille, sinu qui te cum posset habere.

apud Cajum I. C. *omnem formam & substantiam, si quam a matre susceperat, in sinu meo habui sine ulla cautione*. in sinu enim nummos nonnumquam recondebant. hinc sumtus videtur is loquendi modus apud Cajum, pro, in mea habui potestate.

Elegia III. *vs. 71.*

Tum niger in porta serpentum Cerberus ore

Stridet, & aeratas excubat ante fores.

sic ex veteri libro Scaliger. non in turba. quod & in excerptis apud me Italicis occurrit. recte etiam apud Achillem Statium codices *Stridit*. praeterea idem Scaliger in ora exemplaris sui,

Tum niger in porta serpens, tum Cerberus ore.

sed restituendum utique, si quid video,
*Tum niger intorto serpentum Cerberus ore
 Stridit.*

apud Catullum,

*Pars sese tortis serpentibus incingebant.
 intortae serpentum fauces,* apud Plinium Na-
 turali Historia. Naso in Ibin, de Furiis:

*Quasque serunt torto vittatis angue capillis
 Carceris obscuras ante sedere fores.*

videantur quae de torto Furiarum verbere
 diximus hujus operis libro I. capite XVII.

Elegia IV. §. 28. [§. 24.]

*At si tardus eris, errabis: transiet aetas,
 Quam cito non segnis stat remeaturque dies.*
 distingue, *transiet aetas Quam cito! non segnis
 stat remeaturque dies.* dies enim non stant, cum
 sint velocissimi, nec revertuntur semel per-
 acti. apud Claudianum Nuptiis Honorii Au-
 gusti,

tardique videntur

*Stare dies, segnemque rotam non flectere
 Phoebe.*

Elegia VI. §. 63. [VII. §. 70.]

*Vive diu mi dulcis anus: proprios ego tecum,
 Sit modo fas, annos contribuisse velim.*
*conteruisse ad Nasonem diu est quod castiga-
 bam, nec poenitet instituti. sic supra,
 Aut operi insuetas atteruisse manus.*

non *attenuasse.* videndus Vossius Operis Gram-
 matici libro III. Apulejus in Apologia, qui
 ejusmodi archaisimos captat anxie: *nec ille
 exotico pulvere dentes emaculet, quos justius car-
 bone de rogo obtulerit.* sic enim veterrimae
 membranae Medicanae, non *obtriverit.*

Elegia VII. [VIII.] §. 13. opinor, *An te,
 Cydne, canam?* non *At.* ut designet in Cili-
 cia quoque bellum a Messalla gestum, uti &
 in Syria. ubi forte sub Pompejo militavit.
 nec recte vir maximus, in illis paullo post,

*Alba Palaestino sancta Columba Syro,
 ex mendofo codice corrigebat columba suo.*
 nam cum una Syriae pars ex tribus dicta sit
 Palaestine, cur non & Syri Palaestini? Plu-
 ra nos ad Nasonem Artis Amatoriae libro
 primo.

§. 47. *Sed Tyriae vestes, sed dulcis tibia can-
 ta)* praestiterit puto, *dulcis tibia flatu.* nam
canius jam praestiterat. vel, quod propius
 ad receptam lectionem accedit, *stanti.* *furio-
 saque tibia flatur,* apud Nasonem in Fastis.

§. 53.

*Sic venias hodiernae, tibi dum thuris honores
 Liba & Mopsopio dulcia melle feram.*
*Libaque in aliis. sed parum interest. excerpta
 apud me Vaticana Fulvii Urfini,*

Liba & Mopsopio dulcia mellis avo.

Forte,

Sic venias hodiernae, tibi dum thuris honores

Libem, & Mopsopio dulcia mella favo.

libandi verbo & favis simili significatione usus
 est infra Elegia X. hinc *favus Atticus,* & *mel
 Atticum,* pro Graeca eloquentia. Auctor Pa-
 negyrici ad Pisonem:

Quin etiam facilis Romano profuit ore

*Graecia, Cecropiaeque sonat favus aemulus
 urbi.*

sic utique castigandum. *gravis aemulus ser-
 fum commodum vix efficit. Hyblaeus favus,*
 pro eloquio, apud Papinium Epicedio Glau-
 ciae:

Et mixtae risu lacrimae, penitusque loquentis

Hyblaeis vox mixta favis.

ubi quem non offendat *ταυτολογία,* *mixtae,
 mixta?* Opinor igitur, *Hyblaeis vox pasta fa-
 vis.* Licentius carmine ad Augustinum,

*Scripta saluiferi sermonis, & illa priorum
 Aequiparanda favis.*

Elegia VIII. [IX.] §. 31. *Carior est auro ju-
 venis)* Ni fallor, *Carior auro juvenis.* nam
 esto duriusculum sit. Sed & superiori versu
 legendum, *Ut viveas molli frigida membra si-
 nu.* non *foveat.* vult enim cani amatoris fri-
 gida membra sinu puellae esse fovenda, non
 puellae membra frigida sinu cani amatoris.

Elegia IX. §. 25. [X.] §. 23.

Nec tibi caelandi fas sit. peccare paranti

Sit Deus, occultos qui vetet esse dolos.

caelandi spes sit, & Est Deus, & vetat, scripti
 codices complures. Omnino corrigendum:

Nec tibi caelandi spes sit. peccare paranti

Est Deus, occultos qui vetet esse dolos.

§. 80. *Et geret in regno regna superba tuo)*
in gremis tuo verum est haud dubie: & sic
 priscae editiones. tum deinde, *Fixa notet ca-
 sus aurea palma meos)* palma Scaliger, &
 Guyetus. idem Scaliger etiam *lamina* conji-
 ciebat. opinor, *aerea lamina.* ut tabella aerea
 designetur.

Elegia X. [XI.] §. 9.

somnumque petebat

Securus varias dux gregis inter oves.

praestiterit, saturas inter oves. variae oves,
 sive versicolores, raro inveniuntur; caprae
 frequenter. quo trahendus jocus Plautinus
 Epidico Act. I. Sc. I.

EP. *Quid ais? perpetuon' valuisti? Th. varie.*

EP. *qui varie valent,*

*Caprigenum hominum non placet mihine-
 que pantherinum genus.*

Propertius: *Dux aries saturas ipse revexit oves.*
 sic

fic & *saturae capellae* Maroni, aliisque passim poetis.

¶ 36. *Cerberus & Stygiae navita puppis aquae* navita turpis maluerim. & sic codices nonnulli. Tum versu proximo, *Illic percissis-que genis*, vel *percissis*que codices non pauci. *percissis* Scaliger. sed lego *exesisque genis*. sive morbo longiore intelliguntur *exesae genae*, sive rogo. quo & *ustus capillus* referendus. Quintilianus Declam. X. de spectro: *Nescio ubi totam reliquerat mortem. non igni torridae oomae, nec favilla funebri nigra facies, nec vix cinere bene composito umbrae recentis igneus squalor.* Tales enim ad inferos umbrae credebantur descendere, eaque ipsa forma, quam sub horam mortis exhibuissent. sic Deiphobus *lacer* apud inferos Maroni. apud Valerium quoque Flaccum *lacera umbra* obruncati Phryxi libro I. §. 44. ut recte scripti. & *lacera Regulus umbra* apud Papinium Soteriis Rutilii Gallici. *Exedere*, ut apud Silium libro II. §. 465. *jam lumina retro Exesis fugere genis. exesa ilia* Senecae Agamemn. §. 763. est enim *exesum obeso* contrarium. Quintilianus Declam. XII. ubi agit de fame: *Figura tibi exesos vultus, decrescentem populum, jam praemortuas vires.* Lucanus lib. II. *max vincula ferri Exedere senem.* Papinius Epicedio Glaucae ad rem quoque:

*Gratum est, Fata, tamen, quod non mors
lenta jacentis*

*Exedit puerile decus, manesque subivit
Integer, & nullo temeratus corpora damno:
Qualis erat.*

nampe incolumis & valens. *exedit cura medullas* Catullo de Coma Berenices: *Cum penitus moestas exedit cura medullas.* Maroni etiam, *est mollis flamma medullas.* & Catullo: *ex eo missellae ignes interiore edunt medullam.* Hinc castigandus Horatius in Epodis carmine V.

*Exerta uti medulla & aridum jecur
Amoris esset poculum.*

scripti complures *Exsusta*. quod Lambino & Faerno se probavit. alii libri *Exuta*. in veterimo Leidenfis bibliothecae exemplari *Exsecta*. Scribo *Exesta*. *exestum* & *exesum*, quomodo *comestum* & *comelum* dici observant veteres Grammatici. apud Valerium Flaccum, *quam te Exedit labor, & miseris festina senectus!* apud Catullum, *cujus me magnus edebat amor. & peresus languoribus* apud eundem. sic *exesa ossa* Plinio lib. VII. epist. XXVII. *inveniuntur ossa inferta catenis & implicita, quae corpus aevo terraque putrefactum nuda & exesa reliquerant vinculis.* Sulpicius Servatus in Avartiam:

Ambusti torris species, exesaeque saeclo

Abulantur praecis corpora de tumulis.

Exedit febris arius, Prudentius Hymno Romano §. 488. sic Hercule Octaero §. 914. *exedit arius virus.* uti & §. 1226. *vestis arii funeris Exesa cingit ilia* Agamemnone Senecae §. 763. *exedere animum dolor iraque demens*, Papinio Theb. II. *non exedisse nefandis Urbem odius satis est*, Maroni Aeneidos quinto. sic & *cor edere*. vetus auctor apud Tullium de Bellerophonte,

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans. vide libro III. cap. VII.

versu ultimo: *Perfluat & pomis candidus ante sinus:* ad Nasonem Met. I. §. 572. monui scribendum *Porpluat.*

Libro II. Elegia I. §. 57.

Huic datus a pleno memorabile munus ovili

Dux pecoris hircus. duxerat hircus oves.

vel *pecori est.* Puto, *Dux pecoris. hirtas duxerat hircus oves.* neque enim *hirtus caper*, & *hirtae capellae* tantum dictae, sed *hirtae* quoque *oves*, quas opponi existimo ovibus pel-litis ac nitidioribus, quales Tarentinae. Varro RR. lib. II. cap. II. ubi agit de Tarentinis & Atticis ovibus: *Harum praesepia ac stabula ut sint pura, majorem adhibeant diligentiam, quam hirtis.* cap. X. *Ego in octogenas hirtas oves singulos pastores constitui, Atticus in centenarum.* nam ad Tarentinas Atticasque pascendas major pastorum numerus requirebatur. haec pellibus ut plurimum integebantur, ne lana ad vepres frutesque offenderet atque evel-leretur. eas *pellitas* dicebant. hinc Horatio *Dulce pellitis ovibus Galepsi Flumen.* quae & *restae* nonnumquam dictae. uti Plinio lib. VIII. cap. 47. Laertius Diogenes refert in vita Diogenis, eum, cum in Megarensi agro pelle contectas vidisset oves, ipsosque Megarensium pueros prae mendicitate nudos incedere, Malle se Megarensium esse arietem dixisse, quam filium familiae. *περόβατα δέρμασιν ἐσκηπάρμενα* sunt Laertio. Festus: *Solox lana, crassa, vel pecus lana contectum.* (lego, *lana crassa contectum.*) Titinius: *lana soloci ad purpuram data.* Lucilius: *Pascali pecore ac montano, hirta atque soloca.* videndus Scaliger ad Varronem d. LL. de Osca lana. Mox §. 64. malo,

Fusus & appositum pollice versat opus, quam *apposito pollice.* tum §. 66. *& appulso iela sonat latere*) *applauso* vetus editio. recte. in Ciri:

Non Lycio molles plauduntur pestine telae. apud Nasonem Met.

*Ille caris velox applauso corpore palmis
Deflit in latices.
applausa cervix* apud Silium lib. XVI, de equo.
versu ultimo:

*Postque venit tacitus, fulvis circumdatus alis
Somnus, & incerto somnia nigra pede.*
immo *furvis alis* scribendum; & nebis idem
dicatur, in pentametro *somnia pigra*. nam in
excerptis Italicis, *fuscis alis*. sic libro III.
El. IV.

Sed cum te fusco somnus velarit amictu.
Elegia II. §. 7. *Illius puro destillent tempora
nardo* Illius & puro, codex Thuanus. Aldi-
nus codex, *Illius e puro*. Forte, *Illius & Su-
ria destillent tempora nardo*. sic *Suria* pro *Syria*
in antiquis marmoribus non semel. Noster
lib. III. Eleg. ult. *Jam dudum Syria madefa-
ctus tempora nardo*. sic & illic pro *Tyrio nar-
do* scribendum. Catullo, *Lectulus Syrio fra-
grans olivo*. *Assyria nardo* apud Horatium oc-
currit. libro III. Eleg. IV. ex castigatione
Scaligeri, *Spirabat Syrio murrhea rere coma*.
quo modo *Orontea murrha* apud Propertium,
apud Horatium *malobathrum Syrium*. Theo-
critio *Adoniazulis Συρίων μύρον*. ubi adeundi
interpretes. plura nos ad *Nafonem* Epist. XV.
mox malo, *annuet ille, roga*; quam *annuit*.

§. 17. *Vota cadunt. uinam strepitantibus ad-
volet alis*,

*Flavaque conjugio vincula portet Amor.
Vota cadunt ut strepitantibus*, in Thuano co-
dice. Scriben. lum, ni fallor, *en ut strepitan-
tibus advolet alis*: ni mavis, *viden ut strepi-
tantibus advolet alis*. uti Guyetus quoque. sic
superiori Elegia, *viden ut felicibus exis*. quod
Catullo usitatissimum. *cadere* pro *evenire*. sic
panegyrico *Messallae*, *Sed licet asperior.3 ca-
dant*. de *cadendi* verbo vide *Schioppii Verifi-
milia*. sed & *Flava vincula* in *Fausta vincula*
videtur mutanda. sub finem:

*Huc veniat natalis avis, prolemque ministret,
Ludat & ante tuos turba novella pedes.*
Haec veniet, in nonnullis codicibus. opinor,
Hic venias natalis avi, prolemque ministres.
haec avi, hoc auspicio. apud *Nafonem* Met.
VI.

*Hac ave conjuncti Procne Tereusque; parentes
Hac ave sunt facti.*
sic *incerta avi* dixisse *Ciceronem* notant vere-
res *Grammatici* pro *ave incerta*. *Tibullus* in-
fra lib. III. Eleg. VI. *Fulserit hic niveis Delius
alutibus*. *Catullus*, *bona cum bona Nubit alite
virgo*. *Plautus Epidico*: *liquido exeo foras Au-
spicio, avi sinistra*. & *Pseudolo Act. III. Sc. I.*
sub signis ducam legiones meas Avi sinistra, au-

spicio liquido, atque ex sententia mea. *Apulejus*
Met. II. *peragrata cuncta Theffalia fuscis avibus
Larissam accessi*. *Avi sinistra* apud *Varronem*
de LL. libro VI. ubi vide *Scaligerum*; &
Schoppium Susp. Lect. lib. I. epist. XI.

Eleg. III. §. 65. [§. 33.]

*At tibi, dura seges, Nemesin quae abducis
ab urbe,*

Perfolvat nulla femina terra fide.

scribendum *dura Ceres*: ut respondeant his
subsequentia, *Tu quoque devotos, Bacche, re-
linque lacus*. tum & mox corrigendum reor,
[L. I. Eleg. IX. §. 67.]

Ab pereant artes, & mollia rura colenti.

vel, & *mollis cura colendi*; quod *Scaliger*
& *Guyeto* annotatum in ora codicis. Elegia
IV. [§. 5.]

*Et, seu quid merni, seu quid peccavimus,
uror.*

opinor, *seu nil peccavimus*. sum §. 23. ex suo
codice *magnus Scaliger*, quod & *Achilles*
Statius invenerat in suis, *Aut rapiam suspen-
sa foci insignia sacris*. pro quo vulgati, *sacris
insignia fanis*. Forte, *suspensa tholis insignia sa-
cris*. ut apud *Maronem*, *si qua ipse meis vena-
tibus auxi, Suspendive tholo*. *Suspendere possibus
arma Silio*.

§. 36. *Quale bonum multis abdidit ipse ma-
lis*) *addidit ille*, alii codices. & recte. sic
mox, *flammae aqnam addere*. Plura nos alibi
de hoc loquendi modo.

Eleg. V. §. 21. *Haec fore credebat Romam)*
prodebat puto. & sequitur *iplum Sibyllae va-
ticinium* mox infra, *cujus initium, Impiger
Aenea*. & paullo ante, *quid canat illa, doce*.

§. 83. *Laurus ubi bona signa dedit, gaudete
coloni*. Opinor, *Laurus io bona signa dedit*.

Libro III. Eleg. I. §. 19.

Ille mihi referet, si nostri mutua cura est,

An minor, an toto pectore deciderim.

An maneam, an toto pectore deciderim, *Pon-
tanus*. Sed puto, *Anne amer*.

Eleg. III. §. 35.

Aut si fata negant reditum, tristesque sorores;

Stamina quae ducunt, quaeque futura neunt.
forte, *Strygiaeque sorores*; vel, *trinaeque*. Sed
neunt ut dixerit pro *neunt* cultissimi ingenii
vates, haud quaquam fit *credibile*. Scriben-
dum utriusque, *Quaeque futura canunt*. nam &
Parcarum est *canere*. supra libro I. Eleg. VII.

Hunc cocinere diem Parcae fatalia nentes

Stamina.

& libro IV. epigr. IV.

*Te nascente novum Parcae cocinere puellis
Servitium.*

monti jam ad Nafonem. apud Catullum quoque nuptiis Pelei Parcae canentes introducuntur. mox :

Me vocet in vastos amnes, nigramque paludem

Dives in ignava luridus Orcus aqua.

Opinoꝛ ego,

nigramque paludem

Ditis, & ignavam luridus Orcus aquam.
vel,

Lethes, ignavae luridus Orcus aquae.

nam in codice Regio Gallicano *Distes ignava.*

Eleg. IV. §. 19.

Nec me sopierat menti deus utilis aegrae

Somnus. sollicitas deficit ante domos.

rectius, ni fallor; legemus, *sollicitas deficit ante domos.* sic & Panegyrico Messallae §. 100. scribendum,

Tunc tibi non desit faciem componere pugnae.

Eleg. V. §. 3. Nunc autem *sacris Bajarum maxima lymphis. proxima lymphis*, si quid video. proxima Bais salubritate. in scriptis, *numina, munia, mania, mendose.*

§. 22. *Duraque sortiti tertia regna Dei* malim, *Furvaque sortiti.* de quo vocabulo pluribus nos ad Nafonem.

Eleg. VI. §. 23. *Quales his poenas Deus hic quantumque minetur* quantusque codex Scalligeranus. scribe, *quantasque minetur.*

Eleg. VII. §. 14. [VI. §. 46.] *Aut fallax blanda sordida lingua prece* dederat Tibullus, si quid video, *subdola lingua.* forte & *pellax.*

Caput II.

Reliquum est, ut Tibulli librum percurramus quartum, cujus partem majorem occupavit Panegyricus Messallae Corvino dictus. versu igitur 67. haec occurrunt de Ulixe,

Vidit ut inferno Plutoni subdita regna.

Puto,

Vidit, ut inferno Plutonis subdita regno

Magna Deim proles levibus discurreret umbris.

sed & §. 14. praestiterit, *coelestes placavit mica*, quam *pacavit.* deinde excerpta Italica §. 33. *capiet sub stemmate facta*, non *sub nomine.* & §. 56. scribe,

Non Cyconumque manus adversis repulit armis.

Ulixem nempe. nunc circumfertur Nam *Cyconumque manus.* denique §. 85. *malium strueto vallo*, quam *ducto*: quod *castris praeducere fossam* jam paullo ante praecesserit.

§. 95. *Quis parma seu dextra velis seu laeva tueri, Sive hac sive illac grandis venit impetus*

hastae,

Amplior?

ita ex scriptis restituerunt homines eruditi, cum mendosissime vulgati codices exhiberent,

Parma seu quos dextra velit seu laeva tueri. sed & recte Scaligeri, *veniat gravis impetus hastae.* at ne sic quidem perfanatus est locus. Scribe:

Quid, parma seu dextra velis, seu laeva tueri, (Sive hac sive illac veniat gravis impetus hastae)

An prior, aut signata cita loca tangere funda?

Paullo ante etiam *Par sit* pro *Possit* repositum eo.

Quis tardamve sudem melius celeremve sagittam

Fecerit, aut lento persregerit obviam pilo?

Aut quis equum celoremque arcto comperescere freno

Par sit, & effusas tardo permittere habenas?

(Guyetus non bene, *Aut quis equum melius: que arto.*) saepe mendosum id vocabulum, ut ex variis Senecae locis jam manifestum fecimus. apud Statium Genethliaco Lucani sic corrigebam:

Tu par es Latio, memorque gentis

Carmen fortius exferis togatae.

nunc ibi legas in scriptis editisque exemplaribus:

Tu carus Latio, memorque gentis

Carmen fortior exferis iogatum.

Carmen togatum pro Romani argumenti carmine durius ac insolentius videtur dictum; etsi *togatas* Afranii ac aliorum comoedias a *palliatis* hac de causa distinctas haud ignoro. Sic Sillii *carmina digna Latia toga* dixerat Martialis. Idem Papinius Via Domitiana:

His par vix (Lechia nihil vetarent)

Inous freta miscuisset Isthmos.

par vis pro *par vix* exaratum erat. id in *parvis* mutatum. ni mavis, *His impar*: vel *Vix par his.* Carum poetam amicum suum Naso Herculi canendo, cujus apotheosin moliebatur, parem sic facit:

Prodent auctorem vires: quas Hercule dignas

Novimus, atque illi, quem canis, esse pares.

His parvus minus concinne nunc ibi legitur loco vexatissimo, cui viri summi in ceteris feliciter sunt medicati. *His manibus* fuisset Isthmos impar perfoctus. vulgatum si quis praefracte tuctur, dictum accipiat licet, quomodo Claudiano,

*illa manus; cui parvus Athos angustaque
Thrace,*

Cum transiret, erant.

Ÿ. 100. *Nunc tibi non desit faciem compone-
re pugnae*) in aliis *Tunc*. Scribendum, *Tunc
tibi non desit.* & paullo post, *lege ut aequatis
frontibus.* mox,

Seu libeat duplici sejunctim cernere Marte.

cernere, pro discernere. de quo copiose nos
Maronianis Lectionibus. recte etiam *sejunctim*
castigamus, ni fallor. nam de juncta & qua-
drata acie jam praecesserat. vulgati,

*Seu libeat duplicem, seu junctum cernere Mar-
tem.*

Ÿed & deinde opinor, *sitque duplex geminis
victoria castris*, non *gemini casus*. idque ex-
cerpta Italica Colotiana apud me unius codi-
cis vetusti confirmant. *castra* pro exercitu. de
quo supra lib. III. hujus operis cap. X.

Ÿ. 113. *Namque senex longae peragit dum saecula
vitae,*

Centum secundos Titan renovaverit annos.

Versus prior nescio quo modo in castigatissi-
ma Douzarum editione fuit omissus. deinde
scribo, *celeri superaddere corpus Gaudet equo:*
non *celerem super edere corpus Audet equum.*
Ÿic & paullo post corrigendum, mutata di-
Ÿinctione,

additus aris

Laetior eluxit struŸtos super ignis acervos.
perperam Achilles Statius *abditus*: quod alii
etiam perperam arripuerunt. Vide nos libro
III cap. XIV. ad Ÿ. 171. Octaviae.

Ÿ. 124. *Et fera discordes tenuerunt flamina
venti*) opinabar *disfortes venti*, quia praeter
morem iis solitum hiberna tempestate inter-
quiescebant. *ad disfors* compluribus locis nos
restitutum ivimus Animadversis ad Nafonem.
deinde ex scriptis *muta silentia*, non *multa*.
Ÿ. 139. *tellus obsessa colono*) *possessa*. Africam
designat. Tum paullo post vetustissimae Sca-
ligeri schedae:

*Ardet Arestlaeis aut unda per hospita campis,
cum in aliis aliter codicibus exprimat huc
versus. forte,*

Radit Arestlaeos haut una per hostia campos.
de *radendi* verbo jam actum libro II. capite
primo.

Ÿ. 151. *Nam circumfuso consistit in aere tel-
lus*) *confudit*. Ÿic in Fastis Nafonianis,
Sederunt medio terra fretumque loco.

& ipse Tibullus supra,

Qualis in immenso desederit aere tellus.
tuum mox,

Aque duae gelido vastantur frigore semper.

praeterea,

Et nulla inserto perlabitur unda liquore.
incoepo haud ferendum. nec Guyeti illud in-
certo satis approbarim. Avienus descriptione
orbis terrarum de Tanai:

procul hinc Maeotida Tethyn

Intrat, & inserto freta pellit vasta fluente.
Ÿic & alibi non uno idem Avienus loco. Pa-
pinus Tiburtino Manlii Vopisci:

*Cernere facundi Tibur glaciale Vopisci
Si quis, & inserto geminos Aniene penates,
Aut potuit sociae commercia noscere ripae.*

Ÿ. 168. *alter & alterius vires negat aer*) Mu-
retus, *neat*. sed puto, *alteri & alterius vires
negat aer*.

Ÿ. 184. *Cui fuerant flavi ditantes ordine sulci*

Horrea secundas ad deficientia messes.

Ÿic magnus Scaliger ex scriptis. vulgati, *se-
cundis indeficientia mensis. sulcos* pro satis fru-
gibus ponit. possit tamen & *flavos culmos* ad-
mittere. Totus locus Ÿic videtur constituen-
dus,

*Nam mihi cum magnis opibus domus alta ni-
teret,*

Cui fuerant flavi ditantes horrea sulci,

Horrea secundas haud deficientia messes:

Cui pecoris denso pascebant agmine colles

Et domino satis, & nimium furique lupoque.

*fatis & nimium pecoris. minus concinne vul-
go Cuique pecus. Deficere etiam cum quarto
casu conjunxit initio Panegyrici, meritas si
carmina laudes Deficiant.* quod nos Nafoni a-
liisque reddidimus locis compluribus ex ve-
teri scriptura. Videtur autem Maronis ista co-
gitasse, Geor. II. Ÿ. 517.

Proventuque oneret sulcos, atque horrea vincat.
& ex primo:

Illius immensae ruperunt horrea messes.

quod si Ÿic sese habet, rectius fortasse legas,

Horrea secundae non sufficientia messi.

& hoc malim. in Priapeis:

Magnaque secundis cum messibus area desit,

In Cereris crines una corona datur.

ubi & forte rectius legas, *horrea desint.* quod
horrea quaerere messi Manilius dixit libro V.
p. 121. ed. Jun. loco corrupto. Idem lib. III.
Maronis exemplo:

*Seu Cererem plenam, vincentemque horrea
messes,*

*Aut reputas Bacchum per pingua musta fluen-
tem.*

saturare horrea, auctor Aetnae: & *Annus
cum saturae complerunt horrea messes.* hinc *ple-
na horrea* eidem Tibullo lib. II. Eleg. I.

Tunc nitidus plenis confusus rusticus horreis.

Ÿic

fic enim malo, quam *areis* cum Scaligero: ejusdem libri Eleg. V. idem Tibullus:

Distendet spicis horrea plena Ceres.

Paulo post etiam corrigendum videtur,

*Nunc desiderium superest. nam cura novatur,
Cum memori antea factos semper dolor admoveat
annos.*

memori admoveere, in memoriam revocare. elegantissimum loquendi modum pluribus jam asseruimus hoc in opere. Paulo post etiam reponi amem,

nostri sit parvula cura,

Sit tibi quanta libet, si sit modo.

denique,

*Sive ego per liquidum volucris vebar aëra penna.
volucris vebar aëra pennis minus concinnum.*

¶ 202. *Vel bene si totus, summo vel inerret
in ore*) Scribe ex vestigiis veterum librorum, *Vel bene sit notus.* nam codices nonnulli sic notus. Tum *rigidos percurrere campos* non concoquo. nec *riguos campos* Achillis Statii admitto. [bene rigui campi.] Quid si castigemus?

*Seu me finget equum gyro percurrere campos
Doctum.*

sic Papinius Epicedio patris:

non toties victorem Castora gyro

*Nec fratrem caestu virides plausere Therapnae.
Tum, In quodcumque hominum me longa rede-
gerit aetas.* nam Colotianus liber sic ex parte. *redegerit*, pro *repperit*, nostrae conjecturae debetur.

Epigrammate primo, versu penultimo: *Hoc sollemne sacrum multos hoc sumet in anno*) sic scripti praesentiores; vel *hoc sumat. haec sumit* codex Scaligeri. in aliis *celebretur, sumabit*, & similia. Reor a Tibullo relictum,

Huic sollemne sacrum multos o duret in annos.

vel,

*Haec sollemne sacrum multos consummet in
annos.*

Epigrammate secundo, *Sed procul abducit venandi Delia cura*) *devia cura* Scaliger. possit in *devia*. sed *umbrosi devia montis* jam praecesserunt. si quid video, dignius sit Tibulliana elegantia,

Sed procul abducit venanti Delia curas.

Delia, pro Diana, abducit curas venanti: quomodo apud Claudianum lib. III. Raptus Proserpinae:

Abduxere meas iterum mortalia curas

Jam pridem neglecta mihi.

tum & paullo post *maluerim, Quis furor est, demens?* dictum a nobis alibi. Mox ex scriptis, *At quaecumque meo furtim subrepet amori.*

Epigrammate tertio,

Effice ne macies pallentes occupet artus:

*Neu notet informis pallida membra color.
tabentes occupet artus* scribendum, *ne pallentes artus & pallida membra* per τρωτολογίαν odiosam concurrant. Mox *devebat amnis*, non *evebat*. nihil enim fluvii possunt evehere, nisi ad fontes & juga, ex quibus originem trahunt, revertantur: quod sit pro miraculo. unde & apud Papinium Thebaidos primo, §. 356. videtur castigandum,

ruit agmine facto

*Inachus, & gelidas vergens Erafinus ad Arctos.
non surgens.* quod nunc circumfertur.

Epigr. V. §. 9. *Magne Geni*) Mane tuetur Achilles Statius. fed excerpta trium codicum Itolorum apud me, *Alme Geni*. nec ausim damnare. Deinde paullo post ex uno codice placet,

Tu precor infidos sancte relinque focos.

Epigr. V. §. 15.

*Praecipit & gnatae mater studiosa, quod optat:
illa aliud tacita jam sibi mente rogat.*

jam sua Scaliger ex scriptis. quomodo & Aldinus codex. non *sua* Achilles Statius. praeterea *quod optet*, Muretus; uti & Guyetus ex Florentino codice. Putabam ego:

*Praecipit & natae mater studiosa, quid optet.
illa aliud tacita clam sibi mente rogat.*

apud Nafonem quoque *clam* non semel in *jam* degeneravit.

¶ 19. *Sit juveni grata adveniet*) Sic *juveni grata veniet*, codex Scaligeri. Scribo:

Sic juveni gratis, veniet cum proximus annus,

Hic idem votis jam vetus adsit Amor.

gratis juveni votis adsit Amor iterum anno proxime venturo.

Epigr. VII. *Atque Aretino frigidus amnis agro*) *annus*, & *Ereino agro*, Scaliger ex scriptis, aliique ante Scaligerum. Legebam ego, *Atque Aretino frigidus Arnus agro.*

quod Thuanae bibliothecae confirmat codex. versu ultimo *malim*, *Arbitrii quoniam non suis esse mei. quoniam enim scripti nonnulli, non quamvis. arbitrii etiam mei* excerpta codicis Italici unius, non *arbitrio meo*.

Epigr. IX. *Gratum est, securus multum quod jam mihi de me Permittis*) videtur legendum hoc modo epigramma:

*Gratum est, securus multum quod jam tibi de me
Promittis, subito ne male inepta cadam:*

*Si tibi cura toga est potior, pressumque quasillo
Scortum, quam Servi filia Sulpicia.*

*Solliciti sint pro nobis, quibus illa dolori est;
Ne cedam ignoto maxima cura toro.*

tertio versu codices *cura togae potior*: quod a

subsequentibus damnatur. *cedere toro*, ut apud Nafonem Arte Amatoria a nobis restitutum,

Et cedat lecto quamlibet aegra suo.

& sic Achilles Stadius. Scaligeranum *maxima causa* non placet.

Epigr. X. *Estne tibi Cherinte tuae placiture puellae* placitura in aliis. quidam Morsne tibi placitura. Sed *i in l* temere immutatum loco corrumpendo ansam videtur dedisse. *placitura*, pia cura. Scribe,

Estne tibi, Cherinte, tuae pia cura puellae,

Dum mea nunc vexat corpora fessa calor?
deinde ex scriptis, *si tu Nostra potes lento pectore ferre mala*. non laeto.

Atque hisce in Tibullum annotatis corollarii loco accedat emendatio Catulliani loci unius atque alterius. Quem scriptorem majore cura alibi castigandum nobis proponemus. Epithalamio Thetidis & Pelei §. 208. de Thefeo:

oblito dimisit pectore cuncta,

Quae mandata prius constanti mente renebat.

Dulcia nec moesto sustollens signa parenti

Sospitem & ereptum se ostendit visere portum.
Versus ultimus haud dubie interpolatus est. nec multum in membranarum praesidii hic nobis. nisi quod codices nonnulli *Sospitem & erectum*. Scribe meo periculo,

Sospitem Erechtheos se ostendit visere portus.
portus Athenarum innuit, sic dictos ab Erechtheo rege Athenarum: uti & ipsae Athenae arces *Erechtheae*. Apud Papinium libro XII. Thebaidos §. 481. corrigatur ex optimis membranarum,

Omnis Erechtheis effusa penatibus aetas

Tecta viasque replent.

vulgati illic haftenus *Omnis & Actaeis*. Nafonem Ibidis §. 335.

Utque novum passa genus Hippomeneide leti,

Tractus Erechthea fertur adulter humo.

quomodo & illic scribo. nam veteres *Tractus & Actaea*. vulgati:

Utque novum passa est genus Hippomeneia leti,

Tractus in Actaea fertur adulter humo.

Erechthidae & cives Minervii pro Atheniensibus apud Macrobius. Vide annotata nostra ad Metamorphoses Nafonianas libro VIII. v. 547. paullo ante apud eundem Catullum scribe,

Annuit invito coelestum numine rector.

urpote qui Thefeo fratris Neptuni faveret filio. paullo post in eodem Catullo scriptis anuentibus,

Namque ferunt olim, castae cum moenia Divae

Linquentem gnatum ventis concederet Aegeus.
Castae diva, Minerva: cujus urbs Athenae. perperam nunc circumfertur, *classi cum moenia Divae*. Virgilius in Ciri, de peplio Minervae Atticae,

Qualis Erechtheis olim portatur Athenis,

Debita cum castae solvuntur vota Minervae.
hinc *castum* Deae pro templo. sic *castum Isthidis* Tertulliano. *castum Cereris* apud Festum in *Minuitur*. ubi vide Scaligerum. Tum mox puto,

Sed primum mutas expromam mente querelas.
non multas querelas. apud Claudianum Raptu Proserpinae, *abrumpt mutas in fila querelas.*
& *muta suspiria* Papinio Theb. XI. 604.

§. 55. *Necdum etiam seseque sui tum credidit esse* ni fallor,

Necdum etiam sese ipsa suam tum credidit esse.
suam, mentis suae compotem. Adeantur, quae nos curis secundis ad Metamorphoses Nafonis libro III. §. 687. & libro XI. §. 723. ubi scribendum, *Hoc minus & minus est jam mens sua*, ex Oxoniensi libro. non *amens sua*; quod olim arridebat. Licinius in carmine ad B. Augustinum:

Annue, sic nobis verum ratione patefcas:

Sic suus Eridanus fluat, & contagia mundi

Nequicquam volitent nostri circum arva coloni.
sic scribo. vulgo pessime, *Nec plus Eridanus fluat. suus Eridanus*, sui juris & liber a Geticis catervis. Claudianus:

sed Marfya velox

Dum suus est flexuque carens: mox flumine mixtus

Mollitur, Maeandre, tuo.

Papinius Thebaidos quarto de Lagia amne:
neque enim tibi cana repostas

Bruma nives, raptasque alio de fonte refundit

Arcus aquas, gravidive indulgent nubila Cori:

Sed tuus, & nulli ruis expugnabilis astro.

Avienus descriptione Orbis terrarum, de Tanai:

Hic se Sarmaticis evolvens finibus arte,

Scissus Araxeo prius aequore, jam suus udam

Effluit in Scythiam.

sic castigandum: non *jam suus unda*. apud Nafonem Epistola Hypsipylae, *a Tanai Scythiaeque paludibus undae*. uti & illic olim castigavimus, cum legeretur *Scythiaeque paludibus undae*. Pomponius Mela de Nilo: *cum diu simplex suusque descendit*. non *saevus*.

haftenus.

JANI DOUSAE NORDOVICIS SCHEDIASMA SUCCIDANEUM

nuperis ad TIBULLUM PRAECIDANEIS
addendum.

SCHEDIASMATIS SUMMA.

De Galli, Virgilii, Horatii, Tibulli, Propertii, ac Ovidii aetate denique distincte ac dilucide, cumque antiqua adeo tum curatum fide disertum. Tibullum omnium Collegarum suorum (de Elegiae scriptoribus loquor) si Gallum unum excipias modo, quantum Eroticorum cluit, antiquissimum; contra receptissimam illam, ne dicam praejudicatam tam hujus, quam superioris saeculi opinionem, qua inter Tibulli ac Ovidii Natales nullum haecenus discrimen factum. in quo tantus Chronologorum error fuit, ut ante egressum ex ephēbis Equitem istum Sulmonensem haud aetate provecta atque adultus modo, verum & justo quoque militiae sacramento auctoratus pro acri & strenuo ad legionem bellatore laudatus fuerit Tibullus noster: donis insuper militariibus virtutis ergo ab Imperatore suo meritis cohonestari. Id argumentis ac rationibus multo evidentissimis firmatum, ad furcillandam supposititii illius Pentametri fidem scilicet, cujus de Ovidiano penu Tibullo condonati communio omnes ad unum Antiquarios nostros frustra ac falsos habuerat antea. Eam in rem Horatiana auctoritas ad partes adducta, etiam Ovidii, nusquam inter aequales, sed vero ubique inter superioris aetatis Poetas Albium Tibullum recensere visi. Gallum solido, quam alii volunt, sexennio grandiore, hoc est, non ternos, sed octonos annos supra quadragesimum natum fuisse, quum a communis lucis usura sese abjudicaret. Ejus Memphitici Regni procurationem, per quadriennium unum continuatam modo, non in annum V. C. DCCXXI. verum potius DCCXXIV. incurrisse, praeter mentem Interpretis Horatiani. Liliae frustrationis castigatio a Dionis verbis minus caute & cogitate perpensis (ut apparet) natae. Maecenatem annum unum modo aut alterum Horatio supervixisse, funusque adeo Poetae sui lugubri Epicedio prosequuntum unde illorum pariter hominum denudatur inscitia, qui vitam Satyrici hujus supra quartum ac sexagesimum annum producere conati. De Propertiani tum obitu, tum Natalis anno conjectura. Tibullum eadem fere tempestate, qua Maronem fatis concessisse, oculato quoque Marfi testimonio probatum, & quidem quadragenario majorem: nimisque frustra esse eos, quibus in ipso juvenilitatis flore extinctum atque ante diem prope rato funere elatum placet, cum Horatiano indicio, tum indubitata Tibulli ipsius confessione argutis convictisque. Juvenum, sive adeo Juniorum appel-

latione insignitos jam inde a Regiis temporibus quorum aetas annum nondum XLVI. supergressa; neque alia ratione juvenem quoque Tibullum a Marso perhibitum videri. Odam Horatianam Albiano nomini inscriptam ad alium neminem, quam ad Elegiographum nostrum pertinere: neque eos audiendos, qui nescio quem Tibulli avum nobis consomniarunt: multo minus Crinitum, qui Poetae hujus familiarem Propertium faciat, quo argumento inductus, nescio. Alia quaedam monetae haud vulgariae.

TEmpus esse jam pridem videtur, ut de Tibulli, deque primorum ac signiferum aliquot felicissimi illius Octaviani saeculi Poetarum aetatibus unum insuper etiamnum Caput coacervemus, quod Praedicaneis in Tibullum nostris colophonem imponat denique. Sciendum igitur Seviris illis, quos in Syntagmatis hujusce frontispicio nominatim recensui singulos, omnibus aetate superiore fuisse Cornelium Gallum, quippe cujus Poetae Natales in C. Cassii Vari, ac M. Licinii Luculli Consulatum incidisse tum de Servio, tum ex Eusebianis Chronicis docemur, anno Urbis conditae DCXXCI. eo ipso scilicet, quo a Germanis duce Ariovisto occupatas Gallias, in Italia vero bellum servile à Spartaco conflatum, fidem Romani nobis faciunt Annales. Quem intra non totius quadriennii vertentis spatium Heroicus ille divinissimi Maronis Genius consequutus, anno DCXXCIV. ipso inquam Iduum Octobrium die, M. Licinio Crasso, & Cn. Pompejo Magno Coss. Nec plus singulari lultro interposito exortus nobis Horatius, ad VI. Idus Decembr. L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato supremum illum Magistratum gerentibus, anno nimirum DCXXCIX. biennio autem ante Augusti Caesaris Natalem, & famosissimam illam L. Sergii Catilinae conjurationem a M. Tullio Cicerone, & C. Antonio anni sexcentissimi nonagesimi primi Consulibus detectam pariter oppressamque. Atque ut haecce omnia in confesso, ita diem annumque, quo Sex. Propertio lucis hujus tuendae copia data, usque ampliari porro, & velut in suspensio habere cogimur. suspicari tamen possumus haud

inani-utique aut languidae fidei conjectura, eumpse anno post plus minus octavo, nonone, an decimo?

Vitales hausisse auras ac lumina prima.

Argumentum, quod dico, nullum sane aliud, quam Poetae ipsius indicium habemus; apotrophen istam scilicet, qua ex persona Hori illius Babylonii idem semet ipse affatur postremo demum Elegiarum suarum volumine:

Ossaue legisti, non illa aetate legenda,

Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.

Nam, tua quum multi versarent rura juveni,

Abstulit excultas pertica tristis opes.

Mox, ubi bulla rudi demissa est aurea collo,

Matris & ante Deos libera sumta toga;

Tum tibi pauca suo de carmine dicitat Apollo,

Et vetat infano verba tonare foro.

Ecce ut statim, aut non multo certe post acerbissimam illam Octavianae Perticae metationem, municipaliumque agrorum (quos subinde a Philippeni bello veteranis in Italiam reductis assignandos dispartendosque de communis Triumviratus sententia ad se receperat Augustus Caesar) patratam iniquissime divisionem, Praetextam depositam sibi, vicemque ejus Virilem Togam assumptam, aureaque Bullae ornamenta Dis Penatibus ex more majorum suspensa ac religiose consecrata, disertis de semet verbis profiteatur Propertius noster: uno post Nationem editum anno scilicet (qui jam inde ab Urbe primum condita septingentesimus porro ac duodecimus numeratur) eo ipso inquam, quo Tibullum Imperatorem natum prodidit Suetonius. Quam quidem Togam, hario-

lari licet, Umbrum illum xvii. demum aetatis anno accepisse:

Secli nempe sui morem atque exempla sequutum

Vergilii imprimis, Donato ut teste probare est.

Tametsi de Lipsio meo didicerim nuper, legitimum Tyrocinii diem apud Romanos annum xv. fuisse; atque exinde praetextatos de ritu prisco in viros ex ephebis referri occoepisse primitus: neque quenquam ante xiv. annum vertentem jus porro habuisse liberae ac Purae vestis fumendae. A qua mente non nimium diversa Vetus Horatii Commentator, qui pueros nobiles praetexta veste sub disciplina ad annum usque decimum quintum usos, apertissime agnoscit. Cujus instituti rationem quamobrem migrasse Callimachum illum Romanum planissime persuaferim mihi, faciunt ipsius verba supra a nobis posita hoc exemplo:

Tum tibi pauca suo de carmine dicat Apollo,

Et vetat insano verba tonare foro.

Probabilis enim, ut Propertium septemdecennem Genii atque ingenii maturitatem ad Elegiae scriptitandae studium contulisse opinemur, quam ut vix pene etiam tum puberem, necdum penitus plane enatis scilicet, praecoci nimium ac temerario conatu Pegaseiam illam volaturam auspiciatum comminiscamur,

Icari ritu, vitreo daturum

Nomina ponto:

atque (ut cum Petronio dicam) cruda adhuc studia non in Forum, sed vero in penitissima illa Callimachi ac Philetiae nemora, praecipiti sane, ne puerili dicam, impetu potius, quam judicio aut ratione suffultum propulisse. Quid enim? Aliter

Heroës illi, seu Graeci, sive Latini vastiores,

atque nos hodie vix trioboli, imo vix semissis versificatores, quibus totum istud, quod Poëtari vocamus, Scholasticum nescio quid, ac modo non puerorum naenia; neque pol aliud sane, quam nugarum atque ineptiarum exole-

tus quidam ludus videtur. Praeposteri homunciones (nam quo potius nomine honeste istos appellem, dubito) qui ferretissima sacratissimaque illa Musarum penetralia unis puerulis modo, vel nescio quibus de trivio Magistellis patere, credi postulant sibi: in quorum aditu pertentando gravissimos quondam, maturimæque tum ætatis, tum prudentiae viros seque ac spes suas corrupisse, irrito saepe eventu comprobatum videmus. Propertius ergo non Ovidio modo, verum ipso etiam (si Dîs placet) Tibullo antiquior. quorum utrumque Hirtio ac Panfa Coss. natum, uno ante Cicero-nem denatum anno scilicet, Urbis vero conditæ dcccxi. ipsis de se scribentibus fides communiter, & quasi praejudicio quodam habita usque adhuc. Ac de Ovidio verum fateor, eumpse nimirum altero Quinquatruum die, qui quidem sextus post Idus Martias numeratur (uti primitus a Lipsio nostro ratio isthaec putata examussim rectissime)

Dias productum in luminis auras.

De Tibullo ne inducar, temporum observatio repugnat planissime. Nam quid amabo absurdius, quam eundem cum Sulmonensi illo annum Natalitium Quiriti assignare huic nostro? quem utique ex relato Elegiae ipsius vii. apertissime constet jam tum in re praesenti oculatum potius, quam auritum testem fuisse, qua tempestate M. Valerius Messalla cognomento Corvinus Aquitanas gentes Proconsulari potestate praeditus subjugarat. unde Triumphus eidem merito de victis Gallis ab Augusto quoque Caesare citra invidiam concessus. Ait enim Poëta ipse de se, nec mentitur in gloriando:

Non sine me est tibi partus huius: Tarbella Pyrene

Testis, & Oceani littora Sanctonici.

Quo etiam pertinebit vetus illa & quidem Italica Inscriptio, Tibullo ac nobis haud injuria sane a principe illo Scaligero commendata in Catalectis suis:

M. VALERIUS M. F. M. N. MESSALA

A. DCCXXVI. CORVINUS. PROCOS.

EX GALLIA VII. K. APR.

N n n 3

Nis

Nisi si forte Equitem nostrum adhuc praetextatum, necdum etiam ex ephebis plane, id est, statos puerilis Tyrocini annos egressum (Lipfianam computationem sequi me scito) haud quidem castra, sed vero Tabernaculum Messillae sui pro culcitella officii causa comitatum cavillemur: ut esset, quo Proconsul (ut fit) conquiniscens incubitare posset scilicet. Atqui haud stipendia modo (quae quidem ex prisco Romanae militiae more non nisi decimum septimum annum supergressis legitime primum ac sollenniter procedebant) Tibullum ipsum fecisse, verum hercule donis etiam militaribus hoc ipso bello Aquitanico ob rem gnave, haud ductarie gestam, ab Imperatore suo donatum, ornatumque insuper, fidem porro abunde fecerit nobis vetus illa Vitae Albinae commemoratio, calamo exaratae, non typis inquo. cujus inibi gustum quoque aliquantum nobis praebuit idem ille, quem dico, Imperator noster Muficus;

*Nunc etiam Corvina ingens de stirpe propages,
Scaligeris condignus avis & Caesare patre.*

Ecce nunc alterum quoque non minus utique persuasibile ab Horatio argumentum, Poëtam hunc nostrum ita i. Carminum lib. Oda xxxiii. de Glyceres ejus insolentia ac fastu amicitè sane consolante:

*Albi, ne doleas plus nimio memor
Inimicis Glyceræ; neu miserabiles
Decantes Elegos, cur tibi junior
Laesa praeniteat fide.*

Nam qui potè obsecro, ut Tibullus id aetatis Elegos istos miserabiles decantare potuerit, quem (si bene calculum ponimus) hoc temporis vix triluſtrem ad summum, id est, quindecim annorum Poëtastrum fuisse comperiemur? Doceo ab aetate ipsius Horatii, qui proximo ab hoc volumine, tot tantisque interjectis Odarum struicibus, quadragenarium sese professurus primulum, haec ad suspiciosissimum Sodalem suum clementi sane deprecatione:

*Fuge suspicari,
Cujus octavum properavit aetas
Claudere iustrum.*

Ut enim biennii unius vertentis spatium intercessisse demus modo, inter prioris illius, atque hujus, quem postremum laudavimus, Horatiani Carminum libri compositionem, effici tamen nullis argumentorum probationibus potest, ut grandaevitatem istiusmodi Poëtae huius nostro Arithmeticoꝝ exculet quispiam, quae vel Glyceræ malacissandae pro tenellae adeo aetatulae captu opportuna satis; nedum ut Elegiae apte scribendae tempestiva esse aut haberi potuerit. Huc quartae ab hac Odes insuper auctoritas si accedit, victoriam illam nobilem vereque Augustam, qua apud Actium cum collega Antonio & Cleopatra Aegypti Regibus de summa Imperii actum, ac debellatum denique, Caesari congratulantis; vix erit, ut vel duodecim annos modo argutulo isti Glyceres amatorculo, adde Elegiarum cantori,

Unde unde, aut ullis rationibus extricemus. si quidem superiore illam in vulgus receptam de Albianis Natalibus opinionem, ne haeresin dicam, alere porro obstinate ac fovere pertendimus.

Aequi divi erisum longe sonat Appula Pitbo. Quo enim clausula illa jam laudata a nobis modo?

Cur tibi junior

Laesa praeniteat fide.

nisi, ut vel hinc saltem sic tanquam in speculo Tibulli amatoribus diluceat, Poëtam eum alia re magis nulla aemulo ac rivali suo ab amica postpositum, quam quod alter iste plenus adhuc succi ac sanguinis, viridiorque haud paulo ac nervosior, id est, Veneriam ad palaeſtram valentior robustiorque; noster contra maturioris aevi indidemque languentior fortasse, quam virosae illi contemnificaeque ac fastidii plenae expediebat, haud obscure oppido videretur. tantum abest, ut vel adoleſcentulus,

*Uel adhuc florente juventa
Fervidus officium Dominae suaeque arma
probare*

Poffet

Poffet Eques, genuumque hac tempestate virorem.

Satin' certum, ac tot testimoniis in unum confpatis illuftre factum denique Tibullum nihil minus, quam Panfa Hirtioque Coff. nafci potuiffe? & Pen- tametrum illum,

Cum cecidit fato Consul uterque pari. ex Peligni veftiarii fynthefibus Romano huic Elegiographo perperam ac praeter omnem Chronologiae fidem affutum? Certiffimum utique, & confirmat hario- lationem noftram idem Triumvir ifte, quem dico Sulmonenfis fuffragio per- peti, uno Cornelio Gallo tantum (cu- jus diem Genitalem in annum Urbis DCXXCI. incurrifse, demonftravimus jam antea, fex minimum ante Nafonem editum Lufris, id eft, totis annis xxx.) Tibullum inter Elegiographos Latinos natu faciens posteriorem: haud quidem fibi modo, fed vero ipfi Propertio quo- que hac aetatis praerogativa diferte prae- latum non femel: nufquam tamen evi- dentius, quam libri Triftium v. Elegia x. quem locum, huicce propofito meo haud fane difconducere videtur, totum porro integrumque lecturis proponere, ad conjecturae noftrae ftabilitatem:

Temporis illius colui, fovique Poetas:

Quotque aderant vates, rebar adeffe Deos.

Saepe fuas volucres legit mihi grandior aevo,

Quaeque nocet ferpens, quae juvat her- ba, Macer.

Saepe fuos folitus recitare Propertius ignes, Fure fodalitii qui mihi junctus erat.

Ponticus Heroo, Battus quoque clarus Iambo

Dulcia convictus membra fuere mei.

Et tenuit noftras numerosus Horatius aures,

Dum ferit Ansonia carmina culta lyra.

Vergilium vidi tantum: nec avara Tibullo Tempus amicitiae Fata dedere meae.

Succellor fuit hic tibi Galle, Propertius illi, Quartus ab his ferie temporis ipse fui.

Utque ego majores, fic me coluere minores; Notaque non tarde facta Thalia mea est.

Ubi rite ordineque ordinem ab Ovi-

dio confervatum videmus, in eorum praefertim Poëtarum commemoratione, quos typo ipfius atque adulescentior Mufarum candidatus modo,

Spectatos fatis Et donatos jam rude pri- dem,

quafi veteranos emeritis ftipendiis, Ro- mae cognitos olim habuiffet fibi: egre- giis ingenii facinoribus potius, quam effoeti fenii canitudine, vel calvitii nota venerabiles: quorum adultae ac matu- rae gloriae novellus ipfe veluti furculus fuccrefceret. Quo in numero Erotico- rum illum Poëtarum principem (Cor- nelium Gallum dico) defiderari, quid mirum vero, aut grave? quando is octa- vo fupra quadragesimum aetatis anno (quoniam in conjurationis fufpicionem apud Auguftum politus fuerat) fua fibi- met manu condemnatum eliferit fpiri- tum. quo quidem tempore ex ephebis primum excefferat Nafō. Quae compu- tatio eo preffius a nobis exiliusque an- nales ad calculos revocata, quod in hac ipfa & vitae & praefecturae Cornelianae terminatione Crinitum, Liliū, Cru- quium, caeterofque quantum eft calculatores

Longius a vera videam ratione vagatos.

nemine non iftorum fic quafi pro con- feffo adfeverante, Gallum noftrum ma- tura jam inde aetate, anno nempe tertio & quadragesimo, gladio jus dixiffe ja- ctantiae, ambitioni, atque infolentiae fuae, hoc eft, manufacta morte decre- tam advorfum fe Senatus damnationem in tempore praeveniffe, vel potius ante tempus. Perperam (uti dictum eft prius) imo vero contra compertiffimam Ro- manae hiftoriae fidem. quippe quem ex Faftorum Confularium fubductione cer- to certius conflet, anno poft Aegyptiis denique, tum primum Provincialibus factis, cum Caefariano imperio prae- fuiffe, non quidem ab Urbis conditae (uti Horatiano interpreti placet) anno DCCXXI. ufque ad DCCXXIV. (intra quod annorum fpatium Regni Memphitici fumina adhuc penes Antonium & Cleo- patram, vel ipfi quoque Augufto for- midolofos. tantum abeft, ut vel Cor- ne-

nelianae Praefecturae, vel Octavianis decretis per eam tempestatem locus aliquis in Aegypto esse potuerit, superstite etiam tunc, imo dominante triumviralis Imperii collega) verum hercule sub ejusdem, quem postremum nominavimus, anni exordium, vel potius anni dcccxxv. sequentis exordium: in vacuum scilicet Regiam impetum faciente Octavio. quam solitis praesidiis destitutam, & sine vindice, victoris impotentis libidini, hoc est, praedae ac poenae expositam obitu suo reliquerat Antonius: mandandam porro exinde (suspectis ac praeteritis Senatoribus) Equestris ordinis homini, novo huicce Forojulieni Procuratori, qui eampse nomine Caesaris in Provinciae formam redactam per quadriennium unum modo, nec id tamen totum, tractasse princeps atque administrasse creditur. Cujus quoniam & aetatis, & annorum quibus apud Nilias gentes cum publico imperio fuit, plus satis superque ratio à nobis expensa ac disputata, quid prohibet eundem una quoque opera à manifestae calumniae ignominia, qua praeter omne meritum suum à Lilio nescio quo Gyrardo indignissime affectus, quantum quidem in me est, vindicare porro atque defendere? Nec enim aequum esse arbitror, ut Poëta tantus, tamque omnibus modis lepidus alienae improbitatis atque malitiae piaculari ritu succidaneus fiat: utque in insontem expetant, quae ab altero maligne, imo vero injuriose patrata nobis commemorat Dio lib. Rom. Hist. l.iii. ubi postquam Cornelianum nomen à Valerio Largo, qui socius ei & victor fuerat, ad Caesarem per summam perfidiam, atque injustitiam delatum posteris prodidisset, subdit exempla nonnulla denique, quae ad ingenium & mores ingratisissimi criminantis propius penitusque percognoscendos facere cum primis visa. e quibus illud nimis me hercule prae caeteris festivum ac memorabile de Proculcio: qui cum aliquando accusatori isti quem dico, Poëtae nostri everfori, fortuito obviam factus esset, obiecta manu os & nares ipsè compresse-

rit sibi. iis qui secum erant hoc quasi signo innuere volens scilicet, parum tutum esse Largo praesente vel loqui, vel respirare. Item alterum de nescio quo testiculante, ac responsum Largi, quo palam ignorabilem se illi objectum professus fuerat antea, superstitionibus arbitris in Tabellas publicas referente. Quae certissima utraque malignantis, & quadruplatoris animi indicia, tanquam de ipso Cornelio Gallo, non autem de criminatore ejus Valerio Largo narrata, ex Dione porro nobis obtrudit Lilius. Os hominis. at quid simile? quasi vero inter Accusatoris & Rei vocabula discrimen nullum? At ego duo ista non minus diffidere inter se,

Frigida quam calidis duco, atque humentia siccis.

Qua quidem in re utrumne incuriam Lilianam magis, an inscitiam, an vero madidam memoriam potius demirer, nescio. Sed nos, silicernii hujus affaniis valere jussis, ad Galli praefecturam denovo convortamur, qui (id quod memorare occooperam modo) in hac provincia sua multorum millium interval-
lis dispretus,

Ac procul Urbe Remi, fallacis ad ostia Nili,

quasi extra terminos sepositus, quid mirum inquam, si Ovidio, Romae per ea tempora degenti, praesto esse non potuit; nedum familiariter uti puero etiam tum invelli quadragenarius? At vero de Horatio, item Propertio, quibus per aetatem uti potuit, quorumque adeo Musicis recitationibus Romae aliquamdiu sese haud sane indelectarum significat, diversa prorsus ac dispar ratio: e quibus alterius senecta (Horatii puta) quinquagesimum septimumne, an nonnum annum supergressi (quando alii Julio Antonio & Fabio Africano Coss. alii autem C. Marcio Cenforino, & C. Asinio C. F. Gallo denatum ipsum videri volunt) ad tricesimum usque sextum, vel quartum saltem Ovidianae juventae Autumnum pertinuit. Enim Horatiano interpreti auscultes cave, vitam Poëtae ejus haud paulo longius, imo supra annum

annum etiam quartum ac sexagesimum producenti. Quod an refutatu difficile sit, vel ipsum *Maecenatem atavis Regibus editum* interroga, condignum illum Horatiani Epicedii conditorem: cujus adeo Fragmentum nos nuper in nostro ad Venusinum illum Commentariolo ex Isidori Centonibus productum pristino nitore restitimus tandem. unde perspicue, ac quasi de plano dilucet, Flacco alumno & convivatori suo Cilnium Equitem supervixisse: verumque ac fatale nimis evenisse vaticinium illud, quo eundem patronum suum lamentantem Vates iste biformis consolatus fuerat jam antea, Oda XVII. libri secundi scribens scilicet:

*Cur me querelis exanimas tuis?
Nec Diis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande decus columenque rerum.
Superstes ergo, postumusque
Tuscos Eques Calabro Poëtae.*

Neque id tamen longum. quippe qui annis duobus modo post C. Marii Censorini, ac C. Asinii Galli emortualem Horatio Consulatum (qui annus conditae Urbis supra septingentesimum sextus ac quadragesimus cluit) Ti. Nerone, Cn. Pisone Coss. in Libitinae censum relatus denique, si quid Cassianae fidei fidendum. De Propertiani vero obitu tempore parum liquido nobis explorata veritas: nisi quod credibiliter augurari possumus juvenem ipsum, posteaquam Tibullo & Virgilio Poëtis paene aequalibus, ac Cynthiae deliciis suis (quae amanti ratio est maxima) aliquantisper modo superstes vixisset, Orcivo porro thesauro traditum, etiam Horatii ac communis Maecenatis mortem (quamvis haud paulo sane minore natu, quam illi) immiti atque ante diem properato funere anticipasse. Indicio fuerint totque ac tanta Propertii ipsius testimonia, quibus ut viridissimo flore ephebus passim, ac velut in primis adhuc illis adolescentiae fretis Euripi in morem aestuabundus scilicet ab semetipso depingitur: nusquam non a juvenilitatis gratia Venneri suae commendabilem facere stu-

dens ac fatagens sese. quam & Martialis insuper auctoritate comprobare facultas est nobis, ita lib. XIV. de hoc ipso testantis:

*Cynthia, facundi carmen juvenile Properti,
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.*

Ut ut est, omnium, quos supra recensuimus scilicet, Octaviani temporis Poëtarum funera Foro-Julienfis Equitae caedes anteverit. quippe quam A. V. C. DCCXXXIX. non autem (proinde ut Criticis placet) DCCXXIV. evenisse, satis antea jam nobis ex Cassianae Historiae fide declaratum. ejus inquam Foro-Julienfis, cui successor in scribunda Elegia Romanus hic noster, paulo post Virgilii excessum & ipse funeratus. Clarum id ex Epigrammatio, quod Marso Domitio adscribitur:

*Te quoque Virgilio comitem non aequas,
Tibulle,*

Mors juvenem campos misit ad Elyfios.

Quod postremum de Tibulli ipsius sententia adumbratum apte in ejusdem funeris laudationem convertit Epigrammaticarius iste quem dico, Martiali utique non illaudatus. Sic enim Marso antea praeiverat Poëta noster, quasi praedivinans:

*At me, quod facilis tenero sum semper
amori,*

Ipsa Venus campos ducet ad Elyfios.

Atqui Virgilius C. Sentio Saturnino, Sp. Lucretio Vespillone Coss. pausam vitae fecisse cognitum nobis ex Chronicorum scriptoribus: anno Urbis nimirum DCCXXXV. intra quod spatium, funestumque illum Hirtii cum Pansa Consulatum quatuor modo & viginti annos intercessisse reperiemus. quibus Consulibus si in oras luminis editus primum Tibullus noster,

*Non est, quod multa loquamur,
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce
duri.*

Quid enim aliud quaeso relinquitur nobis, quam ut ocellum illum Triumviratus Erotici ante annum aetatis suae XXV. ad plures sese penetrasse fateamur? contra tot tantasque rationes positas à

nobis supra, & (in quo arx hujus caufae) locupletiffimum illud Ovidii testimonium, quo Horatium, Propertium, Virgilium ipfum, ac Tibullum denique, non quidem inter ἡλικιώτας vel συγχρόνους, hoc est, coevos sibi, verum hercule inter veteranos fenioresque ac praeteritae quasi aetatis Poëtas recensitos videmus. Unde & Virgilium de facie modo cognitum habuiffe testatur; Tibullum vero Fatorum avaritiam invidiffe sibi, quo minus in familiaritatem ejus, *communis sacra colentis*, insinuare poterit in tempore. credo, quandoquidem Ovidio herbescente primulum, eodem quo Virgilius (uti dictum est) anno, aut certe non nimio post

*Intempeftiva confumtus morte Tibullus,
Atque Equiti praereptus Eques collega
Poëtae.*

Neque ita intempeftivum tamen, ut non vel ad legitimam usque mediae aetatis plenitudinem eundem processiffe persuaserim mihi. & eo quidem fidentius, quod praeter argumenta illa superiora, partim ab Inscriptioe Veteri, Fastisque Consularibus: partim ab Horatio, & Ovidio nobis adeo usque *Largiter, ac plena suppeditata manu*; etiam hic ipse Sulmonensis noster in Elegia illa vere Elegiaca, ne dicam, lachrymis Simonideis moestiore, qua Collegae eidem suo tantum non lessum lamentando facere vitus, & quidem ex professo Albianae vitae summam colligens, de hac tanta obitus ipsius cruditate (illud, immaturitate, dicere volui) ne verbum quidem. quam profecto tacitam uti haberet, *Deum* (opinor) *haud meruisset divitias sibi.* haud magis utique, quam praematuram illam Catulliani funeris praecocitatem, in eapse Elegia obiter quidem, sed tamen significantissime notatam his verbis:

*Obvius huic (f. Tibullo) venies hedera
juvenilia cinctus*

Tempora, cum Calvo doctae Catulle tuo.

Quibus subjicit deinceps e vestigio:

*Tu quoque, si falsum est temerati crimen
amici,*

*Sanguinis atque animae prodige Galle
tuae.*

ubi Gallum falso Majestatis crimine à Valerio Largo (ut diximus) circumventum, Ovidiano quoque patrocinio defenditari videmus. Gallus proinde Tibulli ac Virgilio exsequias morte sua septennii unius vertentis spacio anticipavit. quem quidem postremum (Maronem dico) haud dubie quoque hoc loco nominaturus fuerat Naso, tanquam Tibulliani fati praecurforem, nisi is extra Eroticorum Poëtarum numerum (in quibus nomen suam Catullus, Calvus, Gallus, ac post hunc Tibullus noster legitime jampridem professi) experientissimo huic Amoris consulto habitu judicatusque, ad Heroicos potius Epicosque Poëtas ablegandus. Addatur hisce omnibus vel mantiffae loco insuper, honestiffimum illud ipsius Flacci de Tibullo Elogium, quo eumpse haud indignum habuit, quem *Candidum Sermorum suorum judicem* palam ac publicitus depraedicaret. Quae judicii maturitas a Thalete illo Venusino Poëtae huic nostro caute ac circumspecte tributa, an in rudem istam vicenarii adolefcentis juvenilitatem, ut is ad judicium de tam elucubratis omnique ex parte politis Poëtae quadragenarii scriptis serio faciendum, sententiamque libere pronuntiantdam, pro arbitro, vel quasi Censore adhibeatur scilicet, convenire aut locum ullum habere possit, illi viderint porro, quibus inter Tibulli atque Ovidii Natales nullum haëtenus discrimen factum. A quo tempore usque ad M. Lollii & Q. Lepidi Consulatum (quo haec ipsa ad Tibullum scripta sub ejusdem Epistolarum libri exodium diserte Flaccus ipse agniturus est postea) Fastorum enumerationem rite instituere qui volet, illum quidem (Horatium inquit)

Temporis id quater undenos impleffe Decembres,

Tibullum vero vix majorem duobus ac viginti annis fuisse planissime est deprehensurus. Huc biennium praeterea si accedit, intra quod comitem quoque Maronianae Libitinae Tibullum additum commonstravimus, quid? an non idem ille, (uti dictum est modo) ante quinti

quinti lustris vorforiam ad Campos suos illos Elyfios sine viatico commigrasse invenietur

Illuc, unde negant redire quenquam?

Quod si quis, non dico verum, at saltem verisimile esse, fidem unquam fecerit nobis, eadem opera mero meridie tenebras esse, ipsi credo Lynceo est persuasurus. Sed quid si ipse Tibulli confessionem ad partes advocemus insuper: ac ne ipsum-quidem met aevi sui granditatem (quam eidem assignavimus supra) clam aut dissimulante habere voluisse, distincte ac dilucide doceamus, nonne caussa ista perorata? Panegyricum ejus, si vacat vel lubet, contule, quo loco haud fortunas suas accifas modo; sed vero & juvenilem quoque illum vernae aetulae florem penitus emarcuisse, serio hercule ac dolenter apud patronum suum conqueritur his verbis:

Nam cura novatur,

Cum memor accifos semper dolor admonet annos.

Sed Adulterinus ille (ut diximus) atque a mala manu Tibullo affutus Pentameter omne istud turbamentorum Chaos peperit Scholiastis. Neque vero est, quod Marficum Epigramma nobis objectet quispiam, juvenem Tibullum decessisse confirmans, haud magis utique, quam antiquum illud ac Sallustio quoque frequentatum dicendi genus, quo C. Caesarem in animosa illa, ne ambitiosa dicam Pontificatus Maximi petitione Catulo competitori suo haud obscure praelatum, *Adolescentulum* vocat, qui sex ac triginta annorum Candidatus clebat. neque id sine rivali tamen, scin'cujusmodi? ipso inquam M. Tullio, qui Curionem, qui Crassum, qui Ser. Sulpicium denique, annum item tricesimum, & quod excurrit, supergressos, nunc *Juvenes*, nunc *Adolescentes* appellitet. Compertum enim habeo, quam & Adolescentiae & Juvenilitatis istius terminandae liberi ne dicam exleges fuerint Romani illi veteres, follennem illam Servitulliani, ut opinor, Lustris rationem sequuti, qua lib. x. cap.

xxiix. ex Tuberone docet Gellius, primitus ab Rege illo institutum, ut *Juveniores* ad annum usque xlvi. supraque eum annum *Seniores* appellarentur. Tibullus igitur, tametsi (uti ego judico) circiter quadragenarius vita defunctus, tamen ex Serviani instituti ratione *Juvenis* Marso perhiberi potuit: neque in eo Latinitatis leges migratae. Quinimo ut ipsum quoque Horatianis propemodum Natalibus supparem faciamus, hoc est, annis quinis, priusquam moreretur, aut quaternis saltem etiam quadragenario majorem, Romanus Callimachus subigit nos: quem duobus minimum Lustris, vel certe sesquilustro juniorem fuisse oportuit; siquidem is Elegiographo nostro Romano servata temporum serie successor. qui ordo ipsi, in hoc sane Poematis genere, & Ovidii haecenus, & omnium saeculorum suffragiis concessus. Ex quibus tum universitum singulis illorum pariter errorem est denudare, qui Epistolam illam Horatianam Albiano nomini inscriptam non ad hunc, qui in manibus nobis est, verum potius ad nescio quem avum ejus pertinere somniant, cujus

Hic fuerit porro nomine reque Nepos.

atque ego nunc me una quoque ibidem traho, qui in exempli illius Satyrici enarratione:

Nonne vides, Albi ut male vivat filius?

Scholiastarum priorum sententiis suffragatus nuper, censuerim id ipsum in Poetam hunc nostrum à Satyrographo illo maligne nimis ac criminose detortum, qua in re quam nauci non fuerim, nunc sentio denique, posteaquam ad veri investigationem conversus sero quidem, sed tamen serio animum advortere institi tandem, Horatium de sese id temporis puero familiarem serere sermonem: cui parens suus exemplum istud Albanum, quo filium alieno opprobramento maxime a luxuriae ac prodigalitatis vitio deterreret, inante posuerit scilicet. Qua quidem tempestate, tantum abest, ut paternis maternisque bonis abliguritis ad inopiam istam redactus fuerit Tibullus noster, ut aetula ipsius

id temporis non magis, quam Horatia-
na huic vitio opportuna, aut ulli luxu-
riae probro obnoxia per puerilitatis cap-
ptum esse potuerit. nisi si tamen ea ra-
tione prodigum fortasse dicamus,

*Qua talos Aulum correptum a patre nu-
cesque*

*Ferre sinu laxo, donare, & ludere, Vates
Idem alibi in Satyra ridentis imagine
narrat.*

Ut ut est, Ode certe illa libri Carmi-
num prioris xxxiii. se non ad avum
Tibulli, (quem quidem ego nullius fan-
e coloris novi) verum hercule ad ipfif-
simum Elegiographum hunc nostrum
peculiariter pertinere ipsamet clamitat.
quippe in qua Pholoës etiam mentio oc-
currat tibi. ejus inquam Pholoës, a qua
Marathum delicias suas torqueri Elegia
ix. libri i. idem gravissime lamentatur
quasi exoptulans, eandemque, ne pue-
rum usque adeo formosulum ac delica-
tulum nimia asperioris repulsæ indigni-
tate pervicaciaque ac fastidiis suis perdi-
tum eat porro, deprecatur sedulo. Non
igitur Hirtiani anni foetus Albius noster,
neque ea (ut cum Catullo dicam) genu-
num viriditate, quae eidem illi à Cri-
nito, Lilio, caeterisque Poëticarum aet-
tatum Finitoribus assignata hæctenus.

Quorum subidiffimas frustrationes fla-
gellare non est meum: Criniti praeser-
tim, qui inter Poëtae nostri familiares,
& quidem intimos, nominatim etiam
Propertium inculcet nobis; quum neque
hic Tibulli, neque ille item Propertii,
in tanta tamque benigna mutui faciendi
opportunitate, aliquam vel tralaticiam
saltem in scriptis suis mentionem uspiam
fecisse inveniantur. aemulatione, opi-
nor, studii communis, vel nescio qua
ingeniorum diffimilitudine potius; qua
factum, ut alter alterum contemptum
prae se fortasse minore, quam decebat,
in pretio atque honore habuerit scilicet.
Scitum enim Martialis est illud:

Qui volet ingenio cedere, rarus erit.

Quam item Horatio causam fuisse
suspicio, cur Propertiani nominis me-
moriæ invidioso carminum suorum si-
lentio, vel dissimulatione certe praepo-
stera suppresserit callidus. quem tamen
propter Augustam illam Principis sui, &
(quae ratio maxima est) ipsius adeo Mae-
cenatis faventiam, frequentemque, imo
domesticam cum communi illo doctri-
narum ac lepōrum omnium patrono
consuetudinem, invisum sane,

Ignotumve sibi non est habuisse putandus.

I N D E X

OMNIUM VERBORUM

quae habent

ALBII TIBULLI

P O E M A T A.

Ex numeris, Romani sive majores notant libros; ex minoribus illi qui comma (,) post se habent, Elegiam sive Carmen; reliqui puncto (.) stipati, ejus Elegiae vel Carminis, versum. Ita ut I. 2, 3. 15, 20. 22. &c. significet illud verbum extare libro primo, elegia secunda, versibus tertio, decimo quinto, vigesimo & vigesimo secundo, &c.

<p style="text-align: center;">A.</p> <p>A I. 6, 18. 9, 45. 10, 51. II. 1, 2. 57. 4, 30. 5, 88. 7, 29. III. 6, 25. 52. IV. 1, 21.</p> <p>ab I. 5, 4. 8, 32. 9, 19. 10, 66. II. 1, 11. 56. 3, 33. 4, 58. 5, 21. 52. 7, 21. III. 4, 21. IV. 1, 42.</p> <p>abde II. 1, 82.</p> <p>abdere I. 2, 22. II. 3, 38.</p> <p>abdedit II. 7, 6.</p> <p>abdita I. 3, 68. II. 5, 16.</p> <p>abducis II. 3, 33.</p> <p>abducit IV. 3, 5.</p> <p>abducta IV. 8, 7.</p> <p>abesse II. 1, 11.</p> <p>abeffet I. 2, 63.</p> <p>abest I. 5, 2.</p> <p>abit IV. 3, 17.</p> <p>abiere II. 1, 43.</p> <p>abiret I. 7, 13.</p> <p>abluit II. 5, 62.</p> <p>abnuat IV. 1, 25.</p> <p>absconditur IV. 1, 154.</p> <p>absenti I. 7, 82. 9, 53.</p> <p>absentis I. 7, 41. II. 1, 32.</p> <p>abfit IV. 13, 7.</p>	<p>abfitis I. 7, 45.</p> <p>abstineas I. 2, 57. 3, 4. 5.</p> <p>abundet I. 8, 22.</p> <p>ac I. 3, 87. 7, 34. IV. 12, 2.</p> <p>accendet II. 5, 90.</p> <p>accendit IV. 2, 6.</p> <p>accessit IV. 1, 64.</p> <p>accingere IV. 1, 179.</p> <p>accipe III. 4, 49.</p> <p>accipias III. 1, 24.</p> <p>accubuit I. 10, 75.</p> <p>acer II. 5, 113. IV. 2, 6.</p> <p>acerba I. 5, 56. 7, 90.</p> <p>acerbe IV. 14, 4.</p> <p>acerbi II. 7, 23.</p> <p>acervo I. 1, 91.</p> <p>acervos I. 1, 5. IV. 1, 134.</p> <p>acies I. 3, 47. II. 6, 19. IV. 1, 99.</p> <p>acrem I. 3, 77. 7, 51.</p> <p>actis IV. 1, 4. 38.</p> <p>acuisse IV. 3, 3.</p> <p>acuit II. 6, 19.</p> <p>ad I. 1, 50. 2, 32. 62. 4, 64. 6, 9. 29. 7, 23. 8, 38. 46. 10, 30. 46. 11, 5. 13. 38. II. 1, 7. 15. 31. 74. 76. 2, 1. 3, 47. 4, 19. 5, 4. 6. 36. 48. 56. 6, 4. 13. 7, 15. 22.</p>	<p>IV. 1, 64. 177. 185. 3, 17. 13, 23. 15, 2.</p> <p>addat II. 4, 42.</p> <p>adde I. 2, 1. III. 6, 62.</p> <p>addidit II. 4, 36.</p> <p>additus IV. 1, 133.</p> <p>aderit I. 5, 21.</p> <p>ades I. 8, 49. II. 1, 1. 35. 2, 22. III. 6, 1. IV. 4, 1. 2.</p> <p>adesse I. 3, 90. II. 6, 28.</p> <p>adest I. 4, 73. 6, 11. IV. 5, 6. 8, 1.</p> <p>adeunda I. 7, 22. III. 5, 2.</p> <p>adferet I. 4, 49.</p> <p>adfert I. 8, 41.</p> <p>adfirmes I. 4, 22.</p> <p>adfixa I. 3, 87. 7, 67.</p> <p>adflctis I. 8, 41.</p> <p>adfuit IV. 1, 131.</p> <p>adhibere III. 4, 75.</p> <p>adibit I. 6, 25.</p> <p>adiiffe I. 5, 39.</p> <p>adiit IV. 1, 59.</p> <p>adirem I. 6, 3.</p> <p>aditus II. 4, 19. IV. 1, 87.</p> <p>adungere I. 8, 33.</p> <p>adungit I. 10, 7.</p> <p>adjuvat I. 2, 16.</p> <p>Admeti II. 3, 11. III. 4, 67.</p>
---	--	--

I N D E X I.

admirata II. 3, 24.
 admittas I. 7, 62.
 admittat I. 4, 38.
 admonui I. 10, 17.
 admonuit I. 6, 4. II. 5, 68.
 admotis II. 6, 38.
 admovet IV. I. 1, 189.
 admovimus III. 5, 11.
 adnectit I. 7, 85.
 adnuat II. 2, 9.
 adnue II. 5, 125. IV. 5, 20, 6, 13.
 adnuct II. 2, 10.
 adoperta I. 1, 84. 10, 44.
 adparuit IV. 1, 65.
 adpatat I. 7, 76.
 adplauso II. 1, 66.
 adplicuisse IV. 4, 4.
 adposita I. 9, 80.
 adscensurus IV. 1, 12.
 adfideat I. 3, 84.
 adfiduas I. 3, 76.
 adfignat II. 5, 41.
 adfis III. 3, 33.
 adfir II. 2, 5. IV. 5, 7. 6, 20.
 adfitis I. 1, 29.
 adspertas I. 2, 48.
 adspexerit I. 2, 37.
 adspicerem II. 3, 5.
 adspiceret II. 3, 26.
 adspiciamque II. 5, 114.
 adspira II. 1, 35.
 adspirabat II. 3, 43.
 adstabat I. 11, 8.
 adfuea I. 5, 4.
 adfuevit I. 4, 52.
 adteruiffe I. 4, 42.
 adverfa IV. 1, 166. 182.
 adverfis IV. 1, 54. 99. 148. 194.
 adverfos I. 11, 30. IV. 1, 84.
 advigilare II. 5, 93.
 advolet II. 1, 17.
 aede I. 11, 20.
 Aegeas I. 3, 1.
 aegrac III. 4, 19.
 aegrum I. 3, 3.
 Aenea II. 5, 39.
 Aeneae II. 5, 19.
 Aeolios IV. 1, 58.
 aequa IV. 15, 1.
 aequatis IV. 1, 102.
 aequae IV. 5, 13. 12, 1.
 aequo III. 6, 19.
 aequor I. 8, 20.
 aequora II. 6, 4. III. 4, 85.
 aequoribus II. 5, 80.

aequum I. 10, 5.
 aer IV. 1, 21. 168.
 aera I. 3, 24. 9, 22. IV. 1, 19.
 209.
 aerata I. 11, 25.
 aeratas I. 3, 72.
 aere IV. 1, 151. 173.
 aeriae III. 6, 28.
 aérias IV. 1, 127.
 aestiva I. 8, 22.
 aestivas I. 2, 50.
 aestivi I. 4, 6.
 aestivos I. 1, 49.
 aestivum III. 5, 2. IV. 1, 159.
 aestu II. 1, 47. III. 5, 27.
 aetas I. 1, 85. 4, 23. 29. 9, 47.
 III. 4, 26. IV. 1, 11. 111.
 210.
 aeterna I. 4, 33.
 aeternae II. 5, 23.
 aeterno IV. 1, 34. 180. 2, 13.
 aeternos II. 3, 30. IV. 4, 14.
 aeternum II. 5, 64.
 aether IV. 1, 22.
 aethereo I. 8, 15.
 aetherium III. 4, 17.
 Actnaeae IV. 1, 56. 196.
 aevigose III. 4, 47.
 afflat II. 1, 80. 4, 57.
 Africa II. 6, 40.
 agat I. 1, 68. 6, 20. 7, 72.
 agatur I. 9, 57. IV. 9, 3.
 age II. 2, 10. 5, 2.
 agendus IV. 8, 2.
 ager I. 10, 34. II. 7, 4.
 agit I. 4, 16. IV. 2, 7.
 agitator III. 4, 59.
 agitata I. 7, 51.
 agmen IV. 1, 101.
 agmine I. 6, 27. IV. 1, 186.
 agna I. 1, 26. 27. II. 1, 20.
 agnam I. 1, 11.
 agnos I. 11, 41.
 agnosco II. 7, 30.
 agnus II. 1, 15. II. 5, 38.
 agor I. 5, 3.
 agrestes II. 1, 17.
 agrestii II. 5, 28. 121.
 agrestis I. 1, 31.
 agri I. 1, 23.
 agricola I. 8, 61. II. 1, 51. 55.
 agricolae I. 1, 18. 5, 28. 8, 39.
 II. 3, 7.
 agricolae II. 7, 3.
 agricolis II. 1, 36.

agris I. 1, 15. 3, 43. 9, 19. II.
 1, 21. 3, 37.
 agros I. 3, 61. 8, 21. II. 1, 1.
 17. 3, 3. 17. 47. 5, 41.
 ah I. 7, 40. 9, 67. 10, 3. 11,
 59. II. 1, 79. III. 4, 61. 62.
 82. 6, 27. IV. 11, 3.
 ait I. 9, 47. II. 7, 2. IV. 4, 1.
 alat II. 3, 40.
 alba I. 4, 26. 8, 18. 58. II. 5,
 52. III. 4, 33.
 albos I. 9, 45.
 Albuna II. 5, 69.
 Alcides IV. 1, 12.
 alia I. 7, 48.
 aliam I. 6, 3.
 alias II. 4, 60. III. 4, 93. IV.
 1, 116.
 alicui IV. 7, 2.
 alii III. 3, 31.
 alii I. 2, 57. 7, 91. 10, 77. 78.
 IV. 1, 136. 13, 6.
 alios I. 7, 41. II. 4, 24. IV. 1,
 17. 5, 11. 13, 16.
 aliqua II. 1, 65.
 aliquas II. 7, 38.
 aliquis I. 11, 23. II. 4, 47.
 alis II. 1, 89. 2, 17.
 alit II. 7, 3.
 aliter IV. 11, 3.
 alitibus III. 6, 8.
 alium III. 4, 80.
 alius I. 1, 1. 11, 29. IV. 1,
 46. 82.
 alma I. 11, 67.
 Alpes IV. 1, 109.
 alta II. 3, 19. IV. 1, 183.
 altaria IV. 6, 17.
 altas I. 4, 43.
 alte II. 5, 99.
 alter I. 5, 17. 10, 79. III. 4,
 94. IV. 1, 18. 168. 180.
 altera IV. 1, 166.
 alterius III. 4, 58. 6, 44. IV.
 1, 168.
 alterno IV. 1, 44.
 alto I. 7, 89. II. 5, 21.
 alveo II. 1, 49.
 aluiffis I. 11, 15.
 aluit I. 11, 47. II. 3, 41.
 ama IV. 4, 16.
 amabilior III. 4, 94.
 amabo I. 7, 71.
 Amalthea II. 5, 67.
 amantem I. 9, 61.

OMNIUM VERBORUM.

amantes I. 4, 77. 9, 75. II. 4, 39. IV. 4, 15. 6, 7.
 amanti I. 3, 65. 6, 21. II. 4, 15.
 amantis I. 5, 25. 9, 1.
 amantum III. 6, 49.
 amara II. 4, 11.
 amaranthis III. 4, 33.
 amare I. 1, 85.
 amari I. 10, 45.
 amarior II. 4, 11.
 amarunt II. 3, 41.
 amat III. 3, 20. 6, 57.
 amate I. 4, 55.
 amator I. 6, 11. 9, 29.
 amens I. 7, 52.
 amica IV. 13, 13.
 amici III. 6, 9.
 amicos I. 6, 29.
 amictu III. 4, 55.
 amictus I. 9, 13.
 amne III. 4, 18.
 amnes III. 3, 37.
 amnis I. 4, 60. 10, 50. II. 5, 62. III. 3, 29. IV. 4, 8.
 amor I. 2, 4. 63. 3, 64. 4, 10. 20. 6, 24. 7, 1. 30. 37. 57. 82. 8, 44. 9, 41. 52. 11, 57. II. 1, 80. 2, 17. 3, 4. 14. 28. 43. 4, 4. 38. 52. 5, 106. 113. III. 4, 65. 66. 73. 6, 4. 17. IV. 1, 77. 2, 6. 3, 4. 5, 7. 6, 12. 20. 7, 1.
 amore I. 1, 63. 2, 27. 3, 21. 4, 81. 5, 17. 10, 39. 83. II. 3, 32.
 amorem I. 4, 61. 10, 19.
 amores I. 1, 83. 3, 81. 2, 59. 5, 47. 7, 41. 10, 1. II. 2, 11. 4, 47. 57. IV. 5, 11. 15, 3.
 amori I. 3, 57. II. 6, 1. IV. 3, 21.
 amoris I. 4, 70. 7, 91. II. 5, 39.
 amplexus I. 9, 32. 10, 74.
 Amythaonius IV. 1, 120.
 an I. 7, 3. 8, 13. III. 1, 20. IV. 1, 97. 8, 3.
 ancillam I. 5, 52.
 arentes I. 8, 21.
 angues I. 3, 69.
 anguis I. 9, 20.
 angustis I. 4, 71.
 angusto I. 6, 27.
 anhelantes II. 5, 62.

anhelanti I. 9, 37.
 animae I. 6, 15.
 animalia IV. 1, 164.
 animam III. 2, 15.
 animo I. 7, 87. IV. 9, 1.
 animos III. 6, 13.
 animum IV. 8, 7.
 anni IV. 1, 122.
 annos I. 3, 53. 4, 31. 7, 70. 8, 63. 9, 43. II. 4, 45. IV. 1, 38. 113. 189. 2, 23.
 annofo III. 2, 19.
 annofum III. 6, 58.
 annua II. 1, 48. 4, 48. IV. 1, 172.
 annuit IV. 1, 133.
 annum II. 5, 109.
 annus I. 1, 17. 4, 15. 16. II. 5, 76. 82. III. 1, 2. IV. 1, 169. 6, 19. 8, 4.
 anfa I. 9, 14.
 ante I. 1, 18. 20. 56. 69. 3, 8. 10. 30. 72. 89. 4, 74. 5, 52. 7, 36. 48. 11, 8. 16. 68. II. 1, 24. 54. 71. 78. 2, 22. 4, 22. 24. 46. 5, 51. 66. 99. 120. 7, 6. 20. III. 2, 11. 12. 15. 16. 4, 20. 93. IV. 3, 16. 5, 5. 6, 4. 7, 8. 12, 2. 13, 16.
 anteaftos IV. 1, 189.
 Antiphatem IV. 1, 59.
 antiquae II. 5, 96. IV. 1, 28.
 antiquis II. 1, 60.
 antiquo I. 1, 36. 3, 34. 8, 58.
 antiquus I. 1, 31.
 anus I. 3, 84. 5, 12. 7, 64. 69. 9, 18.
 anxia II. 7, 35.
 anxius I. 3, 16.
 aper IV. 3, 2. 18.
 aperta I. 2, 10. 7, 18. 10, 58. 11, 4.
 aperte II. 3, 29. 43.
 apis II. 1, 49.
 Apollo II. 3, 11. 4, 13. 5, 79.
 appofito II. 1, 64.
 apricus I. 4, 15.
 apta. I. 4, 48. 8, 60. 10, 70. IV. 1, 62. 63. 8, 3.
 aptius IV. 1, 82. 4, 19.
 aptus I. 8, 44.
 aqua I. 2, 30. 4, 14. 7, 28. 38. 8, 22. 10, 50. II. 5, 34. III. 1, 28. 3, 38.

aquae I. 1, 50. 66. 11, 36. II. 3, 40.
 aquam I. 4, 38. 72. 11, 42. II. 1, 4. 4, 42. 6, 8.
 aquas I. 1, 41. 3, 80. 4, 60. 10, 12. II. 1, 44.
 aquis I. 8, 14. IV. 4, 8.
 Aquitanae II. 1, 33.
 Aquitanas I. 8, 3.
 Arabes III. 2, 24.
 Arabs II. 2, 8. IV. 2, 18.
 Arar I. 8, 11.
 aras I. 7, 23. II. 1, 15. 2, 1. 5, 6. IV. 13, 23.
 aratis II. 7, 3.
 arator II. 1, 5.
 aratores I. 11, 46.
 aratoris II. 3, 4.
 aratra I. 8, 30.
 aratro I. 10, 7. II. 1, 51. IV. 1, 161.
 aratrum II. 3, 7.
 Araxe IV. 1, 143.
 arbitrii IV. 8, 8.
 arbitrium III. 6, 14.
 arbore II. 5, 29.
 arboribus I. 5, 32. 8, 32.
 arboris I. 1, 50. II. 5, 96.
 arce II. 5, 26.
 arces I. 11, 9. IV. 1, 64.
 arceffere I. 11, 33.
 arctato IV. 1, 91.
 arcu II. 1, 69.
 arcus I. 4, 38. II. 5, 105.
 ardentem II. 4, 46.
 ardentes II. 1, 82. 5, 22.
 ardenti II. 1, 22.
 ardorem IV. 12, 6.
 arduus IV. 1, 87.
 area I. 5, 22.
 Aerefteos IV. 1, 142.
 arentes I. 8, 21.
 arenti I. 4, 36. II. 1, 53.
 argento I. 1, 71.
 arguar IV. 3, 16.
 arida I. 8, 26.
 aris II. 1, 11. IV. 1, 133.
 arma I. 1, 68. 4, 45. 7, 30. 11, 12. II. 5, 56. 73. IV. 2, 44.
 armatus I. 4, 8.
 Armeniae III. 6, 15.
 Armenios I. 5, 36.
 armenta II. 1, 67.
 armis I. 11, 29. II. 6, 19. IV. 1, 54. 110. 148.

I N D E X I.

ars II. 5, 107. 108.
 arfuro I. 1, 75.
 arta I. 5, 53. 9, 14.
 Artacie IV. 1, 60.
 arte I. 3, 48. 4, 76. 5, 4. 7,
 10. 45. 8, 60. 9, 16. 10,
 66. II. 1, 56.
 artes I. 4, 51. 82. 9, 61. 67.
 IV. 1, 82. 4, 26.
 artificis I. 9, 12.
 artis II. 3, 14. III. 4, 37.
 artus II. 3, 9. IV. 4, 5.
 arva I. 3, 44. 4, 36. II. 45.
 II. 2, 14. 3, 8. 5, 60. III.
 3, 12. IV. 1, 77. 145. 163.
 arvis IV. 2, 17.
 arundine II. 7, 5.
 arundinis II. 5, 31.
 Arupinas IV. 1, 110.
 Ascario II. 5, 52.
 asper I. 5, 1. 7, 2.
 aspera I. 6, 20. 9, 32. 10, 20.
 IV. 1, 128. 4, 14.
 asperiora IV. 1, 190.
 assiduae II. 1, 65.
 assidue I. 3, 64.
 assiduis I. 10, 54.
 assiduo I. 1, 4. II. 1, 51. IV.
 1, 88.
 assiduus I. 1, 45.
 assuetos IV. 1, 125.
 Assyria III. 2, 24.
 Assyrios I. 3, 7.
 at I. 1, 33. 3, 33. 67. 83. 4, 23.
 53. 73. 5, 2. 19. 45. 55. 6, 2.
 23. 33. 7, 15. 23. 27. 43.
 8, 7. 55. 63. 9, 35. 47. 81.
 10, 11. 37. 48. 53. 65. 81.
 11, 5. 25. 41. 49. 56. 67.
 II. 1, 79. 3, 33. 4, 21. 39.
 45. 5, 33. 87. 99. 117. 6,
 15. 29. III. 3, 24. 27. 4, 47.
 5, 5. 29. 6, 31. IV. 1, 3.
 24. 33. 106. 158. 2, 3. 3,
 23. 4, 17. 5, 19. 6, 7.
 Atlantidos IV. 1, 77.
 atque I. 5, 34. 6, 13. 7, 48.
 64. 8, 27. 11, 23. II. 1.
 65. 2, 8. 4, 47. 5, 73. 6,
 9. III. 1, 13. 22. 2, 22. 28.
 4, 72. 5, 27. IV. 1, 79. 146.
 153. 5, 2. 8, 4. 13, 5.
 atra I. 3, 45. IV. 13, 11.
 atram I. 11, 33.
 atro I. 3, 76.

attigeris I. 7, 59.
 attonita I. 10, 47.
 attulit IV. 7, 4.
 Atur I. 8, 4.
 avara II. 4, 45.
 avarae II. 4, 34. III. 1, 7.
 avaritiae II. 4, 29.
 auctor II. 4, 13.
 auctores III. 1, 15.
 audaces II. 1, 72.
 audacia I. 4, 73.
 audacis IV. 1, 98.
 audacius IV. 13, 19.
 audax I. 11, 35. III. 5, 8. IV.
 1, 52. 138.
 audeat I. 3, 21. II. 1, 9.
 audendum I. 2, 16.
 audere IV. 1, 24.
 audiat III. 3, 28.
 audire I. 1, 39.
 audissem I. 11, 12.
 audit I. 4, 61.
 audita II. 5, 74.
 avena II. 1, 53. III. 4, 71.
 averta III. 3, 28.
 averfos III. 5, 14.
 avertere IV. 1, 55.
 avertite III. 4, 3.
 aves I. 1, 22. 3, 17. 60. 76.
 aufer III. 6, 3.
 auferet III. 1, 28.
 augeat I. 8, 56.
 augur II. 5, 11.
 auguror II. 2, 11.
 avi I. 11, 18. II. 2, 21.
 avidas I. 3, 4.
 avis I. 9, 4. II. 1, 34. 5, 12.
 III. 1, 2.
 avitas II. 4, 53.
 avo I. 1, 36. II. 1, 2.
 auras IV. 1, 127.
 auratae III. 3, 16.
 auratas II. 6, 36.
 aure III. 3, 28.
 aurea I. 4, 56. 7, 64. 10, 82.
 II. 1, 45.
 auri I. 1, 51. 10, 17. 18. 11,
 7. III. 3, 11.
 auribus II. 5, 92. IV. 14, 2.
 aurifer III. 3, 29.
 auro I. 1, 71. 9, 31. 10, 17.
 18. 69. III. 4, 37.
 Aurora I. 3, 93.
 aufae II. 3, 19.
 aufi I. 3, 73.

aufim IV. 1, 193.
 Aufer I. 1, 41.
 aufus I. 10, 53.
 aut I. 1, 10. 41. 2, 26. 60. 3,
 17. 18. 21. 22. 4, 42. 5, 23.
 8, 24. 10, 64. II. 1, 85. 3,
 10. 4, 23. 5, 97. 112. 7, 32.
 III. 3, 5. 35. 6, 11. 45. 46.
 IV. 1, 40. 48. 90. 91. 97.
 141. 15, 3. 4.
 autem III. 5, 3.
 Autumno III. 4, 34.
 avum II. 5, 93.
 auxiliis I. 9, 24.

B.

Bacche II. 1, 3. 55. 3, 35.
 36.
 Bacchi I. 4, 7. 10, 34. III. 6,
 17.
 Baccho I. 2, 3. 4, 33. 10, 61.
 II. 5, 87. III. 6, 5. IV. 1,
 9. 57.
 Bacchus I. 8, 39. 41. III. 4,
 44. 45. 6, 57. IV. 1, 163.
 Bajarum III. 5, 3.
 balba II. 5, 94.
 barba I. 4, 4. 9, 32.
 barbara I. 8, 28. II. 6, 42. III.
 4, 91.
 Barbare II. 5, 50.
 beatus I. 11, 63.
 bella I. 3, 47. 10, 71. 11, 7.
 13. 53. II. 4, 16. III. 4, 52.
 IV. 13, 5. 15, 4.
 belli II. 5, 71. 119. IV. 1,
 82.
 bellica II. 6, 22.
 bellis I. 11, 33. IV. 1, 107.
 Bellonae I. 7, 51.
 bene I. 3, 35. 5, 1. II. 1, 31.
 4, 49. 5, 8. 12. 34. 81. 6,
 14. 7, 12. III. 6, 35. 36. IV.
 1, 202. 2, 17. 6, 9. 13, 9.
 benigna I. 3, 62. III. 3, 6.
 bibam II. 4, 60.
 bibantur II. 3, 40.
 bibat I. 6, 14. III. 6, 22.
 bibebam I. 7, 27.
 bibisse I. 10, 59.
 bibit II. 1, 44.
 bidens I. 11, 49.
 bidente II. 3, 6.
 bidentem I. 1, 9.

OMNIUM VERBORUM.

bipenne I. 7, 53.
 bis I. 3, 31. IV. 2, 16.
 blanda I. 2, 22. III. 3, 2. 6, 46.
 blandas III. 4, 75.
 blanditias I. 1, 86. 5, 49. 10, 77.
 blanditiis I. 4, 65.
 blandos I. 7, 1.
 bona I. 1, 28. 7, 39. II. 1, 23.
 2, 1. 4, 45. 5, 83. 107. 7,
 26. IV. 3, 1.
 ·bonae I. 7, 22.
 bonum II. 4, 36.
 bonus I. 1, 89.
 bove II. 2, 14.
 bovem I. 8, 28.
 boves I. 1, 10. 59. II. 4, 6. II.
 1, 2. 3, 8. 20. 5, 78. III. 3,
 12.
 brachia I. 8, 6. 9, 5. III. 4, 64.
 6, 45.
 brevior I. 11, 4.
 brevis IV. 1, 94.
 Britannus IV. 1, 149.
 brumae I. 4, 5.

C.

CAdam IV. 10, 2.
 cadant I. 7, 91. IV. 1, 190.
 2, 4.
 caderet III. 3, 4.
 cader I. 1, 27.
 cadit II. 5, 96. IV. 1, 15.
 Cadmaeae III. 6, 24.
 cado II. 1, 28.
 cadunt II. 2, 17.
 caecae II. 1, 78.
 caedem II. 4, 21.
 caedere I. 8, 34.
 caedes I. 3, 49. II. 3. II. 6, 20.
 caedit I. 7, 53.
 caelestes I. 10, 5. IV. 1, 14.
 caelestia III. 4, 53.
 caelestis II. 4, 35.
 caeli IV. 1, 167.
 Caelitibus II. 1, 36.
 caelo I. 3, 90. II. 60. II. 5,
 46. 60. 73. IV. 1, 10. 23.
 131. 2, 2. 13. 13.
 caelum III. 3, 1.
 caeptos IV. 1, 55.
 caerulea I. 6, 10. 8, 12.
 caeruleas I. 3, 37. III. 4, 18.
 caeruleis I. 8, 14.
 caesa I. 1, 25.

calamus II. 5, 32.
 calent I. 11, 53.
 calente I. 5, 22.
 caler IV. 5, 10.
 calidam I. 11, 42.
 calidi II. 1, 47.
 calix II. 5, 98.
 callida I. 6, 12. 7, 6.
 callidus I. 4, 76.
 calor IV. 11, 2.
 calori IV. 1, 158.
 Calypsus IV. 1, 77.
 camenae IV. 1, 24. 191.
 camenis IV. 7, 3.
 Campania I. 10, 33.
 campi IV. 3, 1.
 campos I. 3, 58. II. 6, 23. III.
 5, 23. IV. 1, 142. 207. 15, 2.
 cana I. 7, 92. 9, 42.
 canam I. 8, 13. IV. 1, 1.
 canas I. 5, 50. III. 1, 10.
 canat I. 6, 16. II. 5, 18.
 candente IV. 1, 65.
 candentes I. 9, 33.
 candescere I. 11, 43.
 candida I. 3, 94. 8, 58. II,
 45. II. 1, 6. III. 2, 10. 18.
 4, 34. 6, 30. IV. 2, 12. 3,
 10. 4, 17.
 candidae III. 6, 1.
 candidior I. 8, 64.
 candidus I. 2, 68. II. 5, 38.
 candor III. 4, 29.
 cane I. 2, 54.
 canebam I. 10, 47.
 canem III. 5, 2.
 canenda II. 4, 16.
 canendi IV. 1, 203.
 canent IV. 1, 26. 36.
 canerem I. 4, 67.
 caneret II. 3, 19. IV. 15, 4.
 canes I. 2, 52. IV. 3, 6.
 canet I. 8, 61. II. 5, 122.
 cani III. 5, 15. IV. 3, 14.
 canibus III. 4, 89. IV. 1, 72.
 canimus I. 6, 31.
 canis I. 1, 49. 4, 6. 36. 7, 32.
 II. 43. II. 4, 32. IV. 1, 11.
 canistra I. 11, 27.
 canit I. 7, 56. 8, 27. II. 5, 16.
 7, 8.
 cano I. 1, 86. II. 1, 37. 5, 63.
 III. IV. 1, 107.
 cantat II. 1, 66.
 cantate II. 1, 83. IV. 2, 21.

cantavit II. 1, 52.
 cantet II. 5, 12.
 cantibus I. 2, 60.
 cantu I. 2, 45. 8, 37. 47. IV.
 1, 63.
 cantus I. 2, 53. 3, 59. 8, 44.
 9, 4. 19. 20. 21. III. 4, 40.
 71. IV. 4, 10.
 canum I. 6, 20.
 canunt III. 3, 36. 4, 73.
 canus I. 9, 29.
 cape IV. 6, 1.
 capellae I. 1, 11.
 capiant I. 4, 11. III. 6, 45.
 capiet IV. 1, 33.
 capilli I. 10, 15. II. 5, 125.
 capillis I. 7, 77. IV. 2, 9.
 capillo I. 8, 51. II. 37.
 capillos I. 3, 91. 7, 45. 9, 9.
 45. II. 53. II. 3, 23. III.
 2, 11. 5, 15.
 capite I. 1, 86. 8, 52. II. 1, 8.
 IV. 1, 133.
 capiti I. 2, 12. 4, 2.
 capiuntur III. 1, 7.
 capta I. 8, 6.
 captat II. 7, 5.
 capto I. 1, 70.
 captus I. 10, 11. 19.
 caput I. 1, 84. 5, 8. 44. 7, 42.
 8, 24. 9, 16. 42. 76. 10,
 21. II. 43. II. 3, 25. 5, 66.
 III. 4, 88. IV. 1, 132.
 cara I. 4, 47. III. 1, 6. 3, 32.
 4, 51. 6, 12. 56.
 carae I. 5, 51. III. 2, 13.
 caram III. 1, 25. 2, 1.
 carbafcis III. 2, 21.
 carcere I. 4, 28.
 cardine I. 2, 10. 7, 18.
 care III. 6, 5.
 careat IV. 1, 27.
 carere I. 2, 64. III. 6, 44.
 carior I. 9, 31.
 caris IV. 2, 15.
 Carifte III. 3, 14.
 carmen I. 3, 60. 9, 23. II. 1,
 54.
 carmina I. 4, 57. 10, 49. II. 3,
 20. 4, 19. III. 2, 28. IV.
 1, 3. 106. 178. 211.
 carmine I. 4, 57. 5, 12. II. 1,
 35. III. 1, 7. IV. 1, 27.
 carminibus I. 2, 54. 9, 17. II.
 5, 2. III. 4, 57.

I N D E X I.

carminis II. 4, 13. III. 1, 15.
 Carnuti I. 8, 12.
 carpae II. 5, 57.
 carum III. 2, 1.
 casa I. 11, 40. II. 3, 28.
 casae II. 5, 26.
 casam II. 1, 40.
 casus II. 1, 24.
 caseus II. 5, 38.
 casiam I. 3, 61.
 casses I. 7, 5. IV. 3, 17.
 casta I. 3, 83. 7, 73. 81. II. 1,
 13. 5, 126. III. 1, 23. 4,
 23. 60. IV. 3, 20. 6, 14.
 Castaliam III. 1, 16.
 caste IV. 3, 20.
 casto III. 4, 43.
 caltra I. 1, 70. 11, 32. II. 6,
 1. 9. 16.
 castris II. 5, 49. IV. 1, 39. 83.
 105.
 castrum II. 5, 51.
 casus I. 10, 82.
 catasta II. 6, 42.
 catena IV. 5, 15.
 catenae IV. 1, 117.
 catenis II. 4, 3.
 caterva III. 4, 87.
 catervae I. 7, 87.
 catervas I. 1, 69. 2, 47.
 Catullus III. 6, 41.
 cava I. 3, 80.
 caveto I. 5, 45. 7, 17. IV. 2, 3.
 caussa I. 8, 23. 9, 51. II. 4, 37.
 III. 2, 30.
 caussam I. 4, 70. 7, 26. III. 2, 27.
 caussas I. 7, 11. IV. 6, 5.
 caussatus I. 3, 17.
 cautes II. 4, 9.
 cautior I. 10, 46.
 cecidit III. 5, 18. 6, 4.
 cecinere I. 8, 1. IV. 5, 3.
 cecinit II. 5, 65. III. 6, 41.
 cedam IV. 10, 6.
 cedas I. 4, 10.
 eclandi I. 10, 23.
 celari I. 2, 34. 9, 1.
 celat I. 10, 3.
 celebrer II. 1, 33. IV. 4, 23.
 celebrande I. 8, 63.
 celebrans IV. 1, 144.
 celebrantur III. 5, 29.
 celebrare I. 3, 33.
 celebrata III. 4, 57.
 celebrare I. 4, 75.

celebrem II. 1, 83. 5, 119.
 celebrent II. 1, 29.
 celebret I. 7, 17.
 celebretur IV. 2, 23.
 celebri III. 2, 28.
 celer I. 5, 4. 8, 11. IV. 1, 160.
 3, 24.
 celere IV. 1, 89. 91. 114. 205.
 celeres IV. 6, 17.
 celeri I. 1, 72. 3, 74. 6, 34.
 IV. 3, 14.
 centum I. 8, 49. II. 4, 45. IV.
 1, 113.
 cepit I. 4, 3. 73.
 cera II. 5, 32.
 Cerberus I. 3, 71. 11, 36.
 Ceres I. 1, 19. II. 1, 4. 3, 33.
 5, 60. 84. IV. 1, 163.
 Cerinthe IV. 3, 11. 4, 15. 5,
 1. 11, 1.
 Cerintho IV. 8, 2.
 cernere IV. 1, 103.
 cernit I. 2, 57.
 cernite II. 1, 15.
 certa I. 3, 12. 4, 16. 10, 10.
 III. 1, 3.
 certamen III. 6, 11. IV. 1, 37.
 certamina IV. 1, 98.
 certamine IV. 1, 88.
 certare IV. 1, 120.
 certatim IV. 4, 24.
 certe I. 4, 3. IV. 1, 26.
 certent II. 6, 39.
 certis I. 3, 44.
 certo II. 1, 52.
 certos I. 8, 38.
 cervae IV. 3, 13.
 cervice III. 4, 27.
 cervos IV. 1, 84.
 cespitibus II. 5, 100.
 cessas II. 2, 10. III. 6, 57.
 cesset II. 1, 6.
 cessit IV. 1, 56.
 cetera I. 2, 57.
 charta IV. 1, 27.
 chartae III. 1, 11.
 chartas II. 5, 17. IV. 1, 200.
 chartis IV. 1, 5. 211.
 Charybdis IV. 1, 73.
 Chimaera III. 4, 86.
 Chio II. 1, 28.
 Choaspes IV. 1, 140.
 chordas II. 5, 3.
 chordis III. 4, 70.
 choreae I. 3, 59.

choreis I. 8, 49.
 choro II. 1, 88. IV. 2, 24.
 choros II. 1, 56.
 chorus I. 8, 44.
 Ciconum IV. 1, 54.
 Cilicas I. 8, 16.
 Cilicum I. 1, 69.
 Cimmeriorum IV. 1, 64.
 Cimmerios III. 5, 24.
 cinere II. 7, 16.
 cinerem I. 10, 12.
 cineri I. 3, 7.
 cinge II. 1, 4.
 cinis I. 7, 60.
 circa I. 3, 87. 8, 56.
 Circe II. 4, 55.
 Circes IV. 1, 61.
 circum I. 1, 27. 3, 68. 77. 5,
 11. 6, 15.
 circumdatus II. 1, 89.
 circumterit I. 5, 53.
 circumfusio IV. 1, 151.
 cista I. 8, 48.
 cita IV. 1, 69. 97.
 cithara II. 3, 12. 5, 2. III. 4, 69.
 cito I. 4, 24. 25. 26.
 citus I. 5, 3.
 clam I. 7, 66. 9, 60. 10, 2.
 11, 34. II. 1, 84. IV. 5, 20.
 6, 16.
 clamet I. 1, 28.
 clara III. 3, 4.
 claros IV. 1, 175.
 classica I. 1, 46.
 claudantur IV. 1, 23.
 claudentem IV. 3, 8.
 claudere I. 4, 43. IV. 1, 85.
 claudit II. 6, 27.
 clauditur I. 2, 6.
 clavim II. 4, 31.
 clavis I. 7, 40. II. 4, 34.
 clausa I. 9, 69.
 clausae II. 6, 12.
 clausam II. 4, 22.
 clausas I. 10, 44.
 clientem II. 7, 17.
 Coa II. 4, 29. 6, 35.
 coegit II. 6, 41.
 coelo I. 2, 43. 49. 10, 35.
 coelum I. 4, 37. 60.
 coepit II. 4, 32.
 coeruleas I. 4, 39.
 coegerer III. 3, 10.
 cogis II. 5, 116.
 cogitat IV. 4, 18. 5, 10.

cogni.

OMNIUM VERBORUM.

cognita IV. 1, 1. 79.
 cognoscere III. 5, 23.
 cognoscit I. 7, 68.
 cohors I. 3, 2.
 colam I. 5, 21.
 colat I. 11, 45.
 colendi I. 9, 67.
 colendus II. 4, 52.
 colis I. 3, 25. 7, 45. IV. 3, 2.
 colit IV. 1, 170.
 colla I. 4, 12. 5, 48. IV. 1, 117. 170.
 collecta III. 2, 19.
 colles IV. 1, 186. 3, 7.
 collibus I. 4, 15.
 colligit I. 9, 14. IV. 2, 20.
 collo I. 4, 50. 8, 52. 9, 38.
 II. 6, 2. III. 6, 45.
 colo I. 3, 86. II. 4, 16. 5, 83.
 coloni II. 1, 23.
 colono IV. 1, 139.
 color III. 1, 18. 4, 30. IV. 4, 6.
 colores I. 4, 25. II. 6, 39.
 coluisse I. 9, 9.
 columba I. 8, 18.
 columna II. 6, 26.
 columnis III. 3, 13.
 colunt III. 6, 20.
 colus II. 1, 63.
 coma I. 3, 66. 4, 4. 57. 7, 92.
 9, 43. 10, 14. II. 5, 66. III. 4, 28. IV. 4, 2.
 comae I. 11, 22. 62. II. 3, 12.
 comam I. 8, 34. II. 3, 26.
 comas I. 3, 31. 4, 26. 5, 50.
 9, 10. 10, 68. II. 1, 16. 48.
 2, 6. 20. 5, 8. 66. III. 1, 10.
 6, 64.
 comes I. 4, 35. 6, 27. 10, 42.
 11, 24. II. 6, 2.
 cometen II. 5, 71.
 comis I. 3, 8. 6, 8. IV. 2, 10.
 comitata III. 2, 13.
 comitem III. 6, 10.
 comites II. 6, 37. IV. 15, 1.
 commemorant I. 7, 88.
 commissi IV. 12, 3.
 commisit I. 8, 31.
 committere IV. 1, 196.
 comparat I. 11, 42.
 compe I. 7, 7.
 compellere IV. 1, 94.
 compendia I. 3, 39.
 compertum IV. 1, 119.

compescere I. 2, 1.
 compescere IV. 1, 91.
 compescit I. 4, 71.
 compleat II. 1, 50.
 complevit II. 4, 18.
 componere I. 5, 49. IV. 1, 17.
 35. 100. 7, 9.
 compones IV. 6, 9.
 componi III. 2, 26.
 componit IV. 2, 8.
 componitur III. 6, 35.
 compos I. 11, 23.
 compositis I. 2, 22. II. 1, 39.
 composito I. 1, 91.
 compositum I. 5, 8.
 composuisse I. 7, 4.
 composuit I. 1, 32. 2, 53.
 comprehensio II. 5, 92.
 compressos I. 9, 14.
 comserit I. 9, 16.
 comsit IV. 2, 10. 6, 4.
 comitis IV. 2, 10.
 comtum III. 1, 14.
 concede IV. 3, 23.
 concelebra I. 8, 50.
 conceptam III. 4, 90.
 concha II. 4, 30. III. 3, 17-34.
 conchas IV. 2, 19.
 concidit I. 2, 62.
 concinet II. 5, 88.
 concinuisse II. 5, 10.
 concubitus II. 5, 55.
 concubuisse IV. 3, 16.
 concurrere IV. 1, 99.
 candidi I. 11, 47.
 condita I. 1, 36. II. 5, 52.
 conditor IV. 1, 4.
 condoluisse I. 7, 42.
 conductis I. 7, 85.
 confecta I. 8, 39.
 conferre I. 2, 21.
 confinditur IV. 1, 173.
 confinia IV. 1, 70.
 confisus I. 10, 45. II. 1, 21.
 confluerit IV. 1, 20.
 congerat I. 1, 1.
 congesta I. 8, 59.
 conjicit I. 9, 54.
 conjuge I. 7, 39. III. 2, 4. 3, 32.
 conjugio II. 2, 18.
 conjugis III. 2, 30.
 conjugium III. 4, 74. 79.
 conjungit I. 7, 66.
 conjunx I. 2, 41. 4, 68. 7, 15.

III. 1, 26. 27.
 conqueror III. 6, 52.
 conqueritur I. 11, 54.
 consanguinea III. 4, 87.
 conscendere IV. 1, 171.
 conscia I. 8, 48. 9, 3.
 conscius I. 10, 41.
 confert I. 9, 36.
 confersisse I. 9, 26.
 confidam IV. 13, 23.
 confidit IV. 1, 151.
 consistat IV. 1, 101.
 confitor II. 3, 35.
 consorti II. 5, 24.
 conspicienda II. 6, 34. IV. 6, 4.
 conspiciendus I. 1, 72.
 conspicuus III. 3, 4.
 constitit IV. 1, 126.
 constructo II. 4, 48.
 consuescet I. 5, 25.
 consul III. 5, 18.
 consulis II. 1, 28.
 consulens I. 4, 78.
 consuluisse I. 3, 10. II. 5, 44.
 consumere I. 10, 63.
 consumit IV. 1, 73.
 consumtus I. 3, 55.
 confurgere IV. 1, 74.
 confurgit IV. 1, 161.
 contemferat I. 3, 37.
 contendere IV. 1, 93.
 contendis IV. 1, 31.
 contenta IV. 1, 29.
 contentus I. 1, 47. IV. 1, 118.
 conterruit IV. 1, 71.
 conterruisse I. 7, 10.
 contexerit IV. 1, 204.
 contextis IV. 1, 22.
 contextus I. 1, 71.
 contextunt III. 4, 33.
 continet IV. 1, 147.
 contingant I. 4, 1.
 contingat I. 4, 13. 3, 33.
 contingens I. 8, 15.
 contra I. 7, 30.
 contraria III. 4, 83.
 contudit III. 6, 14.
 conveniet IV. 1, 35.
 convenit III. 6, 19.
 conversus IV. 1, 116.
 convivia I. 10, 61. II. 6, 29.
 III. 6, 59. IV. 1, 144.
 convocat I. 2, 50.
 copia I. 9, 69.
 cor III. 5, 12.

I N D E X I.

coram I. 2, 21.
 corda III. 2, 6. 6, 16.
 corde I. 1, 78. II. 11, 12.
 cornibus II. 1, 3.
 cornu IV. 1, 15.
 cornua III. 1, 13.
 Cornute II. 2, 9. 3, 1.
 corona I. 1, 19.
 coronam II. 1, 59.
 coronato II. 1, 8.
 coronatus II. 5, 98.
 corpora I. 2, 25. 9, 52. 68.
 10, 73. IV. 4, 10. 11, 2.
 corpore III. 4, 30. 36. IV. 4,
 22.
 corporis III. 2, 17.
 corpus I. 9, 25. 10, 22. 66.
 IV. 1, 114. 196.
 corrumpere I. 10, 53.
 cordite I. 9, 44.
 corymbis I. 8, 45.
 cras II. 7, 2.
 crebas I. 8, 17.
 crebro I. 7, 34. IV. 14, 1.
 credam I. 2, 59. 10, 75.
 creda I. 7, 23. 43.
 crede IV. 4, 3.
 credebat II. 5, 21.
 credere I. 2, 55. 4, 69. 7, 7.
 8, 20. III. 4, 12.
 crederet I. 2, 41.
 crediderim III. 4, 83.
 credit II. 7, 3.
 credo I. 9, 66.
 credula II. 7, 1. IV. 4, 18.
 credulus I. 10, 38.
 crepitantia II. 5, 73.
 crepitem II. 5, 81.
 Crēs IV. 1, 9.
 crescentibus III. 5, 19.
 crimen I. 7, 47. III. 4, 84.
 crimina IV. 1, 4, 3.
 crines I. 4, 22. 7, 74. 10, 67.
 II. 3, 25. III. 4, 27. IV. 2, 9.
 crinibus I. 1, 82. 3, 69.
 crinis I. 4, 34.
 crudele III. 4, 61.
 crudeles I. 4, 31.
 crudelia III. 4, 95.
 crudelibus II. 6, 19.
 crudelius I. 9, 7.
 cruenta I. 6, 13. III. 6, 24.
 crura I. 8, 42. II. 7, 8. IV. 3,
 10.
 cubantem I. 1, 39.

cubaret I. 7, 11.
 cubet I. 7, 18.
 cui I. 1, 46. 5, 31. 7, 32. 47.
 9, 31. 10, 51. II. 1, 78. 80.
 2, 6. 3, 31. 5, 31. 6, 15.
 III. 4, 88. IV. 1, 184. 2, 15.
 6, 6.
 cuicumque I. 3, 65.
 cuidam I. 10, 71.
 cuique I. 4, 77. IV. 1, 186.
 cuiquam I. 2, 55. III. 5, 10.
 IV. 6, 10.
 cujus IV. 12, 4.
 culta I. 3, 61. 4, 4. 10, 74.
 11, 35. III. 4, 92.
 culti I. 1, 2.
 cultis IV. 2, 1.
 cultor IV. 2, 18.
 cultu I. 11, 19. III. 3, 31.
 cultum III. 1, 17.
 cum I. 6, 14. 10, 76. 11, 27.
 II. 1, 13. 5, 2. 37. 94. 6, 4.
 7, 16. III. 3, 2. 4, 41. 64.
 IV. 7, 9.
 Cumana II. 6, 30.
 cumulant II. 5, 6.
 cuncta I. 3, 13. IV. 1, 133.
 cunctis I. 4, 78. IV. 1, 9.
 cunctos I. 5, 29.
 cupiant III. 3, 31.
 cupidae II. 4, 58. IV. 3, 18.
 cupide I. 4, 20.
 cupidi II. 5, 56. IV. 1, 36.
 cupidis I. 1, 89. 9, 56. 10, 58.
 Cupido II. 1, 67. 5, 107. 6,
 15. III. 4, 52.
 cupidos IV. 6, 11.
 cupidum I. 9, 78.
 cupiens III. 6, 60. IV. 12, 6.
 cupies I. 9, 82.
 cupit II. 6, 23.
 cura I. 9, 45. 10, 34. 51. II. 3,
 31. III. 1, 19. 2, 29. 4, 43.
 6, 29. IV. 1, 188. 197. 10,
 3. 6. 11, 1. 12, 1.
 curae I. 5, 29. 8, 43. II. 6, 25.
 III. 3, 21. 6, 7. 37.
 curam II. 1, 61.
 curarum IV. 13, 11.
 curas I. 6, 1. II. 3, 13. III. 4,
 59. IV. 3, 5.
 curis II. 7, 33.
 curet I. 5, 33.
 curo I. 1, 58.
 currat I. 6, 19.

curre I. 3, 92.
 curreret IV. 1, 66.
 curru I. 9, 21. II. 5, 124. IV.
 1, 130.
 currum II. 1, 87.
 currus I. 4, 62. 8, 8. II. 5,
 120.
 cursarem I. 11, 16.
 cursu IV. 1, 93.
 cursus IV. 1, 55. 125.
 curva I. 4, 8. 11, 46. II. 1, 86.
 III. 5, 16. IV. 1, 125.
 curvo IV. 1, 94.
 curvum II. 3, 7. IV. 1, 20.
 cuspidē I. 8, 42.
 custodes I. 1, 24. 2, 15. II.
 1, 75.
 custodia I. 2, 5. 9, 55. II. 4,
 33.
 custodit I. 7, 57.
 custos I. 1, 21. 3, 84. 5, 21.
 II. 3, 45. 4, 32. IV. 3, 4.
 6, 11.
 Cydne I. 8, 13.
 Cynthia III. 4, 50.
 Cypria III. 3, 34.
 Cyri IV. 1, 141.
 Cytherea IV. 7, 3.

D.

D Abant I. 3, 13. 45.
 dabas I. 10, 2.
 dabis I. 1, 76. 4, 46.
 dabit I. 4, 8. 48. 49. II. 4, 48.
 591.
 Danai I. 3, 79.
 dapem I. 5, 28.
 dapes I. 6, 13. 11, 8. II. 5, 99.
 dapibus II. 1, 81.
 dare I. 5, 42. 9, 37.
 darem I. 2, 14.
 daret III. 3, 6.
 daretur I. 10, 33.
 dat I. 6, 21. II. 4, 26. 29. IV.
 6, 2.
 date I. 1, 28.
 datur II. 4, 3.
 datus II. 1, 57.
 de I. 1, 19. 29. 32. 34. 79. 2, 43.
 55. 58. 5, 40. 7, 8. 86. II.
 1, 18. 59. 55. 57. 60. IV. 1,
 211. 2, 19. 5, 6. 10.
 Dea I. 3, 27. 7, 56. 10, 84.
 III. 5, 6. IV. 6, 14.

Deae

OMNIUM VERBORUM.

- Deae I. 7, 22. III. 5, 8.
 Deam I. 7, 54. II. 7, 10.
 debeat I. 3, 32.
 debent II. 1, 7.
 debita IV. 4, 23.
 debitus II. 5, 11.
 debueram III. 6, 64.
 deceat IV. 1, 83.
 decebit I. 1, 85.
 decenter IV. 2, 14.
 decet I. 1, 53. 2, 13. 28. 4, 34. IV. 2, 9.
 deciderim III. 1, 20.
 decidit I. 2, 30.
 decipiat I. 7, 19.
 decor IV. 2, 8.
 decorum I. 10, 13.
 decorum II. 2, 6.
 decrevit II. 5, 31.
 decurrat IV. 1, 102.
 decurrere IV. 1, 106.
 decurrerit IV. 1, 51.
 decus IV. 1, 32. 49.
 dedat I. 3, 7.
 dederat I. 11, 22.
 dedere I. 4, 32.
 dederunt IV. 5, 4.
 dedi I. 5, 17. 7, 13.
 dedicat I. 10, 84.
 dediisse I. 3, 20. 2, 25. 74. III. 3, 2.
 dediffem I. 3, 15.
 dedit I. 8, 36. 40. 9, 56. II, 6. II. 1, 45. 4, 35. 5, 19. 83. 108. 6, 22. III. 4, 40. 48. 5, 10. 6, 16. IV. 1, 80. 5, 1.
 dedita I. 5, 55.
 deditus I. 1, 48.
 deducat I. 3, 86. 4, 80.
 deducere I. 9, 21.
 deducit I. 6, 29. 7, 65.
 deducta III. 4, 31.
 defectum II. 5, 75.
 defessa I. 5, 9.
 deficiant II. 5, 86. IV. 1, 4. 3, 6.
 deficient IV. 1, 191.
 deficiente I. 1, 74.
 deficientia IV. 1, 184.
 deficiet IV. 13, 14.
 deficit III. 4, 20.
 deficiunt I. 4, 82.
 defigere IV. 1, 84.
 defit IV. 1, 100.
 defluat III. 1, 18.
 defluxit III. 4, 81.
 defunctus III. 3, 9.
 Dei II. 5, 56. III. 5, 22. 6, 26.
 deinde I. 7, 35.
 delapsa II. 7, 21.
 delcat I. 10, 50.
 Delia I. 1, 58. 59. 75. 82. 2, 15. 31. 3, 9. 23. 29. 92. 5, 21. 32. 7, 5. 61. 91. IV. 3, 5.
 Delius III. 4, 79. 6, 8.
 Delos II. 3, 27.
 Delphica II. 3, 27.
 dem I. 8, 53.
 demam IV. 3, 14.
 demens I. 5, 20. 10, 78. III. 6, 27. IV. 3, 7. 13, 17.
 dementes I. 11, 56.
 dementia I. 2, 11. IV. 1, 141.
 demonstret III. 2, 27.
 demta I. 9, 46.
 denique II. 4, 37.
 densa IV. 1, 154.
 densam IV. 1, 156.
 densas IV. 1, 128.
 densis IV. 1, 195.
 denso I. 10, 68. IV. 1, 186.
 densos IV. 3, 7.
 dent I. 9, 58.
 dente I. 2, 18. 7, 14. 9, 38. 10, 68.
 dentes IV. 3, 3.
 denuntiat III. 5, 5.
 Deo I. 1, 18. 3, 22. 5, 20. 27. 8, 2. II. 1, 9. 5, 30. 95. IV. 1, 135.
 Deorum I. 5, 39. 9, 3. IV. 4, 25.
 Deos I. 2, 38. 62. 3, 10. 52. 7, 30. 11, 60. II. 1, 26. 37. 54. 2, 12. 3, 30. 5, 22. 7, 36. III. 4, 16. 5, 14. IV. 4, 14. 13, 16.
 depascitur IV. 1, 128.
 depellere I. 6, 1.
 depellit I. 2, 49.
 depellite I. 11, 25.
 deperdit I. 4, 25.
 deplueret II. 5, 72.
 deponit II. 1, 48.
 deposuit IV. 7, 4.
 deprehendere IV. 6, 11.
 depreffior IV. 1, 44.
 deripit I. 11, 60.
 deripuisse I. 5, 40.
 descendens I. 6, 5.
 descendere I. 2, 19.
 descenderit IV. 1, 19.
 desere I. 6, 24.
 deserit I. 3, 78.
 desertum I. 1, 12.
 desertus I. 1, 15.
 deseruisse II. 5, 54.
 deseruit I. 6, 4.
 desiderium IV. 1, 188.
 desine I. 9, 7. III. 4, 80.
 desinis I. 9, 81.
 desinite III. 4, 4.
 desino II. 7, 23.
 desisser I. 5, 47.
 desistat I. 9, 71.
 despiciam I. 1, 92.
 despiciantur I. 9, 34.
 despuet I. 2, 54.
 despuet I. 5, 54.
 desullent II. 2, 7.
 destituat I. 1, 5.
 desuevit II. 1, 38.
 det I. 9, 29. II. 4, 44. 5, 123. IV. 2, 16.
 deteret I. 10, 16.
 deterrita I. 3, 13.
 detexta II. 3, 15.
 detinet I. 8, 58. 9, 20.
 detinuisse I. 1, 40. 5, 52. 9, 78.
 detracto I. 7, 44.
 detraher I. 5, 31. 10, 14.
 detrahit I. 6, 30.
 detraxit II. 1, 73.
 devehat IV. 4, 8.
 devia IV. 3, 2.
 deveneranda I. 5, 14.
 devinctus II. 5, 5. 121.
 Deum I. 4, 34. 9, 76. II. 1, 83. 5, 46. 77. III. 4, 43. IV. 1, 68.
 devocat I. 2, 46.
 devotos II. 3, 36.
 devotum I. 6, 5.
 devoveat I. 10, 72.
 devovet I. 6, 8.
 devovit I. 9, 18.
 Deus I. 4, 8. 67. 5, 46. 6, 21. 7, 49. 9, 7. 56. 10, 11. 24. 25. 27. 11, 20. II. 1, 79. 3, 32. 4, 38. 5, 14. III. 3, 28. 4, 19. 50. 95. 6, 13. Ppp 3 IV.

I N D E X I.

- IV. 1, 12. 163. 4, 15. 5, 19.
 dexter IV. 1, 104.
 dextera III. 5, 10.
 dextra I. 4, 45. IV. 1, 95.
 dextrum IV. 1, 104.
 Di III. 4, 1.
 Dianae IV. 3, 19.
 dicamus II. 2, 1.
 dicatur I. 10, 59.
 dicat II. 1, 31. IV. 1, 18. 30.
 dicebam I. 10, 29.
 dicent II. 1, 54.
 dicere I. 1, 86. 3, 31. 5, 5. 7, 31. 8, 23. 11, 31. II. 1, 73. 5, 94. III. 4, 46. IV. 5, 18.
 diceret II. 1, 54.
 dicet I. 7, 21. II. 4, 49. 5, 43.
 diceris IV. 1, 176.
 dicetur IV. 7, 6.
 dicite III. 1, 4. 22.
 dicit IV. 4, 14.
 dicitur I. 2, 51. 3, 10. II. 1, 68. 3, 18. 5, 20.
 dico III. 4, 49.
 dicor I. 5, 10.
 dicta I. 3, 52. 4, 7-8.
 dictis I. 2, 54. IV. 1, 6.
 Dictynna I. 4, 21.
 didicisse I. 7, 58.
 didicit I. 7, 11. III. 4, 62. IV. 1, 170.
 die I. 3, 21. II. 5, 36.
 diem I. 3, 18. 82. 9, 82. 10, 62. II. 1, 29. III. 3, 26. IV. 1, 122.
 dies I. 4, 13. 14. 24. 30. II. 4, 11. III. 4, 53. 5, 28. 6, 32. 54. IV. 1, 65. 205. 5, 1. 9, 3. 12, 2.
 difficile III. 6, 33. 34.
 difficilis I. 2, 7. 9, 27. 10, 20.
 digiti I. 2, 32. III. 4, 41.
 digito I. 7, 19.
 digna II. 7, 25. III. 1, 8. IV. 2, 15. 7, 10.
 dignior IV. 2, 24. 6, 10.
 digno IV. 7, 10.
 Diu II. 1, 17.
 dira I. 3, 17. II. 5, 115.
 dirae I. 11, 4.
 diras II. 7, 35.
 directo IV. 1, 93.
 disipiant II. 4, 40.
 diripienda III. 6, 28. IV. 3, 22.
 diripitur I. 6, 60.
 discedere I. 3, 21.
 discedens II. 4, 49.
 discedite II. 1, 11. III. 6, 37.
 disces III. 6, 44.
 discidium I. 5, 1.
 discit II. 3, 4.
 discordes IV. 1, 124.
 discumbet II. 5, 95.
 discurreret IV. 1, 68.
 discurrunt III. 1, 3.
 disjectus IV. 1, 109.
 displiceas IV. 13, 6.
 displicet I. 9, 79.
 disponere I. 10, 67.
 disponitur IV. 1, 152.
 disposuisse I. 9, 10. 10, 64.
 disposuit II. 6, 36.
 dissimulare I. 9, 7. IV. 12, 6.
 dissimulet I. 9, 44.
 disfoluenda I. 8, 2. 40.
 disfoluisse I. 11, 62.
 distender II. 5, 84.
 ditantes IV. 1, 184.
 dites I. 1, 92. III. 6, 13.
 diti III. 5, 33.
 ditis II. 5, 35. III. 1, 28.
 diu I. 7, 69.
 diva II. 5, 48. IV. 6, 5.
 divellat IV. 6, 7.
 diversas III. 4, 59.
 diversi IV. 1, 45.
 dives I. 1, 43. 6, 11. III. 2, 24. 3, 38. IV. 2, 5.
 divi I. 1, 29. 4, 31. 9, 73. III. 4, 5.
 divino I. 7, 50.
 divite II. 2, 4.
 divitiis I. 10, 19.
 divitias I. 1, 1. 35.
 divitibus II. 6, 31.
 divitis I. 10, 31. 11, 7. III. 3, 11.
 divos I. 10, 2. IV. 2, 5.
 divum II. 5, 117.
 dixerunt II. 5, 71.
 dixi I. 3, 19.
 dixit I. 2, 11. 59. 6, 5. 7, 61. II. 5, 67. III. 4, 81.
 doce I. 7, 63. II. 5, 18.
 docere III. 5, 8.
 docet I. 2, 19. 23. 3, 28. III. 6, 24.
 docta I. 8, 20. 28. 9, 12. II. 3, 20. IV. 6, 2.
 doctae III. 4, 45. IV. 1, 61.
 doctas II. 1, 70.
 doctos I. 4, 55.
 doctum IV. 1, 208.
 doctus I. 10, 37. III. 6, 41.
 docuere II. 1, 39.
 docui I. 7, 9.
 docuiffe II. 1, 41.
 docuiffi I. 4, 53.
 docuit I. 4, 13. 8, 33. 37. III. 4, 65. 66.
 dolentis I. 9, 77.
 doli I. 4, 82.
 dolia I. 3, 80. II. 5, 86.
 dolis I. 10, 54.
 dolo III. 6, 12.
 dolor I. 6, 2. II. 5, 110. III. 2, 6. 29. IV. 1, 189.
 dolore III. 2, 13. 6, 43. IV. 14, 3.
 dolorem III. 2, 3. 5, 3.
 dolores I. 2, 1. II. 4, 7.
 dolori IV. 10, 5.
 dolos I. 10, 24.
 doluit II. 3, 23.
 doma I. 5, 6.
 domator IV. 1, 116.
 domi II. 7, 30.
 domibus III. 3, 15.
 domina IV. 4, 12.
 dominae I. 5, 26. 6, 4. II. 3, 47. 7, 23. 29. III. 6, 14. IV. 13, 22.
 dominam I. 1, 40. II. 3, 5. 4, 1. 19. 25.
 domini I. 2, 8.
 domino I. 3, 49. IV. 1, 187.
 dominum III. 4, 74.
 domito I. 3, 42.
 domitos I. 10, 27.
 domo I. 5, 30. II. 6, 16. III. 2, 22. 3, 4. 60.
 domos III. 1, 4. 4, 20.
 domum I. 1, 12. 80. 7, 35. 10, 72. 11, 52. II. 3, 22. 4, 22. III. 1, 17.
 domus I. 1, 54. 3, 43. 10, 58. III. 3, 13. 4, 92. IV. 1, 183.
 dona I. 1, 30. II. 4, 21. 7, 12. IV. 1, 8.
 donare III. 1, 17. 21.
 donetur III. 1, 4.
 donis I. 6, 24. 10, 53. II. 6, 34.

OMNIUM VERBORUM.

dormiat I. 9, 40.
 duac IV. 1, 153.
 dubias IV. 1, 106.
 dubiis II. 6, 22.
 dubita III. 4, 75.
 dubitem I. 5, 41.
 ducat I. 7, 20.
 duce II. 1, 75. 5, 15. 52. III.
 6, 10. IV. 1, 116. 122.
 ducent II. 6, 3.
 ducentem I. 2, 43.
 ducere I. 1, 66. 10, 61.
 duces I. 8, 6. II, 30. II. 3, 21.
 ducer I. 3, 58.
 ducit I. 7, 84.
 ducite II. 3, 47.
 ducta I. 7, 86.
 ducter I. 7, 77.
 ducto IV. 1, 85.
 ducunt I. 10, 10. III. 3, 36.
 dudum III. 6, 63.
 dulce I. 3, 60.
 dulces II. 7, 29. III. 6, 9. IV.
 1, 86.
 dulci II. 1, 50. III. 3, 27. 4,
 42.
 dulcia I. 5, 31. 8, 54.
 dulcis I. 7, 69. 8, 47. II, 11.
 II. 1, 3.
 dulcissima IV. 5, 7.
 dulcius IV. 8, 3.
 dum I. 1, 4. 59. 61. 83. 87. 2,
 4. 3, 25. 56. 4, 44. 59. 60.
 5, 22. 7, 38. 9, 36. 47. 65.
 10, 62. II. 1, 33. 2, 19. 3,
 8. 19. 5, 6. 58. 86. IV. 1,
 50. 81. II, 2.
 duos IV. 4, 22.
 duplex IV. 1, 105.
 duplici IV. 1, 103.
 dura I. 2, 6. 8, 34. 42. 59. 9,
 50. 80. II. 3, 33. 7, 10. III.
 4, 76. 5, 22.
 durae I. 7, 75.
 duras I. 1, 56.
 durata IV. 1, 156.
 duri I. 11, 49.
 duris III. 4, 92.
 duro I. 1, 77. II. 7, 29.
 duros I. 4, 41. IV. 3, 3.
 durum I. 7, 7. 10, 8. III. 6, 7.
 durus III. 2, 3.
 dux I. 1, 89. II, 10. II. 1, 58.
 duxerat I. 3, 48. II. 1, 58.
 duxit I. 11, 46. II. 1, 56.

E.

E I. 1, 30. 2, 40. 3, 12. 6,
 16. 18. 20. 8, 51. 61.
 9, 21. 11, 17. 51. 60. II. 1,
 3. 2, 4. 3, 22. 5, 97. 7,
 36. III. 3, 3. IV. 2, 2. 13,
 13.
 eadem I. 2, 59.
 eat I. 2, 27. II. 1, 15.
 ebria III. 6, 36.
 ebur I. 4, 58.
 eburno III. 4, 39.
 eburnus I. 8, 8.
 ecce II. 5, 47. 49.
 edat I. 6, 13.
 edere IV. 1, 114.
 ederet I. 10, 26.
 edidicisse II. 2, 12.
 edidit I. 4, 67. III. 4, 42.
 educat I. 1, 17.
 effice IV. 4, 5.
 efficiat III. 4, 13.
 efficiet I. 6, 28.
 effluit I. 7, 46.
 effusus IV. 1, 92.
 effusus I. 3, 8.
 effuso I. 7, 46. 54.
 effusum I. 3, 38.
 egerunt IV. 1, 125.
 ego I. 1, 13. 35. 58. 89. 2, 43.
 63. 3, 15. 17. 4, 7. 29. 5,
 9. 15. 41. 43. 44. 47. 6, 1.
 7, 29. 31. 44. 63. 69. 7, 76.
 79. 9, 1. 10, 29. 37. 75.
 11, 43. II. 3, 5. 48. 4, 7.
 16. 7, 24. 29. III. 2, 5. 26.
 4, 49. 69. 72. 82. 5, 7. 6,
 43. 59. IV. 1, 177. 209. 3,
 12. 13. 5, 5. 7, 7. II, 3.
 13, 6. 14, 2.
 egressum I. 3, 22.
 eheu II. 3, 2.
 ejus I. 7, 25.
 Elegi II. 4, 13.
 Elegis IV. 15, 3.
 Eleo I. 4, 28.
 elicit I. 4, 46.
 eludat II. 1, 19.
 eluxit IV. 1, 134.
 Elyfios I. 3, 58. III. 5, 23. IV.
 15, 2.
 emensa III. 4, 17.
 emeruisse I. 10, 60.

emittere I. 10, 27.
 en II. 2, 10. IV. 6, 15.
 ensem I. 3, 47.
 enses I. 11, 1.
 eodem III. 2, 25.
 Eoi II. 2, 16. III. 2, 24.
 Eois IV. 2, 20.
 epulas I. 5, 34.
 equae II. 4, 58.
 equas II. 1, 68.
 equis I. 3, 94. 8, 8. II. 4, 18.
 6, 38. IV. 2, 20.
 equo I. 1, 72.
 equos II. 1, 87. 5, 62. 76.
 equum I. 4, 71. IV. 1, 91.
 115. 207.
 equus I. 3, 42. 4, 28.
 eram I. 5, 1.
 erat I. 11, 9. 21. II. 3, 14. 45.
 III. 4, 29. 36.
 Eretino IV. 8, 4.
 erepta III. 2, 4.
 ereptrae III. 2, 30.
 ergo III. 2, 9. 4, 75. 6, 51.
 IV. 1, 161. 175.
 Erigone IV. 1, 11.
 erimus III. 5, 32.
 eriperes I. 10, 35.
 eripiet II. 5, 92.
 eripuisse I. 5, 10.
 eripuit III. 2, 2.
 eris I. 3, 91. 4, 25. II. 5, 45.
 IV. 1, 114. 4, 23. 13, 19.
 erit I. 4, 47. 79. 6, 25. 26.
 11, 65. II. 5, 58. 82. 6, 7.
 III. 1, 18. IV. 1, 37. 4, 19.
 5, 2.
 ero IV. 13, 6.
 errabis I. 4, 23.
 errant IV. 1, 106.
 errantes II. 1, 30. 5, 42.
 errat I. 11, 38.
 erraverit IV. 1, 52.
 erret II. 5, 106.
 erronem II. 6, 6.
 erroribus I. 4, 63. IV. 1, 80.
 erroris IV. 1, 78.
 erubuisse II. 3, 18.
 erumpat IV. 1, 85.
 erunt IV. 1, 34.
 Erythraeo III. 3, 17.
 es I. 4, 54. 6, 33. 7, 2. 10,
 53. 77. II. 6, 15.
 esse I. 1, 48. 2, 40. 4, 65. 5,
 30. 9, 27. 70. 76. 81. 10,
 24.

I N D E X I.

24. 46. II, 17. II, 3, 28.
 4, 8. 32. 7, 30. III, 1, 25.
 4, 58. IV, 2, 9. 8, 8. 9, 2.
 14, 2.
 effert I. 2, 63. 10, 41. II, 4,
 38.
 est I. 1, 26. 34. 37. 51. 87. 2,
 16. 42. 3, 13. 36. 64. 77.
 4, 4. 28. 33. 77. 6, 10. 32.
 7, 3. 7. 50. 51. 72. 8, 9. 9,
 31. 45. 51. 57. 64. 69. 80.
 10, 5. 11. 20. 24. 51. 11, 4.
 7. 33. 35. 39. 58. II, 1, 30.
 46. 53. 63. 3, 2. 15. 16. 24.
 27. 31. 46. 4, 11. 24. 33.
 52. 5, 15. 36. 51. 6, 10. 18.
 25. 7, 13. 25. 26. 31. III.
 1, 8. 19. 2, 7. 29. 3, 20. 4,
 11. 15. 24. 63. 68. 6, 25.
 33. 34. IV, 1, 7. 29. 119.
 158. 165. 179. 182. 197. 2,
 1. 10. 15. 24. 3, 7. 4, 16.
 17. 19. 6, 3. 6. 8, 3. 10, 1.
 3. 5. 11, 1. 13, 2. 4. 7. 16.
 este II, 5, 88.
 esto I, 9, 50.
 Et I. 1, 2. 6. 8. 14. 17. 28. 38.
 40. 44. 56. 60. 61. 68. 70.
 71. 75. 76. 82. 88. 91. 2,
 5. 6. 11. 31. 37. 46. 61. 3,
 8. 26. 64. 66. 70. 72. 77.
 78. 82. 4, 5. 6. 18. 36. 55.
 63. 64. 5, 1. 5. 18. 30. 33.
 38. 42. 49. 50. 54. 6, 6. 8.
 16. 18. 19. 22. 26. 7, 2. 20.
 26. 42. 47. 57. 61. 75. 77.
 90. 8, 6. 10. 12. 15. 21. 30.
 38. 39. 41. 44. 45. 47. 48.
 49. 50. 52. 56. 9, 20. 21. 22.
 34. 36. 37. 38. 40. 46. 54. 59.
 60. 62. 67. 72. 78. 10, 8. 12.
 14. 16. 21. 22. 28. 36. 39.
 44. 50. 52. 55. 58. 68. 70.
 74. 80. 84. 11, 2. 13. 15.
 26. 28. 30. 32. 34. 36. 42.
 44. 47. 55. 58. 66. 68. II, 1,
 1. 4. 6. 14. 24. 28. 30. 32. 34.
 42. 53. 55. 60. 63. 64. 66.
 68. 72. 77. 82. 86. 90. 2, 9.
 22. 3, 11. 22. 35. 40. 41. 4, 4.
 5. 11. 17. 21. 28. 30. 32. 34.
 40. 49. 56. 57. 5, 18. 20.
 26. 28. 38. 47. 56. 61. 64.
 65. 74. 77. 81. 82. 85. 91.
 98. 99. 104. 110. 116. 124.

6, 2. 3. 10. 27. 38. 7, 2. 14.
 16. III, 1, 3. 10. 24. 2, 3. 4.
 12. 19. 24. 25. 29. 3, 6. 15.
 19. 33. 34. 4, 8. 9. 10. 11.
 14. 30. 37. 44. 55. 81. 92.
 93. 96. 5, 15. 20. 26. 30. 31.
 34. 63. 14. 15. 6. 17. 28. 30.
 50. 54. IV, 1, 9. 20. 21. 56.
 58. 77. 78. 87. 88. 92. 110.
 124. 131. 152. 154. 155.
 166. 168. 170. 171. 173.
 187. 2, 19. 22. 3, 14. 21. 24.
 4, 1. 7. 10. 18. 26. 5, 4. 13,
 12.
 etenim III, 1, 14.
 etiam I. 4, 50. 7, 8. 9. 77. 10,
 37. 47. II, 1, 41. 61. 85.
 4, 53. 5, 75. 7, 7. III, 2,
 20. IV, 1, 8. 64. 126.
 Etruscis III, 5, 1.
 etfi I. 10, 3. III, 6, 47.
 evenere I. 8, 5.
 evenient I. 6, 21.
 eventura II, 1, 25. 5, 11. III.
 4, 48.
 eventus I. 7, 56. 9, 4.
 evigilanda I. 9, 64.
 evincere IV, 11, 3. 5.
 evinctos I. 8, 6.
 eum III, 6, 12.
 Eurus I. 5, 35.
 ex I. 4, 58. 7, 89. 9, 62. II.
 1, 24. III, 6, 19. IV, 2, 5.
 9, 1.
 excelsa II, 7, 21.
 excelfos IV, 1, 171.
 excitet I. 2, 4.
 excludis II, 4, 39.
 excluditur IV, 1, 53.
 exclusura II, 3, 45.
 excubat I. 3, 72.
 excutiunt II, 6, 12.
 exemplo I. 10, 40.
 exemplum I. 7, 92.
 exercuit II, 1, 69.
 exesis I. 11, 37.
 exhibitura II, 1, 61.
 exhibit I. 7, 21.
 exigua I. 11, 20.
 exiguam II, 1, 40.
 exigui I. 1, 26.
 exiguo I. 1, 33.
 exiguus II, 5, 34.
 exitium I. 6, 12.
 exorata IV, 7, 3.

exoriens III, 1, 2.
 expelle IV, 4, 1.
 experta IV, 1, 107.
 expleat I. 4, 63.
 explevimus I. 3, 53.
 explorat II, 1, 78.
 expressa I. 8, 36.
 exscreat I. 7, 36.
 exsequias II, 4, 44.
 exsolvit IV, 7, 5.
 exstat II, 1, 2.
 extinctas II, 5, 114.
 extincto III, 1, 28.
 extruct II, 1, 24. 5, 99.
 extrurgunt IV, 1, 174.
 exta II, 5, 14. III, 4, 6.
 extis II, 1, 25.
 externa I. 3, 40. 10, 57.
 externus II, 6, 25.
 extimuisse II, 7, 32.
 extrema III, 4, 2.
 extremis IV, 1, 53.
 extulit IV, 1, 123.
 exuat I. 4, 31.
 exurere IV, 2, 5.
 exureret II, 3, 9.
 exustas IV, 1, 164.
 exuvias I. 1, 54.

F.

FAbellas I. 3, 85.
 faber I. 3, 48.
 fabula I. 4, 83. II, 3, 31.
 32. III, 4, 68. IV, 1, 80.
 fac I. 3, 54.
 face I. 2, 36.
 faceres I. 10, 39.
 faceret I. 9, 22.
 faces II, 1, 82. 4, 6. 5, 114.
 faciam IV, 13, 21.
 facie I. 6, 7.
 faciem I. 9, 46. IV, 1, 100.
 facies I. 10, 15. 79.
 facilem II, 7, 9.
 faciles II, 4, 19.
 facili I. 1, 8. 32.
 facilis I. 3, 57. III, 5, 30. IV.
 1, 87.
 facinus II, 4, 21. 25.
 facio IV, 13, 17.
 facit I. 6, 7. 7, 14. 10, 73.
 III, 6, 13. IV, 4, 12.
 facta I. 3, 55. 9, 28. 10, 14.
 28. 11, 31. 44. II, 3, 16.
 5,

OMNIUM VERBORUM.

5, 28. 6, 10. III. 1, 12. 5,
12. 6, 42. IV. 1, 6. 33.
175.
facto III. 4, 15.
factos I. 11, 17.
facundia IV. 1, 81.
faginus I. 11, 8.
falce I. 1, 22. 4, 8. 8, 34. II.
5, 28.
Falerna III. 6, 6.
Falernus I. 10, 34.
Falernos II. 1, 27.
fallaci I. 10, 83. III. 4, 7.
fallacibus II. 1, 19.
fallacis I. 7, 15. III. 6, 51.
fallat III. 6, 12. 46.
fallax III. 4, 49. 6, 47. IV. 1,
108.
falle I. 2, 15.
fallendi IV. 6, 12.
fallere I. 2, 53. 9, 56. 10, 37.
III. 4, 62.
fallit I. 9, 63. III. 4, 56.
fallor III. 1, 6.
falſa III. 4, 8. 6, 33.
falſo III. 3, 20.
falſum III. 4, 3.
fama IV. 1, 29. 199. 7, 2.
famae IV. 1, 112.
fame I. 6, 17.
famem I. 1, 92. II. 1, 38.
fanis II. 4, 23.
farre III. 4, 10.
fas I. 7, 70. II. 3, 46.
faſtidia I. 9, 73.
faſtigia III. 1, 11.
faſtus I. 9, 79.
fata I. 1, 83. 4, 27. 32. 6, 15.
II. 5, 16. 78. 7, 16. III. 3,
35. 5, 32. 6, 30. IV. 1,
203. 4, 11.
fatale II. 5, 59.
fatales I. 3, 53.
fatalia I. 8, 1.
fatear IV. 12, 4.
fatenti I. 7, 29.
fateri III. 2, 7.
fati II. 5, 12.
fatiget IV. 1, 182.
fatilicit I. 6, 31.
fato III. 5, 18.
fatorum III. 4, 47.
fave II. 2, 2. 5, 1. IV. 4, 21.
6, 7.
ſavcas II. 1, 1. III. 3, 33. 34.

faveatis III. 6, 9.
favent III. 4, 44.
favente I. 11, 30.
faveo II. 5, 110.
faves I. 2, 17. 4, 66. IV. 13,
24.
faveo IV. 5, 9.
favilla III. 2, 10.
favos II. 1, 50.
favum I. 11, 24.
fecere II. 4, 31.
fecit I. 1, 31. 8, 29. II. 1, 60.
4, 38.
felicem I. 5, 19. III. 3, 26.
felices II. 3, 29. III. 4, 40.
5, 31.
felicitibus II. 1, 25. 2, 15.
felicitis I. 1, 23.
felix I. 5, 18. II. 1, 80. 5, 82.
III. 4, 80. 6, 30. 43. IV. 2,
13.
felle I. 6, 14. II. 4, 12.
femina I. 2, 33. 6, 5. II, 54.
II. 6, 35. III. 4, 61. IV.
13, 1.
femineus II. 1, 63.
femori I. 9, 26.
femur I. 9, 26.
fenestra II. 7, 21.
fera IV. 1, 124. 139.
feram I. 8, 54. II. 7, 14. III.
4, 50.
ferant I. 8, 2. III. 4, 1. 6, 28.
ferar IV. 7, 10.
ferarum IV. 3, 9.
feras I. 11, 6. II. 4, 33. 6, 19.
ferat I. 2, 26. 7, 30. III. 4,
46. IV. 3, 12. 22. 4, 9.
ferebant I. 3, 45.
ferebat I. 11, 23.
ferentem I. 4, 79.
feret II. 5, 120. 7, 17.
feri II. 1, 43.
feriet II. 5, 85.
feris I. 10, 76.
fero III. 4, 86.
ferocem III. 6, 13.
feror I. 5, 39.
feros I. 2, 52. 3, 69.
ferre I. 1, 44. 4, 44. 5, 128.
7, 88. 10, 78. II. 1, 30. 6,
42. III. 2, 3. 4, 73. 96. 6,
50. IV. 11, 6.
ferrea II. 6, 17. IV. 3, 14.
ferreus I. 1, 67. 11, 2. II. 3, 2.

III. 2, 2.
ferro I. 1, 77. 2, 25. 8, 30.
10, 21. II. 7, 8. IV. 1, 173.
ferrugine I. 4, 37.
ferrum I. 11, 59.
fert I. 3, 61.
ferte I. 1, 90. 91. 2, 36.
fertilibus IV. 1, 51.
fertilis I. 8, 22. II. 1, 43. IV.
1, 122. 165.
fertis I. 1, 24.
fertur I. 9, 77. II. 3, 29. IV.
1, 159.
fervida IV. 12, 1.
ferum I. 5, 5. III. 4, 74.
ferunt I. 4, 18. 10, 61. II. 1,
47. 5, 73.
feruntur II. 1, 41. IV. 1, 48.
ferus I. 11, 2. II. 5, 103. 6, 5.
teſſa I. 3, 88. 9, 72. IV. 4, 10.
11, 2.
feſſas II. 5, 47.
feſſi I. 2, 2.
feſſo I. 11, 42.
feſta II. 1, 29. 5, 36.
feſtae III. 1, 1.
feſtali II. 5, 99.
feſtis II. 1, 81. IV. 2, 21.
feſtos IV. 5, 2.
fiam I. 4, 83.
fias I. 2, 33.
fibra I. 9, 3. II. 1, 26.
fiſta I. 9, 78. II. 6, 30. III. 4,
68.
fiſtilia I. 1, 31.
fiſtilibus I. 1, 30.
fida I. 7, 85.
fide II. 3, 34.
fideli I. 7, 81.
fidem I. 10, 32. 11, 19. III.
4, 4.
fides III. 6, 49.
fidos II. 2, 11.
fidum III. 4, 61.
fidus I. 6, 27.
fieri I. 7, 49.
fiſt II. 6, 1.
figere I. 9, 37.
figura IV. 1, 206.
figuram III. 4, 89.
figuras IV. 1, 63.
filia I. 11, 24. III. 4, 51. IV.
10, 4.
filii I. 11, 41. III. 4, 72.
ſindant III. 3, 12.
Qq q fin-

I N D E X I.

nndit I. 2, 45. 8, 21.
 finem IV. 1, 203.
 fingebam I. 5, 20. 35.
 fingere I. 5, 50. III. 6, 34.
 fingret I. 7, 11.
 finget IV. 1, 207.
 fingit II. 7, 33.
 fingo I. 9, 65.
 finibus I. 3, 44.
 finirent II. 7, 1.
 finis IV. 1, 78.
 finivit IV. 1, 143.
 firma I. 7, 85.
 firmus III. 2, 5.
 fiscella II. 3, 15.
 fistula II. 5, 30. 31.
 fit IV. 6, 14.
 fixa I. 10, 82.
 fixisse II. 1, 71.
 fixo I. 2, 18.
 fixus I. 3, 43. 6, 26.
 flagitat II. 4, 14.
 flamina IV. 1, 124.
 flamma I. 10, 21. 49.
 flammae II. 4, 42. IV. 1, 196.
 6, 17.
 flammam I. 7, 52. III. 4, 86.
 flammis II. 5, 90.
 flammis II. 5, 81.
 flava I. 1, 19. II. 2, 18.
 flavas II. 1, 4.
 flavi I. 8, 12. IV. 1, 184.
 flavis I. 6, 8.
 heat I. 1, 5. 3, 8. III. 2, 12.
 hebas I. 10, 37.
 hebilis II. 4, 22.
 hebis I. 1, 75. 10, 79.
 hebitur II. 4, 46.
 hectere II. 5, 4.
 hecti III. 4, 63.
 hentem I. 7, 89.
 here I. 11, 64. II. 7, 17.
 heret I. 3, 14. IV. 15, 3.
 het I. 11, 55. 56.
 hetibus I. 4, 66.
 hetu I. 1, 64. 9, 72. IV. 4,
 19.
 hetus II. 4, 37.
 hevisse I. 10, 29.
 hevisti III. 6, 40.
 flore II. 1, 59.
 florea I. 1, 16. 2, 14.
 flores I. 8, 45. II. 1, 49.
 floret I. 3, 62. 9, 47.
 fluat II. 6, 33. IV. 1, 22.

fluctu IV. 1, 74.
 fluebant III. 4, 27.
 fluitantibus II. 5, 61.
 flumina I. 3, 68. II. 5, 69. IV.
 1, 124.
 fluminis I. 10, 36.
 focus I. 5, 40. 9, 74. II. 2, 3.
 IV. 4, 24.
 foco II. 1, 22.
 focos II. 5, 54. IV. 5, 12.
 6, 4.
 focus I. 1, 4.
 foecunda IV. 1, 77.
 foecundas IV. 1, 185.
 foecundi II. 5, 37.
 foecundos IV. 1, 113.
 foeda I. 10, 73.
 foedare II. 7, 25.
 foedatus IV. 1, 57.
 foedera I. 5, 8. 10, 2.
 foedere IV. 13, 2.
 foenore II. 7, 4.
 foetum I. 1, 11.
 foetus II. 5, 91.
 fontibus III. 5, 1. IV. 1, 86.
 fontis II. 1, 14.
 fore I. 7, 83. II. 5, 21. 71.
 7, 2.
 fores I. 1, 20. 56. 2, 18. 3,
 30. 43. 72. 5, 51. 7, 12. 36.
 9, 60. 10, 39. 44. 11, 54.
 II. 6, 12.
 foret I. 11, 11. IV. 15, 3.
 foribus I. 7, 40. 67.
 forma I. 9, 24.
 formae I. 4, 32. 9, 43.
 formam I. 10, 17. 51. II. 4,
 35.
 formaverat II. 5, 23.
 formosa III. 4, 57. IV. 13, 4.
 formosae I. 1, 55. III. 1, 7.
 IV. 4, 4.
 formosas I. 4, 26. II. 3, 37.
 formosis I. 10, 6.
 formosus III. 4, 25.
 formosos I. 4, 3.
 formosus II. 3, 10.
 foro I. 5, 52. IV. 1, 39.
 fors I. 6, 34.
 forfitan I. 11, 13.
 forte I. 4, 11. IV. 5, 11. 9, 4.
 fortes I. 2, 16.
 forti I. 8, 4. IV. 15, 4.
 fortia II. 6, 12. III. 2, 6.
 fortis I. 4, 73. 5, 2. 11, 29.

II. 2, 14. IV. 1, 108. 13,
 19.
 fortiter II. 3, 5. 6, 2.
 fortius III. 6, 62.
 fortuna III. 3, 22. IV. 1, 182.
 fossam IV. 1, 83.
 toveas I. 9, 30.
 fover I. 7, 6. II. 7, 2.
 fractas II. 5, 113.
 frangere I. 1, 87.
 frangit III. 2, 6.
 frangitur I. 9, 71.
 frater II. 5, 39. III. 1, 23.
 fraudare III. 5, 19.
 fregerit IV. 1, 101.
 frenat IV. 1, 45.
 frenato I. 6, 10.
 freno IV. 1, 91.
 frenos I. 3, 42.
 freta I. 4, 18. 40. 10, 9. IV. 1,
 72. 194.
 frigida I. 9, 30.
 frigidus I. 8, 161. IV. 8, 4.
 frigora I. 2, 29. 4, 5.
 frigore I. 9, 39. IV. 1, 153.
 fronde II. 1, 40.
 frons I. 8, 45.
 fronte II. 6, 15. III. 2, 28.
 frontes III. 1, 13.
 frontibus IV. 1, 102.
 fructus I. 1, 35.
 frugem IV. 1, 162.
 fruges I. 9, 19. II. 1, 3, 39.
 frugum I. 1, 5. 5, 21.
 frui III. 3, 32.
 fruitur I. 5, 17.
 frustra I. 6, 31. 7, 33. 40. 9,
 13. III. 4, 14. IV. 4, 18.
 13, 14.
 frustrata II. 5, 15.
 fucus IV. 2, 16.
 fudcrit I. 1, 41.
 fudisse II. 5, 77.
 fuerant III. 4, 41. IV. 1, 184.
 fueras I. 10, 1.
 fuerit I. 2, 39. IV. 4, 20.
 fuerint II. 5, 79.
 fuero III. 2, 9.
 fuerunt I. 11, 7.
 fugam II. 5, 74.
 fugato II. 5, 9.
 fuge I. 4, 69.
 fugent I. 1, 46.
 fugiam II. 7, 15.
 fugiat III. 6, 59.

OMNIUM VERBORUM.

fugit I. 3, 70. 9, 62. 10, 74.
 fuille II. 5, 104. III. 5, 32.
 IV. 6, 18. 7, 10. 12, 2.
 fuiffes I. 5, 19.
 fuit I. 1, 67. 3, 47. 7, 85. II,
 1. 2. II. 4, 45. III. 1, 2. 2,
 2. 3. 30.
 fulgens III. 4, 37.
 fulgent I. 9, 31.
 fulgentem IV. 1, 121.
 fulgentes II. 1, 15.
 fulgenti I. 2, 36.
 fulmina I. 2, 8.
 fulminis I. 2, 44.
 fulferit III. 6, 8.
 fulva I. 2, 6.
 fulva II. 1, 88.
 fulvas III. 6, 15.
 fulvo I. 1, 1.
 fumofis II. 1, 27.
 funda IV. 1, 97.
 fundantur III. 2, 25.
 funde I. 8, 15. III. 6, 6.
 fundere I. 8, 83. III. 2, 20.
 funderet I. 11, 48.
 funere I. 1, 79.
 furens I. 6, 17.
 fures I. 1, 33.
 furi IV. 1, 187.
 furor I. 7, 80. II, 33. II. 6,
 20. IV. 3, 7.
 furorem I. 1, 43.
 furta I. 2, 34. 6, 33.
 furtim I. 2, 10. 9, 6, 29. 7,
 5. 9, 35. II. 1, 75. 5, 55.
 7, 27. IV. 2, 8. 3, 9. 21.
 furtiva I. 9, 57.
 furtivi I. 5, 8.
 furtivo I. 10, 55.
 furtivus I. 7, 37.
 fufa I. 8, 46. II. 5, 65.
 fufci II. 6, 37.
 fufcis II. 1, 89.
 fufco III. 4, 55.
 fufis IV. 2, 9.
 fufus II. 1, 64.
 futura III. 1, 26. 3, 36.
 futuri III. 4, 47.
 futuris IV. 1, 32.

G.

Galea II. 6, 8.
 Gallia IV. 1, 138.
 garrula II. 5, 30. III. 4, 38.

IV. 13, 20.
 garrulus I. 5, 26.
 Garumna I. 8, 11.
 gaudeat III. 6, 8. IV. 13, 8.
 gaudente I. 7, 87.
 gaudere II. 6, 31. III. 4, 69.
 gaudet III. 4, 60. IV. 1, 115.
 gaudete II. 5, 83.
 gaudia I. 6, 3. II. 1, 12. 3, 44.
 III. 2, 7. 6, 33. IV. 3, 18.
 7, 5.
 gelida IV. 1, 60.
 gelidas I. 1, 41. IV. 1, 109.
 gelidis II. 4, 8.
 gelido IV. 1, 153.
 geminare II. 6, 21.
 geminas III. 1, 13. IV. 2, 6.
 geminis IV. 1, 105.
 gemmae I. 9, 39.
 gemmarum II. 2, 15.
 gemmas I. 7, 24.
 gemmis I. 10, 32.
 genas I. 4, 74. 8, 11. 10, 38.
 11, 55. III. 4, 32.
 generi I. 11, 3.
 generis IV. 1, 31.
 genero III. 2, 14.
 generoso III. 6, 5.
 genibus I. 5, 43.
 genis I. 1, 82. 11, 37.
 Geni IV. 5, 10.
 Genium I. 8, 49. IV. 5, 8.
 Genius II. 2, 5.
 gentes I. 8, 83.
 gentis II. 1, 33. IV. 1, 28.
 genua IV. 1, 70.
 genuerunt III. 4, 85.
 genuiffe IV. 1, 38.
 genus III. 4, 9. 61. 6, 7. IV.
 1, 62.
 geram I. 11, 28.
 geras I. 11, 28. III. 6, 2.
 gerat I. 8, 52. 11, 66. II. 6,
 35.
 gerens II. 5, 121.
 gerentem I. 8, 7.
 geret I. 10, 30. II. 6, 2.
 gerit I. 3, 66. 11, 14. II. 1,
 62. 4, 56. III. 3, 22. IV.
 1, 39.
 gestante II. 3, 17.
 Getas IV. 1, 164.
 Gindes IV. 1, 141.
 glaciem IV. 1, 156.
 glande II. 1, 38.

glans II. 3, 40. 41.
 glare I. 8, 59.
 gloria I. 4, 77. 5, 2. 7, 3. 9,
 49. II. 1, 34. IV. 1, 29. 208.
 13, 7.
 Gnofia III. 6, 39.
 graciles II. 3, 9.
 gramina III. 4, 29.
 grande I. 10, 52. II. 4, 33.
 grandia I. 1, 8. II. 1, 22.
 grata I. 10, 84. II. 5, 68.
 gratia I. 4, 19. II. 1, 36.
 gratis IV. 6, 19.
 gratiffima IV. 1, 8.
 gratum IV. 10, 1.
 gratus IV. 1, 16.
 grave II. 1, 6. III. 3, 11.
 gravibus I. 3, 87.
 gravis IV. 1, 96.
 graviter II. 1, 79.
 grege I. 1, 34. 5, 28.
 greges II. 1, 67.
 gregibus II. 4, 57.
 gregis I. 11, 10. II. 5, 36.
 gremio I. 10, 80.
 gurgite IV. 1, 75.
 gurgure I. 3, 60.
 Gylippi IV. 1, 199.
 gypfatos II. 6, 42.
 gyro IV. 1, 94. 207.

H.

Habebit I. 10, 79.
 habenas IV. 1, 92.
 habendus IV. 5, 2.
 habenis I. 4, 71. IV. 1, 115.
 habent I. 4, 70.
 habere I. 1, 67. 7, 47.
 habet I. 1, 15. 4, 76. II. 1, 70.
 4, 55. IV. 2, 14.
 habili I. 10, 7.
 habitanda II. 5, 24. III. 4, 92.
 habitant IV. 1, 164.
 habuiffe II. 3, 42. IV. 7, 6.
 habuit I. 3, 43.
 hac II. 2, 21. IV. 1, 42. 96.
 haec II. 5, 71.
 haec I. 2, 44. 45. 49. 53. 59.
 3, 85. 4, 51. 67. 68. 53. 35.
 6, 11. 7, 51. 65. 67. 91.
 10, 29. 69. II. 4, 31. 37. 5,
 9. 65. 79. 75. 5. 30. III. 1,
 22. 23. 2, 5. 14. 21. 28. 31.
 4, 36. 42. 78. 95. 6, 17.
 Qqq 2 IV.

I N D E X I.

IV. 1, 79. 5, 18. 13, 24.
 Haemonium I. 6, 9.
 haefura I. 11, 14.
 hamatis IV. 3, 10.
 hamos II. 7, 6.
 hanc I. 2, 43. 6, 15. 7, 87. 89.
 9, 39. 10, 83. 11, 27. III.
 4, 39. IV. 1, 165. 2, 21.
 hara I. 11, 26.
 haruspex II. 5, 13.
 hastae IV. 1, 96.
 haud II. 3, 37. IV. 1, 142.
 Hecatae I. 2, 52.
 hedera III. 6, 2.
 hei II. 1, 70. 7, 10. III. 6,
 33.
 herba I. 8, 26. II. 5, 95.
 herbarum II. 4, 56.
 herbas I. 2, 51. 6, 17. 7, 13.
 9, 23. II. 4, 60. 5, 57.
 herbis I. 2, 60. 9, 17. II. 1,
 19. 3, 13. IV. 1, 62.
 herbofa II. 5, 25.
 Herophile II. 5, 68.
 hesterni II. 1, 12. IV. 12, 5.
 heu I. 4, 51. 81. 6, 6. 31. 7,
 10. 9, 23. 41. 70. II. 4,
 35. 5, 108. 6, 31. IV. 13,
 17.
 hiberna IV. 1, 194.
 hibernae I. 4, 5.
 hibernas II. 6, 28. IV. 1, 160.
 hibernus I. 1, 41.
 hic I. 1, 13. 89. 2, 31. 3, 5.
 5, 58. 63. 4, 71. 72. 73. 7,
 60. 8, 33. 34. 59. 60. 9, 5.
 11, 21. 39. II. 1, 73. 79. 4,
 1. 30. 38. 5, 58. 101. 6, 7.
 III. 2, 29. 4, 23. 6, 8. 25.
 IV. 1, 16. 5, 1. 8, 7.
 hiems III. 5, 4.
 hinc II. 1, 63. 82. 4, 29. 31.
 37. 6, 20. III. 1, 2. IV. 1,
 22. 40. 169. 170.
 Hippomanes II. 4, 58.
 hircus II. 1, 58.
 hirtas II. 1, 58.
 his I. 3, 54. II. 1, 37. III. 6,
 23. IV. 1, 80. 118.
 Hispania IV. 1, 138.
 Histrus IV. 1, 146.
 hoc I. 1, 43. 6, 7. 10, 73. 11,
 7. II. 1, 75. 2, 12. III. 2,
 5. 4, 79. 80. IV. 1, 27. 2,
 3. 23. 5, 5. 13, 20.

hodie IV. 6, 3.
 hodieerne I. 8, 53.
 Homero IV. 1, 180.
 hominem IV. 1, 210.
 homini I. 4, 13. 7, 4.
 hominum I. 11, 3. III. 3, 21.
 4, 9.
 honore III. 1, 5.
 honores I. 8, 53. II. 2, 5. IV.
 1, 31. 6, 1.
 honos I. 8, 9.
 hora I. 1, 73. III. 4, 46.
 horam III. 5, 5.
 horis IV. 1, 51.
 horrea II. 5, 84. IV. 1, 185.
 horrenda III. 4, 91.
 horrendos I. 11, 1.
 horrere II. 3, 23.
 horrida I. 5, 6. 9, 68. 10, 14.
 9, 13. II. 4, 60. 5, 57.
 hortante IV. 1, 135.
 hortus II. 1, 44.
 hospes II. 5, 42.
 hospira IV. 1, 9.
 hoste I. 1, 45.
 hosti IV. 1, 84. 87.
 hostia I. 1, 26. 2, 62. 11, 26.
 IV. 1, 15. 142.
 hostiles I. 1, 54.
 hostis I. 11, 13.
 huc I. 3, 70. 5, 31. 8, 49. II.
 1, 35. 5, 2. IV. 2, 12.
 huic I. 2, 41. 5, 34. 6, 11. 9,
 33. 10, 75. II. 1, 57. III.
 2, 29. IV. 1, 166.
 hujus III. 1, 15. 27.
 humano IV. 13, 10.
 humanum III. 4, 26.
 humentes I. 10, 38.
 humeri I. 4, 44.
 humero I. 4, 58. 9, 33.
 humiles II. 5, 26.
 humilis IV. 1, 4.
 humo I. 1, 62. II. 7, 12.
 humorem III. 2, 21.
 humum I. 8, 30.
 humus II. 1, 5.
 hunc I. 3, 93. 5, 33. 53. 8, 1.
 3. 9, 82. 10, 75. IV. 3, 4.
 Hyadas I. 1, 44.
 hybernae I. 2, 29.

I.

I. III. 6, 6. 62.
 jaccam II. 4, 22.

jacentes II. 1, 75. 5, 55.
 jaceo II. 5, 109.
 jaceres I. 5, 9.
 jacet I. 3, 55. 67. 4, 27.
 jacta IV. 14, 3.
 jactat I. 5, 36.
 jactavit II. 5, 66.
 jam I. 1, 47. 84. 85. 2, 9. 47.
 48. 3, 15. 53. 78. 4, 29.
 52. 6, 3. 7. 5. 31. 33. 9,
 13. 72. 10, 13. 11, 13. II.
 1, 87. 2, 12. 3, 3. 4, 2. 12.
 5, 41. 42. 50. 53. 58. 79. 6,
 32. III. 4, 17. 6, 21. 63. IV.
 1, 82. 91. 4, 3. 23. 5, 11.
 6, 20. 8, 5. 9, 2. 10, 1. 12,
 1. 13, 3. 21.
 janitor I. 1, 56.
 janua I. 2, 6. 7. 9. 4, 78. 6,
 32. 9, 80. II. 3, 46. 4, 31.
 Japidiae IV. 1, 108.
 ibitis I. 3, 1.
 Icarus IV. 1, 10.
 id IV. 7, 8.
 Ideae I. 4, 62.
 idem II. 5, 103. IV. 1, 176.
 5, 17. 6, 20.
 jecerit IV. 1, 90.
 ierint IV. 1, 175.
 ignava III. 3, 38.
 ignavus III. 4, 81.
 igne I. 1, 4.
 ignis III. 5, 11.
 ignibus IV. 1, 22.
 ignis II. 4, 40. 6, 38. IV. 1,
 134.
 ignosco I. 2, 12.
 ignosce I. 7, 29.
 ignosceret IV. 2, 3.
 ignotas IV. 1, 52.
 ignotus I. 3, 39.
 ignoto III. 6, 40. IV. 10, 6.
 ignotum III. 6, 60.
 idem I. 11, 15. IV. 1, 136.
 Illa II. 5, 54.
 illicet II. 5, 114.
 illicis II. 5, 27.
 Ilion II. 5, 22.
 illa I. 2, 12. 17. 19. 20. 21. 3,
 11. 24. 4, 66. 5, 27. 29.
 6, 13. 7, 7. 16. 62. 72. 76.
 9, 48. 71. 10, 11. 40. 49. 63.
 11, 34. II. 4, 2. 14. 25. 26.
 60. 5, 18. 35. 108. 6, 35.
 7, 9. 13. 24. III. 1, 8. 19.
 2,

OMNIUM VERBORUM.

2, 14. 6, 25. IV. 1, 42. 4,
13, 20. 6, 5. 10. 16. 10, 5.
illac IV. 1, 96.
illacrus IV. 3, 17.
illam I. 7, 23. 10, 61. 67. IV.
2, 7.
ille I. 1, 67. 69. 2, 37. 55. 4,
19. 46. 62. 75. 5, 9. 78. 7,
31. 8, 37. 11, 2. 5. 6. 60.
63. II. 1, 70. 79. 2, 10. 3,
26. 31. 46. 4, 36. 5, 19. 89.
103. III. 2, 2. 3. 4, 72. 6,
13. 15. IV. 1, 50. 52. 5,
10. 6, 9. 9, 3. 13. 8.
illi I. 3, 11. 4, 73. 5, 29. 8,
35. 9, 51. 79. 10, 20. II.
1, 39. 41. 6, 37. 39. III. 1,
17. 27. 4, 11. 78. IV. 1,
182.
illic I. 3, 65. 73. 77. 81. 11,
37. II. 1, 69. 3, 5. 5, 27.
45. IV. 1, 154. 163.
illis I. 10, 35. III. 3, 19. 4,
63. 6, 19. IV. 1, 14. 37.
illius I. 9, 66. II. 2, 7. 4, 52.
7, 13. 15. 18. IV. 1, 81. 2, 5.
illo I. 1, 79. 3, 41. II. 3, 17.
III. 4, 25.
illuc I. 3, 70. III. 2, 23.
illud III. 4, 26.
illum IV. 1, 70. 5, 18. 7, 3.
imber I. 2, 7. 30.
imbre I. 1, 42.
imbres I. 8, 25.
imbrifer I. 4, 38.
ima III. 4, 35.
imagine IV. 1, 30.
imaginibus III. 4, 56.
imitantia III. 3, 15.
imitari III. 6, 33.
imo IV. 1, 74.
imperio I. 2, 8.
imperit II. 6, 16.
imperium II. 3, 47. 4, 54.
impetus IV. 1, 71. 96.
in I. 1, 15. 16. 21. 60. 78.
2, 56. 3, 6. 20. 32. 43. 52.
58. 67. 71. 80. 4, 15. 5, 23.
26. 30. 54. 6, 2. 12. 26. 27.
7, 20. 33. 38. 8, 24. 9, 38.
50. 70. 10, 12. 39. 80. 11,
6. 14. 20. 29. 32. 40. 50. II.
3, 2. 3. 28. 44. 4, 8. 44. 5,
26. 29. 72. 95. 106. III.
2, 5. 9. 22. 26. 28. 3, 8. 15.

17. 19. 37. 38. 4, 4. 30. 36.
68. 95. 5, 14. 6, 14. 19.
IV. 1, 19. 20. 37. 38. 93.
101. 109. 110. 151. 152.
156. 159. 176. 202. 2, 13.
23. 3, 3. 22. 24. 4, 8. 14.
21. 7, 4. 13, 3. 8. 12.
inaequatum IV. 1, 43.
inania IV. 1, 130.
inaurato IV. 1, 15.
incaute I. 7, 17.
incedat II. 6, 34.
incendia II. 4, 41. 5, 49.
incepto IV. 1, 155.
inceptis IV. 1, 211.
incerto II. 1, 90.
incestus I. 5, 39.
incidat IV. 3, 22.
incinctae III. 2, 18.
incipere IV. 1, 136.
incipiam IV. 1, 3.
incola IV. 1, 56.
incoluistis I. 11, 18.
incolumem IV. 3, 4.
incomta III. 2, 11.
inconstantia IV. 1, 45.
inrepuisse I. 1, 10.
inculta I. 1, 62.
incultus I. 8, 36.
inculto I. 9, 15.
incultos IV. 1, 56.
indagine IV. 3, 7.
inde III. 1, 18. IV. 1, 17.
index IV. 1, 30.
India II. 6, 37.
indiceret III. 1, 12.
indigerem II. 5, 46.
Indis II. 2, 15.
indocto II. 1, 69.
indomitas II. 1, 68.
indomitis II. 4, 57. 5, 80. III.
6, 16.
indomitum II. 6, 27.
inducas I. 7, 1.
inducat II. 2, 20.
indue II. 5, 7.
indueras IV. 1, 122.
Indus IV. 2, 20.
inepta IV. 10, 2.
ineptus I. 4, 20.
inerit III. 6, 49.
inermis II. 5, 106.
inerret IV. 1, 202.
inerti I. 1, 3.
iners I. 1, 58. 85.

inertia I. 2, 23.
ineffe III. 4, 84.
ineff I. 7, 40.
inexperta II. 1, 56.
inexpertae I. 8, 31.
infamis II. 4, 38.
infecit I. 9, 42. III. 5, 9.
infelix I. 2, 4. 4, 54. III. 6,
37.
infernas I. 2, 47.
inferno IV. 1, 67.
infernos II. 7, 22.
inficit II. 2, 20.
inficit II. 6, 38.
inficitor III. 4, 32.
infidis I. 7, 90.
infidos IV. 5, 12.
infirmas I. 4, 27. IV. 1, 2.
inflectere I. 8, 37.
informis IV. 4, 6.
infra I. 11 35. IV. 1, 66.
ingenio III. 2, 6.
ingeret II. 1, 22. 5, 101.
ingerit II. 1, 49.
ingrati III. 6, 42.
ingreditur II. 5, 1.
ingressus I. 3, 19.
inguine II. 4, 58.
inguinibus I. 6, 19.
inimica III. 6, 55.
injusta I. 6, 22. IV. 5, 13.
injustos IV. 13, 24.
inliceret IV. 1, 62.
includere III. 4, 35.
inmatura II. 7, 11.
inmensos II. 6, 23.
inmensum IV. 1, 19.
inmerito I. 7, 78. III. 5, 6.
inmeritum III. 4, 14.
inminet I. 11, 34.
inmitem III. 4, 74.
inmites I. 1, 39.
inmiti I. 3, 48. 55.
inmixta I. 3, 63.
innixa III. 3, 13.
innocia II. 5, 63.
innumeram II. 6, 24.
innumeros I. 1, 25.
inoffensum I. 8, 62.
inops I. 7, 84.
inornatum II. 3, 25.
inpediat I. 7, 74.
inpellere II. 5, 3.
inpexa I. 3, 69.
inpia I. 3, 52. 70. 5, 38. III.
Q993 49

I N D E X I.

4, 16. 4, 59. 5, 14. 6, 42.
 IV. 1, 144.
 impiger II. 5, 39.
 inpleffe III. 3, 1.
 inplacuisse I. 4, 50. III. 6,
 64.
 inpotuisse II. 1, 10.
 inposuit II. 1, 60.
 inpresso I. 7, 14.
 imprudens I. 2, 37.
 inpune I. 10, 5. II. 3, 37.
 inpune I. 4, 21.
 inrigat IV. 1, 60.
 inrita II. 5, 102. III. 4, 96.
 infama II. 5, 116. III. 5, 13.
 infanis II. 4, 9.
 inscribam IV. 1, 38.
 inseruisse I. 1, 88.
 infideat I. 1, 72.
 infidias I. 2, 28. 7, 4.
 infidiis I. 4, 43.
 insigni I. 3, 66.
 insignia II. 4, 23.
 insignis I. 3, 32. III. 4, 3.
 insiltere I. 1, 135.
 insita II. 1, 43.
 insomnia III. 4, 1.
 insperanti I. 10, 43.
 instabar I. 7, 32.
 instabiles I. 10, 10.
 instabilis IV. 1, 44.
 instant IV. 1, 119.
 infuetas I. 4, 42.
 intacta I. 8, 17.
 intenta IV. 1, 132.
 inter I. 11, 10. 58. II. 1, 67.
 68. 7, 8. III. 1, 13. IV.
 1, 70. 72. 79. 165. 5, 2.
 interdum I. 1, 9. IV. 4, 13.
 intercea I. 1, 83. 11, 45. III.
 5, 33.
 interiii I. 10, 45.
 interjecto IV. 1, 150.
 interposita I. 10, 56.
 interrupto IV. 1, 75.
 interexere IV. 1, 5.
 intonsa IV. 4, 2.
 intonsae II. 3, 12.
 intonsi II. 5, 125. III. 4, 27.
 intonsis II. 1, 34.
 intonsos I. 8, 16.
 intonsus I. 4, 34.
 intorto I. 10, 22.
 intra II. 6, 27.
 intrare IV. 3, 9.

invalidos I. 10, 16.
 inveniet I. 9, 35.
 invictus IV. 1, 149.
 invidia III. 3, 20. IV. 13, 7.
 invisus IV. 8, 1.
 invito I. 3, 21.
 invitos I. 9, 8. 10, 28.
 involvat III. 1, 9.
 inulta I. 7, 54. 8, 42. 10,
 54.
 io I. 1, 28. 62. II. 4, 6. 5, 83.
 122.
 jocosa II. 1, 86. III. 6, 20.
 jocum III. 4, 68. 6, 34.
 Jove I. 3, 49.
 Jovi I. 4, 19. 8, 26. II. 5, 10.
 Jovis I. 2, 8. II. 5, 26. III. 4,
 72.
 ipsa I. 2, 16. 3, 58. 4, 65. 5,
 34. 6, 17. 7, 53. 9, 5. 15.
 II. 3, 24. 7, 26. IV. 3,
 12. 13.
 ipsae I. 3, 45.
 ipsas I. 7, 36. IV. 3, 16.
 ipse I. 1, 7. 59. 2, 56. 58. 3,
 2. 15. 4, 40. 49. 5, 11. 13.
 15. 6, 30. 7, 9. 27. 49. 9, 56.
 10, 25. 27. 39. 42. 11, 23.
 28. 41. 51. 55. 67. II. 2, 5.
 4, 34. 5, 5. 18. 110. 121.
 6, 8. 14. 41. III. 4, 79. 6, 3.
 IV. 1, 32. 114. 130. 178. 2,
 2. 3, 24.
 ipso I. 9, 62.
 ipsos II. 2, 12.
 ipsum II. 5, 75.
 ira I. 3, 47. II. 4, 10. III. 6,
 26. IV. 1, 46.
 iras I. 7, 64.
 iratae I. 9, 20. II. 1, 74.
 irati III. 6, 22.
 irato I. 11, 64.
 iratum I. 11, 58.
 iratus III. 6, 21.
 ire I. 4, 35. 39. 10, 36. II. 5,
 33. 6, 4. III. 3, 10. 4, 54.
 IV. 1, 193.
 irriguas II. 1, 44.
 irrita I. 4, 18. II. 3, 22. III.
 6, 50.
 is I. 2, 39. 40.
 isis I. 3, 25. 11, 66. II. 6, 15.
 III. 4, 94.
 ista I. 10, 69. II. 4, 20.
 iste I. 7, 79. IV. 13, 18.

it II. 7, 28.
 ite I. 1, 90. II. 4, 15. 20. 54.
 III. 1, 17. 4, 3. 6, 7. 52.
 iter I. 2, 44. 3, 19. 9, 20. II.
 1, 77. IV. 9, 1.
 iterum II. 6, 6.
 Ithace IV. 1, 48.
 jubeas II. 4, 53.
 jubcat III. 4, 96.
 jubent III. 4, 8.
 jubeo II. 1, 11.
 jubet I. 2, 48. 7, 49. II. 3, 28.
 III. 6, 50.
 jucunda III. 3, 23.
 jucundae II. 3, 35.
 jucundior IV. 1, 9.
 jucundos I. 8, 35.
 judicis IV. 1, 46.
 juga I. 4, 12. 11, 46.
 jugera I. 1, 2. 3, 75. III. 3, 5.
 jugere II. 6, 24.
 jugis II. 1, 7. 6, 26.
 jugo IV. 1, 170.
 junci II. 3, 15.
 juncta IV. 13, 2.
 jungamus I. 1, 83.
 jungere I. 1, 60. 10, 76.
 jungit II. 1, 87.
 jungitur I. 8, 60. II. 5, 32.
 Juno IV. 6, 1.
 Junonem I. 3, 73. III. 6, 48.
 Junonis IV. 13, 15.
 Jupiter II. 5, 41. III. 6, 50.
 IV. 1, 130.
 jura I. 9, 67.
 jurabas I. 10, 31.
 jurabit II. 5, 104.
 jurare I. 4, 17.
 jurarit III. 6, 47.
 jurasset I. 4, 20.
 jurat III. 1, 25.
 juravi II. 6, 13. 14. IV. 13, 18.
 jure I. 1, 43.
 jurgia III. 5, 13.
 juror IV. 13, 15.
 justit I. 7, 30. 10, 28. II. 1,
 73. 6, 21.
 justa IV. 1, 41.
 justus I. 4, 70.
 justis II. 5, 112.
 juvat I. 1, 39. 88. 9, 70. II.
 5, 110. III. 3, 18. 5, 19.
 IV. 3, 9. 5, 5. 7, 9.
 juvant III. 3, 29. 6, 18.
 juvante I. 1, 42.

OMNIUM VERBORUM.

juvencos I. 1, 25. III. 4, 67.
 juvenem I. 4, 29. 5, 47. 10,
 55. II. 1, 76. 5, 36. III. 2,
 2. IV. 4, 11. 15, 2.
 juvenes I. 7, 17. II. 4, 41.
 juveni I. 10, 71. II. 1, 73. III.
 2, 1. 4, 31. 5, 6. IV. 3, 1.
 6, 8. 19.
 juvenis I. 1, 79. 2, 17. 5, 53.
 9, 31. II. 5, 101. III. 4, 23.
 73.
 juvenum I. 4, 60. 80. 7, 87.
 juvent I. 9, 39.
 juvenita IV. 12, 3.
 juvenitas I. 4, 33. 9, 41.
 juvet I. 5, 30. 10, 81.
 Ixionis I. 3, 73.

K.

Kalendae III. 1, 1.
 Kalendis IV. 2, 1. 21.

L.

Labeatur I. 7, 59.
 labitur I. 9, 48.
 labor I. 1, 45. 2, 31. II.
 1, 63. IV. 1, 16. 81. 181.
 labore I. 8, 39.
 labores I. 4, 41. III. 4, 65.
 6, 7.
 lacertis I. 1, 61. 6, 7.
 lacertos I. 7, 53. 9, 33. 10,
 69.
 lacrimae III. 2, 25.
 lacrimare I. 9, 71.
 lacrimas I. 6, 2. 9, 77. 11, 63.
 II. 5, 77.
 lacrimis I. 1, 76. 9, 54. II. 7,
 14. 25. IV. 4, 19.
 lacte I. 1, 14. 2, 48. II. 5, 27.
 III. 2, 20.
 lactis I. 3, 46. III. 5, 34.
 lacu I. 1, 6.
 lacus I. 11, 38. II. 3, 36. 5,
 86. 7, 22. III. 1, 16. 5, 24.
 laede I. 1, 81.
 laedere I. 10, 6. IV. 3, 8.
 laederet II. 3, 10.
 laedit I. 2, 31. IV. 4, 15.
 laefi I. 7, 29. III. 6, 26.
 laefere III. 5, 15.
 laefit I. 3, 79. III. 4, 16.
 Laeftrygonas IV. 1, 59.

laefurus I. 10, 1.
 laeta II. 6, 29. IV. 1, 13.
 laeti II. 4, 41.
 laetior IV. 1, 134.
 laetissima IV. 6, 3.
 laetos II. 3, 3.
 laetus I. 5, 45. IV. 4, 23.
 laeva III. 4, 38. IV. 1, 95.
 laevum IV. 1, 104.
 lampadas IV. 2, 6.
 lana III. 3, 18.
 langucat IV. 4, 13.
 languent III. 5, 28.
 languentis III. 4, 22.
 languere II. 7, 31.
 languida I. 10, 56. IV. 1, 181.
 lanificam II. 1, 10.
 lapis I. 1, 16. 3, 44. 54. 4,
 54. 9, 39. 11, 59. II. 4, 8.
 5, 72. 6, 25.
 laqueo II. 7, 5.
 laqueos I. 10, 46.
 lare I. 8, 58.
 lares I. 1, 24. 11, 15. 25. II.
 4, 54. 5, 20. 42.
 largita IV. 1, 129.
 lari I. 3, 34.
 laribus II. 1, 60.
 lasciva I. 10, 59.
 lascivo II. 1, 88.
 lascivus I. 11, 57.
 lassaverit I. 10, 55.
 latebras IV. 3, 9.
 latere I. 6, 26. 11, 14. II. 1,
 66.
 latis IV. 1, 138.
 Latona II. 3, 23.
 Latonae III. 4, 72.
 Latonia III. 4, 29.
 latuit I. 10, 44.
 latus I. 4, 45. 7, 55. II. 6, 4.
 lavari I. 3, 25.
 laudandae III. 5, 8.
 laudandus I. 11, 39.
 laudant II. 6, 17.
 laudare I. 7, 75.
 laudari I. 1, 58.
 laudes I. 3, 31. 10, 47. II. 5,
 4. 10. IV. 1, 3. 28. 35. 106.
 laudis IV. 1, 88. 177.
 laverat III. 4, 18.
 Lavini II. 5, 51.
 laurea II. 5, 81.
 laurens II. 5, 51.
 laurentes II. 5, 41.

lauro II. 5, 5. 121.
 lauros I. 8, 7.
 laurus III. 4, 23.
 laurus I. 5, 63. 83. 121.
 laus IV. 1, 40. 4, 21.
 laxa I. 7, 46. 9, 70.
 laxo I. 7, 18.
 leaena III. 4, 90.
 leaenas III. 6, 15.
 lecti I. 5, 7.
 lecto I. 1, 75. 2, 19. 10, 57.
 lectum IV. 13, 1.
 legat I. 3, 6. IV. 7, 8.
 legant III. 2, 18.
 lege I. 6, 22. II. 4, 52. III. 3,
 22. IV. 3, 19.
 leges I. 7, 75. III. 4, 47.
 legit I. 8, 32. II. 4, 27.
 legitur III. 3, 17.
 lena I. 6, 12. II. 7, 26. 27. 35.
 Lenaeus III. 6, 38.
 lenia I. 9, 2.
 lenis I. 9, 57.
 leniter I. 8, 13. II. 1, 80.
 lenta III. 5, 30. IV. 1, 171.
 lentas I. 3, 82.
 lente III. 6, 57.
 lento I. 4, 81. II. 7, 18. IV. 1,
 90. 11, 6.
 lentus I. 11, 58. II. 6, 27.
 leones I. 4, 13.
 Lethea III. 3, 10.
 Letheam III. 5, 24.
 Letheas I. 3, 80.
 leto I. 3, 50. II. 7, 1.
 leva IV. 5, 14.
 levare I. 1, 38.
 levant IV. 4, 10.
 levantur III. 3, 21.
 levem I. 4, 40.
 levi I. 4, 45. II. 3, 15. 6, 8.
 IV. 1, 130.
 levia I. 9, 31.
 levibus IV. 1, 68.
 levis I. 1, 87. 6, 24. 7, 62.
 8, 44. 48. 10, 40. II. 1, 49.
 4, 50. 5, 89. 96.
 liba I. 8, 54. 11, 23.
 libatum I. 1, 18.
 libaverat I. 11, 21.
 libeat I. 5, 5. IV. 1, 94. 103.
 libebit I. 4, 9.
 libellum III. 1, 9. 27.
 libens IV. 5, 9.
 libet III. 6, 1, 19.

libe-

I N D E X I.

libera I. 10, 26. IV. 1, 117.
 libertas II. 4, 2.
 libet I. 2, 28. 49. 50. IV. 1,
 198.
 libro II. 2, 8. IV. 6, 14.
 libra IV. 1, 41.
 liccat I. 1, 61. II. 1, 43. III. 3,
 31. 5, 23. IV. 3, 11. 6, 18.
 licebit I. 4, 47.
 licere I. 10, 5.
 licet I. 1, 38. 69. 7, 38. 8, 42.
 II. 3, 37. 4, 45. 5, 58. IV.
 1, 190. 194. 3, 17. 13, 13.
 licia I. 7, 85.
 ligatos I. 7, 73.
 Liger I. 8, 12.
 ligna II. 1, 22.
 lignea II. 5, 28.
 ligneus I. 11, 20.
 lilia III. 4, 34.
 limen II. 1, 74.
 limina I. 2, 17. II. 6, 13.
 limine I. 7, 33. II. 7, 29. III.
 3, 3.
 liminibus I. 5, 42.
 liminis II. 4, 32.
 limitibus II. 1, 18.
 lingua I. 5, 38. II. 2, 2. III. 4,
 16. 6, 46. IV. 13, 20.
 linguae III. 4, 88. 6, 39.
 linguis I. 9, 37.
 lino I. 3, 30. 5, 15.
 linter I. 7, 38. II. 5, 34.
 lintribus I. 5, 23.
 liquida I. 7, 38. 10, 50.
 liquidas I. 10, 12.
 liquidis IV. 1, 123.
 liquidum III. 6, 62. IV. 1,
 209.
 liquit II. 6, 5. IV. 1, 131.
 liquor I. 8, 37.
 liquore III. 2, 16. IV. 1, 155.
 liquorem I. 7, 19.
 liquores II. 1, 45. IV. 1, 86.
 litera III. 1, 12. 2, 27.
 litora I. 8, 10. IV. 1, 69.
 litore III. 3, 17. IV. 2, 19.
 livor I. 7, 13.
 loca IV. 1, 97.
 locis IV. 13, 12.
 locum I. 4, 65. IV. 1, 85.
 locus II. 5, 58.
 locuti III. 4, 41.
 locuto II. 6, 11.
 longa I. 3, 86. 4, 13. 14, 18.

35. 7, 74. 9, 25. 10, 16.
 II. 5, 44. 52. 6, 3. III. 1,
 21. 4, 27. IV. 1, 206. 210.
 longae I. 1, 48. III. 3, 7.
 longas I. 3, 36. II. 5, 8. III.
 6, 53.
 longe I. 5, 2. III. 4, 93.
 longior IV. 1, 11.
 longos I. 3, 91. III. 2, 11. 6,
 54.
 loquaces I. 2, 21. II. 7, 25.
 loquax I. 2, 39.
 loquebar I. 5, 1.
 loquentem I. 10, 29.
 loqui I. 10, 28. II. 5, 116.
 III. 2, 7.
 loquor II. 6, 11. 41.
 lotos IV. 1, 55.
 lotus IV. 4, 24.
 lubrica II. 5, 14. 6, 30.
 luce II. 1, 5. 29.
 luceat I. 1, 4.
 lucem III. 3, 25.
 lucent II. 5, 49.
 lucere I. 10, 36.
 lucerna I. 3, 85.
 lues IV. 1, 160.
 lucida I. 4, 16. II. 1, 62. 4,
 30.
 Luciferi I. 10, 62.
 Luciferum I. 3, 94.
 Lucina III. 4, 13.
 lucis III. 3, 9.
 luco I. 11, 51.
 lucos II. 5, 74. III. 3, 15.
 lucra I. 10, 7. 9.
 luctus II. 7, 23.
 ludat II. 2, 22.
 ludebat I. 9, 75.
 ludere I. 4, 45. 5, 26. 7, 9.
 ludet II. 1, 24.
 ludis I. 8, 49.
 ludit I. 3, 64.
 ludite II. 1, 87.
 ludunt III. 4, 7.
 lugeat II. 4, 43.
 luit I. 5, 38.
 lumen IV. 13, 12.
 lumina I. 1, 80. 2, 2. 36. 9,
 72. 10, 42. II. 5, 75. III.
 4, 22. IV. 1, 57.
 luminibus I. 2, 33.
 Luna II. 4, 18. III. 4, 29.
 Lunam I. 9, 21.
 lupi I. 1, 33. II. 5, 88.

lupis I. 6, 18.
 lupo IV. 1, 187.
 lupos II. 1, 20.
 luridus III. 3, 38.
 lustrabat I. 1, 25.
 lustramus II. 1, 1.
 lustrare I. 1, 13.
 lustravi I. 5, 11.
 lustravit I. 2, 61.
 lutea I. 8, 46.
 luto I. 1, 32. 9, 52.
 lux IV. 3, 15. 12, 1.
 luxuria II. 6, 33.
 Lyaeo III. 2, 19.
 Lydia IV. 1, 199.
 Lydius III. 3, 29.
 Lygdamus III. 2, 29.
 lympa I. 8, 12. II. 1, 46.
 III. 6, 58. IV. 1, 140.
 lymphis III. 5, 3.
 lyra III. 4, 38. IV. 2, 22.

M.

MAcer II. 6, 1.
 macies IV. 4, 5.
 madeant III. 6, 5.
 madeat II. 2, 8.
 madefacta II. 7, 14. IV. 2, 16.
 madefactus III. 6, 63.
 madens II. 5, 27.
 madent I. 9, 54. II. 4, 12.
 madere II. 1, 29.
 madidus II. 5, 87.
 magicus I. 9, 24.
 magico I. 2, 42. 47. 5, 12.
 9, 5.
 magicos I. 2, 62.
 magis III. 1, 25.
 magisteria I. 4, 84.
 magistro II. 5, 35.
 magistris II. 1, 37.
 magistrum I. 4, 75.
 magna I. 1, 26. 4, 19. 7, 3.
 49. 56. 8, 61. II. 1, 34. 5,
 122. 6, 11. III. 6, 22. IV.
 1, 24. 68. 4, 21. 13, 16.
 magnae I. 5, 37. 9, 34. II. 5,
 58.
 magnas III. 3, 6.
 magne IV. 2, 1. 5, 9.
 magni II. 5, 86. IV. 1, 18.
 199.
 magnifice II. 6, 11.
 magnificum I. 5, 6.

OMNIUM VERBORUM.

magnis IV. 1, 135. 179. 183.
 magno I. 1, 34. 7, 58. 8, 39.
 II. 7, 4.
 magnos III. 4, 16.
 magnum IV. 1, 49.
 magnus I. 8, 11. IV. 1, 176.
 major IV. 1, 40. 81.
 majora III. 6, 17. IV. 1, 6.
 39. 118.
 majores IV. 1, 32.
 majorum IV. 1, 29.
 majus IV. 1, 32.
 mala I. 2, 11. 5, 45. 7, 88. 10,
 18. 11, 5, 57. II. 1, 18. 5, 71.
 104. 7, 1. III. 2, 8. 4, 34.
 82. 5, 20. IV. 11, 6.
 malas I. 2, 51. II. 4, 31.
 male I. 4, 51. 76. 11, 51. II.
 1, 30. IV. 10, 2.
 maledicta I. 7, 91. II. 5, 101.
 mali IV. 4, 7.
 malis II. 4, 36. 6, 18.
 mallem II. 4, 8. IV. 1, 200.
 malo I. 7, 58.
 malueris II. 2, 13.
 maluerit I. 1, 68.
 malum II. 4, 25. 5, 108. IV.
 13, 20.
 manat III. 5, 1.
 mandata I. 3, 15.
 mancant II. 2, 19.
 maneat I. 3, 83.
 manebo IV. 13, 21.
 manes I. 1, 81. 2, 45. II. 7,
 19. III. 2, 15.
 manet I. 7, 67. 9, 81. II. 3, 2.
 IV. 1, 149. 206.
 manibus I. 5, 50. 11, 65. II.
 1, 14.
 manu I. 1, 8. 74. 3, 24. 6,
 32. 7, 84. 8, 29. 9, 12.
 10, 52. II. 4, 14. III. 5, 20.
 30. 6, 6. IV. 3, 20. 6, 2.
 manum I. 7, 26. II. 1, 10.
 manus I. 3, 4. 4, 42. 6, 28.
 7, 66. 80. 11, 56. II. 1, 70.
 78. 3, 10. 4, 26. III. 2, 16.
 IV. 1, 54. 3, 8. 4, 4.
 Marathum I. 9, 49.
 Marathus I. 4, 81. 9, 75.
 Marcia III. 6, 58.
 mare I. 3, 50. II. 6, 27. IV.
 1, 126.
 mari I. 1, 53. 2, 40. 3, 56. II.
 4, 30. III. 6, 40.

maribus I. 7, 22.
 maris I. 1, 44. 70. 8, 19. II.
 2, 16. 4, 10. IV. 1, 53.
 193.
 marito III. 4, 31.
 marmorea III. 2, 22.
 marmorei III. 3, 3.
 marmoreum III. 3, 16.
 Maroneo IV. 1, 57.
 Mars IV. 2, 1.
 Marte I. 11, 30. IV. 1, 103.
 137. 149.
 Marti II. 5, 53. IV. 1, 98.
 Martia I. 1, 46.
 Martis III. 1, 1. IV. 1, 98.
 mater I. 3, 5. 7, 63. III. 4,
 93.
 matre I. 1, 12.
 matri III. 4, 51.
 matris II. 1, 88. III. 2, 13. 6,
 24.
 matrona II. 5, 91.
 matura I. 8, 35. IV. 1, 205.
 maturat I. 4, 15.
 maturo I. 1, 7.
 maturos IV. 1, 172.
 mavult II. 3, 32. III. 4, 58.
 maxima III. 5, 3. IV. 10, 6.
 me I. 1, 3. 55. 75. 2, 32. 58.
 61. 3, 1. 3. 9. 18. 51. 57.
 4, 75. 77. 79. 81. 5, 1. 30.
 6, 5. 7, 8. 16. 26. 64. 65. 67.
 68. 8, 9. 9, 55. 10, 29. 48.
 79. 81. II. 3, 48. 4, 59. 5,
 115. III. 3, 29. 37. 4, 19.
 67. 6, 10. 52. IV. 1, 1.
 182. 207. 210. 3, 19. 10,
 1. 13, 19. 14, 2.
 mea I. 1, 3. 58. 59. 3, 29. 4,
 84. 5, 21. 23. 38. 56. 6, 6.
 33. 7, 10. 61. 9, 69. 10,
 78. II. 4, 59. 6, 33. 7, 16.
 III. 1, 6. 4, 15. 5, 9. 25.
 28. IV. 1, 106. 204. 3, 15.
 5, 14. 11, 2. 12, 1. 13, 17.
 meae III. 2, 8. IV. 1, 24.
 meam II. 3, 1. 7, 34.
 meas I. 10, 77. II. 5, 4.
 mecum I. 7, 3.
 Medea II. 4, 55.
 Medeae I. 2, 51.
 mederi I. 3, 27.
 media I. 9, 59. IV. 1, 158.
 medicae II. 3, 14.
 medicande III. 6, 3.

medicas IV. 4, 4.
 medio I. 5, 52.
 meditabar III. 4, 71.
 meditantes III. 5, 13.
 medullis III. 1, 25.
 mei I. 3, 2. III. 2, 17. 3, 5.
 6, 29. IV. 8, 5. 8.
 meis I. 5, 10. 18. 7, 24. II.
 6, 34. 7, 14. III. 1, 8.
 Melampus IV. 1, 120.
 Melctas IV. 1, 200.
 meliora III. 4, 1.
 melius I. 10, 63. 11, 19. II.
 7, 2. III. 4, 95. IV. 1, 85.
 89.
 mella I. 3, 45.
 melle I. 8, 54. II. 1, 50.
 membra I. 1, 38. 3, 74. 4,
 64. 8, 38. 9, 30. III. 5, 28.
 IV. 4, 6.
 membrana III. 1, 9.
 membris I. 11, 61.
 memento I. 9, 27.
 memini I. 3, 26. 7, 26.
 meminisse I. 2, 13. 38. 4, 68.
 memor IV. 1, 17. 189.
 memorabile II. 1, 57.
 memorant II. 5, 9.
 memorare IV. 1, 191.
 memores I. 3, 2. III. 2, 25.
 5, 31.
 Memphitem I. 8, 28.
 mendaci III. 4, 12. 6, 35.
 mens I. 5, 56. II. 7, 33. III.
 4, 15. 59. 63.
 mensa I. 1, 29. 11, 32.
 mensae I. 7, 20. III. 6, 31.
 59.
 mensas II. 5, 100.
 mensis IV. 1, 144.
 menstrua I. 3, 34.
 mente I. 7, 81. 10, 47. 84. II.
 5, 104. 116. III. 5, 13. 6,
 34.
 mentes III. 3, 21. 4, 8.
 menti III. 4, 19.
 meo I. 2, 12. IV. 3, 1. 21.
 meos I. 1, 81. 2, 60. 3, 81.
 7, 76. 82. 10, 82. III. 2, 15.
 IV. 8, 7.
 merce I. 3, 40.
 merces III. 2, 23.
 merenti I. 10, 81. III. 6, 55.
 merge II. 5, 80.
 meritum III. 1, 21.

I N D E X I.

meritas IV. 1, 3.
 merito I. 7, 88. III. 6, 55.
 Mermessia II. 5, 67.
 mero I. 7, 27. 8, 50. 10, 26.
 11, 32. II. 1, 46. 2, 8. III.
 5, 34.
 merui I. 5, 41. II. 4, 5.
 meruit I. 11, 5.
 merum I. 2, 1. 6, 2. II, 48.
 III 6, 58. 62.
 Messala I. 1, 53. 3, 1. 5, 31. 8,
 7. II. 1, 33. 5, 123. IV. 1,
 1. 8, 5.
 Messalam I. 3, 56. II. 1, 31.
 Messalinum II. 5, 17. 119.
 messem II. 1, 19.
 messes I. 1, 28. 5, 22. 56. II. 1,
 47. III. 3, 6. IV. 1, 185.
 messis I. 1, 36.
 merit IV. 2, 17.
 metu I. 7, 81.
 metuit IV. 4, 11.
 metum IV. 4, 15.
 meum I. 1, 13. 6, 12. 10, 21.
 III. 1, 12. 2, 11. 12. 5, 12.
 6, 3. IV. 12, 6.
 meus I. 1, 4. 5, 31. 10, 11.
 II. 1, 123. III. 3, 28.
 mica IV. 1, 14.
 micante I. 11, 12.
 migravit II. 3, 3.
 mihi I. 1, 17. 43. 62. 73. 2, 9.
 29. 30. 41. 53. 35. 5. 19. 23.
 27. 33. 82. 91. 4, 8. 67. 5,
 2. 19. 35. 55. 6, 11. 7, 1. 5.
 24. 43. 50. 69. 75. 9, 3. 4.
 57. 64. 65. 10, 1. 13. 31.
 35. 11, 11. 31. II. 1, 27.
 35. 70. 4, 1. 2. 21. 24. 26.
 51. 5, 49. 64. 109. 111. 115.
 6, 10. 11. 7, 9. 10. 13. 18.
 31. 33. III. 1, 15. 19. 2, 7.
 3, 11. 23. 25. 26. 31. 4, 47.
 5, 5. 6, 33. IV. 1, 27. 107.
 119. 178. 183. 198. 203.
 205. 3, 4. 15. 4, 3. 5, 1.
 11, 5. 13, 3. 11. 12. 16.
 miles I. 1, 89. 11, 32. II. 5,
 122. 6, 7. IV. 1, 88. 105.
 108.
 milite I. 8, 4.
 militias I. 3, 82.
 militibus II. 6, 7.
 militis I. 11, 50.
 mille II. 4, 60. 6, 16. III. 3,

 12. IV. 2, 14. 6, 12.
 minas II. 6, 28. 7, 32.
 Minerva I. 4, 22.
 Minervae II. 1, 65.
 minetur III. 6, 23.
 minio II. 1, 55.
 minister III. 6, 57.
 ministerio I. 2, 42.
 ministra I. 5, 34.
 minifrat I. 11, 57.
 minifres II. 2, 21.
 minifret IV. 6, 12.
 ministro I. 10, 25.
 Minoi III. 6, 41.
 minor II. 5, 32. III. 1, 20. IV.
 1, 40.
 minus I. 7, 16. IV. 1, 26. 112.
 201.
 mirabile IV. 1, 18.
 mirabitur II. 5, 43.
 miranti IV. 2, 4.
 miratur I. 8, 27. III. 3, 19.
 miretur IV. 1, 112.
 misceat II. 4, 60.
 miscet I. 3, 64.
 miser I. 7, 9. 9, 53. 10, 3.
 45. 11, 5.
 miserae IV. 1, 78.
 miseris I. 4, 51.
 miserii II. 1, 79.
 miseris I. 4, 66.
 miserit II. 5, 46.
 misero I. 7, 2. 9, 23. II. 4, 4.
 IV. 13, 20.
 miseros I. 9, 75. 10, 1.
 miserum I. 5, 44. 9, 61. 70.
 II. 5, 115. 7, 27.
 misit III. 6, 14. IV. 15, 2.
 missa L. 2, 8.
 missus I. 3, 90. 4, 28.
 mista II. 1, 46.
 mite III. 6, 11.
 mitescere IV. 1, 47.
 miti I. 9, 2. 11, 66.
 mitis I. 4, 47. II. 3, 44. 5, 79.
 mitissima III. 4, 93.
 mittant II. 7, 19.
 mittatur IV. 13, 13.
 mittere III. 1, 14.
 mitteret I. 3, 9.
 mittetur IV. 13, 14.
 mittit II. 2, 4. III. 1, 24. 2,
 23.
 mixta I. 1, 76. III. 5, 34.
 moderator IV. 1, 115.

modis I. 9, 64. II. 7, 34.
 modo I. 1, 47. 58. 59. 2, 31.
 7, 70. 73. II. 3, 7. 39. 4,
 59. 5, 106. III. 4, 42. 5,
 20. 6, 9. IV. 1, 93. 121.
 198. 4, 16. 5, 10.
 modos I. 4, 64. 8, 38.
 modulatus II. 1, 53. III. 4, 39.
 moenia II. 5, 24.
 moereat III. 2, 14.
 moerentem I. 4, 30.
 moesta II. 7, 20. III. 2, 12.
 moestas I. 9, 53. II. 4, 44.
 moestos I. 3, 6.
 moestus II. 5, 21.
 mola I. 5, 14.
 moles II. 6, 27.
 molesto IV. 8, 1.
 molle II. 1, 62.
 molles I. 5, 54. 9, 9. IV. 15, 3.
 molli I. 2, 19. 56. 9, 30. III.
 4, 76.
 mollia I. 8, 52. 9, 67. II. 2, 6.
 III. 6, 16. IV. 2, 15.
 mollis I. 1, 62.
 Molorcheis IV. 1, 13.
 momordit I. 3, 42.
 monent III. 4, 5. 6.
 monco I. 9, 73. II. 4, 51. III,
 6, 43.
 moneri III. 4, 11.
 monet I. 7, 56. 90.
 monte I. 1, 60.
 montes IV. 3, 12.
 montibus II. 4, 8. 5, 57.
 montis IV. 3, 2.
 monumenta I. 8, 57.
 Mopsopio I. 8, 54.
 mora I. 9, 78.
 moram I. 4, 32.
 moras I. 3, 16.
 morbo I. 5, 9. II. 5, 110.
 morbos IV. 4, 1. 11, 3. 5.
 more II. 3, 40. IV. 1, 73.
 moriens I. 1, 74.
 morior II. 7, 33.
 moror IV. 1, 147.
 Mors I. 1, 84. 3, 4. 5. 65. II.
 4, 43. 6, 20. IV. 15, 2.
 mortalibus I. 8, 41.
 morte I. 3, 55.
 mortem I. 11, 33. IV. 1, 205.
 mortiferis III. 5, 9.
 mortis I. 11, 4. III. 2, 27.
 IV. 1, 70.

OMNIUM VERBORUM.

mos II. 3, 46. IV. 1, 182.
 Mosynos IV. 1, 146.
 motu I. 7, 51.
 moverit II. 7, 36.
 movet I. 7, 64. 10, 66.
 movetur I. 9, 65.
 movisse I. 11, 63.
 movit I. 8, 38. IV. 2, 7.
 mox I. 4, 49. 5, 46. 7, 35.
 III. 2, 20.
 mugitu II. 3, 20.
 mulier II. 2, 2.
 multa I. 1, 2. 2, 30. 3, 28. 50.
 4, 76. 7, 7. 10, 18. 42. III.
 3, 2. 5. 4, 64.
 multi II. 7, 1.
 multis I. 9, 6. 64. II. 4, 36.
 5, 108. 6, 18.
 multo I. 2, 3. 6, 14. 7, 17.
 65. 8, 50. 10, 26. II. 6,
 24.
 multos I. 8, 63. III. 6, 32.
 IV. 2, 23.
 multum IV. 10, 1.
 multus II. 5, 72.
 mundi IV. 1, 18. 150.
 mundum III. 4, 18.
 munera I. 1, 24. 4, 52. 56. 9,
 29. 10, 12. II. 5, 37. III.
 1, 4. 24. 3, 24. 6, 18. IV.
 1, 7.
 munere I. 10, 43. III. 6, 4.
 muneribus I. 10, 11.
 munus II. 1, 57. 4, 44.
 murice II. 4, 28. III. 3, 18.
 muris IV. 1, 174.
 murus II. 5, 51.
 Musae I. 4, 59. II. 4, 15. 20.
 Musas I. 4, 61.
 musta I. 1, 6. 5, 24. II. 3, 38.
 multo II. 5, 85.
 mura IV. 1, 129.
 mutabilis III. 4, 63.
 mutantur I. 9, 13.
 mutare IV. 1, 63.
 mutata IV. 1, 206.
 mutatas I. 9, 10.
 mutatur I. 4, 43.
 mutatus III. 2, 9.
 muto II. 7, 16.
 mutua I. 7, 14. III. 1, 19. IV.
 6, 8.
 mutuus I. 2, 63. 7, 82. IV. 5,
 6. 7.
 myrtea I. 3, 66.

myrto I. 11, 27. 28.
 mystica III. 6, 1.

 N.
 N Aida III. 6, 57.
 nam I. 1, 15. 65. 2, 5.
 39. 3, 27. 4, 70. 5, 3. 6,
 24. 7, 82. 8, 59. II. 1, 85.
 5, 32. 103. 117. III. 3, 11.
 22. 4, 36. IV. 1, 28. 39.
 45. 54. 107. 121. 151. 181.
 183. 5, 18. 11, 5.
 nantem IV. 1, 70.
 nardo II. 2, 7. III. 6, 63.
 narrat I. 6, 6.
 narret IV. 7, 5.
 nascente IV. 5, 3.
 nascitur II. 2, 16.
 nar I. 7, 38.
 nata I. 11, 3. III. 2, 8. 5, 20.
 natae IV. 6, 15.
 natalem III. 5, 17.
 natali IV. 9, 2.
 natalis I. 8, 63. II. 2, 1. 21.
 IV. 5, 19. 6, 1. 8, 1. 9, 3.
 natam I. 2, 39. 7, 71.
 natat IV. 1, 44.
 nato I. 11, 48.
 natus II. 1, 68. 5, 91. IV. 1,
 110.
 naufraga II. 4, 10.
 navita I. 3, 40. 11, 36.
 ne I. 1, 81. 2, 15. 3, 21. 89.
 4, 2. 11. 83. 5, 5. 13. 7, 18.
 20. 47. 58. 9, 29. 10, 17.
 41. II. 3, 39. 4, 7. 22. 7,
 10. 19. 23. III. 4, 75. IV.
 1, 11. 2, 4. 3, 18. 4, 5. 6,
 7. 7, 8. 10. 10, 2. 6. 12, 1.
 15, 3.
 Neaera III. 1, 6. 23. 2, 12. 3,
 1. 23. 4, 57. 60. 6, 29.
 Neaerae III. 2, 29.
 nec I. 1, 5. 9. 11. 30. 48. 65.
 66. 78. 85. 86. 2, 23. 24.
 25. 41. 64. 3, 39. 47. 4, 17.
 41. 43. 56. 5, 51. 6, 31. 7,
 31. 51. 74. 75. 81. 8, 26.
 43. 57. 9, 3. 4. 16. 27. 32.
 58. 74. 10, 23. 59. 60. 65.
 73. 11, 7. 11. 12. II. 1, 71.
 2, 13. 15. 3, 9. 12. 13. 4,
 13. 17. 34. 42. 44. 45.
 5, 22. 93. 7, 25. III. 2, 7.

29. 30. 4, 1. 15. 16. 19. 26.
 51. 52. 60. 61. 69. 70. 83.
 84. 85. 86. 87. 90. 91. 5, 9.
 10. 11. 12. 13. 16. 6, 19. 35.
 36. 45. 55. IV. 1, 5. 7. 14.
 27. 30. 40. 42. 55. 61. 71.
 73. 118. 125. 127. 128. 138.
 139. 140. 143. 144. 162. 164.
 192. 200. 3, 3. 4, 3. 5, 13.
 6, 11. 18. 9, 4. 13, 3. 22.
 necat II. 7, 27. IV. 1, 168.
 necem II. 5, 50.
 nefanda I. 6, 6. II. 5, 116. III.
 5, 12.
 negant III. 3, 35.
 negarit I. 4, 11.
 negat I. 7, 7. 9. 30.
 negent I. 4, 44.
 neges I. 4, 35.
 neget I. 2, 38. III. 6, 10. IV.
 1, 11.
 neglecti II. 7, 19.
 negligat II. 6, 28.
 nego II. 3, 48.
 Nemesim II. 5, 111.
 Nemesin II. 3, 33. 7, 9.
 Nemesis II. 4, 59. 6, 33.
 nemora III. 3, 15.
 nempe I. 2, 59. II. 3, 28.
 nentes I. 8, 1.
 nepoti II. 5, 93.
 Neptunius IV. 1, 56.
 neque I. 1, 65. II. 4, 43.
 nequeant IV. 1, 2.
 nequeat IV. 1, 120.
 nequidquam III. 5, 27.
 Nerea IV. 1, 58.
 Nereis I. 6, 9.
 nefcia I. 8, 38.
 nefcio I. 7, 6. 37. 61.
 nefcis I. 7, 39. III. 4, 73.
 nefcius I. 9, 76.
 Nestora IV. 1, 49.
 neu I. 1, 29. 2, 3. 10. 35. 36.
 4, 35. 7, 17. 19. 9, 49. 11,
 17. II. 1, 19. 20. IV. 4, 6.
 11.
 nexus II. 3, 16.
 ni I. 4, 57. 9, 81.
 niger I. 3, 71. IV. 2, 19.
 nigra I. 3, 68. III. 2, 10. 18.
 nigram III. 3, 37. 5, 5.
 nigras III. 5, 33.
 nigris III. 4, 17.
 nigros III. 5, 15.

I N D E X I.

nihil I. 2, 55. 58. 5, 30. 9, 24. II, 5. II, 4, 20.
 Nil II. 4, 15. IV. 4, 19. 13, 7.
 Nile I. 8, 23.
 Nilus I. 8, 22. IV. 1, 140.
 nimium III. 6, 21. IV. 1, 187. 8, 5.
 nimius I. 9, 52.
 nig I. 4, 57. 10, 39.
 nitent I. 11, 49.
 nitentem I. 3, 93.
 niteret IV. 1, 183.
 nitet I. 4, 4.
 nitido I. 8, 51. III. 4, 36.
 nitidum I. 9, 16.
 nitidus II. 1, 21. 5, 7.
 nititur IV. 1, 21.
 nitidus I. 4, 58.
 nivea IV. 2, 12.
 niveae II. 5, 38.
 niveam II. 4, 28. III. 3, 25.
 nivei III. 5, 54.
 niveis I. 8, 8. III. 6, 8.
 niveus IV. 1, 156.
 niveo I. 4, 72. 6, 30. 7, 85. III. 2, 20. 4, 30.
 niveos III. 4, 67.
 nives I. 2, 50. 4, 2.
 niveum III. 1, 9.
 nobilis IV. 1, 60.
 nobis I. 2, 55. 3, 93. 10, 51. 11, 25. 67. II. 4, 52. 7, 26. III. 6, 6. 25. 55. IV. 1, 7. 169. 5, 6. 9, 3. 10, 5. 13, 1.
 nocent I. 4, 2.
 nocent I. 2, 29.
 nocere I. 5, 13. III. 5, 6.
 nocer I. 9, 25. II. 7, 26.
 nocte I. 2, 24. 61. 3, 67. 5, 16. 7, 6. 32. 9, 59. 10, 42. II. 1, 12. III. 4, 2. 7. 6, 61. IV. 12, 8. 13, 11.
 noctem I. 10, 63.
 noctes I. 3, 29. III. 6, 53.
 noctis I. 2, 29. 9, 18. II. 4, 11. III. 4, 9. 13.
 noctu I. 7, 67.
 nocturnis III. 4, 56.
 nocuere I. 6, 11.
 nocuisse I. 9, 23.
 nocuit II. 3, 42.
 nodo I. 9, 5.
 nomen I. 2, 35. II. 1, 32. 5, 59. III. 1, 12. 4, 61. IV. 1, 38.

nomine III. 4, 78. IV. 1, 33.
 nominis III. 1, 27.
 non I. 1, 35. 47. 58. 77. 79. 80. 88. 2, 28. 29. 30. 31. 56. 63. 3, 5. 7. 9. 41. 42. 43. 46. 51. 52. 61. 4, 4. 24. 32. 58. 61. 5, 41. 43. 46. 6, 6. 7. 7, 22. 24. 29. 33. 43. 44. 52. 63. 73. 79. 80. 8, 2. 9. 9, 1. 6. 22. 32. 39. 43. 48. 51. 71. 10, 32. 33. 34. 37. 46. 66. 71. 11, 9. 35. II. 1, 9. 29. 3, 30. 38. 42. 48. 4, 16. 5, 24. 6, 17. 7, 17. 24. III. 2, 5. 3, 3. 21. 28. 4, 25. 46. 49. 54. 68. 82. 92. 94. 5, 2. 7. 6, 59. IV. 1, 6. 28. 29. 33. 45. 48. 76. 77. 82. 100. 106. 111. 116. 136. 137. 157. 161. 163. 177. 178. 180. 191. 198. 199. 4, 15. 6, 9. 7, 6. 7. 8, 6. 8. 11, 3. 14, 3. 15, 1.
 nondum I. 3, 37. II. 5, 23. III. 5, 15.
 norunt III. 4, 46.
 nos I. 7, 91. 11, 5. III. 5, 11. 13. 32. 6, 31. IV. 5, 16. 17.
 noffem I. 11, 11.
 nofter I. 10, 75. IV. 1, 181. 201.
 noftra I. 2, 11. 4, 78. 5, 45. 6, 8. 11, 5. II. 6, 16. III. 3, 8. 4, 24. IV. 1, 166. 11, 6. 13, 2.
 noftrae I. 2, 5. III. 6, 59. 191.
 noftram IV. 1, 1.
 noftras I. 1, 52. 3, 14. 7, 66. IV. 1, 79.
 noftri I. 10, 48. III. 1, 19. 2, 25. 5, 17. 31. IV. 1, 197.
 noftris II. 1, 18. III. 1, 2.
 nofthro I. 1, 19. 7, 59. 10, 45. 11, 14. II. 1, 35. III. 2, 5. 4, 78. IV. 1, 166. 14, 3.
 noftros IV. 3, 24.
 noftrum IV. 1, 38. 7, 4.
 nota I. 9, 57. II. 6, 41.
 notae IV. 13, 15.
 notare IV. 3, 10.
 notas I. 7, 20. 9, 37.
 notat IV. 13, 24.
 notet I. 10, 82. III. 2, 28. IV. 4, 6.
 notis I. 2, 22. 3, 54. 8, 32.

II. 5, 14.
 notos III. 4, 96.
 Notus I. 5, 35. IV. 1, 202.
 nova I. 2, 17. II. 7, 19.
 novam I. 9, 46.
 novatur IV. 1, 188.
 novella II. 2, 22.
 novem I. 3, 75. 5, 16.
 noverca II. 3, 24.
 novos I. 2, 1. 8, 5.
 novum IV. 1, 80. 5, 3.
 novus I. 1, 17. 4, 31. II. 5, 1.
 nox I. 1, 64. 9, 64. II. 1, 87. 7, 31. III. 4, 17. IV. 6, 7.
 noxia I. 3, 74.
 nubes I. 8, 75. III. 6, 28.
 nubila I. 2, 39.
 nubilus II. 5, 76.
 nucis I. 9, 44.
 nudaret IV. 1, 75.
 nudaffe IV. 7, 2.
 nudato I. 3, 92.
 nudis I. 6, 19.
 nudum I. 4, 46.
 nudus I. 4, 5. 6. III. 3, 10.
 nulla I. 9, 69. 10, 63. II. 3, 34. 45. III. 3, 34. 6, 29. 49. IV. 1, 127. 148. 155. 164. 203. 2, 24. 3, 19. 5, 16. 13, 1. 10.
 nulli I. 7, 85. 9, 40. III. 5, 7.
 nullo I. 2, 20. 9, 60. 10, 31.
 nullos I. 8, 25.
 nullus II. 3, 45. 5, 111. III. 1, 18.
 num I. 5, 37. 39. 9, 17.
 numeranda IV. 4, 12.
 numerare I. 5, 25.
 Numici II. 5, 45.
 numina I. 3, 79. 5, 37. 6, 21. 10, 6. III. 4, 53. 6, 22. IV. 13, 15.
 numquam I. 3, 13. II. 4, 4. 5, 15. 6, 13. IV. 1, 65.
 nunc I. 1, 23. 25. 87. 3, 23. 27. 49. 50. 53. 4, 51. 5, 2. 17. 35. 38. 6, 33. 7, 10. 11. 12. 33. 9, 9. 69. 79. 10, 29. 30. 48. 11, 13. II. 1, 7. 27. 70. 3, 3. 27. 31. 4, 11. 5, 3. 4. 7. 8. 57. III. 1, 3. 23. 5, 3. 6, 43. IV. 1, 188. 3, 19. 4, 17. 5, 11. 9, 4. 11, 2. 13, 13. 19. 14. 2.
 nuntia II. 1, 26. III. 4, 5.
 nun-

OMNIUM VERBORUM.

nuntiat II. 7, 32.
nuntiet I. 3, 89.
nupta III. 4, 60.
nutu I. 7, 19.
nutus I. 2, 21. 9, 1.
nymphæ III. 5, 29.

O.

O. I. 1, 51. 3, 2. 19. 4, 69.
10, 41. II. 3, 5. 17. 19.
39. 4, 7. 27. III. 3, 25. 26.
6, 57. IV. 3, 6.
ob I. 1, 52.
oblita I. 1, 12.
oblitus II. 5, 85.
obnoxia II. 4, 9. III. 4, 15.
obrepere I. 9, 59.
obscura I. 2, 24.
obscuras IV. 1, 64.
obscuros I. 11, 38.
obsequio I. 4, 10.
obseffa IV. 1, 139.
obfidere II. 6, 23.
obftrepit II. 1, 86.
obvia I. 2, 33. 3, 46. 92. IV.
1, 137.
obvio IV. 1, 90.
occulat I. 2, 37.
occulte IV. 6, 6.
occultis I. 8, 48.
occulto II. 7, 28.
ocultos I. 6, 29. 10, 24.
occuluiffe I. 8, 24.
occupat I. 11, 40. 50.
occupet I. 2, 2. IV. 4, 5.
occurrat I. 2, 25.
occurrrens II. 3, 18.
occurret I. 7, 47.
Oceanî I. 8, 10.
Oceanus IV. 1, 147.
ocellos III. 6, 47.
oculis I. 7, 24. IV. 2, 5. 13, 4.
oculus I. 7, 76. II. 5, 51. 7,
25. IV. 5, 8.
oderunt I. 9, 73.
odit I. 9, 79. III. 6, 38.
odoratæ IV. 2, 18.
odoratis I. 3, 62.
odoratos I. 5, 36.
odores I. 3, 7. II. 2, 3.
offenfum I. 3, 20.
offeret IV. 1, 148.
offers I. 7, 1.
olea II. 1, 16.

olentibus IV. 2, 17.
olim II. 3, 29. 5, 79. III. 5,
23.
Olympo I. 7, 89. IV. 3, 13.
Olympum IV. 1, 12. 131.
omina I. 3, 12. 17. III. 4, 9.
omine II. 5, 82.
omne I. 6, 2. IV. 1, 26.
omnes P. 2, 23. 38. 3, 10. 9,
79.
omnia I. 2, 58. 5, 17. 29. 9,
54. II. 1, 9. 4, 12. III. 4,
93. IV. 1, 23.
omnibus IV. 9, 3.
omnis I. 6, 24.
oneraffe I. 9, 11.
onus IV. 1, 43.
operata II. 1, 9. 65. 5, 95. 6,
18.
opere I. 4, 42.
operire II. 1, 40.
operum I. 10, 64.
opes I. 1, 91. 7, 59. 9, 34.
II. 1, 73. 4, 40. 6, 32. III.
3, 30.
opibus I. 8, 59. III. 3, 21. IV.
1, 183.
Opis I. 4, 62.
oportet III. 1, 14.
oppida II. 5, 120. IV. 1, 174.
optabis II. 2, 11.
optabunt IV. 4, 26.
optarim I. 7, 80. IV. 11, 4.
optat II. 6, 32. IV. 5, 17.
optavit I. 3, 82.
opus I. 3, 88. 7, 39. 10, 8. II.
1, 6. 64. 7, 8. III. 1, 14. 4,
26. 37. IV. 1, 18. 101. 4,
19. 13, 7.
ora I. 9, 32. III. 5, 14. 25.
orabam I. 2, 64.
oracula II. 3, 21. III. 4, 77.
orbe I. 6, 34. 7, 20. IV. 1,
44. 152. 176.
orbem II. 2, 13. 4, 17. IV. 1,
20. 50. 80. 147. 149.
orbis III. 3, 30.
Orcus III. 3, 38.
ordine IV. 1, 184.
ordo II. 5, 31. IV. 1, 102.
ore I. 2, 50. 71. 4, 67. 6, 13.
9, 15. III. 4, 32. 40. 50. 86.
6, 35. IV. 1, 71. 202.
oriente IV. 1, 122.
ornandi IV. 6, 5

ornatos II. 1, 54.
ornatus I. 11, 62. IV. 2, 14.
oro III. 1, 15.
orta I. 10, 62.
ortu III. 4, 21. IV. 1, 65.
ortus I. 1, 49. II. 5, 61. IV. 1,
157.
ofcula I. 1, 76. 4, 48. 5, 42.
9, 26. 37. 58. 10, 78. II.
5, 92.
Ofiri I. 8, 43.
Ofirim I. 8, 27.
Ofiris I. 8, 29.
offa I. 2, 46. 3, 6. 54. 4, 54.
6, 18. II. 4, 50. 7, 11. III.
2, 10. 17. 26. IV. 1, 204.
otia II. 6, 5. IV. 1, 181.
ovem II. 4, 28. 6, 24.
oves I. 3, 46. 11, 10. 41. 58.
ovili II. 1, 57.
ovis II. 1, 62. 5, 38.

P.

PAbula IV. 1, 162.
pace I. 11, 49. II. 5, 105.
paçto I. 7, 9.
Padæus IV. 1, 145.
Palæftino I. 8, 18.
palam II. 1, 84. IV. 5, 20.
palatia II. 5, 25.
Palæm I. 1, 14.
Pales II. 5, 28.
Palilia II. 5, 87.
pallis I. 8, 33.
palla I. 8, 46. III. 4, 35. IV.
2, 11. 6, 13.
pallebunt III. 5, 25.
pallentes II. 5, 76. III. 5, 21.
pallida I. 11, 38. III. 1, 28.
IV. 4, 6.
palma I. 10, 82.
paludem III. 3, 37.
Pan II. 5, 27.
Panchaia III. 2, 23.
Pannonius IV. 1, 109.
par IV. 1, 25. 92.
para IV. 6, 8.
paranda II. 4, 21.
parant IV. 1, 99.
paranti I. 10, 23.
parat I. 7, 37.
parata I. 11, 39.
paratam II. 4, 1.
Parcae I. 8, 1. IV. 5, 3.
Rrr 3

parce

I N D E X I.

- parce I. 1, 81. 82. 3, 51. 4, 83. 5, 7, 55. 9, 51. II. 5, 118. 7, 11. III. 5, 6. IV. 3, 1.
 parces II. 6, 7.
 parcite I. 1, 34. 2, 33. 10, 5. III. 5, 21.
 parco I. 7, 63.
 pareat I. 4, 75.
 parent III. 2, 20.
 parentem II. 5, 19.
 parentes III. 5, 17.
 parenti II. 5, 91. IV. 3, 23.
 parentia I. 10, 9.
 parentis I. 3, 55.
 parere I. 4, 13.
 pares I. 8, 34.
 parerit I. 4, 35.
 pari III. 5, 18. IV. 1, 41.
 pariter III. 6, 3.
 parma IV. 1, 55.
 parque I. 2, 38.
 pars II. 7, 36. III. 2, 17. IV. 1, 150. 166.
 partes II. 4, 40.
 parte III. 4, 38. IV. 1, 42.
 partes IV. 1, 152. 164.
 partus I. 8, 9. IV. 1, 172.
 parva I. 1, 37. 11, 24. 40. II. 3, 29. 7, 12. III. 1, 24. IV. 1, 7. 14.
 parvae IV. 1, 49.
 parvo I. 1, 47. II. 5, 93.
 parvula IV. 1, 197.
 parvus IV. 1, 16.
 pascat II. 6, 24.
 pascebant II. 5, 25.
 pascentia IV. 1, 186.
 pascerit I. 1, 60.
 pascit I. 3, 76.
 pascuia IV. 1, 76. 3, 1.
 passim I. 3, 59. II. 3, 41. IV. 1, 21. 109.
 pastor II. 5, 87.
 pastorem I. 1, 13.
 pastoris II. 5, 29.
 pateas I. 2, 9.
 pateat I. 10, 58.
 patefacta I. 3, 36.
 patent II. 5, 61.
 pater I. 3, 51. 4, 19. 8, 23. II. 3, 38. 5, 124. III. 4, 48. 9, 6, 38.
 paterna I. 11, 48. II. 4, 2.
 pater I. 4, 78. II. 5, 33.
 pati III. 4, 66.
 patientia III. 2, 5.
 patrii I. 11, 15. II. 1, 17.
 patrios I. 3, 33.
 patrum I. 1, 35.
 paucos IV. 12, 2.
 pavidas III. 4, 8.
 pavidum IV. 1, 196.
 pavisse III. 4, 67.
 pavit II. 3, 11.
 paullarim I. 3, 88. 4, 12.
 pauper I. 6, 25. 27. 29. IV. 1, 110.
 paupere I. 1, 29. 11, 19. III. 3, 31.
 pauperis I. 1, 23.
 paupertas I. 1, 3. III. 3, 23.
 pax I. 11, 45. 47. 67.
 peccare I. 10, 23. IV. 14, 1.
 peccasse I. 7, 77. IV. 7, 9.
 peccavimus II. 4, 5.
 peccet I. 7, 16.
 pecori I. 1, 33. II. 1, 83.
 pecoris II. 1, 58. IV. 1, 208.
 pecte II. 5, 8.
 pectere I. 10, 68.
 pectora I. 8, 40. III. 4, 76.
 pectore I. 4, 72. III. 1, 20. 4, 81. IV. 11, 6.
 pectori III. 4, 84.
 pectus I. 7, 18. 55.
 pecudes II. 1, 71. III. 5, 33. 186.
 pecus I. 1, 60. 5, 25. IV. 1, 186.
 pede I. 3, 92. 5, 24. 6, 30. 9, 48. 11, 34. II. 1, 52. 90. 5, 85. III. 5, 16. IV. 1, 36. 13, 10. 15, 4.
 pedem I. 2, 20. 48. 3, 20. 8, 62. 9, 66. III. 4, 24.
 pedes I. 7, 74. 8, 46. 9, 14. 10, 16. 30. 11, 16. II. 1, 30. 2, 22. 5, 112. 6, 42.
 pedibus I. 8, 36. 10, 4. II. 1, 45. 77. 5, 16.
 pedum I. 2, 35. 7, 44. 68.
 pelagus IV. 4, 8.
 Pelea I. 6, 9.
 pelle I. 4, 40. 9, 46.
 pellere II. 1, 38.
 pellit I. 4, 72.
 pellite II. 1, 18.
 pellitur III. 5, 30.
 Pelopis I. 4, 58.
 Penates I. 3, 33.
 pendeat I. 1, 10. II. 1, 4.
 pendeat II. 5, 29. III. 4, 38.
 pendenti IV. 1, 23.
 pendencia III. 6, 45.
 penna IV. 1, 209.
 penia II. 1, 63.
 pensis I. 3, 87. II. 1, 10.
 peperit I. 7, 27.
 peperit IV. 13, 20.
 per I. 3, 1. 61. 75. 4, 18. 21. 22. 39. 40. 5, 3. 7. 8. 36. 6, 19. 7, 26. 7, 78. 8, 14. 17. 63. 10, 9. II. 2, 13. 3, 16. 17. 4, 19. 21. 5, 13. 34. 69. 6, 33. 7, 11. III. 1, 4. 15. 6, 47. IV. 1, 50. 52. 58. 106. 130. 142. 169. 175. 193. 209. 3, 12. 5, 7. 8.
 peractis IV. 1, 118.
 peragit IV. 1, 181.
 percurrere IV. 1, 207.
 percutienda I. 6, 32.
 perdidicit I. 10, 65.
 perdita II. 7, 33.
 perdocuit I. 9, 6.
 perdomuisse I. 2, 52. II. 1, 72.
 pereant I. 9, 67. II. 5, 105. IV. 3, 6.
 pereat I. 1, 51. II. 4, 27. III. 4, 62.
 peredit I. 4, 14.
 peregi I. 2, 13.
 perida I. 9, 63. III. 6, 55. 56.
 perfractas I. 11, 54.
 perfrerit IV. 1, 90.
 perfulsum I. 2, 3.
 pericula II. 6, 21.
 perire III. 2, 30.
 perjuria I. 3, 51. 4, 17. 10, 3. III. 6, 39. 49.
 perlabitur IV. 1, 127. 155.
 perlucenti III. 4, 71.
 perluerit II. 5, 70.
 permisit I. 10, 25.
 permittere IV. 1, 92.
 pernegat I. 7, 8.
 perpetuae III. 2, 8.
 perpetuo II. 5, 126.
 perpluat I. 11, 68.
 perperere I. 5, 43.
 Persephone III. 5, 5.
 perfequitur I. 9, 28.
 perfolvat II. 3, 34.
 perfolvens I. 3, 29.
 perfolvet I. 10, 13.

OMNIUM VERBORUM.

perfolvi I. 5, 17.
 perfrat I. 7, 33.
 persuadet I. 10, 69.
 pervigilare III. 6, 54.
 perusta I. 3, 6.
 pes II. 6, 14.
 pessima III. 4, 2.
 petant I. 2, 8.
 pete I. 10, 21.
 petebar I. 11, 9.
 petenda I. 1, 34.
 petens I. 10, 7.
 petiere II. 3, 21.
 petit II. 1, 71.
 petituras I. 10, 9.
 peto II. 6, 9.
 Phacacia I. 3, 3. IV. 1, 78.
 Pharia I. 3, 32.
 Phoebe II. 3, 27. 5, 1. 17, 65.
 106. 125. IV. 2, 22. 4, 2.
 3, 21.
 Phoebi II. 3, 26. IV. 1, 158.
 Phoebo I. 4, 33. II. 5, 68. IV.
 1, 8. 145.
 Phoebus III. 4, 21. 44. IV. 1,
 66. 178.
 Pholoe I. 9, 73.
 Phrygiis III. 3, 13.
 Phrygio II. 1, 86.
 Phrygios I. 4, 64.
 Phryne II. 7, 27.
 pia II. 2, 3. 5, 123. IV. 4, 25.
 11, 1.
 pias III. 2, 16.
 picta I. 1, 65. 3, 28. 4, 37.
 pie I. 3, 25.
 Pieridas I. 4, 55. 56.
 Pierides III. 1, 5. 4, 44. IV.
 2, 21.
 Pieridum I. 10, 48.
 Pierii IV. 1, 192.
 Pierios III. 1, 16.
 pigeat I. 1, 11. 7, 58.
 pigebit IV. 4, 3.
 pignora I. 13, 17.
 pigra I. 2, 29. 11, 40.
 pilo IV. 1, 90.
 pingantur III. 1, 13.
 pingere I. 11, 32.
 pingue II. 3, 6.
 pinguia I. 1, 6. 5, 24. III. 3,
 12.
 pinguis III. 2, 23.
 pinus I. 3, 37.
 pio III. 4, 10.

pisce I. 6, 10.
 pisces II. 7, 5.
 piscis II. 6, 28.
 placanda IV. 1, 47.
 placant III. 4, 10.
 placatus I. 11, 21.
 placavit IV. 1, 14.
 placeam I. 11, 29.
 placeant IV. 3, 15.
 placeas I. 4, 44.
 placent II. 1, 13.
 places IV. 13, 3.
 placet I. 4, 71. 9, 15.
 placidae I. 1, 66.
 placidam I. 1, 14. 4, 72.
 placide II. 4, 49.
 placidis IV. 1, 126.
 placido II. 4, 59.
 placidos II. 1, 26.
 placidum IV. 1, 58.
 placidus I. 8, 14. II. 1, 80. IV.
 1, 169.
 placitura II. 5, 35. 53.
 placuisse IV. 6, 6.
 plagas IV. 3, 16.
 plana I. 5, 3.
 plangere I. 8, 28.
 plaudat II. 5, 124.
 plauftro I. 11, 52. II. 1, 42.
 plectro III. 4, 39.
 plena I. 3, 86. 6, 32. 9, 54.
 10, 52. 11, 26. II. 1, 8. 5,
 84.
 plenis I. 5, 23. II. 1, 21.
 pleno I. 1, 6. II. 1, 57.
 plorabit II. 5, 103.
 ploret II. 7, 24.
 plumae I. 1, 65.
 plura I. 10, 60.
 plures I. 10, 60.
 plurima I. 2, 13. 4, 10. III.
 3, 20.
 plus IV. 1, 42.
 Plutonis IV. 1, 67.
 pluvio I. 8, 26.
 pocula I. 1, 32. 6, 14. 7, 28.
 10, 60. II. 1, 31. III. 5, 9.
 34. 6, 5. 18. IV. 1, 61.
 podagra I. 10, 73.
 poena I. 9, 81. 10, 4. 81.
 poenas I. 5, 38. 7, 61. 10, 13.
 III. 6, 23.
 poenis I. 9, 28.
 poeniteat I. 4, 41.
 poenituisse IV. 12, 4.

Poëtae III. 4, 43.
 Poëtas I. 4, 55. II. 5, 117.
 pollutibus I. 9, 17.
 pollice II. 1, 64. 5, 3.
 pollicita I. 2, 42.
 pollue I. 10, 17.
 poma I. 1, 8. 5, 31. 8, 32.
 III. 5, 20.
 pomis I. 11, 68.
 pomosis I. 1, 21.
 pompa III. 1, 3.
 pomum I. 1, 17.
 pomus II. 1, 43.
 ponatur I. 1, 21.
 pondere I. 10, 32. IV. 1, 41.
 pondus III. 3, 11.
 pone II. 1, 81. IV. 4, 15.
 ponere I. 2, 20. III. 2, 22. 4,
 24.
 ponitur I. 1, 18.
 Ponti III. 4, 85.
 Ponto II. 6, 21. IV. 1, 147.
 Pontum IV. 1, 75.
 Pontus IV. 1, 20. 173.
 populus I. 4, 26. III. 3, 19.
 porcus I. 11, 26.
 porrectus I. 3, 75.
 porta I. 3, 20. 71.
 portabat I. 8, 8.
 portans II. 7, 28.
 portarit II. 5, 70.
 portarur II. 6, 26.
 portat I. 3, 80.
 portet I. 3, 94. II. 2, 18. 6, 8.
 poscas I. 9, 29.
 poscite III. 6, 17.
 posita I. 2, 5. 3, 85. IV. 1,
 165.
 positum I. 1, 75.
 posse I. 2, 20. 60. 64. 3, 27.
 7, 12. 9, 56. 10, 76. III.
 3, 32. 4, 48. 6, 44. IV. 1,
 200.
 possent I. 5, 13.
 posses I. 2, 53.
 possent I. 1, 67. 7, 9. 8, 83.
 possideat IV. 2, 17.
 possim I. 1, 59. 7, 76. 9, 159.
 II. 4, 7. IV. 1, 16. 13, 9.
 possis IV. 13, 5.
 possit I. 1, 66. 7, 47. 11, 31.
 IV. 1, 179. 6, 11.
 possium I. 1, 47. 8, 23. III. 4,
 82.
 post I. 4, 50. 5, 48. 6, 20. 7,
 2.

I N D E X I.

2. 58. 85. 9. 76. 10. 44.
 11. 24. II. 1. 16. 89. III. 2.
 21. 6. 32.
 poste I. 5. 44.
 postes I. 1. 87. 2. 31.
 posthac I. 5. 6. IV. 5. 16.
 posti I. 2. 14.
 postmodo II. 5. 102.
 postquam II. 5. 19. 107. III.
 4. 41.
 postulat I. 8. 25.
 posuit IV. 1. 13.
 potanti I. 11. 31.
 poteram I. 10. 46. III. 4. 69.
 poterat I. 9. 55.
 poterit I. 1. 79. 2. 55. III. 3.
 25. 4. 63. IV. 1. 47.
 poterunt IV. 1. 24. 25.
 potes IV. 11. 6.
 potest I. 1. 44. 11. 64. II. 5.
 112.
 potior I. 6. 33. IV. 1. 37. 199.
 10. 3.
 potius I. 1. 51. 10. 21. 11.
 39. III. 1. 27. IV. 5. 15.
 potuit II. 3. 13. III. 2. 4.
 poturi I. 3. 78.
 potus II. 5. 89. 101.
 praebeat I. 1. 6.
 praebebat II. 3. 43.
 praebent IV. 1. 162.
 praebere II. 6. 39.
 praebuerat I. 3. 38.
 praebuit IV. 1. 132.
 praeceps II. 7. 21.
 praecepta I. 4. 79. 6. 23.
 praecinir I. 9. 4.
 praecinuisse II. 5. 74.
 praecinisset I. 5. 12.
 praecipit IV. 6. 15.
 praecipue II. 5. 109.
 praeconia IV. 1. 177.
 praecordia I. 1. 77.
 praeda I. 1. 34. II. 6. 18. 19.
 21. III. 6. 24.
 praedae II. 6. 32.
 praedam II. 6. 17.
 praedas I. 1. 68.
 praedator II. 6. 23.
 praedico II. 5. 50.
 praeducere IV. 1. 73.
 praefata III. 2. 15.
 praeferat I. 1. 54.
 praefert III. 4. 29.
 praefixa I. 7. 55.

praelia I. 3. 64. 11. 3. IV.
 3. 3.
 praemenfae III. 3. 9.
 praemia I. 2. 26. II. 5. 119.
 praemoneo II. 5. 118.
 praemonuisse II. 5. 78.
 praescribat IV. 1. 178.
 praesentit II. 5. 13.
 praesepia II. 1. 7.
 praesto I. 6. 25.
 praetentat II. 1. 77.
 praeter IV. 1. 5. 13. 3.
 praeterea III. 3. 19.
 praetereunte II. 5. 124.
 praetereuntis I. 1. 50.
 praeteriisse I. 4. 30.
 praeteriit IV. 1. 69.
 praetextat III. 1. 11.
 praetextans I. 4. 37.
 praetimuiffe III. 4. 14.
 precari II. 5. 115.
 precatae III. 2. 15.
 prece III. 3. 2. 4. 64. 76. 6.
 46.
 precibus I. 5. 18. IV. 1. 132.
 precio II. 4. 39. III. 1. 7.
 precium I. 10. 33. 52. II. 4.
 14. 33.
 precor I. 2. 12. 3. 4. 5. 83. 93.
 7. 62. 9. 51. 10. 40. 11. 1.
 25. 3. 46. 5. 4. 18. 7. 11.
 35. III. 6. 27. IV. 5. 12.
 premeret I. 4. 29.
 premitur IV. 1. 41.
 premor I. 7. 10.
 pressa I. 5. 24.
 prefferat I. 3. 39.
 preffit III. 4. 22.
 preffo IV. 1. 161.
 preffos II. 1. 45.
 preffum IV. 10. 3.
 Priape I. 4. 1.
 Priapus I. 1. 22.
 prima I. 8. 20.
 primam II. 1. 59.
 primi I. 9. 47.
 primo I. 4. 49. 10. 3.
 primus I. 1. 31. 8. 34. 11.
 1. 45. II. 1. 39. 41. 51. 53.
 69. III. 1. 21. 2. 19. 4. 31.
 39. 5. 17. IV. 13. 2.
 primus I. 4. 53. 8. 29. 31. 6.
 26. II. 1. 56. III. 2. 1.
 priorum III. 4. 25.
 praefixa III. 5. 26.

prisci I. 11. 44.
 prisco I. 11. 17. II. 1. 2. 3. 40.
 priscos IV. 1. 31.
 prius I. 4. 28. II. 3. 24.
 pro I. 3. 69. 5. 27. 28. 10.
 67. 72. III. 3. 27. 4. 53.
 641. IV. 1. 193. 195. 4. 12.
 10. 5.
 probarem I. 7. 24.
 probata III. 4. 6.
 procedere IV. 2. 11.
 procubuisse I. 10. 30.
 procul I. 1. 89. 7. 45. 48. 67.
 10. 51. 11. 66. II. 1. 11.
 82. 5. 88. III. 4. 3. 6. 7.
 25. 52. IV. 3. 5. 13. 7.
 procumbere I. 5. 41.
 procuravi I. 5. 13.
 prodeat I. 10. 70.
 proderit IV. 13. 18.
 prodest I. 1. 64. 9. 9. 74. III.
 3. 1. 11. 13.
 prodestis II. 4. 15.
 prodigia II. 5. 80.
 prodirem III. 3. 3.
 producis I. 4. 5.
 proferte II. 1. 27.
 profluit IV. 1. 141.
 profuerunt II. 3. 12.
 profugis II. 5. 40.
 profunda I. 3. 67.
 progeniem I. 11. 52.
 prohibent II. 4. 34.
 prohibente I. 3. 22.
 prole I. 11. 39.
 prolem II. 2. 21.
 proles I. 3. 79. 4. 7. 8. 55.
 III. 4. 45. IV. 1. 68.
 promissa II. 7. 31. IV. 7. 5.
 promittis IV. 10. 2.
 promittit I. 9. 63. III. 4. 79.
 promittite III. 5. 33.
 prona III. 6. 6. IV. 1. 42.
 pronas I. 7. 78.
 prope I. 2. 36.
 propera IV. 4. 3.
 properat IV. 1. 160. 205.
 propinque IV. 8. 6.
 propior II. 6. 20. IV. 1. 159.
 180.
 proposito III. 6. 9.
 proprios I. 7. 69.
 propter I. 7. 63. 71. 8. 25. II.
 7. 17.
 profit IV. 11. 5.

pro-

OMNIUM VERBORUM.

proſpecter I. 8, 19.
 proſpexit III. 4, 21.
 proſpicit I. 7, 34. II. 5, 60.
 proſunt I. 3, 23. 9, 61. II. 4, 13, 51.
 protulit I. 11, 1.
 provida II. 5, 12.
 provocet I. 10, 62.
 proximus IV. 2, 20. 6, 19.
 prudens I. 7, 29.
 pubes I. 1, 27. 8, 5. 27. II. 5, 95.
 pudeat I. 1, 9. 11, 17.
 pudebit I. 7, 31.
 pudenda II. 1, 74.
 pudet I. 1, 88. 6, 6. 10. 30. 48. IV. 5, 18.
 pudor I. 4, 74. III. 2, 7.
 pudoris I. 3, 83.
 puduiſſe II. 3, 30.
 pudit I. 5, 51.
 puella I. 1, 52. 2, 18. 3, 87. 6, 8. 9, 50. 62. 10, 74. 11, 64. II. 1, 76. 3, 31. 4, 6. 5, 36. 118. 7, 10. 26. III. 2, 1. 4, 52. 58. 6, 12. 60. IV. 2, 24. 4, 16. 6, 2. 13, 4.
 puellae I. 1, 55. 2, 5. 5, 51. 7, 15. 10, 39. II. 3, 39. 5, 101. 6, 9. III. 4, 23. 6, 51. IV. 4, 1. 11. 6, 9. 8, 3. 9, 1. 11, 1.
 puellam I. 7, 57. 11, 59. II. 3, 1. 7, 31. IV. 14, 1.
 puellarum IV. 2, 15.
 puellas II. 1, 71. 6, 31.
 puellis I. 3, 63. II. 1, 61. 4, 29.
 puer I. 3, 12. 4, 52. 76. 83. 5, 4. 53. 7, 3. 9, 71. 10, 11. 75. 79. II. 1, 59. 6, 5. III. 6, 5. 62. IV. 3, 20.
 pueri I. 3, 11. 4, 55. 84.
 pueris III. 5, 26.
 puero I. 4, 9. 9, 27. 35. 49. II. 5, 94.
 puerorum I. 4, 69.
 puerum I. 10, 53.
 pugnabit I. 4, 48.
 pugnae IV. 1, 100.
 pugnantibus I. 9, 37.
 pulcer II. 5, 7.
 pulla I. 2, 62.
 pulſa I. 1, 46. II. 5, 34.
 pulſare I. 7, 79.

pulvis I. 10, 13.
 pumex III. 1, 10.
 puniceum II. 6, 40.
 puppes II. 5, 47.
 puppi I. 4, 39. IV. 1, 69.
 pura I. 11, 26. II. 1, 13.
 puras I. 10, 36.
 pure I. 3, 24.
 purgamus II. 1, 17.
 puris I. 1, 30. II. 1, 14.
 puro I. 3, 26. 5, 11. II. 2, 7. IV. 1, 10.
 purpurea I. 4, 57. IV. 6, 13.
 purpureo III. 5, 4.
 purpureos I. 4, 25.
 purpureum II. 6, 40.
 purpureus III. 4, 30.
 purum I. 11, 24.
 puſtula II. 3, 10.
 putas I. 10, 67.
 putat I. 7, 86.
 putem IV. 11, 4.
 putet I. 7, 77.
 Pylicae IV. 1, 112.
 Pylos IV. 1, 48.
 Pyrene I. 8, 9.
 Pytho II. 3, 27.

Q.

Qua I. 2, 11. 28. II. 2, 16. 5, 33. 37. 60. 61. 96. 111. III. 4, 53. 62. 6. 25. IV. 1, 21. 53. 83. 140. 143. 147. 13, 10.
 quadratum IV. 1, 101.
 quadrigis III. 4, 17.
 quadrupes IV. 1, 128.
 quae I. 1, 20. 2, 13. 3, 6. 7. 9. 79. 4, 3. 67. 5, 35. 7. 82. 8, 55. 9, 39. 49. II. 2, 19. 3, 33. 4, 39. 45. 5, 16. 102. 7, 4. III. 2, 17. 3. 17. 19. 25. 36. 4, 2. 49. 54. 5, 1. IV. 13, 16.
 quaecumque I. 9, 80. II. 2, 13. III. 3, 27. IV. 3, 21.
 quaeque III. 3, 36.
 quaeram IV. 3, 13.
 quaerat I. 6, 18.
 quaerebam I. 3, 16.
 quaerere III. 4, 4.
 quaereret II. 3, 26.
 quaeris IV. 1, 30.
 quaerite I. 2, 35.

quaero II. 4, 19.
 quaero I. 1, 58. 4, 83. 5, 8. 7, 37. 39. II. 6, 5. IV. 6, 8.
 quale II. 4, 36.
 qualem II. 5, 9. III. 4, 29. IV. 7, 1.
 quales III. 6, 23.
 qualis I. 3, 91. 8, 21. II. 4, 17. 7, 21. III. 6, 23. IV. 1, 19. 20. 43.
 qualiter IV. 1, 84.
 quam I. 1, 27. 38. 52. 3, 9. 35. 68. 4, 24. 25. 26. 27. 81. 7, 21. 57. 90. 9, 53. 82. 11, 2. 39. II. 1, 70. 3, 5. 32. 4, 8. 10. 5, 108. III. 6, 53. IV. 1, 32. 7, 2. 8. 10. 4. 12, 5.
 quamprimum I. 6, 23.
 quamquam IV. 1, 1. 28.
 quamvis I. 4, 35. 37. 7, 73. 9, 15. 59. III. 6, 29. 56. IV. 1, 50. 62. 181. 6, 18.
 quamnam I. 8, 23.
 quando IV. 1, 43. 4, 20.
 quancumque IV. 1, 210.
 quanta IV. 1, 198.
 quantum I. 1, 51. III. 4, 51. 52.
 quantum I. 8, 15. III. 6, 23.
 quaque II. 5, 61. IV. 1, 30. 146.
 quare III. 4, 49.
 quas I. 7, 61. II. 6, 35. III. 2, 23. 3, 30. IV. 1, 167.
 quascumque IV. 2, 19.
 quaſſilo IV. 10, 3.
 quater I. 11, 63. III. 3, 26.
 queat I. 10, 63. IV. 1, 6. 46. 5, 16.
 quem I. 1, 45. 4, 59. 5, 4. 7. 6. 14. 8, 3. 57. 58. 11, 39. II. 6, 41. III. 6, 18. IV. 1, 85. 111.
 querar II. 7, 16.
 querens I. 3, 45.
 querelas I. 9, 53. III. 4, 75.
 querelis I. 2, 9. 4, 65.
 querentes I. 6, 15.
 querna II. 1, 38.
 quereret II. 3, 9.
 quoror I. 9, 23. III. 6, 37.
 qui I. 1, 44. 67. 2, 25. 3, 44. 4, 28. 53. 61. 77. 5, 45. 47. 6, 111.
 SSS 6,

I N D E X I.

6, 33. 8, 3. 13. 10, 24. 53.
 11, 1. 65. II. 4, 43. 44. 5.
 40. 6, 5. 8. III. 2, 1. 3. 4.
 6, 20. 22. IV. 1, 179. 4, 11.
 5, 1. 8, 1. 9, 4. 15, 3.
 quia I. 4, 73.
 quibus I. 8, 24. II. 3, 43. IV.
 10, 5.
 quicumque I. 2, 39. 3, 81. II,
 59. II. 4, 27. 35. III. 5, 21.
 6, 43. IV. 4, 9. 10.
 quid I. 1, 63. 2, 59. 3, 23.
 5, 56. 7, 3. 37. 77. 8, 17.
 9, 1. 9. II. 23. 55. 61. 70.
 10, 1. 39. II. 2, 10. 3, 42.
 4, 5. 51. 5, 12. 18. 6, 1.
 25. III. 3, 1. 11. 4, 46. 73.
 5, 19. 6, 26. 27. 37. 51. IV.
 1, 30. 95. 147. 5, 20. 6,
 15. 8, 3. 11, 5. 13, 17.
 14, 4.
 quidam I. 7, 33.
 quidem I. 7, 7. II. 4, 51. 5,
 43. IV. 6, 5.
 quidquam I. 5, 5. III. 4, 25.
 IV. 7, 17. 12, 3.
 quidquid I. 4, 20. 7, 72. II.
 2, 15. 3, 14. 4, 55. 56. 5,
 67. IV. 2, 7. 17. 4, 7.
 quidve I. 3, 25. 9, 2. III. 3,
 13. 17. IV. 3, 9.
 quies III. 4, 2. 22.
 quiescas II. 4, 49.
 quiescat II. 7, 12.
 quin I. 3, 14. 7, 76. 10, 37.
 47. II. 4, 41. 53. IV. 1, 126.
 135.
 quinetiam IV. 1, 12. 204.
 quinos III. 5, 28.
 quinque IV. 1, 152. 174. 204.
 quippe IV. 1, 157.
 quique III. 6, 20. IV. 1, 36.
 quis I. 2, 17. 37. 53. 3, 21.
 7, 13. 30. 10, 3. 19. 11, 1.
 13. 21. 33. II. 1, 12. III.
 6, 11. IV. 1, 37. 39. 65.
 89. 91. III. 120. 3, 1. 7.
 7, 6.
 quisquam I. 1, 79. 2, 3. 25.
 3, 89. 10, 41. II. 4, 42. III.
 6, 10. IV. 1, 5.
 quisque I. 5, 54. II. 1, 31. 84.
 85. 5, 99. 6, 15. IV. 4,
 26.
 quisquis I. 2, 27. 4, 54. 7, 45.

47. II. 1, 1. 2, 2. 3, 2.
 25.
 quisve II. 7, 34.
 quo I. 7, 9. 10, 72. II. 5, 82.
 III. 4, 94.
 quod I. 3, 53. 57. 4, 71. 6,
 11. 11, 6. II. 3, 9. 4, 57.
 5, 68. 6, 7. III. 4, 77. IV.
 1, 25. 201. 4, 13. 5, 5. 11.
 17. 10, 1. 12, 5.
 quodcumque I. 1, 17. 4, 9.
 9, 65. II. 2, 9. IV. 1, 24.
 197. 4, 7. 13, 21.
 quodque II. 5, 69. III. 4, 50.
 quoi I. 11, 64.
 quonam III. 1, 5.
 quondam I. 1, 23. 6, 9. 9, 75.
 III. 1, 23. 4, 67. 6, 39.
 quoniam IV. 5, 19. 8, 8.
 quoque I. 1, 23. 2, 15. 7, 16.
 II. 1, 11. 3, 36. 5, 53. 6, 7.
 IV. 1, 16. 108. 11, 4. 15, 1.
 quoquo IV. 2, 7.
 quos I. 1, 36. 2, 23. 4, 76.
 7, 56. 9, 8. II. 1, 79. 2,
 4. 3, 24. 6, 37. IV. 1, 60.
 6, 2.
 quot II. 7, 34.
 quotacumque II. 7, 36.
 quotannis I. 1, 13.
 quoties I. 3, 19. 10, 17. 41.
 II. 3, 17. 19. 6, 13.
 quum I. 1, 41. 64. 67. 73. 2,
 14. 48. 49. 50. 3, 15. 4, 29.
 79. 84. 5, 9. 12. 6, 3. 8,
 21. 61. 9, 42. 63. 10, 55.
 66. 79. 11, 8. 16. 19. 47.
 II. 3, 5. 29. 5, 14. 21. 45.
 109. 119. 6, 14. 22. 7, 6.
 29. III. 2, 9. 3, 9. 4, 21.
 33. 55. 5, 4. 18. 25. IV. 1,
 41. 72. 123. 129. 183. 189.
 204. 2, 5. 4, 23. 5, 10.
 6, 19.
 quur I. 7, 11.

R.

R Abidas IV. 1, 72.
 radit IV. 1, 142.
 ramos IV. 1, 171.
 rapacem II. 4, 25.
 rapacis I. 6, 23.
 rapax I. 3, 65.

rapiam II. 4, 23.
 rapiar I. 7, 78.
 rapias I. 4, 47.
 rapida I. 10, 49.
 rapidas IV. 1, 193.
 rapidi I. 2, 44.
 rapidis IV. 4, 8.
 rapido I. 2, 40.
 rapidum IV. 1, 126.
 rapidus IV. 1, 141.
 rapta I. 2, 25. 4, 49. 9, 58.
 raptos II. 5, 20.
 rara II. 3, 16.
 rarae III. 4, 47.
 rate III. 3, 10.
 ratem I. 3, 40. 4, 40. 8, 20.
 III. 5, 24.
 rates I. 10, 10.
 ratibus II. 5, 40. 6, 22.
 rebus II. 3, 21. IV. 1, 135.
 179.
 rectus IV. 1, 102.
 recubare I. 1, 63.
 recurre IV. 3, 24.
 recurrit I. 7, 35. II. 4, 18.
 recufas III. 4, 73.
 recufat III. 6, 11.
 recuso I. 7, 44.
 reddamus III. 6, 31.
 reddat II. 7, 4.
 reddere I. 3, 34. III. 3, 25.
 4, 70.
 reddet IV. 4, 23.
 redditur II. 1, 36.
 redi II. 3, 46.
 redierunt II. 5, 37.
 redimita I. 8, 45.
 redimitus III. 4, 23. 87.
 redit II. 6, 14. 7, 28.
 reditu III. 3, 27.
 reditum III. 3, 35.
 rediturum II. 6, 13.
 reditus I. 3, 13.
 refecerit IV. 1, 210.
 refer III. 4, 78.
 referam I. 8, 17. III. 5, 26.
 referat I. 3, 85.
 referens III. 6, 42.
 referent I. 4, 59.
 referet III. 1, 19.
 refero II. 4, 17.
 referre I. 1, 12. 80. 2, 48. 9,
 46. 10, 52. 11, 44.
 refert IV. 5, 20.
 refugit I. 7, 34.

OMNIUM VERBORUM.

regat I. 5, 29.
 rege I. 3, 35. II. 5, 9.
 regendis II. 5, 59.
 regeret I. 3, 44.
 regia IV. 1, 140.
 regio II. 5, 33. IV. 1, 148.
 regis II. 5, 13.
 regna I. 10, 80. III. 3, 29.
 5, 22. IV. 1, 143. 198. 5, 4.
 regno IV. 1, 67.
 regnum II. 6, 41.
 regum I. 9, 34. III. 3, 24.
 relegat IV. 6, 5.
 relicta I. 6, 18. 22. II. 5, 56.
 III. 6, 40.
 relictis IV. 1, 190.
 religatum I. 9, 5.
 reliqui IV. 12, 5.
 relinque II. 3, 36. IV. 5, 11.
 relinquo IV. 8, 7.
 rem I. 10, 72.
 remeat I. 4, 24.
 remittat I. 3, 88.
 remitter II. 4, 4.
 remittit III. 5, 4.
 remo I. 4, 40. II. 5, 24.
 remorabitur IV. 1, 137.
 remove II. 4, 6.
 renovarent III. 3, 5.
 renovaverit IV. 1, 113.
 renouentur II. 7, 23.
 renuente I. 5, 20.
 reor II. 2, 12.
 reperire II. 5, 112.
 reperta I. 3, 50.
 repetam III. 6, 61.
 repetens I. 3, 39.
 repulit IV. 1, 54.
 repulsa I. 3, 24. 9, 22.
 requiro I. 1, 35.
 requiem I. 8, 41.
 requies IV. 13, 11.
 requiescat II. 1, 5.
 requiescere I. 1, 37. III. 6,
 53.
 requiescit I. 2, 4.
 rescindere I. 11, 61.
 referare I. 9, 60.
 referat I. 2, 18.
 referet I. 2, 31.
 resoluta I. 3, 31.
 resolutus I. 10, 83.
 respiceret I. 3, 14. II. 5, 22.
 respondet I. 4, 7.
 respueris IV. 1, 8.

restituisse IV. 4, 22.
 retia IV. 3, 12. 20. 4, 44.
 retinent I. 1, 55.
 retinere I. 1, 61.
 rettulit I. 3, 12.
 retulerit I. 8, 62.
 revocare I. 9, 82.
 revocatur I. 9, 41.
 Rhodanus I. 8, 10.
 rideat I. 10, 54.
 ridebunt I. 4, 84.
 rides I. 5, 45.
 ridet III. 6, 49.
 rigat IV. 1, 146.
 rigentes IV. 1, 165.
 riget IV. 1, 156.
 ripas II. 5, 56.
 risisse I. 9, 77.
 risus III. 6, 35.
 rite III. 4, 43.
 ritus II. 1, 2.
 rivos I. 1, 50.
 rixae I. 11, 57. II. 4, 37.
 rixas I. 1, 88.
 robora I. 4, 59.
 roga II. 2, 10.
 rogabis II. 2, 9.
 roganti I. 4, 49.
 rogar I. 10, 84. III. 1, 24. IV.
 6, 16.
 roget IV. 5, 20.
 rogo I. 2, 46. IV. 5, 8.
 rogum II. 4, 46. III. 2, 12.
 Roma II. 5, 59.
 Romae IV. 9, 2.
 Romam II. 5, 21.
 Romana I. 8, 5.
 Romanae IV. 1, 117.
 Romani III. 1, 1.
 Romano IV. 1, 149.
 Romanos II. 5, 15.
 Romulus II. 5, 23.
 rore III. 4, 28.
 roscis I. 3, 94.
 rosis I. 3, 62.
 rostra II. 6, 22.
 rota I. 3, 74. 10, 62. II. 6, 30.
 rotae I. 6, 34.
 rotam II. 1, 42.
 rotas III. 4, 18.
 rubent III. 4, 34.
 rubente III. 4, 32.
 rubenti II. 1, 55.
 ruber I. 1, 21.
 rubet II. 2, 16.

rubis IV. 3, 10.
 rubro II. 1, 30.
 rubro II. 4, 30. IV. 2, 19.
 rugas II. 2, 20.
 rugosa III. 5, 25.
 rumor IV. 14, 14.
 rumpere II. 3, 20.
 rupis IV. 1, 56.
 rupta II. 3, 10.
 rura I. 5, 21. II. 1, 37. 47.
 3, 1.
 rure I. 1, 19. II. 1, 49. 59. 61.
 3, 39. IV. 8, 1.
 ruris II. 1, 37. 5, 37.
 rustica I. 1, 27. 4, 7. 11, 26.
 II. 1, 52. 3, 4.
 rusticus I. 1, 8. 10, 8. 11, 51.
 II. 1, 21. 2, 14. 5, 85.
 Rutulis II. 5, 49.

S.

Sacer I. 2, 27. II. 1, 15. 5,
 82.
 sacerdos I. 7, 49. II. 5, 1.
 53.
 sacra I. 3, 25. 7, 22. II. 1, 5.
 5, 6. 17, 40. III. 5, 8.
 sacram I. 3, 18.
 sacras I. 3, 11. 30. II. 5, 17.
 63. 69. 90.
 sacratis I. 5, 42.
 sacrilegas II. 4, 26.
 sacrilegos III. 5, 11.
 sacris I. 4, 46. 8, 48. II. 4, 23.
 5, 81. III. 4, 77. 5, 3.
 sacro II. 5, 118.
 sacros II. 3, 23. III. 3, 15.
 sacrum IV. 2, 23.
 saecula I. 4, 51. II. 6, 17. IV.
 1, 71. 112.
 saepe I. 6, 1. 3. 7, 21. 25. 27.
 9, 10. 53. 77. 10, 18. 43.
 61. II. 3, 21. 23. 5, 35. 6,
 41. 7, 29. 31. III. 6, 4. IV.
 1, 51. 8, 6.
 saeva I. 1, 22. 2, 5. 5, 13. 7,
 43. 9, 62. II. 4, 6. III. 4,
 66. 90.
 saevas I. 11, 6. IV. 3, 22.
 saeve I. 7, 3.
 saeviet I. 5, 46.
 saevis I. 6, 18. IV. 1, 144.
 saevit I. 3, 70. 6, 22.
 saevo I. 7, 81.

S s s 2

fac.

I N D E X I.

faevus I. 3, 48. II, 65. III. 4, 65. 66.
 faga I. 2, 42.
 fagae I. 6, 23.
 sagittae II. 5, 105.
 sagittam IV. 1, 89.
 sagittas I. 4, 21. II. 1, 81. 5, 113.
 sale III. 4, 10.
 saliente III. 4, 10.
 falva I. 5, 19. IV. 4, 16.
 falve III. 4, 43.
 salubribus II. 3, 13.
 salute III. 1, 21.
 Samiae II. 6, 29.
 sana IV. 6, 18.
 sanare II. 3, 13.
 sancta I. 5, 14. 8, 18. II. 7, 13. IV. 6, 7. 13, 15.
 sanctae I. 11, 22. IV. 13, 13.
 sanctas II. 2, 6.
 sancte II. 1, 81. IV. 4, 9. 5, 12.
 sancti I. 3, 83.
 sanctis I. 5, 40. 9, 74. IV. 4, 24.
 sancto I. 5, 44.
 sanctos I. 3, 52. IV. 6, 1.
 sanctus II. 5, 45. IV. 5, 1.
 sanguine I. 2, 39. 7, 54.
 sanguineas I. 6, 13.
 sanguinolenta II. 7, 22.
 sanguis I. 7, 60. 72.
 Santonici I. 8, 10.
 fapis IV. 2, 2.
 fapit IV. 13, 8.
 fapores I. 8, 35.
 fatus II. 1, 51.
 fatis I. 1, 37. II, 61. 62. 63. II. 7, 35. IV. 1, 7. 177. 187.
 fatos II. 3, 42.
 fatur II. 1, 53. 2, 8.
 faturi II. 1, 23.
 faturas I. 11, 10.
 Saturnia III. 3, 33.
 Saturni I. 3, 18.
 Saturno I. 3, 35. 5, 9.
 faucia I. 7, 55.
 faucius II. 5, 109.
 faxa I. 4, 14.
 fcelerata I. 3, 67.
 fciat I. 3, 22.
 fciet I. 5, 27.
 fcire I. 6, 6.
 fcis IV. 9, 1.

fciffos I. 11, 53.
 fcit II. 5, 12.
 fcortum IV. 10, 4.
 fcipit I. 3, 54.
 fcutum I. 11, 65.
 Scylla III. 4, 89.
 Scyllae IV. 1, 71.
 scyphus I. 11, 8.
 Scythiae III. 4, 91.
 se I. 2, 38. 59. 3, 22. 4, 50. II. 1, 69. 5, 43. 104. III. 5, 4. 6, 10. 20. IV. 1, 132. 179. 6, 3.
 feca I. 10, 22.
 fecet I. 4, 64.
 secretis IV. 13, 9.
 fectarer II. 3, 7.
 fectatur I. 11, 41.
 fecubuisse I. 3, 26.
 fecum IV. 4, 17.
 fecundo I. 1, 63.
 fecurae II. 4, 50. III. 6, 31.
 fecuris I. 3, 46.
 fecuro II. 1, 46. III. 3, 32.
 fecuros III. 4, 54.
 fecurum I. 1, 42.
 fecurus I. 1, 91. II, 10. IV. 10, 1.
 fed I. 1, 5. 49. 81. 2, 23. 63. 3, 57. 77. 90. 4, 11. 48. 68. 5, 20. 6, 3. 32. 7, 7. 63. 79. 81. 90. 8, 44. 45. 46. 9, 25. 26. 52. 63. 10, 71. 73. 11, 15. 35. 53. 55. 65. II. 1, 31. 81. 3, 31. 4, 3. 24. 33. 51. 5, 7. 25. 66. 79. 107. 6, 11. 17. 7, 8. 9. III. 1, 9. 21. 27. 2, 13. 27. 3, 7. 4, 41. 45. 63. 72. 92. 5, 28. 6, 17. 25. 56. IV. 1, 31. 34. 156. 190. 3, 5. 11. 19. 5, 15. 17. 6, 8. 13, 13.
 fedare IV. 1, 46.
 fede III. 4, 24.
 fedeat I. 3, 30.
 fedebat II. 7, 15.
 fedeo I. 1, 56.
 fedes I. 3, 67. 5, 39. II, 18. II. 4, 53.
 feder I. 11, 58. IV. 1, 42. 115. 4, 18.
 fedula I. 3, 84. 4, 80. 5, 33. II. 1, 50.
 fedulus I. 7, 34. II. 4, 42.
 feges I. 1, 37. 3, 61. II, 35.

II. 1, 19. IV. 1, 172.
 fegete I. 5, 28.
 fegetes IV. 1, 162.
 fegetis IV. 2, 18.
 feignior II. 1, 20.
 feignis I. 1, 58. 4, 24.
 fejunctim IV. 1, 103.
 felectos I. 5, 32.
 felectos II. 6, 39.
 femel I. 10, 6. II. 7, 24.
 Semelae III. 4, 45.
 femina I. 8, 31. II. 3, 34. 7, 4.
 femper I. 1, 5. 48. 3, 49. 57. 84. 4, 70. 5, 56. 6, 16. 7, 1. 71. 8, 64. 10, 57. 58. II. 2, 19. 3, 41. 5, 31. 7, 2. III. 6, 2. IV. 1, 15. 153. 158. 189. 4, 16.
 fenecta I. 7, 83. 9, 42. II, 40. III. 3, 4. 5, 16. 25.
 fenectae I. 4, 27.
 fenectus II. 2, 19.
 fenem I. 4, 80. 5, 48. 7, 88. 8, 56. 11, 44. II. 1, 74. 5, 94.
 fenes I. 9, 50. IV. 1, 50.
 fenex III. 5, 26.
 fenior II. 4, 47.
 fenis I. 10, 74. II. 5, 16.
 fenit II. 4, 31.
 fenfus IV. 8, 7.
 fenitiat II. 4, 26. III. 6, 26.
 fenitiet I. 2, 40. 58.
 fenitire II. 4, 7.
 fenitis I. 10, 56. IV. 5, 19.
 fepositam II. 5, 8.
 feptem II. 5, 57.
 fepulcra I. 3, 8.
 fepulcris I. 2, 45. 6, 17.
 fepulcro II. 7, 13.
 fequar I. 7, 23. II, 27.
 fequatur I. 4, 62.
 fequens III. 4, 46.
 fequi I. 1, 42. 68.
 fequitur I. 3, 56. II. 6, 1.
 fequuntur II. 1, 87.
 fera I. 2, 6. 9, 80. 10, 4. III. 4, 22.
 feram I. 1, 7.
 ferena I. 2, 61. III. 6, 32.
 ferenda II. 3, 8.
 feria III. 6, 52.
 feries I. 3, 63.
 ferior I. 4, 29.
 fermone I. 7, 17.
 fero I. 9, 41. II. 3, 16.

feros

OMNIUM VERBORUM.

feros I. 5, 47.
 serpens I. 4, 31.
 serpentum I. 3, 71.
 serpis I. 8, 14.
 ferta I. 1, 16. 2, 4. 3, 66. 5, 40. 8, 52. 11, 22. II. 2, 6. 4, 48. 7, 14.
 fertis II. 5, 97. III. 6, 64.
 fervabit I. 5, 23.
 fervandam I. 7, 43.
 fervat II. 5, 117.
 servate I. 7, 40. 11, 15.
 servato I. 7, 16. IV. 4, 22.
 servet I. 7, 82. IV. 3, 4.
 Servi IV. 10, 4.
 serviat IV. 5, 13.
 serviit I. 5, 56.
 servire II. 3, 30. IV. 6, 10.
 servitium II. 1, 42. 4, 1. 3. IV. 5, 4. 13, 22.
 ferus I. 8, 62.
 sese IV. 1, 148.
 feu I. 1, 15. 16. 2, 17. 18. 33. 7, 21. 11, 21. 22. II. 4, 5. 43. 6, 3. III. 1, 6. 5, 32. IV. 1, 25. 45. 46. 66. 79. 94. 95. 101. 103. 159. 160. 205. 206. 207. 208. 2, 9. 10. 11. 12. 3. 1. 2.
 feveris III. 6, 21.
 fi I. 1, 38. 2, 11. 37. 56. 3, 53. 4, 11. 23. 39. 43. 45. 5, 19. 41. 7, 23. 39. 62. 77. 79. 9, 22. 61. 69. 10, 1. 19. 33. 34. II. 3, 46. 4, 15. 20. 33. 53. 59. 6, 2. 7, 32. III. 1, 19. 3, 12. 27. 35. 4, 15. 62. 73. 77. 6, 11. 25. 59. IV. 1, 3. 43. 74. 75. 111. 178. 198. 201. 2, 2. 4. 20. 5, 6. 10. 11. 7, 6. 10, 3. 11, 4. 12, 3.
 fibi I. 1, 1. 31. 2, 56. 5, 49. 54. 9, 8. 11, 56. II. 1, 84. 85. 5, 43. 65. 107. 6, 8. III. 1, 26. IV. 4, 26. 6, 16.
 Sibylla II. 5, 15.
 fic I. 4, 1. 7. 8. 7, 8. 49. 8, 53. 11, 18. 29. 43. II. 5, 63. 125. 126. 7, 12. III. 1, 14. 2, 26. 6, 1. 2. 41. IV. 3, 15. 6, 9. 19. 7, 9. 13, 6. 9.
 ficca I. 1, 80. 4, 6. III. 2, 22. 6, 18.

ficcus II. 5, 70.
 ficus III. 1, 18.
 fidera I. 2, 43. 10, 10. 35. II. 1, 88. IV. 1, 10.
 fideris II. 1, 47.
 Sidonio III. 3, 18.
 signa I. 1, 89. 3, 20. 4, 16. 6, 21. II. 1, 23. 5, 71. 83. 6, 6.
 signata IV. 1, 97.
 signatis IV. 7, 7.
 signavit II. 5, 14.
 significet II. 1, 26.
 signis IV. 1, 99.
 signum I. 7, 24.
 fileantur IV. 1, 76.
 filente I. 5, 16.
 filentia IV. 1, 129.
 filix I. 1, 78. 8, 60.
 silvae IV. 3, 6. 15.
 silvas IV. 1, 128.
 silvis IV. 13, 9.
 silvestri II. 5, 30.
 sim I. 1, 58. 11, 43. IV. 1, 4. 37. 208. 12, 1.
 similes III. 4, 70.
 similis IV. 1, 167.
 simul IV. 1, 98.
 simulacra II. 5, 77.
 simulat I. 7, 35. 42.
 sine I. 1, 63. 3, 1. 8, 9. 9, 6. II. 3, 32. 5, 17. 111. III. 3, 24. IV. 3, 19. 8, 2. 14, 3.
 finet I. 4, 21.
 singula II. 1, 32.
 finis IV. 8, 8. 9, 2.
 sinister IV. 1, 104.
 finit I. 2, 25. III. 4, 54.
 finit I. 2, 12. 4, 57. 5, 29. 7, 75. 10, 57. II. 1, 9. 3, 39. 4, 16. 5, 125. 6, 16. 37. III. 4, 1. 6, 30. IV. 1, 136.
 finu I. 1, 11. 40. 5, 26. 7, 18. 46. 9, 30. 10, 70. II. 5, 70. 7, 28. III. 3, 4.
 finum I. 3, 38. IV. 7, 4.
 finunt I. 1, 83.
 finus I. 3, 6. 5, 54. 9, 36. 11, 68. IV. 3, 24.
 Sirenum IV. 1, 69.
 Sirius I. 8, 21.
 fis I. 7, 81. 10, 84. II. 7, 18. III. 6, 30. IV. 5, 13.
 fistit I. 2, 44.
 fit I. 1, 19. 43. 62. 3, 81. 7,

24. 62. 70. 73. 9, 40. 10, 23. 40. 51. 11, 29. 60. 61. 62. 63. 66. II. 2, 8. 3, 32. 4, 43. 50. 5, 64. 126. III. 3, 23. 4, 73. 6, 1. 25. IV. 1, 16. 47. 81. 85. 87. 92. 101. 105. 197. 198. 199. 202. 3, 3. 19. 7, 2. 8, 3. 13, 10.
 fiti I. 4, 36.
 fitim I. 3, 78.
 fitus I. 11, 50. III. 2, 29.
 five III. 1, 26. 5, 32. 3, 14. 4, 11. 12. IV. 1, 26. 66. 80. 96. IV. 1, 209.
 sobria I. 7, 28. II. 1, 46.
 sobrius I. 11, 51. II. 5, 103.
 sociarem III. 3, 7.
 sol II. 3, 9. IV. 1, 123.
 sola I. 2, 51. 52. 5, 3. 7, 11. 9, 39. II. 1, 76. III. 2, 17. 6, 40. IV. 2, 15. 13, 3. 10.
 solator I. 3, 15.
 solatur II. 7, 7.
 sole I. 5, 22. 10, 15. IV. 1, 150.
 solebat II. 5, 33.
 solem II. 5, 75.
 solennes II. 5, 89.
 solent I. 10, 18.
 soleo I. 1, 14.
 solerti I. 8, 29.
 solertia I. 4, 3.
 soles I. 4, 2.
 soli I. 1, 2. 26.
 solis I. 4, 32. II. 4, 17. 5, 62. 6, 38. IV. 1, 61. 76. 13, 12.
 solita I. 10, 66.
 solito I. 1, 38.
 solenne IV. 2, 23.
 sollicitant III. 5, 12.
 sollicitas III. 4, 20. 53.
 sollicitavit I. 8, 30.
 solliciti IV. 10, 5.
 sollicitis III. 6, 36.
 sollicitus III. 6, 61.
 solo I. 1, 60. 70. IV. 1, 166.
 solvere I. 2, 60.
 solvimus III. 5, 14.
 soluisse IV. 5, 16.
 solvite II. 1, 7. 28.
 solum I. 2, 45. II. 3, 6. III. 3, 16. IV. 1, 61. 192. 4, 17. 12, 5.
 Sss 3

I N D E X I.

folus I. 7, 36. IV. 1, 176. 195.
 solutis I. 1, 81. 5, 15.
 soluto IV. 1, 36.
 solutos II. 3, 25.
 somnia I. 5, 14. II. 1, 90. 7,
 19. III. 4, 7, 95.
 somno I. 3, 85. 10, 27. III.
 4, 12.
 somnos I. 1, 42. 46.
 somnum I. 7, 27. II, 9.
 somnus I. 1, 62. II. 1, 90. III.
 4, 20. 55. 81.
 sonant I. 3, 60. 68. II. 4, 37.
 7, 8. III. 6, 36.
 sonante III. 4, 40.
 sonat II. 1, 66.
 sonent I. 8, 42. 9, 22. II. 1, 32.
 fones I. 2, 10.
 sonitus I. 6, 66.
 sono I. 2, 20. 7, 50. 9, 2. II.
 1, 86. III. 1, 22.
 sonora III. 4, 69.
 sonos III. 4, 70.
 fontica I. 9, 51.
 fonuisse I. 9, 66.
 sonum I. 2, 32. 9, 58.
 fopierat III. 4, 19.
 fopitae II. 7, 20.
 fopor I. 2, 2.
 foporem I. 1, 65.
 fopores IV. 4, 9.
 forberet IV. 1, 72.
 fordida III. 6, 46.
 foror I. 3, 7. 10, 59. II. 3,
 18. 5, 126. 7, 20. III. 1, 26.
 forores III. 3, 35. 4, 45.
 fororis III. 7, 11.
 fortes I. 3, 11. 9, 3. II. 5, 13.
 19, 69.
 fortis III. 4, 5.
 fortiti III. 5, 22.
 fpargant III. 2, 19.
 fpargere I. 1, 14.
 fpargit I. 7, 54.
 spectacula II. 5, 123.
 spectat I. 7, 90.
 spectatum IV. 2, 2.
 spectem I. 1, 73.
 spectent II. 4, 41.
 spem III. 1, 27.
 spernentur I. 4, 77.
 spernit I. 9, 55. 61.
 spernite I. 1, 30.
 spes I. 1, 5. 10, 23. II. 7, 2.
 3. 7. IV. 1, 25.

spicam I. 11, 67.
 spicas I. 5, 28.
 spicea I. 1, 20. II, 22.
 spicis II. 1, 4. II. 5, 84.
 spiritus I. 9, 58.
 splendente I. 9, 11.
 splendidior IV. 1, 123.
 spolier IV. 1, 190.
 sponder II. 7, 9.
 stabant II. 5, 26.
 stabat I. 11, 20.
 stabit II. 5, 98.
 stabulis II. 5, 88.
 stagna I. 3, 77.
 stamina I. 3, 86. 7, 84. 8, 2.
 III. 3, 36.
 stare I. 5, 51. II. 1, 8. 4, 9.
 stare IV. 6, 4.
 stat I. 1, 78. 4, 24. 74. 7, 55.
 stautent IV. 1, 203.
 stellae I. 4, 60.
 stemus I. 7, 52.
 sternat I. 11, 30.
 sternitur I. 8, 60.
 steriles II. 3, 8.
 stet I. 3, 54. 7, 48. 8, 56. II.
 7, 20.
 stillabat III. 4, 28.
 stillat II. 4, 58.
 stillent I. 8, 51.
 stimulantem I. 6, 17.
 stimulo I. 1, 10.
 stimulos II. 4, 29.
 stipes I. 1, 15.
 stipite I. 11, 17.
 stipulae II. 5, 89.
 stirpe I. 9, 45.
 stola I. 7, 74.
 stragula I. 1, 65.
 strepitu I. 2, 35. 9, 60.
 strepitus I. 7, 68.
 stridit I. 3, 72.
 stridore I. 2, 47.
 struētis IV. 1, 174.
 struētos IV. 1, 134.
 stryx I. 6, 16.
 studiosa IV. 6, 15.
 studiose IV. 8, 5.
 studium I. 9, 43. IV. 3, 23.
 stulta IV. 12, 3.
 stulte I. 10, 45. IV. 13, 18.
 stultissime I. 10, 65.
 stultus I. 4, 30.
 stultus I. 1, 68.
 Stygiae I. 11, 36.

sua I. 2, 34. 4, 77. 6, 15. II,
 31. II. 1, 31. 3, 31. 5, 60.
 87. 97. III. 3, 22.
 suae I. 4, 75. II. 5, 103.
 suam I. 11, 59. III. 6, 48. IV.
 7, 6.
 suas I. 4, 21. II, 41.
 sub I. 1, 49. 3, 49. 4, 12. II,
 46. II. 3, 19. 4, 54. 5, 80.
 6. 6. 7, 12. III. 5, 2. IV.
 1, 31. 33.
 subcincta III. 4, 89.
 subcrefcatur I. 8, 55.
 subdere I. 5, 48.
 subdita IV. 1, 67.
 subducat IV. 1, 31.
 subesse I. 10, 18.
 subiecit IV. 1, 117.
 subiecta IV. 1, 158.
 subigunt II. 3, 8.
 subiciet I. 6, 28.
 subiisse I. 4, 41.
 subiit I. 3, 41.
 subito I. 3, 89. 7, 42. IV. 10, 2.
 sublatum IV. 9, 1.
 sublimis I. 7, 89. IV. 1, 74.
 submittere IV. 1, 170.
 submisso III. 1, 22.
 subrepet I. 1, 85. IV. 3, 21.
 subsecuisse I. 9, 12.
 subsequitur IV. 2, 8.
 subsistere IV. 1, 2. 195.
 subtemine IV. 1, 21.
 subtexam IV. 1, 211.
 subtrusa I. 11, 55.
 succensa II. 5, 81.
 succis III. 5, 9.
 succo I. 9, 11.
 succos I. 7, 13. II, 47.
 succubuisse I. 9, 8.
 succumbere I. 9, 35.
 succurre I. 3, 27.
 sudem I. 11, 65. IV. 1, 89.
 suffusus II. 1, 55.
 suis III. 1, 25.
 fulcibimus II. 3, 47.
 fulci IV. 1, 184.
 fulcis II. 7, 3.
 fulcos II. 3, 42.
 fulfore I. 5, 11.
 Sulpicia IV. 2, 1. 10, 4.
 sum I. 3, 17. 57. 7, 31. II. 7,
 24. IV. 1, 177. 197.
 sumite II. 1, 14.
 summa III. 1, 11.

sum.

OMNIUM VERBORUM.

summo III. 4, 21. IV. 1, 202.
 sumfuit II. 5, 107.
 sunt I. 1, 77. 6, 21. 8, 43. 9,
 3. II. 3, 38. 4, 21. 6, 10.
 III. 4, 88. IV. 1, 79. 129.
 14, 3.
 suo IV. 1, 73.
 suos I. 4, 22. 7, 53. II. 2, 5.
 5, 120. III. 6, 47.
 super I. 3, 54. II. 4, 50. 5, 47.
 III. 2, 10. IV. 1, 23. 114.
 134.
 superabit III. 2, 17.
 superant IV. 1, 28.
 superba I. 9, 81. 10, 80. II.
 5, 48. IV. 5, 4.
 superbe IV. 2, 22. 4, 2.
 superent I. 4, 56.
 superest III. 6, 29. IV. 1, 188.
 superingerit IV. 1, 157.
 superis II. 1, 13.
 superfint IV. 1, 6.
 supplex I. 5, 43. II. 7, 15.
 supplicat I. 8, 26.
 supplice I. 2, 14.
 supplicibus I. 4, 66. IV. 13,
 14.
 suppone I. 9, 33.
 supposita I. 7, 28.
 supposuisse II. 1, 42.
 supra IV. 1, 66.
 suprema I. 1, 73.
 surdum IV. 14, 4.
 surgere I. 2, 24. IV. 1, 21.
 surgit IV. 1, 42.
 suspensa II. 1, 77. 4, 23.
 suspenso II. 1, 6.
 suspirat I. 7, 41. IV. 5, 11.
 suspiria III. 6, 61.
 sustinet III. 3, 30.
 sustinuisse II. 5, 20.
 sustulit I. 3, 11.
 suum I. 8, 27. II. 7, 17.
 Syrio III. 4, 28. 6, 63.
 Syro I. 8, 18.
 Syrtis III. 4, 91.
 T.

Tabella I. 3, 28.
 tabellas II. 2, 27.
 tabentes IV. 4, 5.
 tace IV. 14, 4.
 taceant I. 8, 57.
 tacer II. 4, 34.
 tacita I. 7, 6. IV. 6, 16.

tacitis I. 8, 13. 10, 4.
 tacito I. 7, 12. 9, 18. 10, 25.
 11, 34. IV. 13, 8.
 taciturna I. 2, 32. 7, 66.
 tacitus II. 1, 89.
 taedebit II. 5, 93.
 taeder IV. 7, 10.
 taedia I. 4, 12. III. 2, 8.
 taedis I. 2, 61.
 Taenare III. 3, 14.
 taetra III. 5, 10.
 tales II. 4, 7.
 talis I. 6, 9. III. 4, 35. IV. 2,
 13.
 tam I. 4, 34. 7, 7. 11, 56. II.
 4, 44. 110.
 tamen I. 1, 9. 2, 41. 57. 3,
 13. 4, 48. 5, 7. 7, 2. 62.
 72. 9, 27. 10, 4. 75. II. 6,
 14. 18. III. 1, 6. 4, 11. 6,
 56. IV. 1, 3. 40. 114. 118.
 206. 3, 11. 6, 6.
 Tanaïs IV. 1, 146.
 tandem II. 5, 48. III. 4, 21.
 IV. 7, 1.
 tangere II. 5, 17. IV. 1, 97.
 tangit I. 9, 52.
 tanta III. 4, 82.
 tantae IV. 1, 177.
 Tantalus I. 3, 77.
 tanti II. 3, 38. 7, 24.
 tantis IV. 1, 4. 38.
 tanto IV. 1, 27.
 tantos IV. 1, 48.
 tantum I. 5, 33. III. 2, 3. 4,
 51. 84.
 tarda II. 2, 19.
 tardam IV. 1, 89.
 tardas I. 3, 16.
 tardat I. 2, 23.
 tardi IV. 1, 208.
 tardo I. 9, 48. III. 5, 16. IV.
 1, 92.
 tardos I. 1, 10.
 tardus I. 4, 23.
 tauri II. 5, 57. III. 3, 5.
 tauros I. 10, 7. II. 1, 41. 3,
 11.
 taurus I. 3, 41. 8, 16. IV. 1,
 15. 170. 208.
 te I. 1, 53. 61. 67. 74. 2, 7. 8.
 13. 64. 3, 26. 4, 11. 41. 69.
 5, 7. 10. 7, 19. 29. 41. 63.
 71. 79. 82. 8, 7. 13. 23. 25.
 27. 60. 61. 9, 17. 81. 10,

31. 53. 67. II. 3, 28. 5, 3.
 9. 13. 15. 45. 53. 65. 7, 17.
 III. 1, 25. 3, 24. 25. 4, 55.
 85. 90. 6, 41. IV. 1, 1. 5. 39.
 82. 116. 137. 139. 149. 150.
 191. 193. 195. 203. 211. 4,
 3. 17. 25. 5, 13. 7. 11, 14.
 12, 5. 13, 3. 15, 1.
 tecta I. 3, 30. 4, 1.
 tecti III. 3, 3.
 tectis I. 6, 16. IV. 1, 13.
 tectius IV. 5, 17.
 tecto I. 1, 37. III. 6, 12.
 tecum I. 8, 58. 59. 7, 69. 10,
 56. III. 3, 7. 23. 6, 53. 54.
 IV. 3, 11. 15. 4, 9.
 tegam I. 9, 68.
 tegenda I. 10, 28.
 tegat III. 2, 10.
 tela I. 11, 14. 25. II. 1, 66.
 5, 107. 113.
 telis I. 7, 85. II. 6, 4.
 tellurem I. 5, 43.
 tellus I. 3, 36. 4, 59. 8, 25.
 57. III. 4, 91. IV. 1, 19.
 53. 78. 139. 151. 154. 161.
 173.
 temeranda III. 5, 7.
 temeraria III. 4, 7. 6, 27.
 temperat IV. 1, 168.
 temperet III. 6, 58.
 tempestivae IV. 7, 6.
 templa II. 5, 1.
 templi I. 1, 20.
 templis I. 3, 28. 5, 41. II. 3,
 22. III. 4, 77. 5, 11.
 tempora I. 2, 3. 4, 6. 8, 50.
 II. 1, 4. 2, 7. 4, 12. 5, 5.
 III. 3, 9. 22. 4, 23. 5, 2.
 26. 6, 31. 63. IV. 1, 169.
 tempore I. 1, 7. 3, 41. 9,
 18.
 temporis I. 9, 47. 11, 44.
 tende III. 4, 64. IV. 3, 20.
 tendent II. 5, 97.
 tenduntur I. 7, 5.
 teneam I. 1, 74.
 teneamur IV. 5, 15.
 teneat I. 1, 2. II. 7, 34. IV. 1,
 104.
 tenebris I. 1, 84. 7, 65. II,
 50. II. 1, 76.
 tenens IV. 1, 167.
 tenent II. 3, 1.
 teneor II. 4, 3.

I N D E X I.

tencr I. 4, 52. II, 16. II. 2,
4. 3, 35.
tencra I. 7, 39. II, 64. II. 7,
12. IV. 6, 2.
tencrae I. 4, 69. IV. 4, 1.
tencram I. 8, 30. 33.
tencras I. 1, 7. 4, 74. II, 55.
II. 3, 10. III. 4, 32. IV.
3, 8.
tenere I. 2, 51.
tencris I. 1, 61. 82. 3, 63. 6,
7. II. 1, 61.
tenero I. 1, 40. 78. 3, 57. 6,
26. 9, 51. II. 6, 1.
tencros I. 8, 46. 9, 36. 10,
30.
tenet I. 2, 47. 3, 3. 7, 41. II.
6, 41. III. 5, 1. IV. 1, 82.
145.
tenetis III. 5, 21.
tenero I. 11, 67.
tenetur I. 2, 27.
tentabis I. 4, 45.
tentare I. 3, 73. 4, 9. III. 4,
65.
tentat I. 2, 17. 9, 21.
tentavi I. 6, 1. III. 5, 7.
tenuem I. 11, 61. III. 2, 9.
tenuere I. 11, 19.
tenuerunt IV. 1, 124.
tenuis I. 10, 68. II. 6, 35. 7, 6.
renui I. 3, 60. 6, 3.
tenuis III. 1, 11.
renuisse I. 1, 9. 3, 18.
repentes II. 5, 77.
repido I. 2, 46.
repidos III. 4, 96.
ter I. 2, 54. 3, 11. 14. III. 3,
26. 5, 28. IV. 6, 14.
tercentenas I. 4, 63.
teret I. 5, 22.
terga I. 10, 22. III. 4, 87. IV.
1, 116.
tergebam I. 10, 38.
tergeminum III. 4, 88.
tergo II. 1, 62.
terit I. 9, 32.
terna IV. 1, 50. 112.
terra I. 1, 53. 3, 56. 62. 4, 25.
10, 33. II. 1, 48. 2, 4. 3,
34. 4, 50. 56. 5, 42. 6, 30.
III. 3, 6. IV. 1, 86.
terrae I. 3, 75. 8, 31. 10, 8.
II. 6, 3. IV. 1, 162.
terrarum III. 3, 30.

terras I. 4, 18. II. 5, 72. IV.
1, 66. 79.
terreat I. 1, 22. 45. III. 5, 27.
terrent I. 3, 51.
terrere I. 2, 35.
terret IV. 1, 2.
terris I. 3, 3. 39. 8, 24. II. 5,
59. 106. IV. 1, 21. 138.
159.
tertia III. 5, 22.
testa I. 11, 48.
testae II. 6, 29.
testantur IV. 1, 10.
testis I. 8, 9. 10. IV. 1, 107.
108. 110.
testudine III. 4, 37.
testudinea IV. 2, 22.
tetigisse I. 7, 26. 9, 25.
textisse IV. 7, 1.
textis II. 1, 65.
textit II. 6, 36.
Thesae III. 6, 39.
Thesala II. 4, 56.
Thetis I. 6, 10.
Thuscis III. 4, 6.
Tiberis II. 5, 69.
tibi I. 1, 19. 78. 2, 11. 3, 31.
85. 90. 4, 1. 4. 47. 53. 5,
46. 56. 7, 3. 27. 38. 39. 61.
63. 8, 9. 43. 53. 55. 9, 9.
47. 10, 23. 33. 34. 43. 47.
66. 71. 83. II. 2, 9. 13. 15.
3, 33. 4, 39. 5, 11. 41. 50.
125. 126. 6, 29. 7, 19. 35.
III. 1, 25. 4, 51. 5, 4. 79. 83.
5, 1. 6, 29. IV. 1, 16. 25.
27. 28. 32. 34. 40. 100. 136.
148. 179. 192. 198. 201. 2,
2. 4. 3, 3. 4, 16. 20. 21. 5,
4. 6. 14. 6, 2. 3. 5. 14. 9, 4.
10, 1. 3. 11, 1. 12, 1. 13,
55.
tibia I. 8, 47. II. 1, 86.
Tibulle IV. 15, 1.
Tibullo IV. 13, 13.
Tibullus I. 3, 55. 10, 83.
tigillis II. 1, 39.
Tigres III. 6, 15.
time I. 4, 17. 7, 21.
timeat II. 1, 20.
timemus IV. 4, 7.
timere III. 4, 8.
timet I. 7, 52. III. 6, 22.
timeto I. 6, 33.
timide I. 2, 15.

timidis III. 3, 33.
timidum I. 3, 51.
timor I. 2, 24. III. 6, 25. IV.
13, 18.
timore I. 7, 65. II. 1, 77.
timores III. 4, 13.
timuisse I. 2, 27. 7, 24.
tineta I. 9, 44. III. 3, 18.
tinguit II. 4, 28.
Tiphone I. 3, 69.
Titan IV. 1, 51. 113. 157.
Titio I. 4, 67.
Titium I. 4, 68.
titulum II. 4, 54.
titulus IV. 1, 33.
Tityus I. 3, 75.
toga I. 7, 46. 9, 70. IV. 10, 3.
tollere I. 9, 45. III. 2, 21.
Tomyris IV. 1, 143.
tondeat III. 1, 10.
tondetur IV. 1, 172.
toro I. 1, 38. 63. 2, 56. 3, 26.
9, 62. IV. 10, 6.
torque I. 5, 5. 9, 49. IV. 4,
11.
torques II. 5, 115. IV. 14, 4.
torquet I. 4, 81.
torreat I. 4, 36. 10, 50.
torret II. 6, 37.
torta I. 7, 52. 84. IV. 3, 12.
torum II. 7, 20. III. 6, 60.
torvus III. 6, 19.
tot I. 7, 89. III. 2, 8.
tota I. 5, 30. 7, 32. III. 6, 61.
IV. 4, 17. 6, 5. 12, 3.
toties I. 3, 24. III. 6, 51.
toto III. 1, 20. IV. 1, 152.
totos I. 3, 61.
totum II. 2, 13.
totus I. 1, 71. 2, 63. IV. 1,
201.
trabes III. 3, 16.
tracta I. 7, 86.
tractanda I. 1, 87.
tractant I. 4, 51.
traditus II. 1, 2.
traducit I. 1, 3.
traducit I. 9, 99.
trahant II. 6, 29.
trahat I. 7, 20.
transgressa II. 1, 75.
transiit I. 4, 23.
transiit II. 5, 90.
transire I. 7, 35.
tremeret I. 8, 4.

OMNIUM VERBORUM.

memula I. 5, 49. 7, 84.
 trepidus II. 3, 21.
 tres III. 4, 88.
 tribuentur IV. I, 192.
 trinis I. 3, 12.
 triste II. 4, 3. IV. 4, 7. 9, 1.
 tristem III. 2, 27.
 tristes I. 1, 44. 8, 43. III. 3,
 35. IV. 11, 3.
 tristi I. 2, 49. 5, 9. II. 4, 12.
 6, 15. III. 6, 34.
 tristitia I. 3, 19. 6, 14. 9, 28.
 11, 11. 49. III. 4, 42. 6,
 38.
 tristibus I. 1, 76. II. 3, 37.
 tristior IV. 4, 20.
 tristis I. 7, 2. IV. 8, 2.
 tristitiæ I. 8, 40.
 trita IV. 13, 10.
 triviae I. 5, 16.
 triviis I. 6, 20.
 trivio I. 1, 16.
 triumphali II. 5, 5.
 triumphe II. 5, 122.
 triumphus IV. I, 136.
 triumphis II. 1, 33.
 triumphos I. 8, 5. IV. I, 175.
 Troja II. 5, 40. 43.
 Trojanos II. 5, 48.
 trucibus I. 10, 76.
 tu I. 2, 15. 57. 3, 83. 4, 9.
 5, 45. 6, 23. 7, 15. 33. 8,
 63. 9, 27. 33. 47. 10, 65.
 67. 77. 78. 79. II. 3, 35. 36.
 5, 11. 13. 79. 115. 117. 6,
 15. III. 4, 64. 6, 62. IV.
 2, 3. 3, 23. 4, 16. 5, 12.
 13. 19. 6, 7. 11, 5. 13, 3.
 11. 12. 19.
 tua I. 1, 77. 3, 23. 24. 4, 3.
 7, 32. 39. 63. 8, 25. 9, 72.
 10, 65. 81. II. 3, 27. 38. 4,
 41. 5, 1. 6. 105. 113. 126.
 6, 5. 6. 16. III. 3, 34. 6,
 30. IV. 1, 5. 29. 33. 81.
 175. 4, 17.
 tuæ II. 7, 11. 33. 35. IV. 11,
 1. 13, 15.
 tuam I. 7, 71. 10, 72.
 tuas I. 5, 56. IV. 1, 35. 4, 26.
 tuba II. 6, 10.
 tubæ I. 1, 89.
 tubam I. 11, 12.
 tubas II. 5, 73.
 tueri IV. 1, 95.

tuis I. 3, 28. 8, 59. II. 1, 3.
 III. 3, 14. 4, 57. IV. 1, 47.
 87. 129. 132. 2, 2.
 tuli I. 10, 42.
 tulit I. 1, 36. II. 1, 12. III.
 4, 2. 4, 90. IV. 1, 9.
 tum I. 1, 65. 3, 71. 4, 7. 7,
 13. 9, 43. 10, 45. 81. II.
 3, 43. 5, 43. 123.
 tument IV. 1, 194.
 tument I. 9, 72.
 tumet I. 9, 36.
 tumulo II. 4, 48.
 tumultus II. 6, 25.
 tumultum II. 7, 15.
 tumulus IV. 1, 204.
 tunc I. 1, 25. 3, 89. 91. 4, 47.
 6, 5. 7, 24. 45. 9, 45.
 66. 10, 31. 11, 3. 4. 11. 19.
 53. II. 1, 21. 43. 44. 45. 3,
 15. 4, 41. 5, 25. 88. 95.
 III. 3, 9. 4, 69. IV. 1, 100.
 3, 15. 17. 4, 25.
 tundere I. 5, 44.
 tunderet II. 4, 10.
 tunicus I. 5, 15.
 tuo I. 4, 9. 10, 40. 57. 80. III.
 3, 8. 4, 84. 6, 4. 44. IV.
 9, 2.
 tuos I. 10, 46. II. 2, 22. 5,
 55. IV. 5, 8. 6, 4.
 tura I. 9, 74. II. 2, 3. III. 3, 2.
 IV. 5, 9.
 turba I. 3, 32. 70. 4, 80. 5,
 53. 6, 20. 11, 38. II. 1,
 16. 23. 85. 2, 22. 3, 22.
 IV. 4, 18. 25.
 turbæ I. 4, 69. 6, 27. II. 5,
 123.
 turbata I. 3, 91.
 turbet IV. 3, 18.
 turbo I. 5, 3.
 turis I. 8, 53. IV. 6, 1.
 turmis IV. 1, 195.
 Turne II. 5, 50.
 turpes III. 6, 37.
 turpi III. 4, 15.
 turpis I. 4, 83. 11, 36.
 rursus IV. 2, 4.
 turribus I. 8, 19.
 Tuscae III. 5, 29.
 Tuscula I. 8, 57.
 tuta I. 3, 34.
 tutam IV. 1, 83.
 tutela II. 5, 117.

tutus I. 2, 27. IV. 13, 6.
 tuum II. 5, 59. IV. 1, 197.
 13, 1.
 tuus I. 2, 41. 7, 72. IV. 13,
 21.
 Tyria IV. 2, 11.
 Tyriæ I. 8, 47.
 Tyrio I. 1, 63. 10, 70. II. 4,
 28. IV. 1, 121. 139.
 Tyros I. 8, 20. IV. 2, 16.

V.

Vaccæ II. 5, 25.
 vada I. 8, 14. II. 5, 34.
 vaga II. 6, 3. III. 1, 3.
 vagantes I. 3, 59.
 vagari IV. 3, 11.
 vago I. 5, 29. IV. 1, 76.
 vago II. 6, 21. IV. 1, 143.
 vagus I. 3, 39. IV. 1, 21.
 vale II. 4, 2.
 valeant II. 3, 39. 6, 9.
 valeat II. 6, 9. III. 6, 26.
 valent II. 4, 20.
 valere I. 4, 19.
 valet III. 6, 17.
 Valgius IV. 1, 180.
 valida II. 7, 7. IV. 5, 15.
 validus II. 6, 26.
 valido II. 2, 14. 3, 6.
 validos III. 4, 65.
 validus I. 3, 41. IV. 1, 115.
 valle II. 3, 19. 44.
 valles I. 4, 43.
 vallo IV. 1, 85.
 vallus I. 11, 9.
 valuisse I. 11, 56.
 valuit IV. 1, 55.
 vana I. 4, 84. III. 6, 60.
 vano III. 5, 27.
 vanos III. 4, 13.
 vanum III. 4, 3. 9. 56. 68.
 vara I. 1, 50.
 varias I. 10, 64.
 varii I. 8, 45.
 vastantur IV. 1, 153.
 vasti II. 4, 10. III. 4, 85.
 vastos III. 3, 37.
 vastum I. 8, 19.
 vetes II. 5, 65. III. 4, 49.
 vati II. 5, 118.
 vaticinata I. 7, 50.
 vatis II. 5, 18.
 ubera I. 3, 46.

I N D E X I.

ubi I. 4, 27. 7, 51. II. 3, 27.
 4, 17. 57. 7, 31. IV. 1, 175.
 11, 5.
 vecti I. 6, 10. II. 5, 36. III.
 3, 34.
 vectus IV. 1, 130.
 vehar IV. 1, 209.
 vehet I. 4, 60.
 vehis II. 5, 40.
 vehit I. 11, 51.
 vel I. 4, 39. 9, 53. 63. II. 4,
 9. IV. 1, 49. 61. 63. 74. 75.
 140. 193. 195. 196. 202.
 13, 19.
 vela I. 10, 25.
 velabri II. 5, 33.
 velatus I. 5, 15.
 velavit III. 4, 55.
 velim I. 2, 64. 7, 70. 79. 10,
 49. III. 2, 26. IV. 7, 8.
 14, 2.
 velis III. 2, 21. IV. 1, 95.
 velit I. 4, 43. II. 5, 102. III.
 4, 14. IV. 6, 6. 18.
 velle I. 4, 52. 5, 50. 10, 32.
 III. 4, 4. 80. IV. 3, 8. 11, 4.
 vellem III. 6, 53.
 vellera IV. 2, 16.
 vellere I. 7, 36. III. 5, 20.
 vellus II. 1, 62.
 veloci I. 5, 24.
 velocis IV. 3, 13.
 velox IV. 1, 114.
 velut I. 7, 25. II. 1, 71.
 veluti IV. 1, 41.
 venandi IV. 3, 23.
 venanti IV. 3, 5.
 vendere I. 4, 53. 10, 32. 51.
 77. II. 4, 53.
 vendit I. 4, 61.
 venena III. 5, 10.
 veneranda II. 5, 45. IV. 2,
 10.
 venerata I. 5, 33. 8, 86.
 veneratus II. 4, 47.
 venere I. 4, 27. III. 1, 1.
 Venere I. 11, 66.
 Venerem I. 2, 40. 4, 53. 5, 8.
 10, 76. II. 6, 17. III. 6, 48.
 Veneri I. 10, 81. II. 3, 29.
 Veneris I. 3, 39. 4, 17. 79. 5,
 37. 48. 11, 53. IV. 3, 18.
 13, 23.
 veneti I. 1, 73. 7, 79. 8, 61.
 9, 15.

veneror I. 1, 15.
 veni I. 8, 64. 11, 67. II. 1, 3.
 81. 5, 2. 6, 7. IV. 2, 2.
 4, 9. 6, 13.
 veniam I. 3, 89.
 veniant II. 6, 32.
 venias I. 8, 53. II. 2, 21.
 veniat II. 4, 43. III. 2, 11. 13.
 IV. 1, 96. 3, 17.
 veniens III. 4, 39.
 veniente I. 7, 68.
 veniet I. 1, 84. 5, 31. IV. 6,
 19.
 venit I. 1, 64. 3, 65. 6, 12.
 10, 4. 43. 11, 34. II. 1, 76.
 89. 2, 1. 5, 48. 6, 20. 7,
 22. III. 5, 16. 6, 21. 32.
 IV. 2, 12. 7, 1. 9, 4.
 venite II. 1, 13.
 veniunt IV. 1, 98.
 venti I. 4, 17. III. 6, 27. IV.
 1, 124.
 ventis I. 3, 38. 7, 60. 8, 20.
 10, 9. 14. II. 4, 9. IV. 1,
 194.
 ventos I. 1, 39. III. 6, 50. IV.
 1, 58.
 ventura III. 4, 9.
 venturæ III. 4, 5.
 venturam I. 4, 38.
 ventus II. 4, 40.
 Venus I. 1, 87. 2, 16. 34. 3,
 58. 4, 65. 5, 55. 6, 4. 22.
 7, 14. 89. 9, 5. 28. 35. 57.
 10, 20. II. 1, 12. 3, 3. 44.
 4, 24. 57. 6, 9. 32. IV. 2,
 3. 19. 5, 13. 7, 5. 13, 2.
 14.
 vera I. 7, 31. II. 5, 63. III. 2,
 7. 4, 1. 5. 6. 11. 77.
 veraci IV. 1, 133.
 veracibus IV. 1, 119.
 verax I. 2, 41.
 verba I. 2, 22. 3, 52. 5, 6.
 9, 2. 10, 26. 11, 57. II. 1,
 32. 52. 74. 2, 1. 3, 4. 4, 51.
 5, 4. 94. 112. 6, 12. III.
 1, 22. 4, 42. 6, 36. 38. 51.
 52. IV. 4, 14. 5, 18.
 verbera I. 7, 44. 52. 10, 22.
 III. 4, 66.
 verberat I. 11, 60.
 verbere I. 5, 3.
 verberet I. 2, 7.
 verberibus I. 9, 6. II. 3, 48.

verbis I. 6, 7. 31. 10, 35. 41.
 II. 7, 18. IV. 1, 47.
 verbo I. 5, 37.
 vere I. 11, 2. III. 5, 4.
 verna I. 5, 26.
 vernarum II. 1, 23.
 verno II. 1, 49. 59.
 vero III. 4, 5.
 versantur I. 3, 74.
 versarem II. 3, 6.
 versat I. 5, 4. II. 1, 64.
 versatur I. 6, 34.
 versibus III. 1, 8.
 versis II. 4, 18.
 verso I. 2, 10.
 versu IV. 1, 34.
 versus II. 5, 111. III. 2, 26.
 IV. 1, 17. 201.
 vertat I. 10, 12. III. 4, 95.
 verterat I. 6, 2.
 vertere I. 7, 12.
 verterunt IV. 1, 61.
 vertice I. 8, 15.
 vertimus I. 11, 6.
 vertitur IV. 1, 169.
 veru I. 7, 55.
 vefcar II. 5, 64.
 Vestales II. 5, 54.
 veste I. 2, 26. 9, 68. 10, 56.
 11, 27. II. 1, 13. 5, 97. III.
 2, 18. IV. 2, 12.
 vestem I. 11, 61. II. 5, 7. IV.
 1, 121.
 vestes I. 8, 47. 9, 13. II. 6, 35.
 vestigia I. 10, 57. IV. 1, 13.
 2, 7. 3, 13.
 vestis II. 4, 30. III. 4, 36.
 vestra I. 1, 24. 10, 6.
 vestro IV. 2, 24.
 vestros I. 11, 16.
 vestrum III. 6, 18.
 vetat I. 2, 24. 4, 68. 10, 24.
 veteres I. 9, 50. II. 3, 41. 49.
 47. IV. 1, 63.
 veteris I. 11, 18. II. 1, 27.
 veto II. 7, 13.
 veruit I. 4, 19.
 vetus I. 1, 16. 9, 42. IV. 1,
 111. 6, 20.
 vexit IV. 1, 58.
 via I. 3, 50. 4, 35. 7, 48. 10,
 16. 11, 4. II. 3, 16. 5, 44.
 6, 3. 13, 10.
 viae I. 1, 48. 8, 57. IV. 8, 6.
 viam I. 6, 28.

OMNIUM VERBORUM.

vias I. 1, 52. 3, 14. 36. 7, 78.
10, 36. II. 1, 78. 4, 17. 6,
36. III. 1, 4. IV. 6, 12.
vici I. 4, 16.
vicem IV. 1, 23.
vicerat II. 3, 14.
vices I. 10, 64.
vicinia IV. 1, 167.
vicinis I. 9, 19.
vicino I. 1, 45. IV. 1, 137.
vicinum IV. 1, 131.
vicinus IV. 1, 145.
vicit III. 6, 16.
victa I. 2, 2. 9. 6, 31. 7, 83.
II. 4, 33. 5, 120. IV. 1,
57.
victae IV. 1, 107.
victo I. 9, 49.
victor I. 7, 28. II, 55. II. 1,
34. IV. 1, 37.
victori II. 5, 10.
victoria II. 5, 47. IV. 1, 105.
victos II. 4, 39.
victrices I. 8, 7.
victus I. 8, 4. II. 1, 43. III.
6, 4.
videar I. 3, 90.
videat II. 4, 69. IV. 1, 111.
videbarur III. 4, 35.
viden II. 1, 25. 2, 17.
videndi I. 9, 69.
vident I. 7, 87.
video II. 4, 1. 5, 53. 6, 31.
videor IV. 12, 2.
videre III. 4, 48. 82. 5, 17.
videri I. 10, 71.
viderit I. 2, 56.
vides II. 5, 11.
videt I. 9, 8. III. 4, 26.
vidi I. 4, 29.
vidit I. 2, 43. 8, 6. II. 5, 75.
IV. 1, 67.
vigear IV. 1, 88.
vigent I. 3, 59.
vigilanda I. 1, 64.
vigilax IV. 6, 11.
viis I. 1, 90.
vilia I. 4, 64.
villa IV. 8, 3.
villae II. 3, 1.
villosa I. 9, 68.
vimine II. 3, 15.
vina I. 1, 28. II. 1, 29. 4, 4.
III. 6, 20.
vincas II. 7, 10.

vincat I. 4, 46.
vincere IV. 11, 31. 200.
vinci I. 9, 55.
vinciat I. 10, 70.
vincit I. 4, 10. 7, 64.
vincitur I. 6, 24.
vincla I. 1, 55. 6, 30. 7, 44.
II. 1, 7. 28. IV. 3, 14. 5,
14. 6, 8.
vinclis I. 5, 48. II. 3, 48.
vincta I. 1, 78. II, 28. II. 1,
16. 5, 98. III. 6, 2.
vinctas I. 1, 69.
vincto IV. 1, 36.
vinctum I. 1, 55. 10, 79. II.
7, 7.
vinctus I. II, 28. IV. 5, 14.
13, 23.
vincula II. 2, 18. 19.
vincuntur III. 4, 76.
vinea I. 11, 25.
vini III. 6, 11.
vino I. 2, 1. 6, 1.
violanda I. 10, 2. II. 4, 24.
violare I. 7, 57.
violata IV. 1, 76.
violavi I. 5, 37.
violavit I. 3, 81. 10, 19.
violent III. 5, 32.
violenta I. 6, 16. 7, 53. IV.
1, 73.
violente IV. 2, 3.
vir I. 2, 33. II. 2, 2. III. 1,
23.
vires II. 6, 10. IV. 1, 2. 168.
Virgilio IV. 15, 1.
virgineam III. 4, 89.
virgineus I. 4, 74.
virginitas II. 5, 64.
virgis II. 1, 24.
viri III. 4, 58. 6, 42.
viridem I. 8, 34.
virides II. 4, 27.
viridi I. 9, 44. II. 1, 40.
viris III. 4, 6.
viro I. 2, 21. 7, 8. 9, 40. III.
2, 14. 4, 52. IV. 6, 10.
virorum III. 5, 7.
viros I. 10, 60. II. 1, 72.
virtus IV. 1, 2.
virum I. 5, 33. II. 6, 3. III.
4, 62. 80.
viscere I. 3, 76.
visere I. 7, 21.
visum III. 4, 3.

visurus II. 2, 5.
visus III. 4, 24.
vita I. 11, 11. II. 1, 37. IV.
1, 206.
vitae I. 1, 3. III. 2, 7.
vitam I. 5, 19. II. 7, 1.
vitare I. 1, 49.
vitem I. 8, 33. III. 5, 19.
vites I. 7, 7. II, 47.
vitibus I. 5, 27.
vitis I. 10, 73.
vitis III. 6, 1. IV. 1, 171.
vitta I. 7, 73.
vittas II. 5, 55.
vitula I. 1, 25.
vitulum II. 3, 17.
vivas II. 7, 35.
vive I. 7, 69.
vivebant I. 3, 35.
vivere I. 1, 47. III. 2, 4. IV.
13, 19.
vivet I. 4, 59.
vivite III. 5, 31.
vix II. 5, 111. IV. 4, 12.
vixerit II. 4, 46. IV. 1, 50.
Ulixem IV. 1, 49.
ulla I. 1, 52. 3, 43. II. 1, 9.
III. 4, 25. IV. 13, 4.
ullam I. 4, 32. 7, 74.
ulli I. 8, 2. IV. 6, 9.
ullus II. 4, 43.
ultima IV. 1, 145.
ultorem I. 9, 76.
ultra IV. 1, 25.
ultroque I. 3, 45.
ululet I. 6, 19.
umbra I. 1, 49. II. 4, 11. 5,
96. IV. 1, 154.
umbracula II. 5, 97.
umbrac II. 5, 27.
umbram III. 1, 16. 2, 9.
umbris IV. 1, 68.
umbrosa I. 4, 1. II. 3, 44.
umbrosi IV. 3, 2.
umquam IV. 1, 157.
una III. 6, 20. 32. IV. 1, 142.
unda I. 3, 78. II. 2, 16. 5, 46.
III. 5, 1. 2. 30. IV. 1, 60.
155.
undas I. 3, 1. 37. 4, 39. III.
5, 21. IV. 1, 72. 194.
undique III. 1, 3. IV. 1, 36.
undis I. 8, 31. II. 5, 61. IV. 1,
53. 123. 126.
unguenta I. 8, 51.

I N D E X I.

unguis I. 9, 11.
 uni I. 2, 9. IV. 13, 5.
 uno I. 2, 58. IV. 4, 20.
 unus I. 4, 46. 7, 23.
 vobis I. 1, 27. 11, 29. III. 4,
 4. 5, 29.
 voca II. 6, 6.
 vocat II. 5, 42.
 vocales II. 5, 3, 78.
 vocare II. 1, 85.
 vocavit II. 5, 65.
 voce I. 2, 13. 5, 49. II. 1, 84.
 5, 122. III. 4, 41. 70.
 vocem I. 10, 27.
 voces I. 8, 37. II. 7, 30.
 vocer I. 1, 58.
 vocet I. 2, 32. II. 1, 84. III.
 3, 37.
 Vulcanus I. 10, 49.
 volent III. 4, 11.
 volentes II. 3, 45.
 voles IV. 13, 21.
 volet I. 4, 39. 45. 50. II. 6, 4.
 volitantis II. 5, 39.
 volitar II. 5, 47.
 volitent I. 6, 15.
 voliter I. 8, 17.
 volo III. 3, 24.
 volucres II. 7, 5.
 volucris IV. 1, 209.
 volucris IV. 1, 127.
 volvens III. 4, 86.
 voluisse IV. 1, 7.
 voluit IV. 2, 11.
 volumina IV. 1, 34.
 vomer I. 11, 49.
 vomere II. 1, 6.
 Vertumnus IV. 2, 13.
 vos I. 1, 22. 29. 33. 89. 4, 75.
 11, 17. II. 1, 11. 18. 83. 4,
 16. 5, 44. III. 1, 15. 4, 97.
 6, 9. 43. 45. IV. 2, 21.

vota I. 5, 16. 36. II. 2, 17. III.
 4, 84. IV. 4, 12.
 voti I. 11, 23.
 votis I. 5, 10. 9, 82. II. 5,
 102. 7, 36. III. 3, 1. 33.
 4, 53. 83. IV. 1, 129. 5, 29.
 6, 20.
 votivas I. 3, 29.
 votum II. 5, 29.
 vovemus IV. 1, 26.
 voventur III. 3, 27.
 vovet IV. 4, 13.
 urantur II. 2, 3.
 urbe I. 3, 9. 8, 61. II. 3, 2.
 33. IV. 8, 3. 13, 3.
 urbem II. 6, 33.
 urbes I. 4, 63. 6, 19. 8, 17.
 IV. 1, 52.
 urbi II. 6, 25.
 urbis II. 5, 23. 58. III. 1, 4.
 IV. 1, 49.
 ure I. 10, 21. 5, 5. II. 6, 5.
 urentur I. 10, 15.
 ures IV. 13, 19.
 uretur I. 10, 15.
 urgeat I. 4, 54.
 urget I. 10, 8. II. 1, 79. IV.
 1, 43.
 uris I. 5, 56.
 urit I. 9, 7. II. 4, 5. IV. 2,
 11. 12.
 uritur IV. 6, 17.
 uror IV. 5, 5.
 urunt IV. 6, 17.
 usquam I. 3, 9.
 usque I. 3, 16. 5, 46. 7, 8. 36.
 9, 36. 10, 38. II. 4, 14. 5,
 32. 63. 7, 17. IV. 13, 21.
 usto I. 11, 37.
 usu I. 10, 59.
 ut I. 1, 22. 54. 2, 2. 41. 3, 29.
 4, 46. 5, 3. 7, 1. 16. 59. 60.

8, 17. 19. 9, 30. 43. 57. 58.
 10, 26. 11, 31. 48. II. 1,
 2. 15. 25. 50. 54. 2, 17. 4,
 16. 38. 5, 72. 119. 6, 24.
 27. 33. 7, 18. 24. III. 1,
 8. 12. 3, 3. 5. 7. 4, 31. 33.
 34. IV. 1, 2. 6. 10. 16. 22.
 23. 38. 67. 86. 87. 102.
 111. 119. 182. 3, 11.
 utcumque III. 4, 11.
 utere I. 7, 37. 9, 48.
 uterque I. 7, 92. III. 5, 18.
 IV. 4, 24. 5, 15.
 uti IV. 1, 104. 4, 19.
 utilis III. 4, 19.
 utinam I. 3, 2. 93. II. 5, 113.
 III. 5, 27. IV. 13, 5.
 utitur I. 5, 18. 9, 24.
 utrimque IV. 1, 43. 167.
 utroque IV. 1, 176.
 utrumque I. 4, 34. 11, 58.
 uva I. 8, 36. II. 1, 3. 45.
 uvae I. 11, 47. II. 3, 35.
 uvam I. 5, 27. 11, 21.
 uvas I. 4, 15. 5, 23. II. 5, 85.
 uvida I. 9, 37.
 uvis III. 5, 19.
 vulgi IV. 1, 45. 13, 7.
 vulgus III. 3, 20.
 vulnera I. 1, 90. 3, 49.
 vulnere I. 7, 59.
 vult I. 2, 34. 4, 65. 10, 71.
 IV. 2, 5.
 vultu II. 4, 59.
 vultus I. 7, 1. 8, 43. IV. 7, 9.
 uxor I. 10, 54. 11, 42.
 uxorem I. 11, 52.
 uxoris II. 2, 11.

Z.

Z Maragdi I. 1, 51.
 zmaragdus II. 4, 27.

INDEX II.

AUCTORUM,

qui

in NOTIS ad TIBULLUM

laudantur, illustrantur, corriguntur, notantur.

A.

A Bramus (*Nicolaus*) 22, a.
Accius 103, b. 264, a. 331, b. 348, b.
Acidalius (*Valens*) 202, a.
Acro 2, b. 157, a. 170, a. 262, b. 357, b.
375, b. 376, a. 377, a. 382, b.
Aelianus 151, b. 233, b. 361, b.
Africanus 112, a. 173, b.
Alardus (*Lampertus*) 157, b.
Albinovanus (*Pedo*) 21, a. 38, a. 197, b. 269, a.
237, a. 353, b.
Albricus 361, a.
Alciatus (*Andreas*) 172, b. 340, b. 361, a.
Amaltheus (*Hieronimus*) 53, b.
Anacreon 109, a. 273, a. 379, b.
Angerianus (*Hieronimus*) 224, a.
Anselmus (*Georgius*) 136, b. 141, b. 263, b.
385, b. 404, b.
Anthologia 404, b.
Antipater *Thessalonicensis* 246, a.
Apollodorus 74, a. b. 90, a. 264, b. 352, b.
368, a.
Apollonius Rhodius 361, b. 362, b.
Appianus 131, b. 367, a. 371, a.
Apuleius 9, a. b. 11, b. 15, b. 24, a. 30, a.
32, b. 37, a. 41, a. 42, a. b. 43, a. b. 46, a.
47, a. 57, a. 59, b. 61, b. 62, a. 71, a. 91, a.
100, a. 103, b. 115, a. 123, a. 132, a. 136, b.
141, b. 145, a. 148, a. 153, b. 156, b.
163, b. 166, a. 168, a. 171, a. 191, a.
197, a. 207, b. 218, b. 265, a. 290, b.
295, a. 304, a. 320, a. b. 344, b. 346, b.
349, a. 350, b. 357, a. 386, a. 390, b.
392, a. 394, b. 398, b.
Arcadius *Augustus* 66, a.
Areostus (*Ludovicus*) 120, b. 130, a. 174, a. b.
175, a. 176, a. 178, a. 180, b. 182, a.
223, a. 252, a. 304, b. 327, b. 342, b.

Aristaenetus 107, a. 172, b.
Arnobius 8, b. 9, a. 44, b. 45, a. 154, a.
215, a. b. 219, b. 220, a. 240, b. 314, b.
394, a.
Arrianus 373, b.
Asconius Pedianus 19, a. 126, a. 194, b. 314, b.
Athenaeus 159, a. 186, a.
Auctor Ciris 4, b. 37, a. 50, b. 75, a. 90, a.
122, a. 142, a. 172, b. 190, b. 222, b.
337, a. 345, b. 383, b. 396, b.
Auctor Copae 29, b. 248, a. 259, a. 392, b.
Auctor Culicis 71, a. 315, b.
Auctor Pervigilii Veneris 42, a. 222, b. 223, b.
Augustinus 43, a. 81, a. 168, a.
Auius (Alcimus) 211, b.
Auratus (Joannes) 56, a. 134, b.
Auripha (Joannes) 39, a.
Ausonius 22, b. 42, a. 68, b. 69, a. 83, b.
120, b. 143, a. 146, b. 151, a. 160, a.
172, a. 213, a. 277, a. b. 357, b. 383, a. b.
397, b.

B.

B Arclajus (*Joannes*) 43, b. notatus 179, b.
Bargaenus (*Petrus Angelius*) 385, b.
Barlaeus (*Caspar*) 43, b.
Barthius (Caspar) 25, b. 7, a. 8, b. 10, b. 14, a.
19, b. 27, b. 34, a. 43, b. 45, b. 52, a.
63, a. 65, b. 71, b. 77, b. 79, b. 92, b.
97, a. 105, a. 109, b. 110, a. 149, a. 150, b.
164, a. 169, a. 207, a. 217, b. 219, b.
225, b. 226, a. 275, a. 283, b. 292, b.
321, a. 346, a. 351, a. 354, a. 355, b.
357, b. 358, b. 360, a. 370, a. 377, b.
380, a. 406, a.
Bartholinus (Caspar) 225, a.
Bartholinus (Thomas) 275, b.
Baudius (Dominicus) 137, a. 186, b. 365, b.
notatus 340, b.

I N D E X II.

Betmanus (Christianus) 73, b.
Beda 241, a.
Behorius (Adrianus) 115, a. 224, b. 265, a.
Bellajus (Joachimus) 140, a. 238, a. 245, b.
Bembus (Petrus) 130, b. 175, a. 224, b. 406, a.
Bencius (Franciscus) 175, a. 314, a.
Bentlejus (Richardus) 345, b.
Bergerius (Nicolaus) 160, b.
Bernartius (Joannes) 226, a.
Beroaldus (Philippus) 43, a. 234, b. 350, b.
Blondellus (David) 265, b.
Boccatius (Joannes) 51, a. 361, a.
Doebius (Joannes) 175, a. 287, a.
Boethius 63, b. 84, b. 119, a. 185, b. 195, a.
 240, a. b. 382, b.
Boilovius (Nicolaus) 329, b.
Boissardus (Jo. Jacobus) 5, b. 13, b. 91, a.
 119, a. 159, b. 205, a. 207, a. 226, a.
 239, a. 256, a.
Borrichius (Olaus) 258, a.
Bosius (Simeo) 19, b. 38, a.
Brassicanus (Jo. Ludovicus) 265, b. 266, a.
Brissonius (Barnabas) 63, a. 67, b. 89, b. 160, a.
 214, a. 271, a. 272, a. 371, b.
Brodæus (Joannes) 19, b. 150, b. 234, b.
 283, b.
Euchananus (Georgius) 169, b. 173, b. 197, a.
Buchmerus (Augustus) 315, a.
Budaëus (Gulielmus) 72, b.
Burmannus (Petrus) 362, b. 370, a.
Bynaeus (Antonius) 230, b.

C.

C*acilius* 286, a. 392, a.
Caelius (Ludovicus) 48, a. 150, b. 263, b.
Caesar Constantinus 339, b.
Caesar (Julius) 23, b. 88, a. b. 96, a.
 105, a. 121, a. 126, b. 142, b. 145, b.
 169, a. 171, a. 179, a. 181, b. 206, b.
 236, b. 297, b. 343, a. 365, a. 380, b.
Calcagninus (Coelius) 109, a.
Caldernus (Domitius) 164, b.
Callimachus 236, a. 238, b. 318, a. 320, a.
 343, b. 345, b.
Calpurnius 7, a. 8, a. 13, a. 98, b. 110, a.
 152, b. 203, b. 221, a. b. 237, a. 243, b.
 256, b. 257, b. 259, b. 326, b. 336, a.
C. Calvus 182, b.
Camerarius (Joachimus) 167, a.
Camerus (Gulielmus) 28, b. 56, a. 82, a.
 100, a. 188, a. 200, a. 270, a. 314, a.
 363, a.
Carpaccius (Julius Caesar) 361, a. 362, b.

Carleton (Georgius) 360, b.
Carrio (Ludov.) 56, a. 109, b. 273, a.
Cariarius (Vincenius) 362, b.
Carus (Hannibal) 205, a. 362, a.
Casa (Joannes) 123, b.
Casaubonus (Isaacus) 24, a. 50, b. 76, b.
 160, b. 207, a. 243, b. 263, b. 283, b.
 356, a.
Cassiodorus 373, b.
Cassius (Dio) 106, b.
Castalio (Jofebus) 12, b. 96, b. 217, b.
Castilio (Balthazar) 189, a. 387, a.
Cato 7, b. 13, a. 27, a. 62, b. 101, a. 102, b.
 206, a. b. 211, b. 213, b. 393, b.
Catullus 6, b. 9, b. 17, a. 22, a. 64, b. 77, b.
 83, a. 91, a. 117, a. 121, a. 123, a. 139, b.
 141, a. 143, b. 154, b. 157, a. b. 158, a. b.
 159, a. 165, b. 166, a. 174, b. 177, a.
 181, b. 185, b. 188, b. 190, b. 192, b.
 198, a. 201, b. 204, b. 212, b. 214, b.
 217, b. 225, a. 229, a. 247, b. 258, a.
 263, b. 269, b. 271, b. 283, a. 294, a.
 301, a. 307, b. 308, a. 329, a. 330, b.
 344, b. 345, a. b. 346, a. 348, a. 349, b.
 356, a. 360, a. 361, a. 386, b. 388, b.
 392, b. 396, b. 399, b. 405, b.
Causinus (Nicolaus) 43, b.
Cebes 118, b.
Cellarius (Christophorus) 317, a.
Celsus (Cornelius) 18, b. 380, b.
Celsus (Apulejus) 111, a.
Censorinus 335, b.
Cerda (Jo. Ludovicus de la) 22, a. 27, b. 34, a.
 49, a. 57, b. 96, a. 168, a. 217, a. 270, a.
 287, a. 348, a. 350, b. 357, b. 365, a.
 370, a. 390, b.
Charisius 96, b. 127, b. 168, a. b. 169, a. 197, b.
 234, b. 235, a. 241, a. 245, b. 263, b.
 274, b. 275, a. 317, a. 368, a. 376, b.
 408, a.
Chausse (Causus de la) 207, a. 239, a. 318, a.
Cicero 1, a. 3, a. b. 5, a. b. 6, a. 8, b. 9, b.
 11, a. 13, a. 14, a. 15, a. b. 16, a. b. 17, b.
 18, a. 20, a. 22, b. 25, b. 27, a. 28, a.
 29, b. 30, a. b. 31, a. b. 32, b. 34, a. 38, b.
 45, a. b. 55, a. b. 56, a. 58, a. b. 63, b.
 76, a. 69, a. 74, a. 76, a. b. 77, a. 78, a.
 79, a. 80, a. 84, a. b. 88, a. 91, b. 92, a.
 93, b. 94, a. 95, a. b. 96, a. b. 98, a. 99, b.
 102, b. 104, b. 105, a. 106, b. 110, a. b.
 118, a. b. 119, a. 121, a. b. 123, a. 124, a. b.
 125, b. 126, a. b. 127, a. 130, b. 131, a. b.
 132, b. 134, a. 135, a. b. 136, a. 139, b.
 141, b. 142, b. 143, a. 144, a. 148, a.
 153, a. 154, b. 155, b. 156, b. 159, a.

A U C T O R U M.

161, a. 162, a. 165, b. 169, a. 173, a. 178, b.
 179, a. b. 181, b. 182, a. b. 183, b. 184,
 a. b. 185, a. b. 186, a. 188, a. b. 190, a. b.
 191, b. 192, b. 193, b. 194, a. b. 196, a. b.
 197, a. b. 198, a. b. 200, a. 201, b. 202, b.
 204, b. 206, a. b. 208, b. 211, a. 212, a. b.
 214, a. b. 217, b. 218, a. 224, a. 231, a. b.
 233, b. 234, b. 236, b. 237, b. 238, a. b.
 243, b. 244, a. 245, a. 249, a. 254, a. b.
 261, a. 267, a. 270, b. 272, b. 273, a.
 277, b. 279, a. b. 281, a. 282, a. 284, a. b.
 285, a. 286, a. 288, a. 290, a. 292, b.
 293, b. 297, b. 298, a. 299, a. 301, b.
 302, b. 303, a. b. 304, a. b. 305, a. 306, a. b.
 307, a. 310, a. b. 311, a. 315, a. 317, b.
 327, a. 330, a. 331, b. 332, a. b. 333, a. b.
 334, a. 336, b. 337, b. 342, a. 343, a.
 345, a. 346, a. 348, a. b. 354, b. 355, a.
 356, b. 357, a. b. 365, a. b. 366, a. 369, a.
 371, a. b. 375, b. 378, a. 379, a. 380, b.
 383, a. b. 389, a. b. 390, a. b. 393, b.
 400, a. b. 401, b. 402, b.
Claudianus 4, b. 20, a. 43, b. 44, a. b. 48, a.
 52, a. 63, b. 68, b. 70, a. 72, a. 73, a.
 85, a. 108, a. 119, b. 120, a. 131, a. 145, a. b.
 149, b. 152, b. 159, a. 163, b. 166, b.
 175, a. 208, a. 225, b. 229, a. b. 233, a. b.
 251, b. 309, a. b. 316, a. 341, b. 360, b.
 361, b. 386, b. 398, a. b.
Clericus (Joannes) 3, a.
Cluverius (Philippus) 187, a. 358, b. 360, b.
 364, a. 401, a.
Colotius (Angelus) 3, a. 17, b.
Colvius (Petrus) 24, a. 43, a.
Columella 101, a. b. 196, a. 208, b. 209, b.
 218, a. 220, b. 221, a. b. 234, b. 249, a.
 259, a. 365, b. 375, a. 383, a.
Columna (Hieronymus) 36, a.
Contarenus (Vincentius) 295, a.
Cordoua (Franc. Ferdinandus de) 146, b. 147, a.
 218, b. 371, b.
Corinna 4, a.
Corippus 318, b.
Cornelius (Petrus) 288, b.
Cota (Rhodericus) 43, b.
Crenius (Thomas) 85, a.
Criminus (Petrus) 1, b. 172, b. 408, b.
Cruquius (Jacobus) 19, b. 50, a. 231, a.
Crispinus (Daniel) 228, b.
Cujacius (Jacobus) 209, a.
Cuperus (Gisbertus) 226, a. 380, a.
Curtius 23, b. 76, a. 145, b. 146, a. 147, a.
 148, b. 170, b. 184, b. 202, a. 220, b.
 334, b. 390, b.
Cyllenius (Bernardinus) 6, b. 7, b. 19, b. 24, a.

32, a. 39, b. 46, b. 49, b. 84, a. 102, b.
 105, b. 113, b. 117, b. 133, a. 135, a. b.
 137, b. 146, b. 151, a. 162, b. 212, a.
 215, b. 230, b. 233, a. 235, a. 238, b.
 247, b. 260, a. 261, a. 291, a. 292, b.
 299, a. 313, a. 315, a. 340, b. 350, b.
 355, a. 371, b. 388, a. 401, a.

D.

D *Acerius (Andreas)* 19, b. 93, a. 102, a.
 165, a. 218, b. 243, a. 301, a. 350, a.
 377, b.
David Propheta 173, b. 174, b.
Dausquius (Claudius) 109, b. 152, b. 316, a.
 327, a.
Decembrius (Angelus) 39, a. 94, a. 135, a.
 211, b. 348, b. 357, b. 375, b.
Delrius (Martinus Ant.) 44, a. 49, a. 82, a.
 89, b. 150, a. 152, a. 207, a. 402, a.
Deodatus (Joannes) 174, a.
Demsterus (Thomas) 49, a. 133, a. 138, a.
 402, b.
Dio Cassius 19, a. 25, b. 160, b. 250, b. 367, a.
 377, a.
Diodorus Siculus 78, b. 151, b. 155, a. 195, a.
 220, a. 359, a.
Diomedes Grammaticus 2, b. 3, a. 117, b. 274, b.
 275, a. 377, a. 408, b.
Dionysius vulgo Cato 135, a. 274, b.
Dionysius Halicarnassens 254, b. 260, b. 261, b.
 262, a. b.
Donatus 77, b. 88, b. 96, a. 172, b. 205, a.
 206, a. 223, a. 269, a. 289, b. 310, a.
 348, b.
Donatus (Alexander) 6, a. 258, a.
Donatus (Marcellus) 25, a.
Douza 102, b. 106, a. 117, b. 121, b. 123, b.
 124, a. 134, b. 140, a. 173, a. 188, a.
 191, a. 192, b. 215, b. 237, b. 240, b.
 242, a. 245, a. 246, a. b. 247, b. 283, a.
 300, b. 302, a. 307, b. 324, b. 325, a.
 328, a. 341, b. 344, a. 346, b. 349, a.
 397, b. 402, a. 403, a.
Douza (Janus) laudatus 1, b. 13, b. 31, b.
 36, a. 37, a. 54, a. 55, b. 56, a. 57, b.
 67, b. 87, b. 89, a. 105, b. 204, b. 272, a.
 377, b. 396, a.
Douza (Janus filius) 24, b. 27, a. 32, a. 42, b.
 56, a. 130, a. 206, a. 225, a. 226, a. 369, b.
 370, a.
Dracontius 34, a. 186, b. 187, b.

I N D E X I I.

E.

Elmenhorstius (Geverhartus) 30, a.
 Endeleichus (Severus) 353, b.
 Ennius 27, a. 35, b. 196, b. 296, a.
 Eobannus Hessus (Helius) 33, a. 74, a. 163, a.
 173, b. 174, b. 182, b. 257, a. 258, a.
 301, b. 313, b. 319, b. 327, a. 329, a.
 Erasmus (Desiderius) 33, a. 129, a. 139, b.
 224, q. 351, b. 404, b. notatus 391, b.
 Erythraeus (Nicolaus) 96, b. 283, a. 322, a.
 367, a.
 Eugraphius 128, b.
 Euripides 385, a.
 Eusebius 52, b. 236, a. 239, b.
 Eustathius 74, b.
 Eyb (Albertus de) 325, a.

F.

Faber (Basilius) 8, a.
 Faber (Petrus) 149, b.
 Fabricius (Georgius) 137, a. 214, a. 230, a.
 261, b. 291, b. 311, a. 318, a. 325, a.
 Falcoburgius (Gerhardus) 67, b.
 Fästellus (Honoratus) 5, a. 227, a.
 Fasti Capitolini 250, b.
 Favoritus (Augustinus) 70, b.
 Ferrarius (Hieronymus) 229, a.
 Ferrarius (Ostavius) 131, a.
 Festus Avienus 63, b. 147, a. 148, a. b. 149, a.
 183, a. 372, b. 374, a. b.
 Festus Pompejus 11, a. 13, a. 73, b. 77, b.
 90, b. 101, a. 102, b. 114, a. 150, b. 172, b.
 173, b. 192, a. 193, a. 199, b. 206, a.
 210, b. 223, b. 226, b. 227, b. 240, b.
 241, a. 253, a. 260, a. b. 261, a. 263, a.
 273, b. 285, b. 294, b. 306, a. 309, a.
 311, b. 315, a. 316, a. 361, a. 370, b.
 375, b. 394, a.
 Festus correctus 361, a.
 Ficinus (Marcellus) 143, b.
 Flaminius (M. Antonius) 123, b. 201, a. 340, b.
 355, b.
 Floridus (Franciscus) 346, a. 357, b.
 Florus 8, b. 88, b. 187, a. 237, b. 265, a.
 367, a.
 Fracastorius (Hieronymus) 209, a. 236, a. 269, a.
 337, b. 397, a.
 Francius (Petrus) 196, a. 379, b.
 Freinshemius [Joannes] 238, a.
 Frischlinus [Nicodemus] 236, a.
 Frontinus 6, a. 30, a. 391, b.

Fronto [Cornelius] 241, a.
 Fruterius [Lucas] 12, a. 17, a. 29, a. 32, a.
 42, b. 54, a. 69, b. 89, a. 95, b. 134, b.
 139, a. 173, b. 180, a. 198, a. 213, a.
 217, b. 221, b. 226, a. 232, a. 289, a. b.
 290, a. 361, a.
 Fulgentius Planciades 42, a. 309, a.

G.

Galenus 118, b.
 Galluius [Tarquinius] 63, b.
 Gambara [Laurentius] 255, b.
 Gassendus [Petrus] 271, b. 313, b. 373, b.
 Gebhardus [Janus] 7, a. 8, b. 12, b. 14, b.
 17, b. 24, b. 28, a. 32, a. 49, a. 54, a. 69, b.
 84, a. 101, a. 104, a. 119, a. 127, b. 131, a. b.
 134, a. 142, b. 144, b. 146, a. b. 162, a.
 164, b. 166, b. 188, a. 202, a. 203, a. b.
 206, a. 217, b. 280, b. 302, a. 317, a.
 325, a. 355, b. laudatus 2, b. 67, b. 77, a.
 81, b. 87, a. 109, a. 116, b. 218, b. 315, b.
 notatus 26, a. 29, a. 31, b. 57, b. 94, b.
 106, a. 107, b. 111, a. 185, b. 200, a.
 306, a.
 Gellius 1, a. 9, a. 76, b. 92, b. 94, a. 144, b.
 188, b. 208, b. 285, b. 292, a. 335, a.
 359, a. 364, a. 390, b.
 Gentilis [Scipio] 99, b. 272, a.
 Genius [Gulielmus] 359, b.
 Germanicus Caesar 63, b. 205, a.
 Gesnerus [Conradus] 114, a.
 Gevarius [Janus Casperus] laudatus 48, a.
 149, b. 298, a. 363, b.
 Gifanius [Oberius] 3, b. 95, b. 103, a. 105, a. b.
 137, a. notatus 152, b.
 Glandorpius [Joannes] 274, a. 377, a.
 Godellus [Antonius] 174, a.
 Goefius [Wilhelmus] 3, a.
 Gorallus [Theodorus] 3, a.
 Gorlaeus [Abrahamus] 256, a. 281, b.
 Goropius [Joannes] 258, a.
 Graevius [Jo. Georgius] 27, a. 236, b. 280, b.
 Gratius 83, a. 396, a.
 Gronovius [Jo. Fredericus] 25, b. 38, a. 57, b.
 85, a. 96, a. 109, b. 110, b. 113, b. 114, a.
 124, b. 138, b. 170, a. 173, a. 205, b.
 228, a. 246, b. 267, b. 283, b. 302, a.
 310, b. 379, a. 402, a.
 Gronovius [Jacobus] notatus 236, b.
 Grotius [Hugo] laudatus 18, a. 19, a. 114, b.
 169, b. 197, b. 327, a. 345, b.
 Gruterus [Janus] 1, a. 13, b. 24, b. 37, a.
 59, a. 60, b. 81, a. 95, b. 101, a. 110, a.
 125, b. 133, a. 141, b. 207, b. 230, a. b.
 269,

A U C T O R U M.

269, a. 300, a. 315, b. 351, b. 352, b.
 373, b. 395, a. 405, b. 407, a.
Guarinus [*Baptista*] 29, a. 63, b. 141, a. 218, b.
Gudius [*Marquardus*] 103, a.
Guellius [*Valens*] 365, a.
Gulielmus [*Fannus*] 75, b. 76, a. 116, b. 119, a. 258, a. 266, a. 343, b. 346, a.
Guyetus [*Franciscus*] 67, b. 79, a. 188, a. 196, a. 221, b. 232, b. 247, a. 300, b. 345, b.
Gyraldus [*Lilius*] 1, b. 93, a. 150, b. 205, a. 207, a. 233, b. 266, a. 270, a. 275, b. 277, a. 339, a. 408, b.

H.

H *Einsius* [*Daniel*] 33, a. 82, a. 272, b. 301, b. 319, b. 389, b.

Heinsius [*Nicolaus*] 6, b. 17, a. b. 25, a. 27, a. 29, a. b. 44, a. 66, a. 71, b. 73, a. 81, b. 82, a. 85, a. 86, b. 89, b. 99, b. 104, b. 107, a. 116, b. 117, a. 131, b. 134, b. 139, a. 140, b. 147, a. 155, a. 159, b. 169, b. 170, a. 171, a. 173, a. 178, a. b. 180, a. b. 185, a. 192, a. 196, b. 201, a. b. 204, a. 205, b. 215, b. 220, b. 221, a. 225, a. 226, a. 227, a. 229, b. 230, b. 231, b. 232, b. 242, a. 245, a. 259, b. 267, b. 278, b. 289, b. 298, b. 316, a. 318, b. 336, a. b. 337, b. 346, b. 361, a. 163, a. b. 365, b. 367, b. 372, b. 373, b. 378, b. 379, a. 381, b. 395, a. 399, a. 400, b. 402, a. laudatus 18, a. 19, a. 24, b. 37, a. 79, a. 80, a. 82, b. 98, b. 99, a. 105, b. 119, b. 146, a. 234, b. 239, a. 253, b. 269, b. 309, b. 310, b. 315, a. 382, b. 386, b. 388, a. 390, a. 399, b.

Heliodorus 38, a.

Hemsterbuisius [*Tiberius*] 185, a.

Heraldus [*Desiderius*] 22, a. 76, b. 103, a. 105, a. 248, a. 272, a. 298, a.

Herodotus 111, b. 372, a. 373, a.

Hesiodus 210, a.

Hieronymus 264, b. 275, b.

Hirtius 23, b. 26, a. 131, b. 236, b. 371, a.

Holstenius [*Lucas*] 401, b.

Homerus 44, b. 53, b. 72, b. 73, b. 74, a.

139, a. b. 159, a. 163, a. 174, a. 175, b.

224, b. 251, a. 259, a. 263, a. 291, b.

298, a. 328, b. 351, a. 356, a. b. 358, b.

359, a. b. 360, a. b. 361, a. 363, a. b. 364, a.

370, a. 392, a.

Honerdius [*Rochus*] 185, b. 307, a.

Hoofdius [*P. Cornelius*] 29, a. 37, b. 51, a.

128, a. 163, b. 226, a. 227, a. 293, a. 357, a.

Hoofstratanus [*David*] 326, a. 381, a.

Horatius 2, a. b. 3, a. b. 6, a. 8, b. 10, a.

11, a. 12, b. 13, a. b. 16, b. 17, a. b. 18, b.

19, b. 20, a. b. 21, a. 22, b. 23, b. 27, a. 28, a. b.

29, a. b. 32, b. 34, a. 42, b. 43, b. 45, b.

46, a. 47, b. 49, b. 51, a. 52, a. 55, a.

57, a. 62, a. 63, a. b. 64, a. b. 66, a. 71, a.

72, a. 74, a. 77, a. 79, a. 80, a. 81, b.

82, a. b. 85, a. b. 88, a. b. 90, b. 92, b.

94, b. 95, a. 100, a. 103, b. 107, b. 108, a.

109, a. 111, b. 112, a. 116, a. 117, b.

118, a. b. 121, a. 123, a. 127, a. 128, b.

131, a. 136, a. 137, b. 138, b. 140, a.

143, b. 145, b. 146, b. 148, a. 153, a. b.

154, a. b. 155, a. b. 156, a. 159, a. 161, a.

163, a. 166, a. 170, a. 171, a. b. 173, a.

176, b. 179, b. 180, a. 181, a. b. 183, a.

184, a. b. 186, a. b. 187, a. b. 189, a. 192, a.

194, a. b. 195, a. 196, b. 199, a. 200, a. b.

203, a. b. 204, a. 205, b. 206, a. 207, a. b.

211, b. 212, a. 213, a. b. 216, b. 218, b.

219, a. b. 220, a. b. 224, a. 226, b. 227, b.

229, a. 230, a. b. 231, a. 232, a. b. 233, a.

234, a. b. 235, a. b. 240, a. 241, b.

242, b. 243, a. 244, b. 245, b. 248, a.

249, a. 251, a. 252, a. 254, a. 255, b.

256, b. 259, b. 262, b. 263, b. 269, a.

270, b. 271, a. 277, a. b. 278, a. 279, a.

281, a. b. 289, b. 290, a. 295, b. 297, b.

303, b. 304, b. 305, a. 306, a. b. 307, b. 310, b.

311, b. 312, b. 313, a. 314, b. 317, b. 318, b.

320, a. 321, a. b. 323, b. 326, a. 327, a.

328, a. b. 331, a. 332, a. b. 333, b. 338, a.

340, a. 342, a. 343, a. 344, b. 346, b.

348, a. 349, a. b. 353, b. 354, a. 357, b.

360, a. 365, b. 367, b. 369, b. 371, a.

372, b. 375, b. 376, a. b. 377, a. 378, a.

379, a. 380, a. b. 381, b. 382, a. b. 385, b.

386, b. 388, b. 389, b. 390, a. 392, a. 393,

a. b. 395, a. 401, a. 404, a.

Hoffbuius [*Sidronius*] laudatus 174, a. b. 389, b.

Hottomannus [*Franciscus*] 194, b. 302, b. 371, a.

Huetius [*Petrus Daniel*] 207, a. 221, a. b.

397, a.

Hyginus 41, b. 74, a. 90, a. 143, b. 150, a.

236, a. 264, b. 359, b. 360, a. 361, b.

I.

J *Eremitas Prophetas* 174, b.

Inscriptiones 6, a. 24, a. 55, b. 60, b. 67, b.

81, a. 95, b. 125, b. 133, a. 143, a. 207, b.

230, a. b. 260, b. 269, a. b. 284, b. 298, b.

300, a. 351, b. 352, b. 395, a. 405, b.

406, b.

N D E X II.

Josephus 25, b.
Jovius [*Paulus*] 39, a.
Isidorus 4, a. 19, a. 46, b. 118, b. 239, b.
 274, b. 376, b.
Iso 291, b.
Junius [*Hadrianus*] 145, a. 228, b. 233, b.
 270, b. 309, a. 318, b.
Justinus 67, b. 149, a. 152, a. 162, a. 184, b.
 195, b. 198, b. 215, a. 240, b. 260, a.
 261, b. 264, a. 332, b. 349, b. 373, a.
 377, a. 379, b. 400, a.
Juvenalis 15, a. 38, a. 40, b. 45, a. 51, b.
 61, b. 62, a. 72, b. 81, a. 83, b. 94, b.
 97, b. 98, a. 106, a. b. 124, b. 130, a.
 132, a. 133, a. 134, b. 139, a. b. 140, b.
 142, a. 167, b. 184, a. 191, a. 199, a.
 206, a. 213, a. 216, a. 218, b. 228, b.
 230, a. 254, a. 260, a. 263, b. 265, a.
 266, b. 295, b. 314, b. 320, b. 335, a.
 338, b. 343, b. 357, a. 359, b. 395, b.
 396, b.
Juvenius 225, a. 398, a.

K.

K *Empius* [*Martinus*] noratus 105, b. 270, a.
Kippingus [*Henricus*] 150, b.
Kinfechorius [*Caspar*] 127, a.
Kirchmannus [*Joannes*] 26, b. 67, b. 89, b.
 116, b. 126, b. 247, b. 248, a. b. 286, a.
 298, a. 299, a. b. 302, a.

L.

L *Astantius* 9, a. 47, a. 76, b. 104, b. 133, b.
 145, a. 162, a. 236, a. 252, a. 253, a.
 265, a. b. 266, a. 299, a.
Laërtius [*Diogenes*] 48, b.
Iaetus [*Pomponius*] 224, b.
Lallus [*Joannes Baptista*] 329, b.
Lambinus [*Dionysius*] 12, a. 95, b. 103, a.
 105, b. 119, a. 123, b. 184, a. 187, b.
 230, b. 236, b. 254, a. 291, a. 328, a.
 331, a. 357, b. 376, a. 380, b. 391, b.
Lampridius [*Aelius*] 56, b.
Lampridius [*Benedictus*] 130, b.
Laurebergius [*Petrus*] 113, a.
Leonicus [*Nicolaus*] 159, a.
Leopardus [*Paulus*] 127, b. 202, b.
Lernutus [*Janus*] 385, b.
Letus [*Calvidius*] 239, b.
Liberalis [*Antoninus*] 164, a.
Lindenbruchus [*Fredericus*] 50, b. 199, a.
Lipsius [*Justus*] 9, a. 96, a. b. 105, b. 124, b.
 133, b. 168, a. 192, a. 295, a. 299, a.

306, b. 313, b. 334, b. 355, a. 365, a.
 366, a. 405, b.
Livinejus [*Joannes*] 12, a. 21, a. 32, a. 42, b.
 44, a. 48, a. 56, a. 61, a. 67, a. 137, b.
 226, a. 266, a. 343, b. 363, a.
Livius 14, a. 23, a. 44, b. 45, b. 63, a. 92, a.
 112, a. 145, a. 190, a. 215, b. 245, b.
 260, a. b. 261, b. 262, a. 266, b. 267, b.
 268, a. 280, b. 323, b. 353, b. 367, b.
 379, a. 383, a.
Longinus Maximianus 29, a. 172, b.
Longus 255, b. 257, b. 399, a.
Longus [*Velius*] tentatus 399, a.
Lotichius [*Petrus*] 186, b. 198, a. 267, a. 268, a.
 313, b. 344, b. 374, b. 390, b. 400, a.
Lucanus 4, b. 10, b. 36, b. 43, b. 44, b. 45,
 a. b. 46, a. 47, b. 48, a. 52, b. 53, a. 54, a.
 64, b. 86, a. 106, b. 113, a. 130, a. 132, a.
 137, a. b. 145, b. 148, b. 149, b. 155, a.
 162, a. 166, b. 167, a. 183, b. 238, a. b.
 246, b. 249, a. 264, b. 265, a. 266, b.
 267, a. b. 268, a. b. 269, b. 276, a. 289, b.
 296, b. 322, b. 330, a. 331, b. 332, a.
 334, b. 372, b. correctus 113, b.
Lucas Evangelista 331, b.
Lucianus 59, a. 78, b. 91, a. b. 109, b. 144, a.
 309, b. 348, a. 373, a.
Lucilius 97, b.
Lucretius 3, b. 4, a. 9, a. 17, b. 20, a. 21, b.
 22, a. 27, a. 32, b. 34, a. b. 42, b. 51,
 a. b. 62, b. 72, a. b. 73, b. 77, a. 79, a. b.
 86, b. 103, b. 104, b. 105, b. 108, b.
 120, b. 121, b. 130, a. 132, b. 135, a.
 142, a. b. 152, b. 153, a. b. 154, a. 159, a.
 173, a. 181, b. 186, a. 187, b. 191, a.
 193, b. 194, b. 195, a. 196, a. 214, b.
 215, b. 216, a. b. 235, a. 236, a. 242, b.
 244, b. 256, a. 278, b. 280, b. 283, b.
 294, a. 304, b. 321, a. 324, a. 330, a.
 334, a. 336, b. 351, b. 354, a. b. 361, a.
 365, a. 366, a. 372, b. 383, b. 390, a.
 401, a.
Luisinus [*Franciscus*] 76, b.
Lutatius 41, b. 59, b. 73, b. 90, a. 115, a.
 121, b. 181, b. 204, a. 212, b. 233, a.
 236, a. 352, b. 360, a. 363, a.

M.

M *Acer* [*Aemilius*] 274, a. 275, b.
Macrobius 1, a. 16, b. 23, a. 33, a. 42, a.
 48, a. 63, a. 64, b. 65, a. 66, a. b. 73, a.
 78, b. 80, b. 83, b. 90, b. 98, b. 119, a.
 126, a. 131, a. 136, b. 152, a. 162, b.
 182, a. 200, b. 204, b. 209, b. 210, a. b.

A U C T O R U M.

211, a. 212, a. 213, b. 216, b. 234, a.
 241, a. 246, a. 251, b. 255, a. 256, a. b.
 269, b. 272, b. 284, b. 286, b. 290, b.
 291, a. 312, a. b. 321, b. 322, b. 323, a. b.
 324, a. 332, a. 337, b. 353, b. 354, a.
 369, b. 374, a. 381, b. 384, b. 389, a.
 398, b.
Magius [*Hieronymus*] 150, a. 248, a. 299, a.
Malaspina [*Leonardus*] 271, a. 201, b. 205, a.
 218, b.
Malherba [*Franciscus*] 29, a. 130, b.
Manilius 64, a. 79, b. 101, b. 191, b. 197, a.
 207, b. 229, a. 237, b. 257, a. 270, a.
 285, b. 363, b.
Manutius [*Aldus*] 109, b. 207, b. 284, a.
Manutius [*Paulus*] 20, a. 176, b. 194, b.
 198, a. 292, b.
Marcellinus [*Ammianus*] 115, a. 119, a. 120, a.
 133, b. 308, a. 368, a.
Marcellius [*Theodorus*] 165, a. 243, b. 262, b.
Mare [*Philibertus de la*] 313, b.
Marinus [*Jo. Baptista*] 315, b.
Marius Victorinus 4, a.
Marius [*Domitius*] 2, b. 407, a. 408, a. b.
Martialis 4, a. b. 9, b. 16, a. 38, b. 41, a.
 61, b. 62, a. 76, a. 83, b. 85, a. 91, a.
 103, a. 108, b. 110, a. 129, a. 133, a.
 140, b. 142, a. 156, b. 163, a. 170, b.
 171, a. 178, b. 181, a. b. 189, a. 190, b.
 195, b. 198, a. 199, a. 202, a. 209, b.
 221, a. 222, a. 227, b. 228, a. 232, a.
 234, a. 251, a. 257, b. 271, a. 281, b.
 286, b. 295, b. 305, a. b. 318, a. 345, b.
 352, b. 384, b. 396, a. b. 397, a. b. 401, b.
 407, a. b. 408, a.
Marullus [*Michaël*] 38, a. 128, a. 141, b.
 263, b.
Mattius [*Cn.*] 169, b.
Mattius [*Jo. Marius*] 84, b. 208, b. 267, b.
 370, a.
Maximianus [*Longinus*] 29, a. 172, b.
Maximus, *Episcopus Taurinensis* 168, b.
Meibomius [*Jo. Henricus*] 377, a.
Mela [*Pomponius*] 79, b. 94, b. 99, a. 145, b.
 146, b. 147, a. 148, a. 149, a. 187, b.
 264, b. 330, a. 356, a. 358, b.
Melissus [*Paulus Schedius*] 324, b.
Menagius [*Aegidius*] 130, b. 192, b. 386, a.
 399, b. 405, a.
Mercerus [*Jofias*] 324, b.
Mercurialis [*Hieronymus*] 60, a.
Merula [*Bartholomaeus*] 173, b. 228, b.
Merula [*Gaudentius*] 275, b.
Mewsius [*Foannes*] 50, b. 150, b. 263, b.
 270, a. 365, a.

Minucius Felix 6, b. 100, a. 132, a. 163, a.
 187, b. 236, a. 252, b. 295, b. 322, a.
Molfa [*Fr. Marius*] 21, a.
Montfaucon [*Bernardus de*] 230, a. 362, b.
Morhofius [*Dan. Georgius*] 313, b.
Moschus 235, a. 376, a.
Muresus [*M. Antonius*] 3, b. 14, a. 20, a. 31,
 a. b. 35, a. 39, a. 54, a. 56, a. 57, a. 59, b.
 76, b. 78, b. 82, a. 86, b. 96, b. 100, a.
 112, a. 116, b. 122, a. 146, b. 182, b. 225, a.
 228, a. 246, a. 289, b. 291, a. 297, b.
 318, b. 324, b. 328, a. 344, a. 350, a.
 357, b. 368, a. 406, a.

N.

N **Aevius** 126, a.
Nannius [*Petrus*] 46, a. 76, b. 272, a.
 laudatus 89, a.
Nardinus [*Famianus*] 258, a.
Natalis Comes 236, a.
Neapolis [*Carolus*] 147, a. 209, a. b. 210, a.
Nemesianus 43, b. 52, a. 98, b. 102, a. 109, b.
 167, b. 177, b. 196, b. 219, b. 236, a.
 237, a. 247, b. 255, b. 304, a. 326, b.
 339, b. 340, b. correctus 178, a.
Nepos [*Cornelius*] 92, a. 96, a. 144, b. 277, a.
 279, b. 297, b. 306, a. 307, a. 380, b.
 391, b.
Nicasius [*Claudius*] 362, b.
Nicolaus Loenfs [*Jacobus*] 10, a. 96, b. 147, b.
 150, b. 151, b. 305, a. 33, b.
Niger [*Stephanus*] 159, a. 257, a.
Nonius Marcellus 17, a. 28, a. 39, b. 43, a.
 86, b. 112, a. 114, a. 124, a. 172, b.
 192, a. 199, b. 225, a. 228, a. 260, a.
 271, a. 274, b. 275, a. 281, b. 348, b.
 366, b. 369, a. 375, b. 382, b. correctus
 274, b.
Nonnus 339, b.
Norifius [*Henricus*] 53, b. 143, a. 336, a.
Numatianus [*Ruilius Claudius*] 204, b. 263, a.
 346, a.

O.

O **Bsequens** [*Julius*] 58, b. 266, b. 267, a.
 268, a. b. 269, b.
Orosius [*Paulus*] 106, b. 194, b. 367, a. 372, a.
 373, a. 376, a. 379, b. emendatus 372, a.
Orpheus 362, b.
Ortelius [*Abrahamus*] 144, a.
Ovidius 1, b. 2, a. 5, b. 6, b. 7, a. b. 8, a.
 9, a. b. 11, a. b. 12, a. b. 13, a. 14, a. 15, a.
 16, a. 17, a. b. 18, a. 21, b. 22, a. b. 23,
 a. b. 25, a. 26, a. 27, b. 28, b. 31, a. b.
 32, a. b. 33, b. 34, b. 35, a. b. 36, a. b.

I N D E X II.

37, a. 38, a. 40, a. b. 41, a. b. 42, a. 43, a.
 44, a. b. 45, a. 46, a. b. 48, a. b. 49, a.
 51, b. 52, b. 53, a. 54, a. b. 55, a. 57, a.
 58, b. 60, a. 61, a. b. 62, a. b. 63, a. b.
 64, a. 65, a. 66, b. 68, b. 69, a. b. 70, a.
 71, a. b. 72, a. 73, b. 74, a. 75, a. b. 77, b.
 79, a. 80, a. b. 81, a. 82, b. 83, a. b. 84, b.
 85, a. 88, a. 91, a. 93, b. 96, a. b. 97, a. b.
 98, a. b. 100, b. 102, a. 103, a. 104, a.
 107, a. 108, a. b. 109, a. 110, a. b. 111, a.
 112, b. 113, a. b. 114, a. b. 115, a. 116,
 a. b. 117, a. b. 118, b. 120, a. 121, b.
 122, a. 123, b. 124, b. 125, a. 128, a. b. 129, b.
 132, a. 134, a. 135, a. b. 136, a. b. 137,
 a. b. 138, a. b. 139, a. b. 140, a. 142, a.
 143, a. b. 144, a. 145, a. b. 146, b. 147, b.
 149, b. 151, b. 152, a. b. 153, a. b. 156, a. b.
 157, b. 158, a. b. 159, a. b. 161, a. b.
 163, b. 164, a. b. 165, b. 166, a. b. 167, a.
 169, a. b. 170, a. b. 171, a. b. 173, a. 174, a. b.
 175, a. b. 176, a. b. 177, a. 178, a. b.
 179, b. 181, a. b. 182, a. b. 183, a. b. 186, b.
 187, a. 188, a. 189, a. b. 190, a. b. 191, a. b.
 192, a. b. 195, a. b. 196, b. 197, a. b. 200, a. b.
 202, a. b. 203, a. b. 204, a. b. 205, a. b.
 206, a. b. 207, a. 208, a. b. 209, a. b.
 210, a. 211, a. b. 212, b. 213, b. 214, a.
 215, a. b. 217, a. b. 218, a. 219, a. 221, b.
 222, a. 223, a. 227, a. b. 228, a. b. 229, a.
 230, b. 231, a. b. 232, b. 233, b. 234, a.
 236, a. b. 237, a. 238, a. b. 239, a. 240, a.
 243, a. 245, a. 246, a. 247, a. 248, b.
 250, a. b. 251, b. 252, b. 253, a. 254, a.
 256, a. b. 258, a. b. 259, a. b. 260, a. b.
 261, b. 262, a. b. 263, a. 264, b. 265, a.
 266, b. 267, b. 268, a. 270, a. 271, a.
 272, a. b. 273, b. 274, a. 275, b. 276, a. b.
 277, a. b. 279, a. 285, a. b. 286, b. 287, b.
 288, a. 289, a. b. 291, a. 292, b. 293, b.
 294, b. 296, a. 297, a. 298, b. 300, b.
 301, a. b. 303, b. 304, a. 307, b. 308, a.
 312, b. 314, a. 315, a. 316, b. 317, a. b.
 318, b. 319, b. 320, a. 321, b. 322, a. b.
 323, b. 325, b. 326, b. 328, b. 329, a.
 330, a. b. 332, a. 333, a. 334, a. 335, a. b.
 336, a. b. 337, a. 338, a. 339, a. b. 340,
 a. b. 341, a. b. 342, a. 344, a. 345, a. 346, a.
 347, a. 349, a. 353, a. 354, a. 355, a.
 357, a. 358, a. 359, a. b. 361, b. 364, b.
 368, b. 369, a. b. 370, b. 373, b. 375, b.
 378, b. 381, b. 382, a. b. 385, a. 386, b.
 388, b. 389, a. b. 390, a. b. 392, a. b.
 393, b. 395, a. 396, a. b. 397, b. 398, a.
 399, b. 400, b. 404, a. 405, a. 407, b.
 408, a.

P.

P *Acuvius* 114, a.
Palearius [*Aonius*] laudatus 79, a.
Palingenius [*Marcellus*] 264, a.
Palladius 216, b. 218, a. 224, b. 259, a.
Panormita [*Antonius*] 39, a. b.
Panyasis 127, a.
Parrhasius [*Janus*] 150, b. 207, b. 238, b.
 361, a. 367, a.
Parthenius [*Bernardinus*] 120, b.
Paschasius [*Stephanus*] 223, b.
Passerarius [*Joannes*] 7, a. 10, b. 14, b. 17, a.
 48, b. 57, a. 82, a. 84, a. 100, b. 104, a.
 117, b. 123, b. 127, b. 139, a. 173, b.
 177, a. 189, a. 204, b. 225, a. 226, a.
 253, b. 271, a. 287, a. 314, a. 333, b.
 344, a. 346, b. 350, b. 358, b. 364, a.
 368, a. 369, b. 375, b.
Paulinus [*Pontius*] 142, a.
Paulus Fesli Epitomator 8, a. 150, b. 152, b.
 209, b. 333, a.
Pausanias 73, a. 74, b. 78, b. 82, b. 90, a.
 150, a. 157, a. 227, a. 228, b. 238, b.
 266, a. 308, b. 321, b. 370, b.
Pedo Albinovanus 21, a. 83, b. 104, b. 107, a.
 137, b. 159, b. 169, b. 176, b.
Perizonius [*Jacobus*] laudatus 90, b.
Perrejus [*Antonius*] 48, b. 139, a. 193, a.
Persius 22, b. 80, a. 81, b. 153, b. 228, a.
 229, b. 234, b. 340, a. 395, b.
Petrarcha [*Franciscus*] laudatus 391, a. 404, a.
Petronius 40, a. 43, b. 48, a. b. 50, b. 72, b.
 86, a. 92, a. 99, a. 108, a. 111, a. b. 162, a.
 175, b. 176, a. 178, a. 238, a. 255, a.
 267, b. 282, b. 288, b. 312, a. 313, a.
 318, b. 323, b. 334, b. 338, b. 346, b.
 349, a. 359, b. 402, b.
Phaedrus 39, b. 40, b. 99, b. 142, a. 194, b.
 212, a. 264, a. 326, a.
Philander [*Gulielmus*] 283, b.
Philargyrius [*Famius*] 63, a. 78, b. 86, b.
 211, a. 216, b. 255, a. 353, a. 375, b.
 376, b. 382, b. 408, a.
Philelphus [*Franciscus*] 39, b. 99, b. 277, a.
 285, a. 313, h. 389, b.
Philostratus 46, a. 62, a. 257, a. 339, a.
Philoxenus 368, a.
Phoebadius 333, b.
Phurnutus 78, b. 147, b. 150, b.
Piccartus [*Michaël*] 109, a.
Pigius [*Steph. Vinandus*] laudatus 5, b. 6, a.
 26, a. 143, a. 160, a. 207, b. 262, a. 335, b.
 377, a.

A U C T O R U M.

- Pignorius* [*Laurentius*] 291, b.
Pinedo [*Thomas de*] 265, b.
Piscarius [*Jo. Baptista*] 319, a.
Pitheos [*Petrus*] 300, a. 408, b.
Pius [*Jo. Baptista*] 93, a. 150, b. 248, a. 274, a. 277, a.
Platina [*Baptista*] 39, a.
Plato 143, b.
Plautus 9, a. 15, a. 29, a. 34, b. 36, b. 51, a. 57, b. 58, a. 62, b. 80, a. 85, b. 99, a. 103, b. 109, b. 119, a. 121, a. 122, a. b. 123, a. b. 126, a. 127, b. 128, a. 132, a. 134, b. 135, a. 138, b. 140, a. 142, b. 153, a. 171, a. 178, b. 185, b. 188, b. 190, a. 197, a. 216, a. 228, b. 242, b. 243, a. 245, b. 246, a. 248, b. 261, a. 272, a. 278, a. 292, b. 295, b. 314, a. 315, b. 317, b. 334, b. 336, a. 341, a. 344, a. 346, b. 369, b. 393, a. b. 400, b.
Plinius 6, a. b. 7, a. 10, a. 11, a. 18, b. 21, b. 22, a. 40, a. 44, a. b. 46, b. 50, b. 58, b. 66, b. 98, b. 99, a. b. 101, a. 109, b. 113, a. 114, a. 123, a. 127, b. 147, a. 148, b. 151, a. 157, b. 162, b. 164, a. b. 167, a. b. 172, a. 193, a. 195, b. 202, a. 208, b. 210, b. 213, a. 214, b. 215, a. 216, b. 220, a. 227, b. 231, b. 232, a. 234, a. 235, b. 240, b. 244, b. 249, a. 250, a. 257, a. 259, a. 266, b. 267, a. 268, a. b. 274, b. 275, a. 280, b. 281, b. 297, a. 299, a. 304, b. 305, a. b. 306, a. b. 315, a. 320, b. 330, a. 331, b. 349, b. 353, b. 358, b. 359, b. 360, b. 363, b. 373, a. 375, a. 377, a. 380, a. 386, b. 387, b. 388, b. 408, b.
Plinius Caecilius 63, a. 105, a. 154, b.
Plutarchus 44, b. 68, a. 74, a. 76, b. 112, b. 125, a. 145, a. 158, b. 165, a. 236, a. 255, a. 262, b. 264, b. 297, a. 353, b. 357, b. 379, b.
Pocchus [*M. Antonius*] 48, b. 139, a. 193, a.
Politianus [*Angelus*] 24, a. 71, b. 99, a. 174, b. 187, b. 207, a. 233, b. 235, a. 256, b. 257, b. 265, b. 275, a. 347, b. 376, b. 379, b.
Polybius 23, b.
Pomponatius [*Petrus*] 99, b. 312, b.
Portianus [*Jacobus*] 76, b. 200, a. 322, a.
Pontanus [*Jo. Fovianus*] 4, a. 6, b. 25, a. 30, b. 31, a. 39, a. 53, b. 63, b. 78, a. 87, b. 102, a. 169, b. 199, a. 213, a. 217, a. 292, a. 297, b. 311, b. 385, b.
Pontanus [*Jo. Isacius*] 38, a. 166, b. 265, a. 290, b. 298, b. 406, a.
Popma [*Aufonius*] 305, a. 324, b.
Porphyrio 3, a. 28, b. 181, b. 198, a. 206, a. 262, b. 349, b. 353, a. 377, a.
Porphyrius Platonius 52, b.
Portaeus [*Philippus*] 130, b.
Prado [*Laurentius Ramirez de*] 380, a.
Priapeia 12, a. 34, a. 60, b. 66, b. 77, a. 78, a. b. 102, a. 189, b. 191, a. 222, b. 234, a. 239, b. 316, b. 342, a. 405, a. 407, a. b.
Pricaeus [*Joannes*] 10, b. 24, a. 30, a. 43, a.
Primerius [*Jacobus*] 385, a. 386, a.
Priscianus 7, a. 87, b. 103, a. 141, a. 147, a. 148, a. b. 169, a. 197, b. 275, a. 326, b. 372, b. 408, b.
Probus [*Valerius*] 78, a. 94, b. 129, a. 311, a. 358, b. correctus 8, a. 151, a. b. 358, b.
Proclus 273, b.
Propertius 7, b. 9, a. 11, a. b. 12, a. 19, b. 21, b. 24, b. 25, a. 27, a. 31, a. b. 32, a. 33, a. b. 34, b. 36, a. 38, a. 39, b. 40, b. 41, b. 43, b. 54, a. b. 61, a. 68, a. 71, b. 72, a. b. 75, a. b. 77, a. 80, a. b. 83, a. 84, a. 86, b. 87, b. 91, a. 97, b. 98, b. 101, b. 104, a. 105, b. 106, b. 112, a. 113, a. 114, b. 117, b. 120, b. 122, a. b. 123, a. b. 127, a. 128, b. 138, b. 139, a. 140, a. 142, b. 143, a. b. 144, b. 156, a. 157, a. 159, a. 160, a. 161, a. b. 163, a. 166, a. 169, b. 172, a. 177, a. 178, b. 179, a. b. 184, a. b. 187, a. 189, a. 190, b. 191, b. 192, a. b. 193, a. 194, b. 195, a. 196, b. 201, a. 203, a. b. 204, a. b. 205, a. 209, a. 210, a. 211, a. 212, b. 214, b. 215, b. 217, a. b. 219, a. 221, b. 229, a. b. 230, a. 233, b. 236, b. 241, a. 245, a. b. 253, a. 254, a. 258, a. b. 261, b. 269, b. 270, a. 276, b. 278, a. 279, a. 282, a. 287, a. 289, a. 294, a. 301, a. 302, a. 303, b. 304, a. 307, b. 308, b. 314, a. 316, b. 317, b. 319, b. 322, a. 324, a. 325, b. 327, b. 328, b. 332, b. 333, b. 337, a. 339, b. 340, b. 341, a. 342, a. 343, a. 344, b. 345, a. 346, b. 349, a. 352, b. 356, a. 357, a. 358, b. 364, a. 366, b. 369, a. 370, b. 378, a. 380, b. 382, a. 385, a. 387, a. 393, a. b. 394, a. 397, b. 400, a. 404, a. b.
Prudentius 9, b. 13, b. 64, b. 130, a. 156, b. 185, a. 259, a. 286, b. 291, a.
Putschius [*Helias*] 326, b.

Q.

Quevedus [*Franciscus*] 43, b.
Quintilianus 9, b. 28, a. 43, b. 107, b.
 VVV 3 102.

I N D E X II.

108, a. 156, b. 205, a. 211, b. 215, a.
270, b. 275, a. 295, a. 364, a.

R.

Raderus [Matthaeus] 25, a. 283, b. 357, b.
Ramus [Petrus] 188, a.
Ratallerus [Georgius] 385, a.
Realinus [Bernardinus] 76, b. 263, b.
Relandus [Hadrianus] 232, b.
Reinesius [Thomas] 1, a. 60, b. 207, b. 230, b.
269, a. 291, b. 405, b.
Reusnerus [Nicolaus] 36, a.
Ripa [Caesar] 227, a.
Rivius [Joannes] 103, a.
Roa [Martinus de] 71, b.
Robertellus [Franciscus] 32, a. 37, b. 291, a.
Rondeletius [Gulielmus] 114, a.
Ruauus [Carolus] 90, a. 105, b.
Ruerius [Ch. Adam] 96, a. 291, b.
Rutgersius [Janus] 271, a. 300, a.
Rutilius [Claudius Numatianus] 204, b. 263, a.
346, a.

S.

Sabellicus [M. Antonius] 292, b.
Salas [Gonzalvus de] 41, a. 60, a. 189, b.
390, b.
Sallustius 23, b. 29, b. 30, a. 169, a. 171, a.
185, b. 198, a. b. 200, a. 201, a. 213, b.
284, b. 306, b. 330, a. 355, b. 356, a.
359, b. 371, a. 376, a. 379, b. 396, b.
Salmassius [Claudius] 25, a. 36, a. 56, a. 111, b.
129, b. 140, b. 153, a. 155, a. 162, b.
164, b. 201, a. 212, a. 222, a. 249, b.
256, a. 265, b. 282, b. 283, b. 324, b.
328, a. 366, a. 371, b. 387, b. 391, a.
401, b.
Salomon Rex 318, b.
Sammathanus [Scaevola] 351, b.
Samonicus [Serenus] 172, a.
Sanctius [Franciscus] 90, b.
Sannazarius [Jacobus] laudatus 26, b. 43, b.
63, b. 122, a. 189, b. 200, b. 207, a. 296, a.
359, b.
Saracenus [Jo. Franciscus] 28, b.
Sarbievius [Matth. Cajimirus] 63, b. 136, a.
Sarisberienfis [Joannes] 312, b.
Scaliger [Josephus] 2, a. 3, a. 14, a. 17, a.
19, a. 20, a. 25, b. 27, b. 38, b. 56, a.
58, a. 59, a. 61, a. 62, a. 70, b. 73, b.
75, b. 81, b. 82, a. 86, b. 89, a. 91, b.
92, b. 96, b. 97, a. 98, b. 100, b. 107, a.
109, a. 111, a. b. 112, a. 118, b. 121, a.
124, b. 136, b. 139, a. 140, b. 141, b. 144, a.

145, b. 146, a. b. 147, a. 155, a. 172, b.
178, a. 185, b. 203, a. 210, b. 212, a.
213, a. b. 214, a. 219, a. 220, b.
221, a. 222, a. 224, a. 233, b. 244, a.
247, a. 249, a. 253, b. 265, a. b. 280,
a. 283, a. b. 294, b. 298, a. 299, a.
310, b. 313, b. 318, b. 324, b. 328, a.
331, b. 334, a. 335, b. 341, b. 344, a.
346, b. 350, a. b. 351, a. 367, a. 371, b.
381, b. 387, b. 391, a. 395, a. 401, a.
402, b.
Scaliger [Julius Caesar] 180, a. 218, b. 256, a.
275, b. 313, b. 345, b.
Scardeonius [Bernardinus] 406, b.
Scarron [Paulus] 329, b.
Schedius [Elias] 50, b.
Schedius [Paullus Meliffus] 324, b.
Schefferus [Joannes] 145, b.
Schelius [Radbodus Hermannus] 366, a.
Scholiafles vetus Horatii 19, b.
Schoppius [Gasper] 112, a. 331, a. b.
Schottus [Andreas] 126, b. 202, b. 225, a.
312, b. 385, a.
Scoppa [Lucius Joannes] 19, b.
Scorria [Jo. Baptista] 149, a.
Scriuerius [Petrus] 173, a.
Secundus [Janus] 35, a. 46, b. 63, b. 69, a.
116, b. 122, a. 129, b. 140, b. 170, a.
174, b. 178, a. 189, b. 198, a. 240, b.
243, b. 278, a. 309, b. 322, a. 385, b.
386, a. 388, a. 400, a.
Sedigitus [Folcatus] 93, a.
Seldenus [Joannes] 151, b.
Seneca 9, a. 18, b. 63, b. 64, a. 106, a. 128, b.
132, b. 133, b. 145, b. 149, b. 150, a.
195, a. 237, b. 255, a. 272, a. 281, b.
282, b. 299, b. 302, b. 303, a. 306, a. b.
308, a. 315, b. 320, b. 364, a. 367, b.
372, a. 377, a. 391, b. 395, b. 404, b.
Seneca Tragicus 19, a. 28, a. 34, b. 35, a. 43, b.
44, a. b. 46, a. 50, a. 52, b. 53, a. 63, b.
70, a. b. 71, a. b. 72, a. b. 73, b. 81, a.
84, b. 88, b. 89, b. 101, a. 104, b. 128, a.
132, a. 136, b. 137, b. 141, b. 144, a.
146, b. 156, a. b. 157, a. b. 162, a.
168, b. 170, b. 171, a. 175, b. 176, a.
177, b. 178, a. b. 179, b. 183, b. 184, b.
187, b. 194, b. 196, a. 197, b. 198, b.
200, b. 203, b. 223, a. 225, b. 226, b.
229, a. 232, a. 236, a. 239, b. 246, b.
250, b. 251, a. 252, a. 254, a. 262, b.
267, a. b. 268, a. 276, b. 277, b. 278, b.
281, a. 285, b. 287, b. 289, b. 292, b.
293, b. 295, b. 296, b. 303, b. 304, a.
305, b. 306, a. b. 307, b. 308, b.

A U C T O R U M.

- 310, b. 311, b. 312, b. 315, b. 317, a.
 318, b. 323, b. 326, a. b. 327, b. 328, a.
 329, b. 335, b. 336, b. 337, a. 338, b.
 339, a. b. 343, b. 345, a. 349, a. 351, b.
 370, b. 371, b. 390, a. 391, b. 394, b.
 398, a. 402, a.
- Septimius* 122, b. 139, b. 148, a. 162, a. 287,
 b. 360, a. 366, b. 381, a.
- Servius* [*Honoratus Maurus*] 4, a. 6, b.
 8, a. 19, a. 25, a. 41, b. 42, a. 43, a.
 50, a. 55, a. 65, b. 68, b. 71, b. 73,
 b. 74, a. 81, a. 82, b. 85, a. 86, b.
 90, b. 96, a. b. 100, a. b. 101, a. 102, b.
 115, b. 117, a. 133, b. 159, b. 166, b.
 169, a. 171, b. 172, b. 192, a. 199, b. 204, a.
 206, a. 209, b. 210, a. b. 211, b. 212, b.
 213, b. 220, a. 223, a. 225, a. 229, b. 230, b.
 231, a. b. 234, a. 235, a. 247, a. 254, b.
 255, a. 259, a. 260, a. b. 261, a. b. 262, a. b.
 264, a. b. 265, a. 269, a. 271, a. b. 274, a.
 275, a. 282, b. 284, a. 289, b. 296, b.
 298, b. 306, a. 308, a. 314, b. 316, a. b.
 319, a. 322, a. 324, a. 336, b. 348, a.
 352, b. 356, b. 360, a. b. 361, b. 365, a.
 375, b. 376, b. 381, a. b. 382, b. 392, b.
 396, a. 405, a. correctus 308, a. 310, a.
 311, a.
- Severus* [*Cornelius*] 63, a. 169, a. 217, a.
Severus [*Sulpicius*] 286, b.
- Siculus* [*Diodorus*] 151, b. 155, b. 217, a.
 259, a.
- Siculus Flaccus* 65, b.
- Sidonius Apollinaris* 84, a. 197, b. 329, b.
 384, a. 408, b.
- Sigonius* [*Carolus*] 19, b. 37, b.
- Silius Italicus* 19, b. 36, b. 43, b. 44, b. 45,
 b. 47, b. 52, b. 61, b. 69, b. 70, a. 71,
 a. b. 133, b. 170, b. 211, b. 219, a. 225, b.
 226, b. 241, b. 246, b. 255, b. 266, b.
 268, a. 279, a. 282, b. 289, b. 312, a.
 315, b.
- Silvius* [*Philippus*] notatus 173, b. 316, a.
- Sifenna* 267, a.
- Sixmannus* [*Theodorus*] 263, a.
- Solinus* [*Julius*] 42, a. 146, a. 170, b. 172, a.
 260, b. 330, a. 333, b.
- Sophocles* 385, a.
- Sophter* [*Charifius*] 96, b.
- Spanhemius* [*Exechiel*] 41, b. 56, a. 205, a.
 208, a. 211, b. 226, a. 230, b. 236, a.
 264, a. 318, a. 323, a. b. 362, a. b. 380, a.
- Spartianus* 164, b. 170, b. 171, b.
- Sponius* [*Jacobus*] 55, b. 60, b. 239, a. 356, b.
- Statius* [*Achilles*] 3, a. 12, b. 21, b. 24, b.
 26, a. 32, a. 33, b. 35, b. 36, a. 38, a.
 38, a. 44, a. 46, b. 49, a. 50, b. 54, a.
 56, a. 57, a. 61, a. 62, b. 67, a. b. 71, b.
 77, a. 81, b. 82, a. 84, a. 87, a. b. 88, a.
 89, b. 90, a. 94, a. 96, b. 99, b. 100, a. b.
 101, a. 103, a. 106, a. 112, a. 116, b.
 117, a. 118, b. 121, a. 131, a. 134, b.
 135, b. 137, a. 139, a. 141, b. 146, a. b.
 147, b. 154, b. 158, b. 161, a. 168, b.
 169, a. 172, b. 188, a. 190, b. 196, a.
 197, b. 202, b. 217, a. 219, b. 225, a.
 232, a. 243, b. 244, a. 254, b. 261, a.
 265, b. 270, a. 274, a. 276, a. 280, b.
 293, a. 295, a. 300, a. 314, a. 317, a.
 319, a. 324, b. 325, a. 332, a. 340, b.
 344, a. 355, a. 363, a. 393, a.
- Statius* [*Papinius*] 4, a. b. 5, a. 10, a. b. 14, b.
 18, a. 21, b. 26, b. 27, b. 32, a. b. 34, a.
 44, b. 45, b. 47, b. 48, a. 50, b. 51, b.
 52, b. 54, b. 55, a. 57, b. 59, b. 63, b.
 64, b. 66, a. 69, b. 70, a. 71, a. 72, a.
 74, b. 80, b. 81, a. 82, b. 85, b. 86, b.
 90, b. 96, b. 105, a. b. 109, a. 114, b.
 115, a. 117, a. 121, b. 127, b. 134, a.
 142, a. 144, a. 145, a. 149, a. 150, b.
 157, a. 158, b. 162, a. 160, a. 167, a.
 175, b. 176, a. 199, a. 202, a. 204, b.
 207, a. b. 209, a. 219, b. 220, b. 222, a.
 225, b. 226, a. 227, a. 230, a. 233, a.
 236, a. 238, a. 241, a. 247, a. 250, b.
 251, b. 252, a. 254, b. 255, b. 262, a.
 263, b. 270, b. 271, b. 276, a. 278, b.
 279, b. 288, a. 290, b. 293, a. 296, b.
 305, a. b. 308, b. 309, a. 310, a. 316, a.
 320, b. 321, b. 329, b. 330, b. 341, b.
 344, a. 351, b. 352, b. 355, b. 363, a.
 365, b. 368, a. 375, b. 382, a. 386, b.
 396, a. 398, a.
- Stephanus* 265, b.
- Stephanus* [*Henricus*] 57, b. 198, a. b. 273, a.
 379, b. 408, b.
- Stephonius* [*Bernardinus*] 43, b.
- Stobaenus* 127, a. 202, b. 386, a.
- Strabo* 131, b. 147, b. 148, b. 150, a. b.
 151, b. 160, a. 193, b. 305, b. 356, a.
 360, b. 367, a.
- Stroza* [*Hercules*] 63, b. 234, b. 271, a. 302, a.
 309, b.
- Suetonius* 22, a. 40, a. 56, b. 61, b. 70, b.
 77, b. 98, a. 106, a. 107, a. 113, b.
 116, a. 134, b. 136, a. 145, a. 148, a.
 160, b. 172, b. 202, a. 216, a. 243, b.
 250, b. 253, b. 254, b. 263, a. 266, b.
 274, a. 301, b. 302, b. 313, b. 367, a.
 377, a. 408, b.
- Sulpicia* 10, a. 22, a. 24, b. 80, b. 130, a.

I N D E X II.

224, b. 240, b. 251, a. 320, a. 383, b.
Sylus [*Franciscus*] 38, a.
Symonides 211, b. 295, b. 352, a.
Syrus [*Publius*] 299, b. 307, a.

T.

T*acitus* 40, a. 46, a. 61, b. 93, b. 235, a.
 202, a. 203, a. 229, a. 250, b. 266, b.
 313, a. 314, a. 323, b. 364, b. 369, b.
 381, a. 400, a.
Tassius [*Bernardus*] 183, a.
Tassius [*Torquatus*] 63, b. 79, a. 89, b. 288, b.
 318, b.
Tatius [*Achilles*] 38, a. 256, a.
Taubmannus [*Friedericus*] 57, b. 310, b. 402, a.
Terentianus Maurus 102, b. 373, b.
Terentius 17, b. 28, b. 35, b. 40, b. 42, b. 51, a.
 55, a. 58, a. 62, b. 76, a. b. 85, a. 87, a.
 88, a. b. 92, a. 93, b. 96, a. 97, a. b. 103, b.
 117, b. 118, a. 121, a. b. 128, b. 129, a. b.
 130, b. 134, b. 140, b. 152, b. 171, a.
 173, a. 177, a. 182, b. 183, b. 187, a. 190, a.
 192, a. 199, a. 200, a. 203, b. 223, a.
 235, b. 241, b. 242, a. 245, b. 248, b.
 277, a. 278, a. 283, a. 287, a. 290, a.
 294, a. 308, a. 310, a. 327, b. 337, b.
 341, a. 348, a. b. 366, a. 389, a. 390, a.
 392, b. 394, a. 400, a.
Tertullianus 150, b. 210, a.
Theocritus 33, a. 50, b. 90, b. 101, a. 117, b.
 161, b. 203, b. 249, b. 257, a. b. 285, a.
 301, b. 319, b. 327, a.
Thefaurus Fabri notatus 8, a. 87, a. III, a.
 152, b. 302, a.
Thorius [*Raphael*] 200, b.
Tiraquellus [*Andreas*] 50, b. 308, b.
Titinius 215, b.
Titius [*Robertus*] 73, b. 294, b. 330, b. 331, a.
Torrentius [*Laevinus*] 28, b. 56, a. 82, a. 85, a.
 93, a. 158, a. 212, a. 213, a. 228, a. 234, b.
 242, b. 272, a. 291, a. 306, a. 402, b.
Tortellius [*Foannes*] 351, b.
Tarnebus [*Adrianus*] 27, b. 29, a. 36, a. 41, a.
 50, a. b. 52, b. 57, a. 59, a. 86, b. 90, b.
 96, a. 100, a. 105, a. 131, a. 137, b. 139, a.
 145, b. 146, b. 193, b. 225, a. 255, a.
 257, a. 266, a. 269, b. 270, a. 271, b.
 272, a. 292, b. 299, b. 314, a. 339, a.
 350, b. 355, a. 358, b. 365, a. 388, a.
 396, a.
Turpinus [*P. Petronius*] 362, a.

V.

V*Alens* [*Germanus*] 49, a.
Valerius [*Pierius*] 73, b. 80, a. 85, a.
 96, b. 105, b. 109, b. 120, b. 213, a.
 249, b. 257, a. 264, a. 311, a.
Valerius Aedituus 188, b.
Valerius Cato 130, a. 138, b. 182, a. 294, a.
 337, a.
Valerius Flaccus 3, a. 4, b. 18, a. 24, b. 26, a.
 34, a. 36, b. 43, b. 44, b. 49, b. 52, a.
 59, a. 63, b. 64, a. 70, a. 71, b. 75, a.
 80, b. 85, a. 91, a. b. 98, b. 107, b. 113, b.
 114, b. 115, b. 129, b. 134, b. 137, a.
 143, b. 149, b. 157, a. 158, a. 163, a.
 177, b. 191, a. 193, b. 194, b. 195, a.
 202, a. 222, a. b. 225, a. b. 226, b. 236, a.
 237, a. 244, a. 247, b. 356, a. 272, b.
 276, b. 277, b. 279, a. b. 282, b. 286, a.
 287, a. 289, a. 292, a. 297, a. 301, a.
 314, a. 317, b. 318, a. 319, a. b. 321, a.
 333, a. 349, a. 353, b. 371, b. 382, b.
 392, a. 396, a. 397, a. 398, a. b. correctus
 237, a.
Valerius Maximus 3, a. 15, b. 35, b. 58, b.
 72, a. 87, b. 94, a. 154, a. 165, a. 188, b.
 209, a. 266, b. 267, b. 281, a. b. 306, a.
 323, b. 342, b. 355, a. 373, a.
Valerius Probus 8, a. 49, b. 147, b. 151, b.
 229, b. 236, a. 260, a.
Valesius [*Franciscus*] 99, b.
Valla [*Laurentius*] 72, b. 348, b. 375, b. 382, b.
Valle [*Petrus della*] 18, b. 35, a. 168, b. 232, a.
 257, b. 258, a. 372, a.
Varius 80, b.
Varius [*L.*] ap. *Macrobium* correctus 389, a.
Varro 15, a. b. 17, a. 28, a. 36, a. 39, b. 45, b.
 92, b. 132, b. 141, a. 165, b. 173, a. 196, b.
 199, b. 213, a. 214, a. 215, b. 216, b.
 221, a. 225, b. 227, b. 230, b. 234, b.
 241, a. 258, a. 259, a. 263, a. 281, a. b.
 283, b. 285, b. 308, a. 315, a. 324, b.
 366, b. 374, b. 375, b. 376, a. 381, b.
Vasfor [*Michael*] 30, a. 31, a.
Vechnerus [*Daniel*] 155, a. 245, b.
Vegetius 19, a.
Velius Longus 87, a. b. 326, b.
Vellejus Patereculus 30, a. 53, a. 98, a. 118, b.
 197, a. 250, a. 254, b. 313, b. 335, b.
 337, b. 367, a. 377, a. 383, a.
Velferus [*Marcus*] 72, b. 283, a.
Verius 144, b.
Victor [*Aurelius*] 260, b. 262, a.
Victor [*Publius*] 13, b.

Victo.

A U C T O R U M.

Victorius [Petrus] 19, a. 147, b. 158, a. laudatus 1, a. 378, b.
Vida [M. Hieronymus] laudatus 175, a. 337, a.
Vimeus [Elias] 85, a. 151, a.
Virgilius 2, b. 3, b. 4, a. b. 5, a. 8, b. 9, b. 10, a. b. 12, b. 13, b. 14, a. b. 19, a. 20, a. b. 21, b. 22, a. 24, b. 29, b. 32, a. 34, a. 36, b. 39, b. 42, a. 43, b. 44, a. b. 49, a. 50, a. 51, a. 52, a. b. 54, b. 55, a. b. 63, a. 65, a. b. 66, a. b. 67, a. 68, a. 69, a. b. 70, a. b. 71, a. 72, b. 73, b. 75, b. 76, a. 77, a. 78, b. 79, b. 81, b. 83, a. 84, a. b. 85, a. 86, a. b. 87, b. 88, b. 89, a. 90, a. b. 92, b. 93, b. 96, a. b. 98, b. 100, b. 102, a. 103, b. 107, b. 108, a. 110, a. b. 112, b. 113, a. 114, b. 115, b. 116, a. 120, a. 122, b. 129, a. b. 132, b. 133, b. 134, a. 135, a. 136, a. 137, a. b. 139, b. 143, b. 144, b. 148, a. 151, b. 152, b. 154, a. 155, a. b. 159, b. 160, b. 162, a. 164, b. 165, b. 166, a. b. 167, b. 169, b. 171, b. 172, b. 175, a. 177, a. 179, a. 180, a. 182, b. 183, a. b. 187, b. 192, b. 194, b. 195, a. b. 196, a. b. 197, b. 198, b. 199, b. 201, a. 202, a. b. 203, a. 204, a. b. 206, a. 210, a. b. 211, a. b. 213, b. 214, b. 215, b. 216, a. b. 218, a. 219, a. 220, a. 221, a. b. 222, a. b. 224, b. 225, a. 226, b. 227, a. 229, b. 232, b. 234, b. 235, b. 236, b. 237, a. 239, a. b. 242, b. 245, a. 246, a. 247, a. b. 248, a. 249, a. 253, a. b. 254, a. 255, a. b. 256, a. b. 257, a. b. 258, a. b. 259, a. b. 261, b. 262, a. b. 263, a. b. 264, a. b. 266, b. 267, a. b. 268, a. b. 271, b. 276, a. b. 277, b. 278, b. 279, a. b. 280, b. 282, a. b. 283, b. 284, a. 286, a. 287, a. b. 289, a. 293, b. 294, a. 295, b. 296, a. b. 297, a. 298, a. 299, b. 300, b. 303, b. 307, b. 308, a. 310, a. b. 311, b. 314, b. 316, a. b. 317, b. 318, a. 319, a. b. 321, a. b. 323, a. b. 324, b. 325, a. b. 326, b. 327, a. 328, b. 329, a. 330, a. b. 332, a. 333, b. 336, a. b. 337, a. 340, a. b.

341, a. b. 342, a. 343, a. b. 344, b. 348, b. 351, a. b. 353, a. 356, a. b. 359, a. 363, b. 365, a. 366, a. 367, b. 370, a. b. 372, b. 374, a. b. 375, a. b. 378, b. 379, a. b. 380, b. 381, b. 382, a. b. 388, b. 391, b. 392, b. 393, a. 394, b. 398, a. 401, a. 404, b. 405, a. b.
Vitalis [Janus] 238, a.
Vitruvius 104, a. 255, a.
Vives [Jo. Ludovicus] 224, b.
Volaterranus [Raphaël Maphaeus] 39, a. 224, b.
Vossius [Dionysius] 365, a.
Vossius [Gerardus Joannes] 7, a. 73, b. 81, b. 87, b. 96, b. 102, b. 103, a. 109, b. 127, b. 137, a. 147, b. 149, b. 151, b. 155, a. 169, a. 201, b. 207, a. 211, b. 219, b. 231, a. 258, a. 264, a. 275, a. 280, b. 285, b. 298, a. 304, b. 316, a. 322, a. 328, a. 341, a. 348, a. 349, b. 379, b. 382, a.
Vossius [Isaacus] 151, a. 222, b. 255, a. 292, b. 359, a. 371, b.
Urfaeus [Honoratus] 130, b.
Vulcanius [Bonaventura] 43, a.

W.

W*Allius [Jacobus]* laudatus 26, a.
Wendelinus [Marc. Fridericus] 149, a.
Wheler [Georgius] 356, b.
Wildius [Jacobus] 340, a.
Wourverus [Joannes] 50, b.

X.

X*Enophon* 386, a.
Xiphilinus [Joannes] 44, b.

Z.

Z*Inzerlingus [Justus]* 401, b.
Zurk [Eduardus van] 165, a. b. 243, a. 301, a. 377, b.

INDEX III.

RERUM & VERBORUM,

quæ
in NOTIS ad TIBULLUM
explicantur.

A.

A Latinum adsumunt nomina Graeca in
E exeuntia. *Circa*, *Hecata*. 49. b.
A. Graeci à Phocaea. Concha a mari Ru-
bro. 245. a.
Abdere & Addere saepe confunduntur. 37. b.
 sq.
Ablativus absolutus & tempus notat & causam. 29. a.
Absentes amantes sunt praesentes. 129. b. sq.
Accii & Titii nominibus utebantur exempli
caussa, ad declarandum ipsam rem. 92. b.
Accipere, verbum sacrorum. 206. b.
Acer, Acris, propria epitheta ignis ac flammae. 132. b.
Acidum, quidquid est insuave atque injucundum. 108. a.
Acies simplex. Acies bipartita. 366. a. b.
Acuere iras, furorem, pugnam, lupos, vulgus,
&c. 278. b. sq.
Ad deos precari. Ad deos supplicare. 228. a.
Addere & Abdere saepe confunduntur. 37. b. sq.
Addere, saepe ponitur in sensum deteriorem. 246. a.
Adire deos. Adire ad deos. 104. b. *Adire templum.* 105. a.
Admittere. 86. b.
Admittere, peccare. *Admissum*, crimen. 135. b.
Admonere, cum aliquo aculeo in memoriam redire. 110. a. b.
Admovere, ante oculos ponere. 378. b.
Adponere seram. 180. a.
Adrasteia, eadem quae *Fortuna*. 120. a.
Adsiduus. Assiduus. 73. b.
Advigilare. 270. a. b.
Aegyptus, terrarum recentissima. 149. a. b. imbribus caret. *ibid.* b. sq. *Aegyptiorum veterum inhospitalitas.* 150. a.

Aemilii Macri historia, & fragmenta. 274. b. 275. a.
Aemulatio invidiam parit. 66. b.
Aeneae mors varie tradita. 260. a. b. ipse proprio ac perpetuo nomine *Indiges* dictus, & *Jupiter Indiges*, & *Pater Indiges.* *ibid.* b. *ejus sepulcra multa per Italiam excitata.* *ibid.*
Aeneas frater Cupidinis. 259. a. b.
Aetas aurea. 63. b.
Aetas, triginta annorum spatium. 357. b.
Aetatum gradus, alii tres, alii quinque fecerunt. 335. a. b.
Aeterna urbs. Aeterni imperatores. 254. a.
Aethiopes eunuchi in magno precio. 283. a.
Afflare, verbum anceps, & in utramque partem poni solitum. 249. a.
Agitare, verbum furoris divini. 132. a. b.
Agnus ambarvalis. 210. *Hostiae ambaruales.* *ibid.*
Agricola deus, *Vertumnus*. 10. b. sq. item *Bacchus*, & *Priapus*. 102. a. *Bacchus*, & *Ceres*. 214. b.
Ab, particula indignantis, & stomachantis, atque increpantis. 129. a.
Albae vestes in luctu. 299. a.
Albia gens. 1. a.
Albuna, vel Albunea, Sibylla. 266. a.
Alecto fuscas alas gerit. 226. b.
Alta verba. 277. a.
Alter, alius. 353. b.
Amalthea, Sibylla. 265. a. b.
Amantium servitus indignissima. 327. a. b.
Amictus, quidquid vestibus superinjicitur. *Amictus nebulae.* 165. b. *nube amictiri. Loca nive amicta. Vitis amicitur ulmo.* 166. a.
Amnis, Oceanus. *Amnis aequoris.* 263. a. b.
Amomum, deorum unguentum. 158. b. sq.
Amor, ipse amans, amator. 33. a.

R E R U M & V E R B O R U M .

- Amor & Fortuna communi delubro culti. 120. a. Amoris rota. *ibid.*
Amor iussit. 128. a. solennis excusatio peccantium. *ibid.*
 Amor leaenae uberibus nutritus. 327. a.
 Amores suos poetae Graecis fere nominibus disimulabant. 388. a.
 Anchises fulminatus ob commercium cum Venere divulgatum iactabunde. 41. b.
Anguis, generis communis. 168. a.
Anhelatim. 170. a.
 Animae nihil pejus timebant quam exuscitationem, & evocationem. 47. a. b.
 Animae & corporis par causa est in sacris. ideo quae in anima fieri non poterant, ea fiebant in corpore. 100. b.
 Animae violenter perentorum infectari credebantur eos, a quibus essent leto datae. 115. a. b.
Animam vertere, vocem flectere. 153. a.
 Animam quid esse senserint antiqui. 115. b. sq.
 Animas posse cieri ab inferis, statuebant veteres Christiani. 47. a.
Annua terra. Annua seges. Annuus labor. 217. b.
 Annulum spectandum dare, ac vicissim rogare. 126. a. b.
Annus, quaelibet pars anni, addito epitheto, discretionis gratia. *Annus pomifer. Annus hibernus*, &c. 10. a. b. *Annus*, annuae temporum vices. *ibid.* b.
Annus frigidus, hiems anni. 401. a.
 Antigonus rex a C. Sosio cruci adligatus, flagris caesus, securi percussus. 25. b.
 Antiphates, Laestrygonum rex. 359. b.
Ancius fati. Dubius fati. 289. b.
Apere. Aptus. 192. a.
Aperire mare. 63. b. sq.
 Aphrodite, Venus e spuma maris procreata. 42. a.
 Apis, Mnevis. 151. a. b.
 Apollinis servitus apud Admetum. 236. a.
 Apollinis peritia rerum futurarum. 252. b. coma proluxa, & bene unguentata. 318. a.
 Apollo & Bacchus omnium deorum formosissimi. 85. a. semper ephebi, & decoro capillitio conspicui. *ibid.* b.
 Apollo Osiridis frater. 155. b.
Apollo mitis. Apollo pacifer. 269. a.
 Apollo auri opulentissimus. 320. a. b.
 Apollo non vaticinabatur, nisi quae ei Jupiter praediceret. 322. b. hinc *patris propheta* dictus. *ibid.* & *veridicus deus.* 323. b.
Aquaelicism, sacrum pluviae eliciendae. 150. b.
 Aquilae augurium felix. 65. a.
 Arabes communi convicio *molles* dicti. 229. a.
- Arare & ferere primus instituit Saturnus. 65. a. 152. a.
Arare, secare, dividere, dirimere. 146. b.
 Arbuta, inter primos mortalium cibos. 215. a.
Argui oculi. Argutae manus. 288. a.
 Arma primum contra feras inventa. 195. a.
 Arma in publicis armamentariis adservata, nec plebi data, nisi summo magistratu distribuyente. 196. b.
Arma, rudis, qua batuebant gladiatores. 88. a.
 Arma, gentium non opulentarum peculium. 367. b.
 Armorum crepitus e caelo auditus. 267. a.
 Artacie, aqua apud Formias. 359. b.
 Artem qui desinebant, artis instrumenta diis praesidibus suspendebant. 255. a. b.
 Artes & inventa vitae utilia ad deos auctores relata. 214. b.
Artus, non *Arctus*, veteres scribebant. 109. b.
 Asiatici pueri & puellae in deliciis, ac summo precio. 94. b.
 Asini coronati in sacro Vestae. 209. a.
 Assyria. Syria. 349. b.
 Atur, Aquitaniae flumen. 144. a.
Avaritia non est idem quod *Cupiditas*. 30. a. b.
Audax, exlex, scelestus. 371. a. b.
Avertere. Aversus. 307. b.
 Augusti Victoriae Parthicae, atque Armeniae. 377. a.
 Augustus quando *pater patriae* dictus. 336. a.
Avi malebant veteres quam *Ave* in ablativo. 234. b.
Aureus, in quo nihil boni potest desiderari. 136. a.

B.

- B**acchi cornua aurea. 207. a. b. ea pampino & uvis revincta. *ibid.* a. 339. a.
 Bacchi cornua uvis revinciebantur, crines hedera. 339. a. b.
Bacchus corymbifer. 156. b. *Bacchus floridus.* 157. a.
Bacchus frugifer. 220. a. Bacchi singularis virtus in Gigantomachia. *ibid.* Bacchus miniatius. 219. b.
 Bacchus corpore tenero ac gracili, vultu puerili, vel potius puellari. 239. a. b.
 Bacchus & Phoebus omnium deorum formosissimi. 85. a. semper ephebi crinium beneficio. *ibid.* b.
 Bacchus idem qui Apollo. 321. b. Bacchus fatidicus. Bacchi oracula. *Bacchus Medicus.* *ibid.*
Bajae, balnea calientia. 331. b. *Bajae*, lacus

I N D E X III.

gelidi in hortis ad natationem. *ibid.*
Barbus. 270. b. fq.
Barbarus, Latinus, Italus. 261. a.
Bassaris, *Bassara*, Bacchi vestis fluens & laxa. 157. a.
 Bella fuerunt etiam ante inventum aurum & argentum. 195. a. b. fq.
 Bellonae sacerdos femina. 131. b. Bellonae sacerdotes in Cappadocia potentissimi, & secundi a regibus. *ibid.* Bellonarii Romae contentissimi. 132. a. motu divino ad vaticinandum agitati. *ibid.* 133. a. Bellonae flagellum. 132. b. fq. Bellonae oracula. 133. b. Bellonarii humeros sibi & lacertos fecabant. *ibid.* *Entheati* peculiari vocabulo dicti, itemque *Fanatici*. 133. a. Bellona, eadem quae Virtus. 133. b.
Bene te. Bene tibi. 213. b.
 Bebryca, Danai filiarum una, sponsum Hippolytum servavit. 74. b.
 Bibendi certamina. 127. a. b.
Blaesus. 271. a.
Blanditiae, carmina amatoria. 108. b.
Blandus, saepe in vitio ponitur. 121. b. fq.
Bona verba. Bonae preces. 229. a.
Bona, amica non rapax, non avara, non sponsiatrix. 247. b. fq.
 Bona Dea. 124. b. ejus opertum, aedes in urbe binac; sacellum inter Ariciam & Bovillas; antistitae. 125. a. b. fq. Viri, qui Bonae Deae sacra vidissent, luminibus oculorum orbabantur. 124. b. 126. a. Ejus ne nomen quidem viros scire fas erat. 333. a.
 Boves aratores Cerealibus coronati. 208. b. fq. Boum caedes severe vindicata. 209. a.
 Boves aratorios pignori capere non licebat, neve ad cursum publicum abstrahere. *ibid.* a.
 Boves locutae. 268. b.
 Brachia tendebant victi, quo facto transibant in arbitrium victoris. 325. a. b.
Bria, vas vinarium. 127. b.
Britannus. Britannicus. Britannia. 373. b.
 Bufiris, tyrannus Aegypti fabulosus. 150. a.
 Buzuges Atheniensis bubus arare primus instituit. 151. a.

C.

C *Adere*, verbum eventus certi, in utramque partem. 142. b.
Cadere, verbum nequam. 402. b.
Cadurcum. 384. a.
Cacca via. 223. a.

Caeci protinus fiebant, qui numen aliquod conspexissent invitum, quamvis ipsi ignari. 41. b.
Caedes $\text{\textcircled{S}}$ *facinus*. formula solennis. 244. a.
Caedes, vulnus, plaga. 279. a. b.
Caeruleus color, idem qui ferrugineus. 86. b.
Caeruleus, niger, nocticolor. 316. a.
 Calami pastores, five Fistulae. 326. b.
 Calices Cumani. 281. b.
Calor, febris. 403. a.
 Camillus templi Fortunae. 56. a.
Campter, meta. 382. b.
Campus, hippodromus, circus. 381. b.
Candida puella, summa laus absolutae formositatis. 392. b. fq.
Canere, sacerdos dicebatur oraculum reddens. 92. a. b.
 Canes semper in comitatu Triviae, seu Proserpinae. 50. a.
 Canes, solenne satellitium meretricum & lenonum. 128. b. 245. b. fq.
 Canes coronati in festo Dianae. 209. a.
Cani & *Rugae* ferme conjungi solent. 233. b.
 Capillitium puellarum in tutela singulari Minervae Memoriae. 81. a.
 Capillorum suorum manipulum Palladi suspenderant virgines Argivae, antequam nubarent. *ibid.*
Capiti meo, solennis formula in satisfactione. 35. a. item in devotione. *ibid.* a. b.
 Caput ad sacros postes illisum in expiatoriis Isiacis. 106. b.
 Caput tundere ad parietes aut postes, extremae consternationis. 106. a. b.
 Caracalla patris ac fratris animas evocat. 44. b.
Carbasus, Carbasen vela. Carbasen venti. 299. a. b.
Cardo, fossa in agro ab oriente ad occidentem. 65. b.
Cave puer, compellatio tenerrimi adfectus. 341. b.
 Carmina male nata flammis aut aquis abolita. 189. a. b.
 Carnuti, Aquitaniae populi. 145. b.
 Casa Romuli. 254. b. fq.
 Caseus, magna dos ubertatis rusticae. 258. b. fq.
 Cassandra. 264. b.
Casta mulier, quae uno amatore contenta est. 137. b.
 Castimonia & mundities in sacris. 105. a.
Castra, res militaris. 356. a. 367. a.
Catasta. 283. b.
 Catullus peculiari honoris vocabulo *doctus* a veteribus dicebatur. 345. b. fq.
 Cava manu pecuniam efflagitabant. 243. b.
Causa

R E R U M & V E R B O R U M.

- Causa*. Per *causam*. 126. b. 1q.
Causa. *Causa cum aliquo*. 302. b.
Cedere, *recedere*, victum abire. 341. a. b.
Celebrare aliquem sermone, *plausu*, *laude*, *litteris*, *fama*, *nuntiis*. 124. a.
Celebrare, verbum festivae hilaritatis. 213. b.
Celebrare, verbum sacrorum, cum significatione cultus religiosi ac venerationis. 62. b. 1q. 387. b. 393. b.
Celor. 161. a.
Cerberus in faucibus Orci. 70. b. ejus latratu terribilis. 71. a. centum colubros gestat in villis colli ac capitis, & longum insuper in cauda draconem. 71. a. b. 329. b.
Cereris & Pacis eadem insignia. 205. a.
Cereris sacra, quae pro frugibus fiebant, non erant abstemia. 213. b.
Cereris sacra arcana. 332. b. 1q.
Ceres omnem agriculturam invenit. 151. b. 1q. eadem est quae Isis, Osiridis soror & conjux. 152. a.
Ceres Spicifera, *Frugifera*, *Mater agrorum*. 207. b. 1q. coronam suam spiccam in luctu deponebat. 208. a.
Cerinthus, nomen peregrinum, & servile. 231. b.
Cerinthus, Euboeae oppidum. 388. b.
Cernere vitam. *Cernere marte*. 366. b.
Certus. *Certa sidera*. 183. a.
Cerva, usitatius poetis quam *Cervus*. 388. b.
Cervi castrenses. 365. a.
Cestus Veneris. 163. a. b.
Cestus Veneris amantium pectora in mutuam amorem constringebat. 233. a.
Chium cum Falerno mixtum in deliciis. 213. a.
Choaespes annis. 371. b.
Chori in honorem Liberi patris instituti. 219. b.
Cimmerii. urbs Cimmeriorum. 360. b. 1q.
Circa aliquam esse. 75. b. 1q.
Circe diis adscripta. 164. b.
Circumterere. 109. a.
Ciffus puer, Baccho dilectus, in hederam mutatus. 339. b.
Cista sacrorum Osiridis. 158. b.
Classicum. 19. a. b.
Clavis, claustrum, sive fera. 129. b.
Clusinae aquae. 331. a.
Coccina Africana. 283. b.
Cocytus. 311. b.
Coelo missus. *Coelo delapsus*. 76. b.
Colligere, contrahere, coercere, intra modulum suum ac decorem redigere. *Collecti pedes*. *Frons collecta*. 166. a.
- Columbae Syris sacrosanctae*. 147. b.
Columnarium, vestigal pro columnis dependi solitum. 305. a.
Colus, semper generis feminei. 75. b.
Comas jactabant fanatici & vaticinantes 265. a.
Cometae grandium malorum nuntii. 266. b.
Comparare, parare. *Comparare convivium*. 201. b.
Componere. *Componere caput*. *Componere latus*.
Ponere caput. verba amoris. 97. b.
Componere insidias, *fatum*, *mendacia*, *fallaciam*, *proditionem*. 122. b.
Componere comas. *Compositus capillus*. 191. b.
Componi. *Compositus*, verba funeris. 300. b. 1q.
Concha marina vehitur Venus. 309. a.
Concha margaritifera. 387. a. b.
Condere fruges, *messem*, *frumenta*. 16. b.
Conductae telae. *Conductus ager*. *In conducto habitare*. 140. b.
Confici, premi, gravari, frangi, tabescere. 154. b.
Conjicere. *Conicere*. 173. b.
Conjux, virgo pacta, & sperata. 296. b. *Conjugis vocabulum honeste ponitur in re minus honesta*. 297. a.
Contexti ignes aetheris. 354. b.
Contingi sole. 361. a.
Contundere, verbum grave ac violentum. 342. a.
Cornix, concordiae symbolum. 233. b. avis inauspicatae garrulitatis, maxime foetus tempore. 234. a. clamore, litibus, & pugnis gaudet. *ibid.* in obscaenis avibus habetur. *ibid.* *Cornicum oculos confingere*. *ibid.*
Cornix, convicium in mulieres vetulas. *ibid.* *Cornicari*. 234. b.
Cornutus, cognomen gentis Sulpiciae, itemque Caeciliae. 231. a. b.
Corollae lacrimis madefactae, Manibus gratissimae. 286. b.
Coronae Larum praegrandes. 13. a.
Coronae & in capite & in collo gestatae. 159. a. b.
Coronae annuae ad carorum sepulcra oblatae. 248. a.
Coronatus calix. *Coronare vina*. 271. b. *Pocula argentea coronam auream habebant in summa ora interiore*. *ibid.*
Credere. *Reddere*. 285. b.
Crepere, *Crepitus*, *Concrepare*, *Increpare*, proprie dicuntur de sonitu armorum. 267. a.
Cres, ab Apolline Pythio sacris praefectus. 350. b. 1q.
Crinem Junoni ac Minervae disponebant mulieres. 81. a.
Crines Minervae pulcherrimi. *ibid.*

I N D E X III.

Crines puerorum formosorum prolixi & luxuriantes. 85. b. sq.
 Crines flavi. 112. b. fulvi, aurei, rutuli, fuccinei, subflavi. 113. a. b. Flavi crines Gallorum. 145. b.
Crudele ferrum, bellum, &c. 279. a.
Cum, praepositio, male confunditur cum adverbio *Quum*. 25. a. 317. a.
Cupere. Non cupere. 22. b.
Cupiditas differt ab *Avaritia*. 30. a. b.
 Cupido rure natus. 222. b.
 Cupido semper in armis, etiam quando inermis est. 223. b. sq.
Cupidus, Cupere, verba amoris. 190. a. b.
Curare. Non curare. 22. b.
Curare, cum dativo. *Jupiter omnibus curat.* 103. b.
Curare, verbum mensae & convivii. *ibid.*
 Curia Calabra. 254. b. sq.
 Currus triumphales ebore atque auro exornati. 145. b.
 Currus Jovis alatus & volucer. 369. b.
Cuspis, Cuspis, lignum quo pedes servorum vel damnatorum vinciebantur. 155. a.
Curvus. Incurvus. 235. b.
 Cyclopum regio. 358. b.
 Cydnus, Ciliciae fluvius nobilissimus, ab albo aquarum colore ita dictus. 146. a. in finem maris Iffici evolvitur. *ibid.*
 Cyri nomen Asiae & Graeciae populis jucundum. 95. a. b.

D.

D*Anai filiae*, proverbium de numero fo grege filiarum. 74. a.
 Danaides. 72. a. 74. a. b.
Daps, epulum sacrum. *Daps verna. Daps hiberna. Daps pro foetu gregis & armenti.* 102. b.
Daps, res divina. 223. b. *Dapes festae. ibid.*
Daptice accipi. Dapticum negotium. ibid.
Dare, verbum sacrorum. 160. a.
Decipere, verbum sterilitatis. 211. b.
 Derceto in piscem mutata. 147. b.
Decurrere. 374. b.
Deducere. Reducere. 94. a.
Deducere, lenocinii verbum & conciliaturae. 136. a. b.
Deducere, verbum nuptiale. 319. a.
Deficere, deserere, relinquere, defetisci, defiltere, vinci. 316. b.
Deserere. 366. a.
 Dei, deorum statuac, deorum templa. 253. b. sq.

Dei fatidici futura foli praesciebant; non etiam alii. 321. a.
Delabi toro, furtim descendere. 37. a.
 Delia primus Tibulli amor. 2. a.
 Delia libertinae conditionis fuisse videtur. 24. b.
 Delia Tibulli amica vero nomine Plania dicebatur. 24. a.
 Delia fuit nupta. 33. b.
 Delia non fuit eadem quae Nemesis. 103. a.
Delimita, philtra, veneficia amatoria. 112. a. b.
 Delphinis vehebantur deae marinae. 113. sq.
 Delphin *piscis* dictus. 114. b.
Deludere, Eludere, Fallere, Decipere, Mentiri, verba sterilitatem agrorum significantia. 211. a. b.
Dens, clavis dentata. 36. a.
Denuntiare, verbum minax & violentum. 332. a. b.
Deripere. Diripere. 105. a. b.
Desistere, habet significationem mutatae mentis ac consilii. 179. a.
 Despuendi ritus in magia, in medecina, in piaculis, in avertendo fascino, in omnibus, in amore, &c. 50. b.
Despuere, contagia regerere. 109. b.
Destituere, fallere, relinquere. 6. a. b. 215. b.
Destituere, statuere. 9. a.
Destituere. 110. b.
Desuescere. Desuescieri. 215. b.
Deserere, defigere. 8. b. sq.
Deterrere, dehortari, dissuadere, aliter persuadere, rationibus adducere ut hoc aut illud ne facias. 57. b. sq.
Detinere. 17. b. sq.
Detraeto, rectius scribitur quam *Detrecto.* 131. a.
Devenerari, precibus amoliri. 100. a.
Devotus, devovere, devotare, defigere. 111. a. b.
Devotus, diris defixus. *Devovere.* 239. b. sq.
Devovere, magicis artibus ad amorem compellere. 167. b.
 Deus omnium humanarum actionum & cogitationum arbiter. 185. b.
Deus non meus, iratus, inimicus. 307. b. sq.
Deus magnus, Genius. 395. a.
 Diana mulieres omnes in peculiari tutela habebat. 100. b. 101. a.
Dicere carmen. Ducere carmen. 219. a. b.
 Die Saturni iter inchoare, ominosum habebatur. 58. b.
Diffundi vino. Diffundere animum. 32. b. *Diffundere vultum. Diffundi in gaudium. ibid.*
 Digni crepitu poscebatur matula. 41. a.

R E R U M & V E R B O R U M.

Digiti loquentes. Chordae loquentes. 321. a.
Digitis loqui. Digitorum & nutuum sermo. 38. a.
 Digitorum sonus levis, Exscretio, Sibilus, nocturna signa inter amantes. 41. a.
 Dignos pectinatim inter se implicare, veneficium habebatur. 164. a.
 Dii magici. 52. b. Fossa magica. *ibid.*
Dii patrii, Penates. 211. a.
 Dii ad epulas invitati. 14. a. b. 223. a. 230. a.
 Dii ipsi ad sacra sua venire credebantur. 228. b. 230. a.
 Dii irati solito majores adparebant. 343. b.
Difidium. 95. b. *Difidio diffidere.* 96. a.
Dirversus. Dirvertere. Divortium. 356. a.
Dives aurum. 186. b.
Dives grex. Dives aurum. Dives fortuna. 258. b.
 Divinandi genera varia. 161. b. sq. 252. b.
Docta puella, poetria. 396. b.
Doctus equus. 381. b.
 Dolore inmodico laedi Manes credebantur. 27. b.
 Dolori nimium qui indulget, stulte se gerit. 106. b.
Domator. Domavi. 368. a.
 Domitii Marci poetae historia, & fragmenta. 407. a. b. sq.
 Domus ornatae spoliis hostilibus; quae refrigerare non licebat etiam dominis mutatis. 21. b. sq.
Domus, aedificium laxius & grandius. 216. a.
Domus, Domus aeterna, sepulcrum. 300. a.
 Dona militaria. 23. a. b.
Dona, honores in aras deorum illati. 381. b.
Dubius fati. Anxius fati. 289. b.
Ducere soporem, somnum conciliare. 25. b.
Ducere ferrum, enses, arma. 66. b.
Ducere carmen, dicere carmen. 219. a. b.
 Duritia numinum infernorum. 336. b.
 Dux idem & miles bonus. 29. b. sq.

E.

EBrietas verax est & inverecunda. 186. a.
Ebrius. Sobrius. 127. b.
Edere oraculum. 91. b. *Edi ex oraculo.* 92. a. de ipsis diis dicebatur. *ibid.*
Edere, attollere. 367. b.
Elicere, verbum magicum. 45. a. b.
Elicius Jupiter. 45. b.
Eludere, verbum sterilitatis. 211. a.
 Elysiacae sedis descriptio. 68. a. b.
Emerere virum. 191. a.
 Empedocles magus. 48. b.
 Enes a quo primum prociis. 193. a. b. sq.

Epitheta substantiva. *Juvenicus pugnator. Mollissus latrator. Equus praedator.* 202. a.
 Epitheta temporis eleganter ad ipsas res transferuntur. 218. a.
 Epitheta bina cum uno substantivo. 336. b. sq.
 Epithetorum artificiosa structura. 232. a.
 Equi triumphantium niveo colore. 144. b. sq.
 Equi coronati Consualibus. 209. a.
 Eratosthenis divisio orbis terrarum. 376. a.
 Eretum, vicus Sabinorum. 401. a. b.
Erumpere, verbum activum. 365. a. b.
 Erythraeum mare. 232. a. b.
Esse cum aliquo, locutio amatoria. 400. b.
Excitere, verbum grave, & validae significationis. 277. b.
Expellere morbum. 390. a.
Expugnare. Expugnaces herbae. 167. a.
 Exscreatu signum sibi dabant amantes. 128. b. sq.
Exsorbere virum. 191. a.
Extrema muta. 253. a.
Extitnus. Externus vir. Externa venus. 190. a.

F.

FAbellae mulierum pensa sua trahentium. 75. b.
 Fabulae de diis turpes non probantur philosophis. 251. b. sq.
Facere praeferre. 188. a. b.
Facere literam. 292. b.
 Faces ex taeda, admixto sulphure ac bitumine. 51. b. sq.
Facinus & caedes, solennis formula. 244. a.
 Fagina pocula tenuiorum. Faginae mensae. Guttus faginus in sacris. 195. b.
Fallere. 176. b.
Fallere, verbum sterilitatis. 211. a. b.
Falso, vocula validae significationis. 306. b. sq.
Fanum. Fanum sanctissimum. 244. a.
Fav pium, mola salsa. 314. b.
Fatiscere. 117. a. b.
Favere. Favor, verba benevolentiae plausu atque adclamatione effusae. 272. b.
Favete linguis. 206. a.
Felix, pulcre jungitur cum ablativo rei. 328. a.
Femur, in genitivo & feminis facit & *femoris.* 168. b. sq. *Femen.* 169. a.
 Fercula triumphalia. 273. a.
Ferre munera, accipere. 12. b. sq.
Ferre praemium, praedam, tropaeum. 40. b.
Ferre, verbum sacrorum. 159. b.
Ferre dona, verbum sacrificiorum. 351. a. b.
 Ferri fabricandi inventio. 193. a. b. sq.

I N D E X III.

Ferrugo, *Ferruginei hyacinthi*, *Ferrugina vela*. 86. b.
Ferrum & lapides in pectore gestare. 27. a. b.
Fertiles horae, *Fertilis annus*. 357. b. sq.
Ferus, indomitus, intractabilis, praesertim in amore. 327. b.
 Festi dies ludo & lascivia celebrati. 213. b.
 Fictilia in sacris deorum. Fictiles capedunculae. Fictilia sympuvia. 15. a. b. Fictilis suppellex regum. 16. a. Fictilia in conviviis. 281. b.
Fides segetis, *Perfulia terrarum*. 211. b.
 Figlinae nobiliores. 281. b.
 Fiscellae e junco & e vimine. 237. a.
 Fistula pastoritia. 256. a. Panos inventum, vel Marfyae. *ibid.* septem canis constabat. 256. b. Polyphemi fistula centum arundinum *ibid.* Fistulam pastores de collo suspendebant. 257. a. non quivis pastor Fistulam construere sciebat; neque ipsa ex quavis arundine fiebat. *ibid.* Fistulae adfabre factae in magno precio habebantur, & vel dono familiaribus dabantur, vel suprema voluntate relinquebantur. 257. a. b. Fistula Dervisorum apud Turcas. 257. b. sq.
 Flammam sacras transilire. 270. a.
 Flavus color, faustitatis ac laetitiae index. 157. b. 233. b.
Flectere cantus, *Flectere vocem cantu*. 153. a.
Flecti, *Frangi*. 179. b.
Flere eleganter cum dativo jungitur. 204. b. 345. a.
Floreus, *Floridus*. 9. a. b. sq.
Fluere, *Effluere*, *Defluere*, verba rei vestitiae. 131. a.
Fluere, eleganter de aethere dicitur. 354. b.
 Focus luculentus inter vitae rusticae beatitates numeratur. 5. a.
Foenus, naturalis terrae foetus. 285. b.
Forma, delineatio operis futuri. *Formare*. 254. b.
 Formae studium in mulieribus. 404. a.
 Formiae, oppidum. 359. b.
 Fores & conviciis & blanditiis amantum petita. 34. b.
Fors, *Fortuna*. 118. b.
 Fortes *Fortuna* juvat. 35. b. sq.
Fortuna rotae insitens. 118. b. sq. Rota *Fortunae*. 119. a. *Fortuna*, eadem quae *Nemesis*, & *Adrasteia*, & *Occasio*. 120. a. b. communi templo culta cum *Amore*. *ibid.* b.
Fortunae Praenestinae aedes. 56. b.
 Fossa magica. 52. b. Magici Dii. *ibid.*
Fovere sinus, *amplexum*, *gremio*, verba amoris. 169. b.

Fovere, aegrotato adesse. 392. a.
Frangi, *Flecti*. 179. b.
Frater, pudici affectus nomen. 295. a. b.
 Fratres Arvales spicae corona & infulis albis insignes. 208. b.
Frigus, febris. 403. a.
Frugetes, *Fructus*. 6. b. 16. a. b.
 Frugum excantatio legibus & iudicii coeredita. 157. b. sq.
Fucare, crines tinguere. 172. a.
Fucus, purpura. 386. b.
 Fuga meretricum ex conviviis. 348. a.
Fulcire, munire. 33. b.
 Fulmina precationibus coacta, vel impetrata. 44. b.
 Fulminum iactus sistebant sagae, aut alio vertebant. 44. a.
Fundere odores, *Fundere lacrimas*. 54. b. sq.
Fungi, *Defungi*, cum accusativo jungebant antiqui. 304. b.
 Furiae dictae *Canes Hecatae*, *Canes Jovis*. 49. b. sq.
 Furiae colubris & serpentibus crinitae. 69. b. sq.
 Furiarum flagella & taedae ardentes. 70. a. b.
Fusca dicuntur, quaecumque noctis colorem referunt. 226. b.

G.

Galli Matris Deum. 91. a. virum sibi amputabant, brachia & linguam secabant. *ibid.* a. b.
 Galli populo Romano formidolosi. 371. a.
 Geminatio similibus syllabarum. 3. b. sq. 25. a.
 Gemmis preciosis insculpta signa. 126. a.
Genesta, *Genista*. 221. b.
 Genius. Genius Sanctus. 230. b.
 Genius unicuique homini custos additus. 308. a.
Gerere, gubernare. 307. a.
 Gindes, amnis. 372. a.
 Glans, primus mortalium cibus. 214. b. opes multarum gentium, etiam pace gaudentium. 215. a.
 Glans & aqua primorum mortalium victus. 240. a. b.
Gratus, scansio duplicata. 36. a. b.
Grassari, *Grassatores*. 40. a. b.
Gratum est. 402. a.
 Gressus deorum adfluxus magis est & refluxus, quam gradus pedum alternorum. 370. a.
 Gylippus. 379. b.

R E R U M & V E R B O R U M.

Gyros. Decurrere gyro. in gyrum compellere. in gyros contrahere. gyro trahere. 365. b. 382. a.

H.

H*Abet*, locutio arenae. 96. a.
Habides rex Hispanos suos arationem docuit. 152. a. 215. a.
Hedera coronatae Musae; & victores poëtae in agone musico; & poëtarum imagines in bibliothecis. 340. a. b.
Hedera Baccho peculiariter sacra. 339. b. sq.
Herbae magicae. 249. a.
Herbas e sepulcris enascentes carpere, etiam pecori noxium putabant. 116. b.
Herodes Afcalonita, rex factus a C. Sofio. 25. b.
Herophile, Sibylla. 265. b. sq.
Heu heu. Eheu. 94. b.
Hic situs est. Hic jacet. 67. b.
Hippomanes, vox aequivoca, non nomen proprium stricte sumptum. 249. b.
Hirtae oves. 220. b.
Hiscere. *Hietare. Hiatare.* 117. b.
Hispanarum gentium ferocitas indomita. 371. a.
Hister. *Histrus.* 373. b.
Hirudines podagris utiles; tamen aliquando letales. 250. a.
Homerus in nummis Amastrianorum. 380. a.
Honor, funeris officium supremum. 107. b.
Honor, id omne quo homines deum venerantur. 396. a.
Hostiae, quae trahebantur, non litabant. 199. a. 210. b. sq.
Hostiarum majorum cornua inaurata; apud Graecos etiam minorum. 353. b.
Humerus. *Umerus.* 88. a.
Hypermnestra, una Danaidum, servavit sponsum suum Lynceum. 74. b.
Hypobhymides, coronae in collo gestari solitae. 159. a.

I.

J*Am dudum.* formula de tempore non longo in re praesente. 348. b. sq.
Icarus, Erigonae pater. *Icarius*, pater Penelopae. 351. b. *Icari & Erigonae fabula.* 352. a.
Idem, unico *i*, scribebant veteres pro *iidem.* 197. b.
Ignes & imbres saepe confunduntur in scriptura antiqua. 18. a.
Ignis & ferrum in cruciatibus servorum, aut noxiorum. 184. a. b.

Ignis a vento impulsus vehementia. 246. b. sq.
Ignis innoxius. 370. a.
Ignis laevis. *Ignis purus. Ignis lucidus.* 370. b.
Iliae stuprum a Marte inlatum. 261. b. sq.
Ilia Anicenis uxor, vel Tibridis. 262. b.
Iliae mors. *ibid.*
Ille, vocula admodum emphatica. 80. a. b.
Ille, *Is*, eleganter omittuntur brevitatis gratia. 316. b.
Imbres & Ignes in vetere scriptura saepe confunduntur. 18. a.
Imbrium crepitus & aquarum fragor invitantesomnum. 18. b.
Impetitare. 278. a.
In sinu gaudere. 404. b.
In toga esse, *in Cois, in Tyriis.* 178. b.
Inbellis. *Mollis.* 229. b. sq.
Incedere, verbum pompae ac fastus mulieris. 282. a. etiam ad fractas & molles eundi delicias refertur. *ibid.* b.
Inceptus. 374. a.
Inceffi, qui religiones violassent. 105. a.
Incultus, qui in omni parte vitae ab omni cultu abest longe. 359. a. b.
Index, titulus sub imagine. 355. a.
Inducere, fallacis pellicere ad decipiendum. 121. a. b.
Inexperta ars, cujus nullum factum est periculum. *Inexperta terra. Inexperta remedia.* 220. b.
Insficere, tinguere. 171. b.
Insundi vino. *Insundi laetitia.* 33. a.
Ingerere, infundere. 374. b.
Insitio a Saturno inventa. 216. b.
Insomnium, somni genus. 312. a. b.
Inter, intra. 364. a.
Intonsi, veteres. 214. a.
Invenire viam. 67. b.
Inultus, qui vindicem non habet, cujus injurias nemo ulciscitur. 155. a.
Iratius & Ingratus saepe confunduntur. 237. a. b.
Ire, esse. 25. a.
Ire, pulcre de aquis dicitur. 187. b.
Ire, verbum liberae voluntatis. 200. b.
IS terminata quaedam fuerunt olim ancipitia. 137. a. b.
Isidis castum. Noctes purae. 61. a.
Isis Campensis. 62. a.
Isis navigantium numen tutelare. *Isides* dictae naves majores Aegyptiorum. *Isidis* ara. 59. a. b. 60. a.
Isis & sacra Isiacae, contentim habita Romae. 106. b.
Ismarus, oppidum. *Ismarium* vinum. 358. b.
Italiae solum pingue ac densum. 231. b.

N D E X III.

Ithaca, insula cum oppido cognomine. 356. b.
 Julia lex sumtuaria. 305. a.
Jungere cubile. 233. a.
Junior semper refertur ad aetatem. 243. a.
 Juno natalis. 396. a.
 Juno juga. 397. b.
 Jupiter puer cum Junone lactentes in gremio Fortunae Praenestinae. 56. b.
 Jupiter primus mortales pugnare docuit, & bella gerere. 66. b.
 Jupiter Pluvius. 150. a. b.
 Jurabant & per deos & per arma deorum. 81. a.
Jurare maria, terras, &c. 405. a.
Jus, lex. Jura colendi. 178. a. b.
Juvat, impersonale, habet significationem praecalidae cujusdam voluptatis. 29. a.
Juvenes & Juniores dicebantur usque ad annum quadragesimum sextum. 335. a. b.
Juventas. Juventus. Juventa. 85. a.
 Ixion. 72. a. b.

K.

K Alendae Martiae. 291. a. 384. b.

L.

L pro R. *Palma*, parma. 193. a. b.
Labi, Dilabi, & de rebus & de personis dispereuntibus dicuntur. 135. a.
Labor, opus rusticum. 154. a. *Labor* tam ad animum quam ad corpus refertur. *ibid.*
Labore contundi, confici, frangi. 154. b.
Laboriosum rus. 182. b.
 Lac cum vino mixtum diis inferis oblatum. 338. b. etiam mel, & sanguis. *ibid.*
 Lacrimae Fonti comparatae. 174. a. b. Rivo. 174. b. sq. Flumini. 175. a. Imbri. 175. b. Nivibus solutis. 175. b. sq. Aquis cum impetu prorumpentibus. 176. a.
 Lacrimae imaginum divinarum in prodigiis habitae. 268. a. b.
 Lacrimis gaudebant umbrae. 55. a. 247. a. 286. b.
 Lacte adspersae umbrae jam dimittendae. 48. a.
 Lacte fiebat Diis agrestibus. 8. a. b. 255. a.
Laedere amorem. 181. a. *Laedere deos.* 182. a.
 Laestrygones anthropophagi. 359. b.
 Lactitia ex rebus inexpectatis saepe fuit letalis. 188. b.
Lambere, & de aqua & de igni dicitur. 372. b.
 Lamia, Neptuni filia, omnium mulierum prima fuit vaticinata. 266. a.
Lana Osta, lucida, pulla. 221. a.
 Lanai pedes deorum iratorum. 182. a.
 Lapidei imbres, novendiali sacro expiati. 266. b.

Lapides, uniones, margaritae. 170. a. b.
Lapis compitalis. 9. a.
Lapis manalis. 150. b.
 Lares rustici. 13. a. His Laribus ture fiebat, & mola salsa, & horna fruge, & vitula, & agna, & porca, & favo, & libis. *ibid.* a. b. Vicus Larum ruralium. *ibid.* b.
Largio dicebant antiqui, pro *Largior.* 369. a.
Lassus, Lassare, verba Venerea. 189. b.
Lateri haerere. Fixus lateri. 117. a.
 Latini sermonis opulentia. 293. b. sq.
Latus dare. Latus tegere. Latus nudum, tectum, apertum. Latus obdere. 88. b. 197. b.
 Laudationes castrenses. 23. a. b. 365. b.
 Laurens castrum. Laurentum. 261. b.
 Lauri Castaliae ingentes. 293. a.
 Lauro coronabantur, qui Apollini supplicabant. 251. a.
 Laurum gerebant milites in triumpho, quasi purgati a caede humana. 273. b.
Laurus libentius dicebant veteres, quam *Lauros.* 263. b. *Laurus* futuri praescia. *ibid.*
Laurum comedere. ibid. In ablativo *Lauri* facit. 317. a. *Laurus casta. ibid.*
 Lecti tricliniarii minus alti lectis cubicularibus. 36. a. b.
Leges, imperium dominae in amantem. 138. b.
Lentus. 107. a. 203. b.
 Lepidi consularis fatum. 297. a. b.
 Lethe. 311. b.
Levis galea. Levia arma. Leves clypei. 276. a.
Levis, mendax, vaniloquus. 135. b.
Lex, certus modus corrigendi. *Legem dare capillis. Capilli sine lege jacentes.* 178. a. b.
Lex, conditio praescripta. 248. b.
 Lex Julia sumtuaria. 305. a.
 Liba in sacris Bacchi & Osiridis. 159. b. sq.
 Liba natalitia. 230. b. sq.
 Librorum apud veteres forma, ornamenta &c. 292. b.
Licet, Liceat, & dativum recipiunt & accusativum. 201. b.
 Licinia, virgo Vestalis. 125. b.
Ligna infelicia. 269. b.
Limes decumanus, fossa in agro a septemtrione ad meridiem. 65. b.
Linter, apud unum Tibullum masculini generis. 258. a.
Lintres, alvei, quibus uvae portantur in vindemia. 101. a.
 Linum. *Linigeri*, Isis sacerdotes. Lineae vestes quorumvis Isiacorum. Lintea vestes tales erant sacerdotum Herculis Gaditani. 61. b. res quaevis sacrae lino involutae. *ibid.* sq. 100. b.

R E R U M & V E R B O R U M.

Livoribus medendis remedia. 123.a.
Longe esse. Longe abesse. 96.a.b.
Longum mare, Longa freta, Longi fluctus. 80.a.
Loquaces oculi, nutus, digiti. 288.a.
Loquacitas Veneri inimica. 41.b.
Loripes. 228.b.
Lotio ante sacra. 210.a. 393.b.fq.
Lucere, de ignibus magnis dicitur. 4.b.
Luci sacri. in iis perpotabant, & convivabantur. 202.b.fq.
Lucina, Juno, lucis auctor. 315.a. ejus etymon. *ibid.*
Lucus. Nemus. Silva. 306.a.
Ludere, apte de somniis dicitur. 313.a.
Ludere, ad armorum peritiam exerceri. 88.a.
Lucina ferre. 188.a.b.
Luna cantibus magicis de caelo detracta. 168.b.
Luna formosissima, & typus pulchritudinis. 318.b.fq.
Lupanaria in Subura, & in Summoenio. 38.b. 128.b.
Lustrare, circumire. 210.b.
Lustratio & pecoris simul & pastoris. 7.a. b.fq.
Lustratio ad solvendum amorem. 51.b.fq.
Luteus color, faustitatis ac lactitiae index. 157.b. 223.b.
Lutum. Lutea, herba. Luteus color. 172.b. fq.
Lyrae auro, gemmis, ebore, testudine exornatae. 320.a.b.

M.

M littera saepe non eliditur in carmine. 103.a. 360.a.
Macri Aemilii historia, & fragmenta. 274.b. 275.a.
Madere. Madidus vino. 32.a.
Madere, verbum copiae plenae atque uberis. 242.b.
Magia ipso fato potentior credita. 46.a.
Magia nata in Perfide ex Medicina. 99.a.
Magica sacra Romanis moribus damnata. 43.a.
Magica miracula. 43.b.
Magica sacra nocte sublustrata facta. 52.a.
Magicis artibus dii deaque utebantur. 163.a. b.fq.
Magiae potentia. 48.a.b.
Magna & Multa non semper idem significant. 3.a.
Magna, epitheton omnium dearum. Venus magna. Juno magna. 104.a.
Magna loqui. 276.b. *Magna lingua.* 277.a.

Magnidecentia. 277.a.
Magnificus, Magnifica verba, saepe in vitio ponuntur. ibid.
Mala manus. 336.a.
Malae herbae. Mala gramina. 49.a. 249.a.
Malus, avarus, rapax, perjurus. 245.b.
Manalis lapis. 150.b.
Manes evocare haud fuit probrosum apud antiquos: sed Romanis moribus semper abominabile. 44.b.
Manes elicitu cruore puerorum mactatorum. 45.a.
Manes credebantur exaudire supplices suos. 287.a.
Manus carorum tenebant moribundi. 26.a. b.
Marathus. 94.b. 95.a. idem qui Cyrus. *ibid.* a. b.
Mare ablativum effert & in E, & in I. 42.b.
Mari ac scopulis prognati dicebantur, qui essent animo immifericordi. 329.a. b.
Marius, Sponsus. 319.a.
Marmor Phrygium. 305.a. *Laonicum. ibid.* a. b. *Carylitium.* 305.b. *Libycum. ibid.* a. b. *Marmoris crusta operi parietes.* 305.b. *Solum marmore constratum.* 306.b.
Maro, iterum Osiridis comes. 151.b.
Maron, Apollinis Ismarii sacerdos. 358.b.
Maronea, oppidum. Maroneum vinum. 358.b. fq.
Martiae Kalendae. 291.a. 384.b.
Martis Ultoris templum. 11.b. fq.
Maturare, percoquere ad maturitatem. Maturari soles. 79.b.
Maturus, praiceps, festinatus. Maturae hiemes. Matura senectus. 380.b.
Mea. Tua. Sua. 400.a.
Medula crines Palladis prae suis contemnit. ideo severissime punita. 81.a.
Mel Bacchus invenit. 159.b. fq.
Melampus vates. 368.a.
Meles, fluvius, Homeri pater creditus. 379.b. fq.
Memor dolor. Memor ira. 378.b.
Mente mala se fuisse, jurabant in satisfactione. 272.a.
Mentiri, verbum sterilitatis, 211.b.
Mermeffus, oppidum montis Idae. 265.b. *Mermessia Sibylla. ibid.*
Messala Corvinus. 53.a. b. 143.a. *Messalini duo, ejus filii.* 250.a. b. *Messalae facundia.* 364.a. b.
Messalae facinora bellica. 367.a. *Consulatus.* 368.b.
Metempsychosis etiam sexum mutabat. 381.b.
Mi anus. Mi filia. Mi hospites. 136.b. fq.
Micare, proprie de corde dicitur. 197.a.

I N D E X III.

Mibi, saepe otiosum est, & ornatus tantum gratia adhibetur. 89. a.
Militiae, munia castrensia, aestate dependi solita. *campagnes*. 75. a.
Minerva, texendi artificium. 221. b.
 Minium sacrae quondam auctoritatis. 220. a. triumphantium corpora minio illita. *ibid.*
 Minium in unguentis coenae triumphalis. *ibid.* b. Jupiter miniandus a censoribus locatus. *ibid.* Bacchus miniatus. 219. b.
Miser, innocens, qui nullo suo merito incusatur. 194. b. sq.
 Mnevis. Apis. 151. a. b.
Modi, modulationes musicae. 153. a. b.
Modo non, pro *Non modo non*. 19. b. sq.
 Moerore carorum gaudebant umbrae. 28. a. 247. a. 286. b. 298. a.
Mola salsa, sancta, casta. 100. a.
Mollis, inbellis. 229. b. sq.
 Moles marinae includendis piscibus. 281. a.
 Molorchus, vinitor Nemeacus, deinde rex. 352. b. sq.
Monere, *Monitus*, *Monita*, verba oraculorum & vaticiniorum. 134. a. b. item somniorum. 314. b. sq. *forini moniti*. 315. a.
 Monstra in mare projiciebantur, aut infelicibus lignis exurebantur. 269. b.
Monstra, somnia inlaetabilia. 314. a.
Mordere, eleganter dicitur de aquis. 372. b.
 Mors voluntaria. 284. a. b.
 Morfiunculae amantium. 123. a. b.
 Mortis causa in monumentis inscribatur. 301. b. sq.
Mos, *Mores ventorum*, *coeli*, *stellarum*. 363. b.
 Moses cornibus insignis. 207. a.
 Mosyni, gens Pontica. 373. a.
Movere, verbum furoris divini. 132. a. b.
Moveri, *Motus*, verba rei saltatoriae. 153. b. sq.
 Mulae albae ad currus regum, & hieroniarum. 145. a.
Multa & *Magna* non semper idem significant. 3. a.
Mundus aetherius. 315. b. 374. a.
Munera, res preciosae in rogam funebrem injectae. 247. b.
 Musae in comitatu Osiridis. 155. b.
 Musis aqua sicbat & lacte, non vino. 255. a.
Mussa, recte in plurali effertur. 6. b. sq.
 Mustorum multiplex differentia. 101. b.
Muta & *Multa* saepe confunduntur. 369. a.
 Myrtus Veneri sacra. 68. b. Myrtetum inferorum. 69. a.
 Myrtus Laribus & Veneri sacra. 199. b.
M. Jucis vitis. 339. a.

N.

N in multis vocibus detrahebant antiqui. 261. b.
 Nardus Assyria. Nardus pura. 230. b.
Nardus. *Nardum*. 349. b.
 Narrationes compotantium de suis pugnis & periculis. 200. b.
 Natali die vota solenniter concepta. 397. b.
 Natalitium sacrum. 229. a.
Navia, linter. 101. a.
 Nausiphous, Ulyssis ex Circa filius. 360. a.
 Nausithous, Alcinoi pater. 53. b.
Neaera, male fumitur pro nomine appellativo, quod pellicem vel concubinam notet. 291. a. b. sq.
Nebula lineae. 299. b.
Necopinans, una voce scribendum. 401. a. b.
Nefandum. *Nefarium*. 314. b.
 Negatio duplex pro simplici. 369. a.
 Nemesis, eadem quae Fortuna. 120. a.
Nemus. *Silva*. *Lucus*. 306. a.
Nexio, *Neriene*, uxor Martis. 292. a.
 Nestoris aetas. 357. a. b.
Neunt, verbum nihili. 310. b.
Nigra dicuntur quaecumque spectant ad res infernas. 71. b.
Nigra hora. *Niger dies*. 332. b.
 Nigrae pecudes in sacris magicis mactatae. 52. b.
 Nigrae vestes in luctu. 298. b. sq.
Nihil esse. 102. b. sq.
 Nilus fluvius peculiari honoris vocabulo PATER dictus. 149. a. ejus fertilitas efficax. *ibid.* b.
 Nisi regis crinis purpureus, in quo crine regni fatum. 90. a. b.
Nitere. 202. b.
Nitere. *Nitida villa*. 378. a.
Nitidus equus, bene habitus & curatus. 144. b.
Nitidus. *Nitere*. 212. a.
Nitidus, proprie dicitur de capillo unguentato & bene pexo. 251. a.
Nivei agni. *Nivea lara*. 259. a.
 Nives aestivae. 48. b.
Nobis merenti. *Nobis absente*, 348. a.
Nodus magicus. *Nodus Herculeus*. 162. b.
 Nominis proprii adpellatio aliquando est invidiosa. 289. a. b.
 Notus tepidus. 330. b. sq.
Novella vitis. *Novellare*. *Novelletum*. 234. b.
Novum, quod cum aliquo terrore animum percellit, aut forma ac modo invisitato metum incutit. 387. a. b.

R E R U M & V E R B O R U M.

Novus. Novus amator. Novus equus. 243. a. b.
Nox siderum mater. Nox sidera. Noctis currus, quem agit Somnus auriga. 225. a. b. 315. b.
Nox quadrigis vecta. 225. b. 315. b. sq.
Nucis cortice rufati crines. 172. a.
Numerius Suffucius. 56. a.
Numicius amnis. 260. b. sq.
Nuntia fibra. Nuntia exta. 212. b.
Nuntium de suo adventu praemittebant, qui redibant peregre. 76. a. b.
Nuntius, adjectivum. 313. a.
Nutrices scdulo custodiebant suas alumnas. 75. a.
Nympha, male dicitur de amica aut domina. 294. b.

O.

O ego, exclamatio pathetica. 235. a.
O in gerundiis male corripitur. 340. b.
Obsidere, tenere, possidere. 280. b.
Occasio eadem quae Fortuna. 120. b.
Oculi, per oculos jurare. 346. b. sq.
Oculi formosorum mulierum sedes ac domicilium Amoris. 385. a. b. sq.
Odo, medicus, auctor libelli de Viribus herbarum. 275. b.
Odores, liquores odorati. 54. b.
Olympus. 370. a.
Omina formiorum. Omina noctis. 314. a.
Omnia esse. 103. a.
Operari, verbum sacrorum. 271. a. 278. b.
Ops, Saturni uxor, eadem quae terra. Opalia. 65. a.
Ops, eadem quae Cybele, sive Idaea Mater, vel Rhea. 90. b. ejus currum leones bini trahunt. *ibid.*
Opus, labor rusticus. Operosa arva. 182. a. b.
Opus, res Veneris. 191. a.
Opus fieri festis diebus non licebat, ne feriae polluerentur. 209. b.
Oraculum, somnii genus. 312. a. 323. a. b.
Orbis. Orbis aestivus. Orbis annuus. 46. b.
Orchus, Pluto. 310. b. sq. ab *urgendo* dictus. 311. b. Veteres Orchus dicebant. 311. a. b.
Ornatus, fertis coronatus. 218. b.
Os, cantus magicus, murmur, stridor. 48. b. sq.
Oscula lana. 221. a.
Osculum Florentinum. 270. a.
Osiris, idem qui Bacchus. 151. b. ejus inventa plurima. *ibid.* sq.
Osiris amoenitatis & risus amator. 155. b. ejus iter ex Aegypto in Indiam. *ibid.*

Ossa de rogo rapta ad instituendam officinam magicam. 46. a.
Ossa legere, proximorum officium erat. 54. a.
Ossa tibi bene quiescant. 286. a.

P.

PAcis & Cereris eadem insignia. 205. a.
Pactolus, Lydiae fluvius aurifer. 308. a. b.
Padaci, extremae Indiae populi 373. a.
Pales. Palilia. 8. a. Pales pastoris. 8. b.
Palla Bacchi. 157. a.
Palla cantoris Phoebi, & vatium, & musicorum. Palla vatium candida; citharoedorum purpurea, aut acu preciose picta. 319. b. sq.
Palla, communis omnium deorum vestis. 398. a. b.
Pallere dicuntur res omnes inferorum. 296. a. b.
Pan cum Pale in eodem sacello. 8. b.
Panis madidi succo crassiore in linebantur genae. 164. b.
Paratus moechus. *Paratae lites. Parata verbera.* 241. b. sq.
Parcae fata mortalium simul nebant simul canebant. 143. a. b. Parcarum fata non ipsi Dii poterant removere. 144. a.
Parcae apud inferos nent fata sub imperio Plutonis. 310. a.
Parcre. *Mare paret ventis, tellus aratro, &c.* 183. a.
Participium in fine versus recte conlocatur, etiam pentametri. 322. a.
Parvum, res non lautissima. *Parvo contentus. Parvo bene vivitur. Parvo potens.* 20. a.
Passim. *Passalis.* 240. b. sq.
Pastus. *Pasta armenta.* 196. b.
Patefacere viam. 63. b.
Pater, fluviiis omnibus commune honoris nomen. 149. a.
Patientia, rerum durarum atque asperarum voluntaria perpassio. *Patiens Ulixes. Patiens Lacedaemon.* 297. b.
Pavor, motus cordis palpitantis. *Pavire. Pavidus.* 379. a. b.
Pauper, fortuna mediocris, cui nihil deest. 3. a. b.
Pauper mensa, frugalis, dapibus inemptis apparatus. 14. b.
Pax cum caduceo in manu. 205. a.
Pax cum spicis in manu. 205. a. b. cum cornu Copiae. *ibid.* b.
Pecus, omne animal praeter hominem. 382. b.
Pede suo fluens Bacchus. 217. a.

I N D E X III.

Pedes aquarum. 187. b.
Pedibus trahi. 139. b.
Pedibus praetentare iter. *Pedetentim.* 223. a.
Pedum offensiones ominosae. 58. b.
Pellere aquam. 258. a.
Pellucere. *Pellucere.* 326. b.
Pendère, verbum donariorum, & spoliorum hostilium. 255. a. b.
Pentametri Tibulliani artificium singulare. 280. a.
Pentheus a bacchis discerptus. 344. a.
Per, praepositio, eleganter a suo casu disjunctur, inserto pronomine. 394. a. b.
Peragere virum. 191. a.
Peredere. 79. a.
Perfundi vino. *Perfusus tempora Baccho.* 32. a.
Perlucidus. *Pellucidus.* 399. a.
Permetiri spatium. 304. a.
Persequi, ulcisci, punire. 169. a.
Perolvere, ita solvere, ut reliquum maneat nihil. 183. b.
Personae commutatio. 176. b. 183. b.
Pes solutus. *Pes vinctus.* 355. b.
Phacacia, Corcyra, Scheria. hodie *Corfu.* 53. b.
Pharii, Pharia turba, Iliaci. 62. a.
Philtra nihil possunt in amore vel conciliando, vel retinendo. 46. b.
Philtra etiam in absentes valere credita. 167. b.
Phoenices, solers hominum genus, utilissimarum artium primi inventores. 148. a. b.
Piscinae marinae procerum Romanorum. 281. a. *Piscinarii.* *Piscinarum Tritones.* *ibid.*
Piscis, delphin. 114. b.
Placare, gratiam referre. 353. a.
Plania, verum nomen Deliae, Tibulli amicac. 24. a.
Plaudere, verbum textorium. 222. b. *Plausa equorum colla.* *Plausa pedibus tellus.* *ibid.*
Plena manu, locutio proverbialis. 117. b. sq.
Pleni agri, semente confiti. 212. a.
Plethrum, jugero minus. 72. b.
Poculum, potio venenata. 333. b. *Poculum mortis.* *Poculum veneni mali.* *ibid.*
Poena divina claudis pedibus. 181. b. sequitur nocentes a tergo. *ibid.*
Poësis nata primum apud agricolas. 218. b.
Pollere. *Pollentes herbae.* 166. b.
Polyphemus egregie fistula cecinit. 257. a. ejus fistula centum calamorum. 256. b.
Pomona. Flamen Pomonalis. 11. a.
Pompejus Macer bibliothecas Augusti Caesaris ordinavit. 274. a.
Pomponius Laetus noluit Graeca attingere, ne contaminaret Latinitatem. 234. b.

Pontani (Jo. Joviani) mangonium in Tibullo. 199. a.
Populus alba in deliciis Romanorum. 82. a. *Herculi sacra, plurimumque adamata.* *ibid.* b. *Alba facta a fudore Herculis.* *ibid.* b.
Porca, terra clata inter duos sulcos. 241. a.
Posse. *Potentes herbae.* 167. a.
Posse, eleganter redundat. 200. a. 346. a.
Potare, mero liberalius proluui. 200. a. b.
Potior, cujus sunt priores partes in amore. 118. a.
Praeciae, Praecones. 209. b.
Praecinere, vaticinationis verbum. 162. a. b.
Praecinere. Praecantatrices anus. *Praecantationes magicae in morbis.* 99. a. b. 392. a.
Praeclamitatores, pracones. 209. b.
Praedones, tam qui in mari quam qui in terra latrocinantur. 279. b.
Praemenja lux. Praemensum tempus vitae. 304. a. b.
Praemium, Praeda. 39. b. *Praemiatore, praedones.* 40. a.
Praepositiones geminatae. 105. b.
Praetimere. 315. b.
Preces in amore efficacissimae. 325. b. sq.
Precium, merces. 186. b. sq. *Preciosae noctes. Meretrices preciosae.* 187. a.
Premere, verbum oneris ac poenae. 83. b.
Priapi numen ridiculum. 77. a. 78. a.
Priapus Pantheus. 13. b.
Priapus, Bacchi & Veneris filius. 78. b. semper cum falce. *ibid.*
Priapus fatidicus, ac futuri praesciens. 92. a.
Prius. 114. a. b.
Prisus, olim, antea. 83. a.
Procurare, expiare. 99. b.
Proferre, habet novitatis significationem. 194. a.
Promethea herba. 49. b.
Promittere, vovere, spondere. 338. b.
Properare, verbum activum. 380. b. sq.
Profodiae ignoratio in viro docto turpis habetur. 308. b.
Pulsare classicum. 19. a.
Pulsare, verbum poenae atque oneris. 83. b. sq.
Pulsatio mercetricularum. 203. b.
Pumicis farina crapulam arcet. 127. b.
Punicus color. 283. b.
Pura vasa in honore decorum. 15. a.
Pura vestis, candida. 199. b. 210. a.
Purgamenta in aquam deferebantur. 390. b. sq.
Purificatio religiosa. 210. a.
Purpura dibapha. 386. b.
Pylos, patria Nestoris. Pyli tres in Peloponneso. 356. a.

R E R U M & V E R B O R U M.

Pythiae & Phoebades templi Delphici, semper virgines. 264. b.
Pytho, oppidum Delphorum. 238. b.

Q.

Quaeri dicuntur quae ita coniderunt, ut omnino perisse videantur. *Quaerere Siciliam in uberrima Siciliae parte.* 237.

b. sq.

Quaestillariae ancillae. 402. b.

Quaternarius numerus. 48. a. 204. a. b.

Que particulae usus Tibullianus. 347. a. b.

Quies nocturna amantium iniquitissima. 177. a. b.

Quoi, dativus antiquus. 204. b. sq.

Quum adverbium, male confunditur cum praepositione *Cum*. 25. a. 317. a.

R.

Radere, eleganter dicitur de aquis. 372. b.

Rapere. *Rapones*. 39. b.

Reddere, aris inponere. verbum sacrorum. 63. a.

Reddere gratiam. 214. b.

Reficere. 383. a.

Regnum, imperium amatorium, potentia in amore. 138. b. sq. 394. a.

Reperire viam. 67. a.

Rescindere. 204. a.

Resolvitur hiems. Resolvitur humus. 332. a.

Resolutorium sacrum. 53. b.

Respersio sumtuosa. 54. b.

Rhenus imminentis anni calamitates avertere ac derivare credebatur. 391. a.

Rhoetus gigas. 220. a.

Riguus, Irriguus, & active & passive ponuntur. 216. b. sq.

Roma dea. 263. a. Romae & Augusti templa communia. *ibid.*

Ros Syrius, stacte, malobatrum, balsamum. 318. a.

Rosae Elysiacae. 68. a. b.

Rosae annuae in sepulcris carorum sparsae. 248. a.

Rota, orbis, discus. 191. a.

Rugae & Cani ferme conjungi solent. 233. b.

Rumilia, dea. 255. a.

Rure & *Ruri* aequae bene efferuntur in ablativo. 218. a.

Rusticae vitae beatitates. 20. b. sq.

S.

Sacra, ipsi dii. 259. b.

Saeculum, spatium annorum triginta. 357. b.

Saevus. 99. b.

Saga, Iena, amorum conciliatrix. 43. a.

Sanare tam ad corpus quam ad animum refertur. 236. b.

Salutare Deos Penates. 62. b.

Salutationes Dearum binae in die. 62. a.

Sancti, mortui qui piorum sedes essent consecuti. 286. a.

Sanctus, castus. 100. a.

Satis, validam vim habet augendi atque intendendi. 289. b. sq.

Satur. Saturae oves. Agni satulli. 196. b.

Satur, locuples, copiosus. 212. a.

Saturni festo neque in bellum proficiscebantur Romani, nec praelium sumebant. 66. b.

Saturnum filius Jupiter regno ejecit propter contentionem de agris. 65. b. fabulam hinc ductam non probabant philosophi. 251. b. sq.

Saturnus, ejusque filius Jupiter, reges fuerunt. 65. b.

Saturnus arationem & sationem invenit. 65. a. 152. a.

Satyri, Aethiopiae gens. 155. h.

Sc. Sp. Sq. St faciunt positionem stridulam in carmine. 209. b.

Scabellum. Scammum, 36. a.

Scaevus, sinister. 12. b.

Scandere, Adscendere, Inscendere, Descendere verba triclinii & cubiculi. 36. b. sq. 110. b. sq.

Scelerata sedes. 69. a.

Scylla sex capitibus terribilis, quorum unumquodque trinis dentium ordinibus armabatur. 363. b.

Securum vinum. 217. a.

Sedebant apud aram supplices. 287. a. 405. b.

Sedere, supplicum erat, & Diis gratias agentium. 61. a. 287. a.

Sedes deorum, templa & fana. 104. b.

Sedes. Sedes patriae, avitae. 198. a. b.

Sedes patrias vendere, ultimae est miseriae. 248. b. sq.

Seges, terra sata. 375. b.

Segnis, quasi *sine igne*. 211. b.

Semiramis, Dercetis filia, in columbam mutata. 147. b.

Senex, vox adjectiva omnis generis. 141. a. b. sq.

Senum amor turpis, ac probrosus. 28. b. sq.

Sera

I N D E X III.

- Sera actas. Senior aetas. Serii anni. Sera senectus.* 83. b.
- Seri*, saepe corruptum in *Miseri*. 107. a. b.
- Servi* regis nominibus insigniti. 95. a.
- Servitium. Servitus.* 241. a. b.
- Servius*, praenomen omnium virorum gentis Sulpiciae. 402. b.
- Serus. Sero fieri* dicuntur, quae frustra fiunt, amissa temporis occasione. 171. a.
- Si*, eleganter abest ac subintelligitur. 130. b. sq.
- Sibylla Cumana. 253. a.
- Sibyllae. 255. a.
- Sibyllini libri conditi sub Palatini Apollinis basi. 250. b.
- Silus*, Sol. 217. b.
- Significare*, verbum haruspicinae, & divinationis. 212. b.
- Silices & ferrum in pectore habere.* 27. a. b.
- Silva. Nemus. Lucus.* 306. a.
- Silvae*, sermones Socratici. 2. b.
- Silvae intra domorum septa constatae. deinde etiam in ipsis tectis. 306. a. b.
- Similium conlatio plurimum prodest ad facultatem scribendi. 176. b.
- Silvanus cum ferula & cupressu. 13. b. erat numen Latinum. *ibid.* Silvanus Larum. Silvanus sanctus, facer Larum. Silvanus cultos. Silvanus salutaris. *ibid.*
- Sirenes vultu virgineo, alatae, parte corporis inferiore gallinacea. 361. a. b. sq.
- Sis felix*, formula bene precantis. 344. b.
- Sistrum Ithacum. 59. b. sq.
- Sisyphus. 72. a.
- Sobria aqua.* 217. b.
- Sobrius. Ebrius.* 127. b.
- Sociare vitam. Socius vitae.* 303. b. sq.
- Solers, Solertia*, de astutia & calliditate, quae ad fraudem declinet, fere dicuntur. 77. b. sq.
- Soles*, calores magni & intensi. 77. b.
- Solicitus. Sollicitus.* 316. a.
- Solis defectus pro diro omine habitus. 267. b. sq.
- Solitudo miserias suas narrare non injucundum est. 345. a. b.
- Sollicitare*, loco suo movere. 152. b. *Sollicitare tellurem, limen, feras, mare.* *ibid.*
- Solvere tristitiae. Solvere legum. Solutus operum.* 154. b.
- Solvere amorem.* 51. a.
- Solus*, desertus, solitarius. 24. b.
- Somnia vana, nigra, vara.* 227. a. b. sq.
- Somnia & Insomnia* passim confunduntur. 312. a.
- Somnia sub diluculum vera habebantur. 312. b.
- Somnia expiabantur lotionem & re divina. 314. a. b.
- Somnia amantium. 324. a.
- Somniantes saepe res occultas proloquuntur. 186. a.
- Somniorum genera praecipua quinque. 312. a. b.
- Somniorum fides, & veracitas mirifica. 313. b.
- Somnium.* 312. a.
- Somnurnus. Somnorinus. Sonorinus.* 324. b.
- Somnus aquarum murmure conciliatus. 18. b.
- Somnus aurigat currum Noctis. 225. b. Somnus alatus. *ibid.* sq.
- Somnus pedibus distortis ac debilibus. 227. a.
- Sontica causa. Sonticus morbus.* 172. b.
- Sopor*, medicamentum somniferum. 391. b.
- Sordida lingua*, avara, petax. 346. b.
- Soror*, pudici affectus nomen. 295. b.
- Sors, quid sit. 56. a.
- Sors*, id quod vel a fortuna obfertur, vel a ratione ac consilio datur. 118. b.
- Sortes Antiainae. 56. b. Sortes Deae Syriae. 57. b.
- Sortilegi.* 55. b.
- Sortium Praenestinarum inventio. 56. a. b.
- Sortium superstitio sollicita, etiam in viris principibus. 56. b.
- Sortitio trina. 56. a.
- Sofii res gestae in Syria ac Cilicia. 25. b. ejusdem triumphus. *ibid.* sq.
- Spei templa Romae complura. 6. a.
- Spei credulitas. 285. a.
- Spernere.* 93. b. sq.
- Spes dea. 5. 6. Spes Genialis. *ibid.* Spes rustica, sive Agrestis. *ibid.* sq. Spes Vetus, ejusque horti. 6. a.
- Spes in comitatu Fortunae. 6. a.
- Spiceae coronae deorum agrestium. 11. a. b.
- Squalor. Squalere. Squalida membra.* 390. a. b.
- Stare*, idem quod *Esse*, cum aliqua significatione vel exempli vel diuturnitatis. 143. a. b.
- Stimulus*, de omni affectione animi dicitur, & multis locutionum figuris variatur. 245. a.
- Stola & vittis solae utebantur matronae, ac virgines ingenuae. 137. b. sq.
- Stridere, stridor*, propria vocabula umbrarum & fagarum. 47. b. sq.
- Strido. Strideo.* 71. b.
- Stringere*, de aquis eleganter dicitur. 372. b.
- Struere, Exstruere*, verba sacrorum. 370. b.
- Studium venandi*, 389. b.
- Stulti d'es.* 84. a.
- Subcinere. Subcinctus.* 330. a.
- Subsistere*, contra stare. 379. a.

R E R U M & V E R B O R U M.

Substantiva epithetorum loco posita. *Bos arator. Equus bellator. Canis venator.* 202. a.
Subtrundere. Subtrusus. 203. a.
Sulcus. 241. a. b.
Sulfur vivum. 98. b.
Sulpiciae poëtriae historia. 384. a. b.
Summoenianae uxores, meretrices. 38. b.
Suspendere, verbum donariorum. 255. b.
Suspirare, active positum cum accusativo. 130. a. b.
Sufurri amantium. 161. b.
Synnas Phrygia marmoris preciosi ferax. 305. a.
Syria nardus. 349. a. b.
Syria. Assyria. 349. b.
Syriae merces preciosissimae. 349. b.
Syrtes Africae. 330. a.
Syrus Palaestinus. Syria Palaestina. 147. a. b.

T.

Tabellae votivae naufragorum in Isidis templo suspensae. 60. a.
 Tabellae votivae eorum, qui ex aegritudine convalescent, suspensae Isidi, Serapidi, Libero, Liberae. 60. a. b.
Tangere, colore inficere. 173. a.
Tantalus. 72. a. 73. b. sq.
Taurus mons. 146. b. sq.
Tectum, tugurium modicum. 17. a.
Tectum. Tegmen. 77. a.
Tectum, aedes ampla ac magnifica. 303. a. b.
Tela, jugum textorium. 140. b.
Tela, stamen: item jugum, in quo stamen explicatur. 222. a.
Telegonus, Ulyssis & Circae filius. 360. a.
Temerare sacra. 332. b. sq.
Templorum fores argumentis ornatae sui quaeque numinis. 11. b. sq.
Templorum limina osculabantur supplices. 105. b.
Templorum incendia, & spoliationes. 334. a. b.
Tempora, diversi status & conditiones rerum humanarum. 307. a.
Tendere retia. 389. a.
Tenere umbras evocatas. 46. b.
Tenere, verbum amoris. 110. a.
Tentare, verbum libidinis. 72. a.
Tennis, Capilli epitheton proprium. 191. b.
Tercentena, pro quamlibet magno numero. 91. a.
Termini figendi ratio, & ritus. 65. b. sq.
Ternarius numerus. 98. b.
Tero, terui, & trivi. 87. a. b.
Terra omnis divisa in Asiam & Europam, ita ut Africa Europae adiceretur. 376. a.

Terram gravem precabantur offibus inpiorum. 89. b.
Terram genibus perreptabant supplices. 106. a.
Testudo inter luxuriae instrumenta carissima. 320. b.
Texere. Contexere. Detexere. Intexere. Pertexere. Retexere. Subtexere. 383. a. b.
Texta, vestes textae. 222. a.
Thapsiae fuccus livoris notas delet. 40. b. 123. a.
Thesmophoria Cereris. 333. a.
Tibia in sacris Bacchi & Osiridis. 158. a.
Tibia Phrygia. 224. b. sq.
Tibulli praenomen amissum est. 1. a.
Tibulli praedum Pedanum. 2. a.
Tibulli vita. ibid.
Tibulli Epistolae. ibid. b.
Tibulli mors. ibid.
Tibulli multa intercederunt. 242. b. Ejus magna cum Horatio amicitia. *ibid.*
Tibullus non fuit pauper aut egenus. 3. b. 31. a. 377. b.
Tibullus in contubernio Messalae Corvini. 53. b. 145. b. 367. a.
Tibullus imprudentiae notatus. 252. a.
Tibullus Ovidium aetate antecessit viginti ferme annis. 1. b. 335. a. b. sq. 368. b. 377. b.
Tibullus non luit Priapea. 407. b.
Tigillum, tignum parvum, pertica. 215. b.
Tiphone furiarum sacvissima. 70. a.
Titii Septimii, poetae, historia. 92. b. sq.
Tituli cum imaginibus in atriis. 355. a.
Tityos. 72. a. b. sq.
Togae laxae mollium, & delicatorum. 178. b.
Togae vitreae. 299. b.
Togatae meretrices. 402. b.
Tomiris. Tamaris. Thamyris. 373. a.
Tondere vitem, segetes, prata. Tonsura annua. 375. a.
Tonfores ex Sicilia in Italiam venerunt. 214. a.
Trabes auro solido convestitae. 306. b.
Tradere, verbum sacrorum. 206. b.
Transiet, pro Transit, futurum archaicum. 81. b.
Tremere. Cor tremens. 197. b.
Tremor vocis in senibus. 107. b. sq. res deformissima. 108. a.
Trepidare, verbum alacritatis, & celeritatis. 232. b. sq.
Tristes, tetrici, severi, integri. 310. a. *Tristes dicuntur res omnes inferorum. ibid. a. b.*
Tristis, iratus. 393. a.
Triptolemus itinerum Osiridis comes. 151. b. primus in Graecia atque Asia aratum monstravit, a Cerere edoctus. 152. b.

I N D E X III.

Trojae etymon. 260. a.
Tu mihi sola places. 404. a.
 Tullus Hostilius fulmine ictus, quod parum rite evocaverat. 44. b.
Turbo. Turben. 96. b.
 Turis usum ignoravit Italia vetus. 314. b.
 Turnus Graja stirpe oriundus. 261. a.
Turpis, epitheton rerum infernarum. 201. a.
Turres, domus admodum excelsae. 147. b. sq.
 Turris Maecenatiana. 148. a.
Τυρβάδες, sagae ex reliquiis corporum humanorum suam instruunt officinam. 46. a.
 Tyrus. 147. a. domus Tyriae in fastigium praecaltum elatae, unde prospectus in mare subiectum. *ibid.* sq.

V.

V *Agus. Vagus sol. Vaga sidera. Vaga flumina*, &c. 64. a. b.
 Valgii Rufi, poetae, historia, & fragmenta. 376. a. b. sq. non debet confundi cum Valgio Saturnino Rufo, consulari. 377. a.
Validus, gravis, firmus, ponderosus. 235. a. b.
Vanus. Vanare. 348. b.
Variae oves. Varia lana. 196. a.
Varus. Vari pedes. Vara somnia. 227. b. sq.
Vara cornua. Vari rami. Varabrachia. Varus genius. Obvarare. ibid.
Vidus. Uvere. Uvescere. Uvidus. 170. a.
Vel, particula usitata in negotio aliquo praecipuo. 173. a.
 Velabrum. 258. a. *Velaturam facere. ibid.*
Velle, eleganter abundat. 108. b.
Venenam infundere. Venenum dare. 333. b.
Venerari, passive positum. 100. a.
 Veneriorum hominum loquacitas. 400. a.
Venire, esse. 25. a.
 Venti faeviores fuscas alas habere finguntur. 226. b.
 Venti in utre bovis inclusi. 359. a.
Ventus textilis. 299. b.
 Venus marina. 42. b.
 Venus Marita. Venus Conjugalis. Venus Sponsa. Venus Juno. Venus Iusta. 74. a. b.
Venus aperta. Venus furtiva. 238. b.
 Venus Phidiae ex ebore & auro. 308. b. Venus concha vehitur per mare. 309. a. b. & Tritone. *ibid.* b. & columbis ad currum junctis. *ibid.*
 Venus sancta. 405. b.
Veneratrices. Veteratres. 42. b. sq.
Verbera, lora, flagella, virgae. 184. b. *Secare verberibus.* 185. a.
Verberare, validum verbum, & in omni im-

petu vehementer usitatum. 34. a. b.
 Versus in prosa inventi. 337. b.
 Vertumnus, dictus peculiari honore *Deus Agricola.* 10. b. sq.
Veru, telum teres cum tenui mucrone. *Verutum* ejusdem formae telum majus. 133. b.
Vescendi verbum recte jungitur cum accusativo. 264. a.
 Vestes conscissae in rixis amatoriiis. 203. b.
 Vestes candidae deorum in lactitia solenni. 251. b.
 Vestes quare diis suis dederint antiqui. 398. b.
Vestigia in lecto. 190. a.
Vestis pura. Vestis casta. 199. b. 210. a.
Vetus, vietus, rancidus, cariosus. 172. a.
Vetus caput. Vetus avi. Vetus senes. Vetus consul. Vetus aetas. 198. a. 213. a.
 Vetustatis contemptus apud homines indoctos. 249. b.
Via mortis. Via leti. 194. b.
 Via Latina. 160. a.
 Viae a Senatoribus ac Triumphalibus stratae. 160. b.
Viae, virgae telarum in vestibus. 282. b. sq.
Vices agere. Vice agere. 79. b.
 Victimae humanae in sacris magicis. 45. a.
 Victoria alata, superba. 261. a.
Victus. 216. a.
Viden ut. 212. b. 232. b.
Videri, Visus sum, Est visus, verba somniorum. 317. b.
Vidi ego, familiaris locutio poetis. 83. a.
Vigilax. 397. b.
 Vigiliae nocturnae a tubicine mittebantur, & finitis horis a cornicine revocabantur. 19. b.
Vincire dolia plumbi, auro lacertos, tempora floribus, lectum certo foedere. &c. 27. a.
Vincire amore. Vincula amoris. 51. a. *plagae, retia, laquei.* 51. b.
Vinci somno. Victa somno lumina. 32. a.
Vinctus, Vincire, Vincula; verba amoris. 22. a.
Virgae. Virgatae vestes. 282. a. sq.
 Virgines solae numinum fatidicorum capaces credebantur. 264. b.
 Virtus dea, eadem quae Bellona. 133. b.
Visio, somni genus. 312. a.
Visum, Φάντασμα, somni genus. 312. a. 324. b.
 Viteae coronae furorem Bacchicum inspirare creditae. 339. a. Vitea supellex omnis Bacchi. *ibid.*
 Vitem & vini collectionem invenit Osiris, sive Bacchus. 217. a.
 Vites in Italia altissimae. 375. a.
Vitio fieri. 192. b.

Vitta,

R E R U M & V E R B O R U M,

- Vitta*, pudicitia. 138. a. b. Vittis ac stola fo-
lae utebantur matronae, & virgines inge-
nuae. 137. b. sq.
- Vocare*, verbum mortis & fatorem. 310. b.
- Voces e nemoribus ac lucis nullo auctore
prolatae, clades ac fugas exercituum praec-
nuntiabant. 267. b.
- Vocis tremor in senibus. 107. b. sq. res ad-
modum deformis. 108. a.
- Volucris penna*, *Volucris ala*. 382. b.
- Voluptas imaginaria, ex cogitatione nata.
324. a.
- Vota fuscepta pro salute carorum. 97. b. saepe
etiam publico nomine in aliquo casu
gravi magnorum virorum. 98. a.
- Vota concipiebantur cum conditione & pro-
missio. 199. a.
- Vota improbia tacite concepta. 224. a. 395. b.
- Vota consulum pro salute populi Kalend. Ja-
nuar. in aede Jovis concepta. 369. a. b.
- Vota diis in aurem insuffurrata. 395. b.
- Ulysses in quo mari erraverit. 364. a.
- Ulyssis laus. 356. b. sq.
- Umbra*, *Mutari in umbram*. 298. a.
- Umbrac cohibitae ne noctu evagarentur. 47. b.
- Umbrac in somnis adparebant tales, quales
e vita excefferant, servatis fati sui vesti-
giis. 287. b. sq.
- Umbram Achillis precibus & sacrificiis sine
sanguine elicit Apollonius Thyanaeus. 46. a.
- Umbris recte faces dant poetae dramatici. 70. b.
- Ungues a tonsore refecabantur. quod offi-
cium tenuiores sibi praestabant ipsi. 165. a.
- Uvescere*. 32. b.
- Vultus*, frons adducta & torva. 155. b. sq.
- Vultum ducere*, *adstringere*, *trahere*. 156. b.
- Vultuosus*. *ibid.*
- Uxor*, tam quae est, quam quae speratur. 231. b.

Z.

Z Maragdi ingens precium. 21. b. praeci-
pue commendatur a virore. 244. b.

Zeugma. 90. b.

F I N I S.